

Die Tänzerin Rio Rita,

im Nebenberuf eine talentierte Zeichnerin, vor ihrem Selbstporträt

GLATZ: TOLLRAJZOK

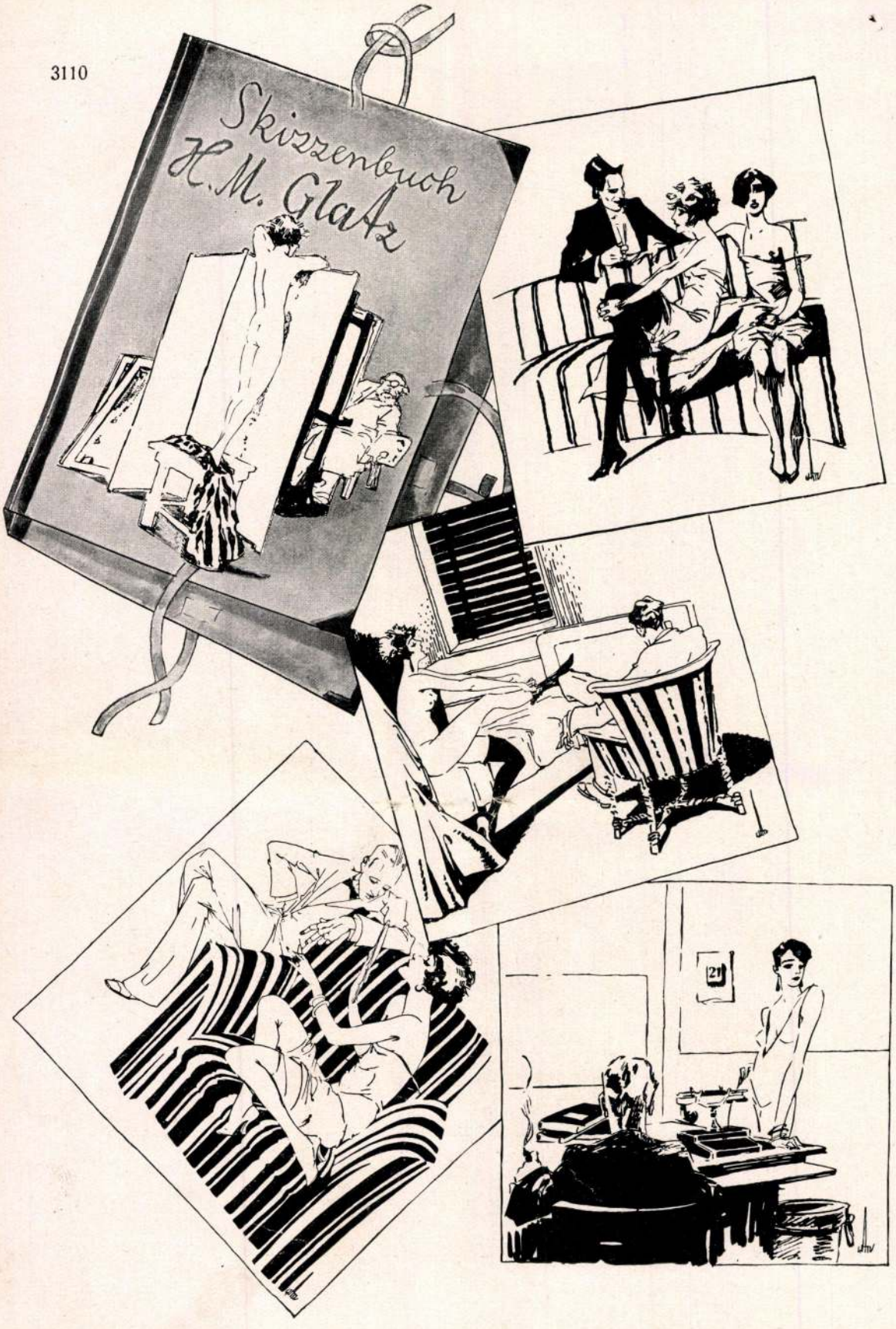
Skizzenbuch
H. M. Glatz

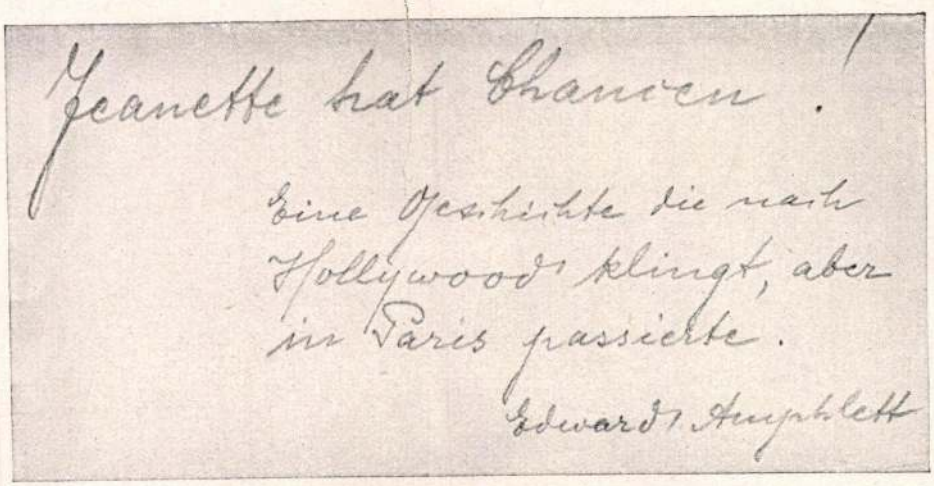

Die Hauptperson dieser Geschichte ist Jeanette. Achtzehn Jahre alt, ein Kind des Sündenbabels Paris.

Jeanettes Vater ist ein besserer Herr aus dem Volke. Seine kundige Hand führt jeden Tag den Omnibus AX mit Sicherheit durch die Fährnisse des Pariser Pflasters.

Jeanettes Mutter soll einem „on dit" zufolge vor reichlich achtzehn Jahren auf eben diesem Pflaster etwas ausgeglitten sein. Man munkelt etwas von einem russischen Fürsten (Mme. Jean war in ihrer Jugend eine sehr schöne Frau), spricht aber auch von einem Bankier aus Boston. Auf jeden Fall steht das eine fest: Gerade am selben Tage, an dem Jean den Herrn Armand Doudier heiratete, wurde auch die Taufe der Jeanette gefeiert.

*

„Einen Moment, ich verbinde," war wohl die häufigste Redensart, die Jeanette in ihrem Leben gebrauchte. Ihr Beruf als Telephonistin in einem Hotel brachte ihr zwar nur 500 Francs monatlich, war aber sonst durchaus interessant, da sie von ihrem Platz aus das ganze Foyer gut übersehen konnte.

*

Lou war Mannequin und eine alte Freundin der Jeanette. Lou hatte einen Freund, der Mr. Johnson hieß, und dieser Mr. Johnson wohnte in dem Hotel, in dem Jeanette beschäftigt war. Lou besuchte ihn oft und nickte dann im Vorbeigehen der Jeanette freundlich zu. Sie waren eben gute Freundinnen.

*

Gaston war [illegible] mehrmals aufgefallen. Seine Schlipse waren bezaub[illegible] seine Haltung entsprachen allen Vorschriften des Brevier[illegible]gentleman. Sein Beruf führte ihn des öfteren (um es genau zu sagen, fast [illegible]en Abend) in dieses Hotel. Er ließ sich nämlich herab im Pavillon nach den Klängen der „Douglas black-band" mehr oder weniger rundliche Gattinnen amerikanischer Snobs im Tanze zu bewegen. Kurz: er war Danceur. Seine Einnahmen beliefen sich — Souper und Trinkgelder nicht mitgerechnet — auf 20 Francs täglich.

*

Als letzte wichtige Person der nachstehenden Episode, denn anders kann man den ganzen Vorfall nicht bezeichnen, muß noch Lord Chesterfild genannt werden. Uralter Adel, vierzig Jahre alt, Besitzer eines Vermögens, welches durchzubringen sich bereits zwölf Generationen der Chesterfilds vergeblich bemüht hatten. Jeanette war es schon oft aufgefallen, daß sein gelangweilter Blick zuweilen auf ihr haften blieb, aber das unschuldige Kind dachte sich nichts dabei.

Glatz Béla
Tájkép, olaj

Szent-György-Cséh XLVI. művészeti aukciója. A Gyűjtő.
I.évf. 2.sz. 3 l.

Története: ~~A béri ev.egyház 1~~
~~szerint /4 lap./~~ Dwornikovich
nichhoz beterjesztett jelentés
vekből épitett régi temploma a
magánházakban prédikált, 1721
az evangélikusok birták. Most
kor ~~is tetemes költséggel~~ ki
hozatott.

Jellege: Későbarokk, XVIII.sz

Külseje: Téglánvidomu alapraj
szaugrik, előtte négyzetes al
ból falazott sima lábazattal.
dásu ablak, a torony felőli e
dásu bejárati kapu, faragott
stilusában. A szentély déli
mennyi ablaknyilás körül a va

Glatz András

1855

l.

Ságüvegesipar

248. l.

A M

Glatz András

M.D.K

A törsdepalota üvegesmunkáinak leszámolási összegénél felsorolva.

A budapesti áru és értéktőrsde . . . . . Bp. 1908, 41 lap

Glatz András

M.D.K.

Az üvegesmunkát a tőzsdepalotáról ők végzik.

A budapesti áru- és értéktőzsde Szabadsajtéri palotája felépítésének története és az épület műszaki leírása, 22 lap.

Budapest, 1908.

Ø

Glatz

pozsonyi festő

XIX sz

Eltűnt régi pozsonyi temető c. vajza mely a pozsonyi muzeumban van

repr.

Ortvay Tivadar

Pozsony város tört.

III. k. Pozsony. 1894.

205. l.

Dr. V E R

miniszt

B) a folti m. kir. kincstári birtokkezelőség kezelése alatt álló boji birtok 65 kat. hold 120 négyszögöl vegyes koru erdő 14,974 kor. 41 fillér, továbbá 183 kat. hold 857 négyszögöl vágható koru bükkerdő 90,979 kor. 82 fillér értékü faanyagának eladása érdekében o k t ó b e r 8-án d. e. 10 órakor a kolozsvári m. kir. telepitési felügyelőség helyiségében szóés irásbeli árverés fog tartatni. Az összes fatömeg kikiáltási ára

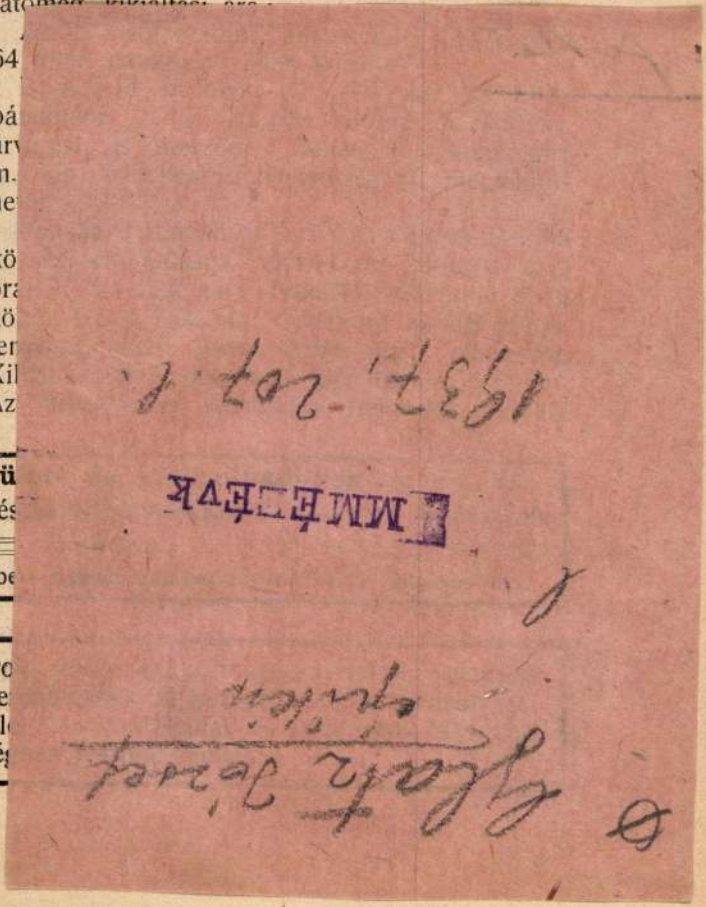

mezésére versenytárgyalás hirdettetik. A biztositás 1909. január 1-től december 31-ig, esetleg 1909. január 1-től 1911. december 31-ig terjedő időre történik. Ajánlatok 1 és 3 évre tehetők. A biztositási tárgyalás október 23-án d. e. 10 órakor fog a m. kir. debreceni honvéd csapatkórházban megtartatni. A részletes feltételeket tartalmazó feltételek füzete a m. kir. budapesti I. honvéd kerület hadbiztosságánál, a m. kir. debreceni 3. honvéd gyalogezred kezelő bizottságánál és a fenti kórház parancsnokságánál megtekinthető s ily feltételek füzete az emlitett helyeken 11 f.-ért megszerezhető. Bánatpénz 1200 korona.

Apatin. (Faeladás.) Az apatini m. kir. erdőhivatalban október 17-én d. e. 9½ órakor a bezdáni, apatini doroszlói és palánkai m. kir. erdőgondnokságok kerületében levő alább felsorolt vágásterületeken álló fatömegkészletek eladása iránt szó- és irásbeli versenytárgyalás fog tartatni és pedig:

A) Kemény és lágyerdők.

Tuskóirtási kötelezettséggel: 1. Bezdáni Réverdő 17·20 holdas vágás kikiáltási ára 6644 kor. 2. Apatini Tiefgraben 34·38 holdas vágás kikiáltási ára 10.951 kor.

DEUTSCH BERTALAN CHAMOT
VEZÉRKÉPVISELET ÉS IR
Központi Kereskedelmi és Iparbank ré
BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRÚ
FŐELÁRUSITÁS ÉS RA
Elkán és Bossányi, Budapest, VI., Szi

MDK

Glatz József kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Glatz Károly

rajztanár volt
a bpesti IV. Ev. reál-
ban.

Jub. kiáll. Kat.
1932. okt.

Glatz József

Glatz József okl. építészmérnök,
építőmester, XI. Bocskay-út 49.
456 048

Bptávb 1940 szept.

Kiváló tisztelettel

Szakács Imre és Tsa.

Glatz Henrik

1921/22 – 1922/23, 1928/29 I.
1929/30 – 1931/32

Ferképzomfoiskévk

86. l.

meg.

COTIGNOLA (ejtsd: *—nyóla*), tkp. *Girolamo Marchesi*, maskép *Girolamo da C.*, bolognai festő, * valószínűleg Cotignola 1481 körül, † Róma (?) 1550 körül. Francesco és Bernardino Zaganelli cotignolai festők tanítványa (l. o.), (akikkel, miután azok szintén C. néven szoktak szerepelni, gyakran összetévesztik), azután később Bolognában Francia, Rómában Raffael után képezte magát. Működött Bologna, Róma, Nápolyban és rövid ideig Rimini s Ravennában. Főmunkája: Clairvauxi Szt. Bernát szerzetes társainak a rend szabályait magyarázza (mögötte két angyal függönyt tart, tájképes háttér, 1526, Berlin). Munkái még Forlíban és Bolognában. Krisztus siratása (Budapest, Szépm. Múz., Montagnának a vatikáni képtárban levő Pietája után).

COTMAN, *John Sell*, angol tájképfestő és grafikus (1782—1842), az angol akvarellnek Turner mellett egyik legkiválóbb reprezentása. A Norwichiak csoportjához tartozott. Tájképei erős plasztikus, sőt architektonikus érzés, nagy rajztudás, finom színezés, a formák bizonyos stilizált összefogása jellemzik s műveinek főleg ez utóbbi sajátsága az, ami élesen elválasztja nagy kortársának, Turnernek művészetétől. Sok az architektonikus tárgyú lapja; alapjában romantikus természete a gótikus témák felé vonzza, lefesti a durhami székesegyházat, a norwichi kathedrálist, Mont St. Michelt. Rézkarcai részben architektonikus témájúak; igen precíz rajzúak, de gyakran szárazak s a fény- s árnyékkontrasztok erőtlensége folytán merevek és élettelenek. Legjobb lapjait Liber studiorum címen adta ki.

Barát.

COTTAGE, a villaszerű kisebb angol vidéki lakóház neve. A modern angol architektúra igen magas fokra fejlesztette a C.-építészetet; legjobb

MDK

Glatz Henrik,
Réti István tanár növendéke.

Erdö beáseje.
Fenyöerdö.

OMKK

Az Ernst Mus. Helikon kiállításai. OMKK Föisk.Növ.Munk. kiáll. Bp.1923 márc. Kat. lo.l.

Glatz Henrik

MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899. évi rendes közgyülésén vett részt.

Mücsarnok, 1899. 215. 1.

Glatz Henrik,

Réti István tanár növendéke.

Tájrajz.

Az OMKK Főisk.Növ.munk. kiáll. 1923 márc.18-25.
at. 17.1.
Ernst Mus.

Glatz Hermann

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban képe szerepelt.

MH. 929.X.20.

Glatz

Műve szerepel a BÁV 6. aukcióján

Zay László: Aukció Budán

Magyar Nemzet 1970 XII. 22

GLATZ ÁRPÁD
belsőépítész

Az Iparművészeti Főiskolán sikertelenül felvételiztem, majd a Testnevelési Főiskolán szereztem sportedzői diplomát. Azt megelőzően, mint válogatott kosárlabdázó két olimpián is részt vettem, majd évekig eredményes edzői tevékenységet folytattam. Eredeti vágyaim elérése nem volt akadálytalan. Önképzéssel sajátos módon képeztem magam, 1982-ben eredményes vizsgát tettem és tagja lettem a Művészeti Alapnak.

Tárgyaim megalkotásában törekszem a látványosságig kiélezett egyszerűségre, hogy a vonalak, formák és a színek segítségével újszerű, sajátos lakásbelsőt hozzak létre. Mint önálló iparművész, tárgyaimat saját kivitelezésben készítem.

Számomra a művészet és a sport ma is jól kiegészíti egymást, és igyekszem mindkét területen a közönségnek örömet szerezni.

Képcsarnoki kiállításaim:
1982. Vaszary János Terem, Kaposvár
1983. Derkovits Terem, Budapest

Képcsarnok, Kaposvár
1984. nov. 1-10.

GLATZ ÁRPÁD

Glatz Árpád, belsőépítész

Kiskeméten, a Képcsarnok bemutatótermében holnapután nyílik két iparművész Pogány Judit és Gönczy András, valamint Glatz Árpád belsőépítész kiállítása.

Studió '84

1984. X. 30. TV-1. 20.55 Ené.

1021

Glatz Gusztáv

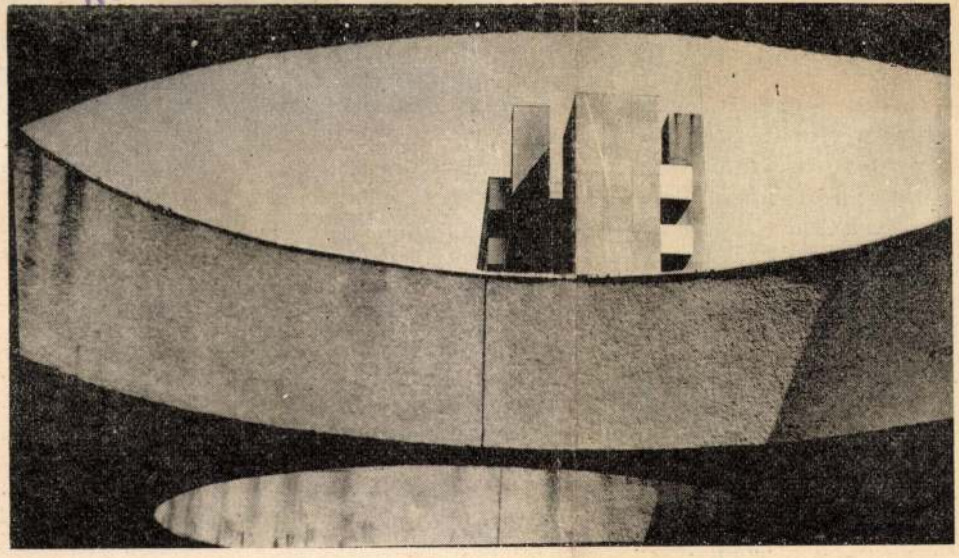

GLATZ GUSZTÁV: *CELLDÖMÖLK*

tatja a gondolatsort. – *Meg csak nem a nagy*
regényt. Hiánycikk.

Hétszáz soros verse több mint egy eszte
kiadónál – kiadásra elfogadva. Mikor jelenik
– válaszol kissé flegmatikusan. – *Messze va*
de idén az Írószövetségbe is csak egyszer jut

A megtalált tündérország – a 700 soro
Talán nem járok messze a valóságtól, ha m
lálta ezt a tündérországot nehézségektől, meg
vagy éppen ezért. Ezért elrendezett az éle
szívéből – mondanivaló a gyermekek, az ifjú
náluk. Nemcsak verseiben míves, gondos,
Személyes találkozásokon is.

– *Ha gyerekekhez készülök, napokig*
Lámpalázam van, nagyon nagy feszültsége
Az ő felfogóképességük, „antennájuk" mé
ünnepi állapotot. Ha látják és érzik, hogy
a találkozást, akkor ők is lényegesnek tal
és meg is tanítom őket egy népdalra. N
ezek a legszebb találkozások.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979
6 –
Életünk

GLATZ JÓZSEF, nyomdász

1909-ben Szombathelyen sztrájk a Vasvármegyei Nyomdában. Ezzel kapcsolatban 23 nyomdásza a heti bér és a hivatalos közegek szerinti bérveszteséggel ismert. A kéziratos feljegyzésből kitűnik, ki meddig sztrájkolt. - Glatz József bére: 40.00 kor. Bérvesztesége: 40.00 kor. 103.old

KUNTAR LAJOS: Nyomdászmozgalmak Szombathelyen / 1892-1914 / 89.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748. 340-726

Glatz Gusztáv

ÉLET ÉS IRODALOM

Grafikusművész

1979 ÁPR 7

1021

Glatz Gusztáv fotógrafikája

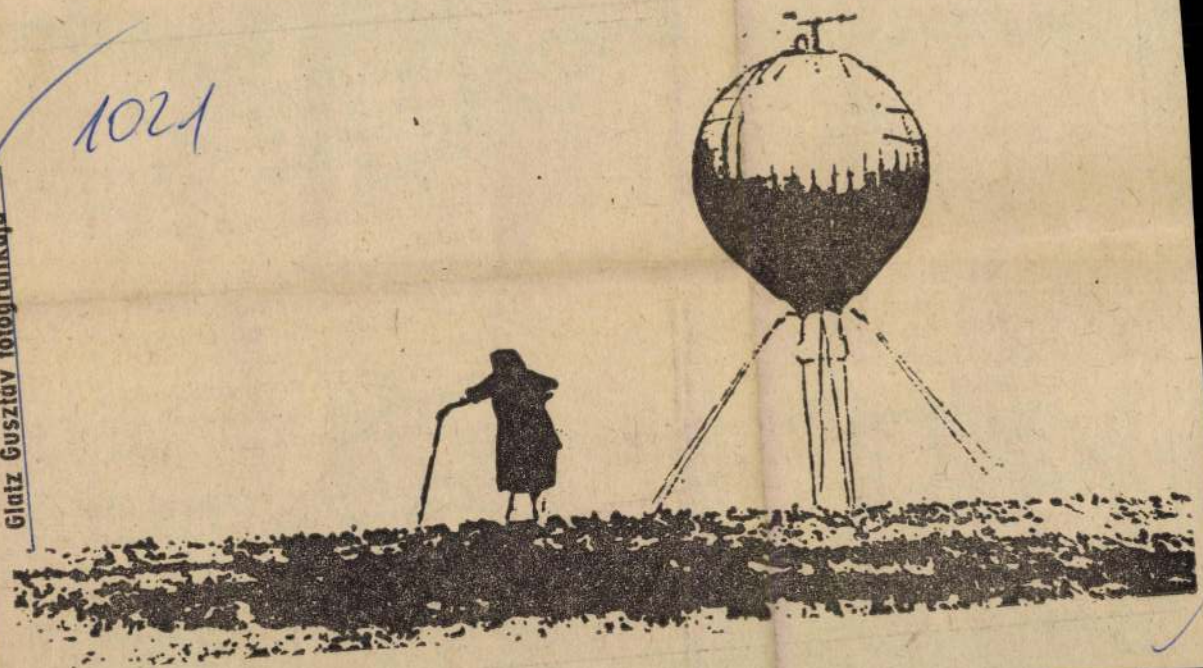

PÁRDI ANNA:

Időgép

Alakod;
biztosítótű a szélbe
szúrva,
tollvonás
az oxigénen,
elmúlt esztendők
esendő tartalomjegyzéke,
magam sem tudom,
milyen biztonságok s bizonytalanságok
együttese,
idő;
megpattant éter
a sehovába hulló zongorákon,
megszámolt homokszem
a nyártól télig áradó partokon,
kényszer és kegyelem,
káoszra felemelt zsebkendő,
ha a kezdet s a búcsú is
nincs már sehol,
idő;
képszerűen kísértő tágas
radar,
csapvíz és könny, öklömbe zárt
szélfúvás, a folyamatok íve,
sors, mi önmagának is alig érdekes már
idő;
fölszólított hó, nagy egekbe
üzenettel dobott kavics,
egyetlen hullám a homlokomon,
idő;
orgazdaság virágok és percek közt
személyekkel és helyzetekkel,
alku és végzet;
idő, mi vagy? — az kérdez,
ki maga-magát sem tudja pontosan,
teljesen.

Glatz Gusztáv

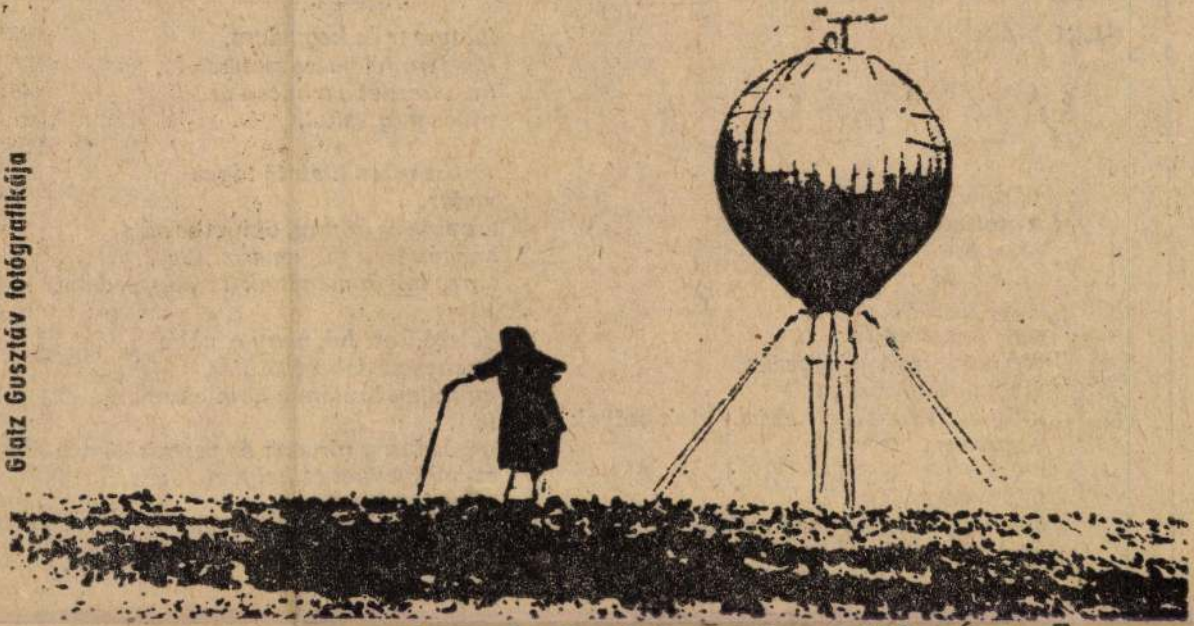

Glatz Gusztáv fotógrafikája

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 7.
XXIII. évf. 14. sz. 11. lap.

ARCHÍVUMI MÁSOLAT

PARDI ANNA:

Időgép

Alakod;
biztositótű a szélbe
szúrva,
tollvonás
az oxigénen,
elmúlt esztendők
esendő tartalomjegyzéke,
magam sem tudom,
milyen biztonságok s bizonytalanságok
együttese,
idő;
megpattant éter
a sehovába hulló zongorákon,
megszámolt homokszem
a nyártól télig áradó partokon,
kényszer és kegyelem,
káoszra felemelt zsebkendő,
ha a kezdet s a búcsú is
nincs már sehol,
idő;
képszerűen kisértő tágas
radar,
csapvíz és könny, öklömbe zárt
szélfúvás, a folyamatok ive,
sors, mi önmagának is alig érdekes már,
idő;
fölszólított hó, nagy egekbe
üzenettel dobott kavics,
egyetlen hullám a homlokomon,
idő;
orgazdaság virágok és percek közt
személyekkel és helyzetekkel,
alku és végzet;
idő, mi vagy? — az kérdez,
ki maga-magát sem tudja pontosan,
teljesen.

GLATZ, Ferdinand, pozsonyi könyvkötőszegéd

F.G., Buchbindergesell, +26 éves korában, Pozsony, 1776 október 2. (1776, 80 szám, 8.1)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

GLATZ, Andreas, pozsonyi kőműveneged

A. G. Maurergesell, +69 éves korában, Pozsony, 1800 március 11. (1800, 268 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Glatz Gusztáv

Libapásztorok.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 13.1.

Glatz Jakab

Grafikus

Művészet, 1937. II. évf. 5. sz. 7. l.

Kozocsa Sándor: Régi magyar könyvillusztráció.

Litográfia – „Gyermekoilaj" illusztrációja
Glatz Jakab.

Művészet, 1937. II. fél. 5. sz. 7. l.
Kozocsa Sándor: Régi magyar könyvillusztráció.

Glatz Károly

Iskolai képkiállitás - belvárosi reáliskolában - képével szerepel. Szobrai és maggakészitette müvészhegedüi elismerést érdemelnek.

Magyarság 1931.XII.19.

Glatz Károly

Reáltanoda-utcai Eötvös József-reáliskola karácsonyi kiállitása -képével szerepel

Több müvészi szobrot állitott ki, valamint oljafestményei mellett három kitünő kidolgozásu hegedüt.

Nemzeti Ujság 1931.XII-19.

MDK

Glatz Károly
/"75 éves a Keleti Pályaudvar"/
munkáit, freskóit láthatjuk a 75 éves
Keleti Pályaudvaron.

Esti Hirlap 184 sz. 1959. aug. 7 2 old.

glo.tz

Szerepelt a néza fehérvár. muzeum

Kiállításán

Négyszava, 1965, jun. 4., 2.o.

Glatz Károly

Képei vannak Dusztay Ödön magángyűjteményében.

B. Varga S.: Szeged. — Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 12. l.

Intermedia
Bp. 1997

MINUS SEVENTH GRAMMAR EXERCISE

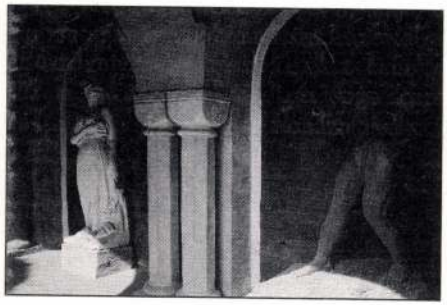

Statement

The outline of the film is formed by a fictive jury.

The task of the jury is to judge and give opinion on the performances shown, in this case films.

The film raises the possibilities of art and critique, opinion and taste, alltogether opinion forming.

The structure of the film consist of two, in the beginning, differing planes, which dissolve in to each other later on. One plane is the work of the jury who judges the films (creation-creation of opinion). In the other plane the real creations that are to be judged are seen. During the course of the film these two planes gradually converge, more and more impregnation is to be observed between the jury and the films.

Some of the questions asked: Is the relation of opinion making reversable? Are the opinions trully independant or are they premeditated?

The two initial motifs are soon unseperable. The members of the jury perform as members of the jury and as actors; in the end it is uncertain whether we are seeing the audition or the films.

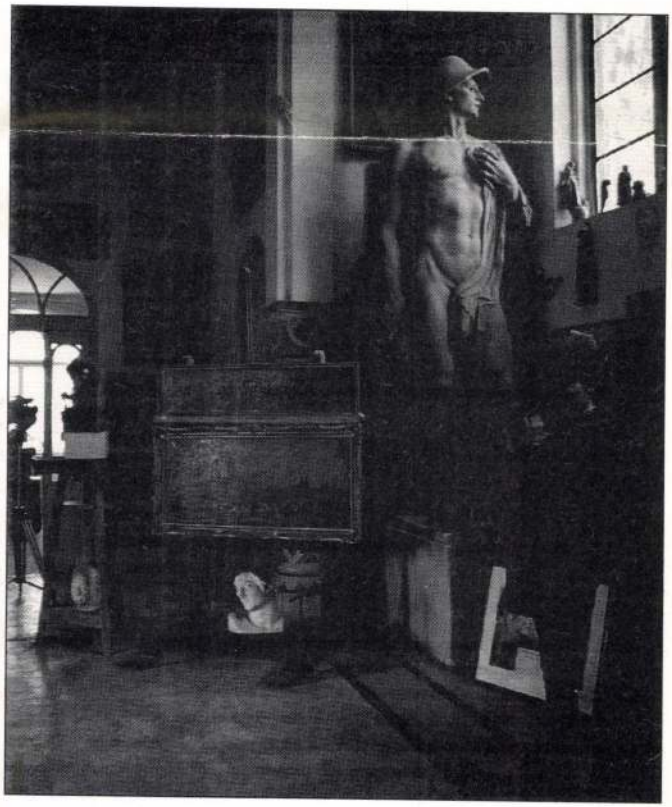

GLATZ Lang-

A Spirál

George Wyllie skót szobrász és Glatz László közös szobra

A spirál lényege, hogy fontossá tegye azt a helyet, ahol áll. A jelentősége saját jelentéktelenségében van. Ez egy szobor mesterséges és természetes anyagokból, ami szabad mozgást kap a súly által, amelyet az őt körülvevő levegő egyensúlyoz. Mint egy vitorláshajó, vagy egy zászló egyszerű ritmusban van a természettel. Rugalmas egyensúlyban elviseli az összes hatást, és csak egyet hagy meg. Egyszerűen és szabadon megállapodik önmagával, hogy dicsőítse a bolygót, ami az állandó szerepet játssza mozgásában.

LEVEGŐ

KŐ

EGYENSÚLY

ÉRTELEM

1912. márcz. kiáll.: Az öreg zongoraművész, szénrajz. — Munkaközben, színes rajz. — Házépítés közben, színes rajz. — Női arczkép, szénrajz. — Gyermekarczkép, színes rajz. — Férfi arczkép, szénrajz. — Palócz leány, színes rajz. — Szoknyaigazítás közben, színes rajz. — Férfi arczkép, szénrajz.

1912. tavaszi kiáll.: Az iga, olajf. — Pappenheim Sándor gróf arczképe, olajf. — Pappenheim Sybil grófné arczképe, olajf. — Rotfeld L. zongoraművész arczképe. — Nagyapó unokáival, szénrajz. — Tünődés, színes rajz.

1912—13. téli kiáll.: Libapásztorok, olajf. — Parkrészlet, olajf. — Kilátás a kastélyterraszról, olajf. — Férfi arczkép, olajf. — Női arczkép, olajf. — Útban a templom felé, olajf. — Estefelé, olajf. — Női arczkép, olajf. — Női arczkép, rajz. — Gyermekarczkép, rajz.

1913. tavaszi kiáll.: A román határon, olajf. — A malom-tó, olajf. — Parasztarczkép, olajf. — A fehéresen, olajf.

1913—14. téli kiáll.: P. E. úr arczképe, olajf. — St. Ö. úr arczképe, olajf. — Tót menyecske, olajf. — A törcsvári szoros, olajf.

1914. tavaszi kiáll.: Esti hangulat, olajf. — Falu végén, olajf. — Nyitrában, olajf. — Falusi utcza, olajf.

A Nemzeti Szalon grafikai kiállításain következő műveivel szerepelt:

1903-ban: Új disznóól, kőrajz. — A mese, rajz. — Öreg házaspár, rajz. Arczkép, rajz. — Reggel, szén- és pastellrajz. — Arczkép, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Tájkép, szénrajz. — Tanulmány, szénrajz. — Bibliás fiú, szénrajz. — Testvérek, szénrajz. — Kalendárium olvasó, crayonrajz. — Apa gyermekével, szénrajz. — Istállóban, szénrajz. — Este, szénrajz.

1904-ben: Fonó asszony, szénrajz, 100 K. — Vasárnapi munka, szénrajz, 120 K. — Öreg ember, szénrajz, 80 K. — Arczkép, szénrajz. — Etetés közben, szénrajz, 100 K. — Falusi borbély, kőrajz, 50 K. — A reggeli, szénrajz, 120 K. — Tanulmányfej, szénrajz, 120 K. — Havas táj, szénrajz, 130 K. — Istállóban, szénrajz, 100 K. — Mélegedés, szénrajz, 80 K. — Jóska, szénrajz, 80 K. — Télen, szénrajz, 140 K. — Kapáló, kőrajz, 40 K. — Reggeli, kőrajz, 40 K. — Munkában, kőrajz, 40 K.

1905-ben: Somogyi dombvidék, olajf., 600 K. — Olvasó leányka, czeruzarajz, 70 K. — Madárbarát, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Leány macskával, szénrajz, 300 K. — Tanulmányfej, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Női fej, czeruzarajz, 70 K.

1906-ban: Cserfák a Balatonnál, szénrajz, 200 K. — Országút reggel, szénrajz. — Női arczkép, szénrajz. — Országút a Balaton partján, szénrajz, 200 K. — Szénagyűjtés, szénrajz, 160 K. — Férfi arczkép, szénrajz. — Dél, szénrajz, 160 K. — A Balaton, szénrajz, 200 K. — Női arczkép, szénrajz. — A Téglásnál, szénrajz, 240 K. — A házmester, szénrajz. — Késő ősz, szénrajz, 240 K. — A Téglásnál, szénrajz, 240 K. — Cserfa, szénrajz, 240 K. — Ebédnél, szénrajz, 240 K. — Cserfák, szénrajz, 240 K. — Part aljában, szénrajz, 240 K. — Férfi arczkép, szénrajz. — Férfi arczkép, szénrajz. — F. D. L. arczképe, szénrajz. — Női arczkép, szénrajz. — Női arczkép, szénrajz. — Lajos, szénrajz, 120 K. — Férfi arczkép, szénrajz. — Női arczkép, szénrajz.

1908-ban: Tájkép, szénrajz, 200 K. — Tájkép, szénrajz, 240 K.

A »Miénk« első kiállításán (1908):

Tájkép, olajf., 800 K. — Tájkép, olajf., 1000 K. — Erdélyi táj, olajf., 1000 K. — Arczkép, rajz. — Arczkép, rajz. — Pierot, rajz, 300 K.

A Nemzeti Szalonban 1910-ben rendezett kollektiv kiállításán következő műveit állította ki:

A mese, Virágos rét, Vitorlások, Benno, Tükrözés, Eső után, Esti hangulat, Oláh asszony útban a templom felé, Gyermekek a gyümölcsösben, Késő ősz, Patak mellett, Befagyott patak, Szikora György, Cserjés czigányokkal, Tölgyek ősszel, A »sülyedés«, Őszi reggel, Magvető, Csalamádét hordó legény (tanulmány), Domboldal birkákkal, Kert diófákkal, A bujáki dombok, A bujáki erdő, Fogarasi táj, Pillantás a Királykőre, Pillantás a felső-törcsvári várra, Tölgycsoport, Somogyi dombvidék, Zichy Kázmér és Esterházy László grófok arczképe, Burchard Bélaváry Conrád arczképe, Trautmannsdorf gróf arczképe, Rózsák, Fiáth báró arczképvázlata, Zichy István gróf arczképe, V. I. úrhölgy arczképe, Delelő csorda (vázlat), Balatoni táj, Őszi reggel I., Nyárfák a Balaton partján, Birkák, G. F. úr arczképe, G. M. úrhölgy arczképe, R. J úr arczképvázlata, Tájkép, Gyermekarczkép, Fésülködő leány, Mosdás közben, Gyermekarczkép, Országút, Bányászok reggeli imája, J. E. úrhölgy arczképe, S. S.-né arczképe, Parasztarczkép, Balaton partján játszó gyermekek, U. a. vázlata, Ebéd, Gémes kútnál delelő csorda, Mánamarosi táj, Június a fogarasi határhegyeken, A Balaton partján delelő csorda, I. L. úrhölgy arczképe, A Velenczeitó partján, Velenczei tórészlet, Nagyapó unokájával, Viharos hangulat, Kanalazó gyermek, A Buçeç, Oláh kis leány, Fonó román asszony, Tere-fere, Erdélyi táj, Pillantás a román határról, Hegyi táj birkákkal, Varró palóczasszony, Önarczkép vázlat, Bujáki falurészlet I., A falu végén, A felhős Buçeç, A kövek, A tótszög, A Vicárius völgye, Bujáki falurészlet II., Libát hajtó leány, A bujáki vár, A bujáki plébános arczképe, Magános tölgy, Tájkép, Kert tányérvirággal, Esős hangulat, A fehéres, Vasárnap, Leánytanulmány, Nyár, G. M. úrhölgy arczképe, B. E. úrhölgy arczképe, R. J. úr arczképe,

szintén jelentékeny sikerei voltak. Ő rajzolta a szövegképeket Bródy Sándor Ezüst kecske cz. művéhez és számos képe jelent meg a »Művészet«-ben és az »Új Idők«-ben. Munkássága a grafika terén találkozott legtöbb elismeréssel. Rajzaival három ízben (1903, 1904, 1906) nyerte el a Nemzeti Szalon grafikai kiállításain a figurális rajzokra kitűzött díjat, 1909-ben pedig Olvasó öreg úr cz. czeruzarajzát a »Művészet« kiadóniak 1000 koronás grafikai díjával jutalmazták.

A Képzőművészeti Társulat tárlatain következő műveit állította ki:

1897. tavaszi nemzetk. kiáll.: Tanulmány, olajf., 200 frt. — Arczkép, olajf. — Bányászok reggeli imája, olajf., 1000 frt.

1899—1900. téli kiáll.: Férfi arczkép, olajf. — Halászok a parton, olajf. — Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf. — Dombvidék, olajf., 200 frt. — Alkony, olajf., 500 frt. — Hazafelé, olajf., 300 frt. — Tájkép, olajf., 150 frt. — Arczképtanulmány, krétarajz, 100 frt.

1900—1901. téli kiáll.: Tájkép, olajf., 300 K. — Tájkép, olajf., 700 K. — Gyermekek a tóparton, olajf., 3000 K. — Tájkép, olajf., 400 K. — Tájkép, olajf., 200 K. — Halász arczkép, olajf., 300 K. — Tájkép, olajf., 500 K. — Birkozó fiúk, olajf., 700 K.

1902—3. téli kiáll.: Nyárfák, olajf. — Cserfák, olajf. — Tájkép, olajf. — Délután, olajf. — Kepék, olajf. — Krumplikapálók, olajf. — Tanuló fiú, olajf. — Tanulmány, olajf. — Gyümölcsfák, olajf. — Arczkép, olajf. — Arczkép, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Öreg házaspár, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Este, szénrajz.

1903—4. téli kiáll.: Pihenő, eredeti lithográphia. Kiadja a Könyves Kálmán Magyar Műkiadó R.-T. — Munkában, eredeti lithographia. Kiadja a Könyves Kálmán Magyar Műkiadó R.-T. — Arczkép, szénrajz. — Tanulmány, szénrajz. — Kapás, kőrajz. — Falusi fodrász, kőrajz. — Arczkép, szénrajz. — Reggeli II., kőrajz. — Reggeli, szénrajz.

1904—5. téli kiáll.: Arczképcsoport (Főúri vadásztársaság), olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Arczkép, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Karámban, olajf. — Tájkép, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Arczkép, olajf. — Tájkép, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Tájkép nyárfákkal, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Tanulmány, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — — Arczképtanulmány, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Késő ősz, olajf. — Őszi tájkép, olajf. — Arczkép, olajf. — Arczképvázlat, szénrajz. — Téli táj, szénrajz. — Arczképvázlat, szénrajz. — Arczképvázlat, szénrajz. — Etetés, szénrajz. — Istállóban, szénrajz. — Öreg ember, szénrajz. — Arczképvázlat, szénrajz.

1905. tavaszi nemzetk. kiáll.: Öreg varrónő, szénrajz. — Tanulmányfej, szénrajz. — Az Akadémia-utcza télen, szénrajz.

1905—6. téli kiáll.: Dült vetés, olajf. — Játszó gyermekek a Balaton partján, olajf.

1906. tavaszi kiáll.: Delelés a Balaton partján, olajf. — Viharos hangulat, olajf. — Templom, olajf. — Vetések, olajf. — Magános cserfa, olajf. — Balatoni őszi táj, olajf. — Esti napsütés, olajf. — Nyárfák ősszel, olajf. — Falurészlet, olajf. — Esős hangulat, olajf. — Őszi szántás, olajf. — Út a fenyves felé, olajf. — Május, olajf. — Mocsaras part alja, olajf. — Balatoni őszi táj, olajf. — Cserfák és tölgyfák, olajf.

1906—7. téli nemzetk. kiáll.: Berzeviczy Albert dr. arczképe, olajf. — Női arczkép, olajf.

1908—9. téli nemzetk. kiáll.: Női arczkép, olajf. — A gyümölcsösben, olajf.

1909. grafikai nemzetk. kiáll.: Este, szénrajz, a Szépművészeti Múzeum tulajdona. — A Balaton, szénrajz, a Szépművészeti Múzeum tulajdona. — Olvasó lány, czeruzarajz. — Arczkép, kemény pastell. — Lány babával, czeruzarajz. — Olvasó öreg úr, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Péter fiam, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Tájkép, szénrajz. — Tájkép, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Tanulmány, szénrajz. — Arczkép, kemény pastell. — Arczkép, szénrajz. — Arczkép, szénrajz. — Arczkép, szénrajz, kemény pastellel. — Arczkép, szénrajz, kemény pastellel. — Falusi borbély, lithographia.

1909—10. téli kiáll.: Női arczkép, rajz. — Beöthy Zsolt arczképe, rajz. — Kiss J. arczképe, rajz. — Herczegh Ferencz arczképe, rajz. — Falk Miksa arczképe, rajz. — Alexander Bernát arczképe, rajz. — Kaas Ivor arczképe, rajz. — Eötvös Károly arczképe, rajz. — Gárdonyi Géza arczképe, rajz. — Férfi arczkép, rajz. — Rákosi Viktor arczképe, rajz. — Ambrus Zoltán arczképe, rajz. — Mikszáth Kálmán arczképe, rajz. — Gyermekarczkép, rajz. — Gyermekarczkép, rajz. — Fonó oláh lány.

1911. tavaszi kiáll.: Zs. J. úr arczképe, olajf. — Gyermekek a gyümölcsösben, olajf. — Arczkép, olajf. — Késő ősz, olajf. — Novemberi reggel, olajf. — Tó partján, olajf. — Vitorlások, olajf. — Megérkezés, olajf. — B. M. úrhölgy arczképe, rajz. — C. O.-né arczképe, rajz.

1911—12. jubiláris téli kiáll.: Pillantás a kastély terraszáról, olajf. — Látogatás, olajf. — Csendélet, olajf. — A. L. úr arczképe, olajf. — J. E. úr arczképe, olajf. — K. E. úrhölgy arczképe, olajf. — B. L. és neje arczképe, rajz. — F. B. arczképe, rajz. — Pillantás a nyitott kapun át, olajf.

N. Szal. 1910. 8. clerit oeuvt. mik

Glatz O.

Tanulmányfej, Solovestru háza, Csikók, Vadorzó lesben, Vila, Tavaszi táj, Partszakadás, Velenczei halász, Olvasó gyermek, Kopasz tölgy, A szárszói templom, Varrónő, Schranz János ev. lelkész arczképvázlata 81-ik évében, Leányok (tanulmány), Domboldal, Képvázlat I—II., Vázlat, Borús hangulat, November, valamennyi olajfestmény. — Esti hangulat, Ebéd, Az Akadémia-utcza, A Chiem-tó, Tájkép, El. M. úrhölgy arczképe, K. E.-né arczképe, Országút I., Tanulmány ex libris, Falurészlet, Somogyi táj, Péter, K. L. arczképe, Az örkényi Lager, Birka-tanulmány, Vassily, Öreg varrónő, Uzsonna, Balatoni táj, Országút II., Déli hangulat, Palócz menyecske, Parasztgyerek, Tölgyek, Burchard Bélaváry Conrád arczképe, Este, Olvasó öreg úr, Fonó aszszony, Arczkép, Női arczkép, W. J. úr arczképe, Oláh legény, Disznók (tanulmány), Falusi borbély (kőrajz), Kapáló (kőrajz), Olvasó leányka, M. P. arczképe, M. B. arczképe, Leány babával, Plakát, Tájkép, E. M. arczképe, E. M.-né arczképe, valamennyi rajz.

G. műveiről a Könyves Kálmán Magyar Műkiadó R.-T. (a már említetteken kívül) a következő művészi reprodukcziókat adta ki: Az iga (fénykép), A baba (fénykép), Cserfák és tölgyek (heliogr.), Delelő csorda a Balatonon (fénykép), Istállóban (kőrajz), Látogatás (fénykép), Májusban (heliogr.), A mese (heliogr.), Mikszáth Kálmán arczképe (heliogr.).

Bölöni György: Tölgyessytől—Glatzig. *Renaissance.* I. 11. sz. — *Ernst-Múzeum.* Ideigl. katalogus. Budapest, 1912. — *Farkas Zoltán:* Glatz Oszkár kiállítása a Nemzeti Szalonban. *Vas. Ujs.* 1910. 869. l. (önarczképpel és képekkel). — *Gerő:* Modern magyar festők. *Művészeti Krónika.* 1904. 3. sz. — *Gerő Ödön:* Glatz Oszkárék kiállítása. *A Hét.* 1910 okt. 2. — *Glatz Oszkár* és Wildner Mária műveinek kollektív kiállítása. 1910. Nemzeti Szalon. Kis 8.-r. 12 l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Koronghi Lippich Elek:* Magyar festők. Negyvenöt rézfénynyomatú műlap, bevezető tanulmánnyal. Kiadja a Könyves Kálmán Magyar Műkiadó R.-T. Budapesten. É. n. — *Könyves Kálmán* Magyar Műkiadó R.-T. műlapkiadványainak jegyzéke. Budapest, 1912. — *Lg.:* Glatz Oszkár képei. *Pesti Napló.* 1910 okt. 4. — *Lázár Béla dr.:* Glatz Oszkár. *Művészet.* 1911. 335—342. l. (arczképpel és képekkel). — *U. az:* Tizenhárom magyar festő. Singer és Wolfner kiadása. Budapest, é. n. 66—77. l. (képekkel). — *Lyka Károly:* A képzőművészetek történeti és technikai fejlődése. (A műveltség könyvtára. A művészet könyve.) Budapest, 1909. 443, 444. l. — *U. az:* Új Idők. 1910. 41. sz. — *Művészet.* 1902. 82—85, 90—92, 95, 97, 136, 142. l. — 1903. 108, 206, 240, 272. l. — 1904. 27, 130, 177. l. — 1905. 189. l. — 1906. 32, 212, 421. l. — 1907. 70, 412. l. — 1908. 123, 360. l. — 1909. 88, 134, 135, 147, 232, 371. l. — 1910. 120. l. — 1911. 16, 122, 132, 138—141, 144, 213, 316, 329, 332, 333, 419. l. — 1912. 216. l. — 1913. 353. l. — *Művészeti Krónika.* 1912. 1. sz. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 125, 127, 169. l. — *Rózsa Miklós dr.:* Modern magyar képtár. Budapest, 1912. — *U. az:* A magyar impresszionista festészet. Budapest, 1914. 88—93. l. — *Szana Tamás:*

solo. 1635-ben Graduale Ecclesiae Hungaricae Eperjesiensis cz. alatt egy énekes köny-

On. Sig Presidente

In risposta alla richiesta telegrafica permettomi comunicarle, come segue:

Altezza dell' Adria

Budapest.

sénk a Triest állomásról b. rendelke-
3. tételszám alatt b. számlájára be-
közraktári jegyet megküldeni és va-

tisztelettel:

...gyar leszámitoló és pénzváltó bank
(Budapesti közraktári vállalat)

Jodó Arbós

Gyártson Istvánt
Mozlére

Glatz Oszkár

GLATZ OSZKÁR festőművész, született 1872 október 13-án Budapesten. Két évig az egyetem filozofiai tanszékét látogatta, ~~[illegible]~~ innen a Müncheni akadémiára került, ahol Hollósy hatása alatt dolgozott. (Müncheni tanulm.-it) ~~[illegible]~~ ~~Közben~~ Két ízben, mégszakítva ~~hat~~ hat hónapig Párisban tanult az a Julien akadémián. A nagybányai iskola megalapításakor 1886-ban Hollósyval együtt Nagybányára ment, majd a követ hező nyáron a Nagybánya Környéki hegyekben folytatta plenair tanulmányait. Budapesten első ízben az első nagybányai kiállításon mutatkozott be a Műcsarnokban. (Bányászok reggeli imája) Napfényes tanulmányai után figyelme az arcképrajzolás felé fordult, ~~[illegible]~~ egy sorozat szénrajzban ~~sok~~ írót ~~és~~ hat, és művészt ~~[illegible]~~ erőkített meg. Grafikai műveivel itthon és külföldön sok díjat nyert. Plenair tanulmányokkal foglalkozott Erdélyben, a Velencei tó környékén és a Balaton mellett. A palócok lakta Nógrádban megbarátkozott a népművészettel s a népi viseletek ábrázolása azóta egyik legfőbb problémája. 1912 óta a Képzőművészeti Főiskola tanára. Gyűjteményes kiállítása a Nemzeti Szalonban (1910) és a Helikonban (1922). Tagja a Szinyei Merse Pál társaságnak, több képe van a Szépművészeti Museumban. A kilencszázhuszas években figyelme ujból helyt engedett az arcképfestésnek, megfestette Götvös Zeránt báró (1922) és Schioppa Zörinc nuncius (1923) arcképét. ~~Glatz Oszkár~~ Jelentősége szigorú ~~[illegible]~~ formalátásán és egészséges szinösszehangolásán kívül elsőserben a nagybányai mozgalom diadalravivésében gyökerezik. ~~[illegible]~~ Képei őszintét és keresetlenek népművészetünk esztétikai értékeinek felismerése – amiben első volt – alkotásainak napjainkban pokozottabb jelentőséget ad. (Irodalom: Zázár Béla: G. O. Tizenhárom magyar festő, Budapest 1912)

Augustin Marisha
Rakosz Tibor
Barabás Ottala
Barta Ernő
Berszáky Frigyes
Csánki Dénes
Csermely János

GLATZ OSZKÁR

a Képzőművészeti Főiskola tanára, szül. Bpesten, 1872. Művészeti tanulmányait Münchenben és Párisban végezte, majd Hollósy Simon iskolájával Nagybányára került és résztvett a nagybányaiak mindkét kiállításán a régi Műcsarnokban. A magyar falusi élet és a magyar falu legtipikusabb festője. Eger mellett, a Velencei tó és a Balaton partján, de főleg a nógrádmegyei Bujákon dolgozgat. A falusi élet és főként a pusztulóban lévő magyar népviselet alkotja művészi érdeklődésének úgyszólván kizárólagos tárgyát. Másik művészi terrénuma a portréfestés. 1914-ben meghívták tanárnak a Képzőművészeti Főiskolára, ahol azóta működik. Értékes munkáival, melyekkel majd minden számottevő hazai és külföldi kiállításon szerepel, elnyerte többek között az állami nagy aranyérmet, a társulati díjat Bpesten, kis aranyérmet Münchenben, ezüstérmet Sanfranciscóban, bronzérmet Barcelónában stb. Számos műve van a bpesti Szépművészeti, a Fővárosi és a külföld világhírű múzeumaiban, valamint műgyüjtők birtokában.

GLATZ OSCAR

professore dell'Accademia di Belle Arti di Budapest. Studiò a Budapest, Monaco e Parigi, poi passò a Nagybánya, alla scuola di Simone Hollósy e partecipò ad ambedue le esposizioni dei membri della Scuola di Nagybánya nel vecchio Salone delle Esposizioni di Budapest. E' uno dei pittori più tipici della vita contadinesca ungherese e del villaggio ungherese. Lavora specialmente nei pressi di Eger, sulle rive dei Laghi di Velencze e Balaton, ma soprattutto a Buják nel comitato di Nográd. Formano soggetto quasi esclusivo della sua arte la vita dei villaggi e specialmente i costumi della folklore ungherese, che ormai va lentamente scomparendo. E' ottimo però anche come ritrattista. Nel 1914 venne invitato ad occupare una cattedra di pittura all'Accademia di Belle Arti di Budapest, ove da allora insegna. Ha ottenuto numerosi premi e menzioni d'onore con le sue notevoli opere che figurano in tutte le più importanti esposizioni nazionali ed estere. Molte sue opere sono di proprietà del Museo di Belle Arti e municipale di Budapest, nonchè di numerosi musei esteri e di raccolte private.

Az új angol építészetről
: *Az angol építésznevelésről*
svájci építészetről
utolsó évek osztrák építészetéről
A felszabadult Lengyelország építészete
n építészete
Oud legújabb munkái

úttal felkérjük olvasóinkat és munkasainkat, hogy amennyiben a fenti kérekhez értékes gondolataikkal és képagukkal hozzá kívánnak járulni, úgy veskedjenek azokat szerkesztőségünk- küldeni. *A szerkesztőség*

MDK

Glatz J. IV.éves épitészhallg.

tüdőbeteg szanatórium terv

Épitészhallgtervek

MEK

Művészet 1917. 3. 1.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész /1872–1958/.
Kornidesz Mihály: A Fasori Gimnázium. Fórum.

Az iskola kiemelkedő tanulói közt találjuk többek között Glatz Oszkárt és Edvi Illés Aladár-t is.

Budapest folyóirat, 1988., 10., 18-old.

M.D.Y.

Glatz Oszkár
festő

500 koronás Pasztell díjat nyert
el 1916-ban.

Ecsery Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1968. november - 39 lap.

Glatz Oszkár

Nagybányáról indult.

Artner Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

482. l.

Glatz Oszkár

a "műcsarnoki" művészek közé tartozó kiváló mester.

Artner Tivadar: Évszázadok művészete. Bp. 1965. Gondolat k., 605 l., ill.

533 l.

Glatz Oszkár

Münchenben az akadémizmus kötelékéből kiszabadította magát s a francia naturalizmuson okulva, a természetből merítette élményeit; 1896-ban a nagybányai festőtelep egyik megalapítója

Magyar mestermüvek, Budapest, 1966

Bev.: Körner Éva.

Glatz Oszkár

a nagybányai mozgalom egykezdetibb stádiumát képviseli; „Bírkozó fiuk" (1900,) c. műve még müncheni befolyásra utal, de magán viseli a francia plein-air festészet hatását.

Magyar mestermüvek, Budapest, 1966
Bev.: Körner Éva

Glatz Oszkár

Képét megfesti egy csoportképen Rippl-Rónai József, 1908-ban, ceruza-akvarell kivitelezésben, 22,7×28,7 méretben.

Genthon I. – Bodnár Éva: Rippl-Rónai József centenáris kiállítása, 1961, Kaposvár, 1961. 21 l. 30 p. alatt

M.D.K.

Glatz Oszkár, festő

---

rövidesen szintén tagjává vált az 1896-ban Hollósy körül alakult nagybányai művésztelepnek.

Kortársak szemével, Szerk.Németh Lajos,
Bev. és összeáll.Perneczky Géza, 1896-1945.
Bp. 1967. Corvina

8. old.

Glatz Oszkár „festő"

M.D.K.

„Ude, az ifjuság népségével teli" képsorát emeliti:

Lyka Károly: „A Nagbányaiak" UJ TDŐK. 1897. dec. 19. III. évf. 12. sz. 137-138. o.

Idézve:

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos, Bev. és összeáll. Perneczky Géza, Bp. 1967. Corvina

57. old.

Glatz Oszkár

Tagja volt a "Magyar Arcképfestők Társaságának" tisztikarában.

P.H.929.X.10.

Glatz Oszkár festő.

Mücsarnok 1898.21.sz.195-198 l.

Glatz Oszkár festő.

Hollósy Simon iskolája. /Emlékezések és levelek/:
A Mübarát 1922.II.évf.169-179 l.

Glatz Oszkár festő.

A Mübarát 1922.II. 193-198 l.

Glatz Oszkár festő.

A nagybányai iskola: Szépmüv.1944.1.sz.

Glatz Oszkár festő.

Iványi- Grünwald: Vas Ujs. 1897. 87o.l.

KÖZÖNSÉG ÉS MŰVÉSZ

A gazdasági élet lefelé menő irányzatával párhuzamosan minden időben divatos volt olyan megállapításokat tenni, hogy a művész és közönség között a kapcsolat megszakadt. Minden időben úgy volt, hogy amikor a műpártolók megszüntették gyüjteményeik kiegészitését a pénzhiány miatt és a kis gyüjtők a takarékosságot lakásuk díszitésének megvonásán kezdték az elmaradó jövedelmek miatt, a kor krónikásai gyorsan megállapították, hogy a művészet és irodalom lelki krizisben szenved, más szóval művészet és irodalom kikapcsolódott az életből, közönség és művész között a kapcsolat megszakadt. Ma is így van. Nem kell tulságosan megerőltetni fülünket, hogy kihalljuk a közérdekü társalgásokból ezt a notorius megállapitást: nincs közönsége a művészetnek, mert közönség és művészet között a kapcsolat megszakadt.

Nézzük meg közelebbről, mit kell értenünk ezen a súlyos megállapításon. Mi az a kapcsolat, ami művész és közönség között helyreállhat, vagy megszünhetik. Van-e egyáltalán ilyen kapcsolat és ha igen, mik az okai annak, hogy ez a kapcsolat lazább vagy erősebb közönség és művészet között.

Hogy valamelyes kapcsolat közönség és művészet között valóban fennáll, annak egyszerű bizonyítéka az, hogy a közönség megvásárolja a művész termékeit és eljár azokra a helyekre, melyeken megszemlélheti, vagy meghallhatja a művész alkotásait. Bizonyos az, hogy a közönségnek ez az érintkezése a művészettel, bizonyos lelki kapcsolatot teremt a művész és a közönség között. Ez a kapcsolat különösen az újabb korszakokban lett igen erőssé az által, hogy a sajtó a maga nagy nyilvánosságával erősen hozzájárult ennek a kapcsolatnak kialakitásához. Így lett lassan a közönség és művész kapcsolatából művészeti közvélemény. Ez a művészeti közvélemény annál szélesebb hullámokat vet, annál érezhetőbb, minél nagyobb érdeklődés nyilvánul meg az egyesek részéről, az egyesek tömegei, a közönség részéről a művészet termékei iránt. Ha az egyesek részéről, a közönség részéről ez az érdeklődés ellanyhul, azt tapasztaljuk, hogy a művészeti közvélemény szócsöve, a sajtó érdeklődése is megfogyatkozik a művészeti eseményekkel szemben. A sajtó szeizmográfikusan érzékeny lemérője a közönség érdeklődésének, éppen mert existenciális érdekei függenek a közönségtől, nyomban felismeri a közönség érdeklődésének irányát. Persze, a sajtónak ez a magatartása nem marad visszahatás nélkül magára a közönségre sem és így a közönség érdeklődésének lanyhulása vagy erősbbödése kétszeresen válik érezhetővé: egyszer a sajtóra való hatásában, másodszor a sajtó visszahatásában a közönségre.

Ezért van az, hogy a mi modern korszakunkban rendkivüli gyorsasággal válik érezhetővé a közönség és a művészet kapcsolatának lazulása vagy erősbbödése. Elég volt egy-két dekonjunkturális esztendő ahhoz, hogy szinte lemérhetővé váljék a közönség érdeklődésének nagy visszaesése a művészeti események iránt. A gazdasági válság azonban csak indítéka volt annak a lazúlásnak, mely a közönség érdeklődésében tényleg beállott. Csak indítéka, és nem kizárólagos oka. A gazdasági válság valóban megakadályozza azt, hogy a nagyközönség nagyobb anyagi áldozatot hozzon művészeti érdeklődésének oltárán és ideig-óráig tényleg elvonhatja figyelmét a művészeti események frontjáról. Senki előtt sem titok azonban, hogy a világháború óta — mint azt közönségesen kifejezni szokták — az emberek igényei megnövekedtek. Ez tulajdonképen azt jelenti, hogy a kultúrigények kielégitésének szükségletére nagyobb tömeg ébredt rá. És valóban, mindenféle szellemi érdeklődés, az irodalom iránt épp úgy, mint a különböző művészetek iránt érezhetően nagyobb, mint a békeidőben volt. Hogy a képzőművészeti kultúránál maradjunk, tapasztalásból tudjuk, hogy Magyarországon olyan vidékek kerültek a képzőművészeti érdeklődés akciósugarába, amelyekről békeidőben álmodni sem lehetett. Tudjuk, hogy falvakban nem szórványosan és véletlenül, hanem egész rendszeresen folyt még néhány évvel ezelőtt is a képzőművészeti kultúra terjesztésének munkája. (Most ne vizsgáljuk, hogy ez a munka egybeesik-e azzal az eredménnyel, melyet kivánatosnak tartunk.) Bátran állithatom, hogy azok számára, akik ma a képzőművészeti kultúra iránt érdeklődnek, legalább ötszöröse a békeidőbeli tárlatlátogató közönségnek. A kultúra igénylése tehát határozottan növekedett, annak kielégitése pedig nem kizáróan a gazdasági helyzeten mulik. Hogy ma kevesebb műtárgyat vásárolnak, mint 3—4 esztendővel azelőtt és kevesebben látogatják a tárlatokat, azt készséggel állapítjuk meg mi is. Ennek oka azonban a gazdasági helyzet szülte okokon kivül is kereshető. Ezuttal csupán a két legfontosabb okra fogok rámutatni, melyek közül egyik sem anyagi természetü és mind a kettő a művészek magatartásából következik.

Az egyik ok a művészeti propaganda hiánya. Művészeti propaganda nélkül a közönség és művészet kapcsolata még gazdaságilag kedvezőbb világban is meglazul. Ha a gazdasági válság kimélyül, a művészeti propagandának meg kellene sokszorozni erejét. Ezzel szemben nálunk az történik, hogy a gazdasági válság fokozódásával egyenes arányban kisebbedik és gyérül a művészeti propaganda. Mig azelőtt a Műcsarnok és a Nemzeti Szalon és számos művészeti egyesület rendezett vidéki kiállitásokat és tartottak számos előadást a vidéken, addig most azt tapasztaljuk, hogy évek óta csak a műkereskedők vigécei járják a vidéket. Az állam, melynek elsősorban lenne kötelessége a művészeti propaganda támogatása, csak külföldi kiállításokat rendezett ahelyett, hogy kiépitette volna azokat a szerveket, melyeknek feladata lett volna a vidéki propaganda. Egyetlen egy külföldi kiállítás költségén életre lehetett volna hivni ezt a szervezetet. Ebben természetesen elsősorban maguk a művészek hibásak, mert hiszen az ő kötelességük lenne a maguk érdekét védeni és a képzőművészeti kultura propagandájának intézményes megteremtését éppen nekik kellene elsősorban sürgetni. Két tucat szervezete van a magyar képzőművészetnek, de nem tapasztaltuk, hogy a képzőművészek érdekei kellően meg lennének védve. Hiszen még az olyan kérdésekben is, mint a forgalmi adó, melyről annyit panaszkodnak, még csak annyi aktivitást sem váltott ki a művészeti szervezetekből, amennyiből egy

Chroniqueur: G. O.

Képzőművészet

1933. VII. évf. 57. sz.

26-30. l. képpel

küldöttség menesztésére futotta volna, holott ugyanakkor több mint száz iparágat mentesítettek a forgalmi adó megfizetése alól. Az egyik oka tehát a közönség és a művész lanyhább kapcsolatának a propaganda majdnem teljes hiányában keresendő.

Másik ok: a művészek egymás közti marakodása, amely a legtökéletesebb zavarba hozza a közönséget. A művészek felfogása oly végletesen áll szemben egymással, hogy kilelkébe és arra birja a közönséget, hogy érdeklődjék és áldozzon a művészetért. A közönség és művészet kapcsolata azonban nem csupán ez a misztikus folyamat, hanem nagyon is reális cselekedetek eredménye. Ilyen cselekedet a művészeti propaganda és a művészek békéje. Erre a kettőre van szüksége a magyar művészetnek ahhoz, hogy a közönség és a művészet kapcsolata a művészeti közvélemény erősitésén keresztül ujabb tápot kapjon. Minden

GLATZ OSZKÁR: A TEMPLOMBAN

elégülést csak akkor érez, ha a szembenálló művészt vagy művészeti irányt sikerült teljes mértékben diszkreditálnia. Ennek következtében a művészeti közvélemény bábelien zürzavaros. Senki sem érti meg a másikat, sőt nem is akarja megérteni. Aki ebbe a Bábel tornyába betéved, örül, ha kiszabadult. A közönségnek nem a művészetről van ma impressziója, hanem az egymással szemben álló művészekről és ez nem alkalmas impulzus arra, hogy a közönség és a művész kapcsolatát megerősitse. Ezeket őszintén fel kell tárnom, ha nem is népszerű ez a feladat, mert a bajok orvoslása csak a felismerés alapján lehetséges.

Közönség és művészet kapcsolata egy misztikus fludium, amely a nagy művészek tehetségéből sugárzik a közönség erre hivatott hivatalos tényezőnek, de elsősorban magunknak a művészeti szervezeteknek, legsürgősebb feladata a művészeti propaganda és a művészbéke megteremtése. A közönségben nagyobb a képzőművészeti kultura szomja, mint valaha volt, ez kétségtelenül bizonyos, viszont a művészek között teljes a fásult közöny. A két tucat művészeti szervezetben semmi sem történik abban az irányban, hogy a közönség és a művész kapcsolata erősbödjék. A műbarátok, a közönség sokkal többet tesz e cél érdekében, mint maguk a művészek. Ilyen körülmények között a közönség és a művészet kapcsolatának lazulásáért elsősorban a művészek szervezetei viselik a felelősség súlyát.

Gy. N.

MAGYAR MESTEREK

GLATZ OSZKÁR

Glatz Oszkár a festőművészet népdalköltője. A virágos mező illata, a magyar nép tempóssága, kedélye, egyszerű életének friss költészete bájolja el a nézőt Glatz Oszkár művészete előtt. Tulajdonképpen a nagybányai iskolához tartozik. A plein-airből indult ki az ő művészete is. A kivül éppen a méreteken felül elharapózott zsánerdivat ellen indított türelmetlen és kegyetlen hadjáratot. Az impresszionizmus meg akarta tisztitani a festészetet az idegen elemektől, így elsősorban az irodalmi tartalomtól. Ezért lett elvi ellensége a történelmi festészetnek és a zsáner-

GLATZ OSZKÁR: ELALUDT...

természet közvetlensége nála nem frázis, hanem eleven valóság. Nemcsak megérti modelljeit, a nép gyermekeit, hanem együtt is érez velük, sőt át is éli történéseiket, érzéseiket, egész világukat. Ezért van az, hogy Glatz Oszkár elsősorban zsánerfestő. Nem egy tájképe van, mely meggyőzően szól amellett, hogy festője hivatott tolmácsolója az impresszionista tájképfestésnek és valóban tájképei a nagybányai mesterek között is az elsősorba helyezhetők hibátlan mesterségbeli tudásuk és az impresszió közvetlen átélése révén. Az igazi Glatz Oszkár azonban a zsánerekben bontakozik ki.

A zsánerfestészetnek nagy divatja a mult század második felére esik. Az impresszionizmus a történelmi tablókon képeknek. El kell ismerni minden tárgyilagos szemlélőnek, hogy ez a purifikációs harc sokat használt a festőművészetnek. Sokat használt, de azért nem kevésbbé ártalmas is volt az a doktrinér hajsza, mellyel minden áron ki akarta üldözni a művészet köreiből az eszmei tartalmat és valósággal vizuális élménnyé akarta degradálni a művészetet. A zsáner jó időre meg is halt a festőművészet számára és csak itt-ott akadt egy-egy merészebb piktor, aki áldozni mert ennek a kedves műfajnak. Nem vagyunk rajongói a zsánernek. Különösen akkor nem, ha a népszínmű sallangjaira és külsőségeire emlékeztető felületesség ez a zsánerkép. Különösen akkor nem, ha a festői feladat eltűnik a zsánertendencia mögött. Szeretjük azon-

ban a zsánert, ha az a művész egyéniségéből következik. Ha a kép nem a zsánerért készül, hanem a zsáneren keresztül nyilatkozik meg a festői feladat. Minden eszköz jó arra, hogy a művész magát kinyilatkoztassa. A zsáner is száz percentesen jogosúlt műfaj, ha mestere a zsáner poétája.

Glatz Oszkár ilyen mestere a zsánernek. Az ő kis kompozicióiban a rajz nagyszerü kezelése, a színskála meghatóan gyengéd finomsága szinte kívánja, követeli a zsáner műfaját. Hátha még arra gondolunk, hogy a művész egyénisége milyen eltéphetetlen kötelékkel fűződik össze a zsánerrel. Glatz Oszkárnak nemcsak a művészi adottsága, hanem a lelki adottsága is a zsáner művelésére szolgál. Üdeség — nem népszínműi és tősgyökér üdeség — hanem a népi lélek őstermészetességének örökké friss üdesége harmatozik az ő parasztmenyecskéinek arcán, szemén, lelkén. Az ő művészete kristályos tisztaságu tükre a magyar paraszt egész életének. Fiatalját, öregjét a lelkéből lelkezi ecsetje alá és a ruha rajtuk nem drapéria, hanem testük szinte szerves köntöse. Az élet minden szakában és változásában meglesi modelljeit és szivébe vési szokásaikat meg vonásaikat. A templomban ülő menyecskéket, a gyermekét altató anyát, az első kézimunkaleckét, a cifra, életes menyegzőket, a mezőn böngésző gyerekeket, mindezt Glatz Oszkár nem folklorisztikus tanulmányútakon ismerte meg, hanem közvetlen élményei, az átélés természetes eredményei ezek.

Egy tiszta lélek rajongása Glatz Oszkár minden képe. Mint ahogy minden cselekedete is, melyekkel a magyar művészet és művészek közügyeit kívánja szolgálni, egy önzetlen lélek fáradozásai. Ahogyan ő a magyar művészet népszerüsítésén dolgozik tollal és szóval, ahogyan a vidéki művésztelepek létesítése körül fejt ki titáni harcot a közönnyel szemben, ez mind elválaszthatatlanul összefügg lelkének közvetlenségével, nyiltságával és szeretetével. Olyan ő, mint a modelljei. Egyszerű, közvetlen, hátsó gondolat nélküli, tiszta művész, akinél a művészetrajongás nem mondvacsinált frázis, hanem az az éltető levegő, ami nélkül nem élhet, ami nélkül nem alkothat.

Bevezetőül azt mondtuk, hogy Glatz Oszkár a magyar művészet népdalköltője. Valóban az ő műdalai a népdalköltészet tejtestvérei. Glatz Oszkár testvéri szeretetben olvad fel az ő népe között és dalai testvérré teszik azokat is, akik azt hiszik magukról, hogy kultúráltságuk magas választófal, mely őket elválasztja a népies művészettől. Glatz Oszkár művészete eleven bizonyitéka annak, hogy a művészet nem ismer semmiféle korlátot és választófalat, mert minden korlát és választófal leomlik ott, ahol a művészet csodatévő szava megszólal. A Glatz Oszkár népdalművészete ilyen csodakürt, melynek varázshangjára leomlanak a pseudoműveltség és kultúrraffinéria Jerichofalai.

Chroniqueur.

GLATZ OSZKÁR: NAGYAPÓ ÉS UNOKÁJA

GLATZ OSZKÁR: VADORZÓ

HIBAIGAZITÁS. Januári számunkban két illusztráció aláírását a nyomdai tördelés felcserélte. A 23-ik oldalon a Groteszk c. kerámia szerzője *Molnár* Margit, viszont a kerámiai csoport szerzője *Várady* Irén. A 22. oldalon a Kerámia cimü reprodukció szerzője nem Berkovits Margit, hanem Berkovits *Anna*.

GLATZ OSZKÁR: ANYASÁG

MODERN SABLONOK

Irta: ARNOT

A Die Kunst cikkírója ebben a szellemes kis tanúlmányában élénk szinekkel ecseteli a német művészeti állapotokat, melyek ma úgylátszik mindenütt egyformák. Lefordítottuk ezt a kis cikket, mert — ha kissé túlzottnak is itéljük a német író éles itélkezését — amit mond, az pompásan talál.

Elért-e már valamit az új nemzedék és valójában merre bujkál az a bizonyos művészeti utánpótlás? Talán azok az ifjú óriások azok, akiket minden nagyobb kiállításon olyan buzgón észrevesznek, akik energikus mesterük nyomására 20—25 éves fejjel már nemzetközi kiállításokon merik képviselni a művészetet? Kétségbe ejt és bizalmatlanná tesz bennünket ez a megállapodott és a fejlődésre képtelen, iparilag űzött művészet.

Egy nagy állami intézetnek maskarás kiállítása lett önkéntelenül váratlan és akaratlan vádlója ennek az egész könnyelmű és önámító művészetnek. Oly bárgyu és oly együgyü volt, hogy szükséges volt a tényállást felvenni. Ezek a gyorsan odavetett olcsó dekorációk valóban nem voltak mások, mint megnagyitott képei ezeknek a mesterembereknek. Mi ismerjük az eszközeit a „modern" festészetnek, — sok hal, csíkos sweaterek, babérgalyak, galambok, remegő, kitágult orrlyuku antik gipszlovak, és fáradt vándorló emberek, piaci romantika. Csodálatos ügyességgel, bámulatos anyagbiztonsággal — amelyet valóban sohasem tesznek magukévá, amelynek elnyeréséért soha nem harcoltak — gyártanak csillogó bájos képeket, úgy, hogy kísértésbe ejt bennünket a gondolat, talán mégis van kultúrájuk.

Egy kép azonban nemcsak ügyes kiállítású kézműves munka. Lélekbevágó nagyon fájó csatákból, amelyek ott tombolnak a festő lelke legmélyén, mikor az alkotás lidérclángú lázálmait igyekszik elfogni, vásznára kivetíteni százszor megátkozva ezt az őrjítő, kinzó varázst, mely bűvköréből többé el nem engedi, ebből a belső feszültségből, megfeszített akarásból, mindent feledő elmerülésekből keletkeztek mindenkor a remekművek. Szépek, gyámoltalanok — mindegy — sohasem semmitmondók.

Ha sikerül a festőnek elénkvetiteni azt, ami őt megkapta, megkap és felráz bennünket is a képe. Az élmény az első követelménye az alkotásnak. Az akarás lobogó láza, a ráismerés, az újra és újra egybevillanó lángja a mindenen átizzó eredetiségnek, erre nem tellik ezeknek az ifjú és józan művészeknek tehetségéből. Félnek az önálló véleménytől. Mi ez, önbizalmatlanság, vagy belső szegénység? Míg minden ifjú generáció az előzőt elítélve forradalmak által új gazdagságot, új tartalmat adott az életnek, addig ezek az ifjak csak hatásvadászoknak és utánzóknak mutatkoztak. Kitaposott csapásokon járnak és önállóan sohasem gondolkodnak. A tehetség helyett az ügyesség nyomul előtérbe. Ez a bizonyos megkötöttség amellett egész jól kifizetődik és számtalan művészt csábít hasonló útakra a nagyközönség és a sajtósiker. Azt egyikük sem látta,

GLATZ OSZKÁR: MENYECSKE

hogy rövid ünneplés után milyen hamar hagyják el őket tisztelőik. Haladéktalanúl fel kell hagynunk ezen üzelmekkel szemben tanúsított, már-már végzetessé válható türelmünkkel. Mi festők, akik még tisztán látunk, mi fogjunk össze. Most végre már meg kell állapítanunk, hogy milyen szembeszökő ellentét van a hagyományokon belül való szabad alkotás és ezen gondolatnélküli utánzók iránya között. Szigorú törvényszerűség uralkodik a festészetben és mégis minden időben tág teret nyujtott az egyéni kifejezésmódnak, most azonban ezt a szabadságot eldobja egy ifjuság, hogy a szabad keresés helyett kész, kipróbált formákkal dolgozzék. Visszájáról kezdik. Kényelmetlen dolog évtizedekig önálló kifejezésmódért küzdeni, biztosabb bevált módon a képet megalkotni. Hogy ezáltal unalmasat alkottak, az csak később válik számukra tudatossá. És minél inkább egyéni a kifejezésmód, amelyre valamelyik nagy kereső szellem egy csodás szépségű pillanatban ráismert, annál inkább rávetik magukat ezek az élősdiek. Ez azonkivül elkerülhetetlen következménye a mindenáron való eredetieskedésnek — különben parodoxon. Minden ismétléssel veszít valamit érdekességéből az érdekesség. Itt van például a „Léger-sablon" mostanában nagyon kedvelt. Éppen így a „Rovault-sablon" vagy a „Survage-sablon". Én ismerek egy fiatal németet, ez tréfásabb volt kezdetben mint Dufy, azután klasszikusabb mint Chirico, most légiesebb mint Togores.

Egy nagyon gyakori és igen kedvelt keverék a „Braque-Louverbie." Még rosszabbak azonban a kölcsönök más oldkézből. Egy igazi teremtő szellem már átfésült művészetét még be is rizsporozzák s ami marad, üres álarc, értéktelen salak, ez tölti be a kiállításokat.

Nagyon gyakori módszer ez, amely absolut biztonsággal tespedéshez vezet, im itt a recept: vegyünk egy adag festéket, mázoljuk be vele az ábrázolt tárgyat, a körvonalait kissé átlépve, majd ábrázoljuk ujra a formát egy kontúr által, amely sötét alapon fehér, világos alapon pedig barna vagy fekete legyen. Hogy ilyesmit eredetileg csak egyszer lehet találni egy csodálatos tiszta pillanatban és mindenekelőtt csak egyszer lehet elsőnek találni egy csodálatos tiszta pillanatban és mindenekelőtt csak egyszer lehet elsőnek rátalálni és csak az, aki maga átélte, csak benne lett tudatos folyamat, csak az képes holnap is ugyanazt a tüneményt újra átélni — hisz saját élményeinek forrásánál megmosva szemeit újatlátóvá vált a ráismerésen keresztül, — ezt elfelejtik ezek, akik ennek a megismerésnek házi gyártására rendezkednek be és steril formaárut készítenek belőle egészen az önkivületig ismételgetve: szerencsések az egyéni gondolkodástól mentesek. Különben csak egyszer kell látni, amint ezen a módon műalkotásokat készítenek, hogy az éppen készülő szemérmetlen blöfföt megértsük. Rajztábla az ölben s nevetgélés, vidám beszélgetés közben az oly izgatóan érdekes aquarell egy negyedóra alatt készen van. És az öreg egyetemi tanárok szalónjuk díszhelyére aggatják aztán ezeket, meggyőződésük ellenére, csupán félelemből, nehogy maradiaknak lássanak. — Ha ez az őstermelő az árújától véletlenül megundorodik, mert többé már nem „dernier cri" és bosszankodik miattuk, ekkor mint minden divatárus Párizsba utazik az új szezonra. A festőknél „vándorlásnak" hívják. Nem talál semmi megfelelőt Párizsban, lassanként megszületik róla az az ítélet, amit az utolsó évtizedben mind gyakoribbá váló sajnálkozással kell megállapítani:

GLATZ OSZKÁR: BÖNGÉSZŐK

ÁBRIS RÓZSÁJA

Annie Nicols vígjátéka
a Fővárosi Operett Szinházban

Toleráns egy lélek ez a miss Annie Nicols. Megbocsátja a rabbinak, ki egy magát kiválasztott népnek valló felekezeti közösség hivatalos reprezentánsa, hogy rajong a gójokkal való keveredésért. Megbocsátja a katolikus papnak, ki egy a saját vallási felfogását egyedül üdvözítő hitnek valló egyház szolgája, hogy rajong a vegyesházasságért. Megbocsátja mindakettejüknek, hogy szeretik egymást, megbocsátja, hogy valami vizenyős deista bölcseletbe kenik bele és oldják szét vallásuk dogmáit; megengedi nekik, hogy másképpen érezzenek s gondolkodjanak, mint ahogy «militans» egyházaik megkövetelik — csak azt a csekélységet várja el tőlük, hogy ragaszkodjanak a krisztusi szeretetnek és egyetemes jóindulatnak azokhoz az erkölcsi elveihez, melyekből az ő (t. i. az Annie Nicols) vallásos felfogásának gerince áll. Mert ezekben az elvekben aztán nem ismer tréfát a nagysikerű írónő. A maga könyörtelen és fanatikus toleranciájával gyengéd erőszakot követ el mindenen, keblére ölel mindenkit, szerető anyai derűvel viszi szinpadra a különböző fajta alakokat, nyájas skrupulustalansággal írtva ki belőlük mindent, ami mélyen gyökeredző indulat, mindent, ami személyes gondolat, mindent, ami emberi. Megérteni és megbocsátani! — kiáltja, s ő megbocsát mindent, azzal, hogy nemcsak nem ért, de nem is lát semmit. Mézeskalácsbabákat vonultat fel s ezekről aztán kimutatja, hogy nem is olyanok, mint a tigrisek. Lám, az öregek unokáik láttára még könnyezni is tudnak, a fiatalok pedig, isten csodája, csókolódzás közben még arról is megfeledkeznek, hogy a szerző egyiküket katolikusnak, másikukat zsidónak nevezte ki. Az angyalok!

Ne mondják azt, hogy az *Ábris rózsája* igénytelenebb vígjáték, semhogy belőle a szerzője felfogására s világsikeréből a közönség felfogására lehessen következtetni. Minden szó, a legpretenciótlanabb is, elég jelentékeny ahhoz, hogy jellemző legyen. S az *Ábris rózsája* nem is pretenciótlan — legalább is olyan értelemben nem, mint azok a bohózatok, melyeken megérezni, hogy minden szavukkal minden áron röhögtetni akarnak és semmi egyebet. Az *Ábris rózsája* megható és könnyes mosolyra derítő történet, megszívlelendő szentenciákkal és tanulságos befejezéssel. A liberalitás és emberiesség háromfelvonásos komromitálása, olyan kenetes és savtalan humorral, melyet kár volna léhának, csakszórakoztatónak becézni Abból az országból jött hozzánk, ahol a cow-boy film nem pihenés, hanem a polgári erkölcsre és férfiui heroizmusra példát mutató, nemzeti éposz.

S világsikerében talán a legmeglepőbb a pesti siker, melyet csak részben lehet azzal magyarázni, hogy az ízlés amerikanizálódása nálunk, fájdalom, gyorsabb iramú az üzleti s technikai lehetőségek amerikanizálódásánál. A fontosabbik ok az, hogy az amerikai írónő elgondolása teljesen elpestizsidósítva került az itteni közönség elé, átitatva a mi félbalkánian nagyvárosi kedélyünkkel, melyben a tengeren túl nemcsak a darab szellemére, de a zsidóság szellemére sem ismernének rá. Az *Ábris rózsájá*-nak ez az áldásos meghamisítása *Heltai* Jenő bravuros fordításával kezdődik; a dialógussal, amelynek éppen legmulatságosabb fordulatai sokkal nyelvhez-kötöttebbek, szóvicc-szerűbbek s aktuálisabb vonatkozásuak, semhogy angolból lehetett volna őket átvenni. A színészek játéka — s megint éppen a legmulatságosabbaké — valóságos megkontreminálása a darabnak. A Kis Komédia légkörét árasztja ez az előadás, jó, zamatos, meghitt, erzsébetkörúti levegőt, melyben az a jelentéktelen körülmény kelti a nagy méretek s perspektívák illuzióját, hogy a darab szövegében valamennyire alkalmazkodnak egy távolélő feleba-rátnő naivitásaihoz. A közönség annak tapsol, annak örül, hogy pesti zsidót lát — s külön örül annak, hogy ezt mint az amerikai szellem méltányolója, az amerikai élet megismerője teheti. Ami az előadásban legjobban tetszik neki, annak kevés köze van a darabhoz; az Annie Nicols keresztyéni szeretete inkább csak tekintélyi érv itt a *Rott* jidlizésének igazolására.

Pedig a Rott jidlizése nem szorul rá, hogy igazolják. Sőt, csak árt neki, árt a lendületének — hogy ne mondjam: az akusztikájának — az érzelmes szőke bárgyúság, melybe minduntalan beleakad. Valami fensőséges, szuverén, ellenállhatatlanul penetráns jidlizés ez,

mely magának követeli az egész színpadot s a maga ízével hatja át a többi színész játékát. Egy valószínűtlenül apró és cingár emberke végletes öngúnya, groteszk komédiázása, meghempergése a komikus hősieskedésnek, megijedésnek és szerelmi érdeklődésnek legszánalmasabb mekegéseiben és reszketéseiben. S milyen hallatlanul mulatságos, éppen mert nem artista mutatványokkal operál, hanem saját magának karrikirozásával! Egy jeleneténél Hegedüs és Kiss Ferenc elnevették magukat a színpadon.

A Rotté mellett még egy kitünő színészi produkció van az előadásban: a *Kabosé*. Persze, az ő játékában sem az a jó, ami nicolsi, de nem is az, ami zsidós (a zsargon-akcentusa meglehetősen erőszakoltnak hat), hanem az, ami, érzésem szerint, oroszosan kispolgári. Igen, valahányszor olyan szerepben láttam őt, amelyben nem csak burleszk figurát kellett adnia, mindig az Akaki Akakievics alakja jutott eszembe, a munkájába belezápult, fakult, gyürött, sivár életű filiszteré; s ezt az alakot Kabos nem a flauberti émellyel mintázza meg, nem is a maupassanti fanyarsággal, nem is a george-grossi keserűséggel, hanem a gogoli, a tragikusan résztvevő és eszközeiben mégis impasszibilis gyengédséggel. Most is, ahogy három felvonáson keresztül a pultmögötti életbe szokott ember esetlen fürgeségével vonszolja magát ide-oda, ahogy az esküvő gicscsének közepette néhány pillanat alatt valósággal végigskálázza a megindult apa érzéseit, könnyezik, krákog, elmosolyodik — az a legkomolyabb, legigazabb színészi produkció.

A pesti *Ábris rózsájá*-nak tehát van miért tetszenie: mert tele van olyan dolgokkal, melyek nem valók bele. Mondanom sem kell, hogy nem rekriminálom a nicolsismus elsikkadását s nem bánnám azt sem, ha az előadásból kihagynák az egész darabot. De: miért nem hagyják ki akkor teljesen? Ha tudják vagy legalább is megérzik, hogy a pesti közönségnek nem a darab kell, hanem a zsidó-keresztény probléma, melynek az utóbbi időben mindig sikere volt: miért nem keresnek olyan darabot, mely ezt a problémát valóban megvilágítja, a mai s a magyarországi vagy legalább a magyarországiakhoz hasonló szempontokból világítja meg? Ha pedig annyira félnek a «probléma-drámá»-tól s csak a Kis Komédia géniuszával akarnak hatni: miért nem vállalják fentartástalanul ezt a géniuszt, miért nem iratnak valódi pestiesen jidliző háromfelvonásost? — olyat, melynek ha nívója nem is, de íze, jellege, realítása volna itt, akárcsak Párisban azoknak a bohózatoknak s Amerikában azoknak az Ábris-rózsáknak, melyek olyan förtelmes élettelenséggel pukkanak szét a mi színpadjainkon. Azt hiszem, a közönség gyakran szívesen lemondana arról az előkelőségi ürügyről, melyet a daraboknak amugyis átmenthetetlen newyorki vagy párisi levegője szolgáltat. S megérezné, hogy az ordinárságnak egyetlen mentsége, ha a maga nemében tiszta, ha a maga nemében bátor, ha *valódi*.

Ignotus Pál

KÉPZŐMŰVÉSZETI FIGYELŐ

A MAGYAR MŰVÉSZET JÖVŐ NEMZEDÉKEI

Még nincsen tíz esztendeje, hogy Képzőművészeti Főiskolánk kicserélte tanítóit és megváltoztatta tanítási módszerét. A régi intézet fenekéig átalakult s a mi legalaposabban megváltozott benne, az a szelleme volt. A régi intézet a középiskolai rajztanárok képzésében látta főcélját s a művészképzést ennek a célnak alája rendelte. Középiskolai emlékeiből többé-kevésbbé mindenki megállapíthatja, hogy milyen eredménnyel bocsátotta útra rajztanárait az intézet. Mindenki emlékezhetik a halálos unalomnak azokra a végtelen óráira, miket a mértani és a szabadkézi rajz jelentett. A művészetre szolgáló rálátást inkább elzárták előlük azok a szomorú órák, semmint megnyitották volna. Ha a rajztanár korának művészetéhez még is hozzászólott, az csak arra volt jó, hogy megmutassa csodálatos elfogultságát, izlésének és ítéletének korlátoltságát és többé-kevésbbé azt a keserűséget, melyet a rajztanárságban megrekedtség váltott ki benne, az *anch' io sono pittore*-ban.

A főiskola nagy reformja, melynek végiggondolója és szóbafoglalója Réti István és Lyka Károly volt, a rajztanárságra képzés helyett a művészi képzésre vetette a súlyt. Míg régebben bárki rajztanár lehetett némi kézügyesség és megfelelő szorgalma fejében, a reform szerint a pedagógiai képesség mellett épp olyan fontosságú föltétele a rajztanári képzésre bocsátatásnak a művészi tehetség. A mértan és egyéb elvont tárgyak tanítását lehetőség szerint mérsékelte az új tanítási terv, s az eljövendő középiskolai rajztanárok feladatát abban látta, hogy a művészi érzéket fejlesszék növendékeikben és hogy a művészetértelmezés kérdéseire megfeleljenek nekik.

Hogy a reformnak ez a része menynyire valósult meg a gyakorlatban, ma még megítélhetetlen. Az eredménynek a középiskolákban kell majd mutatkoznia, abban, hogy a középiskolák diákjai kevésbbé tájékozatlanul és idegenül álljanak szemben a művészet alkotásaival, mint az előttük való diáknemzedékek.

A főiskola reformjának egyetemesebb célja a művésznevelés megmásítása volt. Ennek a célnak érdekében legelsőbb is kicserélték az intézet művésztanárait. A régiek helyére a modern magyar művészet leghangzatosabb nevei kerültek, nagyobbrészt olyan művészek, kik tekintélyes mult után akkor jutottak el művészi képességeik teljességéhez. Minden jel azzal biztatott, hogy a pompás művészegyéniségek magukkal ragadják majd az ifjúságot és megóvják a félrekalandozástól. Mindezek a művészek valamikor maguk is növendékei voltak a mai főiskolának (az egykori Mintarajziskolának), de többnyire csak igen rövid ideig, azután menekültek belőle idegen országokba, Münchenbe, Párisba, oda ahol szabadabb volt a levegő és ahol nem zárta el a természethez vívő útat az elmélet.

A szabadságban nevelkedett és nagyra érett művészek a művészi szabadság levegőjével telítették meg a főiskolát. S hogy a szabadságban mekkora a serkentő erő és a feltáró képesség, azt megmutatja most a főiskola nagyszabású ifjúsági kiállítása, mely a városligeti Műcsarnoknak minden termét megtölti. A reform óta első nagyszabású kiállítása ez a főiskolának. Voltak közben seregszemléi különböző helyeken, de ekkora teljességben még sehol és sohasem. Az első és végig uralkodú benyomás rajta: a tehetségeknek nagy, sőt rendkivüli gazdagsága. Mennyi fiatal, akinek minden pórusából tehetség gyöngyözik! Sokukat ismertük már egyéb kiállításukról, de sokuk most kerül először a nyilvánosság elé. Képviselve van közöttük mindenfajta érdeklődés s a tehetségnek minden válfaja. Vannak közöttük, akik már teljesen készre tudják érlelni mondanivalójukat és vannak, akik a kezdeti lendületet érzetetik meggyőző erővel.

A növendékek művei a mesterük szerint vannak elrendezve. Tanulságos elrendezés, mert általa alkalom adódik a tanárok eredményeinek s valamennyire a tanítási módjának összehasonlítására is. Még tanulságosabb lett volna a kiállítás, ha következetesebben megkülönböztetik benne a tulajdonképpeni tanulmányi részt, vagyis az iskolában, a mester szemeláttára készült munkákat azoktól, melyeket a fiatalok az iskolától távol készítettek. Az anyagnak ilyen célú elosztása bizonyos mértékig megtörtént, csak nem eléggé következetesen és nem mindenik tanár osztályára kiterjedően.

Annyi így is megállapítható, hogy a tanárok egy része túlságosan befolyásolja növendékeit a maga egyéniségével; az a része, mely az iskolai oktatást nem annyira a művészetre előkészítő tanulmányozó alkalomnak fogja föl, s szemlátomást arra ösztönzi fiatalait, hogy kész eredményeket — kész képeket — alakítsanak ki. A fiatalember, jól tudjuk, általában nagyon hajlik arra, hogy nagyratartott tanárát példaképnek tekintse. Akaratlanul is utánozza. De a jó tanító tudja a módját, hogy a fiatal művész szemét a lényegesre igazítsa be, s megóvja attól, hogy az esetlegest és a fumót összetévessze a jellemzővel és a maradandóval. Régi tapasztalat, hogy a személytelen tanítás a legeredményesebb. Az a tanító, ki a maga egyéniségével nem befolyásolja növendékét, annál inkább rá tudja irányítani a fiatal ember figyelmét ábrázolása tárgyára és annak sugallójára, a természetre. Attól is megkíméli, hogy fejlődése idejének egy részét a magára szedett idegen modor levetkőzésére legyen kénytelen fordítani.

A művészi ábrázolás megtanulásához segítő főeszköz általában a rajz. Már a régiek is jól tudták ezt, s nin-

csen is olyan kora a művészetnek, melyben ne a rajz lett volna az oktatás eszköze. Az impresszionizmus korszaka volt az a periódus, melyben a rajz jelentősége, látszólag, nagyot csökkent. Az impresszionizmus kései korszakaiban a képen valóban eltünt a rajz, — helyét a foltok foglalták el. De az impresszionizmus mesterei mind végigjárták a rajz szigorú iskoláját, s ha sor került rá, kiválóan rajzoltak is. Ha nem így lett volna, festészetük sokkal kevésbbé hatna meggyőzően. Mert hiszen a rajz a művészetben nem csak vonalas előadású ábrázolást jelent (olyankor, mikor a rajz önmagának a célja), hanem a tájékozódás eszközét a természetben és jelenségein. A rajz a festő tapintó szerszáma, mellyel az emberi alak jellemző részeire ráérez, mellyel megfigyel és a megfigyelés eredményeit számontartja. Az impresszionista nagymesterek foltrendszerének állandó tanulmányozással megszerzett rajz-disciplina az alapja. Minthogy azonban a műveikre rátekintő szem csak színes foltokat lát, rajzot nem, a követőkben hamar kialakult az a hit, hogy a foltok fölrakásához rajztudásra nincsen is szükség. Még rosszabb idők következtek a rajzkultúrára az impresszinizmus utáni művészeti korszakokban. Azokban a természettől elfordulás, vagyis az ábrázolásbeli önkény lett a jelző. A rajztudás ezekben a korszakokban inkább akadály volt, semmint előbbrevivő eszköz. Ezért is hanyagolták el annyira.

Főiskolánk fiataljai között tekintélyes számmal vannak a legújabb korstilus-törekvések követői. Éppen az ő esetükben érdekes és tanulságos lett volna látni az útat, amelyen odajutottak, ahol vannak. Ahol erre mód adatik — például Glatz Oszkár osztályában —, ott a rajzstudiumok sok mindent megmagyaráznak. Egyszeriben világossá teszik a művésznövendéknek a természethez való viszonyát. Bemutatják modeljével szemközt, abban a helyzetben, melyből logikusan csak a model vonalainak és formáinak lehető hű követése következnék. E helyett a fiatalember önkényesen változtat azon, amit lát: megmásítja anyagát, tulozza mozdulatait, bizonyos mértékig azt teszi, amit a torzképrajzoló hivatásból: karrikatúrát ád vissza természet helyett. Stilizálás? Félreértés. A stilizálás sohasem önkényesség, hanem inkább szabályossá és rendszeressé alakítása annak, ami a valóságban szeszélyes és váltakozó.

Különös és egyben fájdalmas esetek azok, mikor a fiatal művész a szénnel minden szándékát megtudja valósítani, a kifejezésnek minden finomságára képes, valósággal festeni tud vele: de amint ecsetet vesz kezébe és az ecsetet színbe mártja, a színesség úgyszólván elillan a vásznáról. Mesteri rajzolókat látni a kiállításon; de minden tehetségük cserbenhagyja őket, amint színesek próbálkoznak lenni. Micsoda belső gátlás rejtőzik a tehetetlenségnek ilyen nyilvánulása mögött?

És mi lehet a magyarázata annak, hogy sok fiatalban olyan szemfényvesztő módon jelentkezik a tehetség, olyan meggyőző erővel, akkora frisseséggel és látszólagos kiapadhatatlansággal, s hogy tehetségük végül is szétfolyik, — nem keletkezik belőle művészi alkotás?

Ez az elcsüggesztő kérdés gyakran fölrémlik, miközben az ember a fiataloknak festménnyel, szoborral megtömött termeit járja. Mi lesz belőlük? Teljessé érik-e mindenükük? Vagy ennek a mi korszakunknak művészi tehetséget termelő csodálatos termékenysége csak olyan természeti jelenség, mint a televényföld bujasága, vagy mint azoknak a gyümölcsfáknak virágpompája, melyre végül sovány termés következik?

Ha valami, az iskola, azaz hogy a tanító a veszendő tehetség megóvója és fölnevelője. De milyen nehéz az is, mennyire a véletlennek kitett, menynyire kiszámíthatatlan!

Mi marad meg művészetünk sok tehetségéből az eljövendő idők számára? És mennyi az, ami művészetté lesz a tehetségből?

Elek Artúr

LENGYEL MŰVÉSZEK A NEMZETI SZALONBAN

A lengyel művészet nálunk úgyszólván ismeretlen. A Nemzeti Szalón kiállítása már csak ezért is érdekes. Szépművészeti Múzeumunkban Matejkó «Várnai csatája» és Grottger Arthúrnak az 1863-i lengyel fölkelésből merített krétarajz-sorozata a 60-as és 80-as évek lengyel művészetét képviseli. Az öregebbek azonfelül még talán Szemiradzki óriási római vásznára emlékeznek homályosan. A lengyelek

Glatz Oszkár (1872-1958) 1021

Vigília, Budapest, 1972 nov.

„VITÉZ JÁNOS ÉS KORA" címmel nyílt szép kiállítás a közelmúltban az esztergomi Bibliotékában — dr. Kovách Zoltán könyvtárigazgató és Mucsi András művészettörténész szakavatott rendezésében — az Országos Széchényi Könyvtár, a budapesti Egyetemi Könyvtár, a Nemzeti Múzeum Éremtára, a kalocsai Érseki Könyvtár, az esztergomi Keresztény Múzeum, az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár és a Komárom megyei Állami Levéltár tulajdonában lévő illuminált kódexekből, ősnyomtatványokból, ötvöstárgyakból, oklevelekből, XV. századbeli táblaképekből és érmekből. A magyar humanizmus nagy alakja, Vitéz János halálának 500-ik évfordulója alkalmából rendezett tárlat bemutatja azt a szellemi környezetet, amely a tudós főpapot körülvette, azokat a kódexeket, amelyek egykor a Vitéz-könyvtár féltett kincsei voltak (s amelyek közül egyikben-másikban az érsek saját kezű bejegyzéseit találjuk) s azokat az okleveleket, amelyek Mátyás király és Vitéz János kapcsolatáról vallanak. A kiállítás képzőművészeti része is rendkívül gazdag: Pesellinónak, Crivellinek, Palmezzanónak, Pietro Giovanni d'Ambrogio-nak, Matteo di Giovanni di Bartolónak s a Quattrocento más jeles észak-itáliai mestereinek munkáiból állította össze a két rendező a tárlat festészeti anyagát.

GLATZ OSZKÁR (1872—1958). 1872 októberében — száz esztendővel ezelőtt — született Glatz Oszkár, az elmúlt emberöltők magyar festészetének széles körben ismert és becsült alakja.

Amikor emlékét a születési centenáriumon felidézzük, megjelennek előttünk a mester fiatalkori munkái, a magyar naturalista és plein-air festészet művészettörténeti rangú alkotásai, a „Bányászok reggeli imája", a birkáit legeltető pásztorfiút ábrázoló „Est a havason" (e mű az 1897-98. évi első nagybányai kiállításon indokoltan keltett nagy figyelmet), a „Fahordók", a megérdemelten gyakran reprodukált „Birkózó fiúk", a pasztózusan traktált, tüzes színvilágú „Román asszonyok a törcsvári szorosban", valamint a Lyka Károlyról, Babitsról, Farkas Zoltán művészeti kritikusról s a kor más prominens szellemi embereiről festett kitűnő Glatz-portrék.

A mester azonban hamar eltávolodott a nagybányai művészet-szemlélettől, s eltávolodott a nagybányaiak legjobbjainak — Hollósynak, Ferenczy Károlynak, Rétinek, Thorma Jánosnak — puritán művészerkölcsétől is. A 20-as, 30-as, 40-es években tetszetős, kisigényű rutin-képek hosszú sora került ki a műterméből; e festményeken magyar népviseletbe öltözött figurákat mutatnak be érzelmes, sőt édeskés beállításban, a népszínmű-irodalom és a *külsőséges* népiesség szellemében.

A művésznek ezek a — sajnálatos festői megalkuvást, a konjunkturális körülményekhez való alkalmazkodást tanúsító — vásznai Szőnyi István elgondolkoztató szavait juttatják eszünkbe: „Jóformán minden tehetséges festő eljut egyszer oda, hogy munkái találkoznak a nagyközönség ízlésével, s ezt a közönség azonnal honorálja is. Ha a festő megelégszik az elért sikerrel, ha nem törekszik többre, magasabbra, hanem a népszerűség érdekében elkezdi önmagát ismételni, — akkor megszűnik a művészet és a helyét elfoglalja a *finom ipar*..."

Glatz Oszkár esetében is a Szőnyi által leírt folyamat játszódott le. A műkereskedelem számára festett, szaporán és önkritika nélkül ontott zsánerképeit azonban szerencsére ellensúlyozzák azok a muzeális színvonalú művei, amelyek a századfordulón születtek s amelyek a nagybányai piktúra dicsőséges történetének fontos és szép fejezetét alkotják.

KOVÁCS MARGIT 70 ÉVES. Ez év november 30-án tölti be életének hetvenedik esztendejét *Kovács Margit* Kossuth-díjas kerámikus és szobrász, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze, a jelenkori magyar egyházművészet kiemelkedő egyénisége.

Születésnapja alkalmából tisztelettel és szeretettel köszöntjük a modern magyar agyagművesség úttörő mesterét, változatos ornamentikájú, szemet-lelket felvillanyozó kancsók, tálak, vázák gazdag sorozatának, számos murális munkának (pl. a győri Szent Imre templom portáljának) és megannyi remek figurális kompozíciónak („Kuglóf-Madonna", „Salome", „Európa elrablása" stb.) alkotóját, aki humort, derűt, bájt sugárzó, játékos, népmesei ihletésű oeuvrejével, kivételes dekoratív érzékről tanúskodó, a XX. századi kerámiaművészetben egyedülálló műveivel oly sok örömet és gyönyörűséget szerzett hazai és külföldi hívei népes táborának...

D. I.

ZENEI JEGYZETEK

(BUDAPESTI ZENEI HETEK — KODÁLY ZOLTÁN CSILLAGZATA ALATT) Ki is állhatna inkább az ország zenei ünnepének középpontjában, mint éppen Kodály Zoltán, aki egész életét és művészetét a magyar zene ügyének szentelte? És kire emlékezhetnénk nagyobb tisztelettel és szeretettel, mint őrá, aki öt esztendeje költözött el az élők sorából, de hiányát ma sem tudjuk megszokni még? Olyan természetes volna, ha egy hangversenyen megjelenne jellegzetes, karakterisztikus arca a Főiskola tanári páholyában, vagy ha egy nehezebb kérdésben ő is megszólalna s lényeglátó, tömör szavaival megfogalmazná az igazságot. Öt éve halott már, s még ma is szorongva fontolgatjuk a megemlékezésnek és számvetésnek azokat a szavait, melyeket Illyés Gyula fogalmazott meg: „Ezekben a napokban világszerte a gyászlobogót Magyarországról emlékezve tűzik ki. De mi árvák vagyunk. Ma megbecsült árvák. De máris szoronghatunk a várakozás ítéletétől: miképp tudunk megfelelni mi a mi korszakunknak, az ő szellemükben, hozzájuk méltóan". Igen, kivált a Zenei Hetek figyelmeztetnek Bartók és Kodály példájára, s arra, hogy örökségüket tisztán őrizzük a következő nemzedékeknek. S hogy ez a hagyaték valóban érintetlen és az igazságot kifejező lehet, abban talán Ferencsik Jánosé a legfőbb érdem. Nem véletlen, hogy az ünnepi hangversenyek akkor forrósodnak át igazán, amikor ő lép a karmesteri pulpitusra, mert a közönség érzi és tudja, hogy ő őrzi leghívebben azt a tradíciót, mely Bartók és Kodály életútjának vezérlő csillaga volt. Ezért is arathatott olyan felejthetetlen diadalt a Zenei Hetek első eseménye, a Székely fonó előadása, ezért csapott ránk perzselő forrósággal a Nyári este megszólalásakor annak a csodálatos pillanatnak az emléke, amikor az irodalomban Ady, a zenében pedig Kodály és Bartók elindultak valami egészen más, új úton, amely azt ígérte, hogy végre a lényeghez juthatnak el. Ezért válhatott egyetemes vallomássá a Psalmus Hungaricus, amely egyszerre idézi egy nép pokoljárását, de erre rárétegezve a dantei tökéletességet is, azt a látomásos, vizionárius ihletést, melyről Tóth Aladár írt felejthetetlen sorokat, amikor Toscanini vezényelte a Zsoltárt. Ezek nek, akik szerint Kodály nem igazán egyetemes zeneköltő, s hatása szűkebb körre korlátozódik. Ő valóban „a mi nagy patrióta alkotóink közé tartozott — mint Németh László írja —, akiknek önmaguk teljes kifejtésénél fontosabb, hogy amit tudnak, a magyarság javára fordítsák, annál, hogy időszerűnek, a legidőszerűbbnek tartsák őket, hogy népük az időben megállhasson". Már ez az öt esztendő elég lehet annak megállapítására, hogy a „zenei időszámításban" a magyar megállta helyét, s hogy ez így van, így lehet, abban Kodály világot átsugárzó tekintélye is segített.

A művek pedig — és a Nyári este nagy sikere arra is figyelmeztet, hogy ebben a csodálatos birodalomban még eléggé fel nem tárt értékek is rejteznek — mintha egyre tisztulnának, fényesednének az időben. A Psalmus hatalmas vallomása ma is úgy a miénk, mint volt félszázada. A Missa brevis (melyet Forrai Miklós szólaltatott meg ugyancsak emlékezetes sikerrel) ma is a modern egyházzene egyik legtökéletesebb remeke, melyet a keletkezése óta született új darabok sem homályosítanak el. Kodály valóban az a kivételesen szerencsés zeneköltő, aki minden nemzedékben úgy születik újra, ahogy halálakor Keresztury Dezső írta:

Boldogabb volt ő, ki visszatekintve
is előre nézett:
akkor született, amikor meghalt
Arany: éneklő ifjú
szívekben születik ő is újra,
s él, míg él nemzet e hazán.

Valóban jelképesnek kell éreznünk a dátumok e véletlen egybejátszását. Amikor Arany János csillagzata kihunyt, akkor fénylett fel Kodályé, hogy megőrizze, és érintetlenül adja tovább azt a szellemiséget, melyet a nagy költőelőd képviselt. S hogy e szellem eleven erővel él a mában is, öt évvel a Mester halála után, annak ékes bizonysága az a hatalmas siker, mely mindegyik műve előadását fogadta. Persze ehhez a tradícióhoz olyan személyes és lelki szálakkal kötött egyéniség is kellett, mint Ferencsik, aki még a Psalmus tenor-szólistájának bosszantó hibáit is feledtetni tudta, s az egyedi mögött így is éreztetni tudta az általánost, melyet oly csodálatosan fogalmazott meg a Psalmus egyik elemzésében Tóth Aladár: „Kodály valóban a béke harcosa:

[1] Érdekes következtetéseket vonhatunk le egy-egy titulus eredetéből, elterjedéséből. Sokszor pl. egy építő hozza magával vagy a különböző foglalkozási ágak határozzák meg a foglalkozás védőszentje tiszteletének elterjedését. A titulusok alakulását a különböző külföldi kulturális és ideológiai áramlatok mellett magyar népi hatások is befolyásolják.

[2] E leírásokból megvizsgálható, hogyan alakul egy-egy ábrázolási forma a középkortól a barokkig. Sokszor ugyanis a visitatorok az oltárkép rossz állapotára való tekintettel javaslatot tesznek a mű kicserélésére. Ez különösen a török utáni összeírásoknál gyakori. Az új oltárkép leírásával egy későbbi visitatió alkalmával találkozunk azután, amikor a két leírás összevetésével megállapíthatjuk azt az ikonográfiai változást, amely a középkori és a barokk anyag között mutatkozik.

[3] A teológiai irodalomból jelentős segítséget adott a téma megoldásához:

Thomas de Aquino: Summa Theologiae, I. I. Q. 27—Q. 43. (De Deo Trino) Turin—Róma 1950.

H. Dezinger—I. B. Umberg: Enchyridion symbolorum. Frieburg 1937.

Bullarium Romanum: 1628. VIII. Orbán és 1745. XIV. Benedek pápák bullája.

[4] Szentháromság vasárnap prefációja: Római Misszale.

[5] Genthon István: Esztergom műemlékei I. Budapest 1948 192.

[6] Brinktrine: Die Lehre von Gott. Paderborn 1954 II. 49. L. Réau: Iconographie de l'art chrétien. Paris 1960. II.

[7] Genthon: i. m. 244.

[8] A „vox", az „Úr szól" jele az áldásra emelt jobb kéz, az isteni jelenlét szimbóluma.

[9] Künstle: Ikonographie der christlichen Kunst. Freiburg i. B. 1926. I. 221.

[10] Doering—Hartig: Christliche Symbole. Freiburg i. B. 1940. 32. (E szerint az örök időt magába záró Istent jelképezi.)

[11] L. Réau: i. m. II. 18.

[12] S. Aurelius Augustinus: Contra Faustum Manichaeum, 20. VI. „Nam et de ipso tam falsa, et tam detestanda jactatis, ut si suas vindicaret injurias, jam flammis ejus vivi arderetis. Nam primo eum navim quamdam esse dicitis: ita non tantum, ut dicitur, tot coelo erratis, sed et natatis. Deinde cum omnium oculis rotundus effulgeat, eaque illi figura pro sui ordinis positione perfecta sit; vos eum triangulum perhibetis, id est, per quamdam triangulum coeli fenestram lucem istam mundo terrisque radiare. Ita fit ut ad istum quidem solem dorsum cervicemque curvetis; non autem ipsum tam clara rotunditate conspicuum, sed nescio quam navim per foramen triangulum micantem atque lucentem, quam confictam cogitatis, adoretis. Quam profecto faber ille non faceret, siquemadmodum ementur ligna, quibus navagiorum tabulae compinguntur, sic emerentur et verba, quibus haereticorum fabulae confinguntur. Verum haec tolerabilius vel ridentur vel flentur in vobis: illud est intolerabiliter sceleratum, quod de ipsa navi puellas pulchras et pueris proponi dicitis, quorum formosissimis corporibus inardescant principes tenebarum, ad feminas masculi, et ad masculos feminae; ut in ipsa flagranti libidine et inhianti concupiscentia de membris eorum tanquam de tetris sordidisque compedibus dei vestri membra solvantur. Et his obscenissimis pannis vestris conamini assuere ineffabilem Trinitatem, dicentes Patrem in secreto quodam lumine habitare; Filii autem in sole virtutem, in luna sapientiam; Spiritum vero sanctum in aere! (Patrologiae Latinae, Tomus XLII. Migne, Paris 1865. 371—372.)

[13] Heilmaier: Die Gottheit in der älteren christlichen Kunst. München 1922. 105.

[14] Analóg esete ennek a Theos szó theta iniciáléjából elvonatkoztatott körszimbólum, mint az istenség jelképe, amely ugyan nem ebből az iniciáléból ered, de kereszténvi meggyökerezését valószínűleg nagyban elősegítette.

[15] Brinktrine: i. m. II. 74. A trinitas kifejezést — tehát a trias latin megfelelőjét — már a karthágói egyházatya Tertullianus alkalmazta (160—220): „trinitas unius divinitatis, Pater et Filius et Spiritus Sanctus."

[16] L. Réau: i. m. II. 18.

[17] Genthon: i. m. 111. Kérdőjel nélkül.

[18] Genthon: i. m. 81.

[19] Genthon: i. m. 119. Maulbertschnek tulajdonítva.

[20] Opp. Sancti Paulini Epist. XXXII. 336.

[21] IV. laterani zsinat határozata alapján.

[22] Genthon: i. m. 192.

[23] Dante: Paradicsom, 33. ének. Csemegi József: Trinitásszimbolumok és ábrázolások... Művészetörténeti tanulmányok Bp. 1957. 42.

[24] A három hal szimbólumhoz ad új adatokat Dr. B. Kirschner: The Tree-Fisch Symbol. Yeda — AM. VI. 1960. Tel-Aviv 11—14.

[25] A három nyúl-szimbólum érdekes példáját találjuk a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárában levő Kaufmann hagyaték egyik hagadajában, ahol custosként szerepel. (A. 383. F. 77. b.)

[26] Dr. Timkó Imre professzor szíves közlése alapján.

[27] Detzel: Christliche Ikonographie. Freiburg 1894. Detzel téved abban a megállapításában, hogy a keleti egyházban ez a forma nem volt szokásos. Lásd: Grujic Radoslav: Ikonografski motiv slican induskom Trimurtui ustaroj arspkoj likovnoj umetnosti. Tkaleicev Zbornik, Zagreb 1955.

[28] Dante: Pokol, 34. ének.

[29] Brinktrine: i. m. II. 49.

[30] L. Réau: i. m. II. 18.

[31] Az egybe komponált alfa—omega szép példáját látjuk a budapesti Szent Rókus templom homlokzatán. — A titulus modern alfa—omegával történő kiképzésének hazai példáját találjuk az óbudai Vörösvári-úti Szentháromság-kápolnában.

[32] Jellegzetes példájának alaprajzát reprodukálja O. Schmitt: Reallexikon zur deutschen Kunstgeschichte. Stuttgart 1958. IV. 414. Ismert emléke az Oberpfalz-i zarándoktemplom 1685-ből.

Hazai példáját látjuk az abai szentháromság-titulusú rk. templom háromszögletes alaprajzú szentélyében, épült 1748—1755.

[33] Szentiványi Róbert: A szentírástudomány tankönyve. Budapest 1946. 273—274.

[34] Brinktrine: i. m. II. 24.

[35] N. A. Demina kiadatlan munkája Rubljov ikonjairól, melynek eredményeit ismerteti Lasarew: Geschichte der russischen Kunst. Dresden 1959.

[36] V. Lasareff: La Trinité d'André Roublev. Gazette des Beaux-Arts, 1959. T. LIV. 288—300.

[37] Alpatov cikke az Echos d'Orient 1927-es évfolyamában jelent meg.

[38] Aquinoi: i. m. Q. 27. a. 4.

[39] Pigler: Barockthemen. Budapest 1956. I. 38. J. G. Platzer művének feltételezi.

[40] Genthon: i. m. 130.

[41] Genthon: i. m. 36. Magyar festőnek tulajdonítva.

[42] Genthon: i. m. 76.

[43] Genthon: i. m. 80.

[44] Genthon: i. m. 195.

[45] Wilpert: Die römischen Mosaiken und Malereien der kirchlichen Bauten vom IV—XIII. Jahrhundert. Freiburg 1917. I. 121.

[46] Genthon: i. m. 73.

[47] Garas: Felix Ivo Leicher. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts № 13. Budapest 1958. 87.

[48] Genthon: i. m. 119. Maulbertschnek tulajdonítva.

[49] Genthon: i. m. 104.

[50] Wilpert: i. m. I. 121.

[51] Genthon: i. m. 126.

[52] Genthon: i. m. 79.

[53] Genthon: i. m. 112. — Az ábrázolt szent személyét illetően felmerült a probléma, hogy nem szent Sebestyén, hanem szent György. Az erre vonatkozó kutatásokat Mucsi András művészettörténész végzi.

[54] A múlt század végén G. Jansens a Societatis Verbi Divinis alapítója Steil-ben, a társaság anyaházában csináltatott egy oltárt, melyen ismét emberalakban ábrázolják a szentlelket. Ugyanakkor felvetette Róma felé ennek az ikonográfiai formának engedélyeztetését.

GLATZ OSZKÁR INDULÁSA

Glatz Oszkár művészetének tanulmányozása közben egy kis meglepetéssel olvashatjuk a művészettörténeti irodalomban, hogy ,,nem azok közül való, akikről késő életrajzírók elmesélgetik, miszerint már apró gyerekkorukban csodás tanújelét adták művészi tehetségüknek; összeütközései sem voltak holmi szigorú nyárspolgár atyával, mert félti fiát a biztos kenyeret nem ígérő művészi pályától. Ifjúkorában nem is megy művésznek, a tudományokkal szándékozik életét eljegyezni, középiskoláinak elvégzése után bölcsész lesz.''[1] A sok hasonló fejtegetésből még kivonjuk, hogy az egyetemista Glatz a tudományokkal való eljegyzését lassan felbontja a művészet javára: önmagára talált.

A művészi hivatás útjának megrajzolásában a szakirodalom nem jár mindenütt a leghelyesebb nyomon, már a pályakezdés időpontjának megállapításában sem. Glatz indulását gyermekéveiben kell keresnünk. Erre vonatkozólag a legautentikusabban a művész sajátmaga tájékoztat bennünket: ,,Őseim között volt egy festő — írja többek közt — Glatz Tódor, ki fényképész volt. Azonkívül egy vázlatkönyv bizonyítja, hogy anyai nagyapámnak: Fuchs Rudolfnak is volt határozott festőművészi tehetsége. Ifjúságom mindenképpen szerencsésnek mondható. A nyarakat hosszú időn keresztül Siófokon töltöttem, hol édesatyám: Henrik megteremtette a két fürdő-szállót. Siófokon akkor négy festő dolgozott: Vágó, Spányi, Tölgyessy és Feledi-Flesch.[2] Természetesen megismerkedtem velük. Én lelkesedtem értük és szorgalmasan festegettem. Ajánlották édesatyámnak, küldjön Münchenbe, van elég tehetségem. Megemlítem, hogy Édesatyámnak is volt némi rajztehetsége.''[3] — Láthatjuk, hogy Glatz önvallomásában szintén művészi elhivatottságának ősforrása körül tapogatózik: a felmenőktől kapott örökség szemléje után azt a környezetet és tájat vizsgálja, amelybe gyermekkora ágyazódott. — Az alkotásra ösztönző erők tehát átöröklődtek, és bőséges táptalajra találtak a balatoni művésztársaságban: a szárnypróbálgató rajzok ifjú alkotóját beérkezett festők buzdítják, dicsérik, apjának pedig a fiú számára a művészi pályát javasolják.

Glatz visszaemlékezéseiből nem tűnik ki, hogy milyen életkorban volt akkor; mikor adta tehetségének első tanújeleit. A pályakezdés megállapításához a művészettörténésznek ismernie kell az indulás idejéből származó rajzokat, festményeket. Életrajzokban, lexikonokban hiába kutatunk ilyenek után. Egyedül a Glatz-család birtokában tudunk féltve őrzött vázlatfüzetekről, egyszínű és színes lapokról, a gyermek Glatz képzelet-, álom- és valóvilágának eggyéolvadó tanúiról.[4] Családja szerint talán 10—12 éves lehetett rajzolójuk.

Glatz Oszkárt édesapja gondos nevelésben részesítette. Az iskolán kívüli képzésben mindenkor nagy szerepet játszott a múltban — természetesen akkor leginkább — a tehetősebb családoknál a könyv- és az ifjúsági folyóiratok olvastatása. A művész gyermekéveiben a legjobb és legelterjedtebb gyermeklap, Ágai Adolfnak — álnevén Forgó bácsinak — Kis Lap című újságja volt. Ágai, aki a kitűnő élclapot: a Borsszem Jankót is szerkesztette, nyolcadrét formában, hetenként egyszer, számos képpel illusztrálva jelentette meg a Kis Lapot, 5—12 éves gyermekek számára. A lapot a pedagógusok és a szülők egyaránt magasra értékelték, és a felnőtt sajtó körében is elismerő visszhangja támadt: ,,Annyi benne a kép, hogy nem értjük, a szöveg számára benne honnan kerül hely, s annyi benne a szöveg, hogy nem értjük, miként férhet bele annyi rajz. S rajzok és szöveg egyaránt kitűnő.'' — írta az egykorú kritikus. Számos kitűnő cikke mellett — melyeket Gyulai Pál, Garay János, Lévay József, Szász Károly, Vörösmarty, Arany, Fáy András, Bajza József, később Pósa Lajos, Benedek Elek, Jókai, Mikszáth, Krúdy Gyula és még számos jótollú írónk neve fémjelez, a szerkesztői üzenetek voltak a nevelés és a továbbképzés legfőbb tényezői. Ezek tolmácsolták a kis olvasóknak a pályázati feladványokat is, melyek a próza és vers műfaján kívül rajzok és rejtvények lehettek. Ágai bírálatának mértéke meglehetősen magas volt, de sohasem kívánt lehetetlent; az arra érdemest buzdító elismeréssel jutalmazta, a ,,pályaművet'' pedig a Kis Lapban publikálta.

A Kis Lapnak — szülői jóvoltából — Glatz Oszkár is előfizetője volt. Tanúi ennek a szerkesztői üzenetek és Glatznak azok a rajzai, melyeket Ágaihoz eljuttatott, aki elismeréseképpen megjelentette valamennyit a Kis Lapban.

Az első rajz, a ,,Nagymosás'' (1. kép.) az 1886. április 25-i számban jelent meg a következő kommentárral: ,,E kedves rajzban ismét egy tehetséges fiút mutatok be nektek (ti. a gyermekolvasóknak). Neve Glatz Oszkár, az ev. gimnásiumban a IV. osztály tanulója. Ha folyton így halad, mint e kép mutatja, jelentékeny művész válhatik belőle. Forgó bácsi.''[5] A kép megjelentetése, a magyarázó-bemutató sorok az akkor tizenhárom és fél esztendős fiúra művészi fejlődése, pályaválasztása szempontjából semmi esetre sem lehettek közömbösek. A ,,Nagymosás'' tulajdonképpen a szerkesztő hasonló című versét illusztrálta, melyet Ágai éppen a rajz kedvéért írt. A tekintélyes szerkesztő versével együtt, sőt annak díszére és magyarázására megjelenni, mindez lélekformáló erővel hathatott a bimbózó tehetségre. Ágai tudatosan kutatta és ösztönözte a tehetséges gyermekeket a Kis Lap egész hosszú élete — 33 évig állott fenn — folyamán. Lapja illusztrációiról szólva olvashatjuk, hogy a művészi rajzoknak kettős céljuk van: ,,gyönyörködtetni és fejleszteni a fogékony gyermeki lélekben a szunnyadozó művészi érzéket.''[6] A tehetségkutató szerkesztőre vallanak a Kis Lap olvasói között található, idővel különbnél különb művésszé érett gyermekek nevei; valamennyiben Ágai már akkor kitapintotta a művészi eret. Álljon itt közülük csak néhány: Bartók Béla, Feszty Masa, Jankó Elemér és még mások. Jankó Elemérnél ki kell kötnünk, mert e humoros tollrajzai által külföldön is ismertté vált rajzolóművészre vonatkoznak Ágainak a ,,Nagymosás''-hoz kapcsolt ezen sorai: ,,ismét egy tehetséges fiút mutatok be nektek . . .'', az ,,ismétben'' az előzőleg bemutatott Jankó Elemérre való utalás rejlik. A Borsszem Jankó

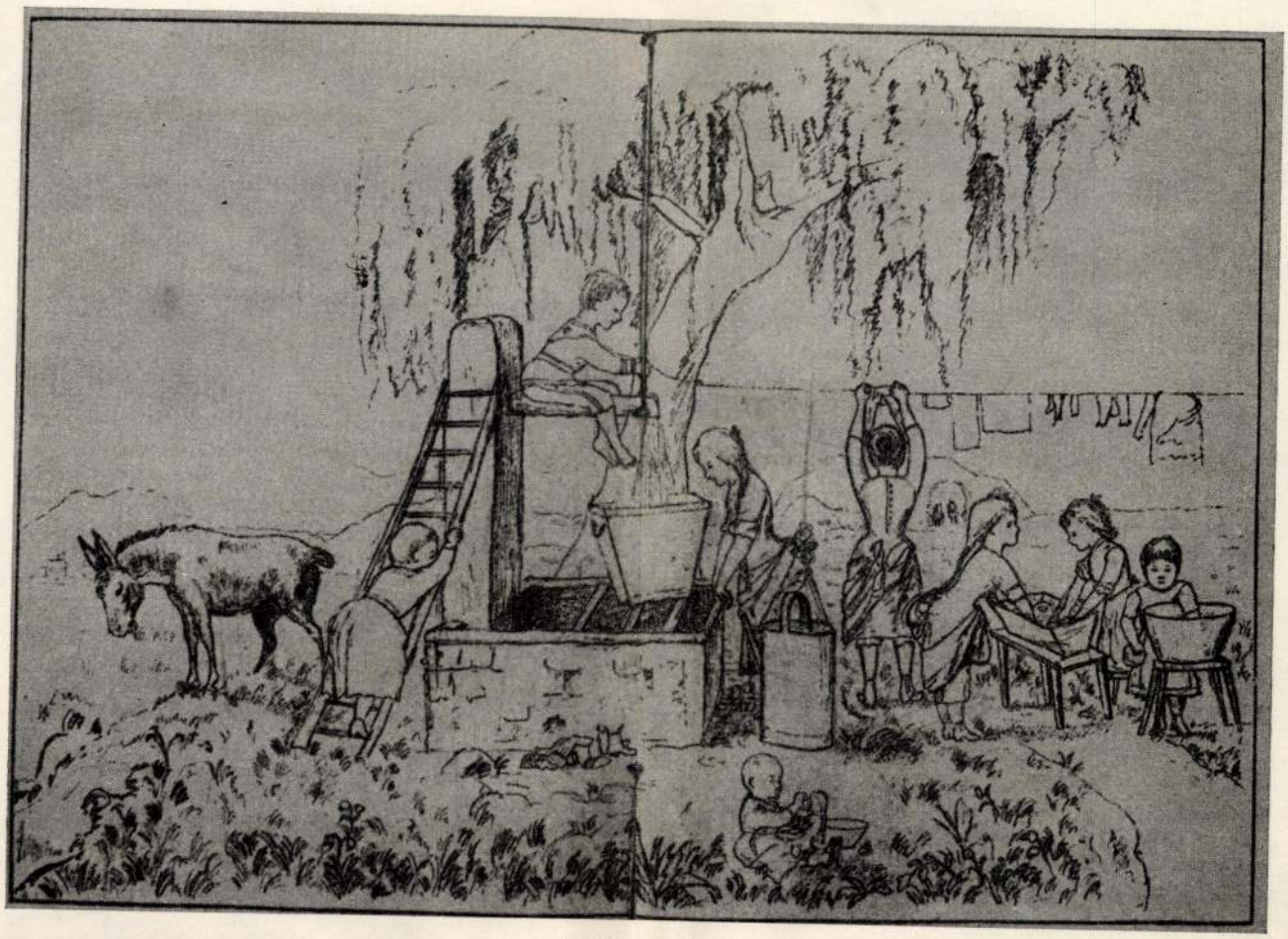

1. Nagymosás

rajzolója fiáról így írt a szerkesztő: „Országos hírű festőművészünk, Jankó János kisfia, aki e tréfás rajzvázlatával is megmutatja, hogy jeles apja nyomdokaiba lép . . .” Nem célunk a gyermek Jankó Elemérnek „Nagy vitézek” c. rajzát ismertetni, csupán annak alátámasztására idéztük, hogy a Kis Lapnak milyen szerepe lehetett Glatz Oszkár elindításában is, mely mint látjuk, gyermekkorára nyúlik vissza. — Ágait, aki rendkívül népszerű Borsszem Jankójához is élenjáró illusztrátorgárdát verbuvált: előbb a cseh származású Carel Klič, majd Jankó János, Faragó József, Homicskó Athanáz, Bér Dezső, Polgár Márton, Vadász Miklós, Mühlbeck Károly, Garai Ákos — a Kis Lap olvasóinak szülői is illetékes fórumnak tekintették gyermekeik elhivatottságának megítélésében.

Milyen értékű gyermekrajz a „Nagymosás”? A pályakezdés egy alsó lépcsőfoka — ez magától értetődő. Abból az életkorból való, amikor a potenciák még ígéretek, és a formakészség a kifejezhetésért a fejlődéssel járó minden fizikai és pszichikai gátló körülménnyel elemi erejű küzdelmet folytat. Mégsem tagadható meg e gyermekrajztól már valami a későbbi művészi szemléletből s a felnőttek világából átkölcsönzött téma, gyermekszintre transzponálva, sugároz némi szuggesztív erőt. A kis Glatz még maga is játszik a sok figurás ábrázolással: „Sürgés-forgás, szorgoskodás, áll a babaruha mosás” — mondja Ágai verse és a kép egyaránt. A játszópajtás kisfiú segít vizet húzni a „nagymosáshoz”, habzik a szappan, perdül a vizeskanna, vödör, megtelik a kád, tisztul a ruha, és csakhamar szárító kötélre kerül; s majd a békésen legelésző csacsi, amely hozta a nagy munka kellékeit — dolog végeztével megint mindent hazaszállít. Egy darab reális népélet játszódik le a szemlélő előtt. Még a kicsi gyermek figuráját is rárajzolta a „művész” a képre, éppen olyan zsánert teremtve, ahogyan az a felnőtt dolgozó asszonyok világában van, akiknek abban az időben: bölcsődék és napközi hiányában — a munkába is magukkal kellett vinniük kicsinyeiket; ahogy Glatz is már korán meglátta. A gyermekmuzsika dallama csilingel még a kompozícióban, de kedvessége mögött már ott a biztos szólamvezetés, a vonalak értékének ismerete, a képszerkesztés törvényének megérzése; ábrázolásban, a figurák csoportosításában, távlatban már ígérkezik a későbbi virtuóz rajzoló, aki München, Párizs és a hazai élet lüktetését, valóságát tükrözi színes meleg formanyelvén. Már itt is, és később is a realizmus útján halad. A „Nagymosás” még őrzi, a Kis Lap profiljának megfelelően, a gyermekfigurák meseszerűségét, ezek azonban később festői regiszterén, a Balaton-part derűs napsütésében, a rétek sokárnyalatú zöldjében, az azúrkék ég öble alatt, tarka parasztruháikban a valóságos életet, igazi gyermekeket jelenítenek meg. Gondoljunk csak a „Játszó Gyermekek”-re vagy a vízparton „Birkózó fiúkra” (2., 3. kép.). — Sokat jelentene Glatz indulásának analizálásához annak a kísérőlevélnek az ismerete, amelyel a „Nagymosás”-t eljuttatta Ágaihoz. Eddig még lappang, pedig a gyermekrajzoló munkájához fűzött magyarázata szavakban is világot vetne művészi érettségének fokára. Annyi biztos, hogy vannak a művészeknek olyan gyermekkori, korai élményeik, melyektől évtizedek múlva sem tudnak szabadulni. Sőt vannak olyanok, melyek visszatérő alkotási témákká válnak. Így tudunk Glatznak „Mosónők a patak mellett” című vásznáról, mely 1928-ban a Nemzeti Szalon kiállításán is szerepelt, magángyűjtő birtokába jutott és azóta lappang; pedig nem volna érdektelen a fejlett témakezelést, az alkotó lélek fejlődését, a valóságlátást mérlegre tenni.

2. Játszó gyermekek

3. Birkózó fiúk

4. A nyár öröme

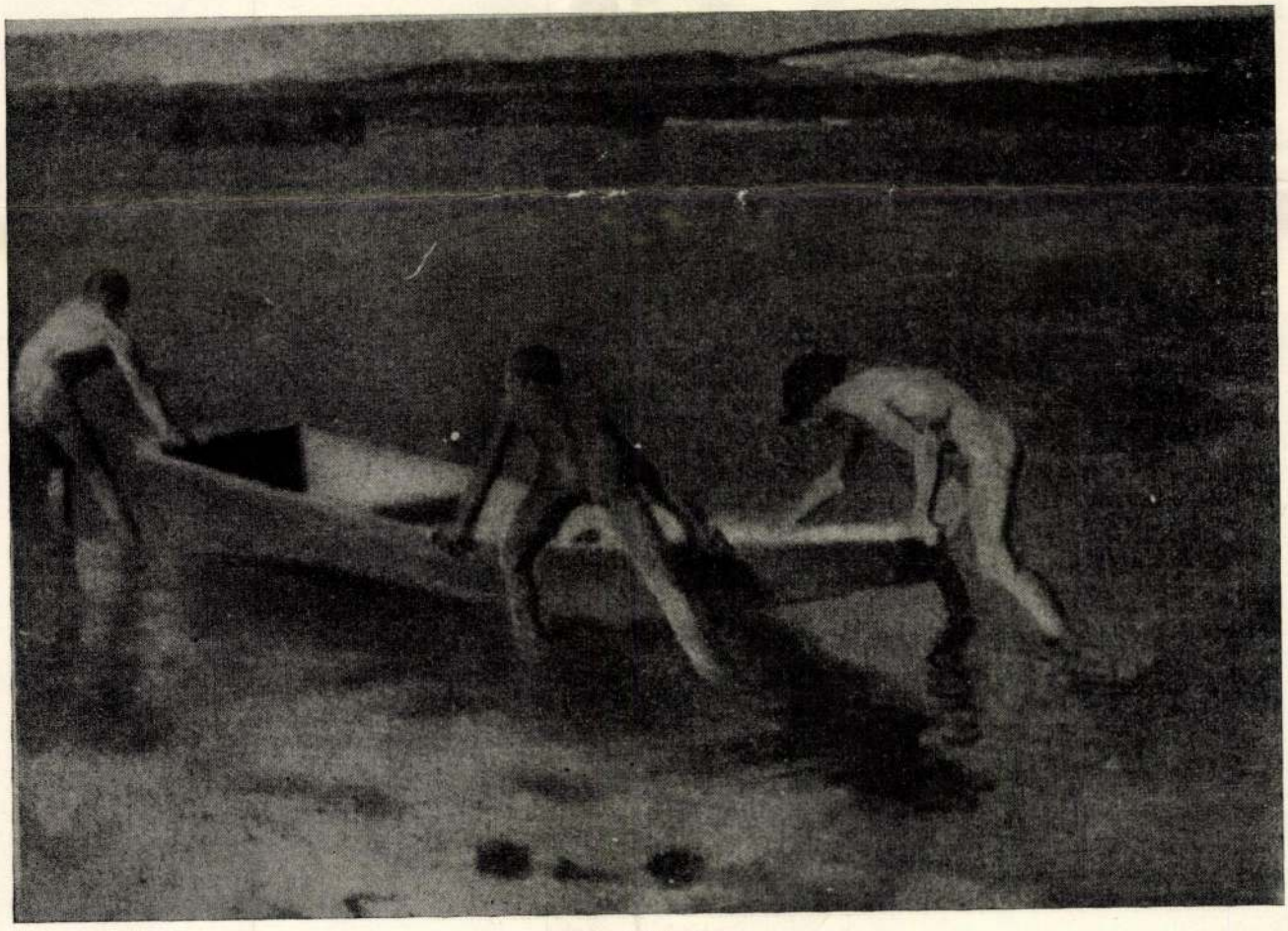

5. A tóban

A visszatérő témát, továbbfejlődését Glatznál megvizsgálhatjuk ugyancsak a Kis Lapban közölt másik rajzán: „A nyár örömé"-n[8] (4. kép.). A „Nagymosás"-nál tizenhét évvel később megjelent rajz már a 21 éves ifjú alkotása. „Glatz Oszkárnak: — üzeni ekkor Ágai gyermeklapjában — a rajz igen csinos, örömöm telt benne s fog öröme telni a Kis Lap olvasóinak is, majd ha Isten jóvoltából a jövő nyáron közlöm. A kép ki van metszve, szerettem is volna, ha megjelen: de ősszel bizony már nem igen pacskol a tóban még az edzettebb parasztgyerek sem. Lám, az én hajdani való kis olvasómból milyen ügyes művész lett."[9] Ágai megtartja ígéretét, a rajz még ugyanazon év július 9-én megjelenik.

E Balaton-parti kép valószínűleg még abból a korszakból származik, mikor Glatz Siófokon töltötte nyarait, és itt in natura kapta modelljeit, az ott tartózkodó művésztársaságtól pedig az ösztönzést. Minthogy ennek a rajznak Ágaihoz intézett kísérőlevelét sem ismerjük, nem tudjuk, hogy a rajznak eljuttatása alkotója spontán vágyából vagy a szerkesztő megrendelésére történt; nem tudjuk, hogy az egykori olvasó kapcsolata, ifjúvá serdülvén, nem lazult-e meg a hajdani kedves lap szerkesztőjével. Annyi bizonyos, hogy műve már a rangosabb illusztrációs anyaghoz tartozott, a szerkesztő indokoltan utalt a művészi fejlődésre.

Az ifjú Glatz a siófoki parasztfiúk összes nyári örömét belesűrítette képébe: a ladikázástól kezdve a birkózásig, a fejállástól minden hancúrozásig, mégpedig a jelenetezés ökonómiája nélkül, de már sokkal magasabb színvonalon, mint a „Nagymosás"-ban. Uralkodik rajta az ifjú élet dinamizmusa, örökké nyugtalan, féktelen szelleme, temperamentuma. A képszerkesztés itt már sokkal biztosabb, a vonalak harmonikusan zárt kompozíciót képeznek. A választott vízszintes forma a „nagytóparti élet" széles lehetőségeinek tolmácsolására igen alkalmas. Kár, hogy egyszínű rajzról van szó és nem fénylenek fel a kék, smaragdzöld, sárga, vörös árnyalataikban is, mert akkor a realizmus útján haladó téma- és stílusfejlődést, a visszatérő témát és motívumokat koloritban is egybevethetnénk: „A nyár öröme" esetében feltétlenül az egy évtizeddel később alkotott, „A tóban" című olajfestményre kell gondolnunk, amelyet 1907-ben reprodukált a Vasárnapi Újság (5. kép).[10]

Visszatérő téma, motívum: „A nyár örömé"-nek birkózói nem juttatják-e eszünkbe a „Birkózó fiúk"-at? S „A tóban" „A nyár örömé"-t? Az utóbbinak központi alakja, a csíkos fürdőnadrágos, birkózó fiú nem „ikertestvére"-e „A tóban" középen elhelyezkedő csónaktolójának? Igaz, hogy az első oldalnézetesebben, nem olyan szög alatt hajol előre, mint a másik, a közeli rokonság mégis vitathatatlan; inkább transzponálásról, mint témafejlesztésről kell beszélnünk. És a művész mégsem ismétli önmagát, szó sincs egyszerű ravaszsággal létrehozott áthasonításról; legfeljebb régi élményeknek motívumokká, témává vált metamorfózisáról, az újabb kép esetében pedig a pszichikai én utánélési és egyben művészi törekvéséről.

„A tóban" című kép már nem az ifjú művészi erejének próbálkozása: ez már a fémjelzett művészi pályakezdés terméke szemben az indulás azon darabjaival, melyeket bemutattunk. És mégis jóval az akadémia előtti kezdeti korszaktól, a gyermekkorba nyúló kora ifjúságtól kell számítanunk azt a belső tüzet, amelynek apró és egyre erősödő lángja segítette élettel teli színekkel rögzíteni Buják mosolygós menyecskéit, a délceg paraszt ifjakat, vagy a kemence padkán kuporgó öregeket, a mezőn dolgozót, a csipkekendős, kapcsos imakönyvet szorongató ifjú lányokat, a vidám gyerekseregét — egyszóval a mi falunk népét és életét. Forma és szín sokszor állottak remekművekként össze ecsetje nyomán, pedig indulásakor mondanivalóját mégcsak rajzzal tudta kifejezni, s a szín csak később lesz művészetének alkotóeleme. Sohasem azonosította magát azonban a testtelen színálmodozókkal, amit Vallomások és tanulságok című írásában megfogalmazott;[11] eszerint: a művészetek története törvényeknek van alávetve, a hatás és az ellenhatás törvényének, csak úgy, mint az emberiség története, és hogy a művészek, akár naturalisták, impresszionisták, vadak, vagy neoklasszicisták — mindig e törvényeknek vannak alávetve.

Ezen erős művészi hitének köszönhette, hogy útja, melynek első mérföldkövétől nem lehetett messze a „Nagymosás", töretlenül vezetett addig az állomásig, ahol Glatz Oszkárt mint a Magyar Népköztársaság kiváló művészét ünnepeltük.

D. Szemző Piroska

JEGYZETEK

[1] Rónay Kázmér: Glatz Oszkár. — Szépművészet, 1943. 39—42.

[2] Vágó Pál, Spányi Béla, Tölgyessy Artur, Feledi-Flesch Tivadar.

[3] Glatz Oszkár: Megbuktam a felvételin. — Magyar Ifjúság, 1957. 54. sz.

[4] Glatz indulására a családja birtokában levő gyermekkori rajzai is segítettek volna fényt deríteni, festőművésznő özvegye azonban elzárkózott publikálásuk elől, mert úgy érzi, hogy még nem sejtetik a későbbi nagy művészt.

[5] Kis Lap, 1886. 17. sz. 260.

[6] Uo. 1903. 26. sz. 428.

[7] Uo. 1886. 15. sz. 234.

[8] Uo. 1894. 45. köt. 2. sz. 24—25.

[9] Uo. 1893. 43. köt. 16. sz. 256.

[10] Vasárnapi Újság, 1907. 40. sz. 800.

[11] Szépművészet, 1943. 3. sz. 43—37.

MAI KÉPZŐMŰVÉSZETÜNK NÉHÁNY PROBLÉMÁJÁRÓL

A magyar képzőművészet problémáinak egyik oka 1950—55 között az volt, hogy a szocialista realizmust nem történelmi, hanem stíluskategóriaként értelmezték. A polgári szemlélet maradványai és a félreértett szovjet példa nyomán általánossá vált külsőséges formák köntösében a l'art pour l'art élt tovább. A művészek többsége ösztönösen és nem a tudományos szocializmus eszközeivel közeledett az új társadalmi valósághoz, a valóság belső összefüggéseit feltárni nem tudta. A megváltozott élet felületén mozogtak, részjelenségeket dolgoztak fel, elbeszélő, illusztratív eszközökkel. Az egyéni mondanivalót csak ritkán sikerült társadalmivá, tipikussá szélesíteniük. A stílusdemokratizmus helytelen értelmezéséből született meg a fotó-naturalizmus. A polgári művészet tekintélyekkel hosszabbította meg életét, a helytelen szemlélet kispolgári művészetet hozott létre. Ez a szűk spektrumú művészet rutinra és külsőségekre épült. A művészetpolitikusok legfőbb mércének a fiataloknál is a posztnagybányai hagyományok sikeres folytatását s a műcsarnoki naturalista formák továbbfejlesztését jelölték meg. A magyar művészet nagyszerű hagyományai, a két háború közötti plebejus-szocialista törekvések hatása elsikkadt. A hibák felfedésére nem vállalkozott a művészet-elmélet sem. Az 1950—55 közé eső szakasz értékelésétől ezúttal eltekintünk. Ennek eredményeit és problémáit a Képzőművészetünk 15 éve c. kiállítás kritikájában elemeztük. (Művészet, I. évf. 1. sz. 1960.)

Az ellenforradalom után a képzőművészetben meggyengült a központi irányítás, a hamis elképzelések akadály nélkül terjedtek, közben a nagyarányú állami feladatok és kiállítások rendszeres munkálkodást igényeltek. A tartalmat, a művészet társadalmi funkcióját megváltoztató népellenes tendenciák kibontakozására nem kerülhetett sor. Akadtak olyanok, akik a közérthetőség követelményét támadták, helyette az elvont, dekadens formákat próbálták uralomrajuttatni, — sikertelenül. Az 1957-es esztendő mutatta meg képzőművészetünk teljes zűrzavarát. Kiállításokon és a munkák elbírálásánál klikkek, szalonok akarták kézbevenni az irányítást. A művészek egy része zavarbajött, de hiába próbált visszatérni a polgári társadalomban gyakorolt kifejezési formáihoz. Nyilvánosságot kapott az absztrakt festészet is. De a megváltozott társadalmi valóságban igazi talajra nem találhatott. A hivatalos művészetpolitikusok félve nyúltak csak a rendcsináláshoz. Teljes esztétikai bizonytalanság kötötte meg kezüket. Egyre gyakrabban merült fel a művészet „pártatlanságának", „európai jellegének" kérdése, melynek lényege a pártosság elvének tagadása és a dekadencia polgárjoga volt. Nyíltan hirdették a szovjet és népi demokratikus művészet elmaradottságát, formáinak elavultságát, s ezzel egyidejűleg utat nyitottak a nyugati dekadens képzőművészet előtt. Teljes törésre ugyan nem került sor, de a veszély a szocialista realizmus elveit fenyegette. A művészetünk megváltoztatására irányuló, egyébként jószándékú törekvés a hibák kijavításával egyidejűleg a múlt eredményeit is fel akarta számolni. Nehéz helyzetbe került a magyar képzőművészet, s már-már úgy látszott, hogy fejlődéséből egyik fontos korszakának pozitívumai is kihullanak. A veszélyt tovább fokozta a megzavart művészek bizonytalansága.

Képzőművészetünk *elveinek és gyakorlatának felülbírálására* sürgetően jelentkezett az igény. Erre az ország politikai és gazdasági megerősödése is lehetőséget adott, s az MSZMP művelődéspolitikájának irányelvei megfogalmazták a tennivalókat. A határozat visszahelyezi jogaiba a szocialista realizmust. Az állam a legnagyobb támogatást e törekvésnek adja. Ugyanakkor messzemenő szabadságot biztosít a népet szolgáló művészeknek a témaválasztásban, a feldolgozás módjában, az irányzatok, formakísérletek kérdésében. A Párt és az állam kezébe vette a képzőművészet ügyét is, az eszmei tisztázódás első jelei nyugodtabb légkört teremtettek. A fejlődés azonban nem következik be egyik napról a másikra, sőt éves viszonylatban is nehéz következtetéseket levonni. Az irányelvek publikálása óta eltelt öt esztendő megnyugtató eredményeket és elgondolkoztató hibákat egyaránt mutat. A megújult, őszinte, a fejlődés nehézségeivel bátran szembenéző magatartás szükségessé teszi a jelen elemzését és hibáinak feltárását.

Képzőművészetünk tartalmi problémái

Az újjászületett magyar képzőművészet szorosan kapcsolódik a szocializmus tényeihez. A nagy társadalmi változás jelenségei és az egyes ember gondja, problémája a művészeket egyaránt érdekli. A munka és az eszme hősiessége éppúgy témája, mint a hétköznapi élet eseményei: üzemek, gyárak, termelőszövetkezetek, a család, a barátok, a közvetlen környezet ábrázolása, a magyar táj szépsége, megváltozott jellege, a nagyváros tipikus arculata. E témák kiindulópontja az élmény, amely nélkül őszinte ábrázolás nem jöhet létre. A valóság a művész személyén keresztül érik kép- és szobortémává, a látvány nyomán keletkezett érzelmeket és gondolatokat alkotó értelme segítségével a művész formálja kompozícióvá. Egyénisége döntő módon közrejátszik abban, amit kiválaszt a körülötte levő jelenségekből és abban is, ahogyan azokat formába önti. Művészetének legfőbb inspirálója tehát *a ma valósága, a történelmi múlt*, a közelmúlt tái sadalmilag fontos eseményei, az ún. *szimbolikus tartalom*, az épületekhez kapcsolódó képzőművészeti alkotásokban, valamint a közterületi szobrokban.

A magyar képzőművészet hagyományai is mutatják, hogy művészeink alkatához mindig közel állt a közvetlen, intim valóságábrázolás. A tízes években és a két háború között találkozunk ugyan az összefoglalt, monumentális igényű mondanivalóval, de a forradalmár művészek kivételével magyar festők, szobrászok és grafikusok zöme szerényebb témákban nyilatkozik meg, leggyakoribb műfaja a táblakép és kisplasztika. Portrék, tájképek, szobabelsők, csendéletek és életképek, finom mozgásokat rögzítő szobrok, meghitt hangulatokat és helyzeteket megörökítő rajzok születtek. A felszabadulás után ebből

Glatz Oszkár, született 1872 október 13-ikán Budapesten. Itt járt a gimnáziumba, itt iratkozott

be az egyetem filozófiai fakultására. De festő vágyai már félévi bölcsészkedés után kihajtották Münchenbe, ahol a képzőművészeti akadémiába akart bejutni. Ez az első lépés balul ütött ki: megbukott a felvételi vizsgán. Ő is arra határozta tehát magát, amire akkor annyi más kollégája: Hollósy Simon iskolájába sietett, amelyről akkor legendákat meséltek. És csakugyan: egy-két hónap alatt Hollósy annyira megpreparálta, hogy megnyiltak neki az akadémia kapúi. De csak egy évig maradt ott. Mert Páris még jobban vonzotta s a francia fővárosban maradt mindaddig, míg az egyéves önkéntesi év be nem köszöntött. Ismét öt havi párisi tartózkodás — kevés eredménynyel. Glatz már-már kétségbeesett. De eszébe jutott a Hollósy-iskola s nyár derekán ismét beállított oda. Ettől kezdve aztán gyorsan haladt előre. Hollósynál maradt s vele ment Nagybányára. Itt festette első képét, „A bányászok reggeli imáját", amelyet egy arcképpel s egy tanulmánynyal az 1896-iki őszi tárlaton állított ki a budapesti Műcsarnokban. Ez volt első nyilvános szereplése.

Most már egészen „nagybányaivá" lett. Csak a teleket töltötte Budapesten, ahol az arcképek egész sorát festette. Nyaratszakán Nagybányán dolgozott, sokszor messzi elkószálva a hegyek közé s pásztorok közt töltve hónapokat. Az Izvorán készült „Est a havason" című képe (1897), amelyet az állam vásárolt meg. Mikor a nagybányai festők külön kiállítást rendeztek, Glatz is ott volt köztük. Sőt egyik kiállított művét, atyja arcképét meg is vette az állam.

1898-ban Eger közelében, később Erdélyben folytatta nyarankint tanulmányait.

Művészet 1909
134-135. l.

Hazai k

1898-ból valók a „Fahordók", amelyet a kormány vett meg. Szorgalmas ecsetje alól azóta a képek egész sora került a kiállításokra. Tájképek, arcképek, a vidéki nép életéből vett jelenetek. De illusztrációkat is rajzolt, Bródy Sándor „Ezüst kecskéjéhez". És korán feltűnt rendkívül finom s különleges szén- és pasztellrajzaival. Ezeknek egész sora jelent meg a „Művészet"-ben és az „Uj Idők"-ben. Közéletünk számos kimagasló vezéralakja ült Glatznak, sokat közülük az Ernszt-féle gyűjtemény őriz. Egy ily szénrajznak ítélte oda 1909 februárjában a „Művészet" 1000 koronás grafikai díját is a Műcsarnok zsűrije.

Glatz Oszkár

darabok előadását, régi képeket, és mélységes érzelmük révén magasztalt könyveket vásárolnak, szóval: költséget és unalmat nem kímélnek. Ők a tiszteletreméltó közönségnek s az előkelő nemességnek a többsége s az, amit Shakespeare és Beethoven mellett titkon elszenvedtek, minden képzelhető vértanuság gyötrelmeit messze felülmúlja. Még a legállhatatosabb vértanúnak is szabad volt kínoztatása alatt legalább ordítania, míg ezeknek az áldozatkész és kitartó műbarátoknak csak az az egy van megengedve, hogy gyötrelmeik közben elragadtatásban tünjenek ki. Hieronymus Lorm

*

Nagyon is sokat követelünk a közönségtől akkor, amikor azt kívánjuk tőle, hogy azonfelül, hogy művészetet vásárol, még meg is értse.

Johann Rohde

*

A műszerető közönség a világ legkiszámíthatatlanabb bestiája s egyforma étvággyal zabálja a szecskát meg az ananászt.

Peter v. Cornelius

*

A közönség elégedettsége csak bátorítja a középszerűséget, de meggyalázza és elriasztja a lángészt.

Schiller

*

A nagy tömeg! Becsüljék bár a művészek és aesthetikusok még oly csekélyre a súlyát és higyjék azt, hogy egy megvető ajkmozdulattal elfújhatják, akár a pihét a szent papi öltönyről. Azért ennek a nagy tömegnek az irodalom és művészet iránt való érdeklődését állandóan ébrentartani, ez az egyetlen lehetősége az irodalom és művészet létezésének. Hieronymus Lorm

*

Ha igazi érzéket és megfontolt ítélőképességet nem tulajdoníthatunk is a nagy közönségnek, bizonyos ösztönt még sem tagadhatunk meg tőle. Ez az ösztön egyes esetekben csütörtököt mondhat és más érzelmek által elfojtható ugyan, de azért nagyban és egészben fején találja a szöget.

A. F. Seligmann

*

Nem furcsa-e, hogy a közönséget, mely bennünket dicsér, hivatott bírónak tartjuk, de mihelyt ócsárolni kezd, képtelennek mondjuk arra, hogy a szellem alkotásain ítélkezzék.

Georg Christoph Lichtenberg

*

A koszorút, melyet a közönség fon, ő maga tépi széjjel, hogy más formában másnak nyújtsa, aki jobban ért a mulattatáshoz.

Robert Schumann

*

Valamelyest a tömegből valónak kell lenni, hogy az ember általa megértessék.

Jules Breton

*

légiuma csupán s sürgőssé vált többek között, hogy a körülményeik folytán kizártak is felszabadíttassanak. Avagy tán a művészi ösztön csak a jóléttel lehet rokon s nem tapasztaljuk-e elég gyakran a bizarr ellentéteket? A művészek nagy többsége a népből fakad s hányat fojt el, hányat tör össze a sors, a művészet vizei felé való útjában! De ezenkívül is a tömegben rejlő művészi értéket mindezideig teljesen elhanyagolták s ez éppen nem igazságos. Elég kár, hogy még mindig írott szó marad a művészi nevelés és a népszerű és könnyedén írott művészeti könyvek hiánya.

GLATZ

Glatz Oszkár /Bp.1872.okt.13.—1958.febr.23.Bp./: a nagybányai festőcsoport tagja, idilli parasztjeleneteket ábrázoló, derüs szinvilágu képeivel szerzett hirnevet. 1890-ben Münchenben →Hollósynál tanul, majd Párizsban képezi tovább magát. Résztvesz a nagybányai telep megalapitásában/1896/. Ettől kezdve állandóan szerepel a tárlatokon. 1914-től a bp.-i Képz.Főisk. tanára egészen 1938-ig. Az 1900. évi párisi

Glatz Oszkár

– aláírja a hivatalos levelet amelyben társaival együtt a művésztelep megalakítását kéri.

Említve: Hollósy Simon, Thorma János, Réti István, Ferenczy Károly, Glatz Oszkár, Csók István, Grünwald Béla, Horty Béla Czóbel, Trimm, Perlrott Csaba Vilmos, Ziffer, Mikola András, Boromisza Tibor, Jakab Zoltán, Börtsök Samu, Kriesán János, Réthy Károly, Ferenczy Valér, Ferenczy Béni, Dénes Vali, Bartók Margit, Léderer Dávid, Feremiás Nándor, Debreczeny Zsolt.

Rácz Albert: Nyolc évtized festészete Nagybányán

Korunk 1977/4 28/old.

Glatz Okrá

Glatz Oszkár

Irod

Lyka Károly

A nagybányaiak
küldetése -
Magyar Művészet

1925. 1 sz.
6 és köv. ll

1912.

MEGJELENIK
MINDEN HÓNAP
10-ÉN ÉS 25-ÉN.

GÁBLIKANTAL

Glatz Ondrár

~~Lvod~~ Lásd

2

Lykamintört. II

309 – 311. l.

Teodoro Wolf-Ferrari: *Giama Zanzur (Libia), mattino 1 febbraio 1926.*

Glatz Oszkár

Nagybányai szereplését üde plein-air képekkel (Hanasen) és szociális témájú festményekkel kezdte (Imádkozó bányászok, Fahordók), de később – minťán elhorült a telepről – művészete rutinná sekélyesedett.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 24. l.

1.

Glatz Oszkár (1872-1958)

Száz esztendővel ezelőtt született Glatz Oszkár, az elmult emberöltők magyar festészetének széles körben ismert és becsült alakja. Amikor emlékét felidézzük megjelennek előttünk a mester fiatalkori munkái, a magyar naturalista és plein-air festészet művészettörténeti rangú alkotásai a „Bányának reggeli imája", a birkait legeltető pásztorfiút ábrázoló „Est a havason" (ez a mű az 1897-98. évi első nagybányai kiállításon indokoltan keltett nag figyelmet), a „Fakordók" a gyakran reprodukált „Birkózó fiúk" „Román asszonyok a tölcsvári szorosban".

D.I. Képzőművészet
Vigilia 1972/11

783. old

Glatz Onkár: 2:

Kitűnő portrékat festett a kor prominens nellemi embereiről: Lyka Károlyról, Farkas Zoltánról, Babitsról stb.

D.I. Képzőművészet
Vigília 1972./11

783. old

Glatz Oszkár: 3.

A mester hamar eltávolodott a nagybányai művészet szellemétől, s eltávolodott a nagybányaiak legjobbjainak puritán művészkölcsétől is. A 20-as, a 30-ás és a 40-es érekben tetszetős, kisigényű rutin képek hosszú sora került ki a műhelyéből; e festmények magyar népviseletbe öltözött figurákat mutatnak be érzelmes, sőt édeskés beállításban, a népszínmű-irodalom és külsőséges népiesség szellemében

D.I. Képzőművészet

Vigília 1972/11 783. old

Glatz Oszkár: 4.

A művén a konjunkturális körülményekhez alkalmazkodva sajnálatos festői megalkuvást tanusít. A műkereskedelem számára festett, szaporán és önkritika nélkül ontotta zsánerképeit. Ezeket szerencsére ellensúlyozták azok a múzeális szinvonalú művei, amelyek a századfordulón születtek, s amelyek a nagybányai piktúra dicsőséges történetének fontos és szép fejezetét alkotják

D.I. Képzőművének

Vigilia 1972/11 783. old.

Glatz Oszkár

"A Nagybányai Festőiskola jelentősége" címmel Szokolay Béla igen széleskörű áttekintést ad egyrészt a Műcsarnok felavatásáról, annak művésári forgalmáról, az akkor megjelent sajtóvisszhangról, másrészt a millenáris esztendő körüli kiállitások helyzetéről, körülményeiről, a művészetpolitikáról, s nem utolsó sorban az akkor szereplő művészgárda tagjairól, működéséről, ~~k~~ valamint a Nagybányai Művésztelep megalapitásának előzményeiről. Hivatkozik az akkori esztétikai irodalomra, mely "hangsulyozta... és megjelölte annak szükségét", hogy azoknak a magyar művészeknek, akik a „magyar stilust" fogják megteremteni, /feltétlenül itthon kell kifejlődniük. /Utóbbi idézőjel Szokolaytól./

ÉLET, Bp. 1926. ápr. 4. XVII. évf. 7. sz. 128-130. lap.

Glatz Oszkár

A magyar közönséget informáló egykori magyar sajtó "okos, véresen igaz" cikkeinek hatására néhány eredetileg nagybányai művész: Hollósy Simon, Thorma János, Réti István, Ferenczy Károly, Grünwald Béla már megalapitották az első magyar művésztelepet Nagybányán. Szokolay cikke az alapitók közé sorolja Glatz Oszkárt is.
A művészképzéssel kapcsolatban emlékeztet Hock János: "Művészet reformja" c. művére, mely "a legnagyobb galibát okozta". Ehhez hozzászólt csaknem valamennyi művész, közöttük: Ujváry Ignác és Pállik Béla, az esztétikusok közül; Alexander, Lyka, Malonyay.

ÉLET, Bp. 1926. ápr. 4. XVII. évf. 7. sz. 128-130. lap.

Glatz Oszkár

A 2. sz. cédulán közölt előzmények után a mult századvégi kiállitásokkal foglalkozik a Szokolay-beszámoló: az 1897 évi december havában rendezett tárlatot és annak sajtóvisszahangját ismerteti elsősorban.
A Műcsarnok 1898 évi téli tárlatával egyidejűleg rendezték meg a nagybányai festők a Hollósy Iskolával közös második kiállitásukat. Ezután a cikk rátér a Műcsarnok 1899.évi téli tárlatára, amikor a nagybányaiakat -egyöntetüen- elsimerő sajtó a Műcsarnok vezetőségét olyan ellenállásra hangolta, hogy 1900-ban már megtagadta tőlük, hogy "mint szekció" külön teremben rendezzenek kiállitást.

ÉLET, Bp. 1926. ápr. 4. XVII. évf. 7. sz. 128-130. lap.

Glatz Oszkár

A megelőzőleg történt események után /-lásd: 1-3. sz. cédulát/- a nagybányai festők már csak egyetlen-egyszer, Nagybányán 1912. év nyarán rendezett jubiláris kiállitást kivéve, soha többé nem szerepeltek, sem ugy mint művészeti csoport, sem önálló, vagy csoportos kiállitéssal,-fejezi be a nagybányaiak viszontagságos művészi utját ismertető Szokolay-beszámoló.

Hollósy Simon: "Árnyas ut" c. festményét bemutatja a lap.
Repr.

ÉLET, Bp. 1926. ápr. 4. XVII. évf. 7. sz. 128-130. lap.

Glatz Oszkár

"A Nagybányai Művésztelep története" cimmel Szokolay Béla visszaemlékezésében ismerteti Hollósy Simon életét, 1886-ban megalapitott iskoláját, a művész karakterét, szuggesztiv egyéniségét.
Fenti cimü beszámoló során megnevezett tiz festő művészéletének meghatározott korszakában kapcsolódik Hollósy művészi utjához. Egy-egy művész nevénél ez indokolja a Hollósy életpályára vonatkozó tájékoztatást.
Hollósy nagyapja Korbuly Karácson, szamosujvári örménykereskedő volt.
A negyvenes években édesapja Mármarosszigetre költözött és felvette a Hollósy nevet.

ELET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Glatz Oszkár

A fiatal Simont két testvérével együtt apja gondosan neveltetí. Az elemi után négy gimnáziumot végez, majd Budapestre kerül a Kereskedelmi Akadémiára. Közben Klimkovitstól rajzolni tanul, s vendéglátogatója a Mintarajz Iskolának, ahol Székely Bertalan hatása alatt áll. Utána Atyja hazaviszi és kereskedelmi tanoncnak adja. Később az erdészettel kisérletezik. Heteken át barangol a hegyekben és a természettel olyan meghitt barátságot köt, mely egész életére döntő fontosságu marad. Elhatározza, hogy festő lesz. Kerti fürdőházat müteremmé alakit s ott rajzolgat, másol és cigányokat fest.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Glatz Oszkár

Mármarosszigeten másfél évet tölt, amikor apja Münchenbe küldi. 1878-1882. években Gabl és Seitz tanitványa lesz. Festőegyénisége igen gyorsan kialakul. Ezüst érmet nyer s több kitüntetéssel is jutalmazzák. Seitz megbizásából korrigál társainak.
1880-ban volt az első kiállitása a Műcsarnokban. Ettől kezdődően majd minden évben szerepel kiállitásokon.
"Tengerihántás" c. képével közismertté válik. "Ez a közvetlen naturalisztikus, de tul nyomóan rajzi szemléleten alakuló müvészet volt az, amelyből a magyar impresszionista festés kicsirázott"-irja Szokolay.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Glatz Oszkár

A magyar impresszionista festészet teljessé akkor vált, amikor egykori tanitványa, Thorma János Párisból való visszatérte után megismertette Hollósyval azokat a legfrissebb szinproblémákat, melyek "a Nyugat másik művészeti fókuszát foglalkoztatták." Itt Hollósy -a maga iskolájával- „magyar naturalista festés kertésze lett". Tanitványa volt szinte az egész magyar naturalista festőnemzedék. Ezután Nagybánya első megmozdulásait ismerteti a cikk: a várossal folytatott tárgyalásokat, a sajtóvisszhangot, a megalakulást és az elsőként megérkező művészeket.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Glatz Oszkár

Május 8.-án az elsők között érkezett meg a Művésztelepre Hollósy Simon, Réti István, Grünwald Béla, Rudnay Gyula, Kiszely és valamivel később Ferenczy Károly és Horthy Béla.
Az első évben harminchárom festő tagja volt a Művésztelepnek. Ettől kezdve, mig az iskola vezetője Hollósy volt, évről-évre nött a kolónia népessége. 1897-ben ötvenen, 1900-ban már hetvenketten voltak.
A kiállitások sikerének eredményeképpen a városi tanács 1898 márc. 26.-i közgyülésén határozatot hozott, hogy még azon a tavaszon megkezdi nyolc müteremház felépitését.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Glatz Oszkár

A nyolc müteremházat nyolc művész tiz-tiz esztendőre, évi nyolcvan forintért bérbevette: Hollósy Simon, Csók István, Ferenczy Károly, Horthy Béla, Réti István, Thorma János, Glatz Oszkár és Iványi Grünwald Béla. Ezután az évről-évre fejlődő Művésztelep munkáját, a művésznövendékek számára megszavazott juttatásokat, ujabb müteremházak épitését mondja el a cikk, majd ismét Hollósy további életét ismerteti: 1901-ben utolsó nyarát tölti Nagybányán. 1902-ben Fonyódon, utána Vajdahunyadon, később Técsőn, Máramarossziget en táborozott iskolájával.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

Glatz Oszkár

1917-ben Hollósy beszünteti müncheni iskoláját és Técsőre vonul vissza.
A müvészkolónia további sorsáról és más városokban alapitott müvésztelepekről is beszámol cikkében Szokolay Béla.
Ezek után még az 1902-ben alapitott "Nagybányai Szabadiskola" küzdelmeit, majd átütő sikereit, harcait, a fiatalok és az "öregek /idézőjel Szokolaytól/ ellentéteire vonatkozó időket, a régi nagybányai müvészeknek személyenkénti kitüntetését és elismerését ismertetve fejezi be a müvészkolónia történetét.

ÉLET, Bp. 1926. május 2. XVII. évf. 9. sz. 178-181. lap.

GLATZ OSZKÁR

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

492-493, 552
Szöveg : 51, 80, 84, 210, 224, *262/53*, *263/80*, 376,
Kép : 40, 59, *410*, *411*,
Kronológia : 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1903, 1904, 1905, 1920, 1924,

Glatz O.

a münchoni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;
belratkozás éve 1891.

Jószai Józs: München und die Kunst Ungarns 1800 bis
1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Glatz Oszkár
festő"

a Szinyei Társaság tagja volt.

A magyar műv. tört. I. 506.
Corvina 1971.

GLATZ OSZKÁR, festő

Chernel István, ornitológus és festő naplójából: "1904 ~~xxxxxxxxx~~ Március 22. Glatz Oszkár festő szorgalmasan dolgozik a vadászatok után a vázlatokon..." 68.old

HORVÁTH ERNŐ: Adatok Chernel István életrajzához 57.old

SAVARIA A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 1963. I.kötet. Szombathely, 1963

GLATZ OSZKÁR, festő

Chernel István, ornitológus, festő naplójából: "1904. febr. 13.... 9-ig GLATZ OSZKÁR-nál megint állok, s elvégezte a vázlatomat..." 68.old

HORVÁTH ERNŐ: Adataok Chernel István életrajzához 57.old

SAVARIA A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 1963. I.kötet. Szombathely, 1963

GLATZ OSZKÁR, festő

Chernel István ornitológus, festő naplójából, "1904.. febr.12....Déltől estig GLATZ OSZKÁR festőnek állok /A Bence részére készülő nagy vadászati kép dolgában/ ..." 68.old

HORVÁTH ERNŐ: Adatok Chernel István életrajzához 57 old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 1963. I.kötet. Szombathely, 1963

Chànel

Glatz Oszkár

fes 50"

A Szinyei Társaság tagja volt

A magyarországi műv. tört. I. 487

Corvina 1971:

1) Glatz Oszkár
festő

1872 - 1958. Nagybányán dolgozott: „A mese"; „Est a harason".
Később sokat foglalkozott archépfestéssel.
Munkásságának újabb s talán leg-
A magyarországi műv. tört. I, 462.
Corvina 1971

2) Glatz Oszkár
festő

nagyobb korszakát a népi élet[illegible] mérete
tárgyú képek jelentik.

A magyarországi műv. tört. I. 462.
Corvina 1971

Glatz Oszkár
festő

~ nőrendéke, majd tanársegéde a fő-
iskolán Domanovszky Endre.

* magyarországi műv. tört. I. 527.
Corvina 1971.

Glatz Oszkár

Bibliográfia: Műcsarnoki krónika, 1904. 3. sz.: „Modern magyar festők."

Fitz Pál: Vaszary János bibliográfia és bibliográfia, Kaposvár, 1970.

20 l

Glatz Oszkár

Vaszary János és Csók István elkülönültek a Képzőműcészeti Főiskola tanári kar többi részétől.

Fiola Pál: Vaszary János biográfia és bibliográfia, Kaposvár, 1970.

10 l

Glatz Oszkár

Bibliográfia: Farkas Zoltán: A Mű-csarnok kibővítése. Nyugat, 1930. 1 köt. 246 l.

Fiola Pál: Vaszary János bibliográfia és bibliográfia, Kaposvár, 1970.

65 l

Glatz Oszkár
festő

Dolgozott a nagyfalusi művésztelepen.
Hollósy tanítványa.

A magyar festő. műv. Tört I. 451.
Corvina 1940.

Glatz Oszkár

l.

Lex Magyarország

190. b. l.

25. t.

Glatz Oszkár

Münchenből Párizsba a Julian Akademiára ment

Heitler László: Vedres Márk

Látóhatár 1971/1-2 149 old.

Glatz Oszkár

vód

Magyarság

1931. apr. 20.

(A Képzőművészeti Tanács alelnökei)

A kultuszminiszter a tanács egyik alelnökévé nevezte ki.

TÉLI KIÁLLITÁS

BUDAPEST, 1895

KIADJA AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

Glatz Oszkár

A Főiskolán tanítványa volt P. Balz János. Glatz mindig modellről festett.

Toth Ferenc: Látogatóban P. Balz Jánosnál. – Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 38. l.

Glatz Oszkár

"Müterem látogatás" cimmel a müvész a Rádióban tart előadást, ismerteti röviden pályáját, munkáját.
1872-ben született Budapesten. A középiskolák elvégzése után bölcsészhallgató lett, majd 189o-ben Münchenben, Hollósy-iskolájában tért át a müvészi pályára. Innen Párisba ment. Később visszatért Nagybányára. Több állami dijat nyert. Jelenleg a Képzőmüvészeti Főiskola tanára.
Arcképét hozza a lap. Repr.

Délibáb, Bp. 1932. okt. 15. VI. évf.42. sz. 26, 59. lap.

MDK

Glatz

Magyar Müvészet 1925. 526-535 o. Dömötör I: Glatz Oszkár.

M. D. K

SLATZ Oszkár festő

Plakátot is részített

Dusha Mária: Magyar Plakátmű-
vészeti kiállítás a Műcsarnokban
Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 265. sz. 8. l.
nov. 7.

Glatz Oszkár

1930-ban az alábbi tár-
saság rendezésében Pécsett
vetítettképes előadást
tartott A képzőmű-
vészet irányairól.

Pécsi Képzőm. Társ
1933. nyár
7. l.

Glatz Oszkár

A nagybányaiak témakörében is megtalálható a parasztvilág vagza, így többek közt Glatz és Nyilasy festészetében is.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 28.l.

Glatz Oszkár

Lyka Károly: Glatz Oszkár. A Műbarát 1923. 1–2. l.

Festő előadása egyszerű közvetlen, [. szereti a világos szemeket.

[~~[illegible]~~ tanulmányszerű elmélyedéssel –

Festő módjára mélyedt a magyar falu emberének tanulmányozásába, leinyegesebb átkomponálás nélkül azt a fordítás

a friss képet vagadta meg,
amit a falusi élet magától
kínál, az utcán, a kemen-
ce mellett, a legelőn. Iz-
leše megövta attól, hogy
mező etnografikumokat
adjon; a falusi otthon
szelmérje nem népszerű
értéke okából, hanem formai
szimbeli érdekessége, vagy
sellemzetessége miatt kerül
képeire.

Római ezüstérem IX. 56.

Glatz

l.

LykaMagyműI800-50

122, 158, 284, 332,
358, 409, 423, 526. l

2.

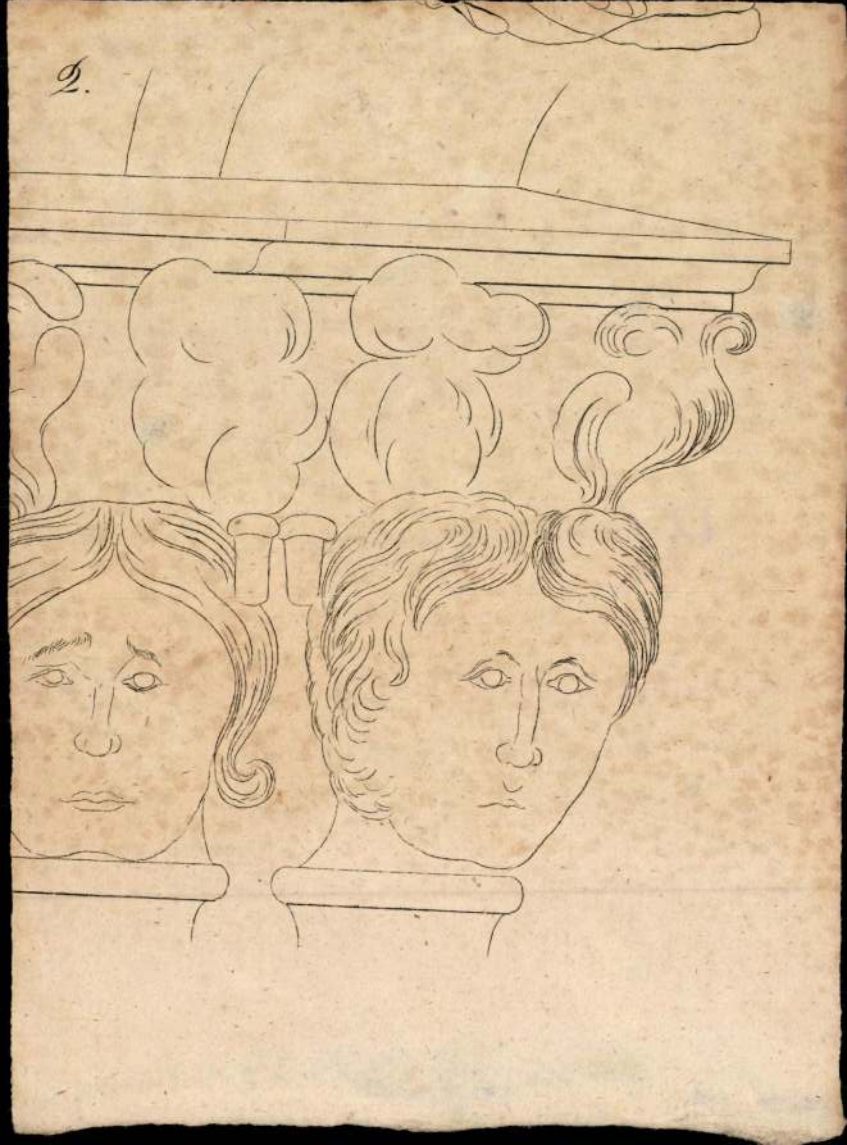

Glatz Oskar

Lyka München

66, 70 l
71 l

GEBAUER ERNŐ:

A Pécsi egyetemi templom egyik freskójának terve, (a társaság Weber Xav. Ferenc dijával kitüntetve, 1930)

Glatz Oszkár

1-

Lykafest 1896-1914

47. l.

Glatz Oszkár –

A vall. és közokt. minisz-
ter öt évre a Képző-
művészeti tanács alel-
nökévé nevezte ki.

Magyar Iparművészet
1923. 55. l.

Könyvismertetések, bírálatok.

Rovatvezető: *Dr. Lósy-Schmidt Ede*, egyleti könyvtárnok.

Andreich Jenő: Közgazdaságtan. I. köt., 3. kiad. (Dr. Heller Farkas könyve.) 7
—: A tisztességtelen verseny. (Dr. Bányász Jenő és dr. Szegő Izsó könyve.) 28
—: Az új Ofoszország. 1917—1926. (Dr. Korvig Béla könyve.) 39
—: Nationalökonomie. (Dr. Wolfgang Heller könyve.) .. 39
Kelemen Móric: Budapest városi vasúti problémái és a Beszkárt. (Dr. Urbanovich G. Zoltán tanulmánya.) .. 51
László Ernő: Bewertung der Brennstoffe auf Grund moderner Kohlenforschung. (Remenovsky könyvének ismertetése.) 32
Liska Béla: Aranymérleg. (Dr. Kuncz Ödön és Karch Kristóf könyve.) 22
Lósy-Schmidt Ede dr.: Házi tüzelőberendezések kiállításának katalógusa 3
—: Közgazdasági Értesítő. (Főszerkesztő: Fodor Lajos, felelős szerkesztő: Dr. Kovalóczy Rezső.) 62
Magyarország földbirtokviszonyai és a földbirtokreform 14
Róz Gusztáv: Közgazdasági évkönyv 1925. évről 45
Szikla Gusztáv: Bewertung der Brennstoffe auf Grund moderner Kohlenforschung. (Remenovsky könyvének bírálata.) 45
Verebély László: Csonka-Magyarország közüzemű villamosműveinek 1924—1925. évi leíró statisztikája. (A Magyar Elektromos Művek Orsz. Szövetségének kiadása.) 50

3. Szemle.

Vásárhelyi László dr.: Az amerikai kémiai ipar termelésének értéke a munkabérek, fizetések és nyersanyagköltségekhez viszonyítva 44

Királyi Magyar Egyetemi Nyomda Budapest VIII, M

Glatz Oszkár

Magyar Művészet

1934. 20. l.

[illegible] fellegje, Nagy Lajos italiai hadjárataínak oka. (Egyhori) freskótöredék a nápolyi Sta Maria dell' Incoronata templomban.

(128)

A Nagyboldogasszonyról nevezett budavári koronázó főtemplom, u. n. Mátyás templom, melyet IV. Béla kezdett építeni s Mátyás bővíttetett ki. A háromhajós csarnoktemplomot Schulek Frigyes gyökeresen átépítette 1873–96 között.

(129)

A soproni bencés, hajdan ferences templom a XIII.–XIV. század fordulójáról. ~~[illegible]~~ kövid hajójá-

Glatz Oszkár

Minv. nik a kulföldön.

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 6, 30, 48, II. 43, 230,
232–3, 284, 288, 365, 433–4,
526–35, 590

A tiszai társ kiszaszolás 298–9

1926. 2, 18, ~~27~~, 127–8,
301–2, 363–4, 366, 374, 377
415–6.

1927. 8, 33, 166, 452.

1928. Szipi cukire 60–62, 599

1930 230, 499. 549

1931. 4, 84, 95, 320

1932. 66, 83, 131, 148, 194.

1929. 173, 175–80, 308, 358,
643–4.

A Stockholmi m. kiáll a Sück Sigfoldan

T. 4173.

fallal, bástyákkal és őrtor-
ig a vár szemlélhető, mig a
elirata a lebegő mondatsza-

. La Fortezza és befejezése:

l cm.
iata, Modena 1685.

93-49.

Glatz Oskár.

cikke

A Szép. 1936.
1–2. r. (Induláshoz)

Töry Gusztáv VIII. 67.

Glatz Oszkár

II. Szinyei Társ. tagja.

Céhbelich

a karácsonfa alatt

KMTÁRS művcsa

a mohér feladat

Fonó kis kép

1931 feb-márc. kiáll.

II-42, 43, 44

I. Céhbelich Társasága

1932 feb-márc. kiáll. 125

RIGLER JÓZSEF EDE

PAPIRNEMŰGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI, RÓZSA-U. 55

M. Mūvért

Glatz

1940 febr (r hiner)
Apó és unoka, of

1940-41 (hiner)
Jegyűrű, of

1942 jun (ho)
János garda, of

1943 máj (ho)
Buják a Csepóról of
Munkára

Gyrik

Itáb III. 62
IV. 134

Bulič, apát III.47.

Glatz Oszkár

képz. főiskola rendes tanára

1923 —

alakrajz és festés

Érk. képzőműv. főisk. 1931-32. 75. l.

Mária Anna Károlina.

A királyné megkoronázásának
hatos diszfogaton a pozsonyi temp
felé hajt, melynek ajtajában az e
téren katonaság képez sorfalat és
meg tetejéről a nagyközönség nézi
vára látszik.

Aquatinto, mér. a vk

Szn. 732-
343-98-9.

Glatz Oszkár

Glatz Oszkár (1872–1968): Kossuth-díjas festő, főiskolai tanár. Korai művei a nagybányai iskola szellemében készültek. Később életképeket festett.

Mihályfi Ernő: Művészet, barátaim
Bp. Corvina 1977

Glatz Oszkár

1894/95

Ferképzőintézet könyvtára

86. l.

fela[illegible] a ren-
delk[illegible]k sze-
rénysége [illegible] prakti-
kusabb, minden resz[illegible] átgon-
dolt alaprajzi s ennek megfelelő hom-
lokzati megoldásokat eredményezték.

COTTAGE ROOF, II. Károly angol
király (1660—1685) udvari könyvkötő-
jének, Samuel Mearne-nek egy stílus-
kísérlete, melyet főleg kisméretű, fe-
kete vagy vörös maroquin-kötésein
alkalmazott. Elnevezését a földek ke-
retrajzának házereszre emlékeztető
alakjától kapta. A kereten belül kép-
ződő körök szalagmenetekbe foglalt
vagy szabadon elrendezett virágos
gallyakkal voltak kitöltve.

COTTE, *Robert de*, francia építész
(1656—1735), Mansart tanítványa, a
király első építésze s az építészeti
akadémia igazgatója. A XIV. Lajos
stílusából a rokokó felé való átmenet
korának, az ú. n. *régence*-nak, legter-
mékenyebb és legkiválóbb mestere.
Nevéhez a párizsi Notre-Dame szen-
télyének dekoratív kiképzése, a Cha-
rité- és a finom homlokzatú, klasszi-
kus szellemű S. Roch-templomok,
azonkívül számos palota, Párizson kí-
vül a strassburgi püspöki rezidencia
építése fűződik.

COTTET (ejtsd: *kotté*), *Charles*,
francia festő, * Le Puy 1863, † Párizs
1925. Roll és Puvis de Chavannes ta-
nítványa. Egyiptomban is járt és az
ott látottak nyujtják némely képeinek
tárgyát, leginkább azonban olyan ké-
peket fest, amelyek a jellegzetes bre-
tagnei táj keretében finom, intím mó-
don mutatják be az ottani népéletből
vett jeleneteket. Ilyenek: A tenger
országban (Párizs, Musée du Luxem-
bourg), Bretagnei temetés (lillei mú-
zeum), Csendes mise Bretagneban
(Párizs, Petit Palais). — Irodalom:
L. F. *Aubert*, Les penitěres de Char-
les C. (Párizs, 1928).

COUDER (ejtsd: *kúdé*), *Louis Char-
les Auguste*, francia festő, * Párizs
1790, † u. o. 1873. David-tanítvány, a
francia klasszicista irány egyik jelen-
tősebb képviselője. Mitológiai, bibliai

Glatz Onkár

Mohácson, Szombathelyen és Sopronban 15 növendék folytatott nyári studiumokat.

Keprom. Fürst. Erh.

1927-28 10. l.

A következő nyelben is hasonló studiumok vezetője a Dunántulon

Megjegyzés. Ez a kimutatás szükség esetén

1935-39 Orsz. Orsz. Tanács Thiv. tagja

..... P/q	..... P/q	..... P/q	..... P/q
P	P	P	P
P	P	P	P

IX.

p kályha

"

og, (dob)

akemen-
kályha
osó-, fő-
tőtleni-
fürdő-

fütéssel

X. **Központi fütés**

a) neme A szépművészeti Múzeum
rendszere [illegible]
gyártmánya [illegible]
gyártási éve Körébe tartozik.

b) kazánok anyaga .....
száma .....
fütőfelülete m²-ben .....

c) fütőtestek száma .....
és összes fütőfelülete m²-ben .....

d) eredetileg milyen tüzelő-
szer használatára tervezve .....

e) szerelő cég neve .....
és székhelye .....

928/29. években felterjesztett vázrajzokon feltüntetett adatok-
bővités stb.), úgy csatolni kell az új épület, ill. épületrész
rajzát, amelyen a világtájak, a helyiségek főméretei is fel
záma és elhelyezése is kivehető legyen. Ha egy vázrajzon
az égtájak feltüntetésével meg kell jelölni. A helyiségeket
kell ellátni.
lyiségek mellett esetleg mások által akár ugyanabban a
zédos házban levő helyiségek, továbbá a használt helyi-

lteni, ha a hivatal mellett pl. fogház, internátus is van.

Az első oldal valamennyi és a negyedik oldal XV., XVI., XVII. és XVIII. rovatát minden esetben ki kell
ha az 1926/27. 1927/28. és 1928/29. évi kimutatásban foglalt adatoktól eltérés mutatkozik; a termész
fütenek. A negyedik oldal XI. XII., XIII., és XIV. rovatait csak akkor kell kitölteni, ha az ott felsorol

Glatz Oszkár

Kezdeményezésére Pécs
város támogatásával és az
alábbi társaság adminisz-
trálásával 1930 óta a nyári
hónapokban Pécsett mű-
ködött a képzőművészeti
főiskola egyik nyári telepe.
A telep tagjai kiállítás
keretében mindenkor be pécsi
munkásságukról. A te-
lepet Domanovszky Endre
festő vezette. és több kiállán résztvett

Pécsi Képzőm Társ

1933. nyár

G. l.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter

'96, 11224, 12138,
szám.

BUDAPEST
937 JUN. 22 15
5

Müemlékek orn. Bizotts. tér. E

BUDAPEST

Hivatalból.
szolgálati ügyben.

Glatz Oszkár

úřad

Velence 1922

152. l.

Dawant Albert, 1889. Állami aranyérem. *Hajótöröttek mentése.*

Firle Walter, 1893. Állami aranyérem. *Hármas kép a miatyánkból.*

Izraels Josef, 1891. Állami aranyérem. *Egyedül.*

Repin, Jefimovits Ilia, 1895. Állami aranyérem. *Kozákok válasza a szultán ultimátumára.*

Rotta Silvio G., 1888. Állami aranyérem. *Gályarabok.*

Van der Stappen Charles, 1897. Állami aranyérem. *Városépítők.* (Szobormű).

Verhas jan. †. 1887 Állami aranyérem. *Egyedül.*

Glatz Oszkár

állami rajzdíj 1926

Glatz

Életének egy szakában Nográdban alkotott.

Solymár József: Művész a zománcgyárban.

Magyar Hírlap 1971/87 2 old.

GLATZ OSZKÁR

Sz. A. [Szélely András]
Egy régi nagybányai
[Glatz Oszkár]

Új Tükör 1984 aug. 12. XXI. évf. 33. sz. 24-25.

jelentésének értelmezése konkrétabb. Néhány korábban készült cikkben még nagyon sok olyan vonás található, amely az *Avantgarde és transzavantgarde* című könyv stiláris túlburjánzásaira, nyelvi modo-

a róluk leírt mon

Szóvá kell tenn
egy teljesen feles
got. Néhány ko
írásban – így a
Gáyor Tibor mű

Rainer Maria Rilke: Válogatott prózai művek

A *Duinói elégiák*, az *Imádságos könyv* és a *Szonettek Orfeuszhoz* szerzőjét manapság nem csupán az Osztrák–Magyar Monarchia kultúráját oly jól reprezentáló alkotójaként, hanem a XX. századi költészet egyik legjelentősebb alakjaként tartjuk számon. A prózaíró, a művészeti író *Rilké*t sokkal kevésbé ismerjük, hiszen az a vékony válogatás, amely 1961-ben jelent meg prózai írásaiból, ma már antikváriumokban is beszerezhetetlen.

GLATZ OSZKÁR

91 4. 34
11. 42

Új Müvészet

Glatz Oszkár, festő, és grafikus
1872 X. 13. Budapesten. München, Párisban és Nagybányán végezte tanulmányait, 1896. Budapesten telepedett le. Arc és tájképeket ~~s~~ tovább magyar népéletképeket fest. A képzőmüv. főiskola tanára.

a neprajzi részek ~~hangulgozásával~~
Gondos kidolgozásával

Ps nyaranként Mármarosban, Erdélyben, Bujakon dolgozott.

Glatz O.

Glatz O. 3

A Képzőmű. Főiskola tanára.

Pannonok V. 263

Glatz 2

1896-tól nyarin rende-
sen vidéken (Nagybánya,
Máramaros, Erdély,
az utóbbi években
Buják.

télen Budapesten
működik.

Pannonia Valeria V. 263.

Glatz Oszkár

* 1872 Budapest.

1890 Münchenben előbb Hollósnál, majd a Képírónövendéki akadémián (Hackl Ernőnél) Párisban a Julian akadémián (Doucet, Bramtot és Baschet)

majd ismét Hollósnál, akinél egészen 1896. Nagybányáig ment.

Propractor V. 263.

Glatz Oszkár

1915. állami aranyszém

Nagyapó unokáival

1916 Pantell díj MAPE

1917 4000 K társulati

díj A jó néne

Polybius, római történetíró V. 248.

Glatz Oszkár, festő, sz.1872. Münchenben, Párisban és Nagybányán végezte tanulmányait. Tájképeket és nép-életképeket festett. Képeire jellemző a derüs táj-és emberábrázolás, a világos, közérthető kifejezésmód. Négy évtizeden keresztül a nógrádmegyei Buják községben töltötte a nyarat és a falusi fiatalság életét örökitette meg festményeiben. 21 évig volt a Képzm. Főiskola tanára, számos magyar és nemzetközi dijat nyert. A felszabadulás óta magas kora ellenére tevékenyen dolgozik. Uj témái a szocialista épités ügyét szolgálják. Ebben az esztendőben rendezték meg gyüjt. kiállitását az Ernst Muzeumban. Kossuth-dijas. 1953. Munka-Érdemrenddel tüntették ki.

A M. Népköztársaság Tanácsa Művésze.

Uj M.Képzm.III.
1953. 83.l. és kép

IV. 1954. 124-5. l.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872–1958).

Sajátos termék a művészeke, értékének megítélése szubjektív, eladásához több kell, mint külkereskedelmi szakértelem. E szakma nagyjai azok a Selinko Gézák, Szilárd Vilmosok, Fränkel Józsefek voltak, akik pontosan tudták, hogy az általuk menedzselt Csók István, Glatz Oszkár, Aba-Novák Vilmos mit ír és a sajátjuknak tekintett művészekért kozkáztatni sem volt restek.

Tibor Ágnes: Artbürokrácia.
H.V.G., 1984. febr. 11. 38–39 old.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872-1958).

Ruttkay György szobrász-festőművész egyszerre végezte művészeti stúdiumokat és képzőművészeti tanulmányokat Radnai Bélánál és Glatz Oszkárnál.

Losonci Miklós: Ruttkay György életműve.
Pest Megyei Hírlap, 1984. aug. 12.

Glatz Oszkár

a tíres években nevezték ki tanárrá a Főiskolán.

Éndy Éva: 100 éves a Magyar Képzőművészeti Főiskola.

Budapest, 1971. nov.

Glatz Oszkár

Ferenczy Károlyt, Rétit, Glatzot és Lykát csak az 1910-es években sikerült Szinyeinek kineveztetni a Képzőművészeti Főiskola taánáraivá.

Gnedy Éva: 100 éves a Magyar Képzőművészeti Főiskola. Budapest, 1971. 11.sz. 35-37. l.

Glatz Oszkár, festő

Pécsett a főiskolások nyári
művésztelepén tanított.

– : A pécsi képzőművészet kistükre (9)
957-960.

JELENKOR, Pécs, 1971. október XIV/10.

Glatz Oszkár, festő

Az 1916. jan. 5-i keltezésű 28. sz. levélből:

– „2., Én nem Glatz-cal szemben buktam."

A mellékelt újságcikkből (Világ: Az aranyérmek c. c.)

„A Magy. képzőművészeti társulat szüzije ..... a két állami aranyérmet Pentelei Molnár Jánosnak és Glatz Oszkárnak ítélte oda."

Takács Gyula: Huszonnyolc Rippl-Rónai levél 673-685. old

JELENKOR, Pécs, 1971. júl.-aug. XIV/7.-8.

Glatz Oszkár, festő

„A képzőművészet irányairól" magsikerű előadást tartott Pécsett 1930.-ban.

—: A pécsi képzőművészet kistükre (9)
957-960.

JELENKOR, Pécs, 1971. október XIV/10.

Glatz Oszkár

festő

l.

Nemzeti Szalon

Archépfestők társdaiske

1939 nov.

Szinyei Társ

Céhbelisk

Murágy Céh, MAPE

Tajie

~~Halo 70, 121, 13~~

~~Herm. 4, 26, 31, 47, 122~~

NEMZETI SZALON MUVESZETI EGYESULET

1937. OKTÓBER 9-TŐL 24-IG.

M.D.K.

Glatz Oszkár †

Meszoll

1958 febr. 23.

Donátor felesége leányaival és *Szent Ágnessel*, kívül az *Angyali üdvözlet angyala.*

Fa, olaj és tempera, egyenkint 88·5×23 cm. Helytelenül az előbbi egy oltárra összeállítva, más kéz munkája s más-más oltár töredékei.

NÉMETALFÖLDI FESTŐ, XVI. század

Krisztus az Olajfák hegyén

Fa, olaj, 40×28 cm.

ORT-NOORT, ADAM VAN (holland festő, 1557—1641)

Dávid Góliát fejével

Vászon, olaj, 95×75 cm.
Jelezve lenn középen A v. O. 1571.
Maszlaghy II., 129. szám.

RUBENS, PIETER PAUWEL (flamand festő, 1577—1640) KÖVETŐJE

Házaspár arcképe

(Német felirattal.)
Vászon, olaj, 50×70 cm.
Gerevich PA, 262—263. l.

RUYSCH, RACHEL (holland festő, 1664—1750)

Virágcsendélet

Fa, 64·5×49 cm.
Maszlaghy II., 245. szám. (Sajtóhiba 2?

Glatz Oszkár

1916. Nagyapó unokáival
e. olajfestmenyre
állami nagy aranyérem

Művészet 1916. 42.

Szeghalmi régészeti társulat

VIII. 214.

Glatz Oskár

1917. tarsulati dij
A jó nene c. olajf

Univerzet 1917 92.

Kadič Otokár IX.-74.

Glatz Oszkár

festőművész.

a képz. főisk. idegen nyelvi tanára

1914 – 1919.

alakrajz és festés

Évk. képzőfőisk. 1931-32. 771.

79

rosz ~~látképe~~ tünteti fel. Körülöl az

ben balról van a kastély, melynek kőfal-
rom udvara közül a legfelsőnek sarkán körönd
ürepén, galambducz ~~vonja figyelmünket ma~~
on innen s jobbról, hol a község házainak
~~szolva~~ kető, kertek terülnek el. A középtérbeli
~~y~~ kápolna áll s a háttérben: „Landsee,"–
bach,"– „Rutzing,"– „Lakendorff és „Nek"
~~el~~ plyerést. Tölirata fölül középütt:

RFFEL"

tei a vonalkeretnek 9. 9. 14. v Ym.

4556.

126/94 № 31.

Glatz Oszkár

festőművész.

a képz. főiskola szerződéses tanára

1922–1923.

alakrajz és festés

Érk. képzőfőisk. 1931–32. 791.

10453.

ával, vállra vetett p.émes mentével.

CZOBOR
y S.C.Rq M. Consil:

vk. 7.2:5.5 cm.

Glatz Oszkár
festő

A Cséb osztályt a Képzőművészeti
Főiskolán Glatz Oszkár vette át.

Kovács Gyula: Metykó Gyula festményei.
Művészet, 1971.november - 28.oldal

Glatz Oszkár

(1872–1958) festő. A müncheni Hollósy iskolán kívül a párizsi Julian akadémiát is látogatta. Öt is ott találjuk az első Nagybányára vonuló művészek között.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül. Budapest, 1970. 363 l

3298.

Glatz Oszkár

Nagybányán az Izvora "nevű hegyi legelőn festette" képeit, 1896 körül.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363l

1898.

Glatz Oszkár

o.z 1880-as évek vége felé Münchenben Hollósy Simon köréhez tartozott.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l.

32 l.

Glatz Oszkár

Derűs színvilágú plein air képek, népviseletbe öltözött asszonyok és csendéletek festője. Egyik legismertebb képe a „Birkozó fiuk" (1908).

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 3631

3301.

Glatz Oszkár

Művészeti lexikon

2 86 l.

Fűzött bronzból, római

VI. 275.

Glatz Oszkár

László

A Kéve Könyve

1913. V. K.

Lapszám nincs.

Glatz Oszkár

két évi megszakítással
1914 óta volt a főiskola
tanára - Nyugalomba
vonult 1938. jún. 30.

Ferképzőmfőiskévk 1937/39.
99. l.

Glatz Oszkár

festő és grafikus

L.

Szendrey-Szentiványi

576. l.

Római imperialis pénzverők

V. 256.

GLATZ OSZKAR, festő

Z.Szalay Pál a Képzőművészeti Főiskolán rögtön 40 kor. ösztöndijat kapott. Tanáraira a legnagyobb tisztelettel emlékezik. Szinyei Merse Pal, Benczúr Gyula, Kövesz imre Réti István, Glatz Oszkár, Ströbl Alajos voltak tanárai 49.old

BARKÓCZI JÁNOS: "...amíg élek nem teszem le az ecsetet" a 81 éves Z.Szalay Pál köszöntése 47.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1972. VII. 3.sz.

GLATZ Oszkár

Benedek Katalin: Glatz Oszkár időszerűsége. = Magyar Művészeti Fórum, 1998/1. 32–37. ill

„levédtek" arra érdemtelen tárgyakat, ill. a
Központilag nem hozzáférhetők a különböző

A múzeumi terület központi intézmény
kulturális tárca közvetlen felügyelete alá tart
sze, ezen túl kiállítás-rendezői és múzeum
módszertani kutatással és a restaurátorképze
nek örvendett. A Központi Múzeumi Igazgat
megszüntették, kiállítás-rendező és műtárgyi
tással és képzéssel, ill. a dokumentációval
muzeológiai és restaurátori szakkönyvtárát
ezzel — a világon egyedülállóan — a múzeun
A KMI egyébként nem látott el a műtárgyak
sel kapcsolatban semmiféle feladatot.

Az egyes országos múzeumokra átruház
infrastrukturális hátterét nem biztosította a
szakértői állományára rótt nagyon megterhelő
sok esetben a védett műtárgyak ellenőrizhetet

Glatz Oszkár

Glatz Oszkár a művészet válságáról. Glatz Oszkár festőművész a Cobden-Szövetség előadássorozatának keretében igen érdekes előadást tartott a magyar művészet helyzetéről. Előadását azzal kezdte, hogy a magyar művészet válságos helyzetének egyik oka a gazdasági helyzet, azonban a főok az, hogy a magyar közönség tulnyomó része művészetileg még mindig a mult században él és igy a képzőművészt mély szakadék választja el a közönségtől. A közönség elfordult a komoly művészettől, amely egész Európában már rég klasszikussá vált jelentős részében, és a gics karjai közé vetette magát. A válság megoldásának módja egyrészt az ifjuságnak megfelelő művészi nevelése, másrészt a közvetlen kapcsolat létrehozása a művészet és a közönség között.

Pesti Hirlap

1940. ápr. 10

Negyvennégyezer polgár

Irta: Bálint György

Naponta sokszázszor hangzik el Budapesten a kérdés: »Hová jár mostanában?« Olyan ismerősök kérdik egymástól uccán és villamosan, akik hosszabb idő után találkoznak. A válasz sokféle. »Operába járok« — mondják egyesek. »Uszodába járok« — mondják mások. Vannak, akik bridzsezni járnak, vannak akik színházba, kirándulásra, tüntetésre és futballmeccsre járnak. Hölgyek sűrűn járnak kozmetikushoz, mulatós emberek gyakran járnak budai kiskocsmákba és van egy kitűnő barátom, aki sakkörbe jár. Elég sokfelé járnak tehát az emberek, de eddig még egyszer sem hallottam, hogy a barátságos érdeklődésre így felelt volna valaki: »Mostanában ágyra járok.« Ez a jelenség egyrészt meglepő, hiszen Budapesten a legújabb statisztika szerint 44.000 ágyrajáró van, másrészt viszont érthető, mert az ágyrajárókat általában nem szokták kérdezni. Nyilatkozataikra senki sem kíváncsi, politikai nézeteik iránt a kutya sem érdeklődik, ami elég igazságtalan, ha tekintetbe vesszük, hogy sokkal kisebb csoportoknak milyen döntő szavuk van gyakran. Negyvennégyezer ember még egy milliós városban sem »elhanyagolható mennyiség«. Mégis elhanyagolják őket, még hozzá alaposan. Még sohasem hallottunk jelentéseket arról, hogy az ágyrajárók higgadtan ítélik meg a helyzetet, vagy hogy mértékadó ágyrajárói körökben kedvezően fogadtak valamilyen törvényjavaslatot. Igaz, hogy ennek az ellenkezőjét sem jelentik soha. Az ágyrajárókról, akik pedig vannak, nem esik szó.

Mindez — elég paradox módon — abból az alkalomból jut eszembe, hogy most kivételesen mégis szó esik róluk. Darvas József, a kiváló fiatal író szentel nekik cikksorozatot a »Magyarország« hasábjain. Eddig főképpen csak falukutató munkát végzett, de most rátért a városkutatásra is és megírja egy ágy szociográfiáját. Maga is aktív ágyrajáró volt egy időben. Általában jártas a nyomor kérdésében, melyet három vonatkozásban ismerhetett meg. Származásánál fogva a szegény parasztság nyomorának szakembere; a budapesti tömegszállásokon a korszerű, nagyvárosi nyomort volt alkalma tanulmányozni és végül, mikor még kezdő, névtelen író volt, az intellektuelek nyomoráról gyüjthetett értékes adalékokat. Legújabb munkája tárgyilagosan, minden hangulatkeltő túlzás nélkül hívja fel a figyelmet arra a 44.000 budapesti polgárra, akire a 20. század civilizációjából csak egy ágy, sőt sok esetben ágyrészlet jutott.

Amióta e cikkeket olvasom, sokat tünődöm: mit várhatnak ezek az emberek a sorstól és mitől várhatnak valami változást? Bizonyos, hogy gondolkozásmódjuk, világszemléletük nemcsak a főbérlőkétől különbözik lényegesen, hanem ama boldogabb és gazdagabb albérlőkétől is, akiknek megadatott, hogy egy egész szobát vegyenek bérbe valamely idegen lakásból. Az ilyen elysiumi boldogságban élő szobaurak legalább egy apró helyiséget vallhatnak a magukénak, ha rendesen fizetnek. A gőgös angol közmondást, »Az én házam az én váram«, némi módosítással ők is átvehetik. »Az én szobám az én váram« — ez még csak megy valahogy. De hogyan hangzanék ez a jelmondat: »Az én ágyam az én váram«? Az ágyrajárónak egyáltalában nincs »vára«, ő semmit sem mondhat sajátjának, neki még a bolháit is meg kell osztania másokkal. Az ágyrajáró sohasem megy »haza« és soha sincs egyedül. Ha pedig családostul jár ágyra, akkor még nyujtózkodni sem áll módjában. A családos ágyrajáró keskeny szalmazsákparcellán húzódik meg, lábhoz tett gyermekkel. A legkülönbözőbb szociológiai irányzatok is elismerik, hogy egy ágy nem nagyon kényelmes tartózkodási hely egy háromtagú család számára. Aki rendszeresen él így, az valószínűleg csak a koporsóban tud majd kényelmesen kinyujtózni.

Negyvennégyezer budapesti polgár él így vagy majdnem így. Esténként, ha ledőlnek az egész, fél, vagy harmad ágyra, talán egy pillanatra eszükbe jut, hogy mostanában történelmi időket élnek. De élénk figyelmet aligha szentelnek az eseményeknek a nagy idők e tanui, kik hogy egy régi szociológust idézzek, »az emberi életnek még a látszatát is elvesztették«. Mindaz, ami ma a közéletben zajlik, messze fölöttük történik. Főbérlők különböző, versengő csoportjai csapnak össze fölöttük — nem valószínű, hogy hevesen állástfoglalnának valamelyik csoport mellett. Róluk senki sem beszél, rájuk senki sem hivatkozik. És ha néha mégis eszébe jutna valamelyik demagógnak, hogy az ő nyomorukból süssön magának pecsenyét, gúnyosan vállatvonnának a hepehupás szalmazsákon. Általában ez a magatartásuk minden divatos főbérlő-mozgalommal szemben. Liberalizmusról és parancsuralomról nagyjából egyforma véleményük van, miközben a bolhák folytatnak rajtuk szabad versenyt és a rossz kályha diktatúrája árasztja el fojtó füsttel a szobát. Higgadtan, halálos higgadtan ítélik meg a helyzetet mind a negyvennégyezren.

Lingua nyelvkönyvek

Magántanulók és nyelvtanfolyamok használatára

a kiejtés megjelölésével!

Angol nyelvtan
Ára félvászonkötésben ..... **4.80** P

Francia nyelvtan
Ára félvászonkötésben ..... **4.80** »

Német nyelvtan, kezdőknek
Ára félvászonkötésben ..... **4.80** »

Német nyelvtan, haladóknak
Vászonkötésben ..... **6.—** »

Olasz nyelvtan
Ára félvászonkötésben ..... **4.80** »

LINGUA ZSEBNYELVTANOK

Angol zsebnyelvtan, **esperanto** zsebnyelvtan **francia** zsebnyelvtan **német** zsebnyelvtan **német** társalgó és magyar-német beszélgetés, **olasz** zsebnyelvtan **orosz** nyelvkönyv I., **román** zsebnyelvtan, **román** társalgó (magyar-román beszélgetések) **szerb-horvát** nyelvtan, **szlovák** zsebnyelvtan. Egy-egy kötet ára ..... **1.50** P
Spanyol zsebnyelvtan ára ..... **2.—** P

Kapható Az Est könyvkereskedésében, VII., Erzsébet körút 18–20

Pusztul a magyar népviselet

Irta: GLATZ OSZKÁR

A nógrádmegyei *Bujákban*, ahová 30 éve lejárok festeni, e nyáron komolyan megkezdődött *a kivetkezés*. Nógrád és Baranya viseletben leggazdagabb megyéink. A kivetkőzés nem új dolog. Az utolsó húsz év alatt rengeteg falu vetkőzött ki — a férfiak úgyszólván mindenütt, a nők is sokhelyütt csak az öreg nemzedékben őrizték még meg a ruhahagyományt. Sose éreztem oly tisztán, hogy viseleteink halálra vannak ítélve — mint ez évben; mikor szemem előtt játszódik le ez a pusztulási folyamat. Itt festek 30 év óta; képeimet hozták az ujságok — Paulini itt is »Gyöngyösbokrétát« alakított; őt, meg engem megtettek díszpolgároknak, megfelelő ünnepség keretében; évről évre fokozódik az idegenforgalom, a falu híre, dicsősége — a csinosabb lányokat ezerszer fényképezik, a viseletből közvetve vagy közvetlenül sokaknak van anyagi haszna; és a falunak meglehet minden reménye, hogy a hozzávezető út végső, nagyon gyatra szakaszának kiépítése esetén Boldog vagy Mezőkövesd szerepében osztozkodhatik, — minden hiába, kivetkőznek. Kifogásnak minden jó: Hogy túl drága. Pedig kevesebb szoknyával — ami semmit sem változtatna a szépségen, a vonalon, a stíluson — és kevesebb cifrasággal — ami ugyancsak keveset rontana — át volna alakítható a nagyon szép bujáki viselet olcsóbbá. Hogy egészségtelen! A szoknyaszám csökkentésével és egy szoknyatartóval, mely a súlyt a vállra helyezné át, könnyen segíthetnének! »Nem.« Inkább felveszik egy szomszéd puszta ízléstelen viseletroncsát, vagy a »Schlafrockot«, azt a szörnyűséget, amely sem nem úri, sem nem paraszti viselet, hanem egy szörnyszülött ruhadarab, amely az úgy nemzeti, mint hivatási büszkeségéből teljesen kivetkőzött parasztosztály lelkületének, sajnos, pregnáns, határozott kifejezője.

A paraszt, de főleg a parasztfiatalság ma híján van a legprimitívebb ízlésnek és minden művészi alkotóképességnek; mert Buják gondolkodása egészen bizonyosan jellemző, legalábbis erre a megyére! Néha valósággal elszörnyűködöm afelett, hogy ugyanaz a nép, amely egykoron ezeket a gyönyörű viseleteket és ama közismert, gyönyörű, népies hímzéseket kigondolta, ma ennyire távolesik őseitől, ennyire képtelen a legcsunyábbat a legszebbtől megkülönböztetni; illetőleg miként tud lelkesedni amazért és teljesen lebecsülni emezt. Sohasem éreztem tisztábban, hogy az utolsó órának utolsó negyedében vagyunk és hogy itt *csak az úr* segíthet — tudatosan, tervszerűen és csak szeretettel.

Azok közé tartozom, kik már régen prédikálják és hangsúlyozzák, hogy a leghatásosabb eszköze ennek a mentésnek az, hogy az úr is, legalább ünnepélyes alkalommal magyar ruhát, úri viseletet öltsön magára, mert a paraszt csak minket utánoz. De miként a bujákiaknak hiába prédikálom előadások keretében és azokon kívül is, hogy micsoda őrültség viseletüket elhagyni — éppen úgy hiába szónokolok és irogatok, másokkal együtt az uraknak, hogy hozzák meg ezt a kis áldozatot legalább az ország anyagi, idegenforgalmi érdekében. Igazán keserűség tölti el szívemet, ha látom, mit tesz Németország, de még inkább, ha látom, mit tesz Románia, Szerbia, sőt tán Csehország is viseletei mentése érdekében.

Mi, kik 70 évvel azelőtt az egyetlen nép voltunk Európában, amely teljesen átérezte a ruhaszimbolum nemzeti jelentőségét, — ma utolsó népe vagyunk ennek az Európának ebben a tekintetben. — Ne vonjak le ebből a tényből szomorú, szinte kétségbeejtő következtetéseket?! Ha látom a Vérmező hosszában nyüzsögni a sváb cselédlányokat, kik Pesten sem tágítanak egyszerű, de mégis nemzeti, mert egyéni stílusos viseletüktől, holott a mi magyar leányaink rögtön lerúgják magukról az övéket, schlafrock, selyemharisnya és lakkcipőt öltve magukra, — akkor elszorul a szívem. És ha aarra gondolok, hogy azok a híres pesti magyar asszonyok, kik azokat a magyar parasztlányokat cselédnek fogadják, nem hogy követelnék tőlük viseletüknek, szép viseletüknek megtartását, hanem rendesen éppen ellenkezőleg azt kívánják, hogy kivetkőzzenek — akkor a felháborodás ökölbe szorítja, sajnos, nagyon is gyenge kezeimet.

Ha végre a nyáron burjánzott »Dirndlire« és télen dühöngő »Tirolira« gondolok és arra, hogy a dirndlit egy aprósággal, — dehogy nagy anyagi áldozat árán át lehetett volna alakítani csinos magyarkává — ha hallom hogy *Szunyoghné Tüdős* Klára gyönyörű magyar ruháit, vagy az olcsó magyar bluzokat tömegesen fogyasztják külföldön, hogy *Amerikában magyar ruhadivat járja* — míg nálunk teljes a közöny mindezekkel a magyar értékekkel szemben — akkor a legsötétebb kétségbeesés fog el. A külföldnek »exotikum« a magyar, azért kell — mondják nekem! A tiroli is azért kell másnak és nekünk is — *de az osztrákok is hordják* szorgalmasan, *elsősorban ők!*

Ha dícsérik is némelyek a magyar ruhámat és azt mondják, hogy igazam van, hogy ők is felvennék, ha még 30—40 felveszi, azért esze ágába sincs azt a 30—40 embert beszervezni, mert hát egyedül »nem mer«. Igen, nem merünk magyarok lenni, nem merjük hangsúlyozni, hogy azok vagyunk, nem merjük kimondani, hogy mi mások vagyunk, mint az angolok, mint a franciák, annak ellenére, hogy ők örömmel látnák ezt a mi helytállásunkat nemzeti értékeink mellett, — mi nem akarunk kikapcsolódni a »nyugati kultúrából«. Igen, ezt a szót használják. Én meg azt mondom, hogy kultúra: ha nem köpünk a padlóra, nem dobáljuk az uccára a villamosjegyeket, nem lopunk, nem sikkasztunk, nem halmozunk állásokat és nem kezeljük el a szegény emberek filléreit, ha nem tudjuk nézni, hogy mások nyomorogjanak, míg mi dúskálunk — de, hogy annak a férfiruhának a hordása, melyet egy olyan nép alakított ki, amelyhez sajnos, semmi jóban sem hasonlítunk, de amelyet művészi alkotóképesség tekintetében messze túlszárnyalunk, — hogy annak a ruhának utánzása, majmolása nem kultúra, hanem kultúrtalanság — azt ünnepélyesen állíthatom. Az a ruha csak annak a civilizációnak kifejezője, amely teljes ellentéte a kultúrának, mert a gép nélküli reneszansznak százszor nagyobb volt a kultúrája, mint a mi csodákat művelő jelenünké.

Ha a kiegyezés után úgy találta a magyar úr, hogy már nem szükséges hangsúlyozni magyar voltát, mert már nincs komoly veszély — én mondjam, hogy akkor ma tessék ám újra felölteni, mert sokkal nagyobb veszelybe keveredtünk, mint amilyen az volt, amelyből kiláboltunk.

Nem, közönyösek vagyunk a nemzeti szimbolumok iránt, mert alszik, mély álmot alszik *nemzeti öntudatunk*. Ez erősebb talán minden európai népben és százszorta erősebb az olaszban, németben, de az összes utódállamokban is. Micsoda mozgás mindenütt, az ifjúságban áldozatkész, misztikus lelkesedés a nemzeti állam gondolata iránt — nálunk majdnem semmi. Pedig az én szent meggyőződésem is az, hogy csak ezen az úton van feltámadás, bár minden népnek meg kell találnia a maga egyéni formáját. Mi legyünk az utolsók? Hála az égnek, hogy az eucharisztikus kongresszus és a kormányzóné nyilt állásfoglalása erős lökést adtak a magyaros öltözködési mozgalomnak. Ez volna az első lépés, az indulás — de lesz-e folytatása? Végtelen fájdalommal gondolok arra, amit egy román követségi tanácsos mondott egy magyar hölgynek:

»Igen, nekünk románoknak sok hibánk van. Ki is törjük néha a lábunkat, de csontunk újra összeforr, fiatalok vagyunk. Ellenben a magyarok vigyázzanak«.

Igaza volna? Már megöregedtünk?

Adja ég, hogy rágalom legyen.

Autóvezetőknek nélkülözhetetlen!

A gépjárművezetői vizsga teljes anyaga

kérdés és feleletekben.

Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 18—20

1 pengő 50-től 3 pengő 60-ig

Zenés kávéházban

Irta: PÁSZTOR ÁRPÁD

1.

Rikoltoz, epedve búg, bugyborékol, dzsiggel, szekszepilezik a kávéházi dzsessz. A levegő csupa füst, a nyolc pesti fiú sokért nem adná, ha most hirtelen négerré változhatnék, úgy igyekszik mindent megcsinálni, amit csak néger — igaz, hogy úri, amerikai néger! — lop a gyorsütemű, vagy az érzékeknek eltangósított zenébe. A szaxofónos lágy melódiát öblöget szaxofónjába, a hangulatlámpa színe most hirtelen kékeslilába fordul, a dobos dobverője háromszoros szaltót csinál a levegőben, hogy a kellő pillanatban visszaperdüljön mestere tenyerébe, most a szaxofón hirtelen hegedűvé változik, a hangzavar kellős közepéből kiemelkedik egy fej, elsőtál egy éles bugra vasalt, lefelé egyre szélesülő nadrág, meglóbálódzik két kar, hogy hüvelykujja magától értetődőn csettintésen végezze a táncos lépésből kiinduló ritmust, a zenekar helyét édeslágy »*ajlovju, ajlovju*« foglalja el, majd az ének is elomlik és zongoraszólóval telnek meg a szívek, a hangulatfény málnaszörpszínű lesz, a kis asztaloknál a vendégek szeme egymásba olvad, térdek összesimulnak, lehelletek egymásba olvadnak — oh, bűvös varázslata van a »jazzband«-nek!

Most mindenre vaksötét borul. De csak egy pillanatra, aztán a megszokott villanyfény világossága »borul« a lokálra.

Jól írtam itt is, hogy *világosság* és mégis *borul*. Mert a hangulatfény már a multé, a villanyvilágosságban eltűnik a láb lábhoz simulása, a »*hangulat*«-ból egyszerű kávéházi világosság lesz, a vendégekről lefoszlik a csáb, a vágykergetés, a testekből kiáradó delelesség, a rendes hétköznap *borul* vendégre, pincérre, muzsikusra, az egész dzsesszmámorra.

Nézzétek például a zongoristát, aki néhány pillanat előtt még a kábulattal, rumbával teli Kuba pálmafás levegőjében bűvölt, most a pesti gondok ráncaival homlokán ül a kopottan elegáns zenekarban és míg a vendégek között a lovagból egyszerű kishivatalnokká vedlik nem egy, az ő ujjai, — mármint a zongoristáé — talán véletlenül, talán akarattal a hangolás pillanataiba bújva egy Beethoven-szonáta foszlányait billentgeti.

Talán ez az önkéntelen játék azt akarja mondani: zeneakadémiára jártam, a tanárképzőt elvégeztem, művész akartam lenni, gondolatban a Zeneakadémia nagytermében a pódiumon ülök most is, Beethoven hullámzik, él, árad, ömlik el a zongorámon, bocsássátok meg azt a pillanatnyi elkalandozást, nem én voltam, vagy ez voltam igazán én? nem tudom, dzsesszmuzsikus lettem, Isten veled beethoveni pillanat, a dobverő már szaltózik, a szaxofón eped és az ujjaim már újra játsszák a kenyér dalát: *ajlovju, ajlovju, rumba, haváji gitár!*

2.

Haváji gitár... Argentinai tangó... Spanyol boleró!

Ki ez, aki ott a harmadik kis asztalnál szemben ül velem? Olyan ismerős. Előtte két tojás pohárba, most uzsonnavacsorázik... Vajjon honnan ismerem? Hol láttam?

Megvan?

Az új Dunakorzón, a parlamenttől a Margithídig. Dél van és ő (igen, valóban ő az) az áramvonalas, egymással versenyző gyerekkocsik között, hogy melyik szebb, divatosabb, a maga gyerekkocsiját tolja. A legújabb pesti típus a *papadada*. Szoba-alkóvos, összkomfortos lakás tulajdonosa, »*volt*« magánhivatalnok, amikor megnősült, 250 pengő fizetése »*volt*«, felesége 120-at keresett. »*370-ből szépen megélhetünk ketten*« — mondták és lettek szobaalkóvos összkomfortok. De aztán, jaj, aztán... A többit tudják. Leépítés, kicsöppenés az állásból, a végkielégítést rosszul fektette be, a 370-ből maradt az asszony keresete. 120!... *A felesége tartja el.*

És a gyerek. Ők nem tehetnek róla, nem akarták, de lett. És ha már van, legyen. A feleség reggel az állásba rohan, a gyerek, lakás gondja a férjre, az apára, a családfenntartóra marad. Az asszony keres, a férj költ. Legalább egy pengőt naponta. Reggeli, ebéd és estére újra a reggeli... Kávé!

A gyerek megint egy másik pengő. Egy pengő meg egy pengő, az 60 pengő egy hónapra. Most még jó, mert a gyermek kicsi, elfér a kocsiban, olcsó a kosztja is. Az asszony reggel elkészít mindent, ami egész napra kell és úgy megy el az irodába. A *papadada* pedig otthon őrzi a házat és a gyereket. Délben azután lemegy a hivatalba: az uccára, tolni az áramvonalas (részletre!) kocsit és benne a gyereket. A jó hivatalnok itt se tagadja meg magát. Tolja rendületlenül, kötelességét teljesítve. *A papadadák arcán nincs mosoly, hiányzik róla a mamadadák asszonyi szelidsége, anyai derűje.* Ő hivatalnak tekinti, de előléptetés minden reménye nélkül. Kellemetlen valaminek, rászakadt keservnek. Milyen megalázó — az asszony tartja el. Mindenki tudja, látja.

Az asszony ma elvitte a kávéházba kicsit szórakozni. Hadd jöjjön emberek közé a férj is. A kirándulás legalább három pengőbe került. Honnan vették, ne kérdezzük, ne bánjuk. Örüljünk, hogy megtehették, szegény papadadára ráfért.

De ki vigyáz a gyerekre? Talán az ómama. Vagy úgy tettek, mint a falusi népek aratás idején, mikor nincs kire bízni a gyereket? Összerágnak egy kis kenyeret jó puhára, elkeverik porrá zúzott mákhéjjal, vászoncuclit csinálnak és úgy dugják gyerekük szájába. *Hadd szopja a mákonytól alvásba magát.* Elvetik egész napra a gondját.

A zene szól, a szaxofón eped, a gyerek talán alszik.

SZELLEMI ÉLET

A tudós és a művész víziója

Roger *Fry*, a kitűnő angol esztéta írta a »Művészi víziók« című tanulmányában: »Biológiailag a művészet: blaszfémia. Azért kaptuk szemünket, hogy *nézzünk* vele és nem azért, hogy *lássunk*. Az élet különben gondolkodik is erről és hamarosan alapos leckét kapunk abból, hogy a dolgokat ne lássuk meg. Oly jól megtanuljuk a látható dolgok jelentőségét a gyakorlati életre, hogy úgy megértjük őket, mintha gyorsírási jelek lennének. A leghajszálfinomabb megjelenési különbségeket is észrevesszük, ha a gyakorlati élet szempontjából hasznosak, míg nagy és fontos vizuális jellegzetességeket, ha azok nem hasznosak, nem veszünk észre.

Bármily ötletesek és ügyesek is a gyárosok, nem tudják meggátolni, hogy a legközönségesebb szem első pillantásra ne vegye észre a vaj és a margarin közötti különbséget. De — fejti ki a továbbiakban Fry — más, mélyebb értelemben sokkal fontosabb különbségeket nem veszünk észre. Az ember gyermekkorában még megőriz valamit a művész víziójából, vagyis nemcsak megnézi a dolgokat a gyakorlati élet szempontjából, hanem látja is őket. Már pedig látni annyi, mint víziót kapni valamiről. A gyakorlati valóságtól a legjobban a művész és a tudós tudja elvonatkoztatni magát víziójában s ezért bármily paradoxonként is hangzik, *csak az ő víziója fontos gyakorlati szempontból*. Egy tárgy vagy egy korszak jelenségeiről ők tudnak összefogó víziót alkotni, ezért ismétlődik meg az unalomig az az eset, hogy *a gyakorlati élettől távolálló művésznek és tudósnak van igaza jóslataiban, nem pedig a gyakorlati élet olyan embereinek, mint a politikusok és a bankárok.*

A művész, aki megtagadja korát

A *Formes* egyik legutóbbi számában Valdemar *George* írt tanulmányt Paul *Tchelitchew*-ről, a Franciaországban élő orosz festőről:

»A festőművészet történetében három egymásutáni korszakot különböztetünk meg. A pantheista állapot megfelel a „primitív" festészetnek. A festő, akinek művészete a középkori vízióból terebélyesedik ki, még ha *Memling*-nek vagy *Breughel*-nek is hívták, természetfeletti erők jelenlétét fedezi fel a természetben. A humanista állapotnak megfelel a Seicento francia tájképe. Ez a tájkép az ember részéről aktív attitüdöt mutat meg. Az ember kivetíti énjét a dolgokba, rájuküti személyisége bélyegét.

A naturalista állapot, amelynek talán legtipikusabb és befejezettebb formája Clause Monet művészete, az ember meghajlását jelenti a tények előtt. Az impresszionizmus, a személyiség megtagadása visszaolvadás és megsemmisülés a külső dolgokban. A primitív pantheista festő istenivé teszi a világot, a klasszikus humanizálja, míg a naturalista festő visszatartja magát attól, hogy megzavarja a természet harmóniáját és így maga sem több, mint egy elem az elemek között. Tchelitchew olyan nemzedékhez tartozik, amely elvesztette hitét, ha nem is a modern művészetben, de legalábbis annak a szükségszerűségében, hogy *az ember önkéntesen és tudatosan a korához tartozzék*. A művészet problémájának alapját veszi, s így jut el az európai nyelvhez, az egyetemleges nyelvhez, ahhoz a nyelvhez, amelyen kívül nincs mentség a civilizált ember számára, a nyelvhez, amelyet a görögök és rómaiak használtak, amely eltöltötte a gótikus szobrászatot, amelynek titkait az urbinói festők leplezték le, a nyelvet, amely Egyiptomon és Szírián túl elhatolt Ázsiába is. Tchelitchew munkái ebben a korszakban a latin humanizmusra és antropomorfizmusra emlékeztetnek bennünket.

Delacroix és Marcus Aurelius

Ugyancsak a *Formes* egy másik helyén ír *Germain Bazin* tanulmányt »*Delacroix és Marcus Aurelius*« címen. Az alkalom a legutóbbi Delacroix-kiállítás, a *Marcus Aurelius halála* című kép, amely mintha híd lenne a kiállítás és a római birodalom művészete között.

Bazin kijelenti: távol áll tőle, mintha a történelemben nem látna mást, mint a sorsszerű ismétlődések örökös sorozatát. De mégis a lét központi problémájával és az ember és a világegyetem viszonyával kapcsolatban úgy látszik, mintha az emberek néhány nagy eszme s főleg két antipólus között ingadoznának.

»Miután hosszú ideig abban az illúzióban tartotta magát az ember, hogy tudása által uralkodik a világon, egyszerre csak azon veszi észre magát, hogy be van börtönözve abba az ideális világegyetembe, amelyet megalkotott. Ekkor eltöri a kereteket, az összes kereteket, a kulturális kereteket is, amelyek a gondolat határai és a társadalmi és vallási kereteket, amelyek civilizációigyekezetének termékei. A filozófiát agnoszticizmus követi, a társadalmi hierarchia kedvelését demokrácia. *A gondolat újra felfedezi a szabadságot, csak azért, hogy elpusztítsa önmagát.* Miután elvesztette minden reményét az abszolútban, az ember megagadja az eszme abszolút hatalmában való hitét is.«

Civilizációk temetési éneke

Bazin tanulmányában párhuzamot von néhány utalással a római birodalom széthullása és a mai széthulló idők között, majd összehasonlítván Delacroix munkáját Marcus Aureliuséval, megkockáztatja a megállapítást, hogy *mindkettőjük munkája mintha roppant temetési ének volna.* A szép tanulmány a következő szavakkal zárul:

»Hátbatámadva a Kelettől s megfélemlítvén az Északtól, miután mind a kettő már leigázta azáltal, hogy asszimilálta őket, az Ó-kor embere meghalt, magasra emelt fejjel, nem hajlandóan arra, hogy elismerje bukását. Szobra végig törhetetlen maradt, mint a sziklaszirt, amelyen örökké megtörnek a tenger hullámai.«

Biopolitika, vagy az eszményi kasztrendszer

Tünetként érdekes Morley *Roberts* »Biopolitika« című könyve, amely a szerző szerint a szociálbiológia egyik új irányát jelenti. A kiindulási pont első pillantra nem nagyon biztató. Ha ugyanis megpróbáljuk az emberiséget és az emberi társadalmat valamilyen élő szervezethez hasonlítani, akkor az analógia másik oldalán *csak a legalacsonyabbrendű élőlények szerepelhetnek.* Európát például mint lazán szervezett és tökéletlenül differenciálódott metazoikus lények csoportját lehet felfogni. Ez a laza sejtcsomó állandó belső bajok között és egymáselleni hadakozásban él és tökéletlen szövetkezésekre kényszerül egymással. Roberts szerint ez az állapot szociálbiológiai szempontból nem nevezhető kétségbeejtőnek, *hiszen magának az életnek alapfeltétele a feszültség, a pusztulás és az újjászületés.* Maga az élet: örökösen sikertelen keresése az egyensúlyi helyzetnek. És amikor az egyensúly létrejön, akkor a célnál ott a halál. Igazán fontos csak a differenciáltság gyarapodása és a működés finomulása.

Roberts szerint a politikai szervezetben a »státus« és a »funkció« a vezértényező. Roberts hallani sem akart osztálynélküli társadalomról. *Az osztálynélküli állam biológiai parallelja: a szivacsállat.* Ha azt akarjuk, — a szerző szerint — hogy létezésünk több legyen az amőt vegetálásnál, akkor »funkciónak« és a »státusnak« differenciálódnia kell *és szerinte a tökéletes élőlény legközelebbi szociális megfelelője az a társadalom, amely az öröklési kasztokon alapszik.*

A visszavonuló értelem

Lancelot T. *Hogben* a »Visszavonuló értelem« című művében a 19. századi pedagógia csődjére mutat rá, amelynek köszönhető a jelenlegi állapot, vagyis az értelem visszavonulása a világ sok országában. S hogy ez az állapot előállhatott, azért a multszázadi és a mai pedagógia, a demokráciák nevelésügye a felelős. Ez a nevelés a maga tökéletlen módján csak az értelemmel törődött, de nem próbálta meg kiépíteni a hidat az értelem és a cselekedet között. A meggyőződés hivatása nem az, hogy közölhető legyen, mint ahogy az ember azt is közölni tudja, hogy melyik a kedvenc színe és a kedvenc nótája. *A meggyőződés első kötelessége, hogy a cselekedetek motorja legyen.* A jövő egyedüli lehetősége, ha az ifjúságot a természettudomány szellemének aktív válfajára nevelik, ha a *demokráciák ifjúságának lelki világában a gondolat és a tett eggyé válik.*

Értékelés a művészetben

Írta: Glatz Oszkár

Ma a legnagyobb zűrzavar uralkodik az egész vonalon. Ez a tény nem szorul bizonyításra. Az uralkodó régi vallások mellett egy csomó új vallásos áramlat: számtalan vazilláló formája az állami életnek a kis Európában; a szociális életben csupa ellentét, a gazdasági életben vészteljes bizonytalanság és a férfi és nő közötti viszonynak teljes átalakulása és mint mindezen zavarok szellemi kifejezője, sőt beharangozója — a művészeti chaos.

Mert ezen utolsó chaos megelőzte a többit; évtizedek előtt kezdődött, de másrészt már lelohadóban van. A művészeti értékelésben uralkodó nagy zavar azért elsősorban világnézeten általános művészeti felfogáson alapuló differenciák következménye. Megint egyszer fordulóponton állunk, amilyenek oly sűrűn ismétlődnek a művészetek történetében. Már az általam oly gyakran idézett Ligeti-féle hullám elmélet megszületése előtt is több esztétikus felismerte ezen állandó váltakozását a művészetek történetében egy inkább rajzos és egy inkább festői felfogásnak, amely felfogások körülbelül 70 évig uralkodnak. Érthető, hogy a festői látású művész ellensége a rajzosnak és fordítva. Az ellenségeskedés annál nagyobb, minél erősebb az illető művész egyénisége. A keresztény kultúra elején ilyen ellentétek még nem érvényesülnek, tetőpontján is még mérsékeltek és ha például Michelangelo azt mondja Tizianról, hogy kiváló művész „lehetne", ha jól rajzolna — úgy mégis elismeri nagy színérzékét és tehetségét — a paraszt Brueghel, aki egy festői kornak volt kartársait messze túlszárnyaló epigonja egy rajzos, kinyalt édeskés festészet idejében csak nagy nehezen tud ugyan bejutni a „Lukasgildebe", melynek tagjai egyedül számítottak művészeknek, — de azért nem volt nagyobb gyűlölet tárgya kollegái részéről.

Ezzel szemben a 19-ik században a teljesen rajzos Ingres gyűlölte, szentségtörőnek tekintette a festői, romantikus Delacroix-t — Lenbach, a formalista, egy gyönyörű francia impresszionista kiállításról azt mondta, hogy olyan, mintha az egészet egy és ugyanazon termékeny marha produkálta volna — Manet a nálánál csak egy fokkal impresszionistább, formabontóbb Renoirről azt állította, hogy tehetségtelen; az erősen formás Boklin viszont nem szívelhette a tónusos Rembrandot és hogy végre a magyar művészetből hozzak fel néhány példát: Székely gyűlölte a rajzot sokszor elhanyagoló Munkácsyt; minket, nagybányaiakat pedig hasonló okból a legnagyobb ellenszenv fogadott öregebb kollegáink részéről és emlékszem, hogy Pállik és Thorma között majdnem párbajra került a dolog az előbbinek egy sértő kijelentése miatt.

Természetes, hogy ezen a művészeti felfogáson alapuló ellentétek még jobban érvényesültek a nagyközönségben, melynek túlnyomó része mindig konstruktiv és így ellenséges minden újítással szemben. Ha már Rembrandt és Franz Hals nyomorban haltak meg életük vége felé mind festőiebbé való művészi felfogásuk miatt, úgy ebben az esetben az ellenkező történt, mert a közönség akkor már az új, a rideg kinyalt festésnek lett híve, — de szinte hihetetlen, hogy egy Rembrandt halála után több mint 100 éven át teljes feledésbe merülhetett, bár érthető, hogy a nagyúri francia Lajosok, kiknek ízlése uralta akkor a világot — undorral fordultak el ettől a prózai festészettől, melyet a Rembrandttal rokon művészeket beleértve, akkor „pávián" művészetnek neveztek el. Hogy végre a francia impresszionistákat a párisi közönség egy ideig bolondoknak tekintette, közismert dolog.

Ma még nagyobbok az ellentétek! A Ligeti elmélet szerint, mely minden kultúrát három részre oszt, egy építészi, egy szobrászi és egy festőire. a bennük uralkodó művészeti felfogás alapján — minden kultúra vége festői felfogású és a kultúrák egymásutánjában minden újabb kultúra vége festőibb az utolsó kultúrvégnél. Ilyen értelemben az impresszionizmus és az utána következő féktelen eszperimentálás egy része minden idők legfestőibb felfogásának festői megnyilatkozása a művészetekben — festői felfogás alatt értve a forma és vonal teljes elhanyagolását a tónus és szín, az atmosphera, a látszat érdekében.

A festőiség ezen fokozódása annál természetesebb, mert ma a hullámelmélet szerint nemcsak egy nagy kultúra, a keresztény vagy jobban nyugati kultúra végét járjuk, hanem egyszersmint egy egészen nagy kultúrhullámét is, mely már az egyiptomival kezdődött és amelynek a mi kultúránk csak harmadik festői része — végét éljük, azonfelül egy harmadik kis hullámnak, mely az empirral kezdődött.

Magában hordja ez a hármas kultúrvég miként a bomló római kultúra a keresztény világ nézetét — úgy a miénk a jövendő nagy kultúra csíráit, így az ellentétek a mult és jövő, egy individuálizáló festői és egy kollektív összefoglaló rajzos felfogás között még nagyobbak, mint akkor voltak. Meg kell említenem, hogy a rajzos, Ligeti szerint építészi művészi felfogás mindenkor a társadalmi „rendnek", a festői a társadalmi „bomlásnak" volt szellemi kifejezője.

Ma tehát egy lényegében új világnézet kialakulásának küszöbén állunk, melynek a művészet volt a beharangozója a hullámelmélet megállapítása szerint. Mi ma a római kultúra „Trajan" korát éljük, azt a kort, amelyben a katakombákban egy többé-kevésbé szimbolikus, idővel mind abstraktabbá, de egyszersmint deko-

Művész-Élet 1933. II. 5–6.
megjelent e füzetben Glatz festői akkor és több képének reprodukciója

Ti akartátok így,

akik háromlábú zöld szamarat szültök, mert ficánkolástokban többre nem jut.

Ti akarjátok így, akik háromlábú disznót, ős-barlangok faláról lemásolt aggancsost pingáltok, amint piros vízből iszik — egy modern irányt mímelt álkultúra nevében.

Ti akarjátok így, akik a felszínre került, átmenetileg duzzadt tárcájú kultúrátlan tömeg kedvéért az erkölcstelenséget hirdetitek a színpadról, amely részetekre sohasem volt katedra.

Ti akartátok így, akik füzetes „regényben" himnuszt zengtettek a nappali fényt kerülő bár-hős haditetteiről.

Ti, akik a munka és tőke harcának majdnem özönvízszerű tragédiába fulladt végső küzdelmében egyedül üdvözítő utakat hirdettek és közben szemrebbenés nélkül nézitek a finis elesettjeit.

Ti, akik az utálatig fokozott cinizmust a divat talmi trónjára emelitek.
Ti, akik a mixer tenyeréről pirulás nélkül, mint bálványról beszéltek.
Ti, akik a kisiklott tömeget lelkismeretlenül zsákuccába terelitek!
Ti akarjátok! Ti csináljátok!
A ti cinikus, felelőtlen züllesztő dilettántizmustok eredménye:
a csőd előtt álló civilizáció!
A kaosz!

***

Ha szerte a világon, lángol az utálat:
ti akarjátok!
Dobszóval, divatos frázissal ti kináljátok az olcsó árút, a romokra épített vásáros sátrakban.

***

Ismét ropognak a fegyverek, golyók csipkézik az éjszakákat, vért szárít az uccán a nap
Bömböl az ágyú, robban a bomba, felhőzik a gáz:
egymásnak rohant a konstruktiv Japán és a semilyen Kina.
A „Technokrácia" és a szeszkirályok uralma orgiába szédült Amerikában.
A Balkán: katlan.
Ázsia: bizik a méregfogaiban.
Európa nagy része: tisztálkodik — berzenkedik.
Tíz és néhány éve, úgy volt, hogy abbahagyjuk.
Ti nem nyugodtattok. Álapostolok. (Ugráló dervisek.)
A jajszavak benneteket átkoznak.
Az ártatlanok vére a ti fejetekre hull.
A helytelen ugrások forszirozása: mindig tragédiát szült.

***

Helyes, — sokszor helytelen — tulzó mozgások.
Törvényszerű történések.
Körülöttünk.
Itthon, csekély millió a sokszáz millió hullámzó gyűrűjében:
némán és csendben vár.
Néhány millió józan magyar.
Megbántott, megkinzott.
Igazságtalanul, ostobán megtépázott, bizó nemzet. A nagy égésben: semlegesen, okosan kivárja az igazságát.
Itt megbuknak az ugrándozások.
Művészetben, irodalomban, politikában.
Ez a néhány millió megmosolyogja a vásári bódék tömegcikkeit.
Itt ti hiába akarjátok!

Folkmann Ferenc

Szatz: Tükör 1933 dec.

A MAGYAR NŐI SZÉPSÉG

Sokat beszélünk róla, de nem tudjuk, miben áll. Idegenek elragadtatva mondják: sehol annyi szép nőt, mint Magyarországon, és nem tudjuk, vannak-e a magyar női szépségnek megállapítható ismertető jegyei, s ha vannak, mik azok? Szerettünk volna feleletet adni erre a kérdésre, ezért a következő eljárást választottuk: megkérdeztünk egy festőművészt, egy etnografust, egy írónőt és egy költőt: mi tudomásuk, gondolatuk, elképzelésük van a magyar nő szépség-típusáról, azokról a jellemvonásokról, amelyek más népek szépség-típusától megkülönböztetik. A feleleteket itt adjuk:

A festő: A magyar szépségtípus

Már rég megbántam, hogy a szerkesztőség megtisztelő felszólításának engedtem. Végre is nekem tulajdonképpen fogalmam sincsen a magyar szépségtípusról. Éppen azért feladatomat meg kell könnyítenem azzal, hogy csak a népre, a parasztszépségtípusra szorítkozom annál is inkább, mert amit magyar szépségnek neveznek az úri osztályban, rendesen csak átültetése a magyar parasztszépség fogalmának. Erről is csak nagyképűséggel mondhatok ítéletet.

Gyakorlati ismereteim úgyszólván kizárólag a nógrádmegyei palócokra szorítkoznak, elsősorban Buják falura, amelynek lakossága összes értesüléseim szerint korántsem tiszta magyar. De úgy képzelem, hogy a fajtisztaság hazánk magyar lakóinak csak nagyon kis részére bizonyítható és éppen azért a magyar szépségtípusnak alapjában alig van köze a vérbeli tisztasághoz, sokkal inkább lehet a magyar típust úgy felfogni, mint amelyben legerősebben érvényesül hazánk klímájának, földrajzi alakulatának, a szellemi légkörnek és hagyománynak, tehát a helyi tényezőknek szervező, formáló befolyása, minden vérkeveredés ellenére. De épp azért egy határozott egységes magyar típusról beszélni alig lehet. Mekkora már a különbség a Hortobágy és a nógrádi dombvidék lakói között. Nógrádon és a Hortobágyon kívül a Balaton és a Velencei-tó vidékét ismerem még; no meg aztán bekukkantottam Pécs körül néhány református faluba. Ez az én egész anyagom, melynek alapján ítélkeznem kell. Mindenki beláthatja, hogy elég merészen. De éppen ezért lehetőleg szerény leszek, nem szeretek a levegőbe beszélni.

Annyi bizonyos, hogy a legnagyobb ellentétek vannak a két nem között. Sőt azt lehetne mondani, hogy ugyanazon faluban csak ritkán szép mindakettő. Ha a nők szépek, úgy a férfiak jelentéktelenek és fordítva. Így a Hortobágyon és környékén — persze csak keveset láttam belőle — találkoztam néhány gyönyörű csikóssal, gulyással, de nem emlékszem egyetlen szép nőre sem. Ezzel szemben az én évtizedes festő-tanyámon Bujákon, nagyon sok a csinos nő, de ritka kivétel a szép legény, vagy férfi. Egyöntetűen szépnek csak Kalocsa parasztlakosságát találtam.

Ha azt az emlékezetes képet, mely eddigi tapasztalataim alapján a női szépség típusáról fejemben kialakult, összehasonlítom Berkovics «Piros alma» című képével,

amelynek menyecskéje általában úgy szerepel, mint a magyar parasztszépség példaképe, úgy egy bizonyos rokonságot nem vitathatok el.

Eddigi megfigyeléseim alapján a magyar női szépségtípus arca inkább rövid, arccsontjai mindig erősen hangsúlyozottak, álla inkább keskeny ; a szemek tengelye kissé mongolosan ferde, a bőr alapszíne inkább világos, ritkán barna, ahol a nap nem éri és télen sokszor urasan fehér. A haj sohasem fekete, ritkán szőke, rendesen barna ; a szem is inkább világos, rendesen élénk és kifejező, az orr csak kivételesen hajlott, rendesen rövid, egyenes, elég gyakran pisze. Össze-vissza nem mondhatnám, hogy a szép arc köztük gyakori. Mielőtt Bujákra kerültem, a női szépség művészetemben alig játszott szerepet, bizonyára azért is, mert ahol addig jártam volt, Koltón, a Balaton és a Velencei-tó partján már akkor se lehetett viseletről beszélni és azok a rettenetes gúnyák, miket a kivetkezett nép hord, még a legszebb arcot is elcsúfítják. De ha az arc szépsége nem is gyakori, általános a szép alak. Az alsó test aránya a felsőhöz mindig szép — pedig az ritka dolog. Túlrövid lábszárakat alig látni. Az alsó lábszárak formásak. Ha a mezítlábjárás következtében a bokák nem is oly keskenyek, mint az úri népnél, azért éppen elég karcsúak, hogy a meztelen láb vonalvezetését széppé tegyék. A karok aránya is szép, a kezek pedig csodálatosan arisztokratikusak. A keskeny kéz, a hosszú ujj bujáki modelleimre nézve egyenesen jellemző és ritkán láttam az úri osztályban olyan kezeket, amilyenek legalább is Bujákon közönségesek. És végre a mozgásuk. Bizonyára ritkítják párjukat. Ahogyan járnak, hajolnak, nyakukat, derekukat forgatják, lábuk, karjaik ritmusa — minden gyönyörű és akárhányszor történik meg velem, hogy messzebbről pillantva meg egy ilyen szépalakú és járású nőt, sietek őt megelőzni, hogy az arcát is lássam, melyet persze szépnek egészítek ki és csalódottan hőkölök vissza.

Ez az alakszépség-típus inkább alacsony, erőteljes, de szikár és ruganyos, ámbár Bujákon elég gyakoriak, éppen a szépek közt, a magasabb termetűek.

Megint oda lyukadok ki, hogy a feltett kérdésre határozott választ adni képtelen vagyok. Ahhoz az országnak nagyobb részét kéne ismernem, sőt az elszakított területek magyarságát is, hiszen úgy hallom, hogy például Vajdahunyad, Kalotaszeg és környékeinek lakói között találni a legnemesebb magyar szépségeket. Azért még csak egyre szeretném felhasználni ennek a témának a firtatását — határozott tiltakozásra az európai szépségversenyek ellen. Nem beszélek azoknak a versenyeknek erkölcsrontó befolyásáról, sem arról, hogy a verseny természeténél fogva majdnem kizárja, hogy azon lelki szépséggel is rendelkezők vegyenek részt, ami a szépség legmagasabb neme — csak azt akarom hangsúlyozni, hogy a győztesként kikerülő talán sohasem fogja képviselni a magyar szépségeszményt, mert hiszen majdnem kizárólag a főváros lakossága vesz részt ezeken a versenyeken, az pedig nem magyar, nem igazán magyar, hanem egy nemzetközi keverék, melyben a jellegzetes faji vonások éppen úgy elmosódtak, minthogy nyelvünk is a főváros nyelve, elvesztette minden faji szépségét, minden

Sárközi leányok
Foto Ébner Sándor

színességét, minden földszagát. A magyar faj igazi szépségét mindig a falu, a vidék fogja kitermelni, amíg bele nem fullad az is a nemzetköziességnek minden egyénit lefaragó, mindent leszürkítő áradatába. És mivel az a mondás, hogy a ruha formálja az embert, — színigazság — a magyar faji szépség szempontjából is óriási veszteséget jelent viseleteink pusztulása. A viseletét levetett falu szépe, mely azokban a rettenetes «magyarnak» mondott gúnyákban jár — egy pár évtized alatt elveszti nemcsak szépségét, hanem minden faji jellegét is. Azért minden alkalmat felhasználok annak hangsúlyozására, hogy viseleteink pusztulása mily óriási fontossággal bír. Nemcsak nemzeti érdek népművészetünk, hagyományaink életbenmaradása szempontjából, hanem fajunk fizikai jellegének megtartását is szolgálja. Ezt a mentést pedig csak az úr végezheti azzal, hogy legalább ünnepélyes alkalmakkor magára ölti a magyar ruhát.

Glatz Oszkár.

Matyó menyecske
Foto Ébner Sándor

Az etnografus: Magyar népünk szépei

Elfogulatlanul ítélkezni a női szépség kérdésében még a tárgyilagosságra törekvő tudománynak is nehéz feladat, de minthogy magyar népünk szépségeiről kell nyilatkoznunk, az etnografus sem zárkózhat el különösen akkor, midőn komoly kutatásai közben lépten-nyomon láthatja a falu szépeit, sőt a néprajzi tárgyaknak, elsősorban a festői szépségű női viseletnek fényképi megörökítésében modellül felhasználja. Nekünk igazán nincs szükségünk arra, hogy szép úrinőket válogassunk ki és népviseletbe felöltöztetve mutogassuk a nagyvilágnak, mint ahogyan Romániában tették a népviselet propagálói. Találunk elég szépséget a magyar falun, mégpedig kendőzetlenül, csak a ragyogó magyar nap és levegő pirosította ki arcukat s a magyar lélek szépségei tették csillogóvá szemüket. Bár a mezei munkában kipirult ormánysági menyecskék barnapiros arcát, bogárszemét, szépívelésű szemöldökét is jól megnéztük és megcsodáltuk, mégis az ünnepi fejdíszben, gyöngyös pártában, bársonyban, tulangléban, tekerődző kendőben még jobban kiemelkednek az arc szép vonalai, a szem ragyogása. A ruházat népünk szépízlésének is kifejezője, mert leplezi azt, ami neki nem tetszik s kiemeli a test formáiból a kedvére valót. Nem ugyanazzal a mértékkel méri népünk a szépet, amivel a korral haladó közönség. A testformák szépségeinek kiemelésében éppen ellenkezőt látunk népünk leányainak és asszonyainak szokásaiban. Nagyközönségünk szemében ma különösen a test természetadta szép formáinak érvényesítése a női divat legfőbb törekvése, némely vidékünknek képe ellenben határozottan szégyeli ennek fitogtatását és igyekszik azt viseletével leplezni. Az Alföld népe, de különösképpen a matyó nép mellét leszorítja, hogy lapos legyen. Ízlése szerint a hosszú sovány derék lapos mellel mutat szépen, s hogy ezt elősegítse, szoknyáját, a hosszú hendergőt sok száz ráncba szedve szorosan odaköti derekához. A matyó nőnek éppen ezért nem szabad magát riszálnia, járás közben a «hendergő» alsó fodra mozog. Akkor szép a járása, ha jól «kikarul» a szoknya fodra. Nem így a sokszoknyás palóc menyecske, akinek úgy ringatózik a sok

Szentistváni menyecske Foto Ébner Sándor

szoknyája, mint a búzatábla. Ha nagyon szép a menyecske, rá is szólnak: «Mit riszálod magadat, úgyis elég gyönyörű vagy!» Ők hát az alföldi ízlés ellentéteként növelik, szélesítik csípőjüket, a 16—18 szoknya súlya alatt majd leszakad a derekuk. Az arc szépségét sem ítélhetjük általános mértékkel. Ebben is csak viszonylagosan nyilatkozhatunk, aminthogy népünk szemében a szépség fogalma bizonyos területi típusokhoz van kötve. A helyi típusok pedig annyira változók a magyarság egyetemében, hogy különlegesen egységes magyar típust mutatni sem tudnánk. Jóformán községenként változik a típus, annyira, hogy például a kapuvári «búbosorcájú» menyecskéket, főként a Sipőcz-nemzetségbelieket jól meg tudjuk különböztetni más rábaközi falvak asszonynépétől, de ugyancsak határozottan jellemző arcuk van a nógrádmegyei hugyagiaknak, őrhalmiaknak, akiket a duzzadt arcról, alacsony orrgyökérről, fekete szúrós szemükről, vékony metszésű szájukról, keskeny ajakukról, fényes fekete hajukról jól felismerhetünk és megkülönböztethetjük őket a többi nógrádmegyei községek népétől. Ezekben az egységes típusú községekben találjuk az igazi magyar szépségeket. Kapuvár, Csorna, Szany a Rábaközön vezethet ebben a sorban, híres szépségek az Ormánságiak, a somogyi Csökölyiek, Bogyiszló, Kalocsa és a Sárköz leányasszony népe kiállja a világversenyt. Akadunk szépekre a matyók közt is, bár a nehéz munka miatt gyorsan hervadnak, korán vénülnek. Csudálatos, hogy a Kunságban, de általában az alföldön, főként a kiskunok között inkább a férfiakat mondhatjuk szépnek, s csak elvétve akad szemrevaló női szépség. Az erdélyi magyarság között ki kell emelnünk Kalotaszeg női népét, akik úgy termetükben, mint arcukban feltűnően szépnek mondhatók, a székelység asszonyai között egyesek Madonna-szépségüket még különösen nehéz mezei és házimunka mellett is megtartják.

Elfogulatlanul nyilván az etnografus sem nyilatkozhat erről a nagyon is viszonylagos és szubjektív kényes kérdésről, de hogy mégis tárgyilagosnak látszódjunk, ítélkezésünkben nemcsak a fiatal szépségeket, de az öregeket is tekintetbe vettük. Ezért mutatjuk be a somogymegyei Patcáról Lidi nénit is. Merje valaki rámondani, hogy nem szép öreg asszony! *Dr. Ébner Sándor.*

Foto Ébner Sándor Somogyi öregasszony

Az irónő: Szép-e a magyar nő?

Ez a kérdés eddig nem foglalkoztatott. Megszoktam magam körül jómegjelenésű nőket látni és nem gondoltam arra, ha más nemzetek asszonyaival összehasonlítom őket, melyik lesz szebb, tetszetősebb, a szemnek kellemesebb, a magyar nő, vagy az idegen?

A közelmultban neves muzsikus útiélményeit olvastam. Primitív népek zenéjét rajongva szerette. Ez a szenvedélye hajtotta őt olyan országokba, hol a cigányzenét még nem fojtotta el teljesen a jazz, és érdekesen emlékezett meg Magyarországról, hol vándorló és muzsikus cigányok kíséretében alulról és felülről ismerte meg a lakosságot. Mint minden idegen, kit a jó-, vagy balszerencse magyarok közé vezet, ő is szépnek találta a magyar nőt. Megállapítása szerint az kisnövésű, teltidomú, sápadt arcbőrű, csillogó szemű. Ha ezt a női típust összehasonlítom mindazon szépségekkel, kiket hosszú évek alatt megismertem, nem érthetek teljesen egyet a rokonszenves muzsikussal, de nem is tudnám röviden összefoglalni, milyennek látom én a szép magyar nőt. Inkább azt mondhatnám meg, milyennek nem látom. A mi asszonyaink nem elmerengők, mint az orosz nők, nem sugárnövésűek, mint a skandinávok, nem hatalmas méretűek, mint a németek, nem teltidomúak, mint a hollandusok, nem rózsásak, mint az angolok, nem sikkesek, mint a franciák, nem lobogó temperamentumuak, mint a spanyolok, nem bársonyos tekintetűek, mint a románok, nem kíváncsian ébredezők, mint a törökök, nem áttetsző aranybarna arcszínűek, mint a hinduk és nem mosolygó, tipegő picinyek, mint a japánok.

A magyar női eszményt én mindenekelőtt arányosnak képzelem. Nem túlmagas, karcsú, izmos, de nem sovány. Nem kényelemszerető, mint a keleti nők, nem hajtja túlzásig a sportokat, mint északi testvérei ; ezért mozdulatai harmónikusak, lába könnyű, dereka hajlékony, testtartása méltóságos, de nem merev. Kecsesen hordozza fejét, melynek ékessége, a haj, legtöbb esetben gesztenyebarna. Arcvonásai arányosak, síma bőrét nem takarja festék, nem rideg álarcot mutat, de meleg, élő valóságot. Szemének nem vágása vagy színe fontos, de a lélek, mely abból beszél. Mert a magyar nő nem flappertípus, nem játékszer, nem odaliszk. Húsból-vérből való ember annak hibáival, igen, de annak minden erényével is. Eszes, okos, tetterős, elszánt a vakmerőségig, tudnivágyó, ügyes, a balsorsban szívósan kitartó, panasz nélkül lemondani, nélkülözni tudó, nemzetéért lelkesedő, azért semmi áldozattól vissza nem rettenő. Mindezek mellett nem sír a sírókkal, inkább örül az örvendezőkkel. Életvidámsága nem ragadja túlzásokba, vérmérséklete meleg, de nem szertelen ; vendégszerető házának őrzőangyala, férjének jóban-rosszban hűséges segítőtársa, gyermekeinek nem engedékeny játszópajtása, de öntudatosan gondoskodó irányítója, öregszülőinek gyámolítója, minden igaz emberi megmozdulásnak kötelességtudó elősegítője.

Ez a lélek néz reám a magyar nő szeméből és mikor magamon érzem tekintetét, elfelejtem megfigyelni, hogy kék vagy barna a szeme.

Bethlen Mária grófné.

Foto Ébner Sándor

Váraljai leány

A költő:

MAGYAR NŐ

Szeméről a Balaton jut eszembe,
a szép szelíd, színjátszó Balaton.
És az arcán ugyanaz a verőfény,
mint a fehér falusi falakon.

Ábrándos, mint a tiszaparti fűzek.
Úgy is sóhajt. És a tükör fölé
úgy hajlik ő, mint fűzek a Tiszára.
Mert asszony és fűz mind a tüköré.

És ha szőlődombok jutnak az eszembe,
tokaji dombok, dúsan duzzadók.
Minden szőlőszem édes csók Tokajban,
az ő testén édes szüret a csók.

És ha páholyban ül, az Operában,
még akkor is vele van, ott lebeg
a vadvirágos rét, a kis pacsirta,
a kedves, göndör bárányfellegek.

És ha beszél... szeretném megköszönni,
hogy oly szavakkal szól, oly hangokon,
mint én... Hogy nemcsak a Tiszavidékkel,
Petőfivel is, velem is rokon.

Együtt nőttünk fel ketten, egy mezőben,
egy faluban. Csak egyszer ejtené
a pillantását rám, hogy megköszönném,
hogy idejött hozzánk, nem másfelé.

NADÁNYI ZOLTÁN.

PALÓC LEÁNYOK

Foto Ébner Sándor

A Magyarság galériája

GLATZ OSZKÁR

(Székely Aladár felvétele)

GLATZ OSZKÁR

Glatz Oszkár művészete a századvégi magyar naturalizmus fájának utolsó s legfrissebb lombokat hajtó ágán termett, azon, amelyet a „nagybányai impresszionizmus" fejezetcim alatt könyvel el ma már a művészet története. Művészete tehát már elindulásakor egy megujhodó, fiatalos természetszemlélet talajába engedte gyökérszálait. Münchcni évei alatt Hollósy volt egyik irányitója s vele együtt telepedett át Nagybányára, ahol a szabadtéri festés markáns nagyvonalúságában temperamentumával megegyező kifejezési formára talált. De mig sokaknál az impresszionizmus lényegében színfoltok kellemes szomszédságára épült l'art pour l'art törekvés volt, vagy optikai jelenségek vizsgálata lett, amely az embert szín- s fénytünemények médiumává fokozta le, addig Glatz Oszkárt ettől a dekadens iránytól megóvta az emberi lélek iránti őszinte, benső érdeklődése, egyéniségének spirituális fiangoltsága. Vérbeli figuralista és karakterfestő: ez az adottság elhatározó fontosságu művészetére s ez az, amely modelljei külső tulajdonságainak és belső tartalmának egyidejü visszaadására készteti őt. A magyar népviselet szinpompás világának ellesett mozzanatai adják a legfestőibb témákat mint impresszionista s a nép arcára kiülő gyermeki őszinteség a legmelegebb érzéseket mint jellemfestő számára. E két szempont mesteri összeolvasztása teszi Glatz munkáit oly üditően magyarrá és értékállóvá. (P. Z.)

Magyar Betlehem

MAGYARSÁG

Melléklet a Magyarság 1933 december 24-i számához. (52.)

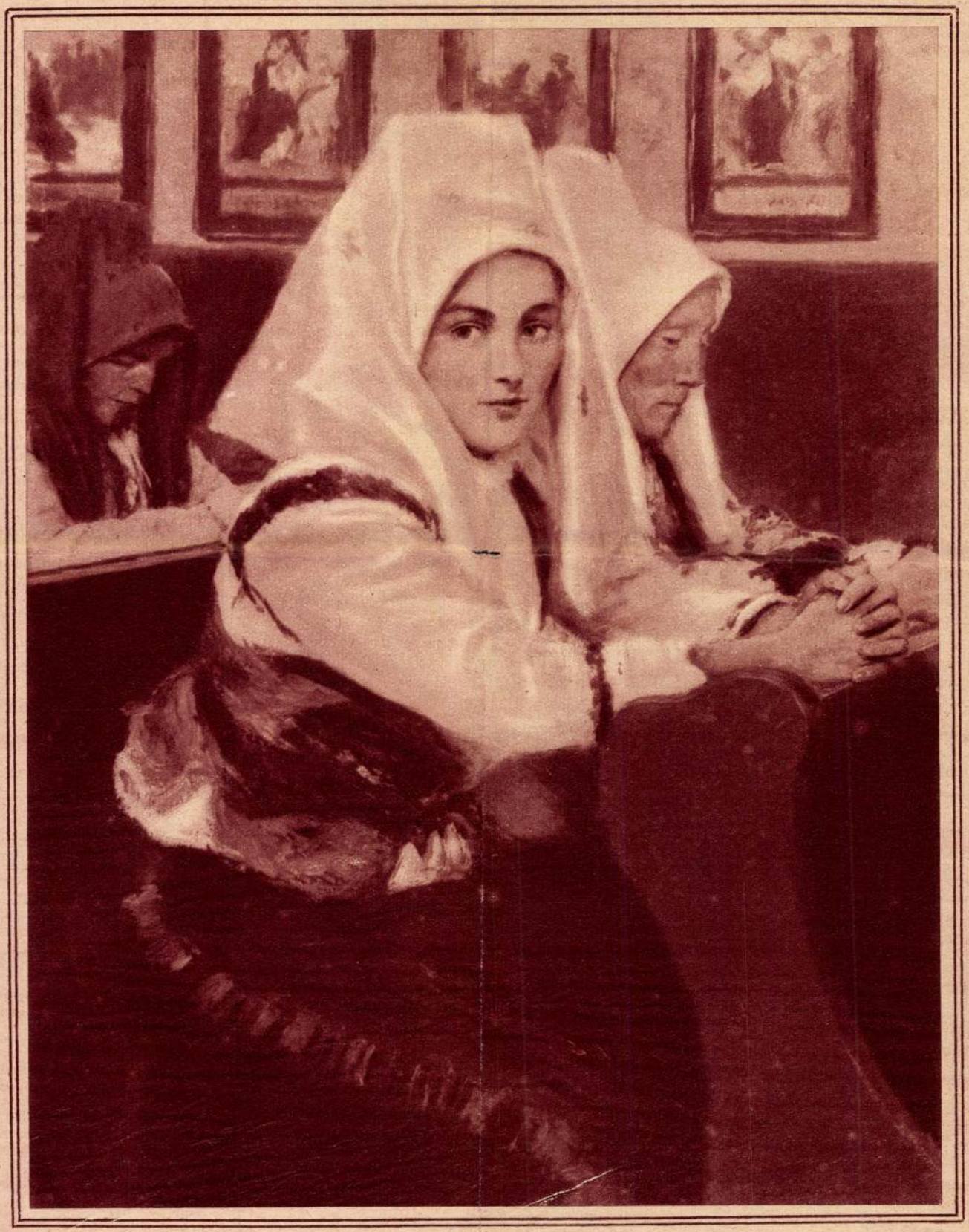

ÉJFÉLI MISÉN
Glatz Oszkár festménye

A Magyarság galériája

Glatz Oszkár

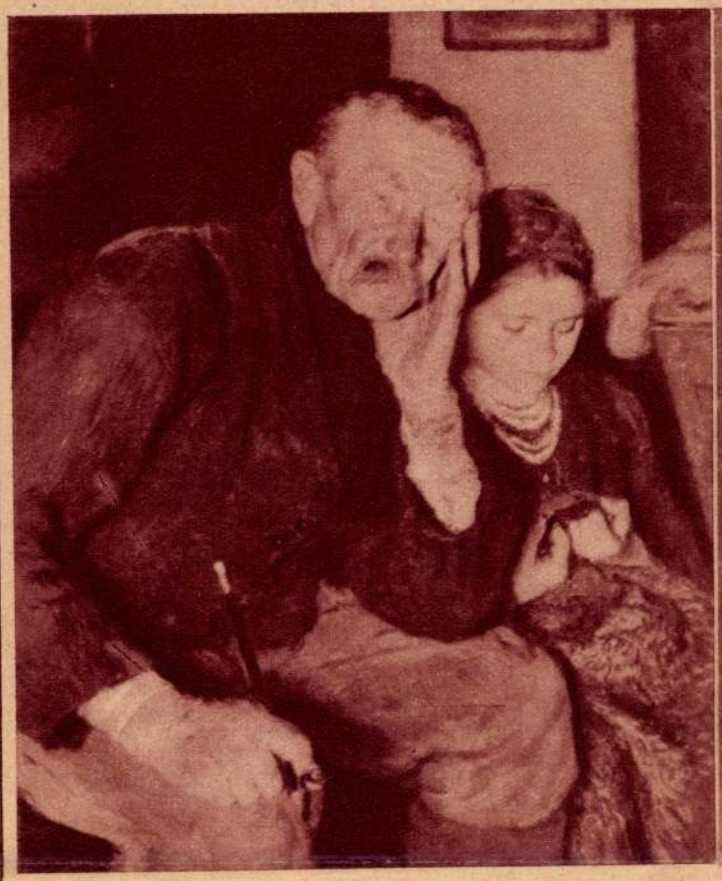

János gazda

Fonó sokác leány

Margit

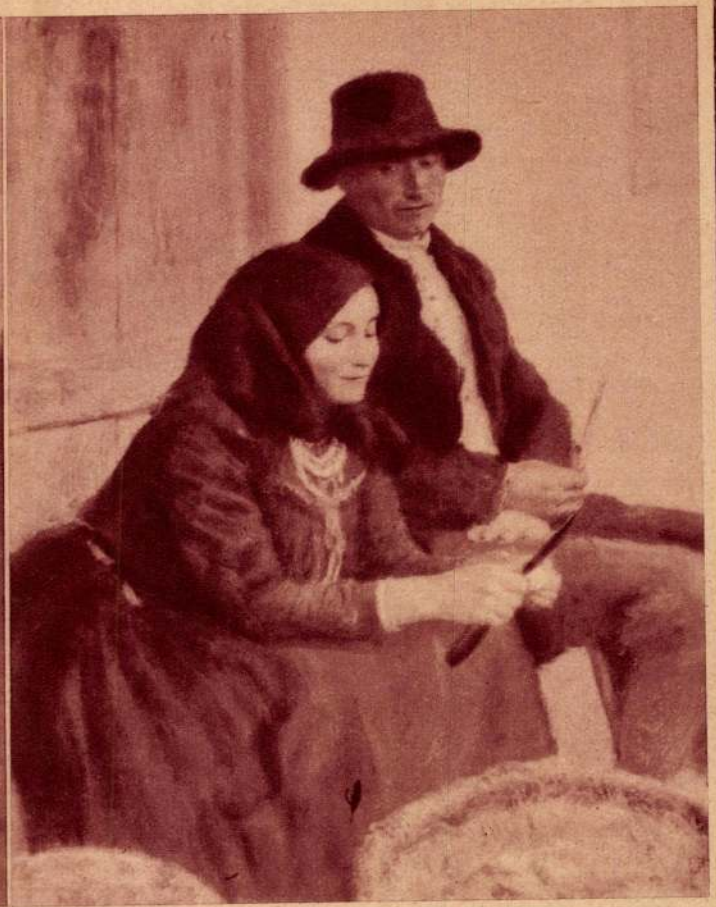

Látogatás

tótváradgyai és buji KORNISS FERENCNEK, a tiszaeszlári bünper törvényszéki elnökének a per idejéből való fényképe. Korniss Ferenc a per után tiszabüdi birtokára vonult vissza gazdálkodni, majd több cikluson át volt képviselője — Apponyipárti programmal — a tiszalöki kerületnek. 1923-ban, 88 éves korában halt meg. Munkatársunknak, Megyery Ellának, anyai ágról nagyatyja volt.

BARY JÓZSEF, a tiszaeszlári bünper vizsgálóbirája, aki rengeteg sérelem és eléggé el nem ítélhető igazságtalan mellőztetés után 1891-ben a nagyváradi kir. itélőtáblához kerülvén s ettől kezdve gyorsan haladva előre pályáján, 1904-ben az ottani törvényszék elnöke lett, majd ezen állásában utóbb a kuriai birói cimet és jelleget kapta meg. 1907-ben ő hozta létre az Országos Birói- és Ügyészi Egyesületet, amelynek 1915. juliusában (67 éves korában) bekövetkezett haláláig társelnöke volt.

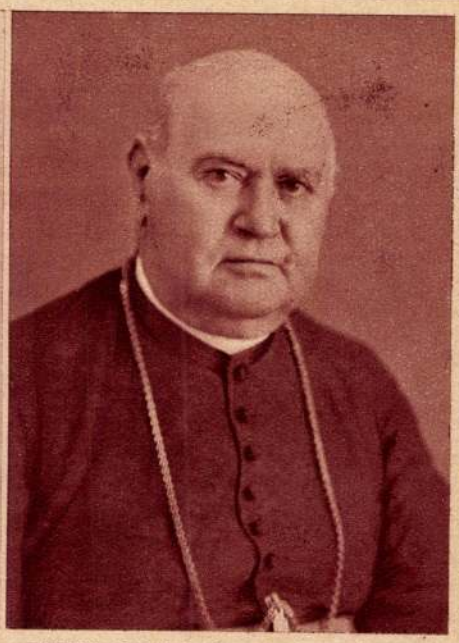

HUBER GYULA, barcsi apátplébános, kit a Fráter Lóránt Társaság aranykoszoruval és diszoklevéllel tüntetett ki. A 72 éves apátplébános, aki a közéletnek közismert, illusztris tagja, egyike a legnevesebb magyar dalköltőknek; többszázra tehető dalaiból, melyek közül többet angol nyelvre is forditottak, országszerte ismertek a „Selyem kendő, selyem kötény", „Csendesen, csak csendesen" stb, a „Ne figyj néki", mely legkedvesebb nótája volt a „nemzet csalogányának".

(Ellinger Ede fényképei) (Könnyü utóda felvétele)

A hollandok népszerü Vilma királynője magas kora dacára még ma is minden nap korcsolyázik a főváros nyilvános pályáin. Partnere a leánya, Juliana trónörökösnő

GAUGUIN PAUL (1848—1903): L'ESPRIT VEILLE. (MANOA TUPAPON) TAHITI. 1892.
Sir Michael Sadier tulajdona. Oxford.

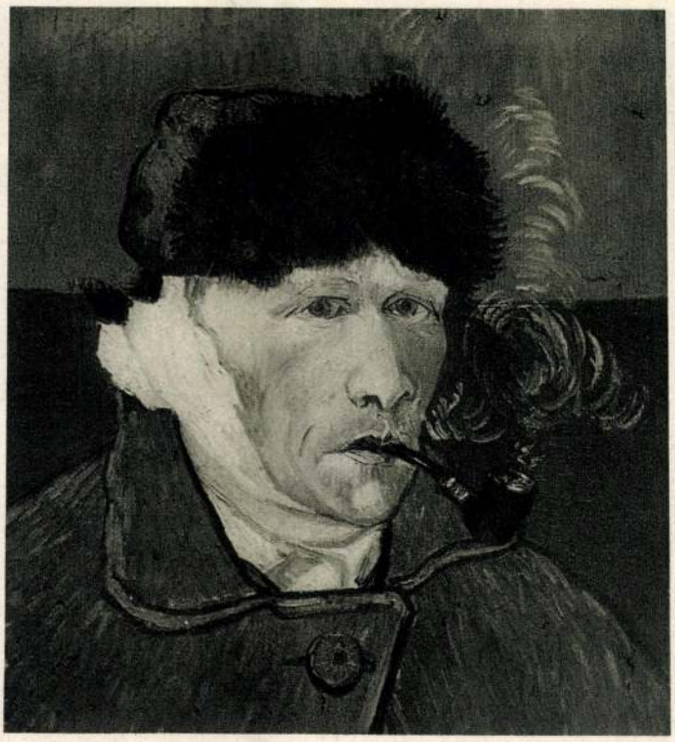

VAN GOGH VINCENT (1853—1890): A MŰVÉSZ ÖNARCKÉPE. (A LEVÁGOTT FÜLŰ). 1889.
Fayet úr tulajdona.

előtte, akár utána készül valamely művészetnek: mindig elég messze baktat tőle. Az elmélet hangozhat szabatosan, a művészetben viszont mindig van valami racionálisan megfoghatatlan. A naturalista-impresszionista korszak festészetében is van, jóllehet ilyesmivel igazán nem törődött, sőt tiltakozott ellene. Egyik nagybányai vezére, Ferenczy Károly például egyenest sértésnek vette, ha valaki a képeiben mást is látott, mint tisztán értelmi munkával keresztülvitt optikai probléma megoldását.

Az igazság a naturalista kérdésben, hogy nincs semmiféle festőmunka, amely személytelen munka lenne. A legtökéletesebb utánzás sem tudja nyujtani a valóságot úgy, hogy ne maradjon fenn valami, amivel objektív szempontból a valóság több. A szándék jelen lehet, a festő mondhatja azt, hogy ő nem akar egyebet, mint minél hívebben vászonra teremteni a természetet. Számítani azonban nem az számít, hogy a festő mit mond, hanem hogy mit csinál s amit csinál, abba belejátszik, ha másként nem, akkor akarata ellenére is ízlése, érzésállapota, belejátszik maga az anyag, amellyel a festő dolgozik. Abban a pillanatban például, amikor valaki egy színekben élő, pikturai jelenséget grafikai eszközzel, fehér-feketével vagy vörös-fehérrel ad vissza, a sokszínűséget két-három színre vonja össze: ez a redukció már eleve kizárja azt a fajta „természetmajmolást", amiben mérges esztétikusok elméleti alapon elmarasztalják a naturalizmust. Kétségkívül vannak valóságábrázoló képek, amelyekre azt szoktuk mondani, hogy szolgalelkűek, „fotografáltak", érdektelenek, unalmasak. Ezeknek ásító érdektelensége azonban nem a naturalista festői álláspont következménye, hanem kizárólag szerzőjük tehetségének és tudásának jelentéktelensége az, ami ilyenné teszi őket. A naturalista-impresszionista művész, utánozva bár, de szintén teremt, mint ahogyan teremt a valóságtól elforduló, absztrakt képzeletű, magának külön birodalmat berendező művész. Egyetlen számottevő tehetsége sincs ennek a festészeti korszaknak, akiről csak azt lehet mondani, hogy az utánzás rabja. Sőt, ha valaki végignéz köztük, azt fogja találni, hogy a minél jelentékenyebb tehetség annál inkább az utánzás poétája.

Glatz Oszkár képein is könnyű illusztrálni e közbevetett megjegyzéseket azokkal az artisztikumokkal, amelyek tőlük elválaszthatatlan, saját artisztikumok, egy optimista kedély ama derűjével és nyugalmával, ami Glatz munkáin végigömlik. Zöld mezőben sokác leány áll piros köténnyel: az egész képet mintha ez éltetné, a piros kötény, a festő mintha egy lírai strófát akart volna vele megfesteni.

A festészet hajója, rajta a holnap hőseivel, a mai fiatalokkal, az új célkitűzések embereivel, persze más vizen jár, nem a naturalizmusén. Ez rendjén van, következménye az ízlésváltozás törvényszerűségének, a szellemi életet alakító erők játékának. Egyetlen nemzedéktől sem kívánható, hogy megelégedjék azoknak a melódiáknak elismétlésével, amelyek előtte már elhangzottak. Ezt tette Glatz Oszkár nemzedéke is. Az eredmény: gazdag levelű, buja növényzet a magyar festészet szépségkertjében.

DÖMÖTÖR ISTVÁN.

képei is szolgálhatnak, ha valaki szétnéz köztük s megakad a szeme az arcképeken. Van naturalista portrait is (sőt már sokkal hamarább volt, mielőtt a pleinairt hozó, tizenkilencedik századbeli festői naturalizmus kialakult), amely a személyt, hölgyet vagy urat dekoratív háttér, ünnepélyes beállítás, szépségjavító eszközök, idealizáló vonások nélkül adja, úgy amint besüpped a karszékbe, résztvesz a maga környezetében, a polgári hétköznapban. Ez az arcképfestés, az optikai problémán keresztül szintén szolgál még mással, a tartásban a mozdulatban, az arcban az embert kutatja, annak egész külsejére kiütő, de belülről tükröződő karakterét. Hogy kinél mennyire van meg az arcképnek ez a lélektani tartalma: az függ a szándék és képesség mértékétől, amellyel a festő modelljének többé vagy kevésbbé érdekes lényéhez közeledik, de nincs naturalista képmás, ha az képmás, amelyen ne lenne valami belőle. Glatz Oszkár arcképei szintén erre a lapra tartoznak: nem pusztán külső leírások, optikai feladatmegoldások, hanem az egyébként nagyon lényeges optikailag ható elemeken keresztül, mert hisz ezek teszik a festészet nyelvét (nem technikáját!), emberi jellemzések. Olajmatériával s a kezében egész különleges módon ható grafikai eszközzel, fekete krétával népes galériát teremtett Glatz Oszkár, amelyben Mikszáth Kálmán, Lechner Ödön, Beöthy Zsolt, Eötvös Károly, Gárdonyi Géza, Herczeg Ferenc, Kiss József, Rákosi Jenő, Ambrus Zoltán, újabban Alexander Bernát, Lyka Károly arcképe egy-egy galériadísz.

De a szóvátett emberi vonatkozásokat keresve a naturalista festésben, Glatz Oszkár képei közt ott van az másutt is. Akkor, amikor az alak nem a szabad nagy horizont alatt jelenik meg, a táj festői részeként, kis szemszögből nézve, hanem a festő a parasztszoba világításában egész közel megy hozzá. Ezek a bujáki menyecskék, szemérmes leányzók, öreg földmívesek, anyák és apróságok képei, szürkén vagy színesen, ahogyan öltözködnek és élik napjaikat a nagyvilág zajától messze elkerült nógrádi faluban. A kötényüket és szoknyájukat, a subájukat gondosan figyeli és festi meg Glatz Oszkár: okkal, mert van parasztkötény és vállkendő, ami a maga helyén festőileg legalább annyira érdekes, mint egy mondainjelenség a Gerbaudban. Ugyanez történik a hajjal, a bőr időtől megviselt vagy hamvas színével, a koponya keménységével, a leányajk egészséges pirosságával, a szem szúró vagy mélázó tekintetével. De a végeredmény: egy-egy típus, a paraszt, úgy amint emberként mutatkozik. Van ennek a földért és a földdel élő-haló világnak mozgalmasabb, sőt drámai oldala, de aki ismeri, annak magyarázni felesleges, hogy ami Glatz Oszkár képein él belőle, az szintén az egyik igaz oldal.

*

A művész folyvást en garde állásban van feladataival, azok megoldásával és önmagával. Ez eredményezi azt, aminek neve változás és fejlődés. Glatz Oszkár hasonló okból s nem az elv kedvéért fest ma másként, mint tegnap vagy tegnapelőtt. A színesség azelőtt, régebben is megvolt képein. Az újabb esztendők azonban egy szélesebb ecsetjárással puhább fakturát hoztak, a tónus teljesebb szerepével, a rajzlátó előadásmód helyett, a szín elemének hangsúlyozottabb éreztetését. E stiláris változások mögött művészetének alapja továbbra is pozitivista természetű, viszonya a dolgokhoz naturalista festőviszony, amely a magán kívül álló objektív valóságot akarja elénk teremteni. Van elmélet, nem egy, amely ebben alacsonyabbrendűséget, à priori kevesebbet lát a valóságtól ellenőrizhetlen távolságra elrugaszkodó, a természetet szabad önkénnyel átgyúró expresszív képalkotással szemben. A baj csak az, hogy ez az elmélet készpénznek veszi magát a — naturalista elméletet. Elhiszi, hogy csakugyan kimerül abban, nem szándékszik és nem tud egyebet nyujtani annál, amit egykor, Zola és Courbet idején dacosan hirdetett: a természet minél pontosabb utánzását. Tulajdonkép ilyesfélét mondott már Benvenuto Cellini is, amikor úgy vélte, hogy a festészet csúcsa az emberi test lerajzolása. De mellőzve most Cellini mestert s maradva a XIX. századbeli naturalizmusnál: jó, hogy ez az elv azzal a tüntető harciassággal hangzott, ahogyan elhangzott. A beállt ellenhatás, a megrökönyödés ugyanis csak növelte a lökőerőt, ami a festőket új feladataik felé vitte s aminek hasznát aztán az értékek sokféleségében a festészet látta. Az elmélet azonban akár

GLATZ OSZKÁR: ALEXANDER BERNÁT ARCKÉPE. Olajfestmény.

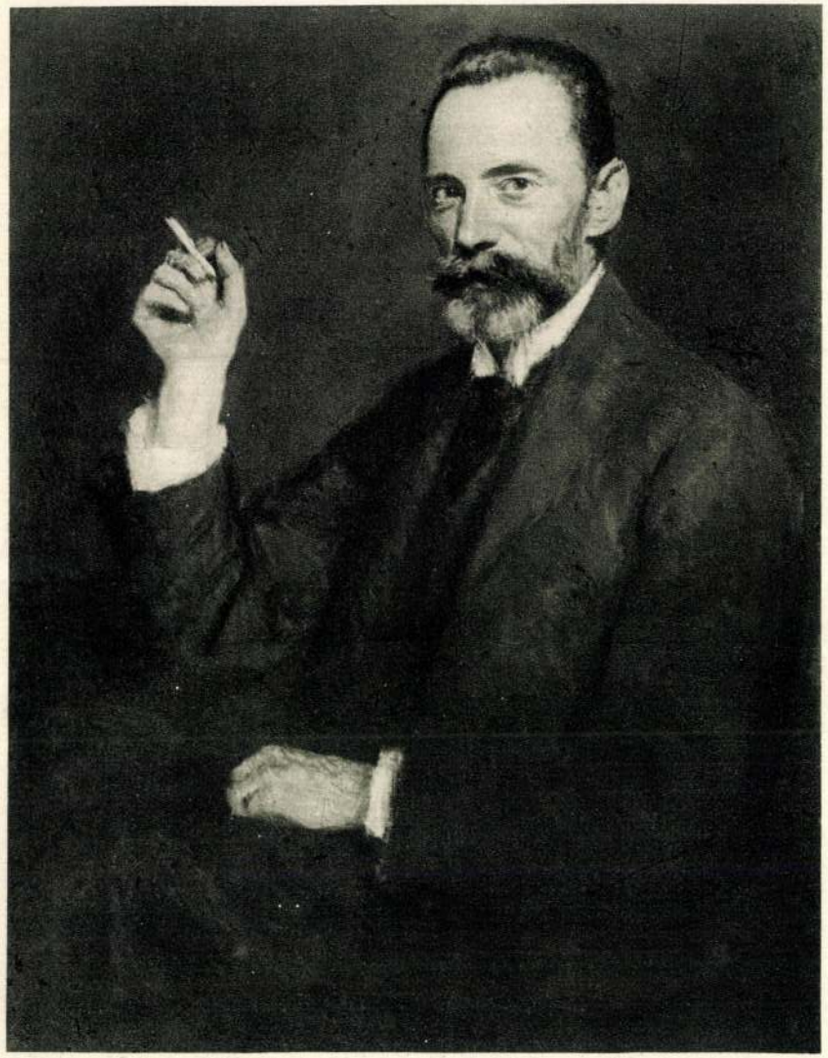

GLATZ OSZKÁR: LYKA KÁROLY ARCKÉPE. Olajfestmény.

GLATZ OSZKÁR: FIATAL ANYA GYERMEKÉVEL.
Horváth Nándor úr tulajdona.

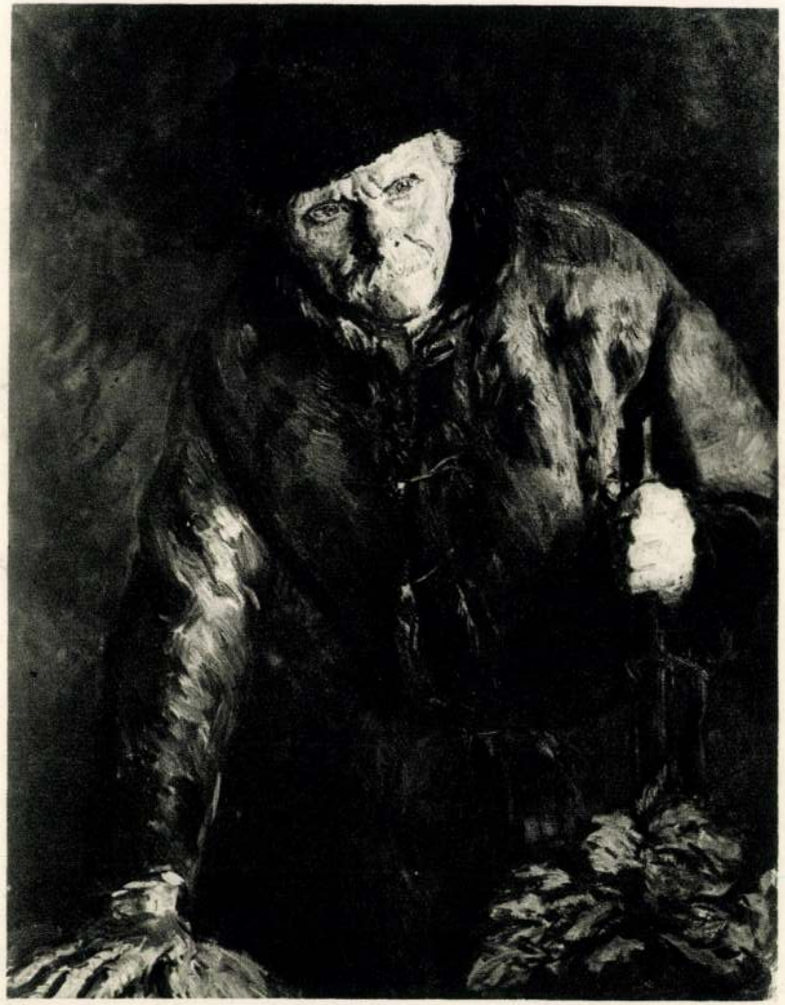

GLATZ OSZKÁR: VADORZÓ.

GLATZ OSZKÁR: A LÁTOGATÁS.

GLATZ OSZKÁR: ÖREG FÉRFI. Olajfestmény.

GLATZ OSZKÁR: CSENDES ÓRÁK. Olajfestmény.
Szépművészeti Múzeum.

GLATZ OSZKÁR: EBÉDNÉL. Rajz.

GLATZ OSZKÁR: AKIK MAGUKRA MARADTAK. Olajfestmény.
Hickisch Rezső úr tulajdona.

GLATZ OSZKÁR: PALÓC PARASZT. Tanulmány.

GLATZ OSZKÁR: A BALATON PARTJÁN. Olajfestmény.

GLATZ OSZKÁR: COMPOSITIO.

Oszkár miként jutott el addig a stílusig, amely egészen az övé, mikor jelent meg képein az a fakturabeli szépség, amely egy Glatz-festményt a legnépesebb tárlatok képerdejében, gyüjtők falain is rögtön és félreismerhetetlenül bekonferál.

Első korszakáról nem tudok beszélni, csak onnan kezdve, amikor a nagybányai csoportban egyre kevesebben látnak festészeti végveszedelmet s a kolónia tagjai nemcsak kiállítanak a Műcsarnokban, hanem kezdik elnyeregetni a díjakat és medáliákat. Glatz Oszkár szintén ott van az elismerések hivatalos formáit elkönyvelők közt s a conaisseur-ökhöz, akik képeit a valóságfestés stabil értékeiként szerzik meg, csakhamar csatlakozik a szélesebb rétegű közönség. Jóval a háború előtt Glatz Oszkár, anélkül természetesen, hogy a művészi engedmény szempontjából egyetlen lépést tett volna feléje, hogy udvarolt volna érte: egyike azoknak a festőknek, akiknek képei, a megjelenés újszerűsége mellett is, eredménnyel tudnak szólni azokhoz a sokakhoz, akiket a laikus szemlélet táborának szokás nevezni. Elmondhatta, hogy maga sem vette észre, de népszerű lett. (Mellesleg jegyezve meg, azzal a művészettel, amely bizonyos értelemben és mértékben sohasem lesz „népszerű", vagyis közérthető, általánosabb érvényű, egyetemesebben hatni tudó: valahol mindig valami baj van. A görög bronzistennőket másként és másnak, több oldalról és többnek látja a plasztikailag iskolázott szem, kifinomult ízlés, történeti műveltség, mint az, aki e tulajdonságok híján a műértelmi kategóriába nem sorozható. De az utóbbi szintén művészetnek látja, ösztönösen apercipiál belőle valamit, ami foglalkoztatja és gyönyörködteti. A Louvre falai közt egy ízben két zubbonyos francia munkást volt alkalmam megfigyelni ily vonatkozásban. Manet Olympiá-ja előtt álltak s arcukról, néhány gesztusról, amit váltottak, látszott, hogy bizonyos kontaktust találtak vele. Művészettörténeti előadást tartani róla, jelentőségéről számot adni, helyét megjelölni, viszonylatba hozni más értékekkel: kétségkívül nem nekik való feladat lett volna. De álltak előtte, szépséget találtak és gyönyörködtek benne. Nem akarjuk persze e megjegyzéssel az újító nagyságok, a Zukunftkünstler-ek sorsát, főleg ha életfonaluk idő előtt megszakad, másra korrigálni, mint ahogyan az nem egyszer adódott vagy adódhat. De oly nagyságról nem tud a műtörténet, akinek alkotása sohasem talált volna visszhangra, szélesebbkörű tetszésre, „közönségsikerre", s elhangzott volna, mint a szó a pusztában.)

*

Alig van tájképe Glatz Oszkárnak, amelyről hiányozna az emberi alak, viszont a rangja a figurának, csak azért mert emberfigura, nem több, mint a földé, amelyen áll, esetleg nyujtózva hever, mint a zöld fűszőnyegé, kéklő égboltozaté.

Ez a naturalista képfelfogás, amely egy természetszelet visszaadásánál a dolgokat tisztán festői szempontból értékeli s ha valamit hangsúlyoz, azt ebből a szempontból hangsúlyozza. Az embert tehát a tájban nem tekinti másnak, mint festői objektumnak, bizonyos színek és fények hordozójának a szín- és fénykoncertben, formajelenségnek a formai összképben. A naturalizmusnak persze voltak és vannak ellenfelei, babértépdesői, konkurrensei és elfogultjai. Ezek az okfejtés arzenáljában, amit használnak, éppen ezt a festői álláspontot is visszafordítják a természetfestés ellen. Azt mondják, hogy a naturalizmus volt az, amely leszállította az embert méltóságának piedesztáljáról, mint lelkes lényt a maga számára közömbössé tette, pszichikai oldalát elsikkasztotta. Nem kivétel ez alól az impresszionizmus sem, sőt rá még terhelőbb ez a hivatkozás, mert az impresszionista képen az ember fizikai súlyát is elveszti, a térfogati látszat hiányzik róla, lévén felületen mozgó silhouette-jelenség. Érdekes, hogy ebben az ellenvetésben ugyancsak távoleső irányzatok hívei találkoznak össze: a régi akadémia s a metafizikai természetű Sturm- und Drang-festészet, amely a képen először világnézetet keres s ha talál világnézetet, akkor hajlandó megfeledkezni is ama látóérzékhez szóló gyönyör reklamálásáról, amit a szín tud nyujtani.

Eltekintve most attól, hogy egy korszakot, művészetet ajánlatos onnan tekinteni, arról az értékoldalról, amit hozott, ami benne újként adódik: ezzel az emberdegradálással, léleksikkasztással nem egészen így áll a helyzet. Példával Glatz Oszkár

MADARÁSZ VIKTOR: HUNYADI LÁSZLÓ SIRATÁSA. 1859.
Szépművészeti Múzeum. A Képcsarnok-egylet ajándéka. 1859.

Bölcsőr Y:

GLATZ OSZKÁR

A helye ott van azok közt, akiket a festészettörténet e fejezetcím alatt foglalhat össze: a magyar napfény nemzedéke.

Széles terület az, amit ez a nemzedék felszántott, bő termést adva, új korszakot nyitva s hatásában önkéntelen felszívódásokkal belenyúlva napjaink mai keltezésű piktúrájába.

A fiatalság merészsége, harcias magabízása, elszánt ereje nélkül nem boldogulhat semmiféle új művészeti korszak. Nem boldogult volna ez sem, amely hovatovább történetileg lezárható s horizontján, ha valaki visszanéz rá, egy lobogó munkakedvű festőcsapatban fogja megtalálni Glatz Oszkárt. A bátor célkitűzés szilaj lendülete persze csak egyik része annak a fegyverzetnek, amelyet viselve és forgatva, megmászhatók a művészet ózondús ormai. A másik, jóval döntőbb rész, ami nélkül az élénk és zajos fegyverforgatás csak szélmalomharc: a tehetség, a teremtőerő dús jelenléte.

Az a nemzedék, amely a mult század utolsó tizedében lép a művészeti aréna nyilvánosságába s hű kenyerestársként tarthatta számon Glatz Oszkárt is: valósággal telítve van az alkotóerő bővérűségétől.

Egy nemzet életében nem sűrű látvány az a korszak, amikor valamennyi művészet egyformán nyujt viruló pompát. A század végén például az irodalmi líra, a nagy elődökhöz képest, megadandó érdemek mellett sem több mint epigon lantpengetés. Ady Endre még az észrevétlen ifjú tüzes homlokával virraszt a vidéki éjszakában. A zenében sem érkeztek el azok, akikben a Liszt-féle magaslaton, de minden előző kísérletnél és álmodozásnál szilárdabb és mélyebb alapról tör elő a faji muzsika ritmusa, akikkel a magyar műzene az európai zenekultúra legelső pozíciósvonalába kerül: Bartók Béla, Dohnányi, Kodály Zoltán még serdülnek az iskolapadban. A festészet azonban a magyar tehetségesség, a predesztinált szerepű egyéniségek egész csatarendjét sorakoztatja. Kezdetét veszi egy festészeti korszak, amely nemcsak ellenpólusa a műteremvilágításnak, a barna aláfestésnek, az akadémiai szerkesztésnek, a képhez az ábrázolás gondolattartalmán keresztül közeledő látásnak, a „filológiai képszemléletnek". Másik eredménye, hogy minden előző időnél közvetlenebb kapcsolatot köt a festészet s a magyar föld színjátéka, talajkaraktere, levegőragyogása és hangulatvilága közt.

E kapcsolatteremtésre irányuló szándék megcsillan ugyan korábban, Mészöly képeinek intim borulataiban. Idetartozik a parasztgenre is, amelynek lélekgyökerét Munkácsy ragadja meg robusztus erővel. Maga az egészen új probléma pedig, a szétszóródó napfény s benne a tárgyak, a színek és formák viselkedése, a pleinair történetileg először a Majális-on, tehát jóval hamarább mutatkozik meg. Ez azonban izolált jelenség, büszke magánosságban egyetlen festőt reprezentál, Szinyei Merse Pált. Jelenti azt, hogy ő a zászlótartója annak a gárdának, amely a század végén indul céljai felé, de azért nélküle is elindult volna. Szinyei Merse a magyar naturalista — s ebből a logikus lépés törvényszerűségével következő — impresszionista korszakhoz a nyitány akkordjait üti meg, de a polifon szólamgazdagság az utána jövők kezén hangzik fel, akik rengeteg lehetőségeit kibányásszák annak, amire a sárosi színpoéta rávilágít.

Szolnoknak, Kecskemétnek szintén része van e festészeti fejezet kialakításában. A rohamcsapat azonban a nagybányai kolónia.

A nagybányai hegyoldalon, e kolónia telepeseként ott van Glatz Oszkár is, meglesve a hajnalt s szembenézve a szikrázó nappal. Az önarcképe akkor persze másként fest s alig valószínű, hogy hitt volna annak, aki megjövendöli: egykor rektor lesz abban az Andrássy-úti intézetben, ahol annak idején Kelety Gusztáv őrködött a szigorú hagyomány és tekintély fölött.

*

Egy összefoglaló kiállítás rajzolná ki szabatosan, hogy Ferenczy mellől Glatz

Magyar Művészet
1925, 10. sz. 526-36. lapok
és fénnel
illusztrálva.

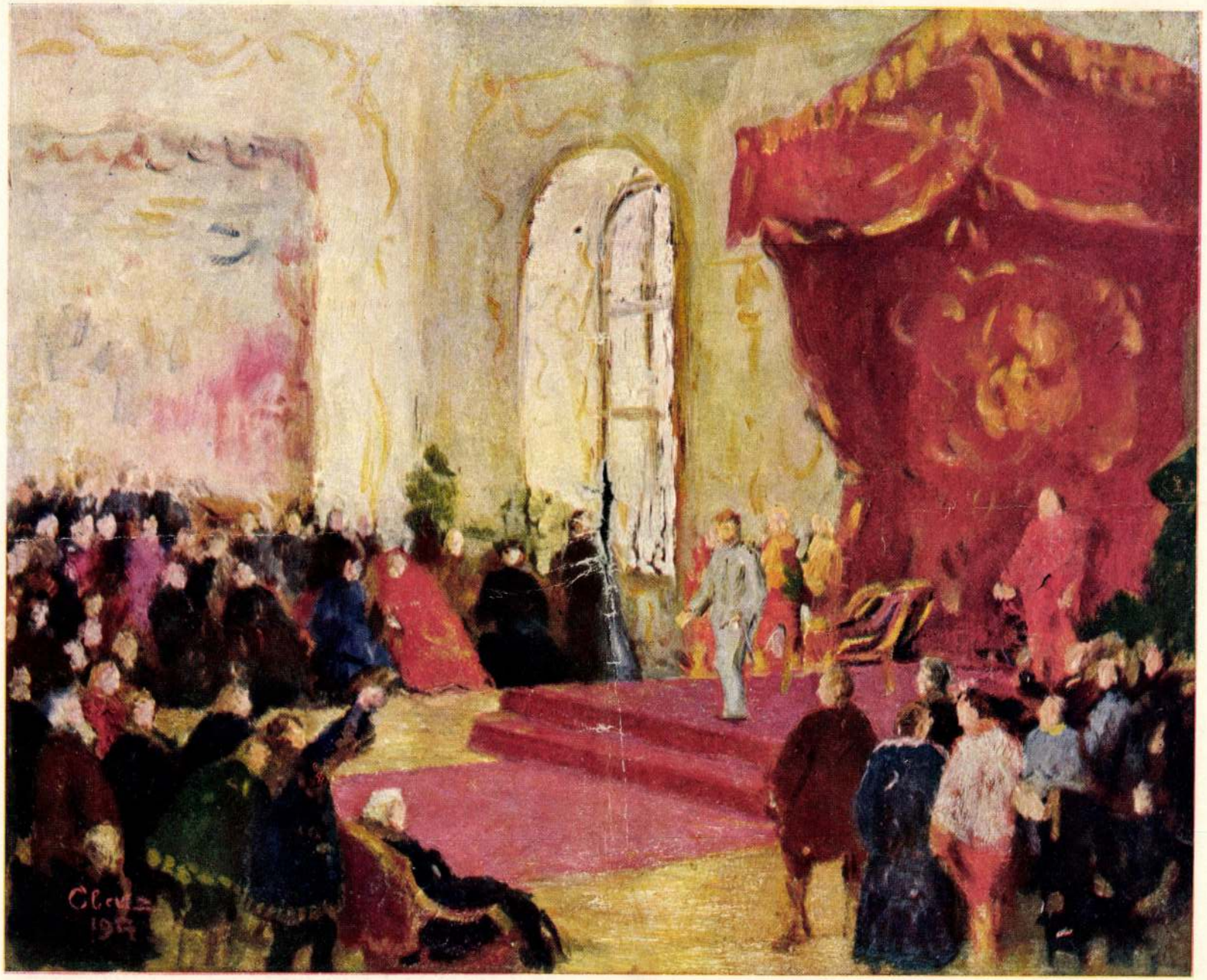

GLATZ OSZKÁR: A POZSONYI ERZSÉBET TUDOMÁNYEGYETEM MEGNYITÁSÁNAK ÜNNEPE. 1916.

Gróf Klebelsberg Kunó úr tulajdona.

Az Athenaeum háromszínnyomása.

Magyar Iparművészet 1925. 9-10. f.

Glatz Ondráš

1. Házak a vár tövében, melyek a vár leomló anyagából épültek. 2. A vártető. 3. A várudvar, háttérben a Tiszával. 4. A kapu. 5. Vizmosta agyagpart.

AZ ALPÁRI FOLDVAR.

czedik század elején a *szláv*. Ettől az időtől fogva Alpárról már a história is megemlékezik, mert Anonymus, Béla király névtelen jegyzője Zalán szláv-bolgár fejedelem hatalmas központi várának irja Alpárt. Igaz, hogy röviden ir róla, de úgy látszik, hogy a rövid megemlékezés igaz tényeken alapszik. Azt irja ugyanis Anonymus, hogy a tetétleni nagy domb környékéről Árpád vezérlete alatt Zalán ellen indult sereg útközben találkozott az alpári várból kivonuló szláv sereggel és annak segitő részét képező bolgár csapatokkal. Az ütközet Árpád javára dőlt el és a menekülő görög-bolgár segitő csapat az Alpár vár előtt elterülő ingoványba fulladt bele. A görög név elnevezés eltünt, ma már nem tudjuk, hol volt, de ha a tájat, a melyen a csata eldőlt, figyelmesen szemléljük, azt tapasztaljuk, hogy a csata szinhelyét képező magasabb fekvésü nagy partok és az alpári földvár között nagy terjedelmü zöld pázsitú sikság terül el. Az az idegen görög-bolgár had, a mely a tájat kellőleg nem ismerte, a vereség után arra törekedett, hogy Alpár várának már nagy messzeségben látható sánczai mögé mihamarább visszajuthasson és igy természetesen a legegyenesebb irányt, a messze elterülő szép zöld pázsitot kellett átnyargalni. Csakhogy itt volt a legnagyobb veszedelem, a csalóka szép szinü zöld pázsit közepén ma is ott vannak a gyilkos ingoványok, a melyek csak a legszárazabb időben lábolhatók át, de máskor minden áthaladni vágyót örökre elnyel a mélység, a mely örökre elnyelte a menekülő bolgárokat.

Alpár várának, mely a természet által alkotott nagy tiszaparti agyagdombra volt sárfalakból épitve, ma már csak nagy kapubejárata és a leomlott ezredéves eső mosta külső falának egyik része látszik meg. A vár udvarának körülbelül 3—4 méter vastagságú hordott rétegeiben a messze nagy idők különböző korszakának emlékei vannak eltemetve. Ott találjuk az ismeretlen bronzkorszakbelieknek tüzelőhelyét, ott vannak a kelták elszóródott tárgyai, egy-egy törött cserépdarab a szittya erkölcsü jázygokra emlékeztet, elvétve ráakadunk egy-egy hun-avar harczos csontvázára, s mikor a sánczról tetejéről merengve nézzük a Tisza kanyargását és azt a beláthatatlan sikságot, a mely abban az irányban terjed, a honnan őseink bevonultak, szinte megjelennek képzeletünkben Árpádnak és száguldó harczosainak alakjai, s a mint a magas várdomb tövében épült házak udvarából felhangzik a magyar gyerekzsivaj és a dal, boldog tudattal látjuk, hogy ezt a helyet, melyet az ősök elfoglaltak, a mai napig a tiszta magyarság birja és őrzi szent kegyelettel.

GLATZ OSZKÁR KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALONBAN.

Azok az ideálok, melyeknek hódolva Glatz Oszkár első sikereit aratta, a pleinair festészet törekvései voltak. A tárlatokat látogató közönség aligha felejtette el első fényben fürösztött, markáns, haragos, életerős szinekben gazdag képeit, melyek a nagybányaiak modorán belül korán egy határozott egyéni tehetséget mutattak. Az utolsó esztendők kiállításai műmeglátásának, thémáinak némi változását árulták el, egyéniségének erősödését, fejlődési modortól mélyebben átérzett, sajátosabb művészi élmények felé.

LEÁNYOK. (Tanulmány.)

Kollektiv kiállitása, mely több mint másfélszáz festményét, rajzát foglalja magában, bő és tanulságos anyagot nyujt fejlődésének megfigyelésére. Számos szép képpel van képviselve az első Glatz, ki oly határozott, energikus, életerős gesztussal lépett a közönség elé, mint egyik legtartalmasabb képének, a «Magvető»-nek komoly taglejtésü alakja. Pályája kezdetén a művész főleg tájképeket fest, de csak nyarat, csak telet, csak vakító verőfényt, melyben nincs pára, köd, árnyék, csak haragos, vakító, duzzadó életet sugárzó szinek. Ha felhő úszik a táj felett, az is csak azért lebeg ott, hogy sugárzó fener szine még [illegible]tebbé tegye a tájat. Tulajdonképen nem is tájakat festett ekkor Glatz, hanem haragos szinek vakító egységbe olvadó vetekedését. A tájba élénk, rikító ruhájú alakokat szőtt be, a zöld mezőre kápráztatóan vörös, kék, zöld, ibolyaszin ruhás lányokat hevertet; egy-egy piros rokolya adja a kép szinezési ellentéteinek tetőpontját. Ezért képein az alakok sohasem hatnak üres staffageként, mely ott is lehet, nem is, hanem elmaradhatatlan alkotó elemei szinköltemenyeinek. Vajjon a «Magvetőt», a «Bujáki erdő»-t, vagy legkevésbbé sikerült nagy balatoni képéhez készült szép tanulmányait illeti-e meg ily képei között az elsőség, azt nehéz volna eldönteni.

Glatz nem maradt egyoldalu, észrevette s vissza tudta adni a természet egyéb hangulatainak, nemcsak a nyárnak, nemcsak a verőfénynek költészetét. Az évek során nem egy tájképébe tompább szinek kerültek, barnás, párás-kékes árnyalatok, a fény fátyolosabbá vált, a napsugár néha teljesen eltünt, helyette derengős, felhőktől visszavert fényfátyol borul a képre. A nyári hangulatok mellett feltünnek az ősziek is barnás hegyeikkel, sárgálló erdejükkel, borult egükkel. A szinek ellentéte lágyabbá válik, a «Cserjés czigányokkal» czimű képén enyhébb, megtöröttebb szinű ruhák tarkitják az erdőt, mint régebbi képein. Ez újabb képei lágyabbak az addigiaknál, de sokkal levegősebbek is. A «Bányászok reggeli imája», de különösen a Balaton parti barnás-szürkés tónusú képek mutatják legszebben théináinak, felfogásának gazdagodását. E képei, melyekben ábrázoló képessége tetőpontját éli, már nem mutatják a pleinairismus kizárólagos hivének.

Arczképei is feltüntetik e változást. Mig egy máramarosi oláhról festett képe még napsütésben adja az arczot, többi arczképein sordinált fény uralkodik. Arczképei nem kevésbbé tehetségesnek mutatják, mint tájképei. Hogy sok lelki jellemzést tud belevinni arczaiba, (a mit már közismert Mikszáth-rajza is elárult), a 61. számú kép mutatja; hogy előkelő is tud lenni, azt «Benno», hogy életerős és előkelő is, azt a 35. számú kép bizonyitja. Kiállításának legkiemelkedőbb képe különben is egy arczkép, az 52. számú, melyet gyengéd szinezésének harmoniája, előkelő, nemes kiállitása, jellemző ereje egyaránt az első helyre utalnak.

A tárlat a művész nejének, Viedner Máriának is bemutatja néhány festményét. E csendéletek közül a «szegfük» s a «fehér virágok» a feltünőbbek, már azért is, mert keményebbek, erőteljesebbek a szokott női csendélet szentimentalizmusnál. Rubens másolata pedig az eredetinek nemcsak rajzát adja meglepően, hanem mély melegségü szineit is.

Hogy Glatz Oszkár jól rajzol, arról nem csak a földszinten kiállított rajzgyüjtemény tanuskodik, hanem összes festményei is. Nem csak szép szinfoltokban, szinharmoniákban lát, hanem mesterien jellemző körvonalakban is, bántó elrajzolások egy képén sem találhatók.

Ha végigjártuk a szalon termeit, aligha zárkózhatunk el az elől a benyomás elől, hogy ez a kiállítás nem csak jelentékeny, befejezett eredménye, eseménye művészi életünknek, hanem a művész újabb s nehezebb feladatokra induló egyénisége folytán igéret a jövő számára is.

Farkas Zoltán.

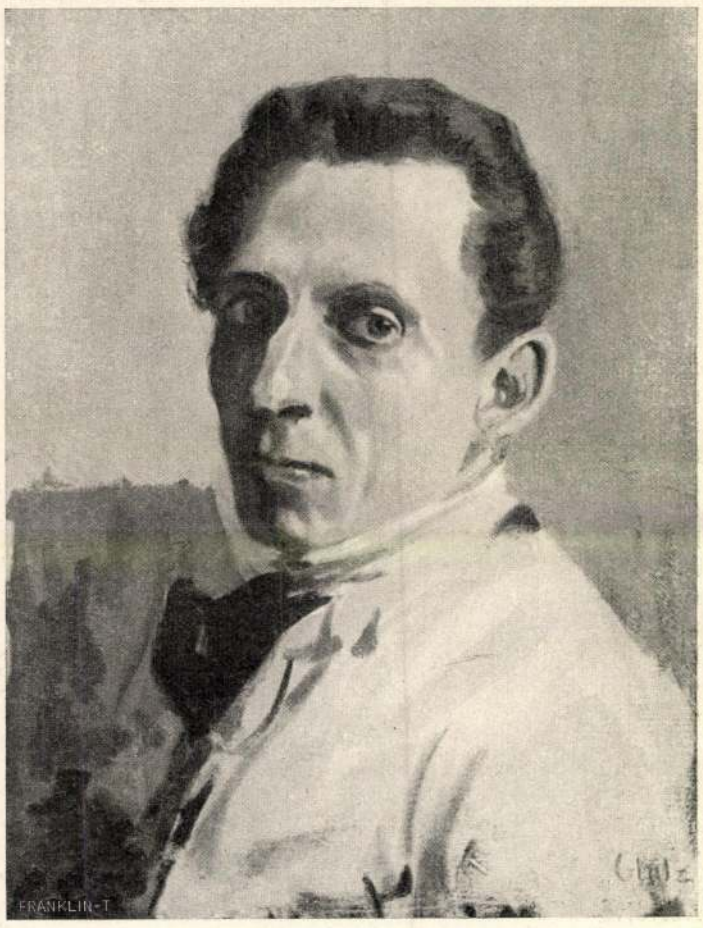

A MŰVÉSZ ARCZKÉPE.

ŐSZI RÓZSÁK. — Glatz Oszkárné festménye.

GLATZ OSZKÁR ÉS NEJE FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

SZINHÁZ.

Bemutatók a Nemzeti Szinházban: **Az arlesi leány,** *Daudet* Alfonztól. (Fordította *Fái* J. Béla.) *Bizet* zenéjével. — **Föld,** *Schönherr* Károlytól. (Fordította *Faragó* Jenő.) — **Ghiberti gróf,** *Farkas* Páltól.

A budapesti szinházak az új évadban szinte rohamot intéztek a közönség ellen. Az új darabok sorjában vonultak ki, az elbukottat azonnal pótolta más, az évadnak már múltja, története van, a mely nem is egészen dicstelen. De nem tudom, jó szinházi stratégia rejlik-e ebben a rohamban? A pillanat bajain segitünk, de föléljük a jövőt. A közönséget kifárasztjuk a sok új darabbal, hozzászoktatjuk, hogy az újnak mint újnak kivánja meg ingerét, fásulttá és kegyetlenné tesszük. A premièreközönség csak úgy dőzsölhet a mészárlásban. A Vigszinháznak és Magyar Szinháznak alig vannak repertoire-darabjai, a Nemzeti Szinház is mindinkább megszorítja ezek számát. Az az igazi közönség, mely oly mély hatást visz haza a szinházból, hogy bizonyos idő után még egyszer nézi meg a darabot. És az az igazi darab, és az az igazi előadás, mely ily hatást tud tenni. A szinházban a művészet nagy legyen és mi nézők kicsinyek, azaz odaadók, legyőzöttek; most pedig a helyzet az, hogy a közönség érzi magát nagynak és a nyújtott művészetet kicsinynek. Az az esküdtszéki tárgyalás, melynek neve première, ritkán végződik fölmentéssel. A szigorú birák néha tapsolnak ugyan, de gúnyosan mosolyogva, azután átengedik a tért a szervezett claque-nak, még gúnyosabban mosolyogva. A claque megmenti az estét, de a közönség igazi ítéletét egy-két hét múlva a kasszánál tudhatjuk meg, ha ugyan a darab addig el nem tűnt az Orkuszban.

A *Nemzeti Szinház* az idén már három új darabot mutatott be, *Daudet*-től «Az arlesi leány»-t, *Schönherr* Károlytól a «Föld»-et és *Farkas* Pál «Ghiberti gróf»-ját. Ezek közül a «Föld» végleg elbukott, holott Schönherr igen kiváló iró és ez a gyönge darabja is erősebb, mint sok szerencsésebb vetélytársa. Csakhogy Schönherr darabja a nép életéből veszi tárgyát és itt két veszély van. Ily műveknek a nyelvben van erejük és Schönherr talán legnagyobb élő művésze a népies nyelvnek. Egyik újabb műve (Hit és haza) megrázó hatású ép nyelve révén. Hiszen a nyelv nem köntöse a költészetnek, melyet könnyen föl lehetne cserélni mással; a nép nyelve pedig, mely karakterisztikusabb, eredetibb, mint a művelteké, sehogysem különíthető el a tartalomtól. Mit csináljon a fordító? Ejtse-e el a nyelv népiességét? Vagy fordítsa-e az idegen népnyelvet magyar népiesre? Az első esetben tönkretette a mű

BUJÁKI FALURÉSZLET.

A MESE.

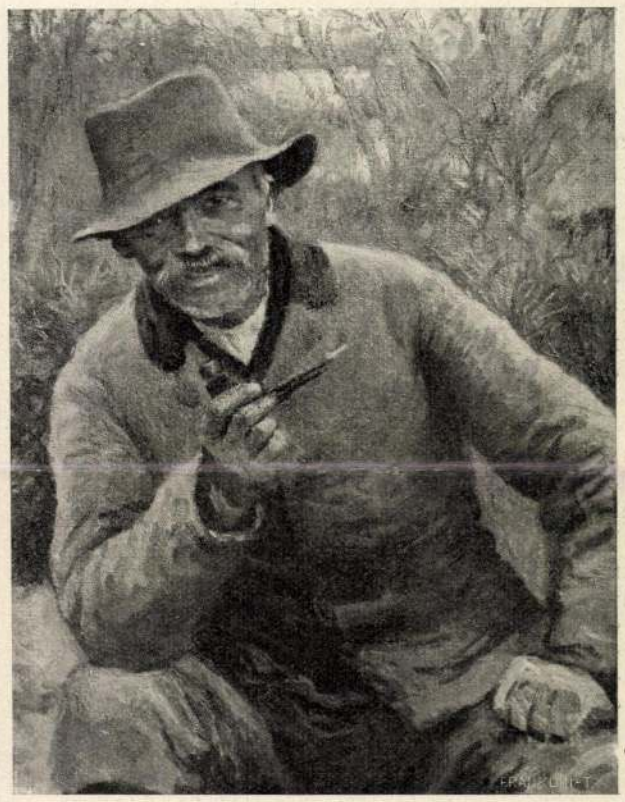

SZIKORA GYÖRGY.

OLÁH ASSZONY ÚTBAN A TEMPLOM FELÉ.

GLATZ OSZKÁR FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁRÓL

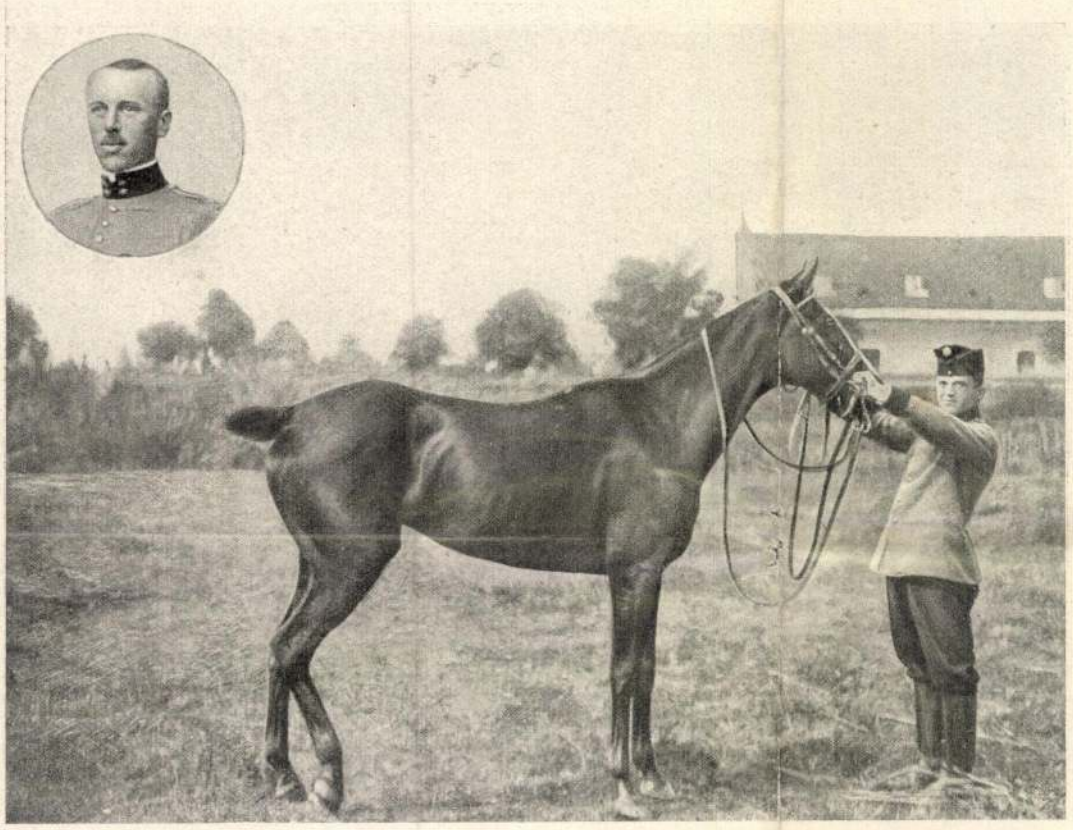

Womacka Leonidas, az első díj nyertese és lova, melyen az 50 kilométeres utat 1 óra 39 percz és 19 mpercz alatt megtette.

A CSÁKTORNYAI PARANCSŐRTISZTI-LOVAGLÁS.

formáját, az utóbbiban ellenmondást vitt be a műbe, nem-magyar gondolkozás- és érzésmódot magyar érzés kifejezésébe bújtatott. Csak a teljes átdolgozás segíthet, de akkor más művet kapunk. Nem hiszem, hogy ilyesmi valaha sikerült volna. Faragó Jenő, a mű fordítója, magyar irodalmi nyelvet használt a fordításban, fordítása jó, gördülékeny, magyaros, de Schönherr művét megrontja. Más veszély is van. A művelt ember általában ritkán ismeri a nép lelkét, mert nagyok a különbségek. Ha az iró realisztikusan rajzolja, akkor sérti illuzióinkat; ha idealizál, akkor könnyen érzelmesnek, hazugnak, csináltnak tetszik. Én mégis Schönherr művét nagy érdeklődéssel néztem, mert Schönherr ezt a dilemmát akkép oldja meg, hogy a naturalizmusból indul és a stilus felé halad. Ez eredeti, erős, szükséges kisérlet volt, ebben az irányban van a jövő művészete. Kell a naturalizmusból indulni, mert a világ bennünket realisztikusan nevel, és kell a stilus felé haladni, mert minden művészet csak stilusos lehet, vagy elvész. Schönherr a paraszt életet stilizálja, oly finom művészi érzéssel, hogy senkit se tudok ebben a tekintetben föléje vagy csak melléje is helyezni. Egy hatalmas parasztot tesz darabja középpontjává, az öreg Grutzot, a ki hetvenkét éves, de épenséggel nem akar lemondani. Ő az úr a háznál, az egyedüli. Negyvenhat éves fia elsenyved mellette, nem tud megnősülni, mert ki akar ingyen cseléd felesége lenni? Kár, hogy a szerző nem tudta az öreget hozzá méltó cselekvény keretébe helyezni. Csak vele történik valami, a ló megrúgja, és az öreg azóta nyögve betegeskedik, egy egész fölvonáson keresztül. Az egerek pedig kezdenek vigan czinczogni. De az öreg fölépül és az egerek eszeveszetten futnak. A szerző a részletmunka mellett eltévesztette a fődolgot, nem adott Grutz mellé ellenjátékost, ellensúlyozót, ezzel ellankasztotta a darab lendületét. De a hogy a parasztéletet beállítja, a cselédeket és béreseket csoportosítja, nagyszerű monotoniában fölépteti: szinte architektonikus súlyt ád egész művének. Kár, hogy a művet a közönség közömbössége miatt le kellett venni a műsorról. Művészi érzést és művészi munka megbecsülését tanulhatott volna belőle a közönség, és, — ki tudja? — drámairóink is. A darab értékes, de nem a mi szinpadunkra való. Azt is e mű javára irhatjuk, hogy alkalmat adott Gálnak Grutz remek ábrázolására. Gálban van stilusérzék, a mi nyersen realisztikus darabok játszásában nem válik hasznára, de Grutz-át emlékezetes alkotássá avatta. Mindent elhittünk neki. A hogy a furfangot parasztöntudattal, az öntudatot nyugalommal párosította, minden pátosz nélkül, csondes hanglejtéssel — többet adott genreképnél, valóságos élő alakot. A nyögést enyhíthette volna, mert Grutz nem stoikus filozófus ugyan, de ennyi és ekkora nyöszörgés mégsem illik hozzá.

«Az arlesi leány» is parasztdarab, de a tiszta romantikus fajtájából való, pittoreszk jelenetekkel, pittoreszk alakokkal, pittoreszk cselekménynyel és pittoreszk zenével, a nagy Bizet zenéjével, mely a darabot körülöleli, óvja, túlmuzsikálja és fentartja. Hálásak vagyunk a darab iránt, hogy alkalmat adott erre a zenére. A dráma szempontjából a zene melodramatikus részei a legjótékonyabbak, a zene szempontjából a közbejött szimfonikus darabok a legbecsesebbek, és egészen elfelejtetik velünk a darabot. Csodálkozom, hogy a két művészetnek ilyetén szövetkezése oly ritka, talán mert a Bizet-k sem épen gyakoriak. A kik a darabot ismerik, talán csodálkoznak rajta, hogy romantikusnak nevezem, mert hiszen a realista Daudet irta és a közbeszőtt szimbolikus, babonás részletek talán a tárgynak, nem a stilusnak tudandók be; a parasztéletet nem lehet elképzelni babona nélkül. De a realizmusnak is megvan, bármily különösen hangzik, a maga romantikája. Egyik romantikus hajlama a nő varázsos hatalmának a fogalma. Ez a modern boszorkány, a bűvészi erő, a misztikus sátán. Ez az alak több izben előfordul Daudet műveiben, itt parasztruhát ölt és az egész estén át a szinfal mögött marad. Láthatatlansága növeli misztikumát. A szegény Frederi jegyben jár egy arlesi leánynyal, de megtudja, hogy ez őt megcsalta, mielőtt egybekeltek, szeretője van. Frederi négy felvonáson át küzd a szörnyű szenvedély ellen, már-már győzni látszik, de végre elbukik, elemészti magát. A darab tele van sejtéssel, jóslásokkal, szimbolikus jelekkel, ellentétekkel, az egész apparátussal, mely a szivekre hat és az idegekről sem feledkezik meg. Naivabb lelkeknek nagyon fog tetszeni.

Sajátságos harmadiknak csatlakozik ezekhez *Farkas* Pál darabja. Farkas Pál érdekes irói egyéniség, minden iránt fogékony, mint tudományos ember főleg társadalomtudományi és történelmi problemákkal foglalkozik, mint novellista könnyedén fejleszti meséit, mint drámairó — keres, próbálkozik, kisérletezik. Nagy érzéke van az aktualitás iránt, a nap kérdései izgatják, mégis ebben a darabjában a történeti perspektivát keresi, az olasz szabadságharczot veszi keretül drámai cselekvényéhez. Ennek a magyarázata az, hogy a múltba transponálja a jelent. Érdekes, hogy ebben a «Ghiberti gróf»-ban a szerző minden sajátságából van valami; van benne históriai légkör, szociologiai meggyőződés, érdekes mese; de a művészeti kivitel hiányzik belőle. Egy érdekes női alak áll a darab közepén, egy olasz bárónő, ki egy osztrák ezredes szeretője lett, szerelemből és — szabad gondolkodásból. (Itt van az, mi a szerzőt érdekli!) A darab 1859-ben játszik, osztrák uralom alatt levő olasz városban. Az ezredes nem akarja nőül venni a bárónőt, szabad gondolkodásból és talán szerelem hiányából. Ezért a bárónő keres módot a bosszúra és azt a bizarr gondolatot gondolja, hogy olyat fog elkövetni, a mivel annyira kompromittálja magát politikailag, hogy az ezredes, mint a város teljhatalmú parancsnoka, kénytelen lesz halálra vagy börtönre itélni őt. Ez sikerül neki. Segítségére van a czimbeli Ghiberti grófnak, a ki tulajdonképen magyar emigráns és az olasz ügy szolgálatában konspirál. Segíti a magyar emigránst, nem mert együtt érez olasz honfitársaival, neki a haza semmi (a szerző nyilván a mi szabadgondolkodóinkat akarja ütni), de így akar bosszút állani szeretőjén. Ghiberti grófot ezért agyonlövik és hogy mi lesz majd az olasz bárónővel, nem tudjuk. De ez már nem is érdekel bennünket, mert közben a bárónő kiábrándult szerelméből és gyűlöletéből és Ghiberti gróf nyugodt hősiességének hatása alatt lelkes olasz honleánnyá lett. Ebben több a didaktikai szándék, mint a művészi alakítás. De a darab nagyon érdekelte a közönséget, az előadásból pedig újra kitünt, hogy a modern beszédmód két kitünő képviselőjével rendelkezünk, Odryval és Somlaival. — A többi szinházakról majd a jövő héten.

Alexander Bernát.

ÉGI ÉS FÖLDI SZERELEM.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Neera.** – Olaszból fordította **Balla Ignácz.**

Husvét. Feltámadás napján.

Az egész ház ünnepel! Rosalba nagynéném az egész nagyhéten bőjtölt és e miatt idegei fellázadtak, ma megnyugodott és felöltötte Bismarck-szinű ünneplőjét. Romolo nagybátyám, régi családi szokáshoz hiven, azt kivánta, hogy ebédünket ma a konyhában költsük el, a szolgálólányt lehetőleg megkimélve a munkától. A konyha is szép ma, kifényesített rézedényeivel és babérlevél-füzérrel kicsinosítva. Remo nagybátyám ma végre magához hivathatta a legszegényebb és legszorgalmasabb kis diákjait, hogy mindegyiknek valami csekély ajándékkal kedveskedjen. Én önnek irok . . . és így mindnyájunk számára igazi ünnepet jelent ez a nap.

Baraczk- és mandulafák virágzanak az ablakok alatt és valóságos szin-szimfóniában olvadnak egybe. A kiséretet egy fecskeraj csipogása szolgáltatja hozzá. Remo nagybátyám kijelentette, hogy nincs az az emberi muzsika, a mely ezzel felérne. Az én Remo nagybátyám valóságos szent, vagy legalább is nagyon kevés hiányzik ahoz, hogy igazi szent legyen. Látszólag tanitóskodás a földi hivatása; de a valódi földi rendeltetése az, hogy mennél több jóságot gyakoroljon.

Romolo nagybátyám semi rosz ember, de mert az életben nem találta meg mindazt, a mit az élettől várt, hát zúgolódik minden ellen. Rosalba egy harmadik nagybátyám özvegye. Van valami különösen furcsa tulajdonsága: ha külön beszél egyik vagy másik nagybátyámmal, hát Romolónak, vagy Remónak nevezi őket, a szerint, hogy melyikkel beszél, de ha megtörténik, hogy mind a kettőhöz egyszerre szól, hát Romolónak és *Remolónak* nevezi őket. Ez az én családom.

Mindeddig megfelejtkeztem, családomról irva, egy kis képről, a mely itt áll előttem az iróasztalon, két öreg óra között. Nagybátyámnak egyik nővéréé volt ez a kép, csinos, aranyos kartonlapból készült keretével együtt. Ez a nagynéném pártában maradt, mert vőlegénye hirtelen és tragikusan meghalt egy golyótól, a mely a töltetlennek hitt fegyverből repült a szivébe. Nagynéném saját hajának szálaival hímezte ezt a képet, a mely egy sírt ábrázol, föléje boruló szomorú fűzfákkal. A sírkövön ez a felirás olvasható:

Szomorú fűz, ó sirj velem,
Hogy a sors ily könyörtelen.

A MŰVÁSÁRLÁS MEGSZERVEZÉSE

Irta: MITROVICS GYULA egyetemi tanár.

Régi igazság, amelyet azonban nem lehet eléggé ismételni, hogy közönség és művészet egymásra vannak utalva; sőt helyes értelmezés mellett az esztétikai közösségből kifolyólag, művész és közönség együtt teremtenek. Most azonban nem a műalkotás-műélvezés kölcsönhatása szempontjairól, hanem annak gazdasági műélvezés vonatkozásairól akarok a kérdésről beszélni.

A művészi élet virágzásának ugyanis megvannak a maga gazdasági föltételei. A legnagyobb tehetségekkel megáldott művészetnek is el kell sorvadnia, ha a gazdasági élet föltételei hiányoznak. Éppen azért, ilyen nyomasztó viszonyok között, amelyek korunkat jellemzik, kikerülhetetlen szükségesség ennek a kérdésnek a nyilvános tárgyalása a megoldásra kinálkozó lehetőségek megragadása érdekében. A művészetek virágzásának a további biztositása olyan feladat, amely elől az országos kormányzatnak sem szabad kitérnie. Csak a szűklátkörüség vetheti fel azt az ellenvetést, hogy a művészet fényűzés s azért az adózó polgárság érdeke tiltja, hogy a keservesen előteremtett fillérekből az állam erre a fényűzésre áldozzon.

A kultúrának, tehát a nemzeti kultúrának is, nélkülözhetetlen kiegészítő része az esztétikai kultúra, tehát a művészet is. Azért nemcsak kultúrfölény kérdése, hogy a magyar művészet létfeltételei biztosíttassanak, hanem elemi követelménye a kultúrpolitikának, hogy annak feladatai között a művészeti szempontok megfelelően érvényesüljenek. Ha művészeinket éhenhalásra és ha művészetünket pusztulásra ítéljük, a magyar kultúrán kikerülhetetlen és önmagunkat meggyalázó öncsonkítást végzünk el.

Mindez nem szorul bizonyításra; valamint az sem, hogy akkor, amikor az állami támogatást a viszonyok kényszerítő nyomása alatt a szellemi életnek mind szélesebb köreire ki kell terjeszteni, ugyanakkor az államhatalom támogatását a művészetektől sem vonhatja el. Csakhogy, amíg régebben ez a támogatás elegendő volt abban a mértékben, amily mértékben az állami vásárlások alakjában megnyilvánulhatott, addig ezzel ma már távolról sem lehet megelégednünk. Hozzá kell még tennünk, hogy az állami támogatás vásárlások alakjában nem is éppen legmegfelelőbb módja a művészetek felkarolásának. Hivatalos vásárlásoknál ugyanis nagyon nehéz az egyéni ízlés érvényesítése. Már pedig az individualitás elve a művészetek fejlődésének nélkülözhetetlen föltétele. Ebből a szempontból semmiképpen sem lehet szerencsés dolognak minősíteni az állami vásárlásoknál érvényesülő eljárásokat, melyeket az egyéni ízlés helyett a megalkuvások, kompromisszumok és a hivatalos intézkedések egyéb járulékai jellemeznek. Azért, ha a művészek anyagi helyzete nem követelné is, akkor is ki kellene egészíteni a hivatalos vásárlásokat olyan intézkedéseknek, amelyek azok egyoldaluságait kikerülik.

Mindezeknek és a következőknek is az elmondására különleges alkalmul szolgál az a körülmény, hogy megtörténtek az intézkedések a harmadik nemzeti kiállítás előkészítésére. Ne felejtsük el ezzel kapcsolatban a tavalyinak azt a szomorú tanulságát, hogy értesülésem szerint, azon egyetlen magánvásárlás sem történt. Ez más szavakkal azt jelenti, hogy művészeink dolgoznak és mindent elkövetnek, hogy nemzeti kultúránknak ezt a hatalmas és gyorsan megerősödött alkotását színvonalon tartsák, a művészeti élet másik tényezője, a közönség azonban a feladat ráeső részének a teljesítésétől tökéletesen félrehúzódott, illetőleg ennek a teljesítése ránézve, a saját erejéből, leküzdhetetlen akadályokba ütközött.

Kísértsük meg ezeknek az akadályoknak a leküzdését!!!

Számos tapasztalat azt mutatja, hogy a közönségben erősebben mutatkozik a művészetek iránti érdeklődés; amennyiben pedig az tettekben nem nyilatkozik, annak anyagi okai lehetnek. Egy megható esetet akarok ennek igazolására elmondani. Egyik művészünkkel történt, aki nagyon fölötte áll annak, hogy giccsekkel dolgozzék. Vidéki kiállitásán majdnem minden képe elkelt. Egyik uriasszony többször visszatért egyik képéhez, míg végre lelkiismereti aggodalmait és az akadályokat legyőzve, vevőül jelentkezett. Mikor megtudta, hogy a kiszemelt kép elkelt, könnyekre fakadt és mindent elkövetett, hogy a művészt rábirja az üzlet stornirozására.

Ezt az ébredező bátorságot, mely lassanként meggyőződik arról, hogy a művásárlás nem könnyelmüség, mindenképen támogatni kellene. Mivel a vásárlási kedv, különösen a vidéken, nem mindig párosul megfelelő jártassággal és műértéssel, meg kellene óvni hatósági intézkedésekkel a lelkiismeretlen kizsákmányolástól. A közönséget ugyanis hihetetlenül elárasztják a házalók olyan árukkal, amelyekre még a giccs is igen hizelgő elnevezés volna. Azért a legsürgősebb intézkedésnek tartanám az u. n. műtárgyakkal való házalás megtiltását. Nevetséges ellenvetésnek gondolom, hogy akik ebből élnek, azok nem foszthatók meg kereseti lehetőségeiktől. A kocsi-

Képzőművészet
P.Ö: G.O. 1935. 82. szám.
50-54. l kiegyenel

Glatz Oszkár:

Gyulay Pál

Foto
Guttmann és Rédner

fényezőknek miért kell okvetlenül képfestésből élniök? És ha van iparvédelem, miért ne lehetne művészetvédelem is? Hiszen a leghitványabb kontárság az, ami ilyen réven folyik a művészetek nevében. És emellett még kulturánkat is kompromittálhatja. Tudomásom van róla, hogy eféle dolgoknak a gyártása exportcélból is nagyban folyik. És különben is a haszonból a legkisebb rész jut ezeknek a „művészeknek", mert a tejfelt itt is az „üzérek" szedik le. Az állami intézkedések most már oly mélyen belenyulnak az egyén életébe, hogy nem volna nehéz dolog itt sem a törvényes intézkedésekhez a jogi formák megtalálása.

A művásárlás előmozdítására pozitív alapú kormányzati beavatkozást is lehetségesnek tartok. Abból kell kiindulnunk, mint már jeleztem is, hogy az államnak kötelessége a művészet gazdasági életfeltételeinek az elősegítése. Hogyha jogosult a költségvetés megterhelése művásárlásokra szánt összegekkel, akkor már tisztán csak célszerüségi kérdés, hogy a művészetek felvirágoztatására más címen is gondoskodjunk tételekről. Bátor vagyok felvetni azt a gondolatot, hogy *állami támogatással a művásárlások lebonyolítására létesíttessék önálló pénzintézet.* A részvénytőke nagyobb felének a jegyzésével biztosíttatnék az állami ellenőrzés és irányítás, a részvénytársasági formával pedig a mozgás könnyedsége. Ha egy millió pengővel indulna meg a részvénytársaság, a művészeti élet vérkeringésébe évenként kétmillió pengőt vezethetne be, akkor, amikor az állam egyszeri befektetése csak csekély összeggel haladná felül az ötszázezer pengőt. A támogatás módja az lehetne, hogy a pénzintézet szakértő becslése alapján megállapított vételár felét a pénzintézet kifizetné a művésznek, a művész és vásárló közösen benyujtott váltójára 12 havi részletfizetés kötelezettségével, melynek teljesítéséig a műtárgy a pénzintézet tulajdona marad. A kötelezettségek nem teljesítése esetén a postatakarékpénztári aukciókkal kapcsolatban a műtárgyat a részvénytársaság elárverezteti. A műtárgy értékének másik fele magánmegegyezés tárgya a művész és vásárló között. Megfelelő eljárás mellett megállapítandó volna azoknak a kiállításoknak és művészeknek a névsora, amelyek és akik ilyen módon üzleteket bonyolíthatnak le.

Glatz Oszkár:

Nagybátyám arcképe

Foto Guttmann és Rédner

Természetesen itt még sok részlet várna tisztázásra. Így példának okáért, amint az művész-körökben már megbeszélés tárgya is volt, nehéz volna az illető művészek kataszterének a megállapítása. Súlyos feladat, különösen állami részről a szükséges összeg előteremtése, de erre van példa és egyáltalán nem lehetetlen. Ám annál szükségesebb, mert csak az állam irányítása biztosíthatja, hogy nem klikkek és érdekszövetségek martalékává lesz az új üzletlehetőség.

Két dolog azonban egészen bizonyos. Az egyik az, hogy az államnak elhatározó lépésre kell elszánnia magát. És a magyar művészet érdeke megér egy félmilliós áldozatot, amelynek nem is kell szükségképen, mint odaveszett pénznek, áldozatul esnie. A másik pedig az, hogy minden bürokratikus eljárástól függetlenül az egyéni ízlés irányító befolyása előtt nyitja meg az utat.

Dixi et salvati animam meam!

A KIFEJEZÉSMÓD FENSÉGE AZ ANTIK KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

Az antikvitás hagyománya él — és pedig nemcsak azokban a tartalmi értékekben, amelyek kultúránk egészét alkotják, hanem az örök művészi formákban is. A klasszikus ókor érdeme elsősorban ez: a tiszta lényeget őrző alakok felismerése. A görögség eszmélkedése kiindult a tárgyakból, érzékelhetőségekből. A tárgyak tulajdonságainak tapasztalása és élményszerű tudomásulvétele útján jutott el a lelki realitásokhoz, melyek benne lassanként ideákká tudatosultak. A görög vallásos lélek formakészségére és plaszticitás-szeretetére jellemző, hogy ideái végső fokon istenekkel azonosodtak, a fogalmak állandó alakot öltöttek. Sok mindenre enged ez következtetni, így pl. arra, hogy már a görögöknek volt egységes műbölcseleten alapuló átfogó világszemléletük, leginkább azonban arra — és ez érdekel most bennünket —, hogy a görög művészetek mindegyikének hátterében ott van az, amelyik a formák és plaszticitás leghívebb megvalósítója, a képzőművészet.

Lessing Laokoonjában klasszikus megfogalmazást nyert az a tétel, hogy a költészet és képzőművészet között biztos határvonal húzódik. Ha ma

mégis az a helyzet, hogy irodalom és képzőművészet a kifejezésmódban nem egyszer egymásra találnak, az nem a Winckelmann-féle szabadabb felfogásnak az alkalomszerű érvényesülése, hanem időszerű megújhodása az antik műbölcseletnek. Méltó foglalatja ennek a pseudolonginosi irat, a halikornassosi Dionysionak tulajdonítható remekmű a művészi kifejezésmód *fenségéről*. A munka elsősorban irodalomtudományi jellegű, de — és itt vállik maradandó értékű, szellemi alkotássá — nem egyirányra beállított szemellenzővel nézi az irodalmi jelenségeket, hanem természetes, életszerű kapcsolatokat keres és talál mindennemű jelentős művészi megnyilvánulás felé. Iróját a platoni Eros ihlette az örök szépség világának megörökítésére. Szépség-ideája azonos az isteni szépséggel, megszemélyesedik Aphroditeben. Bevallottan ez az eszménykép válik a görög művészetek végső céljává: az Aphroditében testet öltött szépség. E szépség valóban oly békésen harmónikus, mint egy Aphrodite-szobor. Kifejezésre juttatja a kéklő tenger-mélységet, amelyből Aphrodite Anadyomene felmerült. Egyszersmind szerteárasztja a tündöklő égbolt színpompáját, amelybe Aphrodite Akraia templomainak ragyogása belejátszik. Velejár, hozzátartozik mindaz a tavaszi virágzás, örömteli báj, ami Aphrodite képmásairól lemosolyog éppen úgy, ahogyan a Charisok és Hórók Aphrodite elválaszthatatlan kísérői csaknem minden ábrázoláson. Létjogosulttá meggyőző ereje teszi a szépséget, amiként Peitho koszorúzza meg a tengerhullámból megszülető Aphroditét — Pheidias Zeus-szobrának a talpazatán (Pans. V. 11.8). A görög művészet világában láthatólag testszerű ideák élnek. Jóllehet ezek az alkotóerő ihletének megvalósulásában tiszta fogalmakká szűrődnek, lényegük kifejező formája mindig plasztikus. E felfogás szerint olyan szépségnek kell áthatnia az írásművet, mint aminő a legszebb istenszobrokról árad. Az íróművész, szép, eszmény-alakokat utánoz, nem egyszer képzőművészeti alkotást. A szépség ugyanúgy domborodik ki, mint festményen, képen a fény az árnyék mellett s elhomályosít mindent, miként a napsugár. A kifejezésmód szépsége a szellem sajátságos ragyogása. Az Aphroditében testet öltött szépség köréből határozottan kiemelkedik a fenség ideája.

Glatz Oszkár:

Háberern J. Pálné

Foto
Guttmann és Rédner

Glatz O.: Gyermekarckép. 58. l.

ALKOTÓ LÁNGÉSZ

Irta: KOSA JÁNOS.

I.

Ki a zseni? És mi a genialitás? E két fogas kérdésre nehéz felelni! Épp oly nehéz, mintha azt kérdeznők: Ki vagyok én? S mi a világ?

A világ mindannak összege, ami körülvesz: ez a papír, ez a ceruza, kint a csillagos ég, az álmaim, a vágyaim, mind csak részei a világnak. Én pedig azon része vagyok, aki tudomást szerezhet róla. Én állandóan a világban vagyok (ez életben semmiképpen sem tudok börtönéből kiszabadulni), mert amerre megyek, az mind világom területe lesz, amely új országokat szellemem vagy testem számára meghódítok, az mind egyuttal világom tulajdonává válik. Énem olyan viszonyban van a világgal, mint a római kliens nemes gazdájával.

E rabszolgai viszony ellenére ha énem a világ felől eszmélkedni kezd, úgy a csodálkozás lesz rögtöni első élménye, θαυμάφειν, amint annyi görög filozófus mondta. E csodálkozás látszik a csecsemő tágranyílt szemében, ha új játékszert pillant meg és így csodálkozott Kant is a csillagos ég láttán. De e csodálat csupán a legelső hatás, melyet a világ énemre gyakorol, a továbbiakban épp ennek nyomán, felébreszti a törekvést, hogy belehatoljak. Az énem akar a világba hatolni! Mily balgatag vágy! Mintha kis hangyát tennének ki Ázsia szárazföldjén, hogy ismerje meg e hatalmas kontinenst. De mégis, a lélek ösztökél erre és ennek szavára énem botorkálva megindul a meredek ösvényen. Az én akar a világba hatolni, hogy lássa, szemlélje, hogy ilyenformán ő is gazdaguljon, bővüljön.

A világszemlélet módja szerint kétféle embertípust lehet megkülönböztetni: egyik a felfogó, másik a kifejező. Az előbbi kiélvezi az elébe hozott, frissen tört rózsát, beszívja az illatát, elraktározza minden szirmának a képét és ha később reá visszagondol, pontosan látja minden rügyét, tüskéjét. Az utóbbi, havas tél idején, amikor már minden rózsa elvirult, úgy le tudja írni a régen, vagy soha nem látott virág színét, hogy hallgatója szavai nyomán maga elé képzeli. Az első számára a világ azon rengeteg benyomás összege, amelyeket az én a lélektan törvényei szerint készít róluk, amelyeket Wundt appercepcióknak nevezett és amelyeket a lélek valamelyik zúgába rendre elraktározott. A másik ezen benyomásait össze-vissza tudja keverni, elraktározza őket, összeállítja új sorrendbe, majd egészen függetleníti magát tőlük, soha nem létezett dolgokról nyer benyomásszerű képeket és végül is elméjében új világot formál belőlük. Az előbbi csak érez, gondolkodik, az utóbbi alkot; az előbbi passzív, utóbbi aktív szemlélője a világnak. Hogy az előbbi típus a világot szemlélte, abból csak neki van haszna; az utóbbi viszont az egész világ hasznára szolgál, kifejezvén neki benyomásai színességét. Ez a lángész!

A lélek geniálitása épp ezen alkotása, ezen kifejezőkészsége. De a geniálitást nem lehet pontosan megmagyarázni. Életrajzzal, sokfajta elmélettel megk özelíthető, de akkor még mindig fennmarad valami teljesen megmagyarázhatatlan, emberszem számára beláthatatlan valami és ez a tehetség. Tudjuk, hogy Dante mikor pillantotta meg Beatricét, de nem tudjuk, miképp születtek meg szonettjei. Olyan ez, mint ahogy bármiképp iparkodunk is a műalkotást megközelíteni, bármennyire igyekszünk beléjehatolni, mindig marad valami, amit megismerni, szétbontani nem tudunk.

Csak szűk határok között tudjuk a zsenit magyarázni és pontatlan megközelítő értéket mondunk azzal, hogy a lángész a kifejező ember.

A kifejezésről annyi bizonyos, hogy értékesebb és nehezebb művelet a felfogásnál, a lélektől nagyobb megerőltetést kíván. Az akaratnak állandó egy célra irányítottságán kívül a figyelmet is erősen a tárgyra rögzíti, azt kívánja, hogy a lángelme állandóan vele foglalkozzék. E megerőltető lélekmunka magyarázza azokat a különös lelki körülményeket, amelyek közt a kifejezés megszületik. Fáradságos munka ez, amely kétségtelenül elbágyasztja az akaratot, az elmét, az érzelmet. De ugyanakkor a fáradtság, a kifejezett tárgy újszerüsége miatt izgalmat okoz a lélekben. A nem-kifejező lélek azon rengeteg benyomása, amelyeknek összege a lélek egyik legfontosabb alkatrészét teszi, szép rendben, okság szerint összekapcsolva helyezkedik el, mint rendben tartott könyvtárban a könyvek. De a kifejezés izgalma bizonyos mértékben megzavarja a benyomások rendezettségét. Vannak zseniik, akiknél alkotás után elernyedés áll be és egy ideig nem dolgoznak, mások alkotás után idegnyugalmat éreznek, megkönnyebbülést és nyugodtan várják a következő kifejezés izgalmait, ismét másoknál az alkotás, vagy néha nemalkotás korszaka hatalmas érzelmi orkánokat

Glatz Oszkár: Beöthy Zsolt
Foto Guttmann és Rédner

Glatz Oszkár

Míg a szépség-ideának visszatükröződése lehetett az emberiség érzékvilágában a gyönyör, a fenség egymagában kiteljesedett isteni magasztosság. A fenség megrázó félelmetességével és elragadó erejével ekstázisba ragad. Minden tekintetben, a művészi lélek valamennyi megnyilatkozásában nagyszerűséget jelent. Ilyenmérvű antik műalkotás — egykorú szemszögből — Polykleitos Doryphorosával szemben a rhodosi Kolosszus. A fenség leigázó, vakító erejét fényhatásban a villám fejezi ki leghívebben. A kifejezésmód fensége istenadományként él és hat az emberben s halhatatlanná teszi a géniuszt.

E világszemlélettel a klasszikus múlt ajándékozott meg bennünket. Az emberi lényegesség igaz formái az antikvitástól maradtak ránk. Ezeket megtölteni egyéni tartalommal annyi, mint az antik görögség útját építeni tovább, előre.

Nagy Ferenc.

A MAGYAR ARCKÉP MESTEREI

GLATZ OSZKÁR

A művészet a fokozott érzelmi energiáju ember formanyelve belső *én*jének kifejezésére. Az *énélmény* mint elsődleges tényező szerepel a művész lelkében, hogy azután szeizmográf érzékenységű lelke a problémakeresés nagyítóüvegén keresztül perspektiválja papirosra a belső nagy elváltozásokat, elzuhanásokat és felemelkedéseket. A festő az a művész, aki akarati jelleget visz be az érzelmi alapsémába epikus célzattal s így az érzelem mellé már a megértés értelmi aktusát vonja. A kompozíció, a tájkép, a portré képezik azokat a fokozatokat a festészet keretén belül, amelyek mind szűkebbre és szűkebbre szabják az érzelmi teret a festő lelkében.

A portré kényszerít, feltételez, korlátoz. A festő ennek megalkotásánál úgy mondva teljesen nélkülözi a szent „rabies" perceinek csodálatos ösztönzését, már csak erős képzelet munkával képes valami intenzív kiindulást találni. Így érthető, hogy sokszor bekövetkezik a portréfestőnél a technikára való utaltság, ahol csupán másolója lesz a meglévőnek, imitálója a természetnek. Itt megint feltámad a nagy kérdés a természet és a művészet viszonya között, mely ma már mindenütt a pozitívista felfogással szemben a „natura sulta", a kiválasztott természet ábrázolása a felelet. A nagy festőnek meg kell értenie, hogy nem állhat azon a goethei nézeten, amely „az ember leghívebb ábrázolója a külseje" megállapítást szószerint megfogadja.

Glatz Oszkár az a festő, aki portréiban a nagyszerű kiérzéssel megállapított *jellegzetességet* festi; tudja, hogy nemcsak a külső fiziognómia szószerinti ábrázolásában merül ki az arc lefestése, hanem olyan vonások, apró gesztusok megörökítéséből is, amely a belsőnek önkéntelen, de annál hívebb tolmácsolója. Alaposabb vizsgálatnál meg kell látnunk, hogy Glatzot portréi festésénél ihlet vezette és így azok közé tartozik, akik ennél a maecenási festőműfajnál szóhoz engedik az igaz művészetet, azt, amely többé már nem tűri a szép e formai kifejezés módjának mesterséggé való átalakulását. Mert Glatz Oszkár eszmeembereket fest. Az emberi erények, jó tulajdonságok megszemélyesítőit keresi, hogy így megörökítse a tudást, a kiegyensúlyozottságot, a bátorságot, a talentumot stb. Azért mester Glatz, mert azt a kevés lehetőséget, melyet a portré korlátjai meghagynak, minden technikával — sőt minden technikától függetlenül is — olajjal, sőt a művész kézét a portréábrázolásnál még kevésbé megkötő grafikával, szénnel, ceruzával és tussal mélyen kiaknázza és tágkörü művészetté emeli. *P. Ö.*

Glatz Oszkár: Önarckép

de ő már nem érzi a nyomást ugyanakkorának. Mikor először emelt zsákot, minden lépésre vigyázott, óvatos volt a felvételnél, a nyomó felület minden darabkáját külön is érezte. De nemsokára biztosan emeli válla egy meghatározott helyére, menés közben egész más dolgokra gondol. Azaz a tudat már nincs lekötve és a teher érzete egész az észrevétlenül maradt élmények nivójára sülyedhet le. De mi is, ha például megyünk, millió és millió érzetet élünk meg, alig vesszük észre, ellenben egész másról gondolkodunk. Csak ha véletlenül beleütközünk valakibe, emlékszünk esetleg vissza homályosan a menésélményre. A tudattalanba tehát teméntelen élmény torkollik bele, amelyek féltudatosak vagy egész tudattalanok voltak kezdettől fogva. Azonban a tudattalanba való elmerülés — ezt épp Freudtól tudjuk — még nem jelent elveszést. Az élmény, csak úgy mint az anyag nem semmisül meg. Ott marad „készenlétben", hogy bármikor újra felmerüljön, a tudatba toluljon. Ha azonban nem is nyomul a tudatig, féltudatos állapotig minden pillanatban juthat és jut is. Amikor itt írom e dolgokat, kezem, felsőtestem, a felső combok bizonyos izomvonalak irányában erősen feszülnek. Ez a feszültség oly intenziv, annyira erősen „féltudatos", hogy egy pillanatra képes a gondolatokra feszített figyelmet is megosztani és pihenésre késztetni a kezet, szóval a tudatcentrumot elfoglalni. Azonban rendesen idáig nem jut a dolog; az orgánumérzések féltudatosak maradnak és a következő karakterük van: az inger a motorikus pályákra jut és az izmok segítségével innerválja a periferikus szerveket. Az ingerülés hatása alatt bizonyos izmok feszülnek és e feszültséget legalább megközelítőleg, mint minden erőt, vonalszerűleg képzeljük, illetve érezzük. Amikor izmaink megfeszülnek, egy megfeszített húr élménye támad fel bennünk. És ez a vonalszerű tovaterjedés képezi forrását a vonaldekorációnak. Itt a legváltozatosabb formák érződnek meg direkte belső észrevevés útján és már csak a vonalművész technikai készsége szükséges ezek leképelésére, levetítésére a síkra. Az a néha hihetetlen ügyesség, amellyel egyes rajzművészek komplikált vonalvezetéseiket létrehozni szokták, főleg az emberi test különböző szituációinak ábrázolásában mutatkozik. És hogy épp az emberi test ilyen görbüléseit, ugró, guggoló, menő stb. situációit tudják ily kitünően ábrázolni, nem véletlen! Mert itt a legkönnyebb az érzés átvitele. A szemlélő fantáziában és ú. n. kis mozdulatokkal utána csinálja a szemlélt egész mozgását: a kötéltáncos balanszirozódásait, a cirkuszvirtuóz fejes ugrásait stb. Az anatómiai tanulmány voltaképp már ennek a természetes ismeretnek scientifikálása, pontosabb, elemzettebb formája. De különben is az anatómia csak az izomtájakra tud felvilágosítást nyujtani, a test különféle helyzeteire nézve és az izmoknak e helyzetekbe való alakulására ritkán. Itt tehát már nem segít más, csak az „Einfühlung". Most már közelebb vagyunk a vonalkeletkezés megoldásához. Szép az a vonal, amelynek izominnervációja „Einfühlung" alkalmával örömet kelt bennünk a felett, hogy az Einfühlung sikerült. Valamely anyag vonalvezetése is ezen anthropormorfizmus szerint alakul. Ez a sikeres Einfühlung dönti el, hogy mily anyagok szeretik a hasábos, melyek a gömbölyű vonalvezetést. Azaz a vonalvezetés az anyag fizikai tulajdonságaitól függ; azonban a szépsége attól függ, tudjuk-e ezt az anyagot magunkba „beleérezni". A beleérzés lehetősége oly kérdés, amelyet még kellően nem vizsgáltak meg. Itt azonban maradhatunk a ténynél, hogy ez a képességünk tényleg megvan. Csak ahol kilátás van bármi módon (jelen esetben Einfühlung útján) öntevékenységünket érezni, ott lehet szó esztétikai élvezetről.

Hátra van azonban az úgynevezett tárgy nélküli vonal: a dekorativ vonal esztétikai értelme. Mi történik itt? Az elmélet súlypontja erre a részre esik és hipotétikus volta is kellő világosságra jut. Az izomfeszültség némely esetben nagyon intenziv lehet, anélkül hogy a féltudatosból a tudatosba tudna átmenni. A megélés ilyenkor a tudatlanban vesztegel. Itt tehát épp úgy céltudatos kiszorítás működött, mint akármily más komplikált képzettel szemben, amely összeférhetetlen. Ilyen állapot főleg az, amely nagyon erős testi jellegű — de egyébként összeférhetetlen — vággyal

Művészet 1911.

ARCKÉPTANULMÁNY
GLATZ OSZKÁR RAJZA

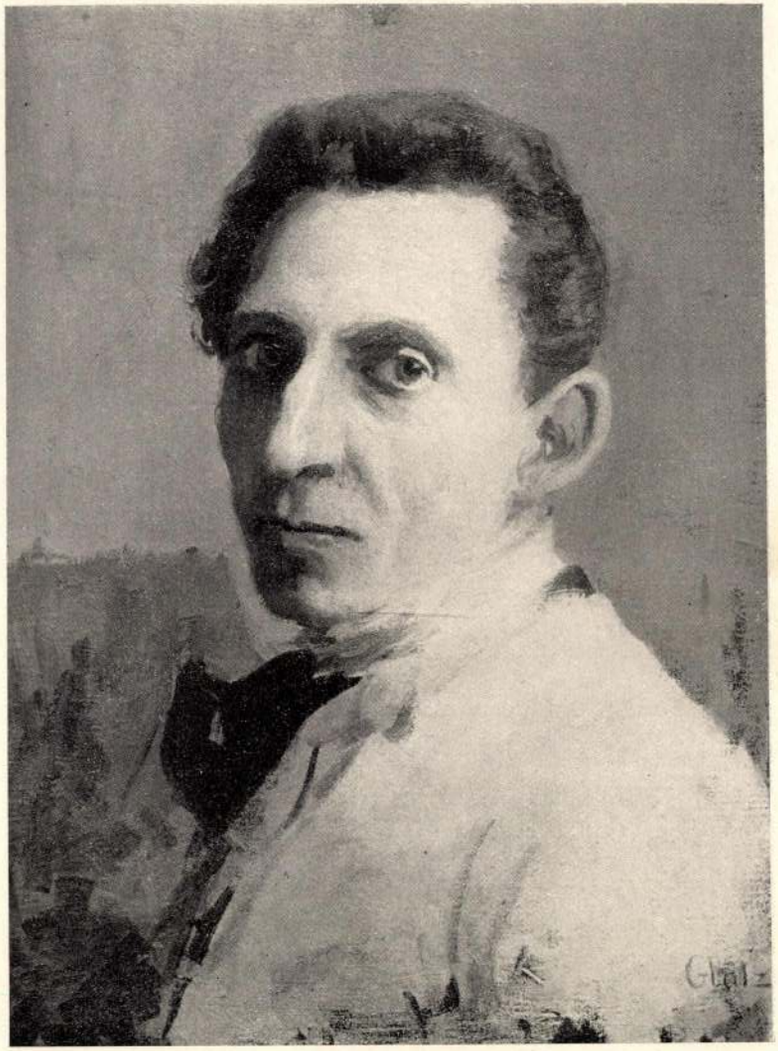

ÖNARCKÉP
GLATZ OSZKÁR FESTMÉNYE

ZICHY KÁZMER ÉS ESZTERHÁZY LÁSZLÓ GRÓFOK
ARCKÉPVÁZLAT
GLATZ OSZKÁR MŰVE

kapcsolatban lép fel a szervezetben. A vággyal együtt aztán a neki megfelelő beidegző „kis mozdulatok" (melyek a vágy teljesülését anticipálják vagy pótolják) és izomfeszültségek is kiszorulnak. Ezek emlékei a dekorativ vonalak. A dekorativ vonal a láthatatlannak a fényképe, emléke a tudattalanba merült inkompatibiliáknak, kompromisszuma a racionális és pudiciózus tudatvilág és a kiszorított, de féktelen és meg nem semmisíthető ösztönöknek. Itt az anyag túlnyomólag sexuális jellegű. Hogy a kérdés tisztázása minél jobban biztosíttassék, meg kell különböztetni kétféle dekorativumot. Az egyiket így nevezem: az előzetes élvezet szimboluma, a másik a szekundér szimbolum. A másodikkal hamar végezhetünk. Erotikus táncok és ezek rajzai és hasonlók tartoznak ide, voltakép nem egyebek, mint a primér ingerülés átterelődése a szekundér pályákra, képzetkompromisszum a primér élvezetvágy és a társadalmi szemérem között: lényege az — a már infantilisan mutatkozó — hajlam a test megmeztelenítésére. Igazi artisztikum csak az első lehet. Itt nem is kell a szekundér pályákra való konverziót hívni segítségül, mert előzményekről van szó, amelybe beletartozik nemcsak az előzetes erotika, hanem minden, ami ehhez környezet és finom asszociáció.

Akármily problematikusnak látszik is e megoldás, mégis az igazságot tartalmazza és azonkívül azzal a nagy előnnyel is rendelkezik, hogy alkalmas egy teljesen megnyugtató és természettudományi értelemben exakt verifikációra. Ehhez nem kell egyéb, mint hogy az ember az orvos szerepét vegye fel és önmagát vagy másokat analizáljon. A latens vágyképzetek ugyanis nemcsak maguk kelnek ilyenkor életre, hanem felvilágosítást kaphatunk a hozzájuk innervált izomirányokról is. Csak mivel minden sexuális dolog oly igen punitus mai társadalmunkban, az oka annak, hogy még a művészek közül is csak azok mertek szót emelni, akik ezt nagyobb veszély nélkül tehették, mert nekik módjukban áll, nem magát a direkt előélvezetet, hanem annak féltudatosságig emelkedő kompromisszumait ábrázolni. A dekorativumról eddig is tudtuk, hogy valamiféle szimbólum, de hiányzott a tudat a szimbolizálandóról. Mégis ha az ember alaposan kikérdezi a dekorátort, hogy mondja el mindazokat a gondolatait, amik a rajzzal és annak megrajzolásával kapcsolatban benne felmerültek, akkor kiderül, hogy miről van szó.

Nem állítom, hogy minden esetben így van. Lehet, hogy vannak egyéb forrásai is a dekorációnak, mint kiszorított presexualitás. De még ha elő is fordul ilyen, akkor is ezzel kapcsolatban lép fel és önmagában kevés volna az ereje ahhoz, hogy „nyomtalanul" kiszoruljon a tudatból és vonalkompromisszumokat kezdeményezzen. Csak gondoljunk Aubrey Bearsdley raffinált nőaktjaira és azok dekorációira. Bármi legyen is a fogalmi helyzet, az ábrázolt miliője, épp ő nála legjobban kiviláglik az erotika, mely rendszerint a bachanália benyomását kelti. Nem mondom, hogy mind ilyen. A német nyelvnek van egy szava, amely az erotikában való élést annak szelídebb formájában fejezi ki: a Zote. Ez az, ami ábrázolásra talál, vagy ami az ábrázolandót annyira meg tudja erősíteni infantilis és tudattalan forrásokból, hogy dekorativ, azaz manifeszt tárggyal nem bíró ábrázolásokra lesz alkalmas.

Hátra volna még az architektura. Azonban a végén vagyunk a befoglalható térnek és így ez máskorra marad. Csupán az eredményt bátorkodom előre is leszögezni parallelizmus kedvéért. Az architektura, amennyiben és ami belőle művészet, szintén szimbolum. A legtávolabb értelemben vett kozmologikus erőfeszülések képe, azaz az a tünemény, hogy mi, még a természet nagy anyagainak és tömegeinek a nehézkedését és energiáit is antropomorf módon érezzük meg. Erről azonban máskor.

Dr. Varjas Sándor

GLATZ OSZKÁR VÁZLATKÖNYVÉBŐL

GLATZ OSZKÁR

Ott álltunk a jernyei dombok alatt. A nap leszállóban, a nedves, zsíros, tompafényű zöldeket felragyogtatva. — Igazi Glatz-táj, — kiált fel társam, kivágva a természetből karja egy lendületével egy darab zöld domboldalt, alul kacskaringó sárgás poros országúttal, mely lassan levezetett a hegyről a völgybe. Mindez beleolvadt egy egyénien sajátos tónusba, melyben a tárgyak színei elveszejtették magukvaló értéküket, de belesimultak a nedvesen tompa zöldbe . . .

E jelenség érdekelt.

Ime egy meglátás, egy művészi forma, melyre rátalálunk a természetben is. Emlékeztem egy nemrég hangos vitára, melyre ez szinte válaszul szolgált. Hogy ki, a festő vagy a laikus, fedezte fel a természetet? Bizonyos, hogy aki a tájat nézve, meg tud szabadulni egyéni érdekeitől, «gondtól, félelemtől, babonától», az gyönyörködni is tud a természetben. De azért egészen mást lát meg benne a festő is, a laikus is. A festő nem a fűt, a mezőt, az eget, az alakokat nézi, hanem első sorban a színfoltot, a különféle világos és sötét színt, és a színektől átitatott levegőt. Ezek az ő motívumai. De még itt sem áll meg. Ő a motivumaiból csak kiindul. A festő szemében a művészeti szép a megtalált kifejezési forma; csak ha a természeti szépben lappangó új művészeti szépet felismeri és megtalálja hozzá az ezt kifejező eszközöket is, csak akkor nyugszik meg a művész, az alkotásban. Ez a művész psychologiája. Ő az, aki — mint Dürer kívánta — ki tudja ragadni a természetből a benne rejlő, lappangó új szépséget, az ismeretlen formákat s mi azok szépségét csak a művész után fedezzük fel újra. Hányán látták London ködét Whistler előtt, a roueni templomot körülcsókoló napfény báját Monet előtt! Azok titkos szépségét csak a művészek után ismertük fel, addig rejtve maradtak a sokaság előtt, csak ő, a művész, az új szépség igazi felfedezője. Nem az a kérdés, hogy látja-e a természetet a laikus, az sem igaz, hogy kölcsönösen fedezik fel egymásnak, a kérdés az, hogy ki látja meg a természetben az új szépséget? A művész, aki nem a természetet teremti, mint ahogy Wilde paradoxonja hangzik, a művész az új művészi szépet teremti, felismerve és kifejezve azt, úgy hogy később felismerni azt a laikus is. Ezért változik koronként a közönség ízlése a «szép táj» megállapításában, ami a kor művészetének, egy-egy kiváló alkotó szellemének a hatása.

Korunk művészete a szétszórt világítás, az atmoszférikus csodák százféle formáinak visszaadására törekedett s e nagy elv kifejezési eszközeit is megtalálta. Az új szépséget még a természetben sem ismerte fel mindjárt a laikus, mert az előbbi művészgeneráció szemével barnás tónusban látta a természetet.

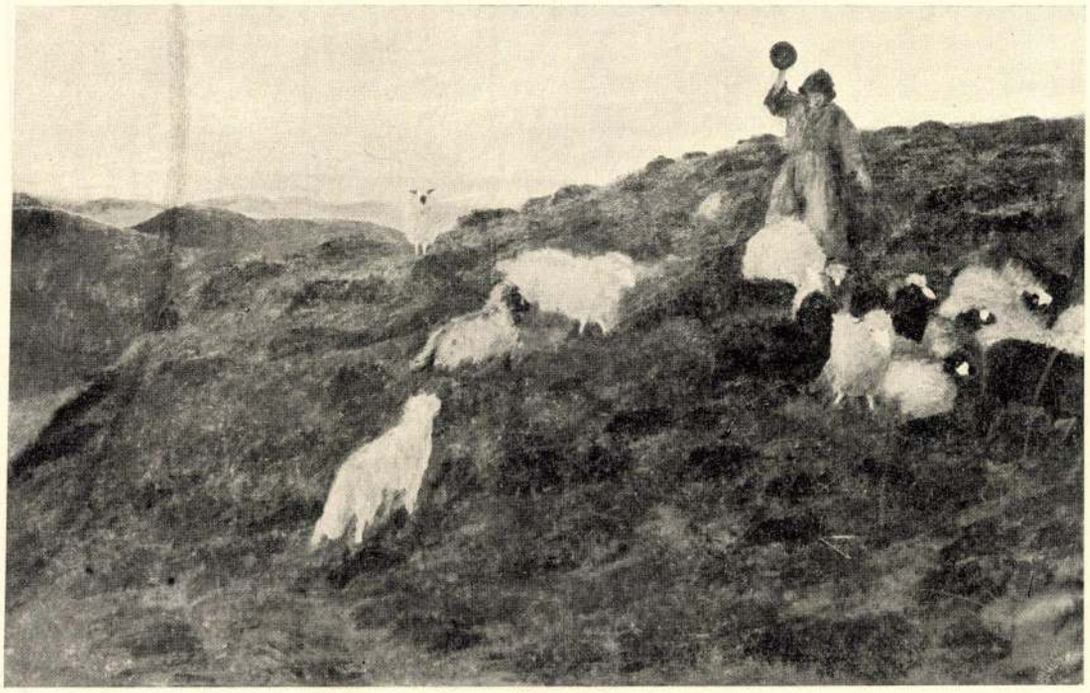

BIRKAPÁSZTOR
GLATZ OSZKÁR FESTMÉNYE

Csak hosszas kitartó küzdelem, egy új nemzedék felnevekedése után élvezték a tiszta színek ragyogásának szépségét. Kár tehát most azzal hozakodni elő, hogy mit nekünk művész, mi is látjuk a természetet! Mert emlékezzünk csak vissza a lila árnyékokra, már Goethe megfigyelte, a rózsaszínű reflexekre, már Delacroixe megfestette, de a laikus tagadta körömszakadtáig. És őszintén. Mert barnalátásos szeme nem látta a természetben. A művész már látta s lassanként hozzászoktatta a közönséget is. Ha Mátyás király látta a tájat, hát a miniatüristáitól tanulta.

Legalább is a tájban rejlő új szépségeket. Mert ezt a művész után is nehéz felismerni. Hiszen még a természettudósok, mint például Ratzel is elismerik, hogy a természetnek nem egy új szépségét művésztől tanulták ők is megismerni s mégis a művész az új felösmeréseiért mennyit szenvedhetett mindenha?! Művészgenerációk váltogatják egymást, míg az új szépséget — egyre finomabb formában fejezve azt ki — egyre igazabb árnyalatáig elemezve azt, a — laikus is elismeri. Nem a pleinair-festés úttörő mesterei aratták a nagy, az elhatározó diadalt, hanem az árnyalatokat keresők, a finom részletigazságokig hatolók, amikor már az új laikusgeneráció is meglátta az új szépséget a természetben és gyönyörködött annak művészi kifejezésében. Most már nem állott útjába annak semmi, hogy egy-egy új árnyalat szépségét ne méltányolják s így Glatz természetmeglátását is, a napszállat tompa tónusát, melynek művészi formáját is megtalálva egy új harmoniát teremtett, egyénivé, sajátossá, sajátjává téve azt. Ez Glatz művészetének jelentősége.

Hogyan jutott el ide?

I.

Ez egy egész regény, de nehezen olvasható. A fejlődésének dokumentumai elárulnak ugyan valamit, de inkább csak sejteni lehetne az igazságot, ha maga a művész el nem árult volna egyetmást. Hogy micsoda hangtalan küzdelmek folytak le a nyugodalmasnak tetsző formák mögött!

A BUJÁKI DOMBOK
GLATZ OSZKÁR FESTMÉNYE

Jó régi pesti purgercsaládból, 1872-ben született. „A legszebb családi élet között, de nem művészi környezetben nevelkedtem, írja. Így történt, hogy nagy szorgalommal végezve a gimnáziumot, vége felé teljesen elhanyagoltam a kezdetben buzgón gyakorolt rajzolást s az érettségi után, bár apám nem ellenezte volna a művészi pálya választását, először bölcseleti tanulmányokkal foglalkoztam. Berlinben és Münchenben négy szemesztert hallgattam, közben újra rajzolni kezdtem s egyetemi tanulmányaimmal párhuzamban rajzkurzusokat is látogattam."

Rajzkurzusokat látogatott a filozófiai tanulmányok mellett! Ez a lényeges, ez az egész ember képe. A bölcselkedő hajlam az abstrakcióba való képességet jelenti, ami összeesik a rajzkészséggel, hiszen ez is elvonatkozást jelent a színtől, a formára való teljes koncentrálás mellett. Ez Glatz Oszkár uralkodó tehetsége, az éles megfigyelés, a vonalra bontás, az elemzés, a részletekből való összerakás, gondolkozásban és látásban egyaránt. Az egyetemen és az akadémián egyaránt méltányolták, játszva jut a müncheni akadémiára, a párisi Jullian-on is elismerik haladását nagy az összhang közte és Hollósy között is, amikor melléje kerül Münchenben. Hogyne, látása és a kor törekvése egy. Hollósy is Leibl-t, Bastien Lepage-ot, de végső ideálként Holbein-t állítja eléje, a nagy természetösszerakókat, a részlethalmozókat, a kicsiről az egészig hatolókat, szóval a rajzlátókat. Itt volt Glatz elemében!

De Hollósynak nagy köre volt, fiatal művészek, akik a rajzlátásból kivergődtek a színhez, a napfényhez és az atmoszférikus csodákhoz, elmenekültek a műterem-megfigyelésektől a nagybányai nagy természethez és magukkal vitték Glatz-ot is. Eleinte beletalálta magát az új környezetbe, mindössze az történt, hogy műterem helyett künn a

szabadban komponálta össze formarészleteit. „Bányászok reggeli imája" a címe első nagyobb művének, amolyan rajzlátásos kompozició ez, egymás mellé helyezett, számra nézve tizenöt, a fal előtt álló vagy térdeplő alakkal, lokális színekkel kifestve, minden részletében szigorúan kitanulmányozva, „Gondos" munka, de társai kolorisztikus tanulmányait látva, maga is megdöbbent munkájától. Azonnal felismerte a bajt: igen bizonytalan a színérzéke. Barátai azt tanácsolták, hogy temetkezzék csak a természetbe s ő — a következő évben — felhurcolkodott a hegyek közé, egy vadászházba, teljes magányba, ott töltött egy hosszú nyarat, Robinson-életet folytatva, a színcsodák bámulatába merülve. Nem tudta megérteni, hogy ami neki oly nehéz, — a színek finom átmenetének megérzése — az társainak, Thormának, Rétinek, de főleg Ferenczynek játékos munka. Azokat az ösztönük vezette, őt gátolta; azoknak muzsikát suttogot a színmelódia, ő nem hallotta; azok első látásra vászonra rakták a legfinomabb árnyalatokat, ő kevert, pepecselt, kent-fent, minden tudatosság nélkül, ahogy maga írja: „Emlékszem, mint csodálkozott Ferenczy, aki velem töltött ama vadászházban két hetet, miként maszatoltam néha órákig összevissza a leglehetetlenebb színekkel, csak lassanként vergődve ki a helyes színskálára."

Pedig azon az emlékezetes nagybányai kiállításon éppen ez az anti-színtalentum nem látszott meg. Finom, puha, lágy tónusba ágyazott színek uralkodtak „Est a havason" című képén s a sok hozzávaló birkatanulmányon, megannyi szín- és fénymegfigyelésén, a jellemző mozgás keresése mellett. A második nagybányai kiállításon már megjelenik a szénrajz és a karakter keresése, főleg egy arcképén, egy igen egyéni arcú öreg úron, aki szivarját kezében tartja, nekitámaszkodik az asztalnak és amint áll, él, beszél, oly eleven volt, főkép mozgásban. S ez, a karakter megérzése a formákon át, a színek bizonytalanságával egyidőben, egyre fokozódott nála. Keservesen érezte ezt. Igen szorgalmasan dolgozott, de elégedetlen volt az eredményeivel. Társainak kolorisztikus kifejező ereje egyre gazdagabban bontakozott ki, ő maga csak formát látott s minél jobban erőltette a színlátást, annál jobban összezavarodott. „Ez a kínlódás — írja önvallomásában — végre krizishez vezetett. Kezdtem elveszíteni önbizalmamat, mindenféle szamár teoriákkal vagy fix ideákkal próbáltam magam megnyugtatni az önkínzásig, ez igen szomorú idő volt." Pedig éppen akkor nősült meg s vonult vissza az erdélyi magányba, miközben megnyugtatásul kizárólag szénrajztanulmányokkal foglalkozott. A következő években rajzoló volt. Igen sok éven át. Csak a Művészetben közölt szénrajzait kell végiglapoznunk, hogy ezt a sajátos formalátását megérthessük.[1] Eleinte zsáner-, majd táj-, végül szinte kizárólag arcképeket rajzolt s a formák hűséges visszaadásával, a jellemzetes éreztetésével elért sikerei megnyugtatták. Visszakapta önbizalmát és egészen az arcképrajzban egyesítette erejét.

Egy váratlan megrendelés újra kiforgatta nyugalmából. Egy előkelő vadásztársaság csoportképet rendelt meg nála, egy festményt, és ez a színkérdéssel való foglalkozásra kényszerítette. Időközben évek teltek el. Elszakadt a nagybányai festők társaságától s a sok rajz hajszálfinom élességgel látóvá tette. Uralkodott a formákon és mikor a kompozicióhoz szolgáló vázlatokba fogott, a festés sokkal könnyebben ment, mint azelőtt. Csak a tanulmányok összefoglalásával került felül veleszületett és legyőzhetetlennek tetsző éles és kemény formalátása. A csoportképpel egyidőben a vázlatokat is kiállította: a különbség szembeszökő volt. Ez felvilágosította. Mikor a következő évben balatoni tájképeket festett, a látóhatár kitisztult, a színlátása öntudatossá vált.

II.

Mi az, ami felvilágosította?

Alapjában formalátó volt, aki színtől elvonatkozva, részletről részletre hatolva látta a természetet, a szobrász módján, aminthogy

[1] Néhány főbb, lapunkban közölt szénrajzára hívjuk fel olvasóink figyelmét: az I. évfolyamban a 82, a II. a 108, 240, 272, a III. a 277, IV. a 189, V. a 32, VI. a 84, VII. a 360, VIII. a 147, 232, 371, IX. a 120, X. a 16, 213. lapokon közölt táj- és figurális szénrajzokra.

JÁTSZÓ GYERMEKEK A BALATON PARTJÁN
GLATZ OSZKÁR FESTMÉNYE

Klinger — a rajzoló — is így látván, most már nem festő, hanem szobrász, belátván, hogy akkor is szobrász volt, mikor festett. De a kor színmámorban élt. A színformakultusz uralkodott. S Glatzot nagyon lehangolta viziójának hiányossága.

Szembeállítva a csoportképhez készülő vázlatokat a kompozicióval, meglepetve ismerte fel, mennyivel festőibb a vázlatok hatása az összeegyeztetett, egymás mellé állított, igenis megcsinált, formahalmozással kihozott egység hatásánál. Nézzük meg jól egy ilyen vázlatát, teszem az itt közöltet, mely Zichy Kázmér és Eszterházy László grófokról készült.

Csak a mozdulatot és a nagy körvonalat figyelhette meg, a formákat konstruáló vonalat, amint az a színfoltok egymás mellé állításából kibontakozik. Néhány szín, a zöldhajtókás barna kabát, a sárga nadrág az egyik alakon, a szürke ruha és a bőrkamásli a másikon. De mindez foltban látva. Sehol belső rajzolat. Színárnyalat ad csak plasztikát. A nagy képen mindez gondosan kikeresve kemény, élettelen, merev lett. Mi a tanulság? El kell fojtani túléles részletlátásra való hajlamát. Egységben kell látni a világot, fényben, atmoszférikus hatásában, amint a színfoltokból kialakul. A Balaton mellé menekülve kezdte megérezni a párás levegőt s a parton játszó gyermekek csoportját ellesve, hirtelen egységbe foglalta az impressziót a vázlaton. A vízben két ökör gázol, elől egy kékpettyes ruhás gyereket karján tartó leány előtt három kis falusi fickó térdel a homokban, piros és kék kabátkákban. ami mind csak egy-egy színfoltnak hat. De már a nagyobb feldolgozásban mindez lesímítva, gazdagabb lett belső rajzolatban, ami

egyszersmind színerőtlenedést és tónusdisszharmóniát jelentett. Ez volt a nagy értelmi élmény, mely felvilágosította. A lágyság és a belső rajz, a tónus megőrzése és az éles részletezés kizárja egymást, ki a színegybeolvadás, a tónusharmónia és a vonal kikeresése. Most tehát ismerte önmagát és küzdhetett ellene. Tudatosan. Ami nagybányai találgatásainál csak tapogatódzásból ha sikerült, azt most öntudatosan kikereste: a tónusban egybefoglalt természetet.

Most már nem veszített el semmit, minden részlet megfigyelését beleolvaszthatta az egészbe melyet képzetében megkonstruált, de mindig a részletekből. Ott áll ő a természet alapján, tudja jól, hogy nem szárnyal a képzelete, hogy inkább kombináló, kapcsoló, egységesítő ereje van, hogy csak a karakter kiemelésére törekedhet, ami arcképben is, tájképben is az egészen egyéni vonások halmozására vezeti, még akkor is, ha az nem szül babért. Ki szereti, ha arcának bármennyire jellegzetes, de éppen nem előnyös vonását emelik ki? Glatz-nak sokat kell küzdenie a megrendelők hiúságával, mert veleszületett művészi őszintesége, erős karakterizáló ereje a leplezést, kendőzést, takargatást kedvelő purgerízléssel sokszor nem egyeztethető össze. Ezt ő fájlalja legjobban: „a jellegzetesnek leszögezését még csak eltűrik rajzban, — írja — de a festménynél túlságosan zavaró ez a szokásom". Ez érdekes megjegyzés újra fényt vet a rajz abstrakciós jellegére, szemben a szín konkrétabb voltával. Ami a puszta formalátásnál még hagyján, a színes megjelenítés valószerűségében már szinte bántó. De ez Glatz művészi egyénisége, mely a tájfestészetében is megnyilatkozik, ott is a vidék arcképére törekszik. „Rám nézve — írja — cseppet sem közönyös, hogy hol pingá-

ARCKÉP
GLATZ OSZKÁR FESTMÉNYE

A ZÓLYOMI VÁRUDVAR NYUGATI OLDALA
ZORKÓCZY GYULA VÍZFESTMÉNYE

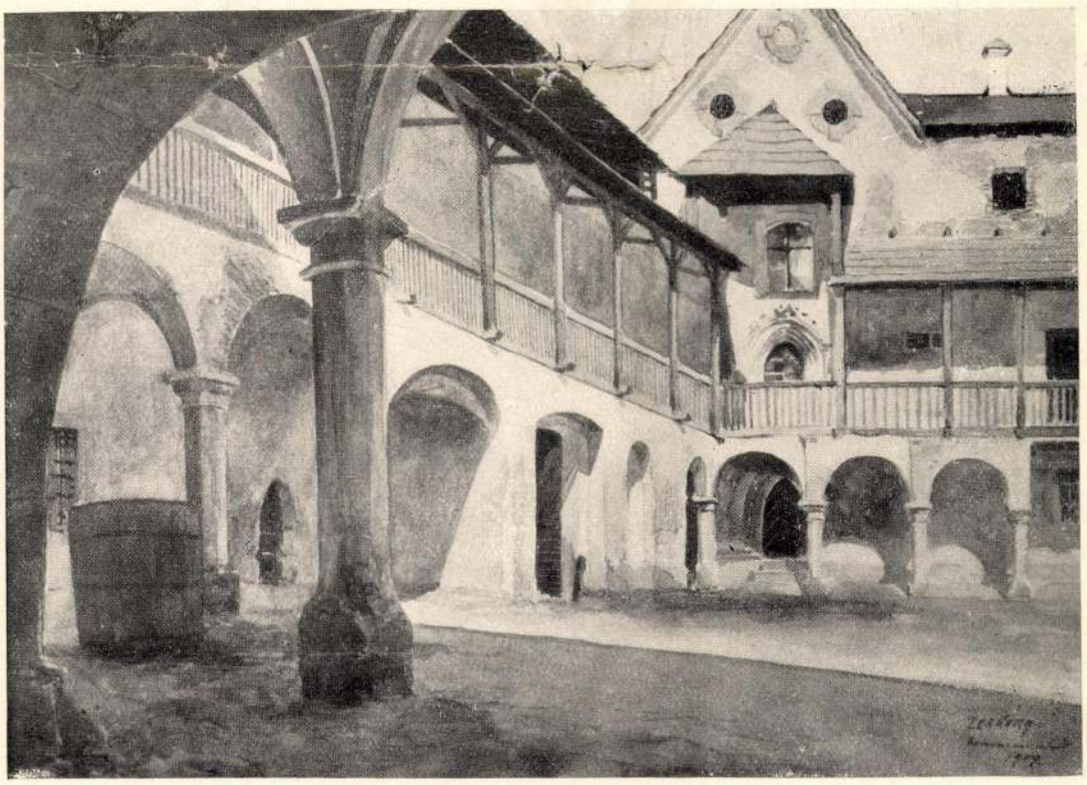

A ZÓLYOMI VÁR UDVARA ÉS A KÁPOLNA
ZORKÓCZY GYULA VÍZFESTMÉNYE

lok. Soha ezt jobban nem éreztem, mint a mult nyáron, midőn kivételesen Ausztriában tartózkodtunk. Azt az embert szoktam legjobban megörökíteni, aki nekem rokonszenves. A vidékkel is így vagyok. Anélkül, hogy a legcsekélyebb mértékben is soviniszta lennék, igazán szeretni csak a mi vidékünket tudom, azt a vidéket, ahol gyermekkoromat töltöttem, a budai dombokat, a velencei tó és a Balaton mellékét, ott élveztem volt a vakációmat, ott éreztem magamat a legboldogabbnak, ott festek most is a legnagyobb örömmel." Mert itt ismer már minden fűszálat, ismeri a föld anatómiáját, az atmoszféra változásait és föléje tud kerülni, beléje, a vidék lelkébe tud hatolni. Itt megtalálta azt a színharmóniát, mely lelkiéletét, életérzését teljesen kifejezi, azt a nagy melancholiát, mert az élet egyszerű és nyugodalmas hangulatainak megérezte a költészetét. Szereti azokat a megtört tompa, néha kissé fénytelen színeket, a letarolt, kiégett földbuckákat, a föld csontvázát, melyet nálunk nem takar el magas buja fű, de ősszel a legfinomabb, legnemesebb színvegyülék tarkít. Ez a színharmónia bizonyos időszakok állandó és nyugodalmas jellegzője. Ez felel meg Glatz művészi temperamentumának. A Nemzeti Szalonban rendezett tavalyi kiállításán egész sorát kaptuk e nagy egységnek, a legkülönbözőbb variációban. Mind természetből való kiemelés, annyira a magyar vidék jellegzője, hogy Jernyén éppúgy ráismerhetünk, mint a Balaton partján, az erdélyi havasok alján vagy akár lenn Hunyadban. Egy nagy általános igazság, egy mély és finom árnyalat, mely él és visszatér, földünk, egünk színigazsága. Főleg eső után ereszkedik le a dombos, szürkeegű tájra, mint „A bujáki dombok" c. művén, ahol a lekaszált fű párolgását, a zöld cserjés domboldal fénytelen fényrezgését mind belefoglalta a nagy zöld tónusba, bele a kék- és vöröslájblis parasztasszonyokat is, hogy a sok különálló szín mint egy nagy egység hasson.

Ez az egység az övé: az ő természetmeglátása, kissé szűkkörű, de az övé, nem nagyon gazdag, változatos és nagy skálájú, de az övé, ő emelte ki, ő formálta ki és finomította, tehát az övé. Csak meg kell néznünk önarcképét, csupa akarat. Művészetében is ez győzedelmeskedett, meg akarva találni önmagát, a maga világát, a természet egy sajátos árnyalatát, hát megtalálta. Most aztán az új művészi szép mindnyájunk tulajdona lett. Felismerjük. A művész jóvoltából.

Dr. Lázár Béla

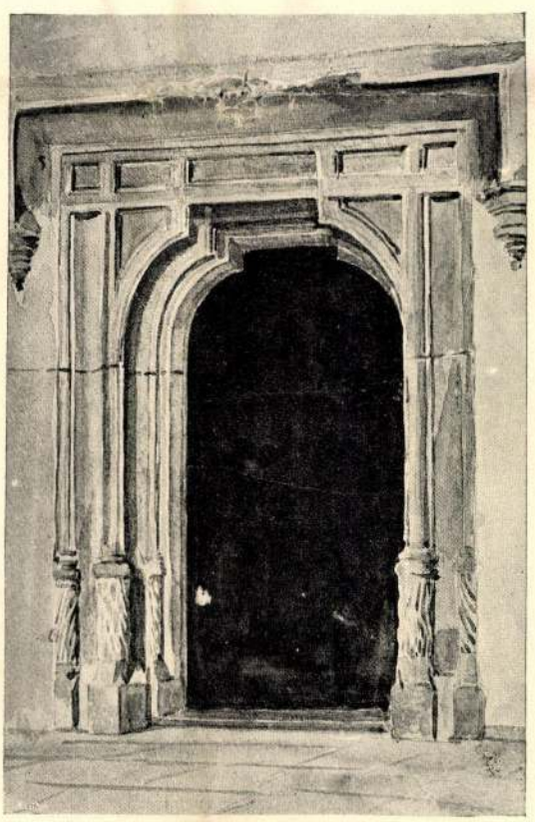

A ZÓLYOMI KIRÁLYI LAKOSZTÁLY BEJÁRÓJA
ZORKÓCZY GYULA VÍZFESTMÉNYE

<Glatz Oszkár>

cikke

lásd okv.

<> Vallomások és tanulságok.

Szépművészet

1943. 43–47. l.

számos képpel.

EMI NYOMDA
-KÖRÚT 6.

Gyula ...nak
16

.16.BUDAPEST

A Jänisjärvi partján

A Pesti Hirlap kiküldött munkatársának tudósitása

A Jänisjärvi partján, augusztus. Torkot kaparó, szemet könnyeztető porfelhő, gépkocsikaravánunk csak nagy üggyel-bajjal halad előre. Kocsivezetőnk meg is jegyzi:

— Ha az ellenség kiterjedt és erőteljes légi tevékenységet folytat, a por az ember legnagyobb ellensége. Még a magános autó is fehér felleget ver fel maga mögött, hát még, ha csapatok vonulnak vagy gépesitett osztagok törnek előre. Hiába álcázzuk akkor a legnagyobb ügyességgel és ravaszkodással a szekereket vagy az ágyukat: a magasban keringő megfigyelő vadászgép csak azt lesi, hol kerget homokot, port a szél. Amikor a táj odalent valahol fehér porfelhőbe borul, bizonyosra vehető, hogy ott érdemes pár bombát leereszteni.

Szerencsénk, hogy az utóbbi napokban, sőt immár hetek óta ritka a szovjetjelvényes bombázó meg vadászgép a finn arcvonal fölött. Néha erősen lelassitunk és óvatosan kerülünk ki egy-egy utszakaszt, ahol még csak hevenyészetten állitották helyre a kövezetet bombabecsapódás után. Körül, az erdőkben is látjuk ezeket a tölcséreket, amelyeket gránitba vágott a robbanás ereje. Mindez azonban inkább ágyutüznek, mint légi támadásnak nyoma. Három nappal ezelőtt folyt itt az elkeseredett küzdelem.

Kis folyó elé érünk, ahol két hid fekszik el egymás mellett. Az első vasból készült, de most már csak roncsai torlaszolják el a vizet. Derékban törte ketté a robbantás; lemezei elgörbültek, tartóoszlopai összeroskadtak. Mellette a másik hid, amelyet hevenyészetten, fából ácsoltak össze. Ám ez is használhatatlan, gerendái üszkösek, pallói töredezettek, hiányosak. Ezt meg a tüzvész pusztitotta el. Elég nagyot kell kerülnünk, amikor a harmadik, imámár járható útra érünk; egymás mögé erősitett, öblös hasu csónakokon fektettek végig gerendákat, ezen az ingó és keskeny alkalmatosságon egyensulyozzák keresztül boszorkányos ügyességgel nehéz kocsijainkat.

Az Ismeretlen Katona sirjánál

A tuloldalon dombra felhajtunk, majd egyszerre csodálatosan szép látvány bontakozik elő. Már maga az is szokatlan, hogy hosszu idő után végre ismét sértetlen épületet látunk. A magaslaton ott áll dacosan és büszkén a környék hajdani finn temploma. A kettős torony teteje messzire szikrázik a lángoló nyárban. Vezetőnk megismertet a templom történetével.

— Ez mind ősi finn terület — mondja —, amelyet a dicsőséges, de számunkra mégis oly szomoru véggel befejeződött 1939—40. évi téli háboru után veszitettünk el. Azóta rendezkedett be errefelé is a Szovjet-Unió. Hogy milyen elvekkel és milyen formák között, azt éppen itt lehet jól megfigyelni. Érdemes ellátogatni a székesegyházba.

A gépkocsik lefékeznek, mi pedig nekivágunk a domboldalnak. A pár nappal ezelőtt lezajlott ütközet nyomai lábunk előtt hevernek. Eldobált kézigránátok, szovjetorosz acélsisakok, felfordult autók, amelyek égnek meresztik összegörbült négy kereküket. Egy-egy bokor tövében parányi kis halom, amelybe póznát szurtak; a rudon finn acélsisak vagy katonasapka, az életben maradt bajtársak utolsó kegyeletes megemlékezése. Megállunk az egyszerü kis sirhantok előtt, amelyeket pár nap mulva már elhord a szél vagy elmos a zápor és arra gondolunk: itt most valóban az „ismeretlen katona" nyugszik.

A templom fokapuja tárva, nyitva. Sehol egy lélek, lépteink visszhangoznak a köveken. Finn kisérőnk elfogódott hangon fordul felénk:

— Nézzék meg, mi lett templomainkból...

Ahol a templomból mozi lett

A hatalmas, boltozatos kupola felől haránt fények esnek a mozaikpadlóra. A falakon még ott boronganak a nagyszakállas, merev testtartásu szentek, mert görögkatolikus hivők imádták itt Istenüket és Bizánc aranytól pompázó szineiben ábrázolták a tulvilágot. Az oltárt azonban elhordták helyéről és fenn, a karzaton az orgonát is leszerelték. A padsorok még helyükön állanak, céljuk, rendeltetésük azonban egészen más, mint annakelőtte. A tömjénfüstös templomhajóban, a komor szentek galériája alatt, a szines üvegablakok misztikus félhomályában mozielőadásokat rendezett a szovjet uralom. A vetitőgép valahol a kóruson állott, az oltár helyén feszitették ki a fehér lepedőt. A hivők padsorai pedig megteltek az áttelepitett, finn földekkel megajándékozott szovjetunióbeli oroszokkal, meg talán az idekényszeritett és propaganda-vetitésekre kivezényelt finn őslakókkal. Leghátul, a szentély mögött valami kis szinpadféle tákolmány is van, ahol időnként szinészek és szinésznők léptek fel. A diszletek tarkák és rikitóan izléstelenek, a legolcsóbb vásári áruk.

Az oldalbejáratok kapui fölött fehér vászonszalagot feszitettek ki, vörös festékkel mázolták rá a cirill betüket, amelyek itt is, mint a Szovjet-Unióban mindenütt és mindenkor, a bolseviki hirverés szolgálatában állottak. A belső propaganda ott zakatolt a szovjet-hétköznapokon és vasárnapokon, belopódzott a lakásokba, végigkisérte a magánéletet, amennyiben ilyesmiről egyáltalán még beszélni lehetett; tanitott és figyelmeztetett, „nevelt" és fenyegetett moziban és műhelyben, kocsmában és hálószobában. Ime, itt is a falakon rikoltozik és cikornyás irással oktat:

„Szovjet emberségünk legnagyobb ereje legyőzhetetlen hadseregünk".

Vagy a másik ajtó fölött:

„Dicsőséges és hatalmas hadjárataink erősebbek, mint ellenségeink békében és háboruban".

Nem éppen időszerü szavak manapság, amikor a szovjetorosz hadvezetés halmozza a vereséget és egyre nehezebben tud ellenállni a hatalmas német lökéseknek. A nép azonban, a moszkvai szellemiségben felnevelt ujabb orosz nemzedék annyit hallotta unos-untig ezeket a kijelentéseket, e megfellebbezhetetlen igéket, hogy végül is hitt bennük. Finn barátaink is mondják:

— Az oroszok hisznek a győzelemben és a lehető legrosszabb véleménnyel vannak az ellenség felől. Ujságjaik, rádiójuk elhallgatja a nagy csapásokat és a katona azzal az öntudattal érkezik az arcvonalra, hogy tagja a feltétlenül győzedelmes és leverhetetlen szovjet ármádiának.

A templom félhomályában látjuk, hogy a padsorok élén, a két főhelyen tábla fekszik. A felirás jelzi, kinek számára tartották fenn ezeket az üléseket. Egyik oldalon a katonai parancsnok foglal helyet, mellette, helyesebben vele szemközt a politikai megbizott, a komisszárius. Van ebben valami képletes is. Hiszen a bolseviki állami rend e két fő őre legtöbbször ugy helyezkedik el egymás oldalán, hogy egyuttal szembe is kerül egymással. A pártnak és hadseregnek zavartalan, surlódástól mentes együttműködését a moszkvai parancsuralom soha nem tudta maradéktalanul megvalósitani.

Vörös diadalkapu alatt

Politikai elmélkedésre azonban nincs időnk, sietve indulnuk vissza a várakozó gépkocsik felé, hogy folytassuk utunkat. Porig rombolt, hamuvá égetett falun haladunk keresztül, a „gyujtógató gárda" itt is hiven és pontosan teljesitette Sztalin parancsszavát. Különös, torz látvány, hogy az egész helységből semmi egyéb nem maradt épségben, mint a diadalkapu, amelyet az 1939-40. évi téli hadjárat után emeltek, amikor a vörös uralom bevonult ez ősi finn területre és „felszabaditotta az elnyomott népet Helsinki kapitalista igája alól". Hogy ez a felszabaditás milyen volt, arról ma rémtörténeteket mesélnek az életbenmaradottak. A diadalkapu azóta itt áll, a község bejáratánál, izléstelen, ócska-vörösre mázolt oszlopaival.

Itt az uj termés!

aranytengernek tünik a föld, a gondos garda dús kalásza integet feléd. Az uj Philips termés - a rádiótechnika csúcsteljesitménye és a kotszerü ujitások kincses magtára. Kisszupertől a csúcsszuperig mindenki megtalálhatja benne azt a rádiót amely anyagi helyzetének legjobban megfelel.

PHILIPS RÁDIÓ

Egyszerüen ácsolt gerendákból emelték, homlokzatán ma már elfakult az aranybetüs irás; mindössze annyit lehet kibetüzni, hogy „a felszabaditott nép boldog örömmel köszönti a megváltó vörös hadsereget". Egyfelől a diadalkapu, amely boldog népet és megváltást emleget, nyomban mögötte a hajdan virágzó falu roncsa, a csupasz kéményekkel sora, amelyek körül szénné égett és hamuvá foszlott minden ház, minden csür és pajta. Röpke pillanatfelvétel a vörös uralomról és a vörös hadsereg tevékenységéről.

A kanyargó út megint meredek szögben emelkedik, a dombtetőn egyszeriben előttünk csillog szikrázó ragyogásában a tó viztükre, a Jänisjärvi. Innen már csak rövid az út, hogy elérkezzünk a Ladoga-tóhoz, amelynek keleti és nyugati partján egyidőben tör előre a győztes finn hadsereg.

Neller Mátyás.

Vitéz Béldy Alajos:
„Mától kezdve egységes a magyar ifjuság"

A honvédelmi minisztérium a hárshegyi cserkészparkban levente ifjusági vezető képző tábort rendezett 450 résztvevővel. A tábor résztvevői legnagyobbrészt cserkészek. A tábor parancsnoka *Kolozsváry Béla* tanár, leventefőoktató. A táborban a résztvevőket levente vezetőképzőkké képezik ki. A jövőben a leventealakulatoknak ifjusági vezetői lesznek és csak a nagyobb egységeket és az idősebb korosztályokat vezetik majd idősebb leventeoktatók. Ebből a táborból kikerülő vezetőképzők képezik majd ki a másfélmillió magyar levente számára az egész országban szükséges nagyszámu fijusági vezetőket.

A hárshegyi tábort meglátogatta vitéz *Béldy Alajos* vezérőrnagy, országos ifjusági és sportvezető, *Farkas Ferenc* vezérőrnagy, vitéz *Kudriczy István* vezérkari ezredes, országos leventeparancsnok, dr. *Krome*, a Hitler-Jugend magyarországi vezetője, *P. Tarcsafalvy* tábori főesperes, akiket *Deménd y Miklós* országos vezetőtiszt kisért ki a táborba, a cserkészszövetség részéről. A vendégeket a táborparancsnok vezetésével tiszti küldöttség fogadta.

A vendégek tiszteletére a tábor zászlója körül fáklyafényes hősi emlékünnep volt. Az ünnepség után vitéz *Béldy Alajos* vezérőrnagy a következő szavakkal gyujtotta meg a tábortüz máglyáját: *„Mától kezdve egységes a magyar ifjuság. Ne feledjétek a zászlónkra irt jelszót: a nemzet jövője — a jövő nemzedéke".*

Jóizü, megbizható, enyhe.
Egy pasztilla ára 12 fillér.
Kilenc pasztilla ára dobozban P1.-

A magyar művészet sorsa
Irta Glatz Oszkár

Ma emberibb korszak partjai felé szeretne szállani Európa hajója. Ki akarják küszöbölni azokat a szociális és gazdasági igazságtalanságokat, amelyek révén gazdag, virágzó népek közepette is, ma még nyomortanyák éktelenkednek, kiváló nemzeti értékek sorvadnak, pusztulnak. Nálunk is látjuk az előkészületeit ennek a jobb, igazságosabb világnak megteremtésére. Az üreszsebüek, a vagyontalanok óriási tömegének legalább valamennyire gondtalan öregkort akar biztositani a magyar társadalom, megszüntetni a nyomortól való örökös félelmet.

Minden érző magyar lelkesedéssel üdvözli a bányászok érdekében hozott törvényes rendelkezéseket és reméljük, hogy ezt követni fogja — ahol erre szükség van — a többi foglalkozási ág is. Munkát adni a dolgozni akarónak méltányos bér mellett és tisztességes ellátást biztositani a munkaképtelennek — milyen szerénynek, könnyen kielégithetőnek látszó követelések és mégis mily határtalan véráldozatok, milyen pusztulások árán fognak csak érvényesülhetni.

És vajjon mikor kerül majd reánk a sor, reánk művészekre, pontosabban festőkre és szobrászokra? Mi vagyunk a társadalom legindividualistább, legfüggetlenebb, de éppen azért legnehezebben fegyelmezhető és szervezhető — szerencsére kicsiny — rétege.

Hivatásunk szabad szellemével, a megélhetés mai nehézségeivel jár, hogy erős összefogás helyett folyton torzsalkodunk.

A Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége, egyetlen gazdasági szervezetünk, a reábizott karitativ munka elvégzésén és az ehhez szükséges összegek mindnehezebbé való előteremtésén kivül tétlenségre van kárhoztatva; nincs hatásköre, nincs tőkéje. Hiszen a művész vagy nem tud, vagy hanyag még tagdijat is fizetni. A Szövetség fáradhatatlan igazgatója, Szentgyörgyvári Gyenes Lajos évtizedek előtt megszerkesztett memorandumának csak egészen kis része tudott megvalósulni. Egyik pontja volt a mi segély- és nyugdijintézetünk megalapitása.

Segélyegyletünk kiváló, érdemes művészeket és özvegyeiket támogatta és támogatja, maximálisan 60—70 pengős havi összegekkel, hogy éhen ne haljanak, nem is szólva tehetséges, sokszor nagyon tehetséges flataljainkról. Nyomoruságos állapotok!

Nyugdijintézetünk alapját volna hivatva megvetni a Szövetségnek adott művészbélyegsorozat eladásából befolyt az a 100.000 pengő, amely a Kormányzóné Őfőméltósága nagy művészetmentő munkájával kapcsolatosan erre a célra rendelkezésre áll.

100.000 pengő szép összeg, de néhány millió kellene legalább!

Ha ilyen ütemben gyül a pénz, 20—30 év mulva alakulhat ki a nyugdij- és segitőalap. Milyen kétségbeejtő kilátások! Hiszen ez az intézet, mely csak arraváló lesz, hogy a még élete erejében lévő művész lelkét menthesitse az öregedés és későbbi munkaképtelenség nyomasztó gondjaitól — nem fogja még jelenteni a művészszociális kérdés megoldását. Ez a kérdés csak akkor fog megoldást nyerni, ha *intézményesen* fogják biztositani az igazi művészek gondtalan munkáját.

Ez is csak akkor fog megtörténni, ha a társadalom és annak irányitó közegei be fogják látni, hogy — amint ezt Hitler kijelentette — *a művészet nem luxus, hanem életszükséglet, amilyen az élelem és a ruházat.* És azt is be kell majd látniok minél előbb, hogy ennek a művészetnek nálunk nagyobb a fontossága, mint bármely országban, mert nincs nép, amely olyan gazdag volna művésztehetségekben, mint a miénk, minden hibánk művészi megáldottságunk következménye. Innen származik a szociális érzés hiánya is, amelynek szomoru következménye, hogy tehetségeink kétharmada a gicces rothasztó légkörében pusztul, vagy hivatalokban állásokban sorvad. Már pedig a jövendőben művészetünkre még nagy feladat vár.

Egy teljes erővel, anyagi gátlás nélkül dolgozó, méltó feladatoktól serkentett magyar művészet diadalmaskodni fog az európai versenyben. Ezt a magyar művészetmentő, gyökeres orvoslást nyujtó nagy állami és társadalmi megmozdulást mi művészek sohasem fogjuk kierőszakolni. A mi munkánkat ma sem tekintik életszükségletnek, miként a bányászok munkáját — pedig csak ez a belátás nyitja majd meg számunkra a szociális együttérzés kapuját. Ha nem nyilik ki — éppen legjobbjaink sorában állandósul a pusztulás és elsorvad a magyar művészet fája.

Megvendégelte a diákokat az általnácsjegyző a vendéglős pénzén

Egy vidéki diákcsoport érkezett a Szent István hét ünnepein Budapestre és a tanulókat a Murányi-utcai iskolában szállásolták el. Minap egyik lábára bicegő járásu, jólöltözött férfi jelent meg az iskolában. *„Dr. Bontha Mihály székesfővárosi tanácsjegyzőnek"* mondotta magát és mint a főváros kiküldöttje, elvitte a tanulókat a Margitszigetre. Ott az egyik vendéglőben ozsonnát és nagymennyiségü sört rendelt részükre, a vendéglősnek pedig bemutatkozva azt mondotta, hogy *a számlát juttassa el a fővároshoz.* Egyuttal kijelentette a diákoknak, hogy *egy nappal meghosszabbitotta budapesti tartózkodásukat és a főváros következő napi élelmezésüket is fedezi,* csupán a szállásért kell fejenként 50 fillért fizetniök.

Össze is szedett tőlük mintegy 60—80 pengőt. Mikor kiderült a szélhámosság, a diákok vezetői panaszt tettek a rendőrségen és vasárnap *felismerték a Rákóczi uton az ál-tanácsjegyzőt — Schäffer István 40 éves, többszörösen büntetett szélhámos személyében.* Schäffer — mint ismeretes — *régóta üzi szélhámosságait.* A korábbi esztendőkben *többször adta ki magát irónak, hirlapirónak* és színésznőktől, ügyvédektől kisebb-nagyobb összegeket csalt ki kölcsön ürügyével. Minden alkalommal *ismert irók vagy ujságirók nevében mutatkozott be.* A rendőrség hétfőn letartóztatta.

Szeptemberben Budapestre jönnek az olasz ifjusági szervezet képviselői
Magyar és olasz nyelvü előadássorozat lesz a Külügyi Társaság helyiségében

A közelmult hetekben *Rómában* tartózkodott dr. *Rajczy Imre* miniszteri titkár, a Magyar Nemzeti Diákszövetség elnöke és *Szathmáry Kiss Gyula* miniszteri titkár, a szövetség külföldi osztályának vezetője. Az olasz fővárosban megbeszéléseket folytattak a fasiszta egyetemi csoport vezetőségével a *Budapesten* szeptemberben tartandó magyar-olasz tanulmányi összejövetellel kapcsolatos kérdésekről. A két miniszteri titkár minap érkezett vissza Budapestre. Megkérdeztük dr. *Rajczy Imrét,* hogy milyen eredménnyel végződtek a római megbeszélések. A Magyar Nemzeti Diákszövetség elnöke a következőket mondotta munkatársunknak:

— Rómában a megbeszélések során megállapodtunk abban, hogy a *Gruppi Universitari Fascisti tiz tagja szeptemberben Budapestre jön.* Az olasz hivatalos ifjusági szervezet képviselői *szeptember 12-ike körül érkeznek* Magyarországba. A Gruppi Universiteri Fasciti és a Magyar Nemzeti Diákszövetség szeptember közepén közösen *előadásokat rendeznek* a Külügyi Társaságnak az Országházban lévő helyiségében. Az előadássorozat nyilvános lesz és *mindkét nemzet nyelvén beszélnek az olasz és magyar ifjusági szervezet előadói.* Az előadások tárgya: *az ifjuság helyzete a mai Európában és az egyetemi problémák megvitatása olasz és magyar vonatkozásban.*

Értesülésünk szerint a Gruppi Universitari Fascisti vezetősége az olasz előadások részletes tervét már kidolgozta és hozzájárulás céljából a fasiszta párt elé terjesztette. A kétnyelvü egyetemi ifjusági előadások iránt élénk érdeklődés nyilatkozik meg nemcsak az ifjuság, hanem a polgári társadalom köreiben is. Az olasz ifjusági vendégek ittartózkodásuk idején megnézik Budapest érdekességeit, nevezetességeit és valószinüleg meglátogatják a Balatont is.

Bárdossy László a történelmi magyar hivatásról

Uj németnyelvü folyóirat jelent meg Magyarországon vitéz Surányi-Unger Tivadar főszerkesztésében „Donaueuropa" cimen. A folyóirat Délkelet-Európa kérdéseivel kiván foglalkozni, hogy ezeknek keretén belül mutasson rá a magyarság helyzetére, sulyára és szerepére. A folyóirat első száma *Bárdossy László* miniszterelnök cikkét közli Magyarország dunamedencei hivatásáról.

A magyar miniszterelnök megállapitja, hogy a magyarság ezeréves történelmének legnehezebb pillanataiban sem felejtette el azt a hivatást, amely a Dunamedencében reá hárul és amely éppen olyan fontosságu a Nyugat, mint a déli és keleti szomszédok számára. Magyarország szerepe kettős volt e térben: katonai és kulturális. Fegyverrel állitott meg minden ellenséges betörést, amely keletről irányult nyugat ellen, délkeleti szomszédaink felé pedig a nyugati kultura áldásait közvetitette. Még a trianoni keserves esztendőkben sem feledkeztünk meg történelmi hivatásunkról.

Trianon husz esztendeje csak megerősitett öntudatunkban, hogy Délkelet-Európában nem lehet egyensulyi helyzetet teremteni mindaddig, amig a magyarság nem tudja hivatását teljesen betölteni és nem lesz értékes tényezője az európai rendnek. Erős Magyarország nélkül lehetetlen földrészünknek ezen a részén olyan békét teremteni, amely gyakorlati fejlődés felé vezet.

Ma ismét a Kárpátok gerincén és a Bácskában állunk. Történelmi hivatásunk ismét visszakapta geopolitikai alapjait, szerepünket ismét teljesithetjük, mert megint ránk hárul a közvetitő feladat kelet és nyugat között. Hivatásunknak és küldetésünknek alapgondolata ma is ugyanaz, mint annak előtte volt: Európának és az európai uj rendnek érdekében önzetlenül akarjuk a hid szerepét vállalni nyugat és kelet között.

Egy zongoraművésznő rejtélyes halála

Szalmás Piroska, ismert fiatal zongoraművésznő, aki hangversenyeken, munkáselőadásokon szavalókórusaival gyakran szerepelt Budapesten, rejtélyes körülmények között meghalt. Szombaton gyengélkedett és ágyban maradt. Édesanyja vitte be a reggelijét, amelynek elfogyasztása után jókedvüen elbeszélgetett hozzátartozóival. A zongoraművésznő később egy ideig egyedül maradt a szobában és amikor édesanyja visszatért, megdöbbenve látta, hogy leánya eszméletlenül fekszik az ágyban. Miután hasztalan élesztgette, segitségül hivta a mentőket. Eleinte azt hitték, hogy öngyilkosságot követett el, de *nem találtak sem üres orvosságos üveget, sem méregmaradványt az éjjeliszekrényén.*

A mentők kórházba vitték, ahol a zongoraművésznő utóbb meghalt. Bucsulevelet nem találtak és hozzátartozói szerint Szalmás Piroskának nem is volt oka az öngyilkosságra. Felboncolják, hogy rejtélyes halálának okát megállapitsák.

Ujabb ciánmérgezések

A *Pesti Hirlap* a napokban részletes tudósitásban számolt be arról, hogy milyen veszedelemmel jár és hány szerencsétlenséget okoz a fővárosban a cinozás. A mult héten egy napon két helyen is történt ciánmérgezés. Hétfőn ujabb ciánmérgezéshez hivták segitségül a mentőket. Az Olaszfasor 17. számu házban szombaton cianoztak az egyik lakásban. Hétfőn reggel kiszellőztették a lakást és *Ercsey Paula* 21 éves háztartási alkalmazott ezután nyomban bement a hálószobába. Mivel hosszabb ideig nem tért vissza, munkaadója roszszat sejtve, utána küldte a cianozó vállalat alkalmazottját. Kiderült, hogy *Ercsey Paula ciánmérgezést szenvedett és az alkalmazott eszméletlen állapotban találta.* Életveszélyes állapotban volt, amikor a mentők a Rókus-kórházba vitték.

A rózsa lelke
Irta Legény Elemér

— Ezt a paklit még leosztjuk, aztán Margó, te vagy a soron, hogy elbeszéld nekünk legkedvesebb leánykori szerelmes emlékedet — fordult a háziasszony Bozsokynéhez, aki a szomszéd birtokon gazdálkodott. A másik két bridzspartner szintén a közeli környék birtokosnéja volt. Minden héten, csütörtökön más és más barátnőnél gyültek össze, hogy hetenként egyszer játékszenvedélyüknek hódoljanak. De megállapodást kötöttek, hogy a csevegésnek is áldoznak némi időt ebben a sáros, falusi, őszi világban...

Pereszteghyné, a jelen csütörtök háziasszonya például, ugyis mint műkedvelő irónő arra biztatta őket, hogy mindegyik mondja el leánykori legkedvesebb szerelmi emlékét és azzal fenyegetőzött, hogy a megyei hetilapban novellát ir a legsikerültebben előadott történetből. (Jaj nekünk! — jegyezte meg epésen a kártyában mindig vesztes Molnárné.)

Az utolsó osztás gyorsan lefutott, a játszmát Molnárné veszitette el, mint rendesen. A háziasszony összeseperte a kártyalapokat, Molnárnénak vigasztalásul tojáskoktélt töltött, a többiek a tea mellett maradtak, leoltotta a csillárt és meggyujtotta a japán ernyős hangulatlámpát, aztán intett a soronlévő áldozatnak, hogy kezdheti. Bozsókynénak valóban áldozat volt a sok beszéd. Tizenötéves özvegysége alatt férfiasan szükszavu lett ez a lágy arcélü, fehérbőrü asszony, akinek álmodó szeménél csak a haja volt feketébb. Ebbe a hullámos lágy tömegbe már ezüst vonalakat huzott az ősz ecsetje és a gond, a harc az élettel, hogy három fiát, akik éppen olyan szőkék és daliásak voltak, mint az apjuk és cseresznyeszemüek akár az anyjuk, felnevelje, utjára bocsássa.

— Én a „Napsi" cimet adnám a novellának, Katica — kezdte Bozsóky Margó elbeszélését, a háziasszonyhoz fordulva. — Bizonyára nem emlékeztek rá, hogy ez volt Bozsóky beceneve. Valaki egy megyebálon, mikor a táncteremben daliásan, sugárzóan szőkén megjelent, elkiáltotta magát: „itt a napsi!" Napsi a napsugár röviditése volt. Valódi napsugár-jelenség volt. Szőke és kacagó és akár a nyári napsugár, ritkán bujt a felhők mögé. Egészen addig, mig a szatanovi hires lovas halálrohamnál, amelyen a zalaegerszegi honvédhuszárok rohantak szárnyas paripákon a megsemmisülésbe, sulyos fejsebet kapott, amely hosszu évek kinlódása után elvitte. Akkor felhők közé rejtőzött a sebesült napsugár. No de ez az én magántermészetü lirám. Megpróbálom elmondani, hogy miképen történt a Napsi leánykérése...

Bozsókyné megitta a teáját és a kártyaasztaltól átült egy kényelmesebb berzselybe, aztán folytatta:

— 1912 kora tavaszán Pesten töltöttünk néhány hetet. Napsi mindenütt velünk. Éttermekben, szinházakban, zenés kávéházakban. Udvarolt és ostromolt. Nem engedtem, hogy sejtse, mennyire nyitott kapukat dönget. Had szurkoljon egy kicsit. A főváros legnagyobb szenzációja a vendégszereplő orosz cári balett és annak utolérhetetlen szólótáncosa, Nizsinszky volt. Napsinak kötelességévé tettem, hogy okvetlenül szerezzen jegyet. Ez bizony már csak „A rózsa lelke" cimü balletthez sikerült, én pedig „Igor herceget" szerettem volna látni. „A rózsa lelke", ez a gyönyörü táncköltemény Théophile Gautier költeményének köszönheti születését, a költemény egyetlen sorának, amelyet sokszor mondogatok magamban, mikor Napsira gondolok: „Je suis le spectre de la rose, que tu portais hier au bal..."

A balett csodálatos látványa alatt, mikor az alvó leány előtt szerelmese képében megjelenik a keblén viselt rózsa lelke, mikor a zene kimondhatatlan lágyságu hullámai szinte illatfürdőbe mártják a füleket — akkor suttogta el Napsi a leánykérését és egy rózsát nyujtott át. Azonnal a mellemre tüztem, de előbb megcsókoltam. Ez volt az én igenem... Ennyi volt az egész, kedveseim — eresztette le a hangját Margó és fátyolos szemét körülhordozta a társaságon.

— De ehhez hozzáfüzök egy későbbi emléket. Ez az emlék is régi már. Abból az időből való, mikor a rádió a hőskorát élte. Én voltam az első tán egész Zalában, aki a világéthert jelentő antennát kifeszittettem a házam tetején és vadászni kezdtem a hullámhosszak világában. Kezdetleges szerszám volt akkor még egy rádiókészülék, hangszórónak hirehamva sem volt. Napsit nem régen veszitettem el, aludni nem tudtam, talán meg is őrültem volna rádió nélkül. Egész éjszakát töltöttem el rádióasztalkám előtt, fejhallgatóval a fejemen... Egyszer, egy tavaszi éjszakán, tárva-nyitva volt a szobám széles francia-ablaka. Fiaim a szomszéd szobában aludták a kamaszkor áldott, mégis álomtalan álmait. A bécsi Ravag adója balettzenét sugárzott. Jó zenei hallásom van, mingyárt a nyitánynál ráismertem „A rózsa lelke" muzsikájára. Akkor még nem voltak nyomtatott, heti rádióműsorok, az ember csak vadászott a műsorszámokra és öröm volt, ha kedvére való adásra bukkant. Gondolhatjátok, hogy boldogan, tele fájdalmas gyönyörüséggel hallgattam az ismerős zenét és felgyult bennem annak az estnek sokszor idézett varázslatos emléke. Szemem az ablakon, a nyitott, holdfényben uszó éjjeli kapun függött. Megelevenedett a balett, lassan lehunyódott a szemem. A láthatatlan zenekar azt a jelenetet festette alá, mikor az első báljáról hazatért leány a holdfényes éjszakában kihajolva, a bálra, nagy élményére gondol és lassan ajkához emeli a kebléből kivett rózsát. Szerelmesétől kapta táncközben. E pillanatban megjelent karcsun, sugarasan szőkén Napsi, ugy, ahogy akkor a szivembe zártam alakját, de Nizsinszky jelmezében. Végtelen gyengéden ott állott az ablakom párkányán és hivón, szerelmes tekintettel tárta felém a karjait. Lassan felállottam és megigézetten mentem feléje. De alig léptem kettőt, irtózatos csörömpölésre riadtam fel. Gyuri, a legidősebb fiam tartott a karjában. Rádiókészülékem pedig ott hevert darabokban a lábam előtt. A balettmuzsika elringatott és egyetlen pillanatra visszahozta az elveszitett napsugarat, ha álomban is. Nem volt kár a drága rádiókészülékért, amelyet lerántottam a fejhallgató zsinórjával, megérte... Je suis le spectre de la rose, que tu portais au bal — ismételte a Gautier-verssort Margó asszony és tenyerébe nyugtatta fehér homlokát. Néhány percig csend volt, csupán az őszi eső dobolása hallatszott az ablakokon...

A haszontalan haszonvadászok figyelmébe

Hogy a sok-sok kiskereskedő
Ne tévedhessen a tilosba,
Részükre most a haszonkulcsot
Pontos rendelet szabályozza.

S ha e remek kulcs-rendeletnek
Néhol nem lenne foganatja,
Ott hamarosan sor kerül majd
— Amint hallottuk — a lakatra!

Bényi Kálmán

— **Ítéletek légo-kihágási ügyekben.** A kispesti rendőrkapitányság büntetőbírája légoltalmi kihágás miatt Bátori György pékmestert ötnapi elzárásra átváltoztatható 50 pengő pénzbüntetésre, Pákozdi Ferencnét, egy villamosvezető özvegyét ötnapi elzárásra átváltoztatható 50 pengő pénzbüntetésre, Turcsányi Tibor műszaki tisztviselőt ötnapi elzárásra átváltoztatható 50 pengő pénzbüntetésre, Dián Györgynét, egy asztalossegéd feleségét kétnapi elzárásra és végül Borcsányi Józsefné halkereskedőt 15 napi elzárásra ítélte.

— **Eltemették Pap Józsefet.** Szendrői Pap József dr. ügyvéd, felsőházi tagot csütörtökön délelőtt temették az ügyvédi kamara székházának dísztermében. A gyászszertartáson nagyszámú és előkelő közönség vett részt. Az igazságügyminisztériumot Kerkápoly András dr. táblai tanácselnök, a felsőházat Lázár Ferenc dr., Budapest székesfővárost Homonnay Tivadar dr. főpolgármester képviselte. A bíróságok részéről Alföldy Béla dr. ítélőtáblai elnök, Vincenty Gusztáv dr. ítélőtáblai alelnök és Mendelényi László dr., a pestvidéki törvényszék elnöke jelentek meg. A gyászszertartást Kemény Lajos dr. evangélikus esperes végezte, majd Gaár Jenő dr., a budapesti ügyvédi kamara elnökhelyettese búcsúztatta az ügyvédi kar nagy halottját. Pap József földi maradványait a Kerepesi-úti temetőben a székesfőváros által adományozott díszsírhelyen hantolták el.

— **Gépjárművek és pótkocsik időszaki pótvizsgálata.** Azoknak a gépjárműveknek időszaki megvizsgálását, amelyeket üzembentartóik a júliusban tartott időszaki vizsgálaton bármilyen okból bemutatni nem tudták, a budapesti főkapitányság közigazgatási osztálya szeptember 21-én, 23-án, 24-én és 26-án foganatosítja. A gépjárművek üzembentartói részére pótvizsgálatra a főkapitányság meghívót nem küld. A pótvizsgálatokat az említett napokon délelőtt 8 órakor a VIII. Juranics-utcában lévő gépjárművizsgáztató helyiségnél tartják. A főkapitányság felhívja azokat a gépjármű üzembentartókat, akik gépjárműveiket a június hó folyamán tartott időszaki vizsgán nem mutatták be, hogy azt a pótvizsgálaton saját érdekükben feltétlenül mutassák be, mert október 1-től kezdve azok a járművek, amelyeket az időszaki vizsgán nem mutattak be, nem vehetnek részt a közúti forgalomban.

— **Miron Taylor a napokban megérkezik a Vatikánba.** Rómából jelentik: Miron Taylor nagykövet, Roosevelt elnök személyes vatikáni képviselője e napokban érkezik a Vatikánba. Már szerdán várták Rómában, de a rossz idő miatt Lisszabonból az utolsó pillanatban nem indulhatott el a repülőgépen. Mint vatikáni körökben tudják, Miron Taylor mintegy két hétig fog a Vatikánban tartózkodni. Pittmannál, az Egyesült Államok vatikáni ügyvivőjénél fog lakni.

— **Ilniczky Sándor főtanácsadó előadása Kurtyák Iványról.** Ilniczky Sándor nagypréspost, kárpátaljai főtanácsadó „Emlékezzünk Kurtyák Iványra" címmel előadást tartott a kassai rádióban. Ismertette a magyar-rutén testvériség rendíthetetlen harcosának életét, céljait s a megszállás alatti munkásságát, majd rámutatott Kurtyák Iványnak arra a szilárd meggyőződésére, hogy a ruténség sorsa a magyarságéval örök időkre elválaszthatatlanul összeforrott. A főtanácsadó egyébként meglátogatta Kassán a város egyházi, katonai és polgári vezetőit, azután gépkocsin visszautazott Ungvárra.

— **Miskolcon megjutalmazták a sokgyermekes anyákat.** Szlávy László miskolci helyettes polgármester szép ünnepség keretében adta át 21 miskolci sok gyermekes anyának az Oncsa érmet és pénzjutalmát. Beszédében hangsúlyozta, hogy az érmet nemcsak a gyermekek száma alapján ítélték oda, hanem elsősorban azt vették figyelembe, milyen gonddal és szeretettel nevelik az anyák gyermekeiket. Az ünnepség Bárczay János földmívelésügy államtitkár feleségének, a miskolci munkaközösség elnökének beszédével fejeződött be.

— **Felsőtelekesen felavatták a hősök emlékművét.** Miskolcról jelentik: Felsőtelekes községben most leplezték le ünnepélyes külsőségek között a hősök emlékművét. Kun József miskolci szobrászművész alkotását. Az ünnepi beszédet Pócs György római katolikus lelkész mondotta.

Házasság

Hajós Valéria és *Magdó Szőts* László elektromérnök szeptember 19-én délután fél 6 órakor tartják esküvőjüket a szegedi fogadalmi székesegyházban.

Lónyay Teréz és *Matlaszkovszky* Miklós jegyesek.

Napi hirek

Hogy kell bánni az ellenséges léggömbökkel?

A honvédelmi minisztérium légoltalmi csoportfőnöksége az alábbiakra hívja fel az ország lakosságának figyelmét:

Az ország területe felett nagyszámú ellenséges eredetű léggömböt sodor a szél. E léggömbök zöme különböző szerkezetű gyujtóanyagot szállit, de vannak olyan léggömbök is, amelyek a magasfeszültségű vezetékek elrombolása céljából 150—200 méter hosszú acélhuzalt vontatnak.

A gyujtóanyagokat a léggömb vagy repülés közben szórja le, vagy a léggömb földreérése után fejti ki gyujtogató hatását. A használatos gyujtóanyagok a már más alkalommal ismertetett gyujtópalackok vagy különböző benzines és foszforos oldatok vagy esetleg sztearinnal átitatott faforgácskötegek.

Ezeket a gyujtogató eszközöket és az azok által okozott tüzeket megfelelő éberséggel és a már ismételten közzétett módon könnyüszerrel el tudjuk fojtani. A hatóságok részére kiadott intézkedéseket azonban mindenütt a legszigorubban be kell tartani.

A levegőben szálló léggömböket azonnal jelenteni kell a legközelebbi katonai, csendőri vagy rendőri hatóságnak.

A földközelbe ért léggömböket minden rendelkezésre álló módon leszállásra kell kényszeriteni, az esetleg földreszállt léggömböket pedig azok szerelvényével együtt mindenekelőtt *biztos módon meg kell erősiteni, nehogy azok újra a levegőbe emelkedhessenek* és azok megőrzéséről gondoskodni kell már azért is, hogy esetleg tüzet ne okozzanak. Ezenkívül haladéktalanul jelentést kell tenni a legközelebbi csendőrörsnek vagy más hatósági közegnek.

A népművészet és nemzeti viselet sorsa

Glatz Oszkár az alábbi választ küldte hozzánk *Csalog* József dr.-nak az *Uj Magyarság* szeptember 6-iki számában a népviselet pusztulásáról irott cikkére:

Igen tisztelt Doktor Ur! Meg vagyok győződve arról, hogy önnek éppen olyan fontos a magyar népművészet mentése, mint nekem, csak míg ön a zülés főokát a gazdasági viszonyokban látja, én kizárólag korunk szellemiségét, a közönyt okolom.

Jól tudom és többször hangoztattam, hogy éppen emiatt a nagyszabású közöny miatt lehetetlen a népművészet mentését aprólékos pepecseléssel, néhány ember lelkes munkájával elvégezni és itt csak hatalommal felruházott hivatalos szerv segithet, kormánybiztossal az élén, még a háború kellős közepén és annak ellenére is. *Több, mint egy éve vajudik különben ilyen szervezet felállításának kérdése, anélkül, hogy zöldágra tudnánk vergődni, megint csak a közöny miatt.* Mit jelenthet néhány vezető férfi lelkesedése az országos közönnyel szemben! Ugyanezért már én is megvalósithatatlannak kezdtem tartani a népművészetek mentését, amig nem került kezembe *Rudi Keller* könyve: *„Tracht am Oberrhein"*, amelyből lelkesen értesültem arról, hogy *Németországban, ahol szóról-szóra ugyanazok a pusztulási jelenségek mutatkoznak, mint nálunk, rövid néhány év alatt teljes fordulat állhatott be, csak azért, mert a közszellem megváltozott. A népművészet megmentése tehát lehetséges!* Németország is háborúban van, mégis ma, a legnagyobb gondok között is vezetői fontosnak tartják népi kincseik megmentését.

A vita továbbfüzése helyett üdvösebbnek tartom az említett könyv néhány mondatának lefordítását:

„Arra a kérdésre, hogy a népviselet illik-e még a mai időkbe, vagy elvileg idejét múlta, — csak világnézeti alapon válaszolhatunk. Ha a világcivilizáció győzelmére számítunk és a népi határok fokozatos eltünésére, akkor egyszersmind bizonyosnak kell tekintenünk a népi viseletek pusztulását is. *Ha azonban bizunk ősi, népi jellegünk fennmaradásában, népi kulturánk újraéleszthetőségében, akkor lehetségesnek és kivánatosnak kell tartanunk a népi öntudatot kifejező ruházkodás megújulását...* A viselethordásnak szellemi és anyagi oldala van. Különbséget kell tennünk a viselet, mint közösségi ruházkodás eszmei gondolata, valamint a viseletnek pillanatnyi alakulása között. *Lényeges csupán a viselet eszményének, a népi öntudatot kifejező ruházkodás gondolatának fennmaradása.* Az egyes formák megőrzése már másodrangú jelentőségü és alkalmassági kérdés. A viseletformák változékonyak, kell is, hogy változzanak, alkalmazkodniok kell a kor világnézeti, ízlésbeli és anyagi követelményeihez, különben időszerütlenné és értéktelenné válnak. A megállott viseletek holtak. Általánosságban a mai népiségi munkának feladata a város és falu közötti szakadék megszüntetése. De nem úgy, hogy a vidéket megfosztjuk jellegzetességétől, miként az a multban történt. Eddig a vidéket a városhoz hasonlitották, elárasztották a nagyvárosok áruház- és kávéház-kulturájával. Napjainkban a faluból való menekülés jelenségében látjuk ennek szomorú következményeit. Ma az ellenkezőnek kell megtörténnie: *a városok is a faluból, a népből alakitsák életüket.* A fiatal nemzedék számára ez magától értetődik. Mert az idejüket múlt, elavult formáknak szolgai, múzeumi szellemü átvétele már kerülendő."

Fenti idézet tisztán mutatja a szellemet, amely a német nemzeti viselet mozgalmát áthatja. Sikeréhez a középosztály és parasztság testvéri együttmüködése nélkülözhetetlen. *A parasztságban fel kell ébreszteni a középosztály iránti bizalmat* és ezen keresztül felkelteni hagyományai, viseletei iránti szeretetét. És hazánkban csak ezek után kerülhet sor a nép jelenleg teljesen meddő művészi alkotóképességének felélesztésére. Azon a módon, hogy megismertetve és megszerettetve velük őseik művészi munkájának javát, igy szólunk hozzájuk: „Ti sem vagytok ostobábbak és kevésbé magyarok, mint őseitek voltak, foglalkozzatok tehát alkotásaikkal, szeressétek azokat, de ha kell, alakitsátok át, változtassátok a mai idők igényeihez képest."

Ugyanakkor végre *komolyan kell törődnünk a magyar úriruha kialakításával is.* Tudom, hogy mindez csak a fent említett szerv felállítása *után*, új természetü szervező munka révén lesz lehetséges, a gazdasági és családvédelmi érdekek figyelembevétele mellett. De Németország bizonyitja, hogy a munka mégis lehetséges. *A magyar nép képzelete rendkivül gazdag és eleven és nagy előnyt jelent e munka szempontjából számunkra a mult század magyar ruhája, amely megkönnyitheti a jövő nemzetien magyar ruhájának kialakitását.*

Glatz Oszkár

— **Beiratkozások az aradi magyar gimnáziumban.** Aradról jelentik, hogy az ottani római katolikus magyar fiú főgimnáziumban megtartották a beiratásokat. A hivatalos rendelkezések szerint az első, második és harmadik osztályba csupán 50—50 diákot volt szabad felvenni. A jelentkezők száma olyan nagy volt, hogy az elsőbe 23, a másodikba 5 és a harmadikba is 5 jelentkező diáknak felvételi kérelmét kénytelenek voltak elutasitani. A negyedik osztályba ebben az évben 34, az ötödikbe 15, a hatodikba 14, a hetedikbe 14, a nyolcadikba pedig 7 diák jelentkezett felvételre. Ugy az aradi katolikus főgimnáziumban, mint a nagyenyedi Bethlen-kollégiumban a tanitás szeptember 28-án kezdődik meg.

— **Kitüntetés.** A kormányzó úr nemes Tapolcsányi Kálmán v. bankigazgatónak a nemzetvédelmi keresztet adományozta.

— **Cukor-, zsir- és sajtdrágitókat ítélt el a bíróság.** A budapesti büntetőtörvényszéken Szücs Sándor dr. egyesbiró tárgyalta Mátrai Istvánné szatócs és Schwarcz Miklós benzinkútkezelő árdrágitási bünügyét. A vád szerint Mátrainé három mázsa cukrot vásárolt Schwarcztól a megengedettnél 52 fillérrel magasabb áron. A bíróság Mátrainét 7 hónapi, Schwartzot pedig 10 hónapi börtönbüntetésre ítélte. Kis Elek kifutót azért vonta felelősségre a bíróság, mert 23 kiló zsírt kilónkint 6 pengőért árusított. Háromhónapi fogházra ítélték az árdrágító kifutót. Szász András szatócs az engedélyezett sajtot és más füszerárut maximális áron felül árusította üzletében. A törvényszék hathónapi börtönbüntetéssel sujtotta.

KÁRPÁTMEDENCE
GAZDASÁGPOLITIKAI SZEMLE
Főszerkesztő: JUHÁSZ ISTVÁN
Szerkesztők:
DR. SZABÓ MIKLÓS és SCHUBERT JÓZSEF
II. évfolyam 9 szám 1942. szeptember

Horthy István †
TANULMÁNYOK
Átmenetgazdaság — HORVÁTH ÁRPÁD
A mezőgazdasági nagyüzem — P. QUANTE-HELLER A.
Az utopiától a valóságig — ORBÁN JÁNOS
Árpádkori kereskedelmünk — TAUBINGER ISTVÁN
Bécs gazdaságpolitikája — DEZSÉNYI BÉLA
A francia összeomlás — v. DÁNFY MIHÁLY
Nagy-Budapest — PAULHEIM FERENC
A külföldi árszinvonal — MERCATOR
MAGYAR FIGYELŐ
Széchenyi emlékév — Magyar sasok
Tessedik szobor — W. Funk Budapesten
A Kárpátalja gazdasági helyzetképe — p.h.r.
Erdély márványkincse — p.h.r.
Erdély gazdasági megerősítése
A Baross Gyáripar Csoport memoranduma
KÜLFÖLDI FIGYELŐ
A Német Birodalom gazdasági munkája — MIKLÓSY TIBOR
Világgazdasági szemle — K. L.
Lapszemle — K. L.
KÖNYVISMERTETÉS

Előfizetési dij egy évre 10.— P
Jogi személyeknek 50.— P
Egyes szám ára 1.— P
Kiadóhivatal: IV., Gr. Károlyi-utca 22

— **A magyar női küldöttség finnországi látogatása.** Helsinkiből jelentik: A magyar női kiküldöttek szerdán meglátogatták a karéliai földszoroson fekvő Summa híres csataterét, ahol a vezérkar vendégei voltak. A parancsnokok üdvözölték a vendégeket és hangsúlyozták a két ország vérrokonságát. Mikor a magyar nők átlépték a volt finn-orosz határt, a finn hadsereg tábornoka és a lotta-alakulat fogadta őket. Valamennyi épületen magyar és finn zászlók lengtek és az egyik lotta magyar nyelven köszöntötte a vendégeket. A küldöttség azután a tábornok vezetésével a kilátóhelyről megtekintette Pétervár templomait és épületeit. A Taipale csataterén felállított lotta-kantinok meglátogatása után a magyar nők késő este visszutaztak Viipuriba.

Lehetőleg németül tudó
jólszámoló, könyvelésben, gyors- és gépirásban
jártas őskeresztény
tisztviselőnők
felvételnek.
Ajánlatok „Papírgyár" jeligére **Haasenstein** és Vogler r.-t. hirdetőirodába, V. Dorottya-u. 8

Halálozás

Kis- és nagyselmeci *Thold* Rezső nyug. vezérőrnagy szeptember 17-én hajnalban elhúnyt. Temetése szeptember 19-én délután fél 5 órakor lesz a Kerepesi-úti temető halottasházából.

Vodnyánszky Ferenc okl. gazda, bornagykereskedő 41 éves korában, szeptember 3-án Mosonban elhúnyt.

— **Nem akarta kiüriteni az óvóhelyet: letartóztatták.** A budapesti főkapitányságon előzetes letartóztatásba helyezték Breitner Gyula 51 éves állásnélküli ékszerészt a honvédelmi törvénybe ütköző vétség címén, mert a légitámadás elhárítására irányuló hatósági intézkedéseket megszegte azzal, hogy a Pannónia-utca 34 számú házban, ahol az óvóhelyet lakásként kibérelte, az óvóhelyet többszöri felszólítás ellenére sem volt hajlandó kiüriteni. Végül a hatóság közbenjöttével kellett kilakoltatni.

— **Tiz méterre dobott a sürített levegő egy munkást az Árpádhid épitkezésénél.** Különös baleset történt csütörtökön az óbudai Árpádhid épitkezésénél. Fireznik Mihály napszámos a sürített levegővel töltött palackot a viz fölött nyitotta ki és a nagy erővel kiáramló légnyomás tiz méter távolságra dobta a szerencsétlen embert, aki koponyaalapi törést szenvedett. A mentők életveszélyes állapotban szállitották a Magdolna-kórházba.

— **Élelmiszerjegyek az Egyesült Államokban.** Washingtonból jelentik: Az árellenőrző bizottság közölte, hogy Amerika lakossága valószinüleg december vége felé kapja meg az első fogyasztási jegyeket. A jegyek cukorra és több más olyan élelmiszerre szólnak majd, amelyet még az év vége előtt adagolni akarnak.

Szerkesztői üzenetek

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

R. M., Hódmezővásárhely. A szük lapterjedelem, sajnos, nem engedi meg a közlést.

Többeknek. A „Nyilt levelezőlap" rovatunknak beküldött irások nagy részét rajtunk kivül álló okok miatt nem közölhettük.

Az osztálysorsjáték csütörtöki huzása

20.000 pengőt nyert: 47473
10.000 pengőt nyert: 94436
5000 pengőt nyertek: 12414 18430 29508
3000 pengőt nyert: 36259
2000 pengőt nyertek: 67984 81940
1000 pengőt nyertek: 33707 37999 45526 45977 65038 77085 81527 97270
800 pengőt nyertek: 4169 43478 44934 46532 47864 51103 57439 68912 80885 81900 91982
600 pengőt nyert: 7727
500 pengőt nyertek: 7868 21270 21731 25282 28195 35571 39855 49281 68821 71549 74304 75027 96769
300 pengőt nyertek: 2749 7502 7804 8400 16750 20009 20491 24751 27281 28190 28838 30180 30447 30867 30998 34100 37415 37949 39631 41660 43348 43776 51670 51784 53426 53699 54244 55567 55596 57635 58615 61323 64671 65275 66522 67116 68793 72814 74293 75625 76411 76842 76969 77498 78863 80190 81326 87538 88653 91530 92965 93539 94010 99241 99615

175 pengőt nyertek::

084 069 198 218 224 226 257 314 520 668 803 832 839 901 918 955 1005 012 017 065 090 320 376 479 591 675 679 747 754 782 987 2038 108 119 213 296 322 333 343 377 379 396 445 463 550 558 676 759 907 951 980 3005 008 072 116 167 312 336 396 435 545 632 677 686 689 707 778 802 812 829 899 4043 077 102 200 340 396 514 538 574 611 615 645 712 714 722 739 879 901 918 921 929 934 959 987 5012 105 110 125 265 300 333 406 440 525 652 678 687 713 896 975 6093 229 272 452 462 519 559 654 722 733 764 824 911 935 963 976 990 7013 058 084 087 124 138 181 181 189 361 559 564 573 648 752 798 866 966 980 8162 315 365 395 450 558 591 685 704 732 749 761 9010 078 084 105 129 154 323 327 354 396 446 526 534 623 696 708 714 734 878 931 942 964 10028 037 273 281 303 393 460 580 591 642 678 683 716 741 755 765 833 838 881 917 921 11012 023 121 366 409 424 440 555 623 668 674 676 709 754 822 865 881 888 12031 046 076 222 225 299 328 346 386 393 401 418 425 587 630 655 690 703 795 816 834 913 979 13002 018 157 240 297 577 597 680 860 938 14020 033 089 141 204 312 419 448 456 499 564 682 744 855 917 940 15107 146 200 209 233 282 337 351 432 481 619 649 793 815 824 863 16021 100 133 168 182 266 338 361 402 442 507 520 595 636 743 754 840 847 864 987 17009 041 050 107 117 204 264 508 592 596 782 830 846 968 18035 069 075 101 362 451 462 522 540 557 563 594 597 635 726 735 746 749 755 796 878 980 19013 152 185 254 351 419 439 454 464 508 633 684 687 784 788 814 833 866 911 984 20005 009 015 045 061 138 167 353 417 427 444 477 491 520 524 633 736 838 900 905 956 963 21121 243 270 369 419 425 465 483 535 593 629 731 796 820 854 894 904 948 22110 133 147 187 193 208 423 574 587 595 665 720 743 747 780 992 23004 916 130 303 321 363 595 632 700 702 747 759 821 841 866 872 24005 075 085 155 182 193 193 204 230 262 282 331 341 355 432 448 463 474 483 491 492 519 578 591 611 634 635 666 688 725 737 751 760 856 914 943 990 25002 029 065 100 132 177 193 282 299 316 378 433 546 625 634 660 704 737 762 812 838 839 865 901 26013 043 059 097 153 181 220 329 339 344 477 511 544 554 676 686 707 714 742 795 823 831 886 907 918 936 953 992 27021 147 183 217 238 256 281 348 383 469 498 540 547 586 596 655 669 761 853 28000 063 083 123 140 190 195 204 214 244 245 355 377 440 442 499 526 573 665 719 731 838 892 900 928 29012 041 066 091 138 235 394 508 551 595 622 672 727 838 862 881 928 932 945 30001 017 043 127 130 174 180 273 297 344 373 394 419 445 447 521 696 704 728 838 867 872 886 895 998 31148 155 254 285 446 515 610 735 744 767 794 833 970 993 32010 032 058 122 137 188 231 253 281 320 351 389 404 419 445 522 559 579 647 783 920 921 980 994 33001 035 103 143 208 229 261 270 274 342 440 707 712 745 806 885 34100 118 126 168 181 196 219 268 295 339 395 406 450 499 558 560 564 697 721 735 813 937 35025 037 122 142 171 209 247 300 347 389 473 522 571 588 667 692 720 739 773 36140 151 152 176 236 259 346 389 461 534 545 559 634 643 684 686 725 799 857 896 37415 476 514 552 620 679 727 741 743 949 965 999 38028 172 191 213 368 421 466 524 676 696 712 791 830 849 951 952 976 39048 077 089 099 204 219 279 292 303 360 412 442 510 617 597 778 791 840 855 856 863 899 931 956 991 998 40049 065 066 210 279 288 291 343 426 570 629 662 765 947 978 992 41044 054 079 171 264 288 292 423 426 459 489 499 620 776 836 858 859 920 42018 029 122 154 246 270 316 324 326 510 589 594 621 659 678 707 804 867 913 43060 121 126 296 370 375 477 615 753 844 881 894 937 44141 172 194 237 243 246 247 251 300 355 436 539 609 670 774 784 818 841 855 915 45053 171 205 214 234 263 286 338 351 352 424 596 747 788 789 826 833 897 911 933 46094 100 117 185 438 526 563 590 648 815 47108 123 200 234 326 368 392 413 415 431 436 456 613 717 750 948 954 48011 012 030 033 189 222 257 260 299 312 352 424 444 470 504 579 676 705 760 763 896 49046 077 097 138 242 286 291 329 350 524 569 607 612 627 669 684 759 801 978 50037 096 169 182 240 291 292 386 450 561 646 765 882 893 968 51057 064 150 204 239 244 350 492 500 669 698 719 743 763 901 916 52029 077 091 108 120 211 258 273 342 412 433 466 613 779 806 991 53020 033 162 254 262 359 500 598 622 638 833 857 54014 019 210 288 298 354 379 398 606 634 695 762 797 803 922 55047 100 198 236 237 241 357 376 381 410 432 442 471 485 596 630 631 633 691 703 772 836 902 930 932 960 56052 053 166 186 216 247 327 388 464 578 614 636 668 705 728 789 797 851 908 977 985 57051 146 258 284 308 332 442 508 563 651 697 705 776 789 795 799 837 841 844 965 69 58073 101 103 124 172 175 181 316 408 438 444 465 536 565 604 966 987 59014 045 053 080 129 167 207 216 312 351 378 424 546 584 622 646 748 817 958 987 60003 017 063 107 140 179 208 273 290 378 382 412 420 430 531 539 674 721 769 925 61034 036 107 117 149 187 202 214 500 522 526 540 604 605 667 699 903 924 969 971 62012 021 045 144 182 218 234 246 311 451 512 724 736 738 751 784 798 884 916 946 982 63011 019 029 071 098 163 174 303 350 354 394 395 398 425 493 546 581 604 637 695 760 840 884 895 954 968 64054 125 279 299 329 338 366 476 502 585 587 592 597 650 671 689 710 766 780 788 809 879 936 956 992 65053 083 132 137 154 221 280 316 342 509 562 611 655 666 688 693 727 730 784 786 835 66012 015 033 040 135 225 295 338 398 426 436 476 509 531 621 671 681 729 764 798 826 938 954 67147 214 249 325 358 371 391 396 398 550 643 671 698 707 832 840 855 871 878 886 982 68009 059 081 088 093 097 190 283 280 415 461 497 618 759 876 879 914 925 953 69093 108 162 191 202 216 282 293 313 347 366 493 497 519 560 564 673 696 705 776 853 919 987 992 70043 073 117 123 130 160 196 238 389 423 730 843 944 961 71113 139 151 233 263 272 322 328 371 417 419 432 452 457 558 662 676 692 770 815 983 72017 097 106 119 213 252 326 327 351 383 489 495 704 728 742 811 853 878 889 73090 113 176 318 340 352 355 367 388 394 417 455 482 551 580 624 670 681 725 742 862 874 964 74130 131 142 196 246 317 338 341 342 363 542 658 691 732 837 882 893 963 75091 103 112 155 275 381 459 485 567 589 700 786 807 881 897 921 924 936 76011 037 061 132 160 171 432 438 448 569 589 680 776 783 817 77040 183 194 214 228 274 452 478 584 609 641 762 773 774 838 854 78022 035 089 154 177 229 370 394 455 506 559 561 668 720 764 767 789 814 928 949 79226 314 369 380 783 790 838 893 961 80086 255 274 483 508 611 619 627 636 652 661 709 826 860 931 934 976 81036 039 080 125 126 134 187 264 296 370 460 551 597 720 724 748 778 785 789 863 911 82099 160 194 207 229 248 252 254 297 441 502 504 538 784 851 863 890 897 989 83029 106 132 217 219 284 346 376 398 444 473 543 602 608 632 635 718 793 803 809 857 84094 143 153 186 236 253 264 316 366 428 459 499 544 603 790 835 982 85122 209 222 280 338 341 345 372 381 430 458 549 554 618 714 719 773 803 817 838 871 900 907 908 951 86011 103 140 160 216 230 263 300 333 362 596 718 739 811 971 978 87007 038 054 167 168 359 372 390 460 478 555 579 592 629 657 784 791 805 897 941 945 88082 083 166 210 241 253 259 369 552 596 606 636 640 692 748 822 850 856 864 910 89199 212 287 328 341 343 346 521 531 535 617 621 690 786 793 829 840 855 858 885 903 939 987 90001 068 081 160 208 238 330 376 422 505 542 931 966 91140 210 231 240 314 349 92084 147 315 349 388 590 664 758 93001 003 027 075 178 193 194 358 454 458 535 536 891 94068 098 128 628 638 723 727 762 937 95096 310 351 413 521 543 581 708 940 951 975 96000 038 041 168 309 425 473 796 801 857 864 963 992 97002 070 229 234 261 326 347 401 418 501 506 98038 150 205 276 396 447 99017 179 753 832 982

*

Esetleges számhibákért nem vállalunk felelősséget.

A főhuzásokra sorsjegyek még kaphatók

SUCHTÁR BANKHÁZ-nál, BUDAPEST, ÜLLŐI-ÚT 6.

Levelezőlapon vagy telefonon: 132—293.

KÖVETKEZŐ HUZÁSI NAP: SZEPTEMBER 18.
Szerencsesorsjegyek az V. osztályra és a következő sorsjátékra kaphatók:

UJHELYI ÉS TSA

Szent István-körút 27. Telefon: 123-271.

Patkánynap Párisban

Páris, szeptember hó

A francia lapok nagy cikkekben adnak hírt arról a két veszedelemről, amely részben Párist, részben a nyugati partvidéket fenyegeti. Az első már türhetetlenné teszi Párisban az életet s ez a patkányok roppant elszaporodása. *Legalább tízmillióra teheti annak a patkány-hadseregnek a száma, amely a pincékben, csatornákban, a földalatti vasút helyiségeiben, a raktárakban tanyázik.* A kár, amit ezek az undok rágcsálók okoznak, évente több milliárdra rúg. Ezenkívül nem szabad megfeledkezni arról, hogy a patkányok különböző betegségeknek a terjesztői.

A párisi hatóságok elhatározták, hogy hadat üzennek a patkányseregnek és azonnal megindítják a támadó hadműveleteket. A párisi orvosi kamara már a mult évben is a maihoz hasonló vészkiáltást hallatott és a lakosság akkor is nagyszabású vadászatot rendezett a patkányokra. *A harc a pincékben szokásos szabályok szerint folyt* és komoly eredménnyel járt. Az ujságok nagybetüs cikkekben közölték a patkányfront győzelmi jelentéseit, ami nagy örömöt keltett a lakosságban. Azonban a krónikák szerint a háziasszonyok ebben az időben *bizonyos bizalmatlansággal nézték az üzletekben kapható kolbászokat és egyéb húsféléket, amelyek egyszerre nagy mennyiségben tünek fel a szükös kosztra szorított városban* ... „A mai időkben igazán nem lehet tudni" ... — mondták az asszonyok és a finnyásabbak néhány napig nem vásároltak semmiféle húsnemüt.

Feljegyzik a lapok: a patkányirtással kapcsolatban kiderült az is, hogy ez az ártalmas rágcsáló sokszor milyen ravaszul kijátssza a számára kitalált életveszélyeket és csapdákat. Az egyik hütőházban tavaly valósággal hemzsegtek a patkányok. Oly sokan voltak, hogy még a macskák sem mertek bemenni. A harcot vezető mérnökök elhatározták, hogy addig csökkentik a hőmérsékletet, amíg az állatok megfagynak. Igy is történt s egyideig úgy látszott, hogy az eljárás eredményes volt. Három hónap mulva azonban újra felbukkantak patkányok a hütőházban, ezek azonban már *vastag bundával* voltak ellátva. Oly könnyen viselték el a hideget, mint a jegesmedvék. A vizsgálat megállapította, hogy valamely üreg mélyén néhány család ki tudta állni a fagypróbát, azután pedig sietve alkalmazkodtak a hőmérséklethez és sürü, vastag bundát növesztettek maguknak.

Miután az anyapatkány évenként háromszor kölykezik, a kiirtottak számát hamarosan tudják pótolni. Éppen ezért a párisi hatóságok komolyan meg akarják szervezni a lakosságot a patkányok elleni harcra és felhívják a figyelmet arra, hogy évenkint legalább *3—4 patkánynapot* kell rendezni, ha döntő eredményre akarnak jutni. A lakosság pedig nagy nyugalommal, sőt némi humorral vette tudomásul, hogy a párisi életben ezentúl épúgy helyet kapnak a „patkánynapok", mint a multban az „elegancia napja" és a „Grand Prix" napja ...

A másik veszély, amelyről sokat írnak a párisi lapok, a francia partvidéket fenyegető *a kínai rákok képében.* A párisi hidrobiológiai intézet megállapította, hogy *ez a rákfajta tüskésbőrü, igen erős, bátor és kielégithetetlen étvágya van.* Nagy tömegben lepi el a partokat és ahol kiszáll, rövid idő alatt *mindent elpusztit.*

Egyik párisi lap írja, hogy pár évvel ezelőtt a népszövetség — nyugodjék békében! — kutató bizottságot küldött, hogy tanulmányozza, mi módon került a kínai rák Európába. Ugy látszik, Angliát bosszantotta, hogy valaki átjutott a Szuezi-csatornán anélkül, hogy díjat fizetett volna. De aztán bele kellett nyugodnia a dologba, mert *a népszövetség, mint rendesen, ezt a kérdést sem tudta megoldani.*

A francia partokon 1938 óta gyakran volt riadalom a nagyétvágyú tüskés kínai rák miatt, próbálták is pusztitani, de nem sok eredménnyel. Az idén a halászegyesületek szövetsége felkérte az érdekelt partvidékek lakosságát, hogy üldözzék a kínai rákot és feltünésüket jelentsék be a hatóságoknak.

Szinház, Film, Müvészet

Az „Isten rabjai" a Nemzeti Apolloban

Hat évszázaddal ezelőtti időben pereg le Gárdonyi Géza regényének, az „Isten rabjai"-nak története. A híres regény filmváltozata a magyar összefogás filmje, mert éppen az teszi időszerüvé a nagyszabású történelmi mesét, hogy problémái szinte ugyanazok, mint napjainkban. A tatárdúlás idejében éppen olyan szükség volt a magyarok összefogására, mint a mai időkben, amikor a bolsevizmus veszélye ellen fog össze az ország.

A Jeszenszky-produkció Pacséry Ágost rendezésében vitte filmre a keresztény és magyar eszméktől áthatott történetet. Bulla Elma alakítja az Árpádházi királylányt, míg a többi vezető szerepet Lehotay Árpád, Tasnády Ilona, Szörényi Éva, Szilassy László, Makláry Zoltán, Fáy Béla és Harsányi Rezső játssza. A zenei hagyományok nyomán megszólaló kísérőzenét vitéz Náray Antal irta. A filmet a Nemzeti Apollo mutatja be.

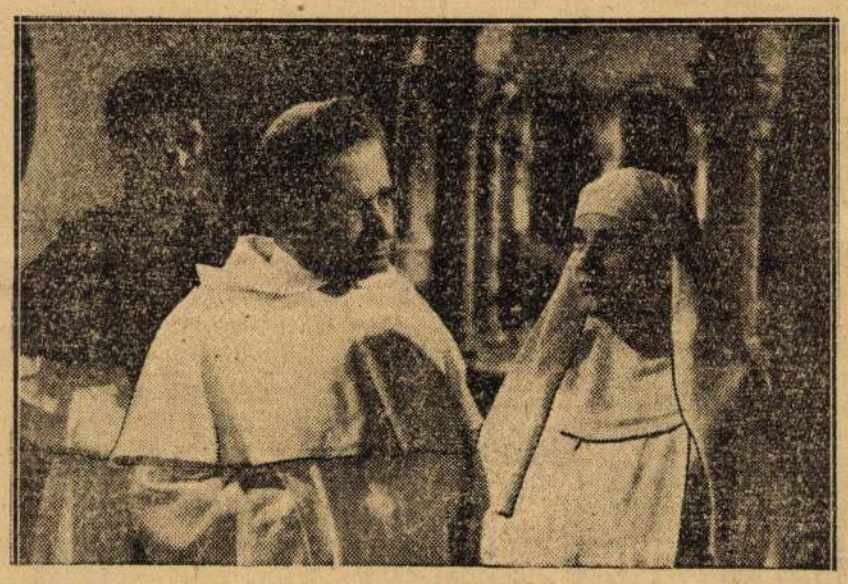

Évadnyitás a Művelődés Házában

A népművelési bizottság a rendkívüli időkre való tekintettel a Magyar Művelődés Háza évadnyitó díszelőadását *a honvédek tiszteletére* rendezi. Ezért a szombati matinéestre szóló jegyek egy részét a vörös keresztnek, másik részét pedig a városparancsnokságnak adta át, hogy a fővárosban tartózkodó tisztek és legénység között szétoszthassa. A megmaradt jegyeket a bizottság a hadbavonultak hozzátartozói számára tartotta fenn. A szombati megnyitó előadáson többek között *Basilides* Mária, *Gyurkovics* Mária, *Somlay* Arthur, *Simonffy* Margit és a *Forrai-kamarakórus* működik közre. Az előadást a kívánsághangversenyekről ismert Legenyei József konferálja.

Vasárnap délelőtt a Művelődés Háza a hadbavonultak gyermekei részére rendez vidám előadást, amelyen a népművelési bizottság *ingyenesen látja vendégül a harctéren küzdő honvédek gyermekeit.*

A Nemzeti Színház szeptember 22-én kezdi meg vendégjátékát a Művelődés Házában Kisfaludy „Dárday-ház" című vígjátékának előadásával.

* **„Bécsi vér".** *Ezzel a címmel legközelebb Willy Forst nagyszabású filmoperettjét mutatják be az Urániában. A filmtörténet főszereplője egy bécsi balettáncosnő, akit egy diplomata ismerőse becsempészett a Burg csillogó termeibe, ahol az udvari bál előkelő közönsége keringőzött a fényes csillárok alatt. Szerencsére a muzsika és a pezsgő mindenkit olyan hangulatba ringatott, hogy nem lett botrány a dologból, sőt a kis táncosnő még egy hercegnek a szivét is meg tudta nyerni. A káprázatos kiállitású nagy filmoperett bemutatójára előreláthatóan Willy Forst is Budapestre jön, a női főszereplő, Maria Holst társaságában.*

* **Erdélyi tájak filmen.** A nyár folyamán a bihari Feketeerdőben forgatták Matolcsy Andor „Gyávaság" című filmjének külső felvételeit. Az újdonság cselekményének nagy részén erdős hegyvidéken játszódik s miután a külső felvételek már elkészültek, most került sor a műtermi felvételekre. A studióban felépítették annak a kastélynak és egy másik háznak a mását, amelyet Erdélyben fotografáltak le. Hosszú szünet után ebben a filmben lép fel először Szeleczky Zita, akinek Hajmássy Miklós, Pataky Jenő, Sennyey Vera és Hidvégi Vali a partnerei. Az új magyar filmet Nádasdy Kálmán rendezi s aláfestő zenéjét Buday Dénes szerezte.

* **Lenkeffy Ica,** a magyar, francia és német filmek európai hírü müvésznője megkezdte növendékeinek kamarai vizsgára való előkészítését. A művésznő néhány tehetséges növendékével igen érdekes kísérletet folytat abból a célból, hogy a francia filmmüvészet speciális játékstílusát magyar miliőbe ültesse át. Néhány tehetséges növendék előkészítését még elvállalja. Jelentkezni Magyar-utca 11 szám alatt lehet a déli és a késő délutáni órákban.

* **„Egy csók az élet".** Ismeretes, hogy néhány évvel ezelőtt az irodalmi Nobel-díjat F. E. Sillanpää finn iró „Silja" című regénye nyerte meg, amit magyar nyelvre is lefordítottak. Az olvasóközönség tehát jól ismeri Siljának, az egyszerü kis szolgálóleánynak romantikus történetét, amelyet a finnek filmszalagra vittek. Az újdonságot „Egy csók az élet" címmel mutatják be.

A mozielőadások befejezésének ideje: 9 óra 50 perc

A moziengedélyesek egyesülete és a mozgóipari egyesület megállapodása értelmében, melyet az illetékes hatóságok jóváhagytak, *az ország egész területén valamennyi mozgószínház akként köteles előadásának rendjét megváltoztatni, hogy az utolsó előadás vetítése legkésőbb 9 óra 50 perckor befejeződjék.* A moziengedélyesek kötelesek gondoskodni arról is, hogy a közönség este 10 óráig a mozihelyiséget elhagyja. *Kivétel az az eset, ha az előadás befejezése előtt riadót rendelnek el, amikor is a közönség a légiveszély elmultáig a mozgószínház helyiségeiben marad. Ilyen esetben az előadást meg kell szakitani, a közönség pedig a színház nézőtere és mellékhelyiségei közül arrá a részre irányitandó, amely nagyobb biztonságot nyujt.* Az előadások korábbi kezdése tekintetében csak egy korlátozó rendelkezés áll fenn, mégpedig az, hogy *vasárnap és ünnepnap délelőtt 11 óránál korábban tilos az előadásokat megkezdeni.*

A KORZÓ
előadásainak kezdete:
mindennap ½4, ½6, ½8 és
vasár- és ünnepnap d. e. 11-kor.

* **Fél 6-kor kezdődik a Sasfiók és a Tragédia előadása.** A Nemzeti Színházban a „Sasfiók" szombati és „Az ember tragédiája" vasárnapi előadása nem délután fél 7, hanem már fél 6 órakor kezdődik.

* **Tito Schipa budapesti hangversenye.** Tito Schipa, a nagynevü olasz tenorista a napokban irta alá szerződését, melynek értelmében a székesfővárosi vigadói mesterbérletek keretében tartja ária- és dalestjét.

* **A „Tavaszi szonáta" a Forumban.** *Az Esperia olasz filmvállalat első magyar produkcióját, a „Tavaszi szonáta" című zenés drámai filmet pénteken mutatja be a Forum-mozi. Az érdeklődés elsősorban Hegedüs Tibor rendezése felé irányul, aki a különleges témájú mesét a filmszalagra vitte. A film három főszerepét Szörényi Éva, Uray Tivadar és vitéz Benkő Gyula játsszák.*

* **Michel Simon a király bolondja.** Pompás színészi feladatot kapott a nagy francia karakterszínész, Michel Simon, „A király bolondja" című hatalmas müvészi olasz filmben, amely néhány nap mulva kerül a közönség elé „A király bolondja" címmel. A Verdi operájából jól ismert Rigolettot, I. Ferenc francia király udvari bolondját játssza és olyan nagyszerüen oldja meg feladatát, hogy játéka valósággal élménnyé teszi a pazar kiállitású filmet. Michel Simon mellett az olasz filmszínészek színe-java, köztük Doris Duranti, Rossano Brazzi és Carlo Ninchi, valamint Maria Mercader játszanak a nagy érdeklődéssel várt olasz újdonságban.

SZÖRÉNYI — AJTAY — GREGUSS
JELMEZBÁL
BARLANG (BROADWAY)

MI NEM VAGYUNK KOLDUSOK

IRTA:
GLATZ OSZKÁR

Hosszú készülődés után nemsokára meg fogja kezdeni működését az »irodalmi és képzőművészeti tanács«. Ami a képzőművészetet illeti, nagy feladatok várják tőle megoldásukat. Az optimisták sokat, a pesszimisták keveset remélnek tőle. Javaslat van számára elég: a tisztességtelen műkereskedelem megrendszabályozása; a külfölddel dolgozónak ellenőrzése; képek márkázása; egy központi műkereskedői szerv létesítése, mely művészzsűrivel dolgozva, gondoskodnék rangos vidéki városi, sőt falusi kiállításokról; a félelmetesen felszaporodó hamisítások szigorú büntetése; szerény megadóztatások a nyomorgó művészek érdekében és sok egyéb, aminek legalább megpendítését várjuk az új tanácstól, mi képzőművészek, festők és szobrászok.

De bármily sürgősek ezek az intézkedések és bármennyire is fogják csökkenteni a művésznyomort, a válság lényegén nem fognak változtatni, mert ennek igazi oka nem anyagi, hanem lelki. A képzőművészet ma egy túlnyomó részében teljesen közömbös és megértés nélküli közönséggel áll szemben.

Festészet és szobrászat ma a társadalom lelki életének legkülsőbb perifériájára szorult. Ha zenével, irodalommal lépten-nyomon foglalkozhat, velünk közvetlen érintkezésbe lépni úgyszólván lehetetlen. Csak nappali órákban lehet képtárt, kiállítást látogatni. Ilyenkor senkinek sincs szabad ideje, vasárnap pedig szellőztetni kell magát a friss levegőn. Azért ma csak annak van művészi műveltsége, akinek a kép, szobor szívügye, aki tehát legnagyobb elfoglaltság mellett is időt szakít kiállítások, sőt műtermek látogatására. Ez az egynéhány, sajnos, alig jön számításba a nagy többség, a művészi analfabéták kétségbeejtő tömegével szemben, hiszen az egész »vidéknek« óriás közönsége legjobb akarat és minden törekvés dacára képtelen művészeti kultúrát szerezni. Míg zenéhez, irodalomhoz értők még ma is elég szép számmal vannak, képhez, szoborhoz úgyszólván senki sem ért, amit rendesen őszintén el is ismernek: »Én persze nem vagyok szakértő, de úgy találom« stb. Már pedig a hozzáértés e teljes hiánya és a velejáró évről évre fokozódó közöny rákfenéje a művészetnek, igazi okozója a mai rettenetes válságnak. Ha nem uralkodnék ez a feneketlen hozzá nem értés az egész világon, külföldön éppen úgy, mint minálunk, akkor nem kellene ellenőrizni a műkereskedelmet, nem kellene védekezni a hamisítványok ellen, nem kellene az államot terhelnünk azoknak az anyagi eszközöknek előteremtésével, melyek az éhhaláltól lesznek hivatva megmenteni a komoly, az igazi magyar művészetet; mert csak erről, az igazi értékekről van szó, mert ma a finom, az igazán tehetséges, a lelke mélyéből megalkuvás nélkül, tiszta lelkesedéssel alkotó, a valódi művész az, aki nélkülöz. Az analfabéták nagy tömege őt nem érti és nem értékeli. Ennek a nagy tömegnek bizonyos fokig imponál a »beérkezett« név, de — miként a zenei analfabétának a tucat-cigányzene — rendesen csak a giccs kedves, az értéktelen művészi tucatáru. Ezeknek a giccseknek termelői, ha nem is túlvígan, de élik világukat nagyobb anyagi gondok nélkül, mert a bámulatosan tevékeny műkereskedelem a világ legtávolabb zugaiba is elszállítja termékeiket és ügynököktől, jóakaró, a jó művészet iránt lelkesedő ügynököktől tudom, hogy ezzel szemben milyen nehéz ezeknek a külföldi analfabétáknak igazi jó képet tűrhető áron eladni.

A mai válság igazi oka, ismétlem, nem a nyomor, hanem a nagyközönség művészi műveletlensége. Még mindig százezreket fordít képek és szobrok vásárlására, de ezeknek semmi közük a »grand art«, a komoly művészethez, melyhez a magyar állam fordul, ha a magyar nevet külföldön szerepeltetni akarja; a pénz nem azokba a csatornákba ömlik, melyek ezt a művészetet táplálják. Megszűnt úgyszólván minden eleven kapcsolat az igazi művészet és a közönség között. A lakások falait háromnegyed részben — hogy ne mondjak sokat — teljesen értéktelen, lelketlen művészi termékek díszítik, a szobaszögletekben szoborgiccsek éktelenkednek, de ezeket se tekinti meg senki.

Mert a hozzá nem értéssel együtt jár a *közöny*. Kép, szobor ma nem érdekel. Minden egyéb érdekesebb, minden egyéb inkább jelent élvezetet, lelki üdülést, mint egy műteremlátogatás. Mozi, tea, az isteni sport vagy bridzs mind előbbre valók. Mi művészek ma nagyon mélyre szállottunk a nagyközönség értékelésében; nagyon csekély vigasz, ha viszonzásul azt mondhatjuk oda ennek a nagyközönségnek, hogy ez így volt mindig a nagy kultúrhanyatlások korszakában; így volt az utolsó nagy rómaiban is; mi nem örülünk ennek az analógiának és nem is hisszük, hogy mindennek szóról szóra kell ismétlődnie, hogy a mai állapot egy szellemtörvény változtathatatlan érvényesülése. Mert éppen ez a szellemtörvény (leghatározottabban a Ligeti Pál-féle hullámtörvény) bizonyítja a szellemi élet állandó átalakulását e hanyatlások korszakában is, megadva nekünk a reményt helyzetünk javulására.

Úgy az elmélet, mint a legutolsó történések arra mutatnak, hogy a közelmult egyoldalúan túlzott és elfajult materializmusával szemben ma egy spirituálisabb, ideálisabb és mindenekelőtt kollektívebb kornak küszöbén állunk. Ha ez igaz, úgy remélhetjük, hogy reánk, művészekre is jobb idők virradnak. De az is bizonyos, hogy nem várhatjuk tétlenül az igazi művészi érdeklődés lassú ébredését, hanem mindent el kell követnünk annak gyorsítására. Nevelnünk kell, meg kell teremtenünk a művészi hozzáértést és vele a művészet iránti szeretetet.

Elsősorban újra és mindig újra kell sürgetnünk, hogy adassék a művészetnek is szerepe *a gyermek nevelésében;* hogy a rajztanítás mellett, mely csak bizonyos kézügyességet iparkodik közvetíteni — történjék az iskolákban valami, amit a művészeti felfogásra való nevelés címével lehetne megtisztelni. Ma ennek csak ritka nyoma, rendesen csak személyes akció eredménye, nem intézményesen biztosított bevezetés a művészetbe. Már a gyermek lelkébe kell elültetnünk a magot, ápolni a csirát, ha azt akarjuk, hogy később dúsan virágzó növény fejlődjék belőle.

De ez a sürgetés csak a jövőt érinti, akarja előkészíteni; mai feladatunk a már felnőtt, de közömbös közönség érdeklődésének felébresztése, megművelése. Ezt a célt — a városokban legalább — erős meggyőződésem szerint csak a műteremlátogatások propagálásával, lassú divatba hozatalával lehet elérnünk. A művészvilág, sajnos, meg nem változtatható gyengéiből folyó szervezetlensége miatt ezt a munkát elsősorban már régebben működő erős társadalmi szervezetekre vagyunk kénytelenek hárítani! Műteremlátogatások szervezése nem új dolog, de nagyobb arányokat csak az iskolán kívüli népnevelési fővárosi bizottság tevékenységének keretében öltött. Mult évben 75 látogatást rendezett ez a bizottság. Hála neki! De mindez csak kezdet. Minden társadalmi egyesületnek bele kellene kapcsolódnia ebbe a mozgalomba és lehetőleg minden jó művésznek. Ha kicsi a műterem, kisebb csoportokban keresse fel őket a közönség és ne szégyenkezzék a művész, ha hajléka szegényes — ez inkább annak a társadalomnak szégyene, amelynek közönsége ebbe a sivár helyzetbe hozta.

Tudom, hogy ezen az úton is kétségbeejtően lassú lesz a haladás, az ébresztés, a megnyerés. Tapasztalatból tudom, hogy mily nehéz valakit, aki ilyen nagyobb csoportok keretében végre egyszer meg mer jelenni egy műteremben, — újabb látogatásra, bizalmasabb, fesztelenebb érintkezésre bírni! Még mindig *félnek* a műteremtől, amelyben csak egy képrásózási vállalatot látnak, — de nem szabad elvesztenünk a reményt, hogy idővel mégis sikerül megolvasztani a jeget, mely a lelkeket fagyasztja, a művészeti közöny jegét. Mert ez a jég, *ez a közöny a legborzasztóbb számunkra.* Nélkülözni — hagyján! de kinullázottnak, kiközösítettnek érezni magunkat — az a legkínosabb; megölője minden alkotóképességnek. Ennek az állapotnak meg kell változnia, mert ilyen légkörben lehetetlen nagyot, igazán értékeset teremteni. Az a művészet, mely a mindennapi legszűkösebb kenyér megszerzésének érdekében kénytelen a nagyközönség ízléstelenségéhez alkalmazkodni, — kell, hogy mind mélyebbre süllyedjen és éppen azért arra sem várhatunk, míg a műteremlátogatási mozgalom meghozza végre a maga gyümölcseit; ma *égető sebeink* vannak, melyeket *rögtön kell orvosolni,* mert *különben legjobbjaink elvéreznek.*

A magyar művészet közvetlen jövőjét akarjuk biztosítani, az állásnélküli festők és szobrászok munkalehetőségeit, ha az államhoz fordulunk *sürgős segélyért.* Tudom, hogy más foglalkozási ágak is fordulnak hozzá kétségbeesésében, — de minden más tagjai a társadalomnak orvos, ügyvéd, mérnök jobban van megszervezve, praktikus beállítottságánál fogva közelebb áll az élet anyagi forrásaihoz, mint a művész, kinek ügyefogyottsága az anyagiak terén közismert és akik között éppen a legfinomabbak a legügyetlenebbek szoktak lenni. De ezenkívül az említett hivatásoknak megvan az a nagy előnyük, hogy olyan szükségleteket elégítenek ki, melyek csak bizonyos fokig csökkenthetők, holott a mi munkásságunk — főleg a finom művészeké — nagyon elviselhető szenvedések árán teljesen kikapcsolható. Ezek az értékes művészek számára kérjük a segélyt, a védelmet *a kontárok ellen,* mert ők azok, kik hivatva vannak a magyar kultúrának dicsőséget szerezni külföldön. Mégis csak kétségbeejtő, hogy míg a törvényhozás a sportra hajlandó még a legnagyobb összegeket is megszavazni, mivelünk szemben a határtalan szükmarkúság odujába húzódzkodik... Ez a viselkedés is a politikusok ugyancsak közismerten művészeti hozzánemértésnek és a belőle folyó közönynek végzetes következménye. Nekik a sport nagyszerű dolog, a művészet semmi és mégegyszer ismétlem, ez nem nekünk szégyen, hanem önekik. És ezért az ő érdekükben kérjük őket, hogy térjenek észre, hogy higyjék el: a mi támogatásunk még sokkal inkább, de legalább is épp annyira hazafias érdek, mint a sport támogatása és ha ez a mai materialista hangulatban még nem is oly nyilvánvaló, — a legközelebbi jövő meg fogja adni a művészetnek is az őt megillető helyet a nap alatt és hogy akkor megállhassuk a *mi* helyünket a világolimpiászon, ahoz nélkülözhetetlen, hogy ma nekünk segélyjobbot nyujtson az állam; nem bánom: előleget, amely dúsan meg fogja hozni kamatait.

De nemcsak a törvényhozásnak vannak sürgős kötelességei, — a társadalomnak is! Ma mi nem jelentünk nélkülözhetetlen lelki szükséget, kevés kivétellel — senkinek sem; belső kényszerből, erős vágyódásból alig szerez ma valaki képet. De ha nincs is bennük ez a vágyódás, tekintsék hazafias kötelességnek azok a néhányszázan, akik még nagy jövedelemmel vagy nagyobb vagyonnal rendelkeznek, — tekintsék szent kötelességnek, hogy nagyobb vásárlásokkal siessenek segítségükre azoknak a nyomorgó finom művészeknek, kik a mai értelmetlenség közepette és a megalkuvás képtelenségével megverve, de annál inkább díszítve — az alkotáshoz szükséges anyagot sem tudják megszerezni! Legyenek ezek a vásárlások céltudatosak, irányítottak, lelkiismeretes információkon alapulók, de történjenek meg minél előbb, mert égető szükség van rájuk. A magyar kultúrát fogják szolgálni ők is és ha a művészethez nem értő tömeg a kontárokat tartja el, úgy nekik a »noblesse oblige« jelszava értelmében az igaz művészeket kell átmenteniök a gyilkos krízisen.

Reméljük, hogy úgy a törvényhozás, mint gazdagaink tudni fogják kötelességüket, mert mi nem vagyunk koldusok, mi a nemzet legnagyobb értékeinek őrei vagyunk.

MOST JELENT MEG! MINDENKIT ÉRDEKEL!

A játékkaszinók szélhámosai

A baccarat Trente et quarante Roulette Chemin de fer Boule

és csalásai.

Irta: **Dr. Schreiber Dániel** rendőrkapitány, törv. szakértő.

105 fén képpel Kapható Az Est könyvkereskedésében. Erzsébet körút 18—20. sz **Ára 6 pengő**

GYOMOR, VESE, CUKOR, ÉRELMESZESEDÉS, SOVÁNYÍTÓ ÉS HÍZLALÓ

DIÉTÁS SZAKÁCSKÖNYVEK

legnagyobb választékban kaphatók

Az Est könyvkereskedésében, VII., Erzsébet körút 18—20

Szombatesti program

Rémdráma tíz telefónbeszélgetésben

Irta: STELLA ADORJÁN

Szereplők: Teri és Viola, két budapesti úrihölgy, akik szeretnek telefonálni. Indokolás: nem ők fizetik a telefónszámlát, hanem a két férj.

1. telefón. (Idő: reggel tíz óra.)

Teri: Hallói Nem zavarlak?

Viola: Nem, szívem. Nem volt semmi dolgom. Éppen aludtam. Mi ujság?

Teri: Estére van programotok?

Viola: Két helyre ígérkeztem kártyázni, a mamának születésnapja van, az uram le akar feküdni, mert reggel vadászni megy és én szeretnék színházba menni. Szóval hova akartok elcsalni?

Teri: Mozibe. Mehetnénk tíz órakor. Van egy remek film. Címe: Két ember, egy szív, három csók!

Viola: Remek! Ehez a gyereket is el kellene vinni, úgyis gyenge számtanban.

2. telefón. (Idő fél 11.)

Viola: Halló, drágám, félóráig mással beszéltél! Kivel csevegsz ennyi ideig?

Teri: A moziban lefoglaltattam a páholyt.

Viola: Éppen ezért kerestelek. Az uram már látta a filmet. Képzeld, ez mással jár moziba! Közben mindent lemondtam, csak Olgát nem. Neki utólag szoktam lemondani. Mondd le a páholyt, megyünk inkább egy másik filmhez...

Teri: Hova?

Viola: Most nézem a műsort, majd visszahívlak, mert én is várok egy telefónt.

3. telefón. (Idő: déli fél 1.)

Teri: Halló! Órákig tudsz beszélni!

Viola: Félreértés volt közöttünk, én ugyanis nem azt mondtam, hogy a Gerbeaud-ban várom, hanem hogy ott hívjon fel telefónon és meghagytam, hogyha keresnek...

Teri: Az uraddal volt randevúd?

Viola: Ugyan, kérlek, ne bosszants ilyen csacsiságokkal... Van már mozitipped?

Teri: Hiszen azt mondtad, hogy te keresel!

Viola: Jó, öt perc mulva felhívlak...

4. telefón. (Idő 1 óra.)

Teri *(a szobalánynak):* Hát akkor mondja meg a nagyságos asszonynak, ha kijön a fürdőből, hogy hívjon fel...

5. telefón. (Idő: 2 óra.)

Viola: Halló! Éppen ebédeltek? Megtaláltam a mozit. Remek film! Címe: »A gályarab és a tőzsde titka«.

Teri: Istenl! Szervusz, fiam, mert kihül az étel!

6. telefón. (Idő: fél 3.)

Teri: Halló, Viola! Ez a film nem jó. Az uram azt mondja, hogy olyan filmet nem néz meg, amelyikben tőzsde is szerepel. Elég szomorúság van amúgy is az ember életében.

Viola: Hát hova akartok menni?

Teri: Vacsorázni! Az a legolcsóbb. Mindenki fogyókúrát tart.

Viola: Remek, de akkor öltözzünk fel, hátha utána el lehet csalni a férfiakat mulatóhelyre.

Teri: Velünk sohase jönnek!

Viola: Majd ígérünk nekik társaságpénzt.

7. telefón. (Idő félhat.)

Teri: A fodrásznál vagy? Én is a fodrásztól beszélek. Szívem, mégse öltözz fel. Az uram nem akar szmókingot húzni, azt mondja, inkább nem megy sehova. Te se vegyél fel, szívem, valami nagy gálaruhát!

Viola: De nehogy beugrass! A multkor is lebeszéltél és te úgy néztél ki, mintha Marina esküvőjére indultál volna.

8. telefón

Teri: Drágám, nagy fordulat. Olga telefonált, azt mondja, hatszor keresett már, meghívott hozzájuk. Miután te neki úgyse mondtál le, inkább menjünk fel hozzájuk, egy kicsit kártyázunk... minek szombat este nyilvános helyre menni? Olgánál nem nagyon jó ugyan a koszt, de nem kerül sokba... halló...

Viola: Halló... Halló... én éppen az előbb mondtam le Olgának... most már nem szívhatom vissza...

Teri: Rémes! Az urammal megbeszéltük, hogy Olgánál találkozunk, nem is jön haza, most hol találom meg? Öt pere mulva visszahívlak.

9. telefón. (Idő esti 7 óra.)

Viola: Halló... Terikém, menjünk el mégis Olgához, mert az uram csak később tud jönni...

Teri: Olgának már lemondtam! Most manikűröznek. Öt pere mulva visszahívlak.

10. telefón. (Idő: esti 10 óra.)

Teri: Előbb nem hívhattalak, mert vendégeim vannak. Drágám, ti ne zavartassátok magatokat, ha van már programotok.

Viola: Most szólsz? Nem baj, felmegyünk Olgához!

Teri: Ne fáradjatok, édesem, neki mindenki lemondott, még a férje is. Olga itt bridzsezik nálunk.

Vita egy elemiiskolai tankönyv körül

Hogyan került egy csokoládégyár és egy kenyérgyár reklámja a III. elemiben kötelező tankönyvbe?

(Saját tudósítónktól.) A modern pedagógia egyik legfontosabb segédeszköze a szemléltető oktatás. Mindenki tudja tapasztalatból, hogy neveket, eseményeket, dátumokat könnyebb megjegyezni, ha az adatok vizuális emlékképekhez társulnak s ennek a körülménynek nagy jelentőségét a pedagógia igyekszik is kihasználni: bőven *illusztráltatja a tankönyveket*, főleg azokat, amelyek a szükségképpen fegyelmezetlenebb szellemű kisebb gyermekek oktatására szolgálnak. Ezeknek a rajzoknak világosaknak, egyszerűeknek, könnyen érthetőeknek kell lenniök, hogy a gyerek emlékezőtehetségét ne erőltessék meg.

Egy elemiiskolai tankönyv illusztrációi körül most furcsa bonyodalom keletkezett.

A Kalász Könyvkiadó Részvénytársaság 1927-ben kiadott egy könyvet. Címe: *A magyar beszéd könyve.* Szerzői: *Rákos* István, *Háros* Antal, *Biró* Ferencné, *Oldal* Anna. *A könyvet a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 38.171. szám alatt engedélyezte* s a fővárosban és vidéken most is használják. A III. elemiiskolai osztálynak szánt könyv első fejezetének címe: *Mit látunk az uccán?*

Mit látunk az uccán?

Itt következik négy kép. Az első kép alatt kérdés: *Milyen nevet fognak a betűkből az üzletre kiszegezni? Hogyan hívják a kereskedőt?* A K, S és P betűket már felszegezték, a földön fekszik egy I és egy Á. A kereskedő neve: Kis Pál. *A következő képpel baj van.* Kérdés: *Mit hirdet a kereskedő? Hány szótag hiányzik a hirdetésből?* Az ábra villamoskocsit mutat be, amelynek oldalán a következő szöveg látható: *Maul csoko—.* Ezt a szöveget nemcsak minden felnőtt, hanem minden harmadik elemista is *ki tudja egészíteni »csokoládé«-ra.* A következő kép újra ártatlan, de a negyediknél újra itt a bökkenő. Kérdés: *Hát ezek mit hirdetnek? Hány szóból áll a hirdetés?* A kép uccát ábrázol, amelyen négy ember halad egymás előtt hátukon táblákkal, amelyeken a következő szavak olvashatók: *»Kenyér községi a legjobb«.*

A válasz úgy-e nagyon könnyű. *Ezek bizony községi kenyeret hirdetnek s a hirdetés négy szótagból áll.*

Hát ez baj. Állapítsuk meg, hogy a négy kép *pedagógiai szempontból ötletes és célravezető.* Mit lát ugyanis a mai gyerek az uccán? Üzleteket, áruházakat, neoncsöves fényreklámokat, rajzolt, fényképezett, épített hirdetéseket és olykor a hirdetések tömege között egy-egy embert és villamost. És a csokoládéhirdetés *valóban ott van a villamosok sárga oldalán,* a táblás emberek *csakugyan ott ballagnak az uccán* és alig hihető, hogy a gyerekek egyre figyelő szeme ne vette volna észre.

A könyvecske 42-ik oldalán még egy kis baj van. A kép uccát ábrázol. Az uccán rengeteg autó, villamos, lovaskocsi, járókelő. Egyik autó oldalán magányos szó: *Meinl.* Kérdés: »Ezek milyen cselekvést végeznek?« A válasz magától adódik: *»Ezek hirdetnek.«*

Egy szaklap és a Sütők Szövetsége harcot indít

A könyv nyolcadik éve van forgalomban, mikor a kereskedők egy szép napon fölfedezték ezeket az ábrákat és fölhorkantak. Az *egyik szaklap hosszú cikkben szándékos reklámmal vádolja meg a tankönyvet* és a legélesebb hangon ítéli el a reklámnak ezt a módját. Sőt, bizonyos gyanúsításoktól se riad vissza.

Ugyanakkor *a budapesti pékek is szimatolni kezdtek* és felháborodtak az elemista tankönyv első fejezetének hirdetésén.

— Minden iparos és kereskedő ismeri a reklám értékét, — mondják — *de tankönyvben az ilyen reklám semmiképpen sincs megengedve.* Kötelező tankönyvben bizonyos árut ajánlani annyi, mint *merényletet elkövetni az ipar érdeke ellen.* Bennünket nem érdekel, hogy a reklám hogyan került a tankönyvbe, de bizonyos, hogy a könyv *nem maradhat közhasználatban.*

A Magyar Sütők Országos Szövetsége *föllterjesztéssel fordult a kultuszminisztériumhoz s a polgármesterhez* és felkérte őket, tegyék meg a szükséges intézkedéseket a tankönyv *használaton kívül helyezésének érdekében.*

A szaklapnak — legalább részben — igaza van. Ha a tankönyv képei *csakugyan* reklámcélokat szolgálnak, ez elítélendő. A Magyar Sütők Országos Szövetségének is igaza lehet, mert kötelező tankönyvben hirdetni megengedhetetlen. De mingyárt kiderül, hogy *a könyv szerzőinek és a könyvkiadóvállalatnak is alighanem igaza van.*

A tankönyv szerzői nyilatkoznak

Fölkerestük a könyv szerzőit s a könyvkiadóvállalat igazgatóját s megkérdeztük, mi a véleményük a kereskedők felháborodásáról.

Háros Antal, a könyv egyik szerzője a következőket mondotta:

— Sejtelmem se volt, hogy támadnak bennünket. Minket egyébként a könyv összeállításánál és szerkesztésénél egyetlen szempont vezérelt *és ez az állami tantervnek az a kívánsága, hogy tanításunkban a közvetlen élet jelenségeiből induljunk ki, a gyermek közvetlen szemléleti körében lévő tárgyakat és eseményeket ismertessük,* ami a gyermeket szükségképpen érdekli is. *Elismerem, az inkriminált képeket föl lehet fogni reklámként is, de ez a szándék tőlünk mindenesetre távol állott.*

— Ha ezeket az ártatlan rajzokat kifogásolják, — folytatta Háros Antal — ezen az alapon *az egész állami tantervet meg kell reformálni,* mert hiszen ennek az elvnek alapján minden tanító *akárhányszor abba gyanúba kerül, hogy reklámot csinál. Lakus ember szemében reklámízű lehet ez a szöveg és kép,* de tanítóember számára, aki követi a tanterv elvét, hogy azokat a jelenségeket mutassa be, amelyeket a gyermek naponta lát, *lehetetlen, hogy ilyen félreértésekbe ne keveredjék.* Ha egy gyermeknek azt magyarázzuk, hogy egyik kereskedő drágábban, a másik olcsóbban adja árúját, végeredményben jogi szempontból talán *hitelrontást is követünk el,* de melyik tanító nem teszi meg ezt és hogyan kerüljük el, ha egyszer a gyermekeket *a gyakorlati életre óhajtjuk előkészíteni?*

Oszty Zoltán, a Kalász Könyvkiadórészvénytársaság igazgatója mondja:

— Mi tétlenül szemléljük ezt a kampányt, — mondja — nem is volt róla tudomásunk. *Jóhiszeműségünket senki se vonhatja kétségbe.* Ha a miniszter úr, aki a könyvet engedélyezte, jónak látja intézkedni ebben az ügyben, természetesen rendelkezésére állunk. De egyebet nem teszünk.

— Nyolcadik éve van forgalomban a könyv — mondja az *egyik szerzőnő* — és most jutott eszükbe inkriminálni az ártatlan rajzokat? Nekünk abból kell kiindulnunk, *amit a gyermek az uccán lát.* Már pedig a lerajzolt és kifogásolt dolgokat a gyermek látja az uccán. És hogy miért nem használtunk kitalált neveket? Csaknem minden esetben kitalált neveket használtunk, csak egyes helyeken, ahol a kitalált név mnemotechnikai megterhelést jelentett volna, alkalmaztunk ismert neveket. Ezt nehéz is lett volna elkerülnünk, ha a gyermekekkel a *hirdetés fogalmát és célját meg akartuk ismertetni.* Jóhiszeműségünknek és tiszta oktató szándékunknak egyébként bizonyítéka az, hogy az inkriminált képek a könyv *vidéki kiadásából kimaradtak, még pedig azért, mert mindhárom kép csak a fővárosra jellemző. Tekintve, hogy az állítólag hirdetett árukat pedig vidéken épúgy meg lehet kapni, mint Budapesten, nyilvánvaló, hogy bennünket csak pedagógiai szempontok vezérelték.*

Ezekután kérdést intéztünk *a kultuszminisztérium illetékes ügyosztályához,* mit szól a III. elemista tankönyv inkriminált illusztrációihoz, a minisztériumból azonban azt a választ kaptuk, hogy *nem foglalnak el semmiféle állást a dologban.*

J. A.

Engel Béláné sz. **Hamburger Rózsi** leánya, **Hamburger-Goldner Janka** fogadott leánya, **Engel György** és **Engel Lili** unokái és **Engel Béla** vejo fájdalmas szívvel jelentik, hogy

Hamburger Mór

a Hamburger és Birkholz papír- és nyomdaipar részv.-társ. elnöke

életének 78. évében elhúnyt.

Földi maradványait ez évi január 6-án, vasárnap délben ½1 órakor a Kerepesi úti temető halottasházából helyezzük örök nyugalomra

Budapest, 1935 január 3.

Koszorúk és részvétlátogatások mellőzését kérjük!

BÁLI ÉJSZAKÁK

A szombat és vasárnap éjszaka báli eseményeiről keddi számunkban adunk részletes tudósítást.

A torinoi magyar diákság az ottani konzulátus védnöksége alatt január 22-én megismétli a tavaly fényesen sikerült bálját, amelynek jövedelmét a Jugoszláviából kiüldözött magyarok segélyezésére fordítják. A bál védnökségét a konzul feleségének elnöklete alatt Torino tíz előkelő hölgye vállalta.

A Budapesti Egyetemi Atlétikai Club a jugoszláviai kiüldözött magyarok támogatására *Dán* György tb. elnöklete alatt január 9-én a Pannonia szállóban rendezi idei farsangi bálját. Báliroda Mérleg ucca 4. Telefón 880—77. — Az Ügyvédjelöltek Országos Szövetsége február 2-án rendezi a budapesti ügyvédi kamara dísztermében a hagyományos *patvarista-bált,* amely idén érkezik el húszéves jubileumához. A bál fővédnökségét *Lázár* Andor igazságügyminiszter, dr. *Pap* József, dr. *Kölcsey* Sándor kamarai elnökök, továbbá dr. *Köves* Béla és dr. *Oppler* Emil alelnökök vállalták. — A **Gróf Apponyi Poliklinika** február 16-án rendezi a fővárosi Vigadóban jótékonycélú báliát, melynek díszvédnökei: *Auguszta* és *Anna* főhercegasszonyok, *Magdolna* főhercegnő, *József* és *József Ferenc* főhercegek. — A Magyar görögkatolikus egyetemi és főiskolai hallgatók Vasváry Pál Köre február 9-én rendezi a hagyományos **görögkatolikus-bált** a Bristol szállóban. Meghívó: Rózsák tere 10. Telefón 334—81.

Vidékszépités

Irta Glatz Oszkár

Mikor 30 év előtt Bujákra jöttem, gyönyörü falu volt. Finom jó magyar háztipus, — két ablakos homlokzattal, kiugró párkánnyal, faoszlopos, néha korláttal elzárt tornáccal az udvar oldalán, jórészt még szalmával, részben patinás cseréppel fedve — uralkodott az egész faluban, az uradalom izléses, barok épületei nem zavarták az utcák művészi összhangját és igazán nem ok nélkül választottam ezt a falut festőtanyámnak, mely akkor még érintetlen viseletének díszében pompázott.

Ez a művészeti paradicsom — én persze első sorban a zsuppos házak iránt lelkesedtem — többé-kevésbé ép maradt a háboru végéig. Trianon óta beállt a züllés. Romlik, sőt pusztul a viselet, az uj házak, az urizáló házak tömege pedig tönkre teszi a falu szépségét, urizáló faluvá változik. — A schlafrock, a micisipka és az urizáló ház a jelenkor szimbólumai, a falu lelkének tükörképei. A paraszt elvesztette büszkeségét, önbecsülését, elvesztette minden izlését, művészi érzékét és csak ez a lelki elváltozás az oka mindennek, a viselet pusztulásának, az épitészeti és butorzási züllésnek, — dehogy a szegénység, mert az urizáló ház drágább a parasztinál, — a városi tucat szemét butor — tekintve főleg rövid életüségét — ugyancsak az. A városnak lélektelensége, mechanizáltsága, járványként pusztit a falun.

A 30 év előtti gyönyörü Buják ma egy szerencsétlen kotyvalék lett. Isten adta tüzeknek és a biztositó társaságoknak segélyével a falu a legutolsó években ugyszolván ujra épült, a zsupos fedelek poézisa csaknem egészen eltünt, cement cserép éktelenkedik az uj házakon, beton oszlopok merik a tornácokat segélyezni, a homlokzatokból elmaradozik a kedves, eleven, kiugró párkány na meg aztán jönnek az urizáló ragasztékok, urizáló ablakkeretek és akárhányszor levetve minden falusi jelleget, odaáll egy szép egységes utca közepére egy pöffeszkedő, schlafrockos, bubi frizurás, persze a többit magasságban, tömegben felülmuló, elvárosiaskodó korcsszülött. Ismerjük ezt a szörnyü lélektelen tipust nagyobb községeinkből, kisebb alföldi városainkból, melyeknek nagyobb része sem falu, sempedig város, hanem a kettőnek fattyuszülötte. A magyar házat ugyanaz a járvány öli, mely a magyar viseletet pusztitja, az urizálás.

Ugyanigy pusztul a magyar paraszt butor. A népből kiveszett minden izlés. A rettenetes thonet és a szörnyü láncokkal terhes, sárga rezeskedő lámpákat gyönyörüeknek találja régi, szép magyar tányérok és egyszerü, kedves parasztbutorok szomszédságában. A stilusérzék teljesen kihalt. Az uri osztályban ez az érzék már régebben kihalt, már a mult század végén, de ujabban ismét ébredezni kezd és a finom modern épitészet kétségbeesetten szemléli fővárosunk épületeinek kétharmadát, a finom modern iparművész ugyanugy a mult század végi és a jelen század elejéből származó, gyakran, sajnos nagyon szolid butorokat. Az uri osztályban tehát már jó ideje stilusérzék feltámadásának számos jelét állapithatjuk meg. Igy kezdünk érdeklődni minden iránt, amiben van stilus. Már jó ideje szeretjük a régi butorokat, házakat, szeretjük a népviseleteket, a népművészeteket, legujabban még a stilusos magyar ruha is némi figyelemben részesül, a párisi és londoni, évről-évre változó világdivat mellett és végre beszélünk a város egységes képéről is, az utcák harmóniájáról, kezdünk törődni még a falvak épitkezésével is.

Igen, megtörtént nálunk is az a csoda, hogy hoztak egy városrendezési törvényt, mely hivatva volna megvédeni a lakosság izléses részének érdekeit a tömeg giccs izlésével szemben. — Ez külföldön, főleg Németországban régi dolog. Ezzel meg van adva a lehetőség a hatóság utján küzdeni az izléstelenség, a stilustalanság ellen A ruházkodásba, butorozásba erőszakosan beleavatkozni tulságos megnyirbálása volna a személyes szabadságnak — bár én személyesen melegen pártolnám ezt az erőszakot; de az utca képe szépségének megőrzése közérdek. Az utca, melyen nap-nap után végig járok, ha egyetlen háza sem az enyém, mégis az én utcám és felháborodom annak csunyaságai, épületförtelmei, az izléstelen cégtáblák, plakátok, feliratok, a rossz szobrok ellen és jogosan követelem a jó izlés nevében, hogy a hatóságok megvédjenek ilyen kikerülhető fájdalmakkal szemben, melyek egyuttal a közizlés romlását jelentik.

Istenem, mily rég hallok erről a mi városrendezési törvényünkről. Elpuskázott vidéki városainkon nem sokat fog segiteni, azok legnagyobb része abban a stilusgyilkoló időben kapta mai képét, melyekről az imént szóltam. E kisebb városoknál és községeknél az uj épületeknek szerepe a régiekkel szemben a forditottja annak, amit a faluról mondhatunk, mert itt ugy áll a helyzet, hogy ami *régi*, az rossz, majdnem kivétel nélkül, ugy hogy az uj épületeknek ugyszólván *nem szabad* a régiekhez alkalmazkodniok, hanem mintákul kell szolgálniok azoknak az épületeknek, melyek a régieknek lerombolása után emelendők volnának. — A fővárost sem tudná ez a törvény tényegesen átalakitani, ha csak le nem rombolnánk egész városrészeket, mint ahogyan az ma tényleg történik Németországban, vagy mint ahogyan ez megtörtént a multban, I. Napoleon idejében.

Engem ezuttal nem is a városok érdekelnek, hanem a falu. Falun tehát csak az a szép, ami régi, az uj majdnem kivétel nélkül csunya. Az uj egészségrendészeti szabályok változtatásokat követelnek a szép régi háztipuson, nagyobb ablakokat, tüzbiztos tetőhéjat, stb.

Ezeket a változtatásokat a vidéki kömüves természetesen képtelen müvészileg megoldani, mivel ehhez izlés, müvészi érzék kellene, hogy az ősi tipus megmaradjon, neki kényelmesebb a hagyománnyal egyszerüen szakitani és a saját feje szerint alkotva, szörnyszülötteket hoz a világra, vagy utánozza a főváros izetlen kültelki épitéseit

Itt aztán csak felső beavatkozás segithet. Végtelen nagy fájdalmamra a városrendezési törvény a faluról nem szól, kizárólag a Balaton mentén történt ilyen irányu rendelkezés a fürdőhelyek és falvak számára: évekkel azelőtt az idegenforgalom érdekében lefolytatott pályázatok révén vidékenként kötelező háztipusokat állapitottak meg, melyeknek 5—6 változata között kell minden épitőnek választania Ezek a törvényesen megállapitott háztipusok, — természetesen a hagyományok tiszteletben tartásával — teljesen beleillők a falu képébe és annak müvészi egységét nem bontják meg.

Miért nem terjeszkedik ki a törvény a falura ezzel a Balaton partján alkalmazott, minden izléses ember által helyeselt kényszerrel?

Ezzel a semmivel meg volna mentve a még szépnek mondható falvaink egységes képe és lehetővé téve a már elfajultnak, a csunyáknak megszépülése.

Ma az örökös autózás, az országjárás korában egy ilyen olcsó vidékszépités már az idegenforgalom szempontjából is óriási jelentőséggel birna, nemcsak a Balaton partján. Gondoljunk csak a külföld gyönyörü falvaira, melyekhez képest mi még szegények, szinte nyomoruságosak vagyunk; mindenképpen fontos volna, hogy ez az üdvös városrendezési törvény kiegészitessék egy hatalmas toldalékkal a falurendezést illetőleg, mely falu, a régi magyar falu, legmagyarabb része épitészetünknek viseletünknek és népi müvészeteinkkel egyranguan tükrözi az igazi magyar népleiket.

Itt aztán egy értelmes városrendezési törvény sokkal többet tudna segiteni, mint a városokon. Igazán annyira kiveszett volna autózó közönségünkből minden szépérzék, hogy csak a kilométerfalás érdekli és egészen közömbös számára, hogy förtelmes schlafrockos falvakon hajt-e keresztül, lélektelen amerikánus förmedvényeken, vagy igazi szép magyar falvakon? Mert, ha izgulna a közönség, akkor talán a képviselőház is izgult volna és akkor nem maradt volna ki a törvénynek leglényegesebb része, a faluszépités. Sajnos a közönség nem izgul, nem izgatja, életben marad-e a magyar ház, szép-e, csunya-e a magyar falu.

Csak mi müvészek izgulunk, akik festjük ezeket a falvakat, akiknek minden uj ház pofon, véres fájdalom, csak mi jajgatunk, de persze hiába jajgatunk, mert a mai világban mi nem számitunk.

Kibéreltük ezt a féloldalt,
de nem vettük igénybe. Ugyanis Tolnai Világlapja ragyogó karácsonyi számát akartuk hirdetni, de olyan tömegben fogytak a lapok, hogy előfizetőinket is csak úgy tudtuk kielégiteni, hogy az egyes ujságárusoktól kénytelenek voltunk visszavenni a lapot.

TEGNAP ÉS MA

Utóhang egy meghivóhoz

Ma egy éve, karácsony délutánján, abban a félidős hangulatban, amely nem hétköznap már és nem ünnep még, cikket irtam „széljegyzet egy báli meghivóra", vagy valamilyen hasonló címmel. Ezek az utolsó órák az ünnepesti gyertyagyujtás előtt minden felnőtt ember számára az emlékezés órái; csomagokat rendezgetünk, s eszünkbe jut néhány régi karácsony, mikor mi voltunk az ünnepvárók, a megajándékozottak. Ebben az órában irtam, ma egy éve, a cikket, mely szerényigényü irásmü volt. s nem akart más lenni, mint — e havas és ünnepi hangulatban — az emlékezés széljegyzete a kassai magyar bál meghivójára. A diszes meghivó a csehek által megszállott Kassa magyar társadalmának tiltakozó, öntudatos és dacos báli ünnepségére invitált meg. Még nem mehetek! — irtam akkor, s nehéz volt a szivem.

Egy éve ennek, pontosan, órára mérve is egy éve. A magyar bált ebben az esztendőben is megtartják Kassán. Most visszanézek erre az évre, s mintha hófuvásba bámulnék. Ma egy éve is tudtam, hogy egyszer még eljutok Kassára, de ma egy éve, karácsonykor, nem volt ember a világon, aki biztosan megjósolhatta volna, hogy a régi, boltives kassai szobákban esztendőre már magyar karácsonyt ünnepelnek. Visszanézek erre az évre, s azt a szédülést érzem, amelyet nem lehet az értelem hidegfényü érveivel eloszlatni. Valami történik velünk... s milyen gyorsan történik! Hol leszünk jövőre ilyenkor, közel sodor-e céljainkhoz az idő? Ez az esztendő megtanitott reá, hogy nincs lehetetlen.

A báli meghivót odatettem emlékeimhez: könyvekhez, iratokhoz, melyek Kassára emlékeztettek. Ez a meghivó ma történelmi emlékjel. Ma egy éve még cseh detektivek zavart-figyelmes pislogása mellett vonultak be a Schalkház disztermébe a magyaros ruhába öltözött bálozók. Egy bál nemcsak mulatozás, hanem társadalmi forma is: a magyar bál, zenével, ruhával, modorral tiltakozás akart lenni az idegenek ellen, s ugyanakkor bizonyság is, egy társadalom nemzeti kulturájának dokumentálása. Egy bál tud legalább úgy bizonyság lenni, mint egy szobor, vagy emlékmü. Kassán lerombolták a magyar szobrokat; az emberek, husz évvel a cseh megszállás után, felöltötték nemzeti ünneplőjüket, s elmentek táncolni, keserü és szomorú érzésekkel szivükben. Nem mulatni mentek, hanem bizonyitani és kiállani a világ elé. Hittek abban, hogy mindez megváltozik egyszer, de kevesen hitték és senki sem tudta, hogy a következő bált már cseh detektivek nélkül tartják meg. A tényekben a nagyszerüség mellett van valamilyen valószinütlen elem is.

Előkeresem és forgatom a báli meghivót, s ezt irom margójára: „Megint karácsony délutánja van, a sötétedő utcára már csak azok sietnek, akiknek nincsen otthonuk. Ez az emlékjel, ez a báli meghivó, ma egy éve bejelentett valamit: egy nemzet karácsonyi ajándékot kapott a végzettől. Később, mint reméltük, hamarább, mint hittük. Oly gyorsan történt minden, mintha förgeteg sodorna népeket és sorsokat. Ez az ütem elállitja lélekzetem és alázatra nevel. Boldog vagyok, hogy két karácsony között megértem azt, ami történt, s remélem, hogy jövőre ilyenkor a magyar egység nagyobb és teljesebb lesz. Maradjunk hűségesek céljainkhoz. De mindabból, ami történt, tanuljunk: először tanuljuk meg, hogy nincs lehetetlen. Aztán, hogy olyan lelki készenlétben kell élnünk, mint talán senkinek Európában. De az önbizalomhoz tanuljunk alázatot is, mert az erők, amelyek játszanak az emberekkel, nem földi, nem is emberi méretüek többé. Készüljünk föl arra, hogy megszerezzük mindazt, ami a miénk; de készüljünk föl arra is, hogy megtartsunk mindent, ami a miénk. Ez a havas világ, tiszta és hideg szélcsendjében, telitve van a förgeteg lapuló feszültségével is. Karácsony van, a harangok szólnak, már sötétedik. Maradjunk csendesek és figyelmesek, mert áhitat nélkül nincs erő. Erre tanit minden, ami történt; erre tanit ez a sárguló báli meghivó is." Ezt gondolom, összehajtom a papirlapot, visszahelyezem a fiókba, s abbahagyom ezt az irást, mert már megint este van és karácsony.

Márai Sándor.

Itt a Karácsony szerezzen örömet családjának. Vegyen márkás rádiót
MORVAI RÁDIÓNÁL
VII. Erzsébet-körut 40, Telefon: 134-364 és 140-698
Kedvező fizetési feltételek.

Legjobban szolgálja ki Önt
„KONCERT"
IV., Váci-utca 23 Telefon: 18-12-55. Csere. Részlet.

XI. Pius pápa karácsonyi üdvözlő beszéde

„Elaggott életünket a békéért és a népek jólétéért ajánlottuk fel"

Róma, dec. 24. Szombaton délben ünnepélyes keretek között folyt le a Vatikán konzisztóriumi termében a Szentatya szokásos karácsonyi üdvözlése. Az üdvözlésen *harminc biboros* vett részt, továbbá ott voltak a Rómában tartózkodó patriárkák, érsekek, püspökök és főpapok, azonkivül Vatikánváros kormányzója és a pápai udvartartás tagjai. Pontban 12 órakor vonult be a pápa a terembe. A Szentatya, aki *igen jó szinben és erőben volt*, helyet foglalt a trónszékén, majd a 88 éves *Granito Pignatelli di Belmonte*, a biborosi testület dékánja üdvözölte a pápát. Rámutatott arra, hogy a Szentatya az elmult évben gyenge egészségi állapota ellenére is embertelenül sok munkát végzett, majd pedig az egész főpapság nevében *meleg szeretettel üdvözölte őt.*

XI. Pius pápa a biboros dékán szavaira válaszolva *hosszabb beszédet mondott.* Kijelentette, hogy mélyen meghatották az üdvözlő szavak és sziyből köszöni a biborosoknak és főpapoknak az üdvözlést. Emlékeztetett arra, hogy *az idei karácsony majdnem összeesik az egyház és az olasz állam kibékülésének tizedik évfordulójával.* Háláját és köszönetét fejezte ki azoknak a hatalmas személyiségeknek — a nemes uralkodónak és az ő kimagasló miniszterének —, akiknek tulajdonitható az, hogy ezt a fontos munkát siker koronázhatta. Sajnos azonban, *a tizedik évforduló számára sulyos gondokkal és keserü szomorusággal esik egybe.*

Sajnálkozását fejezte ki amiatt, hogy az *Actio Catholica* számára sok helyen nem olyan helyzetet teremtettek, amely megfelelne a lateráni egyezménynek *és a házassági kérdésben is megsértették a konkordátumot.* Nem akar vitába bocsátkozni abban a tekintetben, — hangoztatta a pápa —, hogy a konkordátum megszegéséről van-e szó, vagy sem, véleménye mégis az, hogy kétoldalu egyezményt csak kétoldalulag lehet értelmezni is.

A Szentatya karácsonyi beszédét a következő szavakkal fejezte be:

Elaggott életünket a békéért és a népek jólétéért ajánlottuk fel. Most még egyszer felajánljuk, hogy fennmaradjon, *a belső béke és lelkek és lelkiismeretek békéje.* És fennmaradjon ennek az Olaszországnak a virágzása, amely — bár minden népet kedvelünk — a legkedvesebb számomra, mint ahogy Jézusnak, aki az egész emberiségért áldozta fel magát, szintén kedves volt a hazája. Ez a mi karácsonyi jókivánságunk és ezek után áldásunkat adjuk mindnyájatokra és mindarra, ami elmétekben és szivetekben van.

Tizmilliárd pengő Amerika légihadseregének fejlesztésére

Tizenháromezer uj katonai repülőgépet épit Amerika

London, dec. 24. *(Inf)* A Daily Express szerint *Roosevelt* elnök karácsonyi üzenetében *minden idők egyik legnagyobbarányu fegyverkezési tervét jelenti be.* Az elnök karácsonyi üzenetében közli, hogy *két milliárd dollárt, (mintegy tiz milliárd pengőt)* fordit az amerikai kormány légi haderejének fokozására. A lap még arról is értesül, hogy az elnök üzenetében *13.000 uj katonai repülőgép* előállitásáról fog beszélni. A Daily Express megjegyzi, hogy Roosevelt elnököt elsősorban a német-amerikai feszültségnek a kiéleződése késztette volna elhatározására.

A német-amerikai sajtóháboruskodás

Berlin, dec. 24. *(Inf)* A német-amerikai sajtóháboruskodás már annyira feszültté tette a viszonyt, hogy *a német sajtó is mérlegelni kezdi a két ország közötti diplomáciai kapcsolatok megszakitásának lehetőségét.*

Sulyos vasuti szerencsétlenség Erdélyben tizennyolc halottal

Marosvásárhely, dec. 24. A bukarest—aradi vonalon az elmult éjszaka sulyos vasuti szerencsétlenség történt. A nagy ködben Tövis és Balázsfalva között egy gyorsvonat összeütközött egy személyvonattal.

Az első hirek szerint az *összeütközésnek tizennyolc halálos és igen sok sulyos sebesült áldozata van.*

Glatz Oszkár

KATONATÖRTÉNETEK

Gyermeki bizalom

Galánthai Galgóczy Tivadar cs. és kir. táborszernagy a maga korában híres volt jó humoráról, amelyet még az egyébként ilyesmi iránt nem nagyon fogékony Ferencz József is tudott méltányolni. Így hát nem is csoda, ha az egykori ármádia körében csak úgy rajzottak a Galgóczy-tréfák, amelyeknek talán nem is mindegyike származott a derék generálistól. Csakhogy ez már hozzátartozik az anekdoták életrajzához, hogy úgy ragadnak egy-egy emberhez, mint a légy a lépesmézhez.

Ilyenformán történt meg hát vele, még ezredes korában, állítólag a következő eset is. Október elején, a regruták bevonulása idején kiment Galgóczy a laktanyaudvarra, hogy megfigyelje az új emberek első kioktatását. Amikor már jó ideig szuttyongatták a káplárok a bundásaikat, az ezredes gyülekezőt fuvat s hogy gusztust csináljon az új fiúknak, nagy körben maga köré gyűjti őket s emberséges beszédet mond nekik. Hogy hát — bátorítgatja az ezredes a hiveit — a felséges úr ármádiája voltaképpen egy nagy család. Minden ezred egy-egy külön kisebb család.

— Legyetek fiúk bizalommal hozzám — expektorál továbbat Galgóczy, — mert vegyétek tudomásul, hogy én, az ezredes, vagyok az ezred apja, mindannyiótok édesapja.

S ezzel, ki akarván próbálni, vajjon megértették-e a bundások az ő jóindulatú intencióit, odafordul az egyik regrutához:

— No fiam, hát megértetted, amit mondottam?

— Meg kérem, papa!

Sportkritika

Galgóczy tábornok személyesen szerette a rábízott katonaság minden ténykedését ellenőrizni. Ez alól persze a tisztikar sem volt kivéve s így Galgóczy elkövette egy ízben azt a tapintatlanságot, hogy megjelent tisztjeinek gyakorló-vívóóráján, amely foglalkozás tudvalevőleg nem igen tartozott a régi tisztikar kedvenc időtöltései közé.

Galgóczy csak elnézi egy darabig, hogy a tisztek hogyan vagdalkoznak kardjukkal a légüres térben. Végül csak megszólal:

— Az urak igazán úgy vívnak, mint az oroszlánok... Csakugyan, igazán mint az oroszlánok...

Csönd. Majd egy kis idő multán így folytatja megjegyzését:

— Na igen. Tudvalevőleg az oroszlánok nem tudnak vívni...

Az őrszem

A Múzeumkertet esténként, sötétedéskor tudvalevőleg lezárják. Ilyenkor egy kertiőr — régebben egy-egy negyvennyolcas rokkant — végigjárja az összes utakat és padokat s tereli kifelé maga előtt a kisebb s főként nagyobb gyermekeket. Mivel pedig egy ilyen szegény öreg rokkant katonának eléggé nehezére esik a járás, lehet-e csodálkozni, hogy nem egészen jó kedvvel teljesíti nemes és közcélú hivatását? Így hát gyakran lehetett hallani, amint az öreg ilyenformán morgott a bajusza alatt:

— Hát már ilyenek az emberek... nem értik semmiképpen a szép szót... Akárhogy is noszogatom őket, mindig akadnak köztük, akik utolsóknak maradnak!

Antul rosszabb!

Amikoriban az öreg negyvennyolcasok kezdtek már ez árnyékvilágból kifogyni, úgy hogy ismerős vörös sapkájuk már csak ritkán tünedezett fel a Nemzeti Múzeum termeiben, a múzeum igazgatósága átírt a katonai hatóságokhoz és felajánlotta, hogy a cs. és kir. hadsereg, valamint a honvédség invalidusai lássák el ezentúl a teremőri szolgálatot.

Nos, ezek a kitűnő hadastyánok igen derék és becsületes emberek voltak, csak éppen nem kanállalették az észt. Így esett meg, hogy az egyiket kitanította a múzeum titkára, hogy — a ruhatárnál tévén szolgálatot — senki civilembert be ne engedjen bottal. Szólítson fel mindenkit, hogy adja be a botját a ruhatárba. Mingyárt első nap aztán jön egy civillátogató, két keze a zsebében.

— Kérem — hangzik hivatalos orrhangon a felszólítás, — tessék a botját a ruhatárba helyezni.

— De kérem, hiszen nincs is botom.

— Antul rosszabb! Tessék hazamenni és a botját magával hozni!

Egy hatalmas nemzedék

Bothmer báró honvédkapitány századunk elején a Monarchiának talán legerősebb katonája volt. A Ludovika-Akadémia kertjében tartott egy külön ketrecben medvéket s naponta reggel egy-egy félórányi boxgyakorlatot tartott velök. Marka olyan erős volt, hogy egy játszma kártyát két kezével szét tudott tépni, de nem úgy, hogy a kártyákat legyezőszerűen szétházta volna, hanem úgy, hogy azok kemény téglányformában maradtak. Vívónak is páratlan volt s csak a keze alól kikerült honvédtisztek voltak a megmondhatói, hány keserves órát szerzett nekik akadémikus-korukban, amikor tenyérnyi széles pallosával huzogatott rajtuk végig lapos ütéseket, ha rosszul parírozták a bevágásait...

És mint minden ereje és vivnitudása öntudatában élő ember, Bothmer báró is igazi gentleman volt, aki soha ezeket a fizikai előnyeit nem használta ki senki-fiával szemben: maga volt a megtestesült lovagiasság és szeretetreméltóság.

Egyszer este az ismert József körúti kávéházban nagyobb tiszti társaságban Bothmer is ott volt és hát — Istenkém, az ember egyszer fiatal — bizony kicsit mélyebben nézett a boros flaskó mélyére.

Valamelyik másik asztalnál viszont kisebb társaságban egy nagyszerű kedélyű s ugyancsak bikaerejű pesti ujságíró, Zsedényi Aladár kvaterkázott. Zsedényi szabadkai fiú volt, a Bácskáról szokott volt előadásokat is tartani, sőt könyveket is irni. Szóval bácskai fi volt, ami aztán minden egyebet is megmond: hogy tehát jól bírta az itali, meg hogy könnyen fellobbanó, de ugyanolyan könnyen békülésre hajló kedély is volt. Szóval no, hát bácskai ember volt.

Ezen a mondott estén Zsedényi is kicsit nagyonis próbára tette a bácskaiak közismert borivó képességét. Elég az hozzá, hogy ő is a bibliai oroszlán módjára jártatta körül tekintetét a kávéházban, keresvén, kit nyeljen el. S ahogy ez már a kissé kapatos embereknél lenni szokott: Bothmernek meg Zsedényinek a szeme egymásba kapaszkodott s anélkül, hogy bármi bajuk lett volna egymással, vagy akár csak ismerték is volna egymást, villámszemükön keresztül egyszerre csak parázs nézeteltérés támadt közöttük. Persze egyetlen szó nélkül.

Végre Bothmer türelme fogyott el elsőbben. Nagyot ütött a kávéházi márványasztalra, úgyhogy annak nyomban lekeshedt az egyik szegletdarabja. Aztán akkor ceruzát fogott, ráírta a márványra a nevét s a pincérrel elküldte annak a másik, haragosan néző úrnak.

Zsedényi kezibe veszi a furcsa vizitkártyát. Ha te, akkor én is. S azzal a vasmarkával még sokkalta nagyobbat ütött a maga asztalára, de ő nem az asztal szélire, hanem a közepére, úgyhogy nyomban darabokban roppant szét az egész márvány-micsoda. Tudni kell, hogy ez persze még sokkalta nagyobb kunszt, mintsem az előbbi. Aztán akkor ő is rákanyarintotta a nevét a „billétára" s visszaküldte Bothmernek.

Nohát, ez aztán szörnyűséges módon megtetszett a nagyerejű tisztnek, hogy itt így túlett rajta ez a „cibil". Nyomban felkelt az asztaltól, odaillegette magát Zsedényihez, s egy pillanat mulva nagy ölelkezés és barátkozás közepette máris összetolták az asztalokat.

Mi a boldogság?

Léon Gatayes (1805—1877) francia iró mondta: — A boldogság a szótárakban főnév, az élet könyvében azonban ige, melyet a mult időben az emlékkel ragozunk, a jövő időben reménnyel, de a jelen időben egyáltalán nem ragozunk.

CIMSZERZŐK

jelentkezzenek egy rendkívül elterjedt és minden házban nélkülözhetetlen cikknek Budapesten és vidéken való eladására. Ugyszólván biztos vevőkhöz lesznek küldve. A tanulási idő alatt napidíjat kap. Ha szorgalommal van megáldva, hosszú időre biztosítja magának a rendes polgári megélhetést. Az ajánlkozó lehet nő is. Ajánlatokat e lap kiadóhivatala továbbít eddigi foglalkozás, kor és vallás megjelölésével „Szívesen dolgozom" jelige alatt.

FENYVES

szövetei, selymei,
mosóanyagai

híresek

Budapest, Kálvin tér 7

Mintákat küldünk

Matuzsálemek leszünk

Néhány év előtt Lobmayer tanár hirdette, most pedig egy amerikai tudós állítja, hogy az emberi élet végső korhatára 195 év. Rendszeres életmód mellett mindenkinek öt év hijával kétszáz esztendeig kellene élnie. Hát ez rendben is volna, de mit szólnak hozzá a nők? A százhúsz éves ifjonc még csak elevickél valahogy a világban, de az ugyanannyi éves hajadon már kezd a reményről lemondani, hogy valaha is férjhezmegy. A nyolcvan éves bakfist még megkörnyékezi a százesztendős aranyifjúság, de azontúl már csak a kozmetika segít. Igaz ugyan, hogy a hölgyek letagadnak néhány évet, de hatvan évnél kevesebbet mondani, mégsem illő dolog. Egy százharminc éves menyecske még el tudja a világgal hitetni, hogy csak százhúsz éves, de százkilencvenéves korában már hiába ropja a csárdást és hiába riszálja magát, senki sem hiszi el róla, hogy még fiatal.

A majdnem kétszázéves korhatár a családi életet is át fogja formálni. A negyvenéves csecsemőt dédanyjának nagyanyja fogja dajkálni és kilencvenéves korában nagyapjának dédapja veri el rajta a port, ha rossz fát tesz a tűzre. Végre is egy kilencvenéves kölyökre vigyázni kell, nehogy szoknyák után szaladgáljon, hiszen az ilyen tapasztalatlan nebulóknak könnyen elcsavarják a fejét azok a haszontalan hetven, nyolcvanéves kamaszlányok. A százötven éves siheder, ha már benőtt a feje lágya, körülnézhet a nyolcvan éves lányok között, de házasságra gondolnia még nem szabad. Mert az ilyen korai házasság mindig megbosszulja magát. Százhúsz éves korában már ráadhatja fejét a családalapításra, de ilyen fiatalon csak azok házasodjanak, akiknek nyugdíját rendesen fizetik.

Dymi

Megdőlt az Eiffel-torony magassági rekordja. Milyen épület döntötte meg? Erre is választ ad Tolnai Világlexikona.

Támogatjuk

biztosításos előfizetőink hozzátartozóit szeretteik elhúnyta alkalmából. Eddig több mint kétezer elhúnyt előfizető hozzátartozója kapta meg Tolnai Világlapja és testvérlapjai útján a 250 pengőig terjedő temetkezési segélyt. K. Pálné p. lőrinci előfizető panaszkodott, hogy elhúnyt férje után nem kapta meg az esedékes összeget. Nem is kaphatta meg, mert bár hosszabb ideig volt előfizető, a biztosítóintézet kénytelen volt arra utasítani, hogy a költséges megsemmisítési eljárást folytassa le a bíróság útján, mert az előfizető kötvényére nem vigyázott, elvesztette és a haláleset után ennélfogva nem tudta a biztosítóintézetnek felmutatni.

Nem csökkentettük lapunk tartalmát,

miután a hirdetések nagy részét kihagytuk és annak ellenére, hogy a lapterjedelmet korlátoznunk kellett, lapunk tartalma majdnem ugyanannyi, amennyi volt. Mindent elkövetünk, hogy az engedélyezett oldalterjedelmet az olvasóközönség érdekében a legteljesebben kihasználjuk.

Csodás hatású arcszépítő és finomító a Földes Margit-créme

Életem legérdekesebb élménye

Találkozásom Munkácsy Mihállyal

Elmondja Glatz Oszkár festőművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára

— *Élmény helyett talán azzal kezdem, hogy parasztfiestő voltam és vagyok most is. Engem a mult kultúrája érdekel, amelynek utolsó maradékát a viseletben járó, gépmentes, primitív foglalkozású paraszti ság képviseli, már ahol még megőrizte a magyar paraszti jellegét és nem állt be sofőrnek. A várost utálom és ha nem laknék a Városmajorban, ki sem bírnám. De ha Aporzagyvaszántón kiszállok a vonatból és a földszag megüti az orromat, akkor otthon vagyok. Ha van lélekvándorlás, utolsó inkarnációmban feltétlenül paraszt voltam. Falun mindent szeretek és bár több, mint harminc év óta festegetek ugyanazon a helyen, Bujákon, itt minden érdekel: az örökké új tájéktól, erdejétől és szántóföldjeitől kezdve az utolsó csirkéig. Sajnos, hogy az évnek a legfestőibb modell-lehetőségekben bővelkedő részét a városban kell töltenem. Szitkozódom is miatta eleget . . . Egyetlen törekvésem az, hogy falusi tartózkodásomat minél jobban meghosszabbíthassam. Mindenkinek megvan a maga többé-kevésbé korlátolt elhivatottsága a földön és az is valami, ha nem keressük a boldogulást ezeken a korlátokon túl. Ez az én önvallomásom.*

— *E kis bevezetés után hadd mondjam el azt az ifjúkori élményt, amikor Munkácsy Mihály, akinek Párizsban palotája volt, minden évben egyszer meghívta a párizsi „Julien"-t járó művésznövendékeket. Rendszerint Malonyai Dezső vagy Pekár Gyula volt a közvetítő. Persze én is közébük tartoztam. Pompásan vacsorázott olyankor a párizsi magyar művészkolónia Munkácsy palotájában.*

— *Előbb bemutatkozási látogatást tettünk nála fogadónapján óriási műtermében, amelyben akkor az „Ecce homo"-n, élete végének ezen a hatalmas alkotásán dolgozott. Egy testileg, lelkileg beteg ember munkája volt. Mi a csemeték — a mindig szemtelenek — bizony erősen lekritizáltuk, holott azért persze ugyancsak kiéreztük a lángészt a falon lógó régibb mesterműveiből.*

— *A vacsorára lelkiismeretesen eljöttünk. Jól érezte magát közöttünk és pityizált, amit ilyenkor mindig meg szokott tenni. Emlékszem, hogy ki is kapott feleségétől, mert a felszolgáló inast, aki először neki kínálta a tálat, visszautasította, mondván, hogy a vendégeket szolgálja ki előbb. Vacsora után kedélyesen diskurált velünk és — valószínűleg az élvezett alkohol nyelvbontó hatása alatt — nagyon közvetlen és őszinte volt. Gyónt! Azt mondta nekünk, fiataloknak, hogy használjuk ki jól az időt, amelyet a Sors kegyéből tanulásnak szentelhetünk. Őneki nagyon rövidre mérte a Sors ezt az időt. Alapos tudás nélkül — képeket, nagy kompozíciókat kellett alkotnia és később sosem jutott már hozzá; hogy tudása hézagait gondtalan tanulással pótolhatta volna.*

— *Amíg fiatal volt, a fiatalsággal járó erős ösztönösség átsegítette őt az iskolázatlanság okozta nehézségeken, de aztán öregen nagyon megsínylette őket és csak nagy kínlódással tudott rajtuk átvergődni.*

— *Nem emlékszem, hogy kollégáim, akik ezen a vacsorán velem voltak, mit mondtak Munkácsy Mihály őszinte vallomásáról, engem bizony nagyon meghatott.*

A megrémült énekesnő és a király

II. Frigyes (1712—1786) porosz király egy alkalommal egy megszökött operaénekesnőt huszárokkal hozatott vissza Potsdamba. A művésznőt a király elé vezették, aki megkérdezte: — Asszonyom, miért távozott el tőlem szó nélkül?

Az énekesnő megrémülve, szinte félholtan vetette magát a király lába elé. — Ne féljen, nem eszem meg — szólt a király, — csak búcsúzni akartam öntől. Most pedig mehet ön, ahová tetszik.

Kanárit kaptam ajándékba

Amikor a születésnapi ajándékot átnyujtotta a kedves hölgy, csicseregve mondta:

— *Ez az édes kis jószág derűt és békességet hoz a háznak.*

Hát . . . lehet. Kis kalickában egy sárga kanári szökdécselt előttem.

— *Pitty-pitty — mondtam a kis ugrándozó felé, egyebekben hálatelten pillantottam az ötletes ajándékért.*

Ilyesmit ugyan igazán nem vártam, de a kis kanári aranyos kis pofa volt. Két rúdpolcán szünet nélkül ide-oda ugrált, néha kicsipett egy magot üvegvályújából, ropogva hánlotta le a jófalatot, közben fejét mind ferdébben és ferdébben tartotta, barna szemével nagyokat nézett, aztán így szólt:

— *Csüi . . . csüi . . .*

Derű és békesség a háznál egy ilyen édes jószág, az már bizonyos.

Délután aztán gondoltam, hogy hozatok neki változatosság okából pár deka szalámit, jó? Szerencsére volt valaki kéznél, aki lokalizálta a tervemet, viszont élt bennem a megfontolás, hogy az a pár mag rém unalmas lehet. Mintha reggel császármorzsát ennénk, délben császármorzsát, estére császármorzsát, azonkívül még éjjelre is mellénk készítene valaki egy tányér császármorzsát.

Viszont mivel kedveskedjem neki?

A sertésborda gondolatát szintén elvetettem, ám puhatolódzásképpen aztán egy szem szőlőt erőltettem a drótrács közé.

— *Csüi . . .* — *mondta erre a kanári és az ellentétes sarokba szállt.*

Gondoltam, talán lecsót kellene neki vacsorára csinálnatni.

Szerencsére a vicéné értesült gondjainkról és ezt tanácsolta a lépcsőházban:

— *Kedveli az, kérem, a növéndzetet . . . A tyúkhúrt.*

Tyúkhúr? Remek. Nosza a fűszereshez egy fél kiló tyúkhúrért.

— *Nincsen* — *mondta a fűszeres,* — *azt szedni kell a fű között, viszont olcsó pecsenyeborokat kínált.*

Szürkült már, mire a Klauzál téri pázsit átfürkészéséhez fogtunk.

— *Elveszett valami?* — *kérdezte kis idő mulva a parkőr és nagyon furcsán nézett felénk.*

Szerencsére az utánunk settenkedett fűszeresinas húzálni kezdte a kabátunkat, hogy majd ő szerez, hoz holnap a Ferencvárosból.

Na, megvolt a tyúkhúr. Kanárink már a puszta láttára is fészkelődni kezdett, mire kis boglyával dugtam a rács közé. A madárka falánkul nyelni kezdte a leveleket.

— *Hurrá, Ödön* — *mert így neveztem el őt magamban,* — *most már rendben vagyunk a menázsival.*

Ödön evett féktelenül, de egy félóra mulva már úgy lihegett, mint egy lakodalmas kutya.

A „csüi!!" helyett csak ennyit mondott, ezt is csak néha:

— *Cs.*

Attól tartok, felfújta kissé a bögyit a tyúkhúr. Hát ezután hogyan leszünk a változattal?

Ödön, Ödön, mit szólnál egy birkapaprikáshoz, nokkerlivel?

Undi Imre

Mutatvány a PÁRISI DIVAT kézimunkarajzaiból

Az itt bemutatott kézimunka rajzát a PÁRISI DIVAT kiadóhivatala szállítja. A kiadóhivatal Budapest, VII, Dohány utca 12 szám alatt van. Mutatványszámot 20 fillér beküldése ellenében készséggel küld a kiadóhivatal. **A Párisi Divat minden száma százakra menő kézimunka- és divatképet közöl. Egyes szám ára 60 fillér, kapható minden dohánytőzsdében és ujságárusnál.**

A Párisi Divat előfizetési ára egy negyedévre 1 pengő 80 fillér, ha féláron kívánja megrendelni, tiszta új állapotban, 10 nappal a megjelenés utáni küldéssel, úgy az előfizetési díj ¼ évre 96 fillér.

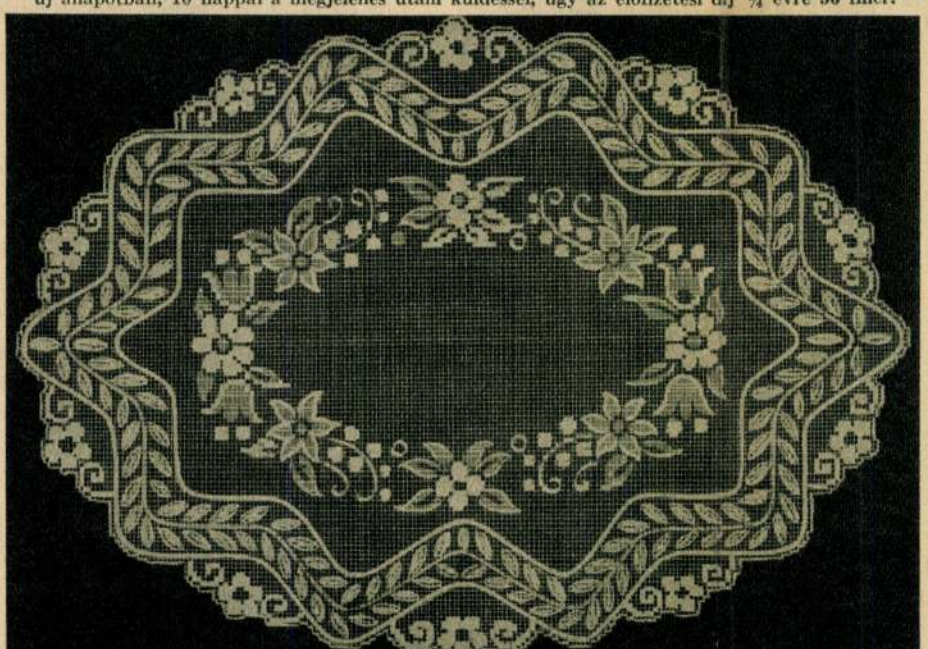

Koszorúmintás asztalterítő fileből, vagy horgolásból, 239×159 kockából. Mérete: 7 mm-es kockával dolgozva 167×112 cm. Leszámolható minta rendelőszáma 1152, ára bérmentve 1 pengő 20 fillér.

Fenti ár csak az összeg előzetes beküldése mellett érvényes, mert az utánvételes küldés 75 fillérrel drágább. Kérjük, rendelésnél okvetlen hivatkozzék erre a hirdetésre.

A szerkesztőség postája

elmű rovatunkat egyelőre nem közölhetjük. Ezért arra kérjük tisztelt előfizetőinket és olvasóinkat, hogy ne intézzenek tanácsot és felvilágosítást kérő leveleket szerkesztőségünkhöz, mert a rovat szünetelése alatt sajnálatunkra nincs módunkban kérdéseikre válaszolnunk.

Megfejtések

A 17. számban megjelent rejtvények megfejtése. **Keresztrejtvény. Vízszintes sorok:** 1. Fácán, fogoly, fürj, szalonka, vadkacsa. 30. Vaddisznó. 34. Vizsla. 36. Csapóvasak. 55. Szarvas, őz, nyúl. 66. Tarisznya. **Függőleges sorok:** 1. Falkavadászat. 35. Agarak. 77. Kétcsövű puska. **Betűrejtvények:** Kisfaludy — Ady Endre — Tompa — Balassa — Csokonai — Arany János (költők). **Naptárrejtvény:** Novemberben kelt a levél. **Olvasási gyakorlat:** Tolnai Világlapja. **Rejtett név:** A második betűket összeolvasva: Gáspár. **Szóképzés:** Almáspite. **Számolás betűkkel:** 4786+46139=50.925.

Több mint 2000 elhunyt előfizető hozzátartozója kapta meg eddig lapvállalatunk útján az előfizetéssel kapcsolatos biztositási összeget. A lapok terjedelmének hatósági korlátozása folytán az újabb kifizetésekről a fényképfelvételeket és a névsort helyszűke miatt nem közölhetjük.

1940. 19.27.

MUSKÁTLI

MAGYAR KÉZIMUNKAUJSÁG

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET HÁZIIPARI MELLÉKLETE. SZERKESZTI VITÉZ SPOLARICH LÁSZLÓ, A MAGY. KIR. ÁLL. NŐIPARISKOLA IGAZGATÓJA

A HAZATÉRT BUKOVINAI SZÉKELYEK NÉPMŰVÉSZETE

Amilyen nagy távolság választott el huszonkét éven át, annyival közelebb jutott hozzánk most a Bukovinába szakadt magyarság. Álomszerűen tüneményes volt látásuk s a velük való találkozás. Örömmel ültünk le az „osztovátá“ mellé és napestig elhallgattuk volna, amint jóízű nyelvükön magyarázgatták a hasajó, borda, nyist, lábittó feszíttő és likatos szerepét. Ezen az „osztovátán“ (szövőszéken) készítik minden ruhaneműjöket, ágyneműiket, takaróikat, szőnyegeiket, rúdravalóikat. Kender és gyapjú, színtelen vászon és színes, festékes megdolgozására egyaránt alkalmas az „osztovátá“. Minden ruhadarabjukat eltudják készíteni, alsó fehérneműtől a gyapjúharisnyáig. Nagy szorgalommal fon-sző a székely fehérnép, de nagy mesterek a hímzésben is.

Ágyneműik, különösen a párnabütü (a kifelé álló vég), tele vannak hímzésekkel. Ezeket nagy gonddal készítik el. Hiszen az egész falu látja, mikor „leánykivételkor“ esküvő után elviszik a vetett ágyat a lányosháztól a „férfihez“.

A násznép viszi 4—5 kocsin. A lovaknak koszorú a nyakában, zsebkendő a fülükön. Megkerülik a falut a vetett ágyhozzávalókkal, az asszonyok újjonganak. Nóta után jönnek a hegedűsök s mozgatják kezükben a párnákat, mutogatják a fehérnépek büszkeségét, a sok szép hímzést.

Mikor megérkeznek, megvetik az ágyat. A leány és férfi násznagynéja rakosgatják a „hálógúnyát“, válogatják, melyik lesz az ünnepi s melyik a hétköznapi.

Legalul kerül a kendervászonból való szalmazsák, utána tollból a derékalj, azután a fehér vászonlepedő. Lepedő után tesznek még egy lepedőt, azután „6 szójj festékest“, egy kockás csergét (gyapjúpokrócot), 6 hosszú magyaros párnát, 2 „donyhát“, 6 németes párnát (négyszegletes gyári szőttes), s két kicsike díszpárnácskát. Alul van 6 párna, rá hosszában 2 „donyha“, e felé 6 „németes“, mert a magyaros a donyhát nagyon összetöri. A szekéren van a gúnyatartó kaszni vagy láda. A szekerek után viszi a vőfő a tehenet, nyakában koszorúval. A tehén után a lányosháztól a násznép mindent összelop, tyúkot, libát, kacsát, „mindent pusztítanak“.

Az ágy állandóan a szoba balsarkában áll. A sok párnán és a felette lógó rúdravalókon gazdagon fejtették ki művészi tehetségüket, hímvarró készségüket a bukovinai székelyek. A párnabütükön a díszítmény úgy rendeződik el, hogy a végére esik a hímzés legnagyobbik része, a minta „közepe“, ezt kétoldalról keskenyen szegélyezi a „sinórozás“ s azonkívül a „mesterke“. A közép és a mesterke mintája leginkább mértani ősi elemekből áll, de itt-ott a változatosság kedvéért egy-két madáralak vagy stilizált virág — tulipán, szekfű — szőlőfürt is megszakítja a mértani díszítményt. A középen a tányéros, kakastaréjos, kicsi cserelapis, cseremakkos, kakasos, tyúkos, csillagos, fenyőágas, „csitkós“, kolábas, kantáros, pávás, tenyeres, kakastarés, nagycsipkés, oltáros minták nevei mutatják a gazdag képzeletszülte változatosságot. A „közepet“ szegélyezi a „szüves“, láncos, tyúklábas, diós, rudas, esses, vékás sinórózás és bezárja a ritkább mesterke, melyben megkülönböztetik a papvirágos, pillangós, üstökös, csillagos, bogláros, kantáros, kacsás, pávácskás, rózsagyertyás, diósbogláros, almás, kicsi csipkemintákat, tanúskodva a bukovinai székelyek nagy művészi képzelőerejéről.

A mintákat nem rajzolják ki előre, hanem szálszámolással, fejből varrják s a legkisebb leányka is szépen hímez.

Szinte vérükben van a hímzőmesterség. A hímzőtechnika keresztszemes és szálánvarrott vagy akasztalat. A minták általában tömöttebbek, mint az erdélyi székely hímzések, melyek között több a laza, könnyed minta. Ezt arra vezethetjük vissza, hogy a bukovinai székelyek hímzései még közelebb állanak a szőttes mintákhoz, melyeknek utánzásából keletkeztek a keresztszemes és szálánvarrott minták.

A szőtteseket szedettesnek nevezik, ami arra vall, hogy a mintákat a szálak felemelésével, szedődeszkával szövögetik a láncfonalak közé.

Úgy a szedetteseknek, mint a hímzéseknek piros pamut a díszítő anyaga. Elvétve használnak sötétkéket vagy feketét is. A szedettesekben a minta még tömörebb, mint a hímzéseken, ami érthető, mert a színes szálak sűrűn sorakoznak egymás mellé és a teret jobban kitöltik a szőttesekben.

Dr. GÖNYEY SÁNDOR

MÉG EGY KIÁLTÁS A MAGYAR VISELET MEGMENTÉSÉRE

Valóságos modern Don Quijotenak érzem magamat, amikor állandóan, újra és újra beszélek és írok népművészeteink mentéséről. Örökös, unalmassá váló eredménytelen ismétlés! Ha mégis megteszem, úgy azzal a meggyőződéssel teszem: hogyha valahol, akkor a Muskátli olvasói között találok szövetségeseket, fegyvertársakat, hiszen a viseletek és a velök összeforrott összes népművészetek Önöknek is bizonyára szívügyet jelentenek.

Hogy pótolhatatlan kincsek — melyeket minden áron mentenünk kellene — abban valószínűleg egyetértünk; de félek, hogy Önök is azok közé tartoznak, akik nem hisznek a mentés lehetőségében, mert a pusztulást nemzetközi világjelenségnek tekintik és azért nem is érdeklődnek az iránt, hogy miként vehetnék ki részüket ebből a mentési munkából. Ezt szeretném megmutatni.

Úgyszólván kizárólag szellemi okai voltak annak, hogy abban a korban szünt meg az utolsó úri viselet, amikor leggazdagabb volt Európa úri népe, mikor leginkább cifrálkodhatott volna — éppen akkor hagyott abba teljesen külseje, környezete szépségének gondozásával, akkor találta ki, kezdte kifejleszteni azt a modern gúnyát, melynél szépségmentesebbet, lélektelenebbet sose hordott az emberiség az első emberpár megjelenése óta.

Az emberiségből, az európai emberből a mult század közepén kiveszett a stílusalkotóképesség és azóta a közelmultig a festészet kivételével — de itt is csak a keretezett, az intim képről beszélek — képzőművészet terén nagyon kevés a kiváló alkotás. Az óriás anyagi vívmányok mellett természetesen háttérbe szorultak a szellemi a lelki értékek. A fordulat közeledik. Szellemi áramlatok éppoly realitások, mint a légáramlatok, de mások a törvényei; a néphez nagy időbeli eltolódással jutnak. Önála csak az utolsó évtizedekben, főleg az első világháború óta dühöng teljes erővel az említett anyagias világáramlat, kiölve belőle minden művészi alkotóképességet, minden hagyományszeretetet. Máskor is az úri stílusokat vette és alakította át a nép viseleteiben, népművészetében ma is az urat utánozza. És mivel az úr ma neki csak stílustalanságot, művészietlenséget tud mutatni, — ennek a negatívumnak torzképét csinálta meg. Van-e remény, hogy mi, urak, ebből a romlásból kiemelhetjük?

Ha ez a közöny uralkodik köztünk tovább is, mint jelenleg, ha nem ébredünk kötelességünk tudatára, — akkor nincsen remény.

Új korszak küszöbén állunk. Egy európai államszövetségben, az anyagi élet szabályozásával, a tülekedésnek minimumra csökkenésével ma még el sem képzelhető csodálatos lehetőségek perspektívája nyílik meg előttünk. Abban az új világban sokkal nagyobb jelentősége lesz az egyes nemzetek lelki egyéniségének, mint a közelmultban, és egy új kultúra kialakulása válik majd lehetővé. A materializmus tobzódása, a sok vérontás után be kell köszöntenie az ellenhatásnak, a szellemi és lelki értékek utáni vágynak. Az anyagi verseny után következni fog a szellemi verseny és egy új művészeti világstílus keretében az egyes nemzetek egyéni vonásainak fokozott mértékű szóhozjutása várható. Semmi okunk feltételezni, hogy az emberiség végleg elvesztette volna stílusalkotó erejét. A világtörténelem legnagyobb kötetlenségű korszaka után várható az újabb kötöttség, egy újabb rend megszületése, amely rend okvetlen meg fogja találni művészi kifejezőformáját; mint ahogy már keresi is. Mi magyarok de az új stílus kialakításánál egészen bizonyosan ki fogjuk venni részünket, mert művésznép vagyunk.

Minden egészséges stílus csak a mult történelmi stílusainak alapján fejlődhetik ki. Itt nincsenek ugrások. Azért minden nemzet stílusmegújhódásának alapjai — ilyen meddő korszak után — legtisztábban az illető nemzet népművészetében vannak lefektetve, amely mintegy sűrített kivonata a mult stílusainak. Mi gazdagabbak vagyunk ilyen élő kultúrmaradékokban, mint más kultúrnépek és hozzá az a szerencsénk, hogy a mult században kialakítottunk a bidermeierből, az utolsó stílusból egy kimondottan magyar, tehát stílusos ruhát, amely ma is hordható. Ha akarjuk, úgy ezt a ruhát új életre kelthetjük és vele új életet lehelhetünk a népi viseletekbe, az összes népművészet szülőanyjába. „Hogy ezt a mi úri fajtánk nem akarja, hogy a magyar ruha hordása, még mint ünneplő is — számára teher, áldozat — az a mi nagy bűnünk!" Mi csak a kiegyezés után olvadtunk bele az anyagias világáramlatba. Megvan minden adottságunk, hogy mi legyünk az elsők — legalább művészi téren — akik belőle kilábolunk. A viseletek pusztulásának — századszor ismétlem — egyetlen számottevő oka az úrmajmolás, tehát lelki! Ez az ösztön a portékának hatóságilag meg nem gátolt rettenetes drágulásával (5—6-szoros) karöltve egy-két év alatt végezni fog velük, kikapcsolva az egész fiatalságot és vele a közvetlen jövőt.

Ha azonban Szent István napján — örökké fogom ismételni — minden magyar úr magyar ruhában fog megjelenni; akkor megmentettük népviseleteinket, véget vetünk a micisipkának, a slafroknak s a többi szörnyűségnek, példát adva Európának, hogy miként lehet a mai cudar gépesített világba is művészetet vinni! Lealázó érzés, hogy a magyar kész életét áldozni a hazáért, de azonkívül a legkisebb kényelmetlenséget is elviselni a legszentebb nemzeti értékek érdekében — nem hajlandó. Ha elpusztulnak népművészeteink, úgy az csak az úri osztály cinikus közönyének következménye. E pusztulás ellen a Muskátli olvasói igenis t e h e t n e k, ha ugyan ezek a kincsek igazán jelentenek számukra valamit. Ide csak hazafiasság, egy szikra áldozatkészség és egy kis szervezkedés kell! Kiktől várható mindez, ha nem Önöktől?

GLATZ OSZKÁR

Muskátli

1942. I. 27.

ELMÉLKEDÉS A JÖVŐ MŰVÉSZETÉRŐL

I.

Hogy én milyennek látom a művészet, különösen a festészet szerepét, jelentőségét a mai világban? Miként tudok belekapcsolódni saját művészetemmel és hogy milyennek képzelem a jövő művészetét?

Ilyenekről szívesen beszélek, hisz úgyszólván vesszőparipám, kérdések, melyek állandóan foglalkoztatnak.

S nem tudok róluk beszélni anélkül, hogy mindig újból ne hivatkozzam Ligeti Pál történelmi kutatásaira, műtörténelmi megállapításaira (Új Pantheon felé). Itt csak a legszükségesebbet, a legidevágóbbat fogom megismételni. A három testvér-képzőművészet virágzása nem egyidejű, virágzásuk ideje szerint minden nagy kultúra három részre osztható, melynek elsejében az építészet, középső részében a szobrászat, az utolsóban a festészet dominál. Ezen eltolódása a művészi súlypontnak együtt jár a társadalom lassú átalakulásával a legnagyobb kötöttségtől a legnagyobb kötetlenségig.

Minden nagy kultúrhullámon belül vannak kisebbek, melyek ugyanezt a tagolást mutatják. Mi máma egy nagy, a keresztény kultúrhullám végén állunk, amely egyszersmind vége egy egészen nagynak, az egyiptom-görög római-kereszténynek és egy egész kicsinek, amely az empirral kezdődött.

Mi máma, Ligeti zseniális teóriája alapján, mely a szellemi jelenségek szinte hihetetlen törvényszerűségéről tanúskodik — az utolsó nagy görög-római kultúrhullám analógiája szerint, egy átmeneti korban élünk, de, hála az égnek, — egy újabb művészi és társadalmi föllendülés küszöbén, amely — ha nálunk Magyarországon még csak alig észrevehetőn is — de máris beköszöntött egy teljesen új, sokszor a sivárságig szigorú építészi stílus kialakulásával. Én Ligetinek nagy hálával tartozom, mert az engem kétségbeejtő, a multtal minden kapcsolatot megtagadó őrült «izmuskodással» szemben megnyugtatott, hogy mindez «múló» jelenség, szükséges, a jövőt megtermékenyítő átmenet, másrészt elméleti előkészítése az említett művészi, még pedig kimondottan építészi reneszánsznak.

A festészet e szerint az impresszionisztikus féktelenkedés után, amidőn a legnagyobb kötetlenségben kitombolhatta magát, — megint egyszer viszatérend az építészet béklyóiba, a szigorú kötöttségbe: várható tehát az eddigiek legnagyobb ellentéte, egy építészi szellemű «neoklasszicizmus»-féle, melynek már minden országban vannak képviselői.

Ezen neoklasszicisták a tradició respektálásával ismét a szigorú formára és konstrukcióra fektetik a fősúlyt, néha hihetetlen türelemmel részletekbe bocsátkozva, máskor a legtudományosabb szárazságtól sem riadva vissza, — a szín szerepe pedig alárendelt.

Ligeti szerint tehát rossz idők járnak a pikturára, a független pikturára, mely aranykorát a nagy francia impresszionisták idejében élte; az intim pikturára, mely mindig közvetlen a természet előtt alkotva, annak elsősorban szín- és tónus-finomságait iparkodott ellesni; — a festészet háttérbe szorul az építészet mellett és főleg mint annak kiegészítője fog szerepelni.

Amit magam körül látok, jövendölését igazolni látszik.

Máma a gép áll az érdeklődés központjában, a gép mai gondolatvilágunk, vágyaink szimbóluma. A nagy rendetlenség után rendet áhitozunk, a sok őrültség után józanságot, az állandó bizonytalanság után nyugalmat, kiegyensúlyozottságot. A géppel a művészetek közül egyedül az építészet áll közvetlen kapcsolatban.

A gép — egyelőre legalább — ellensége a természet, a világ festőiségének, gazdag változatosságának: Európából máris kiölt, úgyszólván, minden faji, nemzeti jellegzetességet. Vége a népviseletnek, a népművészetnek, vége nemsokára a lónak, igavonónak, vadregényes vidékeken gyártelepek, erőművek éktelenkednek, a természet festői rendetlenségét mindjobban megrendszabályozza az egyenes, a szabályos vonal logikája.

Amerika, a civilizált Amerika rajtunk is túltesz és a többi földrész a fehér faj után igazodik. Mi máma a modern Japán, mi lesz rövidesen Kínából, Indiából,; mi az egész világ összes festői kultúrájából! Hála az égnek, hogy a bőr színét — egyelőre legalább — még nem tudják megváltoztatni.

És az eddigi mesés gazdagság és változatosság helyett mit kaptunk? Egy, az egész világon egyformán öltözködő szürke, unalmas, festőietlen univerzális embertípust, a gyönyörű állatok helyébe autót, traktort, a falu festői szabálytalansága, rendetlenségének poézise helyett felhőkarcolókat, erőműveket. — Istenem, mindent lehet festőin látni, transzponálni és aki szegény, meg kell, hogy elégedjék a száraz kenyérrel; ha büszke, azt is állíthatja, hogy felér neki a legjobb pecsenyével, hogy jobb annál, mert nem okoz «ártalmas lerakodásokat», hisz mindenki iparkodik korával kiegyezni! Akiknek ez sikerül, természetesen becsmérlik a multat; akiknek nem sikerül, azok sokszor visszamenekülnek ama becsmérelt mult emlékeibe és annak meséivel iparkodnak bearanyozni a mai élet sivárságát. Annyi bizonyos, hogy ha megkaphatnók azokat a színes mozifelvételeket, melyeket (Flammarion «Uranie»-ja szerint) a mi földünkön történtekről készítettek a Mars-lakók (tán megkapjuk rövidesen), úgy a leglelkesebb jelenbarát is kénytelen lesz elismerni, hogy a reneszánsz korabeli világ kissé festőibb volt, mint a mai.

A festészet továbbá a «legintimebb» a három művészet közül, a képből egyén szól az egyénhez. Máma pedig alig létezik már intimitás. Európa, a világ élete mindjobban amerikanizálódik. Az amerikai pedig alig ismeri a lakás, a családi élet intim örömeit; a klubban, a nyilvánosság előtt tölti szabad óráit. Az intim érzések kifejlődéséhez idő, nyugalom, «otium» kell. Amerikában senkinek sincs ideje. A modern embernek nagy izgalmakra van szüksége, erős dózisokra, melyeket szellemi és lelki erőfeszítés nélkül percipiálhat; neki szenzáció kell, gyorsaság, rekord: a gép hozzászoktatta a szenzációhoz.

Minden percben egy újabb csoda. Ami tegnap még hihetetlen volt, máma már természetes és kezdünk oda kilukadni, hogy már türelmetlenül várjuk a még ki nem találtak kitalálását. A gyorsaság, az eddigin, a máson-túltevés máma a tömegek ideálja. Hála az égnek, hogy a sok szamárság mellett a sport is táplálkozik ebből az ideálból, beszélve itt az igazi sportról, az ember, nem pedig a gépek versengéséről. Ez a testi kultúra szerencsésen ellensúlyozza az ember mechanizálásából származó «phisikai» hátrányokat, — de a művészeteknek, főleg a festészetnek, ebből a mentalitásból csak kára van. Részben innen származott az utolsó évtizedek őrült experimentálása, az eddigin túltenni törekvésből. Minden évben egy új stílus!

De nem csak a művészi produkcióra, a keresletre is erősen befolyik

a gép. Így az autóipar és kereslet kiterjedését nagyon megsinylette a képvásár, mert hisz természetes, hogy fölöslegét a ma embere inkább autóba, mint képbe fekteti. Épígy ellensége a képnek a művészi fénykép, de főleg a mozi. Az utóbbi rendesen (különösen nálunk) őrült sebességgel lepergetett gyakran nagyon festői beállítású képtömegei hozzászoktatják a közönséget az elmélyedés nélküli, a fölületes képélvezéshez: ki az ördögbe ül le — szorgalmas mozilátogató — odahaza egy képnek, egyetlen képnek, megtekintésére? Ismétlem, intimitások, finomságok átérzésére, titkos hangok hallására a modern ember lassankint képtelenné válik. Ezzel szemben, igaz, erős az érzéke a monumentális hatások iránt, amelyeket elsősorban ugyancsak az építészet, a modern építészet szolgáltat gigantikus arányaival.

Máma továbbá fontos a praktikusság kérdése. Az amerikai és az őt utánzó modern európai úgy rendezi be életét, ahogy az a legpraktikusabb, a legökonomikusabb, a leghigienikusabb; ami nem az, ki lesz küszöbölve.

Ezen ideálokat is csak a modern építkezés valósítja meg, mert amellett, hogy sokszor esztétikus, a lehető legpraktikusabb is, legnagyobb mértékben respektálva az ember anyagi igényeit. Elhagy minden cicomát, minden feleslegest, nincs benne semmi játszi, semmi könnyelmű; ki is mondja némely építőművész, hogy nekik nem kell művészet, hogy ők csak a józan észre hallgatnak; beton, vas, üveg az anyaguk, csupa festőitlenség. Mit keresünk majd mi festők, mi, a poloskáknak búvóhelyül szolgáló képek produkálói az ilyen fémbútorokkal bútorozott lakásokban? A modern lakásban nem is kell kép, a szobák «kiképzését» elvégzi az építész, és ha pláne az üvegfal lesz a domináló, akkor alászolgája piktura. Egyelőre még a freskóról sem akar tudni a modern építész, — de ez majd megjavul, — ígéri Ligeti.

Mindezek után érthető, hogy én nem nagyon örülök ennek az átmeneti kornak, mert mit ér nekem Ligeti biztos ígérete, hogy 80 év múlva újra elérkezik a mi időnk, újabb impresszionisták ideje, a színek uralma! Bizony sajnálom, hogy nem tudok megalkudni a végzettel, engedné meg, hogy életem hátralévő részét 80 év után pergethessem le — persze családostul. Végtelenül megörültem, mikor Ligeti megnyugtatott, hogy még nem tartunk az abstrakt művészetnél, hogy azok az urak, kik azt állítják, hogy miután a gép legyőzte a természetet, a művészetnek ezt az új Istent kell imádnia, — hogy ezek az urak a közvetlen jövőre nem bírnak jelentőséggel — és hogy most ellenkezőleg, a tradició új érvényesülésének kora következik, úgy társadalmi, mint művészi téren: — de mikor aztán láttam az új rend művészetét, a neoklasszistákat, azok csak kis részének tudtam igazán örülni, mert hiába, még mindig az impresszionizmusnak, a színek uralmának vagyok a híve, sokkal inkább, mint az képeimből kiérezhető. Végre vannak privátfájdalmaim. Parasztfestőnek születtem, a paraszt pedig pusztul. Itt Nógrádban is, hová 20 év óta járok, lassankint sorban «kivetkőznek» főleg a vasúthoz közeli falvak. Rettenetes egy parasztot, vagy paraszt nőt, ki azelőtt falusiasan járt, «mesteresen» öltözve viszontlátni; émelyeg a gyomrom! Hihetetlen, hogy így ki tudjon veszni rövidesen minden művészi, minden stílérzék a népből. Himzés már alig, az újabb falusi házak pedig karikatúrák.

Node majd csak lesz még valahol paraszt, primitív ember, amíg élek, ha nálunk már nem, úgy máshol, a civilizációtól távolabbi hegyek között és majd addig repülök, amíg rájuk találok. Mert hiszen koncedálom, hogy jóegynéhány évtized múlva a gépekből hasznot is fogunk

húzni, mi piktorok is! Az a tökéletes kis repülőgép, amellyel akkor bizonyára nagyobb veszély nélkül át lehet majd repülni az Óceánokat is, — a mi zsebeink számára is hozzáférhető lészen és akkor hajrá! Ha már az emberek abban az időben kissé egyformák és festőitlenek lesznek is, tán csak akad még «érintetlen» terület, melyet az ember még «ki nem használt», itt-ott egy darabka «szűz természet», amihez jelenleg bizony nem igen juthatunk mi szegények. A legrosszabb esetben addigra lesznek rendes Hold- és Mars-repülőjáratok és jövendő kollegám majd felállíthatja festőállványát (mely akkor bizonyára nem lesz már oly hihetetlenül tökéletlen, mint a mai) ama misztikus világban, amely bizonyára tele lesz érdekes, elképzelhetetlen tájakkal, esetleg emberfélékkel is. De a közvetlen jövő perspektívájától, ismétlem, nem vagyok túlságosan elragadtatva és szívesen csúsztattam volna születésem idejét 20 évvel hátrább. Egy azonban igaz, hogy mi magyarok csak legújabban kapcsolódtunk bele a világművészetbe és máma mi piktorok egy oly kultúrbizonyító szerepet töltünk be, mely elfelejtetheti velünk egyéb fájdalmainkat. Bizony nem látom be, mért ne lehetne az olimpiászokon a művészeteket is képviselni, legalább a képzőművészeteket és a zenét. Egészen bizonyos, hogy mi ilyen küzdelemben (persze csak neutrális államok jurorjaival) nem kerülnénk a kilencedik helyre. Amivel igazán nem akarom sportolóinkat lekicsinyelni. Hisz ugyancsak Ligeti szerint a római analógia alapján a közvetlen jövőben nem a nagy, hanem a kis népek lesznek a kultúra főharcosai. Ismétlem, a közeljövő nem nekünk, festőknek, hanem az építészeknek fog kedvezni! Megérdemlik szegények erkölcsileg, anyagilag is. Egy évszázadon keresztül, mialatt a festészet egyik virágkorát élte, ők a mult formáiból szegényesen tengődtek, — most felvirradt nagy napjuk. Mi sírhatunk, ők vigadhatnak.

II.

A jövendölés ártatlan és nagyon elterjedt foglalkozás, mert egyelőre még tart a rendetlenség, a forrongás, a bizonytalanság, ilyenkor mindenki szeret egy jobb jövő lehetőségeivel foglalkozni.

Wilhelm Oswald, a kiváló tudós jórégen egy Pesten tartott előadásában azt állította, hogy az emberi szellem szentháromságából — vallás, művészet, tudomány — elsőnek a művészet fog kiválni, utána a vallás, marad egyeduralkodónak a tudomány. — Én akkor szerettem volna torkába fojtani a szót, de azóta annyi történt, hogy jövendöléseit nem találom már oly szemtelennek. Oly hihetetlen dolgok történtek, hogy mindent lehetségesnek tartok. A művész — Ligeti szerint — megérzi a jövőt, szeizmográfja a jövendő nagy lélekrendüléseknek. Így látja Ligeti a kubizmus, konstruktivizmus stb.-ben az építészi éra bejelentőjét, az expresszionizmusban pedig egy új vallás előfutárját, mely talán csak egy évezred után fog szilárdabb formákat ölteni.

A modern «izmusok» között vannak olyanok, melyek teljesen absztraktak, amelyek teljesen kiküszöbölték a természetet. Máma ezen «művészet» uralmától még távol állunk, de a késő jövő?

Mindennek a mindenségben meg van a maga törvényszerű életlefolyása, az égitesteknek csakúgy, mint minden szerves lénynek. Meg van fiatalságuk, életük tetőpontja, öregségük, a vég. Az állatvilág tetőpontja, legnagyobb gazdagsága — úgy olvasom — a barnaszén korszakába esik, azóta dekadenciában van; az ember beavatkozás nélkül is kiveszne — bár jóval lassabban — a tropikus földrészek gazdag faunája:

nincs szaporodás. Miért volna más a mi sorsunk? Az emberiség talán már közeledik is ifjúsága végéhez a játszi, a logikátlan az érzések és öntudatlan ösztönökön alapuló korszakának végéhez; kezdődik a férfias öntudat, a megfontolás kora: az érzékek lassankint háttérbe szorulnak, visszafejlődnek — persze évek százezreiről, millióiról beszélek —! Akármilyen karikatúrája, borzalmas karikatúrája az orosz szovjet annak az ideálisnk látszó, alapjában véve krisztusinak mondható teóriának, mely az emberek teljes önzetlenségére, józan belátására építi a társadalmi konstrukciót; akármilyen rettenetes nekem az a falanszterrendszer, mely géppé akarja lenyomorítni az embert, amelyben egy Lenin is csak a «nagy sróf» szerepét játssza, — elképzelhető, hogy valamikor, évszázezredek múlva hasonló, bár nemesített formákat fog ölteni az emberi társadalom. Hiszen Ligeti is beszél az «asztrál» lényről, az érzéknélküli lény lehetőségéről, amelyben a lélek tényleg teljesen föléje kerekedett a testnek. Az ilyen embernek azután csakugyan nem lesz már szüksége művészetre, mert a művészet az érzékektől elválaszthatatlan. Absztrakt művészet nem művészet többé, hanem matematika, amely magasabb formáiban lehet művészi, de semmi esetre sem «képzőművészet», semmi olyas, aminek köze lehetne akármihez, amit eddig művészetnek neveztünk, amire kizárólag teremtette az ember ezt a szót!

Az egyiptomiak kitalálták a dor-oszloprendet, talán egy egész évezreddel a dor-stílus születési ideje előtt, a rómaiak előre megcsinálták a barokkot; a ma művészei előre megérezték az absztrakt művészetet, azaz azt a rettenetes valamit, ami tán évezredek múlva egy sivár, csak észszerű világban fogja mulattatni a szegény emberiséget, miként a keresztrejtvények a mait. — Művészet természet nélkül, ismétlem, lehetetlen (festészetről és szobrászatról beszélek). A természet egyedüli forrása a művészi szépnek. Ezt a természetet az ember lassankint leigázza, rabszolgájává teszi, kénytelen azzá tenni. Szaporodunk, rettenetesen szaporodunk! Nem a fehér faj, az pusztulóban van, de szaporodnak a primitívebbek, a még el nem használtak; rövidesen szükségünk lesz az egész világra. A tudomány ki fogja aknázni a sivatagokat, eltünteti a nemtermő földet, idővel valószínűleg kőből fog kenyeret, azaz holmi tápláló pilulákat varázsolni. Rettenetes háborúk, a tudomány legnagyobb brutalitásával folytatott háborúk, fognak tizedelni, ötödölni, harmadolni, míg a végén beáll a józan belátás, a születési korlátozás. De a természet mind mostohábbá válik és mindennek dacára, az embernek meg kell majd feszíteni minden szellemi erejét, hogy helyt állhasson. A gyermekkornak, mikor anyja, a természet, gondoskodott zsenge szülöttjéről, — akkor már vége, kemény, nehéz munkával kell megkeresni mindennapi kenyerét, azaz piluláját; fiatalkori játékairól, a gyönyörű művészetekről lassankint le kell mondania; el is veszti irántuk való érzékét, hisz idővel maguk az érzékek is átszellemülnek, absztraktálódnak.

Ismétlem, az orosz szovjet egyelőre egy gonosz álom, — bár még mindig rettenetes valóság, — de ha egy gyökerében, egész lényében annyira művésznép, mint az orosz, képes volt oly rövid idő alatt teljesen kivetkezni eredeti formájából és (részben legalább) egy oly teóriának hívévé válni, amely a tiszta ész legridegebb álláspontján állva, csak haszontalan «Überbau»-t és «svindli»-t lát mindazon ideálokban, melyek nélkülözhetetlen alapját képezik az összművészeteknek, bár tényleg semmiféle kapcsolatuk a mindennapi józan ésszel, — akkor én nagyon jól el tudom képzelni, hogy évezredek után az emberiség zöme — persze magasab formában — ennek a gépies világrendszernek válik hívévé.

Természetes, hogy az orosz nép, mely tegnap még csodálatosan gazdag volt művészi képességekben, — nem száradt ki hirtelen és hihetetlen erőfeszítéseket tesz, hogy a lehetetlent lehetővé tegye, hogy egy az «észen» alapuló művészetet teremtsen, (miként egy szektájuk a gépet imádja Isten helyett), — de akik évezredek múlva megismétlik majd ezt a társadalmi experimentumot, azokból bizonyára már teljesen kiölte a matematikai pontossággal működő ész az «érzést». Művészet alapja pedig az érzés, soha sem az ész. Intuitiv képesség, ugyanaz, mely a gyermekben működik, az a részünk, mely a természethez, a földhöz kapcsol. Az ember lassankint függetleníti magát a természettől „maga körül», később majd függetleníti magát a természet ösztönös részétől «önmagában» — érzéseitől.

Az érzés csak zavar, csak bajt csinál, ki kell vetni és vele a művészetet, ezt a gyerekes foglalkozást, mely hiszen jó volt az emberiség gyermekkorában, de sehogyan sem illik a józan férfikorhoz. Az igazi művészet a természettől, az emberi érzékek «közvetlen» munkájától elválaszthatatlan, — ezen művészetnek feltétlen hanyatlik napja, a művészi érzék mindjobban a gépen keresztül nyilatkozik meg. Szerintem tehát az, amit eddig «grand art»-nak neveztünk, hanyatlóban; nem állandóban, hiszen momentán is egy monumentális művészet küszöbén állunk és a gépies nivellálás ellen is bizton számíthatunk reakciókra — de hanyatlóban ahhoz a csúcsponthoz képest, melyet a görög kultúra idejében elért. Én Perikles korát tartom a művészi élet tetőpontjának. Tudom, hogy a festészet csak azóta fejlődött ki igazán; tudom, hogy a gótika vetekedik a görög templommal; de soha többé nem ismétlődhetik az a harmónia, a «mens sana in corpore sano» a test és lélek egyensúlyának harmóniája, mely a legmagasabb művészet alapköve.

Az emberiség fejlődik, de csak úgy, ahogy az egyes ember. Biztos, hogy a férfikornak vannak kvalitásai, képességei, erényei, örömei, miket a gyermek, a serdülő ifjú nem ismer — de azért fejlődés ez a javulás értelmében?; vagy pláne a férfikort követő aggkort illetőleg? Jómagam a gyermekkort, az első ifjúságot az ideálokkal, erős érzésekkel, képzelettel, mesével telített első részét életünknek tartom legszebb idejének. És azt hiszem legtöbben így vagyunk, így vagyunk főleg, ha az aggkor határaihoz közeledünk és visszaemlékezünk arra a «sok bolondságra». Amit nyertünk az egyik oldalon, azt vesztettük a másikon, szerintem túl vagyunk az «aranykoron!»

Node azért isten ments, hogy sírni kezdjek, vagy Jeremiádokat zengve, játékrontónak toljam fel magamat — hisz még jó fél lábbal benne állunk az ifjúságban, benne a hóbortos impresszionizmus igazán nem férfiasan józan korának utolsó «rezgéseiben». — Micsoda őrület és «svindli» az egész vonalon, politikában, társadalmi életben, művészetben — távol, nagyon távol állunk a józanságtól, legtávolabb ama kommunista experimentátorok, akikben csak úgy tobzódik a többé-kevésbbé öntudatos szemfényvesztés!

Az a jelen száraz neoklassszicizmus, mely nékem nem tud nagyon tetszeni — az se lesz végleges formája a művészi konszolidációnak; több lesz abban az utolsó korszak impresszionisztikus színgazdagságából, könnyedségéből — egy szóval nincs még közvetlen veszély és én is majd csak elhelyezkedem az új érában, ha majd «megüt» annak szele, mit Ligeti szerint, észre se fogok venni — de azért nagy vonalaiban úgy ítélem meg a távol jövőt, mint a fiatal az öregséget. Persze nevetség ilyen távoli veszélyekkel foglalkozni, amelyeket úgyse tudunk

elhárítani: — van azonban egy közvetlen veszély, melyre nem én mutatok rá először, de amelyet magamfajta embernek nem lehet eléggé hangsúlyozni, az a veszély t. i., hogy korunk a technika és tudomány hihetetlen térhódítása közepette elveszti lassankint képességét a «civilizáció» és «kultúra» megkülönböztetésére; az anyagi és magasabb szellemi értékek elválasztására. Az amerikai «kultúrában» is felettünk állónak érzi magát, pedig egyelőre kultúrájuk lényegében importált, amilyen a rómaiaké volt és ezen importált értékeknél is hiányzik még a belső kapcsolat. Az amerikai — Kayserling szerint — nincs annak tudatában, hogy az ő materiális civilizációjuk «lehet» idővel egy új kultúra alapja, de magában még nem kultúra és ez az amerikai mentalitás lassankint tért hódit az egész világon, mert hiszen Amerika majmolói lettünk. Ezen nagy tévedésen alapszik a gép közvetlen bevonása a művészetbe, a gép esztétikumán, mint természeti szép pótlón való örökös nyargalás, mely törekvésnek illuzórikus voltát csodálatoskép egy Troczky is fölismerte.

Máma elsősorban civilizációt csinálunk, az tagadhatatlan — de e mellett titkos, alig észrevehető mélységekben lassan csíráznak a jövendő évszázadok után beköszöntő nagy «új» kultúrának magvai: ki tudja, melyek azok? Ki hitte a rothadó római birodalom bölcsei között, hogy a jövőt a katakombák mélyében készítik elő, és nem a római tehnika ama monnumentális alkotásaiban, melyek még romjaikban is ama kor hallatlan szellemi erejéről tanuskodnak.

Máma sem a tehnika és tudomány csodálatos vívmányai képezik a jövő kultúra «magvát», csupán «talaját», mely époly kevéssé hasonlít majd ama belőle fejlődő kultúrához, mint a fa azon talajalkotó elemekhez, melyekből táplálkozik. A római analógia szerint a művészetek közt az építészetnek lesz legtöbb szerepe ezen jövő ideál, ezen jövendő «világnézlet» kialakításában: — mert csak egy ilyen képezheti egy új kultúra alapját (Ligeti). Ha a mi szerepünk, festőké és szobrászoké, ama jövendő kultúra későbbi fázisaiba is fog esni és ha nem is tudom elképzelni, mily természetű lészen ezen jövendő «chauffeur»-korszakban, mely az utolsó nagy «paraszt» és az azt megelőző «vadász» korszak hatalmas kultúrhullámait fogja követni (Ligeti), de azt tudom, hogy kultúrtermelő hatásunk máma is nagyobb, mint bármely tisztán anyagi értékeket termelő szellemi diszciplináé.

De hagyjuk a távoljövőt, nekem utóvégre a jelen és a közvetlen jövő a fontos. És ha itt vannak is szerény kifogásaim, azért nem esem kétségbe. Igaz, szeretném, hogy nem egy boxmatch, labdarugás vagy repülési bravúr mozgósítana százezreket és okozna alkalmilag ájulásokat és szívszélhüdéseket; hanem inkább egy hatalmas művészeti alkotás bemutatása mint Leonardo idejében — de azért bölcsen belényugszom, nem tudván rajta változtatni. Belényugszom abba is, hogy lassankint mindaz elpusztúl, mi nekem kedves (Istenem, mily fájdalommal gondolok sokszor a Hortobágy halálraítélt poézisére) — mert még így sem cserélnék, piktor létemre, senkivel a világon. A pikturánál nincs szebb, függetlenebb foglalkozás a földön és miután a professzúra minden valószínűség szerint meg fog őrizni az éhezéstől és így az ilyen fejedelmi (persze a reneszanszra gondolok) foglalkozással jogosan együttjáró szenvedések egy része alól is fel vagyok mentve — igazán nyomorúlt hálátlanság bűnébe esnék, ha nem zengenék hozsannát mindennek dacára. Hisz belátom, nevetséges, hogy izgatnak a távoljövő problémái. De ha az, amit a pusztuló kedves értékek helyébe kaptam,

számomra úgyszólván értéktelen; mindaz mit a «wie herrlich weit wir es gebracht» utálatos frázisa foglal össze. Nekem az a kis falu, melyben dolgozom, hol nincs se bolt, se pósta, se kocsma (tehát nincs civilizáció), minden áldott napjával, ha bejárom dombjait, erdeit, hallgathatom rovarzümmögését, madárcsattogását, nézhetem marha- és disznócsordáját, mindenféle háziállatát, primitív embereit — oly óriás élvezetet nyújt, amellyel «egészen biztosan» nem vetekedhetik holmi autó globtrotter vagy oceánrepülő élvezete. Igazán szeretném — előbbi jövendölésemmel ellentétben, ha nem sikerülne a Holdba vagy Marsba való átrepülés — azzal csak a hisztériáig fokozódnék az a határtalan önérzet, mely máris földünk egyik legellenszenvesebb lakójává tette az embert.

Erkölcsileg alapjában alig javultunk, épúgy gyűlölünk, csalunk, rablunk, ármánykodunk, mint a történelem legsetétebb korszakaiban és micsoda poézis volt régente a gyilkolásban szemben a mai hideg, személytelen «versachlicht» öldöklléssel. Itt persze Ligeti a közeljövőben az építészeti mentalitással kapcsolatban biztos javulást igér és ez a legerősebb ír festő sebeimre.

Mindazonáltal nagyon félek, hogy reinkarnálódnom kell — talán már mint matematikusnak és azért nagyon örülök, hogy a spiritiszták szerint (úgy hallom) van reményem, hogy a legvégén a Venusra kerülök, ahonnan aztán, úgy hiszem — könnyhullatás nélkül lehetek majd tanúja földünk végleges pusztulásának. Remélem, hogy ezen világáruló kijelentésem miatt nem fognak már most, itt e földön kerékbe törni.

GLATZ OSZKÁR

Nyugat 1929. jan. 1.

1939. június 25.
az Új Magyarország-ban

Glatz Oszkár:

Magyar ruhák

A két mozgalom, a gyöngyös és ruhamozgalom közvetlen, szerves, kapcsolatban állnak egymással. Viseleteink pusztulnak, rohamosan pusztulnak és velük pusztulnak népi hagyományaink, táncaink, népi költészetünk, művészetünk. Megölik őket a jazz, a rádió, a néger születésű világtáncok — egy olyan rothadási folyamat, mely mély hazafias fájdalommal töltötte el Paulini szívét. Meg akarta mutatni ennek a társadalomnak, ennek a cinikusan közömbös magyar társadalomnak, hogy micsoda kincseket enged pusztulni, nyomtalanul eltűni, legcsekélyebb izgalom nélkül. Ennek ellenére nem történt semmi eme gyönyörűségek mentésére, sőt Paulininak ezer nehézséget gördítettek útjába.

Ferenczy Ferencnek fájt, hogy a mi korunk magyarsága teljes ellentétben a 60-as évek honfiaival, minden hazafias nagyszájúsága mellett a világháború és minden trianoni megnyomorítása ellenére még mindig hason fekszik ama ellenséges nyugat ruhadiktatúrája előtt és azt remélte, hogy: fel tudja majd ébreszteni a mai nemzedékben a nemzeti tudatot a magyar ruhaszimbolumnak felélesztésével, amely szimbolum a 60-as években elemi erővel tört magának utat az akkori irredenta honfifájdalmak tüntetéseként. Tudta azonkívül Ferenczy, hogy ez az egyetlen lehetőség a viseletek mentésére. Mert a nép csak akkor fog hű maradni viseletéhez, ha az úr is viseletet — magyar ruhát ölt, legalább ünnepélyes alkalmakkor és ezzel megbecsüli a paraszt viseletét.

A két mozgalom hatása, — ismétlem elszomorítóan — csekély jelentőségéhez, szervezői lelkesedéséhez, reményeihez képest. Mit jelent ilyen viszonylatban az a pár magyaros ruha, a vitézek ruhája és annak a pár száz magyar hölgynek a lelkesedése, kik állandóan magyar ruhában járnak. Másrészt ott látom dühöngeni a tirolit, a stayert, a dirndlit. A mi női közönségünket még Tüdős Klára magyaros ruhái — melyek különben külföldön sokkal divatosabbak, mint nálunk — sem tudták magyar voltának tudatára ébreszteni és nyilasaink egyenruha-féléje minden, csak nem magyar.

Nekem, a művésznek, mindez érthetetlen. Éppen belőlünk, a leglázított, megnyirbált nemzetből veszett volna ki leginkább a nemzeti érzés, a liberális idők eme nemzetközi áldozata? Éppen mi éreznők ma legkevésbbé a népművészetek, a ruhaszimbólum, a néplélek minden egyéni, faji megnyilatkozásának óriási nemzetösszetartó jelentőségét? Csak azok a magyarok tudják magukra ölteni a magyar ruhát, kiket emiatt piszkálnak, kinoznak — a mi elszakadt véreink? És a csonka anyaországnak felvidéki bevonuló magyarsága miért nem érezte éppen úgy szükségét ennek a szimbólikus, gyönyörű tüntetésnek? Hát igazán csak annak a magyarnak van nemzeti öntudata, akit vernek?

És a mi hölgyeink, akik láttak a gyöngyös bokréta tündéri szépségeit, nem ébredtek annak a kötelességnek tudatára, hogy itt menteni kell, hogy itt olyan eleven értékekről, olyan nemzeti kincsekről van szó, amelyeket pusztulni hagyni hazaárulás?!

Miért tudott csak Németországban, mely nálunk sokkal gazdagabb nemzeti emlékekben, kincsekben — keletkezni egy hatalmas női egyesület a nemzeti hagyományok mentésére? Miért közömbös nálunk még a falusi értelmiség is ezzel a pusztulással szemben? Igazán kevésbbé él bennünk ma nemzeti öntudat, mint Európa legtöbb népében, bennünk a lealázottakban, kik folyton hangoztatjuk Trianont?

A mi nemzeti úri ruhánk szép. Nem olyan maskara mai környezetben, mint a walesi, egy hölgy sem hoz felöltésével hiúsági áldozatot — miért nem tud végre keletkezni nálunk legalább az az országos női egyesület, melynek tagjai kötelezik magukat a szép magyar ruhának — amely lehet egyszerű és olcsó — felöltésére minden ünnepélyes alkalommal és miért ne lehetne a falusi értelmiségnek ez a magyar ruhája hasonló, minél hasonlóbb ahhoz a viselethez, mely divik falujokban. Hát még az úri? A paszománt ára legtobzódóbb esetben 20 pengő. Az egyetlen a különbség a közönséges zakkóhoz képest és százszorta szebb, mert van stílusa, jellege, művészete.

Nem, nem az anyagi okok akadályozzák a magyar úridivat rohamos terjedését, nem az anyagiak a paraszti viseletek pusztulását. Rendesen a gazdag parasztok, legények, lányok vetkeznek ki és a drága viseletek kevéssel átalakíthatók olcsóbbakká, higiénikusokká. Minden a lelken múlik. Minden hazafias nagyhangúság ellenére mi még mindig nemzetköziek vagyunk, a nyugati kapcsolatok, a nemzetközi kultúra még mindig a fokuszban, érdeklődésünk középpontjában állnak és csak egészen a periferián mozognak, illendőség révén az igazi magyar értékek. Nem, a mi lelkünk még távol áll attól a nemzeti megújulástól, attól a gyökeres átalakulástól, melynek tanui voltunk és vagyunk ma Olasz- és Németországban, távol attól a szeretettől, amellyel ama népek saját legegyénibb különleges nemzeti értékeit — hibáik ellenére is messze föléje helyezik minden idegen, néha fejlettebb értékeknek. Egy év óta készül egy értekezlet a nemzeti hagyományok, különösen a viseletek mentésére, nagy alapossággal, az összes szakértő bevonásával — meg van a hivatalos körök jóakarata, munkahajlandósága, talán meg lesz az anyagi áldozatkészségük is, ha majd egyszer aktuálissá válik a dolog — de mit ér mindez, ha ez a mentés csak felülről jön, ha ezt a mentést nem az egész magyar nép egyhangú lelkesedése követeli, hanem csak egy néhány jó bolondnak, a la Paulini és Ferenczy és egy tucat szakértőnek a szívügye. A németnek nincs nemzeti úri ruhája, nálunk ezt a munkát elvégezték őseink, a mult században, semmi dolgunk, mint átvenni bizonyos átalakítással. Művész nép vagyunk, nem véletlen, hogy a nyári berlini kézműves kiállításon a magyar pavillon többet adott el népművészeti áruban, mint a többi 28 nemzet együttvéve — ha a mi úrinőink akarnák, igazán akarnák, egy év alatt kialakítanák a magyar ruhát — minden alkalomra, hordanának gyönyörű magyar ködmönöket, a párduc, tigris és egyéb — jó magyar — fenevadak helyett, — de nem akarják! Százszor hallhatják, hogy ez az egyetlen eszköz a viseletek, a népi művészetek, minden magyar kultúraérték mentésének — nem izgatja őket, csak az a fontos, hogy Párisban mit hordanak és ha véletlenül ott magyar divat járja, akkor ők is magyarosan járnak, de csak akkor.

Éppen azért a legnagyobb hálával és elismeréssel kell megelégeznem arról a nagyszerű propagandáról, melyet a Baross Szövetség női tábora kifejtett az utolsó hetekben és amely új reménnyel töltötte el a csüggedők szívét.

Mert azért ez is kevés, még nagyon kevés, amíg nem magától értetődik, hogy ma minden jó magyarnak, minden igazi hazafinak — tehát mindenkinek aki a hazát nem fejős tehénnek, hanem szent oltárnak tekinti, amelyen áldoznia kell a magyarok Istenének — örvendetes kötelessége minduntalan tüntetni magyar ruhájával és menteni minden népies hagyományt, művészetet, — addig hiába minden hivatalos mentési kísérlet. Ha ez a meggyőződés ma sem tud utat törni a magyar társadalomban, — akkor egész népi hagyományunk halálra van ítélve és végleges a slafrok és a jazz diadalma — de akkor legalább ne fecsegjünk nemzeti megujhodásról, mert az csak a népi gyökérzetből indulhat ki.

Művészek papucsban

A VIGASZ.

Zichy Mihály, a világhírű festőművész, amikor 1874-ben Párisba költözött, egyszerre a társasélet központjába került. A meglett művészt a nők is körülrajongták s szellemes modoráért egymással versenyeztek, hogy a kegyeibe férkőzzenek.

— Hiába, jó a tűz mellé húzódni — szólt egy összejövetel alkalmával a művész és a kályha mellé ült.

— Ne féljen, mester, — szólt közbe egy hölgy, akinek szabadfelfogású életéről legendákat meséltek. — Ne féljen, majd ha a pokolba kerül, ott eleget melegedhetik.

— Oh, asszonyom, — felelte Zichy a vidám kacaj közt, — egy vigasztal csak: hogy olyan jó társaságom lesz ott is, mint az öné.

Nyári bluzok

Azok, akik szeretnek és tudnak ízlésesen öltözködni, meg lehetnek elégedve az idei divattal. Oly sok ötletet és új formát, annyi mutatós kelmét hoz, hogy az, aki a pompázatos toaletteket szereti, épúgy megtalálja a megfelelő választékot, mint aki az egyszerűségnek a híve.

Ez a szerencsés tendencia a divat egész vonalán érvényesül. Megtaláljuk a blúzoknál is, amelyek az idén különösen finom összeállításokban jelentek meg. Az egyszerű angolos blúznak époly sok változata van, mint a lenge, könnyü, francia fazónoknak. Az angol blúzokon a kötelező egyszerűség mellett is sok csinos újítást látunk. A gallér szabása, a zsebek, szegőzés elhelyezése, a gombok ügyes megválasztása, a mellény fazónja, csíkos kelméknél a csíkoknak többféle irányban való vezetése: mindmind alkalmat adnak arra, hogy friss, elegáns külsőre tegyünk szert. Az idei nyár különösen szép, francia stílusú blúzokat mutat be. Elragadóak az organdiból és hímzett batisztokból készült blúzok, amelyeket húzásokkal, csipkével, rüssel, raffolással, zsabóval díszítenek. Ugyanilyen könnyed fazónjuk van az áttört zsorzsettből, mintás musszlinból készült délutáni blúzoknak.

Egyszerűbb alkalmakra mintás kartonból és vászonból készült blúzokat viselnek. Elegáns nyári blúzokat látunk imprimé-selymekből. Képeinken az első modell anyaga fehér organdi, díszítése húzott mellényke. Második rajzunk madeira-batisztblúz, raffolt szabással, a harmadik fehér linonblúz, áttörten hímzett mellénnyel és gallérral.

A világ csak hangulat

REVICZKY GYULA ÉLETREGÉNYE

Koroda Miklós, akinek családja közeli rokonságban van a Reviczky-családdal, érthető szeretettel irta meg a tragikus sorsú *Reviczky* Gyula életregényét és édesatyja, *Koroda* Pál révén, aki Reviczky Gyulának iskolatársa és hűséges barátja volt, közvetlen forrásból származó emlékekkel tudta bővíteni, színezni és magyarázni a hánytvetett életű költő lelkiségének kialakulását és belső konfliktusainak motivumait. Igen helyesen, bőven foglalkozik Reviczky Gyula gyermekkorával, amelynek nem mindennapi, gyakran megrendítő élményei az egész életre kiható, kitörölhetetlen nyomokat hagytak a költő lelkében. Szépítgetve és vád nélkül is elriasztó, hü arcképét állítja elénk a szerző a költő édesatyjának, a külső pompában tobzódó bécsi arisztokratavilágba beleszédült daliás magyar úrnak, a javithatatlanul könnyelmü revisnyei *Reviczky* Kálmának, aki a bécsi dámáktól elkényeztetve, tizenöt évig szolgált a testőr-gárdában s csak amikor a Reviczky-vagyonnak már teljesen a nyakára hágott, tért haza, hogy gazdag házassággal szerezze meg a további könnyü élet lehetőségeit. Felesége, a mártirsorsú lestinei *Zmeskál* Judit, fiatalon hal meg és Reviczky Gyula, aki élete végéig mint kisértetre emlékszik vissza a lestinei kuria fehérarcú, szenvedő asszonyára, már négyéves korában árvaságra jut, mert a már öregedő, de még mindig a gáláns kalandokat kereső apa a felség vagyonát is Bécsben pazarolja el, mialatt a fiú magárahagyatva vándorol rokontól rokonhoz, előbb Alsókubinba *Meskóékhoz*, azután Lévára *Boronkayné Reviczky* Antóniához, majd nagyobb gimnazista korában Pozsonyba, *Korodiékhoz*, ahol meleg, igazi otthont talál.

A figyelemreméltó irói felkészültséggel megírt regénynek a gyermekkori élményeket megörökítő, feszültséggel telitett érdekes fejezetei előre éreztetik annak a hibának végzetes következményeit, hogy a főúri életet majmoló *Reviczky* Kálmán mindenáron nagyurat akart nevelni fiából. Ez a nevelési mód is egyik oka lett annak, hogy a valóban arisztokratikus lelkületü *Reviczky* Gyula később az élettel való nehéz küzdelmeiben nem tudott kellő ellenállást tanusitani s ezért vált örökre gyógyithatatlanná az a lelki összeomlás, mely tizennyolc éves korában érte amikor apja halála után megtudta, hogy akit édesanyjának hitt, csak nevelőanyja volt, s hogy valójában Balek Valériának, a kis tót cselédnek a gyermeke.

Koroda Miklós eleven színekkel rajzolja meg az akkori felvidéki életet, a fejlödő gyermek korai szellemi ébredését, a diákkori szerelmek kedves történeteit, a Sturm und Drang korszakát, Goethe és Byron hatását a serdülő lélekre és a kacérkodást Schoppenhauer filozófiájával, amely a tizennyolc éves korában bekövekezett sorsfordulat gyötrő hatásával együtt Reviczky lényének és egész költészetének világfájdalmas alaptónusát eredményezte.

Felvonul a regényben a hetven-nyolcvanas évek irodalmi életének minden ismert, számottevő alakja, akik közé *Reviczky* Gyula besodródott. *Koroda* Miklós, anélkül, hogy állást foglalna, igyekszik képét adni e korszak forrongó szellemi és irodalmi vajudásának, amelynek kavargásában a hivatottságát érző költő, bár tehetségét elismerték, nem tudott érvényesülni. Csalódik a liberális korszak pesti szerkesztőiben, akik magára hagyják és elkeseriti, hogy az akkori irodalmi potentátok sem tudnak igérgetésnél egyebet nyujtani számára. Reális hűséggel tárja fel a regény a hasztalan küzdelmek, a célhoz nem érő erőfeszítések, a meddő, bátortalan és többnyire egyoldalú szerelmek, a nélkülözés, a hajléktalanság és a koplalás reménytelen korszakát, amely Reviczky egészségét úgy aláássa, hogy amikor végre egy szerkesztőségbe nyugodalmas és biztos álláshoz jut, akkor már késő. Végigkiséri a szerző a költőt ezen a gyötrelmes, szomorú és az elmúláshoz gyorsan vezető perióduson is, jellemző erővel mutatva ki tragikus életsorsának és költészetének összefüggéseit és egymásra való hatását. És elkiséri tovább egészen a halálos ágyig, ahol az elfáradt költő, miután a sors végső tördöféseként rá-eszmél arra, hogy utolsó szerelme, Jászai Mari is cserbenhagyta, — végre egyedül marad... Mert „az ember maga születik, maga él és maga hal meg"... Ami közbeesik, az csak hangulat...

Koroda Miklós Reviczky-életrajza magában mint regény is élvezetes olvasmány, amelynek érdekességét felfokozza, hogy a nagyra értékelt, fiatalon elhúnyt és őszintén meggyászolt, sápadt arcú költő a hőse.

KALLAY ISTVÁN

MAGYAR THEATRUM

A színházi évad mérlege

3. Uj Magyar Színház és Operettszínház

Irta: Saád Béla

Nyugodtan együtt tárgyalhatjuk ezt a két színházat, jóllehet az Uj Magyar Színház annakidején, amikor új vezetés kezére került, irodalmi színvonalat ígért drámai műsorában, a Fővárosi Operettszínház pedig sohasem akart más lenni, mint amit címe hirdet. A drámai színvonal meg is csillant minden évadban azóta az Uj Magyar Színház színpadán, kicsit ragyogott, aztán lehullott, hogy az évad vége teljesen összehangolódjék az Operettszínházzal.

Érdemes volna most már, elegendő idő eltelte után megmérni az Uj Magyar Színházat

Ezt azonban más alkalomra hagyjuk, ezúttal csak az elmúlt évaddal foglalkozunk.

Az Operettszínháznak Fényes Szabolcs a művészi igazgatója, az Uj Magyar Színháznak Bánky Róbert. Mind a két színház tőkése és gazdasági vezetője Orosz Barna.

Iró és művészembertől kaptam Orosz Barnáról azt a jellemzést, hogy kellemes vele együtt dolgozni, mert szabad kezet ad az írónak és a művésznek s pontosan megtartja azt a határt, ameddig az üzletember feladata terjed. Amennyire az ember az Uj Magyar Színház nyilvános eseményeit látja, ugyanennek a magatartásnak a jeleit észleli. Mintha a gazdasági érdek csak akkor nyúlt volna bele erőteljesebben a színház vezetésébe minden évadban, amikor az évi mérleget egyensúlyba kellett hozni s ilyenkor anyagi segítségül hívtak egy-egy operettet. Addig azonban lehetett játszani elhibázott rendezésű és szereposztású Pirandelló-darabot, felfedezhették az évad legszerencsétlenebb kezű színpadi szerzőjét, Ságody Józsefet, az ő Ködjével, hogy aztán Kerecsendi Kiss Márton és Páger Antal „Az első"-jével figyelmeztessék magukat és közönségüket arra, ez nem Magyar Színház, ez Uj Magyar Színház s kiérdemeljék s megérdemeljék a művészi és a közönségsikert.

„Az első" színpadra segítésében azonban épúgy, mint annakidején Fekete István érdekeshangú nemzetiségi drámájának megvalósulásában Orosz Barna bátorságának és kockázatvállalásának nyomait véli felfedezni a kivülről szemlélő.

No, de mindez következtetés.

Maradjunk a tényeknél.

A kritikus és a közönség elé négy mű került az elmúlt évadban az Uj Magyar Színházban és kettő a Fővárosi Operettszínházban.

Az Uj Magyarban Pirandello „Mi az igazság?" című komédiájával kezdték az évadot. Örömmel üdvözöltük ennél a darabnál azt a tényt, hogy vidéki színpadokon, Bánky Róbert szegedi és szolnoki színházaiban begyakorolt előadást készen és éretten tálaltak a fővárosi közönség elé. Azt hittük akkor, hogy ez kezdeményezés, de kiderült róla, hogy nincs folytatása s nyilvánvalóan nem volt más, mint rögtönzés. A rendezői felfogással nem értettünk egyet, súlyosnak ítéltük a pirandellói könnyed és sokszínű szellemesség számára, de az előadás erényestül-hibástól ebben a színházépületben meglepően biztonságosan pergett s úgy gondoltuk az öntudatos hiba lehet művészi tévedés csak a bizonytalankodás a dilettantizmus. S a vidéki gyakorlatot, a darabok vidéki sorozatos játszását alkalmasnak véltük arra, hogy az Uj Magyar sajátos keveredésű társulatát egységes stilusra szoktassa s egyáltalán összeszoktassa.

Következett a Köd, amelyben találtunk drámaképes alapötletet, a józan őrültet, vagy büntetőjogilag és magánjogilag beszámíthatatlan asszony figuráját, aki köré valóban lehetett volna erőteljes és hatásos tragikomédiát építeni. Most ne törődjünk azzal, hogy Ságody József, a fiatal szerző, mennyire gyalogjáró jelképességgel körítette ezt az asszonyi alakot, mennyi közhelyet mondott el, milyen zsúfoltságot, sőt zavart teremtett a találomra és oktalanul alkalmazott mesemotívumokkal, az évad mérlegében nem a darabokkal törődünk, hanem a színházvezetéssel s a Köd műsorratűzése akkor is hiba lett volna, ha kitűnő dráma, egyszerűen azért, mert a Pirandello darab tengelyében is az őrültség problémája áll s Ságody is ekörül bajlódik szerelmi történetében. Még remekművek esetében sem szabad őrültség számára specializálni egy színházat s színpadán hónapokig őrülteket szerepeltetni. A változatosság a színházvezetést is köti.

Pesthy István karrikatúrája: Orosz Barnáról

Ezután következett Kerecsendi Kiss Márton „Az első" című színműve. Nagy elragadtatással fogadtuk, mert megéreztük a költő megjelenését a színpadon s ez többet ér, mintha hibátlan színpadi konstruktor bűvészkedése kapott volna el. Költészet és emberi látás jellemezte ezt a színművet. Ezentúl pedig, megvolt az a tulajdonsága, hogy levegője magyar volt, emberei úgy érezték és harcoltak és szerettek, hogy általános emberi jellemvonásaikon belül és azon át megmutatták a nemzeti sajátosságokat. Nemcsak emberi dráma volt ez a színmű, hanem magyar emberi dráma. Ráadásul az előadás is értékes színvonallal lepett meg, amiben természetesen Páger Antal a főrészes.

Ennek a darabnak a sikersorozatában vágott bele a márciusi színházi dekonjunktúra. Mindig a válságos idők árulják el a vezetés képességét és rátermettségét. Az Uj Magyar rövidesen az előadások szüneteltetéséhez folyamodott s a hírek, amelyeket azidőtájt a színház további programjáról terjesztettek, azt árulták el, hogy a vezetés tanácstalanságban és programszegénységben szenved.

Végre megkezdték az „Őfelsége a mama" című Vaszary Gábor és Eisemann Mihály zenésvígjáték próbáit, s többnyire jó szereposztás jellemezte. A mai körülmények között ugyan nem nagyon örülnének annak, ha valaki fir[illegible]tatná, kinek az idegen ötletéből írta [illegible] királynő csókja" vázlatát *Radványi* Béla s hogyan készült el aztán Ortó[illegible] Attila szövegkönyve. Ennél a felújítás[illegible]nál azzal is dicsekedhetnek, hogy [illegible] hosszú szünet után színpadra tud[illegible]k csábítani Karády Katalint s ők [illegible]ottak teret a Latabár Kálmán-féle bo[illegible]nóckodásnak, amelyben ennek a kül[illegible]nben nagyon tehetséges komikusnak [illegible]alacsonyabb szintű képességei kap[illegible]k közönséget s hatottak tízezreken [illegible]ieresztül úgy, mintha mosolynak, [illegible]erűnek, nevetésnek nem volna már jo[illegible]ltsága, mert jókedvű csak akkor az e[illegible]ber, ha harsogva hahotázik, majdnem [illegible] azt írtuk — röhög. A már említett v[illegible]ság itt is kapkodást idézett elő, majd[illegible] Luxemburg grófja", Lehár-operett f[illegible]újítására határozták el magukat. K[illegible]tűnő szereposztásban, jó előadásban [illegible]nozták színre. De itt is kiviláglott a színházvezetésnek az a hibája, hogy nem alakít[illegible]ott ki az évek során teljes operettársul[illegible]tot s állandóan arra kényszerül, hogy [illegible]légenből kölcsönözzön színészeket s [illegible]ebbe kölcsönkérésbe úgy belejött, hog[illegible]y még olyan szerepre is kintről hoz[illegible] színészt, amelyre van a társulatnál [illegible]is.

Az Operettszín[illegible]ház azzal ezzel végeztünk is. Az elmondott akk[illegible]ról legfeljebb azt tehetjük, hogy a szín[illegible]házvezetést lényegében, mint erre [illegible]altunk, biztosszeműnek, jó ízlésűnek [illegible] és egyéni gondolkozásúnak érezzük [illegible] a színháznak kialakult a jellegzetes [illegible]stilusa s a maga műfajában a színház neve mindjárt jelent is valamit s bizalmat ébreszt a közönségben.

Ezt csak állandósult, céltudatossággal lehet elérni. Az operettszínház iránt várakozás él a közönségben s a színház ennek mindig megfelel. Ugyanakkor a testvérintézmény, az Uj Magyar Színház a meglepetések színháza. Az még alig mond valamit, hogy egy darab az Izabella-téren kerül színre, minden előadást külön bizalmatlansággal kell fogadni, csak a premier után válik bizonyossá, vajjon nagyon gyengét vagy nagyon jót adtak. Egyetlen fővárosi színházunk előadásainak színvonalában sem mutatkozik akkor kilengés, mint az Uj Magyarban.

Ennek különböző okai vannak. Első[illegible]sször is talán az, hogy a színház az [illegible]elmúlt évek során nem tudott maga k[illegible]öré írói gárdát vonzani. Mindezideig s[illegible]színpadán nem alakult ki érett, összefo[illegible]rott társulat. Nem volt előadás ebben [illegible]z esztendőben, amely ne mutatott volna szereposztásban egy-két helyén kim[illegible]ondott elhibázottságot. S ezt, vagy a protekciózás már beteges mértékével, vagy művészi vezetés bizonytalan kodásával és rövidlátásával lehet magyarázni. A színháznak vannak rendezői, a kiadott színlapok szerint, de nincs [illegible]közös művészi hitük s nem tudnak [illegible]artós hatást gyakorolni a színészekre. „Az első" színészi játékán, de a Pira[illegible]ndello-darabon is látszott a rendező sug[illegible]llatos ereje, ez még akkor is biztató j[illegible]elenség lenne, ha a darab értelmezése é[illegible]hibázott, mert a rendező karmesteri k[illegible]pessége egységet és összjátékot biztosí[illegible].

Egyetlen színházu[illegible]kban sem érezhető annyira a rendezőh[illegible]ány, mint az Uj Magyarban. És ez n[illegible]m is annyira személyi kérdés, sokkal in[illegible]kább céltudatos, tervszerű művészpo[illegible]litikai gondolkozás hiányának kérdése. A színház kétségtelenül nem zárkózik [illegible] olyan színpadi művek bemutatásától, amelyek programadó értékűek s má[illegible]kázzák a színház kezdetben meghirdetett s azóta időnkint felbukkanó [illegible]eit, de mindmáig nem tudott kialak[illegible]ítani műsorában olyan belső összefüggé[illegible]st, amely céltudatos színpolitikára uta[illegible]. Joggal kérdezhetjük, milyen belső össz[illegible]efüggés van az idei évad négy darabja[illegible] között: Pirandello, Ságody, Kerecsendi Kiss Márton és Vaszary Gábor[illegible] darabjai között? Rögtönzés érzik a műsor[illegible] összeállításán, hasonlóképpen rögtö[illegible]nzésre hagyatkozik a szereposztás[illegible] is.

[illegible]indebből következik, hogy színész-ner[illegible]velésről sem igen lehet szó az Uj Magyarnál. Az ottani helyzetben legfeljebb [illegible]z történhetik, hogy egy-két színész nyilvánossághoz jut s ezen a réven nevelődik, de nem tud szert tenni sajátos művészi hitre, mert nincs előtte tekintély, akitől ezt elfogadhatja. Valamiképpen az az érzésünk, hogy az Uj Magyar Színház színészi grádája jó és gyenge nyersanyag jobbára véletlen keveredése s nem történik komoly igyekezet abban az irányban, hogy a jóanyag nemesedjék, csiszolódjék, összehangolódjék, együttessé, a rossz pedig, a selejtes külön választódjék s eltűnjék a színház színpadjáról.

Mint halljuk, Bánky Róbert színházvezetésével nagyon meg vannak elégedve Szegeden s talán éppen ez az oka, hogy mi nem vagyunk túlzottan megelégedve vele — Budapesten. Majdnem azt mondhatnánk, hogy Szegeden fővárosi színházat ad, Budapesten pedig vidékit. Ez a megállapítás nem jelent feltétlenül színvonalkülönbséget, de feladatkülönbséget. A vidéki színészet műsora változatos, a pestié kevesebb darabot, de teljes beleélést, rendkívül gondos rendezést igényel. Márpedig amekkora gondosság egy repertoár színháznál, mint a szegedi már színvonalt jelent, ugyanaz egy pesti, sorozatos előadásra szánt premiernél még csak rutin, egyéni beleélés nélkül. Meggyőződésünk szerint az Uj Magyar Színház művészi és színészi stilusának kialakítása útjában legnagyobb akadály, annak a két feladatnak az összeegyeztethetetlensége, hogy egyszerre jó vidéki és jó fővárosi színházat adjon lényegében ugyanazzal a társulattal.

ÍRÁS ÉS LÉLEK

Mégegyszer a Fészek-klub!

Bár a Palló Imréhez írt nyílt levelünkre még mindig érkezik néhány válasz s a sajtóban kezdett vita sem ért véget, kötelességünknek tartjuk bejelenteni, hogy a multkor közölt álláspontunk azóta sem változott. Igazságtalannak tartottuk, hogy az új magyar művészi élet megalapozásánál a magyar szobrászat, festészet és irodalom európai büszkeségeit is mellőzni akarták. Célunk persze nem az volt, hogy hátbatámadjuk a Fészek-klub új nacionalista irányzatát — törekvésünket egyetlen kis cikkecskénk kivételével senki se értette félre. Mi csak a magyar művészet védelmében szólaltunk fel s miután a március 19-e előtt vívott harcaink egyenesen feljogosítottak arra, hogy nyíltan és az egész ország színe előtt megmondjuk véleményünket, most sem titkoljuk azt a meggyőződésünket: Palló Imréék döntő szerepet játszhatnak az egységes magyar szellemi arcvonal megteremtésében, ha a győztesek kötelességének iratlan törvényeit követve, baráti jobbot nyújtanak azok felé, akiket végeredményben a körülményeik állítottak szembe velünk.

Nem kívánjuk mi sem, hogy a „törölt művészeket" azonnal felvegyék az újjáalakult Fészek-klub tagjai közé. Néhány elhamarkodott ítéletet azonban, igenis, revizió alá lehetne venni.

Igen, igazságot kellene szolgáltatni azoknak, akikről ügyeik és multuk felülvizsgálása után kitűnik, hogy jó magyarok.

Glatz Oszkárnak sincs igaza?

Glatz Oszkár (akinek érvét, azt hisszük, nem kell mégegyszer megrajzolni a magyar közvélemény előtt) egyébként a következő levéllel fordult Vajta Ferenchez, lapunk főszerkesztőjéhez:

Igen tisztelt Főszerkesztő Úr!

Nagyon köszönöm a magam rá. vonatkozó cikket, melyet néhányunk érdekében becses lapjában megjelentetni szíveskedett.

Úgy-e furcsa, hogy én csak ebből a cikkből tudtam meg: az a rövid értesítés, melyet Palló miniszteri biztos úr nekem küldött, tényleg megbélyegzést jelentett, nem csupán a Fészek feloszlatásának automatikus következményét. Három hónap óta családostul falun tartózkodom, ujságot — nyugalmi politikából — csak nagyritkán olvasok. Nem volt tehát alkalmam tévedésemből kiábrándulni.

A Fészek feloszlatása nem izgatott. Üléseket és néhány bankettet leszámítva — ott soha meg nem jelentem —, azt hallottam, hogy a klub általam gyűlölt szerencsejátékból tartja magát nagynehezen. Nem törődtem az egész dologgal és így, ismétlem, csak Főszerkesztő Úr cikkéből tudtam meg a teljes igazságot, mégpedig azt, hogy feketelistára kerültem világnézeti alapon.

Főszerkesztő Úr elmondott mindent, amit valamely politikailag tényleg bűnös művész védelmére el lehet mondani és képzelheti, hogy véleményét teljességében osztom, de mit szóljak kizáratásomhoz én, kit a Főszerkesztő Úr által felsorolt vádak, bűnlehetőségek közül csak egy illetett, az, hogy nem szakítottam meg üzleti összeköttetéseimet az utolsó években sem zsidó műkereskedőimmel, kikkel különben úgy a kultuszminisztérium, mint a szépművészeti múzeum is dolgozott és hogy tovább is vállaltam zsidó arcképeket és zsidónak is adtam el képet. Kizártnak tartom, hogy a Miniszteri Biztos Úr ezen az alapon állapította meg, hogy ellensége vagyok a nemzetiszocializmusnak.

Vagy tán nem a nemzetiszocializmus szellemében cselekedtem, ha kezdettől fogva szenvedélyes munkása voltam a szépművészetek és hagyományok mentésére megindult mozgalomnak (mely ma, sajnos, szünetel), hogy annak érdekében előadásokat tartottam, cikkeket írtam és hogy művészi munkámba is mindig belejátszott ez a propaganda? Talán hiba volt, hogy ugyancsak előadások keretében lelkesedtem Hitler művészeti politikájáért és hogy kerültem évek óta olyan társaságot, melyben ilyen lelkesedés ellenszenvet kelthetett volna? Talán liberális szellemiségem bizonyítéka, hogy már régen magyar ruhában járok és hogy felháborított a magyar úritársadalom közönye a magyar öltözködési mozgalommal szemben?

A jó ég tudja, miket meséltek jóakaró kollégák a Miniszteri Biztos Úrnak! Régi dolog, hogy mi művészek, mindig veszekszünk, támadjuk egymást — a legnagyobbak is. Azok a bűnök, melyek egy Michelangelot, egy Tiziant is terhelnek, egyikünkre se megszégyenítők — hivatásunk függvényei.

Az igaz, hogy aktív részt nem vettem a politikában. Túl vén vagyok én, Főszerkesztő Úr szavai szerint is, hogy szenvedélyes forradalmár váljék belőlem és politikával különben se szerettem soha foglalkozni — elég bajom van a piktúrával.

Nyugodtabb idők helyesebben fognak ítélni magatartásom felett.

Ismételt köszönettel és hazafias üdvözlettel:

Buják, 1944 július.

GLATZ OSZKÁR

Revíziót!

Mint a fenti levél is bizonyítja: történtek bizonyos félreértések. A multban mindig lovagias eszközökkel harcoltunk s a lovagiasság törvényei egyformán köteleztek mindenkit. Arra kérjük hát a Miniszteri Biztos Urat, hogy vizsgálja felül a Fészek-klub döntéseit s ha lehet, bizonyos méltányos esetekben máris változtassa meg az ítéletét.

Azok persze, akik még tegnap is ágáltak ellenünk, egyelőre nagyon is okosan teszik, ha hallgatnak. Az olyan művészek között azonban, akik hangoskodással akartak reklámot teremteni rossz ecsetjüknek, tehetségtelen tolluknak s az olyanok között, akik csendben dolgoztak, különbséget kell tenni. Mert igenis, igaza van a Magyarság általunk egyébként nagyrabecsült munkatársának — pusztuljon a férgese, de vigyázzunk, nagyon vigyázzunk, nehogy olyanok is szemétkosárba kerüljenek a nagy söprés alkalmával, akiknek köztünk a helye.

A kizárt művészek ügye fölött semmiesetre nem lehet napirendre térni. Nem a liberalizmus visszacsempészéséről van szó — ez sokkal távolabb áll tőlünk, mint bárki mástól —, az értékeinket azonban ne engedjük pusztulni, veszni!

Ebben azt hiszem, mindannyian egyetértünk . . .

A KAGANOVICSOK

IRTA: DÖVÉNYI NAGY LAJOS

47

Lázár utána nézett s csaknem megborzongott. Arra kellett gondolnia, hogy a vékony, vértelen kezek, melyek az ajtó kilincsére úgy tapadtak rá, mint egy nyakra, nemsokára embert ölnek majd, likvidálnak valakit, aki mosolyogva jön be ide, semmit se sejtve, és a Kreml kapuját nem lépi át többé élve. Ezt az embert barátjának nevezte és nincs módja megakadályozni a végzetet, mely reá leselkedik, nem figyelmeztetheti, nem tanácsolja neki, hogy meneküljön, mert akkor a maga fejére szakasztaná ugyanazt a végzetet.

— Elmegyek, — mormolta Róza felé.

A lány biztatóan rákacsintott.

— Eredj csak, tudom mire gondolsz. Majd én ittmaradok és nyitva lesz a szemem.

Lázár sietve haladt át a szobákon, ahol az adminisztrációs munka eppen úgy folyt, mint más napokon. Nézte a papír fölé hajló fejeket, a különböző formájú tarkókat. Vajjon mikor kerül ezekre is a sor? Mert mindenkire rákerül, előbb vagy utóbb, de halálos bizonyossággal. Talán őrá is egyszer, s a többiekre, az egész családra . . .

Róza rendbehozta arcát, vékony, alig észrevehető púderréteget tett reá. Mire elkészült, Jagoda lépett be.

— Ó, — mondta meglepetten, — micsoda változás, mióta nem jártam itt! Megszaporodtak a hölgyek . . . Te is idekerültél? Titkár vagy? Okos ember a bátyád, hiába . . . Apád is okos!

Gúnyos fölénnyel szórta a szavakat Róza felé. Ő itt biztonságban érezte magát, hatalom volt: kegyenc, akinek minden szabad.

Róza nem felelt.

— No, mit akar Sztalin, mit gondolsz? Ha bizalmas vagy, tudnod kell.

Róza komoly volt, úgy bólintott.

— Tudom. De nem azért vagyok itt, hogy ezt én mondjam meg neked, különben én hivatalos volna, elvtárs. Majd Kirillovics elvtárs megmondja . . . Ha elmégy, ne feledkezzél meg rólam. Gyere errefelé, egyet-mást még én is hozzáteszek ahhoz, amit odabent hallasz. De mielőtt mégy, ne feledkezz meg rólam, ismételten kérlelt.

Jagoda bólintott. Sarra gondolt, hogy ezek a Kaganovicsok túlságosan körülbástyázzák már Sztalint. Valóságos kamarillát alakítanak s még ez a leány is milyen fennhéjjázóan beszél vele. Néhány jó szót elmond majd róluk . . . — Amilyen gyanakvó odabent a georgiai paraszt, tán használ vele . . . Megvetette ő is Sztalint, dúrva barbárnak tartotta magához és a többi zsidóhoz képest és bár közreműködött a trotzkijista csoport felszámolásában, titokban nagy kárnak tartotta, hogy a dolgok így alakultak.

Nem telt bele fél óra, Róza zajt hallott, mintha egy hirtelen megtámadott ember kiáltana, vagy védekeznék. Feszülten figyelt, de többé még csak nesz se szűrődött ki a szobából. Vajjon csakugyan a pupos? Hiszen Jagoda erős férfi, mindenesetre könnyedén el tudott volna bánni a nyomorék, vézna emberrel, ha módja van hozzá. Égető kíváncsiság fogta el, tudni szerette volna, mint zajlott le az első gyilkosság, melynek csaknem szemtanuja lehetett. A csend még rosszabb volt, mert mögötte annyi mindent lehetett sejteni.

Már arra gondolt, hogy tájékozatlanságot tettetve, benyit, mikor megmozdult a kilincs. Lassan nyomta le egy kéz, s őneki még volt ideje hirtelen asztala mögé ülni.

A pupos jött ki. Komoly volt az ábrázata, csak szemében ragyogott egy furcsa fény.

— Senki sincs itt? — kérdezte.

— Ki volna?

— Orvost kéne hívni. Jagoda . . .

— Rosszul van?

A pupos félrehúzta a száját, nagy, sárga fogait megmutatta, s bólintott.

— Igen . . . Ámbár ez nem a legroszszabb állapot.

Róza adta a tudatlant.

— Részeg?

— Nem. Meghalt.

— Tréfálsz?

— Eszemben sincs. Egy orvos kéne. Hívj egy orvost.

— Ha meghalt, minek már neki orvos?

— Hogy megállapítsa rajta a halált.

Tűnődött kissé, aztán élénken mondta:

— Mielőtt meghalt, téged emlegetett.

Róza élénken feléje fordult s mintha egy távollévő kedves ismerőséről hallana, úgy érdeklődött:

— Csakugyan? Mit mondott?

— Azt mondta: átkozott bestia vagy, neked tudnod kellett.

— Mit?

— Bizonyára azt, ami történt vele.

— Hát mi történt? Meghalt, azt mondod . . . Honnét tudtam volna azt előre? Rá volt írva az arcára? Vagy jós volnék én? Nem is beszéltem vele jóformán . . .

A nyomorék vigyorgott.

— Hát . . . ami azt illeti, talán sejthetted . . . Az ember megérez mindenféle. Nem? De mit fecsegek én itt összevissza, mikor orvost akarok szerezni! Az ördög vigye el, miért is itt kellett ezt az embert . . . — félbeszakította a mondatot és oldalra hajtott fővel panaszkodott: — Látod, így van ez! Ha az utcán esik össze valaki, ahhoz már nem hívnak orvost. A rendőr megpintja a lábát és ha hideg, — akkor jöhet a hullaszállító kocsi. Az ördög se kíváncsi rá: mi volt, hogy volt, legfeljebb a bonctani értézetben az orvosok felvágják és tanulnak rajta. Láttál már boncolást? Nagyon érdekes!

Mintha egyszerre megfeledhezett volna Jagodáról, Sztalinról, az egész világról, részletesen mesélni kezdte: hogy fognak hozzá egy holttest felboncolásához.

Róza borzongva nézte ezt az állati figurát. Az őrület zavaros, cirmos fénye lobogott szemében, látnivaló volt, hogy Sztalin leghűségesebb, legelszántabb embere nem épelméjű. Itt, a Kremlben szabadon jártak a tébolyodottak — nem ez volt az egyetlen. A pártban, az államvezetés főbb hivatalaiban mindenütt találhatott az ember egy-egy különösen szenvedélyes alakot, akinek az volt a hire, hogy „törhetetlen hive a szocialista gondolatnak", pedig ha orvosok megvizsgálták volna őket, bizonyosan kiderítik, hogy elmeháborodottak, akik hatalmukat és befolyásukat arra használják, hogy mániájukat kielégítették. Vajjon ökörülte hányan lehetnek ilyenek, akikről eddig nem derült még ki világosan, hogy tébolyultak? Lázár? Nem, nem . . . Még a gondolat ellen is tiltakozott. Igaz, kegyetlen természet, de ez a könyörtelenség csak céltudatosság. El akar érni valamit, ragaszkodik tervei valóraválásához s ezért mindenre képes. A többiek? Azok se s bizonyára neki is ép az elméje . . . Családjukért akarnak harcolni, olyan eszközökkel, amilyenekkel lehet. S mert őrültek vannak körültük — alkalmazkodni kell azok módszereihez.

Egyszer hallotta, hogy az elmegyógyintézetek orvosai előbb-utóbb maguk is bogarasokká, csaknem bolondokká válnak. Rájuk ragad az ápoltakról. Lehet, hogy ők maguk is egyszer ugyanolyanok lesznek, mint ez a pupos?

— Fűrésszel vágják szét a koponyáját, miután a bőrt lefejtették róla úgy, mint ahogy az ember megnyúz egy nyulat . . . — hallotta a rekedt suttogást. — Nem vagy rá kiváncsi? Egyszer elviszlek, engem ismernek az egyetemen, mindig beeresztenek. Azt mondhatjuk, hogy . . . Különben semmit se kell mondani . . . Velem jössz, senki se kérdezi meg, mit akarsz ott . . . Veled szívesen végignéznék egy boncolást. A jagodáét például . . . Nos, nem akarod?

Szenvedélyesen únszolta, mintha szerelmi légyottot kért volna tőle.

(Folytatjuk.)

Az Ország 1944. jul. 22

HIREK

Személyi hirek.

— A pápa októberben tér vissza a Vatikánvárosba. Rómából jelentik: *XI. Pius* pápa október végén Castelgandolfóból visszatér a Vatikánvárosba, hogy részt vegyen a Szent Péter bazilikában a november 6-i, 13-i és 20-i boldoggáavatáson.

— **Magyar főkonzul Isztanbulban.** A kormányzó az ankarai m. kir. követség isztanbuli konzuli osztályának m. kir. főkonzulátussá való átszervezését engedélyezte és a főkonzulátus vezetésével nagy- és kis-barkóczi *Barkóczi György* II. osztályu főkonzuli cimmel és jelleggel felruházott I. osztályu konzult bizta meg.

— **Tanügyi előléptetés.** A kormányzó *Benkő Gáspár* budapesti VII. kerületi állami Madách Imre reálgimnáziumi rendes tanárt 1938 január elsejétől számitott hatállyal az állami középiskolai és a velük egy tekintet alá eső többi tanár részére megállapitott és a VI. fizetési osztály 3. fokozatának megfelelő 10. fizetési fokozatba léptette elő.

— **Külföldi kitüntetések.** Belgrádból jelentik: A kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére a belgrádi nemzetközi vásár keretében létesitett magyar kiállitás létesitése körül szerzett érdemeik elismeréséül a következő legfelsőbb kitüntetéseket adományozták: Lovag *Rothkugel Istvánnak*, a belgrádi magyar követség követségi tanácsosának és *Kunder Antalnak*, a Magyar Külkereskedelmi Hivatal elnökének a Szent Száva-rend második osztályát; dr. *Bárányos Károlynak*, a Magyar Külkereskedelmi Hivatal alelnökének a Jugoszláv Koronarend harmadik osztályát; dr. *Héder Jánosnak* és báró *Splényi Istvánnak*, a Magyar Külkereskedelmi Hivatal igazgatóinak, valamint vitéz *Bornemisza Félixnek*, a csepeli szabadkikötő igazgatójának a Szent Száva-rend harmadik osztályát; *Vásárhelyi Jenőnek* és dr. *Tóth Lászlónak*, a Magyar Külkereskedelmi Hivatal aligazgatóinak a Jugoszláv Korona-rend negyedik osztályát és végül *Fülöp Jenőnek*, a Magyar Külkereskedelmi Hivatal titkárának és állandó belgrádi megbizottjának a Szent Száva-rend negyedik osztályát.

— **Áthelyezés.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Szőke Győző* m. kir. erdőtanácsost a szolgálat érdekében Kaposvárról áthelyezte Gödöllőre a m. kir. állami és koronauradalmi erdőgazdasághoz és *Apáti László* m. kir. erdőmérnököt megbizta a kaposvári m. kir. erdőfelügyelőség vezetésével.

Egyházi hirek

— Tóth Tihamér augusztus 15-én mondja első főpapi miséjét. Dr. *Tóth Tihamér*, a Központi Papnevelőintézet volt kormányzója, akit *XI. Pius* pápa cimzetes püspökké és utódlási joggal a veszprémi püspök segédpüspökévé nevezett ki, első ünnepélyes főpapi miséjét augusztus 15-én, Nagyboldogasszony ünnepén mutatja be a veszprémi székesegyházban. Az ünnepélyes szertartás keretében fogják felolvasni azt a pápai bullát, amelyben a pápa az uj püspököt a megfelelő jogkörrel ruházta fel. Dr. *Tóth Tihamér* a főpapi mise kapcsán szentbeszédet is mond.

— **Finnek a magyar népfőiskoláért.** A magyar evangélikus egyház a finn protestánsok meghivására bizottságot küldött Finnországba. A bizottság a finn protestáns gyülekezetekben előadásokat tart a Magyarországon létesitendő népfőiskoláról és adományokat gyüjt a népfőiskola céljaira. A bizottság tagjai levelekben számolnak be finnországi tapasztalataikról. Többek között leirják, hogy egy finn kereskedő felesége a közeli városba ment, hogy tizenhárom tagu családja részére vacsorát vásároljon. A városba betért az összejövetelre, ahol a magyar népfőiskoláról tartottak előadást. A vacsorára szánt *egész pénzét adománynak adta a magyar népfőiskola céljaira. Aznap este csak kenyér és tej volt a család vacsorája. Eddig háromezer pengő gyült össze a finnek adományaiból.*

— **Csernoch hercegprimás halálának évfordulója.** Hétfőn lesz tizenegyedik évfordulója dr. *Csernoch János* hercegprimás halálának. Az évforduló alkalmából az idén is ünnepi rekviem lesz az elhunyt egyházfejedelem lelkiüdvéért az esztergomi bazilikában. A rekviemet a temetés napjának évfordulóján, julius 29-én, pénteken délelőtt kilenc órakor dr. *Serédi Jusztinián* hercegprimás fogja nagy papisegédlettel bemutatni.

— **Magyar evangélikusok csoportos utazása Wittenbergbe.** A németországi Gusztáv Adolf Egylet augusztus 20-tól augusztus 24-ig *Halleban* nagygyülést tart. A nagygyülés *Wittenbergben* ünnepséggel zárul, amelyen az egyik templomban *D. Kapi Béla* evangélikus püspök hirdeti az Igét. A püspököt nagyobb küldöttség kiséri Wittenbergbe s a Gusztáv Adolf Egylet előzékenysége folytán a csoportos utazás résztvevői nagy kedvezménnyel tehetik meg az utat. Akik a kiránduláson résztvenni óhajtanak, julius 31-ig jelentkezzenek *Ziermann Lajos* soproni evangélikus esperesnél, aki az uttal kapcsolatban részletes felvilágositást ad.

Szinházi és mozi hirek

* **Petőfi-dalok görögül.** Bacsilláné Strifler Erzsi négy Petőfi-verset zenésitett meg igen szépen. Az énekhangra és zongorára komponált dalok szövegeit dr. *Horváth Endre* ujgörög nyelvre forditotta. Magyar és görög szöveggel ellátva, csinos kiállitásu füzetben jelentek meg a Petőfi-dalok. Az athéni lapok elismerő sorokban méltatják a kiadványt, mint a magyar-görög kulturális érintkezés örvendetes jelét.

* **Finn operabemutató a nizzai rádióban.** Érdekes bemutatót tart a nizzai rádió julius 30-ikán este 8 óra 30 perckor, előadja és közvetiti *Armas Launis* finn zeneszerző *Kullervo* cimü operáját, amelynek ez lesz első előadása Finnországon kivül. Ez az opera nemcsak azért érdekes, mert a finneknek egy nálunk eddig ismeretlen zeneköltőjével ismertet meg bennünket, hanem, mert szövegét a finnek világhirü hősi eposzából, a Kalevalából irták. Különleges érdekességü az is, hogy az opera cselekményét a Kalevala egyik szereplője, a Lantos ismerteti, akit a szövegiró és zeneszerző egyuttal az opera egyik főszereplőjévé is megtett. A nizzai rádió a legnagyobb gonddal készül a finnek e nemzeti operájának bemutatására, amelyet a nizzai opera legkiválóbb művészeti tolmácsolnak, élükön *Charles Boissarddal*, a nizzai opera első karmesterével. Bizonyosra vesszük, hogy a finn testvérnemzet zenei kulturájának ez az eseménye érdekelni fogja a magyar közönséget is.

TELL VILMOS VÁROSÁBAN

IRTA NAGY EMIL

Altdorf, jul. 17. A pompás Vierwaldstaedti-tó az öt keblére ölelő felséges hegyláncolatok sorozatával, természeti szépség dolgában önmagában véve is egyik legbájosabb része ugyan a világnak, de igazi értékét mégis csak az adja meg még a külföldiek szemében is, hogy ott, azon a vidéken született meg a svájci nép szövetségbe tömörült egységes történeti lelke s onnan nőtt ki a svájci szabadság és függetlenség fája.

Tell Vilmos és társainak emléke uralkodik az egész tájék felett, ez nyomja reá azt a magasztos jelleget, ami az egész vidéket annyira vonzóvá teszi. Sehol se domborodik ki olyan mértékben az emberi léleknek és a természeti szépségeknek ragyogó *dualizmusa*, mint itt. De ehhez hozzájárul még valami más is: az *irodalom* és *költészet* nagy ereje. Mert tudna-e még a nagyvilág olyan sokat ma is, századok elmulta után, egy ilyen kis ország legendás történeti alakjairól, ha *Schiller* nem irta volna meg az ő *Tell Vilmos*-át.

Mikor ma reggel végigmentem a hatalmas Rigi lábánál azon a mély uton, amelyen hajdan a zsarnoki osztrák helytartó, Geszler végiglovagolt volna Küssnacht felé, ha közben sziven nem találja a szabadsághős nyila, — természetesen az én lelkemben is teljes erővel felcsendültek a világirodalmilag hirneves Tell-monológ kezdő szavai: *„Durch diese hohle Gasse muss er kommen; Es führt kein anderer Weg nach Küssnacht“*, ahogy azt diákkorunk boldog idejében kivülről megtanultuk, Schiller szindarabjának sok más szépségével egyetemben.

Az a sok angol, francia, olasz és más minden nemzetbeli nyelv se hangzott volna körülöttem a Hohle Gasse-ben Schiller remekműve nélkül, de hisz anélkül jómagam se lettem volna ott.

Ez a felséges összefüggés természeti szépségek, emberi nagy lélek és költészet között még erősebben kidomborodott előttem, amikor vasárnap délben a tó végső pontjánál *Altdorfba* értem.

Ott lógott a hires Geszler-kalap, amelynek jelképies, zsarnoki hatalma előtt térdet, fejet kellett hajtania a szabadsághoz szokott hegyi népnek, s ugyanott nagy meglepetésemre olyan örömteli élvezetben volt részem, amire igazán nem számitottam.

Az altdorfiak épitettek egy óriási csarnokot kétezer ülőhellyel, amelyben, mint minden évben, ugy az idén is nyáron át vasárnap délutánokon előadják Schiller Tell Vilmosát. Kivételes kegyből jutottam egy jegyhez az utolsó percben, mert a terem minden alkalommal megtelik zsufolásig. A színészek mind dilettánsok, a helybeli polgárság soraiból kerülnek ki s egy részük olyan családokhoz tartozik, amelyeknek elődei a nagy szabadságmozgalomban Tell Vilmossal együtt küzdöttek, sőt mutatták egy olyan családi házat is, amely alig változott a hajdani nagy idők óta.

A szereplők jól játszottak, a rendezés pompás volt, erdők, hegyek, zivatar, napfelkelte, holdszivárvány a Rütli mezőn, vagyis minden, ami a pompás szcenárióhoz tartozik, olyan meghatóan szép volt, mint akármilyen elsőrendü operaházban.

Ilyesvalamiről nem tudok sehol másutt. Mert hisz nagyszerüek az oberammergaui passiójátékok, mint népies szinjáték, amiben régen nagy gyönyörüségemet leltem, de a különbség az, hogy azok nem ugyanazon a történeti szinen folynak le, ahol maguk a nagy események lejátszódtak, s természetesen nem lehetnek a szinészek a szereplők leszármazói se, de itt *Altdorfban* éppen az adja e szinjátszás egészen különleges, páratlan értékét, hogy ugyanazon a történeti helyen folyik az előadás, ahol minden ház, fa, rom, sőt maga az egész helyi levegő is a Schiller által megörökitett nagy szabadságtörekvés emlékét tükrözik vissza, még hozzá ugy, hogy az eredeti történeti szereplők leszármazói játsszák a szerepeket.

Igazán nagy, váratlan élvezetben volt részem különösen még azért is, mert szinte engem is magával ragadott az az óriási lelkesedés, ami uralkodott a hallgatóságon. Schiller egy-egy olyan szép mondata, ami a svájci nép törhetetlen függetlenségvágyát és szabadságszeretetét tükrözi vissza, frenetikus hatást keltett a svájciak lelkében, akik az ország minden részéből autókon és autobuszok tömegein érkeznek ide vasárnaponként, mint valami szent isteni tiszteletre.

A hazáját rajongásig szerető demokrácia ünnepei ezek az altdorfi Tell Vilmos-előadások.

De azért különös és furcsa *mellékérzések* is vegyülnek az általános, magasztos szabadsághangulatba. Mert minduntalan *osztrák* zsarnokságról, *osztrák* elnyomásról szól az ének. Ez a magyar fülnek nem idegenszerü, hisz ugyanilyen szabadságtörekvéseken mi magunk szintén átmentünk, ámbár kevesebb sikerrel, de mégis furcsa érzést váltott ki belőlem annak az elgondolása, hogy mennyire forgandó még egész nemzetek sorsa is.

Hisz hol van ma már az a zsarnoki Ausztria, amely ellen folyt a szabadságküzdelem, s különösen amikor a *Habsburg*-név előjött a darabban, melankólikus érzéssel gondoltam egy ma reggeli élményre. Ugyanis Küssnacht után *Schlosshotel Hertensteint* tekintettem meg a ragyogó fekvésü Weggis község határában. A Rigi lábánál, a tó egyik legszebb kiszögellő pontján, szemben Bürgensteggel fekszik ez a gyönyörü 150 szobás hotel. Valósággal nehéz elképzelni szebb helyet.

Ezt a kastély-hotelt bérelte ki összes szobáival az utolsó osztrák császár, miután trónját vesztve önkéntes számüzetésbe ment. Itt szövögette, ezen a pompás helyen, Tell Vilmos világában, restaurációs álmait a fiatal császár-király, népei szeretetére számitva, nem többé a zsarnok lelkével, hanem a legszebb uralkodói jótevő-vágyakkal eltelve. Ezek a tervek rombadőltek, de megszünt maga az az Ausztria is, amelynek a Habsburgok büszke uralkodói valának, ellenben virul a kis Svájc, Tell Vilmos szabadságszerető hazája, s amikor ebben az órában, kedves altdorfi hotelben irom éjszaka ezeket az igénytelen sorokat, a nagy csendességben szivemet ellentétes érzések hullámai öntik el.

* **Kormányzó-himnusz.** *Erdődy Elek* és *Buday Dénes* *Horthy Miklós* 70. születésnapja alkalmával Kormányzó-himnuszt irtak, amelyet hódoló sorok kiséretében terjesztettek fel. A kabinetiroda most a főváros főpolgármestere útján arról értesitette a szerzőket, hogy „himnuszukat a kormányzó köszönettel fogadta“.

Fővárosi hirek.

— **Dr. Felkay Ferenc tanügyi tanácsnok Berlinben.** A polgármester dr. *Felkay* Ferenc tanácsnokot bizta meg, hogy a kézmüiparos kiállitás befejeztével julius 25-én megnyiló szakoktatási kongresszuson a fővárost képviselje. A tanácsnok a világ valamennyi állama kiküldöttei előtt fogja ismertetni a főváros iskoláinak fejlett szakoktatását. A kongresszuson az iparügyi miniszter is képviseltetni fogja magát.

— **A jánoshegyi vendéglő bérbeadása.** A jánoshegyi vendéglő bérlete folyó évi augusztus hó 31-ével lejár. A polgármester elrendelte a vendéglőnek nyilvános versenytárgyalás utján 6 évre való bérbeadását. A vonatkozó ajánlat, versenytárgyalási hirdetmény és a bérleti szerződéstervezet a polgármesteri XI. ügyosztálynál szerezhető be. Az ajánlatok benyujtásának határideje folyó évi augusztus hó 10.

Egyesületi hirek

— **A Külügyi Társaság ifjusági csoportja Genfben.** A Magyar Külügyi Társaság ifjusági csoportja vitéz técsői *Móricz Kálmán* huszárszázados vezetésével a nemzetközi intézmények tanulmányozása végett Genfbe érkezett. *Velics László* követ, aki villásreggelin látta vendégül a magyar ifjakat, pohárköszöntőjében az ifjuságra váró nagy feladatokról emlékezett meg és poharát a kormányzóra emelte. Az ifjusági csoport néhány tagja Angliába utazott.

— **Országos Fuvaros nagygyülés.** A Fuvarozó Iparosok Szövetkezete igazgatósági ülést tartott, amelyen *Schmiedt Lajos* országgyülési képviselő ismertette a kereskedelmi és közlekedésügyi miniszternek a szekérfuvarozó ipar szabályozására vonatkozó uj rendeletét. *Petainek József* országgyülési képviselő és *Halmay János* felszólalása után elhatározták, hogy a rendeletnek az egész országra kiterjedő gazdasági és szociális jelentőségére való tekintettel minden érdekelt szakmai képviselet julius 31-én országos fuvaros nagygyülést rendeznek. A mozgalomhoz való csatlakozás bejelentését a szövetség cimére (V., Aulich-utca 7.) kérik.

Sporthirek

Magyar-német-dán és román lovastiszti csapatok mérkőznek julius 27. és 30-ika között München—Riemben a lovas ugrósport *barna szalagjáért*. A magyar csapatban *Hartmann-Pauly* őrnagy, *Endrődy* százados és *Szarka* főhadnagy lovagolnak. Lovaik: Csüszi, Nefelejts, Örvösgalamb, Duce és Fiume. A németek és románok igen nagy számban vesznek részt az országok közötti versenyben.

A Camping Klubok Nemzetközi Szövetsége julius 31-ike és augusztus 15-ike között tartja Stresában hatodik nemzetközi táborozását. A táborozás színhelye a Stresa melletti *Villa Isola del Bosco Maina*, ahol a 17 nemzet táborzói számára még strandfürdő, tennisz- és golfpályák is állnak rendelkezésre. Az olasz kormány a vendégek szórakoztatása céljából a Lago Maggiore körül autón, motorkerékpáron és autobuszon, hajókon és gumicsónakokon körutazásokat rendez. A táborozáson résztvevő magyarok magukkal viszik dr. *Szendy Károly* polgármester meghivását, hogy a VII-ik nemzetközi táborozást Budapesten tartsák meg a világkongresszussal együtt.

Különféle k

— **Tisztiorvosi értekezlet Bihar megyében.** Berettyóujfaluból jelentik: Dr. *Tóth Ernő* biharmegyei tisztifőorvos a tisztiorvosok értekezletén rámutatott arra, hogy a vármegyében *sok az angolkóros megbetegedés* és felhivta a tisztiorvosokat az angolkór elleni küzdelem megszervezésére. Egyuttal bejelentette, hogy megkivánja az *óvodák gyakori megvizsgálását* és az angolkóros gyermekek *állandó kezelését*. Az óvónőket utasitani fogja, hogy a *csontfejlesztő vitaminos cukorkákat* a hatósági orvosok előirása szerint *naponként adagolják*. Ezután a vármegye északi járásainak tisztiorvosai bejelentették, hogy sikerült a gyermekek fejlődését gátló *reggeli borfogyasztást csökkenteni* és a gyermekeket a *tejivásra* szoktatni.

— **Fiu kereskedelmi szakiskola nyilik Keszthelyen.** Keszthelyről jelentik: A Baross Szövetség Keszthely és Vidéke Szervezete engedélyt kapott a vallás- és közoktatásügyi minisztertől egy *kétéves fiu kereskedelmi szaktanfolyam* létesitésére. A szeptemberben megnyiló tanfolyamra *minden középiskolát végzett tanuló* beiratkozhatik. Felnőttek számára *külön esti tanfolyam lesz*. Érdeklődni egyelőre *Komáromi Ernő* felsőkereskedelmi iskolai tanárnál, *Keszthely, Rákóczi-ut 29.* vagy *Németh Ferenc* füszeresnél, *Keszthely, Régi Városháza* cim alatt lehet.

— **A távlovaglás külföldi résztvevői meglátogatták Petőfi kiskőrösi szülőházát.** Kiskőrösről jelentik: A *Magyar Gazdák Országos Lovas Egyesülete* által rendezett távlovaglás német, lengyel, holland és dán résztvevői *Bélaváry Dezső* tüzérőrnagy vezetésével pénteken Kiskőrösre érkeztek. Felkeresték Petőfi szülőházát, ahol *Sáfáry Endre* főszolgabiró üdvözölte a vendégeket. A távlovaglás résztvevői nevében *Karl Kopfstein* szudétanémet ügyvéd mondott köszönetet a meleg fogadtatásért.

— **A Nemzetközi Nevelésügyi Értekezlet**, amely — mint *Genfből* jelentik — most tartja VII-ik ülésszakát, megalakuló ülésén egyik alelnökévé dr. *Kerékjártó Béla* szegedi egyetemi tanárt választotta, a két másik alelnök *Törökország* és *Brazilia* kiküldöttje lett.

— **Szent István és IV. Károly emlékünnep Tihanyban.** *Szent István*, az első, és *IV. Károly*, az utolsó apostoli koronázott király emlékének augusztus 14-én és 15-én *Tihanyban* országos ünnepséggel hódolnak. Augusztus 14-én délelőtt féltizenegy órakor az ünnepség világi és egyházi méltóságait ünnepiesen fogadják, majd a templomban rövid ájtatosság következik. Ezután a Golgota előtt tábori misét és szentbeszédet tartanak, utána a résztvevők hajón Balatonfüredre utaznak. — Augusztus 15-én *Tihanyban* főpapi mise, szentbeszéd és tömeges áldozás lesz. A társaság aznap este nyolc óra tájban indul vissza *Siófokról* és *Budapestre* tizenegy óra felé érkezik a déli pályaudvaron. A hajóra is érvényes tértijegyek ára 5.60 pengő.

— **A kultuszminiszter ujjászervezte az Orvosi Továbbképzés Központi Bizottságát.** Gróf Teleki Pál vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki az *Orvosi Továbbképzés Központi Bizottságának* ujjászervezéséről. Ezek szerint a Központi Bizottság gondoskodik a hallgatók megsegitéséről és az előadók tiszteletdijáról. A továbbképzést a tudományegyetemek székhelyein: *Budapesten, Szegeden, Debrecenben* és *Pécsett* működő *helyi bizottságok* bonyolitják le. A *Központi Bizottság* elnökét és alelnökét a kultuszminiszter nevezi ki öt évre, a Pázmány Péter-egyetem orvosi karának *nyilvános rendes tanárai közül.*

— **Petőfi halálának évfordulóját megünnepelik Erdélyben.** Segesvárról jelentik: A segesvári magyar kaszinó szokásához hiven ezévben is megrendezi a fehéregyházi sikon Petőfi-ünnepélyét, a költő halálának évfordulóján, julius 31-én. Az ünnepség rendezésében résztvesz az udvarhelyi IKE, valamint több társadalmi egyesület is. Az erdélyi fiatal magyar irók felhivást intéztek a lapokban Erdély magyar társadalmához és abban arra kérik, hogy ezt a napot tegyék méltóvá Petőfi emlékéhez.

— **A Felvidéki Egyesületek Szövetségének** elnöksége kéri mindazokat, akik a Felvidékről származnak, vagy családi kapcsolataik révén a Felvidékhez tartoznak, valamint azokat, akik iskolai tanulmányaikat ott végezték, vagy hivatali állásuk, foglalkozásuk folytán a Felvidéken laknak, nevüket, foglalkozásukat és pontos lakásciműket a szövetség főtitkáránál (Budapest, Rákóczi-ut 36.) mielőbb jelentsék be. Annak megjelölését is kérik, hogy a Felvidéken mikor, mennyi ideig és melyik vármegye, város vagy község területén tartózkodtak, illetve honnan származnak vagy családi kapcsolataik mely községhez fűződnek. Kedvezményes internátusi elhelyezésük érdekében jelentkezzenek ily felvidéki kapcsolatu középiskolai tanulók is, akik a jövő tanévben egyetemi, illetve főiskolai tanulmányaikat Budapesten óhajtják folytatni.

— **A Miskolci Református Leányegylet magaslati üdülőháza.** A miskolci református leányegylet Görömböly-Tapolcán üdülőházat nyitott, ahol vallásos környezetben olcsó nyaralást biztositanak. Tájékoztatót kivánatra szivesen küld az intézet vezetője: *Barcsa Klára, Görömböly-Tapolca.*

— **A soproni nyári egyetem.** Nagy sikere a műszaki és gazdasági tudományoknak, hogy amikor a József Nádor Müegyetem most egy éve először nyitotta meg soproni nyári tanfolyamainak kapuját, mindjárt az első hivásra 500 hallgató iratkozott be a tanfolyamokra, és végig kitartott az előadásokon. Az idén is ennek a sikernek a jegyében indulnak meg a beiratkozások, úgy, hogy ajánlatos kedvezményes utazás és ellátás ügyében a Soproni Idegenforgalmi Irodában a hallgatói helyeket már most biztositani.

— **Érdemes ipari munkások jutalmazása.** A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara közli, hogy az iparügyi miniszter a kamara területén olyan ipari munkások közt, akik legalább 25 éve szolgálnak megszakitás nélkül egy munkaadónál, 50-ik életévüket betöltötték és eddig még miniszteri elismerésben nem részesültek, a kamara utján negyven száz pengős jutalmat oszt szét. A kitüntetettek elismerő oklevelet is kapnak. A pályázat határideje julius 30. A részletes pályázati föltételek megkaphatók a kamarában (Budapest, Szemere-utca 6).

— **Leszállitották a francia frank átszámitási kulcsát a hazai könyvkereskedelemben.** A Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Országos Egyesülete az Árellenőrzés Országos kormánybiztosával folytatott tárgyalások alapján a francia franknak a hazai könyvkereskedelemben használt átszámitási kulcsát mintegy öt százalékkal, 23 fillérről 22 fillérre szállitotta le. Egyuttal intézkedett, hogy a könyvkereskedők a Franciaországból behozott könyvek árát ennek a leszállitott kulcsnak alapján számitsák.

— **A Szolnoki Máv.-zenekar az Országzászlónál.** Vasárnap a 407. számú Jelky András cserkészcsapat teljesit őrszolgálatot az Ereklyés Országzászlónál. Parancsnok: Kuti Elemér. Déli 12 órai őrségváltásra a szolnoki Máv. segédtiszti kör zenekara kiséri a csapatot. A Szabadságtéri térzenét *Vágvölgyi József* karnagy vezényli.

— **MABI-tanoncok a Balaton mellett.** A fiatalkoru üdültetés keretében ismét egy-egy csoport fiú és leány biztositott indult el két heti üdülésre Balatonszabadiba, illetve Balatonszárszóra, hogy egyévi fáradalmaikat a magyar tenger partján pihenjék ki. A 15 napos üdülés testi és lelki gyarapodást jelent a sokszor erősen igénybe vett zsenge szervezetnek. A napi ötszöri bőséges ellátáson kivül a beutalt fiúknak és leányoknak, melyet a MABI vezetősége előrelátással és szeretettel nyujt.

— **Munkaadó mérnökök alkalmazottainak bejelentése.** A Mérnöki Kamara figyelmezteti a tervező, tanácsadó, vállalkozó és más munkaadó mérnököket, akik értelmiségi munkakörü alkalmazottakat foglalkoztatnak, hogy az 1938. március 1-én szolgálatukban állott ilyen alkalmazottakat a 4330/1938. M. E. számu rendelet értelmében julius 31-ig be kell jelenteniök az értelmiségi munkanélküliség kormánybiztosához (Klotild-utca 10/c.) Ez a bejelentés független a kamara minden tagjára vonatkozó, a Mérnöki Kamaránál teljesitendő bejelentési kötelezettségtől és csak a munkaadó mérnökök kötelessége. A bejelentésekhez szükséges nyomtatványok az előljáróságokon (vidéki városokban a polgármesteri hivataloknál) kaphatók.

— **A Mérnöki Kamara** felhivja tagjait, hogy junius 20-ig nyujtsák be bejelentő-lapjukat. A Kamara 4.254 tagja közül 3.783 benyujtotta bejelentőlapját, közülük azonban sokan hiányosan állitották ki bejelentő-lapjukat és voltak, akik egyáltalán nem vették figyelembe a Kamara felhivását. Ha ezek a tagok mulasztásukat néhány nap alatt nem pótolják, ez 1.408 fegyelmi jogkövetkezményekkel járó eljárást jelent. A Kamara titkársága ismételten kéri a Kamara tagjait, hogy tegyenek eleget törvényes kötelességüknek, nehogy a titkárság kénytelen legyen kibocsájtani a fegyelmi nyilatkozattételre szóló felhivásokat, amelyeknek kiállitását a Kamara a rendeletben megszabott rövid határidő miatt már megkezdte.

MAGYAR ARCKÉPFESTÉSZET

Művésznyomorról jeremiádákat irni céltalan, mikor ma az egész képzőművészet iránt alig érdeklődik valaki. A kor szelleme ellen hiába küzdünk és ez a szellem — az aztán kétségtelen —, nem kedvez nekünk. Az élet hajszája közepette, ma senkinek sincs ideje. A kevés pihenő órájában a polgár ember az egyedül idvezitő sport, meg a lélekemelő bridge mellett csak azokkal a művészetekkel hajlandó foglalkozni, melyek kényelmesen, vagy legalább társadalmi szerepléssel kapcsolatban élvezhetők. A velünk való foglalkozás első sorban elmélyedést kivánó nappali tanulmány, (bár a gazdagabb külföldön e téren szerencsés ujitások történtek), tehát ma lehetetlenség; a műtermek csoportos esti látogatására is közönségünknek csak elenyésző csekély része kapható.

Igy tehát a művészet ma a legtöbb ember számára „terra incognita". Néhány rajongó kivételével *mindazok, kik ma képet, szobrot vesznek, a művészetet foglalkoztatják, többé-kevésbé analfabéták.* Eredmény: a giccsnek, a kontároknak uralma a művészeti világpiacon és a dilettantizmus az arcképfestésben. Hogy ilyen körülmények között a jó művészek helyzete ma kétségbeejtő, az természetes. Igaz, hogy a más hivatásuak is — orvosok, ügyvédek, szinészek, zenészek, irók, stb. — majd mind nyomorognak, vagy kinlódnak és alighanem még kinlódni fognak sokáig, de az a határozott különbség áll fenn a mi nyomorgóink és más hivatásbeli szükölködők között, hogy nálunk rendesen a jó, az értékes művészek vannak bajban, holott a tömegcikkgyártók, a giccselők, ha nem is fényesen, de tisztességesen tudnak megélni, hisz az ő portékájukat a külföld is vásárolja — lévén ma a művészethez-nem-értés világjelenség.

Az arcképrendeléseket is csak nagy ritkán kapják jó művészek. A mai arcképek legalább kétharmada, művészi iskolát nem végzett egyének, jórészt különféle nyugdijas ecsetje alól kerül ki, kik társadalmi összeköttetéseik révén, művészeti itélettel nem biró ismerőseiket sorban megörökitik, mig az ilyen összeköttetéseket rendesen nélkülöző, társaságba ezer okból járni nem tudó, főleg fiatalabb, jó művészeink (de bizony az öregek is), alig jutnak munkához. Ez nagy csapás a komoly művészetre nézve, mert az arckép még mindig tud kenyeret adni, elég tisztességes kenyeret, bár a közönség művészietlen igényeivel megkeseriti azt.

Ha a jó művészek nem is tudnak mind jó arcképet festeni, azért sokan vannak, akik erre képesek és akiknek az arckép megadhatná azt a létminimumot, amely nélkül művészeti munkájuk megbénult — hiszen megmunkálás nélkül ugarra nyomódik a legtermékenyebb föld is. Ma ezek a művészek, kik a magyar művészet igazi értékei, akik arra hivatottak, hogy a magyar névnek külföldön is dicsőséget szerezzenek, akiknek bizonyitaniok kellene azt az igazságot, hogy fajunk talán a legtehetségesebb fajtája Európának a művészet terén — ma ezek a művészek igen gyakran tétlenségre kényszeritve, kikapcsolódnak a nagy művészeti versenyből.

Ismétlem — képet, szobrot ma eladni szinte lehetetlen — de arcképet még ma, a teljes gazdasági pangás idejében is festet a közönség. Olyan anyagi forrást jelent még ma is a művészek, főleg a festők számára, melynek jelentőségét nem lehet tulbecsülni. Ha ez a forrás csak azokat a földeket termékenyitené meg, amelyek a jó buzát termik és nem a konkolyt, akkor ez a forrás elegendő volna, hogy életerőt adjon a magyar művészetnek, amig a válság tart!

A nagyközönség izlését nem tudjuk megjavitani és senkit sem lehet arra kényszeriteni, hogy jó képet és ne giccset vásároljon, hogy jó művésszel festesse le magát, ha ő neki kedves a dilettáns — de ha sikerülne legalább a hivatalos megrendeléseket jó mederbe terelni, ugy már ezzel is sokat lenditenénk a művészet ügyén.

Ennek az elgondolásnak alapján, másrészt a közönség ilyen irányu nevelésére alakult évekkel ezelőtt *Balló* elnöklésével az arcképfestők társasága, amely az összes komoly arcképfestőt iparkodik egyesiteni és kiállitások rendezésével akarja a közönség izlését nevelni.

Nem vagyunk titánok. Minden kornak olyan az arcképfestészete, amilyet érdemel, amilyen a kor maga. A közönségnek a mai, a rendkivül fejlett fénykép alapján kialakult igényei, amelyeknek csak legkisebb része művészi — károsan befolyásolják legjobbjainkat is — amit fényesen bizonyit a rendelt és baráti arcképek közötti igen nagy különbség. Idővel alig áll valaki ellen a mételynek, de azért állithatjuk, hogy mindazok, kik társaságunk tagjai, a magyar arcképfestők javához tartoznak, amivel korántsem akarom azt mondani, hogy társaságunk hiány nélkül öleli fel a jók gárdáját. Még kiegészitésre szorulunk.

Mikor megalakultunk, irtunk azoknak a közületeknek, intézeteknek, hivatalos forumoknak (a városoknak, megyéknek, stb.), amelyek arcképet szoktak rendelni — elküldve nekik tagjaink névsorát, hogy rendeléseiknél első sorban ezeket a festőket vegyék tekintetbe, mint akik leginkább hivatottak a céhbeliek itélete szerint erre a mesterségre. Felszólitásunknak nem volt ugyszólván semmi eredménye. Folytatódott a régi eljárás. A döntő egyének pártfogoltjai, sokszor kétségbeejtő dilettánsok kapják ma is legnagyobbrészt a néha elég zsiros megrendeléseket, amelyek egy jó művésznek egy időre legalább biztositanák a zavartalan, megalkuvás nélküli komoly munka lehetőségét. Eddig még a jó művészetnek ez a kinullázása nem volt olyan katasztrofális, mint ma, a művészi kereslet legteljesebb pangása idején; mikor a komoly magyar képzőművészet léte forog kockán.

A nyári hónapokban — ugy tudjuk — érnek meg a hivatalos rendelések; ujra ilyen leveleket kellene szétküldeni, komolyabb hanguakat. Későn gondoltunk rá, le kellett mondanunk róla. Ez az én kis hirlapcikkem volna hivatva ezt a mulasztást némileg pótolni. Azért ilyen módon kérjük mindazokat a hivatalos közegeket, amelyek arcképrendelés gondolatával foglalkoznak, gondolják meg jól, mielőtt ezt a kenyérkereseti lehetőséget olyanokra pazarolják, akiknek számára a művészet csak dilettáns kedvtelés, akik rendesen nincsenek is rászorulva, akiknek anyagilag csak kellemes pluszt jelent, nem életkérdést. Szivesen elküldöm a céhbeli arcképfestőink névsorát, ha erre felszólitást kapok — nagyon természetesen az én nevemnek kikapcsolásával — azzal a kéréssel, hogy a rendelők közülök válasszák ki művészüket.

Ma nem szégyen művészethez nem érteni, miként az a renaissanceban volt. A gépnek, a gyorsaságnak korában nem vagyunk időszerüek — azért nem megszégyenitő senkire sem, ha arra kérem, forduljon a szakemberekhez, a céhbeliekhez és tőlük kérjen tanácsot. Oly kevés anyagi eszköz áll ma rendelkezésére ugy a magányosoknak, mint a hatóságoknak művészi célokra, hogy mindent el kell követnünk, hogy ez a kis pénz — első sorban legalább — a jó művészet táplálására forditassék. Kérésemet művészetünk jövője, léte érdekében teszem.

Buják (Nógrád megye).

Glatz Oszkár.

A sokszorositógépen előállitott sajtótermékekről

Az 1938 junius hó 16-án életbeléptetett sajtórendészeti rendelet értelmében mindenki köteles a sajtórendészeti példány beszolgáltatására, ha oly sajtótermeket többszörösit, mely a közönség körében való terjesztésre van szánva. E rendelkezés azt jelenti, hogy nemcsak a nyomdák, de mindazok a magánvállalatok, közüzemek és közhivatalok, továbbá sokszorositógépekkel rendelkező irodák, amelyek a többszörösitést iparszerüen végzik, kötelesek bemutatni az illetékes kir. ügyészségnek minden oly terméküket, mely a közönség körében kerül terjesztésre, az 1914 : XIV. t.-c. (Sajtótörvény) 5. §-a második bekezdésében foglaltak kivételével. De el kell látni az ilyen termékeket az ugynevezett nyomdajellel is, tehát a készitő és felelős kiadó nevét és lakhelyét feltüntető jelzést kell alkalmazniok a többszörösitett példányokra.

Fontos körülmény az, hogy minden oly esetben, amikor az ily köteles példány bemutatását elmulasztják, büntetőjogi felelősséggel tartoznak azok a vállalati vezetők vagy tulajdonosok, akik valamely magánvállalat, közüzem, vagy közhivatal felelős vezetői. De nem mentesülnek a felelősség alól akkor sem, ha tudtuk és beleegyezésük nélkül a vállalatuknál vagy hivataluknál használt sokszorositógépen állittatott elő oly sajtótermék, mely nem szolgáltattatott be megfelelő időben a kir. ügyészségnek.

Erre a körülményre kivánjuk a nagyközönség, a vállalatok és hivatalok vezetőinek figyelmét felhivni azzal, hogy a sajtórendészeti rendelet értelmében a beszolgáltatott köteles példányok benyujtásáról számitottan 48 órának (16 oldalon aluli terjedelemnél), illetőleg 8 napnak (16 oldalon felüli terjedelemnél) kell eltelnie addig, amig a sokszorositógépen készült termék terjesztésre kibocsátható.

Minden sokszorositóirodának, mely a többszörösitést iparszerüen üzi, továbbá magánvállalatok, közüzemek és közhivatalok vezetőinek ismernie kell az 1938:XVIII. t.-c. tartalmát, de ezenkivül ismerniök kell az ezen törvény végrehajtási utasitását tartalmazó 21.800/1938. I. M. számu rendeletet is, mely tartalmazza mindazt, ami a sajtórendészettel kapcsolatos.

A nagyközönség is akkor cselekszik helyesen, ha mint megrendelő meggyőződik arról, hogy a sokszorositóirodákban elkészitettetett valamely sajtótermékén a megfelelő jelzés mindenkor feltünteti a készitő és felelős kiadó nevét és lakhelyét. Ha mindazt betartják, amit fentiekben ismertettünk, ugy sok kellemetlenségtől és egy esetleges mulasztás sulyosabb következményeitől óvatnak meg, ha akár mint megrendelők, akár mint készitők működnek közre valamely sajtótermék létrehozásában.

TÖRTÉNELMI NEVELÉS

Irta: AMBRÓZY GYÖRGY,
a Mária Terézia Rend lovagja

Korunk a bomlás, a szétesés, az átalakulás zavarainak kora, de a szellem nem adja fel a reményt, hogy sikerül megtalálnia a harmonikusabb történelmi periódusba vezető utat. Ez az út csak az új nemzedék célszerűbb és helyesebb nevelésének útja lehet, s ma valóban a nevelésügyi problémák előtérbe nyomulását látjuk világszerte. A nemzetek a maguk világnézeti rendszere szerint iparkodnak kialakítani a boldogabb jövő új nemzedékét, felismerve a történelmi helyzetet, hogy a nevelés ügye talán soha nem volt olyan fontos, mint napjainkban.

A magasabbrendű nevelés feladata volna megá látni azt a folyamatot, amelyet a kultúra hanyatlásának szoktak bélyegezni. A technika kész eredményeinek vak elfogadása, a sportőrület, amelynek az egészséges sporthoz semmi köze nincs, az alacsony szórakozások könnyű elérése, mindez halálra sebzi a tudományok és művészetek iránti fogékonyságot. A léttel szemben való magatartás mind primitívebbé válik és az élet egész vonalán a közönségesség lesz uralkodóvá, amely a politikában és a társadalmi mozgalmakban azután a legalacsonyabb demagógiának készít kitűnő talajt. E jelenségek főként a világháború alatt közös táborokban töltött idők természetes következményei. Nem vívtuk ki a nemes értelemben vett egyenlőséget, nem szüntettük meg a vezetésnek tisztán származásadta jogát, sőt ellenkezőleg, tanúi vagyunk a másik véglet diadalának, a mindent elöntéssel fenyegető demagógia parttalan áradásának. A megromlott atmoszférában elfakulnak és végül elporladnak a nemzeti tradíciók, az elmult korok kultúrjavai; az élet elszürkül és elgéniesedik. Az alacsonyrendűség új özönvízével szemben az egyetlen eredményes gátépítés csak a korszerűen megreformált nevelés lehet.

A magasabbrendű korszellem kialakítására való törekvésben a legnehezebb feladat, hogy mimódon lehetne egyénivé tenni a nevelést, mimódon lehetne a nevelési gyakorlatban hasznosítani a modern lélektan nagy eredményét. Az új pedagógiának meg kell birkóznia azzal a súlyos kérdéssel, hogy mimódon lehetne feloldani a kollektív nevelés és az egyéni nevelés paralogizmusát: egy magasabb erkölcsű társaséletre, szolidaritásra nevelni az egyes emberpalánták külön-külön meghatározott és zárt világát. A modern lélektan, de minden nemesebb, nem szolgalelkű felfogás, ellene mond a kollektív nevelés futószalagmódszerének, viszont ma, a széthullás és az anarchia korában meg nem élhetünk a világnézeti nevelés egységbe fogó tendenciája nélkül. Óriási feladat felismerni és kifejleszteni a gyermek alkati és környezeti adottságaiban gyökerező egyéniséget, napvilágra hozni legjobb egyéni képességeit és ugyanakkor egy egységes új nemzeti kultúreszmény hordozóiává tenni. Tehát: egyéniségeket nevelni a futószalagon gyártott szürke átlag helyett és kollektív szellemet alakítani az egyéniség megbénítása nélkül.

Természetes, hogy a megoldás csak gyökeres szakítás árán található meg: szakítanunk kell azokkal az elavult módszerekkel, amelyek lassan csődbeviszik a középfokú oktatást, amint azt például a tavalyi svájci statisztika dokumentálja, amely szerint az életben érvényesülők 81%-a rossz tanuló volt a középiskolában. Ha az ilyen statisztikai méréseket nem is becsüljük túl, a felmutatott adatok legalábbis súlyos kritikát foglalnak magukban a mai nevelési rendszer felett. Az egyéni képességek fel nem ismerése, vagy éppen elfojtása, az egyéniség beletörése a tantermek és tananyagok igáiba, bizonyos uniformizált gyenge szellemi átlag kitermelése, — ezek azok az alapvető hibák, amelyeket a nevelés mai rendszeréből ki kell küszöbölnünk. Ha a modern nevelésnek sikerül a különböző egyéniségekben szunnyadó legjobb képességeket felszínre hozni, s azok szabad érvényesülését elősegíteni, az ilymódon felszabadított ifjú szellemet könnyebb lesz újra fogékonnyá tenni a nemzet és kultúra eszményei iránt. Szégyenteljes rövidlátás az, amikor egyes vizsgák eredménye után — még későbbi javulás esetén is — az előmenetelt előre leszögezik.

Talán nem tévedünk, ha a közszellem általános leromlásának egyik okát abban keressük, hogy iskoláinkban alig talál helyet a művelődéstörténet tanítása. Hogy nemzeti öntudatra neveljünk, szerves kapcsolatot kell megértetnünk multunk és jelenünk művelődése között. Ez pedig bőségesen és céltudatosan tárgyalt nemzeti művelődéstörténet nélkül megvalósíthatatlan. Különösen fontos ez nálunk, ahol a kultúrának kell pótolnia a nagytömegek természetes magnetizmusát. A nagy népi egységek gravitációt gyakorolnak a környező kis népekre, s ez a gravitáció egyszerűen tömegükből fakad: kis nép — mint a mienk — csak kimagasló kultúrájának kisugárzásával pótolhatja a tömegvonzást. Európa keletén történelmi szerepünk és hivatásunk volt, s ezt feladnunk megcsonkítottságunkban sem szabad. A bennünk történelmi okokból még mindig lappangó kisebbrendűségi érzést módszeresen kell kiirtanunk, erre a legplauzibilisabb módszer a nemzeti kultúrtörténet szuggesztív tanítása. Ne szorítkozzék a magyar reneszánsz, vagy a magyar barokk ismertetése történelmi tankönyvek eleve kihagyásra vagy futó átolvasásra ítélt apróbetűs fejezeteire, hanem emelkedjék külön nemzeti (vagy ha úgy tetszik: világnézeti) tantárgy rangjára, s akkor az így nevelt nemzedék több öntudattal vállalja majd a Dunatájon megszabott történelmi szerepét.

A művészettörténet mellőzése, vagy egészen felszínes érintése máris megbosszulta magát. Műkincsek kallódnak, műemlékek pusztulnak országszerte, a műveletlenség és hozzánemértés közönyösen bont le anyagba öntött kordokumentumokat. Bele kell nevelnünk az ifjúságba a nemzeti életelvet, hogy amelyik nép nem becsüli meg a mult emlékeit és hagyományait, az nem érdemli meg a jövőt. Ezek az alapvető nevelési elvek nem szorítkozhatnak csupán a középiskolára. A népiskolákra új feladatokat hárít az alacsony életstílus példáinak, a nagyon is kétes értékű »kultúrjavaknak« a nép közé való beszivárgása. A szürke géncivilizáció kiáradását a népiskolának kell ellensúlyoznia, s ennek leghatékonyabb eszköze az ízlésnevelés: a tiszta népművészet történetének, valamint általában a nemzeti művészettörténetnek a tantervbe való bevezetése. A jóízlés legbiztosabb fegyver a rombolás ösztöne ellen.

Egyéniségek nevelése és kollektív nemzeti öntudat kialakítása, ez a kettős alapelv kell, hogy meghatározza az új pedagógia törekvéseit. Fajtánk karakterétől mi sem idegenebb, mint az új exporthitvallások uniformizáló nevelési módszere, a különböző totalitásrendszerek minden egyéni színt és hangot elmosó szelleme. A magyar faj ösztöne minden ilyen kísérletnek ellenáll, mert idegen, s mint ilyen, gyökértelen, fejlődésképtelen. Fajtánktól alapjában különböző néptömegek mozgalmainak veszélyes vonzóerejét keményen le kell küzdenünk, s ha élni akarunk, az új nemzedék céltudatos alakításával kell biztosítanunk fennmaradásunkat. Célunk pedig, fajtánk szellemének ismeretében csak ez lehet: szabad és kimüvelt egyéniségek öntudatos nemzeti szolidaritása.

Ha Ausztriába utazik

forduljon bizalommal Osztrák Utazási Osztályunkhoz

Szobafoglalás! Schillingigénylés!
Szakszerű útitervek összeállítása!

Az Est Utazási és Menetjegyirodája
VII., Erzsébet körút 18-20. Telefon: 1-455-50.

14 NAPOS EGYENI SÍTURÁK

AUSZTRIÁBA

A MAGYAR-OSZTRÁK ALPESI EGYESÜLET RENDEZÉSÉBEN

Indulás minden szombaton!

ÖSSZKÖLTSÉG: teljes ellátással III. oszt. jeggyel

Arthurhaus, 1500 m	P 235.—
Berwang, 1340 m	P 270.—
Bichlbach, 1075 m	P 220.—
Flattnitz, 1450 m	P 194.—
Fulpmes, 1000 m	P 245.—
Ga tür, 1600 m	P 260.—
Gerlosplatte, 1700 m	P 242.—
Gries im Sellrain, 1250 m	P 199.—
Grossarl, 1620 m	P 220.—
Hintertux, 1500 m	P 270.—
Hochsölden, 2070 m	P 255.—
Kanzelhöhe, 1500 m	P 194.—
Kitzbühel-Bichlalm, 1670 m	P 225.—
Kölnerhaus, 2000 m	P 245.—
Lanersbach, 1300 m	P 250.—
Lech am Arlberg, 1450 m	P 270.—
Mallnitz, 1200 m	P 197.—
Mariazell, 870 m	P 176.—
Monichkirchen, 1000 m	P 180.—
Obergurgl, 1927 m	P 296.—
Praebichl, 1227 m	P 164.—
Radstadti Tauern, 1783 m	P 275.—
Ramsau, 1300 m	P 190.—
Reutte, 1000 m	P 240.—
Ruzertihaus, 1350 m	P 200.—
Seefeld, 1200 m	P 250.—
Semmering, 1000 m	P 263.—
Semmering, népszerű	P 186.—
Stolzalpe, 1150 m	P 170.—
Turracherhöhe, 1763 m	P 218.—
Vent, 1900 m	P 36.—
Wagrainerhaus, 1500 m	P 208.—
Westendorf, 800 m	P 172.—
Zell am See, 760 m	P 270.—
Zürs am Arlberg, 1700 m	P 350.—

Felvilágositással szolgálnak:
Osztrák Forgalmi Iroda, VI., Andrássy út 28.
„Forfait" Utazási Iroda V., Mária Valéria utca 13. *„Rapid" Utazási Iroda* V., Harmincad utca 2.

Gróf Zichy János nyilatkozata

Gróf *Zichy* Jánostól a következő nyilatkozatot kaptuk:

— Szombathelyről visszatérve értesültem, hogy *Csekonics* Iván programbeszéde alkalmából mondott felszólalásom egy mondatát a Magyar Tudósító könyomatos tévesen közölte és olyan kijelentést adott a számba, mintha én Darányi Kálmán miniszterelnök urnak előttem igen tisztelt személyét kisebbíteni akartam volna. Mivel látom, hogy a könyomatos nyomán szombathelyi beszédem ismertetésében a nekem tulajdonított kijelentést egyes napilapok is átvették, kötelességemnek tartom, hogy a nyilvánosság előtt megállapítsam, hogy én sem ezt, sem hasonló kijelentést nem tettem, de nem is tehettem, mert Darányi Kálmán egyéniségét és képességeit mindig értékeltem és ellenkező álláspontom dacára is az ő miniszterelnökségét megnyugvással üdvözöltem.

Ötletpályázat

Pályázatot hirdetünk az idei Nemzetközi Vásáron rendezendő kiállításunk alapötletének kigondolására.

Nem szükséges az ötletet szakszerű rajz formájában beküldeni. Rajzhoz nem értő laikus pályázó részéről elegendő az ötlet tüzetes leírása is, amelynek alapján a kivitelezést mi elkészítjük.

Rendelkezésre áll cca 20 m² alapterület, magas hátfallal.

Az ötlet ne a paplanok elhelyezésére vonatkozzék, hanem alkalmas legyen arra, hogy a látogatók figyelmét már távolról magára vonja.

I. díj 1 brokát pehelypaplan,
II. díj 1 brokát vatt paplan,
III. díj 1 müselyem vattapaplan.

Ezenkívül fenntartjuk magunknak a jogot egyes ötlet megvételére.

Az elfogadott vagy díjazott ötleteket a Nemzetközi Vásáron kiállítjuk.

Beküldési határidő: március 20.

PLUMA PAPLANGYÁR, Kamermayer Károly ucca 2

Felvirrad még a művészet napja is

Irta: GLATZ OSZKÁR

Az »Artistes Musicalistes« kiállítása megint egyszer megelevenítette a pesti közönség számára az absztrakt művészet fogalmát! Nagy volt az érdeklődés. A Nemzeti Szalon látogatottsága a kiállítás tartama alatt vetekedett legértékesebb kiállításainak sikerével is és talán sohasem fogyott el annyi katalógus, mert természetesen mindenki kíváncsi volt megtudni, hogy »hát ez mit is jelent?« A szokatlanság ingere, egy csomó kép tagadhatatlan artisztikuma és nem legutolsó sorban a keresztrejtvények oly általánosan elterjedt szenvedélyes szeretete csődítette a békés és naiv laikusok tömegét ebbe a kiállításba, amelynek hieroglifái előtt rendesen tisztelettel álldogáltak, csendesen ismételgetve azt a csodálatosan sokoldalú szót: »*Érdekes*«.

Mi művészek, azok, akik a természet kiküszöbölését a képzőművészetből a *grand art* csődjének tekintjük, de azért teljesen átérezzük eme ákombákomok, sajátságos formák, de mindenekelőtt színek szépségét is, (amely dícséret persze korántsem volt alkalmazható a művek összességére) és azonfelül ismerjük e törekvéseknek lélektani és teoretikus alapját, mi tudtuk ezt a kiállítást élvezni a maga nemében.

Hiszen a finom muzikalista képek erényei: artisztikus, ritmikus vonalvezetés, finom kiegyensúlyozása a színeknek, dekorativ folthatás — alapfeltétele minden komoly, a természeten alapuló művészi alkotásnak. A szárazzá, sablonná vált naturalizmus, amely a természet *másolásában* merült ki, ezeket a »conditio sine qua non«-okat elhanyagolta — az absztrakt művészi irányzatok tiltakozást jelentettek eme művészietlen, materialisztikus felfogással szemben.

Végletre véglettel feleltek, a természet szolgai istenítését annak kiküszöbölése követte. Ma az absztrakt művészetek, tehát a muzikalisták törekvései is idejüket múlták, betöltötték hivatásukat. A legújabb művészeti irányzatok visszahelyezték a természetet jogaiba, de tanultak az absztrakt művészettől.

*

Nem akarok azonban esztétikai fejtegetést írni, ezúttal csak arra kívánok rámutatni, hogy egy olyan kiállítás, melynek művészi jelentőségéről az ott megfordult laikusok közül, egy-két ú. n. műértőn kívül, alig volt valakinek fogalma — jóval nagyobb érdeklődést váltott ki, mint akárhány jó átlag kiállítás.

Ma csak a szenzáció izgat. Ugyanaz a laikus, aki egy muzikalista színtalány előtt elmondja az ő »Érdekes«-ét, siet kielégíteni esetleges művészeti szükségletét valamely giccsekkel megrakott boltban, ízléstelen lakásban lakik és ha *Grecoról* vagy *Delacroixról* beszélünk előtte, idegen szemeket mereszt ránk.

A mai élet lelke a giccs, a művészi ízlést a szenzációéhség helyettesíti az egész vonalon. *Rust* német kultuszminiszter mondotta: »Amíg giccsek közepette élünk, nincs számunkra lelki megujhodás. Jól tudjuk, hogy nincs erősebb fegyver a kommunizmus ellen, mint az életnek művészettel való átitatása.«

Nem tudom, fog-e neki sikerülni ez az átitatás, fog-e ez sikerülni bármely népnek ezen a világon — félős, hogy előbb az a giccslelkű tömeg el fogja pusztítani mindazt, ami művészit az ember ősidők óta alkotott a földön, úgyhogy a régi, hatalmas nemes kultúráknak még csak hírmondója sem marad és nem lesz min nevelődnie, nemesednie a jövendő nemzedékeknek.

Kultúrvéget élünk. *Ligeti* Pál hullámtörvénye szerint a római dekadencia trajánkorát ismételjük, tehát — ha igaza van a törvénynek — még nem ütött az utolsó óránk, valami utolsó fellendülésfélét még remélhetünk. Tagadhatatlan a hasonlatosság! Technikai teljesítményekben, tudományban messze fölöttük, a régi rómaiak fölött állunk, a sportőrület is nemesebb, mint a gladiátorok és vadállatok küzdelmének vérengző szenvedélye, — de művészetben messze elmaradunk mögöttük. Istenem, a régi Pompeji, Herkulánum maradványai micsoda művészi kultúráról, mennyi ízlésről és finomságról tanuskodnak — milyen nyomorúság volna az, ami a jelen bármely modern városából évszázadok után napfényre kerülne (a régieket leszámítva), ha egy tűzhányó lávája ma elborítaná? A giccs, a lélektelen, ízléstelen tömegtermelés gyilkos egyhangúsága — épületben, bútorban, használati tárgyban — ha van is legújabban komoly javulás az iparművészetben, de főleg a modern építészet stílustörekvéseiben.

Az emberiség fejlődésének törvénye, hogy az anyagi és lelki értékek termelésének egyensúlya csak a kultúrák rövid fénykorára szorítkozik. A kultúrkezdetekben a lelkiek, a végekben az anyagiak vannak túlsúlyban. Természetes, hogy minél nagyobb erőt fordít az emberi elme ezeknek a gyarapítására, annál kevesebb marad amazok fejlesztésére. Amit az emberi elme a mult században kitermelt anyagi értékekben, az oly óriási, hogy ehhez képest az eddigi eredmények teljesen eltörpülnek. Csoda, ha ezzel szemben a lélek és annak alkotásai teljesen háttérbe szorultak? Drágán kell megfizetnünk a nyereséget, drágán azokat a hatalmas felfedezéseket, melyekkel az anyagi világ titkaiba hatoltunk. Lelki életünk elkorcsosulásával! Tragédiánk ebben az óriási discrepantiában rejlik. Civilizációnk ebbe fog belepusztulni, önmagát fogja felfalni. A művészetekkel szemben megnyilvánuló világközöny ennek a lelki elkorcsosulásnak ijesztő szimptomája. Monumentális példa és bizonyíték erre a spanyol műremekek pusztulása.

A római műkincseket vandálok, barbár idegen népek rombolták szét, ma Spanyolországban azoknak leszármazottai járják indiántáncukat pótolhatatlan művészi alkotások máglyája körül, akik annakidején ezeket a csodákat megalkották.

Wilhelm *Oswald* jövendölése, hogy az emberi szellem szentháromságából először a művészet, aztán a vallás fog kidőlni, hogy a tudománynak engedje át az egyeduralmat, mintha máris be akarna teljesedni, azzal a különbséggel, hogy művészet és vallás *egyszerre* pusztul a tudomány alkotta gyilkoló és romboló eszközök könyörtelen csapásai alatt. És még ijesztőbb ennél a vandalizmusnál — ma a keresztény, a legnemesebb vallás tanain épült kultúra közepette — az a teljes közöny, mely e rettenetességekkel szemben megnyilvánul.

Egy pár platonikus tiltakozás művészeti közületek, egyházi tekintélyek részéről, — de egy szó sem a nagyok, a vezetők, a hatalmasok szájából.

Egy nagy nemzetközi felháborodásnak, egy a világon végigzúgó jajnak még csak a halk moraját sem hallani, mintha az Alhambrának, az Alcazarnak, csodálatos templomoknak, szobroknak és képeknek pusztulása merőben magánügy volna; mintha ama műremekek a spanyol nép magántulajdonát képeznék, amelyekhez semmi közünk és nem az egész világ legnagyobb, közös értékei közé tartoznának!

Ebben a rettenetes vakságban és kultúrközönyben látom a mi kultúránk halálos ítéletét. Olvasom, hogy a világ mechanikai erőmennyisége már ma 20 milliárd ember munkájával egyenlő, tehát a világ népességének tízszeres energiamennyiségének felel meg. Ha így haladunk tovább, két évtized mulva 15 óra munkaidő elegendő lesz az ember minden szükségletének kielégítésére. Micsoda szédületes perspektíva! Ha a közvetlen jövő meghozza a pálfordulást, a józan ész uralmát, úgy már 20 év mulva az ember nehéz, fárasztó, sokszor lélekölő munka helyett teste, lelke fejlesztésével, nemesítésével fogja életét tölthetni, a művészetek és tiszta tudományok fellendülésének, egy magasztos emberi életnek ma hihetetlennek látszó lehetőségei!

Nem tudok bennük hinni, mert ma vak az emberiség, vak legnemesebb értékeivel szemben. Imádja azt, mi csak szolgája kellene, hogy legyen: a gépet és nem riad vissza még a mechanizált ember szörnyű, pokoli gondolatától sem.

Csak azt remélem, hogy ama szellemtörvény értelmében még nem ütött utolsó óránk, a sors még ad egy kis haladékot, remélem, hogy megint egy rövid fellendülés, egy utolsó kultúrvirágzás küszöbén állunk, melyben a meghurcolt művészetek még egyszer ki fogják bonthatni szárnyaikat. Azt a sémát, azt a vázat, melyet a muzikalista, az absztrakt művészek felállítottak, — új tartalommal, új élettel fogja megtölteni a fiatal művésznemzedék, de hogy erre erőt tudjon meríteni, ahhoz mindenekelőtt a közösség szeretetére, arra a jóakaró megértésre van szüksége, amely ma teljesen hiányzik. Reméljük mi művészek, hogy a sport apoteózisa után felvirrad a mi napunk is; reméljük, mert csak ezzel a reménynyel lehet ma művésznek lenni.

A gyomorfájás és gyomornyomás, rossz emésztés és fehér nyelvlepedék, halvány arcszín és kedvetlenség igen sok esetben hamarosan megszűnik, ha bélműködésünket reggelenként egy-egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvízzel rendbehozzuk. Az orvosok ajánlják.

Maradt még vadmacska Reziben?

Irta: Pásztor Árpád

Minden emberben lakik egy történet, csak ki kell piszkálni belőle. Ez régi ujságírói tapasztalatom és többszáz kis történetet írtam már emberekről, akiket két-három perccel azelőtt még nem is ismertem, de a villamoson, a vasúton vagy az uccán valahogy mellém kerültek és én ujságírókívánesiasággal megszólítottam őket, hogy miből, hogyan élnek, kicsodák, micsodák?

Igy jártam a rezi-i emberrel is.

Csengetnek az előszobaajtón. Behallom ezt a szót: »*kefekötő*«. És nemsokára rá: »*magam kötöttem*«.

Eleven kefekötőt még nem láttam életemben, kiszólok a szobából, hogy vezessék be hozzám, beszélni szeretnék vele. Ha a hegy nem jön a Mohamedhez, Mohamed megy a riportért.

Előttem áll a kefekötő, karján egy nagy kosár mindenféle rendű és rangú kefével. De engem az ember jobban érdekel, mint a portékája. Homlokán mély, forradásos sebhely, erről akarok beszélni vele. De nem térek rögtön a tárgyra, hanem azt kérdezem tőle:

— Igazán maga kötötte?

Büszkén, önérzetesen feleli:

— Hát ki más?

— Hol tanulta?

— Vácott.

— Az intézetben? — hogy finoman fejezzem ki magamat és ki ne ejtsem a fegyház szót.

— Ott.

— Hány évre? — faggatom tovább.

— Csak háromra, — feleli szerényen.

— Miért?

— Testi sértésért.

— Súlyos testi sértés volt?

— Meghalt.

— Oszt mégis csak három évet kapott?

— Mert erős felindulásban követtem el.

— Kit?

— A Kulcsár Jancsit, a szomszéd faluból.

— És miért? Mitől indult fel olyan nagyon?

— A vadmacska miatt. Vasárnap délután rámmutatott a kocsmában és megkérdezte: »*Maradt még vadmacska Reziben?*« Mert hogyhát én Rezibe való vagyok és nem tűröm, hogy szülőföldemet ócsárolják.

— És a homlokán az a vágás?

— Azt ű adta nekem.

Ime, itt állott az ember és vele együtt a történet.

— Hát hogy is esett, mesélje el.

— Ugy esett, hogy hárman a *Kiss* Pistával, meg a *Szeder* Pállal hazafelé ballagtunk a szövetkezetből. Nem mondom, ittunk egy pár litert. Holdvilágos, szép este volt és amint megyünk az országúton, a Szeder Pali egyszerre csak megbök és súgja: »Nini, ott egy vadmacska!« Az út közepén csakugyan ott húzta meg magát egy beste állat, nem mozdult, csak ránkmeresztette nagy, sárga szemeit, mintha ugrásra készülne. »Megállj csak!« — mondok neki és az Oláhék kerítéséből kitörtem három lécet, kettőt odaadtam társaimnak, a harmadikat magamnál tartottam és lábujjhegyen a vadmacskához tartottunk. Felemeltem a lécet, nagyot suhintottam, körülbelül a fejét találhattam el, mert a dög nagyot ugrott és elibénk került. Kiss Pista és Szeder Pál komám se volt rest, nekiestünk alaposan a fenevadnak, meg se nyikkant, úgy agyonvertük, aztán hazaballagtunk.

Másnap volt azután a szégyenkezés napja. Mert a kisbíró faluhosszat kidobolta: »*Közhírré tétetik, hogy a tanítókisasszony muffja az éjjel elveszett, lehet, hogy a Szilváskertben, lehet, hogy az országúton, aki megtalálta, jelentkezzék, egy pengő jutalmat kap!*«

Összebújtunk Kiss Pistával és Szeder Palival, de csak suttogva beszéltünk, hogy senki meg ne hallja a mi nagy szégyenünket. Az agyonvert muffot megtanálták az országúton, elvitték a tanítónéhoz, aki nem is álmodhatott róla, hogy miért jutott ilyen szomorú sorsra a muffja.

Az elkövetkező vasárnap azért mégis csak elmentünk a szövetkezetbe, megittuk a porciónkat és amint ott mulatgattunk, bejön egy legény, a szomszéd faluból való, és egyenesen asztalunkhoz lép és hangos szóval kérdi:

— *Maradt még vadmacska Reziben?*

Olyan indulat fogott el, hogy nem bírtam magammal, előkaptam a bicskámat és beléeresztettem. **Igy tanultam meg a kefekötőmesterséget.**

Nagy olasz hadgyakorlat az osztrák határ mentén

Badoglio vezérkari főnök Párizsba utazik

Párizs, augusztus 8

A *Matin* római jelentése szerint *Badoglio* tábornagy, akit nemrégiben a Becsületrend nagykeresztjével tüntettek ki, a közeljövőben Párizsba utazik, hogy visszaadja *Gamelin* tábornoknak, a francia hadsereg főparancsnokának látogatását. Ez alkalommal Párizsban *tovább folytatják a két vezérkar közötti együttműködés ügyében Rómában megkezdett eszmecseréket.*

A lap jelentése szerint a francia-olasz katonai együttműködés *egyre határozottabb körvonalakat ölt.* Ebből a szempontból nagy fontossága van *az olasz hadgyakorlatnak, amely ötszázezer katona részvételével és a korszerű hadianyagok nagymérvű alkalmazásával az osztrák határ mentén fog lezajlani.* A feltevés az lesz, hogy egy észak felől érkező támadást kell visszaverni.

A lap úgy értesül, hogy a francia-olasz katonai együttműködés alapján *valamennyi olasz helyőrséget átcsoportosítják.*

Nem üritik ki az adriai fürdőhelyeket

Róma, augusztus 8

Hivatalosan közlik, hogy a hadgyakorlatokkal kapcsolatban az adriai fürdőhelyeket *nem fogják kiüríteni,* mint annak az utóbbi időben híre terjedt.

Az olasz flotta afrikai gyakorlatai

Róma, augusztus 8

Bolognából Kelet-Afrikába elindult egy gépkocsiosztag, amely az egyik délolaszországi kikötőben fog hajóra szállni.

A Kelet-Afrikában állomásozó olasz hadihajók *állandó együttes gyakorlatokat tartanak.* A legutóbbi három napig tartó gyakorlat alkalmával céllövési, bombavető, torpedóvető és leplező füstgyakorlatokat végeztek.

Mussolini fogadta a jugoszláv követet

Róma, augusztus 8

Mussolini miniszterelnök kihallgatáson fogadta *Ducsics* Jovan római jugoszláv követet.

Rendben folyik a kirakodás a masszauai kikötőben

Milánó, augusztus 8

A Corriere della Sera értesülése szerint sikerült *megszüntetni a masszauai kikötőben ideiglenesen keletkezett forgalmi torlódást.* A katonai szállítmányokat, amelyeknek kirakására azelőtt két hétig kellett várni, most három napon belül ki tudják rakodni. A masszauai kikötő forgalma ma már úgy van rendezve, hogy naponta *tizenöt hajó rakományát* tudják partra szállítani.

Rekord-forgalom a szuezi csatornán

Kairó, augusztus 8

(Az Est alkalmi tudósítójától)

Példátlan forgalom bonyolódik le a szuezi csatornában az olasz-abesszin feszültség óta. A mozgalom tulajdonképpen már februárban kezdődött meg. Februártól mostanáig

200 olasz hajó

ment át a szuezi csatornán csapatokkal és hadiszerekkel. A legtöbben ugyanezen az úton tértek vissza, úgyhogy a szuezi csatorna *rekordforgalomnak örvend.* A csatornamenti területeken ennek következtében *hihetetlen gazdasági konjunktura támadt.*

A port saidi kereskedők pénztárába valósággal árad a könnyűszerrel megkeresett pénz. *Tipikus háborús konjunktúra ez:* ügyes kiskereskedőkből egyik napról a másikra gazdag emberek lesznek. Az olasz katonáknak nem szabad ugyan kiszállni a hajókból a port saidi kikötőkben, *a tisztek azonban mind partraszállnak és tömegesen vásárolnak.* A katonák is vásárolnak: kötélre erősített zsákokban húzzák fel a partról a hajóra az árut és ugyanígy küldik le a pénzt.

De nemcsak a kereskedők, hanem a nagyobb vállalkozók és iparosok is rengeteget keresnek egész Egyiptomban a háborús készülődésen. Amerikából például tömegesen érkeznek Alexandriába az *olaszok számára a kocsikarosszériák.* Ezeket Szuezben szerelik fel a kocsikra és innen küldik aztán tovább Olaszország afrikai kikötőjébe, *Masszauába.* Ugyancsak Egyiptomon keresztül mennek az olasz gyarmatokra *az útépítéshez szükséges anyagok,* elsősorban az aszfalt. Olyan nagy az áruforgalom, hogy

gyakran nem lehet hajót kapni a szállításra.

Az Afrikába igyekvő hajókat állandó *nagy ünneplésben* részesítik az egyiptomi partvidéken lakó olaszok. Zajosan ünneplik a befutó katonákat és ilyenkor az egész kikötő visszhangzik a *»Duce, Duce!«* kiáltásoktól és a fasiszta himnusztól. Egyes hajók fedélzetén felállították Mussolini óriási képét ezzel a felírással: *»Duce, meghalunk érted«.*

Milliók vidám „bank-ünnepe" Angliában

London, augusztus 8

(Az Est tudósítójától)

Minden év augusztusának első hetében kettős víkend van Angliában: az *Angol Bank* nem nyitja ki pénztárait s ezt az egész londoni gazdasági élet

munkaszünettel ünnepli meg.

Az idén *a mult vasárnapra és hétfőre esett ez a víkend.* Hétfőn volt az úgynevezett *»bank holiday«,* a bankszünet, amely együtt jár a teljes munkaszünettel. Az angolok tehát szombat délutántól kedd reggelig szabadok voltak. Most felállították ennek a két és fél napos víkendnek a mérlegét. Megállapították, hogy soha még ilyen tömegek nem szórakoztak, mint most.

Londonból és Anglia nagyobb városaiból

sokmillió ember utazott el.

A vonatok, hajók és repülőgépek különjáratai zsúfoltak voltak. Szombat délután és hétfőn éjjel *ötpercenként indultak a különvonatok* London és a különböző tengerparti városok és egyéb kirándulóhelyek között. Az uszodák, strandfürdők és vendéglők befogadóképessége sok helyen *csődöt mondott,* mert még sohasem árasztotta el őket ennyi ember. A legnagyobb tömegek *Brightonba mentek a tenger mellé.*

Több mint kétszázezer ember

kereste fel ezt a fürdőhelyet. Egy másik fürdőhelyen, *Bournemouthban* egy délután 70.000 adag fagylaltot fogyasztottak a kávéházakban. A margatei tengerparton

kilenc mérföld hosszú széksor

vonult végig. A vendégek teleültek a kilenc mérföldnyi széket: órákon át egyetlen egy szék sem szabadult fel. Hastings fürdőhelyre 1400 autobusz érkezett egy nap alatt.

De a londoni üdülő és szórakozóhelyek, múzeumok és egyéb látványosságok sem panaszkodhattak. Az állatkertet hétfőn 45.000 ember kereste fel, a British Museumot 7126 ember. Az angol kirándulók a víkend tartama alatt

óránként sok ezer fontot költöttek.

A legtöbb étterem és strandfürdő kétnapos bevétele több volt mint amennyinek megkereséséhez máskor hetek szükségesek.

Egy kalandoskedvű amerikai kisleány ingyen tengeri utazása

Párizs, augusztus 8

(Az Est külön tudósítójától)

Néhány héttel ezelőtt egy párizsi lap reklám céljából

elutaztatott a Normandie új óceánjárón egy 15 éves francia fiút Newyorkba,

minden költséget megfizetett érte s csak az volt a feladata, hogy *naponta táviratban kellett beszámolnia élményeiről a lap olvasóinak.* Meg is jelentek tudósításai a párizsi ujságban, hírt adott róla, hogy *kitűnően bántak vele a hajón,* Newyorkból Washingtonba repült s útközben *rádiótelefonon beszélt Párizsban levő szüleivel,* hazafelé is nagyszerűen utazott, a párizsi Ritz szállodában *ünnepélyesen fogadták,* mikor visszatért és az Eiffeltoronyról beszélt a mikrofonba, amiről amerikai lapok is megemlékeztek. Egy kis amerikai leány, a 14 éves Joan *Barley* fejébe vette, hogy

ő is ingyen fogja megtenni a nagy utat

az óceánon, mint a kis francia. Mikor a *Normandie* legutóbb a newyorki kikötőben horgonyzott és *10 cent belépti díj ellenében* mindenki megnézhette a francia óriásgőzös belső berendezését, Joan *Barley* is elment a fedélzetre, azután *elbujt a hajón.* Egy kis csomagban vitt magával némi élelmiszert, úgyhogy kibirta, míg a Normandie felszedte horgonyait. Már messzejárt a nyilt tengeren a francia gőzös, mikor a kis newyorki leány *előbujt rejtekéből* és megmondta, hogy mi járatban van. A kapitánynak megtetszett a szemrevaló, okos kisleány, aki szepegett, hogy visszaküldik szüleihez. Joan Barley

kedvence lett a hajótiszteknek,

ötórás teán táncolt velük, pompásan mulatott s így jutott el Le Havreba. Ott fotoriporterek fogadták, képe megjelent a lapokban, akadt egy jóérzésű család, amely *befogadta és gondot viselt rá addig, míg visszatérhet szüleihez Newyorkba.*

Megjárta

— Az Est tudósítójától —

A *Baross* ucca 76. számú ház lépcsőházában, elrejtve a lépcsők alatt *három bőröndöt talált ma reggel a házfelügyelő.* Szólt a közelben tartózkodó rendőrőrszemnek s mert az volt a gyanujuk, hogy tolvaj rejtette el a lépcső alatt zsákmányát s valószínűleg alkalmas pillanatban majd értejön, lesben álltak és *várták a tolvajt.* Talán negyedóra mulva egy férfi surrant be óvatosan a lépcsőházba és egyenesen a lépcső alatt elrejtett bőröndökhöz lépett. A rendőr igazoltatta. Kiderült, hogy *Kuti* Sándornak hívják, 35 éves okleveles gazdász, *háromszor volt már büntetve.*

Megmotozásakor álkulcsot találtak a zsebében. *Kuti* Sándor a főkapitányságon is állhatatosan tagadta, mintha ő lenne a tolvaj, arra hivatkozott, hogy egy barátja kérésére ment el a Baross uccai házba a három bőröndért. Tagadása ellenére letartóztatta a rendőrség.

JUGOSZLÁVIÁBA utazhat.

Keresse fel a világhírű jugoszláv tengerparti és hegyi gyógy- és üdülőhelyeket.

Felvilágosítás és előjegyzés: JUGOSZLÁV IRODA, Budapest, V, Dorottya u. 6. Tel. 83-2-16

HÍREK

Előfizetési árak:

1 hóra . . . . . 3 P
3 hóra . . . . . 7 P

— Három napig hánykolódtak a tengeren a francia gép pilótái. *Singaporeból* jelentik, hogy kedden a francia légihaderő két tisztje, *Retournant* és *Briant* hadnagyok oda egy japán tehergőzösön megérkeztek. A repülők Indo-Kínából indultak és három napig hiába kutattak utánuk. Megmenekülésükről érdekes történetet mondtak el.

Hidroplánjuk Saigontól 200 kilométernyire a Délkínai tengerbe zuhant és ők három napon át kapaszkodtak a gép roncsaiba. A második napon *cápák* jelentek meg, állandóan a roncs körül úszkálva várták áldozataik kimerülését.

Élelmiszerük nem volt, de ívóvizet szereztek maguknak, részben *a motor hűtőjéből, részben pedig a harmat összegyűjtésével.* A roncs lassan kezdett elmerülni és közel volt a teljes elsüllyedéshez, amikor a gőzösről megpillantották és fedélzetre vették őket.

— Másodszor nyílik az orgona és az akác Kiskunhalason. *Kiskuhalasról* jelentik: Kiskunhalason sok kertben másodvirágzásban van az orgona és a fehér akác. Ebből hosszú meleg őszre következtetnek.

— Lezuhant a falusi Ikarus. *Nagyváradról* jelentik: A mitológiából ismert *Ikarus-történet* ismétlődött meg Hamza községben. Jon *Paleu* 20 éves legény szárnyakat szerkesztett s ilymódon akart repülni. A falusi Ikarus hosszú hetek fáradságos munkájával kartonpapírból drótok segítségével két szárnyat tákolt össze. A szárnyakat a falu szélén elterülő erdő legmagasabb fenyőfájára húzta fel, vállaira szerelte, aztán leugrott. A repülés természetesen *rosszul végződött*, a nehéz szárnyak egyenesen a földre rántották a fiatal legényt. Jon *Paleu súlyos sérüléseket szenvedett.*

— Perzsa lóvásár Debrecenben. *Debrecenből* jelentik: Tegnap a városban öttagú perzsa katonai bizottság jelent meg azzal, hogy magyar lovakat vásárol. Az idegenek a perzsa hadsereg részére *60 lovat* vettek meg, darabonként *450—600 pengőért.*

— Érthetetlen robbanás egy jachton. *Belgrádból* jelenti *Az Est* külön tudósítója: Titokzatos eset történt Spalatóban. Egy albán jacht, amelynek Izmail *Meladin* dúsgazdag albán a tulajdonosa, a jugoszláv vizekre jött és *kikötött Hvar szigetén.* Időközben a tulajdonos ki akarta javíttatni a jacht motorját, tehát elküldte azt *Spalatóba*, maga pedig családjával a hajón maradt. Tegnap este visszahozták a kijavított motort s mikor azt beszerelték a hajóba, *felrobbant s alkatrészei szétrepültek.* Az acélrészek súlyosan megsebesítették a jacht tulajdonosának két fiát, a gépészt és a fűtőt, akiket a spalatói kórházba szállítottak. A legsúlyosabb a két fiú sérülése. Egyiküknek mind a két kezét amputálni kellett. Hatósági vizsgálat indult meg a titokzatos szerencsétlenség okának kiderítésére.

— Nyáron ingyen utaznak a lengyel gyerekek. *Varsóból* jelenti *Az Est* külön tudósítója: A lengyel államvasutak a mult évi kísérletek kedvező tapasztalatai után meghonosították azt a rendszert és az idén már életbe is léptették, hogy 14 évesnél nem idősebb gyermekek, ha felnőtt családtag kíséri őket, *az iskolai szünidő két hónapja alatt az ország minden vasútvonalán ingyen utazhatnak.* A kísérletek ugyanis bebizonyították, hogy ez az intézkedés rendkívüli mértékben *fellendíti a forgalmat* és a gyermekek ingyen utazása nagy jövedelmet jelent az államvasutaknak.

— Orvosi hír. Dr. *Laczkó* László bőrorvos, poliklinikai asszisztens, az Ujságírók Szanatórium Egyesületének szakorvosa, szabadságáról visszatérve rendelését megkezdte. **Népszínház ucca 47., II. 3.**

— Az Est Utazási és Menetjegyirodájának hírei:

Négyhetes szegedi nyaralás. Lakás az újszegedi rózsaligetben levő modern magánvillákban, étkezés ugyanott vagy Szeged bármelyik éttermében, ingyen uszoda és egyéb kedvezmények. A négyhetes nyaralás összköltsége adókkal és borravalóval együtt P 112.—.

Egyéni utazás Londonba. Az utazás az útvonalon tetszés szerinti időre, bármikor és bárhol megszakítható. Összköltsége Budapesttől Budapestig P 221.—.

Az Est Kárpát szabadság-túra következő indulása luxusautócarokon szeptember hó 1-én. A 14 napos utazás felöleli egész Észak-Magyarországot és pedig a következő útvonallal: Mátrafüred—Galyatető—Kékes—Parád — Eger—Miskolc—Lillafüred—Hámor — Görömböly Tapolca—Bp. A 14 napos utazás teljes részvételi díja elsőrangú szállókban való elhelyezéssel, adókkal és borravalókkal egyetemben P 140.—.

Dobogókői kirándulás 1935 augusztus 11-én. Luxusautocarjaink reggel 9 órakor indulnak, hogy a gyönyörű új műúton felvigye utasainkat a dobogókői menedékházhoz. Visszaérkezés Budapestre kb. 22 óra körül. Menetdíj ebéddel és kiszolgálással együtt P 7.50.

1935 augusztus 11-én 7.30-kor indulnak luxusautóink *Kékesre.* Visszatérés az esti órákban. Részvételi díj P 12.—.

Várna. Hetenként háromszor indulhat a D. G. T. luxus-expresszhajóin Várnába a Fekete-tenger legszebb strandjára, ahol kitűnő elhelyezés és ellátás várja. A tökéletes nyaralást és pihenést összeköti az aldunai utazás páratlan szépségével, hogy azután teljesen felfrissülve 21 nap mulva térjen vissza Budapestre. Az egyéni utazás összköltsége Budapesttől Budapestig P 278.—.

Úgy a fenti kirándulásokra, mint bármely egyéb utazási üggyel kapcsolatos kérdésre készségesen szolgál felvilágosítással: *Az Est Utazási és Menetjegyirodája*, VII., Erzsébet körút 18—20. T.: 455—50.

— Glatz Oszkár levele a bujáki »Magyar ruha ünnepé«-ről. *Glatz* Oszkár, a kiváló festőművész a következő sorok közlését kéri tőlünk: Díszpolgárt csináltak belőlem Bujákon, mert 28 év óta ott pingálok és hogy én is verjem a nagy dobot az augusztus 25-i »*Magyar ruha ünnep*« érdekében, amely hivatva van a magyar ruha-mozgalomnak és festőtanyámnak hírét széjjel hordani az országban. Igy kell nekem saját ünnepemre propagandát csinálnom. Mivel az esetleges rossz időn kívül még az a veszély is fenyeget, hogy különben is kevesen jönnek és a község ráfizet, ami az én díszpolgárságomon lemoshatatlan foltot hagyna és tekintélyemet főleg modeljeim szemében teljesen aláásná, az utolsó órában személyesen fordulok összes ismerőseimhez és művészetem barátaihoz azzal a kéréssel, hogy ne hagyjanak a pácban, hanem jöjjenek el tömegesen az ünnepre és szurkolják ki a Népművelésinél (Szép ucca 5. Telefon: 845—29) a mindent fedező 10 pengőt, amelyben *az ebéd is beleértve van*, amelyért tűrhető idő esetén is — egészen biztosan meg fogják kapni az ellenértéket. *Glatz Oszkár.*

— Korán kezdődött a paradicsomszezón. A budapesti éléskamrák nagy részében üresek azok a polcok, amelyeken eddig a legszebb befőttek díszelegtek: a befőzési idő alatt nagy volt a drágaság. Hátra van még *a szilva* és *az őszibarack.* Ezekben bő a termés, de az árak még mindig magasak. Az üres polcokat tehát meg kell tölteni *paradicsommal*, mert ezt a konzervet használhatják legjobban minden háztartásban. A pardicsomot a gazdasszonyok rendszerint augusztus végén vagy szeptember elején szokták eltenni, mert akkor a legolcsóbb és legízesebb. Ugyanebben az időben szokták a piac feleslegeit felvásárolni a konzervgyárak is, amelyek azonban az idén eltértek ettől a szokástól és már három nap óta nemcsak a visszamaradt készleteket vásárolják, hanem már a kora reggeli órákban *megtöltik teherautóikat az összevásárolt paradicsommal.* A konzervgyárak szeptember elejei szállításra *négyfilléres áralapon* szerződést kötöttek sok uradalommal paradicsom szállítására és mégis már most megkezdték a főzést, mert meggyőződtek arról, hogy a velük szerződéses viszonyban álló uradalmak nem tudják szállítani a lekötött mennyiséget, másrészt pedig a most piacra kerülő áru minősége *felülmúlja más esztendők őszi paradicsomainak a minőségét.* Cukortartalom, szín és húsbőség tekintetében kifogástalan a most piacra kerülő áru. A paradicsom ára is pontosan az ma, mint volt 1934 augusztus 8-án: a nagykereskedőknél 4—8, a viszonteladóknál 6—12 fillér. A gazdasszonyok is észrevették a konzervgyáraknak ezt a megmozdulását és ma már nagy tömeg vásárolta háztartási célokra a paradicsomot.

— Lesujtott a tizenhatezer Voltos áram egy szerelőt. *Győrből* jelenti tudósítónk: *Komáromi* Lajos 26 éves győri villanyszerelő, aki a nagyszentjánosi állomáson teljesített szolgálatot, szerdán reggel vonattal munkahelyére akart utazni. Ezt megelőzően a győri pályaudvaron a villamos távvezetéken egyik szigetelőcsiga elpattant és *Komáromi* utasítást kapott, hogy mielőtt elutazik, javítsa ki a hibát. A villanyszerelő felmászott az egyik vasoszlopra, hogy a hibát megtekintse. Közben véletlenül hozzáért a szigetelőhöz és abban a pillanatban *lángnyelv csapott ki a vezetékből. Komáromi pedig borzalmas jajkiáltással hat méter magasból a földre zuhant. Ruhája elégett, felsőtestén súlyos égési sebeket szenvedett.* Azonnal kihívták a mentőket, akik az eszméletlen fiatalembert a közkórházba szállították. A délutáni órákban bizottság szállt ki a szerencsétlenség színhelyére, ahol megállapították, hogy *a villanyszerelő vigyázatlansága okozta a szerencsétlenséget*, mert mielőtt a kijavításához hozzákezdett, ki kellett volna kapcsoltatnia a vezetékből a tizenhatezer Voltos áramot. *Komáromi* állapota súlyos.

— Hamis húszfilléresek Csongrádban. *Szentesről* jelentik: Csongrád megyét elárasztották hamis húszfilléresekkel. Több községben bukkantak hamis pénzre, legutóbb pedig a szentesi rendőrségre vittek be jólsikerült hamisítványt. A rendőrség erélyes nyomozást indított a pénzhamisítók kézrekerítésére.

Ma húsz éve

Varsónál a németek átkeltek a Visztulán. Az osztrák-magyar csapatok elfoglalták Lubartovot és 6000 foglyot ejtettek. Az olaszok támadnak. Nyugaton is feléledtek a harcok. Lahováry párizsi román követ leánya a szinajai hegyek között agyonlőtte magát. Az egyik budapesti laktanyában katonaruhás fiatalember jelentkezett frontszolgálatra. Váratlanul kiderült róla, hogy nő. *Krizsán Gizellának hívják, 21 éves.* A főkapitányságra vitték, a rendőrség átadta szüleinek. A Beketow-cirkusz minden előadásán »a legnagyobb feltünést kelti Zoe kisasszony vetköződési jelenete a levegőben«. Ugyancsak nagy sikere volt a »*Várostrom az Isonzónál, avagy Világháború az Igazságért*« című pazar revűnek. A Sörkabaré Szőke Szakáll fellépését hirdeti. Kiszámították, hogy a Dardanelláknál *100.000 embert veszített az antant.* Üzenet a »Háztartás« rovatban: »Ha a vaskályhában repedés támad, azonnal be kell tapasztani, mert különben a füst elárasztja a szobát«. A *Temps* azt ajánlja, hogy a párizsiak *gáztámadás ellen vizes törülközővel védekezzenek.* Juhász Andor, az új táblai elnök letette a hivatali esküt.

— Szegények rohama a miskolci városháza ellen. *Miskolci* tudósítónk jelenti: A hetek óta tartó aszály következtében Miskolcon nincs gyümölcs, drága a főzelék, a szegények még az ilyenkor szokásos ingyen gyümölcstől és filléres főzelékfélétől is elestek. Ezek most *megrohamozták a miskolci városházát.* Naponta *50—60 szegény család kopogtat a szociális ügyosztályban és segélyt kér.* Akadnak olyanok, akiken a kopott rongyos felsőkabát alatt — nincs semmi. Szerdán egy fiatalasszony, miután végigjárta alamizsnáért az összes hivatalokat, megjelent a vármegyei főispáni hivatalban, ahol elsírva nagy baját, végső argumentumként szétnyitotta magán sezínű télikabátját — nem volt rajta ruha, de még csak fehérnemű sem. Sok a kilakoltatási per Miskolcon. A szociális ügyosztály most sürgősen összeírja a családos inségeseket, hogy megmentse őket a hajléktalanságtól.

— Molière az eszkimók közt. *Moszkvából* jelentik: Egy szovjetorosz színtársulat állami támogatással legközelebb vendégszereplési körútra megy a Szovjetunió legészakibb vidékeire, ahol *főleg eszkimók* laknak, először Krasznojarszkba, azután más telepekre, hogy előadásokat rendezzen az állítólag *színházkedvelő eszkimók számára.* A játékrenden elsősorban Molière két vígjátéka szerepel.

— Kölcsönt kaptak a jégkáros csongrádmegyei gazdák. *Szentesről* jelentik: Dr. *Kozma* György, Csongrád megye főispánja tárgyalásokat folytatott a Pénzintézeti Központtal, hogy az a jégkárt szenvedett gazdák részére kedvezményes feltételű kölcsönt folyósítson. A Pénzintézeti Központ most értesítést küldött Szentesre, hogy *a három helyi pénzintézet részére egyenként 100—100.000 pengőt utalt ki jégkárkölcsönök folyósítására.* A bankok a kölcsönök után 6 százaléknál magasabb kamatot nem számíthatnak.

— Agyonverték a drága víz miatt. *Szentesről* jelentik: *Abasár* községben a lakók a nagy szárazság miatt már hosszú idő óta a patak vizét használják az öntözéshez. A vízért a gazdák a patak melletti malom tulajdonosának meghatározott bért fizetnek. Tegnap *Valicsko* Imre 42 éves és *Bagi* Géza 31 éves gazda a patak mellett a szárazságról kezdett vitatkozni. Verekedés támadt közöttük. *Valicsko* kapával tíz csapást mért *Bagi* fejére, aki azonnal meghalt.

— Negyvenszer átúszta a Tiszát. *Szabadkáról* jelentik: *Werner* Imre zentai sportférfiú tegnap fogadásból *negyvenszer átúszta a Tiszát* megállás és szünet nélkül. A Tisza Zentánál az átúszás helyénél *120 méter széles* s így *Werner az erősen hullámzó vízben a közel 5 kilométeres utat 1 óra 42 perc alatt tette meg.*

Glatz Oszkár

1936 OKTÓBER 17 SZOMBAT

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

A MAGYAR RUHA

Irta: GLATZ OSZKÁR

A magyar öltözködési mozgalom országos bizottsága hétfőn nyitotta meg második kiállítását az »Iparművészeti Múzeumban«. Az általa kiírt ruhaterv pályázat eredményén kívül kész ruhamodelleket és magyar divatanyagot mutat be ez a kiállítás. A két év előtti bemutatóhoz képest feltűnő a haladás. Ezek után csak a rosszakarat állíthatja, hogy ruházatunk megmagyarosítása reménytelen próbálkozás; csak azok táborából származhatik ez a támadás, akik lelkesen öltik magukra a »Dirndlit«, »Tirolit«, kiknek fogalmuk sincs arról, mi a nemzeti érzés, a nemzeti öntudat, kik nem szégyenlik, hogy a magyar ruhamotívumokat csak Párizs kezéből vállalják, kik nem tekintik gyalázatnak, hogy Londonban lesz »Magyar bál«, amit nálunk eddig nem sikerült összehozni. Csak a rideg materialisták fogják tagadni ennek a mozgalomnak óriási jelentőségét, akiknek semmi érzékük a ruhaszimbolum iránt, kik nem törődnek annak irredenta jelentőségével, kihatására a népviseletek mentésében, a bolsevizmus elleni harcban, s kik talán még büszkék arra, hogy Európában nincs műveit nép, mely közömbösebb volna nemzeti hagyományai, nemzeti értékeivel szemben, mint mi.

Csak azok vethetnek gáncsot ennek a mozgalomnak, akikből kihalt minden művészi érzés, minden művészi alkotóképesség és akik amellett lusták arra, hogy maguk alkossanak, kiket szellemi meddőségük kényszerít arra, hogy idegen kultúrák hulladékaiból cifrálkodjanak.

Egy népnél, melynek úgyszólván nincs szociális érzése, melynek egész története a széthúzás, az egymás elleni agyarkodás szülte katasztrófák sorozata, melynek fiai majdnem kivétel nélkül önző érdekeik kíméletlen érvényesítésére törekszenek, sokszor a közérdek szolgálatának szemfényvesztő leple alatt — a nemzeti ruha általánosítása, legalább ünnepélyes alkalmakkor, megadná az alapot egy új magyar honfitípusnak, mely hazája, honfitársainak érdekeire is gondol és miként ruhájában, úgy szellemében is megteremti a kapcsolatot a száz év előtti Magyarországgal.

Ezt a mozgalmat, melynek munkásait a legtisztább idealizmus vezeti, hibáiban sem érheti gáncs, legfeljebb jóakaratú figyelmeztetés. Csak hibákon, botlásokon és kisiklásokon keresztül születhetik meg az új magyar ruhastílus, de csak akkor, ha az egész társadalom kiveszi részét és végre megalakulna az e téren mindig döntő jelentőségű, igazán hazafias női tábor, mely végre merné vállalni a csatát és agyonteázott és bridzselt délutánok és éjjelek helyett komoly munkára állana össze, a magyar ruhaszimbolum megalkotására, mely nem mulandó divat, hanem a magyar összetartás, áldozatkészség és élniakarás jelszava legyen.

Tekintse legalább meg a kishitű, fantáziátlan, a legszentebb érzéseket is orrfintorgatva lekritizáló nagyközönség ezt a kiállítást, mely minden őszinte, jó magyarra, minden elfogulatlan, jóakaró látogatóra bizonyító erővel fog hatni.

Akkor talán köszönetet fognak mondani *Ferenczy* Ferencnek, e mozgalom megindítójának és főmunkásának és mindazoknak, kik támogatták, elsősorban Bornemisza miniszternek, ki nélkül a kiállítás lehetetlen lett volna.

Nálunk csak az dolgozzék a közügyek érdekében teljes lélekkel, ki igazán önzetlen, ki nem számít hálára — örüljön, ha ki nem gúnyolják.

A kiállítás, mely a mozgalomnak nagy megértéssel rendelkezésére bocsátott muzeális anyagánál fogva is művészeti szenzáció, a hónap végéig marad nyitva, tekintse meg mindenki, aki magyarnak érzi magát.

A nők szerepe a spanyol polgárháborúban

A katalóniai fronton háromezer nő harcol — Eddig százötvenen elestek — Szemben Spanyolország öt női diktátorával — A nők halállégiói — A fronton küzdő anyák gyermekei a guelli kastélyban — Londoni beszélgetés egy angol hölggyel, akit majdnem besoroztak

London, október.

Miss Lilian Allsop, egy gazdag angol hölgy néhány nappal ezelőtt érkezett vissza Spanyolországból. Most itt ül velem szemben az előkelő londoni étteremben s különös dolgokat mesél a spanyol polgárháború amazonjairól.

A budapesti s az angliai lapok is közöltek már fényképeket, amelyeken láthattuk, amint a spanyol nők teljes fegyverzetben menetelnek a férfiak között. Azt hittük azonban, hogy ezek beteges túlzások csupán, néhány egzaltált nő szerepel a harcokban, olyanok, akik megfeledkeznek arról, hogy a nő hivatása azért mégis egészen más s ha a világ minden férfia megfeledkezik magáról, a nőnek akkor is a békét kell hirdetnie.

Spanyolországban azonban egészen más a helyzet. De beszéljen Miss Lilian Allsop, akitől furcsa dolgokat tudhatunk meg.

Nők a sor alatt

— Még a polgárháború kitörése előtt érkeztem Spanyolországba — mondja Miss Allsop — s a könyvekből, amelyeket a spanyol nőkről olvastam, azt képzeltem, hogy a spanyol nők még mindig a rácsozott ablak mögül nézik szerelmesüket, szenvedélyesek s miként Carmen, a szájukban rózsát tartanak. Amíg az ellenforradalom ki nem tört, addig az elképzelésem majdnem mindenben fedte a valóságot. Eltekintve attól, hogy a nagy városokban a nő ugyanúgy dolgozott, küzdött a mindennapi kenyérért, ha már úgy alakult a sorsa, minden lépésüket szigorúan ellenőrizték s ha valamelyik spanyol leány vagy asszony egyedül lépett egy kávéházba, már a legrosszabbat gondolták róla. Évszázados szokások ellen senki sem tud küzdeni. Abban a pillanatban azonban, amikor a polgárháború kitört, teljesen megváltozott a helyzet. A nőket láthattam a barrikádokon, a kórházakban, a titkos politikai gyüléseken és az agitátorok között.

— A déli ember minden túlzásra hajlamos. A vérmérséklete hajtja. A nők évszázadokon keresztül kénytelenek voltak elfojtani szenvedélyüket. Úgy vigyázott minden lépésükre a férfiszem, a társadalmi szabályok, hogy bármit tettek önkényesen, az romlásukat okozta. S most a baloldali kormány kihirdette, hogy a nők ugyanúgy jelentkezhetnek katonai szolgálatra, mint a férfiak. A spanyol jelenetek közül tehát az, amelyen a nő a férfit zsebkendőlobogtatásokkal és könnyezve búcsúztatja, eltűnt. A nők egy része együtt menetel a férfiakkal s ugyanúgy tudnak ölni. Nemcsak a baloldali, hanem a jobboldali csapatok soraiban is számtalan nő küzd, leányok és asszonyok, fiatalok és öregedők.

Spanyolország öt női diktátora

— A nők sorozását nem a férfiak, hanem a nők végzik. A baloldaliak női központi sorozóbizottsága Barcelonában, a Paseo de Garcián, az egyik főúri palotában működik. A Paseo de Garcia a párizsi Champs Elyséehez hasonlított gyönyörű palotáival, most azonban a többi spanyol városhoz hasonlóan zilált és nyugtalan képet mutat. A pompás palota terraszára, ahol a női sorozóbizottság működik, csak nehezen sikerült bejutnom. A külföldieket, különösen a nőket itt lenézik, megvetik, előttem kiderítetlen okból. Kényelmes karosszékekben mintegy *harminc nőt pillantottam meg*, mind már túl volt az első virágzásán. *Dohányoztak, fesztelenül csevegtek.* A pálmák árnyai fehér ruháikra estek. Vezetőm, egy spanyol hölgy, akit annakidején még idehaza ismertem meg, bemutatott az *öt főtitkárnak, akik a női hadügyeket korlátlan hatalommal vezetik.* Megjegyeztem a nevüket mert azt hiszem, hogy többen közülük a következő hónapokban fontos szerepekre hivatottak. Maria Antonia Alvarez, Gavina Viana, Emilia Cusso, Eloina Malachena és Concepcion Puigros azok, akik a női csapatok toborzását ellenőrzik. Tőlük tudtam meg, hogy csupán néhány héttel ezelőtt kezdődött a nők rendszeres verbuválása s amikor beszéltem velük, már *háromezer női katona küzdött Katalónia különböző frontjain.* Ma már bizonyára megháromszorozódott a számuk. A nők sorozása ugyanúgy történik, mint a férfiaké. Megvizsgálják a testi állapotukat s amennyiben alkalmasak, megkérdik tőlük, hogy milyen szolgálatot kívánnak? Szabadon választhatnak a hátvéd, a kórházi szolgálat és a front között. Amióta a sorozásokat megkezdették, még nem volt példa arra, hogy ne a frontra akartak volna menni.

A sorozás
Tíznapi kiképzés után a frontra

— Megkérdezték, hogy akarok-e sorozásra jelentkezni? Tudtam, hogy csak abban az esetben, ha igenlő választ adok, lehet abban az élményben részem, hogy egy ilyen sorozást lássak. Tizenkét nővel kerültem a sor alá. A bizottság egy orvosnőből s *két bizalmiból* (természetesen szintén a női nemhez tartoztak) állott. Mindenekelőtt egy cédulát tettek elénk, amelyet ki kellett töltenünk a személyi adatainkkal. Azután következett az orvosi vizsgálat. Engem, a legnagyobb megkönnyebbülésemre, alkalmatlannak találtak. Lehetséges azért, mert külföldi voltam. Miután a vizsgálat megtörtént, a hármas bizottság tagjai az alkalmasok törzslapjaira rávezették azt, hogy milyen szolgálatot fognak végezni. Az »alkalmasok«-at aztán aszerint, hogy a gyalogsághoz, a tüzérséghez vagy pedig a repülőkhöz kaptak beosztást, a különböző kaszárnyákba küldték. A kiképzésük *tíz napig tart.* Aztán mehetnek — *a halálba.* Hiszen a tíznapi kiképzés a férfiak számára ugyanúgy egyenlő a halállal, mint a nőknek.

— A fronton ugyan nem voltam, de számtalanszor elképzeltem azt a jelenetet, amikor a kézitusáknál egy nő és egy férfi szembekerülnek. Micsoda pillanat lehet. Elmondhatatlan. Vajjon a fegyverek a két küzdőt egyenrangúvá tehetik-e? Vagy a férfi győzelme egyenlő a gyilkossággal? Kérdések. Még felelni sem tudok. Eddig százötven nő esett el a különböző frontokon.

— Megtudtam még azt is, hogy a női csapatokat nők vezetik. Minden csapat egy »titkárnő-káplárt« választ és a titkárnő-káplárok tizes csoportja pedig egy delegátust választhat. Ezek a delegátusok a felelősek a központi bizottságnak s a központi bizottság felelős a férfiak hadvezetőségének.

Kelen István

Török hadiárvából — győri polgár

Budavár visszavételének jubileuma alkalmából kedves epizódot elevenít fel az egyik győri ujság. A győzelem után a budai vár'ból elmenekült törökök egyrésze szerteszóródott az országban. A portyázó magyar katonák férfiakon és asszonyokon kívül gyermekeket is találtak, akik a véres ostrom után elszakadtak szüleiktől. A győri hajduk, akik dicsőséggel szerepeltek Buda ostrománál, magukkal vittek egy ilyen kis török hadiárvát, otthon felnevelték, megtanították a magyar nyelvre, vallási oktatásban részesítették, egy Komáromi nevű győri polgár pedig örökbefogadta és 1688-ban Zádory Andrásné, az akkori győri bíró felesége a kis pogány fiút megkereszteltette, amiről az egyházi anyakönyv is tanuskodik. A szüleitől elszakadt kis törökből így lett később Komáromi István győri polgár.

Konyakos meggy

Nő mesélte nőnek, este, karonfogva az uccán, villamoscsilingelés és egyéb nagyvárosi zenekarkíséret mellett. A nő, aki mesélte, fiatal volt, sápadt, bronzra festett hajú — és sovány. Persze nem olyan sovány, mint amilyen szeretett volna lenni. Dehát Istenem, ki olyan sovány ma?

Szóval: fiatal, keserű nő volt, húsz és harminc közt. — »Tudod« — mondta — »egy olyan vicces dolog történt velem multkor. Nem is tudom, miért emlékszem rá; semmiség az egész és még ezt is túlzás róla mondani. Tehát, este volt és mi éppen szakítottunk. Utánam se nézett, pedig külön e célra kihúztam magam. Hogy hátulról fölényesnek hassak, mert elölről kicsit bajosabb lett volna... Elöl tudniillik bőgtem. Tudod, milyen bután ideges vagyok, rögtön potyogni kezdenek a könnyeim, minden csekélységtől. Ilyenkor legjobb, ha bevágja magát az ember egy mellékuccába — remek kipróbált dolog beleugrani a főzelékesboltok és szeneslegények közé.

Szóval mentem és utáltam boldogtalannak lenni. »Veszek magamnak egy kis csokoládét« — határoztam el, az jót tesz ilyenkor! Régi boldogtalanságszakember vagyok. Tudom, mi mi ellen használ. És már be is fordultam egy kedves, arany-ezüstös szalagos csokoládés boltba. »Tíz dekát kérek« — mondom és a könnyeim folynak végig az arcomon. »Tessék parancsolni« — válaszolja szaggatottan egy zokogástól elcsukló női hang. Ijedten nézek. Azt hittem, csúfol — vagy hallucinálok. Fiatal nő szolgált ki, sápadt, vöröshajú és nem egészen sovány. Nem annyira, mint amilyen nyilván szeretne lenni. Most teszi a mérlegre a cukorstaniclit, a két szeméből pedig — úgy, ahogy a könyvben meg vagyon írva — patakzik a könny.

Furcsa dolog volt — mintha tükörbe néztem volna.

Ebben a pillanatban vette ő is észre a dolgot. Mosoly villant át az arcán. De nehogy azt gondold, hogy most aztán nagy megismerkedés következett, kebelreborulás és kibékülés — á, dehogy.

Nem szólt egyikünk sem egy szót sem, — csak ő, a vizavim, egy furcsa kényszermozdulattal a tíz deka drazsém tetejébe még külön ráadásul ráhelyezett egy nagy gömbölyű konyakos meggyet.

Nincs tovább. Én érzek valami szimbolumot az ügy mögött — de hogy mit, azt nem tudom egész pontosan.

Fedor Ágnes.

A divat változatairól

Az első ruha, dacára a háromnegyedes ujjaknak és a rövid szoknyának, mégis estére való öltözet. Most már végleg eldöntött tény, hogy a tavaly még földigérő cocktail ruha — idén rövid. A fentebb említett kisestélyi ruha vonalban (erősen gloknis szoknya, magas derékvonal) megegyezne egy délutáni ruha sziluettjével is, az estélyi díszt csupán a nyakhoz tűzött félholdalakú strassz klip és a ruha felsőrészén szétszórt strassz csillagok adják meg. A második ruha szintén kisestélyi, anyaga lamé vagy borkát. Természetesen egyszerűbb selyemanyagból is jól hat ez az újvonalú cocktail-ruha, csak így egyszerűbb, és több alkalomkor viselhető. A harmadik rajzon estélyikosztümöt mutatunk be, — teljesen angolos és az anyaga is posztó. Lila, fekete vagy galambszürke is lehet a színe, — a kivágásban brokát- vagy színes bársonysál. A negyedik rajz a szezón egyik slágerdivatját mutatja be. A nagy estélyitoaletthekhez gyakran készül a fejre borítható muszlin-, tüll- vagy csipkefátyol, — ez az új divat egy új és néha misztikus megjelenést kölcsönöz bájos viselőjének. Képünkön bemutatott estélyiruha a spanyol viseletből alakult át a legújabb divattá. Fekete csipke estélyiruha, a szoknya szélén fekete bársonyszegéllyel, a fejen vékony, fekete csipkemantilla. A hajban a fátyol alatt és a derékban bordó virágdísz. A szoknya alatt, — hálul gloknis, fényes civéalsószoknya. Az ötödik rajz gloknis télikabátot mutat be. Kehelyszerűen elálló perzsa gallér és a szoknyarészben két perzsa betét. Hatodik képünk — estélyikabát, hű mása a 18-ik század végén uralkodó directoire divatnak. Anyaga fekete bársony, a kihajtója pedig fekete satin, a derékvonala egészen magas, szoknyája hátrafelé bővülő gloknis szabású.

Molnár Éva.

Zongora a modern kislakásban, — és a modern mentalitásban

»A kislakásban baj van a zongorával.« Igy kezdi egyik cikkét Bonta György, aki kitünő lakásberendezési ötletekkel szórakoztatja és neveli hétről hétre az olvasót. Cikkében rámutat arra, hogy lehet a zongora formájának megreformálásával diadalra vinni e téren is az új stílust. A nyolcszögletes és esztergályozott lábakat, a cikornyás pedáloszlopokat, a kacskaringós profilt modernizálva összhangba hozza a zongorát a mai ember bútoraival.

De baj van a zongorával, sőt rajta keresztül a zenével, a mai ember életében is. Éspedig azért, mert a zongorához való viszonyát, a hozzáfüzött igényeket, a vele szemben beidegzett elképzeléseket még nem reformálta meg.

A mai ifjúság részben iskolai elfoglaltsága, intenzív nyelvtanulmányai, szenvedélyes sportolása miatt nem találhat elég időt a zenetanulásra. Másrészt, ahogy az előbb említett cikkben is meg van írva: »a rádió művészi kezelése a zongorázásnál sokkal kevesebb előtanulmányt igényel«.

De hogy állunk a rádió által közvetített nemes muzsika megértésével? Zenei előtanulmányok híján idegen világ marad, többé-kevésbé kellemes zaj. A rádiót meg addig csavarjuk, míg könnyű, nekély zenét fogunk, mely felületes szórakozást nyujt, magasztos lelki élmények helyett.

Zenei kultúrát szerezni legkönnyebben a zongorán keresztül lehet, mert hiszen ez a leguniverzálisabb hangszer. De meg kell reformálnunk, modernizálnunk a zongoratanítást. Ne a hangszer kezelése legyen a cél, ne egynehány bemagolt előadási darab többé-kevésbé brilliáns eljátszása dokumentálja egyedül hosszú évek keserves skálázásának, Czerny- és Bertini-etüdök lelketlen nyúzásának az eredményét.

Nem fontos, hogy mi magunk játszszuk el Beethoven Mondschein-szonátáját. Sokkal szebben eljátssza azt nekünk Dohnányi a rádióban. De igenis ismernünk kell a szonáta formáját, témáit, ritmusát és hangulatát.

Tanítsunk tehát a zongora segítségével *zenét*, ismertessük meg a növendéket technikailag könnyen elérhető négykezesek kapcsán a zeneirodalom remekeivel, stílusokkal és zenei formákkal. Ne skáláztassuk órák hosszat (a modern ifjúság úgyse ér rá erre), de ismerje meg skálarendszerünk felépítését és szerkezetét. Adjunk neki élő példákkal illusztrált zenetörténetet.

Szóval: megreformált zongoratanítással hódítsunk méltó helyet a zenének a modern ember életében és neveljünk megértő publikumot hangversenynek, operának és rádiónak.

(R. Ch. K.)

Esküvő a hajón

A világ legromantikusabb házasságát talán most kötötték meg — írják a cherbourgi lapok. A nagy kikötővárosba egy óceánjáró érkezett, fedélzetén a hiressé vált ifjú párral. Newyorkban szálltak hajóra és ott ismerkedtek meg. Irma Herrington gazdag amerikai lány volt, Jeremy Rawson pedig egy nagy olajcég megbízottja, aki Perzsiába indult. Az első pár nap alatt halálosan egymásba szerettek, de Jeremy felvilágosította a lányt, hogy egy perccel sem halaszthatja perzsiai útját és csak három év mulva tér vissza az Ujvilágba. Erre a fiatalok elhatározták, hogy még a hajón egybekelnek és megkérték a kapitányt, régi szokás szerint eskesse meg őket. A kapitány vonakodott a kérést teljesíteni és arra hivatkozott, hogy elmultak már a romantikus idők, amikor hajón egyremásra lehetett házasságot kötni. A fiatalok szomban tovább könyörögtek neki, mire a kapitány szikratávíró útján érintkezésbe lépett néhány partmenti hatósággal és kikérte az ő véleményüket. A vélemények megoszlottak ugyan, de a hajó egész közönsége olyan szeretettel állt az ifjú pár terve mellé, hogy a kapitány végül is nem tehetett ki a kérés teljesítése elől. Az esküvőt reggel 8-kor tartották. 9-kor megérkezett a hajó Cherbourgba, az ifjú férj továbbutazott és három évre szóló búcsút vett feleségétől.

Az angol közoktatási tanács a vizsgák eltörlését kéri

Londonból jelentik: Az angol közoktatásügyi tanács ideggyógyászok véleményére hivatkozva kimutatja, hogy a házifeladatok túlhajtása és a vizsgák szigorúsága súlyos ideg-, sőt elmebajokat idéznek elő a tanulóifjúság körében. Az elmegyógyintézetek évi szaporulatának 16 százaléka 17—25 éves fiatalokból áll, kiknek összeroppanását a tanulmányok túlhajtása okozta és miután ezek az esetek nagyobbrészt gyógyíthatatlanok, az elmekórházak betegállományának *60 százaléka ilyen betegekből áll*. A tanács ennélfogva a vizsgák teljes eltörlését vagy enyhítését sürgette.

Kartotékszélhámosnő

Bécsből jelentik: A rendőrség hosszas nyomozás után letartóztatta Hilde Raudaschk, aki a szélhámosságok egész sorát követte el éveken át. A feltünően csinos fiatal lány azelőtt a legjobb társaságokba járt. Az itt megismert férfiakról és hölgyekről külön kartotékokat vezetett magának, amelyen fel volt tüntetve az illető vagyoni helyzete és az, hogy van-e kilátás arra, hogy valami módon pénzt lehessen szerezni tőle. A házkutatás alkalmával ezek a páratlan érdekességü kartotékok is előkerültek. Hilde a világ legtermészetesebb hangján magyarázta el a rendőröknek speciális jelzéseit. Eszerint, akinek a neve után nullát irt, az szegény. »Photos-t irt azok nevéhez, akiknek fényképet adott és U-val jelölte azokat, akiktől pénzt vett fel. Hitelezőinek magas kamatokat igért és az újabb kölcsönökkel régi tartozásai egy részét fedezte. A rendőrség még nem állapitotta meg a károsultak összkövetelését, de a kartotékokról arra lehet következtetni, hogy Hilde többezer schillinget vett fel.

A vörös Katja bukása

Moszkvai jelentés szerint *Sokolnikowa* asszonyt kitiltották a Kremlből. Ez a tény óriási meglepetést jelent. A vörös Katja, a szovjet volt londoni követének felesége, a legelegánsabb és legszellemesebb asszony egész Oroszországban. Ő volt az egyetlen, aki a szovjet első éveiben is párizsi modellekben járt és horribilis összegü megrendeléseket tett a vezető szalónokban. Amikor férjét, Sokolnikowot londoni követté nevezték ki, felesége úgy érezte, hogy beteljesült legszebb álma: bejut a legjobb angol társaságokba. Londonban tényleg szívesen fogadták a feltünő szépségü diplomataasszonyt, de csipkelődő modorát nem tudta ellensúlyozni csodás toalettjei hatásával és lassanként ritkultak meghívásai. Időközben férje is kegyvesztett lett a szovjetnél és visszahívták Moszkába. A vörös Katja mégegyszer, utoljára megpróbálta visszaszerezni az elvesztett társadalmi pozíciót, de ez nem sikerült neki. Legutóbb diszkréten felkérték, hogy ne mutatkozzék többet a Kremlben.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása. Felelős nyomdavezető: Kárpáti Antal.

Glatz Oszkár

sé, mert a társadalmi és gazdasági egyensúly helyreállításáról szóló törvény és az általános gazdasági válság következtében olyan gyüjtők is piacra vetették műtárgyaikat, akik eddig éppen legerősebben versenytársai voltak a múzeumoknak a vásárlásban. Ma olyan páratlan értékű műtárgyak jutnak kedvező anyagi feltételek mellett kereskedelmi forgalomba, amelyek a magyar művelődés és művészettörténelem szempontjából pótolhatatlan jelentőségűek és ha most meg nem vétetnek, véglegesen eltünnek, esetleg külföldre vándorolnak, vagy később csak sokszoros áron volnának egyenkint megszerezhetők. Az új szerzemények nemcsak összegben emelkedtek eddig szokatlan magasságra, de fontosságuk is oly nagy, hogy több évi multbeli gyűjtés együttese sem ért fel az elmult félévi gyarapodásával.

E nagyirányú múzeális vásárlások miatt sajnos, az élő művészet támogatása és a szociális vásárlások csak korlátozottabb mértékben folyhattak, noha *a gazdasági helyzet a fokozottabb támogatást tette volna indokolttá. Éppen ezért az élő művészek munkáinak megvásárlására megfelelő fedezetről kellett gondoskodni, miután májusban a költségvetési összegek teljesen kimerültek.*

Dr. Némethy Károly, a művészeti osztály vezetője, mérlegelve a súlyos és tarthatatlan helyzetet, közel 50.000 pengős póthitel előteremtésével kívánta a nehézségeket áthidalni s e célból előterjesztést tett a polgármesternek.

Szendy Károly polgármester magáévá tette a XIV. ü. o. előterjesztését. A fővárosi közgyűlésen egyhangúlag meg is szavazták a kívánt összegnek póthitel útján való fedezését.

A Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége felhasználva az alkalmat most, hogy a közgyűlés egyhangúlag a póthitel megszavazása mellett döntött: *a magyar képzőművészek leghálásabb köszönetét tolmácsolja Szendy Károly Budapest Polgármesterének, kinek négy esztendős polgármesteri működése alatt, a magyar művésztársadalom javára költségvetésileg beállított vásárlási összegek több mint százszázalékos emelkedést mutatnak.* A többlet, ha nincs is arányban a szükségletekkel: örvendetes előrehaladást jelent és reményt ad arra, *hogy a viszonyok csak javulni fognak.*

Külön elismerésünket tolmácsoljuk a művésztársadalom nevében Némethy Károlynak, a XIV. ü. o. vezetőjének, aki lelkes hozzáértéssel és szeretettel veszi ki részét a művészek érdekében történő nagy munkából a fővárosnál, kinek szociális érzése közismert, aki ezúttal is, mint mindig, teljes sikerrel képviselte a magyar művésztársadalom érdekeit.

A FIATALSÁG HELYZETE ÉS JÖVŐJE

Soha, mióta magyar művészeti kultúráról beszélhetünk, nem volt művészetünk jövője olyan reménytelen, mint napjainkban.

A fiatal művésznemzedék fejlődési lehetősége, sőt munkásságuk minimális alapfeltételei is hiányoznak. Az iskolát végzett művésznemzedék, úgyszólván kivétel nélkül szegény szülők gyermeke, szomorú helyzetben van. Ha diplomát szerzett és megfelelő összeköttetések állanak rendelkezésére, úgy egy idő múlva elhelyezkedhetik mint rajztanár, ami egyértelmű, — néhány kivételesen szerencsés iparostanonciskolai állást leszámítva, — a művészi pályának feláldozásával. Mert ahhoz aztán vasidegek és példátlan kitartás kell, hogy heti 25 órai, sőt erősebb megterhelés mellett, valaki még tudjon komolyan dolgozni és éppen a legtehetségesebbeknél ezek az alapfeltételek hiányozni szoktak. Ha nincs diplomája, vagy évek hosszú során nem kap állást (ami a rendes), úgy iparművészeti munkával, vagy giccseléssel kell kenyerét megkeresnie. Ha erre nem kénytelen, mert szülei tartják, úgy teljes tétlenségre van kárhoztatva, mert a festő és szobrász rezsije óriási.

Magyar élet a jelszó! Magyarrá akarjuk tenni gazdasági életünk minden formáját magyarrá szellemi életünket: a nemzetköziség ellen síkra szállunk, a magyar fajtának akarunk érvényesülést szerezni nemzetünk életében, legalább a jelszavak szerint. Nem tudom, hogy milyen szerepet szántak politikusaink ebben a magyarosodásban a művészeknek, nem tudom, hogy egyáltalán fontosnak tartják-e a mai küzdelmek közepette a művészetet, de ha tulajdonítanak neki még jelentőséget, úgy legfőbb ideje, hogy megadják neki a létfeltételeit.

A társadalom erre vagy nem hajlandó, vagy nem képes. Fiataloktól ma legfeljebb fillérekért vásárolnak, mecénások nincsenek többé s ez az állapot el fog tartani jó ideig. Ezalatt elpusztulhat a magyar művészet. Ilyen nehéz időkben csak az állam és a közületek segíthetnek. Az állam iparkodik munkaalkalmakat teremteni, ezek elsősorban a beérkezettek, a kész művészeknek adnak kenyeret, a fiatalságot nem igen érintik. A fiatalokra nézve legfontosabb, hogy tanulmányaik befejeztével, amikor végre szabadok és nem kell már idejük kétharmadát elméleti tanulmányokra fordítani, amikor tele vannak ambicióval, munkakedvvel, duzzadó erővel, hogy akkor az évnek legalább egy jó részében gondtalanul dolgozhassanak.

Ezt a gondtalan munkát csak a művésztelepek adhatják. Többször írtam róluk, személyes tapasztalataim vannak, mert több telepnek alapítója, illetőleg iniciálója voltam,

— jelentőségük évről-évre fokozódik, de addig, amíg ilyenek csak itt-ott, egy-egy önfeláldozó művészetért lelkesedő férfinak propagandamunkája révén létesülnek, nem tudnak a fiatal nemzedék siralmas helyzetén változtatni. Ezen csak az változtathatna, ha az egész országban intézményesen minden közület, elsősorban a megyék, erre alkalmas helyeken, minél nagyobb számú fiatal művésznek független, gondtalan munkalehetőséget biztosítanának azzal, hogy teljes ellátásról gondoskodnának és azonfelül hozzájárulnának a rezsihez, amely még ha maguk alapozzák is a vásznat és készítik a festéket, nagyon jelentékeny.

Szobrászok természetesen városokhoz vannak kötve, de a festők elsősorban falun volnának elhelyezendők, lehetőleg viseletben járó falvakban, ahol még él a hagyomány.

Magyar művészetet akar az új szellemi, politikai áramlat. Olyat, amelyben a magyar lélek erősebben érvényesül, mint eddig. Megszüntek a müncheni, a párizsi iskoláztatás lehetőségei, de ideje is, hogy ne örökké kifelé kandikáljunk, hanem ebben a magyar földbe eresszük gyökereinket — erősebben, több szeretettel, mint ahogy ezt eddig tettük. *Művészetünk megmagyarosodásának leghatalmasabb eszközei ezek a telepek volnának* és ha egy fiatal ember az évnek felét magyar faluban töltheti, közvetlen kapcsolatban a parasztokkal, társadalmunk legmagyarosabb rétegével, úgy magától értetődik, hogy ez művészetére rányomja bélyegét és egészen más képeket fog festeni, mint Pesten, hol most torlódik a művészetből megélni akarók tömege. A pesti nemzetközi levegőben sohasem teremhet meg az új magyar művészet, annak az új magyar életnek a tükre: legfeljebb egy pár paszománttal megmagyarosított sacco művészet. Művésztelepek létesítése az egész országban, az igazi, nem nemzetközi hulladékból táplálkozó, földünkben gyökerező magyar művészet megteremtésének legolcsóbb és leghathatósabb eszköze. Azért a mai válságos helyzetben létesítésük az államnak és a közületeknek kötelessége. Kérjük őket, mi művészek, hogy ébredjenek ennek a kötelességnek tudatára. A mentés lehetőségének utolsó óráit éljük.

Glatz Oszkár

A GYŐRI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a magyar kultúra emelése céljából az elmult esztendőben művészeti napok rendezését határozta el a vidéki városokban.

Az első ilyen művészeti hetet Székesfehérvárott tartották. Képzőművészeti kiállítás mellett a budapesti hangversenyzenekar magyar műsorral, továbbá a Nemzeti Színház magyar szerző művével szerepelt Székesfehérvárott.

A kiállítások és előadások sorrendje a következő volt:

Április hó 15-től május 7-ig KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS. Nyitva reggel 9-től este 6 óráig. Belépőjegy ára 30 fillér.

Április hó 15-én este 8 órakor a Városi Kultúrházban IRODALMI ÉS ZENEI EST. Szerepelnek: N. Tessitori Nóra, Wargha Livia, M. Érsek Mária, Bachmann Géza, Böszörményi Nagy Béla, Fodor János, Gárdonyi Zoltán, Sik Sándor és Tamási Áron.

Április hó 22-én este 6 órakor a Városi Kultúrházban ELŐADÁS A VÁROSRENDEZÉSRŐL vetített képekkel. Előadó: Györgyi Dénes.

Április hó 23-án délelőtt fél 12 órakor a képzőművészeti kiállításon TÁRLATVEZETÉS. Vezető: Dr. Décsei Géza.

Április hó 24-én este 8 órakor a Városi Kultúrházban a GYŐRI HÁZIEZRED ZENEKARÁNAK HANGVERSENYE Győr szab. kir. város rendezésében. Vezényel: Pongrácz Géza m. kir. honvédkarnagy.

Április hó 30-án délelőtt fél 12 órakor a képzőművészeti kiállításon TÁRLATVEZETÉS. Vezető: Komjáti Gyula.

Május hó 1-én este 8 órakor a Városi Kultúrházban a BUDAPESTI FILHARMONIAI TÁRSASÁGNAK hangversenye, a Győri Ének- és Zeneegylet rendezésében. Vezényel: Ferencsik János, a m. kir. Operaház karnagya.

Május hó 2-án este 8 órakor a Városi Kultúrházban a m. kir. Operaház BALETTESTJE. Fellép: a m. kir. Operaház teljes balettkara.

Május hó 6-án este 8 órakor a Városi Kultúrházban FIATALOK BEMUTATKOZÓ IRODALMI ÉS ZENEI ESTJE. Bevezetőt mond: Harsányi Zsolt. Szerepelnek: Korponai Valéria, Simor Erzsébet, M. Érsek Mária, Nagypál László, Szabó Lőrinc, Wehner Géza, Zöldi Nándor és az Orsz. M. Kir. Zeneművészeti Főiskola hallgatóiból alakult zongoraötös.

Május hó 7-én este 6 órakor a Képzőművészeti Kiállítás bezárult.

A kultúrhét programjához méltó volt a keret. Ugy a kultuszminisztérium, valamint a művészek, de Győr városa vezető rétegei, csak úgy a hivatalos, mint a társadalmi előkelőségek, vállvetett munkával és kitüntető meleg szeretettel vettek részt a magyar kultúra e kivételes propagandájában.

A művésztársadalom hatalmas tábora utazott le Győrbe a kiállítás megnyitására. A leutazó művészek csoportját a Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége szervezte meg. A művészekkel együtt utazott le a kultuszminiszter képviseletében *vitéz Haász Aladár* min. osztályfőnök, továbbá az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács elnöke *Ugron Gábor, Tihamér Lajos* min. tanácsos, igazgató, *Say Géza* min. osztálytanácsos. A művészeket a vonatnál *Polniczky Lipót* főispán fogadta, *Späth Gyula* polgármester, a két helyettes polgármester *Koller Jenő* és *Valló István* kíséretében.

Délután 5-kor nyílt meg a Kultúrházban a képzőművészeti kiállítás Győr városa előkelő egyházi, katonai és társadalmi és közéleti kiválóságai jelenlétében, akiknek soraiban megjelentek *Polniczky Lipót* fő-

Képzőművészet Közlöny
1939. július.

GYŰLÖLET

Irta: BÁLINT GYÖRGY

Órákig figyeltem néhány barátom társalgását az asztal mellett. Ritkán szóltam közbe, nem azért, hogy »bölcs maradjak«, hanem főként, hogy ne zavarjam a kísérletet. Mert már az első percekben felismertem, hogy ennek az alkalmi együttlétnek kísérlet jellege van, bár nem ilyen célból és nem is szándékosan hoztam össze. Véletlenül váltam egy estére összekötőkapoccsá néhány olyan barátom között, kik eddig nem ismerték egymást. Kínos, de tanulságos véletlen volt. Mingyárt kezdetben felmerült bennem a gyanú, mely később szinte módszeres következetességgel igazolódott be: csakugyan gyűlölték egymást.

Mi a gyűlölet? Oly régen keresek már feleletet erre a bonyolult kérdésre. Sokáig azt hittem, hogy e hatalmas és gyakran termékeny indulat végső, legmélyebb rúgója mégiscsak az érdekek ütközésében keresendő. Nagy általánosságban, a közhit szerint, azok gyűlölik egymást, akik bizonyos pontokon valódi vagy vélt vetélytársak. E közhit nem kimerítő és szabatos. Barátaim tegnapi beszélgetése is bizonyítja, hogy olyanok is gyűlölködhetnek, akiknek életvonalai seholsem metszik egymást. A gyűlölet mély, szinte misztikus jelenség, szuggesztív, lebegő, megfoghatatlan és époly kevéssé fordítható le az ész nyelvére, mint a zene, vagy az illat.

Barátaim, kik tegnap este órákon át gyűlölték egymást, mind civilizált emberek és mind másmás pályán működik. Valamennyien szép eredményt értek már el a szakmájukban, társadalmi helyzetük nem teszi őket elkeseredetté. Ismerem lelkialkatukat: egyik sem összeférhetetlen, kötekedő természet. Lényeges világnézeti ellentétek nem választják el őket, figyelemreméltó korkülönbség nincs köztük és mindegyikük kevés cukorral issza a feketét. És mégis spontán erővel, elképesztő bőséggel patakzott belőlük a gyűlölet, alighogy asztalhoz ültek. Oly intenzív és általános volt ez a gyűlölet, hogy még kisebb szövetségek sem alakulhattak egyesek között a többiek ellen. Nem, itt nem volt megegyezés, mindegyikük néma gőggel utasította el a paktum-kötés, az »úriember megállapodás« gondolatát. Mindenki mindenkit gyűlölt, az ellenfél ellenfele sem számított szövetségesnek.

Bármiről beszéltek, kitört az általános fenekedés. Személyes ügyek nem jöhettek szóba, hiszen sohasem voltak egymással személyes ügyeik. Először az európai politikáról vitatkoztak, de ezt a kérdést gyorsan elejtették, mert reménytelennek látszott: a főbb pontokban, sajnos, egyetértettek. Irodalomra tértek át. Egy ismert magyar író stílusáról kezdtek vitatkozni. Egyikük szerint ennek az írónak stílusa hűvösen fölényes, a másik szerint viszont hűvös fölénye mögött bizonyos nyugtalanság észlelhető. A harmadik közbeszólt és minden különösebb indokolás nélkül megállapította, hogy mindketten tévednek, mert az író nem fölényes, nem is nyugtalan stílusából nem érezni mást, mint ügyes technikát. Ez jó félórai gyűlöletanyag volt. Fojtott hangjuk időnként felcsattant, ujjaik lázas izgalommal tördelték apró darabokra a fogvájókat és gyufaszálakat. Amikor valamelyikük kidagadt szemmel, remegő szájjal ezt lihegte: »Kompozíciója gyenge« — ez úgy hangzott, mint valami ádáz káromkodás. Idézeteket vágtak egymás fejéhez poharak és székek helyett. Később hörögve áttértek az angolokra. »Huxley!« — horkant fel az egyik, vérbeborult arccal. »Huxley?« — rikácsolta a másik és keze ökölbeszorult. — »Huxley novellái értékesebbek mint a regényei.« Dermedt csend támadt, az ellenfelek előrehajoltak ültükben és lüktető halántékkal méregették egymás erejét. Ekkor, szinte az utolsó pillanatban, felordított a harmadik: »Huxleynél tisztán kimutatható Gide hatása!« Most már felszabadultan robbantak ki a fékeveszett indulatok. Vad szitkok röpködtek az asztal fölött. »Gide' Talán Anatole France?« »Latin stílus!« »Angolszász humor!« »Intellektualizmus!« A pincérek ijedten közeledtek az asztalhoz, készen arra, hogy szükség esetén beavatkozzanak és legalább a poharakat megmentsék.

Azután más témák jöttek, más ürügyek körül izzott a gyűlölet. Bármit mondtak, személyes éle volt, bármire gondoltak, csak egymást látták, bármit erősítgettek, egymást szerették volna fojtogatni. Miért? Egyikük se tudta. Mindnyájan békés, jóindulatú emberek, sok barátjuk van, sok élő lényhez fűzi őket őszinte szeretet. Hónapig élnek csendesen, megértően, harag nélkül. Most véletlenül összekerültek és minden ok nélkül kirobbant belőlük. Holnap talán tárgyalásra megy valamelyikük a bíróság elé és perbeli ellenfelével szelíden, engedékenyen fog beszélni. De itt most »megmutatja«, most elbánik ezekkel a sötét gazemberekkel, ezekkel a gyilkos közellenségekkel, akik ellen egyébként nincs semmi kifogása.

Lenyűgözötten figyeltem ősemberi acsarkodásukat. Bizonytalanul éreztem magam, zavarban voltam, mint mindig, ha jelenlétemben valaki hirtelen szabadjára engedi érzelmeit. Kissé talán irígyeltem is őket Talán ez jobb és végeredményben megnyugtatóbb is, mint az én állandó és egyenletes érzelmi lustaságom. Csak elvi síkon tudom azt, amit ők személyi vonatkozásban is tudnak. Csak mozgalmakat, irányokat tudok hevesen gyűlölni, egyéneket alig. És a személyi gyűlölet hiánya komoly hiba. Oly nehéz ma nélküle élni és oly megnyugtató lehet, ha megvan... Igen, határozottan irígykedtem barátaimra, mikor végül röviden, ellenségesen elköszöntek egymástól, mint párbaj után a felek, akik nem békültek ki. Én barátságosan váltam el mindegyiktől, fáradtan mentem haza és kissé dideregve állapítottam meg, hogy első ifjúságom elmult már, de még mindig nem haragszom senkire.

A Képzőművészeti Főiskola kiállításához

Irta: Glatz Oszkár

A *Képzőművészeti Főiskola* kiállítást rendezett a Műcsarnokban, mely az utolsó hét év tanulmányi eredményének választott anyagát mutatja be.

Sajnos, helyszűke és technikai akadályok miatt, csak az aktív tanárok osztályaiban készült munkákat állíthattuk ki. Így *Csók, Vaszary, Karlovszky, Bosznay, Dudits*, tehát a két pedagógiai véglet képviselőinek eredményeit nem mutathattuk be, ugyancsak helyszűke miatt kénytelenek voltunk egy csomó, a kiállítottakkal egyenrangú munkát kihagyni. Igazságtalanságok is történtek, melyek kikerülhetetlenek minden ilyen alkalommal, de azért szent meggyőződésem, hogy ma nincs Európának művészeti iskolája, amely ezzel a mi kiállításunkkal művészi szempontból versenyezni tudna.

Fényesen bizonyítja ez a kiállítás azt a számtalanszor hangoztatott, örvendetes tényt, hogy ez a mi hazánk tele van tehetséggel, de ennek az örömnek rögtön nyakát szegi az a másik megállapítás, hogy nincs ország, melyben annyi tehetség pusztulna, mint nálunk.

Mi tudjuk ezt, mi tanárok, kik jó növendékeinket szerető figyelemmel kísérjük, főiskolánkról való távozásuk után is. Istenem, milyen kevésből lesz valami! Hányan vannak régibb növendékeink közül, kik a jelen kiállításon elsőrangú rajzokkal, festményekkel szerepelnek, kik letűntek a láthatárról. Nem csoda ez olyan időkben, mikor a művészet úgyszólván az egész világon mostohagyermeke a társadalomnak, mikor a vele való foglalkozás majdnem lehetetlenné vált és emiatt a művészetek iránt oly monumentális közöny honol a lelkekben, hogy ez a priori kizár minden művészethezértést. Sajnos, ma az élet hajszája és társadalmi szórakozásaink teljes felületessége következtében a fiatal művészgárda egy, mondhatni analfabéta közönséggel áll szemben.

Fájdalom tölt el, ha elgondolom, hogy milyen érzésekkel fogja az a nagyközönség a mi kiállításunk termeit végigjárni, hogy miket fog mondani, milyen hírünket fogja széthordani a városban. Szinte hallom, hogy: »Micsoda, ezek művészek? Milyen csunyaságokat rajzolnak, festenek. Még *rosszul* is rajzolnak. Miért járnak ezek művészeti iskolába, hogyha fogalmuk sincs arról, hogy mi a szép. Ezekből lesznek a jövő művészei? Kár értük minden fillér, menjenek más pályára.« Tudom, lesznek néhányan, kik másképp beszélnek, sőt a modernre beállított kritika talán még dicsérni is fog minket (bár lehet, hogy annak meg nem leszünk elég modernek, túl erős lesz a természethez ragaszkodásunk), de a mi kiállításunk összvisszhangja — előre tudom — nem lesz olyan, amilyent megérdemel! Természetes! Ki tud ma a laikusok tömegében »Tanulmányt« megítélni, értékelni? Ki tudja ma a művészetet a tárgytól elválasztani, ki hajlandó felismerni, hogy egy csunya, néha abnormis fej ábrázolása — amilyenek szép számban vannak a kiállításon — lehet a művészet teteje, rajzban, színben, érzésben? Hányan vannak, akik a mesterséghez konyítanak, akik meg tudják ítélni, hogy egy rajzban milyen formai, milyen tónusbeli értékek rejlenek, akik az ecsetkezelés, a festékfelrakás szépségeit, báját észrevenni, élvezni tudják?

Ma a laikusok szemében csak az ábrázolt *tárgy* fontos, hogyha ez nem szép a legbanálisabb értelemben, ha nem *történik* valami a képen, ha nincs valami irodalmi tartalma, úgy az számára közömbös, másrészt ilyen tárgyi teljesítmények ellenében hajlandó — kevés kivétellel — a legpocsékabb rajzot, a legnyomorúságosabb mázolmányt is elfogadni. Nem, a mi kiállításunkat alig fogja valaki igazán értékelni tudni. És ehhez a közönséghez akarnak majd szólni fiataljaink, ennek szeretetéből, elismeréséből kell majd megélniök. Szomorú kilátások!

Vásárolni ma csak az vásárol, akit valamiképp arra kényszerítenek, de fiataltól, névtelentől ki vásárolna? Látom őket és állandóan tapasztalom, hogy elhagyva az akadémia meleg fészkét, miként kínlódnak egy állás, egy biztos tanári állás megszerzése körül, aminél nem használ a legjobb bizonyítvány sem, csupán az összeköttetés, a protekció; hogyan iparkodnak kisebb-nagyobb társadalmi ügyességgel koldusmódra fizetett arcképrendeléseket szerezni, megbízást kapni freskóra, panneaura, mely megbízások rendesen csak a költségek megtérítését jelentik, hogy aztán kétségbeesett iparművészeti, főleg plakátpróbálkozások után, végre beleessenek a giccsnek sötét vermébe, amelyből aztán a legritkább esetben van menekvés. Hiába, csak meg kell élni valahogyan, és a rezsi óriás! Hányan vannak, kik talán valami kis anyagi alap, vagy erős törtetés, vagy egy kivételes jóakaró segítsége révén megmaradhatnak a »Grand art«, a komoly művészeti munka terén?

Ma nem létezik komoly elmélyedés a művészi munkába, rövidke, egy-két év legalább, amikor *csak* a művészetnek élhetne, ahogy az az én koromban akárhányunknak kijutott. A lelki nyomor, a közönség teljes közönye, ösztöndíjak, hivatalos anyagi támogatásnak majdnem teljes hiánya megadják a kegyelemdöfést. Mi művészek, mi ma nem jelentünk semmit! Csak egy pár arcképfestő, arcképszobrász és emlékműalkotó tartja fenn a kapcsolatot a »haute volée«-val, de aki *csak* képeket fest, vagy szobrot mintáz, *a maga kedvére*, rendelés nélkül, azt ugyan ritkán ismeri ez a társadalom — legfeljebb a végrehajtó. Azért ennek a fiatal nemzedéknek a sorsa reménytelen, helyzete kétségbeejtő. Bármely más foglalkozásnál az ideiglenes munkanélküliség, az elhelyezkedésnek lehetetlensége, nagy szenvedések és nélkülözések kútforrása, de végre is többnyire megvan a lehetőség hivatásának gyakorlására, ha ingyenesen is és megvan az érzése, hogy oly munkát végez, melyre a társadalomnak *szüksége* van.

Vidéki, főleg nyári művésztelepek létesítése óriás támogatást jelentene; legalább néhány hónapi gondtalan munkát! Mióta hangoztatjuk! Nem csupán a mai gazdasági viszonyok okai művészfiatalságunk kétségbeejtő helyzetének, de elsősorban a társadalom és annak visszhangjaként a törvényhozás teljes közönye. Vádolom ezt a társadalmat, amely az anyagiasságra van beállítva, amely a sportra milliókat hajlandó áldozni, szemhunyorgatás nélkül, de fukar és szívtelen, ha 40—50 kiváló művész megmentéséről van szó, kiknek fajunk művészi, szellemi fölényét kellene bizonyítaniok a külföld előtt. Mi a mai világ páriái vagyunk, ami — századszor ismétlem — nem a mi szégyenünk! A világtörténelem legsötétebb korszakai voltak azok, melyek bennünket lebecsültek. Talán javulást hoz a közel jövő, a politikai feszültség enyhülése, a várva-várt gazdasági fellendülés, *ma* még idegenek vagyunk a nagyközönség számára és a mi kiállításunk is csak idegenkedést fog kiváltani, de nem mi leszünk a bűnösök, hanem a közönség.

Kérve-kérem ezt a nagyközönséget, hogy legalább hozzá nem értésének tudatában és jóakarattal nézze végig fiataljaink munkáit, melyek a magyar művészet jövőjét jelentik.

Glatz Oszkár

KISTRAFIK

Bodó Béla riportja

Szabó Vladimir rajzai

Miért van minden második trafikban egy kedves öreg néni, lehetőleg ősz hajjal, kilépve egy Krudy Gyula regényből? Ki tudja? Én csak azt látom, hogy szinte szabály ez: öreg dohányszag, amelybe, az állvány mögött lévő alkóvból, ételillatok lopakodnak, néha kávészag, de néha a hagymáé, nyilván attól függően, ahogy a gyomorsav engedélyezi a nénikénél; ujságok és detektívregények a pulton s mögötte a nénike.

A nénikének kedves a hangja és ülve nyujtja át a nikotincsöveket, akkor állva csak fel, ha valaki tíznél többet kér. A pénzt, amit eléje tesznek, közel emeli a szeméhez, jól megnézi, Istenem, olyan világban élünk, amikor sok a rossz ember, nem éppen csaló, csak alkalmi gonosz, aki tudja, hogy a nénikének nem a legjobb a szeme...

A nénike mögöt pedáns sorokban és oszlopokban mindenféle színivalók, legtöbb az olcsóbbik fajtából, mert tudvalevően nagy a szegénység. Azért van drágább is: nagy és kövér szivarok, úri cigaretták, aranyvégűek, mert a trafik a világ legdemokratikusabb üzlete, néha nincstelen áll a méltóságos úr mellett, aki szivart válogat, néha tenniszütős leány olyan hölgy mellett, aki erősen van kifestve és amikor eltávozik, nehéz parfőmje sokáig ottmarad az öreg dohányszag és a hagymaillat mellett.

De a nénike nemcsak ezekre számít, akiknek furcsa szokásuk az, hogy az apróra vágott, papírba csavart mérges növényt szájukba veszik és meggyujtva, ártalmas füstjét lenyelik (ó, a nénike megbotránkozva halna meg, ha ítélet, vagy kényszer kötelezné végigszívni akár csak egy darab áruját is) fiókokban, dobozokban van itt sok minden, kép, levélpapír, bélyeg, pipaszár, matrica, gumiarabikum és egyebek közt *aktkép* is... legyen irgalmas az Isten minden bűnös lélekhez...

Multkor is, hát nem bejön egy komolynak látszó úr, aránylag fiatal, úgy hatvan-hatvanöt

Nénike

körüli és tájképet kér. Milyent, amin a nap süt, vagy amelyen lenyugoszik? Az emberek inkább olyant keresnek, ahol süt a nap, biztos van ennek is fő és komoly oka, de ez most mellékes. Tájkép kell neki, ahol nők is vannak, kaphat olyant is, bár minek kellenek tájképre nők? Minek? Sőt csak olyan kell igazán, ahol nők vannak, a tájkép utóvégre el is maradhat. Lassan így derült ki, hogy aktképre van szüksége, de megmondani egyszerűen szégyelte, ó, mennyi bűnös is van ezen a világon.

Itt benn határozott szag van és meglehetős homály és szemközt a nénikével van egy ajtó, ahol belép a világ. Ez a világ idegen, jogosult gyanakvással fogadható, hol félni kell tőle, hol visszariadni, van alkalom megbotránkozásra, csodálkozásra, sőt megdöbbenésre. Jön a világból egy fiatalember, szélesen kitárja az ajtót, mintha nem férne be máskép, ő, a fiatalember, (jól tudjuk: van egy pár ember, aki mozdulataiban is elárulja, hogy rajta kívül senki és semmi nincs, s ha van, nem számít), jön fenségének előkelőségével, nadrág, kabát, kalap, mind olyan, mint amilyen illik egy ilyen önkiválósághoz. Van pénztárcája is, jó kopott és a pénztárca mélyén egy kis darab pénz. Olyan pici, hogy összesen két középminőségű cigarettára telik belőle, de csak egyet kér. Jogos. Jogunk általában sajnos kevés van, de ilyen jogunk aztán túlbőven. És Anatole France agyonidézett mondását így is változtathatná: szegénynek, gazdagnak egyaránt joga van egy cigarettát vásárolni.

Kap egy cigarettát, kap néhány fillért vissza, kér egy szál gyufát, kap, rágyujtott és most gőgösen ömlik visszafelé a tüdejéből a füst. A nénike úgy érzi, hogy az ilyen fiatalemberek ütik le a szegény öreg trafikoskisasszonyt, téli éjszakán, amikor kevés a járókelő és a csizmás rendőr a másik utcában bámul be az elsötétedett üzletekbe a rozsdás redőnyök vágott kis résein keresztül.

Nem mehetek utána, hogy megkérdezzem, van-e állása, van-e többje, mint a felváltott tíz fillér, mi az ellentét a jó ruhák s az egy cigaretta vásárlása közt és vajjon, ha magába néz, őszintén megmondja-e, hogy leütné a nénikét? Nem tudhatom meg soha és itt az öreg szemekben ott marad megmásíthatatlanul egy kép: az esetleges gyilkosé. Lám, így ítélünk: kihallgatás és lelki röntgen nélkül, hiszen mindegyikünkben van egy nénike-lélek is azonfelül, hogy ítélünk, kihallgatás nélkül, nemcsak jóhiszemű aggodalomból is.

Ő, a fiatalember

A gyufavásárló lép be a világ kapuján, nincs idő a morfondirozásra. Hajlott ember ő, szegényarcú. Gyufa kellene, tele dobozzal s a mondat a csodálkozó számára úgy hangzik, mintha a nyomor már a félskatulya gyufa vásárlását is ismerné. De itt tudják, hogy rejtett célzás történt, önérzetbe vágó, mert ha vannak is, akik minden körülmények közt lopnak, ismerni kell a kivételt: barna papirruhájából, amelyet fojtott méreggel felszakít, húsz doboz ömlik ki, válogathat a vevő, egy sincs túl tele, mindegyik zörög, a gyár lop, nem a trafikos!

Pénz, hallgass ide, láttam egy reszketőkezű öregembert, amint a gyufák közt válogat, melyik dobozban van több, hogy belőled minél később kelljen kiadni egy gyufadobozra valót. Szégyeld magad, pénz, ó sok mindenért és még sok mindenen felül is, de azért is, hogy két gyufaszál miatt tolvajnak feltételeztek egy öregasszonyt; szégyeld a dühért, amely megmérgezte néhány percét, ezért a kínos némajátékért, amely az arcokon zajlott le.

Ime, megy egy ember a világ felé, pipa van a szájában és egy friss gyufadobozszerzemény a zsebében. Az ajtónál megtorpan: egy szabad skatulya van kiszögezve a falra, belenyúl és gyufával a zsebében rágyujt az ingyenesből... pénz,

Politizál

hogy el ne felejtsem, szégyeld magad még ezért is, külön.

Az ajtó jó intézmény. Nyílik és ott vagy, ahol akarsz, ha optimistán nézed a dolgokat, nyílik és elmehetsz onnan (ha pesszimistának teremtődtél), ahol nem jól érzed magad. És ha olyan az ember, mint ez, aki most beesett a külvilágból? Aki jött, mint akit űznek és tétován és mégis sietve egy tantuszt kér, nyitott tenyerét nyujtva érte. A csere gyorsan létrejön, az ajtó úgyszólván meg sem pihenhet. Jött, távozott és ismét itt van, ó, szörnyen tévedett, bocsánatot is kér, tantusz minek neki, aki mindig gyalog jár, egy bélyeget akart és nem mást... Milyen ember ez? Engem nevetés csiklandozott esetén, ő a fejéhez kapott, mintha meg akarna győződni, hogy amit már félig elveszettnek hitt, megvan-e? Már eltűnt, nyilván mögötte lovagol a fekete gond, amely űzi, tantuszt mondatván vele *valami* helyett, amit úgy fejezett ki később, hogy *bélyeg*. Gondolom, ilyen emberekért is felelős valaki és már nincs olyan nagy kedvem nevetni esetén.

Ez eltűnt, küld helyette a világ mást, az ajtó többek közt erre is való. Bácsika az, aki leül vásárlása után a kis sarokban, mert beszélgetni nagyon jó, szalónban, arisztokrata kaszinóban, mosókonyhában, vagy a trafikban, csak legyen aki az embert meghallgatja. A legtöbb beszélgetésnek úgyis az veszi el az ízét, hogy a másik is akar beszélni, ahelyett, hogy szépen odafigyelve hallgatna. Itt lehet, különösen olyannak, aki olyan szerencsés, hogy nagyon szorult helyzetben, sajátmagának is tud előszóval előadást tartani... lám a bácsika társalog, anélkül, hogy zavarná, ha nem figyelnek rá. Ujság és szemüveg, minden kéznél van arra, hogy politizáljon, politizál is, de miket! Én nem nyomathatnám ki, mint ahogy sok más sem nyomatható ki, amit az emberek beszélnek, viszont, úgylátszik, szájszabadság bizonyos mértékig van.

Nézem és hallgatom másodmagammal a bácsikát, ahogy okosan kérdezi sajátmagát és felel is, úgy, ahogy a kérdést magának feladta s látom: csak minden tizedik meggyőző mondatnál kíváncsi rá: bólogat-e a nénike öt levente eladása közben. Milyen ügyesen és egyszerűen tudná megoldani tengernyi problémánkat a beszélő bácsika, persze közben az övét is, az utóbbit illetve, talán nem is »közben«, mint inkább »elsősorban«. Hallgatom és azokra kell gondolnom, akik mostanában szerte a világon oldják tengernyi problémánkat, vajjon nem ilyen bácsikák-e, akinek a mi bajunk közben, vagy talán szintén elsősorban a maguk... nem ilyen bácsikák-e bizonyos szempontból és különösen a tengernyi bajunk elintézésének nagy eredményeit tekintve?

Milyen szerencse, hogy a világ nemcsak vagy hideg, vagy meleg, de hideg is és meleg is, íme a bácsika letűnik kék füstté váló szivarjával és mondataival, amelyek szintén elvesznek, mint a füst és a színen megjelenik egy kis vastagodó cseléd. A világba ugyanúgy beletartozik, mint bárki más és női voltát és fiatalságát illetően

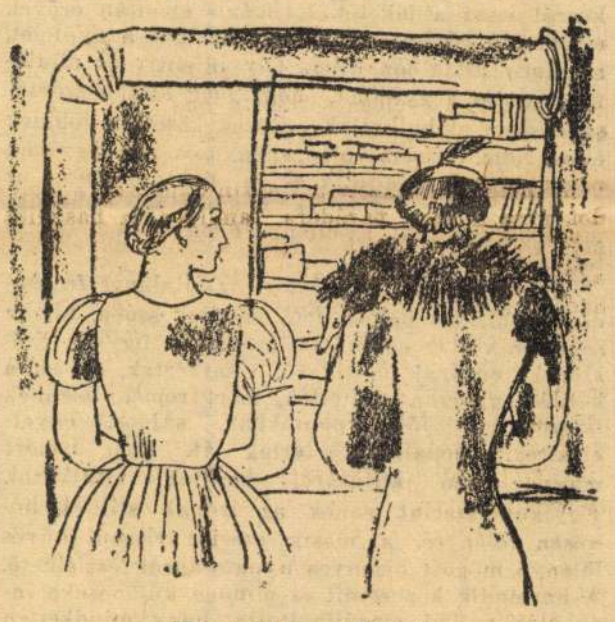

Kis cseléd a hölggyel

talán eredete valamely új eljövendőnek... a fantázia minden anyának valóról felteheti, hogy az élők közös javára szüli meg fiát. Egyelőre hajas levelezőlapról van szó e színen, olyan postán küldhető papírról, amelynek egyik felén pongyolás nő vigyorog a nézőre, annál is boldogabban, mert fejét borbélynál összeszedett igazi hajjal borította be a levelezőlapkészítő. A papír másik felére mi kerülhet? Szerelem. Szavak a szerelemről, primitívek, bizonyára helyesírási hibákkal, de a címzett valószínűen nem veszi észre sem a primitívséget, sem a helyesírási hibákat és ez annál az írásnál nagyon is rendben van.

Szőrmés kabátjában, kalaposan egy másik nő áll mellette és beletekint a hajas levelezőlapokba. Arcán széles mosolygás szalad át, mert nincs jobb és mosolyogtatóbb a fölényes észrevételnél; ez a hölgy észrevette a szerelmes lapokat és fölénye boldogítja. A kis cseléd megtalálta a megfelelő hajat és semmit sem tud a szomszédos fölényről. Az öreg néni pedig, kettőjükön túl, szeméhez emeli a kapott pénzt.

És megy a szerelem, szívéhez szorított hajas levelezőlappal és megy a fölény az öt darab szopókás cigarettával. Az ajtó nyílik, látható az út, tulajdonképpen: járda, bár mindenki a maga útján megy rajta.

Itt marad a szag és a dohánynemű. Dobozok, amelyekben cigaretták nyujtóznak karcsún és mégis példás rendben, várva a szájakra, amelyek mohón, vagy megszokottan, néha remegve szippantanak belőlük, kezekre és tüdőre s főleg a tűzhalálra, példázván ezzel többek közt azt is, hogy a halál, (bár itt csak a tárgy haláláról van szó) a másoké, örömet okoz nekünk...

És marad a kedves ősz néni, akinek kincse a kávésfindzsa, megváltozhatatlanul tudja, hogy milyen a világ.

A pultról egy detektívregény fedelének revolveres banditája néz reá és ő, magánvéleményét magába zárva, szépen köszön minden belépőnek.

VASÁRNAP

A pálos rend és a magyar Alföld kapcsolatai

A közelmultban lezajlott szegedi nagy ünnepségek szónokai nem egyszer megmondották, hogy Szeged az Alföldért, az Alföld kultúrájáért van, vagyis hogy Szegedről kell a kultúrát, a tudást, az ismereteket az Alföldre kivinni. De amint Szegeden az egyház és állam együtt épitette palotáit, együtt ünnepelte az egyházmegye kilencszáz éves jubileumát és az egyetem befejezését, a fogadalmi templom felszentelését és az ötezredik tanterem felavatását, úgy az Alföldre, a tanyákra is együtt kell kimennie az isteni és emberi tudománynak, a hitnek és tudásnak; ott is minden iskola mellé, vagy iskolába templom vagy kápolna is kell, ott mindenütt tanitó, de pap is kell. Az ötezer tanterem jó része valószinüleg az Alföldön épült, de nem épültek ott templomok és kápolnák, pedig a népnek nemcsak katedra, de oltár is kell.

Mint a lapok irták, Debrecen példájára Szeged is meghivja Szent Domonkos rendjét, a ferenceseknek — úgy mondhatnók — testvér szerzetét, hogy ez a két nagy multú lelkipásztorkodó szerzet a néhány év előtt odatelepedett jezsuitákkal Szegednek és környékének a katolikus vallást hirdesse, a hitéletet fokozza, a katolikus kultúrát fejlessze.

De mintha a tervezők és rendezők valakiről még megfeledkeztek volna, akit pedig szintén oda kellett volna vinni Szent Gellért oltárához, mert Szent Gellért szellemének hétszáz éves öröksit szintén bele kellett volna kapcsolni a magyar és keresztény kultúra nagy munkájába, mert a magyar kultúra fáklyavivője volt abban az állitólagos „sötét középkorban", sőt a „felvilágosult XVIII. században" is. A magyar Pálosrendet gondolom. Igaz, hogy a pálosrendi Verseghy és Virág képe is ott van a száz nagy magyar galériájában, de maga a Pálosrend sem hiányozhat Szegedről, ha Szeged az Alföldért van.

Ha van a katolikus egyháznak olyan intézménye, mely leginkább megérdemelné, hogy eme rendkívül nehéz feladattal, az Alföld lelki gondozásával megbizzák, úgy az csak a magyar Pálosrend lehet.

1. Szeged környéke, az Alföld és tanyák népe úgyszólván mind színtiszta magyar. Ezért első sorban az a szerzet számithat a magyar vidék lelki gondozására, mely maga is magyar talajból fakadt, mely magyar földön lett naggyá, mely mindig magyar volt vezetőségében, szellemében, feladatában, munkakörében, külsőségeiben, mely még szabályai közé is beirta: „mi mindnyájan magyarok vagyunk."

2. A Pálosrend remeteszerzet volt s igy zárdái évszázadokon át öserdőkben, városoktól és falvaktól távol állottak s mikor a rend a XVIII. században egymás után nyitotta meg iskoláit s a legnagyobb lelkesedéssel vetette magát a lelkipásztorkodásra, még akkor is voltak a rendnek remetekolostorai, hová minden rendtagot öt évi városi működés után áthelyeztek. Az Alföld pusztái és tanyái is remeteségek s azokon lakni és működni valóban Szent Pál remetesége a XX. században.

3. A Pálosok azonban nem maradtak örökre az erdők sürüjében, hogy csak a saját lelkük üdvösségét munkálhassák, hanem Róma rendeletére előjöttek a magányból s a dominikánusokkal és ferencesekkel a kúnok megtérítésére indultak. Ha a XIV. és XV. század pálosai a kúnok közé mehettek lelkeket menteni az egyházba és — mert a téritéssel előkészitették a magyar hazába való bevándorlásukat és a magyarságba való beolvasztásukat a magyar haza számára, akkor a XX. század pálosai is elmehetnek az alföldi tanyákra, hogy a szekták és bolsevizmus által veszélyeztetett lelkeket hitükben és magyarságukban megerősitsék és a hazának megtartsák őket.

4. A Pálosrend volt az első, mely két század előtt szabályai közé iktatta, hogy a rendtagok kettesével járják be a falvakat és tanyákat s ott a gyermekeket és felnőtteket a hit elemeire tanitsák s a hitben megerősitsék. Ezért a Pálosrendet bátran a vándorapostolok rendjének mondhatjuk s a pálosok méltók arra, hogy az egyház és haza mint vándorapostolokat küldje őket apostoli munkára.

5. A Pálosrend nem volt papi rend. Az első századokban igen kevés volt köztük a felszentelt pap, későbbi századokban is volt köztük, ki inkább csak a tudománynak és művészetnek élt. Azért a rendtagok mind kivétel nélkül csak a Frater címzést viselték, mint azt Frater György esetéből is látjuk. A Pálosrend ma sem szoritkozik csupán a papokra, hanem felvesz más végzettséggel biró egyéneket is, főleg tanitókat és tanárokat, mert tanitószerzet is volt, és gazdászokat, mert a rendnek nagy érdemei vannak a földmüvelést és állattenyésztést illetőleg is. Gondviselésszerü intézmény volna az Alföld számára az a szerzetesrend, mely nemcsak egy-egy papot, de egy-egy tanitót, sőt egy-egy gazdászt is tudna adni egy-egy tanyai központba s igy a kis szerzetház a hitnek, a tudásnak és az okszerü gazdálkodásnak is iskolája volna.

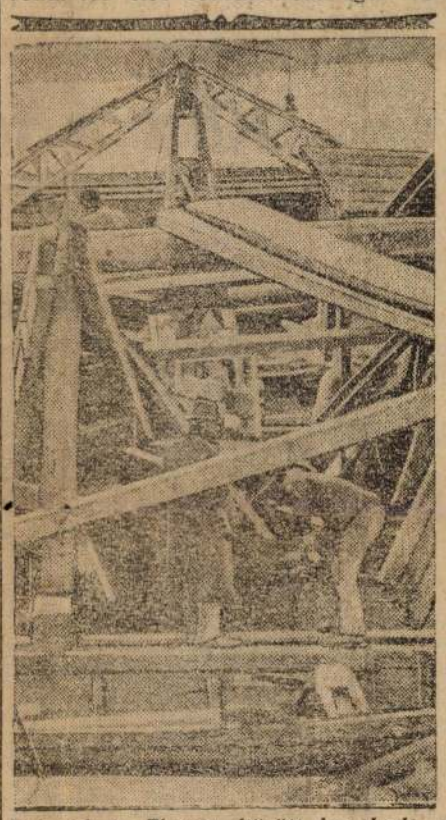

Belgrád és Zimony között leszakadt a Duna-hid. 13 munkás életét vesztette.

Minthogy Szent Gellért vitte Szent Pál remeteségét a Bakony erdejébe, a Pálosok mindenkor mint egyik ősüket tisztelték Szent Gellértet s képe ott volt minden pálos-zárdában, de hűségesen mindig pálosruhában ábrázolva. Akik évszázadokon át mindig magukénak vallották Szent Gellértet, azok méltók arra, hogy Szent Gellért ereklyéihez őket is meghivják s Szent Gellért örökségében munkakört nekik is biztositsanak a magyar szentévben!

Minthogy Lengyelországban van egy-két magyar Pálos szerzetes, itthon pedig egy-két száz magyar ifjú és kész diplomás ember, ki türelmetlenül várja, hogy a Pálosrendbe beléphessen, nagyon kivánatos volna, hogy a szegedi egyházi és kulturális központ megalkotói hazahozzák Lengyelországból a magyar Pálosokat s a fogadalmi templom árkádjai alól útnak indítsák őket a tanyákra, hogy mentsék meg a lelkeket és a magyarságot, mert Szeged az Alföldért van!

Galambos Kálmán.

A modern művészi mozgalmak

Irta: Glatz Oszkár

Minden művészi mozgalom, mely az egész müvelt világra kiterjed — nem lehet egy véletlen; néhány hóbortos, vagy csaló örültségének vagy szemfényvesztésének eredménye. Például a naturalizmus- és impresszionizmusnál „egy vonást se természet nélkül" volt a jelszó. Ez a felfogás kétségtelen nagyon egyoldalú és igy a reakciónak s egyoldalúnak, véglegesnek kellett lennie. Logikus tehát, hogy az izmusok lassankint teljesen kitessékelték a természetet a művészetből. Azt is lehetne mondani, hogy az izmusok a sebész munkáját végezték, aki az élettelenné, dogmává vált sejtszöveteit a naturalizmusnak kioperálták a művészet testéből. És mondhatni, hogy ezen munkájuk nem volt sokkal rokonszenvesebb, mint amilyen a beteg számára az operáció. De miként a szerencsés operációnak, úgy az izmusok működésének is megvan a maga pozitiv haszna.

Felszabadulást jelentenek, — szinbeli és formai felszabadulást — a mai fiatal generáció számára, amely újra visszatér a természethez. Ez a természet nem jelent többé egy szigorú zsarnokot, melynek alapján kénytelen ellenőrizni minden vonását, a természet számukra a bőség szaruja, annak formáit, színeit, kedvök szerint válogatva, állitva össze.

Hiszen igy történt ez mindig; a művészet soha azelőtt nem volt tiszta naturalizmus a Courbet-k, Leibl-ek szellemében, sőt a tiszta száraz fotografikus naturalizmus csak a tehetségtelen, a mélyebb érzés nélküli művészet alkotásaiban található, a finom művész mindig transzponál, alakit ösztönszerüleg, öntudatlanul. De azért persze arról a szuverénitásról, amellyel az „öregek" kezelték a természetet, a mult század második felének naturalista művészeinél szó sincs.

Holbein, Dürer, Brueghel csak rajzokat készitettek a természet előtt, ezek alapján festették meg képeiket, a színeket „fejből" hangolva össze, Holbein arcképeinél is csak raizai, szinjegyzetei alapján.

A mai fiatalság új utakon járó része éppen ily szabadsággal kezeli a természet szolgáltatta anyagot; csak harmóniára, belső egységre, dekoratív hatásra törekedve, szabad színvonal és formakezeléssel. Vallják, hogy a természet nagyon ritkán és kivételesen nyujtja azt a tökéletes harmóniát, melyet a mult nagy művészeinek remekein élvezünk.

Az izmusok a képzőművészet ezen elemeit függetlenitve a természettől újra hangsúlyozták, hogy ezen elemeknek tényleg megvan a maguk független misztikus élete, amelyet nem szabad a természetnek teljesen alárendelni, csak melléje, mert csak a kettőnek egyenjogú összeházasitása jelenti a művészi alkotás tetőpontját. Egy „új stilus" felé haladunk, mint ahogy az már gyakran történt a müvészetek történetében és a mai fiatalság azon része, melyet érintett ezen új stilus, természetlátás szele — ezen fiatalságnak komolyan kereső értékes része még hosszú és keserves munkát kell hogy végezzen, amig célt ér, amig teljesen sikerül neki az izmusok szolgáltatta eredményeket a természet iránti tisztelettel összeegyeztetni; megtalálni azt az újabb harmóniát, amelyben egyik rész sem érvényesül a másik rovására.

Nem csoda, hogy ezen munka eredményében azoknak van főrésze, akik maguk is összejárták az izmusok labirintusát, megismerkedve közvetlenül ama művészi alkotó elemek lényegével, természetes, hogy ezek újra visszatérve a természethez, egészen más felszereléssel tudják felvenni a harcot, mint azok, kik sose tértek le a természetkövetés szigorú útjáról, — az magától értetődik; azért sose bánom, ha tehetséges növendékeim, kik már határozott bizonyitékát adták komoly mesterségbeli tudásuknak, egy ideig experimentálnak. Én magam sose fogok ezen stilkereső munkájukban résztvenni, túlsoká eveztem a naturálizmus és impresszionizmus vizein; de azért ezen törekvések többékevésbbé nyomot hagynak a legtöbb magam fajta müvész munkájában is, talán nálam is fognak érvényesülni. De ha nem is érvényesülnének, az se lesz baj, mert végre is nem az a fontos, hogy ki hová tartozik, hogy mennyire „modern": hanem, hogy müvészetében tud-e fiatal maradni?

Hol késik a pécsi ródlipálya?

Hála Isten leesett az első hó! A Mecsek öreg háta fehéren világít a város szűk utcái felé és csalogatja, vonzza a két év óta nem mutogatott ősz fejével a sportolók ezreit.

Nem egy szív megdobban ilyenkor s ujjongó örömmel tölti el a látvány a fiatalságot. Talán csak a sportárú kereskedők tudnák megmondani, mit jelent a hó a városiak életében. Az még meg tudja nyitni a pénztárcákat ebben a pénztelen világban is, mert hát szánkózni, sielni, azt kell, még ha tavalyelőtt eltörött is a ródli.

S megindul a hóvárók hosszú sora a Kardos-útnak, Tettyének valami csuszószerszámmal a hátán, hogy kiélvezhesse végre a száguldást. Magam is a télisportok rajongói közé tartozom s így a többiekkel tartottam, bár nem volt valami bizalomgerjesztő a városban olvadozó cm-es hóréteg. De majd fönt!

A Mátyás Flórián-utcáig nem is zavart meg semmi, ám az ott posztoló „rendkívüli" közlekedési rendőr már kezdett bosszantani. Természetesen a két év előtti ródlizási tilalom jutott eszembe, melyről bár tudtam még, hogy érvényben van, mégis érdeklődtem a biztos úrnál barátságos jónapot keretében: Szabad itt ródlizni?

Persze erélyes „nem" volt a felelet, de azért tovább kérdeztem ártatlan hangon: Hát hol szabad?

A keresztig!

Ja?...

Szerencse, hogy a beszélgetéssel elterelte a figyelmét, mert egy szerencsétlen egyén gyanútlanul ép akkor száguldott át a „demarkációs" vonalon. Így megszabadulva járműve elkobzásától. Efölötti örömében aztán úgy telekiabálta a hegyoldalt a vészes „rendőr" szóval, hogy mindenki menekült amerre látott. Pedig a jószívű biztos 10 méterrel a kereszt alatt állt meg.

A lépcsőknél újabb ismerősre bukkantunk: Egy másik jószívű bácsira, a nagy csizmában topogó hegyőrre. Szegény fázott a nagy csizmában. Mióta ácsorogthatott itt a szerpentinek alján?!

Neki is nagyot köszöntünk s miután jól megigértük, hogy nem fogunk az útra merészkedni sível, fölengedett bennünket a hó birodalmába.

Még hallottuk, amint egy felülről jövő srácot alaposan leszidott a ME. utainak szánkóval való botrányos rongálásáért. Pedig jöttek még többen is lefelé. Tudja a csuda, hol kerültek fel a jól őrzött hegyre.

Az egyik — középiskolás — hallva társa bajba jutását, sírva menekült hozzánk: Engem is megver a csősz-bácsi, ha lemegyek!

Hát az valószínű, nyugtattuk meg többen, majd mégis megsajnáltuk, mert az éjjelt biztosan valamelyik fa tetején töltötte volna ijedtében s egy mellékútra igazítottuk, melynek alján talántalán nincs hatósági közeg.

Eddig a mese, de most már komolyan kérdem, mi szükség van erre. Azt régen tudjuk, hogy a sportnak nem sok barátja van a városban, de a ME.-nek nem kizárólag két-három öregúr téli sétáját kell biztosítania az összes utak lezárásával. Megengedem, hogy a ME. tagok nagy része nem kíván ródlizni, de nem is járnak valamennyien a Mecsekre, pláne télen, hóban. S biztosan tudom, hogy az a pár úr is máshová megy inkább sétálni, ha egyszer felvilágosítaná őket valaki, hogy mit ártanak ezzel az ifjúságnak.

Mert sportra, testedzésre mindig szükség van, s mennyivel inkább áll ez télen, mikor a szűk, rosszlevegőjű lakások, iskolák csukott ablakai sápadtságot lehelnek a fiatal arcokra. Most szünet van s mennyi jó levegőt vonnak meg a fiataloktól a tilalommal. (Gyerek gyalog nem megy fel, mert az unalmas neki, örüljünk, hogy szánkózni szeretnek.) Persze össze lehetne egyeztetni a sétálók és szánkózók érdekeit is. Az utóbbiak nem kérnek többet, csak egy utat. Mondjuk a misinai vágáson levő kereszttől a menedékházig. Vagy a lövölde térig.

Persze néha az útrongálás is erős kifogás, de a kifogásolókat bármelyik szakértő felvilágosíthatja arról, hogy a sima szánkótalp édes-keveset árt a kövezetnek. Meg aztán a lábtörések se aggasszanak senkit, mert egészen biztosan felére csökkenne azok száma, ha nem kellene annyi sportolónak két rövid pályára összeszűfolódnia.

Ne is próbálják leszoktatni a fiatalságot a téli sportokról, holmi kis Franciaemlékig terjedő séták emlegetésével, mert az nem elég testedzés egy fejlődő szervezetnek.

Végül pedig, már 100 éve állhatna egy külön e célra épített pálya. A város idegenforgalma szempontjából sem volna hátrányos, s nem ártana a lábtörések, szellőzetlen tüdők kedvéért sem megépíteni. Túl sokba sem kerülne, hisz nem kell hozzá sem alapkövezés, sem 8 méter széles terület. Aztán a munkanélküliség enyhítésére is elkelne kis földmunka, meg favágás.

A Misina háta mögül lehetne lehozni nagy kanyarodóval az építendő utat a Ptacek pihenőig s onnan az Irma-út árnyékos völgyében a Tettpéig s máris az ország legszebb 4 km.-es pályáját mondhatnók magunkénak. Az egész egy nyomtávú legyen, s fölfelé mehetne mindenki a szerpentinen.

Bizonyosan akadt már okosabb gondolat is a témát illetőleg, de nem várhattunk annak megnyilatkozásáig, mert itt a hó s pár ezer sportolni vágyó fiatal várja a kérdés helyes elintézését. Ha sík területen fekvő városok tudnak dombot emelni a ródlizók kedvéért, Pécs se rontsa le a már meglévő hegyet.

Trinn Zsigmond.

Köd a tengeren

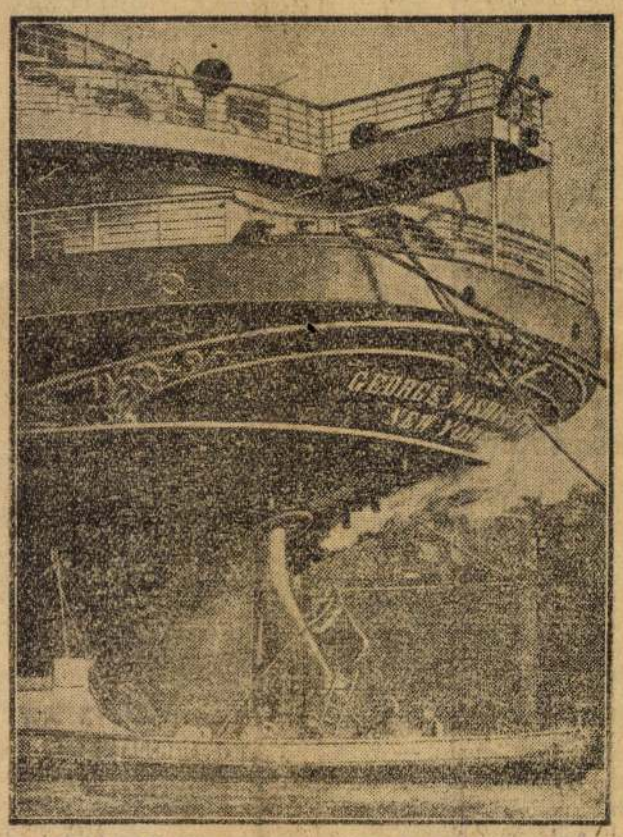

Az amerikai „Georg Washington", amelyet Hamburg kikötőjében egy másik hajó súlyosan megroncsolt. Ezt a katasztrófát is a köd okozta.

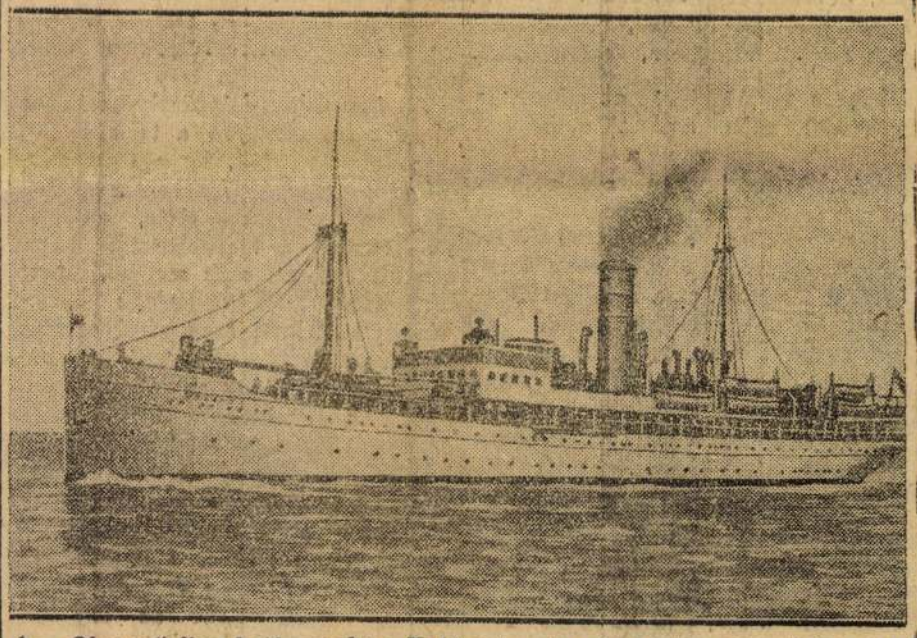

Az „Oberon" finn hajó, amely a Kattegatra borult ködben összeütközött egy másik hajóval, léket kapott és elsüllyedt. 17 utasa 28 főnyi személyzete elpusztult.

Megható jelenet a mohácsi vásáron

A megszállott területi sokac átjött a határon, hogy mégegyszer lássa a magyar csendőrt

Pécs, dec. 27. — A legutolsó mohácsi vásár alkalmával jöttek át a megszállott Baranyából, azokból a községekből, amelyek beleesnek a határmenti zónába.

Köztük volt egy öreg sokac is. Már a 70 felé ballag és azelőtt sokat járt be Mohácsra, ismerős volt a városban, azonban mióta elszakították Délbaranyát, nem jöhetett egyszer sem át. Most kapott először három napra határátlépési igazolványt.

Egyik régi ismerősével találkozik:

— No, mi járatban öreg? — kérdi.

— Hát átjöttem egy kicsit — mondja.

— Mi ujság odaát — firtatja tovább az ismerős.

Az öreg csak legyint búsan, szomorúan. Nem szól egy szót sem. A szeme azonban beszél s vad láng lobban fel benne.

— Hogy tetszik ideát? — kérdi tovább most a jó barát.

Megint nem válaszol semmit az öreg, csak szipákolni kezd az orrával, előveszi a zsebkendőt, megtörli a szemét, mert azok bizony könnybeborultak.

— Megnézett mindent? — beszél most már meghatottan a mohácsi.

— Meg — válaszol a polgár. Voltam a Vármegye utcában, ahol a főszolgabíró úr van. Elmentem az udvarba s körülnéztem magamban egy kicsinykét, hogy is van ott. Ugy-e, mint mikor még mi is idejártunk... Azután ott találtam a Németh főszolgabíró urat... és...

— No és?...

—... És megismert. Mert hogy én is bíró voltam, mikor ő még szolgabíró volt. És kezet fogott velem. Megkérdezte, hogy hát hogy vagyok és mindent... Majdnem sirtam. De ő is majdnem...

— Hat miért?

— Csak — mondotta. Merre van a csendőrlaktanya?

— Majd elvezetem — mondotta a mohácsi.

Végig mentek a Deák téren s beléptek a laktanyába. Az öreg sokac levette a kalapját a szoba előtt s úgy állott meg meghatva. Majd tisztességtudóan kopogott s belépett.

— Jó napot kivánok — köszöntötte a biztost.

— Adjon Isten öreg — válaszolt a csendőr. Hát mi járatban?

— Csak egy kis kérésem volna — mondotta.

— Hadd halljuk?

— Kérném szépen... ha meg nem sérteném... hogy tessék felteuni a csendőrkalapot a fejére... a kakastollast...

Most hirtelen nyilt az ajtó és két másik csendőr lépett be kalappal a fején, kakastollasan, fegyverrel a kézben. Az öreg sokac szeme meghatottan simogatta őket végig és könnybelábadt.

— No, most már nyugodtan halok meg... Mert azért jöttem, hogy mielőtt meghalok, még egyszer lássak egy kakastollas magyar csendőrt és a főszolgabíró urat.

S utána kezetszorított a biztossal, a csendőrökkel és sürün törölgetve szemét zsebkendőjével, eltávozott.

Pusztuló népviseleteink és a magyar társadalom

Irta: Glatz Oszkár

Csalog doktor cikkemre tett megjegyzései későn kerültek kezembe, örülök, hogy valaki — akárhogyan — érdemesnek találja a tárgyhoz szólni. Persze Csalog úr fejtegetéseivel nem értek egyet és köszönöm neki, hogy azok alapján kiegészíthetem cikkemet.

Minden új szellemi áramlat eleinte *csak* az úri osztályban terjed és nagyon sokáig tart, amíg a népet is áthatja, amely sokkal konzervatívabb. Az úri osztály levetette viseletét a mult század közepén; a biedermayer volt az utolsó úri viselet. Levetette akkor, amikor az európai úr leggazdagabb volt és legtöbb módja lett volna a *cifrálkodásra*. De ugyanakkor, a jobbágyság felszabadulásának idejében, kaptak erre engedélyt a parasztok, kiket addig szigorú törvények tiltottak ettől a cifrálkodástól. A paraszt a mult század közepén még liberalizmusmentes volt és viseleteink legnagyobb része akkor kapta meg itt-ott ma is élő gazdag formáját, örömére tellett a csillogásban.

Hátrányt jelentett aztán művészi szempontból, hogy lassankint mindjobban a gyárak vették át a viseletportéka előállítását, holott azelőtt a nép maga készítette őket, azért némely viseletben még ma is él a kézimunka. Hogy éppen a leggazdagabb vidékek vették igénybe a gyárakat — az természetes. Így a népviseletek fénykora tényleg a liberális időkbe esik, a pusztulás akkor kezdődött, amikor a liberális anyagias szellem átkezdte hatni a parasztnépet is. Az

Régente, a történelmi stilusok idején is az úri ruha a forrás, melyből a parasztság meritett — mivel az a forrás ezúttal bedugult, az úi ruha majmolása lett a jelszó. És ha ez a modern úri ruha a l egkétségbeejtőbb ruházkodás, amelyet az emberi szellem eddig kiagyalt — akkor *a kivetkőzött paraszté* ízléstelenségben, sivárságban és jellemtelenségben még messze túlesz rajta. A zsakettes és micisapkás parasztlegény és a slafrokkos-blúzos parasztleány karikatura, ezekből kiveszett a müvészet utolsó árnyéka is. A nép a kötetlen liberális szellem hatása alatt elvesztette minden érzékét viseleteink szépsége iránt és én tudom, ki köztük élek, hogy a fiatalságnak ma ez a felemás úri ruha *jobban tetszik*, mint az ő régi legszebb viseletük, amely rendesen a boltosok segítségével szemükben maskarává aljasul. A liberális gondolkodás destruktív hatása művészi szempontból csak századunk eleje óta érvényesül Európaszerte a parasztosztályban, persze nagyon különböző időkben és mértékben. Legelőször a nyugati legcivilizáltabb országokban pusztított és előbb a síkságban, mint a hegyek között, de állandóan és így volt ez Németországban is, anol — különösen Ausztriában az Anschluss előtt legnagyobb mértékben dühöngött a viselet-destrukció, ugyanott tehát, ahol ma a cikkemben vázolt nagy fellendülés állott be a nemzetiszocializmus teljesen ellentétes szellemének hatása alatt.

A drágaság szerepe — a német példákból is látszik — jelentéktelen. Miként a magyar úr, aki irredenta okokból a mult század közepén a biedermayerekből kialakította szép magyar ruháját és ezzel hazai úri viseletünk halálának dátumát néhány évtizeddel kitolta a kiegyezés után, *nem anyagi okokból* vetette el rögtön szép ruháját, hogy ugyancsak a nemzetközi gúnyába öltözzék, hanem tisztán lelki okokból, — úgy a parasztoknál is a gazdag lány veti le elsőnek szépviseletét és bizonyos, hogy a szegény lányok iparkodnak őt erre csábítani, hogy ők is kivetkőzhessenek a drága holmiból. Csak ott, ahol a *szépérzék kiveszett és a hagyományhoz való minden ragaszkodás — ott van igazán vége a viseletnek*, mert vége a stilusalkotó képességnek. *Hiszen a stilus alapa nem a cifrálkodás!*

A bujáki vénasszonyok cifraságmentes, egészen olcsó sötét ruháikban egyetlen piros szoknyaszegélyükkel, éppen olyan szép viseletet jelentenek, mint a fiatalok tényleg cifra ruhája temérdek pántlikájával, margu és egyéb díszével, koszorúkkal! Ne feledjük, hogy a viseletek folyton átalakultak és átalakulnak, sőt a németek felfogása szerint csak azok maradhatnak életben, amelyek erre képesek. Ha a népben élne még a viseletekhez való szeretet és ragaszkodás, úgy könnyü volna neki a mai drága viseleteket olcsókká, higienikussá átalakítani, — a *lényeg*, a stilus feláldozása nélkül! Igy a sárközi, a legcifrábbak egyike is — de nagyon kétlem, hogy ez — mint Csalog dr. állítja — tényleg sikerült volna Sárközben népünk mai szellemisége mellett, melynek szimboluma „a slafrokk".

Szabadjon még Csalog úr utolsó fejezetére utalnom, hol hivatkozik a népviseletügy komplikáltságára és folytatja:

„Pontos vizsgálatnak kellene alávetni minden vidéket s a gazdasági viszonyokat és a népmüvészet szempontjait össze kellene egyeztetni és így lehet majd arról beszélni, hogy mi a magyar társadalom kötelessége".

Hát uram, ki legyen az a bizonyos, aki az említett vizsgálatot végezze? Én más erre hivatott tényezőt nem ismerek, mint a mi társadalmi egyesületeinket és a törvényhozást, a társadalom képviselőjét. Ezek hozták létre Németországban is a nagy Pálfordulást. Nálunk a nagyszerű gyöngyösbokrétán kivül, amely hiába mutogatja újra és újra a mi társadalmunknak pusztuló kincseinket és a Baross-szövetségen kivül, amely a magyar úri ruháért csinál propagandát, amelynek sikere egyszersmind népviseleteink leghatásosabb fellendítője lenne, nem ismerek más társadalmi szervet.

Itt *csak a gyökeresen megváltoztatott szellem* tudna még segíteni az utolsó percben — mint Németországban és én számítok rá, hogy ez a Pálfodulás nálunk is be fog köszönteni.

BAROSS SZÖVETSÉG 1919 AUG.

Könyvet, színházjegyet PFEIFER Ferdinándtól Budapest IV., Kossuth Lajos-u. 5. Telefon: 185-730.

Vásároljunk a Baross Szövetség tagjainál!

VÁSZON FEHÉRNEMU KELENGYE MÖSSMER cégnél, IV., Váci-u. 1.

Férfi fehérnemű csak mérték után NYAKKENDŐ, ZSEBKENDŐ KUNDMANN MÁRIA VALÉRIA-UTCA 7. (Hungária-szállóval szemben)

Gyermek és intézeti ruhák BUDAN Kuti Józsefné Bpest, I., Krisztina-krt 32. A templomnál

Olajfestmények legnagyobb választékban: Solymosi képszalon IV., Károly-körút 26. Tul.: Mészáros Ferenc

CSERY GYULA szűcsmester I. Bástyasétány 2 főherceg udv. szállító Perzsiabundák stb Ezüst- és kékrókák, nercek, alakitások. Olcsó árak

Tankönyvek KÓKAI LAJOS könyvkereskedése, Budapest, IV., Kamermayer K.-utca 3. Telefon: 189-464 és 189-441. TANKÖNYVÁRUSITÁSRA HATÓSÁGILAG KIJELÖLT CÉG

Bundák boleró k, ezüstrókák, nerzek nagy választékban. Javitások, átalakitások. Varsányi Lajos-nál IV., Muzeum-körút 7.

Vászonáru fehérnemű kelengye KUNZ Petőfi Sándor-utca 16

Mahunka Ferenc Vászon, fehérnemű, kelengye V., Erzsébet-tér 2. sz. Telefon: 387-115. Főtisztelendő papság zárdák, intézetek szállítója

Bel- és külföldi férfi és női gyapjuszövetek, selymek ÜRMÖSSY és EÖRDÖGH IV., Petőfi Sándor-utca 3. (Udvarban.)

Cipő elegáns, jó, olcsó Domonkos-nál VI., Teréz-körút 27. Nagy választék! 50 éves cég!

Hőrcsög — pézsma Perzsabundák Ezüst- és kékrókák Divatos átszabások Somogyi szűcsnél IV., Kossuth Lajos-utca 13. a félemeleten

SPORT CIKKEK SKABA ÉS PLÖKL IV., VÁCI-UTCA 40. TELEFON: 182-421.

ÁDÁM J. finom úriszabósága, textil kiskereskedés, szövet eladás II., Lánchid-utca 7-9. Telefon: 350-586 Nagy választék

1942-es RÁDIÓK GRAMOFONOK, ZENEGÉPEK és alkatrészei nagy választékban. Részletre is. MAULIS-tól IX., Ráday-utca 11. Telefon: 186—203. RÉSZLET, CSERE.

CIPŐT TIMÁRTÓL RÁKÓCZI-ÚT 52

FÉRFI ING URI DIVAT és női fehérnemű özv. Glass Viktorné IV., Múzeumkörút 1.

LEIDENFROST IV., Pázmány Péter-tér 5. Gyapjuszövet-selyem

Iskolaszer Papiráru Töltőtoll Névjegy Farkas Tibornál Kecskeméti-u. 8

TOTH LÁSZLÓ gyermekruha szaküzlet Iskolai formaruhák IV., Múzeum-krt. 27.

Ajándéktárgyak porcellán ÜVEG Ilouszky-nál JÓZSEF-KRT 59

ING mérték után is BAZSÓ harisnya VIII., Baross-u. 66. Telefon.

TEXTILÁRUK BEHOZATALI KFT BUDAPEST Muzeum-krt 11 Tel.: 182—400 Eladás nagyban

Festményeket jól vehet HOFFMANN FERENC-nél BUDAPEST (Közp. Városháza) IV. KÁROLY-KÖRÚT 28

kalapokat Nagy Ferenctől Károly király-út 1. Erzsébet-körút 27

GERESCHER cipőt IV. Muzeum-krt 33

Butort ön is legjobban részletre is legolcsóbban Tomory és Társánál vásárolhat. VIII., Baross-utca 19.

TINTENKULI AZ ÖN HŰ SZOLGÁJA Ára: P 14.- DIJTALAN névbevésésse GYÁRI LERAKAT ECKER BUDAPEST-VIII. VAS-U. 12 VIDÉKRE-UTÁNVÉTTEL-BÉRMENTVE

Szabó és Talos IPARMŰVÉSZ IRODA-ÉS LAKBERENDEZŐK Bpest V. Eskü-tér 6. TEL.: 183-608

Bunda ÁTSZABÁS Boleró MODELLEK Bodnár SZERINT szücsmester, IV. ker. Párisi-utca 2.

TIPOLD ZONGORA Nagy választék! Olcsó ár! Javítás, hangolás. RÁKÓCZI-UT 61 Divatcsarnokkal szemben.

GYÖRFFY IMRE lakásberendező STYL műbutorok IV., Irányi-utca 15.

Bútort Szőke és Lukács keresztény műasztalosok bútorcsarnokából. Fizetési kedvezmény IX., ÜLLŐI-ÚT 19. Telefon: 188-628

Gergics József szövet, posztó, bélésáru nagykereskedő. Budapest, VII., Madách Imre-tér 1. Telefon: 226—841.

BŐRTALPU MŰTALPU CIPŐK nagy választékba GAÁL Vámház-körút 9.

OLCSÓ TEXTIL-ÁRUK BORSAI JÁNOSNÉ importőr, nagykereskedés, Budapest, IV., Vámház-körút 6. Tel.

Jégszekrény zománcedények háztartási cikkek evőeszközök Jeszenszky Jenő IX., Ráday-utca 17. Telefon: 185-435.

BUTORT KERESZTÉNY BUTORIPAROSOK SZÖVETKEZETÉBEN vegyen VIII. ÜLLŐI-UT 14

Butort részletre is MÓZES ISTVÁNTÓL Szent István-körút 11.

Szemüvegek Fotokészülékek CALDERONI ÉS TÁRSA Budapest, Vörösmarty-tér 1

SZÖVET, SELYEM NAMÉNYI IV., Szervita-tér 8 (Kamermayer-u. sarok)

BUTOR Molnár-nál VI., Nagymező-u. 30. Modern kombinált szoba, kárpitos árú, háló, konyha. Fizetési kedvezmény. Telefon: 115—528.

STYL BÚTOROK nagy választékban TóthJózsef koszorúsmesternél VIII., Sándor-tér 4.

CONTINENTAL IRÓGÉPEK, KÖNYVELŐGÉPEK vezérképviselete GOY ÉS KOVALSZKY RT BUDAPEST, V., NADOR-UTCA 11. SZ. Telefon: 114-630, 124-580, 126-933.

KONCZ órás-mester BELVÁROS, PILVAX-KÖZBEN

Vászon fehérnemü csecsemő- és menyasszonyi kelengye KISS ENDRE V., TISZA ISTVÁN-U. 16. VII., RÁKÓCZI-ÚT 10.

TERE-FERE

Amsterdam központi pályaudvarán olyan helyiség található, ami szokatlan az efféle helyeken. Az egyik hatalmas teremben ugyanis játszóteret rendeztek be a gyermekek számára. Kis állomások, vasutak, alagutak, viaduktok, jelzőberendezések, váltók vannak mindenfelé, a sineken lokomotivok és vonatok cikkáznak össze-vissza. A játszóhely rendkivül népszerü, az elmult évben 47.000 látogatója volt, ezek között 15.000 felnött, akiknek jórésze a gyermekekkel versenyezve játszott a kis vonatokkal.

*

A világ legsúlyosabb embere 250 kilójával aligha talál versenytársra. Annak, hogy a szükös háborús viszonyok között is el tudta érni ezt a tekintélyes súlyt, az a magyarázata, hogy Montareni úr jóforgalmu hentesüzlet tulajdonosa. Kitünő étvágynak örvend, másfél kiló kolbászt együltőhelyben elfogyaszt. Triesztben városszerte ismerik a hatalmas termetü férfiut, aki üzleti ügyeinek elintézésére külön, saját súlyára méretezett motorkerékpárt használ.

*

Ebben az évben van a gombostü feltalálásának 600. évfordulója. Iparszerüleg 1342-ben Nürnbergben állitottak elő először gombostüt. Ezek fáradságos kézimunkával, sárgaréz vagy vasdrótból készültek s ez a gyártási mód öt évszázadon át fenntartotta magát. Az első gombostügyártógépet 1812-ben helyezték üzembe. Mig a gombostü csak az újabb kor vivmánya, a varrótü és a tüztositótü már a legrégibb ókorban is ismeretes volt.

*

Az őszi szövetruhák legkedveltebb szine a drapp és szürke különböző változata. E divatszinek két, sőt három árnyalatából is szivesen állitják össze az uj toaletteket. Ugy a drapp, mint a szürke ruhákat gyakran diszitik valamely elütő szinnel, igy bordóval, füzölddel, buzavirágkékkel, barnával, sötétkékkel. Ilyen szinből készül a böröv, a sál, muszlinzsebkendő, a zsebek vagy a kihajtó gallérra tüzött virág. Ujdonság a kockásan levarrt bluz, illetőleg derékrész, kedvelt diszitési mód még a szegőzés és a finoman alkalmazott himzés.

*

Nálunk is nagy sikere volt a „Félvér" cimü svéd filmnek, amelyben a női főszerepet a csinos, rokonszenves Dagny Jorgensen fiatal lapp leány játszotta. A lappok nagyon büszkék voltak a tehetséges fiatal leányra, akinek általában mindenki nagy müvészi karriert jósolt. Most stockholmi lapok irják, hogy Dagny Jorgensen nemrégiben váratlanul meghalt. Szülőfaluja önszántából egy hónapig gyászolja a korán elhunyt leányt.

Három ruha, három kabát

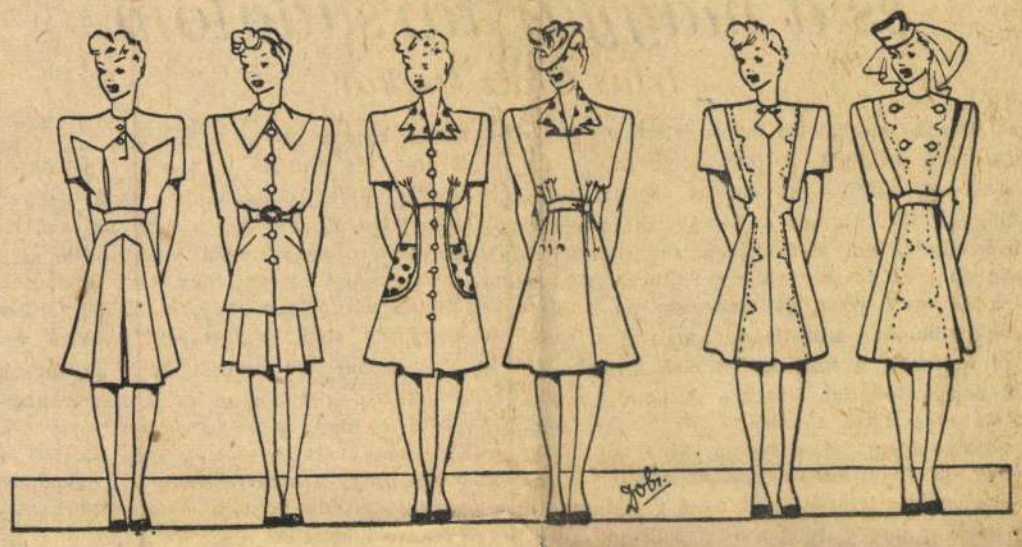

1. Sötétkék angoraruha, ugyanolyan szinü, vagy világoskék kabáttal. 2. Fekete ruha, gallér és zsebek fehér-feketepettyes anyagból. Hozzá szürke kabát, a ruha gallérja kihajtva. 3. Barna ruha tüzött disszel. Drapp tüzött kabát, nagy szövetgombakkal.

Lilike, az aranyos...

Irta: Bartók Irén

Négyen ülnek a vasúti fülkében: egy őszhajú, idős dáma, egy fiatal szőke hölgy és egy anya a bakfislányával. A szőke nő csakhamar belemerül egy piroshátú füzetbe, amiből nyilvánvaló, hogy a haldokló ponyvairodalmat támogatja, a bakfis képeslapot forgat, a két idősebb asszony pedig merengve tekint ki az ablakon, figyelve a tarlókkal váltakozó dúszöld kukorica- és cukorrépaföldek, legelésző csordák, elszórt tanyák nyugalmas képét.

A vonat lihegve falja a kilométereket. Jó félórája rohan már, amikor feltünedeznek egy külváros házai. Pár perc mulva a vonat befut egy nagyobb vidéki város állomására. Mozgásba jön az egész pályaudvar, hordárok cipelkednek, utasok sietnek a kocsik felé, fagylaltot, gyümölcsöt áruló gyermekek futkosnak fel-alá.

A társaság fülkéje hirtelen homályba borul. Mint amikor sötét felhő vonul a nap elé. A szemek rebbenve tekintenek az ajtó felé, amelyet valaki erélyesen félrerántott, aztán hatalmas termetü nő, valóságos Brunhilda jelenik meg a küszöbön. Magasságban és szélességben is annyira túlhaladja az ajtó méreteit, hogy csak meghajolva, némi erőlködéssel tud betódulni a fülkébe. A hölgy sötét köpenyben van, egyik karján valami fehér gomolyagot szorongat magához. Mögötte ugyanolyan arcvonású, csak valamivel alacsonyabb és vékonyabb nő nyomul befelé. Első pillantásra észrevehető, hogy a két hölgy közeli rokonságban van egymással. Kis és nagy táskák elhelyeztetnek, aztán a nővérek letelepszenek az őket megillető dupla helyekre. Szigorúan néznek az ajtón betekintő újabb utasokra, némán is kifejezve: itt már senki számára nincs hely!

Miután igy kényelembe és biztonságba helyezkedtek, Brunhilda lefejti karjáról a fehér gomolyagot és ölébe ejti. Szeme csupa gyöngédség, saját gyüszünyire csucsoritja, amint gügyögi:

— Lilike, aranyos, hát jól vagyunk igy, jól ül az én kis édes jószágom? ...

A gomolyag megmozdul. Kis fekete orr, két fül, két könnyező szem emelkedik a magasba. Bodrosszőrü, kopott, öreg öleb bontakozik ki és ijedten pislog úrnőjére. Pofáján állandó rémület ül, apró tagjai meg-megreszketnek, mintha mindenhonnan fenyegető veszélyek leselkednének rá.

— Kicsit meg van ijedve, szokatlan neki az utazás — mondja a nővér, megigazitva a kutya világoskék masniját.

— Nem ijedt, hanem álmos az én Lilikém, úgy-e? Korán kihúztuk az ágyacskájából, nem aludta ki magát, ez a baj. Próbálj aludni kutyuskám, húnyd be a szemedet ... igy ... igy ... Pszt, Elvira ... most ne zavarjuk ...

Elvira helyeslőleg bólint. Brunhilda jelentőségteljesen körülnéz, mintha figyelmeztetni akarná a társaságot: „Most csend legyen! Lilike alszik!"

Igen, Lilike alszik, vagy legalábbis alvást mimel. A két terjedelmes nővér meghatott pillantással hajol föléje. Szinte félős, hogy a túláradó érzelmektől elolvadnak a nagy melegben, bajt zúdítva ezzel önmagukra és útitársaikra is.

A szembenülő bakfis közben alig tudja elfojtani kitörni készülő nevetését. Észrevette ugyanis, hogy Brunhilda feltűnően hasonlit kutyájára. Ugyanolyan mopszlarca van. Ezt olyan mulatságosnak találja, hogy nem állja tovább: felugrik és kimegy a folyosóra, kikacagni magát.

A bakfis kivonulása felébreszti a szendergő Lilikét. A két hölgy fejcsóválva néz egymásra. Micsoda tapintatlan viselkedés! Próbálják csitítani, újból álomba ringatni a kutyát, de hiába! Lilikének most már elmegy a kedve az alvástól, felül, nyujtózik, nyöszörög, reszket és nagyokat pislog két védangyalára. Világos, hogy további alvásról egyelőre nincs szó.

— Talán szomjas? — kérdi aggódva Elvira.

— Lehetséges. Kérlek, vedd csak ki a kis táskából a termoszt és és a kis tányért.

Elvira teljesiti a parancsot. Kis tányér kerül Lilike elé, tele langyos tejjel, amit a kutya hangos lefetyeléssel tüntet el.

— Egy kis pástétomot ne adjunk?

— Ments Isten! Majd egy óra mulva!

Az idős dáma egyre komrabban hallgatja a nővérek enyelgését a kutyával. Elfordítja fejét és szigorúan az ablakra szögezi tekintetét, hogyha már hallani kénytelen, legalább ne lássa ezt a családi együttest.

Kisvártatva a fiatal szőke nő cigarettára gyujt. Kékes füstfelhő száll imbolyogva szerte a fülkében. Az öleb megrázkódik.

— Jaj! füst! ... — sikolt Brunhilda. — Nagyon kérem, — fordul a szőke hölgyhöz — legyen szives a folyosón dohányozni. Lilike nem türi a füstöt ...

A szőke nő elhagyja a fülkét s helyette a folyosóról egy szikár nő libben be.

— Milyen édes ez a kutyuska! — mondja a kopott jószágra. — Hány éves?

— Nyolc, — mennydörgi Brunhilda.

— Aranyos, aranyos! — áradozik a vendég. — Nekem is van otthon ölebecském, de nem mertem az útra magammal hozni.

— Milyen fajta az ön kutyája? — kérdi Elvira nyájasan.

— Törpe ratler. Olyan édes, olyan kicsi, elfér a tenyeremben ...

— Oh, igen, a ratlerek is nagyon kedvesek ...

— Nagyon kényes kutya, sokat kell vele törődni ...

— Az a helyes, — bólint Brunhilda, — a kutyával foglalkozni kell ...

— De nem igy, — leheli maga elé az ablaknál ülő őszhajú hölgy. Bosszúsan, látható idegességgel hallgatja a három ebtulajdonos társalgását. Brunhildáék Lilike szépségéről, okosságáról, kedvességéről mesélnek végnélküli történeteket, a másik a saját kutyájáról ömleng.

— És a táplálás, — sóhajt Elvira, — bizony nagy gond manapság egy ilyen finnyás állatot megfelelő koszttal ellátni ...

Az idős dáma forr a méregtől. Forr mindaddig, míg csak jó óra mulva a két terebélyes nővér ki nem száll a vonatból, kincsükkel együtt. Akkor megszólal:

— Vidéki asszony vagyok, — fordul útitársaihoz, — mindig volt és most is tartunk kutyát. Szeretem és becsülöm ezt a hűséges, ragaszkodó állatot ,de ilyen émelyitő cirkuszt művelni ... Lilike, ha értené, ömaga tiltakozna ellene, hogy úgy bánjanak vele, mintha tulajdon édes gyermeke lenne örnőjének ...

A Konyha

Friss tojás eltartása

Háziasszonyaink több oldalról fordultak hozzánk azzal a kérdéssel hogyan tartósitsák szükösebb időkre tojásszükségletüket, melyet most, a legkedvezőbb időnyben, augusztus közepétől szeptember közepéig gyüjtenek össze.

Erre nézve többféle tanácsot fogunk adni és pedig részben régi házirecepteket, minthogy a kereskedelemben kapható tojáskonzerváló szerekről itt nem szólunk. Előrebocsátjuk, hogy az eltevésre szánt tojásokat célszerü előzőleg átvi.ágitani tojásvizsgálóval vagy gyertyafénynél, hogy vajjon világosak-e, mert az esetleges sötét foltok azt jelentik, hogy a tojás romlásnak indult. Ugyancsak megjegyezzük azt, hogy a tojásokat csak akkor szabad megmosni eltevés előtt, ha tartósitó oldatban rakjuk el őket, minthogy a viz leoldja a tojáshéjat bevonó vékony hártyát s igy elősegiti a romlást.

Legegyszerűbben több hónapig is eláll a friss tojás, hegyével lefelé, tojásállványra sorjázva, száraz, hideg, de fagymentes helyen. Ugyancsak sokáig eltartható a tojás levegőszürő anyagok közé rakva. E célból a tojásokat rétegezve lerakjuk fürészpor, szitált fahamú, korpa, ocsú, köles, tökéletesen száraz, finom homok vagy konyhasó közé, vigyázva arra, hogy a tojások egymással ne érintkezzenek.

Egy másik módszer szerint a tojásokat levegőszigetelő anyagokkal bemázolva tartósitják, tehát a friss tojásokat megolvadt vaszasza., parafinnal vagy pedig vízüveggel vagy zselatinoldattal ecsetelik át.

Általánosan elterjedt szokás a tojásokat meszes vízben elteni. Ebben igen sokáig eltarthatók a tojások, minthogy a meszes oldatnak csiraölő hatása is van. A tojásokat legcélszerűbben széles szájú uborkásüvegekbe rakjuk s feltöltjük tiszta meszes vízzel (oltott mész és viz oldatával), vigyázva arra, hogy az oldat a tojásokat néhány centiméter magasan ellepje. Ezen meszesviz felszinén idővel réteg képződik, mely meggátolja bomlási csirák behatolását. Ennek az eltevési módnak hátránya az, hogy a tojás ideig meszesvizben állt tojások fehérje-sárgája feltöréskor összefut, tehát habbá nem verhető, továbbá az, hogy meszes izüké válnak. Ezt az utóbbi hibát javithatjuk oly módon, hogy a tojásokat használat előtt egy napig tiszta, hideg vízben áztatjuk. Tudnunk kell azt is, hogy a meszes vízben eltett tojás héja főzéskor könnyen reped, ennek úgy vehetjü e.ejét, hogy a tojás héját kifőzés előtt finom tűvel kilyukasztjuk. A meszes oldatban eltett tojásoknál tisztább izűek maradnak azok, amelyeket 1 rész jó viz üveg és 8 rész átforrált és lehűtött viz oldatában rakunk el, légmentesen lekötözve. Hosszú idő után azonban ezek sem alkalmasak habverésre és kifőzéskor ugyancsak könnyen repednek, tehát főzés előtt héjukat ugyanúgy átszúrjuk. Ezt az eltevési módot is megemlitettük, noha a vizüveg beszerzése ma nehézségekbe ütközhet.

RECEPTEK

Ürmösbor készitése.

Olvasóink kérésére közöljük az ürmösbor készitésének módját és pedig a főtt ürmösborét, amelynek előállitása jóval egyszerűbb a rácürmösénél. Veszünk hozzá frissen sajto.t, erjedének még nem indult, szűrt mustot, amelyet üstbe töltünk és gyenge tűznél, szorgos kavargatás mellett felfőzzük, a forralás közben képződött habot fakanállal gondosan eltávolitva. A főzést addig folytatjuk, míg a must eredeti mennyiségének kb. felébe besűrűsödött. A besürített mustot most hordóba töltjük s izesitjük a következő módon: hosszú, vékony tülzacskót vagy más, könnyű anyagból készitünk s ebbe rakjuk az izesitőket és pedig egy hektoliterre számitunk **100 gr szárito.t fehérürmöt**, 70 gr ezerjófüvet, 35 gr naranchéjat, mustárlisztet, tormát, szegfüszeget és 15 gr fahéjat. A fűszerekkel megtöltött zacskót most az aknanyiláson át a megtöltött hordóba akasztjuk s addig hagyjuk benne, míg a bor a kellő izt meg nem kapta. Az igy elkészitett borhoz adunk hektoliterenként 1 liter frissen sajtolt mustot, amelytől erjedésbe jön. Az erjedés teljes lezajlása után az ürmöst bedugaszoljuk és pincében érleljük. Megjegyezzük, hogy a fent felsorolt izesitők nem mind nélkülözhetetlen kellékek, vannak például, akik az ürmöst csupán ürömfüvel és tormával készitik.

A hozzánk intézett és pontos címmel ellátott kérdésekre levélben válaszolunk.

420. sz. keresztrejtvény

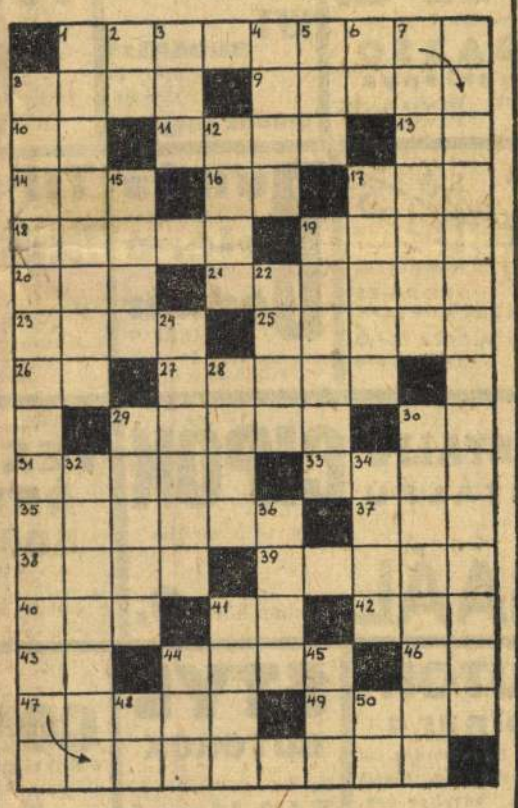

Vízszintes: 1. *Verssor Arany János egyik költeményéből.* 2. Véleménykülönbségből származik. 9. Vármegye a Tiszántúl. 10. Azonos magánhangzók, különböző alakban. 11. A ....., az ókor mennyboltot tartó titánja. 13. Neves művészettörténészünk nevének kezdőbetűi. 14. E-vel japán táncosnő és énekesnő. 16. Sebet enyhit. 17. . . . Victis! — Jaj a legyőzötteknek! 18. Vissza: aki szomjas, ennyi italért is hálás. 19. Igen fontos szervünk betüi. 20. M . . ., ősi kulturájú idegen törzs. 21. A nyomtatás egyik sürün használatos formája (névelővel). 23. Jogosan — latinul. 25. Keleti bódító szer. 26. Tamás Károly. 27. Ragadozó emlős (névelővel). 29. . . . . s, ókori görög költő. 30. Kicsinyitő képző. 31. Oltár — németül. 33. Legyilkol. 35. A burgonya teszi a hússal. 37. R. R. B. 38. V . . . . emel, tiltakozik közkeletü idegen szóval. 39. Francia iró és diplomata. 40. V. T. N. 41. Nem tegnap. 42. . . . Bull, XIX. századbeli világhirü norvég hegedümüvész. 43. Az ábécé egyik betüje fonetikusan. 44. Csodálatos — latin nönemü alanyesete. 46. Folyó lesz belőle. 47. A jó ember, ahol tud, ... 49. Elviseli.

Függőleges: 1. Csillagcsoport. 2. Tőszámnév. 3. Régi súlymérték. 4. A Morava mellékfolyója. 5. Jég, idegen nyelven. 6. Termékeny történetiró monogramja. 7. XVI. századbeli nagy lirikus költönk. 8. *Vízszintes 1. folytatása.* 12. A volt Horvát-Szlavonország egyik megyenevének első fele. 15. Folyó az ókorban. 17. Fehér — németül (fonetikusan). 19. Hitvány ember, aki barátot . . . . . (ékezethiány). 22. . . . . an, selyem kelméjéről híres keleti város. 24. Vissza: háromrészes fejdisz, korona. 28. Szakáll — idegen nyelven. 29. A királyi hatalom jelképe. 30. Egészen átéri. 32. Puskagolyó okozza. 34. Tehát — latinul (fonetikusan). 36. Nemi jelleg. 41. T-vel a közepén, közép németül. 44. Nekem — idegen nyelven. 45. Névelővel betü fonetikusan az ábécé végéről. 48. Nagybritannia. 50. Légüres tér.

Glatz Oszkár

Falu végén, repr.

Vas. Úp 1914.

269. l.

Kossuth Lajos szobrának le-
leplezése. — Thahy Kálmán beszédet
mond. — Kossuth Ferencz a kaszás legé-
nyek közt. — Rákóczi emléktáblája. —
Bercsényi emléktáblája. — Bottyán tábor-
nok emléktáblája. — A régi Rákóczi-
kastély Érsekujvárott, melyet emléktáb-
lával jelöltek meg ... 25
helpai tűzvész. *Uthy* Béla amateur-fel-
vételei: Ideiglenes hajlék. — A leégett
falu, háttérben az épen maradt temp-
lommal. — A tűzkárosult helpaiak ke-
nyérosztásra gyülekeznek. — A leégett
falu egy része ... 25
z angol vendégek megkoszorúzzák Kossuth
Lajos sírját. — Az angol vendégek a
Margitszigeten ... 25
ivándorlók a «Pannonia» fedélzetén. —
Gróf Vay Péter és a hajóskapitány a
»Pannonia» fedélzetén ... 25
ay Adám hamvainak eltemetése Vaján az
ideiglenes sírba. *Hunyady* László fényképe 26
a király szállása előtt. — Külföldi ka-
tonai attachék és környékbeli hölgyek 37
A budapesti Washington-szobor leleplezé-
séről: A szobor a leleplezés után. —
A szobor előtt. — Amerikai magyar höl-
gyek az ünnepélyen. — Zempléni Árpád
elszavalja ódáját ... 37
Az amerikai magyarok megkoszoruzzák
Szent István, Kossuth, Széchenyi és a
budavári honvédek szobrát (4 kép) ... 38
Római népünnepek (3 kép) ... 38
Az Eighty-klub tagjai Budapesten (4 kép) 39
A pörtschachi vasúti összeütközés (4 kép) 39
Semmelweis családja az emléktábla lelep-
lezésénél ... 40
A Semmelweis-szobor leleplezési ünnepé-
lyéről ... 40
A trónörökös fogadására alakult herczego-
vinai banderium vezetői. — Várják a
trónörököst. — Megérkezés a trebinjei
állomáson ... 40

Herczeg Ferenc emlékbeszéde Császár Elemérről

A *Pázmány Péter Tudomány Egyetem Barátainak Szövetsége* pénteken délután nagy és előkelő közönség részvételével ülést tartott, amelyen *Herczeg Ferenc* elmondotta emlékbeszédét néhai Császár Elemér egyetemi tanárról, a Szövetség volt főtitkáráról.

Herczeg Ferenc, aki rendkivül meleg szavakkal emlékezett meg régi barátjáról, többek között a következőket mondotta:

Császár Elemérben megvolt mindenekelőtt a felsőbrendü ember tüzes, örökké szomjas, nemes kiváncsisága az élet tüneményeinek mélyebb jelentősége iránt, ami végre is mindennemü kultura hajtóereje. *Császár* szellemét mintha szivattyuszerkezettel látta volna el a természet: mindent magába szivott, ami szellemi értéket az élet árja feléje sodort. Mindent akart tudni és mindent megtanulni. Sokat utazott és az európai turistaforgalom külsőségeit olyan részletesen ismerte, mint maga Baedeker. Vonzó egyénisége mindenütt szerzett neki barátokat.

A felsőbbrendü ember jellemző tulajdonsága a rendületlen szilárdság, amellyel ahhoz ragaszkodik, amiben felismerte életének isteni igazságát. *Császár Elemér* igazsága a tiszta vallás-erkölcsi felfogás és a nemzeti hagyományok mélységes tisztelete volt. Nála ez nem volt pártprogram, nem megkonstruált világnézet, hanem együtt született vele, szinte öntudatlanul és észrevétlenül élt benne, mint a vörös vérsejtek az ereinkben.

Császár Elemér hitt az irodalom nemzetépitő hivatásában. Tudta, hogy az irodalom a nemzet megvivhatatlan fellegvára.

Császár Elemérnek az volt a hire, hogy a sors kegyeltje. Igaz, hogy a pályáján könnyü szerrel ért el mindent, amire vágyott. Attól a naptól kezdve, hogy a Pázmány Péter Tudomány Egyetemen elfoglalta az irodalomtörténeti tanszéket, Gyulai és Beöthy szellemi örökösét látta benne a tudományos világ. Huszonhét esztendős volt, mikor a Magyar Tudományos Akadémia tagjává választotta. Elnyert mindent, amit Széchenyi tudós társasága kitüntetésképpen adhat.

Császár Elemér jól egyensulyozott, fokozatosan és szinte automatikusan a magasba törő pályájának szép és boldog házasélete adott szilárd lelki bázist. Mint vérbeli pater familias nagyon tudott bánni a pénzével és mesterien tudott gazdálkodni az idejével. Ő volt Magyarország egyik legelfoglaltabb embere és mégis — mindig mindenre ráért. Acélos, vidám és bizakodó ember volt, életszokásaiban józan és mérsékelt. Szinte hihetetlennek tetszett, hogy *Császár Elemér* betegségről panaszkodott, pedig ekkor már az Ur angyala ott várakozott a küszöbe előtt, hogy kézbesitse a legfelsőbb bevonulási parancsot...

LEGUJABB

Hivatalos francia nyilatkozat Hull kijelentéseiről

Vichy, jun. 6. (Német TI) Hull amerikai külügyminiszternek a francia-amerikai viszonyról tett sajtónyilatkozatával kapcsolatban Vichyben pénteken este a következő *hivatalos nyilatkozatot* tették közzé:

Hull amerikai külügyminiszter a sajtóértekezleten a francia-amerikai kapcsolatokról tett nyilatkozatában azt mondotta, hogy ha a francia kormány más hatalmakkal a támadás és a kényszer céljából való együttműködés politikáját teszi magáévá, az Egyesült Államoknak ezt a politikát barátságtalannak kellene tekinteniök.

Mértékadó francia körökben *csodálkozásuknak* adnak kifejezést, hogy Hull amerikai államtitkár a támadás és kényszer politikájaként jellemzi azt a politikát, *amely senki ellen sem irányul,* más hatalmak érdekeit nem sérti és amelyet csak az a törekvés vezérel, hogy jobb kapcsolatokat teremtsen Európában és fenntartsa a francia birodalom s forgalmi utvonalai szabadságát minden támadással szemben. Utalnak arra, hogy a francia kormány *nagy sulyt fektet arra,* hogy az Egyesült Államokkal továbbra is fenntartsa a baráti kapcsolatokat. Csodálkoznak azonban, hogy az Egyesült Államok nem értik meg hogy a francia kormánynak mostani rendkivül nehéz helyzetében Franciaország és a francia birodalom életfontosságu érdekeinek megóvása a feladata.

Kormányzónk felavatta Kecskeméten a vasuti aluljárót

Lelkes, ünneplő tömeg a városban

Pénteken délután ellátogatott Kecskemétre vitéz nagybányai *Horthy Miklós,* Magyarország kormányzója és felavatta a kétévi munka után elkészült MÁV vasuti aluljárót, megtekintette a városi muzeumot és látogatást tett a városházán. A lobogódiszbe öltözött városban a látogatás utvonalán hatalmas ujjongó tömeg hullámzott. A Kormányzó Ur számára felállitott diszsátor körül ültek Kecskemét város katonai és polgári előkelőségei. Résztvett a felavató ünnepségen *Varga József* kereskedelmi és iparügyi miniszter is *Algyay Pál, Szász Lajos,* és *Fáy István* államtitkárokkal.

A Kormányzó Urat a város határában diadalkapu várta s amerre gépkocsija elhaladt, *a hatalmas tömeg mindenütt határt nem ismerő lelkesedéssel éltette.* A Kormányzó Ur fiával, *Horthy Istvánnal,* a MÁV elnökével érkezett az ünnepségre. A város katonai és rendőri hatóságainak vezetői, továbbá *Kiss Endre* főispán, *Liszka Béla* polgármester és vitéz *Cserey Vilmos* ny. tábornok, vitézi székkapitányhelyettes jelentkezése után a főispán és a polgármester a diszsátorba kisérték a Főméltóságu Urat, akit a meghivott előkelő közönség szünni nem akaró lelkes ünneplésben részesitett.

Liszka Béla polgármester üdvözlő szavai után *Varga József* miniszter engedélyt kért a vasuti aluljáró megnyitására. Hangoztatta, hogy az aluljáró megépitése országos érdek. Kecskemét hazánk egyik legnagyobb gyümölcs- és zöldségtermelő városa s ezeknek a termékeknek értékesitéséhez feltétlenül szükséges, hogy gyorsan lehessen nagy távolságokra szállitani.

A muzeumban és a városházán

A miniszter beszéde után a Főméltóságu Ur megadta az engedélyt az aluljáró megnyitására, azután az előkelőségek kiséretében gyalog átment az aluljárón és részletesen érdeklődött az építkezésről.

A Kormányzó Ur ezután a városi muzeumban tett látogatást és megtekintette a muzeum országos hirü anyagát. *Szabó Kálmán* igazgató és *Jakus Kálmán* testnevelési tanár szolgált felvilágositással, majd a Kormányzó Ur beirta nevét a vendégkönyvbe.

A Kormányzó Ur innen a város diszhintaján a városházához hajtatott. *A tömeg végig az utvonalon óriási lelkesedéssel ünnepelte.* A városházán fogadás volt. Bemutatták a Főméltóságu Urnak a helyi előkelőségeket, majd teát szolgáltak fel. A Kormányzó Ur szivélyesen elbeszélgetett a város vezetőivel és tekintélyesebb polgáraival s behatóan érdeklődött a város viszonyairól. Több mint egyórás itt tartózkodás után hét órakor elhagyta a várost. *A tömeg ujra kitörő, meleg ünneplésben részesitette a Főméltóságu Urat.*

A Nemzetvédelmi Kereszt káptalanjának tisztelgése a Kormányzó Ur előtt

Magasházy László: „Készen állunk, ha lelketlenek nemzetromboló célokra akarnák felhasználni a háborus bajokat"

A Kormányzó Ur pénteken délután a Királyi Várban fogadta a Nemzetvédelmi Kereszt Odaitélésére Hivatott Káptalan tisztelgését. A káptalan tagjainak nevében Őföméltóságát vitéz *Magasházy László* ny. tábornok, káptalani elnök üdvözölte:

— Eljöttünk — mondta beszéde során —, hogy mélységes hódolatunkat kifejezzük Legfelsőbb Hadurunknak; hogy ujólag hitet tegyünk hűségünkről a legelső magyar ember és ellenforradalmár testvérünk iránt, akiről mi akkoron a Tisza partján szivünkben faragott képet csináltunk magunknak; hogy hálánkat tolmácsoljuk fiatalkori álmaink megvalósitásáért, a keresztény, nemzeti Magyarországért és annak legnagyobb részben való visszaállitásáért és végül, hogy hálatelt szivvel megköszönjük azt a nagy kegyet, hogy az ország legjobb, leghűségesebb fiait nemsokára kitüntetve és összegyüjtve láthatjuk szerte a hazában. *Ez a sereg lesz a jövőben a legbiztosabb záloga annak, hogy ebben az országban a demagógia a 22 év előttihez hasonló felfordulást ne okozhasson;* ez a félelmetes sereg lesz a „Szegedi Gondolat" rettenthetetlen harcos katonasága, hasonlóan mint a Duce fascista miliciája vagy a Führer SS alakulatai. Hála a Magyarok Istenének, ebben a pillanatban ugyan nincs arra szükség, hogy e hű kezekbe fegyvert is adjunk, *de készenlétben állunk, ha lelketlen emberek a háboru okozta bajokat aljas, nemzetromboló célokra akarnák felhasználni.*

— De nemcsak az a pár ezer magyar áll sziklaszilárdan Főméltóságod és a haza mellett, kiknek mellét büszkén fogja ékesiteni a Nemzetvédelmi Kereszt, akik önként vállalták ezer veszély között fajukért annak a történelmi és lelki folyamatnak megindítását, mely immár a magyar politikának, létnek és jövőnek sarokköve. *Milliók éreztek akkor is és éreznek ma is hozzánk hasonlóan,* de a 22 év előtti Szeged mágnessarka csak a vasat vonzotta magához, férfiakat, kik az átlagból kiemelkedve vasmagyarok voltak acélidegzettel és akiknél helyén volt a sziv és egyenesre nőtt a hátgerinc. Ez a hátgerinc ma *mély alázattal hajlik meg Főméltóságod előtt, mikor alázatos lélekkel átveszi kezéből a hazaszeretet szent jelét a felmagasztosult kereszt képében* és meghajlik abban a jóleső és büszke tudatban, hogy a Vezér teljes egészében megtartotta és beváltotta azt a bizakodást és reménységet, mellyel egész nemzete feléje és Szeged felé tekintett két évtized előtt. Ez ősi helyen, körüllengve nagy ősök szellemétől, erősitjük meg ma ujra a régi vérszerződést, tántorithatatlan hűséggel Főméltóságod iránt tüzön-vizen keresztül és kérjük a Magyarok Istenét, hogy a Fővezér még sokáig tarthassa magasra acélos jobbjával a Szegeden kibontott Szűz Máriás lobogót.

A Kormányzó Ur őföméltósága válaszbeszéde után személyesen nyujtotta át a Nemzetvédelmi Keresztet a megjelent vitéz *Magasházy László* elnök, vitéz gróf *Takách-Tolvay József,* a Tüzharcos Szövetség elnöke, vitéz *Lukács Béla,* a MÉP elnöke, vitéz *Bánó Kálmán* ny. altábornagy, *Folkusházy Lajos* ny. altábornagy, vitéz *Igmándy-Hegyessy Géza* ny. testőraltábornagy, *Isépy Aladár* ny. altábornagy, vitéz *Kozma Ferenc* ny. altábornagy, *Kratochwil Károly* ny. altábornagy, *Balogh Ferenc* ny. államtitkár, vitéz *Héjjas Iván* min. osztályfőnök, vitéz *Bartha László,* vitéz *Bayor Ferenc,* vitéz *Görgey György, Görgey Lajos,* vitéz *Holényi János,* vitéz *Kováts Antal,* nemestóti *Szabó Béla,* vitéz dr. *Szomor Aurél,* vitéz *Vajtaffy Ottó* és vitéz *Zákány Győző* ny. tábornokok, vitéz *Uzdóczy-Zadravetz István* ny. tábori püspök, *Giananonne Ottó* postafőigazgató, *Herkély Tibor* min. tanácsos, vitéz *Somogyi Béla* közjegyző, felsőházi tag, vitéz *Benedicty Imre* ny. ezredes, vitéz *Papp Dezső* ny. ezredes, dr. *Alszeghy Béla,* MÁV igazgatóhelyettes, vitéz *Zámbory Gyula* ny. alezredes, *Adorján Imre, Botár István,* vitéz *Faragó Ede,* vitéz *Somogyváry Gyula* orsz. képviselők, *Kováts Tivadar* igazgató, *Karlovits János* igazgató, vitéz dr. *Schejtsik György* igazgató, *Sebők Lajos* rendőrfelügyelő, káptalani tagoknak.

Az ünnepélyes aktus előtt a Kormányzó Ur bádoki *Soós Károly* ny. gyalogsági tábornok, a nemzeti hadsereg első vezérkari főnökének és vitéz *Keresztes-Fischer Lajos* tüzérségi tábornok főhadsegéd, a katonai iroda főnökének, a volt hadműveleti osztály vezetőjének, szintén átnyujtotta a Nemzetvédelmi Keresztet.

Az Országos Nemzetvédelmi Bizottság Káptalanjának tisztikara. *Elnök:* Magasházy László, *elnökhelyettes:* Faragó Ede, *ügyvezető alelnök:* Papp Dezső, *országos igazgató:* Kováts Tivadar.

Bárdossy miniszterelnök Firenzében

Firenze, jun. 6. (Stefani.) Bárdossy László miniszterelnök pénteken reggel *Firenzébe* érkezett. A pályaudvaron a város vezetősége és előkelőségei fogadták. A miniszterelnök a pénteki napot magánszemélyként töltötte a városban és megtekintette a város és környékének művészeti érdekességeit.

A miniszterelnök és kisérete este egy előkelő firenzei étteremben vacsorázott. Az esti órákban azután ismét felszálltak a különvonatra, amely a hajnali órákban *indul tovább Budapest felé.*

Kitüntetések

III. Vittorio Emanuele király és császár *Bárdossy László* miniszterelnöknek a Szent Móric- és Lázár-rend nagykeresztjét, *Ghyczy Jenő, Bertheldy Tibor* és *Ullein-Reviczky Antal* rk. követeknek és meghatalmazott minisztereknek az olasz Koronarend nagykeresztjét, *Ujpétery Elemér* követségi titkárnak pedig az olasz Koronarend parancsnoki keresztjét adományozta.

Képes Vasárnap legujabb számából:

Az atlanti csata nagy térképe, a kikötők közti távolságokkal. Amerika védelmi övezete. A krétai harcok vége. Anglia „háboruja" Franciaország ellen. Páncélosok a sivatagban. Egy ismeretlen Petőfi-kézirat. Riport a Szigetről. Ötletes divatrajzok. Aktuális képek, történetek nagy emberekről, tréfák stb.

ÁRA 20 FILL.

Anglia és Amerika

További tiz milliárd dollár sem elég a hadsereg felfegyverzésére

Washington, jun. 6. (KH) A képviselőház pénzügyi bizottsága törvényjavaslatot tárgyalt, amelyben a kormány *további 10 milliárd dollárt* kér a hadsereg felfegyverzésére. Ebből az összegből akarják az amerikai hadsereg légi haderejét *40.000 repülőgépre* kiegészitení. A bizottság először *Robert Petterson* alállamtitkárt hallgatta ki, aki kijelentette, hogy konzervativ vélemények szerint Németország egymaga *havi 3000 repülőgépet* gyárt. Amennyiben az egész európai kontinens hadiiparát saját szükségletének szolgálatába tudja állitani, ugy havi repülőgéptermelése eléri *a havi 4—6000 repülőgépet.* A bizottság a törvényjavaslatot azzal a megjegyzéssel küldte át a képviselőháznak, hogy a kormány által kért összeg *elégtelen,* annál többre van szükség. Az Egyesült Államok most már *30 milliárd dollárt* fordit hadikiadásokra, amiben nincs benne az Anglia megsegitésére szolgáló törvény *7 milliárd dollárja* és a két óceáni flotta megalkotására megszavazott *6 milliárd dollár.*

Roosevelt: Előreláthatóan négy évig tart a szükségállapot

New York, jun. 6. (KH) Roosevelt felszólitotta a törvényhozást, hogy az amerikai Nagy Tavakon és a Szent Lőrinc-folyamon létesitendő erőműtelepek épitésére, valamint az összekötő csatornának hajózhatóvá tételéhez szükséges *285 millió dollárt* a legsürgősebben szavazza meg. *Roosevelt* üzenetében bejelenti, hogy az általa kihirdetett korlátlan nemzeti szükségállapot előreláthatóan *4 évig marad hatályban.* A javaslat azért sürgős, mert keresztülvitele után *az óceánjárók elérhetik a tavakat* és a fegyverkezési ipar számára az uj erőtelep *2.2 millió lóerő áramot* fog termelni.

Winant nem vitt békeajánlatot

Washington, jun. 6. (Reuter.) Roosevelt a sajtóértekezleten kijelentette, hogy Winant, az Egyesült Államok londoni nagykövete nem hozott magával semmiféle békeajánlatot.

Az ország legszebb, legmodernebb

FOTÓ RÁDIÓ GRAMOFON

szaküzlete

Nagykovácsy

BUDAI FIÓKÜZLETE

XI., Horthy Miklós-út 39. sz.

FÉNYKÉPEZŐ GÉPEKBEN ÓRIÁSI VÁLASZTÉK

A legolcsóbb box-gépektől a legmodernebb készülékekig, (Leica, Zeiss-Contax, stb. fényképészeti cikkek, tartozékok, anyagok stb.

CONTAX-LEICA SERVICE

BUDAPESTRŐL

60 perc: ARAD, WIEN
70 perc: NAGYVÁRAD
75 perc: KASSA
2 óra: KOLOZSVÁR, UNGVÁR
3 óra: BRESLAU, BUKAREST, MAROSVÁSÁRHELY, PRÁGA
4 óra: BERLIN, SZÓFIA
6 óra: SALONIKI
7 óra: ATHÉN
9 óra: ZÜRICH
10 óra: STOCKHOLM

REPÜLŐGÉPPEL!

Magyaros viselet

Nemrégen láttuk Tüdős Klára legujabb magyaros ruhaalkotásait. Bele akarja nevelni a magyar hölgyközönségbe a magyar ruha szellemét. Kedvenc eszméje, csökönyösen ragaszkodik hozzá. Lassu, szivós munka. Tudja, hogy kiméletesen kell kezelni a magyar hölgyet, nem szabad megijeszteni. Szinte észrevétlenül kell beléje lopni az öltözködésnek ezt a magyar szellemét. Csak tapintatosan, előbb a nyaraló, könnyü ruhák terén lehet hölgyeinket rávenni, hogy legalább ebben eltérjenek a világdivattól. Olcsó és praktikus modelleket láttunk és az a kis himzés, ami legnagyobb érték ezeken a magyarkákon — elvégezhető a zsúrokon a divatos horgolás helyett. Talán néhány bridgepartiról is le lehet mondani. Igy legalább, ha elmennek nyaralni, főleg Erdélybe, észre fogják venni a falubéliek, hogy magyar hölgyekkel van dolguk. Főleg Erdélyben ezt nagyon jó szemmel fogják nézni; ott, ahol a megszállás alatt vérig sértődtek a mi véreink, ha magyar hölgyek véletlenül román szinre hangolt ruhát viseltek.

Sokszor töprenkedem felette, hogy az a magyar öltözködési mozgalom, melyet Ferenczy Ferenc próbált megszervezni miért vergődik oly rettenetesen kinosan, miért van az, hogy az idestova 10 éves hasonló törekvések ugyszólván semmi eredménnyel sem jártak és hogy az a pár férfi és hölgy, aki az utcán ma magyar ruhában mutatkozik — még mindig feltünő. Csak az elnyomás képes kiváltani belőlünk a nemzeti érzést? Képtelenek vagyunk ma minden lelkesedésre, a legkisebb áldozatra egy *nemzeti ügy* érdekében? Mert századszor ismétlem: gyönyörü szép viseleteinket, melyeket nem a városi közönség hiu szórakoztatására mutat be évente Paulini és velük egész népmüvészetünket *csak ezzel* az áldozattal tudnók megmenteni az utolsó percben, csak azzal, hogy Szent István napján minden ur és urnő magyar ruhában vegyülne a nép közé, amelynek ma — sajnos — csak kis hányada jár még magyar viseletben, de ujra magára öltené magyar ruháját, ha erre serkentést kapna, serkentést és segitséget, állami támogatást. Miért fecsegünk mi örökké Turánról, ha annak legszebb örökségét, ázsiai művészi ösztöneinket megtagadjuk?

Igenis művésznép vagyunk és végre magunkra eszmélhetnénk és komolyan hozzáláthatnánk egyéni magyar vonásaink, képességeink kifejlesztéséhez a nyugat lélektelen majszolása helyett. Nem tanitotta Teleki Pál, hogy számunk fogyásánál sokkal nagyobb veszélyt jelent nemzeti öntudatunk megrokkanása? A Gyöngyösbokréta az ő szövetségese volt. Az a nép, mely elvesztette egyéniségét, elvesztette létjogosultságát. És mi kincse van bármely népnek, amely ennek az egyéniségnek tisztább kifejezője volna, mint a népmüvészet? Nem tudja a mi népünk megérteni, hogy mily bűnt követ el önmaga ellen, ha e kincseket lelkifurdalás nélkül pusztulni hagyja, az a nép, melynek egyéb nemzeti emlékét a történelem kegyetlenül elpusztitotta, amely nép csak egy század előtt ébredt igazi egyénisége tudatára.

Azért szinte kétségbeesetten fordulunk a magyar uri néphez, de főleg a magyar hölgyekhez, hogy vegyék végre komolyan ezt a mi segélykiáltásunkat! Nekünk nem kell nemzeti ruhát „teremtenünk", megteremtették azt őseink, csak használnunk kell. Aki e nyáron kedves, magyaros ruhában jár majd, főleg abban megy a nép közé — az hazafias kötelességet teljesitett.

Glatz Oszkár.

Pavelics Németországban

Az első megbeszélés a Fuschl-kastélyban

Salzburg, jun. 6. (Német TI) Dr. Pavelics Ante horvát államfő pénteken délelőtt 11 órakor bejelentett első hivatalos németországi látogatása során különvonatán a *salzburgi pályaudvarra* érkezett. A horvát államfőt *Ribbentrop* német birodalmi külügyminiszter, valamint az állam, a hadsereg és a párt képviselői fogadták. *Pavelics* kiséretében érkezett a többi között dr. *Artukovics* horvát belügyminiszter, dr. *Lorkovics* külügyi államtitkár, *Lana* altábornagy, a horvát hadsereg helyettes főparancsnoka, *Koszak* gazdaságügyi államtitkár és *Szabljak* ezredes, az államfő szárnysegéde.

Ribbentrop külügyminiszter a horvát államfőt szállására, az „Österreichischer Hof" szállóba kisérte. Dr. *Pavelics* és a birodalmi külügyminiszter ezután a *Fuschl-kastélyban* ült össze első megbeszélésre, majd *villásreggeli* következett, amelyen résztvettek a horvát államfő kiséretének tagjai és a birodalmi külügyminiszter legbensőbb munkatársai.

Hosszabb kihallgatáson Hitlernél

Dr. *Pavelics Ante* horvát államfőt pénteken délután 3 órakor *hosszabb kihallgatáson* fogadta *Hitler* vezér és kancellár a Berghofon. A megbeszélésen jelen volt *Göring* birodalmi tábornagy és *Ribbentrop* külügyminiszter is.

Dr. *Pavelics* a Fuschl-kastélyban a birodalmi külügyminiszterrel folytatott megbeszélése után hajtatott a Berghofra kiséretének tagjaival, valamint dr. *Benzon* berlini horvát és *Kasche* zágrábi német követ társaságában. A *Führer* a birodalmi tábornaggyal és a külügyminiszterrel a Berghof feljáróján fogadta dr. *Pavelicset* és szivélyesen üdvözölte. Egy diszszakasz és a fegyveres védőosztag kettős diszőrsége dobpergés közben katonai tiszteletadásban részesitette a horvát államfőt. A Berghof zászlórudjára a horvát vendég tiszteletére az Usztasa-mozgalom pirosfehér-kék lobogóját vonták fel. Nem sokkal az érkezés után a Berghof nagytermében a birodalmi tábornagy és a birodalmi külügyminiszter részvételével megkezdődött a *Führer* és a *Poglavnik* első megbeszélése.

A horvát állam ajándéka a Führernek

Dr. *Pavelics* a *Führerrel* folytatott megbeszélés után, amely a német és horvát nép közti *szivélyes barátság* szellemében folyt le, a horvát állam ajándékaként átnyujtott a *Führernek* egy zászlót *a hétéves háboru* idejéből, amely alatt Frigyes csapatai harcoltak, ezenkivül pedig *Nagy Frigyes egyik sakkjátékát*. A *Führer* az ajándékokat nagy érdeklődéssel és szivélyes köszönő szavakkal fogadta.

Dr. *Pavelics* és kisérete azután a *Führer* vendége volt *teán*. Résztvett ezen a *birodalmi marsall* és *a németbirodalmi külügyminiszter* is, valamint dr. *Benzon*, Horvátország berlini követe és *Kasche* zágrábi német követ. Dr. *Pavelics* több *mint három óra hosszat* tartózkodott a Berghofban. Amikor elhagyta a *Führer* házát, igen szivélyes bucsut vett a *Führertől*, a *birodalmi marsalltól* és *a német külügyminisztertől*.

Pavelics rövid ideig azután az „Österreichischer Hof" salzburgi szállóban tartózkodott, majd a német külügyminiszter kiséretében a salzburgi pályaudvarra ment és *hazautazott*.

E héten enyhültek a háziasszonyok beszerzési gondjai

Zöldáruban megjött az olcsósági hullám — Az ujburgonya ára pénteken 16 fillérrel esett — A piac a jövő hétre további olcsóbbodást vár

Az utóbbi napokban már több állomás szállitotta az idei, friss zöldfőzeléket és a korai gyümölcsöt. Az *alföldi* és a *dunántuli* termő vidéken kivül, *a visszakerült Bácskából is jött idei friss termék: ujburgonya, zöldborsó és sötét cseresznye*. Pénteken az ujburgonya ára 16 fillérrel esett. A fővároskörnyéki nagyobb szántóföldi konyhakertek pedig salátát, retket, uj kalarábét, zöldhagymát és spárgát szállitottak nagyobb mennyiségben. *Fót, Mogyoród, Gödöllő* vidéke is megkezdte a zöldborsó értékesitését. *A legolcsóbb cikk most a piacon a saláta és a retek*, a zöldborsó ára is csökkent. A jövő héten főzőhagymában, kalarábéban, cukorborsóban és földieperben *lényegesen alacsonyabb árakat vár a piac.*

Pénteken a háziasszonyok a kerületi csarnokokban és nyilt piacokon az alábbi árakon vásároltak:

Ujburgonya: darabos áru 40, apró parázsburgonya 23—24 fillér. Cukorborsó 54—60, salátának való uborka 100—150, apró csemegehagyma 10—16, nagyobb főzni való 20—40, sóska 36—60, tisztitott paraj 36—60, kalarábé csomó 18—40, kelkáposzta 40—80, retek 4—12, saláta minőség szerint 2—12, levesbe való spárga 40—60, solo 80—180, kevert zöldség 20—60 fillér.

A *gyümölcspiacon* a sötét cseresznye 160—240, a ropogós világos és sötét 200—320, az apró világos 80—120 fillér. A földieper minőség szerint 140—440, az egres 50—90 fillér.

A *baromfipiacon* a tisztitott tyuk 270—380, a rántani és sütni való csirke 400—550, a lud 280—400, a ruca 280—380 fillér kilónkint.

A *tojáspiacon* a teatojás 15—16, a főző és apró 10—14 fillér.

A háziasszonyok beszerzési gondjai e héten kissé enyhültek. Ha a jövő héten a főzőhagymát, a friss hüvelyeseket és a káposztaféléket is olcsóbban szerezhetik majd be, a háztartási pénzből már korai gyümölcsöt is vásárolhatnak.

Feltünő bejelentések a főváros igazolóválasztmánya előtt

Mivel vádolja Borlay Károly Müller Antal bizottsági tagot?

A főváros igazolóválasztmánya *Cselényi Pál* elnöklésével pénteken ülést tartott. Az elnök bejelentette, hogy dr. *Gidró László* bizottsági tag egy, a közigazgatási bírósághoz intézett panasziratában azt a kitételt használta, hogy az igazolóválasztmány ez ügyben hozott határozata *nélkülözi a jóhiszemüséget*. Az igazolóválasztmány felhatalmazást adott a főváros tiszti ügyészségének *a büntetőeljárás megindítására, rágalmazás vétsége miatt.*

Cselényi Pál elnök ezután Müller Antal bizottsági tagnak azt a bejelentését ismertette, amelyben az igazoló eljárás lefolytatását kérte maga ellen. *Müller Antal* bejelentette, tudomására jutott, hogy *Borlay Károly*, a budapesti kövezőiparosok ipartestületének elnöke, *Karafiáth Jenő* főpolgármesterhez levelet intézett, amely reá nézve sulyosan rágalmazó állitásokat tartalmaz.

Borlay Károly elismerte, hogy május 20-án a főpolgármesterhez levelet intézett, amelyben azt adta elő, hogy a fővárosi utépitési munkák kiadásánál állandó visszaélések vannak és azok megszüntetését kérte. Állitása szerint az iparosok csak akkor tudnak munkához jutni, ha politikus közbenjárását veszik igénybe s azt megfelelően honorálják. Iparos csak akkor juthat munkához — Borlay Károly állitása szerint — ha Müller Antal törvényhatósági bizottsági tag közbenjárását **vette igénybe. Müller Antal közbenjárását** pedig felesége utján lehet igénybevenni, aki férje közbenjárásáért a vállalati összeg 5 százalékát igényelte. Ezt az összeget előre kellett biztositani olyképpen, hogy a vállalkozó arról váltót adott, vagy pedig az 5 százaléknak megfelelő összeget jeligés betétkönyvön pénzintézetnél letétbe helyezte oly kikötéssel, hogy az összeg Müller Antal feleségének akkor adható ki, ha a vállalkozó megkapta a munkát. Igy a följelentő szerint Müller Antal és felesége nagy összeggel kárositották meg a kisiparosokat.

Cselényi Pál elnök ezután kérdést intézett Borlay Károlyhoz, hogy a levélben foglaltakat fenntartja-e, kivánja-e bejelentését módositani vagy kiegésziteni.

Borlay Károly kijelentette, hogy a levélben foglalt azt a kitételt, hogy „az iparosok csak akkor juthatnak munkához, ha politikus közbenjárását veszik igénybe", *kizárólag Müller Antalra értette*. Állitásai bizonyitására *Schäffer Károly* okl. mérnök, *Proczeller Bálint* kövezőmester és *Spányi Ernő* okl. mérnök budapesti lakosokat nevezte meg tanukét.

Az elnök felhivására ezután Müller Antal fővárosi törvényhatósági bizottsági tag válaszolt az elhangzottakra.

— *A magam részéről a legszélesebb bizonyitás lefolytatását kérem* — **mondotta** —, hogy minden kétséget kizáróan beigazolódjék, hogy szemenszedett valótlanság az, **ami itt elhangzott.**

Müller Antal ezután kérte feleségének tanukénti kihallgatását is és bejelentette, hogy az utépitési bizottsági jegyzőkönyvét a következő tárgyaláson csatolni fogja.

Dr. *Venczell Árpád* ügyvéd, bizottsági tag bejelentette ezután, hogy Müller Antal képviseletében Borlay Károly ellen rágalmazás vétsége miatt megtette a följelentést és ugyancsak kérte a bizonyitás lefolytatását.

Rövid ideig tartó zárt tanácskozás után Cselényi Pál elnök kihirdette az igazolóválasztmány határozatát, amelynek értelmében *elrendelték a bizonyitás lefolytatását.*

Az igazolóválasztmány az ügy folytatólagos tárgyalására junius 10-ének déli 12 óráját tüzte ki.

Hétszáz kinai fulladt meg egy beomlott alagutban

Sanghai, jun. 6. (KH) A nagy csungkingi légi támadásról a szemtanuk jelentései ujabb részleteket közölnek. Ezek szerint a legborzalmasabb jelenetek egy földalatti alagutban játszódtak le, amelyben 700 személy lelte halálát, nem bombatalálat, hanem fulladás következtében, mert az alagut két vége beomlott és szellőztetésről nem történt kellő gondoskodás. Sokan pusztultak el a pánik perceiben, mert a kijáratoknál egymást gázolták le az emberek. A 80 japán bombavető bombái igen közel jártak az amerikai és az olasz követség palotáihoz és csaknem egy négyzetmérföldnyi területen elpusztitották az épületeket, sokezer lakost téve hajléktalanná.

Jelentéstételre hazahivták a moszkvai angol nagykövetet

London, jun. 6. (KH) Sir Stafford Cripps moszkvai angol nagykövetet jelentéstételre *hazahivták Londonba*. Sir *Stafford Cripps* és felesége repülőgépen elutazott Moszkvából Stockholmba.

Szünetel a forgalom a Szuezi-csatornán

New York, jun. 6. (Német TI) Neville Robert, aki nemrég jött vissza a Közel-Keletről, a „PM"-ben leirja, hogy a Szuezi-csatornában február eleje óta *nem járt hajó*. Uszályok és más kisebb elsüllyedt hajók elzárták a csatornát. A Szuezbe érkezett szállitmányokat átrakták és *szárazföldi* uton szállitották tovább. A tudósító szerint angol tengerésztisztek elismerték, hogy az angolok hajóveszteségei a Földközi-tengeren *elrémitőek*.

Rövid hirek

Stimson amerikai hadügyminiszter bejelentette, hogy az USA légi ereje uj szervezetet létesit, amelynek pilótái áthozzák a keleti partokra, illetve Kanadába az Anglia részére elkészülő uj repülőgépeket, amelyek elsősorban kaliforniai gyárakban készülnek. Az uj szervezet ezáltal tehermentesiti a polgári repülőket, akik a gépekkel Angliába repülnek, minthogy erre katonai pilótának nem szabad vállalkoznia.

Az argentin lapok washingtoni értesülése szerint az USA külügyminisztériumának félhivatalos közlése bejelenti, hogy elkészült a huszonegy amerikai köztársaság közös védelmi terve. Az első lényeges lépés, amely a latinamerikai államok kereskedelmi és pénzügyi egyensulyának helyreállitását is szolgálja, a légi szállitási vonalak megszervezése lesz.

A stockholmi rendőrség a „Bydag" c. radikális lap irodahelyiségeiben végzett kutatások alapján Svédország különböző részeiben 20 kommunistát tartóztatott le.

Az angol alsóház hir szerint már kedden összeül, hogy meghallgassa Churchill nyilatkozatát a krétai vereségről.

Politikai élet

A képviselőház szerdán déli 12 órára összehivták. A formális ülésen a további teendők iránt intézkedik a Ház.

Bárczay János magyar földmivelésügyi államtitkár vezetésével — jelenti a „Délkeleti Hirszolgálat" Münchenből — csütörtökön német-magyar állattenyésztési bizottság érkezett *Münchenbe*.

Báró Bánffy Dániel földmivelésügyi miniszter tájékoztatójában közli, hogy május 26-tól junius 1-ig 4000 kat. hold ujabb terület került viz alá. Az emlitett héten 49 ezer holdat vizmentesitettek, ezzel a vizkárt szenvedett területek 316.700 holdra csökkentek az előző heti 361.700 holddal szemben. A Duna völgyében a vizmentesitésre váró területek lényegesen csökkentek, a *Tisza vidékén a csökkenés kisebb*, mert a folyó apadása igen lassu és a vizállás még mindig magas.

A MÉP teljes erővel folytatja tovább felvilágositó munkáját az országban. Junius 8-án Békéscsabán vitéz *Lukács Béla* orsz. elnök mond beszédet.

A megkisebbedett Románia első népszámlálásának eredménye kerekszámban 13 millió lélek. A román főváros lakosságának lélekszáma közel egymillióra emelkedett.

Kocsikáztam a Stefánia-úton

A Városligeten keresztül bandukoltam haza. Csöndes a szép, nagy alföldi kert mostanában, igen nagyon csöndes. Csak a környéke zug, morajlik, világit. Ide hallatszik a nagy nyári mulatókertből a hullámvasut utasainak dévaj rikoltozása. Zongoraverklik hangfoszlányait hordja ide a szellő. A nyári ég vöröses fényben veri vissza az Andrássy-ut sugárzó, világító lámpáit.

Mentem, ballagtam a kihalt Stefánia-uton. Egyszerre csak, mintha álmodnék... trap-trap! Megállott mellettem egy kocsi. Csöndes, kesernyés, tisztelettudó hang szólt felém a bakról:

— Tessék beülni, tekintetes ur.

Mostanában megint föltüntek az egylovas kocsik, éjjel, a Városliget környékén. De ez, amelyik most csöndesen, szinte félénken megállott mellettem, rendes, szabályos *fiakker* volt, csak éppen hogy a rendszám nem piroslott a lámpa kristályüvegén. Meg is kérdeztem:

— Két ló?

Azt mondta a kocsis:

— Megpróbáljuk...

Beültem a kocsijába. Azzal a cuppantással indította meg a lovakat, amit annyiszor hallottunk a régi időkben. És már robogtunk, száguldottunk is a Viztorony felé.

Különös utazás volt, egymagamban, sötétes félhomályban, kocsin végigjárni azt az utat, amely olyan hangos, szines, virágos volt valamikor. Jöttek, tovasüntek, elrohantak mellettem az álomfogatok, sorra, mind.

A Viztoronynál megszólaltam:

— Forduljunk meg.

Azt mondja a kocsis:

— Ugy-e már békében is kocsikázott itt az Ur?

— Miből gondolja?

— Hát csak abból, hogy megkerültük a Viztornyot és visszafordultunk. Ezt a szabályosságot csak azok tudják, akik akkor tanulták...

Gondolkozott egy keveset, azután hozzátette:

— Ma már kevesen tudják.

Azt feleltem:

— Hát igen... egyszer-kétszer én is végigkocsiztam itt, mikor még nagy kocsikorzó volt... jogászkoromban.

Mosolygott az öreg kocsis:

— Igen, a jogászok... ők szerettek a legjobban kocsikázni, de ők fizették a legkevesebbet. Sok baj volt velük.

— Ugyan, melyikkel nem volt baj?

— Bizony kérem, akkor mindegyikkel baj volt. Állandó harc volt a pasasérral, de csak megegyeztünk végül mégis valahogy. Könnyen beszéltünk akkor, hát persze, hogy nagyon durcásak voltunk, kérem. Olyan durcásak voltunk kérem, hogy azt is mesélték, hogy egyszer Molnár Feri ur kiszállott az egyik kocsiból, kifizette a fiakkerost, aztán tréfásan revolvert fogott rá és azt mondta: — Na most, köszönje meg a borravalót, szépen, finoman, ahogy dukál.

A Viztorony kanyarulata után lépésben kocogtunk visszafelé. Megjegyeztem:

— Előirás szerint.

A kocsis ujból bólintott, elismerően:

— Jól teccik tudni a leckét.

Hallgattunk. Azt hiszem, mindketten a multra gondoltunk, ő is, én is, talán még az öreg lovak is. Azután azt kérdeztem tőle:

— Hogyan jutott eszébe kijönni ide a kocsival?

— Mostanában kijárok. Majdnem mindig akad valaki, aki felkéredzkedik a kocsimra. Idősebb emberek... akik tudják mi volt ez valamikor.

— De először... először mi hozta ki a Stefánia-utra?

— Teccik tudni, az ugy volt. A kocsit megtartottam, tehetem, már akkor félretettem pénzmagot, jócskán, amikor még jól ment nekünk. Igáslovakat tartok, megfér közöttük ez a két vasderes. Hát a multkor telefonál az egyik hotelportás: fogjam be a két lovat, mert idegen ur akar kocsikázni a Stefánia-uton végig. Hát érte mentem. Öreg ur volt, persze hogy öreg ur volt, de olyan egyenes volt, mint a nádszál. Beült a kocsiba, aztán itt a Csömöri-ut körül azt mondta: álljak meg. Persze, hogy megálltam. Ott aztán elhajitott egy csomó piros szegfüt és közben láttam, hogy nagyon homályos-harmatos lett a szemüvege. A feleségem, aki verseket olvas, aszondta: biztosan megcsókolt itt valakit vagy negyven-ötven évvel ezelőtt, hát azt siratja.

A kihalt Park Klub elé értünk. A vén kocsis a lovak közé csapott. Megindultunk, de még vigasztalt. Csak annyit mondott:

— De furcsa, bolond emberek is vannak a világon...!

Farkas Imre.

Gondolatok egy kiállitáson

Irta Glatz Oszkár

Az *„Iparmüvészeti Múzeum"*-ban *régi magyar ruhák vannak kiállitva* és néhány legujabban készült diszruha, melyek az albán király esküvőjén szerepeltek. Nem akarok a kiállitásról magáról irni, ahhoz 1½ órai gyors körültekintés nem elég és nem vagyok hozzá eléggé szakértő; nem a kiállitást akarom méltatni, csak néhány gondolatot papirra vetni, amelyeket belőlem kiváltott. A ruháknak nagy része teljesen beleilleszkedik a világstilusba. A régmultban talán kevésbé, de a barokk, rokokó, empire, sőt biedermayer ruhák jelentékeny részéről elmondhatjuk ezt a megállapitást; a magyarázó tábláknak csak egy része tartalmazza a „Magyar szabásu" szót. Határozottan magyar jellege csak a forradalom utáni idők ruháinak van, amikor a reform-korszakban ébredező nemzeti öntudat legerősebben lángolt fel a kiméletlen osztrák nyomás alatt. Azután vége mindennek. A magyar társadalom egyetlen törekvése minél maradéktalanabbul beleolvadni a nyugati kulturába, hogy minél kevésbé árulja el magyar voltát. Ez volt az az idő, mikor a magyar festő büszke volt arra, ha Párizsban kiállitott művét francia festő munkájának nézték.

*

A nemzetiség kérdése, a nemzeti öntudat — tudjuk — ujabb keletüek, a Napoleon előtti idők nem ismerték; a nagy hadvezér kezdte ébresztgetni, ott, ahol politikai érdekei szempontjából előnyös volt számára, nem csoda, ha ez a nemzeti érzés a XVIII. század végéig kevéssé érvényesült a ruházkodásban. — De ma ez az érzés, ez a tudat, amelyet a 67 utáni liberális idők teljesen elaltattak, ujra és rohamosan ébredezik világszerte. Legelőször ébredt fel Olaszországban, legerősebben Németországban — de még a teljesen liberális Angliában is, annak walesi tartományában tudott keletkezni 3 éve egy 50 ezer tagból álló nemzeti egyesület, melynek minden egyes tagja kötelezi magát többek között a régi walesi nemzeti viselet felöltésére ünnepélyes alkalmakkor, amely viselet a mai környezetben tiszta karrikaturának hat és amelyet magyar hölgy soha magára nem öltene. A románoknál — közismert dolog — nem átallják a gazdag bojárok parasztruhában, bocskorban megjelenni! Miért maradunk mi, akik a XIX. század második felében az egyetlen nép voltunk, mely megérezte a ruhaszimbólum nemzeti jelentőségét — ma utolsóknak ennek az igazságnak felismerésében; miért akarunk még ma is, mint másban, ugy ruházatunkban is teljesen a külföldi minták után igazodni? — Mert legyünk csak tisztában azzal, hogy a jelen magyaros ruhamozgalom megszületését annak köszönheti, hogy *Tüdös Klára* kezdeményezésére a *külföld* adta meg rá a jelszót, ahol ez a magyaros ruhadivat ma erősebb, mint nálunk. Ha ott elhagyják majd — mint minden divatot —, akkor a mi hölgyeink is el fogják felejteni. — Nemzeti, lelki kapcsolatot ez a mozgalom is aligha fog teremteni. Egyetlen reményem az ifjuság, az iskolák magyar formaruhája. Egy kiváló magyar azt mondta nekem unszolásomra, hogy csak akkor fog magára ölteni magyar ruhát, ha ugyanabba a helyzetbe kerülnénk mi csonkamagyarok, amilyen a megszállott területi testvéreinké! Nekünk tényleg elnyomatásra volna szükségünk, hogy fellobbanjon a mélyebb magyar érzés. Hiszen minden országban együttjár a nemzeti érzés ébredése a hagyományok iránti lelkes tisztelettel és szeretettel. Miért hagyjuk mi magyarok közönyösen pusztulni még meglévő gyönyörü viseleteinket, csak legujabban történvén mentési kisérlet, holott az is köztudomásu, hogy mentésük egyetlen eszköze az uri közönség magyar ruhája ünnepélyes alkalmakkor. Hiszen még a mi nemzeti szocialistáinknak is — egyelőre legalább — zöld Hitler-ing a ruhaszimbóluma. Miért? Naiv és politikailag teljesen iskolázatlan vagyok, én e kérdésekre nem merek választ adni.

*

De még egy kérdés furkálta agyamat a magyar ruhakiállitáson. Mily gyönyörü szépen jártak az emberek azelőtt, mennyi művészet még a hétköznapi ruhákon is, mennyi szépség, a mai sivársághoz, racionális lélektelenséghez képest. Mily művészi élvezet lehetett a még kis barokk Budapest utcáin járni, ha marhákkal és disznókkal kellett is azokat megosztani. Gazdagabbak voltak azoknak az elmult századoknak urai? Dehogy voltak. Európa sohasem volt olyan gazdag, sohasem volt olyan nagy a vagyonos emberek tömege, mint abban a korban, mikor ki kezdett vetközni viseletéből, mikor lemondott lassanként nemcsak minden cifrálkodásról, hanem minden szépségről is. — Hogy csunyaságunk kitünjék, csak szembe kell állitanunk a még meglévő, nagyobbára sajnos már erősen lezüllött, de rendszerint még mindig szép népi viseleteinket a mai internacionális uri ruhával. Sohasem fogom elfelejteni azt az ünnepi misét, melyet Péter és Pál napján — persze már jó 30 éve — celebrált a pécsi püspök a székesegyház gyönyörü keretében, ahol az akkor még eleven viseletében megjelent mindenféle nemzetiségü parasztnép tömegei — hála az égnek — teljesen háttérbe szoritották a megjelent uri közönséget. Olyanok voltak az urak, mint nyomorult éhenkórászok; amazok a parasztok pedig gazdag, nagyuraknak hatottak mellettük, művészettől és szépségtől ragyogó ruháikban. — Paraszti viseleteink utolsó maradékai a mult magas uriruha kulturájának. Nem a pénzhiányon mulott a modern uri ruha lenyomorodása, hanem a lélek teljes megváltozásán. A praktikum és az aranyborju lett az emberek Istene — a művészet teljesen háttérbe szorult, a ruhaművészet megszünt: komoly művészi ruhastilusok kialakulásához évszázadok, de legalább is évtizedek egyirányu következetes, egész nemzedékek együttes munkája szükséges. Évről-évre változó, egy pár párizsi és londoni szabó szeszélyétől függő divatból sohasem fejlődhetik igazi művészi érték. Erre a munkára a mai világ képtelennek látszik, a mai világ, amelynek eredménye a gyors változás, a sietés, a gyorsaság, ugy anyagi, mint szellemi téren, amely iparkodik minél hamarabb meggyülölni azt, amiért még tegnap lelkesedett.

*

De azért talán mégis mutatkoznak némi változás nyomai. Legképtelenebb volt erre a stilusalkotó munkára az egész világot átkarolni akaró liberalizmus. Tul sokat akart markolni. A világszerte ébredező nemzeti öntudat beéri szükebb kerettel! — A világgyülölködés közepette, mely a háborut követte, minden világösszefogástan cinikus önámitás; elégedjünk meg azzal, hogy honfitársainkat, hogy testvéreinket tanuljuk meg szeretni; megszeretni a földet, amelyen élünk, azt a szellemi és lelki világot, amelyet ez a föld kitermelt. Talán — ha megusszuk a háborus hangulatot, ha — egy időre legalább — megint a békés munka ideje kezdődik, ilyen alapon, *nemzeti alapon egy uj művészet fog fejlődni, egy gyökeres, igazán né·ünk lelké·.ek legmélyéből fakadó művészet.* Hogy ilyen természetü külföldi törekvések ma még elsősorban a giccsnek formájában találnak kifejezést — csak azt jelenti, hogy *művészetet nem lehet parancsszavakkal, jelszavakkal teremteni; valódi nemzeti kultura csak lassan, a lelkeknek öntudatlan és szemérmetes életéből fakadhat.* Politikai művészet nem létezik, a politika csak lassan előkészitheti a talajt, amelyből ez az érzékeny és finom virág fakadhat. Ezt remélem én, ennek a virágnak a fakadását, a nálunk is — bár nem mindig bizalomkeltő formában — jelentkező nemzeti mozgalomtól. Remélem tőle népi értékeink, népi viseleteink és művészeteink mentését, felvirágoztatását és azokon keresztül a magyar multba belekapcsolódva, egy uj ruhastilusnak kialakulását, egy uj szépség megszületését ruházkodásunkban. Ennek a szépségnek megszületését, ruházatunknak ismét művészivé válását kizárólag mai, még mindig materialista világfelfogásunk akadályozza meg. Még ott is, hol tényleg beállott az irracionális fordulat, egyelőre az anyagi reformok elodázhatatlan tömegei kötik le a népek erejét, a művészetek között csak az épitészet kapcsolódik be szervesen a nagy reformmunkába, de az sem alakult még igazán nemzetivé. Ehhez — ismétlem — idő kell. *Uj magyar viselet is, az uj magyar léleknek ruhaszimbóluma is csak lassanként fog kifejlődhetni, ha a történelem végzetjárása megadja a hozzá nélkülözhetetlen nyugalmat!* Talán még egyszer szépek leszünk — a kiállitás ujonnan készült magyar ruhái bizonyitják, hogy él még bennünk az alkotóképesség — szépek, miként régen, még egyszer szépek, mielőtt a végleg el nem odázható világháboru a a megőrült világon végigseperve, rombadönti mindazt, amit szépet az emberiség eddig alkotott.

Egy román katonaszökevény rálőtt a detektivre és a rendőrre

A rendőr agyonlőtte a merénylőt

Kalocsa, aug. 6 Az elmult héten sorozatos betörés történt. A rendőrség megszigoritotta az őrjáratokat. A szombatra virradó éjszaka *Vezenyi Gyula* detektiv és *Horvát Antal* rendőrfőtörzsőrmester zseblámpájukkal rávilágitottak egy gyanus emberre, akiben felismerték *Zaharecz István* rendőri felügyelet alatt álló román katonaszökevényt. *Zaharecz* menekülni akart, de a detektiv rávetette magát. Vad dulakodás kezdődött az éj sötétjében. A hatalmas erejü legényt meg akarták bilincselni, erre az revolvert rántott és azt háromszor elsütötte. Az egyik golyó *Horvát* rendőrfőtörzsőrmester *mellébe hatolt*, a másik *Vezenyi* detektivet *arcán sebesitette meg. Horvát* rendőrfőtörzsőrmester végső erőfeszitéssel szintén elővette fegyverét, rálőtt *Zahareczre*, aki *holtan esett össze*. A rendőrt sulyos sérülésével a kalocsai kórházba szállitották. A nyomozás megállapitotta, hogy a sorozatos betöréseket az agyonlőtt román katonaszökevény követte el. A revolvert egy mezőőrtől lopta.

A spanyol köztársaságiak támadása Fayon és Gandesa vidékén

A Pesti Hirlap és az International News Service különtudósitójának jelentése.

Copyright by Pesti Hirlap.

Salamanca, aug. 6. Fayon és Gandesa vidékén az utóbbi napokban a köztársasági csapatok minduntalan *erős támadásokat intéztek a nemzetiek állásai ellen.* A hadijelentések szerint ezek a támadások mind összeomlottak a nemzeti ütegek tüzében. Az Ebrótól délre levő hadszintéren a nemzeti csapatok szombaton ellentámadást inditottak, ugyanakkor pedig a légi haderő is bombázta az ellenséges állásokat.

Megsebesült az angol konzul Alicante bombázásánál

Perpignan, aug. 6. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Szombaton délben nemzeti repülők bombázták Alicantét. Egy 250 kiló sulyu bomba az angol konzulátus épülete előtt robbant fel. Az épület sulyosan megrongálódott és az angol konzul is sulyosan megsebesült. *(Sz.)*

Védekezés az idegen repülők ellen a francia pireneusi határon

Párizs, aug. 6. (Inf.) A pireneusi határon francia részről minden óvintézkedés megtörtént, hogy megakadályozzák az idegen repülőgépek által elkövetett határsértéseket. A szükséges óvintézkedéseket a hadügyminisztérium hajtotta végre. Ecélból Cerbere és Banyrls között teljesen átcsoportositották a tüzérséget. A 75 mm-es kaliberü ütegeket kicserélték 105 mm-es öblüre. Ihler tábornok, a 31. hadosztály parancsnoka behatóan szemlélte a Perthusnél és Cerberenél kiépitett légvédelmi állásokat. *A légvédelmi osztagok 153. féldandárja rögzitett léggömbökből álló határzárat létesitett.* Szakértői vélemények szerint az 5000 méternyi tartókötélzetet kifeszitő rögzitett léggömbök áthatolhatatlan akadályt képeznek. Port Vendres kikötője és Banyrls között, a Paulillesi dinamitgyár környékén hallgatódzó készüléket és hatalmas fényszóróütegeket állitottak fel. Ezen a tengersávon cirkál szakadatlanul a „Mallin" torpedóromboló és ellenőrzi a francia fenhatóság alá tartozó vizeket.

A „lappangó polgárháboru" ujabb áldozatai Palesztinában

Jeruzsálem, aug. 6. A legujabb rendőrségi jelentés szerint a lappangó polgárháboru mai áldozatai a következők: *egy angol katonát* itt *Jeruzsálemben* lőttek agyon, *egy angol rendőrt Naplúz* és *Haifa* között ért halálos golyó, *egy arabot Jeruzsálem* határában lőttek le, egy *másik arab* pedig a felkelők és az angol katonák közötti tüzharcban esett el *Acre* közelében.

Másrészt *Jaffa* és *Tel-Aviv* között lövésekkel sulyosan megsebesitettek *két közigazgatási tisztviselőt. Jaffa* határában *egy arab holttestére* bukkantak.

Ujabb japán légitámadás Hanjang és Hankau ellen

Shanghai, aug. 6. Kiukiang környékén a kinaiak *nagyobb csapatokat vontak össze Nancsang* védelmért. A japán előnyomulás ezen a szakaszon *megakadt.* A Jangcétól északra ugyancsak *szünetelnek a harcok.*

Szombaton a japán légi haderő ismét *nagy támadást intézett Hanjang és Hankau* repülőtere ellen. A támadásban *27 bombavető* és *36 vadászgép vett* részt. A kijelölt célpontokra több mint *száz bomba hullott.* A kinaiak *egy bombavetőt lelőttek.*

Ismét megindultak a japán támadások

Hankau, aug. 6. A legfrissebb hirek szerint a 106. japán hadosztály *szombaton nagy támadást kezdett Kiukiangtól délre és áttörte a kinai védelmi vonalat* A kinaiak később ellentámadásba mentek át és *állitólag visszafoglalták elveszitett hadállásaikat.*

A heves harcok kiujultak a *Jangce* folyótól *északra* is. A japán légierők egész napon át bombázták a *Kiukiang* és *Lungpung* közötti állásokat, mig a kinai repülőgépek *a japán hajóhad ellen* intéztek több légitámadást.

Pécsett a IV., Balatonbogláron a XIII. századból származó épületek romjait ásták ki

Pécs, aug. 6. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Szombaton délelőtt a Mecsek-hegységen, a műut épitése közben hatalmas régi épületmaradványt ástak ki. Értesitették a városi muzeumot, ahonnan dr. *Horváth Tibor* régész vezetésével bizottság ment ki és megállapitotta, hogy *az épületmaradvány a IV. századból származó őrtorony romja.* Folytatták az ásást és *149 régi pénzdarab került elő, amelyek közül a legrégibb II. Konstantin, a legujabb Gratianus korából való.* A leletről értesitették a Nemzeti Muzeumot.

Nagykanizsa, aug. 6. A balatonboglári templomdombon fakidöntés közben középkori romokra bukkantak. Megkezdték a rendszeres ásatásokat s ezek során *egy 11 méter hosszu és 2 méter széles kápolna alapját találták meg.* Mellette rézedényeket, gyürüket és IV. Béla király idejéből származó rézpénzeket és Róbert Károly idejéből ezüst dénárokat találtak. Az ásatásokat tovább folytatják.

A hét végére enyhült a csehországi helyzet

— A Pesti Hirlap berlini tudósitójának telefonjelentése —

Berlin, aug. 6. A politikai megfigyelők ma estére két örvendetes megállapitással zárják le véleményüket: 1. *Az ujabb bonyodalmakat okozó glatzi incidenst sikerült simán elintézni.* 2. Lord *Runciman* Prágába való megérkezésével ismét uj lendületet nyertek a már majdnem teljes megakadással fenyegető nemzetiségi tárgyalások.

A esch katonai repülőknek a glatzi erőd fölé való repüléséből támadt diplomáciai ügy, amint ma a Wilhelmstrassen is kijelentik, lezárult és bár az incidenshez a berlini lapok még ma este is kommentárt füznek, ezek az állásfoglalások csak arra a Prágának adott válaszra szoritkoznak, hogy a régebbi esetek nem hasonlithatók össze a mostani glatzi esettel.

Ami Lord *Runciman* prágai munkásságát illeti, a Wilhelmstrassen sem maradt benyomás nélkül az, hogy az angol békeközvetitő azonnal munkához látott. Mint ismeretes, Benessel, Hodzsával és Kroftával két izben folytatott megbeszélésen kivül lord Runciman kisérete már kétszer tárgyalt a szudétanémetekkel is. Ezek közül az egyik megbeszélés kerek öt óráig tartott, azonkivül a németség egyik kisebb pártjával, a szociáldemokratákkal is érintkezésbe léptek. A német politikai köröknek a Runciman-küldöttség tevékenységével való elégedettségét fejezi ki a hivatalos Völkischer Beobachter mai számának cikke, amely őszinte elismeréssel nyugtázza azt a tényt, hogy Benes, Hodzsa, Krofta és Runciman megbeszélésein „máris számos olyan alapvető kérdéssel foglalkoztak, amely a nemzetiségi állam mind a hat nemzetiségének együttélésével kapcsolatos." A lap azután a következőket irja: „Az angol misszió már a szudétanémetek adatgyüjteményének átnyujtása előtt is igen kimeritő statisztikai adattal rendelkezett. Ennek további kiegészitését a lehető legrövidebb idő alatt akarja lezárni, hogy mielőbb megkezdhesse azután az érdemleges megbeszéléseket."

A külügyminisztériumhoz közel álló *Berliner Börsenzeitung* ma esti száma elismeréssel emliti meg, hogy Runcimannek az alig 9 százalékos németséget képviselő szociáldemokrata párttal folytatott megbeszéléséből „az tünik ki, hogy milyen alaposan lát hozzá munkájához". Az angol békeközvetitő szombat délre tüzte ki a szudétanémetekkel folytatandó harmadik tárgyalását. Estig még nem érkeztek Berlinbe értesülések erről a harmadik tárgyalásról, de politikai körökben felteszik, hogy az éppen olyan eredményes volt, mint az előbbiek. *Annyi mindenesetre bizonyos, hogy a hét végére enyhült a prágai helyzet.* A német lapok megállapitják, hogy Runciman hagyományos angol szokás szerinti hétvégi pihenőjével egyidejüleg egy teljes félév után először most hagyta el vasárnapra Prágát Hodzsa miniszterelnök is.

Megemlitésre érdemes az a cikk, amelyben a *Völkischer Beobachter* mai száma a cseh miniszterelnök személyével foglalkozik. A berlini hivatalos lap ismét szembeállitja Hodzsát a többiekkel, cseh államférfival és nagy elismeréssel megállapitja Hodzsának kétségtelenül jóakaratu fáradozásait. A lap többek között ezt irja: „A kormánykoalició éles vitáinál elsősorban Hodzsa fejéről van szó. A szlovák Hodzsa, aki feltétel nélkül állt a cseh politika és állameszme szolgálatába, amint a csehektől előre is elvárható volt, hálátlanságban részesült. Őt teszik felelőssé saját személyében, a nagy feladat eredménytelenségéért, amelyet nem is lehet megoldani, mert egyszerüen megoldhatatlan."

Az Egyesült Államok Prágába küldött berlini nagykövete katonai attaséja társaságában mára visszaérkezett tanulmányutjáról. *Hugh Wilson* alkalmat keresett arra, hogy Benessel, Hodzsával, Kroftával és Runcimannel megbeszélést folytasson és most *Carr* követtel együtt olyan értesülések birtokában van, amelyek alapján részletes beszámolót küldhet a cseh kérdés iránt érdeklődő washingtoni kormánynak.

Doros Ferenc.

Az uj román kisebbségi főkormánybiztosság működésének irányelvei

A román kormány uj rendeletben foglalta össze a kisebbségeknek egyenlő jogokat igérő rendszabályokat

Bukarest, aug. 6. (Magyar Távirati Iroda.) A román Hivatalos Közlöny közli *a kisebbségi főkormánybiztosság működéséről szóló* rendeletet. A rendelet szövege a következő:

1. szakasz. A kisebbségi főkormánybiztosság közvetlenül a miniszertanácstól függ.

2. szakasz. A kisebbségi főkormánybiztosságot a volt kisebbségi vezérigazgatóság ügykörén tul még a következő hatáskörrel ruházzák fel:

a) A kisebbségekkel szemben valamennyi törvényhozói és közigazgatási rendelkezés alkalmazásának felügyelete;

b) szükség esetén az illetékes hatóságok igénybevétele, hogy a fentemlitett törvényhozói és közigazgatási rendelkezések pontos, egységes és méltányos alkalmazása biztositassék;

c) az állam kisebbségeinek életével összefüggő összes kérdések tanulmányozása és az alkalmasnak talált megoldásoknak az illetékes fórumokhoz való előterjesztése.

3. szakasz. A kisebbségi főkormánybiztosságnak működésében általában a következő szempontokat kell szem előtt tartania:

1. Az összes románok etnikai származásra és vallásra való tekintet nélkül kötelesek a hazát mint életcéljuk legfőbb alapját tekinteni.

2. *Az összes román állampolgárok etnikai származásra és vallásra való tekintet nélkül egyenlők a törvény előtt,* amelynek tisztelettel és engedelmességgel tartoznak.

3. Az érvényben levő *törvények nyelv-, faj- vagy vallásküllönbség nélkül az összes román állampolgároknak azonos polgári és politikai jogokat, azonos bánásmódot és azonos garanciákat biztositanak.* Ebből kifolyólag:

a) A román állampolgárságu kisebbségek szabadon használhatják anyanyelvüket a vallási, sajtó- és magán-, vagy kereskedelmi vonatkozásu ügyekben, valamint a törvény értelmében engedélyezett összejöveteleken és gyüléseken a jóváhagyott alapszabályok alapján. Hasonlókép könnyitések történnek arra nézve is, hogy a *birói fórumok előtt is* használhassák anyanyelvüket.

b) A kisebbségi állampolgáérok a többi román állampolgárok számára előirt feltételek mellett élvezik azt a jogot, hogy *saját költségükön egyházi vagy társadalmi jótékony intézményeket állitsanak fel,* azokat vezessék és ellenőrizzék, valamint *iskolákat és más nevelőintézeteket állitsanak fel,* ahol joguk van saját anyanyelvüket és vallásukat korlátozás nélkül gyakorolni.

c) Az olyan helységekben, ahol a lakosság jelentős részét kisebbségi polgárok alkotják, a nevelő, vallási vagy jótékony jellegü intézmények, ha azokat kisebbségi polgárok alapitották, *megfelelő részt fognak kapni az állami vagy helyi költségvetésből,* a nevelő, vallási vagy jótékony célra szánt összegből, szem előtt tartva természetesen a hasonló ugyancsak kisebbségi intézmények létezését.

d) Ami a közoktatást illeti, az olyan helyiségekben, ahol nagyszámban laknak kisebbségi polgárok, a román kormány minden könnyitést megad arra vonatkozólag, hogy ezeknek a kisebbségi polgároknak a gyermekei *saját anyanyelvükön tanulhassanak az állami elemi iskolákban.*

e) Végül a román állampolgárságu kisebbségek *különböző foglalkozást üzhetnek ugyanolyan feltételek mellett,* mint az ország bármilyen más polgára és hasonló módon alkalmazhatók közalkalmazásokba és tisztségekbe.

4. szakasz. A kisebbségi kormánybiztosság véleményét minden olyan esetben ki kell kérni a hatóságok részéről, valahányszor szükségesnek látszó intézkedést terveznek, ami vallási, tanügyi, alapitványi és általános kérdéseket illet és amelyek az állam keretei között élő kisebbségek életét illeti.

5. szakasz. Az illetékes minisztériumok informálni fogják a kisebbségi főkormánybiztosságot és rendelkezésére bocsájtanak minden tanulmányi anyagot, amelyekre szüksége lehet hatásköre gyakorlása közben.

6. szakasz. A miniszterelnök meghivhatja a főkormánybiztost a minisztértanács üléseire, valahányszor a kisebbségeket érintő faji, nyelvi vagy vallási kérdésről van szó.

7. szakasz. A kisebbségi főkormánybiztosság előterjesztései a miniszterelnökön keresztül történnek.

Csak a miniszterelnök léphet közbe a különböző ügyosztályok vezetőinél a kisebbségi főkormánybiztosság által szükségesnek látott intézkedések végrehajtására vonatkozólag, mig a többi kérdésekben a kisebbségi kormánybiztosság egyedül érintkezik a minisztériumokkal.

8. szakasz. A kisebbségi főkormánybiztosság több ügyosztályra oszlik. Mindegyik ügyosztály egy vagy több kisebbség ügyeit látja el. A tisztviselők létszámát költségvetésileg állapitják meg.

9. szakasz. A vezető személyek, valamint az előadók (referensek) kötelesek ismerni a hatáskörükbe tartozó kisebbségek nyelvét.

10. szakasz. A pénzügyminisztérium a kisebbségi kormánybiztosság rendelkezésére bocsátja a miniszterelnökség utján a szükséges pénzalapot az uj költségvetésig, amikor ezeket a miniszterelnökség költségvetésébe állitják be.

Képhamisítás és a közönség

IRTA:
GLATZ OSZKÁR

Nemrég tanuként kellett szerepelnem egy sereg kollégámmal a törvényszéken, ahol egy csomó, hamisítvány címén lefoglalt képről bizonyítottuk, hogy — tényleg hamisítvány.

A bíró többek közt azt a kérdést intézte hozzám: szokták-e komoly művészek ugyanazt a motívumot, témát *többször* feldolgozni, vagy pláne önnönmagukat másolni? Az első kérdésre természetesen a legnagyobb általánosságban *igenlő* választ adhattam. A másodikra csak magamat illetőleg mondhattam: ha nagy ritkán is, bizony *előfordul*, hogy egy-egy, eladásra különösen alkalmas képemet, erősen kicsinyítve, megismétlem, miközben rendesen változtatok vagy az alakok elhelyezésén, vagy a háttéren, vagy a ruhadarabok színén, sőt akárhányszor az arcokon is. Néha ezek a kicsinyítések különben arra valók, hogy egy rosszul megfestett, színben, vagy rajzban nem jól komponált képem megváltoztatására, kijavítására tájékoztatásul szolgáljanak, úgyhogy ezek alapján az eredetit átfessem.

A képhamisítható megkapta a kiérdemelt hét hónapját és a büntetés megokolásában a bíró, mint súlyosbító körülményt, hangsúlyozta, hogy a vádlott nemcsak az illető művészek »stílusában« festett képek alá hamisította vagy hamisíttatta a művész nevét, hanem egyenesen másolatokat készíttetett jónevű művészek képei után, miáltal az *eredetiek értékét is leszállította*, mert egy-egy művészi alkotás főbecse abban áll, hogy csak *egyszeri*.

Én legalább így értesültem az ítélet kihirdetésénél jelenvoltak egyikétől. És a bíró úr által hozzám intézett kérdések után ítélve, az indokolást természetesnek is találtam. Ujabb bizonyítéka ez annak a *fogalomzavarnak*, amely ma társadalmunk *legműveltebb és legjobb akaratú köreiben* is uralkodik művészi kérdésekben. Azért nem fog ártani, ha röviden rávilágítok ennek a felfogásnak *tévedéseire*, amelyek éppen a ma oly rettenetes mértékben elharapózott giccselésnek és hamisításnak természetes következményei. Hogy *ugyanazt* a témát, képtárgyat már százszor, ezerszer megfestették: talán nem kell hosszasabban fejtegetnem. Az anyaságot alig van festő, aki ne festette volna meg. De ugyanaz a festő — jómagam is — számtalanszor. Pusztán azért azonban, hogy *megfestem*, akár harmincadszor, semmivel sem veszít értékéből a kép, ha *jól van megfestve*. Hisz rendesen *más* a modell, *más* a ruha, a beállítás, a hangulat, tehát *más a kép is*. Azonfelül pedig kizárólag annak a »*harmincadik*« anyaságnak festői, tisztán művészi kvalitásai jönnek tekintetbe. Gondoljunk csak a multban arra a sok Máriára és teméntelen Vénuszra.

Én magam és mások hányszor festettünk olvasó, palatáblára író, babával játszó, libát vagy birkát őrző gyermekeket. Ez a körülmény sohasem szállítja le bármely újabb, *hasonló tárgyú* kép értékét. Itt, remélem, felesleges tovább bizonyítanom. Többet kell beszélnem a második kérdésről.

Már a multban is, amikor még nem ismerték a *giccset* a mai értelmében, elég gyakran találkozunk *másolatokkal*. Előfordul, hogy kiváló művész nevén *kétszer* szerepel *ugyanaz* a kép és műtörténészek vitatkoznak rajta: melyik az *eredeti?* Rendesen nem tudhatjuk, hogy *maga* a művész másolta-e, vagy *más* valaki, mert hiszen a Röntgen-felvétel csak akkor bizonyíthatja az utóbbit, ha a szóbanforgó művész *halála után* készült a másolat. Bizonyos, ha végérvényesen sikerülne eldönteni, hogy az egyiket *nem maga* a művész, hanem egy ügyes, de *névtelen másik* másolta le: akkor ez az utóbbi sokkal *csekélyebb értékkel* bírna, mint az eredeti. De ha kisülne, hogy a másolatot *maga* az eredeti kép alkotója készítette: *mind a kettő ugyanazzal az értékkel bírna*. Hacsak a másolat művészileg nem gyengébb az eredetinél. *Mert hiszen csak laikus felfogás, hogy a másolatnak okvetlenül rosszabbnak kell lennie az eredetinél*. Sőt, ha egy kiváló művésznek kedve szottyan *más* művésznek gyenge képét lemásolni, miközben azt egyénileg átalakítja, *megnemesíti*, — ez a másolat esetleg *remekmű* is lehet, bár az eredeti közepes, vagy rossz. De, ha *kiváló* művészek — miként azt Manet, Van Gogh és mások tették — ugyancsak *kiváló* művészek alkotásait ismétlik meg, rendesen velük rokon felfogású művészekét: *ezek az ismétlések époly értékesek lehetnek*, mint az eredetiek. Mindez persze inkább *ismétlés* és *nem másolat*. De ha *önnönmagát* másolja valaki a legnagyobb komolysággal, azzal a törekvéssel, hogy bizonyos hibákat kiküszöböljön, hacsak *apró, laikus számára egészen lényegtelen színbeli, vonalbeli változtatásokkal is*, — úgy ez a másolat igenis jobb, *értékesebb lehet* az eredetinél. Ma, mikor a művészek nagy része nem *közvetlenül a természet előtt dolgozik* (vagy legalább is teljesen *transzponálja*, átalakítja ezt a természetet), az ilyen ismétlés még inkább történhetik *a legmagasabb művészet* jegyében.

Ha azonban ezek az ismétlések — ugyanannak a témának, vagy ugyanannak a képnek ismétlései — *gépiesen* történnek, minden elmélyedés, minden komolyság és lelkiismeretesség nélkül, ha a kopirozó önnönmagát gépiesen, *tömegesen* ismétli, annyira, hogy azok a képek *csak lelketlen, tartalomnélküli modorosságot tükröznek* vissza — *úgy megszületik a giccs*. Ha naponta 3—4-szer festem meg *ugyanazt, recept szerint, üzletszerűen*, a műkereskedővel kötött szerződésem értelmében, akkor *vétkeztem a művészet legszentebb ideáljai ellen*.

A legfinomabb művész is csinálhat giccset, sőt, a »jó giccsnek« előállításához határozottan hozzávaló tehetség, sőt tudás kell. Olyan *ügyesség*, amely sokszor a legtehetségesebb, a legértékesebb művészekből hiányzik, bár éppen úgy meg is lehet bennük. A giccsnek előfeltétele: egy bizonyos (jó művészeknél idegiglenes) lelki prostitúció. Míg a jó művész komoly alkotása halhatatlan értékű, addig az ilyen, lélek nélkül keletkezett munka: művészi szempontból teljesen értéktelen lehet, bár ezekbe is becsúszhatik valami abból a *je ne sais quoi*-ból, ami minden igazi művészetnek alfája és omegája.

Mikor ezeket leírom, folyton arra kell gondolnom, vajjon hányan lesznek olvasóim között, kik az én primitív fejtegetéseimet csakugyan megértik? Mert akármilyen primitív fejtegetések is ezek, feltételezik az olvasóról, hogy neki ezekről az *alapvető különbségekről* némi fogalma van. Ehhez pedig nem elég, hogy valaki két-három kiállítást látogat meg egy évben, — múzeumot legfeljebb ha külföldön — hanem a festőművészettel állandóan, szeretettel és komolyan kell foglalkoznia. Ám hányan teszik, hányan tehetik, hányan tartják ezt érdemesnek? *Analfabetizmus uralkodik majdnem az egész vonalon*. Mert ha arról, amit fentebb elmondottam, csak némi fogalmuk is volna: *nem volna lehetséges a giccsnek mai világuralma*. Nem volna szükséges, hogy a legjobb művészek is rászoruljanak — közbe-közbe — a giccselésre. És nem nyomorognának sokszor a legkiválóbb művészek, — mert *nem tudnak giccselni*, nem tudják magukat aprópénzre váltani.

Mikor kényesebb művészi kérdésekről beszélek, az az érzésem, hogy magasabb matematikával mulattatok olyanokat, akik még az egyszeregyet sem bírják teljesen. Sohasem jellemezte olyan teljességgel a »melegházi növény« elnevezés a művészet helyzetét, mint manapság. A mai *művészi kísérletezések* a közönségnek legalább 90%-a számára titokzatosak és a legkomolyabb művészek »keresése« époly idegenszerű a laikusok előtt, mint az a valami, ami az *igazi művészeti alkotást a legkomiszabb giccstől vagy hamisítványtól megkülönbözteti*. Ismétlem: a *világanalfabetizmus* végzetes a világ művészetének alakulására. Ha legalább annyira jutottunk volna, hogy a nagyközönség végre belátná hozzá nem értését és nem állítaná azt, hogy »érdeklődik« a művészet iránt, sőt »ért hozzá«, — mikor a vele való foglalkozása csak abban áll, hogy évente megnéz pár kiállítást.

Tudom, nehéz időt szakítani kiállítások, múzeumok nappali látogatására, de az a *rettenetes közöny*, amely az üres termekből ásít felénk: semmiképp sem menthető. Azért a második lépés a tarthatatlan helyzet megjavítására: minden lehetőség kihasználása művészeti önnevelésre, a művészettel való kapcsolat erősítésére. Hiszen még a műteremlátogatási lehetőségeket is csak nagyon kevesen aknázzák ki. Pedig ha csak kissé is emelkednék művészi kultúránk színvonala: nem lehetne a közönséget *nevetséges hamisítványokkal* becsapni és felesleges volna *ilyen* cikkek megírása.

A „várószobaprobléma"

hónapok óta foglalkoztatja a német közvéleményt. Az egyik ujság kezdte a harcot a külön orvosi várószobák ellen és a harc most már széles rétegekre is átcsapott. Németországban ugyanis, amint alighanem mindenütt a világon: a nagyobb prakszissal rendelkező orvosok gyakran két várószobát rendeznek be: egyet a betegsegélyző intézmények tagjai, egyet pedig magánbetegeik számára. Igy volt ez évek hosszú sora óta és senkinek sem jutott eszébe, hogy kifogást emeljen ellene. Most azonban kiderítette egy német ujság, hogy ez az állapot visszataszító és helytelen, tehát sürgősen meg kell szüntetni. A betegnek — irja — amúgy is elég baja a maga betegsége, miért növeljük ezt a bajt még a másodrendűségi érzés felkeltésével — hiszen a két várószoba feltétlenül ezt az érzést kelti benne. Minden néptárs egyenlő, a beteggel való bánásmódnak is egyenlőnek kell tehát lennie. Még abban is, hogy mindenkit ugyanabban a szobában várakoztatnak... Az orvos előtti egyenlőség szép és nagy gondolat. Nem is igazi orvos az, aki betegeit valamilyen szempontból megkülönbözteti. De azért nagyon kétségesnek látszik: megoldja-e a nagy problémát az állítólag most már küszöbön álló német rendelet, amely szigorúan eltiltja a külön várószobákat. A beteg bizalmát tudniillik nemcsak és nem elsősorban a várószobában kell megnyerni. Van erre más, alkalmasabb hely is. Például az orvosi rendelő.

„Madách tévedett, mikor Mózesben drámai hőst látott"

Lányok érettségiznek

Idegorvosok tudnák csak igazán elmondani, hány ember, aki műtéten ment keresztül vagy háborúban volt s akiről mindez nyomtalanul pergett le, riad fel álmából rémülten éjszakánként az érettségi drukk emlékére.

Nem oktalanul — **szögezzük le ma egy *érettségi vizsga* végighallgatása után. A nyolcadikosok sápadtan és kialvatlanul sorakoznak az egyik fal mentén, a tantestület a patkóalakú zöldasztal külső oldalán foglal helyet.**

A patkó két szára közt — szinte szimbolikusan hurokba szorítva ülnek a delinkvensek. Ezúttal számszerint négyen. Négy tizenhét-tizennyolcéves fiatal lány, lehet hogy civilben és tüllruhában regényhősnők. Most azonban matrózblúz van rajtuk és nemcsak arcuk színtelen, hanem szinte még a hajuk is.

A tételeket apró cédulára írták fel. Onnan olvassa le az első kislány remegő hangon: »*A dráma eredete és fejlődése*«. A hangjában semmi csengés nincs. Kétszer is meg kell nedvesíteni ajkát, hogy egyáltalában beszélni tudjon. Ő nem láthatja, hogy a patkóasztal túlsó oldalán az egyik tanárnő finom, keskeny arca görcsösen megfeszül... Nem nehéz kitalálni, hogy az *osztályfőnöknőről* van szó.

Még a tanár is, aki a kérdéseket feladja, izgatott. A szemével szuggerálni próbál, kezét az asztalnak feszíti, megkönnyebbülten sóhajt, ha egy helyes felelet elhangzik és méltatlankodik, ha a kislány egy percig habozik, mielőtt *a leghíresebb »polgári eposzt«* megnevezi.

A kislány egyébként szőke és fejletlen és a magolós diákok csoportjához tartozik. Mindent tud tulajdonképpen, csak az elnök nyugodt, modern, lényeget kereső és gondolkozást igénylő kérdéseire válaszol nehezen. De hát lehet-e egyáltalában nyugodtan gondolkodni »halálveszélyben«?

Igenis, *halálveszélyben* érzi magát a második számú gyerek is, pedig ez nyugodtabb, barna, zömökebb fajta.

Lassan és megfontoltan beszél; látszik, hogy igyekszik a veszélyes területeket kikerülni, úgy viselkedik, mint aki nem először ül a vádlottak padján. De a keze rémült kisgyerekmozdulatokkal babrál szoknyáján, mialatt fölényesen kijelenti, hogy »*Madách tévedett, mikor Mózesben drámai hőst látott*. Mózes ugyanis bibliai alak volt s így *csak epikailag* dolgozható fel«.

Nem, nem szabad nevetni rajta, ahogy ijedten kapkodja össze a művelt szavakat, mintha azok *szekundaállító páncéllá* változhatnának.

Néha még az elnök úr is elmosolyodik. Ő az egyetlen, aki nyugodtan nézi és nézheti az ügyet, ő nem látta ezeket a gyerekeket sírni, fejlődni, fogócskát játszani, csalni próbálni és kacérkodni, dadogni és figyelmesen a katedrára meredni — nyolc éven át. De a tanárnők látták. És boldogan mosolyog mindenki, amikor a harmadik érettségiző bátran csengő hangján, szépen, szinte művészien a rokokóról kezd beszélni és hasonlatok vargabetűjén át tér rá a tárgyra. A negyedik viszont *rosszul lesz*. Félrehajtja a fejét és suttogva vizet kér. De azért jól tudja, hogy mi az a trópus, meg a metafora. Csak dadog és hadar. Ő az egyetlen csunyácska a lányok között. Talán ezért ilyen gyáva szegény.

— Elég — mondja ki végül az elnök a megváltó szót. Rövid szünet lesz. Kinn, a tanári szobában három tanárnő is ront nekem izgatottan.

— Tudnak a gyerekek? — kérdik szinte sírva.

— Igen, igen, az a szőke, balra, az kitűnő kölyök, azzal nem lesz baj!

— Ezek az érettségik, — tör ki az egyikből — hiszen *az izgalomtól az ötödét sem mutatják tényleges tudásuknak*... — Őszhajú, energikus, karcsú hölgy felel nevetve:

— Elvégre mindannyian keresztül mentünk rajta! És túléltük! Ugy-e?

Pápaszemet
vásárolni bizalom dolga. — Bármely orvosi recept után is készít szemüveget Mayer Sándor speciál látszerész,
IV., Kossuth Lajos ucca 15, az udvarban.
Javításokat pontosan csakcsak készítek saját műhelyemben
Postai megrendeléseket azonnal. Telefón: 1-85-0-26.

LÁSZLÓ hölgyfodrász szalónja
IV., Bécsi ucca 5. félemelet alatt van.
Telefón: 1-822-11
A Hölgyközönség szíves pártfogását kéri.
Olcsó árak. — Higiénikus kiszolgálás.

Köznapi Vénuszok

Nem Greta Garbo lába a legnagyobb a filmvilágban

Ünnepelt szépségek hétköznapi méretei

Hollywood, június.

Két földrengés rázkódtatta meg gyors egymásutánban a film fővárosát. Az egyik levert néhány képet a falról és megreszkettette a long beachi villák boldog tulajdonosait, de nagyobb bajt nem okozott, a másik földrengés azonban

Balról Jean Muir, a legmagasabb színésznő: mezítláb is 170 centiméter magas. Jobbról Winifred Shaw, akinek legszélesebb a csípője: 97½ centiméter

alapjaiban rázkódtatta meg egész Hollywoodot: *kiderült, hogy nem Greta Garbónak van a legnagyobb lába a film fővárosában.*

Ennek a világszerte elterjedt legendának a szétfoszlása olyan szenzációt okozott mind a huszonhárom hollywoodi filmgyárban, amilyenre csak kevés példa volt még idáig. Az álhír megdőlése a hallgatag svéd filmsztárt egyszerre végtelenül türelmes és elnéző asszonynak mutatta be.

Ha a filmsztárok rejtett titkait fel akarjuk tárni, akkor legokosabb a studiók kosztümosztályainak betűrendes katalógusait átlapozni. Itt centiméterre nyilvántartanak minden adatot, hiszen a toalettek elkészítéséhez a legminuciózusabb részletekre van szükség. Aki ezekben az érdekes könyvekben forgat, az nemcsak azt tudja meg, hogy nem Greta Garbo lábai a legnagyobbak, hanem azt is, hogy *a széles csipő még nem teszi tönkre az érvényesülési lehetőségeket*, hiszen 75 centiméteres derék egészen mindennapos Hollywoodban és a 39-es, sőt 40-es női cipő sem teszi tönkre még az esélyeket.

Joan Crawford a szépségideál

Kiderül a listákból, hogy a masszőrök, a diétások és a kozmetikusok miért ünneplik oly lelkesen Joan Crawfordot, valahányszor megjelenik egy-egy új filmje. Joan Crawford a szépségideál Hollywoodban, sőt olyan szembetűnő idomainak arányossága, hogy az egész világ őt választotta mintaképül.

A Greta Garbo lábáról szóló álhír eredete hét évre negy vissza, amikor az egyik hollywoodi kozmetikai szalón vezetője, aki különben is híres arról, hogy nem szeret igazat mondani, egyszerűen kitalálta ezt a mesét, amikor egy ujságíró valami érdekes pletykát akart belőle kivenni. Most *a nagy Garbo filmgyárának kosztümosztálya hivatalos cáfolatot adott* ki erre vonatkozóan, amennyiben nyilvánosságra hozták, hogy Greta Garbo 40-es cipőt visel és még ha lovagol, sem hord 40½-nél nagyobb csizmát. Adatai egyébként a következők: 56 és ¼ kiló nehéz, 168 cm. magas, 7-es kesztyűt visel, 69 cm. a dereka, mellbősége 87 és ½ centi, csipőben pedig 95 centiméter.

Ha már lábakról beszélünk, akkor megállapíthatjuk, hogy *Jean Muirnak van a legnagyobb lába egész Hollywoodban.* Egyébként egyáltalán nem szégyenli és pirulás nélkül kér a cipőüzletekben 42-es cipőt. Nem ő az egyetlen azonban, aki »nagylábon« él. Elisabeth Allan és Helen Wood lába is majdnem akkora, amennyiben 41½-es »papucskákat« viselnek.

A másik végletet Lily Pons, a világhírű operaénekesnő képviseli, aki 35-ös lábára nem is kap sehol kész cipőt. Igaz, hogy Lily Pons pontosan 150 centi magas csupán. Utána Jean Harlow, az első platinaszőke filmszínésznő következik 35½-es lábbal. Jeanette MacDonald, Miriam Hopkins és Mary Carlisle holtversenyben foglalják el a harmadik helyet 36-os lábbal.

A filmsztárok sem hibátlan szépségek

A hollywoodi öltözők titkai egyébként azt mutatják, hogy a film celluloid szépségei általában *olyanok, mint a rendes hétköznapi asszonyok és ugyanolyan szépséghibáik vannak, mint bárki másnak*, csak éppen jobban tudják leplezni. Nagyon kell vigyázniok, hogy mit vesznek magukra, rendszeres soványítókúrát kell tartaniok, hogy csipő- és derékméreteiket kordában tartsák, rengeteget kell tornászniok és bizony mindennap el kell menniök a kozmetikusukhoz.

Aki 167 centi magas, annak nem ajánlatos csíkos ruhákat viselnie, éppen úgy, mint Kay Francisnak sem, mert a csíkos ruha még magasabbá teszi a nőket. Lily Pons viszont nem viselhet keresztcsíkos ruhát, mert abban egyenesen törpének látszana. Janet Gaynor számára természetesen szintén tilos az ilyen ruha.

Jean Muir még egy rekordot tart: ő a legmagasabb hollywoodi filmszínésznő. Mezítláb is 170 centiméter magas, tehát könnyű szerrel elnézhet Dixie Dunbar feje fölött, aki a hollywoodi pontos adatok szerint *mindössze 148 centiméter magas.* Winifred Shaw foglalja el a magassági lista második helyét 169 és ½ centiméterrel.

Winifred Shaw egyben a legnehezebb filmszínésznő — amint az magassága után várható is — amennyiben 61 kiló. Grace Moore elég közel jár hozzá, mert 58 és ½ kilót mutat a mérleg, ha rááll.

A legkönnyebb Hollywoodban Eleanor Whitney, a szteptáncosnő, aki *mindössze 44 kiló.* Dixie Dunbar ½ kilóval nehezebb.

Katherine Hepburn keze a legnagyobb

Kéz tekintetében Katherine Hepburn vezet 7 és feles kesztyűvel. Jean Muirnak egy negyedszámmal kisebb is elég. A legparányibb kacsója Norma Shearernek, Betty Furnessnek és Eleanore Whitneynak van. Mind a hárman 5 és feles kesztyűt viselnek.

Mae West évek óta nem változik semmit a vásznon. Egyformán molettnek és magasnak látszik, jóllehet *csak 160 centiméter magas.* Derékmérete 73 és fél centi, mellben pedig 90 centi. Winifred Shaw derékban 75 centi, míg a legkarcsúbb Marie Wilson, a vígjátékszínésznő, mert csak 47 és fél centi a dereka. Betty Furness közvetlenül utána következik 50 centiméterrel.

Martha Raye mellbősége 96 centi, míg a legki-

Katherine Hepburn keze a legnagyobb: 7½-es kesztyűt hord

sebb mellbőséget Janet Gaynor és Rochelle Hudson mutatják fel, 77 centiméterrel.

A legszélesebb csípő dicsőségeért Winifred Shaw és Beverly Roberts kockát vethetnek, mert a centiméter mindkettőnél 97 és ½ centimétert mutat. *Marlene Dietrich is elől jár etekintetben, amennyiben 95 centi a csípője.* Dixie Dunbar a lista legalacsonyabb helyét foglalja el, mivel mindössze 80 centi a csípője.

Ezek a hollywoodi öltözők igazi titkai: titkok, amelyekről csak suttogva beszélnek. Egyiküknek sincs azonban oka arra, hogy szégyenkezzen, mert mindegyikük méretei elmaradnak a milói Vénusz klasszikus méretei mögött.

Az alábbiakban bemutatjuk valamennyi híres hollywoodi filmsztár testméreteit, úgy ahogy azt a gyárak dossziéikban nyilvántartják. Amerikában természetesen angol mértékekben számolnak, tehát *lábban, hüvelykben, fontban* és még a cipők méreteire is más megjelölés van. Bárki átszámíthatja azonban magának az adatokat, ha szem előtt tartja a következő átszámítási kulcsot:

Az 1-es rovatnál *lábról* és *hüvelykről* van szó, az 5-ös 6-os és 7-es rovatoknál pedig *csupán hüvelykről.* Könnyen átszámíthatjuk az adatokat, ha szem előtt tartjuk, hogy *egy láb = 30 centiméterrel és egy hüvelyk = 2 és ½ centiméterrel.*

A súlyt — tehát a 2-es számú rovatot — az amerikaik fontban mérik. *Egy font = 45 dekával.*

A cipőméreteknél az átszámítási kulcs a következő: 2-es = 33½, 3 = 35¼, 4 = 37, 5 = 38¼, 6 = 39½, 7 = 40¾, 8 = 42.

Eleanor Whitney a legkönnyebb: alig 44 kilogramm

A kesztyű méretei ugyanazok a tengerentúl is, mint minálunk.

A táblázatot a következőkben adjuk:

Név	Magasság	Súly	Láb	Kesztyű	Derék	Mell	Csípő
Mary Astor	5—5½	126	6½	6	26	33	37
Joan Bennett	5—4	115	5½	6¼	25½	35	36½
Constance Bennett	5—4	110	5½	6½	25	31½	35½
Joan Blondell	5—4½	120	6	6½	26	35	37
Virginia Bruce	5—6½	128	4	6	27½	36	38
Mary Carlisle	5—1	100	3½	6	25	34½	36
Madeleine Carroll	5—6	122	7½	6¾	27	35½	37
Claudette Colbert	5—3	107	6½	6¼	26	33	35½
Joan Crawford	5—4	110	4	6½	25	35	36
Marion Davies	5—5	126	6½	6½	27	34½	36½
Frances Dee	5—3	108	5	6	27	34	38
Olivia De Havilland	5—3	110	5	6¼	23½	32	34
Dolores Del Rio	5—3	110	4½	6	26	34	37
Marlene Dietrich	5—3	120	6½	6¾	27½	36½	38¼
Dixie Dunbar	4—11½	99	4½	5¾	23¼	32	32
Irene Dunne	5—4	115	5½	6½	26	35	38
Ann Dvorak	5—5	110	6	6¼	25	33	36
Sally Eilers	5—3½	110	5½	6½	27	35	37½
Kay Francis	5—7	125	4	6¾	27	34½	38
Betty Furness	5—5	103	4½	5½	21	32½	33
Greta Garbo	5—6	125	7	7	26½	35	38
Janet Gaynor	5	100	5	5¾	24	31	34½
Jean Harlow	5—3½	109	3	6¼	25	34	36¼
Helen Hayes	5	100	4	5¾	24½	33½	36½
Katherine Hepburn	5—4	105	6	7½	22½	35	35
Sonja Henie	5—2	110	4½	6¼	26½	34	35¾
Miriam Hopkins	5—2	102	3½	5¾	26½	32½	34½
Rochelle Hudson	5—4	100	4½	5¾	23	31	36
Ruby Keeler	5—3½	108	5	6	25½	33½	36½
Rosalind Keith	5—2¾	105	5	6	25	32	35
June Lang	5—3½	104	5½	6	25	31½	36½
Carole Lombard	5—4	112	4½	6¼	24½	34½	35
Myrna Loy	5—5	125	5½	6¾	26	32½	36½
Ida Lupino	5—4	110	4½	6½	25	34	36
Jeanette MacDonald	5—5	120	3½	6	27¼	35	37
Una Merkel	5—4	112	4½	6½	25½	33	36½
Grace Moore	5—3½	130	6½	6	26½	35	37½
Jean Muir	5—7½	128	8½	7¼	26½	34	35
Anne Nagel	5—6	112	4½	6¼	25	33	34½
Merle Oberon	5—2	104	4½	6¼	26	32½	36
Maureen O'Sullivan	5—3½	115	6	6¼	25	33	36
Lily Pons	5	100	2½	6¼	24½	35	35½
Eleanor Powell	5—6	123	5½	6½	25	34	38½
Luise Rainer	5—3	115	6	6	27	35	37½
Martha Raye	5—4½	126	5½	6½	26	38	37½
Beverly Roberts	5—4½	115	6½	6½	27¼	34	39
Ginger Rogers	5—5	115	5½	6¼	24	34½	34½
Rosalind Russell	5—5	120	6½	6¾	27	34½	36½
Winifred Shaw	5—7¼	135	7	7	30	36	39
Norma Shearer	5—1	118	4½	5½	26	34	36½
Sylvia Sidney	5—3½	115	4½	6½	25	35½	35½
Simone Simon	5—3	114	5	6	26	35	37
Barbara Stawyck	5—5	120	5	6¼	25	34	36½
Gladys Swarthout	5—4	118	6	6¼	26	34½	37½
Mae West	5—4	126	4½	6½	29½	37½	37½
Eleanore Whitney	5—1	98	3½	5½	24	32½	35
Marie Wilson	5—5	107	6	6½	19	34½	36
Fay Wray	5—4	125	5½	6	26	33	37
Loretta Young	5—3	105	6	6½	25½	35	36

ALDOUS HUXLEY ÉS A REGÉNY UJ UTJAI

IRODALMI műfajok éppen úgy elkorcsosulhatnak, elcsenevészedhetnek, mint állatfajok vagy növénycsaládok. Szellemi formáknak éppen úgy megvan az élettanuk, a biológia minden tünetével, akárcsak az élő szervezeteknek s a művészi alkotás különböző fajtái, úgy ahogyan megszülethettek és végighaladtak a virágzás és fejlődés különböző fokán egészen a fajta tökéletes példányainak kitermeléséig, megindulhatnak lefelé is a dekadencia lejtőjén és eljuthatnak a teljes kipusztuláshoz. Ez a folyamat játszódott le csaknem a szemünk láttára a regénnyel, amelynek agóniájáról most széltében-hosszában beszélnek.

A regény a legfiatalabb irodalmi műfaj. Alig néhány százada született. Virágkorát a mult században érte el, amelyet méltán neveztek irodalmi vonatkozásban a regény századának. Ma határozottan a dekadencia kétségbevonhatatlan jeleit mutatja és hiába úsznak át hozzánk az óceánon túlról hatalmas regénykolosszusok, hiába buzog még mindig bő erővel és káprázatos vízgyöngyszivárványokkal az északi forrás, a regény igazán újat és nagyot már alig adhat, kimerítette végső és összes lehetőségeit s legfeljebb visszafelé jöhet azon az úton, amelynek szélső határáig eljutott. Lehetnek még bravúrjai és megdöbbentő szaltói, de igazi monumentális remekei abból a fajtából, amely Cervantes, Stendhal, Dickens, Dosztojevszkij, Tolsztoj alkotásai közt halhatatlanná vált, alig várhatók a műfaj mai elvérszegényedése korában.

Különösen José Ortega Y Gasset, az európaiság jegyében történt spanyol szellemi újjászületés vezére, védelmezi makacs és legázoló lendületű dialektikával azt az álláspontot, hogy a regény halálraítélt, pusztulásnak indult irodalmi műfaj. Szerinte a regény kimerült, felhasználta rendelkezésre álló energiáit. Kiélte magát s ma már nem tud új életerős, egészséges egyedeket létrehozni. A műfaj elhatároló korlátai sokkal szűkebbek, mint valamely biológiai faj korlátai. „Mivel a műfaj keretén belül csak azok a variánsok számítanak, amelyek eléggé különbözők ahhoz, hogy egymás ismétléseinek tekinthetők ne legyenek, ebből önként következik, hogy egy-egy irodalmi műfaj repertoárja aránylag meglehetősen rövid. Hiba volna a regényt is olyan határtalan területiumnak tekinteni, amelynek lehetőségei kimeríthetetlenek. A folyton újuló társadalmi rétegződések és életformák, az új viszonyok adta új problémák, amelyekből egyre új bonyodalmak és a bonyodalmakhoz új megjelenítési formák sarjadhatnak ki, egyszerűen csak illúzióját keltik a kimeríthetetlenségnek. A regény tulajdonképpen nem társadalmi és lelki problémák megoldását adja, nem új

verve azok árát. Másrészt agyonhallgatva, lehetetlenné téve a többit. Mindez nem a mechanizálás eredménye? A Mediciek korában, még a XVIII. században is efféle nem volt lehetséges.

Ma én — ismétlem — a gépnek a művészetek szempontjából csak hátrányát látom. A gép csak luxust tudott teremteni, fokozott igényeket, nagyobb képességet a boldogtalanságra, a legnagyobb nyomorúságot, munkanélküliek, embergyűlölők millióit és ugyan általánosabb, nagy tömegekre kiterjedő, de éppen azért felületes, vérszegény, hazug civilizációt.

De hiszen ezen nincs mit csodálni. A szegény fehér ember sem mindenható, nem képes minden irányban egyszerre excellálni. Ha oly hihetetlen erőt fejtett ki az anyagi javak halmozása, a természetnek az ember szolgálatába kényszerítése körül, nem követelhető tőle, hogy egyidejűleg a lélek és a művészet világában is elsőrangút alkosson. Mi nekünk a XIX. század tudományos és technikai csodáit lelki és művészi zülléssel kellett megfizetnünk és valószínű, hogy egyelőre a mechanizálásra nagyobb szüksége volt a világnak, hogy a fantasztikusan felszaporodott emberiséget el tudja valahogy tartani — de legalább ne tegyünk úgy, mintha általános volna a haladás, „a progresszió". Be gyűlölöm ezt a szót a művészet terén és semmi se bizonyítja jobban azt a konfúziót, melyet a mechanizálás annak birodalmában előidézett. Miként az új találmány a régit, a kevésbbé tökéleteset tárgytalanná teszi, úgy az új művészeti irány természetszerűleg a néhány év előttit. Hihetetlen elgondolása a művészet fogalmának!

De ha az a távol messzeségben kísértő aranykor egyszer — valamikor a háború megszüntével beálland, amikor a gép csakugyan a népek boldogítója, jóltevője lészen, felszabadítva őket a robot, a lélektelen, az emésztő munka terhe alól és megadja az egész emberiségnek a ma mindenki számára elveszett „otium"-ot, a szabad idő bőségét, akkor el tudok képzelni egy újabb művészi aranykort is, amikor aztán meglesz a határozott elválasztás tiszta és mechanizált művészet között.

Ma ettől a kultúrától még távol állunk és az én lamentációm sem fogja meggyorsítani a sors kerekét. Valószínű, hogy a történelem tanusága szerint ez az új kultúra sem fog megszülethetni a réginek pusztulása nélkül és én azért ezt az új, kétségen kívül a világ tarkaságát még jobban kipusztító internacionális kultúrát előre gyűlölöm, mert szeretem a mienket, az anyát, kinek meg kell halnia, hogy gyermeke, az új kultúra, megszülethessen és inkább vagyok hajlandó a multban, mint a jövőben reinkarnálódni.

Művészi panaszaim ezzel újból megrögzítem, hitvallásomat, jövendőlésemet újból írom le; talán csak megmarad a nagy pusztulásból egy példány, hogy a késő unokák ellenőrizhessék igazamat. Remélem, hogy én akkor teljesen spiritualizálva tanuja lehetek ennek az elégtételadásnak.

GLATZ OSZKÁR

szetnek. Az intim festészetnek mindjobban befellegzik, a monumentális festészet számára pedig még nem érett meg sem a szociális, sem a gazdasági élet, de mindenekelőtt nem érett meg az ehhez szükséges tömegek ízlése. A közvetlen jövő az építészeté, amely legmodernebb formájában egyenesen kizárja a festészetet falairól. Az élet mechanizálásának közvetlen káros hatása korunk művészi érzékére más tekintetben is mutatkozik. A gép, melynek ideális elgondolásában könnyítenie kellene a szenvedő emberiség sorsán, azt tehermentesíteni — a helyett évről-évre megnehezíti, komplikálja, beláthatatlan katasztrófa felé sodorja a világot.

A gép, amelynek az ember engedelmes szolgájának kellene lennie, mindjobban annak urává lesz.

A gép az utolsó évszázad folyamán az emberi érdekek súlypontját teljesen az anyagiakban koncentrálta. Majd minden újabb találmány lényege valamely árunak, eljárásnak olcsósítása, vagy egy meglevőnek egy egészen új hasonló célokat olcsóbban szolgálóval való helyettesítése — a lényeg az üzleti nyereség. Ha megtanultunk repülni, úgy itt nem az emberi észnek diadala a fő, hanem hogy olcsóbb és idővel biztosabb lesz a közlekedés, a szállítás, ami milliókban ennyi és ennyi pluszt jelent — az emberiségnek ? Nem ! Nehány ezer vagy százezernek, aki azoknak az áruknak előállításával vagy közvetítésével foglalkozik. De jelenti egyszersmind egy pár százezer embernek munkavesztését, jelent haragot, gyűlöletet, kétségbeesést, háborút. Ma ez még így van. Az emberiség, a tudomány és technika hihetetlen vívmányaival olyan erőknek, olyan hatalomnak jutott birtokába, amelynek helyes használatához a legnagyobb erkölcsi érettségre, a legnagyobb önzetlenségre, a legfínomabb lelkiségre volna szüksége. Pedig tán sohase volt ezen erényeknek nagyobb híján, mint ma, soha nagyobb tobzódása az egoizmusnak, az érzésbeli durvaságnak, a világpolitikai rövidlátásnak ! Ma még Nerók ezrei, százezrei kormányozzák a világot (tisztelet a kivételnek), a gazdasági érdek, a zsebnek érdeke mindenható. Úr, paraszt vagy proletár, mind csak arra törekszik gyönyörű jelszavak fitogtatása mellett, hogy a másikat, kinek jobban megy dolga, helyéből kitúrja. A másikon túltenni, valami ügyeskedéssel, furfanggal elibe kerülni, mindenikünk főcélja, soha ilyen nyugtalanság, soha eszeveszettebb verseny a jól fizető szenzáció felé. Ez a verseny, ez az őrült hajsza a „noch nie dagewesen" után gyökerében művészetellenes és ez ma a mechanizálás közvetlen eredménye. Én személyesen teljesen közömbös vagyok ezen gépies civilizációval szemben, én éppoly boldog, azaz sokkal boldogabb voltam a petroleumlámpával, a konflislóval, éltem elégedetten telefon nélkül — ma akarva, nem akarva, kénytelen vagyok a technika összes vívmányait igénybe venni, még azt a rettenetes telefont is — különben „lemaradok" ; gyűlölöm a nagyvárost, a mechanizálás e paradicsomát, de ott kell élnem, különben megesznek a többiek. Én a gépnek szolgája vagyok, hát még a nem művész városlakók.

És a monstre kiállítások, a világműkereskedelem, mely üzletet, kereskedelmi cikket csinál nem a művészet termékeiből, hanem magukból a művészekből, hazug reklámmal, jól számított trükökkel fel-

való foglalkozás minden nemzet csak egy kis részének, az arisztokrácia és a papságnak privilégiuma volt. Ezen osztályoknak bőségesen tellett az időből. A francia forradalommal, a polgárság győzelmével a művészettel foglalkozók tábora erősen megnagyobbodott, de egyszersmind a kapcsolat művész és közönség között nagyon meglazult. A polgárság dolgozni volt kénytelen, nem sok ideje maradt a művészetekkel való intenzív foglalkozásra. Kezdődik a hozzá nem értés, a fel nem ismert zsenik korszaka. Közben a géppel, a gyárakkal a városok óriás mértékben kifejlődnek és belekapcsolódik a szociális életbe a munkásság rohamosan növekedő tömege. A munka kényszere évről-évre fokozódik, a létérti küzdelem mind élesebb, nyersebb formákat ölt, mindjobban leköti a társadalom minden tagjának erejét. A művészet, mely még a renaissanceban életszükséglete egy kiváltságos, ízig-vérig művész-kultúrájú osztálynak, mely után igazodik az egész társadalom, — az idők folyamán luxussá, felületes dekorációvá válik. A vevők, lakásaikat képekkel díszítők száma hatalmasan megnövekszik, de ezen vevők és műtárgyaik közötti kapcsolat felületes; csak elenyésző csekély azok száma, kik „értenek" a művészethez. Már a háború előtt, de főleg alatta és utána a művészethez való „konyítás" mind általánosabb, de ugyanolyan arányban felületesebb lesz. Természetes, mert ma a legnagyobb úr is lázas munkában van, maga is géppé vált, mely programmszerűen kénytelen napi robotját leróni. Lehetetlen ma megőrizni azt a frisseséget, azt a közvetlenséget, mely a képzőművészetek alkotásainak élvezéséhez szükséges. Mint minden egyéb, úgy a műértés is „nivellálódott". Régente kevesen foglalkoztak művészettel, de azok aztán együtt éltek a művésszel, ma a tömegek a „műpártolók", de Istenem, hánynak közülök van igazán „köze" a művészet titkaihoz. A reprodukciók belevitték a művészet fogalmát, „sejtelmét", a társadalom legalsóbb rétegeibe, ez igaz; de egyelőre mindez csak sejtelem. A művészeknek, a legnagyobbaknak is, ha ma megélni akarnak, nem az egynéhány kiváltságos, hanem a tömeg ítéletéhez, ízléséhez kell alkalmazkodniok.

Mi képzőművészek, még szereplünk valahol az emberek gondolatainak hátterében; még környezi a művész fogalmát némi, a multból átöröklött aureola, némi ködös poézis, de alapjában a nagyközönségnek semmi köze hozzánk, különben nem volna az a kétségbeejtő művészi analfabétizmus az egész vonalon, nem volnának lehetségesek azok a sokszor hajmeresztő döntések művészi kérdésekben, nem kellene a jó festőknek is giccselniök, az arcképfestőknek a fényképpel versenyezniök; ma nem egy pár ezer komoly műértő, hanem művészileg félművelt százezrek tömegei dirigálják a művészetet annak nagy kárára. Másrészt a lakások mind kisebbek, alkalmatlanabbá válnak a független életet élő, a berámázott kép elhelyezésére, a lakás művészi kiképzését is maga az építész végzi. Ezzel szemben számíthatunk a dekoratív, a monumentális festészet kifejlődésével, minél jobban tolódik el a hangsúly a magán — a családi életről — a nyilvánosság előtt, a nagy emberközösségekben lefolytatott életre, miként az Oroszországban már meg is történt.

A közvetlen jövő egy szomorú átmeneti korszakot jelent a festé-

nem értő része látszik osztani. Sokan vannak, anyagilag korlátoltak, kik inkább egy művészileg értéktelen giccset vásárolnak, mint egyikét azoknak a valóban gyönyörű, amannál olcsóbb reprodukcióknak, melyek a művészet remekei után készülnek. Minden elevenebb művészi érzék és ítélőképesség híján csak a régi, inkább üzleti elvnek hatása alatt cselekszenek, hogy az, ami csak egyszer, egy kiadásban van meg (a giccsre persze ez az okoskodás sem illik) értékesebb kell hogy legyen, mint az, ami ezerszámra nyomatható.

Ezen naiv művészetpártolással szemben megdöbbentett egy műgyűjtő és értő barátomnak a kijelentése, hogy szívesebben akasztja szobájába egy ügyes fényképészünk városi látképeit, mint egy ügyes grafikusunk (persze vannak nálánál jobbak a világon) ugyanazon tárgyú ábrázolásait.

Ma a fényképezést már tanítják az iskolákban, idővel mindenki fog tudni némi ízléssel szép fényképeket csinálni, — ha őt a művészi produkciónál nem izgatja az a kérdés, hogy az miként készült, hogy azt egy ember készítette puszta kézzel — akkor nagyon természetesnek fogom találni, ha fényképészete termékeivel fogja szobáját díszíteni. Kissé hasonlítani fog akkor a művész helyzete a géppel szemben a hegymászókéhoz, akik azokban az időkben, amikor már repülőgép-állomás lesz minden magasabb hegy csúcsán — még életük veszélyeztetésével fogják megmászni azokat a hegyóriásokat, amelyek tetején kihízott urak és hölgyek fogják őket fogadni szmoking- és báltoiletteben jazznál és pezsgőnél kényelmesen mulatozva.

Farkas barátom azt mondja, hogy a művészi alkotóerő a fő és hogy az független mindenféle külsőségtől, — ezt soha nem vitattam, de a művészi alkotóerő megnyilatkozásának ezer formája lehet. Annak a formának, melyet máig festészetnek neveztek és amelynek lényege nem változott a barlanglakók művészete óta — annak nem bízom örök életében. Mindig születtek és születnek finom művészlelkek a művészi mesterségek elsajátításának képessége nélkül, ők a jövőben a technika segélyével fogják magukat kifejezni és ki tudja, hogy a jövendő századok nemzedékei nem fogják-e jobban élvezni a kifejezésnek ezt a formáját! Ma az bizonyos — a gép áll az érdeklődés középpontjában és ma a népből kiveszett minden művészi érzés, a gyermek játékából a művészi fantázia. Másrészt hihetetlenül növekedett náluk a technikai értelem — ki tudja mit hoz a jövő?

De a gépnek ezen közvetlen káros hatása mellett, már az a rettenetes hajsza is, melyben ma élünk és amely az élet mechanizálásának természetes következménye és amelynek megszűnésére a közel jövőben semmi kilátás — ez a hajsza már magában véve ellensége minden képzőművészeti foglalkozásnak és élvezésnek.

AZ ÉLET mechanizálása főoka annak, hogy ma hiányzik az „otium", minden művészi élvezet és nevelődés alapfeltétele, de egyszersmind oka annak is, hogy a művészet teljesen elvesztette arisztokratikus jellegét.

Én most nem ítélkezni, csupán konstatálni akarok, konstatálni azt, amit egyébiránt mindenki tud.

Közismert tény, hogy még a XVIII. században a művészetekkel

Általánosan ismert a római birodalom bomlásának analógiája: minden kultúra vége materialista, önző, durva, szívtelen; minden kultúra végén hanyatlik a képzőművészet; az egyetlen építőművészet az, amely újat, jelentőset produkál, tehát a legabsztraktabb a három művészeti ág között.

Az intellektus erős fejlődésével együtt jár, mint annak ideális reakciója, a kor materializmusa ellen — az absztrakció. A nemesebb lélek magasabb régiókba menekül, melyek távol állanak az emberi gazság által megmételyezett érzéki világtól. Ilyen időkben keletkez nek elterjedt elméletek szerint az új vallások és ilyenkor virágzik az absztrakt építészet mellett elsősorban a zene, de — nem a festészet, a szobrászat.

És itt újra visszatérek a géphez. A gép az ember absztraháló képességének diadala, a szerves erőnek szervetlennel való helyettesítése, a gép lassankint az egész vonalon kikapcsolja az emberi kéz munkáját. A gép kipusztít minden kézművességet, kiölte a viseleteket, ki fog pusztítani minden nemzeti, minden faji kultúrát. 50 év mulva nem lesz érdemes fővonalakon utazni, mert mindenütt ugyanazt fogjuk látni, egy kaptafára formálódik a világ. És a gép beletolakodik a szabad művészet világába is! A fénykép tönkretette a monochrom arcképművészetet, rövidesen végét fogja vetni az arcképfestésnek, talán szobrászatnak is, a mozi, mely nap-nap után a legszebb beállítású képek ezreit pergeti le a néző szemei előtt, mindjobban közömbössé teszi egy-egy szerény szenzáció nélküli produktuma iránt az emberi kéznek. Nálunk a Tabán képviseli a város agyonfestett részét. Igy a gép lassankint kiszorítja a kéznek munkáját a művészetből is. Már pedig számomra a kettő között, a kéz és az embertől irányított gép munkája között egy világ fekszik: a kézzel szőtt vászon, a kézi hímzés, csipke, az asztalos-, lakatos-műhelyben készült bútor és vászonmunka egészen más valami, mint a gyári produktum.

Számomra a művészi mérték az emberi idegrendszer „közvetlen" érvényesülési lehetőségének mértékétől függ. Félek, hogy ma nem sokan gondolkoznak így és elképzelhető, hogy a nagy tömeg számára a gép lassankint szükségtelenné teszi az idegrendszer közvetlen érvényesítési képességének, a művészi tudásnak, a mesterségnek elsajátítását az úgynevezett szabad művészetekben is. A fénykép művészetéhez elég az ízlés bizonyos művészi diszpozíciója, az éter zenéjéhez, pianolához a hallás, a zenei érzék. A festészetnek a természettől való elfordulása az absztrakció felé részben bizonyára a fénykép eredménye, a művész ösztönszerűleg oly kifejezési formát keresett, amelyben a technika nehezen követhette — bár már e téren is tud vele konkurrálni.

Dehogy tagadom, hogy a gépen keresztül is érvényesülhet a művészi érzés, de számomra a legbámulatosabb fénykép is művészi teljesítmény szempontjából össze sem hasonlítható egy tehetségesebb gyermek rajzával. Ahogyan az ember küzd az anyaggal, ahogyan ráerőszakolja lelkét, mondanivalóját — azt látni, kutatni minden művészi élvezet főforrása.

Ma ezt a felfogásomat, sajnos, éppen a közönségnek művészethez

túrát a mechanizálás alapján — hosszú évszázadok multán — és ebben a festőművészetnek egy újabb virágzását, de attól tartok, hogy ez a festészet attól, amit eddig e néven értettünk, oly lényegesen fog különbözni, hogy számára egy új szót kell majd kitalálni — hogy én ezt a jövendő művészetet előre gyűlölöm, de elég pesszimisztikusan ítélem a közel jövő festészetét is azzal a meggyőződéssel, hogy szerepe ezekben az időkben alárendelt, hogy a világhangulat számára kedvezőtlen lesz. Tudom, hogy ezen kedvezőtlen hangulat megteremtésében nagy szerepe van a gépnek, az élet mechanizálásának. A gép mindenekelőtt lecsökkentette a világ festőiségét, másrészt lassankint eltünteti az életből az intimitást, amely a legintimebb művészetnek, a független, az otthon dekorálására szolgáló festészetnek főforrása. A gép azonfelül az életnek olyan hajszáját teremtette, mely legnagyobb ellensége mindenféle művészeti élvezőképességnek, de valóságos gyilkosa a festészet, a szobrászat kultuszának. A gép tehát lehet — teljesen megváltozott szociális politikai és gazdasági viszonyok mellett — egy új művészi és festői kultúra alapja, de mai közvetlen, átmeneti hatását majdnem minden tekintetben hátrányosnak ítélem.

De úgy van, amint mondtam: a modern ember nem akarja beismerni, hogy a mi korunk, a mi nagyszerű korunk, mely oly mély pillantásokat tett a természet gépezetébe, amely a technika, a tudomány terén oly csodálatos eredményeket ért el, — valamiben kisebb legyen a multnál — ezeknek az uraknak büszke meggyőződésük, hogy mi mindenben csak haladunk.

Ezekkel az urakkal szemben azt állítom, hogy majd minden nyereséget veszteséggel kell megfizetnünk és hogy az emberiség élete összehasonlítható e tekintetben az egyes ember életével. Biztos, hogy a gyermekhez képest az ifjú ember haladást jelent; okosabb lett, értelmesebb, komolyabb, — tehát értékesebb a létért való küzdelem szempontjából — de másrészt elvesztette bájos naivitását, közvetlenségét, feltétlen természetességét, ártatlanságát, mely néki megnyitja a mennyországot — az én számomra az átmeneti kamaszkor a legutálatosabb. És minden gyermek művész, s aki még nem látott kiállítást gyermekek műveiből, nem is szólhat hozzá. Szinte hihetetlen a fantáziának, a színek és formáknak gazdagsága, melyet egy ilyen kiállítás feltár előttünk és micsoda finom ízlés! Már a 10-ik életév felé erősen halványodnak ezek a képességek, majd beáll a banalitás, az üresség, a lélektelenség; a kamaszkor hirtelen elfojt mindent, csak a kimondott tehetségek tartják magukat, azaz hogy azoknál jelentkezik újra a művészi képesség. Természetesen már tudatosabb formában, — de minden nagy művész legkésőbbi vénségében is megőriz valamit gyermeteg naivságából.

Jól tudom, hogy a mi rongyos egymillió évünkkel még távol állunk az emberiség művészietlen korától, de azért bizonyos, hogy az emberiség haladása a tudás, az intellektus vonalán történik és hogy ez a tendencia minden kultúra végén erősebben hangsúlyozott és sohasem volt oly erős, mint a mi időnkben, egy nagy kultúrának, az európai nyugat kultúrájának ez utolsó korszakában.

elszabott, úri-féle gunyában járó parasztnépnek; kinek egy modern amerikai város többet jelent festőiség, szépség szempontjából, mint a régi Orvieto, a régi Rothenburg, akik örülnek, hogy az utcákon az autó végre kiszorította a lovat, akik éppoly élvezettel cirógatják a gépkocsi benzintartányát, mint a lovas lova csillogó szőrét, akik a nagyváros füstös egyhangúságában, gyárainak életében több festeni valót találnak, mint a zsúpos fedelű (még vannak ilyenek), legszebb viseletű falvakban, — akik végre a modern életet szeretik minden megnyilatkozásában és ridegen nézik az összes régi kultúra rohamos pusztulását, alig várva, hogy megkapják végre a „tabula rasa"-t, amelyen a mult emlékeitől többé meg nem vesztegetve, szabadon kezdhessék az „újraépítést". Én bizonyára nem tartozom ezen művészek közé. Nekem kimondhatatlanul fáj ez a pusztulás és oly kevés örömet nyujt, amit helyébe kaptunk; számomra a természet pusztuló alkotásaihoz képest ridegek, élet- és lélektelenek az emberi ész összes alkotásai, a leghatalmasabbak is és Keyserlinget azon kijelentése tette számomra rokonszenvessé, hogy bár belátja az amerikai mechanizálás nagyszerűségét és elismeri egy magasabb kultúra lehetőségét ezen az alapon — ha szíve szerint választhatna, ide adná ezt az egész csodavilágot, melyet az ember teremtett, ha egy pillantást vethetne az ichthiosaurusok korába.

Hogy azért, a gép által végzett pusztítás dacára, maradt még elég festeni való, azt persze nem tagadom. Hiszen a festők egy nagyon kis része foglalkozott a mult században is a nekem oly kedves művészi tárgyak megörökítésével, mikor a viseletek még teljes pompájukban virultak. A nagy impresszionisták „oeuvre"-jében ezek egyáltalán nem, sőt az állatok is alig szerepeltek. De ez érthető. Az impresszionisták a szín, levegő, nap és tónus entuziastái, olyan tárgyat választottak, mely legtöbb szabadságot biztosított számukra, melynek legkisebb volt a formai megkötöttsége, legtöbb a színe, a tónusa, azért úgyszólván kizárólagos tárgyuk a tájkép, az örökké változó, színgazdag szabad természet, amelyet az ember nap-nap után jobban megnyirbál, megreguláz. Ha azonban nem abból a felfogásból indulunk ki, hogy mindent lehet festeni, a fontos csak, hogy mikép van megfestve, ha a világot tárgyilagos festőisége szempontjából ítéljük meg, úgy biztos vagyok benne, hogy bármelyike azoknak, kik már elvből sem akarják akceptálni, hogy ez a mi fényes, csodálatos jelenünk bármiben mögötte maradna a multnak — ezek az én kortársaim is beadnák derekukat, ha szemük elé varázsolhatnám a gótika, a renaissance, de még a barokk kornak is valamely felvonulását, népünnepélyét, vásárját, vagy csak egyszer végigvezethetném őket a XV. századbeli Flórenc utcáin. Biztos, hogy a lelkesedés lépten-nyomon kitörne belőlük, hogy a piktor megkótyagosodnék ennyi szépség láttára, nem tudná, hová nézzen, mit fessen először.

Én bizonyára nem érzek efféle izgalmakat, ha végigmegyek az Andrássy-úton, vagy a világ bármely nagy városának valamely boulevardján. Városaink festői része mindig a legnyomorultabb, a legpiszkosabb, régi, a multból fennmaradt épületekkel, festői rongyokban járó szegény néppel. Igaz, hogy el tudok képzelni egy új kul-

festői tarkaságról beszélnek! „Festőietlen" ezen értelmezés alapján minden, ami rendes, szabályos, a mértani formákhoz közelálló. Tehát a priori, a szabad természetnél kevésbbé festői minden emberi alkotás festőivé válhatik az idők folyamán, ha annak „patinája" lassanként beleolvasztja a természetbe, ha kap valamit abból a kiszámíthatatlan tarkaságból, nyugtalanságból, gazdagságból, ami a természet alkotásait jellemzi. Az új ház e szerint sohase festői, legfestőibb a szalmazsúpos vályog-paraszthház, legfestőitlenebb az eternittel vagy hozzá hasonlóval fedett beton-épület, amelyen nem fog az idő foga. Vannak festői szövetfélék, eleven szövetek, elsősorban persze a színesek, ilyen a bársony, a selyem, ezzel szemben a ma használatban levők túlnyomó része festőietlen, élettelen. De ezek a ruhafélék is festőivé válhatnak, ha elkopnak, főleg ha színesek, amikor is a kopás által nyugtalanná, tarkává vált felületük kap valamit a természet gazdagságából. Minden új gyár, épület rettenetesen festőietlen, de ha belepi a korom, ha füst és por takarja, tarkítja, úgy az is festőivé válhatik, amint azt Meunier és mások piktúrája bizonyítja.

Festői általában minden mozgás, minden, ami folytonos változása, átalakulása révén határozatlan, bizonytalan. Nagyon természetes, hogy így a gyári életnek is megvan a maga festőisége, — azt sohasem vitattam és nagyon jól tudom, hogy egy Brangwyn rézkarca valamely erőműről értékesebb művészileg, mint egy giccselőtől lefestett falusi kunyhó — de mindez nem érinti tézisemet, hogy a mechanizálás a festésre alkalmas objektumok mennyiségét lényegesen megapasztotta, leapasztotta egy magamfajta naturalista festő számára, aki nem transzponál, aki a természetet közvetlenül reprodukálja és nem tekinti csak alárendelt impulzusnak egy teljesen elvont lírikus ábrázolásra — ilyen művésznek természetesen elég egy thermométer.

Ez az állításom a „festői" szó definiciójával — úgy hiszem — eléggé van bizonyítva; hiszen a festőiség főkelléke, a színesség még nem is szerepelt bizonyításomban. Hogy a színesség általában alkalmasabb a festésre, mint a színtelenség és hogy a mai világ sokkal színtelenebb, mint a 100 év előtti, — azt úgy hiszem — szintén nem kell bizonyítanom.

Ez persze megint nem azt jelenti, hogy egy finom művész, pl. Velasquez, nem tudna produkálni két megtört színnel festőibbet, mint egy kontár a színek leggazdagabb skálájával.

Tudom, hogy ma sokan másként gondolkoznak, másként is definiálják a „festőiség" fogalmát. Tudom, hogy vannak művészek, jó művészek, kik nem látnak veszteséget abban, hogy míg száz év előtt minden falunak, minden városnak megvolt a maga gazdag színes viselete, az életnek színes tarkasága, addig ma unalmas egyformaság uralkodik ruházat dolgában egész Európában — csak egynéhány, az idegenek számára fenntartott viseletszigettel és hogy ma keletre vagy délre kell utazni, civilizálatlannak, primitívnek mondott népek közé, hogy fellelhessük a mult gazdagságát. Tudom, hogy vannak művészek, kik közömbösen szemlélik a háziállatok pusztulását és éppoly festőileg izgatónak találják a gőzekét, traktort, mint a lovat, az igásbarmot; tán van piktor, ki örül a bubifrizurás, lötyögő,

MÉG EGYSZER A GÉP ÉS A MŰVÉSZET

FARKAS ZOLTÁN, kedves barátom, írt a Magyar Szemlébe egy cikket,[1] melyben belekapcsolódva egy mult évi írásomba, elmondja felfogását a gépnek a művészetre gyakorolt hatásáról. Én nagyon hálás vagyok neki, mert ezáltal alkalmat ad nekem, hogy most meg én fejthessem ki kissé részletesebben gondolataim idevágó részét.

Hogy művészi megítélések és értékelések sokszor homlokegyenest ellenkeznek a mai zavaros, forrongó időkben — az természetes; de azért érthető tán az is, hogy ma bennünk művészekben is erősebb az ösztön éppen legegyénibb felfogásunk írásbeli megrögzítésére abban a tudatban, hogy a sok küzdő párt között az egyiknek szócsöve vagyunk. Képzőművészetről úgyis oly ritkán esik szó, oly csekély a szerepe a mai életben, hogy művelőinek szinte kötelessége az irodalmi hézagot is tőlük telhetően kitölteni. Egyúttal ez indít arra is, hogy polémia helyett most kissé bővebben és határozottabban [illegible] el újra már más helyen, többek között Vaszary Jánossal folytatott vitámmal kapcsolatosan elmondottakat a gép és művészet viszonyáról.

Kijelentem mindenekelőtt, hogy mondanivalóm csak személyes jelentőségű, hogy az elpanaszolandó fájdalmak csakis az én és hozzám hasonlóak fájdalmai és így vitatkozásnak nincs is értelme, mert ezen a téren nincsenek abszolút igazságok, bizonyítási lehetőségek, csak erős, szellemi szervezetünktől elválaszthatatlan meggyőződések.

Itt csak egy művész hitvallástételéről lehet szó.

Mondanivalóm lényege abban foglalható össze, hogy számomra azok a művészi értékek, melyeket az élet mechanizálása elpusztított, összehasonlíthatatlanul nagyobbak, mint azok az új művészi lehetőségek, melyeket a mechanizálás teremtett. Most is, mint mindig, majdnem kizárólag festészetről beszélek és így az élet mechanizálásának a képzőművészetekre gyakorolt hatását ugyancsak elsősorban a festészet szempontjából vizsgálom.

Leghatározottabban állítom, hogy a mechanizálás a világ festőiségét lefokozta, hogy ma sokkal kevesebb a festői objektum, mint száz évvel azelőtt. Hogy azonban ne álljon be újabb fogalomzavar, meg kell adnom a „festői" szó definicióját — már ahogyan én definiálom e szót. Én ugyanabban az értelemben használom, amelyet mindazok adnak néki, kik „festői rendetlenségről", festői romról,

[1] Magyar Szemle 1930, IX. köt., 350. l. „Árt-e a gép a művészetnek?"

Magyar Szemle 1931. XII 1.

A Képzőművészeti Főiskola kiállításához

Irta: Glatz Oszkár

A *Képzőművészeti Főiskola* kiállítást rendezett a Műcsarnokban, mely az utolsó hét év tanulmányi eredményének választott anyagát mutatja be.

Sajnos, helyszűke és technikai akadályok miatt, csak az aktív tanárok osztályaiban készült munkákat állíthattuk ki. Így *Csók, Vaszary, Karlovszky, Bosznay, Dudits*, tehát a két pedagógiai véglet képviselőinek eredményeit nem mutathattuk be, ugyancsak helyszűke miatt kénytelenek voltunk egy csomó, a kiállítottakkal egyenrangú munkát kihagyni. Igazságtalanságok is történtek, melyek kikerülhetetlenek minden ilyen alkalommal, de azért szent meggyőződésem, hogy ma nincs Európának művészeti iskolája, amely ezzel a mi kiállításunkkal művészi szempontból versenyezni tudna.

Fényesen bizonyítja ez a kiállítás azt a számtalanszor hangoztatott, örvendetes tényt, hogy ez a mi hazánk tele van tehetséggel, de ennek az örömnek rögtön nyakát szegi az a másik megállapítás, hogy nincs ország, melyben annyi tehetség pusztulna, mint nálunk.

Mi tudjuk ezt, mi tanárok, kik jó növendékeinket szerető figyelemmel kísérjük, főiskolánkról való távozásuk után is. Istenem, milyen kevésből lesz valami! Hányan vannak régibb növendékeink közül, kik a jelen kiállításon elsőrangú rajzokkal, festményekkel szerepelnek, kik letűntek a láthatárról. Nem csoda ez olyan időkben, mikor a művészet úgyszólván az egész világon mostohagyermeke a társadalomnak, mikor a vele való foglalkozás majdnem lehetetlenné vált és emiatt a művészetek iránt oly monumentális közöny honol a lelkekben, hogy ez a priori kizár minden művészethezértést. Sajnos, ma az élet hajszája és társadalmi szórakozásaink teljes felületessége következtében a fiatal művészgárda egy. mondhatni analfabéta közönséggel áll szemben.

Fájdalom tölt el, ha elgondolom, hogy milyen érzésekkel fogja az a nagyközönség a mi kiállításunk termeit végigjárni, hogy miket fog mondani, milyen hírünket fogja széthordani a városban. Szinte hallom, hogy: »Micsoda, ezek művészek? Milyen csunyaságokat rajzolnak, festenek. Még *rosszul* is rajzolnak. Miért járnak ezek művészeti iskolába, hogyha fogalmuk sincs arról, hogy mi a szép. Ezekből lesznek a jövő művészei? Kár értük minden fillér, menjenek más pályára.« Tudom, lesznek néhányan, kik másképp beszélnek, sőt a modernre beállított kritika talán még dicsérni is fog minket (bár lehet, hogy annak meg nem leszünk elég modernek, túl erős lesz a természethez ragaszkodásunk), de a mi kiállításunk összvisszhangja — előre tudom — nem lesz olyan, amilyent megérdemel! Természetes! Ki tud ma a laikusok tömegében »Tanulmányt« megítélni, értékelni? Ki tudja ma a művészetet a tárgytól elválasztani, ki hajlandó felismerni, hogy egy csunya, néha abnormis fej ábrázolása — amilyenek szép számban vannak a kiállításon — lehet a művészet teteje, rajzban, színben, érzésben? Hányan vannak, akik a mesterséghez konyítanak, akik meg tudják ítélni, hogy egy rajzban milyen formai, milyen tónusbeli értékek rejlenek, akik az ecsetkezelés, a festékfelrakás szépségeit, báját észrevenni, élvezni tudják?

Ma a laikusok szemében csak az ábrázolt *tárgy* fontos, hogyha ez nem szép a legbanálisabb értelemben, ha nem *történik* valami a képen, ha nincs valami irodalmi tartalma, úgy az számára közömbös, másrészt ilyen tárgyi teljesítmények ellenében hajlandó — kevés kivétellel — a legpocsékabb rajzot, a legnyomorúságosabb mázolmányt is elfogadni. Nem, a mi kiállításunkat alig fogja valaki igazán értékelni tudni. És ehhez a közönséghez akarnak majd szólni fiataljaink, ennek szeretetéből, elismeréséből kell majd megélniök. Szomorú kilátások!

Vásárolni ma csak az vásárol, akit valamiképp arra kényszerítenek, de fiataltól, névtelentől ki vásárolna? Látom őket és állandóan tapasztalom, hogy elhagyva az akadémia meleg fészkét, miként kínlódnak egy állás, egy biztos tanári állás megszerzése körül, aminél nem használ a legjobb bizonyítvány sem, csupán az összeköttetés, a protekció; hogyan iparkodnak kisebb-nagyobb társadalmi ügyességgel koldusmódra fizetett arcképrendeléseket szerezni, megbízást kapni freskóra, panneaura, mely megbízások rendesen csak a költségek megtérítését jelentik, hogy aztán kétségbeesett iparművészeti, főleg plakátpróbálkozások után, végre beleessenek a giccsnek sötét vermébe, amelyből aztán a legritkább esetben van menekvés. Hiába, csak meg kell élni valahogyan, és a rezsi óriás! Hányan vannak, kik talán valami kis anyagi alap, vagy erős törtetés, vagy egy kivételes jóakaró segítsége révén megmaradhatnak a »Grand art«, a komoly művészeti munka terén?

Ma nem létezik komoly elmélyedés a művészi munkába, rövidke, egy-két év legalább, amikor *csak* a művészetnek élhetne, ahogy az az én koromban akárhányunknak kijutott. A lelki nyomor, a közönség teljes közönye, ösztöndíjak, hivatalos anyagi támogatásnak majdnem teljes hiánya megadják a kegyelemdöfést. Mi művészek, mi ma nem jelentünk semmit! Csak egy pár arcképfestő, arcképszobrász és emlékműalkotó tartja fenn a kapcsolatot a »haute volée«-val, de aki *csak* képeket fest, vagy szobrot mintáz, *a maga kedvére*, rendelés nélkül, azt ugyan ritkán ismeri ez a társadalom — legfeljebb a végrehajtó. Azért ennek a fiatal nemzedéknek a sorsa reménytelen, helyzete kétségbeejtő. Bármely más foglalkozásnál az ideiglenes munkanélküliség, az elhelyezkedésnek lehetetlensége, nagy szenvedések és nélkülözések kútforrása, de végre is többnyire megvan a lehetőség hivatásának gyakorlására, ha ingyenesen is és megvan az érzése, hogy oly munkát végez, melyre a társadalomnak *szüksége* van.

Vidéki, főleg nyári művésztelepek létesítése óriás támogatást jelentene; legalább néhány hónapi gondtalan munkát! Mióta hangoztatjuk! Nem csupán a mai gazdasági viszonyok okai művészfiatalságunk kétségbeejtő helyzetének, de elsősorban a társadalom és annak visszhangjaként a törvényhozás teljes közönye. Vádolom ezt a társadalmat, amely az anyagiasságra van beállítva, amely a sportra milliókat hajlandó áldozni, szemhunyorgatás nélkül, de fukar és szívtelen, ha 40—50 kiváló művész megmentéséről van szó, kiknek fajunk művészi, szellemi fölényét kellene bizonyítaniok a külföld előtt. Mi a mai világ páriái vagyunk, ami — századszor ismétlem — nem a mi szégyenünk! A világtörténelem legsötétebb korszakai voltak azok, melyek bennünket lebecsültek. Talán javulást hoz a közel jövő, a politikai feszültség enyhülése, a várva-várt gazdasági fellendülés, *ma* még idegenek vagyunk a nagyközönség számára és a mi kiállításunk is csak idegenkedést fog kiváltani, de nem mi leszünk a bűnösök, hanem a közönség.

Kérve-kérem ezt a nagyközönséget, hogy legalább hozzá nem értésének tudatában és jóakarattal nézze végig fiataljaink munkáit, melyek a magyar művészet jövőjét jelentik.

KIS

Bodó Béla riportja

Miért van minden második trafikban e
ves öreg néni, lehetőleg ősz hajjal, kilép
Krudy Gyula regényből? Ki tudja? É
azt látom, hogy szinte szabály ez: öreg d
szag, amelybe, az állvány mögött lévő al
ételillatok lopakodnak, néha kávészag, de
hagymáé, nyilván attól függően, ahogy a g
sav engedélyezi a nénikénél: ujságok és d
regények a pulton s mögötte a nénike.

A nénikének kedves a hangja és ülve r
át a nikotinesöveket, akkor állva csak
valaki tíznél többet kér. A pénzt, amit elé
nek, közel emeli a szeméhez, jól megnézi, Is
olyan világban élünk, amikor sok a rossz
nem éppen csaló, csak alkalmi gonosz, aki
hogy a nénikének nem a legjobb a szeme..

A nénike mögött pedáns sorokban és os
ban mindenféle színivalók, legtöbb az ole
fajtából, mert tudvalevően nagy a szeg
Azért van drágább is: nagy és kövér szivar
cigaretták, aranyvégűek, mert a trafik a
legdemokratikusabb üzlete, néha nincstelen
méltóságos úr mellett, aki szivart válogat
tenniszütős leány olyan hölgy mellett, aki
van kifestve és amikor eltávozik, nehéz pa
sokáig ottmarad az öreg dohányszag és a ha
illat mellett.

De a nénike nemcsak ezekre számít, a
furcsa szokásuk az, hogy az apróra vágott, p
csavart mérges növényt szájukba veszik és
gyujtva, ártalmas füstjét lenyelik (ó, a
megbotránkozva halna meg, ha ítélet, vagy
szer kötelezné végigszívni akár csak egy darab
árujából is) fiókokban, dobozokban van itt sok min-
den, kép, levélpapír, bélyeg, pipaszár, matrica,
gumiarabikum és egyebek közt *aktkép* is... legyen
irgalmas az Isten minden bűnös lélekhez...

Multkor is, hát nem bejön egy komolynak lát-
szó úr, aránylag fiatal, úgy hatvan-hatvanöt

Nénike

körüli és tájképet kér. Milyent, amin a nap süt,
vagy amelyen lenyugoszik? Az emberek inkább
olyant keresnek, ahol süt a nap, biztos van ennek
is fő és komoly oka, de ez most mellékes. Tájkép
kell neki, ahol nők is vannak, kaphat olyant is,
bár minek kellenek tájképre nők? Minek? Sőt
csak olyan kell igazán, ahol nők vannak, a tájkép
utóvégre el is maradhat. Lassan így derült ki,
hogy aktképre van szüksége, de megmondani egy-
szerűen szégyelte, ó, mennyi bűnös is van ezen a
világon.

Itt benn határozott szag van és meglehetős
homály és szemközt a nénikével van egy ajtó, ahol
belép a világ. Ez a világ idegen, jogosult gyanak-
vással fogadható, hol félni kell tőle, hol vissza-
riadni, van alkalom megbotránkozásra, csodálko-
zásra, sőt megdöbbenésre. Jön a világból egy fia-
talember, szélesen kitárja az ajtót, mintha nem
férne be máskép, ő, a fiatalember. (jól tudjuk: van
egy pár ember, aki mozdulataiban is elárulja,
hogy rajta kívül senki és semmi nincs, s ha van,
nem számít), jön fenségének előkelőségével, nad-
rág, kabát, kalap, mind olyan, mint amilyen illik
egy ilyen [illegible]

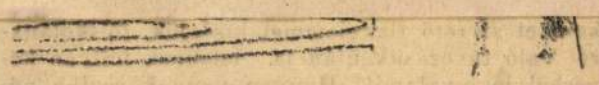

Ő, a fiatalember

ges gyilkosé. Lám, így ítélünk: kihallgatás és lelki
röntgen nélkül, hiszen mindegyikünkben van egy
nénike-lélek is azonfelül, hogy ítélünk, kihallgatás
nélkül, nemcsak jóhiszemű aggodalomból is.

A gyufavásárló lép be a világ kapuján, nincs
idő a morfondirozásra. Hajlott ember ő, szegény-
arcú. Gyufa kellene, tele dobozzal s a mondat a
csodálkozó számára úgy hangzik, mintha a nyo-
mor már a félskatulya gyufa vásárlását is is-
merné. De itt tudják, hogy rejtett célzás történt,
önérzetbe vágó, mert ha vannak is, akik minden
körülmények közt lopnak, ismerni kell a kivételt:
barna papirruhájából, amelyet fojtott méreggel
felszakít, húsz doboz ömlik ki, válogathat a vevő,
egy sincs túl tele, mindegyik zörög, a gyár lop,
nem a trafikos!

Pénz, hallgass ide, láttam egy reszketőkezű
öregembert, amint a gyufák közt válogat, melyik
dobozban van több, hogy belőled minél később
kelljen kiadni egy gyufadobozra valót. Szégyeld
magad, pénz, ó sok mindenért és még sok minde-
nen felül is, de azért is, hogy két gyufaszál miatt
tolvajnak feltételeztek egy öregasszonyt; szégyeld
a dühért, amely megmérgezte nébány percét, ezért
a kínos némajátékért, amely az arcokon zajlott le.

Ime, megy egy ember a világ felé, pipa van
a szájában és egy friss gyufadobozszerzemény a
zsebében. Az ajtónál megtorpan: egy szabad ska-
tulya van kiszögezve a falra, belenyúl és gyufá-
val a zsebében rágyujt az ingyenesből... pénz,

KUNST UND LEBEN*

VON OSKAR GLATZ

Die Rolle der bildenden Kunst von heute ist unwürdig, sie ist die natürliche Folge des Zeitgeistes. Die Kunst war stets der Spiegel ihrer Zeit und es kann wohl nicht befremden, dass eine Zeit, die auf dem Gebiete der rationalen Werte Unerhörtes geleistet, Wunder gewirkt hat, auf dem Gebiete des Irrationalen im Vergleich zur Vergangenheit geringe Erfolge aufweist. Unsere Zeit — ich wiederhole allbekanntes — ist eine Zeit der Technik und Maschine und eines geradezu phantastischen Organisationsgeistes. Vorzüge, die mit Kunst und künstlerischem Schaffen nicht nur nichts zu tun haben, sondern zu ihr meist in schroffem Gegensatz stehen.

Die unmittelbare Ursache des künstlerischen Niederganges — ich spreche insbesondere von der Malerei und Plastik — ist in dem vollkommenen Fehlen der persönlichen Verbindung zwischen Künstler und Publikum zu suchen, die in allen Kulturblütezeiten lebendig gewesen und die, wenn auch in etwas entarteter Form, bis zur französischen Revolution fortbestanden hat. Die Anzahl der Künstler und die Anzahl jener, die das damalige Publikum bildeten, war im Verhältnis zur Gesamtheit der einzelnen Völker gering. Sie bestand aus dem Adel und der Geistlichkeit, den kleineren und grösseren Tyrannen und Fürstenhöfen, aus Menschen, die im Vergleich mit den heutigen Kunstinteressierten Zeitmillionäre genannt werden können. Die künstlerischen Arbeiten wurden grösstenteils auf Bestellung ausgeführt und es ist natürlich, dass schon dieser Umstand eine dauernde, lebendige Verbindung zwischen Besteller und Künstler erforderte, die bekanntermeise in der Renaissance am stärksten war. Dass der edle Geist jener Verbindung an den französischen Königshöfen und den sie nachäffenden kleinen Fürstenhöfen allmählich verflachte und die Künstler zum liebedienerischen Werkzeug prachtliebender, prunksüchtiger Höflinge erniedrigte — soll nicht bestritten werden.

Mit der französischen Revolution und dem Abschaffen der adeligen Privilegien übernahm das Bürgertum die Führung und damit auch das

* Aus einem Vortrag, gehalten in einem Klub der politischen Partei „Ungarisches Leben".

Ungarn. 1941. Oktoberheft.

Kunstmäzenat. Der Bürger hatte keine freie Zeit, er musste fleissig arbeiten; es blieb ihm nicht die Musse, sich mit Kunst eingehend zu beschäftigen.

An Stelle der Atelierbesuche traten Kunsthandel und Ausstellungen. Diese Art künstlerischer Darbietung war von vornherein kunstschädlich. Sie entfaltete einen Konkurrenzkampf, der dem Wesen des künstlerischen Schaffens, der Vertiefung, dem rückhaltslos aufrichtigen Geben zuwiderlief und ein Streben nach Übertrumpfen der andern durch äusserliche Mittel, — vor allem aber ein Werben um die Gunst des Publikums hervorrief, die nur nachteilig wirken konnten.

Denn dieses Publikum verlor allmählich die Fähigkeit, wahre und falsche Kunst von einander zu unterscheiden. Die geringe Zeit, die es der Beschäftigung mit Kunst widmen konnte, genügte kaum für eine ganz oberflächliche künstlerische Kultur, für eine Salonkultur, die jede Neuerung in der Kunst als unbequeme Störung empfand. So kam es, dass Stilwandlungen, Kunstrevolutionen, die das Publikum in der vorhergehenden Zeit ohne Stockung mitgemacht, im 19. Jahrhundert mit grossen Kämpfen zwischen Künstlern und Publikum verbunden waren. Der Naturalismus und der Impressionismus begegneten anfangs allgemeinem Hohngelächter, in das, mit wenigen Ausnahmen auch die Kritik einstimmte. (Später hat sich die Kritik freilich gewaltig geändert.) Es begann die Zeit der Kunstmärtyrer. Doch hatte dieses ungesunde Verhältnis auch eine andere Schattenseite. Die Künstler, besonders die jungen Neuerer gewöhnten sich daran, dass die grosse Masse für ihre neuen Ideen kein Verständnis hatte; man begann diese zu verachten und sie mit den Worten: Laie, Spiessbürger abzutun. Allmählich galt es als Schande, als Zeichen der Schwäche, sich um ihr Urteil zu kümmern. Ja, es wurde zuletzt ein Beweis schlechter Kunst, wenn sie bei dem Publikum Sympathie auslöste. Die Kunst wurde somit Selbstzweck, l'art pour l'art. Maler und Bildhauer — besonders jene — arbeiteten nur für ihre mitfühlenden Kollegen und einige, wenige Auserwählte, die sie verstanden und würdigten.

Die Kunstrevolutionen fielen mit der ersten Blüte des Kapitalismus zusammen, mit der Anhäufung grosser Reichtümer in der Hand Einzelner. Auch diese mussten, um ihren Reichtum behalten zu können, tüchtig arbeiten, auch sie hatten keine Zeit sich mit Kunst zu beschäftigen und waren daher in ihrem, durch ihren Reichtum aufgezwungenen Mäzenentum auf den Rat Kunstverständiger angewiesen. Diesen Rat fanden sie bei den Kunstästheten und den mit ihnen verbundenen Kunsthändlern. Sie bildeten im Geiste der Zeit förmliche Trusts, die es verstanden, durch raffinierte Methoden die reichen Kunstkäufer, die

an künstlerischem Verständnis selten über das allgemeine Niveau standen, für ihre künstlerischen Zwecke auszunützen. Sie wählten unter den begabten, noch billigen Neuerern einige aus, die dann mit Hilfe einer skrupellosen Reklame, insbesondere einer gekauften Ästhetengarde zu welterschütterenden Genies gestempelt und weit über die Masse jener emporgehoben wurden, die der Spiessbürger feierte. Es schmeichelte dem Geldmagnaten, dass er den Durchschnitt an künstlerischem Verständnis und Feingefühl überragt und er liess sich oft Sachen als höchste Kunst für furchtbare Preise anhängen, die nicht viel mehr waren, als unverschämter Bluff talentierter, gewissenloser Flausenmacher. Eine Kunst der Reichen, der Bevorzugten entstand, die allmählich alle Brücken abbrach, die sie noch mit der Vergangenheit und dem grossen Publikum verband, und nach dem Weltkrieg in eine Art Kunstraserei ausartete, die den Durchschnittsbürger mit Hass und Empörung erfüllte und ihn veranlasste, sich ganz auf die Seite der konservativen, sehr oft ausgeleierten, banalen Kunstproduktion zu stellen. Dass diese Raserei und die völlige Ausschaltung der Natur aus der Kunst als Reaktion psychologisch verständlich war und auch ihre Vorteile hatte, kann hier nicht weiter besprochen werden.

Nun wurde der Kitsch, das seelenlose Massenprodukt die Kunstnahrung des grossen Publikums, das jeder ernsten Neuerung auch weiterhin feindlich gegenüberstand.

Somit gab es eine von den Ästheten und Kritikern als allein wertvoll gepriesene, durchaus asoziale Kunst für die obersten Zehntausend, eine l'art pour l'art, wirklich Wertvolles mit ganz Wertlosem gemischt, gute, ernste, lebendige Kunst, die von dem gebildeten Teil des Publikums noch verstanden und gewürdigt wurde, und eine Massenkunst, in der das Wertlose herrschte, seelenlose Mache, an der sich sehr oft hervorragende Künstler beteiligen mussten, da für ihre ernsten Arbeiten das Publikum zu klein war. Wirkliches Kunstverständnis gehörte überall zu den Seltenheiten. Seit langem sind die Gelehrten auf eine Gesetzmässigkeit in der Folge menschlichen Geschehens aufmerksam geworden. Einer der ersten war der Ungar *Bodnár*, einer der bekanntesten der Verfallsphilosoph *Spengler*. Eine Reihe von Kunstgelehrten — *Scheffler, Pinder, Wölfflin* — haben sich mit dieser Gesetzmässigkeit in der Kunst beschäftigt und den fortwährenden Wechsel einer zeichnerisch-formell gebundenen und einer malerisch aufgelösten Kunstauffassung festgestellt: — doch einem Ungarn blieb es vorbehalten, dieser Gesetzmässigkeit in allen Kunstperioden systematisch nachgehend, geradezu verblüffende Entdeckungen zu machen und ein richtiges geisteswissentschaftliches Gesetz aufzustellen, das den natur-

wissenschaftlichen ebenbürtig an die Seite gestellt werden kann. Paul *Ligeti* hat nachgewiesen, dass der Anfang jeder grossen Kultur in der Kunst zeichnerisch, bzw. architektonisch — das Ende malerisch eingestellt sei, in der Mitte aber, in der Blütezeit, der plastische Geist herrsche, ferner, dass sich diese Verschiebung innerhalb der grossen Kulturwellen in kleineren Wellen von etwa 130—140 Jahren wiederhole. Die Übergänge vom architektonisch Gebundenen zum malerisch Aufgelösten sind nur der künstlerische Spiegel einer parallellaufenden Wandlung der menschlichen Gesellschaft von kollektiver zu individualistischer Geistigkeit. Die Zeit der l'art pour l'art war ausgesprochen individualistisch, sie bedeutete die Herrschaft einiger Auserwählten über die Masse, der sie in „splendid isolation" gegenüberstand. Auf diese Eigenbrödelei musste im Leben wie in der Kunst die Reaktion einsetzen.

Zunächst durch die politisch-soziale Umwälzung der Achsenmächte, die sich in der ganzen Welt auswirkte, sodann durch eine Kunstrichtung, die im Gegensatz zur tonigen Aufgelöstheit und Formfeindlichkeit des Impressionismus und der noch heute fortlebenden verwandten „Ismen" ihren Ausdruck in Form, Linie und Konstruktion suchte. Diese Kunstrichtung, die in Italien den Namen *Neuklassizismus*, in Deutschland *Neue Sachlichkeit* erhielt, näherte sich nach anfänglichen, verständlichen Übertreibungen immer mehr dem Verständnis der grossen Massen. Sie hat — aus dem Geist, dem sie entsprossen — besonders in Deutschland eine völlige Umgestaltung des Kunstlebens herbeigeführt.

Die „l'art pour l'art" war — ich wiederhole es — eine Kunst für Wenige, unverständlich nicht nur für den einfachen Mann, sondern auch für den Durchschnittsbürger, wenn dieser auch nicht immer den Mut aufbrachte es einzugestehen, da er nicht ungebildet erscheinen wollte; sie war — man könnte sagen — eine *kapitalistische* Kunst. Daher ist es kein Zufall, dass gerade in Sowjetrussland, dem Lande der anfangs wildesten Kunstausschweifungen, die Reaktion am raschesten eintrat. Von solcher Kunst wollte das proletarisierte Volk nichts wissen. Doch hatte die „l'art pour l'art" noch eine andere kennzeichnende Eigenschaft: sie war durchaus *international*. Paris, der Ausgangspunkt der „Ismen" war und blieb die Hochschule der Kunst; die Kunstjäger der ganzen Welt strömten nach den Ateliers in Paris, und Pariser Geist drückte dieser Welt seinen künstlerischen Stempel auf. Für einen Ungarn war es keine Schande, sondern eine Ehre, wenn er als deutscher oder französischer Künstler galt. Die nationale Eigenart der Völker trat in der l'art pour l'art völlig in den Hintergrund

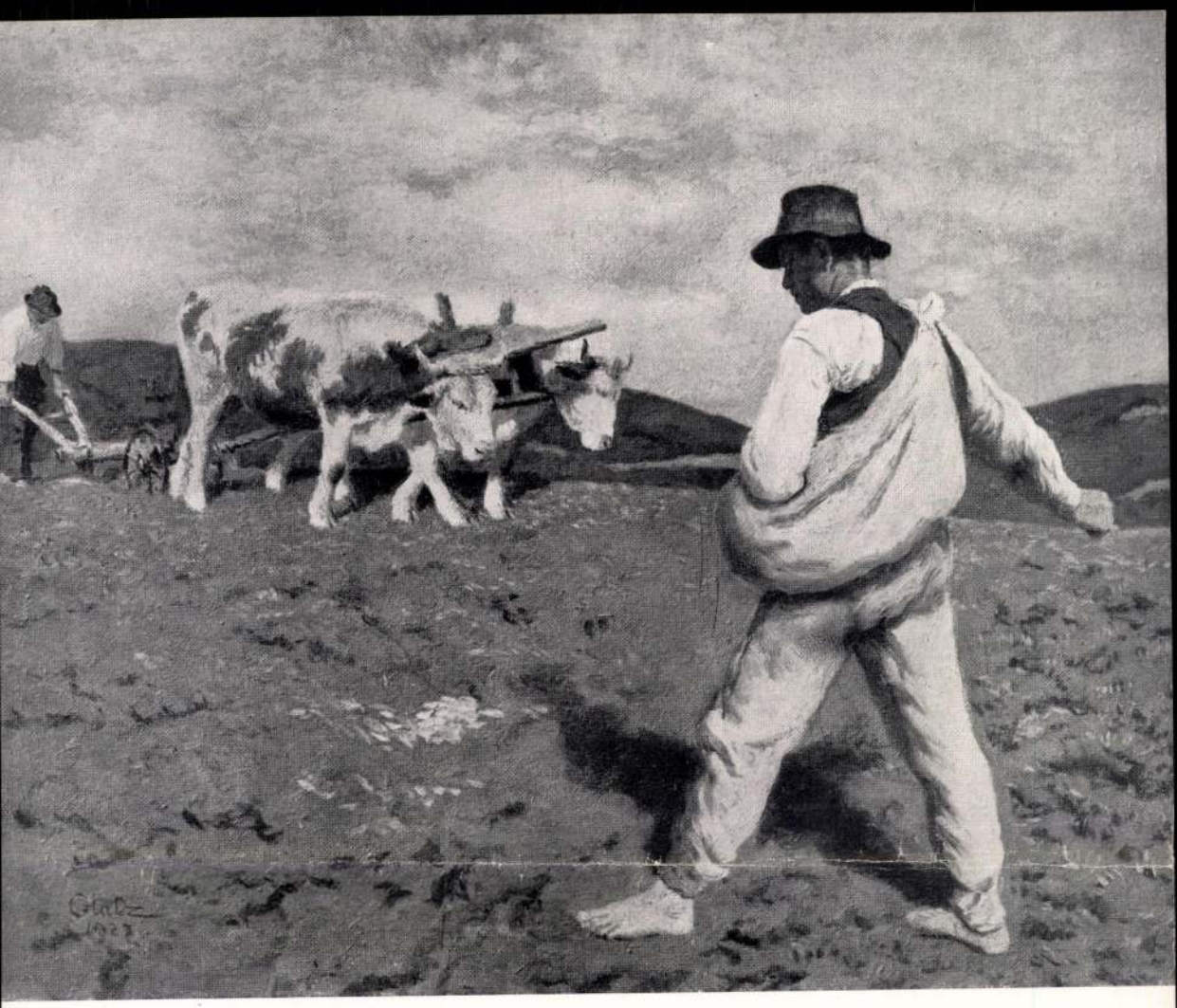

GEMÄLDE VON OSKAR GLATZ

Der Säemann

Knaben im Ringkampf

Das Märchen

Kunst wieder eine edle Pflanze werde, wie im klassischen Altertum, muss der Boden, dem sie entwächst, die nötige Nahrung und Bearbeitung erhalten. Adolf *Hitler* kennt die Gefahren der seinem Lande aufgezwungenen Mechanisierung des Lebens; daher trachtet er der heutigen spartanischen Zucht durch athenische Geisteskultur die Wage zu halten und nichts beweist klarer, wie zielbewusst der Führer in seiner Kulturpolitik ans Werk geht, wie die heutige *Kunst in den Kasernen,* die ich aus den Vorträgen und Beschreibungen von Dr. Ladislaus *Balás-Piri* kenne. Kunst und Kaserne! Wie sonderbar mutet diese Nebeneinanderstellung an. Bis heute gab es für unsere Begriffe keinen grösseren Gegensatz und doch hat der Führer gerade hier den Spaten eingesetzt. Das Heer ist heute die wichtigste Gemeinschaft des deutschen Volkes, die Kaserne der Ort, wo sich sämtliche Berufs- und Gesellschaftsklassen der Nation treffen; somit ist kein Ort geeigneter, die Keime einer höheren künstlerischen Bildung in die Massen zu tragen. Daher sind in Deutschland heute alle neuen militärischen Bauten Werke der besten Architekten, inmitten schöner Gartenanlagen, mit Sporteinrichtungen jeder Art, Bibliotheken und Musikzimmern, geschmückt mit Bildwerken, Wandmalereien, Mosaiken, Gobelins bester Künstler, so dass uns Künstlern der Atem stockt. *Die Kunst, die auch von den tieferen Schichten des Volkes verstanden wird, ohne sich zum Kitsch zu erniedrigen, ist die höchste Kunst.*

Es gibt heute kein zweites Land in der Welt, in dem so viel getan wird, einesteils um der grossen kunstfremden Masse das Verständnis ernster Kunst beizubringen — anderenteils den Künstlern durch gewaltige Aufträge die Entwicklung ihrer Fähigkeiten zu ermöglichen.

Um aber dieser Kunst ein ausgesprochen nationales Gepräge zu geben, hat Adolf *Hitler* mit sicherem Blick den einzig möglichen Weg erkannt: Rettung und Wiederbelebung der Volkskunst, der ewigen Quelle jeder wahren nationalen Grosskunst, und zu diesem Zweck Stärkung des Bauernbewusstseins, des Trägers jeder Volkskunst. Die Trachten kommen wieder zu Ehren und der Bauer wird angehalten diese im Sinne edelster Überlieferung möglichst selbst anzufertigen. Wo das bäuerische Kunstgewerbe aufgehört, wird es wieder zu neuem Leben erweckt; wieder wird gewoben, gestickt und getischlert; das alte Bauernhaus ist ein Heiligtum, dessen urgermanische Schönheit durch strenge Gesetze geschützt wird. Durch Trachtenfeste einerseits, durch Einfügung der Volkskunst in den städtischen Schulunterricht andererseits wird ihre Bedeutung der ganzen Nation tief eingeprägt. Der deutsche Bauer trägt heute seine Tracht mit Stolz.

Es fehlt uns der Raum dazu, über die Kunstpolitik des *Duce* zu sprechen, die in den Hauptzügen der des Führers gleicht. Sie unterscheidet sich von ihr durch die grössere Duldung gegenüber der sogenannten entarteten Kunst und somit vollzieht sich in Italien die geistige Wandlung langsamer als in Deutschland.

Diese Wandlung hat sich natürlich — in geringerem und stärkerem Masse — auch in den übrigen Ländern Europas, somit auch in Ungarn ausgewirkt. Unsere Kunst ist jung, von einer ausgesprochen ungarischen Kunst können wir eigentlich kaum seit 100 Jahren sprechen. Wir sind in Wien, München und Paris in die Schule gegangen, haben auch den Naturalismus und Impressionismus mitgemacht; auch wir hatten unsere Zeit der künstlerischen Ausschweifungen, unsere l'art pour l'art, die selbstverständlich in der glücklicherweise kurzen Zeit des Kommunismus den Höhepunkt erreichte, und auch bei uns zeigte sich — bereits vor dem Weltkrieg — die Reaktion, die nach dem Eintreten ruhigerer Verhältnisse nach dem Weltkrieg, besonders durch unsere kulturelle Verbindung mit Italien immer stärker wurde und kräftige Talente unter ihren Kämpfern zählt, wenn auch zugegeben werden muss, dass die Gegner, die Aufgelösten, die Formfeindlichen an solchen nicht ärmer sind. Jedenfalls bestehen in Ungarn beide geistige Strömungen nebeneinander sich gegenseitig bekämpfend, ein Kampf der künstlerischen Weltanschauungen, der meist auch den Widerstreit der sozialen und politischen Auffassung der Künstler bedeutet.

Wir Ungarn sind ein durchaus individualistisch veranlagtes Volk. Alle unsere Tugenden und Fehler erklären sich hieraus. Darum besitzen wir einen seltenen Reichtum an künstlerischen Begabungen; kein anderes Volk ist daran reicher. Leider gehen von ihnen zwei Drittel zu Grunde, da das kaufende Publikum auch bei uns aus dem erwähnten Grund für echte, ernste Kunst nur wenig Verständnis besitzt, andererseits aber Staat und Städten die materiellen Mittel fehlen, um aufstrebenden Talenten würdige Arbeitsaufträge erteilen zu können. Ebenso geschah bisher fast garnichts, um dem bedauerlichen Verfall unserer Volkskunst, insbesondere unserer noch übrigen schönen Trachten zu steuern. Das weitaus Bedeutendste, das in dieser Richtung in dem letzten Jahrzehnt geleistet wurde, ist das Werk eines einzigen leidenschaftlichen Patrioten, das Werk Béla *Paulinis*.

Seine Schöpfung ist der *Perlenstrauss*, der auch den vielen Deutschen bekannt ist, die unsere Hauptstadt besucht und sich dort für seine Darbietungen begeistert haben.

Wohl über 200 Dörfer sind heute in diese Organisation eingegliedert, die alljährlich um St. Stephan einerseits in Vorstellungen dem städtischen Publikum ihre Trachten, Tänze, Gebräuche und Lieder vorführt, andererseits in einer reichen, mit grosser Umsicht zusammengetragenen Ausstellung alles zeigt, was der ungarische Bauer heute an Webereien, Stickereien, Töpfereien und Schnitzereien, an echter Volkskunst hervorbringt. Was Paulini leistet, ist nicht hoch genug einzuschätzen. Er hat unserem bis dahin gleichgültigen Publikum die Augen geöffnet für die Schätze, die es zu Grunde gehen lässt. Ihm zunächst ist es zu verdanken, wenn in der nächsten Zeit eine ernste staatlich organisierte Tätigkeit einsetzen wird, um in letzter Stunde diese unersetzlichen Werte zu retten.

Ein anderer Weg für die Rettung, insbesondere der Trachten ist in Ungarn das Beispielgeben der Herrenklasse. Der Ungar hat um die Mitte des vorigen Jahrhunderts als Kundgebung gegen den politischen Druck Österreichs aus dem Biedermeiergewand eine eigenartig ungarische Herrentracht gestaltet, die bis zum Ausgleich von 1867 fast jeder gute Ungar trug. Diese schöne, ausgesprochen nationale Tracht soll wenigstens für festliche Gelegenheiten zu neuem Leben erweckt werden. Es gibt kein wirksameres Mittel, um in dem ungarischen Bauern, der die Anhänglichkeit an die Volksüberlieferung verloren hat, die Liebe zu dieser wieder zu wecken. Legt der Herr Tracht an, dem zu ähneln der Bauer sich alle Mühe gibt, so wird für ihn seine eigene Bauerntracht eine ganz andere Bedeutung gewinnen und mit ihr seine ganze Volkskunst. Diese Bewegung der ungarischen Herrenkleidung, die Franz *Ferenczy* zu organisieren versuchte, steht leider in den ersten Anfängen, und wenn auch die Schulen vielfach ungarische Knaben- und Mädchenuniform eingeführt haben, so ist dies alles ohne Bedeutung, da nur die Mitwirkung der *ganzen* Herrenklasse eine entscheidende Wendung herbeiführen könnte. Die erwähnte staatliche Organisierung der Rettung wird natürlich auch für die ungarische Herrentracht, sowie für die Magyarisierung der Staatsbeamtenkleidung die grösste Propaganda entfalten; ich sehe ihr mit den grössten Erwartungen entgegen.

Noch grössere Erwartungen für unsere grosse Kunst knüpfe ich an die Revolutionierung des Ungartums durch den faschistischen und nationalsozialistischen Geist, der meiner festen Überzeugung nach nach dem Kriege ganz Europa durchdringen wird. Jedes Land wird auf diesen Einfluss anders reagieren. Wir sind — ich wiederhole — individualistisch und keineswegs kollektiv veranlagt. Unsere Geschichte zeigt die Tragik dieser Veranlagung. Allein in einer europäischen Staatsgemeinschaft, in der die Wahrscheinlichkeit eines Krieges

für lange Sicht ausgeschaltet sein wird und eine zentrale Organisation das materielle Leben der Staaten, also auch Ungarns durch stärkste Einschränkung der Konkurrenz und zielbewusste Regelung der Produktion der Gesundung entgegenführt, in einer solchen, von edlerem sozialem Geist durchdrungenen Gemeinschaft werden sich auch die reichen Fähigkeiten des Ungartums voll entfalten können.

Wenn ausserdem das deutsche Finanzwunder auch bei uns die nötigen Geldmittel zur Verfügung stellt, um nach deutschem Vorbild grosszügige Kunstaufträge erteilen zu können, so rechne ich darauf, dass das Ungartum in der europäischen Kunstproduktion eine hervorragende Rolle spielen wird. Hat die Auswirkung der französischen Revolution in Ungarn das Erwachen des nationalen Bewusstseins und damit die bisher nationalste Kulturepoche gezeitigt, so wird die neue nationalsozialistische Revolution das seither geschwächte nationale Bewusstsein und die echte ungarische Kunst zu neuem Leben erwecken.

Ich hoffe somit, dass in dieser kommenden sozial eingestellten Zeit die Mängel, die dem individualistischen Wesen des Ungartums anhaften, auf ein Mindestmass herabgedrückt, dagegen die Tugenden sich umso reicher werden entfalten können. Wir sind ein Künstlervolk, das durch eine glückliche Verschmelzung unseres stark individualistischen Grundcharakters mit der kollektiven geistigen Weltströmung gerade in dieser Staatengemeinschaft seine wahre Form finden wird.

WANDLUNGEN DER WIRTSCHAFTS-AUFFASSUNG IN UNGARN 1840–1940

VON GABRIEL von BAROSS

Die erste Hälfte des 19. Jahrhunderts wird in der ungarischen Wirtschaftsgeschichte als Zeitalter des Stillstandes bezeichnet. Die wirtschaftliche Tätigkeit des Landes bewegte sich damals vorwiegend auf landwirtschaftlichem Gebiete und hatte den Charakter der Naturalwirtschaft. Die Voraussetzungen hierzu waren ungünstig. Die Fachkenntnisse sind gering, die maschinellen Einrichtungen unzulänglich. Betriebskapital und Agrarkredit mangeln. Die Strassen sind schlecht und unzureichend, Eisenbahnen und Schiffahrt fehlen fast gänzlich. Die zwischen Ungarn und den österreichischen Erbländern bestehenden Zollschranken und Verzehrungssteuern drücken die Preise, verteuern die Industriewaren und lähmen den Handel. Die Industrie Ungarns beschränkt sich auf die mit der Agrarproduktion zusammenhängenden Zweige: Zuckerfabriken, Ölpressen, Bierbrauereien und Spiritusbrennereien — letztere ohne Raffinerien —, waren reichlich in Betrieb. Die Mühlenindustrie blühte und war stark produktionsfähig. Auch die Raupenseide wird in einigen Grossbetrieben anerkennenswert aufgearbeitet. Einige Spinnereien und Webereien erzeugen einfache Woll- und Leinenwaren. Der Bergbau — in der Hand einiger Grossgrundbesitzer — fördert Kohle und Eisenerz; dieses wird in primitiven Hütten zu Werkzeugen und landwirtschaftlichen Maschinen verarbeitet. Das Gewerbe, in Zünfte gegliedert, siecht dahin. Bank- und Kreditwesen gibt es noch nicht.

Gegen die Mitte des 19. Jahrhunderts nahm die wissenschaftliche Tätigkeit auf dem Gebiete der Staats- und Wirtschaftswissenschaften bedeutenden Aufschwung. Die grossen Theoretiker des Auslandes werden fleissig gelesen und erörtert. Namentlich die Werke Friedrich *Lists* haben grossen Anhang; seine liberal-nationalistische Auffassung macht allgemein Eindruck. Auf seinen Einfluss sind die stürmischen Debatten über Zollfragen auf dem Reichstag in Pressburg zurückzuführen, in denen man den Abbau der Zollsätze, ja den Anschluss an den deutschen Zollverein fordert. Pläne werden geschmiedet, doch ohne die inländischen Verhältnisse richtig ein-

Csak egy szóra bajtárs:

megállni! Megállni, mert hiába fárasztjuk tovább ziháló tüdőnket ezen az uton nem jutunk célhoz!

Megállni:
szégyenpir nélkül megállni, eltévesztettük az irányt!
Nem arra a jövő: vihogja a mult!
Zsákuccába futunk: rémüldözik a jelen!
Megállni, mert maga a rohanás még nem cél!
Hivatás, küldetés a vágta, de:
ha hamis az út, visszacsúszva előröl kezdhetjük.
Állj meg bajtárs!
Állj meg mert:
millió felszakadt sóhajban ezt áhitja az ösztön!
Az ösztön, amely sohasem csalt meg.
Az ösztön, amely sötétben is érzi a szakadékot.
Érezzük bajtárs, te is érzed,
csak:
a vágta elé nem állnak legények!

***

Ne pirulj bajtárs!
Máskor is előfordult. Ne érts félre: ez nem vigasz! Ha szabad igy: inkább figyelmeztető. Mert ha most megállunk: uj utat választhatunk! Ha tovább vágtatunk uttalan utunkon: mindent elveszthetünk!
A hitünket is és:
ezerfelé futunk!

***

Ugorjunk előre,
jobbra, vagy balra,
de amerre most megyünk:
az nem az ember utja!

***

Vagy menjünk vissza:
kezdjük el Rómánál!
Kezdjük el ott, ahol az első tökéletes ember tanitása az első helyes utat mutatta!
Keressük meg azt az utat és ne türjük a Pilátusokat, akik az utjelzőt időtlen idők óta az ostobák martalékául dobják oda!

***

Megállni bajtárs:
szégyenpir-nélkül!
Megállni, mert különben megérkezünk a másik Rómához.
Ahhoz, — amelyik kigyulladt.

Felkai-Folkmann Ferenc.

A magyarországi viseletek pusztulása

Irta: Glatz Oszkár

Még a mult század elején, de még inkább az előző századokban Európa virágos kerthez volt hasonlítható.

Az emberek színes változatos ruhákban jártak, minden országnak, minden városnak meg volt a maga különös viselete, úrnak csak úgy mint a parasztnak. Akkor nem voltak még a közlekedésnek ama szédítő lehetőségei, melyek ma az egész világból egy folyton kavargó szürke embermedencét csináltak; nem voltak gyárak, melyek tömegek számára dolgoztak: a ruhaneműek kisebb üzemekben, szövőszékeken készültek az egész világon, az urak számára is. És ami ma már csak kivételes, a nép akkor mindent, ruházatot, bútort, sőt gazdasági szerszámai nagy részét is maga állította elő.

Hihetetlen gazdagsága volt ez a viseleteknek, melyek teljesen alkalmazkodva az illető nép, város, falu foglalkozásához, földrajzi fekvéséhez — amaz idők eleven finom művészi érzésének alkotásai és bizonyítékai voltak!

Micsoda színpompa az akkori vásárokon, milyen változatossága a ruhaformáknak!

Azóta, a XIX. század eleje óta rohamosan alakul át a világ; a kézi-munkát a gyárak majd teljesen kiszorították, az országok, városok elzárkózottsága megszűnt és az óriás méreteket öltött városokból lassankint kipusztult minden viselet.

Azóta a városoknak csak divatjuk van, melyet Páris és London diktál.

Mert viselet és divat lényegesen különböznek egymástól. Az előbbi hosszú évtizedek, sőt századokon át keletkezik, alakul ki az egész társadalom termeli ki magából és mint ilyen mély lelki indokai vannak, határozott művészileg kidolgozott formái, mint egy nótái, amelyeket, miként a cigány kicifrázhat, úgy azon idők divatja szorgalmasan ki is cifrázott.

A XIX. század úri társadalma nem termelt ki magából ilyen viseletet, ilyen ruhanótát, mert az ilyennek megszületéséhez mindig bizonyos megállapodottság társadalmi egyetértés, az összetartozásnak valamennyiőket átható erős érzése szükséges, amilyen a mély vallásosság, a fennálló rend iránti feltétlen tisztelet, egy az egész kort lelkesítő gondolat. Ilyen az egész közönséget átfogó erős nemes érzés hiányzott a 19.-ik századból, amely teljesen anyagias, haszonleső és amelynek gondolkozásába a mindent háttérbe szorító technikai és tudományos találmányok a legnagyobb nyugtalanságot, bizonytalanságot a legnagyobb ellentéteket vitték bele. Az ilyen kor csak divatot, csak gyorsan változó ruhagondolatokat hozhat, amelyek lényegökben néhány ízléses párisi és londoni szabó képzeletének szüleményei, kifejezve azt, hogy az úri társadalomban a XIX. század eleje óta nincs meggyőződés, csak tapogató próbálgatás. Ezeknek a próbálgatásoknak lényege az úri ruházatban abban állott, hogy mindjobban alkalmazták azt a nagyvárosoknak teljesen átalakult életéhez, porral és füsttel telített levegőjéhez a technika vívmányai által megváltoztatott foglalkozási módokhoz. Ez a hasznosságra, a kényelmességre, a praktikusságra való törekvés lassankint kiölt az úr és az úrinő köznapi ruhájából majd minden szépséget, főleg az úréból. Az úrinő még megőrzött valamint a multak szépségvágyából, inkább is volt ideje külsejével törődnie, de mióta a nehéz gazdasági viszonyok őt is munkára, a férfivel való versenyzésre kényszerítették, azóta lassankint kivész minden művészi gazdagság az ő köznapi ruhájából is és sokszor oly mértékben hasonlít a férfiakéra, hogy gyakran hirtelenében kétségben vagyunk: nővel vagy férfival van-e dolgunk.

A multnak gyönyörűségeiből csak a természeténél fogva a multhoz leginkább ragaszkodó osztály, a parasztság őrizett meg valamit. Hajdanában végigcsinálta az úri osztállyal az összes stylus, azaz viselet átalakulásokat, természetesen alkalmazva az úri viseletet a maga foglalkozásához és a maga akkor még lényegesebben különböző anyagi viszonyaihoz. Mert a mult viseletei korántsem voltak mindig kényelmesek, az öltözködés sokszor a legnagyobb kínokkal járt, főleg a nőkre nézve. Némely öltözék a kényszerzubbony hatását teszi — a ruha fő célja a szépség, a nemes, a kor felfogásában elérhető legművészibb forma volt. A paraszt, az iparos az akkor úgyszólván dologtalan úrnak ezt az impraktikus öltözékét természetesen kénytelen volt praktikussá, kényelmesebbé tenni, de hogy milyen gazdag és festői volt ennek dacára, arról tanuskodnak a multból fennmaradt művészi ábrázolások. De Istenem, mily kevés maradt viszsza ezekből a szépségekből is!

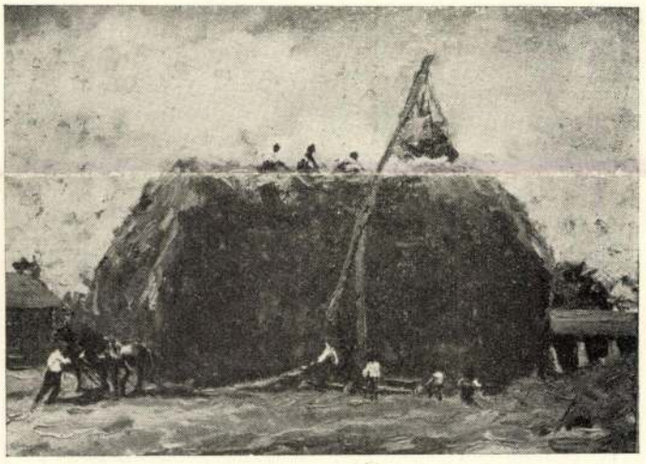

Csillag József: „Kazalrakás" (A Műcsarnok téli tárlatáról)

A művész hivatásánál fogva a szép tisztelője, szeretője, ápolója, a szép iránti szeretet az, ami erre a pályára viszi. Ha van ítélőszék, testület, mely hivatva van annak megítélésére, hogy mi szép — akkor az csak a művészek testülete lehet. Mi az osztályokon kívül állunk, az úr és a nép között, legjobbjaink közül akárhány parasztsorból került, amit mi mondunk, azt nem az osztály szellem, csak a szépség szeretete diktálja.

Én beleszülettem a nagyvárosba, de már gyermekkoromban sem szerettem annak szürke színtelenségét, gyűlöltem füstjével, lármájával, festőietlen egyhangúságával, amelybe csak városunk mesés fekvése, a Duna költészete és néhány, javarészt a multból származó szép épület vitt eleven művészetet. Akkor még alig ismertem a vidéket, de már örültem némely szomszéd falu egyszerű, bár kissé színtelen, azonban eleven és parasztos viseletének, amikor aztán más vidékre kerülve megismerkedtem festőibb magyar és román viseletekkel, rögtön elhatároztam, hogy én csak falun, csak parasztot fogok festeni. *(Folytatjuk)*

Művészet. 1934. 1–2. sz.

MARGHILOMAN EMLÉKIRATAI

A VILÁGHÁBORÚRA vonatkozó bőséges történeti és memoárirodalom aránylag keveset foglalkozik azokkal a kulisszák mögött folyt eseményekkel, különösen az erdélyi román vezetőknek az akkori Románia intéző köreivel való összeköttetéseivel, amelyek a tróntól elkezdve az egész vonalon fennállottak és amelyek a világháborúnak rájuk nézve oly szerencsés bevégződése következtében, s nem valami hősies erőfeszítések jutalmaként, a mai politikai határok megteremtésére, az összes románok egyesülésére vezettek. Bár ezt az összeműködést a nagy változás bekövetkezte után maguk az erdélyi román vezetők ismételten büszkén beismerték egyes nyilatkozataikban és többek közt a ma újból kormányelnök Vajda Sándor jelentette ki egy erdélyi magyar újságnak adott nyilatkozatában, hogy mindent bukaresti utasításra tettek és ha szükség lenne reá, ugyanezt újból kezdenék, román részről kevés feljegyzés történt erre vonatkozólag. Ami megjelent, abban természetesen gondosan kerülve van minden, ami bármi tekintetben hátrányos színben tüntethetné fel az akkor román részről történteket. Ily körülmények közt mindenesetre hézagot pótlóknak kell tekintenünk azokat a feljegyzéseket, amelyeket egy népszerűségét elvesztett román politikusnak: Alexandru Marghilomannak emlékiratai foglalnak magukban.

Ezek az emlékiratok ma nem mennek irodalmi újdonságszámba, hisz 1927-ben jelentek meg. Minthogy azonban sok ma is aktív politikusra kedvezőtlen közlései miatt megjelenése után azonnal elkobozták a művet, az jórészt még a régi romániai közönség előtt is úgyszólván teljesen ismeretlen maradt. Az öt testes kötetből álló mű feljegyzései még a háború előtt, 1897 novemberében kezdődnek és 1924 júniusában fejeződnek be. Részben franciául, de nagyobb részt románul vannak írva, azon frissében örökítve meg az arra érdemes eseményeket.

Marghiloman, az azóta megszűnt konzervatív párt vezére, több ízben miniszter, bár szilárdan vallotta az összes románok egyesítésére vonatkozó nemzeti ideált, Take Jonescuval együtt a központi hatalmak mellett foglalt állást. 1918-ban kormányelnök, ő tárgyalt román részről a bukaresti béke ügyében. Ámbár Nagy-Románia első parlamentjében még helyet foglalt és hatásos beszédben verte vissza a Bratianu Jonel vádjait, el kellett tűnnie a politikai szereplés teréről, amelyen negyvenöt éven át működött. Tehetségét általában elismerték, de senki sem szerette. Még ellenségei is elismerték, hogy az egyetlen a román politikusok között, aki nem fél a népszerűtlenségtől. Nem volt áruló — ez a megítélés róla —, csak hibázott, mert nem

hatalmas rideg tömegeivel szinte követeli a szobrot, a freskót. Csak addig tudjanak kitartani fiataljaink, hogy talán már öregedő fejjel, de végre mégis hozzájuk méltó feladatok elé kerüljenek, mert a legújabb irányzatok célja nagy falfelületeknek dekorálása. De addig is, míg ez az anyagi fordulat beáll, mindent el kell követnünk, hogy megtörjük a közönség teljes közönyét. Nem várhatunk, míg a telehorral egy olyan eszközt kapunk, mely a rádiónak hatalmas propagáló erejét, — mit eddig csak a zene és az irodalom használhat ki — a képzőművészet szolgálatába is fogja állítani. Nem várhatunk ölbetett kezekkel! Az egyetlen gyógyítási mód a közvetlen kapcsolat helyreállítása. A közönségnek a művészeket a műhelyükben kell felkeresnie. Csak így fogják megérthetni, főleg fiataljainknak, a mindig új utakon járóknak törekvéseit, álmait, ideáljait, félszegségeit és tökéletlenségeit, csak így fognak eljuthatni az igazi érdeklődéshez. Ide persze szervező erő kell, a művészek maguk nem azok, belőlük, éppen a legjobbakból sajnos hiányzik ez a merőn praktikus képesség, bohémek, rendezetlenek, indolensek, — azért elsősorban laikusokra számítok, olyanokra, akik szeretik a művészetet, akik maguk is közvetlen kapcsolatban állanak vele, akik tudják, hogy mily végzetes hatással van a közönség teljes közönye a művészi alkotásokra, az alkotókedvre, akik tudják, hogy milyen veszélyt jelent ez a közöny a művészet jövőjére nézve.

Ma még csak művészek dolgoznak ebben a művészetnépszerűsítő irányban; hála nekik, megbecsülhetetlen szolgálatot tesznek a magyar kultúrának. Semmi sem természetesebb, mint hogy ők kezdik, mert bizonyára ők a legközvetlenebbül károsultak, — de az igazi munkát ezen a téren a laikusoktól várom. Vannak köztük nemes gondolkozásúak, kik sorsolások útján iparkodnak enyhíteni a művészek anyagi nyomorán; hála nekik is, de higyjék el, hogy még nagyobb, még komolyabb a lelki nyomor. Az a fiatal művész, aki nem furakodik bele a társaságba, aki nem tolja fel magát, — az körülbelül kívül is marad, hacsak nem segítik egyéb kedvező körülmények. Művészete nem nyitja meg előtte a szalónokat, műtermében fel nem keresik. Furakodni csúnya dolog, nem méltó a fínom művészhez, azért a közönségtől kell kiindulni ennek a közeledési folyamatnak. A laikusoknak kell kijelenteni, hogy ők meg akarnak ismerkedni velünk, hogy szívesen ellátogatnának hozzánk, ha erre valami fesztelen forma adódik. Ezt a formát néhány adminisztrálni tudó laikusnak kéne megtalálnia. Tanácsot eleget adhatunk mi művészek, de magát a munkát bizony maguknak a laikusoknak kellene végezniök. Legfőbb ideje, hogy ez a szervezés megtörténjék; ha nem áll be változás, ha nem zárul be az a nagy űr, mely ma tátong művészet és közönség között és amelyet csak egy teljesen rideg üzleti szempontoktól vezérelt műkereskedelem hidal át, — rendesen elég szerencsétlenül, — úgy elhullnak legjobbjaink a hosszú harc alatt.

GLATZ OSZKÁR

lőknek oly csekély hányadából lesz számottevő művész, annyi tehetségest láttam elvérezni, hogy összeszorul a szívem annak tudatában, hogy ennek a kétségbeejtő állapotnak megváltozására nagyon csekély a remény. Korunk gondolkozása, értékelése teljesen anyagias. Csak a legerősebb szellemi impulzusokra reagál, a képzőművészeti hatások túlfinomak számára. Senki sem keres üdülést a napi izgalmak, a nehéz munka után a képzőművészeti alkotások szemlélésében, a velük való foglalkozásban. Bizonyos, hogy művészeti gyüjtemények és kiállítások látogatására 9—12 óra között ma senkinek sincs ideje, — de ha ezek este is volnának láthatók és hozzá az összes budapesti jobb művésznek műterme, az sem változtatna a dolgon. Ma egész határozottan beszélhetünk az ijesztő közönyről a képzőművészetekkel szemben. Teára, bridge-re, házi koncertre mindenki kapható — műterembe kötéllel kell húzni a jóbarátokat. Nem mintha félnének a vétel kényszerétől, — nagyobb társaságoknál ez a kényszer úgysem áll fenn — egyszerűen nem érdekli őket a kép, a szobor. Ugyan hány teavendég nézi végig egy lakás műtárgyait, hányan kérnek ma engedélyt egy műterem látogatására?

Itt nem anyagi, hanem lelki okok dolgoznak. Az a gyakran hangoztatott kifogás, hogy nem nézek képet, szobrot, mert nincsen pénzem, hogy vegyek, — nagyon jellemzően világítja meg ezt a számunkra katasztrofális lelkiállapotot. Mintha csak akkor lehetne egy szép nőben gyönyörködni, ha azt mindjárt feleségül vesszük. A közönség közömbösségére nézve semmi sem jellemzőbb, mint az a ridegség, mellyel a sajtó kezel bennünket. Míg a sportnak számos oldalt szentel, — nem szólva a szaklapokról — részletesen közölve a matadorok életének, örömének és bajának legapróbb részleteit, míg a színházról, színészekről, az irodalmi termékekről, sőt a bridgeről is tárcák, intervjúk jelennek meg állandóan, addig rólunk soha semmi. Egy rövid kritika egy-egy kiállításról, egy kis nekrológ, ha meghalunk, jelentések hivatalos vásárlásokról, díjazásokról, ez az egész. Azelőtt még voltak intervjúk, tárca alkalmilag egyik-másik művészről, ma nagyon jól tudja a szerkesztő, hogy az effélével nem kedveskednék a közönségnek. Mélypontra kerültünk. Még az impresszionizmus idejében legalább izgult a világ a művészi forradalom miatt, a mult század végén még voltak művésztekintélyek, Makartok, Munkácsyk, Lenbachok, kiknek műtermében megjelenni kitüntetés és kegy volt, ma ugyan hiába születnék a legnagyobb művésztehetség — egyedül művészetével alig fog valakit műtermébe csalni.

Elképzelhető, hogy ha végre megindul a gazdasági vérkeringés és vele együtt, vagy talán azt megelőzően, annak megindítójaként, az építkezés, úgy ez az építkezés bizonyára nagyszabású lesz. A tulajdon tűzhely utáni erősen felszaporodott vágyakozás, az építőművészet iránti érdeklődést hatalmasan fogja felfokozni. Eleinte a testvérművészetek bizonyára nem fognak erősebben bekapcsolódhatni, mert az első építkezés a spórolás jegyében fog történni; de ha megindul lassanként a vagyonosodás és vele a kívánság egy kis fényűzésre, úgy jobb napok fognak virradni a szobrászatra és a festészetre is, mert a fejlődő új stylus, a jövő nagy építészeti stylusa, nagy falfelületeivel,

megtalálni azt a formanyelvet, mely őket a nagyközönség számára éppoly rokonszenvessé teszi, mint ama giccs-festőket, kik ma feltétlen urai a piacnak, a laikus lelkek túlnyomó tömegének. Ez az egyetlen lehetőség a modern művészet, a komoly művészet diadalára és a nagyközönség művészi megnevelésére, lassú kivontatására abból a kátyúból, az ízléstelenség azon mocsarából, melybe az utolsó évtizedekben mindjobban belekerült.

De ahhoz meg kell szűnnie a „l'art pour l'art" felfogásnak. Ezt a jelszót az impresszionizmus tűzte ki lobogójára, tiltakozásul a művészetnek akkor dívó erősen irodalmi irányzatával szemben.

Ezen lobogó alatt küzdte végig azt a nehéz harcot, mely évtizedek mulva teljes győzelmével, a nagyközönség meghódításával végződött, — az őt követő, részben már ellene forduló, többé-kevésbbé absztrakt irányzatok fogalmazásában azonban ez a jelszó a köz szempontjából végzetessé vált. Ezek a lényegükben elméleti törekvések mindvégig idegenek maradtak a nagyközönség számára. Itt nem történt hódítás, ez a művészet mindvégig magánügy maradt, a művészek magánügye. Laboratóriumi kísérletezések voltak, melyeknek talán mint egy évszázadok, sőt — úgy remélem — évezredek után tényleg általánossá váló absztrakt művészet előszelének van jelentősége, de ma csak mint egy terméketlenné vált művészi termőföld megtermékenyítő elemei bírnak fontossággal; a nagyközönség, a művelt közönség 99 százaléka csak kuriózumnak tekinti őket. Már pedig az olyan művészetnek, amely csak magáért van, nincs létjogosultsága. A művészet nem magánügy, hanem közügy. Az volt mindig, mikor fénykorait élte, amikor az élet központjában állott, az volt Perikles korában, az volt a renaissance-ban. Amit akkor alkottak festők, szobrászok, építészek, — mindenki értette, tudta értékelni, szerette. Ezek az idők az emberi szellem harmóniájának korai voltak. A közvetlen mult ezzel szemben a legnagyobb diszharmóniának volt az ideje. Ma is annak jegyében élünk, a legszélsőségesebb individualizmus ajándékaként. Ma sem láboltunk ki belőle, ma is dúl a kíméletlen önzés, a durva materialisztikus felfogás — mégis határozottan felismerhetők a lelkifordulat előjelei. A materializmussal szemben erősödik egy nemesebb szellemi áramlat, az önző individualizmussal szemben tért hódítanak a kollektív törekvések. Megint egyszer közeledünk egymáshoz. A művészetnek is újra közelednie kell a közönséghez, a közönségnek a művészetekhez. Félúton találkozni fognak. A művészetnek újra közüggyé kell válnia, olyan „jó művészet"-tel, amelyre nézve nem szégyen a laikusok tetszése. Még nem született meg, ismétlem, sok kell még hozzá úgy az egyik, mint a másik részről és sokat kell még szenvednie a fiatal gárdának, míg meg fogja találni a helyes utat.

És fájdalmas látni azt a nehéz küzdelmet, melyet eme fiatal gárda elitje folytat a létminimumért és azt a reménytelenséget, mellyel a jövőbe tekint. Hogy itt-ott egy komoly munkához megszerezhesse az anyagi lehetőséget, — ahhoz a fentemlített olcsó giccsek tömegével vagy bármely más nem művészi foglalkozással kell magukat lefokozni, illetőleg a fejlődéshez szükséges drága idejüket kegyetlenül megnyirbálni. A főiskoláról és a különféle magániskolákból kikerü-

lyozza a melegebb barátságot. A közönség javarésze mindig konzervatív és ma is a közelmultnak, a naturalizmusnak és impresszionizmusnak azóta megszokott művészi világnézetének híve, mivel pedig az élet mai hajszája a legtöbb laikus számára úgyszólván lehetetlenné teszi a képzőművészetekkel való intenzívebb foglalkozást és így képtelen finomabb művészi értékelésre, — elsősorban giccs-et vásárolnak, vagyis azt az olcsóbb tömegárut, melyet néha jobb, sőt jó művészek is, de rendesen ötöd-tizedrangúak gyártanak és amelyek édeskés felületességükkel, de egyszersmind a laikusnak mindig tetsző ügyességükkel — teljesen fejletlen ízlésüket mégis jobban elégítik ki, mint azok a naturalista és impresszionista képek, melyeket értékes művészek komoly elmélyedéssel alkottak. Így az úgynevezett konzervatív „jó" művészetnek is csak csekély percentje szerepel az évente még ma is eladásra kerülő képek bizonyára erősen megcsappant tömegében.

SEMMIKÉPPEN SEM TÚLZÁS, ha ma a művészet világkatasztrófájáról beszélünk. Ez a megítélés nem vonatkozik elsősorban az anyagi részre. Nem az a legszomorúbb, hogy még Párizsban is az eladott műtárgyak száma 70%-kal csökkent az utolsó évben, hogy nálunk az ilyen eladás kezd ritkaságszámba menni, — hanem hogy megszűnt minden komolyabb érdeklődés mindenféle képzőművészet iránt. Mi művészek megszűntünk a társadalmi élet eleven faktorai lenni. A művészet régente egy kiváltságos osztálynak volt úgyszólván nemesebb élettartalma, nemcsak a renaissance-ban, még a XVIII. században is. Ma a művészi kultúra látszólag a társadalom sokkal szélesebb rétegeiben terjedt el, de ez a kultúra teljesen felületes, csak afféle sallang, melyet a teákat járó alkalmilag feltűz, de amelynek lelkével semmiféle kapcsolata sincsen. A művészet demokratizálása együtt járt annak banalizásával és bizonyára még évszázadokra lesz szükség, amíg a társadalom ezen széles rétegei elérték a művészi ízlés és megértés azon fokát, amely ama kiváltságos osztályokat jellemezte. Ma a művésznek, ha megélni akar, oly nyelven kell beszélnie, amely nemcsupán az ú. n. felső tízezer, hanem legalább is százezrek számára érthető. Érthetőnek lenni nemcsak a finom művészi műveltségű számára, de — nemesebb művészi értékek megőrzésével — szívéhez férkőzni az ilyen műveltségnélküli átlagnak, miként a népdal teszi, — az nagyon nehéz dolog.

A legfiatalabb generáció egy része, — ismétlem, határozottan erre az útra tért. Igaz, hogy még csak pedzi, még csak hangolja a hangszert, melyen az új dal fog megszületni, az új stílus, — de már most is vannak egyesek, akik a leglaikusabbaknál is rokonszenvet ébresztenek. Néha magam is csodálkozom, mikor egyikétől vagy másikától ezeknek a leglaikusabbaknak, elismerő szókat hallok egy-egy „modernünk" művészetéről. Művészfiatalságunk sorsa attól függ, hogy sikerül-e nekik megtalálni azt a művészi formát, mely az utolsó évtizedek eredményeit egyesíteni tudja azon követelményekkel, melyekről a nagyközönség még nagyon hosszú időre nem fog lemondhatni; hogy sikerül-e a fiatal művészgárda legtehetségesebb, legértékesebb tagjainak — művészi becsületük teljes megőrzésével, —

A visszafordulás persze sohasem jelenti a kiindulási ponthoz való visszatérést, de jelenti a természet visszahelyezését jogaiba, ha nem is régi szerepébe. A naturalizmus is véglet volt. A természetnek szinte fotografikus értelemben vett tisztelete, amely Leibl szavaiban, „egy vonás sem természet nélkül" nyeri legélesebb kifejezését. Ilyen naturalizmus sohasem létezett azelőtt, bár a multnak is voltak hasonló természet hangsúlyozó korszakai. Sohasem mondott le a művész ennyire természetformáló, rendező, harmonizáló jogáról, mint a mult század második felében, — legalább elméletben — mert hiszen gyakorlatban minden nagy naturalista önkénytelen érvényesítette ezt a jogát, egyik sem fotografált, egyik sem fojtotta el egyéni látásának, megérzésének titkos varázsát — akaratlan is transzponáltak.

Akik tehát végig járták az „izmusok" labirintusát és azután lehiggadtak, azért nem lettek újra naturalisták. Ha vissza is tértek a természethez, ezt azzal a meggyőződéssel tették, hogy a természet szolgáltatta anyagot átformálni, átcsoportosítani, transzponálni — nemcsak joguk, hanem kötelességük is. Mivel a naturalizmust követő impresszionizmus az elődjénél is végletesebb, amennyiben a természetnek csak egy rövidke, röpke pillanatát, hangulatát rögzíti meg, ennek érdekében feláldozva a formát és vonalat, melyet a naturalizmus még respektált, — főleg ennek a végletnek tendenciája ellen fordultak és a formára fektették a hangsúlyt. Ebből a formalista törekvésből fejlődtek ki a különféle legmodernebb irányok, amelyek között a „neoklasszicizmus" és az „új tárgyiasság" nevével jelöltek a legismertebbek. Minden országban vannak hasonló törekvések, nálunk is. Mint minden reakció, úgy ezek az irányok is a túlzás jellemvonásait mutatják. Ha az impresszionizmus kiküszöbölte a vonalat, formát és csak tónust, felbontott komplementair színeket, hangulatot ismer — akkor ezek a formalisták mellőzve tónust és hangulatot, a természet finom színárnyalatait — csak a leegyszerűsített, néha geometrikussá sűrített természeti formákat és az azokat kitöltő alapszíneket — a lényeget — ismerik. A középkor, sőt a korai renaissance is ezekből az elemekből építette fel képeit, szobrait. Még egy Holbein is úgy festette arcképeit, hogy természet után készült rajzára ráírta a színeket, melyeket azután rendesen teljesen fejből alkalmazott a rajz alapján készült képen. A legújabb formalista törekvések legnagyobb része vissza is nyúl e multra, némelyik a korai renaissance-re, másik a gótikára támaszkodik, végre vannak olyan művészek, kik a legtávolabb multban, az egyiptomi művészetben vagy a ma is élő primitív népek művészetében keresik mintáikat. Ellentétben a multnak hasonló természetű művészi megnyilatkozásaival, a legnagyobb tudatosság jellemzi ezt a legújabb művészetet.

Ezek a formalista törekvések már közelebb állnak a közönséghez, mint az őket megelőző izmusok. De ezért ez a barátkozás is korlátolt. A német új tárgyiasság torzításai, előszeretete a groteszk, a visszataszító iránt — aminek különben megvan a maga mély lelki oka — természetesen ellenszenvesek a laikusok nagy tömege számára, — bár vannak lelkes híveik is. A neoklasszicizmus nagyobb kedveltségnek örvend, de annak gyakran szobrászi ridegsége, merevsége akadá-

személyesen nem is ismerték azt a művészt, kinek művét megvették. Bizonyára ez az idő, a mult század dereka szülte a laikus szót, amely ellentétben a művésszel, a hozzá nem értő, kívülálló nyárspolgár megjelölésére szolgált, Tehát már ebben az időben, a naturalizmus és impresszionizmus idejében a művészek szinte büszkék voltak a köztük és a közönség között fennálló ellentétre, fölényesen fogadták a hóbortos, a bolond elnevezést. Ők nem iparkodtak az ellentéteket áthidalni, nem törekedtek a közönséget megnyerni, hanem mintegy magasabb régióba menekültek, a nagy tömegek banalitása elől. Csak a zsebükkel bánták, de alig a lelkükkel, hogy ők mintegy ki vannak közösítve a társadalomból. Ők ennek a társadalomnak kiválasztottjaiként érezték magukat, finomabban organizált tagjainak, akik olyan szépségeket képesek meglátni, melyek embertársaik számára — híveik apró táborát leszámítva — nem is léteznek és így ők szinte a priori mártíromságra érezték magukat kárhoztatva. Individualisták voltak a szó legnemesebb értelmében, mert egyszersmind idealisták voltak, akik boldogságukat semmiesetre sem keresték az anyagiakban. Kevésnek is jutott valami azokból a mesés árakból, melyeket az idők folyamán egy céltudatos és nagyarányú kereskedői propaganda korbácsolt fel az impresszionista alkotásokért. Mert bizony ez a késő népszerűség sem alapult igazi szereteten. Eleinte alkotásaiknak majdnem kizárólagos fogyasztója egy pár nagyvagyonú gyüjtő volt, akik éppen erre a művészetre „specializálták" magukat, akiknek számára az impresszionista művek gyüjtése szinte sportszenvedéllyé vált. A nagy tömeg soká érzéketlen maradt ezen művekkel szemben, ők nem tudtak megbarátkozni ezzel az „új látással", ők a közelmult művészi felfogásával nézték a világot. Ha már ezekben az időkben is ellenségesen állott szemben a fiatal művészet a közönséggel, úgy az impresszionismust követő experimentálások idejében — mely experimentálások egyrészt tiltakozások voltak koruk materializmusa ellen, másrészt a kor kaotikus lelkiállapotának hűséges lelki tükrözései voltak — teljesen elvadult a nagyközönség a művészetektől és még bizalmatlanabb lett minden új törekvéssel szemben.

Ezek az úgynevezett „izmusok" mívelői még inkább magánügynek tekintették a művészetet. A számottevő közönség 90%-a ezt a művészetet visszautasította. Ezek az experimentálók rendesen tehetséges művészek voltak, mert a tehetségesek, a finomabb idegzetűek, általában fogékonyabbak a korszellem áramlataival szemben és így annak vajudásai, fonákságai, erősebb nyomokat hagynak lelkükben, művészetükben. Hihetetlen, hogy micsoda átalakuláson ment át egyikmásik. Némelyiknek az „oeuvre"-je az utolsó évtizedekben majdnem az összes „izmus" gazdag változatát mutatja. Rendszerint a kubizmuson kezdték, majd lassanként mindjobban kiküszöbölve a természetet — elérkeztek az abstract művészetekhez. Ezen a ponton azután rendesen beáll a visszafordulás ; egyrészt mert extrém természeténél fogva ennek a művészetnek nincsen továbbfejlesztési lehetősége, másrészt mert ez a művészet oly kis közönséghez szól, oly annyira magánügy, hogy megfosztja művelőit a megélhetés nélkülözhetetlen anyagi minimumától is.

FIATAL MŰVÉSZEINKÉRT

A MŰVÉSZET TÜKRE AZ ÉLETNEK. Elcsépelt közhelyet ismétlek, mely azonban örök igazság. Minden új kultúra egy új világnézeten, egy új valláson alapszik, a miénk a keresztény vallás-son. Megszületése idején ez a vallásos érzés erős és vele együtt él az összetartozás érzése. Az egyén jelentősége elmosódik a köznek fontossága mellett. A társadalom struktúrája a tekintélyen alapszik. Istennek engedelmeskedik és világi helytartójának. Az ilyen kultúrkezdet művészete kollektív szellemnek kifejezője, azért az építészeten, a legkollektívebb művészeten van a hangsúly. Fő alkotása a templom, sokak műve, mely sokakhoz szól. Az alkotók háttérbe szorulnak, csak egy közös eszménynek Istentől megíhletett szolgái. Ezekben az időkben teljes az összhang a művészet alkotói és annak élvezői között, a művész a nagy tömegek érzésének hűséges tolmácsa. Ez az összhang még a kultúrák tetőpontján is fennáll — a renaissanceban nincsenek félreismert nagy tehetségek, nincsenek művész-mártirok. Michel Angelo első gyermekkorától kezdve teljes összhangban fejlődött környezetével, mecénásainak állandó nagy örömére. Kultúránk végefelé ez a közvetlen kapcsolat mindjobban meglazul, s a mult század közepén úgyszólván teljesen megszakad. Az impresszionistákat kortársaik félbolondoknak tekintik, a nagy tömeg visszautasítja őket.

Régente ez a tömeg nem számított. A művészetekkel csak a felső tízezrek foglalkoztak, a nemesség és papság, csak ők voltak a művészeti termékek fogyasztói; az alkotó művészek száma is ezzel a kis rétegével a társadalomnak állott arányban. A francia forradalom óta nagy eltolódás állott be. Az addig uralkodó osztályok részben vagy egészben elvesztették jelentőségüket a művészetekre nézve; helyökbe lépett a polgári osztálynak jóval nagyobb rétege, és már az impresszionizmus is ehhez a réteghez szólt. Ez az osztály ellentétben az arisztokratákkal, erősen dolgozó osztály volt, melynek kevés ideje maradt a művészetekkel való foglalkozásra, így a hozzáértése is jóval csekélyebb volt, mi még érthetőbbé teszi a szakadást. Egy Medici Lőrinc, ki együtt élt művészeivel, nap-nap után figyelve alkotásaik minden mozzanatát, tehetségük kibontakozását, sokszor tanácsaival, kritikáival és buzdításaival ösztökélve munkájukat, — egy Medici Lőrinc természetesen egészen másként állott szemben védencei kisebb-nagyobb újításaival, mint ama polgári osztály mecénásai, akiknél ez a közvetlen kapcsolat egészen kivételes volt és nem is szerepelt azok tömegéhez képest, akik csak kiállításokon láttak képeket és rendszerint

Magyar Szemle 1933. XIX. 2 f.

Glatz Oszkár

"Hazafelé" c. műve a Munkácsy-céh kiáll.-án.

P.H.935.III.31.

Glatz Oszkár MDK

Oláh asszony utban a templom felé, olf.

A csizmádiánál, olf.

Mücsarnok 1944 A Székesfőv.Képtár Jub. Kiáll.

Glatz Oszkár

Biskorák a festménye nekapal a III. Festménysor 1 ft-os bélyegén (emlitve)

Csongrádmegyei Hirlap 1967 XII. 28.

Glatz Oszkár

olajf.:

Est a havason

Arcképtanulmány

Est a havason
Román asszony utvan a templom felé

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Glatz Oszkár

olajf.:

Imádkozó bányászok

Nagybányai táj

Ősz az Izvorán

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Glatz Oszkár

olajf.:

Gyerekek a domboldalon

Fogarasi táj

Dombrahaladó pásztorok

Gyümölcsszedő gyerekek

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Glatz Oszkár.

A magyar táj- és népéleti kiállításon szerepelt „Hazafelé" c. műre első díjat nyert a bíráló bizottság döntése szerint. (említve.)

Magyarság, 1927. jan. 30.

Glatz Oszkár

festőmüvész

Barcelonai világkiállitás - képzőmüvészeti kiállitása - kiállitási pavillonban - képével szerepel.

Magyar zsánér, tájkép,

Nemzeti Ujság
1929.VII.21.

Glatz Oszkár

A barcelonai világkiállitás magyar pavillonjában kiállitott művészi alkotások felett itélkező nemzetközi zsüri a Gran Premiot juttatta számára. A lap fényképét közli ez alkalomból.

Képes Pesti Hirlap
1930.II.13.

Glatz Oszkár MDK

Tót menyecske, olf.

Leány könyvvel, olf.

Magvető, olf.

Műcsarnok 1951.II.Magy. Képzőm. Kiáll.

Glatz Oszkár

herceget a fiumei II. nemzetközi
kiállításon

Nemzeti Újság 1927 X. 4

MDK

Glatz Oszkár, 1872-

Birkózó fiuk

Nagy.művészet 1800-tól. Szépirod.Kiad. 1949.

lo. 1.

Glatz Oszkár MDK

Anyaság, olf.Tejetöntő kisleány, olf.

A jegygyürü, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

MDK

Glatz Oszkár, festö

17.	Szappanbuborék.	1933.		Olf.
21.	Anyaság.	1926.		"
24.	Domboldalon.	1932.	6.1.	"

Bp.Műcs.-CMKT. Nemz. Képzőmüv.kiáll. 1934 ápr.29.-
Kat. 5.1. - 6.1. jun.17.

Glatz Oszkár MDK

Jeggyűrű, olf.

Műcsarnok 1940/41 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Glatz Oszkár

Birkózó fiuk, repr.

Gentmagyfestört.

967.1.

Glatz Oszkár MDK

Oláh asszony utban a templom felé

Műcsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusai

Glatz Oszkár

Birkózó fiuk, of.

Bujáki menyecske korsóval, of.

Nagyapó unokáival, of.

Szépm.Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

Glatz Oszkár MDK

Szappanbuborék, repr.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

MDK

Glatz Oszkár
festő

Este c. műve nyerte el a figurális
rajzra kiírt állami díjat

÷ A Nemzeti Szalon grafikai díjai

Grafikai Szemle 1903. I. 7 10 l.

M.D.K.

25. Glatz Oszkár /1872- /

25. Birkózó fiuk.
371. Vasárnapi fésülés.
378. Alvó leány.

"A gyermek a müvészetben" Kiáll. tárgymutatója 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társ. Bp. 7.l.

Glatz Oszkár

Anya gyrmekével

Munkácsy-Céh I. kiállitása. Nemz. Szal. 1928. nov. 18 l.

MDK

Glatz Oszkár

Hazafdé , of.

Munkácsy Céh 8. repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

Glatz Oszkár MDK

Templomba menő oláh asszony

Mücsarnok 1924. febr-márc.

Glatz Oszkár

„Menyecske kosárral" o.v. 75x57 cm

J.l.l. 6.: Glatz 1947. kikiáltási ár: 20000 ft

„Koszorút fűző gyerekek a mezőn" o.v. 36,5x48 cm

J.l.l.: Glatz 1930. kikiáltási ár: 20000 ft.

BÁV 50.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Lányok a domboldalon"
Olaj, vászon 80 x 100 Jelzése lent balra:
Glatz. Műtárgyi ár: 25000 Ft

BÁV 37. Művészeti Képaukció 1975 szeptember

5

Glatz Oszkár

„Anya gyermekével"
o.v. 66×47 cm J.l.j.: Glatz 930.
1930.
Kikiáltási ár: 20000 Ft

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Felolvasás" Olaj, vászon 100x80

jelezve balra: Glatz

Vételi ár: 20000 Ft.

BÁV 36. Művészeti Képaukció Katalógusa 1975 május

Glatz Oszkár

„Domboldalon ülő gyerekek"
o.v. 90x70 cm J. l. j. Glatz 1930
Vételi ár: 32000 Ft.

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Glatz Oszkár

„Sokác menyecske" o.v. 65x52 cm

S. l. b.: Glatz 931.

Utáltási ár: 20000 ft

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Glatz Oszkár

„Domboldalon" o.v. 70×55 cm

J. l. j.: Glatz 909

Kikiáltási ár: 12000 Ft.

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

MIK

Glatz Oszkár

Kövek, o.

Nyitrai táj, o.

Falu részlet, o.

Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke.
Bp. 1952.

lovszky Bertalan és Gl
szerzett rajztanári ok
[illegible] Páris

Glatz Oszkár (1872-)

Kövek.
Olj f. 81x110 vászon. Ltsz: 136. Sign.

Nyitrai táj.
Olj f. 91.5x72 vászon. Ltsz: 5026. Sign. 1913.

Falurészlet.
Olj f. 61x80 vászon. Ltsz: 1838. Sign. 1928.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Gyerek a domboldalon" o.v. 55x70 cm
J. l. j.: Glatz 1943. (Restaurált)
Kikiáltási ár: 25 000 Ft.

„Kézimunkázó menyecske" o.v. 90x70 cm
J. l. j. Glatz 1930. (Restaurált)
Kikiáltási ár: 25 000 Ft

BÁV 54. Képaukció Bp. 1981. május

46. **GLATZ OSZKÁR**
(Budapest, 1872 – Budapest, 1958)
Hazatérők
Olaj, vászon 33x45. Jelezve lent balra:
Glatz 1903. 35.000,-

47. ---,
Fiatalkori önarckép
Olaj, vászon 70x50. Jelezve lent jobbra:
Barnabásnak Oszkár **VÉDETT** 40.000,-

48

85. Művészeti képaukció. Bp., 1991. aug.

BÁV

4930.

Glatz Oszkár:
Nagyapó unokáival.
Vászon, méretei 107.5:80.2 cm.

Értéke 3000 K.
Vétel 1916.

Száma:
a leltnban 18626,
a szakleltban 18-916.

Mod 18-916

Glatz Oszkár

Glatz Oszkár szül. (geb.) 1872.

178. KRUMPLIHÁMOZÓ LEÁNY (Die Kartoffelschälerin). Jelezve (Be
Vászon (Leinwand). 69×48 cm.

Glatz Oszkár szül. (geb.) 1872.

179. FOGÓCSKA (Fänger-Spiel). Jelezve (Bezeichnet): „Glatz."
Vászon (Leinwand). 31×40 cm.

Ernst-Museum aukció.
38. sz. Árjegy. 1928.

zeichnet): Glatz 1918.

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Bujaki gyerekek" o.v. 80x60 cm
J. l. b.: Glatz Kikiáltási ár: 20000 Ft

„Gyermekek a domboldalon" o.v. 38x47 cm
J. l. b. Glatz 1943. Kikiáltási ár: 25000 Ft

„Kislányok báránnyal" o.v. 54,5x71 cm
J. l. j.: Glatz 1937. Kikiáltási ár: 30000 Ft.

„Bujaki lányok a domboldalon" o.v. 38x50 cm
J. l. j.: Glatz 1929. Kikiáltási ár: 20000 Ft

„Vincellér" o.v. 70x55 cm J. b. Glatz.
Kikiáltási ár: 25000 Ft.

„Lány macskával" o.v. 70,5x54 cm
J. l. b. Glatz 1935. Kikiáltási ár: 20000 Ft.

„Oláh asszony ülőben a templom falí"
(Tanulmány az MNG tul.-ban levő képhez) o.v. 37x50 cm
J. l. j. Glatz Kikiáltási ár: 30000 Ft.

Glatz Oszkár

BAV 53. Kéziratok Rp. 1980. december

Felőtti

L iparkodik haza.

1648. Glatz Oszkár.
Sz. Budapesten 1872 október 13-án.
Fahordók.

A dombos vidék előterében, ~~balra haladó~~ és görnyedt mezitlábas paraszt asszony ~~iparkodik a~~ galyköteggel ~~az őt követő~~ kis fia ~~val haza, ki hátán~~ hasitott fával ~~czipel~~. Az arczélben látható ~~mezitlábos asszony~~ és szája, kissé nyitva tartja. Arcza ~~bőre~~ barna, haja fekete, fejkendője piros, szük ujju kék kabátjának gallérja prém, köténye fekete, ~~és~~ kurta szoknyája szürke. A fiú nemez-kalapja ~~nak~~ karimás ~~lehajtott~~, ujjása kék, gatyája bő, ~~és~~ nehéz csizmája hosszú szárú. Mindkettő ~~ruháját~~ és a hátba fuvó szél ~~előre~~ lobogtatja. Az égboltot sürü felhők boritják. Jelzése alól jobbra: „GLATZ“.

Vászon, méretei 144: ~~195~~ 197 cm.
Vétetett 1898: XII. 31-én a 90432 ~~sz.~~ sz. leirattal 800 frtért.
Elszámoltatott 1899: IV. 6-án (14/99).
Az elszámolást tudomás~~ul~~ vétette 1899: V. 25-én a 29855 sz. leirat~~tal~~ (277/99).
~~sz.~~ 1899: X. 14-én a 76633 sz. leirattal a pétervári és moszkvai kiállitásra engedtetett át (579/99), honnan 1900: IV. 9-én érkezett vissza. (188/900.).

balra haladnak s ruhájokat

904: IV. 28.

4167. Glatz Oszkár,
Sz. Budapesten 1872 október 13-án.

Az iga,

Két balrahaladó és rövid szarvú tarka ökör, a melyeket hámba fogtak és a legény vezet, ki jobb kezével a lánczot fogja, baljában pedig ostort tart. A beretvált arczú földmives öltözete: nemez kalap, szük ujju szürke kabát, ugyanilyen pantalló és felgyürt sötétkék kötény. Balról gémes kut van, a mely mellett hátrakanyarodó út vezet a lombos fák között látható község felé. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: Glatz 1911.

a melyeket

Vászon, méretei 79,5:110 cm. -- Lelt. sz. 4167. -- Vétetett az 1912 május 17-iki 66043 sz. leirat szerint 2000 K-án (1167-912). -- Kifizettetett 1912 junius 7-án (1234-912). -- Elszámoltatott 1912 julius 8-án (1445-912). -- Az elszámolásra nézve lásd a 31993-912 szvsz. előadmányt.

Sz. n. 549-912
Át. lelt. 8290.
1167-912-9

53

V.

605

1910.

~~3957.~~ Glatz Oszkár.
Sz. Budapesten 1872 október ~~13~~-án.

3957. Fogarasi táj.

Előtér Magyarország határszéle ~~képezi~~ a felső törcsvári vám közelében lévő üde gyepes területtel, a hol az út mentén rozsdavörös levelű bükkfák láthatók és a hol ~~egy~~ hátrafordultan ülő pásztorfiú (Giorge) őrzi a reá bizott legelő fehér és fekete birkákat; a melyeknek egy része jobbról a deszkakeritésen innen képez csoportot. A középtért erdőség képezi. A háttért pedig a balról kiemelkedő Bucsecsen elterülő sziklás és erdős hegyek foglalják el. Jelzése alol balra: Glatz.

innen

Vászon, méretei 63.4:90 cm. — Lelt. sz. 3957. —
Vétetett az 1910 november 24-iki 124364 sz. rendelet alapján 8[illegible]K-án (2086-910). ~~— Kifizettetett 1910 deczember 26-án. —~~ Elszámoltatott ~~1910 deczember 31-én~~ 1911. január 11-én (2190-910)

Az égbolt felhőzött.

Vét. 124364-910

1953. Glatz Oszkár:
Sz. Budapesten 1872 október 13-án.

Birkózó fiuk.

A homokos előtérben, két birkózó fiu küzd, ~~és~~ a kik egymást átkarolták és a kiknek mindegyik arra törekszik, hogy ellenfelét teritse a földre. Az egyik teljesen meztelen, a másik pedig katona-sapkát és sötétszürke pantallót hord. Nem messze tőlük szőke leány ül a földön, összekülcsolt kezeivel térdét fogja és mosolyogva nézi a harczot. Öltözete: szük ujjú fekete rékli, halavány-piros szoknya és kék kötény. A háttért a széles folyón túl erdőség képezi. Az égbolt derült. Jelzése jobbról: „Glatz".

Vászon, méretei 80: 58 cm.
Vétetett az 1901: I. 3-án kelt 99318 ex 900 sz. leirattal 600 koronán. (1/901.) Elszámoltatott 1901: VII. 19-én (90/901.).

Az elszámolást elfogadta az 1901: IX. 23-i 64907 sz. rendelet. (554/901.)

904:IV.30

99318-900

III

724 (2378).

807 (21).

1903

2378. Glatz Oszkár.

Sz. Buda-Pesten 1872 oktober 13-án.

Este.

Az eszmét balrafordult öreg háraspár fejezi ki balra fordult an ül a mely egy fehér teritővel letakart asztal mellett ~~öreg házaspár ül.~~ ~~és~~ Közülöle előtte teás kanna, aljas csésze ~~meg egy~~ talpas pohár van. A szemben elhelyezkedett pápaszemes öreg asszony a kezeiben lévő könyvet olvasta, mig férje ~~ki~~ párnázott támlásszékben pihen, kezeit összekulcsolta ~~és~~ hallgat ~~ja őt~~. Az asszony puffasztott ujjú magas ruhát, a szakállt és bajuszt is hordó férfi pedig kettős elejű kabátot visel. A háttérben, jobbról az ablaknál ~~mellett~~, kredencz köti le figyelmünket.

kanállal és

Szénrajz, mér. ~~61.8: 48~~ 48 : 61.8 cm.

Vétetett 1903: V. 25-én a 33207 sz. leirattal 150 Kán. (358-903)

Elszámoltatott 1903: VII. 8-án (447-903)

Az elszámolást elfogadta 1903: X. 10-én a 19488 szvsz. leirat. (693-903).

175

904: IV. 30.

1903

A -

1565. Glatz Oszkár

Sz. Budapesten 1872 oktober 13-án.

Est a Havason:

A kép a Szatmár megyei határán lévő kopár Rozsáljnak egy részét, Nyugatról felvéve, esti hangulatban ábrázolja juhászszal és juhokkal. Az előtérben jobbra van a birkanyáj, melynek ~~egyes~~ elmaradt részét ~~bal felől~~ a fehér kutya tereli vissza. ~~A nyáj~~ Mögötte áll a juhász és mérgében ~~felemelt~~ kalapját csípja az előtte lévő birkához. Hosszú haja és kis bajusza barna, arcza beretvált. Öltözete: bő ujju ing és gatya. Tarisznyáját jobb vállán hordja. A háttérben a szomszédos hegyek kéklenek, az égbolt felhőtlen. Jelzése alól jobbra: Glatz.

Vászon, méretei 180:281 cm.

Vétetett 1898: I. 12-én a 82406/III sz. rendelettel (33/98) 700 frton.

Elszámoltatott 1898: III. 6-án (99/98)

Az elszámolás elfogadtatott 1898: III. 13-án a 2469 sz. alatt (114/98).

Az 1899: XI. 9-diki 84998 III sz. leirattal letétkép kiadatott a Miskolczon létesitendő Képző-müvészeti társulatnak (602/99).

L. a Borsód-megyei Lapok 1899. november hó 17-én kiadott 97. számában „A mütárlat" cz. közleményt.

Az 1899: X. 14-diki 76633 sz. leirattal a péterváriés moszkvai kiállitásra engedtetett át (573/99), honnan 1900: IV. 9-én érkezett vissza (188/900). 1901: I. 12-diki 91930/900 sz. leirat a kiadást tudomásul vette (27/901.).

Glatz Oszkár

Testvérek /7ox 54 cm/ c. képe az 1949-es aukción 8oo Ft-ért került meghirdetésre. Ennyiért is kelt el.

Engel Károly - Aukció-kritika; Müygüjtő, 1972. 1. sz. 54. l.

Glatz Oszkár

Parasztgyerekek a mezőn /52x 7o cm/ c. képe az 1971-es képaukción 15 ooo Ft-értkerült kikiáltásra. Elkelt 28 ooo-ért.

Engel Károly - Aukció-kritika; Mügyüjtő, 1972. 1. sz. 54. l.

Glatz Oszkár

Két képe Grynensz Dezső (Sárospatak) tulajdonában.

Kunucz Gy.: Századok kincse...; Műgyűjtő, 1970. I. sz. 18. l.

Glatz Oszkár

egy festménye látható a Lipadombi Andrássy gyűjteményben. Magyar művészet, 1927. 452 l.

Fiola Pál: Vaszary János biográfia és bibliográfia, Kaposvár, 1970.

82 l.

Glatz Oszkár
festő

1872–1958

Zsánerképei

„Rozsály" c. műve

A magyarországi műv. tört. I. 509.
Corvina 1971.

Glatz.

Az Ernst-museum aukcidján tájképét 1200 pengőért vették meg.

Pesti Hírlap, 1924. dec. 2.

MDK

Galtz Oszkár, 1872-

Két ,is parasztleány, ver.

Ernst Muz. 34. aukc. 1927.
16.1.

MDK

Galtz Oszkár, 1872---

Nagyanya unokájával

Munkás képmása

Ernst Muz. 30. szám. 1926. 17-18. l.

MDK

Galtz Oszkár, 1872---

Fiu képmása

Balatoni táj

Ernst Muz. 30. aukc. 1926. 17-18. l.

Glatz Oszkár, festő

MDK

Orientpéteren Dadai Kornél birtokában Glatz-művek is vannak.

—:o. Jó neu vedéky

8.

ESTI HIRLAP, 1B, 1970. máj. 25.

Glatz

Spinnendes Mädchen, c. mühe (emil.)

a Déri Museumban van

- bozóky - : Die Gemäldegalerie

im Déri Museum Debrecen

Daily News 1969 VII. 27

Glatz Oszkár, festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét. A 19.-20.sz. magy. képzőművészetének keresztmetszete. 388 mü, 180 müvés: Glatz két művel szerepel. 227.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Glatz Oszkár

Képei vannak Pusztay Ödön magángyűjteményében.

B. Varga S.: Szeged. — Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 11. l.

Glatz Oszkár

Mezei munka /6ox 8o cm/ c. képe az 1963-as BÁV képaukción 35oo Ft-ért került kikiáltásra. Elkelt ~~XXX~~ 76oo Ft-ért.

Engel Károly - Aukció-kritika; Mügyüjtő, 1972. 1. sz. 54. l.

Glatz Oszkár

Lyka Károly arc-
képe a Képzőművészeti
Főiskola rektori
helyiségében,
fenti festménye 1925-
ből

Lyka emlékkönyv
5-6. l. mellett

Glatz Oszkár

4000 koronás társulati
díj 1917 ben
A jó nene c. kepére

Művészet 1917. 92. l.

632.

722 2005.

Glatz Oszkár.

184. ÖNARCKÉP. Jelezve l. balra: Glatz, 1903.
Szénrajz. 81×60 cm. 500.—

185. FIATAL LEÁNY ARCKÉPE.
Vászon. 55×44 cm. 20.—

Almásy-Teleki II. 1939

1940. 3. a. ! Önarckép, tren

805. 645. 805

783. 280. 793.

Glatz Oszkár

200. Telcs Ede archépe
mnies cerwarajz
46 x 38
30 P

201. Ő narchép 1903
Szeinrajz 81 x 60
250 P

Almásy-Teleki V. 1941

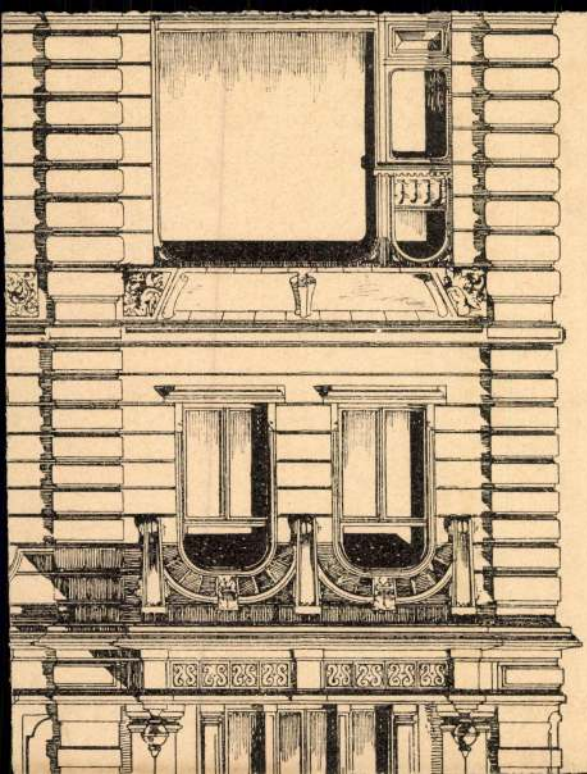

Glatz Oskar

l.

Kat Beograd

1931

6.

8

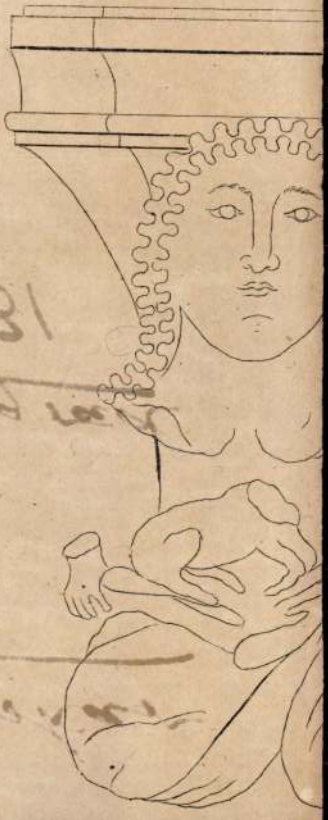

Glatz Oszkár

166. Pirosarcú hoparr
fürfi 1913, olaff.
49 X 88.

Almásy-Tellki XII. 1943

KUT

kiällitása.

Nemzeti Szalon

1930. jan.

För kept.

606

1910.

3958. Glatz Oszkár.
Sz. Budapesten ~~1872 október 13-án.~~

3958 Dr. Szontagh Sándorné arczképe.

látható

Térdig, ülve és szembenézve van ábrázolva. Egymásra tett kezeit olyképen nyugtatja ölében, hogy gyürüs baljával, a melyen aranykarpereczet is visel, támlás székének karfájára nehezedik. Fölfelé fésült hullámos haja, szemöldöke és szeme sötétbarna. Öltözete: fehér csipke blouse, fekete szoknya és vállravetett lila nagykendő. Mögötte himzett párna van zöld selyem-fodorral. A háttér szürke falán aranykeretbe foglalt tájkép lóg, a gyepes előtérben két női alakkal. Jelzése alól balra: Glatz.

Vászon, méretei 50.3:37.7 cm. — Lelt. sz. 3958. —
Vétetett az 1910 november 24-iki 124364 sz. rendelet alapján 1000 K-án (2086-910). ~~— Kifizettetett 1910 deczember 23-án.~~ — Elszámoltatott ~~1910 deczember 31-én~~ 1911. januar 11-en (2190-910)

Lét. 124364-910

604

1910.

3958

3956. Glatz Oszkár.
Sz. Budapesten 1872 október 13-án.

3956. A mese.

tájat ábrázolja, a hol az

A felső-ausztriai Atterseen innen fekvő Stockwinckel feletti ~~lévő~~ gyepes előtérben a művésznek három fiát ~~és a nekik~~ halla atta a mesét olvasó leányt. ~~Látjuk, kik~~ Mindnyájan a virányos földre telepedtek olyképen, hogy a ~~[illegible]~~ kisasszony jobbján ~~[illegible]~~ Péter, balján Henrik, foglal helyet, mig előtte Wolfgang heveredett le. Közülök a balrafordultan ülő és arczélben látható leányka, a ki lefelé néz és nyitott könyvet tart kezeiben, fehér ruhát, Péter kék trikót, Henrik szalmakalapot és zöld ~~[illegible]~~ blouset, a háttal fekvő, de visszanéző Wolfgang pedig, ki kalapját letette, sötét lila kabátot visel. Különben a fiuk öltözetét különféle szinű rövid nadrág, harisnya és czipő egésziti ki. A középtérben a hegyen, bükfák diszlenek és a háttért ~~[illegible]~~ a Höllengebirge meg az Eisenkugel foglalja el. Jelzése alól jobbra: „Glatz".

illetőleg

Vászon, méretei 90:109.5 cm. — Lett. sz. 3956. —

Vétetett ~~[illegible]~~ az 1910 november 24-iki 124364 sz. rendelet alapján 2000 K-án (2086-910). ~~— Kifizettetett 1910 deczember 23-án~~ -- Elszámoltatott ~~1910 deczember 31-én~~ 1911. január 11-én (2190-910).

Vét. 124364-910

3956—3958. Glatz Oszkár.

Sz. Budapesten 1872 október 13-án.

3956. *A mese.*

A kép a felső-ausztriai Atterseen innen fekvő Stockwinckel feletti gyepes tájat ábrázolja, a hol az előtérben a művésznek három fia hallgatja a mesét olvasó leányt. Mindnyájan a virányos földre telepedtek olyképen, hogy a gyermekekből a kisasszony jobbján Péter, balján Henrik foglal helyet, míg előtte Wolfgang heveredett le. Közűlök a balrafordultan ülő és arczélben látható leányka, a ki lefelé néz és nyitott könyvet tart kezeiben, fehér ruhát, Péter kék trikót, Henrik szalmakalapot és zöld blouset, a háttal fekvő, de visszanéző Wolfgang pedig, ki kalapját letette, sötétlila kabátot visel. Különben a fiúk öltözetét különféle színű rövid nadrág, harisnya és czipő egészíti ki. A középtérben a hegyen, bükkfák díszlenek és a háttért a Höllengebirge, illetőleg az Eisenkugel foglalja el. Jelzése alól jobbra: »*Glatz*«.

Vászon, méretei 90 : 109·5 cm. — Lelt. sz. 3956. — Vétetett az 1910 november 24-iki 124364 sz. rendelet alapján 2000 K-án (2086–910). — Elszámoltatott 1911 január 11-én (2190–910). — Az elszámolást jóváhagyta az 1912 április 15-iki 21611 szvsz. határozat (872–912).

III. 558

Vét. 1910

Glatz

Képe van Dadai Kornél (Őriszent-péter) gyűjteményében

Hétfői Hirek 1919 VIII. 25

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Glatz Oszkár Képzőművészeti Főiskolai ny. tanár, a Szövetség társelnöke megkezdte a Kormányzóné Őfőméltsóága díszmagyaros arcképének megfestését a Szövetség díszterme számára.

Képzőművészeti
Közlöny
1939. I. n. 10. l.

8

9

Glatz Oszkár

Prefectus 158. l.

Nemzeti Múzeum a XIX. 17. Európa tájáról.

Vízfestmény. 25 x 17·5 cm.

N. M. tul.

Kt. (Z). 282.

GLATZ OSZKAR, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-E gyűjtemény jegyzéke:
18.-GLATZ OSZKAR: Férfi arckép.-Papir,ceruzarajz.-51+45,5 cm.-Jelezve balra lent:Glatz
A Kecskeméti városi Tanácsnál.-40.sz. kép. 297.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyűjtő Adalékok a magyar műgyűjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

GLATZ OSZKÁR, festő

A kecskeméti múzeumban 1911-ig összegyült közel félszáz darabot számláló anyagban alig egy ~~pár~~ tucathyi jó kvalitású, maradandó értékü képet lehet találni. Ezek közül is szinte a java kallódott el, vagy lappang. -Ezek egyike GLATZ OSZKÁR: HAZAFELÉ, cimü müve. 280. old.

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő. Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275. old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

GLATZ OSZKÁR

A Kecskeméti Képtár tulajdonába került *Glatz Oszkár* két festménye *(Szénásszekér, 1931., Hímző bözsi, 1936).*

Muzeumi Hirlevél. XI.évf.12.sz. 1990. 15.p.

[illegible] a lelető legjobb úton [illegible] igyekszik megnyug- [illegible] hangát, ő maga válik [illegible] mögé rejtőzik, és onnét [illegible] csalni Zerlinát. A várat- [illegible] rögtön feltalálja magát: [illegible] már javában áll a bál. [illegible] leszámolásra készülnek. [illegible] mindhármukat meghívja a [illegible] eleg, majd egy szomszé- [illegible] kinyílik az ajtó, és a [illegible], az állítólagos merénylőt [illegible] hiábavaló. Elvira, Anna és [illegible] általános zárzavarban Don [illegible] együttelmenekül.

[illegible] Donna Elvira szobalányát [illegible], köpenyt cserél szolgá- [illegible] siet [illegible] gazdája köpe- [illegible] mindhetten eltűnnek az [illegible] parasztlegénnyel. Halálra [illegible] köpenybe burkolózva [illegible] a furkósbotokkal felfegy- [illegible] a szerencsétlen Masettót, [illegible] Donna Elvira Leporelló- [illegible] mesen [illegible] egy sötét [illegible] Don Ottavióval, végül [illegible] nyilen a Don Giovanninak [illegible] gyzetében végül is leleplezi [illegible] azt sem tudják, mit tegye- [illegible] Úr és szolgája véletlenül [illegible] beszélgetőnket félelmetes [illegible] mányzó szobrának hangja.

M.D.K.

Glatz Oszkár /1872-

188. A mese. Olajf. 90 x 109.5. vászon.
189. Kalászszedő gyerekek. Olajf. 80 x 100, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 22.l.

Glatz Oszkár

Őszi délután Nyitra-
megyében c. olajfest-
ményét megvették a
királyi budavári palota-
ja részére.

Művészet 1915. 186. l.

M.D.K

Glatz Oszkár
festő

Balzts portrét festett.

Vayerné Zibolen Ágnes: Balzts-illusztrációk
Művészet, 1967. február – 17 lap.

1764. Glatz Oszkár.

Sz. Budapesten 1872 október 1.

Az alkony.

Az alkonyati világitás ~~al~~ ~~foglalja el,~~ melynek vize~~ben~~ a t
bolt kék szinè tükröz~~ő~~ ~~ének~~ vissz
látszik. Az innenső part homokos

Vászon, méretei 65:90 cm.
Vétetett 1900: I. 20-án a 4
Elszámoltatott 1900: IX. 3-
Az elszámolást elfogadtá 19

Az 1902: IX. 27-iki 59159 s
Erdélyi Országos Muzeum részére.

3-án.

mlt. el.

~~ábrázolt sík vidék~~ előterében széles tó van,
lső parton lévő lombos füzek és az ég-
a. A derült égen csak igen kevés felhő
terület. Jelzése alól jobbra: „Glatz.“

924 sz. leirattal 800 kor.
án (29/900. 457/900)
00: XII. 17-én a 14683 sz. alatt. (689/900).

z. leirattal (694/902) kiadatott az
(698/902).

Vid. Smr.

6

2306 Glatz Oszkár:
Sz. Budapesten 1872 oktober 13-án.

Cserfák.

Gyepes és ~~A~~ dombos vidéket élénkitenek elszórtan. Lombozatuk üde ~~gyep borítja és itt ott egyes magános cserfák~~ ~~és~~ ~~élénkitik~~ ~~üde lombozattal.~~ ~~A fák~~ Közül négy~~et lehet meg~~ olvasható. Az égbolt derült. Jelzése alól jobbra: Glatz.

Lmeg.

Vászon, méretei 45.5: 52.7 cm.
Vétetett a Képzőmüv. Társulat téli tárlatán az 1902: XII. 20-iki 90013 sz. leirattal 300 Kán (907/902).

Elszámoltatott 1903: II. 8-án. (62/903).

Az elszámolást elfogadta az 1903: VII. 4-iki 13903 (449-903) és az 1903: X. 15-iki 18308 (710-903) szvsz. leirat.

Az 1903: XI. 10-én kelt 81474 sz. leirattal kiadatott a nagybányai városi muzeumnak. (773-903).

Az átadást az 1904: II. 3-iki 3774 sz. leirat vette tudomásul. (80-904)

Vid. Mur.

90013-902.

188

1512. Glatz Oszkár:

Sz. Budapesten 1872 október 13-án.

Arczkép tanulmány.

E képen a művésznek ~~54~~ ötvennégy éves atyja térdig ~~látható~~ és balra fordulta van ábrázolva, ül ~~és~~ kezeit összekulcsolva tartja ölében. ~~Fekete~~ Puha kalapot hord széles karimával, rövidre nyirott haja és szemöldöke fekete, szeme sötétbarna, bajusza és szakálla őszbevegyült. Ingének kézelői látszanak és lehajtott gallérú szürke kabátját begomboltan viseli. Jelzése alól a jobb sarokban felfelé haladó irással: »Glatz«.

T a 82406/97 sz. rendelettel

Vászon, méretei 95:78 cm.

L elfogadta 1898: III. 13-án a

Vétetett 1898: I. 12-én T 400 frton (33/98). φ szosz.

Elszámoltatott 1898: III. 6-án (99/98).

Az elszámolás ~~[illegible]~~ L. a 2469 ~~[illegible]~~ φ ~~[illegible]~~ leirat (114/98).

1898: III. 14-én kiadatott a Mintarajziskolának (109/98) és az erről tett jelentést (120/98) 1898: IV. 19-én a 18860 sz. leirat vette Tudomásul (159/98.).

Vid. Mus.

Glatz O.

3958. *Dr. Szontagh Sándorné arczképe.*

Térdig látható, ül és szembe néz. Egymásra tett kezeit olyképen nyugtatja ölében, hogy gyűrűs baljával, a melyen aranykarpereczet visel, támlásszékének karfájára nehezedik. Fölfelé fésült hullámos haja, szemöldöke és szeme sötétbarna. Öltözete: fehér csipkeblouse, szoknya és vállravetett lila nagykendő. Mögötte hímezett párna van zöld selyemfodorral. A háttér szürke falán aranykeretbe foglalt tájkép lóg, a gyepes előtérben két női alakkal. Jelzése alól balra: »*Glatz.*«.

Vászon, méretei 50·3 : 37·7 cm. — Lelt. sz. 3958. — Vétetett az 1910 november 24-iki 124364 sz. rendelet alapján 1000 K-án (2086–910). — Elszámoltatott 1911 január 11-én (2190–910). — Az elszámolást jóváhagyta az 1912 április 15-iki 21611–911 szvsz. határozat.

III. 559

III.
559 (3958).
614 (183).

Vét. 1910

1724. Glatz Oszkár
Sz. Budapesten 1872 október 13-án.
Tájkép.

A dombos vidék előterét szántóföldek foglalják el; a középtérében balról lombos fák szegélyezik a mély utat és kissé hátrább két fehérre meszelt ház bontakozik ki; a háttérben pedig hegyek látszanak. Az égboltot felhők boritják. Jelzése alól jobbra: Glatz.

Vászon, méretei 79: 59.

Vétetett 1899: XI. 22-én a 88927 sz. leirattal 160 frtért.

Ugyanezzel kiadatott a miskolczi muzeumnak (639/99).

Elszámoltatott 1900: IV. 8-án (186/900). Az elszámolást elfogadta az 1900: IV. 19-diki 6882 szvsz. leirat (236/900).

Az átadást tudomásul vette az 1900: VIII. 31-diki 56964 sz. leirattal. (451/900.)

Vid. Muz.

Glatz O.

3957. *Fogarasi táj.*

Előtere Magyarország határszéle a felső törcsvári vám közelében lévő üde gyepes területtel, a hol az út mentén rozsdavörös levelű bükkfák láthatók és a hol hátrafordultan ülő pásztorfiú (Giorge) őrzi a reábízott legelő fehér és fekete birkákat, a melyeknek egy része jobbról a deszkakerítésen innen képez csoportot. A középtért erdőség képezi. A háttért pedig a balról kiemelkedő Bucsecsen innen elterülő sziklás és erdős hegyek foglalják el. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól balra: »*Glatz*«.

Vászon, méretei 63·4 : 90 cm. — Lelt. sz. 3957. — Vétetett az 1910 november 24-iki 124364 sz. rendelet alapján 800 K-án (2086–910). — Elszámoltatott 1911 január 11-én (2190–910). — Az elszámolást jóváhagyta az 1912 április 15-iki 21611–911 szvsz. határozat (872–912).

III.

559 (3957).
614 (1845)

III : 559

Arad
vét: 1910

Glatz Oszkár

Köves utca, olaszt

Budapest székesfőv. tulajd.

Bronzkori edények V. 174.

Glatz Oszkár

Templomba menő olát
asszony
A csiz madiánál

Budapest székesfőv. tulajd.

Szt. Bernardin.

39. Sienai festő a XV. sz.-ból.

Glatz Oszkár

Falurészlet, olaj.

Tms Bp 1932

Reméljük jó lesz az eredmény! Ha igen, *Könyvbarátok Kis*

FŐ

Könyveit vehetik meg az Egyetemi Könyvesboltból Budapest, Kossuth Lajos-utca 18. sz. (Forum mozi mellett.)

DD

Érdekesebb minden bűnügyi regénynél A TISZAESZLÁRI BŰNPER, Bary József, a per vizsgálóbírájának emlékirata.

RDA

Izgalmas kor- és társadalomrajz. A nagy per eredeti iratai és egész lefolyása. Az igazság diadala! 612 oldal. Ára 15 P.

e kötetekben, amit népi kultúránkról tudhatunk és tudnunk kell. Hatalmas arányokban felépülő tudományág virágzik ki a tudós szerzők munkája nyomán. Az I. és II. kötet a tárgyi néprajz, a III. és IV. kötet a szellemi néprajz.

A négykötetes mű ára 80 P. — Előnyös részletfizetési feltételekről és a mű részleteiről kívánatra bő tájékoztatót küld a kiadó: Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.

Glatz Oszkár

Hortobágy c. festmenje, mely a Hortobágyi csárda részére Klebelsberg kultuszminiszter megvendelésére készült, a Déri Muzeum raktárában.

Évk Déri. 1934. 32. l.

)KREIS

H

MDK

Glatz Oszkár

A mese, o.

Szépmív. Mus. Láborus vesztoségeinek jegyzéke
Bp.1952.

Glo-ts Oszkár

Műve nerejel a Biromány-
Áruház aukcióján

Halasi Mária: Senki többet,
Lazmadszor...

Tükör 1968 XII. 17

Glatz Oszkár

Esti a havason, 1898, olaj-vászon,
180 x 281 cm.

Die Kunst der Jahrhundertwende,
Ausstellung: István király múzeum
közleményei, Serie D. Nr. 11. Székesfehér-
vár, 1965. 141.

Glatz Oszkár

6 Képe látható.

Szárhatvan festmény szerepel az idei aukción.

Magyar Nemzet, 1967. XII. 2. 7. o.

Glatz Oszkár festö

M.D.K.

/ 1872 - 1958 /

Bujáki menyecske.

Lyka: A művészetek története. p. 1965.

MDK

Glatz Oszkár

neve említve

Szegedi képzőműv. tárlata. K.Gal. 1967.aug.

Glatz Oszkár, festő M ok

A B.A.V. dec. 3–13. között megrendezett képaukcióján Glatz kép is cserélt tulajdonost.

–: Sikerrel zárult a második művészeti képaukció 8.1

Népszabadság, bp. 1960. dec. 15.

MDK

Glatz Oszkár

Est a havason, o.

26.sz.-i müvek bp.i mügyüjteményekből.M.Gal. 1963. jul.

Glatz Oszkár

Kislány tálkal c. festménye
vezetel a BÁV 14. aukciójáu
(emlitve)

Nagyvaca 1966 márc 17

MDK

Glatz Oszkár

Kalászszedő gyerekek, o.

Szépműv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

Glatz Oszkár

Egy műve nekrepel a BÁV
aukciós kiállításán

Négmonda 1966 V. 14 Sold.

Glatz Oszkár

Felszabadulás után festette:
„Könyvet olvasó lány"
„Ultörőlány falusi barátnőjénél vendégségben

A.Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii Ix-XX.
Moszkva 1961. 154.l.

Glatz Oukár (1872 - 1958)

Medvyánnyly bánló arc lépe.
„Glatz O. 1905." nén, 522 x 388 mm.
Ltn.: 1955 + 5323.

Magyar rajz és akvarell. A XIX. és a XX. harad. A tét. ben. Delmacher Anna
Bh. 1959

30

MDK

Glatz Oszkár, 1872-

Hazatérés, fm.

Dombos őszi táj, "

Ernst Múz. 48/a. sorsz. 1934. 3o l.

GLATZ Oszkár festő

Hikisch Rezsőt ábrázoló pasztellrajza ld.

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 62.p.

M.D.K.

Glatz Oszkár /1872-

259. Kövek. Olajf. 81x110 vászon.
260. Nyitrai táj. Olajf. 91.5x72 vászon.
261. Falurészlet. Olajf. 61x80 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 18. l.

MDK

Glatz Oszkár, festö
1872-

Kislány babával. Jelezve. Olf. Vászon.

v.Ernst Muzeum VI.müvészeti aukció. Kiáll. 1947.okt. 12-19.

Kat. 12.1.

Glatz Oszkár, festő
grafikus

M Dh

Mikszáth Kálmánról is Készített
kitűnő portrét.

Varannai Aurél: Mikszáth Kálmán
utókora

218-19.

X/5.

KÖNYVBARÁT

Bp. 1960. május

MDK

Glatz Oszkár

Oláh favágó, cer.

A bujáki határban, of.

Árv. Közl. 1936. febr. 1.rk.sz.

18 l.

MDK

Glatz Oszkár

Árv. Csarnok 1o4. szkc. 1942. máj. 7. 1.

MDK

Glatz Oszkár

Dóczy Lajos képmása, kréta

Rákosi Jenő " "

Szana Tamás " szén

Doby Jenő rézkarcoló képmása, szén

Ernst Muz. aukc. Árv. Közl. 1.rk.sz. 1939.jan.

22 l.

MDK

Glatz Oszkár

Lévay József képmása, sz.kréta

Gyulay Pál képmása, kréta

Mikszáth Kálmán, "

Ernst Muz. aukc. Árv. Közl. 1.rk.sz. 1939.jan.

22 l.

Glatz Oszkár (Bp. 1872 - Bp. 1958)

„Olvasó bugyi gyerek" o.v. 90x71 cm
J. l. j.: Glatz. 36. Becsértékű ár: 25000 ft.

—

„Virágos mezőn" o.v. 90x64 cm J. l. b.: Glatz
Becsértékű ár: 18000 ft.

—

„Falusi borbélynál" fatáblán 56x42 cm
J. l. j.: Glatz Becsértékű ár: 4000 ft.

BÁV 58. Képaukció Bp. 1982. szeptember

Glatz Oszkár

Falusi táj gyerekekkel
O.v. 61x45 J.l.6. Glatz 1939
Valószínű ár: 18000 ft.

BÁV 39.Képaukció katalógus Bp.1976 május

Glatz Oszkár

Bivalyfogat o.v. 54x70

J. l. j. Glatz

Kikiáltási ár: 25 000 Ft.

BÁV 39. Képaukció katalógus Bp. 1976 május

Glatz Oszkár Festőművész

a Bizományi Áruház 38. képaukciójáu a művész hat műve jó áron kelt el.

Népszava, 1975. dec. 18.

Glatz Oszkár

„Itatás" olaj, vászon 70x90

Jelzése lent jobbra: Glatz 1930.

Védett, vételi ár: 15000 ft.

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

Glatz Oszkár

Hatás Olaj

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Folyópart lombos fákkal"
Olaj, vászon, 61x81 Sebesve lent
jobbra: Glatz 1913. (Sérült)

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

Glatz Oszkár

„Bujáti táj templommal és libapásztorlánnyal". Olaj, vászon 52x68
Selesve lent, jobbra: Glatz 1941.

BÁV 38. Képaukció Budapest 1975 december

Glatz Oszkár

„Gyümölcsösben" Olaj, vászon

46 x 62 telepre lent balra:

Glatz 32

Kiállítási ár: 18000 ft.

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

Glatz Oszkár

„Női képmás" Olaj, vászon 39X30

Selezve lent jobbra: Glatz 1933

Utiáltási ár: 7000 ft.

BÁV 38. Képaukció Budapest 1975 december

Glatz Oszkár

„Gyermekek a mezőn"

Olaj, vászon 18 x 28 Sclesoe lent

jobbra: Glatz

Utiáltási ár: 8000 ft

BÁV 38. Képaukció Budapest 1975 december

Glatz Oszkár

(Bp. 1872 - Bp. 1958)

„Kapaló lányok" o.v. 46x62 cm

J. l. b: Glatz kikiáltási ár: 25000 ft.

BÁV 55.Képaukció Budapest,1981.szeptember

Glatz Oszkár (Bp. 1872 - Bp. 1958)

„Sziklás tájkép" o.v. 50x70 cm
J. l. b. Glatz Védett.
kiállítási ár: 18000 ft.

—

„Anya gyermekével" o.v. 70x54 cm J. l. b.: Glatz 1929
kiállítási ár: 18 000 ft.

—

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

Glatz Oszkár

„Dombon ülő bujáli gyerek"
o.v. 46x62 cm s.l.j.: Glatz 1941.
kiállítási ár: 20000 ft.

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

GLATZ OSZKÁR

Aukción:
Oskar Glatz: Geschwisterpaar.
Farbradierung, 35x25 cm.

Wien, Dorotheum,
634. Kunstauktion, Nov. 1981.
Katalogus 481.sz. 71.old.

Glatz Oszkár (Bp. 1872 – Bp. 1958)

„Libát őrző lányok" o.v. 38,5 × 50,5 cm
J. l. j. Glatz 1926. Kikiáltási ár: 18000 Ft

—

„Parasztfiú" o.v. 53 × 40 cm J. l. j.: Glatz
Kikiáltási ár: 12000 Ft

—

„Kalapos fiú" o.v. 40 × 31 cm J. l. b.: Glatz 1945.
Kikiáltási ár: 12000 Ft.

—

„Bujdosó menyecske" o.v. 80 × 60. J. l. j.: Glatz 1940.
Kikiáltási ár: 28000 Ft.

—

„Parasztlány" o.v. 73 × 60 J. l. b.: Glatz
Kikiáltási ár: 25000 Ft.

—

„Falusi táj parasztlánnyal" o.v. 57 × 74 cm
J. l. b.: Glatz (Szerelt)
Kikiáltási ár: 18000 Ft.

BTV 56. Képaukció Bp. 1981. december

Glatz Ostlás

GLATZ OSZKAR, festő

Nemes Marcell ajándékából Glatz Oszkart egy tárgyilagos portré, Mikola Andrast pedig egy jellemző nagybanyai részlet mutatja be. 280.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell, a műgyűjtő Adalékok a magyar műgyűjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA, III. HISTORIA.-Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

GLATZ OSZKÁR, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-E gyüjtemény jegyzéke:
18.-GLATZ OSZKÁR: Férfi arckép.-Papir,ceruzarajz.
61+45,5 cm.-Jelezve balra lent:Glatz
A Kecskeméti Városi Tanácsnál. 297.o
old.-40.kép. Fekete repr.

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés szazadeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bacs-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményéi, Kecskemét, 1975

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Falusi utca Bujákon"

O.v. 39X46. J. l. b. Glatz 1931

Kikiáltási ár: 15000 ft

BÁV 39. Képaukció katalógus Bp. 1976 május

Glatz Oszkár

„Legelő birkanyáj" o.v. 85×91

j.l.b. Glatz. (Sérült)

Kikiáltási ár: 25 000 Ft.

BÁV 39. Képaukció katalógus Bp. 1976 május

Glatz Oszkár

„Bujaki anya" o.v. 90x70

l. j. Glatz. 930.

Vételi ár: 18000 Ft.

BÁV 39. Képaukció katalógus Bp. 1976 május

Glatz Oszkár

„Fölötös nő" O.v. 53x40 cm

J. 6. Glatz 1939.

Kiváltási ár: 15 000 ft.

BÁV 39. Képaukció katalógus Bp. 1976 május

Glatz Oszkár:
(Bp. 1872 – Bp. 1958)

„Kislányok palatáblával" o.v. 70x54 cm
J. l. b.: Glatz 1939. Becsült ár: 22 000 Ft.

„Levelet író kislány" o.v. 62x46 cm J. l. f.: Glatz 1938.
Becsült ár: 20 000 Ft.

BÁV 57. Képaukció Bp. 1982. május

Glatz Oszkár

Gyerekfejek asszonyok, o.v. 50×68

30. Művészeti Képoszkár
1973.

Glatz Oszkár

Lázár Béla (0.0. 53×41,5

Lázár Béla gyűjteménye

Glatz Oszkár

„Hazatérő favágó" o.v. 100x80 cm

J.l.b.: Glatz 924.

Utiáltári ár: 25000 ft

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Glatz Oszkár

„Gyerekek" o.v. 54x70 cm

J.l.b.: Glatz 1939

Kikiáltási ár 18000 Ft

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Glatz Oszkár

„Bujáki menyecske" o.v. 90×79,5 cm

J. l.: Glatz 943

Utalási ár: 20000 Ft

BÁV 44. Képaukció Budapest, 1977. december

Gatz Oszkár

A Birományi Aruhár művészi kép aukciójan a művész nihány mű-ve szerepel.

—: Képzőművészeti aukció.
Tükör, 1977 - május 22 - 43. lap.

Glatz Oszkár (1872 - 1958)

„Kalányvedő gyerekek" o. v. 70x90 cm

S. l. b. Glatz 1942

Ziziáltási ár: 25000 ft.

BÁV 42.Képaukció Budapest.1977.május

Glatz Oszkár

„Domboldal romos várral"

o. v. 81 x 110 s. l. j.: Glatz Védett.

Utólfeszi ár: 18000 ft

BÁV 42.Képaukció Budapest.1977.május

Glatz Oszkár

„Domboldal" o.v. 55x70 cm

J. l. G. Glatz.

Vételár: 15000 Ft.

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Glatz Oszkár

Öltözlödő menyecske o.v. 82x72

S. j. Glatz 1941

Védett. Kiáltási ár: 18000 ft.

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Glatz Oszkár

„Ülő pezsgyt" o. vászon. 89 x 64

J. l. j. Glatz. Kiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Bivalyszelés" o.v. 80x100 cm

J.l.b.: Glatz 1932.

Kikiáltási ár: 25000 Ft.

BÁV 43.Képaukció Budapest,1977.szeptember

Glatz Oszkár

„Bucsújáró öregasszony"

o. v. 70 x 55 cm s. l. 6. Glatz 1946.

Utiáltási ár: 18000 ft

BÁV 43. Képaukció Budapest, 1977. szeptember

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Mesét olvasó gyerekek"
o.v. 80x60 cm S. 6. Glatz 976.

Utáltási ár: 18000 ft

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Glatz Oszkár

„Szénaboglyák" Olaj, vászon

38 x 50, Sellerve lent jobbra: Glatz 1923

Vízváltási ár: 12000 ft

BÁV 37.Müvészeti Képaukció 1975 szeptember

Glatz Oszkár

Müve szerepel Kovács Antal gyüjteményében Debrecenben - emlitve

Mügyüjtő 1975/1 8.old.

Glatz Oszkár
festő

„Lárár Béla"
(regnő)

Végvári Lajos: Magán gyűjtemények...
Művészet, 1975 március - 9 oldal.

Gyatr Oszkár
festő

A művész képei láthatók a
Petro gyűjteményében.

Végvári Lajos: Magán gyűjtemények...
Művészet, 1975. március - 9 oldal.

Glatz Oszkár
festő

A pécsi Modern Magyar Képtárban látható Glatz Oszkár Lázár Béláról 1941-ben készült portréja.

Mendöl Zsuzsa: Lázár Béla...
Művészet, 1975. március - 12 oldal.

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Lótanulmány" o.v. 37x50 cm

s. l. j. Glatz

kiáltási ár: 7000 ft.

BÁV 46. Képaukció katalógus, Bp. 1978. szeptember

Glatz Oszkár (1872-1958)

Münchenben Hollósy Simon tanítványa volt, majd a müncheni akadémián és Párizsban a Julian Akadémián tanult. A nagybányai iskola alapítása idején hosszabb időt töltött a művésztelepen. 1917-1938 között a Képzőművészeti Főiskola tanára volt. Kossuth díjas, kiváló művész.

3. Tanya o.v. 59x79 cm j.l.j. Glatz ltr. MK 62.123

A XX. sz. festészete a miskolci Képtárban - Katalógus

Miskolc - 1975.

Glatz Oszkár

„Kiránduló gyerekek"

Olaj, vászon 60 x 80. Selezve lent jobbra:
Glatz 1941

Kiállítási ár: 25000 ft

BÁV 37.Müvészeti Képaukció 1975 szeptember

Glatz Oszkár

„Bujaki gyerdet" O. v. 96X80

s. l. j. Glatz. 1922.

Ár 25000 ft.

–FOTÓ–

BÁV 41.Képaukció Budapest 1976 december

Glatz Dylán

„Gitós" o.v. 90x68
s.l.j. Glatz 1930
r. ár: 25000 ft.

BÁV 41. Képmukció Budapest 1976 december

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Kislány babával" o.v. 49X37

S.l. b. Glatz 1935.

T. ár: 12000 ft.

BÁV 41.Képaukció Budapest 1976 december

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Gövölány" o.v. 80x65 cm
s.l.j.: Glatz 922. (Sorult)
Miáltási ár: 20000 ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Glatz Oszkár

„Furulyázó pásztorfiú"

O.v. 17,5 x 24,5 cm

J.l.b. Glatz

Vételári ár: 7000 Ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Glatz Oszkár

„Menyecske" o.v. 38x30 cm
J.l.j.: Glatz 1933.
Vételi ár: 15000 ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Glatz Oszkár

„Bejáró udvaron" o.v. 71x45 cm
J. l. b. : Glatz 1931
Utóbbi ár: 16000 Ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Glatz Oszkár festőművész

A Szegeden élő Lucs-házaspár félszáz értékes festményből álló gyűjteményét felajánlotta a Móra Ferenc múzeumnak.
— E gyűjteményhez tartozik a művész műve: „Lány és fiú" c. (emlitve).

Szelesi Zoltán: Lucs-gyűjtemény a múzeumban.
Délmagyarország, 1978. júl. 16.

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Kislány almával" o.v. 62x45 cm

s.l.b: Glatz Utiáltási ár: 20000 ft

„Tükörte néző lány" o.v. 60x45 (Restaurált)

Utiáltási ár: 20000 ft

BÁV 48.Művészeti Képaukció Dp.1979.május

Glatz Oszkár

„Engedjétek hozzám a kisdedeket"
o.v. 66 x 50 cm
Vételári ár: 12000 ft.

BÁV 48.Művészeti Képaukció Bp.1978 május

Glatz Oszkár

„Sátyró gyerekek" o.fa 28,5 x 37 cm
S. l. j.: Glatz Utiáltási ár: 15000 ft

„Bujaki lány szőlővel" o.v. 69x52 cm
S. l. j.: Glatz 1931.
Utiáltási ár: 18000 ft.

BÁV 48.Müvészeti Képaukció Bp.1979 május

Glatz Oszkár

„Bujaki táj" o.v. 60x80 cm
J.l.l.b.: Glatz 1941 kiállítási ár: 20000 ft

„Kapások" o.v. 58x75 cm
J.l.j.: Glatz 944. kiállítási ár: 20000 ft

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Fiatalkori önarckép" o.v. 70x50 cm

J. l. j.: Barnabásnak Oszkár

Védett. kiliáltási ár: 18000 ft.

„Vízparton fürdező gyerekek"

o.v. 52x67 cm J. l. j.: Glatz 1931.

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

Glatz Oszkár

„Anya gyermekével" o.v. 62 x 55,5 cm

s. l. b.: Glatz kiállítási ár: 20000 ft

„Tájlép patakkal" o.v. 30,5 x 42,5 cm

s. l. j.: Glatz kiállítási ár: 14000 ft.

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

Glatz Oszkár

B.Z.: "Festők a szinházban" cimmel közölt interjuban öt festőművész, -Szüle Péter, Márk Lajos, Feiks Jenő és Iványi Grünwald Béla- elmondja, hogy nekik miért éppen az tetszett meg a szinházban, akit, vagy amit lerajzoltak.
Glatz Oszkár lerajzolta Titkos Ilona és Rajnai Gábor szinmüvészeket a "Grand Hotel" első felvonásában.
Repr.

Délibáb, Bp. 1930. márc. 29. IV. évf. 13. sz. 6-8. lap.

Glatz Oszkár

"Vasárnap délután" c. müvét emliti meg Tövis az Ernst Muzeum kiállitásáról "Müvészeti Krónika" cimmel közölt kritikájában, mely négy tárlatot ismertet. A müvészről annyit jegyez meg: "éppen most, a világot elönteni készülő feketeség gyászos napjaiban lett ujjongó szinlátóvá."

A HÉT, Bp. 1915. dec. 5.
XXVI. évf. 49. sz. 7o6-7o7. lap.

Glatz Oszkár

Százötven képet és rajzot állitott ki. Gerő Ödön: "Glatz Oszkárék kiállitása"cimmel ismerteti müveit és müvészetét. Minden müvében érvényre jut "diadalmas temperamentumának megnyilvánulása." Mindegy, hogy mit fest, embert, tájat vagy állatot, valamennyinél félreismerhetetlenül annak karakterét szólaltatja meg.
A "Bujáki dombok", a "Tükröződő fák", az "Eső után" c. müveit magasztalja, majd a "Fogarasi tájék" c. monumentálisan ható képét méltatja. Minden müvében a "mesterségbeli tudás remekel."

A HÉT, Bp. 191o. okt. 2. XXI. évf. 4o. sz. 647-648. lap.

Glatz Oszkár

Kati olvas, olaj, 18000 Ft / 80x60 /
Testvérek, —"—, 26x22, 8000 Ft

30. Művészeti Képaukció, 1973.

Glatz Oszkár

Bujári lámpa, olaj, 68×54, 180000 Ft
Fiatal nő gursallyal, olaj, 66×51, 120000 Ft

30. Művészeti Dépaurció, 1973.

Glatz Oszkár

Gereblyéző asszonyok, olaj, 50 x 68
VÉDETT , 18000 Ft

30. Művészeti képankció, 1973.

Glatz Oszkár

Bujáki lányok, o.v. 68×54
Fiatal nő gursallyal, p.v. 66×51

30. Művészeti Kiállítás
1973.

Glatz Oszkár

Kati olvas, o.v. 80×60
Festvények, o.v. 26×22

30. Művészeti Kiállítás
1973.

Glatz Oszkár

A mester alkotása a
Kecskeméti Városi Muzeumban
található.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek.....
Müvészet, 1975. junius - 4 oldal

Glatz Oszkár

„Merőn" olaj, vászon
62 X 80 Jelzése lent jobbra: Glatz 1975
Műtárgyi ár: 25000 Ft.

BÁV 37.Művészeti Képaukció 1975 szeptember

Glatz Oszkár

„Varázsnap délelőtt" o.v. 60x80

J. l. b. Glatz 1940 Sérült

2. ár 25000 ft.

BÁV 41. Képaukció Budapest 1976 december

Glatz Oszlár

„Bujaki lány" o.v. 80x60

S. j.: Glatz 7. ás 10000 ft.

BÁV 41. Képaukció Budapest 1976 december

Glatz Oszkár

„Erdőrévlet vadásszal" o.v. 90x70 cm

J. l. b.: Glatz kikiáltási ár: 20000 ft.

BÁV 50.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Glatz Oszkár

A Műcsarnok Tavaszi tárlatán szereplő művészek: Szlányi Lajos, Vastagh Géza, Skuteczky Döme, Komáromi Kacz Endre, Székely Bertalan, Nádler Róbert, Jendrassik Jenő, Knopp Imre, Benczur Gyula, Glatz Oszkár, Gergely Imre, Poll Hugó, Stetka Gyula, Zemplényi Tivadar, Mérő István, Rubleczky Géza, Vidovszky Béla, Kiss Rezső, Kunwald Cézár.

Glatz Oszkár: "Megérkezés" c. festményével szerepel a fenti kiállitáson.
Repr.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet, 411. lap.

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Férfi tanulmány" o.v. 51x43 cm
J. l. j.: Glatz (Sérült) Kikiáltási ár: 12000 ft.

„Patarparti részlet" o.v. 90x64 cm J. l. j.: Glatz
(Sérült)
Kikiáltási ár: 20000 ft.

BÁV 52. Képaukció katalógus, Bp. 1980. szeptember

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Domboldalon alvó pásztorlány"

o. vászon 70x91 cm J.l. j.: Glatz 1929. Védett.

Kikiáltási ár: 25000 Ft.

„Bujáki lányok" o.v. 54x70 cm J.l. G. Glatz.

Kikiáltási ár: 20000 Ft.

BÁV 50.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Glatz Oszkár

„Bujáki kislány malacokkal"

o.v. 38x50 cm J.l.j.: Glatz 1938.

kikiáltási ár: 15000 ft.

BÁV 52.Képaukció katalógus Bp.1980.szeptember

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Falusi udvar" o.v. 54x70 cm
J. l. b.: Glatz 1941. Kikiáltási ár: 25000 ft.

„Bujáki kislány" o.v. 49x37,5 cm
J. l. b.: Emlékül Glatz O. Kikiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 51. Képaukció katalógus, Bp. 1980. május

GLATZ Oszkár

festménye található a Perčić-gyűjteménybe

ld. leírását Perčić 114. p.

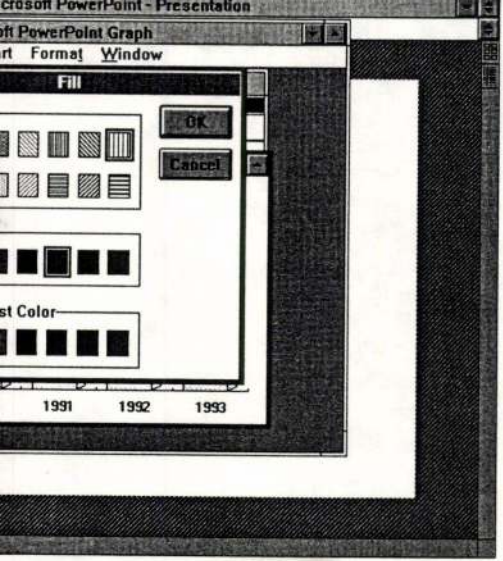

ommand lets you choose fill colors and

es

art and isolates it from the rest of the slide or overhead, formal appearance. Gridlines provide a visual frame of

1. Cl
2. Cl
   or
   yo

Glatz Oszkár

„Parasztlányka" o.v. 50x40 cm
J. l. b.: Glatz Védett.
Kikiáltási ár: 20000 Ft.

BÁV 51.Képaukció katalógus,Bp.1980.május

Glatz Oszkár

Hollósy Simon, Glatz Oszkár, Vaszary János, Koszta József, Anna Margit, Korniss Dezső, Kernstok Károly, Spányi Béla, Csók István, Gulácsy Lajos, Mednyánszky László, Szőnyi István, Victor Vasarely, Czóbel Béla, Kmetty János, Bálint Endre, Barcsay Jenő, Domanovszky Endre, Benedek Péter, Ilosvai Varga István, Mattioni Eszter, Molnár C. Pál, Istokovits Kálmán, Boldizsár István, Bortnyik Sándor, Keserü Ilona, Kondor Béla, Deim Pál, Schaár Erzsébet művészek munkái szerepelnek az utóbbi évek aukció-kiállításain.

A művészek nevének felsorolása a 2.-es cédulán folytatódik.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. szept. 2o. XIX. évf. 38. sz. 13. lap.

Glatz Oszkár (1872-1958)

„Kéverzedő parasztgyerek" o.v. 28x37,5

t.l.b. Glatz. Vinzavonva

r. ár: 8000 ft

BÁV 4o.Képaukció katalógus Bp.1976.szeptember

GLATZ OSZKAR, festő

1972-ben Lázár Bélané a pécsi Muzeumra hagyta férje 64 darabból álló képzőművészeti hyüjteményét. Nagy részük a 30-as évek végén került Lázárhoz, a müvészek ajándékaként Elsősorban a Római Iskolát reprezentaljak. A gyüjtemény:

20.sz.-GLATZ OSZKAR: "LAZAR BÉLA", cimü müve. v.o. 53+41.5 m/m cm. Ltsz:72.330. 298.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Muzeum Evkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

Glatz Oszkár

„Domboldalon ülő parasztlány"

O.v. 62 x 46 J.l.j. Glatz. 1934

-FOTÓ-

Ár: 14000

BÁV 4o.Kópaukció katalógus Bp.1976.szeptember

Glatz Oszkár

„Falusi udvaron" c. képe
24000 ft-ért kelt el a BHV 37.
aukcióján

Művészet 1974/2
47. old.

Glatz Oszkár

Álló alak o.v. 70×33

Plein-air festészet a magyar művészetben
kiállítás M.N.G. 1973. Szolnok.

Glatz Oszkár, Vesto

Domboldalon jütnó parasztgyereket c.
képe 32 000 ft-ért, Kislány korsóval c.
képe 20 000 ft-ért szerélt gazdát.

—: Folytatódik az aukció

8.

ESTI HIRLAP, Bn 1972. dec. 13.

Glatz Oszkár

"Férfi arckép"-pel szerepel a tárlaton, melyről a lap "Egy tárlatlátogató" aláírással közöl kritikát a "Téli tárlat"-ról.

A HÉT, Bp. 1899. dec. 31. X. évf.
53. sz. 9o4-9o5. lap.

Glatz Oszkár

Anya gyermekével

Olaj, vászon 93x70

1939

Készült

Vételár:
20 000 Ft

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Glatz Oszkár

„Fejkendős leány"
olaj, vászon 49 x 36

Kikiáltási ár: 12000 ft

BÁV 33. Művészeti Lépaukció, árverés 1974 május 21-22

Glatz Oszkár

Bujáki leányok olaj, vászon
90x70

1942

Kiáltási ár: 20000 ft

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Glatz Oszkár
(1872-1958)

Kilátás a domboldalon
olaj, vászon 38x50
1922
védett
kikiáltási ár: 10000 Ft

BÁV33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Glatz Oszkár (Bp. 1872 – Bp. 1958)

„Bujáki lányok tecskével" o.v. 54 x 70 cm
s.l.j.: Glatz, 1937 Kikiáltási ár: 28000 ft.

—

„Pásztorgyerekek a domboldalon" o.v. 61 x 80,5 cm
s.l.b.: Glatz Kikiáltási ár: 25000 ft.

—

„Cserjésben" o.v. 64 x 90 cm s.l.j.: Glatz
Kikiáltási ár: 20000 ft.

—

„Bujáki lányok a domboldalon" o.v. 55 x 70 cm
s.l.j.: Glatz 1933. Kikiáltási ár: 22000 ft.

—

„Mezőre induló gyerekek" o.v. 54,5 x 70,5 s.l.j.: Glatz 1942.
Kikiáltási ár: 20000 ft.

—

„Bujáki kislányok csibével" o.v. 80 x 60 s.l.b.: Glatz 1941.
Kikiáltási ár: 20000 ft.

BÁV 59. Képaukció Bp. 1982. december

Glatz Oskar

Glatz Oszkár

Bűvészkedés a százmilliárdokkal, filléres gondok között

Parlamenti terítéken a büdzsé

Ismét elérkeztünk a legnagyobb, legnehezebben megemészthető falathoz. Az Országgyűlés terítékére került a következő esztendei költségvetés. Mit tervez a büdzsé? Hová és hány milliárd forintot akar elkölteni a kormány? Mekkora hiányt hoz ezzel össze? – vetődnek fel az első kérdések, és csak ezek után jelenik meg az aggály: ki fizeti a cehhet? Lesznek – miként voltak korábban is –, akik az egészet eldobnák a sutba, és akadnak majd olyanok, akik számolás nélkül újabb és újabb kívánságlistákat terjesztenek elő, hogy aztán ki-ki vérmérséklete, érdeke, elkötelezettsége vagy csupán fegyelmezettsége szerint szavazzon. Egy biztos – ha titkolják, ha tagadják is egyesek –, ez a költségvetési vita már a választási küzdelem része lesz. Vagyis igazolódik a régi törvény: a politika pénz.

Szabó Iván pénzügyminiszter (MDF):

Nagyon keskeny pallón járunk

Úgy hiszem, hogy a költségvetési vitánál rendkívül erős és heves szóváltásokat tapasztalhatunk majd, melyek elengedhetetlenül politikai felhangokat is kapnak. Megjegyzem, hogy az előző évektől eltérően – sajátos módon – két ellenzéki párt is, a Fidesz és az SZDSZ nem a gazdaságpolitikusa, hanem frakcióvezetője révén mondta el észrevételeit. Mutatja tehát a vita indulása is, hogy *kemény politikai ütközésre számíthatunk.*

Bárhogy is indult azonban ez a vita, nyugodtan kimondhatom, hogy *ez a költségvetés nagyon sok olyan pozitív elemet tartalmaz, amely hosszú idő óta először például egy adónövelési filozófiát tör meg.* Sőt radikális adócsökkentésre törekszünk mind a vállalkozói szférában, mind a személyi jövedelemadók területén. Igen lényeges szociális kérdéseket kezel ez a terv. Ilyen például a közalkalmazotti törvény teljes jogi és a köztisztviselői törvény részleges előkészítése.

Tehát nagyon nehéz helyzetben lesznek, akik ezt a költségvetést lehetetlenné akarják tenni, mert el kell dönteniük, kikkel fordulnak szembe. *Mindenképpen indokoltnak látom a költségvetés elfogadását.*

Ha tudunk találni és a parlament is tud találni *kiadáscsökkentő tételeket,* amelyek realitásokon és nem *örömmel fogadnám.* Kétségtelen, hogy a magyar gazdaság szempontjából a költségvetési deficit csökkentése alapvető érdekünk.

Nagyon sokan szlogenként használják az államháztartási reform számonkérését. Szeretném, ha mindenki hozzátenné, hogy az államháztartási reform bizonyos rétegeket, társadalmi csoportokat nagyon keményen szerzett jogaiktól is elüt. Nagyon komoly kiadáscsökkentésekkel jár ez. Ezzel szemben *filozófiánk és stratégiánk a gazdaságnövekedésre épül.* Bizonyos szociális, kulturális, jóléti kiadások csökkentése helyett a bevételek növelése oldhatja fel ezt a kérdést. Természetesen a nagy elosztó rendszereken is változtatni kell. De példaként említem, hogy a nyugdíjrendszer megváltoztatása tizenöt-húsz évig tartó átmeneti állapotot idéz elő.

Látjuk azt is, hogy az állampolgárok adóztatási technikáin keresztül nem lehet megoldani egy zsugorodó gazdaság problémáit. Sajnos a térségünk fejlett része is negatív pályán áll. Mínusz 0,2 százalék az Európai Közösségek GDP-je, ami nem jó jel számunkra. De a jövő évi számítások nem teszik illuzórikussá, hogy a magyar gazdaság növekedési pályára álljon.

Az ipar már tartósan nullán áll, tehát nem csökken. Ha sikerül a mezőgazdaságot szintén nullára húzni, már a hazai GDP-növekedés 3 százaléka biztosnak tekinthető.

Sok kedvezményt várhatnak a kis- és középvállalkozások is. Nem csupán az adózás válik könnyebben teljesíthetővé, hanem számos kedvezményes hitel megszerzése előtt nyílik meg a kapu. Ilyen például a Franciaországtól kapott százmillió frankos kormányhitel. Meggyőződésem, hogy éppen a kis- és középvállalkozói zóna fog erősödni és izmosodni a magyar gazdaságban.

Mindezekkel együtt teljesen biztos vagyok benne, hogy az új kormány elkészíti a költségvetés módosításának tervét. Akármilyen összetételű koalíció alakul ki, az abban szereplők más-más érdekekkel és kondíciókkal indulnak, még akkor is, ha a maival azonos pártok adják majd azt. Leszögezem, csak hangsúlyeltolásokra és a prioritások közti különbségekre számítok, mert lényeges, *teljesen új karakterű költségvetés megfogalmazása képtelenség. Nagyon keskeny pallón járunk.*

Soós Károly Attila (SZDSZ):

Olcsóbb államra van szükség

Ez a költségvetési terv az igazi változásoktól mentes. Azt is mondhatom, hogy semmiféle gazdaságpolitika nem rajzolódik ki belőle. Semmi olyan tendencia, ami a költekezést, az állam szerepét változtatná, kisebbre faragná az állam terjedelmét, pedig *az ország összes jövedelmének a 63 százalékát a költségvetés osztja el.*

Lényeges változtatásokra lenne szükség, hogy a gazdaságban valami elindulhasson. Erre kellene koncentrálni. Az alapvető probléma, hogy *a gazdasági alanyok bizonytalanok* a jövő jogi szabályozásaiban, a várható adóterhek mértékében. Félnek az inflációtól, amit egy ilyen magas hiánnyal számoló költségvetés gerjeszthet. Meg kell tehát ismételnem: *a költekezést nagyon kemény kézzel vissza kellene fogni.* Sajnos elindult a hiány, az infláció újabb eszkalációja, ismét növekszik a külső eladósodottság mértéke.

Borítékolni lehet, hogy az új kormány komoly módosításokat fog benyújtani. Az persze kérdés, hogy az év közepén mire lesz majd képes. *Arra nem számítok, hogy ez a költségvetési terv megbukik a parlament előtt.* Már csak azért sem, mert sok képviselőnek alapvető érdeke, hogy a mandátumát a lehető legtovább kihúzza. Azokra gondolok, akiknek nincs esélyük a következő parlamentbe bejutni, és ilyenek sokan vannak. Nem akarok cinikus lenni, de úgy látom, *sokan bármit hajlandók megszavazni.* Nagyon frusztráló látni, hogy számos probléma elhangzására kifejezésre arccal reagálnak, majd megnyomják az *„igen"* szavazógombot.

Az SZDSZ természetesen *készül* arra, hogy a következő esztendőben megváltoztassuk a költségvetés, az államháztartás mai konstrukcióját. Egyetlen, de nagyon fontos területet említek ezek közül: a társadalombiztosítást. Akár azonnal mérsékelni szükséges a kulcsokat, ám a befizetési kötelezettségeket a legkeményebben be kell hajtani. Ebben mi meglehetősen sajátságos helyzetet teremtettünk. *Nyugaton elképzelhetetlen, hogy ne fizessenek tb-járulékot.* Hosszabb távon pedig növelni kell az *önkéntes nyugdíjbiztosítások* arányát. Persze nem csupán a társadalombiztosítás területén fontos, hogy a mainál lényegesen olcsóbb államot formáljunk ki.

Seszták László (KDNP):

Tisztulást várunk a gazdaságban

A kereszténydemokraták a költségvetés megismert tervében két dolgot feltétlenül pozitívumnak tartanak. Az első, hogy a kormány nem olyan költségvetést terjesztett be, amivel a választási kampányt szolgálná. Ellenállt tehát a szirénhangoknak és a csábításnak. A másik örömünk, hogy ez a költségvetés végre a KDNP programjából is beemelt részleteket, elemeket, célokat.

Ennek lényege, hogy *a költségvetés fiskális kezeléséből a kiút a gazdaság élénkítése.*

Ezért üdvözöljük, hogy az állam beruházásokat kezdeményez. Tudjuk, hogy az önkormányzatok is beruháznak, amivel együtt 60–70 milliárd forint kerülhet a gazdaságba.

Lényegesnek tartjuk az adócsökkentéseket, mint például a vállalkozókat támogató társaságiadó-mérséklést. Nem keveset jelentenek azok a csökkentések sem, amelyek a munkahelyteremtéstől függnek. Fontos elem, hogy a százmillió forintos alaptőkénél erősebb cégek, ha visszaforgatják a nyereségüket, akkor adókedvezményt kapnak.

Ugyanakkor úgy látjuk, hogy bizonyos kedvezményeket szükséges lenne adni kis- és középvállalkozóknak is. Mit tudnánk elképzelni? A magas kamatok egy részét át kellene vállalnia az államnak. Ha a kis- és középvállalkozók is visszaforgatják a profitot – és miért ne tennék ezt? –, ők is jussanak adókedvezményhez. Ha pedig a költségvetés nem bírja a kamatok egészét lenyelni, akkor adjon haladékot késleltetett visszafizetésre. Egy ilyen konstrukcióba az is belefér, hogy a hitelfelvevő az első évben semmit nem törleszt. Hasonló ez a lakástámogatási konstrukcióhoz.

Pál László (MSZP):

Még ez a hiány is alultervezett

A most beterjesztett költségvetési terv szigorú összefoglalása annak a gazdaságpolitikának, amit a kormány folytatott az elmúlt években. Világosan tükröződik, hogy *nem illeszkedik egymáshoz a gazdaságpolitika és az államháztartás.*

Megindult a jövő felélése. Az elkövetkező éveket sok százmilliárd forinttal terheli meg a kormány. Teszi ezt részben belső hitelek felvételével – nemzeti banki és lakossági kötvények kibocsátásával –, részben olyan típusú vállalásokkal, melyek számláját a következő években nyújtják be. Idesorolható a közalkalmazottak jövedelméről szóló törvény vagy azok a koncessziós szerződések, melyek miatt az állami vagyonrészeket terhelik. De idetartozik még a hitelkonszolidáció, az adósságkonszolidáció ügye. Ezt a kormány *a parlamentet megkerülve* viszi végbe. Ennek 250–280 milliárd forintos költségeit a későbbiekben kell még valahogy rendezni. És még akkor nem beszéltem a kétes garanciavállalásokról és sok minden egyébről.

A költségvetés továbbra is tükrözi a gazdaság termelő oldalának a teljes *elhanyagolását.* Egyre inkább szűkül a mezőgazdaság termelőképessége. Annak ellenére is állítom ezt, hogy most komoly, összesen 55 milliárd forint értékű támogatást kínálnak fel az ágazatnak.

Úgy tűnik, idén sikerült az ipar stabilizációját megteremteni, de ez nagyon jelentős exportvisszaesés mellett történt, ami komolyan levon a siker értékéből. Nem látom azokat az eszközöket és tendenciákat, amelyek az export felélénkítését szolgálnák. Az ipar stagnálása úgy őrizhető meg és kerülhető el az újabb romlás, ha a belső piac védelmében megindul egy folyamat.

Ez a költségvetési terv egyetlenegy komoly gazdaságpolitikai problémára sem ad választ. Nem ad választ arra, hogy a már négy éve várt államháztartási reform mikor indul be. Enélkül a magyar gazdaság helyrehozatala elképzelhetetlen.

Még mindig megfigyelhetők túlköltekezések. Ezen belül a választásokat megtámogató, politikai célú kiadások betervezése is. Jellemző erre, hogy a privatizációs folyamat és a költségvetés teljesen kettévált. Ma már alig számol privatizációs bevételekkel a költségvetés. Emiatt a privatizáció elmegy egy olyan kisbefektetői és kárpótlási folyamat felé, amelyik nem szolgálja a gazdaság növekedését, viszont nagyon jó kampány a választásokhoz.

A nyári tervhez képest most százmilliárd forinttal magasabbra prognosztizált hiányról is az a véleményem, hogy *alultervezett.* Optimistábbak az előrejelzések, mint a gazdaság realitásai. Mához egy évre meghaladjuk a négyszázmilliárd forintnyi költségvetési hiányt.

Varga Mihály (Fidesz):

Nincs követhető stratégia

A Fidesz-frakciónak az a véleménye, hogy az idei költségvetési terv semmiben sem különbözik a korábbi években benyújtottaktól. Gyakorlatilag ott folytathatnánk a vitát, ahol 1992 decemberében félbehagytuk.

A kormány továbbra is az infláció megfékezését és a költségvetési hiány leszorítását tekinti fő szempontnak. Ezzel a céllal mi is egyetértünk, viszont az a gazdaságpolitika, amit a kormány céljai mögött láthatunk, az nem tartható.

Véleményünk szerint hangsúlyt kell adni a beruházási hajlandóság ösztönzésének, a vállalkozások élénkítésének. Ezek nélkül gazdasági növekedés nem lehetséges.

Nincsenek tiszta mérési lehetőségeink, hiszen a kormány egyetlenegy gazdasági programot sem vitt végig következetesen. Vagyis nem tudjuk, nem tudhatjuk, hogy a mai válság pusztán a kormány rossz gazdaságpolitikai programja miatt következett-e be. Nem tudjuk, hiszen létezett *Kupa-program,* ami félbemaradt. Majd jött *Szabó* Iván, aki a külső és belső egyensúly szintentartásával birkózott… Nem látjuk a kormány világos gazdaságpolitikai célját.

További gondot okoz a külgazdaságban is a gazdaságpolitika arcának a hiánya. Nem lehet a külföldi partnerekkel úgy leülni, hogy mi *csak passzív szereplőként* várjuk a tanácsokat, instrukciókat az IMF-től, a Világbanktól. Abszurd példát is említhetek: most az elektromos áram árának emelését az IMF-re fogjuk. Itt tehát *nincs követhető stratégia.* Még akkor sem, ha tudjuk, hogy a magyar gazdaság, pusztán saját erejére támaszkodva, nem képes kilábalni a válságból.

Szükség van tehát külföldi forrásokra is, de az nyilvánvaló, hogy ez nem csupán pénzügyi segítség. Továbbra is fontos, hogy a külföldi befektetők minél nagyobb számban jelenjenek meg. Őket mindenféle kedvezménnyel segíteni kell. Erre nagyon kevés tétel található a költségvetésben. Talán annyi, hogy az a társasági adókedvezmény, ami ebben az évben megszűnt volna, továbbra is életben marad.

Az állampolgár számára a makroökonómiai összefüggések nem annyira lényegesek, hanem az számít, hogy ő mit érez mindebből jövőre. Úgy látom, hogy egyetlenegy szféra lesz kicsit jobb helyzetben, ez pedig a mezőgazdaság. Oda nagyobb támogatási keret jut. Lehet ugyan ezt is kevésnek nevezni, de a kis pénzt is meg kell becsülni. Ugyanakkor sem az agárszférához szükséges hitelviszonyok, sem az a finanszírozási, támogatási rendszer nem változik, amit az elmúlt három évben leépítettek. *Az ágazat még mindig versenyképtelen.*

Zsíros Géza (FKGP):

Eltemetik a falvak jövőjét?

Az egyik szemem sír, a másik meg nevet. Ez az összbenyomásom a költségvetés tervéről.

Azért sírok, mert amit és ahogy kap a mezőgazdaság, ahhoz képest, amennyire szüksége lenne, sajnos édeskevés. Miért nevetek? Mert durván tízmilliárd forinttal többet tudunk biztosítani támogatásokra, mint tavaly. Ugyanakkor 1990-hez képest még mindig jelentős hátrányban vagyunk.

Hol szorít a cipő? A legjelentősebb gond, hogy *a magyar mezőgazdaság adóskonszolidációját nem oldottuk meg* egy tulajdonosi szerkezetváltással egyidejűleg. Erre sokszor tízmilliárd forint kellene, amit előbb-utóbb le kell tenni az asztalra.

A mezőgazdaság kérdései rendkívül sok helyen jelennek meg a költségvetésben. Először is: a mezőgazdasági export finanszírozása nem az FM-nél, hanem az NGKM-nél. Másodszor: a mezőgazdasági közép- és felsőoktatás pénzei a Munkaügyi Minisztériumnál találhatók. Harmadszor: a gyenge termőhelyű, rossz adottságú települések fejlesztése a környezetvédelmi tárca rovataiban keresendő. Nem sorolom tovább.

Nagyon kemény politikai vitát is gerjeszt majd a választási küzdelemben a mezőgazdaság műszaki fejlesztésének ügye. Az egyik politikai akarat azt mondja, hogy komplexen gépesített mezőgazdaságra van szükségünk. Ebből eredően a búza, a kukorica, a cukorrépa, a napraforgó mint legfőbb növények kapják meg a legmodernebb technikákat. Így egy ötthat ezer hektáros faluban 30–40 embernek lesz csak munkája. A többi falusival mit csinálunk? Nekik honnan lesz kenyerük? Vagyis mind több képviselőt látok, akik annak hívei, hogy egy szűk elit kezébe kerüljenek a termelőeszközök, és majd a szövetkezeti üzletrészeket ők vásárolhatják fel. *Ez a falu halálát jelenti* az én szemem.

Létezik egy másik politikai akarat is, ami szerint egyes szántóföldi kultúrákat komplexen gépesítünk, de mellette minél előbb végére kell érni az élelmiszeripar adóskonszolidációjának. Meg kell indítani a termelést, mert azzal nem csupán a konzervgyárakban alakítunk ki munkahelyeket, hanem a beszállító gazdáknak is perspektívát adunk. Ha még ehhez hozzávesszük a mezőgazdasági fejlesztési alap adta lehetőségeket, akkor megkezdődhet a falu talpra állítása.

Át kell állítani a váltót a tulajdonosi szerkezet mellett a működtetésben is. Ma már a búzának, a tejnek, a sertéshúsnak a garantált árait megismerhették az állampolgárok. Ehhez viszont megfelelő minőségű árut kell előállítani. Több tevékenységet kell folytatni, aki a mezőgazdaságból akar megélni. Van tehát perspektíva, csak ennek az alappilléreit még be kell építeni a jövő évi költségvetésbe.

Kupa Mihály (független):

Kétségbeejtő káosz alakul ki

Király Zoltán úrnak volt igaza, amikor azt mondta, hogy legkevesebb fel kellene függeszteni a költségvetés tárgyalását, s persze azzal együtt az adók ügyét is. Ez a terv annyira lukas, hogy valamilyen módosítást mindenképpen be kell nyújtania a kormánynak.

Az az érzésem, mintha arra bazírozna a tisztelt kormány és a koalíció, hogy ez a költségvetés nem megy át a T. Házon, és akkor talán előbbre lehet hozni a választásokat… kialakul egy exlex állapot. Mintha nem nagyon küzdenének.

Ezt látszik igazolni az is, hogy a költségvetés kamatfizetési kötelezettségeiről, az államadósság mértékéről igen *különböző adatok jelennek meg.* De eljutottunk már oda is, hogy *Hárshegyi* úr, az MNB alelnöke *már adatot sem mondott,* de jelezte, hogy korántsem helytálló a pénzügyminiszter úr által ismertetett összeg.

A bankok hitel- és adóskonszolidációjával semmi nem történik, hollott ez százmilliárddal érinti a költségvetést. Egyszerűen *kétségbeejtő káosz kezd kialakulni.* Engem külön is megdöbbent ez a folyamat, mert tudom, hogy elég *jó pénzügyi apparátus* dolgozik a minisztériumban, amelyik képes lenne összeállítani egy komoly költségvetési tervet, ha tudnák, miről is van szó, mit akar a kormány.

Elnézést, hogy a konkurenciát idézem, de a *Népszabadság* világosan leírta időbeli sorrendben, hogy Szabó Iván melyik héten mit nyilatkozott… Szóval *egy kulturált országban a pénzügyminiszter az ilyen helyzetben lemond.* Mert miről van szó? Szabó Iván kijelentette, hogy nem fog aszszisztálni az ország tönkretételéhez. Most nem asszisztál, hanem azt csinálja.

Igen erős megszorításokkal kellett volna élni a választások éve előtt ahhoz, hogy a hiány olyan mértékűre csökkenjen, amit belföldről finanszírozni lehet. *Az ország eladósodása megengedhetetlen költségvetési okok miatt.* El lehet adósodni autópálya építése miatt, el lehet adósodni még a beruházások megindítása miatt is, de nem lehet folyó költségvetési hiányok finanszírozása miatt.

A következő kormány kénytelen lesz egy igen erős átalakításhoz kezdeni a költségvetésben. Ez nem száz napig, hanem legalább egy évig fog tartani. Ennyi idő alatt lehet egy stratégiailag is helytálló, négy-öt éves programot felépíteni. *A lakosságra pedig máris rázúdult az infláció.* A szakértők jövőre nem tartják kizártnak a 25 százalékos pénzromlást sem. *Kezdhetünk tehát mindent elölről.* A magyar gazdaság már 1970 óta ezt csinálja, függetlenül attól, hogy milyen rendszer volt vagy van.

Az oldalt összeállította: Szendrei Lőrinc

Műkereskedők utcája

A mai Falk Miksa – nem oly régi Néphadsereg – utca az egyik ismert centruma a fővárosi műkereskedelemnek. Elhatároztuk, hogy végigjárjuk az itt található – és szemlátomást prosperáló – üzleteket, hátha megtudhatunk valamit arról, miért éppen ezen a környéken telepedtek meg a kereskedők, mire számíthat az errefele tévedő vásárló, milyen jellegű és színvonalú a kínálat és persze nem utolsósorban hogyan megy az üzlet. E szakmában egyáltalán nem furcsa módon ez utóbbi témakörben sikerült a legkevesebb konkrét információt beszereznünk. A kereskedők csak annyit árultak el: érdemes az utcában eladónak és vevőnek lenni egyaránt.

*

A *Halmai-féle műkereskedés* az első, amely utunkba kerül, ha a körút felől érkezünk. Tulajdonosa 1987 óta dolgozik ebben a helyiségben, a megelőző időben hobbiként foglalkozott műtárgygyűjtéssel. Azért települt ide, mert véleménye szerint a „legerősebb" utca a műkereskedelem szempontjából a legszűkebb Belváros kis utcáskái, illetve a teljesen más jelegű, mindemellett üzleti szempontból még mindig meghatározó tekintélyű Ecseri piac után. Az utca sarkán a Bizományi antikbútoráruháza található; autóközlekedés szempontjából zsákutca, és ez kedvez a nézelődni vágyó közönségnek; a Margit hídat mint támpontot használva vidékieknek és külföldieknek egyaránt könnyen megtalálható. *Tizenhárom* bolt van itt a régiség-, illetve műkereskedelem minden ágát képviselve, és Halmai úr nem tartja konkurenciának őket – azt vallja, a vevőnek válogatási lehetőséget, ennélfogva szabadságot biztosító üzletek csak vonzzák a vevőket, semmiképp nem riasztják. „Ha még húszan nyitnak itt műtárgyüzletet, annak is csak örülni fogok" – jelentette ki. A Halmai-kereskedés profilja – lévén kimondottan nagy alapterületű, közel 150 négyzetméteres helyiség – a műemlék, illetve régi bútor. Az utolsó hetek kínálatában szerepelt egy *kabinetszekrény 1530 (!)-ból*, egy *III. Napóleon korabeli 12 darabos kollekció*, valamint egy *Steidl Ferenc-garnitúra 1840-es eredettel:* kanapé, két szék, két fotel, asztal. Ezek áráról – mivel már elkeltek – a tulajdonos csak annyit volt hajlandó elárulni, hogy „igen magas". A még eladó ritkaságok között az érdeklődő találhat *Josef Hoffmann-karszéket* 1901-ből 150 ezer forintért, vagy *copf stílusú csillagintarziás kihúzható asztalt* – 1780 körül készítették – 170 ezerért.

Valószínűleg az egyik legrégebben működő magánkereskedő a műkereskedők utcájában *Kruj* Andor, aki a Halmai céggel átellenben egy jóval kisebb, de kitűnő színvonalú, világos és áttekinthető üzletben tevékenykedik. Saját meghatározása szerint is – főképp a kezdetekre visszatekintve – inkább használtcikk- és régiségkereskedés az övé, egzisztenciáját szintén a sarki BÁV-üzletre építette annyiban, hogy az ott nem megfelelő állapotúnak ítélt műtárgyakat ő kellő szakértelemmel javította, emellett egyre többször élt vételi ajánlattal is. 1982 óta van mai helyén. Ez idő alatt a Kruj-féle üzlet tekintélyt vívott ki magának a kollégák körében is, a *mai napig vállal felújítást*, üzleti alapelve a kisebb tőkéjű eladók és vevők, valamint a külföldiek korrekt kiszolgálása. Ügyel arra, hogy kiviteli engedély mindenkor szerezhető legyen az általa kínált árura. Inkább festményekkel s az előbb említettekkel összhangban kismesterek alkotásaival foglalkozik. Jelen pillanatban a Kruj-kereskedés igen értékes darabja *Glatz* Oszkár Testvérek című képe, mely 390 ezer forintjába fog kerülni a valószínűleg nem túl sokára megjelenő vásárlónak.

A *Qualitas Kereskedőház*nak csak egyik boltja a Falk utcai, a Belvárosban több helyen és Siófokon, összesen öt üzlethelyiségben működik a cég. A Falk utcai bolt fő profilja a magyar képek, a régi szobrok és bútorok. Az üzletmenetről, a bevételről az előbb említett boltokkal karöltve a Qualitas tulajdonosa, *Kovács* úr sem volt hajlandó semmilyen konkrétumot mondani. Annyit tudhattunk meg, hogy sikeresnek ítéli a Falk utcai műkereskedést, és jelenleg legfigyelemreméltóbb ajánlatként a *húsz darabból álló muzeális óragyűjteményt* tartják számon, amely korát tekintve a XVIII. századtól az 1910-es évekig „terjed", fali- és állóórák egyaránt találhatók benne; természetesen egyenként is megvásárolhatók az egyes darabok. Az árakra vonatkozó kérdésre a Qualitas tulajdonosa annyit válaszolt: 25 ezer és egymillió forint között.

L. I.

Meglepetések nélkül

Őszi BÁV-árverés

A Bizományi Kereskedőház és Záloghitel Rt. kétnapos őszi művészeti aukciója a múlt héten az órák, szelencék, ékszerek értékesítésével kezdődött, és eme első fejezet nem mondható sikeresnek. Az ékszerek összleütési ára még csak el sem érte az összkikiáltási ár összegét, amire ritkán akad példa. Szerencsésebb volna talán az ékszerkamara-árverések számát ritkítani, hiszen a most felkínált tételek sem árban, sem kvalitásban nem különböztek a kisebb árverések során megszokott ékszerektől. A karkötők szinte kivétel nélkül hamar gazdára találtak, mint az az antik aranyból készült zománcos, cizellált csuklós pánttal ellátott, s az 1850-es években készített darab is, amely 35 ezer forintos kikiáltási árról indulva 80 ezer forintért kelt el. Ugyancsak kelendőnek bizonyultak az arany fülbevalók. Egy, a XIX. század végén Bécsben készített, 24 briliánssal díszített, jó állapotú fülbevalópár a 80 ezer forintos kikiáltás árat messze túlszárnyalva 200 ezer forintért lett új tulajdonosáé. Az elmúlt aukciókhoz képest nagy volt a kereslet az órák iránt, majd minden felkínált darab elkelt. A szakértők szerint a hirtelen keresletfellendülés oka a külföldi kereskedők megújuló érdeklődése lehet. Egyértelmű, hogy már az itthoni aukciók leütési árain is érezhetők a nyugat-európai műtárgykereslet hatásai.

Aki figyelemmel kísérte a BÁV Rt. régebbi aukcióit, annak bizonyára feltűnt, hogy a mostani árverésre kerülő tárgyak kikiáltási árának megállapítása sokkal reálisabb volt, igen sok esetben a megszokottnál alacsonyabb árról kezdődött a licitálás. Ennek az üzletpolitikának természetesen megvolt az eredménye, hiszen a vásárlók licitálási kedvét nagyban serkentette az alacsony ár. Az egyik legjellemzőbb példa erre az az 1910-es években, Bécsben készült képtartós függő, amely alacsony (6500 forintos) kikiáltási árról igen magas árat, 24 ezer forintot ért el.

Siker koronázta a régi, keleti szőnyegek aukcionálását. A felajánlott negyven tételből csak kettő nem kelt el, ami igen jó aránynak számít szőnyegárverésen. Míg az ékszerek esetében negatív értékesítési rekordról számolhattunk be, addig a szőnyegek másfélszeres áron keltek el az összkikiáltási árhoz képest. Csak az egyetlen magas árról (150 000 forintról) indított gyapjú, gördeszcsomózású kirmán szőnyeg nem talált gazdára, pedig erre az igen jó állapotú darabra több résztvevő is licitált volna, amennyiben alacsonyabb árról indul. Legnagyobb kereslet a sirász szőnyegek iránt volt, s nem egy esetben irreálisnak tűnő árat is megadtak értük. Egy 145x190 cm-es, XIX. század végéről való sirász szőnyegért új tulajdonosa 75 ezer forintot fizetett (kikiáltási ára 15 ezer forint volt), míg egy hasonló, 160x180 cm-es sirász szőnyegért 85 ezer forintot is megadtak (kikiáltási ára ugyancsak 15 ezer forint volt).

A viszonylag kevés, mintegy ötvenhárom tételt felsorakoztatott festmény- és grafikai árverés nagy meglepetést nem okozott. Kikiáltási áron vagy azt megközelítően kelt el Barabás Miklós, Derkovits Gyula, Edvi Illés Aladár, Kézdi-Kovács László egy-egy képe.

A festményaukció során három esetben borzolódtak fel a kedélyek s élénkült meg a licitálás. Glatz Oszkár Iancsi falolvas című olaj-vászon képe a kikiáltási ár közel két és félszereséért, 420 ezer forintért kelt el, s ugyancsak magas áron, 170 ezer forintért cserélt gazdát Iványi Grünwald Béla olajfestménye: Reggeli a szabadban. Scheiber Hugó 60 ezer forintos kikiáltási árról indult és 290 ezer forinton ütötték le. Igen dicséretes a BÁV azon igyekezete, hogy viszonylag ismeretlen, aukción eddig még nem szerepelt művészek műveit is megismertesse a vásárlókkal. Mostani aukcióján Tull Ödön Tanyavilág című képe a kikiáltási ár kétszereséért kelt el, ami azt bizonyítja, hogy igenis mindig szélesíteni kell az aukciókra kerülő művek körét, a vásárlók fogékonyak az eddig „ismeretlen" művészek munkái iránt is.

A bútorok árverése csekély érdeklődés közepette zajlott, bár tíz felajánlott tételből csak egy nem kelt el. Bosszantó, hogy a bútorok leírásánál a BÁV katalógusából sokszor hiányzik a pontos kor-, illetve stílusmeghatározás, valamint a láthatóan restaurált bútorok esetében az új kiegészítések, részletek pontos ismertetése.

A „műtárgyak" kategóriába tartozó tételek árverezésével zárták a BÁV 23. művészeti aukcióját. Érthetetlen módon olyan tárgyak is itt kerültek kalapács alá, amelyeket más esetben az ékszerkategóriában értékesítenek. Ilyen volt például egy fedeles zsebóra, fűszertartó, sótartó. Az ezüsttárgyakon kívül több, igen nívós kivitelezésű porcelán tárgy is kalapács alá került. A nagyobb részt herendi és Zsolnay-porcelánok a kikiáltási ár többszöröséért keltek el, csakúgy mint a Meisenben 1750–60 körül készített áttört porcelántányér, amely darab 25 ezer forintos kikiáltási árról indulva 55 ezer forintért kelt el. Külön érdekességet jelentett a fegyverek árverezése, amelyek között handzsár, pisztoly, puska, tőr is megtalálható volt, s a gyűjtők közel kikiáltási áron juthattak hozzá gyűjteményük új darabjához.

Makay Erika

Néhány eredmény az aukcióról

1993. október 19-20.

Melltű (aranyozott ezüst, Itália XIX. sz. vége)	8 000	13 000
Női gyűrű (14 k. arany, 7 briliáns, 1920-as évek)	25 000	60 000
Karkötő (antik arany, 1 almandin, gyöngyös, 1867)	40 000	75 000
Cukorszóró (ezüst, 100 g, Pest 1880-as évek)	4 000	14 000
Kávéskanna (ezüst, 445 g, XIX. sz., török szultán műhelyéből)	48 000	95 000
Gyertyatartópár (ezüst, 725 g, Lengyelország 1921–28 között)	29 000	60 000
Brussa szőnyeg (123x183)	40 000	100 000
Krajzeri imaszőnyeg (140x217)	67 500	110 000
Sirász szőnyeg (170x300)	20 000	60 000
Cserepes István: Téli falu (olaj, karton)	15 000	32 000
Derkovits Gyula: Legelő ló (ceruza, papír)	12 000	26 000
Ismeretlen festő XIX. sz. végéről: Csendélet, (olaj, vászon)	50 000	170 000
Mattioni Eszter: Lányok népviseletben (olaj, vászon)	70 000	100 000
Iványi Grünwald Béla: Reggeli a szabadban (olaj, vászon)	80 000	170 000
Írókomód (magyar, 1820–1830 körül)	95 000	120 000
Asztal (biedermeier stílusban	50 000	50 000
Fedeles levesestál (Herend, 1871)	20 000	48 000
Lámpatalp (Zsolnay-majolika XIX. sz. vége)	30 000	40 000
Dagerrotípia	4 000	4 000
Elöltöltős kovás puska (XIX. sz. közepe)	60 000	60 000
Gramofon	18 000	28 000

Képeslap-aukció

Bedő József papírrégiség-kereskedő legutóbbi, sorrendben *negyedik képeslap-aukciójának* kiemelkedő eredményessége minden bizonnyal a kikiáltásra kerülő, gondosan válogatott 1278 tételnek és a közel száz, vásárolni vágyó érdeklődőnek volt köszönhető. Az árverés legfőbb meglepetése a szokatlanul sok *vételi megbízás* volt, s így előfordult, hogy a katalógusban szereplő kikiáltási árnál jóval magasabb összegről kezdődött a licitálás. A legtöbb vételi megbízást (a nekik kipostázott katalógus alapján) a vidéki képeslapgyűjtők adták, hiszen így útiköltség nélkül s korrekt módon hozzájuthatnak az áhított laphoz.

Most Bedő úr a vételi megbízás továbbfejlesztett változatát szeretné meghonosítani. Az úgynevezett *levélárverések* során kiadott katalógusban a képeslapok reprodukciói mellett a kikiáltási árak is megtalálhatók lesznek, s a gyűjtők ez alapján levélben tehetik meg ajánlataikat. Az adott képeslapért legmagasabb árat kínáló vásárlót a levélárverés szervezője levélben értesíti, s postai úton eljuttatja hozzá a képeslapot. A vevő átutalással fizet, s így nem kell utaznia, „házhoz jön" gyűjteményének új darabja. A hagyományos aukciókat természetesen ez a módszer nem helyettesíti, de sokak számára kényelmesebb, s ily módon a szélesebb vásárlóréteg számára is elérhetővé válnak a képeslapok.

A most lezajlott, 4. képeslap-aukció felkínált anyagában mindenki találhatott gyűjtési körébe jól illeszkedő darabokat, bár kétségkívül a divat (mint minden más gyűjtési területen is) fontos szerepet játszott. Az előző árverésekhez hasonlatosan most is nagy keletje volt a szecessziós, erotikus, humoros lapoknak, s egy-egy speciális témáért a gyűjtők a kikiáltási ár többszörösét is megadták. Igen kelendőek voltak a cicás, lovas, krampuszos, repülős, hajós lapok. Egy 1908-ban kiadott cicás képeslap 100 forintos kikiáltási árról indulva 500 Ft-ért kelt el, s egy lovasversenyt ábrázoló, 1910-ben megjelent lapért új tulajdonosa 420 forintot fizetett (kikiáltási ára 100 Ft volt).

Természetesen nemcsak a divatos lapok iránt volt nagy a kereslet, hanem az igazi értéket képviselő, ma már kuriózumnak számító képeslapokért is heves licitálás folyt. A *Wiener Werkstadte* képeslapok az eddigi aukciókon is magas áron keltek el, s most felajánlott három példány egyenként közel 10 ezer forintért cserélt gazdát. Szintén értékesek a magyar szecessziós lapok: az *Iparművészeti Iskola* által megjelentetett számozott példányok. A most felbukkant öt grafikai lap még sohasem szerepelt aukción, s igen ritkán fellelhetők, hiszen speciális sorozatról van szó, amelyet csak egyszer adtak ki. Értéküket mi sem bizonyítja jobban, minthogy e sorozat egyik darabja 300 Ft-os kikiáltási árról indulva 1900 Ft-ért kelt el.

Igazi izgalmakkal azonban a helytörténeti képeslapok aukcionálása szolgált. Ezeknek a lapoknak mindig speciális gyűjtőköre van, sokan érzelmi okokból gyűjtenek egy-egy adott városról megjelentetett lapokat, és irreálisnak tűnő árat is képesek megadni. Ez történt annak a kőnyomatos, 1901-ben kiadott pozsonyi képeslapnak az esetében is, amelyre heves licitálást folytattak. A képeslapon Pozsony mellett Esztergom is szerepelt, s mert a kőnyomatos, litografált lapok szintén ritkák és értékesek, több gyűjtő érdeklődését is felkeltette. A „csata" eredményeképpen ez a lap 1000 forintos kikiáltási árról indulva 5500 Ft-ért lett új tulajdonosáé. A szakértők szerint a lap reális értéke 1500 Ft körül van, de a gyűjtőszenvedéllyel megáldott (vagy megvert?) licitálóknak ilyen magas összeget is megért. Hasonlóan magas árat ért el a Szentendrén 1907-ben kiadott, vasutat ábrázoló lap, amelyre nemcsak a Szentendre-gyűjtők, hanem a vasútgyűjtők, sőt a képeslapot rajzoló grafikus munkáit gyűjtők is licitáltak. A lap 200 forintról indulva 2600 forintért kelt el.

(makay)

Építészeti régiségek

ÓLOM. Az ólom az egyik legnehezebben meghatározható anyag. Néhány év a szabad ég alatt esőben, hóban, egy alapos gyantázás, és a régit nem lehet szabad szemmel megkülönböztetni az újtól. A korai ólommunkák azonban nagyon jó minőségűek voltak, és a XVIII. századi darabok felülete és díszítése finoman megmunkált, ezzel szemben a modern darabok elnagyoltabbak. Itt az alakok ujjai vaskosak, hajuk nem elég aprólékos és az arcuk kifejezéstelen. Ha pedig nem életnagyságúak, akkor szinte bizonyos, hogy újak. Egy valódi XVIII. századi víztartályon például – amelyet mutatós kaspónak használhatunk – keressünk bizonyítékot arra, hogy valóban vizet tartottak benne, vagyis nézzük meg, van-e benne bevezető cső a felső szegély körül és csap az alsó felén.

BRONZ. Az általánosan elterjedt nézettel szemben igenis lehet szinte tökéletes másolatokat készíteni antik bronz eredetiről, majd bevonni ezeket zöld patinával, amit sokan a kor biztos jelének hisznek. A tárgynak a fonákját vizsgáljuk meg, ennek nem szabad túl tisztának lennie. A patinának pedig ott kell hiányoznia, ahol az évek során a tárgy természetes használata közben ez lekophat. Ne feledjük, hogy a kézjegyek és az öntődék jelei épp olyan könnyen hamisíthatók, mint maguk a régiségek.

ÖNTÖTTVAS. Talán az ebből az anyagból készített régiségeket másolják a leggyakrabban. Ha antiknak mondott kerti díszt vagy bútort vásárolunk, először is emeljük meg. Ha könnyű, akkor valószínűleg alumíniumból van. Ha nehéz, nézzük meg a felületét. A viktoriánus daraboknál az öntési varratot, a kis kidudorodó fémbütyköket gondosan eltávolították, vagy ha mégis meghagytak volna egyet-kettőt, azok az évek során már rég lekoptak. Ahogy a bronz daraboknál is, az öntődei jeleket

(Folytatjuk)

Árcédula

A Licit Általános Árverőház október 14-i árverésének néhány eredménye:

Polner Lajos: Őszi erdő (olaj, karton, 29x39)	1 200	1 500
HA jel: Szűzanya Jézussal (olaj, vászon, 51x37)	1 800	1 800
Leány virágokkal (hímzett selyem, 24x25)	300	700
Torma János: Aradi vértanúk (színes nyomat, 60x104)	1 000	1 000
Angyalka (kerámia)	1 200	1 200
Palackok (csiszolt üveg, 2 db)	1 000	1 700
Pénzérmék (ezüst, 3 db)	400	900
Alpacca evőeszköz (72 db)	3 000	3 000
Század eleji képeslapok (10 db)	250	1 200
Támlás szék (bordó huzattal, 2 db)	3 000	3 000
Fali barométer (Fischer)	1 000	1 500

❑

A Műgyűjtők Galériájának október 15-i árveréséből

Wágner Géza: Patak mentén (akvarell, tus, 30x41)	1 000	1 000
Olvashatatlan: Borozgató férfi (papír, pasztel, 27x25)	3 000	3 000
Ismeretlen: Női portré (olaj, fa, 35x44)	20 000	20 000
Ferenczy Károly: Izvorai tanya (litográfia, 20x22)	3 000	6 000
Neogrády László: Vadász (olaj, farost, 33x43)	15 000	19 000
J. Delattre jel.: Alpesi falu (olaj, karton, 9x14)	4 000	4 000
E. Adler jel.: Városfal (papír, akvarell, 20x31)	8 000	12 000
Jankai T. jel.: Horgászok (olaj, karton, 65x76)	8 000	8 500
Edvi I. Aladár: Kaktusz (papír, ceruza, 23x16)	2 000	2 800
Halász Sándor: Tanya (olaj, karton, 20x32)	4 000	4 000
Gadányi Jenő: Vízparti táj (rézkarc, 8x11)	1 500	1 500
Róna Emy: Három asszony (papír, akvarell, 32x19)	2 000	2 000
Szöllösy Aladár: Kilátás a Várra (olaj, karton, 84x61)	12 000	12 000
Bak Imre: Este (papír, vegyestechnika, 28x40)	8 000	8 000
Szobotka Imre: Táj (papír, akvarell, 25x16)	10 000	15 000
Ismeretlen: Narancsok (olaj, karton, 26x34)	3 000	3 000
Bánk Ernő: Szobabelső (olaj, vászon, 56x70)	4 000	4 800
Ismeretlen: Hegyi kunyhó (olaj, vászon, 31x41)	15 000	15 000
Kondor Béla: Jelenet (fametszet, 20x14)	2 000	8 500

❑❑

Bedő-képeslap aukció október 9.

Hegedűs Geiger Richárd kőny. szecessziós lapja, 1901	500	750
Dombornyomású humoros vadászlap, 1908	150	300
Postamotívumos képeslap, 1909	300	600
Rákosszentmihályi focimérkőzést ábrázoló lap, 1900 körül	200	900
Ritka képeslap a Déli pályaudvarról, 1910	150	2 200
Balatoni halászat, színezett fénynyomat, 1907	150	360
Kis-Czell vasútállomása, egyszín litográfia 1900 körül	500	750
Pancsovai zsinagóga, színes fénynyomat, 1916	300	850

Ki a legjobb kikiáltó?

A Magyar Nemzet, a Műkincsfigyelő és a Képé szerkesztőségei és kiadói az olvasók szavazatai alapján odaítélték *az év legjobb magyar árverésvezető kikiáltója* díjat. Az első helyet dr.*Virág* Judit, a Műgyűjtők Galériájának árverezője, a másodikat *Konrád* Miklós (BÁV), a harmadikat pedig *Filep* László (Profila Kft.) szerezte meg.

Az eredményhirdetés a BÁV múlt heti művészeti aukciójának megkezdése előtt volt, ahol a három győztes az árverésre összegyűlt közönség előtt vehette át a díjat.

Pénz Plusz Piac

SZÁMALK
Számítástechnika-oktatás

3. évfolyam, 42. szám, 1993. október 22., péntek

SZERKESZTI: EMŐD PÁL

Az IC(P) Holding túlnőtt Miskolcon

A keleti országrész leszakadását meg kell állítani

Dr. Csomai Zoltán, a miskolci székhelyű IC(P) Holding Rt. elnök-vezérigazgatója idén három kategóriában nyerte el a szakmai Oscar-díjnak számító elismerést, Az Év Menedzsere kitüntető címet. A pénzpiaci, a privatizációs, valamint az egyéb vállalati menedzsment kategória győztese úgy véli, hogy a gazdaság felsőbb szintű menedzsereinek munkája, eredményei nem eléggé exponáltak. Magyarország gazdaságáról az a véleménye, hogy élesen elhatárolhatóan három részre szakadt, és a sorban az utolsó helyet Északkelet-Magyarország foglalja el.

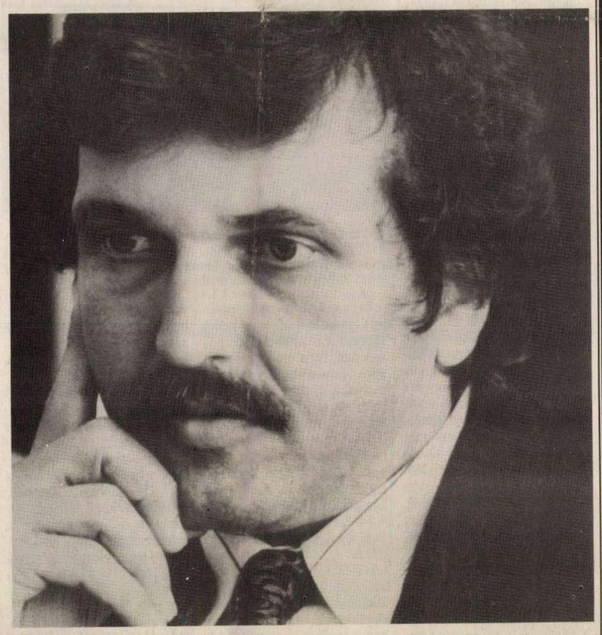

Csomai Zoltán, az IC(P) Holding elnöke

— Úgy tudjuk, hogy az előzetes szakszűrizés után a mezőny saját maga közül választotta ki az egyes kategóriák győzteseit. Hogyan is zajlott a menedzserválasztás?

— A pályázati kiírást, mint ahogy a díjkiosztó ünnepségen elmondták, tízezer példányban küldték szét, megkeresve az ország menedzsereit. Én nem is gondoltam arra, hogy pályázom, ám kollégáim úgy gondolták: ha én nem teszem meg, akkor ők — egyetértésemmel — pályáztatnak. A lényeg az volt, hogy egy-egy életszakasz, szakmai tevékenység eredménye alapján lehetett nevezni. Szakmai önéletrajzot, publikációkat, az eredményekről szóló újságcikkeket, üzleti és egyéb partnerek ajánlásait volt szükséges mellékelni a pályázathoz. A beadott munkák alapján neves személyiségekből álló zsűri választotta ki a legjobb 20 szakembert. A bírálóbizottságban olyan nevek szerepeltek, mint Szabó Tamás, Kupa Mihály, Palotás János. A 20 kiválasztott ezt követően valóban egymás közül választotta ki a 10 kategória-győztest. Három kategóriában — a pénzpiaci, a privatizációs és az egyéb vállalati menedzser kategóriában szavaztak nekem a pályatársak fődíjat. Ezenkívül ketten lettek elsők két-két kategóriában, a többi győztes egy-egy kategóriát nyert.

— Mit jelent egy menedzser számára ez az elismerés?

— Minden szakmának szüksége van arra, hogy annak művelői is elismerjék egymás munkáját. Ezért is fogalmaztuk meg úgy ezt a választást, hogy ezzel egyfajta szakmai Oscar-díjat adományozunk az arra érdemeseknek. Ráadásul a felsőbb gazdasági menedzserek munkája nem eléggé exponált. Az egyén szintjéről megvizsgálva a dolgot, a magyarázat egyszerű: kinek ne számítana az értékítélet, különösen ha az menedzserkollégáktól származik. Legyen az jó vagy akár rossz megítélés. Az sem mellékes, hogy a továbbiakban a menedzseri munkában az átvett fődíjak még inkább köteleznek.

— Mi az a szakmai életút, amely az Év Menedzsere cím elnyeréséig vezette?

— A nyolcvanas évek elején fejlesztőmérnökként, találmányok menedzsereként tevékenykedtem. A kísérletezés, az iparjogvédelem és az akkor még újdonságnak számító marketing, azaz az innovációs lánc elemei érdekeltek legjobban. A műszaki és közgazdaság-tudományi egyetemi végzettség mellett a műszaki tudományokból szereztem doktorátust, majd szabadalmi ügyvivői képesítést. Ezt követően iparjogvédelmi szakértő is lettem. Menedzserként néhány azóta közismertté vált termék, technológia, módszertan felkarolását, üzletét, elterjesztését végeztem. Persze van számos tréfás emlékképem is: a humánus egérfogó vagy a légtérből kiszippantható elektromosság feltalálójára gondolva. Az egész eddigi pályafutásom tanulsága az volt, hogy nem elég megalkotni elviekben tökéletesen bármit is, meg kell találni vagy létre kell hozni azt a szervezetet, amely profitorientáltan elő tudja állítani azokat. Ezután már azt is tekintettem célomnak, hogy olyan struktúrákat hozzak létre, amelyek az újdonságok gyakorlati bevezetését végzik, végezhetik. Így az 1985-ben elkészített koncepcióm alapján jött létre 1987-ben az Észak-magyarországi Innovációs Centrum (Park) Rt., vagy ahogyan ma hívják, az IC(P) Holding Rt. Mindez a profittermelést a számítástechnikában, energetikai, környezetvédelmi megoldások keresésében, illetve a lízingműveletekben látta.

— Ebben az időben még csak állami vállalatok, trösztök, illetve szövetkezetek léteztek, sőt az új társasági törvény is csak később jelent meg. Hogyan sikerült megalkotni a társaságot?

— Valóban az új társasági törvény 1988. január 1-jén lépett hatályba. Meg kell hogy mondjam, igen nehéz dolgunk volt az IC(P) Holding Rt. létrehozásában. Alapvetésnek az 1875-ös kereskedelmi törvény jogszabályai szolgáltak, amit — egy idős jogásztól barátsága jeléül részemre adott — egy 1942-es kiadású könyv alapján próbáltam meg megérteni és értelmezni. Az IC(P) Holding Rt. azonban minden nehézség ellenére létrejött az ország első klasszikus részvénytársaságaként, kormányengedély nélkül, cégbírósági bejegyzéssel. Az alaptőkét bejegyző tulajdonosi kör elfogadta a koncepciómat, hogy a tőke működő, profittermelő legyen, ne pedig egyszeri invesztíció, ami valamilyen konkrét fejlesztést szolgál. Lényeges volt az is — enélkül a tulajdonosoknak eredményben [illegible] jegyezni az IC(P) Holding Rt.-ben —, hogy az osztalék mértéke haladja meg a mindenkori banki kamatokat. Ha nem lett volna így, egyszerűbb lett volna a bankba tenni a pénzt. Az osztalékon kívül a profit másik felét az úgynevezett kockázatos üzletekbe fektettük, s végül képezni kellett egy kis tartalékvagyont is. A végeredmény egy erőteljes pozitív szaldó lett évről évre.

— Mi a titka a sikernek?

— Jól képzett, 30-40 év közötti, teljesítményarányosan fizetett szakembergárdával dolgozunk együtt, akiket nagy tapasztalatokkal rendelkező külső szakemberek, szakértők segítenek. Természetesen az induláskor nagy feltűnést keltett, hogy Magyarországon 30 évesen igazgató lehet valaki. Értek is támadások jócskán, munkatársaimat fiatalabb koruk miatt, míg a külső teamtagokat, egyetemi tanárokat pedig azért, mert szakvéleményükért piaci árakat fizettünk. A külkereskedelmi jog megszerzését követően — mivel addig mindezek centralizáltak, Budapesthez kötöttek voltak — az IC(P) Holding Rt.-t egyesek „Szinva-parti vegyeskereskedésnek" hívták. Nem volt gyakorlat az, hogy vidéki cég külkereskedelmi jogot szerez. Fontos lépése volt cégünknek a pénzpiac iránt való érdeklődése, azaz a vidék erőteljesebb s önállóbb bekapcsolása a hazai pénzügyi áramlatba. Az IC(P) Holding Rt. elmondhatja magáról, hogy a Budapesti Értéktőzsde alapítói között tartják számon. Persze a helykeresésünk állandó volt, új formákat kellett találnunk. Úttörő szerepet töltöttünk be a lízing elterjesztésében. Sikerült az IC(P) Holding Rt.-ben jelentős szellemi erőt koncentrálni. A társaságnál dolgozó menedzserek — lévén hogy több szakmával bíró, nyelveket beszélő emberekről kell beszélnünk — vállalkozóként, illetve cégvezetőként is a helyüket megállni képes kollégákká formálódtak, akik egy része a különböző társaságainkban ma már tulajdonostárs is.

Vasszigorral kellett gazdálkodni, hogy a nehézségeken is úrrá legyünk. Az elmúlt év számít az eddigi legnehezebb korszaknak az IC(P) Holding Rt. életében. Partnereink egy része sajnos tönkrement, fizetésképtelenné vált. Emlékezetes a bejelentett bankcsőd, illetve a megingott pénzintézetekkel kapcsolatos helyzet. Szigorú munkával átszerveztük, lebontottuk, valódi holdinggá alakítottuk a céget. Nekünk ugyan nehezen vagy egyáltalán nem fizettek, mi viszont partnereinket kifizettük, veszteségeinket pedig leírtuk vagy leírjuk, ha már oda minden remény a behajtásra. Ma nyolc cég tartozik a holding kötelékébe teljesen önálló gazdálkodással. A részvénytársaság elsősorban vagyonkezelőként működik, ami mellett rendelkezik felszámolói jogosítvánnyal, illetve működik az ÁVÜ privatizációs szaktanácsadójaként is.

— Az IC(P) Holding Rt. annak a régiónak a központjában dolgozik, amely a lehető legrosszabb helyzetben van. Miként képes fennmaradni, amikor ma már alig van működőképes cég Észak-Magyarországon?

— A cég megalakulása óta eleve nem csupán Miskolcon működik, már az induló részvényesi kör is országos volt. Mindezek miatt a helyi válság — bár erősen érződik és szivárog folyamatosan — óvatos lépéseinkkel, komoly munkaráfordításokkal kezelhető, így elemi erővel reméljük továbbra sem tör ránk. Miután működésünk az országhatárokon túlra is nyúlik, megpróbáljuk az alapokat folyamatosan tovább terjeszteni. Ma már egyébként nem csupán arról van szó, hogy az ország két részre szakadt. Ma már három részről lehet beszélni. A főváros az első, a Dunántúl a második, míg a Dunától keletre eső részek kullognak kissé vagy alaposan lemaradva a sor végén. Az északi régióban a munkanélküliség 20 százalék fölötti, a vállalatok csődöt jelentettek vagy felszámolás alatt állnak, a bűnözés érezhetően terjed. Ezen az állapoton csak egyidejű, hathatós beavatkozások képesek gyökeresen változtatni. Ide kell csalogatni a külföldi, a hazai tőkét, mert másként nem fog menni. Az infrastruktúrába, a telefon-, az úthálózat kiépítésében, új, jelentős cégek létrehozására, az ország más, kevésbé veszélyben lévő körzetébe telepített nagy és erős invesztíciók állam által is garantált meggyőkeresítésére van szükség.

Szaniszló Bálint

VENDÉGKOMMENTÁR

Csodák csak az égben vannak

Petschnig Mária Zita, a Pénzügykutató Rt. főmunkatársa

A nyár közepén megindult kamatlábemelések és forintleértékelések, tetézve a most bekövetkezettekkel, kényszerhelyzet szülte szükségszerű lépések voltak. Szükségesek, de nem elégségesek.

A kényszer abból adódott, hogy az ország bel- és külgazdasági állapotát jelző releváns mérlegek deficitje lényegesen meghaladja a feltételezettet. A költségvetési és fizetési mérleg hiányában tükröződő egyensúlybomlás mennyiségében elérte azt a határt, ahol az ország finanszírozhatósága kétségessé válik. Ám minőségileg tekintve még erőteljesebben rajzolódik ki az a tény, hogy a gazdaság hajója ismét veszélyes vizekre sodródott. Sodródott, mert nem volt aki és ami a helyes irányba kormányozta volna.

A kényszerlépések az adott helyzetben elkerülhetetlenek voltak, csak a kialakult helyzet lett volna elkerülhető. Más gazdaságpolitikai cselekvéssorral, mint amit az Antall-kabinet felmutatott. Olyan irányítással, amely túllát a rövid távon elért sikereken, és nem a politikai hatalom megtartását, az ideológiai berendezkedést, a fejek átmosását tekinti elsődlegesnek.

Voltak elegen, akik időben figyelmeztettek a költségvetési hiány eszkalálódásának veszélyeire, a külkereskedelmi aktívum gyors elapadásának esélyére. Nem volt kétséges, hogy a kormány által hangsúlyozott sikerek alapjai bizonytalanok, mert azok nem a már megújult, átalakult gazdaság pozitív eredményei, hanem átmenetinek bizonyuló, egyszeri, véletlen hatások következményei voltak.

Bizonyosra volt vehető, hogy a költségvetési hiány belső megtakarításokból való „vidám" finanszírozhatóságának — ha minden változatlan, márpedig minden változatlanul maradt — egyszer vége szakad. S az is, hogy a folyó fizetési mérlegben három éven keresztül kimutatott aktívum, amely az előző évekhez képest valóban fordulatot jelentett, nem a fordulatot jelző gazdaság teljesítménye. A válságelmélettel foglalkozók rávilágítottak arra is, hogy válságban, s belső piacok és termelés összeesésekor a külkereskedelemben rendszerint aktívum termelődik. Részint az importigényes termelés csökkenésének köszönhetően, részint az előálló likviditási kényszer okán. Ám ez a kényszerexport egy idő után kifullad, és ez tovább mélyíti a recessziót.

De tudott volt az elemzők előtt az is, hogy az infláció ütemének csökkenése nem egyszer s mindenkorra visszafordíthatatlan folyamat, hisz a drágulási hullámok nem a piacgazdaság kiépülésével létrejött piaci korlátokba ütközve csillapodtak.

1993 őszén az említett három relatív siker egyike sem áll fenn, nem kevésbé amiatt, mert a kormány három év alatt sem mert koncepcionálisan hozzányúlni a ráfenett okozó költségvetéshez, illetve tágabban az államháztartáshoz. Pontosabban csak annyiban, hogy továbbra is az adózók zsebében matatott, mélyebbre nyúlva abban, holott köztudott, hogy a járandóságok növelése termelés- és fogyasztáskorlátozó. Az elvonás szélesítése tehát olyan öngolt jelentett a stabilizációra és növekedésre törekvő kormány számára, amely kizárta e célok teljesülését. Ehelyett további recesszióval, magas és emelkedő inflációval, munkanélküliséggel, erősödő külső és belső eladósodással küszködik a gazdaság, vagyis együtt mindazzal, amiből egy is bőven elegendő volna.

A leértékelési és kamatemelési döntések csak a felszínre irányulnak, a további súlyosabb eladósodás meggátlására. A semmihez képest ez is valami, ám nem több tüneti kezelésnél, a problémát okozó góc kivágása, gyógyítása nélkül. A valutaleértékelés mennyiségi (termelési, exporttöbbleteket eredményező) hatása működő piacgazdaságokban is kétséges, inflációs hatása viszont kétségtelen.

Az inflációt elvileg a betéti kamatok emelése hűtheti, ha olyan megtakarítási többleteket eredményez, amellyel mérséklődik az inflációt fűtő esedékes kereslet. Nálunk azonban nem erről van szó. Részint mert az infláció költségnyomásos természetű, részint, mert a pénzmegtakarítás a költségvetés hiánytételét kielégítve „improduktív módon" visszakerül a forgalomba. Keresletcsökkentő tehát nincs szó, s ez az adott körülmények közt nem is volna kívánatos. Persze a költségvetési újraosztás fokozódása sem, de ezt az említett intézkedések kedvezően nem, csak kedvezőtlenül érintették.

Egyfelől azzal, hogy a kamatemelés megdrágítja a költségvetés finanszírozását, és a magasabb adósságszolgálat — ceteris paribus — magasabb deficitet eredményez. Ebből a deficitből kigyűrűzhet erősödő infláció és fokozódó eladósodás is, amelynek meggátlásához újból le kell értékelni, illetve kamatlábat kell emelni. Vagyis nemhogy megakasztódott volna az államháztartás deficitjének külső és belső államadósságot érintő spirálisa mozgása, de ez még tovább impulzust kapott.

Másfelől az amúgy is alacsony profitráta-várakozások és magas reál-hitelkamatlábak mellett a kamatlábak növelése tovább fékezi azegyébként sem túl élénk beruházási keresletet. Hiszen az alacsony sajáttőke-ellátottság mellett nálunk az idegen forrás jelentős szerepet játszik a fejlesztéseknél. A kamatlábemelésből adódó forrástöbblet viszont azt a költségvetést finanszírozza, amelyből — kiadási összetétele miatt — nem gyűrűzik ki beruházási többletkeresletet. A költségvetés felhalmozási jellegű kiadásai messze elmaradnak a hiány finanszírozására felhasznált megtakarításoktól.

A magyar gazdaság tehát nemhogy kífelé tartana a működését nehezítő eladósodás zsákutcájából, hanem abban az utóbbi években előrehaladt. Nem tartva be azt az elemi szabályt sem, mely szerint zsákutcában nem érdemes fokozni a sebességet. Amit a legutóbbi intézkedések tenni tudtak, az az eladósodás esetleges formaváltása. A kemény korlátokat támasztó külső hitelfelvét ugyanis nem bővíthető minden határon túl. Nem így a belső államadósság, ami pénzteremtéssel is megoldható, s akár ezzel is elinflálható. Ám hangsúlyozni kell, hogy nem a meghozott pénzügyi döntések tehetnek a kialakult helyzetről, azok szükséges, de nem elégséges lépések voltak.

Négy év után visszakerültünk oda, ahol voltunk. Amikor újra tartani kell az ország külső finanszírozhatóságának megingásától. Az ennek legyőzésére fordított energiák szűkítik a gazdaságpolitika belső mozgásterét. Ugyanakkor minden fogyasztást finanszírozó, hitelben kapott többletcent csökkenti annak az esélyét, hogy az ország modernizációt, fejlesztést finanszírozó kölcsönökhöz, tőkéhez tudjon egykoron jutni. Tehát a külső mozgástér is szűkül.

A tények ismeretében különösen meglepő a Fidesznek a '94-es költségvetési előterjesztés parlamenti vitájában kifejtett állásfoglalása. Nevezetesen hogy az adók mérséklésével s a mainál is nagyobb egyensúlyhiány vállalásával meg kell indítani a gazdaság növekedését. Ez a laikus tömegek számára tetszetősnek tűnő „politikai kunszt" azonban az adott helyzetben nagyon veszélyes. Mert pozitív várakozása, tudniillik a növekedés megindulása, nem következne be, hiszen a növekedésnek olyan feltételei hiányoznak, mint például a tőke, az olcsó tőkeszerzési lehetőségek (pozitív reál-hitelkamatláb), a tulajdonbiztonság, a kedvező profitkilátások. Mindezt az adócsökkentés önmagában nem tudja ellensúlyozni. Az elosztási rendszerek reformjaival járó fájdalmas döntések nem kerülhetők meg, bármennyire is kívánatos volna, hogy „múljék el ... a keserű pohár". S a sorrend nem cserélhető el.

A növekedési feltételek hiányában vállalt többletadósság áldozat hozadék nélkül elfogyasztódna, tovább zálogosítva azt a jövőt, ami leginkább a fiatalokéé lenne.

Csodák pedig nincsenek.

Petschnig Mária Zita

Péntektől péntekig

Ide nekünk a krp.-t is

Kísérteties hasonlóságot fedez fel az, aki az olasz gazdaság adatait a magyaréhoz hasonlítja. Olaszországban a GDP-hez mérten az állami kiadások még most is több mint 40 százalékot érnek el, miközben a fejlett piacgazdaságokban ez a szám jóval alacsonyabb. A költségvetési deficit is igen magas, 11 százaléka a bruttó hazai terméknek, s éppen emiatt magas az államadósság után fizetendő kamatok összege is. S bizony a feketegazdaság is igen jelentős részaránnyt képvisel. Olaszországban egyre szigorítják az adóbehajtásokat, emelik az adókulcsokat, miközben egyre többen bújnak ki az adófizetés alól.

Akár Magyarországról is írhatnánk a fenti sorokat. Bár igaz, Olaszországban egy működő gazdaság termeli ki a fenti jelenségeket, míg hazánkról ez kevésbé mondható el. Tanulni azonban lehet a példából, ha mást nem, legalább annyit, hogy miközben ott szigorítják a közterhek beszedését, egyre többen áramlanak át a feketegazdaságba. Még inkább igaz ez recesszióban.

Annak kapcsán jutott ez eszembe, hogy a múlt héten Szabó Iván pénzügyminiszter bejelentette: 100 milliárd forinttal nagyobb lesz a költségvetési hiány, mint a benyújtott költségvetési törvényjavaslatban azt jelezték. Bár igaz, hogy ez egyrészt a 41 milliárdos tb-hiány átvételéből adódik, amely összességében nem növeli az államháztartás deficitjét, 15 milliárd forint pedig a bankkonszolidáció ez évi kiadása — világbanki hitel híján —, azért az összeg eléggé mellbevágó. Különösen akkor, ha a GDP-hez mérve számoljuk, hiszen akkor a költségvetési deficit eléri a 9 százalékot. Szabó Iván megnyugtatásként lapunk hasábjain is elmondta, vélhetően az IMF-megállapodást a hiánynövekedés nem zavarja, hiszen nagyrészt nem pazarló kiadásról van szó, hanem egyszerű technikai átcsoportosításról, másrészt reorganizációs kiadásról, harmadrészt pedig a kamatemelés óhatatlan következményéről. Ettől függetlenül azért mindenképpen felmerül a kérdés: ennyire egyszerűen „be lehet adni" a GDP ötszázalékos hiányához korábban mereven ragaszkodó nemzetközi pénzügyi szervezetnek, hogy most kilenc százalékra emelkedett a deficit? Elképzelhető. Ettől függetlenül a magyar gazdaság gondjain az IMF elnéző magatartása sem segít. Úgy tűnik, elérkeztünk ahhoz a hiánymértékhez, amely valóban egyértelműen megakadályozza a gazdaság normális kerékvágásba kerülésének még csak a lehetőségét is. Hiszen a hiányt finanszírozni kell, ha kívülről teszik ezt, nő az eladósodás, ha belülről akarják, emelni kell a kamatokat. Éles kamatversenyt bontakozik ki a bankok és a költségvetés között a forrásszerzésért. Ez egyrészt visszahat a költségvetésre, így magasabb lesz a hiány. Másrészt a gazdálkodók a hitelkamatokat már nem tudják vállalni, ezért vagy fel sem vesznek kölcsönöket, vagy inkábbb csődöt jelentenek és nem fizetnek. A költségvetési hiány miatt szigorítják az adóbehajtást, s elképzelhető, hogy ennek hatására még többen találnak ki új adóelkerülési technikákat. S eközben a kiadási oldalon beüt a krach, hiszen a szociális, közoktatási intézmények egyre kevesebb pénzzel gazdálkodhatnak.

Ma már tehát a költségvetési hiány leszorítása olyan mértékű igény, amely nélkül bizony csak reménykedhetünk abban, hogy egyszer hasonló problémáink lesznek, mint az olasz gazdaságnak. Ráadásul a költségvetési deficit leszorítása olyan intézkedéseket követel, amelyek elsősorban a lakosságot érintik. S a hiány kurtítása érdekében tett intézkedések pedig csak hosszabb távon hozzák meg hatásukat, addig azonban csak a fájdalmas lépéseket érezzük majd. Valóban patthelyzetbe került tehát a gazdaság.

Eközben a múlt héten a kormány elfogadta a kisbefektetői részvényvásárlási programot. Pozitív dolognak értékelhető, hogy sok kisembernek is megadatott a lehetőség: részt vehet a történelmi eseménynek tekinthető — remélhetőleg ilyen mértékben nem megismétlődő — privatizációs folyamatban. S az induláskor pénz nélkül. Más kérdés, hogy élni fognak-e a lehetőséggel, s a megszerezhető százezer forintnyi részvényt egyáltalán lehetőségnek tekintik-e. S egyáltalán érdemes-e élni a krp. nyújtotta előnyökkel? Hiszen ne feledjük, a részvény nem azonos a teljes biztonságot adó államkötvényekkel, s a papír forgathatóvá csak a kvázihitel kifizetése után válik.

Nyilván az sem véletlen, hogy a koncepciót már tavasszal elfogadta a kormány, s mégis csupán most került ismét a kabinet elé. Nyílt titok, hogy még a kárpótlásra, a társadalombiztosításnak sem tudnak elegendő vagyont juttatni. Talán éppen ezért az első évben csak ötmilliárd értékű állami vagyont ajánlanak fel a kisbefektetőknek. Egyes vélemények szerint a krp. nem más, mint a kormányt alkotó koalíciós pártok kiváló választási fogása. Ne feledjük, a program ötszázezer-egymillió ember részvételével számol. Éppen ezért kérdéses, hogy az új kormány sajátjaként értékeli-e majd a kisbefektetői privatizációt, s ott folytatja-e, ahol az előző abbahagyja.

Talán éppen ezért lett volna ésszerű, hogy ekkora horderejű döntésnél kikérjék a parlament beleegyezését is. Már csak azért is, hiszen az előprivatizációról, az mrp.-ről, a lízinges privatizációról, a kárpótlásról a parlament döntött. Talán ésszerű lett volna mindezt a krp. kapcsán is megtenni.

K. M.

Árak, pénzek, aukciók

Aukcióelőzetes avagy: mibe fektessük a pénzünket ősszel?

Mire ezek a sorok megjelennek, addigra nemcsak az aukciós kiállítás zárt be, hanem már a kétnapos BÁV-árverés is befejeződött; a dolgok természete és a szokásos, heti lapzárta azonban úgy hozta, hogy a mostani előzetes eszmefuttatás megírásakor még mindennek előtte vagyok, mire az Olvasó hozzáfér nyomtatásban, addigra mindent tud. Tehát egyfajta megmérettetésnek is kiteszem magam az előzetes latolgatásokkal. Egy hét múlva ugyanitt magam is levonom azokat a következtetéseket, amelyek elengedhetetlenek minden árverés után, és akkor majd írásban is rögzítem tapasztalatokat és az észrevételeket.

Az ékszerek közt (hagyományosan ide tartoznak a kar- és zsebórák, ezüst evőeszközök, szelencék is) összesen négy olyan tétel található, amelynek legalább százezer forint a kikiáltási ára, ami arra mutat, hogy meglehetősen visszafogott a kínálat (vagy a beadói igyekezet) az értékesebb ékszereket illetően. Az okokat keresvén megemlíthetjük az árverőház jól kitapintható árverési üzletpolitikáját az árkategóriákra vonatkozóan. Ez az általános lanyha vásárlási kedv ösztönzésére visszafogott indulási árakat feltételez. A legutóbbi — idén szeptemberi — kétnapos, ékszer-festmény árverés ékszer kategóriájában összesen nyolc tétel indult százezer fölött vagy legalább százezer forintról, közülük kettő megmaradt, egy kikiáltási áron kelt el, a többi 50-100 százalékos emelkedéssel kelt el. A legfeltűnőbb az órák szereplése volt: kevés kivétellel mind megmaradt. Bizonyára ennek hatása is, hogy a most árverezendő zseb- és karórák nagyon kedvező árfekvésből indulnak. Omega, Tissot, Movado 14 karátos arany órák 8—20 ezer közt, platinatokba helyezett, briliánsokkal díszített női órák 48—79 ezer közt lelhetők meg, kedvcsináló kikiáltási áron.

Ami a 14 karátos arany árát illeti, az idén enni megszokott 1300-1500 forint grammonkénti árról indul, és valószínűleg eléri vagy meghaladja a 2 ezer forintot. Az is megszokottá válik, hogy nagyon kevés a 18 karátos arany ékszerek száma, most mindössze három tétel — mindhárom óra — található ebből az értékesebb fémből, de részint a kis tételszám, részint a tétel minősége miatt józerével lehetetlen meghatározni a 18 karátos arany ékszer aukciós árát. Ennél feltűnőbb az úgynevezett antik arany ékszerek (múlt század első fele, körülbelül 6-8 karátos arany, hivatalos fémjelzés nélkül) ára: magas és egyre emelkedőbb tendenciát mutat. Feltételezhetően bécsi, 1840 körüli antik arany karkötő nem egészen 20 g súlyban, 3 tábla karneollal 35 ezer forintról indul. Fémjelzés nélküli antik arany karkötő, 1860 körül készült, 33,6 g súlyú, sérült, javított, mégis 55 ezer forint a kikiáltási ára, ami egyáltalán nem véletlen. Egy hónapja hasonló darab indult a BÁV árverésén almandinnal és gyöngyökkel díszítve 80 ezer forintról: kétszeres licitáron, 160 ezernél ütötték le; 52 g összsúlyú nyaké-fülbevaló-karkötő együttes 1840 körüli antik aranyból 120 ezres kikiáltási árról 170 ezerig szárnyalt. Érdekes szóródást mutatnak az ezüstök. Kikiáltási áruk szerint a grammonkénti 40 forintról 130 forintig széles a spire, 1925-ös prágai cukortartó. Végül érdemes szólni egy foglalatlan, szép, csiszolt briliánsról amely 0,70 ct súlyban, 86 ezer forintos kikiáltási árról indul. Ide az a megjegyzés kívánkozik, hogy nem lehetetlen: néhány öt számjegyű kikiáltási árú tétel (sikeres licitversenyt befutva) a leütéskor megelőzi egyét hat számjegyű tételtársát.

Mert nem győzöm visszatérően hangsúlyozni, hogy a sikeres, magas, többszörös licitáron való leütés a leggyakrabban a jól megválasztott kikiáltási ár függvénye. Ami pedig minden esetben alapos elemzőmunkát kíván.

A korábbiakhoz képest nagyszámú, összesen 40 tételnyi szőnyeg vár a licitálókedvű vásárlókra. Kivétel nélkül 19. század végi és 20. század eleji darabok, iráni, türkmén, kaukázusi és kisázsiai műhelyekből kerültek ki. Szőnyegeket illetően vagyok a legnehezebb helyzetben, ha befektetési tanácsot kell adnon, ugyanis szőnyegeknél esik meg a leggyakrabban, hogy a vásárló a mérhető és mérhetetlen minőségi ismérvek ellenére a saját tetszésindexe szerint választ. Ilyenkor kárba veszett fáradság mindenféle egzakt kategória felemlegetése: a gyapjú- vagy pamut- (esetleg selyem-) fonál, a növényi vagy anilines színezés, a szenné vagy gördesz csomózás, a négyzetcentiméterre eső csomószám, a származás helye és az életkor. Tapasztalatom szerint, ha valaki beleszeret egy szőnyegbe, akkor nincs mit tenni. Sem le-, sem pedig rábeszélni nem lehet és nem is érdemes. Ezért most nem arról adok számot, hogy szerintem melyek a legszebb és legértékesebb darabok (egyebek közt azért sem, mert magam is óhatatlanul szubjektív lennék a számomra rokonszenvesebb darabok javára), hanem csak azt jegyzem meg, hogy alacsony árkategóriából induló tételek 4-4,5-8-8,7 ezer forintos kikiáltási árról könnyen beérhetnek a több tízezer forintos kategóriába, a legértékesebbnek tartott, 150 ezer forintos indulóárú, 135x200 cm-es iráni szőnyeg (amely egyébként valóban szép) pártában maradhat. Ez történt szeptemberben egy [illegible] réseken egyébként nagyon kedvelt — kaukázusi szőnyeggel, hasonló indulóáron. De miután minden megtörténhet, az is elképzelhető, hogy akár kétszeres licitáron fog elmenni.

Glatz Oszkár: Jancsi felolvas. Olaj-vászon, 80x60 cm. Kikiáltási ára 180 ezer forint. Az ehhez hasonló témájú és méretű Glatz-képek idén tavasszal 120 és 440 ezer forint közt keltek el a BÁV árverésén

A festménykategóriában 53 tétel indul, köztük öt védett darab. A legmagasabb indulóár 250 ezer forint, összesen hét tétel kikiáltási ára éri el vagy haladja meg a 100 ezer forintot, a tételek nagy többsége tehát a 10 és 100 ezer közti sávban található. Most kivételesen nem a legmagasabb induló- és a várhatóan legmagasabb leütési árakat elérhető tételeket említeném, a mellékelt táblázatban amúgy is helyet kapnak. Inkább azt tenném szóvá, hogy Derkovits-ceruzarajz 12 ezerről, Dorrói indul akkor, amikor Pörge Gergely, Szüle Péter és mások festményei 15-25 ezer forintos kikiáltási árral büszkélkedhetnek. Nem lehetetlen, hogy leütéskor megfordulnak ezek az arányok.

Összesen tíz bútortétel vár vásárlóra, köztük egy hatdarabos garnitúra. E bútorok kivétel nélkül a múlt századból, illetve századunk elejéről valók, a katalógusban olvasható meghatározásuk sajnos elég sok bizonytalanságról tanúskodik. Még az aránylag jól orientáló meghatározások is valamelyes tanácstalanságot árulnak el, de lehet, hogy csak a megfogalmazás ügyetlensége érhető utol. Mert ha nyomtatásban az szerepel, hogy „biedermeier, 1820 körül", az készpénz. Ám ha a meghatározás így szól: „biedermeier stílusban", akkor nem lehet tudni, hogy valóban biedermeier korabeli darabra gondolt a meghatározást végző szakértő, vagy egy, a múlt század második felében, esetleg századunk elején készült, a biedermeiert utánzó stílusú darabra. Egy megközelítő évszám esetleg segítség lehetne a vásárlónak.

Műtárgyak hosszú sora, több mint 80 tétel zárja az árverést, a lehető legkülönbözőbb műfajokból. Fegyverek, ezüst dísz- és használati tárgyak, porcelánok, gyertyatartók, vázák, kisplasztikák, keleti régiségek sora követi egymást. Ha mégis érdemes kiemelni valamit, akkor a szép számú Zsolnay-kollekció egyik, arany-lila fémlüszteres dísztálja legyen az 1902-ből: véleményem szerint a 40 ezer forintos kikiáltási árnak még a kétszeresén sem lenne rossz vétel; hasonlóképpen a szecessziós falitálhoz, amely 45 ezerről indul. További ságerek: egy 1750—60 körüli meisseni tányér, valamint egy 1830 előtti bécsi porcelán emlékcsésze 25, illetve 12 ezer kikiáltási árral. Ebben a kategóriában még [illegible] pétervárott gyártott bronz kandallóóra indul a legmagasabbról annak jeleként, hogy a kelet—nyugati karavánutak tekintetében Magyarországon keresztül vezetnek.

Tétel	Kikiáltási ár (ezer Ft)
14 K női szolitergyűrű, 3,7 g, 2,30 ct bril	150
Platina női gyűrű, 4,6 g, 1,80 ct bril, 0,10 ct zafir, modern szovjet	300
Antik arany szelence, 19. sz. közepe, 93,6 g	150
Foglalat nélküli briliánsok, 0,70 ct	86
Platina női karóra csattal, 1,00 ct bril, 15 köves svájci anker, 1935	79
Kajzeri imaszőnyeg, pamut gördesz, 140x217 cm, 19. sz. vége	67,5
Afgán szőnyeg, gyapjú szenné, 150x245 cm, századforduló	95
Siráz szőnyeg, gyapjú szenné, 136x190 cm, Kaskáj, 20. sz. eleje	11
Kirmán szőnyeg, gyapjú gördesz, 135x200, irán, századforduló	150
Barabás Miklós: Férfiképmás (o-v) 85x67, 1843	150
Egry József: Kabinok a Balaton-parton (o-k), 92x70, védett	180
Iványi Grünwald Béla: Reggeli a szabadban (o-v) 70x100	80
Magyarországi festő (18. sz.): Órangyal (o-v) 35x18, védett	100
Német festő (18. sz.): Tájkép katonai táborral (o-v) 61x72, védett	250
Scheiber Hugó: Cigarettázó nő (vt-k) 58x44	60
Emeletes szalonszekrény, paliszander borítás, 19. sz. vége	240
Írókomód, dió- és diógyökér borítás, magyar, 1820-30	95
Hatdarabos ülőgarnitúra biedermeier stílusban (kanapé, 2-2 fotel és szék, asztal)	300
Írószekrény, dió- és cseresznyefa borítás, XVI. Lajos-stílusban	250
Ezüst füstölő, 18. sz., 1436 g	140
Bronz kandallóóra, Szentpétervár	270
Festett porcelánfigura, Meissen, 20. sz.	120
Meisseni porcelántányér, 1750—60	25
Fedeles levesestál, Herend, 1871	20
Bronzszobor márványtalpon	180
Kerámiatondó, Zsolnay, 1936	150
Tükör, aranyozott rokokó keretben, 18. sz. vége	80
Tőr, faragott elefántcsont tokban, Japán, Meidzsi-kor (1880—1900)	80

Mához egy hétre bizony mindannyian bölcsebbek szünk.

Kenessei André

VAN, AKI A JÓT OLCSÓN SZERETI

A három legnagyobb olasz csempegyár termékeiből választhat. Olasz kádak minden színben és méretben, komplett garnitúrák, zuhanyfülkék, csaptelepek, sarokkádak, **uszodai burkolatok és annak elemei,** csemperagasztó és színes fugázók, „SOFA" ablakok, ajtók. Egyes padlólapok 10—40% engedménnyel. Viszonteladókat kedvező árakkal és választékkal szolgálunk ki.

GMK Várhidi

ÉPÍTŐANYAG- ÉS FÜRDŐSZOBA-FELSZERELÉS
H-1171 Budapest, Péceli út 155.
Telefon: (36) 1-158-4275
Fax: (36) 1-158-4274

Kiadó a Belvárosban
— Bp. V., Dorottya u. 8. V. em. — több szobából álló, telefonos, összesen 277,4 m² alapterületű helyiség.
IRODÁNAK IDEÁLIS!
Érdeklődni lehet munkanapokon: 9—16 óráig.
Telefon: 149-6124, Szabó Éva
11 483 MH

FLOTT-TRANS Kft.

autódaruzás, 16—140 t
fuvarozás 6—22 t
földmunka, gépköltöztetés
Telefon: (06-1) 122-9077
(06-60) 363-288
(06-74) 312-776
Tel./fax: (06-74) 316-795
SZUPER ÁRAK!
MH 10 936

Verdienen Sie Geld!
Machen Sie sich in der Werbebranche selbständig. Deutsche Firma verkauft bestehende Verträge in Ungarn und das Know-How. Einzelheiten: S+S Werbung, Birkleinweg 34 a, D-95680 Bad Alexandersbad.
11 608 MH

A Magyar Nemzeti Bank ellenőrzési főosztálya felvételre keres felsőfokú szakirányú végzettséggel és szakmai, vagy nagy számviteli gyakorlattal rendelkező 30—45 éves korú munkatársakat belső ellenőrzési feladatok ellátására.
Bérezés megegyezés szerint.
Jelentkezni lehet: részletes önéletrajz beküldésével, Magyar Nemzeti Bank személyügyi osztály 1850 Budapest
11 179 MH

Miskolcon,
a 3-as főút mellett — 2693 m²-es területen levő — kétszintes irodaház eladó
Érdeklődni:
(46) 351-411, 327-518
MH 11 470

VENTURI Designer GM on behalf of Nádasd—Katafa Mayor's Office invites to tender general contractors for the implementation of sewage treatment plant for Nádasd—Katafa communities.
Capacity of the plant is 250 m³/day wit deep air injection.
Tender Document is the background of the bid, and it may be purchased upon payment of a non refundable fee of 30 000 HUF + V. A. T. Remittances shall be made to the account of Nádasd Local Government with OTP Körmend number 479-98038/855-421425. Tender Documents are available on presentation of the receipt for the effected remittance from Nádasd Mayor's Office (9915 Nádasd, Kossuth u. 101.).
No compensation is paid for the bids.
Deposit: 100 000 HUF.
Tenders have to be received at the latest on 12th January, 1994, at 10.00 a. m. local time.
Address: Mayor's Office, Nádasd.
Tenders will be opened on 12th January, 1994, at 11.00 a. m. local time.
Address: as above.
Results will be declared on 20th January, 1994, at 10.00 a. m. local time.
Address: as above.
Tenders must be received in sealed envelope bearing code-name "Sewage Teatment Plant for Nádasd—Katafa" and containing the real name of the tenderer at the above address before the deadline indicated above.
VENTURI Design GM
11 379 MH

A XXII. KERÜLETBEN, 1725 M²-ES TELKEN, 660 M²-ES HASZNOS ALAPTERÜLETŰ, RAKTÁRAKBÓL, MŰHELYEKBŐL, IRODÁKBÓL ÉS SZOCIÁLIS HELYISÉGEKBŐL ÁLLÓ, 1990-BEN KORSZERŰSÍTETT ÉPÜLET, (PINCE, FÖLDSZINT, PADLÁSTÉR) AZ M-0-S AUTÓPÁLYA KÖZVETLEN KÖZELÉBEN, 5 DIGITÁLIS TELEFONVONALLAL, MINDKÉT OLDALON KAMION ÉS TEHERAUTÓ BEÁLLÁSI LEHETŐSÉGGEL
ELADÓ
ÉRDEKLŐDNI A 269-1177/121 TELEFONSZÁMON LEHET

A SZOLNOK PROJEKT Befektetési, Tanácsadó és Vagyonkezelő Részvénytársaság (5000 Szolnok, Mária út 10.) igazgatósága értesíti tisztelt részvényeseit, hogy 1993. november 30-án, kedden 14 órakor közgyűlést tart az 5000 Szolnok, Mária út 10. alatti, I. emeleti tanácstermében.
A közgyűlés napirendje:
1. Az alapító okirat módosítása.
2. Tisztségviselő választása, díjazásának megállapítása.
3. Egyéb kérdések.
A szavazati jog gyakorlásának feltétele, hogy a részvényesek részvényeiket — a közgyűlést megelőzően legalább 3 nappal — az 5000 Szolnok, Mária út 10. alatt letétbe helyezzék.
SZOLNOK PROJEKT Rt. igazgatósága
11 496 MH

180 M²-ES BELVÁROSI, DUNA-PARTI IRODA ÉS ÜZLETHELYISÉG 3 ÜZLET, VALAMINT 9 IRODAHELYISÉG (2 LÉGKONDÍCIONÁLT) 12 BELVÁROSI TELEFON, 2 FAXVONAL
KIADÓ
MULTIMEDIA KFT
269-1177

A SAS-HEGY ALJÁBAN EXKLUZÍV KIVITELEZÉSŰ TÁRSASHÁZI LAKÁSOK, 3 LAKÁSOS TÁRSASHÁZBAN LEKÖTHETŐK
A lakások egyszintesek. A nappaliban márványkandalló, a konyha igényes konyhabútorral, kerámialapos tűzhellyel berendezett, valamint a fürdőszoba teljesen felszerelt. A házban üveglift kerül beépítésre. A lakásokhoz garázs tartozik. Vételár lakásonként 20,7 millió forint, mely tartalmazza a garázs vételárát, valamint az áfát és a telekhányadot. A fizetés hat részletben történik.
Jelentkezni a Stúdió Ingatlanügynökségnél lehet: Bp. VI., Bajcsy-Zsilinszky út 51. II. 6. Tel.: 132-3748, 132-2754
11 347 MH

A Patyolat Somogyi Textiltisztító és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság
pályázatot hirdet
a Siófok, Fő utca 45—47. alatti 214 m² alapterületű üzlethelyiségének — egyben vagy megosztott részeiben történő — bérleti jogának tíz évre történő eladásra vagy az ingatlanok eladására. Az ingatlan központi fekvésű, teljesen közművesített. Ajánlatot írásban a Patyolat Somogyi Textiltisztító és Szolgáltató Kft., Kaposvár, Dombóvári utca 1. címre kérjük benyújtani. Érdeklődni a (82) 417-230-as és a (82) 418-004-es telefonon lehet. A pályázat kiírója a pályázatot eredménytelennek minősítheti. **Pályázati határidő:** 1993. november 10.
MH 11 348

A VENTURI Tervezői Gm (Veszprém) a Nádasd—Katafa községek önkormányzatainak megbízásából nyilvános, egyfordulós versenytárgyalást hirdet
NÁDASD—KATAFA
települések
SZENNYVÍZTISZTÍTÓ TELEPÉNEK GENERÁLKIVITELEZÉSBEN
történő megvalósítására.
Telep kapacitása: 250 m³/d, mélylégbefúvásos levegőztetéssel.
Az ajánlattétel alapja a kiírási dokumentáció, melyet 30 000 Ft + áfa nevezési díjnak (vissza nem térítendő) a nádasdi önkormányzat OTP-nél (körmendi fiók: 479-98038. sz.) vezetett 855-421425 sz. költségvetési számlára történő befizetésének igazolása után az ajánlattevők átvehetnek a Nádasdi Polgármesteri Hivatalban (9915 Nádasd, Kossuth u. 101.).
Az ajánlatokért térítési díjat nem fizetünk.
Letéti díj: 100 000 Ft.
Az ajánlatok benyújtásának határideje: 1994. január 12-én 10 óra.
Helye: Polgármesteri Hivatal, Nádasd.
Az ajánlatok felbontásának időpontja: 1994. január 12-én 11 óra.
Helye: ugyanott.
Az eredményhirdetés időpontja: 1994. január 20-án 10 óra.
Helye: ugyanott.
Az ajánlatokat zárt borítékban „Nádasd—Katafa szennyvíztisztító telep" jeligével ellátva kell benyújtani a megjelölt helyen és időpontig.
VENTURI Tervezői Gm.
11 378 MH

Olajfestmények.

221. Jankovich Béla. Tanulmány. Eladó.
222. Ilosvay. Tanulmány. Eladó.
223. Reich Zsuzsika. Vázlat. Nem eladó.
224. Schmidt. Tanulmány. Eladó.
225. Koperniczky. Tanulmány. Eladó.
226. Gróf Zichy József. Tanulmány. Eladó.
227. A pozsonyi egyetem felavatása. Vázlat. Eladó.
228. Szapáry grófnő. Tanulmány. Eladó.
229. Kazacsay. Tanulmány. Eladó.
230. Kumlik alpolgármester. Tanulmány. Eladó.
231. Gyermekarckép. Vázlat. Magántulajdon.
232. Podjukl Ernő arcképe. Magántulajdon.
233. Neusiedler. Tanulmány. Eladó.
234. Dr. Balogh Jenő. Tanulmány. Eladó.
235. Pollák Manó építész. Magántulajdon.
236. Klebelsberg Sarolta grófnő. Magántulajdon.
237. Pollák Manóné. Magántulajdon.
238. Kerészi rektor. Tanulmány. Eladó.
239. Gyermekarckép. B. T. Magántulajdon.
240. Bálint Péter arcképe. Magántulajdon.
241. Gaál Gaston. A Nemzetgyülés tulajdona.
242. Schioppa Lorenzo pápai nuncius. A közoktatásügyi minisztérium tulajdona.
243. Dr. Vass József. A közoktatásügyi minisztérium tulajdona.
244. Huszár Károly. A közoktatásügyi minisztérium tulajdona.
245. Prihradny János. Magántulajdon.
246. Bárczay Éva. Magántulajdon.
247. Vermes alispán. Tanulmány. Eladó.
248. Unger Richárd. Magántulajdon.
249. Brolly Tivadar polgármester. Tanulmány. Eladó.
250. Bárczay Erzsébet. Magántulajdon.
251. Pollner prorektor. Tanulmány. Eladó.

193. Mosónők. Dr. Hedry Aladár tulajdona.
194. Fiatal leány. Az állam tulajdona. Nem eladó.
195. Eső után. A gróf Andrássy Dénes-alap tulajdona. Nem eladó.
196. Leány korsóval. beczkói Biró László tulajdona.
197. Látogatás. Vermes József tulajdona.
198. Szürke hangulat. Eladó.
199. Tanulmányfej. Rajz. Eladó.
200. Női fej. Rajz. Eladó.
201. Spanyol nők. Magántulajdon.
202. Bánat. Eladó.
203. Gomba csendélet. Eladó.
204. Fiatal leány. Eladó.
205. Leánytanulmány. Eladó.
206. Cigányok. Eladó.
207. Spanyol leány. Eladó.
208. Cigányleány. Eladó.
209. Vázlat a tejesleányhoz.
210. Mosónők a vízparton. (Vázlat.) Eladó.
211. Vásárosok. Eladó.
212. Krisztus. (Vázlat.) Eladó.
213. Magdolna. Eladó.
214. Komédiásnők. Eladó.
215. Leány két korsóval. Eladó.
216. Cigányleány. Magántulajdon.
217. Arcképtanulmány. Eladó.
218. A mezőn. (Vázlat.) Eladó.
219. Tanulmány az esti imához. Eladó.
220. A kertben. Eladó.

V. TEREM.

GLATZ OSZKÁR MŰVEI

A művész ezen gyűjteményes kiállításon mint arcképfestő, az utóbbi három év alatt készült műveit mutatja be első izben a nyilvánosságnak.

Műcsarnok 1923. őszi kiáll. anyt.

MDK

Glatz Oszkár

Falu végén, of.

Rozsály tetején, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll.kat. 1912.
98 l.

MDK

Glatz Oszkár

Apó és unoka, of.

Nagy. Művészetért kiáll. r.Mucs. 1940. febr. 12. 1.

MDK

Glatz Oszkár
festő

művei a berlini Tárlaton

÷ Magyar művészek grafikai tárlata
Berlinben.
Grafikai Szemle 1908 évf. 3-ik 64 l.

MDK

Glatz Oszkár

Illusztr. Brodi Sándor Ezüst kecske c.művéhez

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.

3 l.

Glatz Oszkár
festőművész

* **(A genfi művészeti kiállítás.)** A genfi *Musée d'Art et Histoiresben* a Népszövetség főülésének ideje alatt bemutatandó magyar képző és iparművészeti kiállítás anyagának kiválogatását már megkezdték. A *Magyar Országos Képzőművészeti Tanács* külföldi kiállítási bizottsága pénteken délután a *Nemzeti Szalonban Majovszky* Pál dr. elnöklésével ülést tartott, amelyen megjelent a genfi magyar külügyi képviselet részéről *Baranyai* Zoltán dr. követségi tanácsos is. A bizottság ülésén résztvettek továbbá: *Tihamér* Lajos dr., *Gerevich* Tibor dr., *Glatz* Oszkár, *Györgyi* Kálmán, *Helbing* Ferenc, *Iványi Grünwald* Béla, *Nádler* Róbert, *Róth* Miksa, *Róna* József és *Szentgyörgyi* István. Az ülés előadója *Déry* Béla volt. A bizottság a beérkezett művészeti anyag elbírálása után annak kiegészítését határozta el. A záróülést augusztus 13-án tartják. A kiállításra kerülő képeket, szobrokat és iparművészeti tárgyakat augusztus 14-én indítják útnak. 5

Budapesti Hirlap
1929 VIII 4

Kiadás után

2. sorsz. Iroda minta. — Pallas nyomda, Budapest.

Glatz Oszkár
festőművész

A barcelonai világkiállításon Grand Prix-vel tüntették ki kiállított művét.

Nemzeti Újság
1930.II.12.

Glatz Oszkár

festőművész

Magyar-olasz kiállitás - Művész otthonban Rákóczi ut 72 sz.a. - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.VI.5.

43. Készül a babaruha.
44. Munka.
45. Kötő leány.
46. Libapásztor.
47. Templombamenő.
48. A kedvenc.
49. „A festő inas."
50. Vízhordó.
51. Befűzés a tűbe.
52. Anyaság.
53. Hazafelé.
54. Libapásztor.
55. Nagyanya unokájával.
56. Kukoricaszárítás.

KMTárs. A nő a művészetben. 1936.

57. Leány macskával.
58. Ájtatos óra.
59. Szappanbuborék.
60. Vízhordók.
61. Mária-leány.
62. Birkapásztor.
63. Leány tyúkkal.
64. Koszorúzás.
65. Falusi művész.

ttás.

AR - MANNHEIMER GUSZTÁV: Ámor és

Szobrok.

GYÖRGYI ISTVÁN: Leány teknőccel. Bronz.
LEK: Táncosnő. Bronz.
EDE: A nő. Bronz.
AS ZOLTÁN: Tanulmányfej.
EDE: G. S.-né arcmása. Bronz.
'GYÖRGYI ISTVÁN: Fürdés után. Bronz.
'OR JÁNOS: Vízhordó leány. Bronz.
ÉLEK: Táncosnő. Bronz.

A folyosón:

Ó KÁROLY: A vízhordó leány. Tempera.
Ó KÁROLY: Toilette.

III. TEREM.

Festmények.

BOLDIZSÁR ISTVÁN:

GLATZ OSZKÁR

35. Öreg paraszt, olajf.
36. Birkanyírás, olajf.
37. Csizmadia, olajf.
38. Vasárnap, olajf.

Nemzeti Szalon

Magyar nép
1940 febr.-márc.

det, a magyar városokat és a magyar népet. Szerény kísérlet
kiállítássorozat, hogy a főváros kiállításokat látogató, tehát kulturált rétegei számára közelebb hozzuk vidéki városaink és népünk életét. Ennyiben van időszerű jelentősége kiállításainknak.

Nem mulaszthatjuk el, hogy ezen a helyen is hálás köszönetünket ne fejezzük ki *Hallóssy István* Őméltóságának, az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal lelkes és nagyszerű vezetőjének. A kiállítássorozat megrendezése — a *Budapest Télen* akció kapcsán — az ő ötlete volt, de az ötlet tényleges megvalósítását is a legmesszebbmenő áldozatkészséggel és szeretettel támogatta.

Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület.

Glatz Oszkár
93. Jézus születése. Olajf. 10.000

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll.
1926.

Jász - Nagy - Kun - Szolnok megye III. 179

Glatz Oszkár

Tájkép Wallisból, olaj.

Nemzeti Szalon 1930 márc.-ápr.

Nemzetközi Alpin Képkiállítás.

Glatz Oszkár

1872 –.

KMTárs. 1940. A gyermek

Birkozó fiúk, Szépm. Mur

GLATZ OSZKÁR:

130. Uzsonna.
131. Öreg apó unokájával.
132. Libapásztorok.
133. A fülfüggő.
134. Kis libapásztorok.
135. Fürdő gyermekek.

Vasárnapi fésülés

Alvó leány

A

Glatz Oszkár

1933 feb-márc Kiáll-

X. 10. Pihenő csikós
X. 13. Mènes

Klebelsberg emlèkkiáll Mücsarnok

A kiállítás megtekinthető:

1988. június 4.-július 28-ig,

naponta: 10-18 óráig

Felvilágosítás:
Telefon: 800-777
Telex: 22-9298

GLATZ OSZKÁR
(1872-1958)

Glatz Oszkár a nagybányai hagyományok méltó folytatója, a magyar finom naturalizmus egyik meghatározó egyénisége, aki évtizedekig festett a Nógrád megyei Bujákon.
Megejtette a táj varázsa, az emberek meghittsége és a Bujákon ma is élő gazdag népviselet. A falusi hétköznapok egyszerű és ősi örömeit ábrázolta, megörökítette a Cserhát lankáit, a szántóvető, a kukoricaszár vivő, a kaszafenő alakját és a tiszta tekintetű, pirospozsgás arcu gyermekeket. Rajzi erő, finom színvilág és együttérző humánum jellemzi művészetét.

Glatz Oszkár képzőművészetünk egyik ma is ható mértéke, nem csökken közönsége, mert a harmóniát, belső békét és erkölcsi tartalmú szépséget sugározza az embereknek.

A kiállítás külön érdeme, hogy a bemutatásra kerülő képek és a "Bujáki vasárnap" népviselete, múlt és jelen, élet és festészet között szoros és folyamatos az összetartozás.

/Losonci Miklós/

A Magyar Szénhidrogénipari Kutató-Fejlesztő Intézet

a

Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja

valamint

Buják Község Tanácsa

meghívja Önt

1988. június 3-án 15^{h}-ra
a Sziráki Kastély Galériába

GLATZ OSZKÁR
emlékkiállításának megnyitására.

A kiállítást megnyitja

POGÁNY Ö. GÁBOR
a Magyar Nemzeti Galéria
ny. főigazgatója

Glatz Oszkárné

NEMZETI SZALON
1894

GLATZ·OSZKÁR·ÉS WILDNER·MÁRIA MŰVEINEK·KOLLEKTIV·KIÁLLITÁSA·1910

GLATZ · OSZKÁR · ÉS WILDNER · MÁRIA MŰVEINEK · KOLLEKTIV · KIÁLLITÁSA · 1910

NEMZETI SZALON

ÁRA 60 FILLÉR

Ltsz.6712.

LÉGRÁDY TESTVÉREK BUDAPEST
V., VÁCI-KÖRÚT 78. SZAM ::

A NEMZETI SZALON TISZTIKARA:

ELNÖK:

GRÓF ANDRÁSSY GYULA, v. b. t. t.

ALELNÖKÖK:

MOLNÁR VIKTOR, közokt. államtitkár

RÓNA JÓZSEF szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Egyesülete elnöke.

IGAZGATÓ:

DÉRY BÉLA

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

BRUCK MIKSA GLATZ OSZKÁR KACZIÁNY ÖDÖN

KÉZDI-KOVÁCS LÁSZLÓ jánoshalmi NEMESS MARCEL, kir. tan.

MŰTÁROS:

RUBOVICS MÁRK

PÉNZTÁROS:

WEISER KÁLMÁN

ÜGYÉSZ:

DR. KÉPESSY JÓZSEF.

GLATZ OSZKÁR FESTMÉNYEI

		Kor.
1	A mese	ára 2600
2	Virágos rét	„ 1000
3	Vitorlások	„ 1000
4	Benno	(magánt.)
5	Tükrözés	ára 1500
6	Eső után	„ 900
7	Esti hangulat	„ 700
8	Oláh asszony utban a templom felé	„ 1000
9	Gyermekek a gyümölcsösben	„ 500
10	Késő ősz	„ 600
11	Patak mellett	„ 700
12	Befagyott patak	„ 800
13	Szikora György	„ 900
14	Cserjés cigányokkal	„ 800
15	Tölgyek ősszel	„ 900
16	A „sülyedés“	„ 900

		Kor.
17	Őszi reggel --- --- --- --- --- ---	ára 600
18	Magvető --- --- --- --- --- ---	„ 500
19	Csalamádét hordó legény (tanulmány)	„ 400
20	Domboldal birkákkal--- --- --- ---	„ 800
21	Kert diófákkal --- --- --- --- ---	„ 900
22	A bujáki dombok --- --- --- ---	„ 1300
23	A bujáki erdő --- --- --- --- ---	„ 1300
24	Fogarasi táj --- --- --- --- ---	„ 800
25	Pillantás a királykőre--- --- ---	(magánt.)
26	Pillantás a felső törcsvári vámra	--- ára 900
27	Tölgycsoport --- --- --- --- ---	„ 600
28	Somogyi dombvidék --- --- ---	(magánt.)
29	Zichy Kázmér és Eszterházy László grófok arcképe --- --- --- ---	(magánt.)
30	Burchard Bélaváry Conrád ur arcképe --- --- --- --- --- --- ---	(magánt.)
31	Trautmannsdorf gróf arcképe ---	--- (magánt.)
32	Keglevich Miklós gróf arcképe	--- (magánt.)
33	Fiáth báró arcképvázlata--- ---	--- (magánt.)
34	Zichy István gróf arcképe ---	--- ára 300
35	V. I. urhölgy arcképe --- --- ---	--- (magánt.)
36	Delelő csorda (vázlat.) --- ---	--- (magánt.)
37	Balatoni táj --- --- --- --- ---	--- (magánt.)
38	Őszi reggel I. --- --- --- ---	--- (magánt.)
39	Nyárfák a Balaton partján ---	--- (magánt.)

Kor.

40 Birkák --- --- --- --- --- --- --- (magánt.)
41 G. F. úr arcképe --- --- --- --- (magánt.)
42 G. M. úrhölgy arcképe --- --- --- (magánt.)
43 R. J. úr arcképvázlata --- --- --- (magánt.)
44 Vadászarckép --- --- --- --- --- (magánt.)
45 Gyermekarckép --- --- --- --- --- (magánt.)
46 Fésülködő leány --- --- --- --- --- ára 900
47 Mosdás közben --- --- --- --- --- „ 800
48 Gyermekarckép --- --- --- --- --- (magánt.)
49 Országut --- --- --- --- --- --- (magánt.)
50 Bányászok reggeli imája --- --- --- ára 4000
51 J. E. urhölgy arcképe --- --- --- (magánt.)
52 S. S.-né urh. arcképe --- --- --- --- (magánt.)
53 Parasztarckép --- --- --- --- --- ára 800
54 Balaton partján játszó gyermekek (magánt.)
55 Vázlata --- --- --- --- --- --- --- (magánt.)
56 Ebéd --- --- --- --- --- --- --- (magánt.)
57 Gémes kutnál delelő csorda --- (magánt.)
58 Máramarosi táj --- --- --- --- --- (magánt.)
59 Junius a fogarasi határhegyeken --- (magánt.)
60 A Balaton partján delelő csorda --- ára 4000
61 I. L. urh. arcképe --- --- --- --- (magánt.)
62 A velencei tó partján --- --- --- ára 2000
63 Velencei tórészlet --- --- --- --- (magánt.)
64 Nagyapó unokájával --- --- --- --- (magánt.)

		Kor.
65	Viharos hangulat	ára 500
66	Kanalazó gyermek	„ 800
67	A Buçeç	„ 800
68	Oláh kis leány	(magánt.)
69	Fonó román asszony	ára 500
70	Terefere	(magánt.)
71	Erdélyi táj	ára 700
72	Pillantás a román határról	„ 500
73	Hegyi táj birkákkal	„ 700
74	Varró palócasszony	„ 800
75	Önarcképvázlat	(magánt.)
76	Bujáki falurészlet I.	ára 800
77	A falu végén	„ 800
78	A felhős Buçeç	„ 900
79	A kövek	„ 1200
80	A tótszög	„ 500
81	A vicárius völgye	„ 800
82	Bujáki falurészlet II.	„ 500
83	Libát hajtó leány	„ 500
84	A bujáki vár	„ 1000
85	A bujáki plébános arcképe	(magánt.)
86	A csapón	ára 700
87	Tájkép	„ 700
88	Kert tányérvirággal	„ 500
89	Esős hangulat	„ 500

		Kor.
90	A fehéres	ára 600
91	Vasárnap	„ 500
92	Leánytanulmány	„ 300
93	Csalamádét hordó legény	„ 1800
94	G. M. úrhölgy arcképe	(magánt.)
95	B. E. úrhölgy arcképe	(magánt.)
96	R. J. úr arcképe	(magánt.)
97	Tanulmányfej	ára 150
98	Solovestru háza	„ 700
99	Csikók	„ 1200
100	Vadorzó lesben	(magánt.)
101	Vila	(magánt.)
102	Tavaszi táj	(magánt.)
103	Partszakadás	ára 400
104	Velencei halász	„ 400
105	Olvasó gyermek	„ 500
106	Kopasz tölgy	„ 900
107	A szárszói templom	„ 240
108	Varrónő	(magánt.)
109	Schranz János ev. lelkész arckép-vázlata 81-ik évében	(magánt.)
110	Leányok (tanulmány)	ára 500
111	Tehenek (tanulmány)	„ 250
112	Képvázlat I.	(magánt.)
113	„ II.	(magánt.)
114	Vázlat	(magánt.)

WILDNER MÁRIA FESTMÉNYEI

		Kor.	
115	Sárga rózsák I.	ára	500
116	Sárga rózsák II.	(magánt.)	
117	Őszi rózsák	ára	400
118	Harangvirágok	„	500
119	Csendélet	(magánt.)	
120	Anemonák	(magánt.)	
121	Mezei virágok I.	ára	500
122	Rubens másolat	„	2000
123	Mezei virágok II.	„	600
124	Gyümölcs-csendélet	„	400
125	Szegfük	„	500

GLATZ OSZKÁR RAJZAI

		Kor.	
126	Esti hangulat	(magánt.)	
127	Ebéd	ára	400
128	Az Akadémia-utca	„	300
129	A Chiem-tó	„	240
130	Tájkép	„	240
131	El. M. úrhölgy arcképe	(magánt.)	
132	R. E.-né úrhölgy arcképe	(magánt.)	
133	Országut	(magánt.)	

		Kor.	
134	Tanulmány ex libris	ára	200
135	Falurészlet	„	200
136	Somogyi táj	„	200
137	Petér	„	240
138	R. L. arcképe (ceruza)	(magánt.)	
139	Az örkényi Lager (ceruza)	ára	60
140	Birka-tanulmány (ceruza)	„	50
141	Vassily	„	60
142	Öreg varrónő	„	300
143	Uzsonna	„	200
144	Balatoni táj	(magánt.)	
145	Országút II.	(magánt.)	
146	Déli hangulat	(magánt.)	
147	Palóc menyecske	(magánt.)	
148	Parasztgyerek	(magánt.)	
149	Tölgyek	(magánt.)	
150	Burchard Bélaváry C. arcképe	(magánt.)	
151	Este	(magánt.)	
152	Olvasó öreg úr	(magánt.)	
153	Fonó asszony	(magánt.)	
154	Arckép	(magánt.)	
155	Női arckép	(magánt.)	
156	Cs. J. úr arcképe	(magánt.)	
157	Oláh legény	ára	200
158	Disznók (tanulmány)	(magánt.)	

		Kor.
159	Falusi borbély, kőrajz --- --- --- ára	30
160	Kapáló, kőrajz --- --- --- --- --- „	30
161	Olvasó leányka --- --- --- --- ---	(magánt.)
162	M. P. arcképe „ --- --- ---	(magánt.)
163	M. B. arcképe „ --- --- ---	(magánt.)
164	Leány babával (ceruza) magánt. ---	(magánt.)
165	Plakát --- --- --- --- --- --- --- ára	200

Egyházi festmények
műintézete
Budapest

Glatz Oszkár

becsi magy. kiáll. -

Künstler Wien 1937.

M. kir. vallás- és köz

18.769/1939. szám.

III.ü.o.

Értesítem

évi január hó 22.-én kelt

Kirschenbaum Gusztáv tetőf

kizárta, a 3008/1939.számú

Ezt tudomá

Budapest,

Glatz Oszkár

Festőnüvé-
nek gyűjt.
kiállításának
kataloguna
Bratislava
1930.
nov.-dec.

Glatz Oszkár

2.	Dieťa s fujarou - Furulyázó gyerek	9.000·—
3.	Na kraji Hortobágyu - Hortobágy szélén	12.000·—
4.	Časť dediny - Falurészlet	5.000·—
5.	Chlieb s maslom - A vajaskenyér	6.000·—
6.	Záušnice - A fülbevaló	6.000·—
7.	Krajina - Tájkép	6.500·—

revnosfou. **Rudnay Gyula** v svojich dielach dáva hlas utlumeným hlbkám, tichým a hlbokým tónovým krásam. **Márk Lajos** vyjadruje umnou snadnosfou svoj svet. obzor. **Herman Lipót** je tiež zvláštnou osobnosfou a zaodieva svoje myšlienky do maliarskeho rúcha. — **Pécsi Pilch Dezső** predstavuje nám zvláštne umenie. Najspletilejšie tvary života zjednodušuje v najprostejšiu harmoniu linií. **Szüle Péter** hlbkou a jemnosfou svojich obrazov zavedie nás do novej ríše

Rudnay Gyula szordinós mélységet, halk és mély tonusszépségeket szólaltat meg müveiben. **Márk Lajos** szellemes könnyedséggel fejezi ki pompázatos világlátását. **Hermann Lipót** is sajátos egyéniség, aki gondolatait festői formába öltözteti, ahol látománnyá alakulnak álomképei. **Pécsi Pilch Dezső** könnyedsége külön müvészet, az élet legbonyolultabb formavilágát a legegyszerübb vonalharmoniává vezeti le. **Szüle Péter** képeinek mélysége, tonusainak finomsága egy uj álom-

GLATZ Oszkár festő

Ács Anna: „A halotthaza jön a temetőből" - Muzeumi diárium, 1991. 20.p. és ill.

Eötvös Károly portréjáról

Serving cutlery: 3 slices, meat knife, fork
Germany, (?), 16th century

Steel, copper, white and coloured ivory
L. 47 cm; 44 cm; 39.5 cm; 38.5 cm
Corroded, handle damaged

The three slices have slightly curving steel sheets, which joined to the handle by a pierced knob, decorated with leaves. The handle itself is a broadening prism, with a slot in the middle; the slot is decorated with pierced rosettes and chessboard inlays on both the right and left side of white and brown, sometimes green ivory. The finial is a jagged leaf with a pierced rosette, enclosed by two volutes.

The upper part of the meat knife is decorated with engraved gilt foliage. The handle is identical with those of the slices, although the volutes of the finial curve in different directions.

The long steel head of the fork splays about one-third of the way along its length. Slight differences in the decoration and material suggest that the five parts of the set were made at different times, probably to complete a previous set. (The possibility of falsification can also not be excluded.) Similar pieces are the following: a four-piece set in

GLATZ OSZKÁR, festő

1934.febr.25-én nagyszabású országos tárlat nyilt meg Debrecenben a Déri Múzeumban Pécsi Pilch Dezső rendezésében.-A tárlat katalógusában negyvenhat mü szerepel, több ek között Glatz Oszkárnak:
" Sokác lány",cimü alkotása is. 757.old. 22.jegyz

SZ.KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei, 751. old.

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.
Debrecen, 1975.

GLATZ OSZKÁR, festő

1934.febr.25-én nagyszabású országos tárlat nyilt a Déri Múzeumban Pécsi Pilch Dezső rendezésében.Aba Novák Vilmos,Csók István,Glatz Oszkár,Iványi Grünwald Béla, Pécsi Pilch Dezső,Szőnyi István festményeiből,grafikáiból és Kövesházi Kalmár Elza szobraiból. 757.old.22.jegy

Sz. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old.

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

Glatz Oszkár

Lyka Károly, repr.

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

MDK

Glatz Oszkár, festő

124. János gazda. Olf.

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért." Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat.8.1.

MDK.

Glatz Oszkár
festő

művei a kiállításon

— Nemzetközi grafikai kiállítás a Műcsarnokban

Grafikai Szemle 1909 évf 2 sz 28 l

Glatz Oszkár

festő

M.D.K.

1953-ban Kunffy Lajossal
volt közös kiállításuk.

Bodnár Éva: Kunffy Lajos - 34 l.
Művészet, 1961. február

MDK

Glatz Oszkár

Ősz az erdélyi határon, of.

Börtsök -Réti Nagybányai kiáll.kat. 1912.
99 l.

MDK

Glatz Oszkár

Déli hangulat, of.

Börtsök - Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

100 l.

MDE

Glatz Oszkár

November, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

lo2 l. lol.l.
cxxxxxx

MDK.

Glatz Oszkár

Bányászok reggeli imája, of.

Bértsük-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

~~1o1.1.~~

1o2 l. cxxxxxx

MNK

Glatz Oszkár

Arckép, of.

Börtsök-Réti Nagyabonyai kiáll. kat. 1912.
16 l.

MDK

Glatz Oszkár

Vadorzó, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

1o3 l.

MDK

Glatz Oszkár

Birkák, of.

Börtdök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

1o4 l.

MDK

Glatz Oszkár

Gyümölcsösben, of.

Nyár, of.

Börtsök • Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
1o8 l.

M 6

Glatz Oszkár

Vila, of.

Börtösök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
108.1.

MDK

Glatz Oszkár

~~9x12x~~ Lámpánál, szén

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.

4. l.

MDK

Glatz Oszkár

Illusztr. Brodi Sándor Ezüst kecske c.művéhez

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.

3 l.

MDK

Glatz Oszkár

Tanulmány, szén

Tanulmány, "

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.

4. l.

MDK

Glatz Oskár

Arckép, of.

Az ambitusban, of.

Fahordók, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.
5-6 l.

MDK

Glatz Oskár

Arckép, of.

" "

" "

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.
5-6 l.

MDK

Glatz Oszkár

Est a havason, of.

Táj- és

Életkép kiáll. KMTárs. 1927. 21 l.

MDK

Ferenczy V: A régi Nagybányáról. Nyugat, 1931. márc. 1.

MDK

Glatz Oskár

A csordakutnál, of.

Délután, of.

Arckép, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.
5-6 l.

17

MDK

Glatz Oskár

Erdő szélén, of.

Köd, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 7 l.

MDK

Glatz Oskár

Tanulmány, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 7 l.

MDK

Glatz Oskár

Falurészlet, of.

Tájkép, szén

Tanulmány, "

Nagybányai festőisk. kiáll.m 1898. 8 l.

MNK

Glatz Oskár

Tájkép

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 9.1. ~~8.XXXI.~~

MDK

Glatz Oskár

Tanulmány, of.

" "

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898.

9.1.

MDK

Glatz Oszkár

Munkára

Babaruhajavitás

Munka után

Debreceni reprezent. kiáll. 1937.

6 l.

MDK

Glatz Oszkár

Horgoló lány

Kislány babával

A fülfüggő

Debreceni reprezent. kiáll. 1937.

6 l.

MDK

Glatz Oszkár

Szép Bözsi

Tavasz

Pihenés

Debreceni represent. kiáll. 1937. 6 l.

MDK

Glatz Oszkár

Fiu

Uzsonna

Birkapásztorok

Debreceni reprezent. kiáll. 1937. 6 l.

Glatz Oszkár MDK

Szinyei Merse Pál jubiláris kiállitás/1945/:

"Birkanyirás" o.

"Kapálók" o.

"Kéveszedő" o.

"Férfiképmás" o.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok.

Művészettörténeti tanulmányok.Bp.1960. 221-250.l.
228.l.

MDK

Glatz Oszkár, festö

Parasztmenyecske.

Az Ernst-Múz. kiállitásai. CXLVII. Munkácsy-Céh VI. sors. egybekötött repr. kiáll. Bp. 1934 május. Kat. 6. l.

MDK

Glatz Oszkár, festö

Nyár.
Játszó gyerekek.

Az Ernst-Muz.kiállitásai.CXLVII. -Munkácsy-céh VI. sors.egybekötött repr. kiáll. Bp.1934. május Kat. 8.

MDK

Glatz Oszkár, festö

Kalászt szedö gyermekek.
Menyecske guzsallyal.
A bölcsö körül.

Bp.Mücs.-OMKT Nemz. Képzőmüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall és Közokt.Min./ 1933 ápr.10.-máj.25. Kép.ím. 20,1.

MDK

Glatz Oszkár festőművész tanár

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

8 l.

MDK

Glatz Oszkár

Hazafelé, repr. A magyar táj-és életképkiállitáson festészeti I. dijat nyert

Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza.

Glatz

Szerepel a Nemzeti Szalon
oslói kiállításán

Nemzeti Lyság 1937 I. 9.

Glatz Oszkár

Szerepel a Kézrőmův. Orm. Szövetsége szegedi kiállításán

Nemzeti Lyság 1937 IV. 4.

Glatz Oszkár

Szerepel a Nemzeti Szalon Mův. Egyesület oszlói kiállításán

Nemzeti Lyság 1937 II. 7

Glatz Oszkár

Szerepelt a Műcsarnok
nemzeti tárlatán

PH 1933. IV. 19

Glatz

"Parasztlány" c. műve a Nemzeti Szalónban a Magy.Arcképfestők Társ. kiáll.-én.

P.N.930.X.19.

Glatz Oszkár

festőművész

A nürnbergi magyar művészeti hét alkalmából rendezett képzőművészeti kiállítás anyagából Nürnberg városa megvásárolta: Lédy Erzsébet c. képét

Magyarság
1939.IV.30.

Glatz Oszkár

festőművész

Munkácsy-céh kiállításon - Ernst Múzeumban - képével szerepel.

Magyarság
1933.III.19.

Glatz Oszkár

úvével részt vett a Nemzeti Szalonban rendezett
Arcképkiállításon.

U. 93e. XI. 19.

Glatz Oszkár

Műveivel vesz részt a Nemzeti Szalonban megrendezett Arcképfestők Társasága-kiállításán

E

K. 930. X. 19.

Glatz Oszkár MDK

Kosárfonó férfi 1928. o.v.89x68 cm.

Veszprém 1965. Tompa Kálmán Képzőm. Gyűjt. kiáll.

Glatz Oszkár
Istőrmivés

Nürnbergi magyar képzőművészeti kiállítás – magyaros parasztgenrét állítok ki. Zsákfoltozók képe a legjellegzetesebb. –

Magyarság
1929 III 6.

M.D.K.

Glatz Oszkár festő

A Budapesti XII. kerületi Képzőművészeti Szabadiskola által rendezett kiállitás-sorozaton szerpelt

vezetésével kiállit a budai képzőművészek 50 tagu csoportja

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 121.1.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II
Bp. 1965.

Glatz Oszkár
festőművész.

— **Még nem válogatták ki a genfi reprezentatív kiállítás anyagát. A genfi Musée d'Art et Histoiresban a Népszövetség főülésének ideje alatt bemutatandó magyar képző- és iparművészeti kiállítás anyagának kiválogatása már folyamatban van. A Magyar Országos Képzőművészeti Tanács külföldi kiállítási bizottsága pénteken délután a Nemzeti Szalonban *Majovszky* Pál dr. elnökletével ülést tartott, amelyen megjelent a genfi magyar külügyi képviselet részéről *Baranyai* Zoltán dr. követségi tanácsos is. A bizottság ülésén résztvettek továbbá: *Tihamér* Lajos dr., *Gerevich* Tibor dr., *Glatz* Oszkár, *Györgyi* Kálmán, *Helbing* Ferenc, *Iványi Grünwald* Béla, *Nádler* Róbert, *Róth* Miksa, *Róna* József és *Szentgyörgyi* István. Az ülés előadója *Déry* Béla volt. A bizottság *a beérkezett művészeti anyag elbírálása után annak kiegészítését határozta el.* A záróülést augusztus 13-án tartják. A kiállításra kerülő képeket, szobrokat és iparművészeti tárgyakat augusztus 14-én indítják útnak.**

Nemzeti Ujság
1929 VIII. 4

Kiadás után

2. sorsz. Iroda minta. — Pallas nyomda, Budapest.

Glatz Ferenc, festőművész

a salgótarjáni Nógrádi Sándor Múzeum kiállítása Glatz Ferenc hagyatékát mutatja be. A hagyaték a mester munkáin túl feleségé, Glatzné Wildner Máriá és fia, Glatz Ferenc képeit is tartalmazza, továbbá nagy mennyiségű dokumentumot, vázlatkönyveket, rajzokat, okmányokat és tárgyakat is magában foglal.

A Glatz-hagyaték Salgótarjánban.

Népszava, 1983. dec. 22.

Glatz Oszkár, festő

17 Dk

Balassagyarmaton Glatz Oszkár
gyűjteményes kiállítás lesz az idén.

—: Értékes kincsekkel gyarapodott múzeumaink
állománya 8. l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. febr. 16.

Glatz Oszkár

festőművész

Nemzetközi képzőművészeti kiállitás - Rákóczi ut 72, a földmivelés volt muzeumának helyiségében - képével szerepel.

Esti Kurir
1929.VI.5.

Glatz Oszkár

Részt vesz a Magyar Arcképfestők Társasága kiállitásán a Nemzeti Szalonban

B.H. 930.X.19.

Glatz Oszkár

festőművész

A barcelonai világkiállításon internationalis kitüntetést nyert kiállított művével.

Nemzeti Ujság
1930.11.12.

Glatz Aurél

festőművész

Nemzetközi képkiállítás - Rákóczi út 72 sz.a.a volt Földművelésügyi Muzeum helyén - képével szerepel.

Magyarság
1929.VI.5.

geo-tr

Kerepel az inotai magán-
gyűjtők kiállításán

Népnova 1966, VI. 10, 2 old

Glatz Oszkár

Miskolcon kezdte pályáját,
1905. miskolci művészek önálló kiállítása:

Páskándy László: Miskolc képzőművészeti élete - két évtized tükrében
1964. dec. 2. 4. l.

Glatz Oszkár

A Nemzeti Szalonban az Arcképfestők kiállításán vesz részt

U.N.930.X.19.

MDK

Glatz Oszkár

Tájkép Wallisból, of.

Nemzetközi alpin képkiáll. kat. Bpest. 193o. március. 37.l.

Glatz Oszkár MDK

Falurészlet, olf.

Műcsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállítás

MDK

Glatz Oszkár

részt vett a Fiuggi fürdőhelyen rendezett kiállításon

Magyar festőművészek kiáll. Olaszországban. Pesti Hirlap 1939. aug. 23.

MDK

Glatz Oszkár

Női arckép, szén

Leány arckép, paszt.

" " "

MAPE 5. kiáll. N. Szal. 1916. nov. 14. 1.

Glatz Onkás

Kestén örömé, olaj, 46 x 62
A Zis vándor " 50 x 60

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957
Kat. nevt. Kisdéjiné Kisimi Irén.

9

Glatz Oszkárné

MŰBARÁT KIÁLLITÓHELYISÉG

V. MÁRIA VALÉRIA-UTCA 12 (Dunapalota mellett) Tel. 18-16-16.

IGAZGATÓ: KRIVÁTSY-SZÜTS GYÖRGY festőművész, tanár

A XXI. KIÁLLITÁS KATALÓGUSA

GLATZ OSZKÁR

festőművész

GALLÉ TIBOR

festőművész

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

NYITVA: 1942. ÉVI MÁRCIUS HÓ 15-TŐL 25-IG
NAPONTA 9-3-IG, VASÁR- ÉS ÜNNEPNAP 10-2-IG

Ára 40 fillér.

Glatz Oszkár festőművész

Glatz család tulajdonában megtartott festmények.
Nem eladók.

1. A jó bor --- --- --- --- olaj
2. Pillantás a Fátszögről --- „
3. Nagyapó unokájával --- „
4. Anya gyermekével I. --- „
5. Füleki öregasszony --- --- „
6. Vasárnap --- --- --- --- „
7. Szép Bözsi --- --- --- --- „
8. A rokka --- --- --- --- „
9. A levél --- --- --- --- „
10. Olvasó sokácz leány --- „
11. Libapásztorok --- --- --- „
12. Birkanyirás --- --- --- --- „
13. Magvető --- --- --- --- „
14. Kis libapásztorok --- --- „
15. Anya gyermekével II. --- „
16. Iskolás gyermekek --- --- „
17. Kukoricaszár vágás --- --- „
18. Lovak --- --- --- --- --- „
19. Kövező gyermekek --- --- „
20. Anya gyermekével III. --- „
21. Tavaszi kikerics --- --- --- „
22. Sokácz paraszt --- --- --- „
23. Bakancsot kefélő öregember „
24. Horgoló óra --- --- --- „
25. Csalamádét hordó menyecske olaj
26. Hazafelé --- --- --- --- „
27. Öltözködés --- --- --- „
28. Szilvamagfejtés --- --- --- „
29. Harisnyát kötő lány --- --- „
30. A szappanbuborék --- --- „
31. Templomban --- --- --- „

Gallé Tibor festőművész

32. Krétavázlat --- --- --- --- --- P 300
33. „ --- --- --- --- --- „ 300
34. „ --- --- --- --- --- „ 300
35. „ --- --- --- --- --- „ 300
36. „ --- --- --- --- --- „ 300
37. „ --- --- --- --- --- „ 300
38. „ --- --- --- --- --- „ 300
39. „ --- --- --- --- --- „ 300
40. „ --- --- --- --- --- „ 300
41. „ --- --- --- --- --- „ 300
42. „ --- --- --- --- --- „ 300
43. „ --- --- --- --- — „ 300
44. „ --- --- --- --- --- „ 300
45. „ --- --- --- --- --- „ 300
46. „ --- --- --- --- --- „ 300
47. „ --- --- --- --- --- „ 300
48. „ --- --- --- --- --- „ 300
49. „ --- --- --- --- --- „ 300

Kortárs Galéria

Glatz Oszkár művei előtt

A Magyar Kultúra Napja alkalmából a Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Kortárs Galéria ünnepélyes keretek között mutatta be a művész kerületi hagyatékát. Először került a nagyközönség elé a XII. kerületi Önkormányzat tulajdonát képező – a kiállítóteremben pillanatok alatt csodálatos légkört teremtő képek sora. Kint barátságtalan téli délután, sűrű ködbe burkolódzott utcák, bent derűt árasztó, mosolyra fakasztó, színekben pompázó, napfényes képek – *Glatz Oszkár* életteli világa…

Már a kiállítás megnyitása is méltó volt ehhez a magyar élet, a falusi élet valós pillanatait megörökítő művészi képek bemutatásához. *Dr. Mitnyan György* polgármester köszöntőjében nem véletlenül emelte ki a közelmúltban létrehozott kiállítóhelyiség – a Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Kortárs Galéria – jelentőségét és a megvalósításra váró feladatok nagyságát a kerület kulturális életében. *Supka Magdolna* művészettörténész a tőle megszokott szívből jövő és gazdag ismeretekből, szakmaszeretetből ötvöződött megnyitó beszéde olyan indítással kezdődött, amely a kiállítás értő nézőinek feledhetetlen emlékké lett. A képek egyenkénti bemutatását, a mű születésének körülményeit, jelentőségének szerepét a művész életében az „Idős nő imakönyvvel, 1940." c. festményével kezdte. Ezután átadta a szót *Ferencz Éva* előadóművésznek, aki a népélet neves kutatója, *Erdélyi Zsuzsanna* néprajztudós gyűjteményéből mondott el egy archaikus, a néplélekből fakadó, keresetlen szavakkal összefűződő ősi népi imádságot és énekelt régi Mária éneket. Csodálatos percek voltak: hallani a kitűnő fiatal művésznőt és nézni a falon Glatz Oszkár festményeit. A képek sora pillanatok alatt a hajdani falusi élet hétköznapjait és ünnepeit varázsolta elénk. Buják látképe, Hazafelé, Lovakat vezető férfi, Tavasz, Bivalyok, A csikós, Erdő melletti legelő, A háztetők, A Pásztorfiú, Parittyás fiú, Kézimunkázó nő, Sokác fonónő, Három kislány, Fiatalasszony hímzett bekecsben, Magányos idős asszony… Csodálatosan szép összeállítás, melynek csaknem minden darabja már dokumentum lett. Emlékek a múltból Glatz Oszkár sokszínű palettája nyomán. Az értékes gyűjteményt számos kitűnő családi és közéleti személyiséget ábrázoló portré egészíti ki a művész önarcképével együtt.

Glatz Oszkár (1872. október 13. – 1958. február 23.) 1930-tól haláláig a Városmajor utcában lakott, emléktábla őrzi emlékét és kerületi hagyatéka, mely a XII. kerületi Önkormányzat tulajdonát képezi. A kiállításhoz jól szerkesztett, színes – a művész pályáját és a hagyatékot ismertető katalógus készült és február 15-ig tekinthető meg (kedd, csütörtök és szombat 10–18 óra között).

Schelken Pálma

Tavasz (1935)

Erdő melletti legelő (1938)

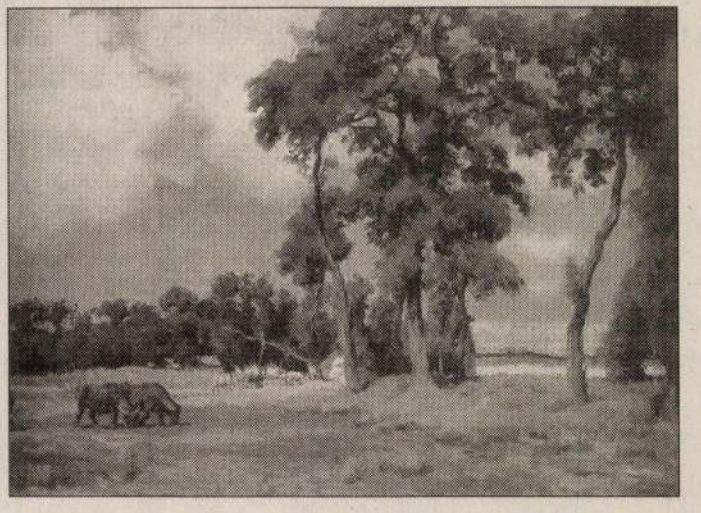

Hegyvidéki
1999/3

védelmi program folytatása is. E fejezet tartalmazza a környezetvédelmi feladatokat is.

A *fejlesztési feladatok* között szerepel az oktatási intézményeknél folyamatban lévő felújítás mérésével, tervezésével.

8 „A Polgármesteri Hivatal belső szervezeti tagozódásának módosítása" címet viseli a következő témakör. *Dr. Patyi András* jegyző szóbeli kiegészítésében elmondta, hogy a hivatal jelenlegi szervezeti felépítése 1994-ben alakult ki, azóta a feladatok jelentősen megváltoztak, ezért indokolt a változtatás. Az előterjesztés szerint a hivatal 1999. március 1-jétől 5 irodával működne, a jelenlegi 7 helyett. Az irodák közötti feladatmegosztás a következő lenne: Városrendezési Iroda, Városgazdálkodási Iroda, Szervezési Iroda, Pénzügyi Iroda, Jegyzői Iroda. Az előterjesztés szerint a hivatal létszámcsökkentést humánus keretek között (elsősorban a nyugdíjazás útján megüresedett álláshelyek megszüntetésével) kívánja a hivatal végrehajtani – jelentette ki a jegyző, egy képviselői kérdésre válaszolva.

Vita nem alakult ki, mindössze egy képviselő tett fel kérdést. Az átszervezési elképzelést a testület 17 igen, 7 tartózkodás arányban elfogadta.

9 Még 1997. januárban hozott rendeletet a testület a Béla király út – Csillagvölgyi út – Mátyás király út – Laura út által határolt terület részletes rendezési tervéről. Budapest Főváros Közigazgatási Hivatalának vezetője törvényességi felhívással élt a rendelet azon kitétele ellen, mely szerint a Csillagvölgyi út 12/a., 12/b. és 12/f. sz. alatti telkekre építési tilalmat rendelt el. A bizottságok elismerték a Közigazgatási Hivatal álláspontjának jogosságát. Mint *dr. Kosztolányi Dénes*, akkori bizottsági elnök hozzáfűzte, a jól előkészített rendelet-tervezet vitája során (és hevében) egy nem kellően megalapozott helyszíni módosító indítványt fogadott el a testület, így kerülhetett a szabályozásba a törvénysértő kitétel. A testület most korrigálta a hibát: a törvényességi felhívást elfogadva egyhangú szavazással módosította a korábbi rendeletet, mely szerint ezekre a telkekre már nincs építési tilalom.

10 Ugyancsak még 1997-ben tárgyalta a testület az Önkormányzat jelképeiről (címer, zászló, díszzászló) szóló előterjesztést. Az akkori tárgyalás során terjedelmes vita alakult ki, de a döntéshozatal elmaradt, azóta is függőben maradt az ügy. A képviselő-testület – Mitnyan

ottani garázsok ügyében folytatott megbeszélést. • Megkezdte a tárgyalást a budai kerületek parkolási rendjének összehangolása ügyében is. Ez aktuális egyrészt a MOM-beruházás kapcsán, másrészt a főpolgármester is javasolta ezt a budai kerületek számára – a pesti oldalon már működő rendszer mintájára. • A kerületben a szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása érdekében az alpolgármester úr megkezdte az információk beszerzését. • Az Ördögszikla köz 13. sz. ingatanon telekszabályozás történt, a leszabályozott ingatlanrészt a telektulajdonosok részére elidegenítették. • A Hegyhát út 39. sz. alatti, eddig önkormányzati tulajdonú ingatlant licites úton értékesítették. • 11 vételi joggal érintett ingatlan ügyében küldött ki a hivatal vételi ajánlatot, 5 szerződést kötöttek ingatlanvétel ügyben, 9 esetben szerződésmódosítás és 19 esetben jelzálog-bejegyzés történt. • A közeljövőben várhatóan rendkívüli testületi ülést tartanak, ahol a képviselő-testület átalakul fegyelmi tanáccsá és Fidler Gábor ügyét tárgyalja.

13 *Interpellációk, kérdések, közlemények* témakörben egy interpelláció érkezett *Pópity Mihály* képviselő úrtól, aki az önhibájukon kívül hátrányos, forráshiányos helyzetbe került önkormányzatok támogatása és a Munkáspárt kerületi szervezetének elhelyezése ügyében kért választ. Erre írásban reagál majd a polgármester.

Két további kérdést követően, este fél hétkor zárult a testület ülése.

–jj–

Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzat 1/1999. (II. 10.) rendelete

a Budapest XII. kerület, Béla király út – Csillagvölgyi út – Mátyás király út és Laura út által határolt terület részletes rendezési tervének jóváhagyásáról szóló 4/1997. (I. 15.) Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzat rendeletének módosításáról

A Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzat képviselő-testülete az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 7. §-a (3) bekezdésének c) pontjában és 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a Budapest XII. kerület Béla király út – Csillagvölgyi út – Mátyás király út és Laura út által határolt terület részletes rendezési tervének jóváhagyásáról szóló 4/1997. (I. 15.) Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzat rendeletének (a továbbiakban: Ör.) módosításáról az alábbi rendeletet alkotja:

1. §

Az Ör. 1. számú mellékletének a Budapest XII. kerület Csillagvölgyi út 12/a. (10453/2. helyrajzi számú) és 12/b., illetve 12/f. (10453/3. helyrajzi számú) szám alatti telkekre vonatkozó része helyébe e rendelet melléklete lép.

2. §

Az Ör. 2. számú melléklete 9. pontjának a Budapest XII. kerület Csillagvölgyi út 12/a. (10453/2. helyrajzi számú) és 12/b., illetve 12/f. (10453/3. helyrajzi számú) szám alatti telkekre vonatkozó előírásai hatályukat vesztik.

3. §

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Dr. Patyi András s.k., jegyző

Dr. Mitnyan György s.k., polgármester

A rendelet mellékletének közlését mellőzzük, az a Polgármesteri Hivatal Városrendezési Irodáján tekinthető meg.

GLATZ OSZKÁR

NÓGRÁD MEGYEI KRÓNIKA
1996. október 29.

Glatz-képek Bujákon

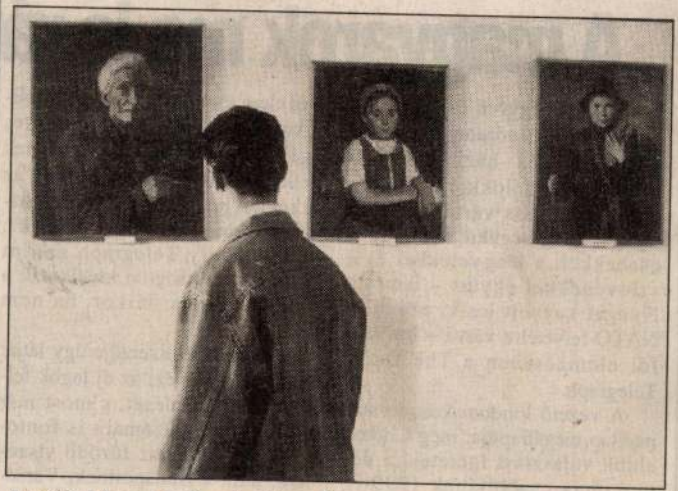

A bujáki Szent-Györgyi Albert Általános Iskola galériájában november közepéig Glatz Oszkár festőművész képeiből láthatnak válogatást az érdeklődők.

GLATZ OSZKÁR

35. Buják tavasszal, olajf. 450.–
36. A Tótszög este, olajf. 600.–
37. Nyitrai táj, olajf. 600.–
38. Otthoni ájtatosság, olajf. 650.–

Nemzeti Szalon
1940. jan. - febr.
Szinyei Társ.
VII. Kiáll.

Kandó László : Intérieur.

GLATZ OSZKÁR

6. Major a Hortobágy szélén, olajf.	720.—
7. Bözsi, olajf.	720.—
8. Bujáki ucca, olajf.	720.—

Nemzeti Szalon

Téli tárl. 1938. jan.-febr.

Vészi Gerzson könyvnyomdája
Budapest, Podmaniczky-utca 13
Telefon-szám: 108-03

GLATZ OSZKÁR.

40. ASSZONY BEKECSBEN . . . . . 2000.—

GLATZ OSZKÁR.

43. SOKÁC LÁNY KÖNYVVEL . . . . . 1400.—

GLATZ OSZKÁR.

47. FONÓ SOKÁCMENYECSKE . . . . . 2000.—

GLATZ OSZKÁR.

109. A BARÁTNŐK. Magántulajdon.

200 P
200 P
200 P
200 P
200 P
200 P
200 P
200 P
200 P
200 P
200 P
200 P
200 P
200 P

Szinyei Tais III. kiáll
(1931)

GLATZ OSZKÁR

43. Bujáki falurészlet (Kövek), olajf.
44. Pillantás Bujákra a Béri útról, olajf
45. Bujáki falurészlet, olajf.

Nemzeti Szalon

Magyar Lajos

1939. dec.

GLATZ OSZKÁR

40. Kilátás a Somlay-út fölött, olajf.

Nemzeti Szalon

Magyar városok

1940. jan.

GLATZ OSZKÁR

48. Kedvenc, olajf.

Nemzeti Szalon

őszi tárl. 1940. okt.-

Nemzeti Szalon 1941 ápr. máj
Törzstagok kiáll-

Glatz Oszkár

GLATZ OSZKÁR:

32. Ősz, olajf.	500.—
33. Esti lámpafénynél, olajf.	1.300.—
34. Kislány babával, olajf.	500.—

CSÓK ISTVÁN:

18.	Műteremsarok, olajf.	özv. Szentgyörgyi Istvánné úrnő tulajdona

EDVI ILLÉS ALADÁR:

19.	Részlet Capri szigetéről, olajf.	600.—
20.	Részlet Segesvárról, olajf.	300.—

EGRY JÓZSEF:

21.	Tomaji öböl, pasztell	400.—
22.	Falu szélén, olaj-pasztell	300.—
23.	Dunai hajósok, olaj-pasztell	300.—
24.	Vörös nap, pasztell	
25.	Szigliget felé, olajf.	600.—
26.	Festő, olajf.	400.—

FARKAS ZOLTÁN:

27.	Tanulmány-fej, bronz	A Szépművészeti Múzeum tulajdona
28.	Mátyás, festett gipsz	
29.	Női fej, gipsz	

FÉNYES ADOLF:

30.	Alföldi országút eső után, olajf.	eladó
31.	Tavasz a Pasaréten, olajf.	480.—

GLATZ OSZKÁR:

32.	Ősz, olajf.	500.—
33.	Esti lámpafénynél, olajf.	1.300.—
34.	Kislány babával, olajf.	500.—

Edoi Illés Aladár

A kiállitott műtárgyak jegyzéke.

ABA NOVÁK VILMOS:

1. Duttyán sátor, temp.	mgt.
2. Nyári vendéglő, fára festett tempera	2.000.—

BECK Ö. FÜLÖP:

3. Ambrus Zoltán, festett gipsz	300.—
4. Női alak Ambrus Zoltán síremlékén, festett gipsz	500.—
5. Kölcsey Ferenc emléktábla, bronz relief márvány lapon	500.—
6. Tisza István lovasszobra, festett gipsz bronzban	600.—
7. Gyermek-portré, festett gipsz	300.—

BERÉNY RÓBERT:

8. Kék köcsögös csendélet, olajf.	900.—
9. Lila pongyolás nő, olajf.	1.000.—
10. Vasárnap, olajf.	2.000.—
11. Országút, olajf.	1.250.—
12. Budai kert, olajf.	mgt.
13. Derengő Duna, olajf.	1.000.—
14. Ut a fehérbánya felé, olajf.	1.250.—

BERNÁTH AURÉL:

15. Vizi jelenet, olajf.	3.500.—
16. Marili, olajf.	1.500.—
17. Csendélet hegedűvel, olajf.	700.—

Nemzeti Szalon 1941. ápr.-máj.

Törzstagok kiáll.

Glatz Oszkár

Kalászt szedő gyermek
a Ballo Ede alapítvány-
ból vásárolt mű.

Szépm. Műv.
Ballo Ede emlék-kiáll.
1938.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Glatz Oszkár

Nagybányai kiáll. kat 1912

12 mű

Tiszafüredi Laposhalom

VI. 182

Glatz Oszkár

Ernst Mur. kiáll. 47 n

Magyar remekművek
1921. máj.

Tájkép, Schuler Jenő
hulajd.

1915. M. mesterek

szempontjából igen érdekes következménye volt. Ha ugyanis az ilyen kombinált mintákat nem festették, hanem pl. fába vagy stukkóba faragták, akkor az erős déli napfény hatása alatt az így előálló árnyékfoltok sokkal erősebb dekoratív szerephez jutottak, mint maga a fény felszínén levő arabeszkminta. A művészek mind nagyobb hangsúlyt juttattak a fekete árnyékfoltok művészi kiképzésének s ezzel megszüntették a minta domináló szerepét: az arabeszk további fejlődése folyamán a minta és az alap állandó vetekedése adja az arabeszk-ornamentum egyik érdekes jegyét, szemben a nyugati művészettel, amelyben a tisztán dekoratív érzék sohasem bírta a konstruktiv érzéket elnyomni.

c) Ahol a törökségnek ez a virágos kedve, amely Perzsiából természetesen csak annál nagyobb támaszt kapott, a természet mostohább viszonyai folytán nem tudott ilyen erővel fellépni, főként az iszlám északafrikai birodalmaiban, az ú. n. Moghreb vidékén, ott a favázas szerkezetekből eredő s a spanyolok által *maureszk*-nek nevezett geometrikus díszítmény jut jelentősebb szerephez. A maureszk alapjában a falécek dús vonalvezetését és ismét több rétegben egymás fölé-alá rakott kombinálását iparkodik síkdíszítményben utánozni. Főként az ú. n. *musarabié-* (farács-munkák) adták az alapmotívumot ehhez a díszítőstílushoz; ilyen masarabié-mű egyik legrégibb, legtökéletesebb példája a kairuáni *mimbar* (szószék). Utóbb ezt a díszítőtípust mozaikok, inkrusztációk és intarziák formájában vitték át a síkdíszítés elemei közé s mint ilyen, természetesen egykönnyen átsiklott a M. általános ornamentális készségbe is.

Ez a háromfajta díszítő elem, amely a M.-re rányomta jellegzetes bélyegét, csupán eredetében jelent bizo-

Glatz Oszkár:

49. Szoptató anya, olajf. ... 1200 kor.
50. Az iszkaszentgyörgyi kastély, olajf. ... ... 1200 „
51. December, olajf. ... ... 1300 „
52. Anya gyermekével, olajf. 1200 „
53. A kastély terraszán, olajf. 1300 „

Ropalotafela 28.l

Művészkár. 1913.

Palotafalvaló

11727.

Zrinyi.

und Abbildung, deren ehmals Vornehm=
fen, nachmals aber an Ihrer Römi-
ergriffenen Rebellen, Nadasti, Serini
ter ausfürlicher Beschreibung, was
genem Urtheil gemäß zur Execution
s 1671 Jahrs vom Leben zum Tod ge-
mellig s tojásdad medaillonokban
és a SERINI feliratú kép alatt a megne-
Mörderischer Raht, O Vnerhörte That és
ttal. A három hasábos német szöveg ker-
Verhängniß des gerechten Gottes, be-
erbleiben Ursach nehmen sollen.
15·8 : 29·1 cm.

10 K.

Glatz Oszkár

l.

Ernst Mur. Bi.kiáll

62, 65, 7

Grégassovy
Ymádkovyó lány) of

a, nyugati oldal, b, északi oldal. Pávlati kép Kőnjöki J. (67×50)

2. Ugyanaz. Ajtó keret mincs rajz. Méret. 1:100. Mint előbbi nagy. 45×33

3. Ugyanaz. Ajtó keret mincs rajz. ~~60×45~~ Méret. 15 cm. 10 méter Rosznagl J. látta Steindl J.

Glatz Oszkár

gyűjt. kiállítása
volt Ernst Múzeum-
ban
1953. márc. - ápr.

Könyvtárunkban
a volt Ernst Múz. kata-
lógusai közt
Kunffy lajossal
együtt

Glatz Onkár

Nemzeti Szalon
1899. téli kiáll.
77 – 86. szám

Tanulmány (Halászok)
Tájkép I–III
Őkör Tan.
a hertben
ahol,
Halász
Ló Tan,
Tárolnál

Könyvtáramban

Glatz Oszkár

Nemzeti Szalon

1904. graf. Kiáll.

Több képe

Fonó asszony
Vasárnapi ruha
Öregember
Arckép
Ifelés közben
A repeli
Tanfog
Havas táj
Szőlőben
Melegedés
Jóske
Télen

Szém

Falusi borbár kör
Kapáló
Reggeli

Könyvtáramban

Glatz Onkár

Koll. Kiáll.

Nemzeti Szalon

Kiáll 1906. graf.

Kiáll

73 – 97. sz.

./.

Könyvtárambam

fák a Bal-nál, tiéna
ájut rezzel
ői arck
ertájút a B-partén
Sténa az ujtés
Férfi arck
Dél
a Balaton
Női arck
a Téglásnál I-II
a hármester
Mésö öt

Glatz Oszkár

1906 graf.

kiáll. Nemzeti Szalonban

25 szénrajza.

Lelet, hajdusámsoni V. 171.
— vámospércsi V. 171
— egyeki V. 171.
— érmihályfalvai V. 171.

Glatz Oszkár, festő

szerepelt az 1926-os pécsi tárlaton.

– A pécsi képzőművészet kistükre (8.)

861–864. old.

JELENKOR, Pécs, 1971. szeptember XIV/9.

Glatz Oszkár

Börzsi

A Szinyei Merse Tár s.
I. Nyári Kiall. Ernst M 1931

Glatz Oszkár

Szőke lány

A Szinyei Merse Tár s.
Nyári Kiall. Ernst M 1931

Glatz Oszkár
festő

1897-ben a nagybányaiak kiállításán szerepelt a Műszarnokban.

Aknai Tamás: Rippl-Rónai K.
Corvina 1970.

Glatz Oszkár

Merengő, olajfestmény

A Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1944 Éjúl

Glatz Oszkár

Kalászszedők

A Szinyei Merse Tár s.
I. Nyári Kiall. Ernst M 1931

GLATZ OSZKÁR :

92. Oláh asszony utban a templom felé. - Olajf., v. 90x64 cm.Jelz.a j.s. : "Glatz 19o7".

93. A csizmadiánál. - Olajf., v. 90 x 110.5 cm. Jelz.a.j.s.: "Glatz 1916".

Székesfőv. képt. pub. kiáll

1944.

Glatz Oszkár

62. Szent István kiállítási szövetséget a horvátokkal és a velenceiekkel. - Olajf., v. 53 x 110 cm. Jelz.l.j.:"Döbrentey Gábor 1940".

DUDITS ANDOR :

63. Klasszikus tájkép. - Olajf., v. 111 x 102 cm. Jelz.a.j.s.:"Dudits Andor 911".

DURAY TIBOR :

64. Önarckép. - Olajf., v. 45.5 x 55 cm. Jelz. nélkül.

99. Zádor István: Pólya Tiborné.

101. Glatz Oszkár: Fát hordó paraszt.

Ernst Museum kiállításai
LXXXI. 15 (1926)
Szinyei Társ. II. ik kiáll

GLATZ OSZKÁR

47	F. Z. ur arcképe		2000.—
49	Parasztleány	olajf.	2000.—

50. Sch. O. úr arcképe, olajf.
51. Önarckép, olajf.
52. Horváth Kata arcképe, olajf.
repr. a katalógusban

Magy Arcképf Társ
1930. okt (N.t.)
A Társaság társelnöke

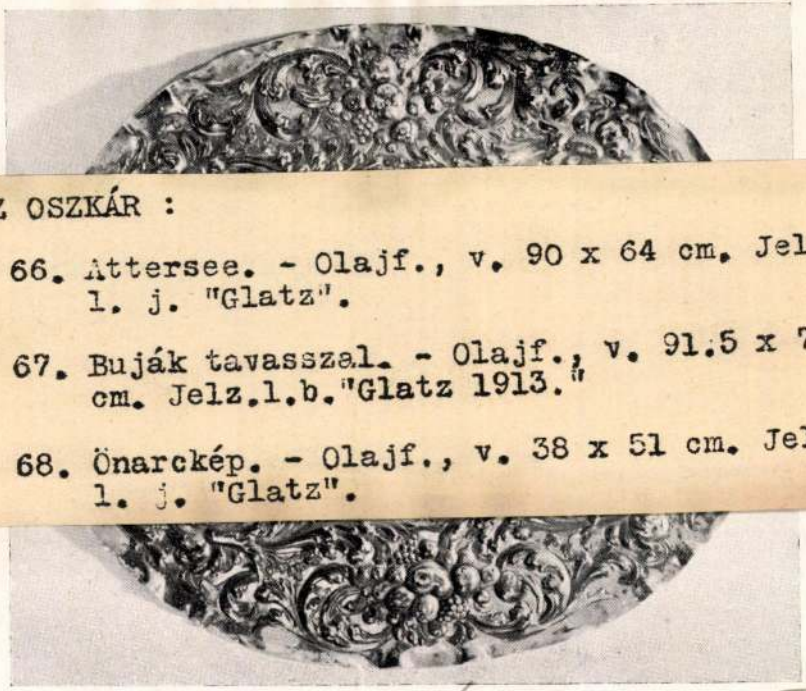

Glatz Oszkár

GLATZ OSZKÁR :

66. Attersee. - Olajf., v. 90 x 64 cm. Jelz. l. j. "Glatz".

67. Buják tavasszal. - Olajf., v. 91.5 x 72 cm. Jelz.l.b."Glatz 1913."

68. Önarckép. - Olajf., v. 38 x 51 cm. Jelz. l. j. "Glatz".

IIIX

Kopp 1939/40. szezon · II.

XIV

GLATZ OSZKÁR

38. Szappanbuborék. Olajfestmény mgt.
39. Vasárnap. Olajfestmény mgt.
40. Gyermekek esti napsütésben. Olajfestmény mgt.
41. Dr. Lázár Béla arcképe. Olajfestmény mgt.

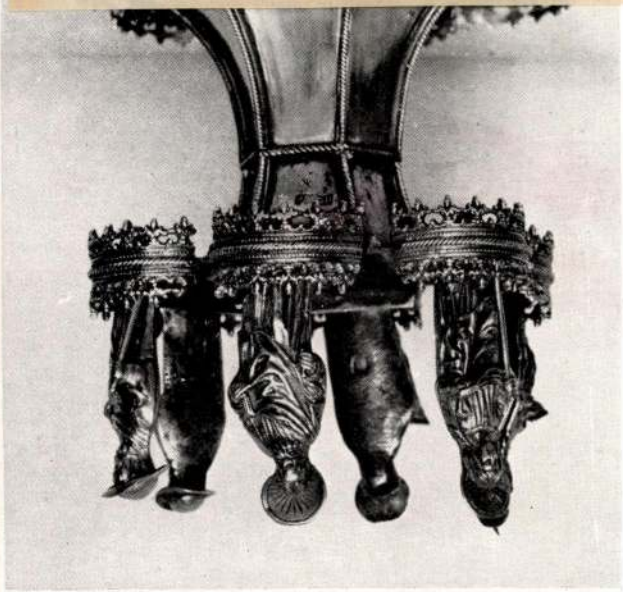

Nemzeti Szalon

1942 jan.-febr.

Szinyei Tár. VIII. kiáll.

603. Wildhack.

209. Hein.

Glatz Oszkár

Vas. Lap. 1904. 859. l.

TÉLI KIÁLLÍTÁS A MŰCSARNOKBAN.

Nagyobb méretű képe ez idén kevés van a kiállításnak. Modern életünk egész berendezkedése, az a mód, a mint házainkat építtetjük, épenséggel nem alkalmasak arra, hogy a képirókat nagyobb vásznak benépesítésére bátorítsák. Lakó-szobáink (termeknek csak nagy jóakarat nevezheti azokat) kisebb képeket és szoborműveket kívánnak. Ilyen viszonyok közt csaknem meglepetésszámba megy *Glatz* Oszkárnak több mint negyven alakot mutató arczképcsoportja, a mely tulajdonképen nem egyéb, mint egy vadásztársaság csoportosulása a velenczei tó partján. Az ilyen tárgy megfestése nehéz feladat a művészre, mert könnyen abba a hibába eshetik, hogy a fotografus szemével nézi a jelenetet és szinpadiasan rendezett tableaut ad az élet mozgalmas lüktető képe helyett. Glatz finom érzékkel ki tudta kerülni ezt a veszedelmet. Alakjait számos külön tanulmány segélyével, melyek szintén láthatók a

czímű szoborcsoportja. Liipola ugyanis finn eredetű s mintegy fél év óta van Budapesten, de e rövid idő alatt annyira meghonosodott itt, hogy

GLATZ OSZKÁR: Nyitrában.

Zsombolya-Burghardt Rezső: Párisi részlet.

GLATZ OSZKÁR

97. Sokac-lány 20,000.000

GLATZ OSZKÁR

101. Fát hordó paraszt* 20,000.000

GLATZ OSZKÁR

139. Kenderrel dolgozó asszony 4,000.000

GLATZ OSZKÁR

150. Este 4,000.000

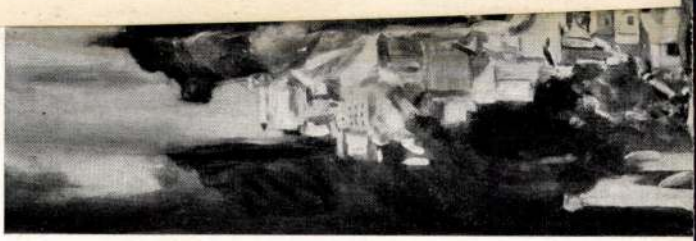

E. M. LXXXI. kiáll.

zárva. Rajta a felírás : Le musée est fermé. Ám a kapu mellett, hogy az isten akárhová tegye, ott a tábla : A múzeum mindennap nyitva van *hétfő és szerda kivételével.* De az ördögbe is, hiszen ma kedd van, vagy mi a csuda, akkor hát minek tartják zárva a múzeumot, holott a tábla szerint nyitva kellene lennie. És amikor ezenfelül ma, kedden, november 30-án lett volna utolsó napja a katalán kiállításnak. Nem volt elég az Indépendant-nal, most ettől a kiállítástól is elessek? Kicsöngetjük a kapust. Mintha minden a legnagyobb rendben volna, nyugodtan mondja : tessék holnap jönni, holnap nyitva lesz a múzeum. Mondom neki, hogy de hiszen a táblán az áll, hogy szerdán zárva van a múzeum. Ő csak a vállát vonogatja és erősítgeti, hogy de igenis, holnap, szerdán nyitva lesz. (Azért is nyitva lesz, mondhatta volna, annyira furcsa volt ez a programmellenesség.)

Mit tehettünk egyebet, tovább álltunk egy házzal. Szerencsénkre szép idő volt, a kastély körül pedig hatalmas, gyönyörű fasorok és parkok kötötték le figyelmünket. Bejártuk az ódon kis várost is. Házakon, utcákon mindenütt a hanyagság, nemtörődömség jelei. A franciák nyilván nem sokat adnak a külsőségekre (eltekintve az udvariasságtól), a házakat és lakásokat holmi olcsó házi ruhák és pongyolák módjára öltik magukra. Éppen ezért érzi az ember annyira otthonosan magát, akár párizsi, akár vidéki utcákat járva. Nem ütközik lépten-nyomon a szabályozottság és a rend metsző éleibe, rideg szögleteibe, mint a németeknél és nem éreztetik vele azt a pléhpofájú zárkózottságot, amely az angol lakóházak és utcafrontok sajátja.

Bizony a franciák sem a ruházat, sem a lakás külsőségeire nem sokat adnak. Hanyagok, rendetlenek, nem valami tiszták. *DE!* Ezt a szót nem

Archfestők
1934 máre-ápr. kincs

Férfi arch
D.E.G. "

1935 l. [illegible]

1941 nov. (kincs)
Ön arch. Egressy Gábor,
k. gr., Paulini Béla,
Lyka Károly, gr-né
Babits M.

1943 ötri
Archép vár lat

Glatz Oszkár

1915 nagyarany

1917. társulati díj.

[illegible]

III. M. Archépfestők Társasága

Aagja

Archépfestők

1932. őszi kiáll. II. 11, 17, 19

~~1933 nemz. képzőm. kiáll.~~

198, 199, 200.

Az ősz Miha

Hernfeld Panni hymnuváznő

W. E. arck

Of

Glatz Oszkár

Brijáki bány korsó-
val, olajt 1300.—
Parasztanzony, olajt
magoszt.

Alkotás Művészház

I. csop. kiáll
1942. nov

Fiume:

A Corso.

A fő út emeletes
ralkodik s az üzletek
mint az út testén t

„Corso. – Vág

Méretei a képne
Ltha

Glatz Oskár

Harafelé, olajf.

Nemzeti halom

Munkácsy Céh VIII. repr.
kiáll. kat. 1935. márc.
30 – ápr. 14.

Glatz Oszkár

4 arckép.

Nemzeti Szalon

M. Arcképfestők Társasága repr. kiáll. kat.
1935. okt. 5-20.

H. J arcképe
C. O. I-II. "
Önarckép
| of

1937 okt (ko)
F. B. úrnó arck.
Ágai Béla "
Szép Böske "
" " és Feri "
Önarckép
| of

1939 nov (ko)
S. O. arcképe
D. M. "
K. A. né "
Muha János "
Pantyata Fülöp "
| of

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

Glatz Ondrás

szül. 1872 okt. 13.

Bpest

6 kép különböző

időkből

Kat. Nürnb. 1929

23 l.

Édes Jerus!

Értesítlek hogy elsején jöttem haza, borzasztó nagy zápor-esőben érkeztem. Minden nap esik az eső, nagy sár van most itt, de remélem addig, ki esik magát míg a Baba jön, már alig várom azt az időt, csak hozzon magával melegebb ruhát is, mert itt gyakran változik az idő járás. Hogy vagytok? mi újság? Amikor a Baba jön írjátok meg, hogy várhassam. A Berlini térről indul délbe a Mavart 1 óra 35 perckor, és öt órakor van Kiriákon

Glatz Oszkár

A magyarországi művészeklep egykori festőinek alkohásaiból nyílt kiállítás vasárnap a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban. A kiállítandó egyedek közül Glatz Oszkár és mások alkohásait mutatják be.

Magyar Hírlap 1971/248 Sold

Glatz Oszkár

Különösen nagy arcképcsoportjával
szerepel – az 1904-es Téli tárlaton –,
melynél ugyan érdekesebbek tanulmányai.
Rajztudása roppant fejlett

Fülep Lajos a művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp. Magvető 1974

Glatz Oszkár

Művei szerepeltek a Nemzeti Szalonban rendezett grafikai kiállításon (1906)

Fülep Lajos: A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp. 1974. Magvető
179. old.

Glatz Oszkár
Művészek a dohány élvezetéről címmel kiállítás nyílt a nyírbátori múzeumban, amelyen Glatz Oszkár alkotásai is szerepelnek.

Magyar Hírlap 1972/145 Sold

GLATZ OSZKAR, festő

1910-ben ujabb vándorkiállitás Miskolcon. Teljes sikert hozott.-Glatz Oszkár is kiállitott. 290.old.

ZSADÁNYI GUIDO: Baloga Bertalan emlékezete/1870-1922/ 281.old.

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

Glatz Oszkár

l.

Festőművészek gyűjt.
kiáll. katalógusa.
Pécs, 1930. okt – nov.
(Fränkel)

6 mm.

Ötszer nagyobb
vidéki városok

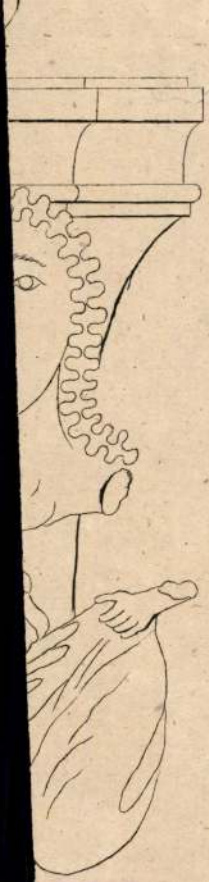

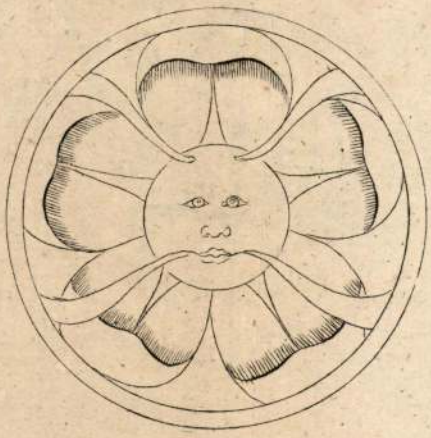

9.

5.

Glatz Oszkár

Mátrai Vilmos: "A Céhbeliek kiállitása" cimmel irja: "Petőfi szellemének szentelték negyedik kiállitásukat a Céhbeliek".
Elsősorban a szobrászok között a Petőfiről készült szobrok és egyéb alkotások közül a legkiválóbbakat sorolja fel: Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Damkó József, Telcs Ede, Sidló Ferenc és Horvai János.

A festők közül: dr. Székely Andor, Körösfői Kriesch, Szlányi Lajos, Udvary Géza, Jaschik Álmos és Nagy Sándor, Glatz Oszkár, Deák Ébner Lajos, Raáb Ervin, Nádler Róbert. Végül megemliti még Moiret Ödön nevét.

Glatz Oszkár: "szeretettel készült genre képeit" dicséri a kritika.
Élet, Bp. 1923. febr. 25. XIV. évf. 4. sz. 93. lap.

GLATZ OSZKÁR

Rózsi olvasni tanul. Olajfestmény.
Libapásztorok. Olajfestmény.

(1 tól 217 ig)

Müvészeti Hotek Pécs

1941

Glatz Oszkár

Falurészlet

1932 évi új szerzem. kiállításunk

Glatz Oszkár

koll. kiáll. Mübarát

vród
z
Ujság. 1942.
márc. 18.

(e.a.: G. O. és
Gallé Tibor festmé-
nyei.)

1907.

afordultan áll, de szembe néz. Jobb
asztalra támasztott és lefelé fordi-
ljával csipkével diszitett rövid köpe-
. Rizsporos parókája fodoritott, szem-
jusza és szakálla nincs. Bal lábát ki-
akkendő, csipkefodros rövid kabát, tér-
tos topán. Balról az asztalon lévő
és országalmát, a háttérben félrevont
széket látunk.

8.6 cm.-- A m.kir. miniszterelnökségtól
át (1317-907).

lóg.

apjasrend jelvényés hordja, Letét

1079

L.

Glatz Oszkár

Bujáki utca
olaj

Öltözködés, olaj.

Sokác, olaj.

Müvészeti Hotek Ungvár

1941

Glatz Oszkár

Čehbelick 1924. což
můvěží dismerése -

30. HÉT

VASÁRNAP

22

Mária Magd., Már. M.

HÉTFŐ

23

Valter

Apollin., Lenke

KEDD

24

Kinga, Krisztina

SZERDA

GLATZ OSZKÁR (szül. 1872)
119. Schulek Frigyes építőművész (1841—1919) képmása. Színes krétarajz.

A TEREM KÖZEPÉN

ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
klós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
jáért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
m tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
repel.**

sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Glatz Oszkár

GLATZ OSZKÁR (szül. 1872)

117. Br. Mednyánszky László festőművész (1852—1919) képmása. Fekete krétarajz. Jelezve lent jobbra: Mednyánsky László. rajz. Glatz O. 1905.

Ernst Múzeum
Magyar művészképcsarnok 22. l.

ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
dlós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
jáért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
m tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
repel.**
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Glatz Oszkár

Nagybánya k. k. 1912

124

Thökölyi Imre levele Caprara gróf-
hoz VI. 147

Glatz Oszkár. Reggeli. Címes könyvmak.
Szm. Gr. o. XLIX. kiáll. kat. 199.

Glatz Oszkár

Glatz Oszkár: Falusi fodrász. Könyomat.
[Ku. 49. Graf. kiáll. III.)

Glatz Oszkár

Glatz Oszkár

Nagyapó. unokáival
c. képe repr.

KMT 1915/16. téli Szall.
Kat.

~~KÉPEK~~

A

„Könyves Kálmán"

magyar műkiadó részvénytársaság

kiállítási termében

VI., Nagymező-utca 37–39. sz.

Magyar festőművészek

eredeti művei vannak állandóan kiállítva, amelyek igen méltányos áron megszerezhetők havi részletfizetésre

Ugyanott kaphatók **a legnagyobb magyar festőművészek** legjobb munkái fényképekben, heliogravureban, fénynyomatban és színes kivitelben.

Szabad bemenet!

Glatz Oszkár

Esős hangulat
c. képe repr.
Művtárs tav. Kiáll.
1906.

Glatz Oszkár

A mese. Olasz.

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

93. l.

ifj. SZUHAY ISTVÁN
HIRLAP BIZOMÁNYOS
Huszt, Rákóczy ut. 48 sz.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

V Visegrádi

Glatz Oszkár

159	Ablak mellett, rajz	4500
160	Vasárnapi készülődés, rajz	4500
161	Ebéd, rajz	5000

Nemzeti Szalon
1926. máj
MAPE 12-kiáll.

GÁBOR JENŐ: Épités

Vasárnap, of

Györ Szinyei Tais

1944

286. Miserucha, magyar, 1480 körül

Glatz Oszkár

Szinyei Társaság kolozsvári kiáll. 1944.

Sokác anzony. oláff.

Szalay I.: Magyarország tört. emlékei.

258. ábra. I. Lajos 1342—1382.

yér-
ere-
atos
sítő
ken
épe
nás fővel, alabárddal jobbjában s keresztes
ljában. Az Anjou-házi királyok többi érmei,
ok, obulusok, azzal ütnek el az Árpádházi-
ől, hogy a címerek itt rendesen alkalmaz-
ikai szabályok szerint vannak stylizálva.
illeti, az a nápolyival egyezik meg.
eánya, Mária korában a magyar garasok
nik s a prágai cseh garasok forgalma kez-
ndszeres, szabályozott fizető eszközzé lesz
szen Hunyadi Mátyás koráig.
ől Mátyásig terjedő korszak pénznemei a
bségein kívül alig tüntetnek fel nevezete-
t; főjellemvonásuk, hogy a pénzverőjegyek
őhelyeink történetére bő anyagot szolgál-
igmond király aranyain találjuk az egész

Glatz Oszkár festő

N képz. Kiáll
~~Bajza utca~~ 23. Műcsarnok

1933 ápr.-máj (kiűes)
kalászt tiedő szerekek
Menyecske guzsallyal
a Gőtösö körül
) of

1934 (ko) trappanbáborék
hunyaság
Domboldalon
| of

1935 (ko) A rokka
Pihenés
A levél
| of

~~1934 nemz képzm. kiáll 17,~~ 21, 24.

1937 (ko) Grejember, of

1939 (kassa) l. katal-t

1944 (kiűes) Erdőben, of

Christus am Kreuze; der heilige Franz empfängt die Wundenmale am Subasio; Madonna mit dem Kinde. — 1876, 1878, 1879: III. 115, 116, 117. *Sienai iskola* a XIV. századból: Szent Ferencz megkapja a sebhelyeket a Subasion, Madonna a gyermekkel, Krisztus a kereszten. — 1881: 11. *Siena,* XIV. század: Triptychon, középütt Mária a gyermek Jézussal, kik fölött az Atyauristen fél alakja látszik; jobbról Krisztus a kereszten, mellette Mária és János, fölül angyal; balról szt. Ferencz stygmatizálása, fölül angyal. — 1888: I. 11. *Sienai festő* a XIV. századból: Triptychon. — 1896, 1897: I. 11. *Sienai festő* a XIV. századból: Triptychon. — 1897: I. 11. *Sieneser Maler* aus dem XIV. Jahrh.: Triptychon. Mittelbild: Madonna mit Kind; linker Flügel: der heil. Franz v. Assisi; rechter Flügel: Christus am Kreuz. — 1898: I. 11. *École siennois,* XIV. siècle: Au centre: La Vierge et l'enfant Jésus. A droite: Jésus-Christ sur la croix. A gauche: Saint François d'Assise. — 1901, 1904: I. 11. *Sienai festő* a XIV. századból: Triptychon.

Glatz Ondár

l.

Müterem I. csop. Eiall

1935. febr

Tanulmány i. of

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Glatz Ordnár

l. Céhbeliek II. Kiáll

1918.

Nemzeti Szalon

Sonessich Camilla gyűrűnek
" Zsiga gy. "

Tübefürjés
a kis szabássuó
János garde
margit babájával
Baba reparálás

Glatz Ondár

Céhbelick V. Kiáll

Nemzeti Szalon 1924

A bajaki Dávid, olaj

Kis leany babával, olaj

Menyecske szakajtoval, olaj

Siroki vénanzony, olaj

Gyermek portré, olaj

Memorial Station

Glatz Oszkár

Műcsarnok

1928. tav. kiáll. 58

Balkanos Tisztítás

Cihbelich

Kelta gabona-örlö VIII.177

Glasz Gyula

Nobrázt

Műcs, kiáll, 1933 tól

Pipics 113. l.

Ifatz 8

Cédulaírás

1932 febr.-marc. hónár

A 10 lécce

GLATZ OSZKÁR

31	Bujáki falurészlet	olajf.	400.—
32	Falu vége	olajf.	400.—
33	Visszaemlékezés		700.—
34	Templomban	olajf.	1300.—
35	November Bujákon	olajf.	1000.—
36	Tél és nyár	olajf.	800.—

Céhbeliek jub. kiáll. Est

Neuvreti halon 1934. jan.

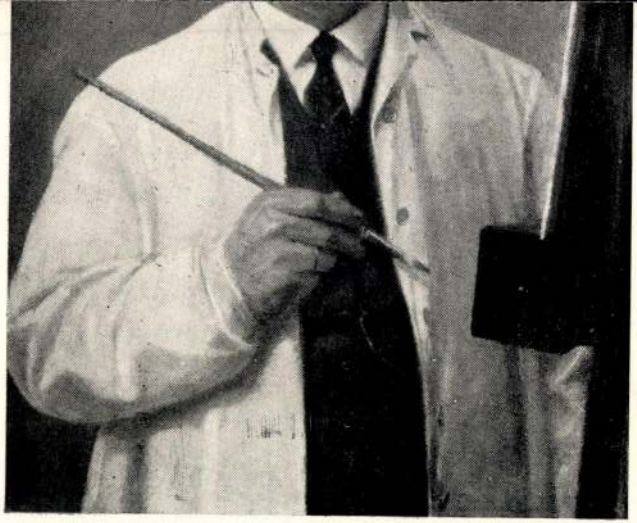

145. TELCS EDE : Önarckép

Glatz Oszkár

X. TEREM.

241 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
242 **Glatz Oszkár.** Arckép. Olajf. Magántulajdon.
243 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
244 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
245 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
246 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány Olajf. Magántul.
247 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
248 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
249 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
250 **Glatz Oszkár.** Karámban. Olajf. Eladó.
251 **Glatz Oszkár.** Tájkép. Olajf. Eladó.
252 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
253 **Glatz Oszkár.** Arckép. Olajf. Magántul.
254 **Glatz Oszkár.** Tájkép. Olajf. Eladó.
255 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
256 **Glatz Oszkár.** Tájkép nyárfákkal. Olajf. Eladó.
257 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
258 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
259 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf Magántul.
260 **Glatz Oszkár.** Tanulmány. Olajf. Eladó.
261 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
262 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
263 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
264 **Glatz Oszkár.** Arcképtanulmány. Olajf. Magántul.
265 **Glatz Oszkár.** Késő ősz. Olajf. Eladó.
266 **Glatz Oszkár.** Őszi tájkép. Olajf. Eladó.
267 **Glatz Oszkár.** Arckép. Olajf. Magántul.
*268 **Nagy Vilmos.** Kártyavető. Olajf. Eladó.
269 **Nagy Vilmos.** Az új nóta. Olajf Eladó.

Művészek 1904/5. tél k.

*218 **Knopp Imre.** Miss Andrey Macredie. Olajf. Eladó.
219 **Knopp Imre.** Sikátorban. Olajf. Eladó.
220 **Knopp Imre.** Utcán. Olajf. Eladó.
221. **Knopp Imre.** Észak Velencéjéből. Olajf. Eladó.
222 **Knopp Imre.** A saláta. Olajf. Eladó.
223 **Knopp Imre.** Csatorna. Olajf. Eladó.
224 **Knopp Imre.** Tájkép. Olajf. Eladó.
225 **Knopp Imre.** Virágkiállítás a műcsarnokban. Olajfestmény. Eladó.
226 **Knopp Imre.** Szürke délután. Olajf. Eladó.
227 **Knopp Imre.** Férfi arckép. Olajf. Magántulajdon.
228 **Knopp Imre.** Női arckép. Olajf. Magántulajdon.
229 **Knopp Imre.** A szerelem taván. Olajf. Eladó.
230 **Knopp Imre.** Kolostori nyugalom. Olajf. Eladó.
231 **Knopp Imre.** Interieur. Olajf. Eladó.
232 **Knopp Imre.** Esti napsugarak. Olajf. Eladó.
233 **Spányik Cornél.** Nászúton. Olajf. Eladó.
234 **Spányik Cornél.** A pozsonyi gróf arcképe. Olajf. Magántulajdon.
235 **Rátonyi Zoltán.** Csend. Olajf. Eladó.
236 **Pór Bertalan.** Gyermekarcképtanulmány. Olajfestmény. Magántulajdon.
237 **Skutezky Döme.** Naplemente. Olajf. Eladó.
238 **Innocent Ferenc.** A pók. Olajf. Eladó.
239 **Bruck Lajos.** Régi dallam. Olajf. Eladó.
240 **Borúth Andor.** Öreg koldus. Olajf. Eladó.

GLATZ OSZKAR, festő

A Független Művészek Társasaga és a Szombathelyi Szent Marton Céh karöltve olasz-magyar kiallitást rendezett Szombathelyen 1928 szeptemberében.
Neves olasz és magyar mesterek vettek részt ezen. Magyar részről Glatz Oszkar festőművész is. 546.old

PALKÓ ISTVÁN: Vasi művészportrék, Jaksa István 542.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 4.szám, Szombathely

Glatz Oszkár

505 **Förk Ernő**. Majolika-kút. Építészeti rajz. Magántulajdon.

506 **Wágner Géza**. Egy keretben: I. Kanizsai kunyhó. II. Müncheni viskó. Rézkarcok. Eladó.

507 **Benczúr Béla**. Istálló-részlet. Aquarell. Eladó.

508 **Székely Árpád**. Tanulmányok. 6 drb eredeti rézkarc. Eladó.

509 **Nagy Sándor**. Ki a végtelenbe! Motto Komjáthy I-től. Tusrajz. Eladó.

510 **Wágner Géza**. Régi kastély-kunyhó. Színezett rézkarc. Eladó.

511 **Koszkol Jenő**. Kilátás egy ablakból a Városligetre. Vízfestmény. Eladó.

512 **Raáb Ervin**. Besztercebányai részlet. Rézkarc. Eladó.

513 **Bruck Hermin**. Elhagyott lak. Olajf. Eladó.

514 **Reinhard Károly**. Jákob halála. Az első, 10 levonatból. Megrendelhető a többi 9 példány. Eredeti szines kőrajz. Eladó.

515 **Horvai János**. Ádám. Érc-dombormű. Eladó.

516 **Szirmai Tony**. Plakettek és érmek. Bronz. Magántulajdon.

517 **Horvai János**. Éva. Érc-dombormű. Eladó.

518 **Raáb Ervin**. Tükrözés. Rézkarc. Eladó.

519 **Ungár Arthúr**. Tóparti részlet. Eredeti fametszet. Eladó.

520 **Bakos Tibor**. Gyümölcsfák alatt. Vízf. Eladó.

521 **Both Menyhért**. Dr. Székely Ferenc arcképe. Szénrajz. Eladó.

522 **Glatz Oszkár**. Arcképvázlat. Szénrajz. Magántul.

523 **Glatz Oszkár**. Téli táj. Szénrajz. Eladó.

524 **Glatz Oszkár**. Arcképvázlat. Szénrajz. Magántul.

525 **Szenes Fülöp**. Leánykám. Szénrajz. Magántul.

526 **Glatz Oszkár**. Arcképvázlat. Szénrajz. Magántul.

527 **Glatz Oszkár**. Etetés. Szénrajz. Eladó.

Művészek 1904/5. téli
K.

528 **Glatz Oszkár.** Istállóban. Szénrajz. Eladó.
529 **Glatz Oszkár.** Öreg ember. Szénrajz. Eladó.
530 **Glatz Oszkár.** Arcképvázlat. Szénrajz. Magántul.
531 **Heidlberg Sándor.** Családi sirbolt. Vízfestmény. Magántulajdon.
532 **Ray Rezső.** Hall-részlet. Vízfestmény. Magántul.

XV. TEREM.

533 **Krutsay Ferenc.** Megnyugvás. Olajfestm. Eladó.
534 **Raáb Ervin.** Látogatás a jósnőnél. Olajfestmény. Eladó.
535 **Madarász Victor.** Dózsa népe. Olajf. Eladó.
536 **Ferenczy József.** Visszaemlékezés. Olajfestmény. Eladó.
537 **Vesztróczy Manó.** Házi nyúl. Olajfestmény. Eladó.
538 **Vesztróczy Manó.** Vajákos asszony. Olajfestm. Eladó.
539 **Vesztróczy Manó.** Vén csavargó. Olajf. Magántulajdon.
540 **Vesztróczy Manó.** Est a tarlón. Olajfestm. Eladó.
541 **Vesztróczy Manó.** Földmívesek. Olajf. Eladó.
542 **Margitay Tihamér.** Hazafelé. Olajfestm. Eladó.
543 **Bácskai Imre.** Tanulmányfej. Olajfestm. Magántulajdon.
544 **Both Menyhért.** Vázlat a „Családi idill" című képhez. Olajfestmény. Eladó.
545 **Both Menyhért.** Dr. Rozgonyi Sándor arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
546 **Both Menyhért.** Családi idill. Olajfestm. Eladó.
547 **Frecskay Endre.** Fűzfák. Pasztell. Eladó.
548 **Bruck Hermina.** Nyár. Olajfestmény. Eladó.

Glatz Oszkár

89. Tichy Gyula. Bólyay János. Tollrajz. Eladó.
90. Tichy Gyula. Melancholia. Linoleummetszet. Eladó.
91. Glatz Oszkár. Az öreg zongoraművész. Szénrajz. Eladó.
92. Glatz Oszkár. Munka közben. Színes rajz. Eladó.
93. Glatz Oszkár. Házépítés közben. Színes rajz. Eladó.
94. Glatz Oszkár. Nőiarckép. Szénrajz. Magánt.
95. Glatz Oszkár. Gyermekarckép. Színes rajz. Magánt.
96. Glatz Oszkár. Férfiarckép. Szénrajz. Magánt.
97. Glatz Oszkár. Palóc leány. Színes rajz. Eladó.
98. Glatz Oszkár. Szoknyaigazítás közben. Színes rajz. Eladó.
99. Glatz Oszkár. Férfiarckép II. Szénrajz. Magánt.
100. Baranski E. László. A gyalogút. Rajz. Eladó.
101. Baranski E. László. Kis kikötő. Eredeti rézkarc. Eladó.
102. Baranski E. László. Nagymosás. Eredeti rézkarc. Eladó.

K M Társ 1912 márc. kiáll.

103. Baranski E. László. A diófa. Rajz. A „Művészet“ tulajdona.
104. Baranski E. László. A talján. Eredeti rézkarc. Eladó.
105. Baranski E. László. Az érdekes könyv. Eredeti rézkarc. Eladó.

XV. Terem

106. Borzásy Béla. Csipkevásár. Szénrajz. Eladó.
107. Barta Ernő. Hóolvadás. Szénrajz. Eladó.
108. Borzásy Béla. Kelmevásár. Rajz. Eladó.
109. Garzó Bertalan. Fatanulmány. Ceruzarajz. Eladó.
110. Borzásy Béla. Pántlikavásár. Szénrajz. Eladó.
111. Barta Ernő. Esthangulat. Szénrajz. Magántulajdon.
112. Borzásy Béla. Jön a vihar. Színes rajz. Eladó.
113. Senyei (Schön) József. A Picignyi és Montreu-i templom. Ceruzarajz. Eladó.
114. Litkei Antal. Kézimunka. Színes krétarajz. Eladó.
115. Litkei Antal. Olvasó nő. Krétarajz. Eladó.

Glatz Oszkár

Grüß Gott

Münsarnok

1923 ört

Glatz Oszkár

1.

Szépm. kiállítások

1932. aug.

könyvtár amban

1712. SZUMAK-SZŐNYEG, mértani rajzu
Rhombuse. XIX. Jh. 155×165 cm

1713. MUDSUR IMASZŐNYEG, vörös
Mudschur Gebetteppich, mit roter

1714. KIR-SIHIR IMASZŐNYEG, piros
XVIII—XIX. sz. — Kirschihir
XVIII—XIX. Jh. 110×146 cm.

1715. HAMEDAN-SZŐNYEG, kék alapo
auf blauem Fond Arabesken in Bl

1716. HATOSZLOPOS IMASZŐNYEG,
Säulen, rote Nische. E. XIX. Jh.

1717. SIRÁSZ-SZŐNYEG, kék alapon há
auf blauem Fond dreifaches verbu

1718. NAGY BELUDSISZTÁN-SZŐNYE
kerettel. XIX. sz. — Grosser Be
XIX. Jh. 198×370 cm.

1719. KORASSZÁN-SZŐNYEG, sötétkék
XIX. sz. — Korassanteppich, dunkel

Glatz Oszkár

gyűjteményes kiállítása. Lyka Károly bevezetőjével.
A Helikon kiállításai. VIII.
Budapest. 1923. január.
Kis 8-r, 20 l, képekkel, fűrve.

Glatz Oszkár

H. 3. p. e.

—.20

Glatz Oszkár

lásd

Szép művészeti kiállítások magyar mesterek műveiből. V. sorozat. Nyíregyháza, 1931 máj

9 mű

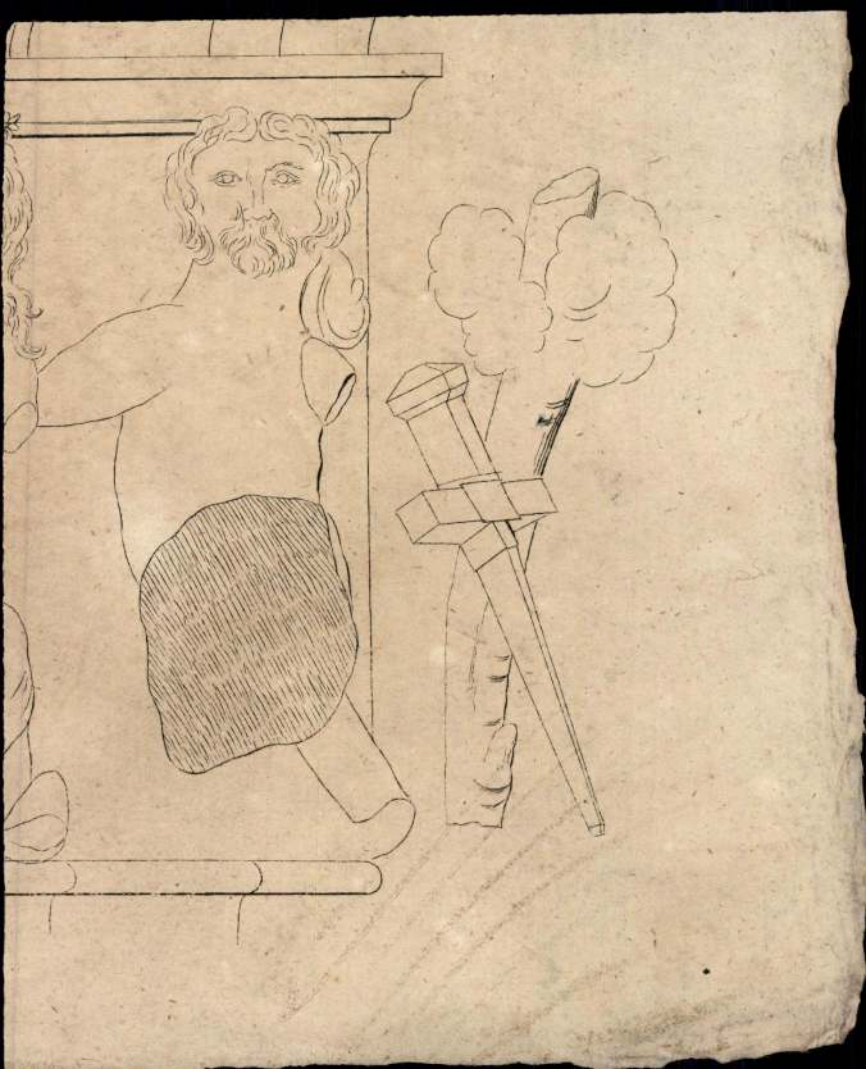

Glatz Oszkár

koll. kiáll.
Műbarát XXI. kiáll
1942. márc.

katalógusa könyv-
táramban

Gall IV. 156, 157

Glatz Oszkár

László

Képzőművészeti Kiállítások
magyar mesterek mű-
veiből. I. sorozat
Győr, 1931. május-ápr.
(Fränkel)
8 mű.

3.

4.

Glatz Oszkár

Helikon

1923. jan.

koll. Eiátt-

életrajzzal.

40 mm.

katalogus idézandó,

és felt.

:

lra állva. Haja, kis oldalszakála, szemöldö-
barna. Jobb kezével a sötétbarna rojtos terí-
hol iratok és könyvek hevernek, balját pedig
felett piros szalagos ı az aranygyapjas rendet
gallérú s hajtókájú kabátja kék; sötétszürke
s czipője sarkantyus. Derekát kardkörője
ı asztalon ttul oszlop tűnik szemünkbe, melyet
s jobbra a kettre nyerünk kilátást.

224 : 146 c/m.

57. ápril 2-án.

Kiállításra engedtetett át (39/96)
ett vissza (416/96).

MDK

A Műcsarnok tavaszi kiállitása.

Glatz Oszkár

Vasárnapi Ujság 1906.213-214.o.

Glatz Oscar MDK

Alte Bäuerin aus Sirok
Mädchen mit Puppe
Mutter und Kind
Geschwister
Auslösen von Pflaumenkernen

Wien, Kunstlerhaus 1924 Mai-Juni

Glatz.

A III. Nemzeti Képzőművészeti Kiállításon művei szerepelnek.

Uj Magyarság, 1935. Márc. 24.

M.D.K.

Glatz

Az Aurora Művészeti Rt. állandó külföldi kiállitásokat rendez magyar mesterek müveiből. Ezeken szerepelnek a művész alkotásai.

Propaganda mesterkiállitások c.
Szinházi Elet. Bp. 1923. dec. 16-22.
XIII. évf. 51. sz. 32. l.

Glatz

Szerepelt a „Nagy Gányai festészet" c. kiállításon a Nemzeti Galériában

Vigilia. 1963. 4 sz., 246 old

MDK

Glatz,

"Hazatérés" c.képével szerepel.

Olgyay Viktor: Müncheni Krónika. A XX.nemzetközi
mükiállitás. Glaspalast. - Müvészet.1905. 4.sz.
271-274.l.

Glatz

MNK

Részt vett a berendik nagybányai kiállításon, melyet a Művészek téli tárlatának keretében külön nagybányai teremben rendeztek meg. /1899. dec.15-1900. jan.15.

Bür-Rétt Nagyb. kiáll. kat. 1912. 20.l.

Glatz

Szerepelt a Kinyei Társaság
X. Kiállításán a Nemzeti Szalonban
1948 februárjában

Vigilia, 1960, 6 sz., 374 old

MDK

Glatz festőművész

A Műcsarnok tárlatán eredeti színes litográfiája, melyet az állam megvett a Múzeum számára.

Cikk: Eredeti színes litografiak.

Uj Idők, 1904.febr.28. 542.l.

MDK

Glatz

Dec.17.-én a Műcsárnokban megnyiló nagybanyaiak kiállitásan szerepelt műveivel.

Cikk: A nagybányai festő-iskola kiállitása.

Vas.Ujs. 1898. 50.sz. 877.lap

Glatz Oszkár

1933 feb-márc

1) Takács Memphért, jászói prépost-prelátus arcképe. A gödöllői premontrei rendház tulajd.

2) Gróf Klebelsberg Kunó arck. u. a. tulajd.

3.) Schioppa Lőrinc pápai nuncius arck. A Tört. Képes. tulajd.

4.) Bujáki menyecske a Szépm. Múz. tulajd.

Klebelsberg emlékkiáll Múcsarnok

Glatz Oszkár

1910

Glatz Oszkár és Wildner Mária műveinek kiállítása a Nemzeti Szalonban. Ösmertették a napilapok okt. 2.
Glatz Oszkárék kiállítása. Irta Gerő Ödön. A Hét, okt. 2.
Glatz Oszkár képei. Irta Lg. Pesti Napló, okt. 4.

Glatz Oszkár kiállítása a Nemzeti Szalónban. Irta Farkas Zoltán. Vasárnapi Ujság. okt. 16.

((Művészet, 1910, 395. l)

közlése. —

BOUTIBONNE LAJOS, rajztanító és tájrajzoló Pesten a mult század 10—30 as éveiben. A 40-es években már Bécsben élt, onnan küldött néhány képet a pesti Műegylet kiállításaira. Több tájrajza jelent meg Schmidt János könyomdájában, Lántz József kőrajzaiban. Ezek: Bartova, Csetnek, Krasznahorka, Rozsnyó, Murány vára és Murány várallya. Budát a 17. században ábrázoló rajza Lenhardt metszetében jelent meg

Glatz.

Műve szerepel a Munkáczy-Céh első kiállításán.

Pórai Ujság, 1928. Nov. 11.

Glatz

1915 tav
Virágos rét
bizi d.n. Nyitra m-ben | of

1922 jub.
A mese
A hárisjúl
Bujáki csudélet | of

1915-16 téli
arckép, pszt
Napagó mokáival
Parkrészlet | of

1916 tav Fonó lány
Tavasz a faluban
A csizmadiánál | of

1916-17 téli Férfi arck
Két nővér
A hári júl | of

1917 tav A jó néne
Tejsze
Évés hőjben | of

1917-18 téli Bujáki csudélet
Skiz és Pick
Károlyi László gr. arck | of

1918 tav Az „Ny Sor" télen
Kreplit hámozó lány
Lány hőjvel
1922 jub. l. fenn | of

1927 M. táj: Est a havason
Harafelé
Magvető
Kukor tőrés
A jó néne
Csalamádét hordó nő
Fiatal nyár szerm-vel

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872–1958).

NÉPSZAVA

1983 DEC 22

1971

A Glatz-hagyaték Salgótarjánban

A salgótarjáni Nógrádi Sándor Múzeum új kiállítása a nagybányai festőiskola egyik legnépszerűbb mestere, Glatz Oszkár hagyatékát tárja a közönség elé. Ezt a hagyatékot a művész menye, Glatz Henrikné a közelmúltban Nógrád megyének, pontosabban Buják községnek adományozta. Mint ismeretes, Glatz a két világháború között gyakorta megfordult ebben, a színes népviseletéről híres faluban és számos képet festett az itteni népéletről. A hagyaték a mester munkáin túl felesége, Glatzné Wildner Mária és fia, Glatz Henrik képeit is tartalmazza, továbbá nagy mennyiségű dokumentumot, vázlatkönyveket, rajzokat, okmányokat és tárgyakat is magában foglal. Képünkön a mester Kislány kosárral című festménye

tonútépítő Vállalat
zásáért a KPM Kö
gatósága.

ıkótelep épít

velési feladatokon
kosság társadalmi,
dési és sportigényeinek kielégítését is biztosítani tudják.

Káposztásmegyeren, egy korábban elfogadott beruházási program alapján *már megkezdődött az alapközművek építése*, elkészült a Szilas-patak új medre, s folyamatban van azoknak a lakóépületeknek a panelszerelése, amelyeket jövőre adnak át. *A következő ütem teljes befejezését 1989-re tervezik.*

A végrehajtó bizottság elfogadta a *Heim Pál Kórház* rekonstrukciója első ütemének befejezéséről szóló tájékoztatót.

D. A.

ıtó

TERV igazgatója vezette a nyilvános bemutatót. A *Finta József* vezette műterem két fiatal építészmérnöke, *Csizmás Gyula* és *Sarlós Júlia* szóban is ismertették tervüket.

A leendő gyermekfalu *megfelel a nemzetközi előírásnak:* nagy családok számára épülő, kertes házak sora, amelyekben a mozgalom alapcéljának megfelelően anyára, testvérekre, saját otthonra, szűkebb és tágabb közösségre lelhetnek az otthonukat vesztett gyerekek. S ami nem kevésbé

pozását. E főbb gondolatok jegyében tájékoztatta a Minisztertanácsot *az igazságügy-miniszter* az 1981 és 1985 közötti időszak jogalkotási feladatainak időarányos teljesítéséről.

Ez a program — amelyről még 1980-ban hozott határozatot a kormány — a mostani ötéves jogalkotási tevékenység legfőbb céljaként *az állami élet fejlesztését, a közigazgatás korszerűsítését és a népgazdaságban végzett munka tökéletesítését jelölte meg.* A középtávú jogkodifikációs terv — miként a miniszter jelentette — *időarányosan teljesült.*

A testnevelés

A népi ellenőrök 1975-ben átfogó, a bajok forrásait is feltáró vizsgálat során elemezték a testnevelés és a tömegsport helyzetét. Akkori javaslataik sorsáról, az időközben történt változásokról igyekeztek képet kapni, amikor *a közelmúltban ismét széles körű ellenőrzést végeztek.* Ezt az is indokolta, hogy az elmúlt években egyre inkább a fiatalság életmódjának jellemzőjévé vált *a mozgás hiánya.* Az utóvizsgálat kiterjedt 160 oktatási intézmény mintegy százezer tanulójára, hallgatójára, 110 munkahely több mint 120 [illegible] és 130

Glatz Oszkár

5.	Gyermek furulyával . . .	950.—
6.	Barika eszik	950.—
7.	Koszoru	950.—
8.	Parasztleány	650.—
9.	Kis leány babával	650.—
10.	Szilvaevő kisleány	650.—
11.	Tájkép	1300.—
12.	Menyecske	600.—

lásd bent!

Fränkel 1931 Sopron

Kunffy Lajos

Pécsi Pilch Dezső

Sopron 1931

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK

MAGYAR MESTEREK MŰVEIBŐL. II.

KATALOGUS

Csók Isvánt

Glatz Oszkár

Fényes Adolf

Koszta József

Kunffy Lajos dr.

Pécsi Pilch Dezső

Szőnyi István

Vaszary János

Vass Elemér

festőművészeknek gyűjteményes kiállításáról, a Soproni Képzőművészeti Kör rendezésében, a szinházi festőteremben Sopronban.

1931. április hó 18—26.

Rábakézi Nyomda, Sopron. 1817.

Glatz Oszkár

66	Patak.	Olajfestmény
67	Tájkép Wallisból.	«
68	»Terá»	»
69	Gyerek Wallisból.	»

70	E. M. hercegnő arcképe	Olajfestmény
71	Fonó nő	»
72	A jó néni	»
73	Házi nyul.	»

Czóbelick III. kiáll

Nemzeti Szalon
1921.

Glatz Oszkár

A Céhbeliek 1924. évi művészi elismerésének (Mention) tulajdonosa.

56	W. M. báró arcképe, olajf.	Mgtul.
57	A jegygyürü olajf.	30000
58	Bujáki menyecske olajf.	15000
59	Biró Marietta arcképe, olajf.	Mgtul.
60	G.-né és kis leánya, olajf.	Mgtul.
*61	Vadorzó, olajf.	20000

Céhbeliek VI. kiáll.

Nemzeti Szalon

1926

Glatz Oszkár

60 „Sári néni“	Olajfestmény
61 Hazafelé	„
62 Faragcsáló férfi	„
63 Az istállóban	„
64 A bujáki vár	„
65 Az első fák	„
66 A gondos „mási“ (nagyanya)	„

Czóbel Tivadar

Nemzeti Szalon 1923

CÉHBE

1924.

Glatz Oszkár

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KFT. BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 FEB 22

NÉPSZAVA

Budapest

FEBRUÁR 23

ALEKSZEJ TOLSZTOJ

szovjet-orosz író, a szovjet irodalom egyik kiemelkedő egyénisége halálának 25. évfordulója

KARL FRIEDRICH GAUSS

világhírű német matematikus, aki elsőnek értékelte Bolyai János munkásságát, 115 esztendeje halt meg

G. F. HÄNDEL

német zeneszerző születésének 285. évfordulója

DERI MIKSA

mérnök, a hazai elektronika jelentős továbbfejlesztője, a transzformátor egyik feltalálója 116 esztendeje született

FAZEKAS MIHÁLY

költő, a plebejus népiesség egyik első megszólaltatója irodalmunkban, a Ludas Matyi szerzője halálának 142. évfordulója

GLATZ OSZKÁR

Kossuth-díjas festőművész 12 esztendeje halt meg

JULIUS FUCSIK

kiváló cseh kommunista újságíró és kritikus, a cseh nemzeti ellenállás harcosa és mártírja születésének 67. évfordulója

szor a felszabadulás után?

— Először a Ludas Matyival mentem a stúdióba, Nádasdy Kálmán társrendezőjeként. Az is külön történet, ahogy a Ludas Matyi megszületett. Szinetár György beállított hozzánk; nincs egy fillérje sem, adjunk előleget. Mondtuk, „mi csak akkor tudunk fizetni, ha filmet ír, s egyáltalán miből akar filmet csinálni?" Az asztalon hevert a vicclap, a Ludas Matyi. Szinetár ránézett és rávágta: „Hát a Ludas Matyiból." Néhány nap alatt kitűnő forgatókönyvet írt a témából,

és föléje tud kerülni, beléje, a vidék lelkébe tud hatolni. Itt megtalálta azt a színharmóniát, mely lelkiéletét, életérzését teljesen kifejezi, a nagy, nagy melankóliát, mert az élet egyszerü és nyugodalmas hangulatainak megérezte költészetét. Szereti azokat a megtört, tompa, néha kissé fénytelen szineket, a letarolt, kiégett földbuckákat, a föld csontvázát, melyet nálunk nem takar el magas buja fű, de ősszel a legfinomabb, legnemesebb színvegyülék tarkít. Ez a színharmónia bizonyos időszakok állandó és nyugodalmas jellegzője. Ez felel meg Glatz művészi temperamentumának. A *Nemzeti Szalonban* rendezett kollektiv kiállításán egész sorát kaptuk e nagy egységnek, a legkülönbözőbb változatban. Mind természetből való kiemelés, annyira a magyar vidék jellegzője, hogy Jernyén éppúgy ráismerhetünk, mint a Balaton partján, az erdélyi havasok alján vagy akár lenn Hunyadban. Egy nagy általános igazság, egy mély és finom árnyalat ez, mely él és visszatér, földünk, egünk színigazsága. Főleg eső után ereszkedik le a dombos, szürkeegü tájra, mint *A bujáki dombok* címü művén*, ahol a lekaszált fű párolgását, a zöld cserjés domboldal fénytelen fényrezgését mind belefoglalta a nagy zöld tónusba, bele a kék- és vöröslájblis parasztasszonyokat is, hogy a sok különálló szín, mint egy nagy egység hasson.

Ez az egység az övé: az ő természetmeglátása; kissé szűkkörü, de az övé, nem nagyon gazdag, változatos és nagy skálájú, de az övé, ő emelte ki, ő for-

* A Szépművészeti Múzeumban.

Befejező 77ik oldal
Iványi Grünwald Béla
csomagjában.

csak a karakter kiemelésére törekedhet, ami arcképben is, tájképben is az egészen egyéni vonások halmozására vezeti, még akkor is, ha az nem szül babért. Ki szereti, ha arcának bármennyire jellegzetes, de éppen nem előnyös vonását emelik ki? Glatz-nak sokat kell küzdenie a megrendelők hiúságával, mert veleszületett művészi őszintesége, erős karakterizáló ereje a leplezést, kendőzést, takargatást kedvelő purgerizléssel sokszor nem egyeztethető össze. Ezt ő fájlalta legjobban: „a jellegzetesnek leszögezését még csak eltűrik rajzban, — írja — de a festménynél túlságosan zavaró ez a szokásom". Ez érdekes megjegyzés újra fényt vet a rajz absztrakciós jellegére, szemben a szín konkrétabb voltával. Ami a puszta formalátásnál még hagyján, a színes megjelenítés valószerüségében már szinte bántó. De ez Glatz művészi egyénisége, mely a tájfestészetében is megnyilatkozik, ott is a vidék arcképére törekszik. „Rám nézve, — írja — cseppet sem közönyös, hogy hol pingálok. Soha ezt jobban nem éreztem, mint a mult nyáron, midőn kivételesen Ausztriában tartózkodtunk. Azt az embert szoktam legjobban megörökíteni, aki nekem rokonszenves. A vidékkel is így vagyok. Anélkül, hogy a legcsekélyebb mértékben is soviniszta lennék, igazán szeretni csak a mi vidékünket tudom, azt a vidéket, ahol gyermekkoromat töltöttem, a budai dombokat, a velencei-tó és a Balaton mellékét, ott élveztem volt a vakációmat, ott éreztem magamat a legboldogabbnak, ott festek most is a legnagyobb örömmel." Mert itt ismer már minden fűszálat, ismeri a föld anatómiáját, az atmoszféra változásait

nadrág az egyik alakon, a szürke ruha és a bőrkamásli a másikon. De mindez foltban látva. Sehol belső rajzolat. Színárnyalat ad csak plasztikát. A nagy képen mindez gondosan kikeresve kemény, élettelen, merev lett. Mi a tanúság? El kell fojtani túléles részletlátásra való hajlamát. Egységben kell látni a világot, fényben, atmoszférikus hatásában, amint ez a színfoltokból kialakul. A Balaton mellé menekülve kezdte megérezni a párás levegőt s a parton játszó gyermekek csoportját ellesve, hirtelen egységbe foglalta az impressziót a vázlaton. A vízben két ökör gázol, elől egy kékpettyes ruhás gyereket karján tartó leány előtt három kis falusi fickó térdel a homokban, piros és kék kabátkákban, ami mind csak egy-egy színfoltnak hat. De már a nagyobb földolgozásban mindez lesimítva, gazdagabb lett belső rajzolatban, ami egyszersmind színerőtlenedést és tónusdiszharmóniát jelentett. Ez volt a nagy értelmi élmény, mely fölvilágosította. A lágyság és a belső rajz, a tónus megőrzése és az éles részletezés kizárja egymást, ki a színegybeolvadás, a tónusharmónia és a vonal kikeresése. Most tehát ismerte önmagát és küzdhetett ellene. Tudatosan. Ami nagybányai találgatásainál csak tapogatódzásból ha sikerült, azt most öntudatosan kikereste: a tónusban egybefoglalt természetet.

Most már nem veszített el semmit, minden részlet megfigyelését beleolvaszthatta az egészbe, melyet képzeletében megkonstruált, de mindig a részletekből. Ott áll ő a természet alapján, tudja jól, hogy nem szárnyal a képzelete, hogy inkább kombináló, kapcsoló, egységesítő ereje van, hogy

Csak a tanulmányok összefoglalásával került fölül veleszületett és legyőzhetetlennek tetsző, éles és kemény formalátása. A csoportképpel egyidőben a vázlatokat is kiállította: a különbség szembeszökő volt. Ez fölvilágosította. Mikor a következő évben balatoni tájképeket festett, a látóhatár kitisztult, a színlátása öntudatossá vált.

II.

Mi az, ami fölvilágosította?

Alapjában formaláto volt, aki színtől elvonatkozva, részletről-részletre hatolva látta a természetet, a szobrász módján, aminthogy Klinger — a rajzoló — is így látván, most már nm festő, hanem kizárólag szobrász, megértvén, hogy akkor is szobrász volt, mikor festett. De a kor színmámorban élt. A színformakultusz uralkodott. S Glatzot nagyon lehangolta víziójának hiányossága.

Szembeállítva a csoportképhez készülő vázlatokat a kompozicióval, meglepetve ismerte föl, mennyivel festőibb a vázlatok hatása az összeegyeztetett, egymás mellé állított, igenis megcsinált, formahalmozással kihozott egység hatásánál. Nézzük meg jól egy ilyen vázlatát, teszem az itt közöltet, mely Zichy Kázmér és Eszterházy László grófokról készült.

Csak a mozdulatot és a nagy körvonalat figyelhette meg, a formákat kontsruáló vonalat, amint az a színfoltok egymás mellé állításából kibontakozik. Néhány szín, a zöldhajtókás barna kabát, a sárga

GLATZ OSZKÁR. ARCKÉPVÁZLAT.

mozgásban. S ez, a karakter megérzése a formákon át, a szinek bizonytalanságával egyidőben, egyre fokozódott nála. Keservesen érezte ezt. Igen szorgalmasan dolgozott, de elégedetlen volt az eredményeivel. Társainak kolorisztikus kifejező ereje egyre gazdagabban bontakozott ki, ő maga csak formát látott s minél jobban erőltette a színlátást, annál jobban összezavarodott. „Ez a kínlódás — írja önvallomásában — végre krizishez vezetett. Kezdtem elveszíteni önbizalmamat, mindenféle szamár teoriákkal vagy fix ideákkal próbáltam magam megnyugtatni az önkínzásig, ez igen szomoru idő volt." Pedig éppen akkor nősült meg s vonult vissza az erdélyi magányba, miközben megnyugtatásul kizárólag szénrajztanúlmányokkal foglalkozott. A következő években rajzoló volt. Igen sok éven át. Csak a *Művészetben* közölt szénrajzait kell végiglapoznunk, hogy ezt a sajátos formalátását megérthessük. Eleinte zsáner-, majd táj-, végül szinte kizárólag arcképeket rajzolt s a formák hűséges visszaadásával, a jellemzetes éreztetésével elért sikerei megnyugtatták. Visszakapta önbizalmát és egészen az arcképrajzban egyesítette erejét.

Egy váratlan megrendelés újra kiforgatta nyugalmából. Egy előkelő vadásztársaság csoportképet rendelt meg nála, egy festményt és ez újra a színkérdéssel való foglalkozásra kényszerítette. Időközben évek teltek el. Elszakadt a nagybányai festők társaságától s a sok rajzolás látását hajszálfinomságnyira megélesítette. Uralkodott a formákon és mikor a kompozicióhoz szolgáló vázlatokba fogott, a festés sokkal könnyebben ment, mint azelőtt.

merte a bajt: igen bizonytalan a színérzéke. Barátai azt tanácsolták, hogy temetkezzék csak a természetbe s ő — a következő évben — fölhurcolkodott a hegyek közé, egy vadászházba, teljes magányba, ott töltött egy hosszu nyarat, Robinson-életet folytatva, a színcsodák bámulatába merülve. Nem tudta megérteni, hogy ami neki oly nehéz, — a szinek finom átmenetének megérzése — az társainak, Thormának, Rétinek, de főleg Ferenczynek játékos munka. Azokat az ösztönük vezette, őt gátolta; azoknak muzsikát suttogott a színmelódia, ő nem hallotta; azok első látásra vászonra rakták a legfinomabb árnyalatokat, ő kevert, pepecselt, kentfent, minden tudatosság nélkül, ahogy maga írja: „Emlékszem, mint csodálkozott Ferenczy, aki velem töltött ama vadászházban két hetet, miként maszatoltam néha órákig össze-vissza a leglehetetlenebb szinekkel, csak lassanként vergődve ki a helyes színskálára."

Pedig azon az emlékezetes nagybányai kiállításon éppen ez az anti-színtalentum nem látszott meg. Finom, puha, lágy tónusba ágyazott szinek uralkodtak *Est a havason** című képén s a sok hozzávaló birkatanúlmányon, megannyi szín- és fénymegfigyelésén, a jellemző mozgás keresése mellett. A második nagybányai kiállításon már megjelenik a szénrajz és a karakter keresése, főleg egy arcképén, egy igen egyéni arcu öreg úron, aki szivarját kezében tartja, nekitámaszkodik az asztalnak és amint áll, él, beszél, csupa élet, főkép

* A Szépművészeti Múzeumban.

képe. A bölcselkedő hajlam az abstrakcióra való képességét jelenti, ami összeesik a rajzkészséggel, hiszen ez is elvonatkozást jelent a színtől, figyelmének teljesen a formára való összpontosítását. Ez Glatz Oszkár uralkodó tehetsége, az éles megfigyelés, a vonalra bontás, az elemzés, a részletekből való összerakás, gondolkozásban és látásban egyaránt. Az egyetemen és az akadémián egyaránt méltányolták, játszva jut a müncheni akadémiára, a párisi Julien-on is elismerik haladását, nagy az összhang közte és Hollósy között is, amikor melléje kerül Münchenben. Hogyne, látása és a kor törekvése egy. Hollósy is Leibl-t, Bastien Lepage-t, de végső ideálként Holbein-t állítja eléje, a nagy természetösszerakókat, a részlethalmozókat, a kicsiről az egészig hatolókat, szóval a rajzlátókat. Itt volt Glatz elemében!

De Hollósynak nagy köre volt, fiatal művészek, akik a rajzlátásból kivergődtek a színhez, a napfényhez és az atmoszférikus csodákhoz, elmenekültek a műterem-megfigyelésektől a nagybányai nagy természethez és magukkal vitték Glatz-ot is. Eleinte beleélte magát az új környezetbe, mindössze az történt, hogy műterem helyett künn a szabadban komponálta össze formarészleteit. *Bányászok reggeli imája* a címe első nagyobb művének, amolyan rajzlátásos kompozició ez, egymás mellé helyezett, számra nézve tizenöt, a fal előtt álló vagy térdelő alakkal, lokális szinekkel kifestve, minden részletében szigoruan kitanúlmányozva. „Gondos" munka, de társai kolorisztikus tanúlmányait látva, maga is megdöbbent munkájától. Azonnal fölis-

dött annak művészi kifejezésében. Most már nem állott útjába annak semmi, hogy egy-egy új árnyalat szépségét ne méltányolják s így Glatz természetmeglátását is: a *napszállat tompa tónusát,* — melynek művészi formáját is megtalálva, egy új harmóniát teremtett, és azt egyénivé, sajátossá, sajátjává tette. Ez Glatz művészetének jelentősége.

Hogyan jutott el ide?

I.

Ez egész regény, de nehezen olvasható. A fejlődésének dokumentumai elárulnak ugyan valamit, de inkább csak sejteni lehetne az igazságot, ha maga a művész el nem mondott volna egyet-mást. Hogy micsoda hangtalan küzdelmek folytak le a nyugodalmasnak tetsző formák mögött!

Jó régi pesti purgercsaládból származik. „A legszebb családi élet között, de nem művészi környezetben nevelkedtem, — írja. Igy történt, hogy nagy szorgalommal végezve a gimnáziumot, vége felé teljesen elhanyagoltam a kezdetben buzgón gyakorolt rajzolást s az érettségi után, bár apám nem ellenezte volna a művészi pálya választását, először bölcseleti tanulmányokkal foglalkoztam. Berlinben és Münchenben négy szemesztert hallgattam, közben újra rajzolni kezdtem s egyetemi tanulmányaimmal párhuzamban rajzkurzusokat is látogattam."

Rajzkurzusokat látogatott a filozófiai tanulmányok mellett! Ez a lényeges, ez az egész ember

Korunk művészete a szétszórt világítás, az atmoszférikus csodák százféle formáinak visszaadására törekedett s e nagy elv kifejezési eszközeit is megtalálta. Az új szépséget még a természetben sem ismerte fel mindjárt a laikus, mert az előbbi művészgeneráció szemével barnás tónusban látta a természetet. Csak hosszas kitartó küzdelem, egy új nemzedék fölnevekedése után élvezték a tiszta színek ragyogásának szépségét. Kár tehát most azzal hozakodni elő, hogy mit nekünk művész, mi is látjuk a természetet! Mert emlékezzünk csak vissza a lila árnyékokra, már Goethe megfigyelte, a rózsaszínü reflexekre, már Delacroix megfestette, de a laikus tagadta körömszakadtáig. És őszintén. Mert barnalátásos szeme nem látta a természetben. A művész már látta s lassanként hozzászoktatta a közönséget is. Ha Mátyás király látta a tájat, hát a miniatüristáitól tanulta.

Legalább is a tájban rejlő új szépségeket. Mert ezt a művész után is nehéz felismerni. Hiszen még a természettudósok, mint például Ratzel is elismerik, hogy a természetnek nem egy új szépségét művésztől tanulták ők is s mégis a művész az új felösmeréseiért mennyit szenvedhetett mindenha?! Művészgenerációk váltogatják egymást, míg végül az új szépséget — egyre finomabb formában kifejezve — egyre igazabb árnyalatáig elemezve, a — laikus is elismeri. Nem a pleinair-festés úttörő mesterei aratták a nagy, az elhatározó diadalt, hanem az árnyalatokat keresők, a finom részletigazságokig hatolók, amikor már az új laikusgeneráció is meglátta az új szépséget a természetben és gyönyörkö-

De azért egészen mást lát meg benne a festő is, a laikus is. A festő nem a fűt, a mezőt, az eget, az alakokat nézi, hanem elsősorban a színfoltot, a különféle világos és sötét színt és a színektől átitatott levegőt. Ezek az ő motivumai. De még itt sem áll meg. Ő a motivumaiból csak kiindul. A festő szemében a művészeti szép a megtalált kifejezési forma; csak ha a természeti szépben lappangó új művészeti szépet felismeri és megtalálja hozzá az ezt kifejező eszközöket is, csak akkor nyugszik meg a művész: az alkotásban. Ez a művész pszikológiája.

Ő az, aki — mint Dürer kívánta, — ki tudja ragadni a természetből a benne rejlő, lappangó új szépséget, az ismeretlen formákat s mi azok szépségét csak a művész után fedezzük fel újra. Hányan látták London ködét Whistler előtt, a roueni templomot körülcsókdosó napfény báját Monet előtt? Azok titkos szépségeit csak a művészek után ismerték fel, addig rejtve maradtak a sokaság előtt, csak ő, a művész, az új szépség igazi felfedezője. Nem az a kérdés, hogy látja-e a természetet a laikus, az sem igaz, hogy kölcsönösen fedezik fel egymásnak, a kérdés az, hogy ki látja meg a természetben az új szépséget? A művész, aki nem a természetet teremti, mint ahogy Wilde paradoxonja hangzik, a művész az új művészi szépet teremti, felismerve a természetben és kifejezve azt, úgy hogy később felismeri a laikus is. Ezért változik koronként a közönség ízlése a „szép táj" megállapításában, ami a kor művészetének, egy-egy kiváló alkotó-szellemnek a hatása.

Glatz Oszkár.

Ott álltunk a jernyei dombok alatt. A nap leszállóban, a nedves, zsíros, tompafényü zöldeket felragyogtatva.

— Igazi Glatz-táj, — kiált fel társam, kivágva a természetből, karja egy lendületével, egy darab zöld domboldalt, alul kacskaringós sárgás poros országúttal, mely lassan levezetett a hegyről a völgybe. Mindez beleolvadt egy egyénien sajátos tónusba, melyben a tárgyak színei elveszejtették magukvaló értéküket, de belesimultak a nedvesen tompa zöldbe . . .

Ez a jelenség érdekelt.

Ime egy meglátás, egy művészi forma, melyre rátalálunk a természetben is. Emlékeztem egy nemrég hangos vitára, melyre ez szinte válaszul szolgált. Hogy ki, a festő vagy a laikus, fedezte-e fel a természetet? Bizonyos, hogy aki a tájat nézve, meg tud szabadulni egyéni érdekeitől, „gondtól, félelemtől, babonától", az gyönyörködni is tud a természetben.

nyeivel. De mit szól ehhez a kisbiró? Mit parancsol Fényesnek? Újabb önkínzást, újabb önelemzést, újabb lelki aszkézist?

Ki tudja? Fényes robusztus erejével elleplezi a belső viharokat, hangos kacajba fojtja belső tépelődéseit, s mikor legjobban élvezzük a művészi rezultátumait, már eltünt, újabb ideált kergetvén.

Ujabb ideált; de ez nem annyit jelent, hogy ellentétest; ellenkezőleg, egyenes folytatását az előbbeninek, tovább-fejlesztést, gazdagodást, belső megismerésekbe való elmélyülést jelent, mely egy előbbi fok egyik oldalát lerombolja, hogy újat építhessen a másikon. Ennek a felösmerése igen nehéz.

Hiába, nagyon keményhéju dió Fényes!

Budapest, 1912

A vendéglátóipari munkásság a százalékelosztás, a munkabérek és a munkaközvetítés rendezését sürgeti

A *Magyarországi Kávéházi és Éttermi Alkalmazottak Országos Egyesülete* kedden délután szakmai nagygyűlést tartott, amely a vendéglátóipari munkásság rendezést sürgető kérdéseit tárgyalta. Az egyesületnek a New York-palotában lévő tágas helyiségét zsúfolásig töltötte meg a nagygyűlésen résztvevő munkásság. *Váczi* Mihály titkár megnyitójában üdvözölte a hazatért erdélyi városokban működő szakszervezeteket, illetve pincércéheket. Jelentette egyúttal az erdélyi vendéglátóipari munkásság zömének a kolozsvári, nagyváradi, szatmárnémeti, marosvásárhelyi és szamosújvári szervezetek által történt csatlakozását s egyben feladat vállalását a vendéglátóipari munkásság érdekeiért folyó harcban. A megnyitó után *Kiss* Sándor elnök ismertette az egyesületnek a munkaviszonyok, így az *általános bérmódosítás*, a *százalékelosztás*, az *ellenőrző bizottságok létesítése* és a *munkaközvetítés kérdésének mielőbbi rendezése* érdekében tett lépéseit, megállapítva, hogy a már régóta hangoztatott sérelmek eddig még nem orvosoltattak.

A vendéglátóipari munkásság kívánságainak ismertetésére, mint a *Magyar Nemzet* nemrég jelentette, ankétot hívtak egybe a kereskedelmi minisztériumba. Az illetékesek ez alkalommal is behatóan foglalkoztak a rendezés ügyével és kilátásba helyezték a sérelmek orvoslását. Ez azonban mindezideig még nem történhetett meg. A munkásság s így különösen a pincérek rétege éppen ezért újból a kereskedelmi miniszterhez fordult a felmerült kérdések rendezése ügyében. Az elnök a továbbiakban részletesen vázolta a helyzetet, rámutatva azokra a sűrűn előforduló visszaélésekre, amelyek egyes helyeken már-már tűrhetetlenné teszik a vendéglátóiparban foglalkoztatottak helyzetét.

A nagygyűlés az elnöki beszámolót és javaslatot magáévá téve, határozati javaslatot hozott, amelyet az érdekképviselet a kereskedelmi miniszterhez terjeszt fel.

A határozat javaslat, illetve felterjesztés négy pontban foglalja össze a munkásság kívánságait.

A vendéglátóiparban foglalkoztatott fixfizetéses munkások legkisebb munkabérét megállapító bizottság újbóli összehívását kéri első pontként. A felterjesztés második pontja a százalékelosztás arányát rendeleti úton kívánja szabályozni. A következő pont a paritásos alapon felállított, munkaviszonyokat ellenőrző bizottságok létesítését s végül pedig a pénzért való munkaközvetítés azonnali megszüntetését kéri a szakmai nagygyűlés határozati javaslata, amelyet — mint fentebb jeleztük — az érdekképviselet a kereskedelmi miniszterhez juttat el.

Október 16 Szerda

A hivatalos lap 1848 október 16-i számában a következő olvasható:

— A Prágában fekvő nádor-huszárainkból egy fél század, áthatva a honszeretet forró érzetétől, több helyeken nagyszámú ellenálláson vitézül áttörve, veszteséggel ugyan, de mégis a hőn szeretett övéikhez — honuk megmentésére — magyar hazánkba szerencsésen visszaérkeztek.

— Vegyék azért az egész fél század lelkes vitézei a honvédelmi bizottmánynak a haza nevében elismerését s szíves köszönetét. Minek következtében addig is, míg minden vitézeit kellőleg megjutalmazhatná e haza, a honvédelmi bizottmány az említett fél században következő előléptetést tett: Sréter Lajos százados őrnaggyá s a Pozsony megyében alakuló Frangepán-csapat vezérévé; Dessewffy Dénes alszázadossá s az átjött század parancsnokává; Szentpétery Sámuel és Lázár Sándor őrmesterek pedig hadnagyokká neveztettek ki.

Budapest, október 16-án, 1848.

Az országos honvédelmi bizottmány,

Kossuth Lajos,
elnök.

MATADOR
TÖLTŐTOLL EGY ÉLETRE

Az idő

A magyar medencét a keleti légáramlás hűvös szárazföldi eredetű levegővel árasztja el. Az ország keleti felében derült volt az idő.

Budapesten kedden délben 15, este 8 órakor 11 Celsius-fok volt a hőmérséklet, a tengerszintre átszámított légnyomás 768 milliméter, gyengén emelkedik.

Várható időjárás a következő 24 órára: *Keleti szél. Néhány helyen reggeli köd. Az ország nyugati felében felhős idő, egyes helyeken kisebb eső, csak mérsékelt éjjeli lehűlés; keleten derültebb idő, erős éjjeli lehűlés, egyes helyeken talajmenti fagy. A nappali hőmérséklet alig változik.*

CIPŐFESTÉS
művészies, garanciával **Belvárosi Cipőkellék, IV., Kecskeméti-utca 3.**

A »Lavoro Fascista« a magyar levente-intézményről

Rómából jelentik: A magyar leventecsoport olaszországi látogatása alkalmából a *Lavoro Fascista* hosszabb cikkben foglalkozik a magyar levente-intézménnyel és szervezetével. A lap rámutat arra, hogy 1920-ban a trianoni szerződés megfosztotta fegyvereitől a magyar népet, amely évszázadokon át oly büszke volt katonai erényeire. A magyar ifjúság vállalta azt a magasztos hivatást, hogy az ország hagyományait továbbvigye és megalapította a leventeintézményt osztálykülönbség nélkül. A leventeszervezet húszéves működése nagyban előmozdította Magyarország feltámadását. Maga a levente elnevezés is kifejezésre juttatja azt az ősi lovagias keresztény szellemet, amely az ifjúságot eltöltötte és amelynek szellemében már Magyarország a mult századokban is harcolt a pogányság ellen. A leventeszervezet, amelynek szelleme tökéletesen beleilleszkedik az új európai ifjúság szellemébe, egyik legjobb záloga az ország további fejlődésének.

A Rómában tartózkodó leventék egyébként kedden délelőtt ünnepélyes keretek között koszorút helyeztek el a fasiszta hősök emlékművén, valamint a Névtelen Katona sírján. A koszorú letétele után zeneszó mellett díszlépésben elvonultak az emlékmű előtt. Az egybegyűlt tömeg lelkesen megtapsolta a magyar fiúkat.

A leventék szerdán reggel kihallgatáson jelennek meg *XII. Pius* pápánál, délután pedig a Mussolini fórumon megtartják díszbemutatójukat a nagyközönség számára.

Hatszáz pengőre ítélték a keresztény vendéglőst, aki zsidó sógorát alkalmazta

Az értelmiségi kormánybiztosság feljelentésére bűnügyi eljárás indult meg *Pintér* István róm. kat. vallású budapesti vendéglős ellen, aki váciúti vendéglőjében zsidó sógorát, *Riemer* Lipótot alkalmazta és a kormánybiztosságnál mint pénztárost jelentette be. A kormánybiztosság figyelmeztette Pintért, hogy *szabályellenesen* alkalmazta *értelmiségi munkakörben* a sógorát és felhívta, hogy őt azonnali hatállyal bocsássa el, Pintér azonban egyik beadványt a másik után adta be a kormánybiztossághoz s nem volt hajlandó elbocsátani fölvett alkalmazottját. Ez az ügy nem mint egyszerű kihágás, hanem elsőízben mint *a zsidótörvénybe ütköző vétség került a bíróság elé*. A büntetőtörvényszék megállapította Pintér bűnösségét és *háromheti fogházra* ítélte el a vádlottat. A törvényszék ugyanis súlyosító körülménynek vette, hogy a vádlott a törvénysértő állapot fenntartásához makacsul ragaszkodott és csak akkor bocsátotta el sógorát, amikor már a bűnvádi eljárás megindult.

Fellebbezés folytán kedden tárgyalta az ügyet a budapesti ítélőtábla dr. *Szabó* József tanácselnök vezetése és dr. *Eigen* Kálmán táblabíró előadása mellett. A Tábla az elsőfokú bíróság *ítéletét megsemmisítette* és a büntetést 600 pengő pénzbüntetésre mérsékelte. Az indokolás szerint a vádlott javára fennforgó körülmények olyan nyomatékosak, hogy az enyhítő szakaszt kellett alkalmazni. Az ítélet jogerős.

FERENCJÓZSEF KESERŰVIZ

Bonczos államtitkár látogatása az erdélyi menekült-táborokban

Marosvásárhelyről jelentik: Vitéz *Bonczos* Miklós államtitkár, országos menekültügyi kormánybiztos, kedden délelőtt repülőgépen Marosvásárhelyre érkezett. Meglátogatta a menekültügyi hivatalt, majd a menekülttáborokat, ahol hétezren vannak elhelyezve. Bonczos államtitkár kedden délután Csíkszeredán is járt, azután Nagyváradra indult. Szerdán érkezik vissza Budapestre.

Kolozsvárról jelentik, hogy *Gotthard* Zsigmond műszaki tanácsos az iparügyi minisztérium megbízásából Kolozsvárott tanulmányozza a visszacsatolt területen az állami építkezéseket.

A költségvetés vitája a főváros pénzügyi bizottságában

A főváros pénzügyi bizottsága *Karafiáth* Jenő főpolgármester elnökletével kedden délután megkezdte a főváros jövő évi költségvetésének általános vitáját. Az első felszólaló *Cselényi* Pál azt várja, hogy a főváros tisztviselőinek és munkásainak fizetése a közeljövőben meg fogja közelíteni a bekövetkezett drágulás mértékét. Kívánatosnak tartja a jegyrendszer bevezetését az összes elsőrendű életszükségleti cikkekre, mert csak így lehet a drágulást megállítani és a fogyasztást a tehetősebbek körében korlátozni. A főváros adjon az idén is karácsonyi segélyt alkalmazottainak és folyósítsanak úgy mint a multban 200.000 pengőt az ínségesek karácsonyi segélyezésére is. A kórházi ápolási díjak felemelését éppen a bekövetkezett drágulások miatt indokoltnak tartja és elfogadja. Végleg el kell ejteni azt a tervet, hogy az új városházának a Duna partján keressenek helyet. A költségvetést elfogadja. *Harrer* Ferenc helyesli, hogy a polgármester a költségvetést deficitmentesen és a közüzemek, valamint az üzemi szolgáltatások árának emelése nélkül állította össze. Foglalkozott Óbuda újjáépítésével, amelynek előkészítésére külön bizottság alakítását javasolta. Ezután *Párkány* Frigyes és *Révész* Béla beszéltek.

Magyar festőművészek kiállítása Újvidéken

Belgrádból jelenti a *Magyar Távirati Iroda:* Kedden nyílt meg az újvidéki régi városháza dísztermében a magyar festőművészek reprezentatív kiállítása. A megnyitóbeszédet báró *Bakách-Bessenyey* György belgrádi magyar követ mondotta szerb és magyar nyelven. Beszédére *Kijurina* Branko dunai bán válaszolt és kijelentette, hogy *a kiállítás bizonyára el fogja mélyíteni a két szomszédos nép között már fennálló értékes kulturális kapcsolatokat.* Ezután a kiállító művészek nevében *Glatz* Oszkár köszönte meg Újvidék város közönségének a meleg fogadtatást. A kiállításon összesen 19 magyar festőművész szerepel 73 vászonnal. Az újvidéki kiállítást *Almássyné Teleki* Éva grófnő rendezte.

— **A Magyarországi Szlovák Közművelődési Társulat** a szlováknyelvű lakosság művelődésének elősegítésére az ország minden szlováklakta területén helyi csoportokat szervez. Az elnökség egyben felhívja a Magyarországon élő szlovákokat, lépjenek be a Társulat tagjai közé. A Társulat új helyisége: Budapest, Bank-utca 6.

— **Bajtársi találkozó.** A cs. és kir. 24. számú tábori vadászszázlóalj bajtársi egyesülete ezévi zászlóalj-emlékünnepét október 20-án, vasárnap délelőtt ½11 órakor tartja az I. ker csabautcai plébániatemplomban. Utána 13 órakor bajtársi összejövetel a Fogaskerék sörözőben, II., Olasz fasor 45—47.

Aktatáska
iratokkal, gimnáziumi indexxel
elveszett!
Megtalálót kérem, hogy ránézve értéktelen iratokat **juttassa hozzám megfelelő jutalom ellenében.** Pető, Bajza-utca 18.

Egyetemisták tüntetése Debrecenben

Debrecenből jelentik: *Hanczár* Gábor negyedéves teológus, Bocskay bajtársvezér feljelentést tett a rendőrségen, hogy őt négytagú csoport megtámadta. Az eset következtében hétfőn este egyes csoportok bejárták a zsidók által lakott utcákat és több ablakot bevertek. Egy zsidó embert bántalmaztak. Kedden a debreceni egyetemen az összes zsidó hallgatókat eltanácsolták. Őrszemet állítottak a kapuhoz, igazoltatták a belépőket és kijelentették, hogy mindaddig nem engedik a zsidókat az egyetemre, míg elégtételt nem kapnak.

FERENCJÓZSEF KESERŰVIZ

— **Orvosi hír.** Dr. *Huszár* György fogorvos katonai szolgálatból visszatért és újból rendel. Wesselényi-utca 75. (Tel.: 425-726.)

— **Erdélyi est.** A pasaréti református missziói egyházközség *Joó* Sándor lelkipásztor beiktatása alkalmával „Erdélyi estet" rendezett. A templomi esten dr. pr. *Keresztes* Ede gondnok mondott megnyitó beszédet. *Áprily* Lajos pedig „Mit hozott Erdély" címmel tartott minden magyar szívet megfogó mély és költői szárnyalású beszédet. *Koréh* Endre, az Operaház tagja, ragyogó meleg hangján két templomi éneket adott elő, melynek szövegét *Rolla* Margit írta, zenéjét pedig *Kenessey* Jenő szerezte. *Ákom* Lajos orgonaművész Bach és Bonnet műveit játszotta tiszta elmélyüléssel. Az egyház énekkara „Az Úr csodásan működik" című hallelujáját énekelte, melyet az erdélyiek 22 év alatt a magyar himnusz helyett énekeltek. Az estély Joó Sándor lelkipásztor imájával zárult.

Nutria...
Nutria...
Nutria...
PHILIP szücstől
Szent István-körut 23. I.
Telefon 125-028

HALÁLOZÁS

Schmidt Alajos gimn. igazgató, volt szakfelügyelő, a Rozsnyói Öregdiák Szövetség alelnöke, 62 éves korában Budapesten váratlanul elhunyt. Holttestét csütörtökön délután 4 órakor szentelik be a farkasréti temetőben, majd Mecenzéfre szállítják s ott helyezik örök nyugalomra.

Pető Lajos szerkesztő, a *Bácsmegye* című lap 25 éven át volt laptulajdonosa 71 éves korában, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése október 16-án ½2 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben. (Minden külön értesítés helyett.)

Dr. *Polyák* Béla ismert fővárosi ügyvéd rövid betegség után elhunyt. Temetése október 16-án délután fél 3 órakor lesz a rákoskeresztúri temető halottasházából.

Pécsett is megalakult a Törzsökös Magyarok csoportja

A *Törzsökös Magyarok* mozgalma az egész országban erős fejlődésnek indult. A nagyobb vidéki városokban máris helyi csoportok alakultak, amelyek a legszorosabb együttműködést keresik a budapesti központtal. Legutóbb *Pécsett* alakult meg a Törzsökös Magyarok csoportja. Az alakuló ülésen részletes munkatervet dolgoztak ki s határozatilag kimondották, hogy egész Baranyát bevonják a mozgalomba, amely a magyar történeti öntudat erősítését és a törzsökös magyar társadalmi rétegek tömörítését tűzte ki céljául.

— **Vacsora a keresztény községi párt alapításának húszéves fordulóján.** A keresztény községi párt alapításának huszadik évfordulója alkalmából a *Baross Szövetségben* vacsora volt, amelyen résztvettek mindazok a fővárosi bizottsági tagok, akik a párt alapításánál is ott voltak. Az összejövetelen *Raffay* Sándor evangélikus püspök kegyeletes szavakkal emlékezett meg *Wolff* Károlyról, a párt alapítójáról. *Ilovszky* János, a Baross Szövetség elnöke, a keresztény városháza megalapozóit üdvözölte, *Petrovácz* Gyula visszapillantást vetett a párt húszéves multjára, *Csillér* András hangoztatta beszédében, hogy a keresztény községi párt által elért eredményeket minden tárgyilagos bírálónak el kell ismernie. *Miklós* Ferenc, *Homonnay* Tivadar, *Lázár* Ferenc és *Verebély* Jenő szólaltak még fel az összejövetelen.

— **Rendkívüli közgyűlést tart a főváros.** A főváros törvényhatósági bizottsága október 25-én, pénteken délután öt órakor rendkívüli közgyűlést tart. Le fogják tárgyalni azokat a polgármesteri előterjesztéseket, amelyekkel a legutóbbi közgyűlésen idő hiányában már nem foglalkozhattak.

— **Ítélet két pereskedő tanár ügyében.** Dr. *Zakar* Albert büntetőjárásbíró kedden hozott ítéletet *Lenkei* Lehel gimnáziumi igazgató és dr. *Kmetty* István felsőkereskedelmi iskolai tanár, egymás elleni kölcsönös rágalmazási és becsületsértési ügyében. A járásbíróság Lenkei Lehelt nyilvánosan elkövetett rágalmazás vétségéért *300 pengő pénzbüntetésre* és 70 pengő perköltségre ítélte. Kmetty Istvánt a bíróság szintén vétkesnek nyilvánította becsületsértés vétségében, azonban az ő esetében *büntetést nem szabott ki*, azzal a megokolással, hogy cselekményét *jogos felháborodásában* követte el. Az ítélet nem jogerős.

— **A Magyar Sajtó legújabb száma.** Az *Országos Magyar Sajtókamara* hivatalos közlönye vezetőhelyen *Gáspár* Jenőnek, a sajtókamara főtitkárának cikkét közli, amely az egyéves fennállását ünneplő sajtókamara munkáját és feladatait boncolgatja. Közli továbbá a lap, hogy a magyar sajtó egymilliókétszázezer postai befizetési lap továbbításával támogatta már kezdetben az „Erdélyért" akciót, míg a sajtókamara kétezer pengőt adott az akcióra. A lapot a változatos és érdekes Kamarai Híradó egészíti ki.

Az iparhatóságok is elfogadják az okiratokat másolatban

A zsidótörvény végrehajtásáról kiadott egyik rendelet értelmében az ügyvédi, orvosi, mérnöki, színművészeti és sajtókamarához benyujtott bejelentésekhez mellékelt okiratokat, ha azokról az eredeti okmányokkal együtt felmutatott másolatok is készültek, vissza kell adni, de a másolatok megőrzendők. Most már több más hatóság is ugyanezt az eljárást követi s a kereskedelmi miniszter *az iparhatóságoknak is megengedte, hogy ugyanezt a gyakorlatot kövessék.*

Kiforrott ízlés szerint öltözködhet Ferda Manyinál

— **Jánossy Dénes székfoglalója az Akadémián.** A *Magyar Tudományos Akadémia* II. osztályának felolvasó ülésén *Jánossy* Dénes tartott székfoglaló előadást *Kossuth és az angol menedékjog* címmel. Előadásában ismertette az osztrák kormány diplomáciai offenzíváját, amellyel az angol menedékjogra vonatkozó jogszabályok módosítását akarta elérni, hogy a szabadságharc leverése után Londonban letelepedett Kossuthot kiutasítsák. Az osztrák kormány kísérletei azonban eredménytelenek maradtak az angol jogfelfogás hajlíthatatlansága miatt. A felolvasó ülés után a tagok zárt ülésen folyó ügyeket tárgyaltak.

— **Gázolás miatt letartóztatták egy igazgató fiát.** *Egres* István 19 éves tanulót, a Dombóvári Sajt- és Vajgyár Rt. igazgatójának fiát a rendőrség letartóztatta, mert vasárnap éjjel a Baross-utca sarkán az AB 758 rendszámú gépkocsival két nőt elgázolt. A vizsgálat megállapította és a tanuk is alátámasztották, hogy Egres István *80 km-es sebességgel haladt a kereszteződésnél*, annak ellenére, hogy kocsijának a fékberendezése majdnem teljesen rossz. A gépkocsi rendszámát a rendőrség bevonta és a kocsit forgalmon kívül helyezte.

Longora Sternberg
világmárkák!
Kérjen ajánlatot!
Királyi udvari hangszergyár
Rákóczi-út 60

— **A volt 21-es honvédek és 51-es közösök jelentkezzenek,** hogy a november 2-ára tervezett közösen megtartandó ezredtalálkozót megrendezni, vasúti szállításról és elszállásolásról gondoskodni lehessen. Az Ezredbajtársi Egyesületek felkérik a volt kolozsvári 21-es honvédeket, hogy ha résztvenni szándékoznak, október 21-éig jelentkezzenek *Körmendy* Géza ny. ezredesnél (Budapest, Krisztina-körút 141. T.: 153-606) írásban vagy telefonon, a volt kolozsvári 51-es közös ezredbelieket pedig, hogy vitéz *Fehér* Péter, Budapest, Sándor-u. 17. címen levelezőlapon jelentkezzenek.

Véres családi dráma Nagyváradon

Nagyváradról jelenti a „Magyar Nemzet" tudósítója: Véres féltékenységi dráma játszódott le kedden Nagyváradon, a Szent Jeromos-utca egyik házában. *Hegyi* Kálmán 31 éves munkás, aki állandóan féltékenységével üldözte vadházastársát, *Gyukla* Juliannát, álmában *beretvával felvágta az asszony hasát*, majd nyakán is több vágást tett. Ezután, abban a hitben, hogy az asszony meghalt, *átvágta saját gégéjét*. Mindkettőjüket életveszélyes állapotban vitték a mentők a nagyváradi kórházba.

Vízállás

A *Duna* végig apad, Paksig alacsony, lejjebb közepes vízállású. *A keddi dunai vízállások:* Schärding 254, Passau 476, Aschach 236, Struden 347, Stein 302, Bécs 283, Pozsony 148. Komárom 302, Budapest 254, Paks 162, Baja 276, Mohács 326, Gombos 455, Újvidék 425, Zimony 400. — A *Rába* Szentgotthárdnál 38. — A *Dráva* Barcsnál 57, Drávaszabolcsnál 174, Eszéknél 254. — A *Száva* Bródnál 441. — A *Tisza* végig apad, alacsony vízállású. *A keddi tiszai vízállások:* Visk 9, Tekeháza mínusz 18, Tiszaújlak mínusz 43, Vásárosnamény mínusz 24, Tokaj 112, Tiszafüred 142, Szolnok 198, Csongrád 166, Szeged 227. — A *Szamos* Désnél mínusz 40, Csengernél 2. — A *Bodrog* Sárospataknál 146. — A *Sajó* Bánrévénél 62. — A *Hernád* Hidasnémetinél 14. — A *Körös* Csucsánál 36, Nagyváradnál mínusz 114, Békésnél mínusz 36, Gyománál 26. — A *Maros* Makónál 0. — A *Balaton* Siófoknál 103. — A *Velencei-tó* Agárdnál 153.

Ezt üzeni a szerkesztő

Nem közölhető versek: **K. D.** *Az én vallásom;* **Cs. P.** *A nagy élet;* **P. I.** *Sarkcsillag, Nincsen aki, Kirekesztetten, Triste, Kinnak tűi.*

— **Műsorbővítést vezet be a rádió.** A magyar rádió rajta kívül álló okokból műsorát megrövidítette és naponta mindkét hullámhosszon 21 órakor befejezi. A megrövidüléssel okozott műsorveszteséget a rádió a műszaki lehetőségeken belül mindenképpen pótolni kívánja. *Ezért műsorát október 3-ától kezdődőleg átalakította.* Október 21-étől kezdődőleg pedig a veszteség további pótlása érdekében Budapest I. hullámhosszán *műsorbővítést vezet be.* A mindig fennállott és műszaki karbantartásra fenntartott kora délutáni műsorszünetet az említett naptól kezdve kitölti és 15 óra 20 perctől, az árfolyamhírek után, 16 óra 10 percig, tehát az eddig szokásos délutáni műsorkezdésig szórakoztató zenét ad.

Mi van a hivatalos lapban

A hivatalos lap keddi számában a következőket találjuk. *Rendelet:* Egyes faanyagkészleteknek a termelőnél zár alá vétele tárgyában. *Pályázatok:* a Magyar Királyi Honvéd Repülő Tisztképző Akadémiába való felvételre, — a pénzügyminisztérium az adonyi, alsódabasi, devecseri, dunaföldvári, győri, hevesi, letenyei, nyíregyházi és tiszalöki adóhivatali főnöki állásra, — Csongrád város városgazdai állásra, — az államépítészeti hivatal útmesteri állásokra hirdet pályázatot.

Színházak műsora

Opera. Szerda: Farsangi lakodalom (E. 3.) — Csütörtök: Bohémélet (B. 3.) — Péntek: I. Filharmóniai hangv. — Szombat: Júlia szép leány. A háromszögletű kalap (D. 3.) — Vasárnap d. u.: Denevér (Bérl. sz. O. h.) Este: Vendégjáték a Városi Színházban. (3, ½8.)

Városi Színház. (Magyar Művelődés Háza.) Szerdáig: Nincs előadás. — Csütörtök: Megnyitó díszelőadás. — Vasárnap este: Az Operaház vendégjátéka: Székelyfonó. Pesti karnevál. Csárdajelenet. (Népműv. V. III. munk. előad. 1.) (½8.)

Nemzeti Színház. Szerda: Vidám szüret. — Csütörtök: Szent Borbála csodája (V.) — Péntek: Vidám szüret (N. 1.) — Szombat: Szent Borbála csodája (VII.) — Vasárnap d. u.: Döbrönte kürtje. Este: Szent Borbála csodája. (½4, ½8.)

Nemzeti Kamaraszínház. Minden este: Kaland. — Vasárnap d. u.: Hajnalban, délben, este. (4, 8.)

Vígszínház. Szerda (C.), csütörtök (D.): Románc. — Péntek, szombat, vasárnap d. u.: XIV. René. — Vasárnap este (R.): Románc. (½4, 8.)

Magyar Színház. (T.: 223-295.) Minden este és vasárnap d. u.: Az ördög nem alszik. (½4, 8.)

Andrássy Színház. (T.: 426-978.) Minden este és vasárnap d. u.: Rád bízom a feleségem. (½4, 8.)

Pódium a Pesti Színházban. Minden este és vasárnap d. u.: Valahol Pesten. (5, 9.)

Fővárosi Operettszínház. Minden este és vasárnap d. u.: Bécsi gyors. (½4, 8.)

Komédia Orfeum. Minden nap: Telitalálat. (½5, ½9.)

Kamara Varieté. Minden nap: Kacagó Expressz. (½9, szombat: 6, 9, vasárnap: ½4, ¼7, 9.)

Royal Varieté. Minden este, szombat és vasárnap d. u.: Tapsról-tapsra (¼5, ¼9.)

Erzsébetvárosi Színház. Minden nap: Lehullott a rezgő nyárfa. (½6, ½9, vas. ½4, 6, ½9.)

Józsefvárosi Színház. Minden nap: Tokaji aszú. (½6, ½9, vas.: ½4, 6, ½9.)

Kisfaludy Színház. Minden nap: Sárgarigófészek. (½6, ½9, vas.: ½4, 6, ½9.)

Magyar Műszínkör. Csak vasárnap: Molnár és gyermeke. (½4, 6, 8.)

Napirend

1940 OKTÓBER 16, SZERDA

Róm. kat.: Gál ap. — Protestáns: Gál.

A nap kel 6 óra 04 perckor, nyugszik 16 óra 55 perckor, a hold kel 17 óra 07 perckor, nyugszik 5 óra 58 perckor.

Mozik műsora

(Sz. = szombat, v. = vasárnap, ü. = ünnep.)

ADMIRÁL. Te vagy a dal. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. ½10 és ½12-kor: Kirchfeldi pap.

ALKOTÁS. Erdélyi kastély. (¼4, ¼6, ¼8, ¼10, v. és ü.: ¼2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Beethoven szerelme.

ANDRÁSSY. Gül Baba. (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü.: ¾10, ¾12, 2, 4, 6, 8, 10.)

ÁTRIUM. Kelet felé. (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü.: ½4-kor is.)

BELVÁROSI. Rajongás. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: jobb t.: 2, 4, 6, 8, 10, bal t.: 3, 5, 7, 9.)

BELVÁROSI HIRADÓ. (IV., Petőfi Sándor-utca 6. Tel.: 181-244.) Magyar-, Fox-, Luce-, Ufa- és rajzos híradók. — A Kormányzó Úr diadalútja Erdélyben. — Folytatólagos előadások 9—21 óráig. — Páholyok elővételben is.

BODOGRÁF. Éjszaka kezdődött. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

BROADWAY. Saroküzlet. (½4, ½6, ½8, ½10, sz., v. és ü.: ½2-kor is.)

BUDAI APOLLO. Fehér barát. (½5, ¾7, 9, v. és ü.: ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10.) Vas. d. e. ½11-kor: Zendai fogoly.

CAPITOL. Vágyak asszonya. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

CASINO. Csiutalan férjek. (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü.: ¼4-kor is.)

CITY. Kelet felé... Erdélybe. (¾6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü.: ¾4-kor is.)

CORSO. Dr. Kilderare titka. (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü.: ½4-kor is.)

CORVIN. A láthatatlan ember visszatér. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

DAMJANICH. Te vagy a dal. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: 2, 4, 6, 8, 10.)

DÉCSI. 3. hétre prol.: Igen vagy nem. (6, 8, 10, sz., v. és ü.: 4-kor is.)

ELDORÁDÓ. Érik a búzakalász. (6, 8, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.)

ELIT. (V., Szt. István-körút 16. T.: 114-502.) A láthatatlan ember visszatér. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.)

FORUM. Bel smi. (½6, ½8, ¾10, sz., v. és ü.: ¼4-kor is.)

GLÓRIA. (Tel.: 427-521.) Rajongás. (½5, ¾7, 9, sz.: ½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

HIRADÓ FILMSZINHÁZ. (VII., Erzsébet-körút 13. Tel.: 222-499.) Magyar-, Fox-, Luce-, Ufa- és rajzos híradók. — A Kormányzó Úr diadalútja Erdélyben. — Folytatólagos előadások 9—21 óráig. — Páholyok elővételben is.

HOLLYWOOD. A láthatatlan ember visszatér. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

HOMEROS. Botrány a cirkuszban. (¾5, 7, ¼10, v. és ü.: ½2-től folyt.)

JÓZSEFVÁROSI. S. O. S. Sahara. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

KAMARA. (Tel.: 423-901, 423-903.) Prol.: Mária két éjszakája. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

KORONA. Gül Baba. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

LLOYD. Ha eljön a holnap. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

NYUGAT. S. O. S. Sahara. (½5, 7, ½10, sz.: 4, 6, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.)

ODEON. S. O. S Sahara. (¼5, ¾7, ¼10, sz.: ½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

OLYMPIA. Rajongás. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

OMNIA. Maradjl (5, ½8, ½10, sz., v. és ü.: 4, 6, 8, 10.)

ORIENT. Jesse James. (¼5, ¾7, ¼10, v. és ü.: ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10.)

OTTHON. Te vagy a dal. (¼4, ½6, ½8, ¼10, v. és ü.: ½2-kor is.)

PALACE. „Z" a fekete lovas. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

PATRIA. 2. hétre prol.: Ha eljön a holnap. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.)

RÁDIUS. Hollywoodi varázs. (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü.: ¼4-kor is.)

RIALTÓ. Botrány a cirkuszban. (11, 1, 3, 5, ½8, ½10, v. és ü.: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.)

ROYAL APOLLO. 3. hétre prol.: Ifju Edison. (½6, ½8, ¾10, sz., v. és ü.: 4, 6, 8, 10.)

SAVOY. 2. hétre prol.: Ha eljön a holnap. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

SIMPLON. Bécsi történetek. (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

SCALA. Stanley, a riporterek királya. (½6, ½8, ¾10, sz., v. és ü.: 3-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Művészmatiné.

STUDIÓ. Örökké. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

TIVOLI. S. O. S. Sahara. (½5, 7, ½10, sz.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü.: ¾2-kor is.)

TURÁN. Rajongás. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Kirchfeldi pap.

URÁNIA. Kelet felé (3, 5, ½8, ½10.)

Rádióműsor

BUDAPEST I. (Szerdán.) **6.40:** Ébresztő. Torna. — **7:** Hirek. Közlemények. Étrend. Hanglemezek. — **10:** Hirek. — **10.20:** A Führer és a Duce. (Molnár János.) — **10.45:** A vér mint emberi táplálék. (Faragóné Kincs Irma.) — **11.10:** Vízjelzószolgálat. — **12:** Harangszó. Himnusz. Időjárásjelentés. — **12.10:** Csorba Gyula cigányzenekara. — **12.40:** Hirek. — **13.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. — **13.30:** Buttola Ede tánczenekara. — **14.30:** Hirek. — **14.45:** Műsorismertetés. — **15:** Árfolyamhírek. — **16.15:** Egy nemzedék tanítómesterei. (Barankovics István.) — **16.45:** Időjelzés, időjárásjelentés, hirek. — **17:** Hirek szlovák és ruszin nyelven. — **17.15:** A felszabadult palócfalvak. (Manga János.) — **17.45:** Országos Postászenekar. — **18.30:** Nagydobronyi este. Helyszini közvetítés. Berzél Gecső Sándorné. — **19:** Hirek magyar, német és román nyelven. — **19.20:** A rádió szalonzenekara. — **20.10:** Lóversenyeredmények. — **20.20:** Schmidthauer Lajos orgonaszámai. — **20.40:** Hirek és időjárásjelentés.

BUDAPEST II. 17.30: Olasz nyelvoktatás. (Gallerani Bonaventura.) — **18:** Hirek. — **18.30:** Farkas Béla cigányzenekara muzsikál. Kalmár Pál énekel. — **19.30:** A népkönyv művelődési szerepe. (Vajda Endre.) — **20:** Hirek német, olasz, angol és francia nyelven. — **20.20:** Szembaj, amely vaksággal végződhetik. (Dr. Lénárd Imre.)

Szinházi hírek

„A Rajna kincse" felújítása az Operában

Kedden Operaházunk *Wagner* Tetralógiájának előjátékát, *A Rajna kincsét* újította fel. Bármennyire érdekesek is a *„Gyűrű"* köré fonódó magyarázatok, ezek részletezésétől most eltekintünk s kommentálásunkban csak azt nézzük, milyen mértékben valósítja meg az előadásban a zene, az ének, a játék és a színpad szorosan összefüggő nyelve a wagneri eszmevilágot. Már előjáróban megjegyezhetjük, hogy mindaz, amit hallottunk és láttunk, Operaházunk nagy tradícióihoz illő, ahhoz az Operaházhoz, melyben a német városokon kívül először csillogott a Rajna kincse. Ez az előadás valóban méltó, várakozást felkeltő, érdekes bevezetője a Tetralógiának.

A remek felújítás egy csomó új szereplővel indul. Ezek között az előtérben *Fodor* János *Wotánjának* monumentális alakja áll. *Fodor* zseniális őstehetség. Fenséges nyugalmú, hatalmasan zengő és mégis hajlékony organuma, érccel teli és csodálatosan lágy hangja, plasztikus éneke, stílusos játéka életre varázsolja az istenek atyját. Művészetének bűvöletében alatt elhisszük, hogy maga Wotán áll előttünk. *Loget* a színház kiválóan muzikális, nagykultúrájú művésze, *Rösler* Endre alakította. Rendkívül alapos és gondos munkája drámai értelmezésben fejezte ki a megfoghatatlan, folyton változó ravasz félistent. Finom hangsúlyokban gazdag éneke és játéka nagyon kifejező. Jól érthető deklamációja külön dicséretet érdemel. A többi fiatal közül *Warga* Lívia, mint szépségben és hangban megragadó *Freia* keltett figyelmet, de elismerés illeti a germán Mars és Apollo, *Donner* és *Froh* mindenképpen helytálló, szép hangú megszemélyesítőit, *Jámbor* Lászlót és *Udvardy* Tibort.

A régi szereplők közül *Maleczky* Oszkár különösen remekelt. Ez a zseniális művész, aki bámulatos otthonossággal mozog a legkülönbözőbb stílusokban s legutóbb mint Papageno tette magát emlékezetessé, Wagner géniuszához méltóan mintázza meg *Alberich* alakját. A sóvár, árnyékos, hatalmával rútul visszaélő Nibelung, *Maleczky* megszemélyesítésében nemcsak egységes és nagyszabású, de egyenesen lenyűgöző hatású. A ravaszul becsapott törpe elkeseredett dühe erővel elevenedik meg *Alberich* átkozódásában és Maleczky elemi erejű művészetében az előadás drámai tetőpontját képezi. A felújítás nagy értékét jelentették még *Némethy* Ella sokszor elismert Frickája, *Basilides* értékes Erdája, *Szüggi* Kálmán kifejező Miméje, a két kiváló basszista, *Koréh* Endre és *Székely* Mihály óriásai, *Orosz* Júlia, *Gere* Lola és *Budanovits* Mária nagysikerű sellői. Külön meg kell dícsérnünk az összes szereplők jól érthető, remek magyar szövegmondását.

Wagnerhez szervesen hozzátartozik a színpadi díszletek világa is. Meleg elismeréssel kell szólnunk a szcenikai kivitelről is. Wagner végletek közt mozgó zenéjében a színek fontos szerephez jutnak s mindjárt az első színről, annak mesébe illő szépségéről és színgazdagságáról csak lelkesedéssel emlékezhetünk meg. A Rajna mélyének érdekes gömbmegoldásában teljes illuziót kelt a sellők ötletes szerepeltetése is. *Fülöp* Zoltán további képei közül szintén nagyhatású kitűnő perspektívájában az alvilág végtelen nagyságát jól kifejezésre juttató, *Nádasdy* Kálmán nagyszerű rendezéséré méltó alkalmat nyujtó *Nibelheim* is.

Nem utolsó sorban szólunk a kitűnő előadás főtényezőjéről, a vezénylő *Ferencsik* Jánosról. Preciz, pontos és jó motivisztikus munkát végző zenei irányítása nagy dicséretére válik. Átgondolt és alapos tanulmányra való nagyvonalú felépítése — ha a drámai és zenei csúcspontok költészetének szubjektív érzelemtartalmát nélkülöznünk is kellett — a nagyszorgalmú *Ferencsik* János méltó sikerét jelentik. A kitűnő zenekar munkáját sem hagyhatjuk elismerés nélkül.

Gaál Endre

A játékmester a „Kaland"-ról

A Nemzeti Kamaraszínházában szerdán este mutatják be *Márai* Sándor „Kaland" című drámáját, amely első színpadi alkotása. *Tárai* Ferenc, a nagy érdeklődéssel várt színdarab játékmestere a következőket mondja az újdonságról:

— Márai Sándor színművében a parázs piros fényével izzik a szó és a hang alatt a kivételes tehetségű író szelleme. Színészeinkre vár a feladat, hogy ne hagyják kialudni ennek izzását, hanem felszítsák inkább, úgyhogy lángragyúlva ibseni magasságokra lobogjon.

Félszázas jubileum az Operettszínházban

A „Bécsi gyors", *Sándor* Jenő operettje, csütörtökön este érkezik el *második jubileumához* a Fővárosi Operettszínházban. A romantikus operettsláger 50-ik előadása után vasárnap estig marad műsoron. Hétfőtől—csütörtökig a *színház nem tart előadást*, hogy a soron következő nagy operettje, a „Fiatalság bolondság" című *Eisemann—K. Hallász* zenés vígjáték színpadi előkészületei miatt. Az új operettet *pénteken, 25-én este mutatja be a színház* s főszerepeiben *Kiss* Manyi, *Gombaszögi* Ella, *Latabár* Kálmán, *Déri* Sári, *Angyal Nagy* Gyula, *Pethes* Ferenc, *Pártos, Fülöp* és a társulat többi tagja jut hálás feladathoz.

A kilenc arcú Bette Davis

Sok filmje nem volt még eddig Bette *Davis*-nek, de az a néhány, amelynek főszerepét játszotta, a világhírnéven kívül saját szakmájabeli társainak is legnagyobb elismerését szerezte meg, amit a kétszer neki ítélt nagy aranyérem demonstrál legjobban. A legtöbb, amit színész vagy színésznő elérhet. Az *Éjfél után*, majd később a *Jezabel* hömpölygve rohanó drámai jelenetei dobták fel a vöröshajú Bette Davis nevét, azután a *Vénlány* következett, majd modern miliőben a *Judith* izgalmas drámája. A *Juarez* felejthetetlen Sarolta császárnéja után megint történelmi feladatot kapott — Erzsébet angol királyné ruháiba öltözött, hogy a *Szerelem és vérpad* jeleneteiben eljátssza Nagy Britannia uralkodónőjének szerepét az Essex grófjával vívott szerelmi párviadalban.

A hat archoz most egyszerre három új csatlakozik. Bette Davis kapta ugyanis a főszerepet Rachel *Field: Egy asszony három élete* című híres regénye filmváltozatában. Ez a szerep egy hármas asszonyi sors megszemélyesítése.

Théâtre parée a Royal Apollóban

Szerdán este meghívott közönség előtt mutatják be először a toledói fellegvár ostromának és védelmének hősi eposzát. Ezt a nagyvonalú drámát, amely nem mindennapi eseménye az új európai filmgyártásnak. A kormány tagjain kívül a Magyarországon akkreditált diplomáciai kar számos képviselője jelenik meg a szerdai théâtre parrée-n, így a német, az olasz és a spanyol követ. De meghívtak illusztris írókat, rendezőket és színészeket is, hogy megnézhessék, láthassák az *Alcazar*-t, amely csütörtökön indul hódító útjára a nagyközönség előtt.

Négy héttel előre árusítják a Laughton-film jegyeit

Párizsban a XV. században a vakok, sánták, süketek, nyavalyatörösek a francia főváros számtalan roppant templomának lépcsőjén keresték meg a kenyerüket. Külön céhhel rendelkeztek s a Koldus Céh hatalma messzeföldön híres volt. Külön koldusbíró ítélkezett felettük. Kiváltságaik közé tartozott az is, hogy minden esztendőben megrendezzék Párizs utcáin a Bolondok Ünnepé-t, amelynek játékait a király, a királyné és a nemes urak is végignézték. A Koldus Céh bolond karneválja most egy monumentális amerikai filmben szerepel, a *Notre Dame-i toronyőr* meséje éppen egy ilyen ünnepségen indul el. Charles *Laughton* játssza a félvak, púpos harangozót, Quasimodo a nagy angol színész élete legnagyobb szerepe.

A film pénteken bemutatóra kerül és a nagy érdeklődésre való tekintettel a Rádius-filmszínház a jegyeket négy hétre előre árusítja.

* **Az Opera — Erdélyért.** Az Operaház személyzete egyhavi illetményének 1—3 százalékával, összesen 4000 pengővel járult hozzá a Főméltóságú Asszonynak erdélyi testvéreink felsegítésére indított mozgalmához. A személyes gyüjtésben az Opera ifjú művésznői is résztvettek.

* **Ráday Imre,** a külföldről nemrég hazatért népszerű színművész csütörtökön este fél 9 órakor előadóestet rendez a Zeneakadémián. *Békeffy* Géza, *Mezey* Mária, *Muráti* Lili, *Tolnay* Klári, *Somlay* Artúr és mások közreműködésével.

* **A Pódium** új műsora, a „Valahol Pesten..." e hét csütörtökén érkezik el a huszonötödik előadás, első jubileumához.

Ráday Imre előadóestje *holnap* Z, ½9. Elsőrangú szereplőkkel. (Rózsavölgyi.)

Sporthírek

A FERENCVÁROS KOLOZSVÁRI VERESÉGE ismételten azt igazolja, hogy a magyar sportnak legbőségesebb utánpótlási erőforrása a magyar *vidék*. Ennél a megállapításunknál általánosságban használjuk a „vidék" jelzőt, ami alatt mindazokat a magyar területeket értjük, amelyek nem tartoznak *Budapesthez*. Ezzel korántsem akarjuk lebecsülni a magyar főváros sportját — hiszen 20 esztendőn át egyedül képviselte *Magyarország* sportját az olimpiászokon és, nemzetek közötti mérkőzéseken! —, viszont nem hallgathatjuk el azt a tényt sem, hogy a fővárosi sportok fejlődés tekintetében messze elmaradtak a külföldi sportok rohamos fejlődése mögött, ami vonatkozik a *futballra* éppen úgy, mint az *atletikára* és az *úszásra*, nemkülönben más sportokra is. Az a véleményünk, hogy a visszatért *Erdély* fiai, sportemberei keményebbek, szívósabbak és küzdelemre elszántabbak és több bennük az az *őserő*, amely az embert a nagyobb teljesítményekre képessé teszi. Meg vagyunk győződve, ha Erdély sportja meg fogja kapni azokat az anyagi erőforrásokat, amelyekben *Budapestnek* az *Országos Testnevelést Tanács* jóvoltából az utolsó másfél évtized folyamán bőségesen része volt, az egyetemes magyar sportnak olyan megújhodását remélhetjük, amilyenre *Budapest* sportja egymagában képtelen volna. **(K. G.)**

FŐ A TAPINTATOSSÁG!... Egy olvasónk a következőkre hívta fel figyelmünket:

A legutóbbi budapesti magyar—német futballmérkőzés után a német sajtó erősen támadta a magyar partjelzőket a meg nem adott német gól miatt és egyik lap *„felháborítóan egyoldalú"*-nak nevezte őket. Ezután történt, hogy a német szövetség a 20-án Münchenben színre kerülő német—bolgár mérkőzésre magyar játékvezetőt kért és a *Magyar Labdarúgó Szövetség* ahelyett, hogy *Antalt* vagy *Rubintot* ajánlotta volna, a magyar—német mérkőzésen lerántott egyik partjelzőt, *Kiss* M. Ernőt jelölte a válogatott mérkőzés játékvezetőjéül, aki pedig alaposan „benne volt" a harmadik német gól megsemmisítésében. Mit lehet ehhez mondani? A legkevesebbet annyit, hogy ennél nagyobb tapintatosságot is el tudtunk volna képzelni!

ÖKÖLVÍVÓINK DÖNTETLENÜL MÉRKŐZTEK ZÁGRÁBBAN. Hétfőn este zsúfolt nézőtér előtt *Zágrábban* folyt le a magyar—horvát válogatott ökölvívómérkőzés. Az utazástól fáradt magyar csapat *8:8* arányú döntetlen eredménnyel volt kénytelen beérni. A magyar csapatnak semleges bíró hiányában igen nehéz dolga volt.

Lósport

AZ OKTÓBERI NAGY HENDIKEP a főszáma a *Lovaregylet* szerdai versenyének. A 6000 pengővel díjazott 1100 méteres versenyben *Nótárius* viszi 60 kilójával az öregsúlyt, amelyyel nincsen is esélye. Az esélyes lovak az alsóbb régiókban találhatók, ilyenek *Bandita* (50½ kg), *Soros* (54½ kg), *Pór* (46½ kg) és *Farandole* (43½ kg). — A mérföldes *Monortdíjat Try Well* nyerheti *Kimono* ellen. A nevezettek között vannak *Lajos* és *Henricus* is, de nincsenek indulóknak jelezve. — Jelöltjeink a szerdai versenyre a következők:

I. (Para Yokk) — Brigi — City
II. Try Well — Kimono — Nemes
III. Bandita — Pór — Soros
IV. Quebec — Ute — Rianás
V. Bona Fides — Marcsa — Budavára
VI. Henricus — Symptom — Ezredes
VII. Lehet — Obálka — Kópia

A verseny 1 óra ¾5 perckor kezdődik.

A LOVAREGYLETI-DÍJ valószínű indulói a következők:

Bakchich	57	Balogh
Huncut	56	Gutai
Ptoly Buzz	56½	Schejbal
Leányka	54½	
Hilversum	54	Kolonics
Kamasz	50	Szokolai
Facér	50	Kajári
Lajos	50	Csuta
Csongor	50	Klimscha
Komárom	50	Keszthelyi
Kiang Sou	48½	

Esti dal

Irta: Erdélyi József

Lement a nap tűzgolyója;
hazafelé száll a gólya.
Hosszú orrát nyujtogatja;
széles szárnyát lobogtatja...

Repülj, repülj, gólyamadár,
hogy sötétig hazatalálj, —
amíg látod a vidéket:
merre, hol van a te fészked!

Repülj, repülj, gólyamadár:
szürkül az ég; nyomodban jár
az éj, a hűs, a harmatos, —
siess fázó fiaidhoz!...

Gólyafészek szabad szállás;
hideg lehet az otthálás;
a derékalj: száraz ágból,
s a takaró: holdvilágból.

De ha együtt van a család,
hideg lehet az égvilág:
éjtszaka is a szeretet
ontja, napként, a meleget...

— **Felállítják Nagyváradon Fráter György szobrát.** Nagyvárad városa elhatározta, hogy felállítja Martinuzzi Fráter György szobrát. Az új szobor a Széchenyi-téren Tisza Kálmán szobrával szemben fog állni. A szobrot Győri Dezső szobrászművész készíti el grafitból. A szobor a kultuszminisztérium támogatásával készül.

— **Augusztus 2-án nyitják meg a soproni nyári egyetemet.** A soproni nyári egyetem idei tanfolyamainak megnyitása augusztus 2-án délelőtt lesz. Az ünnepi beszédet Imre Sándor műegyetemi rektor tartja, majd a kultuszkormány képviseletében Fáy István államtitkár, Kaménszky Árpád soproni polgármester és Modrovich Ferenc egyetemi tanár beszél. Az egyetem tanfolyamainak mintegy 1000 látogatója lesz.

— **Vasárnap beszél a front.** *Vasárnap délután ismét többezer kilométer távolságból szólal meg a rádió mikrofonja és néhány múló percre egybekapcsolja a front hős honvédeit az itthonmaradottakkal. A rádió a honvéd haditudósító század riportereinek hangfelvételeit közvetíti Budapest I. műsorán 17 óra 20 perckor. A riporterek a hadjárat kezdetétől hősies elszántsággal követték honvédeinket a Don mentén, a hadak útján s ahol lehetséges volt, megörökítették azokat a tetteket, amelyekkel a magyar katonaerényeknek, a hősiesség páratlan teljesítményeinek újabb fényes napjait írták meg honvédeink. Viaszra vett tudósításaikban a keményen harcoló magyar katona szólal meg — beszélni fog a front...*

— **Hivatalosan három részre osztották a debreceni plébániát.** Scheffler János dr. szatmári püspök a nagyváradi latin szertartású püspökség apostoli kormányzója körlevélben közli papságával és híveivel, hogy a debreceni plébániát három részre osztja. A főpásztori rendelet elmondja, hogy a debreceni plébánia a megalapításától eltelt több mint kétszáz év óta területileg óriásilag megnövekedett és a hívek száma több, mint 20 ezerrel emelkedett, úgyhogy egyetlen plébános vezetni már nem tudja. A főpásztor ezért felosztja a plébániát s területéből két új plébániát létesít, az egyiket északon Szent László király és hitvalló címével, a másikat ugyancsak északon nyugat felé, amely Szent István király és hitvalló címét viseli. A főpásztor egyben közli körlevelében, hogy elfogadta Lindenberger János prelátus apátkanonok lemondását a debreceni plébániáról.

— **Megjelent a Hitel juliusi száma.** Vezető helyen Jakó Zsigmond a magyar történetírás új törekvéseire mutat rá egy nagyjelentőségű munka, Szabó István „A magyarság életrajza" című könyvével kapcsolatban. A továbbiakban Ottlik László az angol birodalmi szellem hanyatlásáról, Erdei Ferenc paraszttársadalmunk legújabb alakulásáról, Makkai László pedig Észak-Erdély nemzetiségi viszonyainak kialakulásáról ír széles tudományos megalapozottságú tanulmányt. Az egyes rovatokban Vita Sándor a magántulajdon újabban sokat vitatott kérdéséhez szól hozzá, Parajdi Incze Lajos az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet népszervezési szempontból példás tevékenységét méltatja, Szabó István pedig a kolozsvári egyetemi ifjúság most megindult lapjához füz megjegyzéseket. A Hitel új számának változatos tartalmát Guoth Kálmán „Magyar Középkor" című nagy szemlecikke zárja be, amelyben e kérdés irodalmának kimerítő áttekintését nyujtja. Az Albrecht Dezső, Kéki Béla, Venczel József és Vita Sándor szerkesztésében minden hónap közepén megjelenő nemzetpolitikai szemle szerkesztőségének és kiadóhivatalának címe: Kolozsvár, Mátyás király-tér 5. I. emelet.

Halálozás

Szikla Gézáné, szül. markus- és batizfalvi *Máriássy* Janka julius 25-én elhúnyt. Temetése julius 27-én volt a Kerepesi-úti temetőben.

Mády Emília julius 20-án Monoron elhúnyt.

Farkas László okl. gépészmérnök, a *Fébé* evangélikus diakonissza-egyesület nyomdájának vezetője julius 27-én elhúnyt. Temetése julius 29-én délután 4 órakor lesz a rákoskeresztúri új köztemetőben.

Napi hirek

— **Vitéz Lukács Béla miniszter Sepsiszentgyörgyön.** Vitéz Lukács Béla tárcanélküli miniszter hétfőn délután Sepsiszentgyörgyre érkezett. A miniszter részt vett az erdélyi párt értekezletén, ahol Szentkereszty Béla báró országgyűlési képviselő üdvözölte.

— **Képviselőházi bizottsági ülés.** A képviselőház földmívelésügyi, közgazdaságügyi, közlekedésügyi, valamint pénzügyi bizottsága julius 30-án, csütörtökön délelőtt a képviselőház ülése után, tehát előreláthatólag ¾11 órakor a képviselőház 1. számú bizottsági termében ülést tart. Az ülésen tárgyalás alá veszik a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló törvényjavaslathoz s felsőház által elfogadott módosításokat. Tekintettel az idő rövidségére, a bizottság üléséről nem adnak ki újabb hivatalos meghívót és a bizottság elnöke kéri a tagokat, hogy a képviselőház julius 30-án, csütörtökön délelőtt 10 órakor tartandó ülésére pontosan jelenjenek meg.

— **A magyar tűzharcos szövetség** Beszkárt-autobusz és Bhév-főcsoportja rendes évi közgyülésén vitéz Elefánty Károly vezetőtiszt részletesen ismertette a főcsoport sikeres tevékenységét. Przsinszky Gábor közölte, hogy Paulinyi Alfréd dr. elfoglaltsága miatt nem vállalhatja továbbra az elnöki tisztséget. Csukássy Lóránd előadása után elnökké Babarczy István báró dr.-t választották meg, alelnökké pedig Zlinszky Istvánt és vitéz Ujházy Lajost.

— **Bolgár követ Lisszabonban.** Szófiából jelentik: Ilya Bojadjevet, Bulgária lisszaboni ügyvivőjét királyi rendeletre lisszaboni bolgár követté nevezték ki. Tekintve, hogy eddig Portugáliában nem volt bolgár követség, ezzel a kinevezéssel Bulgária felvette a közvetlen diplomáciai kapcsolatot Portugáliával. Ez alkalommal szívélyeshangú táviratváltásra került sor a bolgár miniszterelnök és a portugál miniszterelnök között.

— **Kinevezés.** A kormányzó a pénzügyminiszter előterjesztésére vitéz Pauer János kormányfőtanácsost, a felülvizsgáló és kiegyenlítő hivatal szerződéses alkalmazottját, az állami földmérés mérnöki létszámába műszaki főtanácsossá kinevezte.

— **Tudományos kutatóintézet Heydrich emlékezetére.** Mint Prágából jelentik, Cseh-Morvaország birodalmi protektora az illetékes birodalmi hatóságokkal egyetértésben kutató intézetet alapított, amelyet Heydrich, az elhunyt helyettes birodalmi protektorról nevezett el. Az intézet feladata a cseh-morva védnökség népi, kulturális, jogi és gazdasági viszonyainak, valamint Kelet- és Délkelet-Európa hasonló problémáinak tanulmányozása. Az intézetben szociológiai, néplélektani, történelmi és nemzetközi-jogi tanszéket is állítanak fel.

Egyiptom védelme

(Anglia megfenyegette Egyiptomot, hogy szovjethadakkal fogja megvédeni, ha nem áll ellent a tengelynek.)

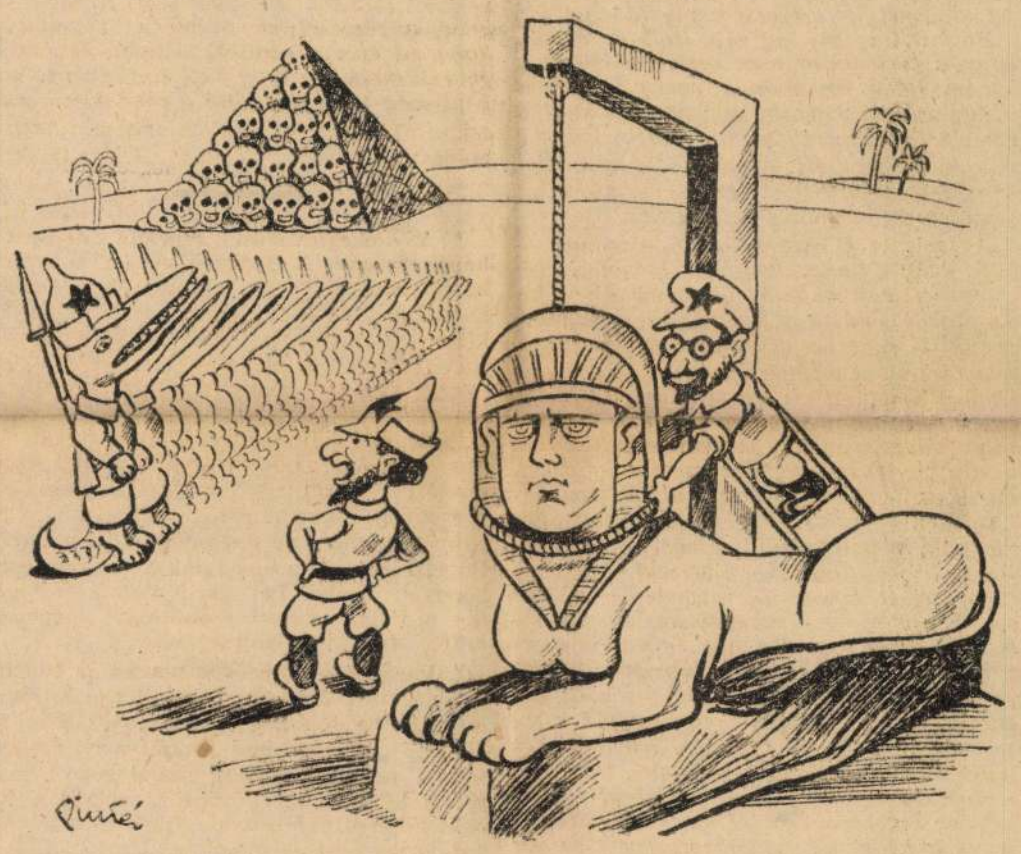

Mi sem jellemzőbb... Lám, a britek
Egyiptomot azzal zsarolják,
Hogy — védelemül — ráeresztik
A díszes vörös szovjethordát.

Már látjuk is a jövő képét:
Uj gula jön a Szaharába,
Fegyvert kapnak a krokodilok
S hurok kerül a Sphinx nyakába!

— **Laval feloszlatta a „köztársasági gárdát".** Vichyből jelentik: Ismeretes, hogy a francia karhatalmi közegeket legutóbb Laval miniszterelnöknek rendelték alá. A miniszterelnök most felhatalmazásánál fogva feloszlatta a híres „Garde Républicainet", valamint „Garde Mobilet", amely különösen utcai tüntetéseknél és zavargásoknál szokott jelentős szerepet játszani. A régi francia rendőrszervezetből csupán az újjászervezett „Garde de Páris" marad meg. A Garde Républicainet zenekarát, amely gyakran külföldön is szerepelt, Petain marsall testőrségéhez osztották be.

x **Megnyilik a Szent István város „elit" filmszínháza Mesevár néven.** Csak a név változik meg, de a kitűnő vezetés, a legjobb filmek továbbra is a Mesevár-ban láthatók. Ez a filmszínház nemcsak a Szent István város, hanem lehet mondani egész Budapest legintimebb, legfinomabb és legelőkelőbb mozgószínháza. Megfelelve a magyarosító rendelkezéseknek, most ez az elit filmszínház is új nevet kapott, a legméltóbbat a mai időknek Mesevár címet, ahol mesét, szórakoztatást és jobbnál jobb filmeket fogunk kapni az egész szezonban. „Csak névleg" c. megnyitó műsora is mindjárt garancia erre.

— **A franciaországi magyarok hozzátartozóinak figyelmébe.** Kulifay Imre lelkész, a párisi magyar református egyház lelkipásztora hivatalos látogatásra hazaérkezett. A franciaországi magyarok hozzátartozóit julius 31-én, pénteken délután 3—6 óra között fogadja a Magyarok Világszövetsége helyiségeiben, V. Géza-utca 4.

— **Teljes holdfogyatkozás lesz augusztus 26-án.** *Augusztusban és az utána következő hónapokban sorozatos nap- és holdfogyatkozások lesznek figyelhetők meg Magyarországon. Az első napfogyatkozás augusztus 12-én következik be. A napkorongnak ekkor egy kisebb részét takarja el az előtte elvonuló hold. Ezzel szemben augusztus 26-án reggel 4 órakor teljes holdfogyatkozást figyelhetünk meg. A hold a föld árnyékába kerül, majd egy óra multva kezdődik a teljes elsötétedés, amely reggel 6 óra 30 perckor ér véget. Ebben az időpontban Magyarországon már lenyugodott a hold, úgyhogy a fogyatkozásnak nálunk csak az első része figyelhető majd meg.*

— **Ercsivel szünetel a hajóforgalom.** A Mefter közli, hogy Ercsi állomás az állomás területén kezdődő partépítési munkálatok miatt julius 31-étől kezdődőleg úgy a személy, mint az áruforgalom számára további intézkedésig szünetel.

AUGUSZTUS 1-TŐL UJRA VAN HELY
a Mártonhegyi gyermeküdülőben
Közismert előrangú ellátás és felügyelet. — XII., Bürök-u. 27. A Svábhegy déli lejtőjén. Tel.: 166-663

SZOVÁTAFÜRDŐN
AZ AUGUSZTUS A LEGSZEBB HÓNAP!
MEGLEPŐEN OLCSÓN
MINDEN IGÉNYT KIELÉGITŐ
SZOBÁK BÉRELHETŐK
A FENYVESEKKEL KÖRULVETT BALZSAMOS LEVEGŐJŰ VILLÁKBAN ÉS MELEG FOLYÓVIZES SZÁLLODÁKBAN.
BŐSÉGES ÉTKEZÉS
(TEJESKÁVÉ VAJASKENYÉRREL, BORJU- ÉS DISZNÓSÜLTEK, JUTÁNYOS PENSIÓ)
CÍM: SOMODY VENDÉGLŐS, SZOVÁTAFÜRDŐ

— **Albániában nem zárták be a mecseteket.** Rómából jelentik: Az albán távirati iroda a legélesebben cáfolja a bolseviki Tass-ügynökség és az angol hírszolgálat által világgá kürtölt hírt, hogy az olasz hatóságok Albániában bezárták a mecseteket. Az albán hivatalos közlés szerint a mohamedánok Albániában teljesen szabadon gyakorolják vallásukat és ennek bizonyitékául az „ulemák tanácsa" elnökének nemrégen elmondott beszédét idézik.

— **A magyar-német társaság beszámolója.** Mint ismeretes, három éve alakult meg a magyar-német társaság, amely Darányi Kálmán volt miniszterelnököt, a képviselőház akkori elnökét választotta elnökévé. Darányi Kálmán tragikus halála után Tasnádi Nagy Andrást, a képviselőház elnökét választották meg a társaság élére. Mindkét elnök vezetése alatt rendkívül eleven, mozgalmas működést fejtett ki a társaság, amelynek hároméves munkásságáról Kibédi Varga Sándor dr. egyetemi rendkívüli tanár, főtitkár tett közzé részletes beszámolót.

— **A Niger mentén veszedelmesen elszaporodtak az oroszlánok.** *Mint Vichyből jelentik, Franciaország egyenlítői gyarmatainak egyes vidékein, különösen a Niger folyó mentén, rendkívül elszaporodtak az oroszlánok. Elszaporodtak és ennek következtében egyre vakmerőbb támadásokat intéznek az egyes telepek ellen. E vidékeken éjjelente el se lehetett mozdulni a védett lakóhelyekről, mert már a közeli bokrokban parázslottak a prédára leső fenevadak szemei. A gaoi helyőrség parancsnoka a veszedelmes állapot megszüntetésére elrendelte, hogy több hajtóvadászatot tartsanak a katonák. A bekerítő vadászat meg is indult. Olyan sikerrel, hogy egyetlen alkalommal huszonhat oroszlán mult ki a golyók gyilkos tüzében.*

Most
könnyen vásárolhat
Ferda Manyinál

— **A délerdélyi magyar katolikusok és evangélikusok együttműködésének elmélyítése.** Temesvárról jelentik: Argay György, a romániai magyar evangélikusok szuperintendense látogatást tett Nagyegyeden a református egyházkerületi elnökségnél. Utána meglátogatta Gyulafehérváron Márton Áron erdélyi római katolikus püspököt. Az egyházfők megtárgyalták az egyházat közösen érdeklő ügyeket és különösen a tanári és tanítói utánpótlás kérdését. Árgay György úgy a református, mint a római katolikus egyház főhatóságánál a legmesszebbmenő megértést tapasztalta és ígéretet kapott, tekintettel arra, hogy külön evangélikus magyar tanítóképző nincsen, úgy a katolikus, mint a református tanítóképző intézetben megértéssel fogadják a tanítói pályára készülő evangélikus növendékeket. Argay György evangélikus püspök látogatása és személyes tárgyalása még jobban elmélyítette azt a bensőséges viszonyt, amely eddig is meg volt a három egyház között.

— **Vasárnap is látogatható a címerkiállítás.** A Nemzeti Múzeum Széchenyi könyvtára által Ferenczyné Haranghy Erzsébet címerfestményeiből rendezett első magyar címerkiállítás a nagy érdeklődésre való tekintettel augusztusban nemcsak hétköznapokon, hanem minden vasárnap és ünnepnapon is a nagyközönség rendelkezésére áll. A kiállítás a Nemzeti Múzeum Eszterházy-utcai 28. szám alatti palotájának márványtermében délelőtt 9—1 óra között látogatható. A belépésre jogositó katalógus ára 50 fillér.

Házasság

Kemencei *Acél* Mária szobrászművésznő és *Gebefügi* István, a Magyar Bauxitbánya rt. főmérnöke házasságot kötöttek.

Ember a viharban

Ki arra vágyik, zuhogjon arra fény!
Legyen király, milliók véres orma,
boldogtalanság cifra köntösében
a mámor ezer kelyhét kóstolja sorra.

Ki arra vágyik, legyen a szürkület szülötte!
Tespedjen, mint az égett, szikes puszta,
senkit se várjon, senki elé se menjen,
s hogy hegyek nyulnak az égig, azt se tudja.

En ember leszek, vérben gázoló végzet,
vagy kalapács, gyalu, csont-bőr keménység,
s míg gyöngysort fűzök a nyakadra,
Várom a végtelen világ végét.

Juhász Ferenc

— **Országzászlóavatások.** Az Eonb elnöksége Erdélyben számos új országzászlót avatott fel, a lakosság legszélesebb rétegeinek lelkes részvételével. Gyimesközéplak csíkmegyei nagyközség nagyszabású falurendezés kapcsán Országzászló-teret létesített, melynek középpontjában helyezte el a magyar feltámadás szimbolumát. A község minden tagja és elszármazottja résztvett az országzászló felállításában. Fazekas István plébános ünnepi beszéde tárta fel a székelység boldogságát, hogy annyi szenvedés után, melyben magyarságukat megőrizték, végre „Horthy-katonák" lehettek mindannyian. Az Eonb nevében Kátay Zoltán mondott nagyhatású avatóbeszédet, majd Balás Dénes főjegyző és mások beszéltek, valamint az ifjúság köréből szavalatokat és népénekeket adtak elő. A háromszékmegyei Egerpatak a Kossuth-ligetben állította fel az országzászlót, melyet az Eonb nevében Farkas Endre dr. tanácstag avatott fel. A felajánló Böhönye község részéről Ütő Gyula dr. adta át a lobogót. A Maros-Torda megyei Dedrádszéplak leventéi állottak az élén az országzászló elkészítésének. Antal Gusztáv ref. lelkész magasszárnyalású beszéde után az Eonb nevében Végh Mihály tanácstag mondott avatóbeszédet. A háromszékmegyei Maksa község a budapesti III. kerületi leventék felajánlásából kapott lobogót, melyet az Eonb előzetesen is beiktatott, majd az elnökség nevében Kelemen Zoltán dr. avatott fel. Máthis Béla, Vellonics Miklós ref. esperes és mások beszéltek a helyiek nevében még.

Két forradalom

Tormay Cécile írása a Nemzeti Könyvtárban

Az első világháború utáni válságos időkben egy törékeny asszony fáradhatatlanul járta a pesti utcákat és a történetíró pontosságával és lelkiismeretességével lerögzítette az őszirózsás forradalom és a kommunizmus lázas és véres napjainak eseményeit. E forradalmi időknek bátor szemtanuja *Tormay* Cecile volt. Tormay Cecilének ez a megrázó és figyelmeztető írása most kivonatosan ismét megjelent a Nemzeti Könyvtárban: *„Két forradalom"* cím alatt. A hatalmas munkának legérdekesebb, legjellemzőbb részletei izgalmas események forgatagába viszi el az olvasót. Nagy érdeme a *Nemzeti Könyvtárnak*, hogy a mai nehéz és sorsdöntő időkben mindenki számára elérhetővé tette a kiváló író munkáját, mely végeredményben egy lángoló hazaszeretettől fűtött magyar asszonynak figyelmeztető sikoltása. Minden magyar embernek tudnia kell ugyanis, *hova süllyedhet egy ország, ha irányítása lelkiismeretlen kalandorok, vagy a nemzet hagyományaitól és lelkétől idegen szellemű csőcselék kezébe kerül.* Erre mutat rá világosan a „Két forradalom" című pompás mű, mely a mai naptól kezdve mindenütt kapható. A kettős szám (128 oldal) ára 48 fillér.

A keddi ügetőversenyek eredményei

A nap főszámában, a Jeszenszky József nemzetközi versenyben tizennégy ló indult. Füzér volt a favorit, de erősen fogadták Csatárt is. A versenyt Csatár nyerte, Füzér helyezetlen maradt. A második futamban, a Hévíz-díjban az örökös favoritok, Dévaj és Ciráda ismét ugrottak, Örvény is követte a példájukat, így Aranyos győzött, Fogaras és a szintén fogadott Gyertyán ellen. A nemzetközi hendikepben Echo fia vezetett hosszakkal, az egyenes közepén ugrott, így Jónás ment az élre és győzött, a két fogadott ló, G. H. Robinson és Tanoda ellen.

I. futam: 1. **Bájos** (Raymer, 1½), 2. **Ichor** (Jónás, 5), 3. **Jedrenka fia** (Wiltshire, 3). Fm.: Patience, Berente, Dolfy, Dárda, Dover, Jövő, Jászó, Jaspis, Hü. Tot.: 10:18, helyre: 11, 24, 15. Befutó: 56, 31. Idő: 35.

II. futam: 1. **Aranyos** (Raymer, 4), 2. **Fogaras** (Mann, 10), 3. **Gyertyán** (Wiltshire, 1½). Fm.: Árkász, L'gyott, Fergeteg W., Dry, Ciráda, Fürge, Örvény, Hunyadi, Herkules, Dóra, Dévaj. Tot.: 10:123, helyre: 23, 63, 16. Befutó: 3623, 339. Idő: 33.2.

III. futam: 1. **Zepperl** (Jónás L., 6/10), 2. **Csakugyan** (Földi, 1½), 3. **Dajka** (Síró dr., 5). Fm.: Álom, Andalgó, Biztos, Cirill F. Tot.: 10:16, helyre: 12, 12, 15. Befutó: 32. Idő: 39.2.

IV. futam: 1. **Harsona—Humor** (Eitner, 6), 2. **Bogaras—Zoli** (Deutsch, 6), 3. **Citera MIR—Ladi** (Csecsetka, 6). Fm.: Bomba—Hypolit, Bariton—Formás, Bajnok F.—H. Karesi, Babsi—Dupa, Anikó—Kornél, Fajankó—Hamis. Tot.: 10:58, helyre: 32, 24, 24. Befutó: 309, 521. Idő: 47.3.

V. futam: 1. **Jónás** (Galla, 4), 2. **G. H. Robinson** (Kovács II., 2½), 3. **Tanoda** (Fischer, 1½). Fm.: Gulliver, Előjáró, Echo fia, Zivatar D., Pasa, Fekete Barát, Bicskás, Ulica, Bob. Tot.: 10:217, helyre: 37, 23, 19. Befutó: 477, 441. Idő: 28.5.

VI. futam: 1. **Csatár** (Raymer, 2), 2. **Little Tich** (Marschall, 4), 3. **Orao** (Maszár F., 6). Fm.: Muki, Zsarnó, Csákó, S. Irmus, Agyafurt, Kelevéz, Ursus, Kazan, Füzér, Aprópénz, Ficsur. Tot.: 10:27, helyre: 15, 19, 28. Befutó: 66, 265. Idő: 27.8.

VII. futam: 1. **Icza** (Kovács F., 6), 2. **Elimár D.** (Jónás L., 2), 3. **Danesi** (Marek, 20). Fm.: Urfi, Zarándok, Elszánt, Üdülő, Mády fia, Little Winny, Éltes, Dusi, Előkelő. Tot.: 10:128, helyre: 48, 16, 66. Befutó: 398, 4334. Idő: 30.4.

VIII. futam: 1. **Fátyol** (Kovács F., 1½), 2. **Lilian Harrey** (Wiltshire, 2½), 3. **Jutka** (Jónás, 4). Fm.: Ciráda, Brigád-Kürtös, Csibész, Jupiter, Bengéz, Miza, Lila, Adam the Harvester. Tot.: 10:30, helyre: 14, 13, 26. Befutó: 51, 133.

IX. futam: 1. **Tündérlány III.** (Jónás), 2. **Aranyos II.** (Lampert), 3. **Boresa II.**). Fm.: Mandula T., Hasanpa, Gyaclosa, Ali baba, Ettele, Marczika, Dolly, Amica.

Szinház, Film, Müvészet

Pusztuló népviseleteink és a magyar társadalom

Népviseleteink sorsát a hozzájuk szükséges portéka hivatalosan nem korlátozott mértéktelen drágulása, részben teljes eltünése a piacról — végleg megpecsételte. Csak az úr menthetné az utolsó pillanatban! De a magyar úrnak néhány erőtlen és jelentéktelen egyéni próbálkozást leszámítva — esze ágában sincs akár magyar ruhát ölteni, akár a viseletek mentésével komolyan foglalkozni.

A magyar úr azt mondja: Hiába tennök, a pusztulás történelmi folyamat, világjelenség. Igy szokták egyéb büneinket a Turáni átok hangzatos címével mentegetni.

Az egyéniség nem csak minden embernek, hanem minden nemzetnek is legnagyobb kincse. Széchenyi mondja: „A nemzetiség olyan, mint fognak a zománc; ha egyszer megtörik és megromlik, akkor a belső csont is utána pusztul." Tehát: „ne gázoljuk össze azt a szent tüzet, mely minden nemzet sajátosságában él. Nemzetiség nélkül nekem — bevallom — minden más progresszió nem kell. Egyenesen émelygős előttem oly tipusnélküli kevert lét, melyben minden nemzeti zománc kettétört".

Ezt mondja Széchenyi a nemzetközieskedő liberális kor küszöbén és mai nagy magyarjaink azt hirdetik nagy közönnyel, ma, a nemzeti újraébredés harsonájának korszakában, hogy népművészetünk, nemzeti sajátságunk legnemesebb zománca nem fontos — végleg el kell pusztulnia, mert a történelem igy kivánja.

Hát uraim nem igy van. Hála az égnek, hogy a történelem nem csak frázisokban, hanem Isten igazában a nemzeti szellem újraébredését kivánja és hogy azoknál a nemzeteknél, amelyeknél a frázis helyébe már jó ideje a tett lépett — egészen másként fest ez a viseleti és a vele szorosan összeforrott népművészeti kérdés.

A fasiszta Olaszországról — sajnos — csak annyit tudok, hogy ott komólyan törekszenek egy különös olasz úri divat kialakítására, de nem ismerem népviseleteik sorsát — ismerem azonban a németországi állapotokat. A németek igy gondolkoznak: Ugy az úri, mint a parasztviseletek pusztulásának igazi oka az elmult század liberális felfogása, amely a magasabb kultúrát a népek egyéni vonásaival nem törődő, Páris és Londonból irányított divatruházkodásban kereste, a népi viseleteket maradiaknak, primitiveknek minősítve. Elöszeretettel foglalkozott a liberális kor ezek kinövéseivel, korszerütlen vonásaival. Ezzel szemben a nemzeti szocializmus a népviseletekben látja minden nép egyéni nemzeti ruhakultúrájának utolsó maradékait, eleven lelkes művészetet — az úri divatban ellenben egy nemzetközi, egyéniségét vesztett társadalomnak, vértelen, lélektelen és művészietlen, teljesen értéktelen ruhaszeszélyeskedését. A német viseletek, szerintük, ne legyenek ezentúl egy osztálynak, a parasztosztálynak különlegességei, hanem az egész német nép ama akaratának kifejezői, hogy ő, miként egyéb kulturájában, úgy ruházkodásában is különleges német jellegét fogja kifejezésre juttatni. Igy Németország, de különösen Ausztria, ma egy általános német viselet kialakitásán fáradozik, amely a városokat környékező falvak ruházkodásából táplálkozva, tartományok szerint változik és ez által megőrzi a falusi viseletek gazdag változatosságát.

Igenis, tisztelt uraim, ma ez a történelem folyama Németországban s a mi bajunk, hogy a történelem árja még nem érkezett hazánkig. Mi még hátra vagyunk jó egy néhány évvel, vagy évtizeddel. Nagy kár ez, mert ha van nemzet, amely hivatva volna egy új világ ruhastilus kialakításában nagy szerepet játszani, — úgy az a miénk volna. Ruhafantáziánk hányszor termékenyitette meg a nyugat történelmi stilusait és élő viseleteink változatosabbak, gazdagabbak, müvészibbek, mint Európa bármely népéé és mentésükre, feleleventésükre elég volna, ha mi urak a már öseink által kialakitott szép magyar úri ruhát újra magunkra öltenők.

A társadalom közönye viseleteink pusztulásával szemben végzetes bün, mert pótolhatatlan veszteséget jelent, melyet akarással és csekély áldozattal ki lehetne kerülni. Ez a közöny bizonyitéka, hogy a magyar nemzeti öntudat ma még csak frázis, az a nép, mely igazán öntudatra ébredt — nagyon jól ismeri a népmüvészetek határtalan fontosságát. Mi még mindig nem érezzük, mert lelkünkben még liberálisok, nemzetköziek, nyugatmajmolók vagyunk. Mi még mindig százszor inkább nyitunk kaput a nyugatról származó legőrültebb divathóbortoknak, mint sem a legmagyarabb korszak ruhaszellemének: inkább vagyunk franciák, angolok, sőt négerek, mint magyarok. „Uj korszak előtt állunk" kürtöljük! Ez a kor csak akkor lesz új, ha a rend korszaka lesz. Minden új rend új stilust alakitott ki a történelem tanusága szerint — a közvetlen jövő rendje is új stilust fog teremteni! Ez az új stilus sokkal inkább, mint bármely eddigi történelmi stilus, a nemzeti stilusok korszaka lesz. Közönyünk a népművészetekkel szemben bizonyitja, hogy mi erre a nemzeti stilusra még nem értünk meg; de meg kell érnünk rá, miként meg fogjuk tanulni a rendet szeretni, az új rendet — különben teljesen hátramaradunk a történelemben. **Glatz Oszkár**

* **A székesfővárosi zenekar népszerű hangversenye.** A fővárosi képtár népszerű hangversenyei során legutóbb Bor Dezső, a székesfővárosi zenekar hosszú időn át keresztül volt állandó karnagya vezényelte az együttest. A műsoron Geszler György „Szent György lovag" nyitánya, Muszszorgszkij „Egy éj a kopár hegyen" című szimfónikus költeménye, Popper „Magyar rapszódiá"-ja, Luigini ballet-szvitje, valamint operarészletek szerepeltek. A hangversenyen közreműködő széphangú Bozóky Magda messzecsengő szopránján Ponchielli- és Puccini-áriákat énekelt szép sikerrel, Szabó Pál gordonkaművész pedig a Popper-művet szólaltatta meg komoly tehnikai készültséggel.

* **Vasárnapig műsoron marad az Illuzió.** Az Uránia filmszínház a mult csütörtökön mutatta be Johannes Heesters és Brigitte Horney „Iluzió" című filmjét s az eredeti tervek szerint szerdáig szándékozott műsoron tartani. A közönség szokatlan érdeklődésére tekintettel a filmszínház igazgatósága most elhatározta, hogy a filmet vasárnapig műsoron tartja, s a következő ujdonságát az „Ég és föld között" című Ufa-filmet hétfőn mutatja be.

* **Képzőművészeti előadások a soproni nyári egyetemen.** A soproni nyári egyetem hatodik évében a Müegyetem és képzőművészeti főiskola tanárai tartanak előadásokat. A Müegyetem építészmérnöki és mérnöki osztályának kiváló professzorai, továbbá a magyar müszaki élet neves szakemberei az építészeti tudományok időszerü kérdéseiről, a képzőművészeti főiskola nagynevü tanárai pedig az egyes történelmi korszakok építészeti stilusairól és müvészettörténeti fejlödéséről, valamint a magyar népmüvészetről adnak elö. A nyári egyetemre bárki beiratkozhatik. Beiratási dij 12 pengö. Érdeklödni lehet Budapesten a nyári egyetem irodájában (IV. Szerb-utca 23.).

Vivianne Romance a „Carmen" címszerepében

A Scalera-filmvállalat ismét lekütötte Vivianne Romance-ot, a népszerű francia színésznőt, aki a megállapodás értelmében a „Carmen" filmváltozatában a címszerepet alakítja. Prospero Merimée drámáját a szerelemről, féltékenységről és halálról Bizet zenéje tette az egész világon népszerűvé, éppen ezért a filmet az ismert dalmű legmegkapóbb részleteivel szinezik.

— Mindig arra vágytam — mondotta Vivianne Romance a felvételek megkezdésekor egy olasz színházi ujságírónak —, hogy egyszer Carmen lehessek. Elmondhatom, hogy vártam erre a szerepre. Nem tudom szavakkal kifejezni, mit jelent számomra Carmen alakjának megszemélyesítése. Carmen története úgyszólván naponkénti olvasmányom. Olyan mélyen hatoltam a lelkébe, hogy szinte összetévesztem magam vele. Carmen a valóság elnevezésével él bennem és ezt az érzést már hosszú ideje a legodaadóbb szeretettel táplálom lelkemben. Ugyszólván tökéletesen magaménak mondhatom és úgy érzem, hogy Carmen bennem testesül meg.

Szombaton nyit a Royal-revüszinház

Augusztus 1-én, szombaton kezdi meg új évadját a Royal-revüszinház a „Szivárvány" című revüvel, amely *Heinemann* Sándor igazgató bökezü kiállításában kerül előadásra. A revüt az Amerikában járt *Utassy* Jenő amerikai revüötletekkel gazdagította. A színház primadonnája *Déry* Sári, szubrettje pedig *Rév* Erzsi lesz. A prózai színésznök élére *Bárczy* Katót szerződtették. Fellép még a revüszinpadon *Nagy* Ancy operaénekesnő, továbbá egy új komikai tehetség, *Vay* Ilus, aki legutóbb Kassán és Miskolcon aratott szép sikereket. A férfiszerepeket *Fodor* Artur, *Körössy* Zoltán, *T. Szabó* László és *Bata* Béla játsszák. A müsort világvárosi artistaszámok egészitik ki.

Főszereplő nélküli film, amelyben csupa főszereplő játszik

Nemsokára olyan film kerül a közönség elé, amelynek nincsenek főszereplői. De azt is lehet mondani, hogy csak főszereplői vannak. A szereplők ugyanis egy bérház lakói, akik mind egyformán vesznek részt az izgalmas és fordulatos cselekményben. Mindegyiknek a szerepe egyformán fontos, a portásé, a lakóé, a személyzeté s a házban megforduló vendégeké is. Szövegkönyvét *Barabás* Pál irta, a néhány éve megjelent „Esküvö után" című regényéből. Szereplői *Bulla* Elma, *Simor* Erzsi, *Rácz* Vali, *Csikós* Rózsi, *Csortos* Gyula, *Hajmássy* Miklós és *Timár* József. A változatot „Éjfélre kiderül" címmel mutatják be.

A német szinésznő a film tükrében

Veit Harlan, a kiváló német filmrendező mondja:

— A német filmszinésznő, épp úgy, mint a filmszinész, egy különleges szelekciós folyamatnak köszönheti, hogy a filmben kifejezésmódjának gazdaságával minden esetben jellegzetes, teljesen eredeti szinészegyéniséget képvisel.

— A német filmszinésznő rendszerint a szinpadról kerül a filmhez. Ez nagy szürést jelent abban a tülekedésben, amely a nök részéről a film iránt megnyilvánul. Azt jelenti, hogy a kifejezés nélküli, édeskésen sima, lélektelen arc nem kerülhet a filmvászonra. Aki a szinpadon nem tud jelentőségre szert tenni, nem kerülhet a felvevőgép elé. Csak azok kaphatnak nagyobb filmszerepeket, akik a szinpad nehézségein már keresztülverekedték magukat és bizonyságát adták az átlagon felüli természeti adottságaikat. A filmrendezők a szinpadokat kutatják, hogy utánpótlást szerezzenek. Ha a kiválasztott tehetségek a próbafelvételeken alkalmasnak bizonyulnak, a finom érzékü rendezők útmutatásai alapján hosszú gyakorlat után lesznek képesek arra, hogy szerepeiket átélve, mozdulataikon és szavaikon keresztül bensőséges alakitásokat nyujthassanak. Ha végig tekintünk a nénszerü német filmsztárok során, azt tapasztaljuk, hogy mindegyikük eredeti szinészi egyéniség s ha visszaemlékezünk szerepléseikre, azt állapithatjuk meg, hogy egytől-egyig hatalmas fejlödési folyamatot mutatnak. Ilse Werner, Hilde Krahl, Gisella Uhlen, Marte Harell, Maria Landrock, Gusti Wolf, Hilde Sessak, Heidemarie Hatheyer és a többiek mindnyájan tanubizonyságot tesznek arról, hogy a helyes szereposztás és vezetés mellett tehetségükkel a legmagasabb foku szinészi teljesitményt voltak képesek elérni. Minden évben új arcok jönnek át a szinpadról a filmhez s a fiatalok rendszeres kiválogatása lehetövé teszi azt, hogy egyetlen értékes tehetség sem vész el a film számára.

* **Augusztus 7-én nyit a Kamara Varieté.** A Teréz-körúti Kamara Varieté augusztus 7-én nyitja meg kapuit a „Virágzó diófa" című revüszerü operettparodiával. A varietté-szinpad primadonnája Szondy Biri, táncos szobrettje pedig Szénássy Lili. A társulat többi tagja: Kökény Ilona, Hegyi Péter, Vizy Béla, Körössy Polette, Babos Margit és Dózsa Ica. A megnyitó műsoron természetesen artistaszámok is szerepelnek.

Kisszakasz

Millimétersor ára hétköznap és ünnepnap 40, vasárnap 45 fill. Legkisebb hirdetés (10 mm) 4 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Foglalkozás
Cipőpaszta és vegyicikk részére keresztény
ügynököt felveszek
METRO vegyiüzem, Hungária-körút 130.

Butor
Már heti részletre
konyhák, rekamiék, szines bútorok, irodaberendezések
Bányafalvinál, Izabella-utca 11.

CRI. ÉS KOMBINÁLTSZOBÁK, rekamiék, stil-, bőrgarnitúrák, újak, használtak. SZŰCS, Semmelweis-utca tizenhét. Lakberendező.

Ruházkodás
BUNDÁT
OLCSÓN VEHET SZEMERE SZŰCSNÉL, ERZSÉBET-KÖRUT 26. szám. MASODIK EMELETEN

ZALOGBAN levő tárgyait, HASZNÁLT ruháit és egyenruháit legmagasabb árban megveszem. Ruházlet, Népszinház-u. 20. Címre ügyelni: Tel.: 343-957.

Bundát
PLETENIK SZŰCSTŐL OLCSÓN VEHET. ERZSÉBET-KÖRUT 29, ELSŐ EMELET.

Üdülés
Besnyő
üdülő Máriabesnyő
20-ik év. Középmagasiati üdülőhely. Tulajdonos Galster István.

Kirdessen a KISSZAKASZ-ban

A magyar házbirtok jelentősége

Irta Szende Péter Pál,

a Ház- és Telektulajdonosok Országos Egyesületének (HÁTOE) ü. v. elnöke.

Mindenki, aki a *HÁTOE* közel egy évtizedes munkáját ismeri, — elismeri, hogy soha nem folytatott egyoldalú házbirtokosi politikát. Sohasem nézte a problémákat ridegen, önző házbirtokosi szemmel. Nem az ellentéteket akarta kihangsúlyozni, amelyek más termelési ágaktól elválasztják és érdekeit azokkal szembehelyezni, hanem éppen gazdasági életünk harmónikus összeműködése érdekében a szociális igazság és a gazdasági ésszerűség érvényesítésére törekedett.

A magyar házbirtok jelentőségét természetesen nem egyedül materiális szempontokból kell elbírálni, s így az alábbi, számszerű adatokon kívül és felül a nemzeti élet teljessége szempontjából kell megítélni azt, hogy hazánkban több mint egymillió és ötszázezer ház van, melyek közül sokkal több, mint egymillió ház tulajdonosa érzi és vallja, hogy my house is my castle.

A családi házak nemzetfenntartó jelentősége vitatlan. Nem kevesebb joggal állíthatjuk azonban azt is, hogy maga a házbirtoklás ténye általában konstruktiv gondolkodásra ösztönöz.

Annak illusztrálására, hogy a magyar házbirtok milyen prominens szerepet tölt be a nemzeti vagyonban, bátor vagyok hivatkozni *Fellner* Frigyes professzor legutoljára, 1929-ben *„Csonka-Magyarország nemzeti vagyona“* címmel megjelent művére, melyből kitűnik, hogy a tiszta nemzeti vagyon 32.080,548.370 pengőt tesz ki. Ebből a summából a földbirtok tizenegy és egynegyedmilliárdot képvisel, s a házbirtok 8.2 milliárdot. Amint látható, a föld- és a házbirtok együttes összege a nemzeti vagyonnak közel kétharmadrészét képviseli.

Ezek az adatok 1929-ben láttak napvilágot, s 1927-es felvételekre támaszkodnak. Igen természetes tehát, hogy több irányban korrekcióra szorulnak. E korrekciók figyelembe vétele mellett megállapíthatjuk, hogy *a házbirtok a nemzeti vagyonnak mintegy huszonöt százalékát teszi.*

A nemzeti *közterhek viselésében* azonban sokkal több, mint huszonöt százalékot raktak vállaira. Annak igazolására, hogy a házbirtok milyen súlyos adóterhek alatt senyved, hivatkozom a magyar államháztartás házadóbevételeire, melyeket, hogy még plasztikusabbá tegyem, párhuzamba állítok a földadóbevételekkel:

	Házadóbevétel	Földadóbevétel
1926—27.	44,098.000.— P	44,892.000.— P
1927—28.	58,640.000.— P	39,156.000.— P
1928—29.	69,486.000.— P	48,320.000.— P
1929—30.	71,193.000.— P	36,078.000.— P
1930—31.	73,347.000.— P	28,965.000.— P
1931—32.	65,820.000.— P	26,282.000.— P

Az 1931—32-es költségvetési évre vonatkozó zárszámadásból megállapítható, hogy az egyenes adókból származó összes bevételek végösszege 226 és félmillió pengő volt.

Ezen összegből házadóra és a jövedelem- és vagyonadónak a házbirtokból eredő részére körülbelül 100 millió pengő esik. *Az egyenesadó-bevételeknek tehát több mint 45 százalékát a házbirtokból eredő adójövedelem szolgáltatja.*

Ugyanakkor tehát, amikor az összes egyenesadó-bevételekből földadóra 26 millió, társulati adóra 14 és félmillió, a jövedelem- és vagyonadónak egyéb, nem házbirtokból eredő részére körülbelül 25 millió pengő esik, megállapítható, hogy bármelyik egyenesadó-nem összege egymagában a házbirtokból eredő adóbevételeknek még csak negyedrészét sem éri el.

A fenti táblázatban azonban csupán az állami adók vannak feltüntetve, amelyek mellett még a házbirtokot például Budapesten a községi pótadó, rokkantadó, betegápolási pótadó, útadó, inségadó, házbérkrajcár és szemétfuvarozási illeték terheli. Ezek egybevetve, a házbirtok jövedelmeinek cca. 44 százalékát emésztik fel. A ház reálterhein kívül a házbirtokost sujtja a jövedelem- és vagyonadó címén kivetett, cca ötvenmillió pengőnek legalább felerésze is, ami további 25 millió pengős megterhelést jelent.

A fenti számokban kifejezésre jutott egyrészt a magyar házbirtok jelentősége, mint a nemzeti vagyonnak második, legnagyobb tényezője, másrészt az a vitathatatlan tény, hogy a házbirtok viseli ma az államháztartás terheinek legnagyobb részét.

Más helyt és más alkalommal foglalkozunk és fogunk még foglalkozni a magyar házbirtok rengeteg sérelmével, az adópolitika terén a túladóztatás és a jogpolitika terén a méltánytalan elbírálás miatt. A fenti számok azonban kell, hogy bizonyítsák, hogy a magyar házbirtok érdekei és sérelmei épp úgy a közérdeklődés homlokterébe állítandók, mint azt a gazdasági élet többi, jelentékeny tényezői is megkövetelik a maguk számára. A házbirtokot jelentősége folytán a mai magyar politikai életben, — a parlamentben, a felsőházban és a törvényhatóságok autonómiájában, — legalább olyan jogok kell, hogy megillessék, mint bármely más foglalkozási ág érdekképviseleteit.

Nem mások rovására akar érvényesülni a magyar házbirtok, hanem mások mellett, mások érdekeinek teljes megóvásával akarja saját igazát kiharcolni. A magyar házbirtok nem akar az állami gondoskodás hamupipőkéje és más gazdasági faktorok „Prügelknabe“-ja lenni.

Glatz Oszkár rajza

A „Hangya“ a termelés és értékesítés szolgálatában

A Hangya közel négy évtizedes működése során nagyjelentőségű feladatok megoldását vállalta. Megóvni a falusi lakosságot, hogy munkájának gyümölcse áruuzsorások kezébe vándoroljon — volt az egyik feladat, a másik pedig az, hogy a népnél teljesen hiányzó kereskedelmi érzéket kifejlessze. E munkája során országszerte kiépítette azt a szövetkezeti hálózatot, amelyben ma már a magyar földmívelő társadalom erkölcsi és anyagi megerősödésének legbiztosabb eszközét látja.

A „Hangya“ akciója kettős célt szolgál: *a termelői árak megjavítását és a termelés minőségi fokozását.* Az első célt azáltal éri el, hogy a szövetkezetek útján gyüjtött terményeket a felesleges közvetítő kezek kikapcsolásával juttatja el a bel- és külföldi fogyasztókhoz, a másodikat pedig azáltal, hogy a jobbminőségű áruért magasabb árat fizet, úgyhogy a gazda a termelés megjavításával járó költségekért és fokozott munkáért megfelelő ellenértéket kap. Emellett a „Hangya“ széleskörű nevelő és felvilágosító munkát fejt ki a termelés helyes módszereinek, a termények megfelelő kezelésének és csomagolásának megismertetése céljából.

A *tojásértékesítés* terén a Hangya kezdettől fogva azt az eljárást követi, hogy *a tojást nem darabszámra, hanem súly szerint veszi át,* amivel a termelőt a külföldi piacok által magasabbra értékelt nagyobb tojások termelésére buzdítja, a baromfiállomány természetes kiválasztása útján. A szövetkezeti baromfiértékesítés megszervezése révén a „Hangya“ elsősorban a magyar parlagi fajták tenyésztését igyekezett előmozdítani, s az általa forgalombahozott baromfi szakszerű hizlalása, osztályozása és csomagolása útján gondoskodott róla, hogy azokat úgy a belföldi, mint a külföldi fogyasztók körében megkedveltesse. A „Hangya“ által létesített szövetkezeti állatbizományosság lehetővé tette, hogy *a kisgazdák állataikat a mindenkori legkedvezőbb napiáron értékesíthessék s egyben módot* adott nekik arra, hogy ők is kivehessék a részüket a külkereskedelmi megállapodásokban biztosított kontingensekből. A *szövetkezeti gyümölcsértékesítés* megszervezése a minőségi követelmények szigorú szem előtt tartásával történik, aminek hatása az értékesítésbe bevont vidékek termelésén máris érezhető.

Az értékesítési akció megindítása óta lefolyt három év alatt (beleértve az 1933. év első tíz hónapját), a „Hangya“ körülbelül *21 millió darab tojást, több mint félmillió kg baromfit és kerek 200 vagón gyümölcsöt hozott forgalomba,* amely mennyiségek kb. kétharmadrészét külföldi piacokon helyezte el, ahol a „Hangya“ márkája máris a legjobb hírnévnek örvend. A mult év vége felé felállított szövetkezeti marha- és sertésbizományosság útján egy év leforgása alatt kb. 220 vagon szarvasmarha és 440 vagon sertés került forgalomba.

A Budapesti Korcsolyázó Egylet műjégpályája az előkelő sportközönség találkozóhelye. A műjégpálya a városligeti tavon, az egylet díszes csarnoka előtt, Vajdahunyad vásával szemben nyert elhelyezést. Bátran állíthatjuk, hogy ez a világ legszebb jégpályája. Ezt az itt megforduló idegenek is egyhangúlag elismerik. A jégpálya november közepétől március elejéig naponta nyitva van és azt az egyleti tagok és a napi látogatók sürün keresik fel. Az idény sporteseményei közül kimagaslik *jan. 27-én és 28-án a kanadai Saskatoon Quakers Ice Hockey Club csapatának mérkőzése a BKE csapatával és a magyar válogatottal.* Jegyek elővételben kaphatók. Belépőjegy, ha csupán műjég van, déli 2 óráig 1.— P, délután 2 órától 2.— P, — természetes jégen egész nap és vasár- és ünnepnap délután 1.— P. A tagsági díjak és beiratkozás feltételei tekintetében az egyleti iroda ad felvilágosítást. Telefon 18-2-54.

Egész évben HYPEROL!

A legideálisabb száj- és toroköblögetésre!

ZSOLDOS

Gőzmalom, Ipartelep és Kereskedelmi R.-T.

Alapítva 1854. évben. **SZENTES** Telefonok: 5 és 72.

Lisztlerakat: Budapest, Eötvös-u. 34.

ÜZEMEI: Gőzmalom, kenyérgyár, tészta- és tarhonya-gyár. Gőzfürész, tégla- és cserépgyár, cementárugyár. Konyhakertészet, mezőgazdaság.

A 8 Órai Ujság horoszkópja

III. Mit vár a következő húsz esztendőben?

CHORIN FERENC:

Mindazok, akik a Ma súlyos problémáit naponta látják, amikor a jövőre gondolnak, valóban csak álmukban tudnak arról gondolkodni. Miként a gyermekmesékben, szeretném minden álmomat egy kívánságban kifejezni és ez az volna, hogy a következő húsz esztendő olyan korszak legyen, mint amilyen negyven évet az emberiség a hetvenes háborúk és az 1914-es világháború között élt. Bárcsak megismétlődne a magyarság csodálatos emelkedésének, a régi Magyarország ujjászületésének, az emberi kultúra hatalmas haladásának, a gazdasági jólét elmélyülésének ez a boldog korszaka.

Ebben a ma talán túlmerész kívánságban benne van, azt hiszem, mindaz, vagy talán valamivel több is annál, mint amit kívánni merünk. A magyarság régi határainak elérése, a munkanélküliség megszűnése, az ifjúság elhelyezésének lehetősége, a mezőgazdasági válság enyhülése, az ipari válság csökkenése, a politikai nyugalom helyreállása, egyszóval mindaz, amit legmerészebb álmainkban is alig merünk kívánni. Ha még hozzáfűzöm ehhez azt, hogy ezt a kort szeretném Szeretteimmel együtt megérni, — a „8 Órai Ujság" kérdésfeltevése biztató kilátást nyujt erre —, akkor még csak azt merem kívánni, hogy ez az én álmom ne hazudjon s igaza legyen a költőnek, mikor azt írja:

„Pusztulások között jós szemekkel
látom,
Mint áll elő egy jobb, tisztább világnak
Zöld hajtása a romok között."

*

RADNAI MIKLÓS,
a magy. kir. Operaház igazgatója:

A zeneművészet következő húsz évétől várom az új operát, melynek szerzője megint énekelni mer, az új szerzőt, aki a mester bűvészkedésén túl újra a művész ihletével alkot, az új irányt, amely nem szégyeli a könnyet, a szivet és azokat a maguk ősi és örök egyszerűségében szólaltatja meg újra, még pedig olyan hangon, amit nemcsak szakemberek, hanem egyszerű halandók is megértenek.

*

GLATZ OSZKÁR
festőművész:

Várom az évtizedes kisérletezés után egy új stílus kialakulását a képzőművészetekben, amely stílusban a festészet terén az impresszionizmus vivmányai is érvényesülni fognak; számítok arra, hogy lassanként megújulván a művészek és a közönség közti jelenleg megszakadt kapcsolat, meg fog szűnni közönségünk dermesztő közönye a képzőművészetekkel szemben; számítok végre egy új magyar ruhastílus kialakulására vagy legalább is a magyar társadalom ama ünnepélyes elhatározására, hogy nemzeti élniakarásának és erkölcsi megújhodásának jelképeként minden ünnepélyes alkalommal magára öltse a magyar ruhát.

MUTSCHENBACHER EMIL,
az OMGE ügyvezető-igazgatója

Ha hozzám intézett kérdésük: „Mit vár a következő húsz esztendőben?" azt jelenti, hogy a jövő köz- és mezőgazdasági helyzet alakulásáról két évtizedre szóló jóslatot adjak, akkor — sajnos — nem tudok kérelmüknek eleget tenni. Egy magyar szállóige szerint ugyanis Habakuk volt az utolsó próféta s azóta a jövendőmondás, kivált gazdasági téren, vajmi kockázatossá vált. Hiszen még az időjárást is csak a legközelebbi 24 órára merik az időjósok előre jelezni, miként lehetne tehát a szelek járásánál is szeszélyesebb gazdasági konjunktura alakulását 20 hosszú esztendőre előre látni és megjósolni?

Ha azonban kérdésük, mint felteszem, azt jelenti, hogy mit kívánnék a magyar mezőgazdaság részére a következő két évtizedben, úgy erre röviden az a válaszom, hogy szeretném, ha optimista életfelfogásomat megalapozó hullámelméletem itt is érvényesülne s ha a *8 Órai Ujság* megalapítása óta eltelt évek alatt egyre lefelé irányuló hullámvonalat végre újból emelkedő hullám váltaná fel. Ha mezőgazdaságunk hamarosan fel tudna kapaszkodni ennek az emelkedő hullámnak a hátára és rövidesen elérnők azokat a termény- és állatárakat, azokat az értékesítési lehetőségeket és a mezőgazdasági és ipari áraknak azt az egyensúlyát, amelyekről a *8 Órai Ujság* első évfolyamának gazdasági jelentései adtak számot, akkor meg volnék elégedve s a magyar gazdák bizalommal és jóreménységgel tekinthetnének a jövőbe.

*

Bárdos Artur
a Belvárosi Szinház igazgatója:

Ha csak a következő egy esztendőről volna szó, akkor azt a várakozásomat közölném, hogy ebben a következő esztendőben is a *„Helyet az ifjúságnak"*-ot szeretném játszani a Belvárosi Színházban. A mai szomorú időkben lehiggadtam: beérném ennyivel. De hát húsz esztendő! Itt már nagyobb és komolyabb perspektívákra kellene berendezkedni. Lehet? Mit is várhat a mai ember?

Egy kis lélekzetet. Kevesebb világtörténelmet, békességet. A szegény fiatal generációnak reményteljesebb kibontakozását és térfoglalását. A mi generációnknak pedig szép, nyugodt halált.

*

ÖSTÖR JÓZSEF
országgyülési képviselő

Húsz év ma annyi, mint azelőtt kétszáz esztendő. Ki merné megjósolni, hogy — a legközelebbi „kétszáz" év alatt milyen lesz a *Világ* politikai időjárása?! Azt hiszem, hogy sok száz, sőt ezer esztendő nagyszerű politikai, gazdasági, erkölcsi rendszerét összerombolva — az új világot nem lehet egy-két szempillantás alatt fölépíteni. Még nagyon sok van hátra, sok szenvedéstől verejtékező kísérlet, próbálkozás. Az érzésem az, hogy a legközelebbi húsz esztendőt még ezek a törekvések és szárnypróbálgatások fogják kitölteni.

Grósz Emil dr.
egyetemi tanár:

Az orvosi tudományok fejlődése a nagy felfedezések története. E történelem arra tanít, hogy a nagy felfedezések korát a részletmunka követi. Harvey a vérkeringést 300 év előtt fedezte fel s utána kétszáz évig csak részletmunka folyt. Az érzéstelenítés és fertőtlenítés a sebészetet a mult század közepén teljesen átalakította, a laboratóriumi munka pedig a belgyógyászatot.

Ma a részletmunka korát éljük s valószinű, hogy a legközelebbi húsz év is ezzel telik el.

A nagy felfedezés a Genie alkotása. Ehhez sokszor a legkezdetlegesebb eszközök is elégségesek. Newtonnak az almának a fáról való leesése elég volt, hogy a gravitáció törvényét felfedezze. Semmelweis a kórházi szülőosztályon szerzett tapasztalatai alapján lett az anyák és csecsemők megmentője.

A részletmunkához eszközök, könyvek, segédmunkások szükségesek. Ahhoz, hogy Magyarország a részletmunka terén megállhassa a helyét, az kell, hogy a következő generáció megkapja az eredményes munka nélkülözhetetlen eszközeit. E nélkül beteljesülne Széchenyi mondása: „Elvész az én népem, elvész, minthogy tudomány nélkül való." Várjuk s reméljük, hogy eljön az új Széchenyi, ki „mint új fény az égen, felgyujtja az oltár szövétnekét".

Budapest, 1933 dec. 10.

*

ÓDRY ÁRPÁD,
a Nemzeti Színház örökös tagja

A következő húsz esztendőben azt várom, hogy a művészetek nem fognak többé pártolásra számítani, hanem a küzdelmük erejével nélkülözhetetlenné teszik magukat a társadalom számára.

*

SÁNDOR PÁL
orsz. képv.:

Kedves Barátom!

Szivesen válaszolok kérdésedre, annál inkább, miután 10 sorról van szó.

1. A halált, mihelyt elveszítem humoromat.

2. Az emberiség lelki megedzését, megemberesedését, a nemesebb érzelmek kifejlődését.

3. Politikában szünjön meg a szűkkeblűség, rövidlátás, az internacionális elbutulás.

4. Művészet terén maradjon meg nálunk a status quo, a régiben, mert kimagaslóbb művészet sehol sem honol, mint nálunk. Több genialitást termel ki nemzetünk, mint mi magunk hisszük. A művészetben van legnagyobb kivitelünk.

Budapest, 1933 december 23.

*

Góthné Kertész Ella
művésznő:

Azt remélem, a legközelebbi húsz esztendőben a világ megérti végre Jézus Krisztus tanait, megérti a Megváltót, aki nem gyűlöletet hirdetett, hanem szeretetet.

Karácsony, 1933.

*

KABOS GYULA
színművész:

Magyarország visszanyeri határait!

Dr. Cholnoky Jenő
professzor:

Mit várok a következő húsz esztendőben?

A francia hatalom túltengésének megtörését, a hazugságokon és tudatlanságon fölépült békeszerződések módosítását és Európa békésebb, boldogabb korszakát. A megváltoztatások nagy kardcsörtetések és háborús fenyegetések, készülődések közben fognak megindulni, de komoly háborúra nem fog sor kerülni. Az igazi békesség felé akkor teszi meg az emberiség a legfontosabb lépést, amikor az emberek túlságos elszaporodásának egyezményesen gátat vetnek.

*

Titkos Ilona
szinművésznő:

Az én álmom ez: hazamehetek megint Erdélybe, ahol szabad megint a magyar szó és a magyar művészet.

*

KISFALUDY STROBL ZSIGMOND
szobrászművész

Ha végre az emberiség vezetőit nem az önzés, nem a rövidlátás és nemcsak a saját hatalmuk növelése fogja vezetni, ha az egyes nemzetek kilépnek a nagy elzárkózottságból és a gyülölködés helyett a felebaráti szeretet foglalja el a helyét.

Ha a technika nagy eredményei: a gyorsaság, a fény nyomán nem fog a sötétség uralkodni, ha maga az emberiség nem áll a saját boldogulásának útjában, akkor a természet rendje szerint a tél után a tavasz fog bekövetkezni.

*

SZÉKÁCS ANTAL
a felsőház tagja,
a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke:

A feltett kérdésre jóslással lehetne csak válaszolnom, ami nem mesterségem. Lehetne válaszolni a jelenlegi lesujtó gazdasági viszonyokból levont rendkívül komor következtetésekkel, melyeket azonban a magyar élniakarás, a magyar tetterő és szivósság kell, hogy leküzdjön bennünk. Igy inkább arra felelek, mit reménylek a következő husz esztendőtől. Azt remélem, hogy Trianon tragédiája már a multé lesz és Szent István birodalmának renaissance-ja megvalósult. Azt remélem, hogy a megujhodott nemzet gazdaságának felvirágzása ismét megkezdődött. Azt remélem, hogy a gazdaságpolitikusok irányitják majd a világpolitikát és a jelenlegi termelési kaosz, az autarkia és a protekcionizmus helyébe észszerű, szabadabb gazdaságpolitika és nemzeti munkamegosztás lépett. Végül remélem, hogy a magyar haza minden fia egyesünli fog abban a törekvésben, hogy az ország minden dolgozó osztálya hozzájuthasson munkához, kenyérhez, kulturához és napsugárhoz.

*

Rajnai Gábor
művész:

Húsz év mulva: a gépzene mellé a gépszinház sorakozik; gépember játszik a szinpadon; gépszerző írja a darabot — csak a közönség nem lesz gépből; vagy pedig: nem is lesz közönség.

MAGYARORSZÁG „NAGY ÖREGEI"

GLATZ OSZKÁR

Az igazi művész tud valamit, amit kívüle senki más s éppen ezért megtanulhatatlan és utánozhatatlan. Ez teszi művészetét egyénivé és örökérvényűvé. Nem egy művész számára egy hosszú élet is kevés, hogy kifejezésre tudja juttatni, amiben más, mint a többi művész, aki ecsetjével, vésőjével vagy tollával letörölhetetlen nyomot hagyott maga után a földön. De vannak szerencsés művész-egyéniségek, akik látszólag könnyedén jutnak fel olyan magaslatokra, melyek illatozó tisztásain nem pihent előttük senki. E ritka szerencsés alkatú művészek sorába tartozik Glatz Oszkár mester, a magyar égbolt új színeinek és fényeinek festője.

Mint számottevő kortársai valamennyien, Nyugaton kereste a választ, miként fejezze ki a forradalmian új forma-művészet nyelvén festői és életszemléletének bizakodóan derűs világát.

— A sors megkímélt attól, hogy akár csak gondolatban is egyetlen pillanatig mással kényszerüljek foglalkozni, mint a festőművészettel — emlékezik vissza életének, pályafutásának alakulására, születésének nyolcvanötödik fordulóján. — *Hogy sohasem kellett mást csinálnom, mint festeni, s hogy egyetlen egyszer sem kellett mást és másképp festenem, mint ahogyan belőlem kikívánkozott, anyai nagyapámnak köszönhetem. A megalkuvást, melyre annyi nálam különb művészt késztetett a kényszerűség, a család és a kenyér gondja, helyettem akkor vállalta, mikor még a világon sem voltam. Neve nem szerepel a művészettörténetben, holott a régi Pestről készített rajzai, vázlatai, képei nem közönséges tehetség mellett szólnak. Családja s az én szerencsémre is, tehetségét más, a művészettől távol álló téren hasznosította: megalapította az első pesti dohánygyárat, s ez a sikeres vállalkozása biztosította számomra az anyagi függetlenséget, ami csak kevés művésznek jut részül.*

Nyolcvanötödik születésnapján az ember önmagát is olyan messziről és tárgyilagosan szemléli, mint valami műemléket — mosolyog. — *Ugy gondolom, a családi helyzetünk adta anyagi gondtalanság segített olyan vonzó, optimista színeket kikeverni a palettámon, melyek felém, a fiatal festő felé irányították a közönség és a kritika figyelmét. Igaz, ezeket a színhatásokat néhány évig hiába akartam kihozni Münchenben, Berlinben, Párizsban és újra Münchenben. Hollóssy, akihez hasoló zseniális*

Glatz Oszkár fiatalkori önarcképe (1903).

művészpedagógussal sohasem találkoztam, szintén nem tudott tanácsot adni, merre keressem az utam, de megtanított a bátorságra, hogy merjem a saját szememmel nézni a világot és az embereket. Helyemet azonban nem találtam sem Münchenben, sem abban a sajátságos művészlégkörben, mely kialakult Nagybányán, ahová én is követtem Hollóssyt. Ugy éreztem, zsákutcába jutottam. Kétségeimmel elvonultam a havasokba, hogy magányosan, bolyongva igyekezzem megtalálni az irányt, mely felé művészi pályámon megindulhatok.

A fiatal festő nem sejtette, hogy abban a pillanatban, mikor először szúrta le festőállványát 400 méterrel az Izvera felett, a Rozsály csillogózöldjében, máris megoldotta művészi életútjának valamennyi problémáját.

— Szilajul, szinte megállíthatatlanul kezdtem dolgozni s még egyik képemet be sem fejeztem, már tisztán láttam kialakulni a következőt. Ott fent a hegyen, a csend és a magány teremtő atmoszférájában talán elfeledkeztem volna az egész világról, ha nem állítja meg kezemben az ecsetet egy ismeretlen hiányérzet. Nem tudtam, hogy emberek és színek után vágyom, mert művészi fejlődésem útja rajtuk keresztül és hozzájuk vezetett. Egy kis nógrádi faluban, a bujáki népi élet színes sürgés-forgásában azután megtaláltam egy csapásra mindazt, ami úgy éreztem még hiányzott festészetemből. Felszabadult boldogság öntött el munka közben, mikor először éreztem, hogy tudom végre festészetemnek azt a nyelvét, melyen mondanivalómat kedvemre kifejezhetem. Ettől a pillanattól nem volt más tennivalóm, mint hogy ezen a megtalált nyelven beszéljek a világról.

A nyolcvanöt éves mester lába már nem viszi fel a Rozsály meredekén. Bujákon, ahol sokkal inkább otthon érzi magát, mint a város zajlásában, szintén nagyon régen járt utoljára. De a munkakedve kielégíthetetlen ma is.

— Ötvenéves koráig a festő is csak önmagát és az utat keresi amerre elinduljon. Legalább száz évre szüksége lenne, hogy a legfontosabb részét elvégezhesse a munkájának, amit, ha egyszer leteszi az ecsetet, soha senki más nem csinálhat meg helyette. Százévi munka után legalább félszázadig itt kell még maradnia, hogy megkísérelhesse átplántálni a fiatalokba egy-egy morzsáját a maga icipici kis tudásának, amit hosszú esztendők kínlódásai árán szerzett. Persze, olyan kínlódás árán, ami művész számára csupa gyönyörűség.

Most is csillog a szeme, míg az alkotásnak erre a szakadatlan gyönyörűségére gondol vissza. Önálló kiállításait, sikereit helyette felesége és fia tartják számon. Ők őrzik aranyérmeit, kitüntetéseit, díszokleveleit, egy munkájában zavartalan sikeres művészpálya külső elismerésének jeleit. A mestert születésnapján kellemesen temperált műtermének ünnepi hangulatában is csak a munkája foglalkoztatja. Azok a képek, melyek még csak képzeletében élnek, de — mint kissé büszkélkedve panaszolja — szinte kikívánkoznak örökké tevékeny ecsetje alól. Kezét kámforba mártott vászonba kötötte be a gondos feleség, hogy kevésbé sajogjanak az öreg izületek; s a mester fájós kézzel is egyre a vászon előtt pepecsel.

— Sohsem tudtam műteremben dolgozni, csak kint a természetben az emberek között, akik sose modellek voltak számomra, hanem részei, társai az életemnek. Most itt a műtermemben azért gyakorolgatok, hogy jól menjen a munka, ha egyszer talán mégis ott festhetek, élhetek Bujákon.

Glatz Oszkár sohasem kételkedett az élet szépségében. Ezért is árad képeiből harmonikusan fénylő színeinek derűje, melyet nem halványíthattak, gyengíthettek sem a vállára nehezedő évek, sem új művészeti irányok, törekvések befolyása. S a képein fénylő derű nyájas verőfénnyel futtatja őszi útját is. Ismerik, elismerik, szeretik, a nagy festők között emlegetik idehaza és túl a határokon.

Lengyel István

Népszabadság

1957. okt. 20.

GLATZ Oszkár

Épületasztalosokat, épületlakatost és általános segédmunkásokat gépészeti és építészeti munkára azonnali belépéssel alkalmazunk. Jelentkezési hely: IX. ker. Tompa u. 11. szám alatt.

Azonnali belépésre keresünk gyakorlott gépkönyvelőt. „Budapest prompt" jeligére Lenin krt. 80. sz. alatt. Hirdetőbe.

Nyugdíjast, gyermektelen házaspár háztartás vezetésére felvenne. Érdeklődni vasárnap este 7-től Reisz. V., Kálmán u. 21. III. em.

Anyahelyettes háztartási alkalmazottat keresek 8 éves kisfiam és kétszobás háztartásom számára. Telefon: 312—082. Vasárnap 3-tól, hétköznap este 7-től.

lenet. IX., Pap
István u. 6—10, r
gel 8—12-ig. Hét
és kedden.

Férfi szabósegé
állandó munk
felveszek. Ajánla
kat „Zakós" jelig
a Felszabadulás t
hirdetőbe kérem.

Az Állami Biztos
Baross téri fiókja
VII. és XVI. kerü
területén lakó fé
és nődolgozókat
kalmaz biztosít
szerzési munk
fixfizetés + jutal
térítés mellett.
lentkezés: VIII., F
mei út 3.

Asztalos kisiparos
kat, kisiparosok a
talos és segédmu
kás férfi alkalmaz
tait szövetkezeti t
nak felveszünk. T
naszer Készítő Kt
III., Lajos utca 1
sz.

Keramikus ke
gyakorlott prése
és festőt. Gyarma
Bajnok u. 17.

Módszerünk – a meggyőzés

Sok pártszervezet keresi a helyes módszereket a párt befolyásának érvényesítésére a szakszervezetben. Néhány üzemben MSZMP-csoportban fogják össze a szakszervezeti bizottságban dolgozó kommunistákat, hogy kialakítsák a helyes álláspontot. Helyenként a szakszervezetben dolgozó párttagokat rendszeresen megbeszélésre hívják össze. Ezeknek a kezdeményezéseknek jó hatása, eredménye lemérhető a szakszervezeti munka fejlődésén. Több szakszervezeti funkcionáriussal beszélgettünk a pártirányítás módszereiről. Elmondták: lényeges javulás van a múlthoz képest. Sokkal jobban megbecsülik a szakszervezeti munkát. A feladatok közül már nemcsak egyoldalúan a termelési feladatok megvalósítását kérik számon a szakszervezeti aktivistáktól. Ritkábbak a párttitkárok és ÜB-elnökök közötti hatásköri viták. Valahogyan jobb az általános légkör és ez felülről sugárzik — mondják.

De sok még a tisztáznj való.

„Miért nem foglalkozik a szakszervezet üzemünkben a verseny szervezésével, a politikai felvilágosító munkával?... Már megint demagóg követeléseket támogat... Ismét csak a munkaruhával törődik..."

Az egyik angyalföldi üzemben a pártbizottsági ülésen hangzottak el ezek a kijelentések. De másutt is hallani ilyesfajta bírálatot pártfunkcionáriusoktól, párttagoktól. Jóllehet a kritika az esetek többségében indokolt, jogos lehet, mégis kissé megüti az ember fülét, hogy az említett elvtársak mennyire a kívülálló módjára beszélnek. Legalább is úgy, mintha csupán annyi közük lenne az üzemükben működő szakszervezethez, hogy szóvá tegyék a hibáit.

Találkozni azután olyasmivel is, hogy a pártbizottság aprólékosan beleavatkozik a szakszervezet munkájába, az üdülési beutalók, segélyek elosztásába, azon a címen, hogy a szakszervezet tehetetlen rosszul dolgozik stb. Ha nem is általánosak, még gyakoriak az ilyen jelenségek.

Mi az oka az említett angyalföldi üzem és még több gyár pártmunkása helytelen szemléletének? A szakszervezetek szerepének megnemértéséről, no meg rossz módszerekről van szó.

A szakszervezetbe azért lép be a munkás vagy alkalmazott, hogy társaival egyesítve erejét jobban megvédhesse, képviseltethesse érdekeit, a munkáshatalom közös ügyét és a maga egyéni érdekét is. Aki a szakszervezetbe beiratkozik, tudja, hogy olyan testületnek lett tagja, amely a szocialista építés előbbrevitelééért, a munkáshatalom erősítéséért és egyben a dolgozók mindennapi érdekeiért küzd. A tagság feltétele „csupán" az, hogy elismerje, támogassa a munkáshatalmat. A szakszervezetben emellett sokféle ember található. Öntudatos munkások, tegnapi kispolgárok, vallásosak stb. Cselekedeteiket sokféle körülmény, érzelem befolyásolja. Egy ilyen összetételű szervezetben természetszerűleg vannak politikailag fejlettebb, világosabban látó tagok és vannak elmaradottabb gondolkodásúak. Ez utóbbiak körében óhatatlanul felbukkannak s többé-kevésbé elterjedhetnek, élnek kispolgári, reakciós nézetek: az egyéni érdekek túlzott emlegetése, közömbösség a munkásosztály általános érdekei iránt, önzés, demagógia stb. Erről egyes párttagok, funkcionáriusok gyakran megfeledkeznek. Hamar elvesztik türelmüket, ha azt látják, hogy a szakszervezetben a dolgok nem egészen úgy mennek, ahogyan a párt helyes politikája megköveteli. Olyan követelményeket támasztanak a többségében pártonkívüli szervezett dolgozókkal szemben, mintha csupa öntudatos munkásról, netán párttagokról lenne szó.

A szervezett dolgozó akkor érzi a sajátjának szakszervezetét, ha az az általa helyeselt, jóváhagyott és demokratikusan kidolgozott alapszabály szerint működik. Azt is igényli, hogy közvetlenül vagy küldöttei útján részt vehessen szervezete programjának kidolgozásában, hogy maga választhassa vezetőit, ellenőrizhesse, beszámoltathassa, s ha úgy tetszik, leválthassa őket. Ahol a pártszervezet oly módon avatkozik a szakszervezet életébe, hogy megsérti annak *szervezeti önállóságát,* ott meggyengül a tagság bizalma, csökken a szakszervezet tekintélye, s így valójában nem erősödik, hanem gyengül a párt befolyása.

Ha már világos ez a két dolog — a szakszervezet pártonkívüli jellege és szervezeti önállósága —, akkor könnyebb belátni, mennyire helytelen, ha a pártszervezet kívülálló módján, utasításokkal akarja érvényesíteni a párt politikáját. Helyes, ha a pártszervezet határozatot hoz a szakszervezeti munka megjavítására, a hibák kiküszöbölésére. De utasítani, kötelezni e határozat végrehajtására *csak a kommunistákat* lehet. A továbbiakban tőlük, az ő magatartásuktól, munkájuktól függ, hogy a pártonkívüli szervezett dolgozók is magukévá tegyék a helyes határozatot.

Olykor a pártvezetést a párttagok abszolút többségével — a vezetőszervekben és a funkciókban — akarják biztosítani. A párt befolyásának a különböző poszton álló vezetők kiválasztásánál is érvényesülnie kell. Enélkül nem tudná betölteni vezető szerepét. De ennek nem az a módja, hogy minél több funkciót kommunistával töltessenek be, hanem hogy a párt bemutatja, bebizonyítja a pártonkívülieknek, kik képviselik legjobban igazi érdekeiket. A Kábel- és Sodronykötélgyár pártszervezete ezért helyesen arra kötelezte a kommunistákat, hogy aktívan vegyenek részt a szakszervezeti életben, vállaljanak társadalmi munkát és megbízatásuk pontos, lelkiismeretes teljesítésével nyerjék el a tagság bizalmát. S ha jól dolgoznak, adandó alkalommal bizonyára szívesen meg is választják őket. A szakszervezetekben, ha jól dolgoznak, szinte testet ölt a kommunisták és pártonkívüliek együttműködése és jó viszonya, s egyszersmind a pártonkívüliek tízezrei tanulják a vezetést a „kommunizmus iskolájában".

A párt befolyása akkor érvényesülhet igazán a szakszervezetben, ha az ott dolgozó kommunisták mindenekelőtt tetteikkel, határozott, következetes fellépésükkel vívnak ki elismerést, tekintélyt. Néhány XIV. kerületi üzem taggyűlésén is ezt a követelményt állították a szakszervezetben dolgozó kommunisták elé: *legyenek a legkövetkezetesebb védői az igazi munkásérdekeknek, kezdeményezzék munkatársaik szociális és egyéb problémáinak megoldását, küzdjenek a hóvégi rohammunka, a fekete túlóráztatás ellen, de szálljanak szembe bátran a jogtalan követelésekkel, bérlazító törekvésekkel is, harcoljanak szívósan a termelékenység emeléséért, az önköltség csökkentéséért, a munka minőségének javításáért, a termelési tervek minél jobb végrehajtásáért.*

A jogos követelést és demagógiát nem mindig könnyű elhatárolni. A kommunisták feladata, hogy megtalálják a határt és őszinte, meggyőző érveléssel vezessék a helyes állásfoglalásra a szakszervezet tagságát. Sokszor bizony a szervezett dolgozók közveteléseit minden magyarázat, érvelés nélkül elutasítják, s a követelés szószólóját demagógnak, szindikalistának vagy ahogy ma a leggyakoribb — „függetlennek" bélyegzik. Természetesen ez könnyebb, mint bebizonyítani, hogy az illetőnek nincs igaza, s véleménye nem a munkások érdekét képviseli. De ha könnyebb is, nem ez az eredményesebb módszer! Így nem lehet megakadályozni, hogy a helytelen nézet és terjesztője befolyásra tegyen szert az elmaradottabb pártonkívüliek közt, s nem segíti, hogy a munkások felismerjék igazi érdekeiket.

A pártszervezet akkor vezeti helyesen a szakszervezetet, ha alaposan, elmélyülten elemzi a munkások hangulatát, megismeri törekvéseiket, nézeteiket és felvértezi a szakszervezetben dolgozó kommunistákat is, hogy kielégítő választ tudjanak adni az emberek kérdéseire. Van már erre példa: a Textilfestőgyárban a bérrendezés előtt összehívták a szakszervezet kommunista aktíváját, előre tájékoztatták az aktivistákat az intézkedésekről. Így, amikor a végrehajtás közben nehézséggel találkoztak, el tudták oszlatni a kételyeket, az idegenkedést. A munkások megértették, hogy a bérrendezés közvetlenül és közvetve is az ő érdeküket szolgálja. Az inotai November 7 Erőmű kommunista szakszervezeti aktivistái azzal húzták ki a talajt az elégedetlenséget szító demagógia alól, hogy kimutatták és megmagyarázták a dolgozóknak, hogy a fizetésen felül még átlagosan 300 forint értékű, különböző szociális juttatást kapnak a vállalattól.

Hogy jól vagy rosszul dolgozik a szakszervezet, foglalkozik-e a verseny szervezésével, a politikai felvilágosító munkával, szembeszáll-e a demagóg követelésekkel, harcol-e a munkakörülmények javításáért, az igazságos, ösztönző bérezésért — ez mindenekelőtt a szakszervezetben dolgozó kommunista funkcionáriusoktól, aktivistáktól az ő kezdeményezéseiktől, bátor fellépésüktől függ. De függ az egyszerű párttagoktól, a pártszervezet egész tagságától is. Hiszen valamennyien tagjai a szakszervezetnek, ott élnek a szervezett munkások közt, ugyanazok a gondok, feladatok foglalkoztatják őket, mint a többi dolgozót. Akkor ítélik meg helyesen a szakszervezet munkáját, eredményeit, hibáit, ha abban egyben saját munkájuk eredményeit, hibáit és feladataikat is látják a tömegek megnyeréséért folyó harcban.

Sőtér Edit

Tízmilliók nyomában

A Fővárosi Tanács Házkezelési Igazgatósága nyugdíjas mérnökök és technikusok bevonásával megvizsgálta azoknak a számláknak egy részét, melyeket az ellenforradalom után az épületjavításokról nyújtottak be. Száztizenkét kisiparos 249 számlájának ellenőrzése után kiderült, hogy az azokon feltüntetett 5,5 millió forintos összegből 1,1 (húsz százalék!) jogtalan számlázás volt. Az állami és szövetkezeti szektor több számlájának ellenőrzése 12—13 százalékos túlszámlázást leplezett le. Ebből 7—8 százalékot a vállalatok azonnal, önként elismertek és visszafizettek.

A magánkisipar azonban nem 5,5 millió, hanem több mint 69 millió forint értékben végzett épülethelyreállítási munkát. Az állami és szövetkezeti vállalatok pedig több mint 584 millió forint értékben. Annak feltételezésével, hogy a vizsgálat a legkirívóbb szabálytalanságokra terjed ki és a többi számla nem tartalmaz ilyen nagyarányú túlszámlázást, még mindig valószínű, hogy a kivitelező vállalatok néhány tízmillió forinttal többet számláztak a fővárosi tanácsnak, mint amennyi munkát elvégeztek.

Becslés alapján nehéz lenne megállapítani, hogy mennyi a túlszámlázás összege. De akármennyi is, ezeket a forintokat a főváros újjáépítéséből vonták el. Az állam nem azért hoz áldozatot a főváros újjáépítésére, hogy egyes — a becsületes kisiparosokat lejáratók — harácsolók jövedelmét vagy éppen az egyik állami szervet becsapó, másik állami szerv szabálytalan nyereségét növelje.

A szúrópróbaszerűen végrehajtott és a legkirívóbb eseteket feltáró vizsgálat megdöbbentő eredménye után nyilvánvaló, hogy az épületjavításokért benyújtott összes számlákat haladéktalanul felül kell vizsgálni, és a jogtalanul kifizetett összegeket az államnak vissza kell téríttetni. A közvagyon fokozott védelme — s nem utolsósorban a becsületes kisiparosok — érdekében, a harácsolóktól az iparengedélyt meg kell vonni. Az állami vállalatok sem intézhetik el a jogtalan számlákat azzal, hogy egyszerűen elismerik és visszafizetik a szabálytalanul felvett összegeket.

A hamisan számlázók ellen, legyenek azok kisiparosok vagy állami vállalatok vezetői, a törvényes eljárást meg kell indítani, és fegyelmi vizsgálatot kell indítani azok ellen is, akik az el nem végzett munkákért benyújtott számlákat az átvételkor igazolták.

Sajtótájékoztató a brüsszeli kiállítás magyar előkészületeiről

(Tudósítónktól.)

A brüsszeli világkiállítás magyar előkészületeiről tartott tájékoztatót kedden délelőtt a Magyar Újságírók Országos Szövetségének székházában *Biro Gerd*, a brüsszeli világkiállítás magyar sajtófőnöke.

Beszámolójában összefoglalta a hazai sajtóban már megjelent tényeket, s új hírekről is szólt.

Elmondta, hogy a kiállításon részt vesz *Pioker Ignác* Kossuth-díjas gyalus, az Egyesült Izzó dolgozója is, találmányát, egy másológépet mutat be a látogatóknak.

Képzőművészetünk elismerését jelenti, hogy *Csontvári* „Sétalovaglás" című festményét a rendezőség elkérte a Nemzetközi Képzőművészeti Palota számára. A kiállítás ideje alatt május 2-án és szeptember 17-én magyar nemzeti napot rendeznek. Május 2-án a Magyar Rádió 106 tagú zenekarát *Ferencsik János* Kossuth-díjas kiváló művész vezényli, s fellép *Fischer Annie* Kossuth-díjas zongoraművésznő, a *Tátrai vonósnégyes* és a *Budapesti fúvós-ötös* is. Szeptember 17-én az *Állami Népi Együttes ad műsort.*

Magyar műszerkiállítás Kalkuttában

A *METRIMPEX Külkereskedelmi Vállalat* nagysikerű műszerkiállítást rendezett *Bombayben.* A kiállítás csaknem teljes anyagát — több száz értékes műszert — most Kalkuttában is bemutatják.

A kalkuttai magyar műszerkiállítást *Nyugat-Bengália kormányzója* több mint 350 meghívott vendég, szakember, kereskedelmi képviselő jelenlétében ünnepélyesen nyitotta meg. Méltatta a kiállítás jelentőségét az indiai és a magyar kapcsolatok szempontjából, majd kérte a magyar küldöttséget, adják át üdvözletét a magyar dolgozóknak. A kalkuttai magyar műszerkiállítás *tíz napig* tart nyitva. (MTI)

Új gyorsmotor-vonat indul Salgótarjánba, távolsági személyvonat Pécsre — „Vonatkeresztelő" a MÁV-nál

Készül a vasút új nyári menetrendje

(Tudósítónktól.)

A MÁV Vezérigazgatóságon tizenöt ember dolgozik hónapok óta a mintegy 170 ív asztallapnyi menetrend-ábrákkal. Az 1958-as nyári menetrend elkészítéséhez tavaly ősszel kezdtek hozzá, a nápolyi és a spliti nemzetközi személy-, és tehervonat menetrend-értekezletek után. Először a nemzetközi járatok menetrendjét készítették el, majd hozzákezdtek a magyarországi járatok menetidejének megállapításához is.

A belföldi gyors-, távolsági-személy és munkásvonatok nyári menetrendje február 28-ra készül el. *A menetrend-tervezetet megküldik az üzemeknek és a tanácsoknak is, hogy megtehessék észrevételeiket.*

Ime, az új nyári menetrend néhány érdekessége, újdonsága. A Keleti pályaudvarról *a reggel 7,20 órakor Pécsre induló sebesvonat az új menetrend szerint gyorsvonatként közlekedik és 7,58 órakor indul.* A későbbi indulás ellenére négy perccel előbb ér rendeltetési helyére, mint most a sebesvonat. Uj járatot kapcsolnak be a dunántúli közlekedésbe:

a Déli pályaudvarról reggel 6,30 órakor személyvonat indul Pécsre,

ez 13,45-kor érkezik végállomására. Ha a Ganz Vagongyár leszállítja a szükséges motorvonatokat,

az utazóközönség kérésének megfelelően reggelenként gyorsmotor-vonat közlekedik majd Budapest—Salgótarján között.

Különösen a Balaton forgalmában szembetűnő a fejlődés. A tavalyi főszezonban *a vasárnaponként közlekedő öt mentesitő vonat az idei főszezonban már mint rendszeres járat indul Budapest és Balatonszemes között.* A menetrend szerint a Balaton északi és déli partján naponta három-három vonatpár, összesen 12 motorvonat közlekedik majd Budapest és Keszthely között. A motorvonatok közül három a *Balaton-*, a *Helikon-*, és a *Badacsony-expressz nevet viseli.* A Balaton-expressz reggel 7 órakor indul a Déli pályaudvarról és 10.25-kor érkezik Keszthelyre.

egy óra 15 perccel hamarabb, mint az eddigi gyorsvonat.

Meghatározták az expressz megállóit is. Ezek szerint Budapest és Keszthely között csak *Balatonaligán, Siófokon, Földváron, Szemesen, Lellén, Bogláron és Fonyódon* áll meg. A Helikon-expressz 12.50 órakor indul a Déli pályaudvarról és 16.20 órakor érkezik Keszthelyre. Innen 18 órakor indul vissza és 21.23 órakor érkezik Budapestre. Az északi parton közlekedő Badacsony-expressz délután 1 órakor indul Budapestről és 5.25-kor érkezik Tapolcára. *A balatoni vasútvonalak nagy forgalmára jellemző, hogy a főszezon idején körülbelül tízpercenként közlekednek majd vonatok.* A motorvonatok bekapcsolásával pedig Budapest és Siófok között 100 perc lesz a menetidő.

A június elsején életbelépő menetrend nyomását március végén kezdik meg, s körülbelül 65 ezer példányban bocsátják az utazóközönség rendelkezésére.

JÓL TELEL A VETÉS

A múlt év őszén a kenyérgabona legnagyobb részét időben vetették el és a vetések a kedvező időjárás hatására jól fejlődtek, megerősödve kerültek a télbe. A *gabonafélék az utóbbi hónapokban különösebb kártétel nélkül teleltek, s kifagyás úgyszólván sehol sem történt.* Az őszi gabonavetésekhez hasonlóan a hideg miatt eddig sem a szőlőket, sem a gyümölcsösöket nem érte kár.

GISELLE

Adam balettje az Operaházban

Aki a szép táncokat szereti, a maguk klasszikus tisztaságában és zártságában elégedetten jön ki a színházból. Aki kedveli az érzelgős romantikát, a maga összes valószerűtlenségével, annak is tetszett, amit látott. Aki viszont a zenében valameddig is eljutott, legalábbis közepesnek tartja a hallott balettzenét, s a modern zene és koreográfia híveivel együtt azt kérdezi: ugyan miért kellett ezt a darabot bemutatni? Kinek van hát igaza?

Ugy tetszik, hogy együttesen mindenkinek. A darab, úgy ahogy van, régi. Szövegét 1841-ben írta *Théophile Gautier* francia romantikus költő egyenesen *Charlotta Grisi*, akkori világhírű olasz táncosnő részére. Zenéjét a romantikusok gyenge, de a maga korában divatos epigonja, *Adam* szerezte, koreográfiáját pedig *J. Perrot, J. Coralli* és *M. Petipa*. S ez a száz esztendő ugyancsak meglátszik az egész művön.

A történet vázlatosan a következő. A paraszti álruhás, daliás és ifjú Albert gróf udvarol a faluszéli kunyhóban lakó bájos parasztlánykának, Gisellenek. Egy szüreti mulatság és ugyanekkor folyó grófi vadászat alkalmával azonban a Gisellebe szerelmes, féltékeny erdész leleplezi Albertet. Kiderül hogy gróf és — vőlegény, mire Giselle csalódásában megzavarodik, fájdalmába belehal. Albert most döbben rá, kit is szeretett igazán, s a temetés utáni első éjszakán virággal borítja a halott lányka sírját. Éjfél után a fiatalon meghalt menyasszonyok — a villik között láthatja viszont szerelmesét, de a hajnali harangszóra el kell válniok egymástól.

A szovjet balettmester, Lavrovszkij, a moszkvai Nagy Színház koreográfusa, a régi koreográfiát dramaturgiai és rendezési szempontból több helyen javította és ezzel érthetőbbé és indokoltabbá tette a darabot. (Gondoljunk az erdész és Albert barátja szerepének beállítására és különösen az első felvonás lenyűgözően drámai erejű végére, amelyen egyértelműen felismerhető Lavrovszkij keze.) De még így is maradt jó néhány nehezen érthető vagy indokolatlan mozzanat (például a grófi menyasszony és Giselle találkozásánál a mutogatások, a villik hajlongása a mocsár felé, Albert könyörgése a fővillihez), amelyeket úgy látszik, az egész darab legenda-jellegű mondanivalójával együtt el kell fogadni úgy, ahogy vannak.

A zenét jóllehet jól táncolható és helyenként a drámaisághoz közelít is — csak a koreográfia indokolhatja, hiszen messze elmarad a korabeli romantikus zene művészi színvonala mögött.

Miért maradt akkor meg mégis ez a darab s játsszák még ma is szerte a világon? Mindenekelőtt táncai és különösen a címadó Giselle koreográfiai szerepe miatt. Azt mondhatnók, a Giselle jellegzetesen szerep-darab — mindig nehéz, szép és hatásos feladatot jelentett és jelent a szerepet alakító ballerina számára (Grisi neve is a Giselle-lel forrt össze.)

Kétségtelen, hogy az érzelmes történeten belül igaz és forró érzések szólalhatnak meg táncban s a Giselle előadásában épp a táncok poézise fogja meg s ragadja magával a nézőt. A második felvonás villi-táncai és különösen Giselle variációi tetszenek, de szépek és értékesek az első felvonás szüreti jelenetébe illeszkedő klasszikus táncok is. Ezek adják a darab művészi gerincét.

Nem indokolt tehát úgy feltenni a kérdést, hogy Gisellet *vagy* modernet kell bemutatni. Egyik sem helyettesíti a másikat, nem is vetekedhetnek egymással. Klasszikus repertoárunk viszonylag kicsi. A Giselle a romantikus stílusú klasszikus balettek időtálló darabja. Helyes, hogy az Operaház végre bemutatta.

Éppen ezért csak nagy elismeréssel köszönhetjük meg *Lavrovszkij* balettmester rendkívül rövid idő alatt elvégzett, nagyon eredményes betanító munkáját, amely láthatóan magával ragadta a balett táncosait is. Elsőnek kell megemlíteni mindannyiuk közül a főszerepek betanulása mellett az asszisztensi munkákat is ellátó *Kun Zsuzsa* és *Fülöp Viktor* nevét. Arra, ahogy *Kun Zsuzsa* életre keltette és eltáncolta Giselle kedves, bájos alakját a boldog szerelemben, arra, ahogy egész lénye megváltozott a rettenetes csalódás hatására, majd arra, ahogy a II. felvonásban a halott leány alakját szinte légies könnyedséggel varázsolta a színpadra — soká visszaemlékszünk. Giselle-jét eddigi legjobb, teljes értékű alakításának tekinthetjük. *Fülöp Viktor* Albert gróf szerepében nyújt megrázó művészi élményt a közönségnek. Alakítása táncosi és színészi vonatkozásban teljesen összeforrott, minden szempontból kiváló. Kiemelkedik a szólisták *(Ugray Klotild, Erdélyi Alice, Rácz Boriska, Eck Imre, Pethő László)* átélt, általában jól megformált, és pontos táncolásából az ifjú legyespárt alakító *Orosz Adél* és *Róna Viktor* munkája. Az igen nehéz technikai feladatokat könnyed biztonsággal oldották meg. Külön és hangsúlyozottan kell megdicsérni a női balettkart azért, ahogyan mind az I. felvonásbeli karakterjellegű, mind a II. felvonásbeli klasszikus táncokat előadták: harmonikusan és precízen. A Giselle betanulása érezhetően még tovább fejlesztette klasszikus táncstílusuk eddig is jelentős színvonalát.

Szépek és a darabhoz illeszkedően stílusosak *Fülöp Zoltán* díszletei és *Márk Tivadar* jelmezei. A zenekarnak igazán elismerés jár, hogy harmónikusan, összeforrottan közvetítették — Kenessey Jenő vezényletével — Adam zenéjét.

Egészében véve a darab és az előadás említett értékei miatt érdemes és helyes volt a *Giselle* bemutatása, s ezt mindenekelőtt a siker, a közönség lelkes tapsai bizonyítják.

Körtvélyes Géza

Magyar hegedűművész nagy sikere Svájcban

A Baselben megjelenő *National Zeitung* és a *Basler Nachrichten* egy fiatal magyar hegedűművész, a 20 éves *Gránát Endre* hangversenyeinek rendkívüli sikeréről számol be.

„A hangverseny olyan élményt szerzett — írja a National Zeitung —, *amelyről csak a lelkesedés hangján szólhatunk; egy magyar hegedűs nagyszerű tehetségének, pompás hegedűs adottságainak csodálói lehetünk. Vitali Ciaconnajának és Paganini La Campanella virtuóz előadásával hallgatóságát valósággal lebilincselte... Öröm hallani ezt a muzsikálást, amelyből a magasfokú hegedűművészet hagyománya csillog."* — A Basler Nachrichten kritikája így hangzik: *„Egy tehetséges hegedűs Bach D-moll Partitáját játszotta. Az erőteljes tónus mellett a vonalvezetés tisztasága, a helyes értelmezés, a szigorú stílus és a szükséges dologi tudás bontakozott ki a Partita egyes tételeiből. Rimszkij-Korszakov Aranykakas fantáziája Oroszországba, Kodály Kállai kettős hegedűátirata Magyarországra varázsolt bennünket... Egy magyar hegedűs szikrázó tüzét."*

Gránát Endre — aki hosszabb hangverseny- és tanulmányúton tartózkodik külföldön — márciusban a Brahms *Hegedűversenyt* játssza a baseli szimfónikusok kíséretével.

A Magyar Irodalomtörténeti Intézet

Kosztolányi Dezső teljes levelezésének kiadására készül. Kérik, hogy akinek birtokában Kosztolányi-levél van, értesítse erről az intézetet. (A borítékra kérik ráírni: Kosztolányi-levelezés). Az MTA Irodalomtörténeti Intézete Budapest, XI., Ménesi út 11—13. (MTI)

Kulturális hírek

— Ibsen *Kísértetek* című drámájával a Magyar Néphadsereg Színháza március első napjaiban Debrecenben vendégszerepel.

*

— A kaposvári Csiky Gergely Színház február 28-án mutatja be Shakespeare *Vízkereszt, vagy amit akartok* című vígjátékát. Kaposvárott a színház fennállása óta ez lesz az első Shakespeare-előadás.

*

— Kovács Margit Kossuth-díjas kerámikus művészetéről készít filmet a Budapest Filmstúdióban Kollányi Ágoston. A filmet Vancsa Lajos fényképezi.

*

— A Pannónia Filmstúdióban befejezték Móricz Zsigmond költeménye nyomán készült *A török és a tehenek* című rajzfilmet és előreláthatólag áprilisra elkészül *A didergő király*, Móra Ferenc meséjének bábfilmváltozata.

*

— Moszkvában a külföldi diplomaták és a szakemberek előtt levetítették az *Utazás három tengeren* című új szovjet—indiai játékfilmet. A bemutatón nagy tetszést arató film főszerepét *Oleg Sztrizsenov* alakítja.

Nemzetközi tolmácshiány

A napokban Genfben ülésezett *a nemzetközi értekezletek tolmácsainak szövetsége*. Az ülésen megállapították, hogy a diplomáciában az első világháború óta a francia nyelvet az angol fokozatosan kiszorította. A nemzetközi értekezletek száma a második világháború óta úgy megnőtt, hogy új foglalkozási ág született: a nemzetközi értekezleteken való tolmácsolás. Ma még csak 350—400 olyan tolmács van, aki ezt a munkát a megkövetelt magas színvonalon el tudja végezni; különösen nagy a hiány *orosz* tolmácsban, s csupán egyetlen személy van, aki *kínai* nyelvről azonnal tud fordítani, kínai nyelvre viszont jelenleg senki.

Az öntevékeny ének- és zenekarok vezetőinek vizsgáztatása

Miniszteri rendelet írta elő, hogy az öntevékeny ének- és zenekarok hivatásos vezetőinek vizsgát kell tenniök a működési engedély megszerzéséhez. A rendelet megjelenése óta több tanfolyamot rendeztek Budapesten és vidéken, amelyeken a vizsgára kötelezett karnagyok többsége részt vett. Eddig négyszázan tették le sikerrel a vizsgát és szerezték meg a működési engedélyt.

Magyar szerzők estje a MOM Művelődési Házában

A MOM Művelődési Házában március elsején magyar szerzők műveiből rendez hangversenyt az Országos Filharmónia. A műsorban Erkel Ferenc, Liszt Ferenc, Kodály Zoltán és Dávid Gyula művei szerepelnek. Közreműködik Páka Jolán operaénekesnő, Lukács Pál érdemes művész, s a postások szimfonikus zenekara, vezényel Tóth Péter. (MTI)

Bélyegzőkészítő Vállalat,
Budapest, VI., Lovag u. 17—18
KÉSZIT:
GUMI CÉGBÉLYEGZŐKET,
névbélyegzőket, különböző alakban (egyenes, háromszög, kör, ovál.)
Raktárról szállít: 3—5—10 mm-es betűnagyságban keletbélyegzőket, érkeztetési bélyegzőket és forgatható számbélyegzőket 4 sortól 10 sorig, fogyasztási árbélyegzőket, számvitelnél, könyvelésnél és egyéb ügyintézésnél használatos szóbélyegzőket (könyvelve, ajánlva, express, fizetve stb.), MEO bélyegzőket, ABC sorozatokat, gumiszámokat, 3 mm nagyságtól 60 mm nagyságig, fanyélre ragasztva, vagy sinbe rakható kivitelben.

Glatz Oszkár

1958. február 23-án este meghalt Glatz Oszkár festőművész. Az utolsó percéig alkotói lázban égő, új meg új témákat kereső mesterrel együtt a magyar képzőművészet egyik élő hagyományát is temetjük.

A múlt őszszel, 85. születésnapján jó munkát kívántunk neki a további esztendőkre és ez nem frázis volt csupán. Csillapíthatatlan munkakedve, az öregség bajai elleni heves lázadása, s minden fájdalmat legyűrő festeniakarása, ezt valószínűvé tették. Állapota néhány nap alatt fordult ilyen súlyosra, és halála — magas kora ellenére is — váratlanul érte mindazokat, akik őt és művészetét szerették.

Ilyenek pedig sokan vannak. Festményeinek nagy népszerűsége életművének értékét bizonyítja, művészi hitvallásának igazságát igazolja. A szakmai elismerésen kívül a szépért lelkesedő emberek ezreiben keltett visszhangot. Kapcsolata a közönséggel mindvégig meghitt és bensőséges volt, munkáját elismerés kísérte.

Egész életét a művészi alkotó és nevelőmunkának szentelhette. Nagyobb törések vagy lelki meghasonlások, anyagi küzdelmek nélkül szolgálhatta múzsáját. Ezt a múzsát, ihlető erőt pedig már ifjú éveiben kiválasztotta, és hozzá minden művében hű maradt: az egyszerű emberek, a nép gyermekei jelennek meg vásznain, hétköznapi vagy szímpompás ünnepi népviseletben, fehérre meszelt szobácskákban vagy odakint a földeken. Az élmény melege és a szeretet tüzesítette színeit és öltöztette királynői pompába szépséges falusi virágszálait, rózsásarcú menyecskéit, nagyranyíltszemű, mezítlábas parasztgyerekeit, sőt még ráncosarcú öregjeit is. A paraszti életnek ezt a napfényesebbik oldalát ismerte és ábrázolta. S ha néha, a tengelyigérő sárban, az úri Magyarország falujába is kénytelen volt belelátni, akkor sem ballada csak románc került ki a keze alól.

Mi az, ami ezt a városi művészt oly erős kötelékkel a faluhoz kötötte? Akik ismerik életművét és azt a harcot, melyet tollal is vívott a pusztuló magyar népviselet megmentéséért, megértik, mily fontos volt ez számára. Művészetét talán a „Magvető" című képe magyarázza meg leginkább, amelyen a szántovető nagy léptekkel megy előre, széles megfontolt mozdulatokkal hinti szét a barna barázdákba az áldott magot. Alakja szimbolikussá nő a teremtés nagyszerűségében. Ez a paraszti erő és megújuló életszeretet fűti modelljeit, így válnak azok típusokká.

A felszabadulás után művészete új virágzásnak indult. Gyermekalakjaiban az értelem mellé tudás társul, parasztjainak élete új tartalommal telik meg. Helytelen lenne művészetének vagy stílusának változásáról beszélni. Ilyen nem volt. Szerves folytatása ez a réginek, csak most már többen szegődtek nyomába hasonló célokkal. De melegséggel tölt el bennünket az a tudat, hogy derűje, optimizmusa, színpompás kompozíciói most már nemcsak a művész kereső szeme által kiválasztott motívumok, hanem egyre inkább a falu életének jellemző vonásaivá válnak. És ez adott új tartalmat művészetének. Idős kora ellenére olyan témájú képet is festett, ami már új világunkat jelzi: a koreai és magyar fiatalok barátkozását.

Műveinek népszerűsége, ha lehet tovább fokozódott, s a régi mellé új rajongók sorakoztak az egyszerű emberek köréből is, akiket megörökített. Eredeti vagy sokszorosított alkotásait a műgyűjtők és az egyszerű emberek otthonában egyformán megtalálhatjuk.

Glatz Oszkár művészi pályafutásának, életrajzának hosszadalmas ismertetése helyett beszéljen az életmű, a képek százai. Róla talán csak annyit, hogy több éves külföldi tanulás után a döntő hatást Nagybánya és Hollósy jelentette művészetére. A nagy festészeti mozgalom tisztítótüzében találta meg hivatását, itt és a havasokban születtek azok a nagy jelentőségű művei, melyekkel először bevonult a magyar művészettörténetbe. *(A bányászok reggeli imája, Est a Havason, Fahordók.)* Sajnos, ezeknek életművében nincs folytatásuk. Ezekben a nagyszabású kompozíciókban tragikusabb a hangvétel bonyolultabb és mélyebb a probléma, forradalmibb a festői megoldás is, mint későbbi képeiben.

De Nagybánya avatta őt természetelvű festővé. Itt és a havasok magányában tanulta meg az életreszóló igazságot: együtt lélegzeni a tájjal, az emberrel. Ezért vetett el minden felelőtlen formajátékot és felszínes ügyeskedést és így vált egy meghatározott jellegű, a valóságfestésnek olykor szigorú, de állhatatos prófétájává.

Csaknem három évtizedes főiskolai tanári működése alatt festők százait nevelte, akik ha olykor — a modernizmus előretörése idején — felfogását nem is osztották mindig, a festői hivatásra alaposan felkészültek keze alatt.

Művészetét hazai és külföldi elismerés kísérte, kitüntetésből is bőven jutott, képeit versengve vásárolták. A Kossuth-díj és a „kiváló művész" cím öregkorát aranyozta be, és a dolgozó nép államának elismerését hozta meg számára. Művészi hitvallását, az egyszerű emberek életének közérthető, valósághű ábrázolásának elvét sok művésztársa és volt tanítványa választotta hivatásul. Ez festészete igazságának is bizonyítéka.

Utolsó megemlékezésül gazdag életművének színpompás csokrát helyezzük sírjára.

D. Fehér Zsuzsa

Pénteken délután temetik Glatz Oszkárt

A *Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége*, s a *Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja* közli, hogy *Glatz Oszkár* Kossuth-díjas festőművész, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze temetése pénteken délután 3 órai kezdettel lesz a Farkasréti temetőben. A szövetség és a Képzőművészeti Alap saját halottjának tekinti az elhunyt nagy magyar festőművészt.

Március első felében lesznek a magyar—szovjet mezőgazdasági napok

A Magyar—Szovjet Baráti Társaság a Hazafias Népfronttal, a Magyar Agrártudományi Egyesülettel és a MEDOSZ-szal közösen, az Akadémia, a Földművelésügyi és a Művelődésügyi Minisztérium, valamint a TTIT és a SZÖVOSZ támogatásával március 3—15 között országszerte megrendezi a *magyar—szovjet mezőgazdasági napokat*. Március 4-én és 5-én kétnapos országos jellegű tudományos tanácskozás lesz *Budapesten*.

HOLNAP...

A hölgy ott él az Andrássy út tőszomszédságában, a hatodik kerület uniformisos egyhangúságú bérházai között. A hölgy angol nyelvtanárnő. Magyar nő, tökéletesen ír és beszél Longfellow nyelvén és kétpengős óradíjért angol leckét ad. Tanítványai rajonganak érte. A hölgy olyan magányos, amilyen csak egy angol nyelvtanárnő tud lenni, aki aggleány, túl az ötvenen, érzelmes, rajong a költőkért, utálja a sportrekordokat, rokontalan és társtalan és könnyezik, ha alanyias történeteket olvas a családi boldogság jelképeiről, különös tekintettel az ezerszer megénekelt kandallóra, amelyben vidáman pattognak a fahasábok.

Az agg nyelvtanárnő — ki tudja milyen úton, — tagja lett egy nemzetközi egyesülésnek. Ennek az internacionális alakulásnak az a célja, hogy a világ minden pontján fellelhető tagjai leveleznek egymással. Kettős céllal: az egyik a nyelvgyakorlás, a másik a finom modor, a palléro zottság terjesztése. Könnyű kiszámítani, hogy barátnőnket részint a nyelvtudás, részint az a vágy, hogy legyen valakije bárhol, a világ bármely pontján, akivel kibeszélheti magát, csábította a levelezésre.

Sűrűn leveleztek egy ausztráliai, sidneyi fiatalemberrel. A távoli férfi valósággal megrészegedett a Budapestről érzett levelek szellemének nemes aromájától. Érzelmesség és derű, finomság és humor pontosan adagolódtak ezekben a levelekben, amelyek olyan tiszták és mélyek voltak, mint az édesvízű tavak.

Nemrég a fiatalember fényképet kért budapesti barátnőjétől. A nyelvtanárnő habozott. A levelezési idill már tartozékává lett életének. Érezte, ha elküldi fényképét, akkor durva kézzel széttépi az idill finom pókhálós selymét. Nem, ezt nem! . . . Túlságosan tisztában volt külsejével. És délután, óra után elkérte Bessy tanítványa fényképét.

Bessy tavaly szépségversenyt nyert Siófokon.

Nyolc héttel ezelőtt a fényképet postára adta a nyelvtanárnő. „Bár a külső nem túlságosan fontos" — írta, — „kívánságát teljesítem és levelemhez mellékelem fényképemet . . ."

Ugy érezte, hogy az idill érdekében mindent megtett . . .

*

A nyelvtanárnő néhány nappal később levelet kapott sidneyi barátjáról. A levelet a fiú Bécsben dobta be a levelesládába. Azt írja, hogy régóta szerelmes volt budapesti barátnőjébe. A levelek nemes hangja lebilincselte őt. A fiú 30 éves, megfelelő élettársat nem talált Sidneyben. Régóta gondol a házasságra. Hosszú idő óta tervezi, hogy feleségül veszi budapesti levelezőpartnerét. Sok vajúdó töprengés után szánta el magát arra, hogy budapesti barátnőjétől fényképet kérjen. Amióta a kép megérkezett, eddigi látszólagos nyugalma is teljesen felborult. Titokban elutazott Sidney-ből Budapestre — leánykérőbe. Utjáról senkinek sem tett említést, még Budapestet sem értesítette. Három hét óta utazik. Ma éjjel még Bécsben alszik és holnap . . .

. . . Holnap megérkezik Budapestre...

Kellér Andor

A rendkivül finom összetételü HUDNUT arcpuder kiváló tapadóképességgel bír. A világhírü HUDNUT arckrémmel együtt használva, az arcnak üde, fiatalos külsőt kölcsönöz és megóvja a szél, eső és a nap káros behatásától.

HUDNUT arcpuder kis dobozban is kapható, ára P 1.30. Nagyobb doboz P 2.80 és 4.80.

Mindenütt otthon van, még a legnehezebb problémákban is, ha Tolnai Világlexikonát olvassa.

Fillérekért pompás művekhez juthat raktárunk túltömöttsége miatt

Meglepő olcsó árak!

I. csoport:
10 pompás kis gyémántregény. Összterjedelme 1500 oldal, 10 kötet, összesen..... **90 fillér.**

II. csoport:
7 pompás kötet, összesen 800 oldal, a 7 kötet ára ..... **90 fillér.**

III. csoport:
5 nagyszerű regény, 760 oldal, összesen ..... **90 fillér.**

IV. csoport:
4 érdekfeszítő regény, összterjedelem 750 oldal, összesen ..... **90 fillér.**

V. csoport:
2 ragyogó mű, 4 kötetben, 700 oldal terjedelemben, összesen..... **90 fillér.**

VI. csoport:
5 kitűnő mű, 1180 oldal összterjedelemben, összesen..... **90 fillér.**

VII. csoport:
4 értékes mű, összesen..... **90 fillér.**

VIII. csoport:
5 pompás mű, 850 oldal terjedelemben, összesen ..... **90 fillér.**

IX. csoport:
5 örökbecsű ifjúsági könyv, gyermekek részére, 670 oldal terjedelemben, összesen ..... **90 fillér.**

X. csoport:
A világtörténelem dióhéjban, 40 gyönyörű színes és egyszínű kép, ára összesen ..... **30 fillér.**

Ezeket a műveket minden ujságárusnál úgy Budapesten, mint vidéken megszerezheti. Ha kiadóhivatalunk útján kívánja megrendelni, akkor vidékre minden egyes csoport postadíja 60 fillér. Ha 2 vagy 3 csoportot rendel egyszerre, akkor sem több a postadíja. Azért célszerűbb az ujságárusnál megrendelni, mert akkor nem kell fizetni postadíjat.

Tolnai Világlapja kiadóhivatala
Budapest, VII, Dohány ucca 12. szám.

Dr Grosz Emil (Halmi felv.)

Szoyer Ilonka (Kossak utóda felv.)

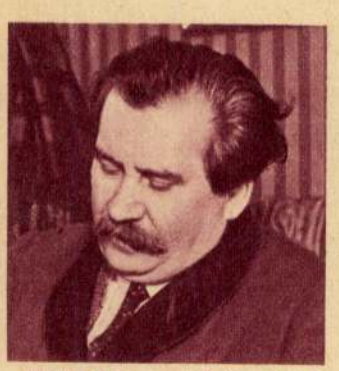

Móricz Zsigmond (Seidner felv.)

Dr Miskolczy Ágost

ÉRDEKES EMBEREK — ÉRDEKES EMLÉKEI

Emléke mindenkinek van, de az emlékekből élni bizonyos korban csak azok tudnak, akik mögött egy emlékekben gazdag múlt van. Ismételjük: emléke mindenkinek van, de az emlékek értéke és érdekessége mindig az illető egyéni értékétől és érdekességétől függ. Szimpla, egyszerű életet élt emberek emlékei csak saját maguknál vagy legfeljebb a családi körnél tarthatnak érdeklődésre számot.

Természetes tehát, hogy a mi ankétünk keretében is csak azokat a magyar személyiségeket szólaltatjuk meg, akiknek híre-neve bejárta már jóformán az egész kultúrvilágot.

A tudomány munkásának élete a laboratóriumban, a klinikán, a könyvtárakban folyik le és az itt lefolyt események a nagyközönséget nem érdeklik. De minden tudós életében van egy-egy időszak, amelyre nem kötelez semmiféle titoktartás, amelyről szabad beszélni ügyvédnek, orvosnak. Egy ilyen élményét mondja el

dr Grosz Emil

egyetemi tanár, a világhírű magyar orvosprofesszor is.

— Életem legérdekesebb élményei közé tartozik az az út — mondja a kiváló orvostanár, — amelyet 1917-ben tettem, amikor a különböző harctereken működő egészségügyi intézményeket tekintettem meg. Amikor a champagnei és a flandriai német hadseregnél tettem látogatást. Utam először is a főhadiszállásra vezetett, mely akkor Kreuznachban, a Rajna partján volt. A német birodalomban huszonnégyezer orvos állott a hadsereg szolgálatában, tizenhatezer a harctéren, nyolcezer az ország belsejében, háromezer a vöröskeresztnél szolgált; — ilyen szervezet megismerése sok tanuláságot rejtett magában.

Egy ízben Hindenburg vendége voltam s a villásreggelinél az ő és Ludendorff szomszédja voltam. Hindenburg megjelenésével, hatalmas alakjával, tekintélyével mindenkire, aki vele érintkezett, mély benyomást tett. Közvetlensége, szívélyessége minden feszélyezettséget enyhített. Amilyen közlékeny volt Hindenburg, éppen olyan hallgatagnak bizonyult Ludendorff. Keveset kérdezett és semmit sem mondott. Az arcvonalban bámulatos organizációt láttam, amelynek fő jellemvonása az egyenletesség. A mi hadseregünkben egyes helyeken emberben, felszerelésben valóságos bőség, másik helyen nagy hiány volt. A német hadseregben tervszerűen egyenletes elosztás. Sedanban meglátogattam azt az egyemeletes kis házikót, amelyben Bismarck Napoleonnal találkozott. Minden úgy van most is, mint akkor volt. A látogatók könyvében Vilmos császár aláírását találtam meg. De láttam egyebet is. A németek 1870-ben sebesültjeik számára barakkokat építettek, ezek némelyike még most is fennáll. Persze, nem felelnek meg a mai igényeknek, azért könyvtárnak rendezték be őket.

Látogatásomkor éppen Rheims előtt folytak a harcok. A sebesülteket Brimontnál az arcvonalból éjjel a főkötöző helyre hozták, hol tíz méterrel a föld alatt hatvanöt méter hosszú folyosóval száznegyven sebesült számára volt kötöző, operáló, kályhával, villanyvilágítással, szellőzővel, három kijárattal. Mindkét német hadseregben feltűnt a jólképzett ápolónők gárdája. Emlékezetemben van egy kórterem Bukovinában, ahol a legjobb, sőt leggondosabb orvosi kezelést meghiúsította az ápolás hiánya. A forradalmak, a súlyos gazdasági helyzet, a harctéri egészségügyi szolgálat tanulságait ma már elhomályosítják. Elfelejtik az orvosok önfeláldozását, buzgóságát, pedig ma is megdönthetetlen igazság, hogy az ország ereje, boldogulása a nép egészségében rejlik.

*

Szoyer Ilonka,

az Operaház egykori dédelgetett művésznője, a kulisszák mögötti jókedv ébrentartója ma is csak azt hámozza ki gazdag emléktárából, amin nevettek egykor és amin nevetni kell most is.

— Kedves, régi emlék ez — mondja. — A „Don Juan" előadására készültünk. A Don Juant Beck Vilmos játszotta. Az egyik esti próba alatt megtudtam, hogy Beck Vilmos feleségével, Kertész Ellával együtt Basch festőhöz hivatalos vacsorára. A próba meglehetősen belenyúlt a késő esti órákba, úgyhogy Beck azt tanácsolta feleségének, hogy menjen csak előre Baschékhoz, ő majd siet utána. Beck Vilmosné elment, én pedig néhány pillanattal később odaléptem Beck Vilmoshoz és azt mondtam neki, hogy adjon kölcsön két koronát, mert én nagyon, de nagyon éhes vagyok. Hogy szeretnék valamit felhozatni a közeli csemegeüzletből. Beck Vilmos természetesen gavalléros mozdulattal átadta a két koronát, én pedig a kulisszák mögött félrehívtam az egyik díszletezőmunkást, hogy menjen le az uccára és az Opera előtt silbakoló hordárunkat küldje fel hozzám. A hordár — régi ismerős — megjelent. Kezébe nyomtam a két koronát és nagy keservesen — miután az öreg se németül, se magyarul nem tudott — valahogyan megértettem vele, hogy menjen el ebbe és ebbe az uccába, ennyi és ennyi számú házba, ott laknak Baschék, ott mondja meg, hogy Beck Vilmos művész úr ma nem mehet el a vacsorára, mert a próbák sokáig tartanak és éppen ezért kéreti, hogy az ő vacsoráját küldjék el neki... És kiadtam az utasítást az öreg hordárnak, hogy egy olyan jókora ruháskosarat is vigyen el magával... Minden knappolt... Baschéknál megjelent a hordár is, a kosár is, nagykeservesen megértették azt is, hogy mit akar. Persze ámulás és csodálkozás volt a Baschék vendégszerető házában, de hát mit tehettek volna egyebet — a kosarat telerakták minden elképzelhető jóval, amit szem és száj csak megkívánhatott.

— Mágá pedíglen mennyen zu Haus — mondta az öreg hordár Beck Vilmosnénak, aki megkérdezte tőle, hogy neki mit üzent a férje.

A hordár, a kosár a finomabbnál-finomabb elemózsiával visszaérkezett az Operába és mi — én és mindazok, akik az ügybe bele voltak avatva — nagyszerűen belakmároztunk. Beck Vilmos a színpadról csodálta, hogy két koronáért mennyi minden jót is adtak a csemegeüzletben.

... Nos, igen, Beck Vilmos a próba után farkasétvággyal elrohant Baschékhoz. Kissé fáradtan, de azért jókedvűen helyet foglalt az asztalnál és csak azt nem értette, hogy miért nincs ott a felesége és miért néz reá mindenki olyan csodálkozó szemekkel. A végén kiderült minden és kiderült az is, hogy az egész mókát én rendeztem meg...

... Persze, akkor jókedvű voltam még, mint ahogyan — de ez köztünk maradjon — jókedvű vagyok most. De ez, ugye, nem olyan nagy bűn?

*

A magyar irodalom egyik büszkesége,

Móricz Zsigmond

neve is díszíti ankétunk értékes névsorát.

Az ő ismert jóízű humorával ezt mondja:

— Az én legszebb emlékem? Tudja, kérem, ez egy nagyon jó cím... A legszebb emlék... Hát erről fogok írni majd egy szép tárcát. Remélem, hogy magának is tetszeni fog. Szóval, ha akarja, szíves elbeszélgethetünk erről is, meg arról is, de a legszebb emlékemet hagyja meg neken

E körinterviúnak tehát már is van eg érdekes és értékes eredménye. Ujra meg születik egy szép Móricz-novella...

*

A magyar igazságszolgáltatás egyik legmarkánsabb, egyik legértékesebb egyénisége

dr Miskolczy Ágost

kir. főügyész, a kiváló kriminalista rendkívül érdekes, neki pedig felejthetetlen emlékét így mondta el e sorok írójának:

— Egy kis vidéki város járásbíróságán voltam akkor fiatal joggyakornok. Egyik nap egy öreg parasztot állított két szuronyos csendőr a bíróság elé. Az öreg paraszt gyujtogatás bűntettével volt gyanusítva. Néhány nappal előbb ugyanis az öreg paraszt összeszólalkozott a falu tanítójával és az összeszólalkozás hevében valami olyasféle csúszott ki a száján, hogy „...megálljon, tanító úr, megbánja még ezt valaki!" És e disputát követő nap éjszakáján kigyulladt a tanító háza... „Gyujtogatás! Gyujtogatás!..." — kiáltozta a tanító és a csendőrök még aznap hajnalán bekísérték az öreg parasztot. Kint, a kis földjén találták meg, amikor kopott, tépett, piszkos gúnyájában tartotta az eke szarvát... Onnan, az eke mellől, tépetten, piszkosan kísérték el a csendőrök és állították a bíró asztal elé. A bíró éppen a kihallgatásához akart kezdeni — én a jegyzőkönyvet készítettem elő, — amikor egyszerre hirtelen kicsapódik a tárgyalási szoba ajtaja és egy tizennégy-tizenöt éves kis, mezítlábas parasztleány rohant a szobába. A következő pillanatban a kis, szőkehajú parasztleány egyetlen ugrással már az öreg paraszt nyakában volt. Két barnapiros karja szorosan ölelte át az öreg paraszt izmos nyakát.

— Édesapám! — sírta a kislány. — Édes, idősapám...

Aztán az öreg paraszt csendesen ezt mondta neki:

— Ne sírjál, kislányom... Eridj csak szépen haza és mondd meg az édes idős-

Tolnai Világlapja 1934. 14. sz.

Glatz Oszkár

Góth Sándor

Erdős Renée

Ligeti Miklós

anyádnak, hogy én kérem, hogy külgye el nekem az ünneplő ruhámat, mert én ebbe a piszkos gúnyába nem állhatok az urak elébe...

Az öreg paraszt azután a bíróság asztala felé fordult és illemtudóan ezt mondta:

— Tessék, kérem, nekem megbocsátani, hogy ilyen rongyosan, ilyen piszkosan állok itt az urak előtt, dehát én ezt nem akartam. Mondtam én a csendőr uraknak, hogy így mégsem mehetek a tekintetes urak elé, mondtam én, hogy én előbb hazamék és föltöltözök az ünneplőmbe, de nem engedtek... Tessék ezért nekem megbocsátani...

...Amikor az öreg paraszt mondatát befejezte, mi már tudtuk, hogy — *ártatlan*. Éreztük és tudtuk. Mert csak ártatlan lehet az, aki életének talán legtragikusabb perceiben is nem a vád súlyára gondol, hanem arra a tiszteletre, amellyel önmagának és bírálnak tartozik.

...Hosszú idő mult el e kis vidéki járásbírósági jelenet óta — az öreg paraszt már valamelyik kis szénaillatú falusi temetőben alussza örök álmát — és mégis, ez a jelenet előttem mindig megelevenedik, amikor a vád asztala mellől figyelem a vádlottakat. Amikor látom a súlyos vádakkal terhelt embereket, akik az ellenvádak, a hazugságok könnyen letéphető fátyolával igyekeznek bűneiket palástolni, amikor látom azokat a vádlottakat, akik nevetnek, amikor az elkövetett bűnök sorozatát fejükre olvassák és — nem tudják, hogy éppen a nevetésükkel, a hazugságaikkal árulják el bűnösségüket.

Mert az ártatlan embernek nincs szüksége semmiféle fortélyra, az ártatlan ember a bírái előtt... Az ünneplő ruhájára gondol, nem pedig arra, hogy melyik és mekkora hazugság menti meg a — börtöntől.

Én sokszor, ilyen ünneplő ruhaféle esetből állapítom meg, ki a *bűnös* és ki *az ártatlan*.

*

Ebben a fejezetben egy festőművész szerepel, akiről egy évvel ezelőtt — hatvanadik születésnapja évfordulója alkalmából — ezeket a sorokat írták: „Már a születése percében nagy probléma elé került; október 13-án, vasárnap született. Vasárnap és 13-ika! Kész polgári horoszkóp; az egyik szerencsét, a másik szerencsétlenséget jelent. Ki fejti meg? Legfeljebb az élet".

Glatz Oszkár

azonban — mert természetesen róla van szó — sem újszülött korában, sem később nem érdeklődött a csillagjóslás iránt. Festőművész lett. Buzgó festőművész és lelkiismeretes tanár, aki csak azt sajnálja, hogy nem tudja önmagát kettészakítani és egyik énjével tanítani, a másikkal festeni, kint, az imádott *falun*.

— Hát igen — mondja Glatz Oszkár, — parasztfestő voltam és vagyok most is. Engem csak a mult kultúrája érdekel, melynek a viseletben járó, gépmentes, primitív foglalkozású parasztság utolsó maradékát képviseli, már ahol még megőrizte parasztkarakterét és nem állt be sofőrnek. A várost utálom és ha nem laknám a Városmajorban, ki sem bírnám. De ha Aporzagyvaszántón kiszállok a vonatból és a földszag megüti az orromat, akkor otthon vagyok. Ha van lélekvándorlás, utolsó inkarnációmban feltétlenül paraszt voltam. Falun mindent szeretek és bár több mint huszonöt év óta festegetek ugyanazon a helyen, *Bujákon*, itt minden érdekel, az örökké új tájéktól, dombjaitól, erdejétől és szántóföldjeitől az utolsó csirkéig. Sajnos, hogy az év legfestőibb modell-lehetőségekben bővelkedő részét a városban kell töltenem. Káromkodom miatta eleget... Egyetlen törekvésem, falusi tartózkodásomat minél jobban meghosszabbítani. Mindenkinek megvan a maga többé-kevésbé korlátolt hivatottsága a földön és az is valami, ha nem keressük a boldogulást ezeken a korlátokon túl... Ez az én önvallomásom. Az emlékeket hagyjuk. Annyi van, hogy én már hatvanegy éves fejemmel nem is tudok válogatni közöttük. De ha azért valami érdekes eszembe jut majd, szíves engedelmével elmondom — akkor...

*

A magyar színművészet reprezentánsai közül a „Vígszínház" kiváló tagja,

Góth Sándor

volt az, akit körintervjúnk során megkérdeztünk, s aki — mint a zseniális „Góth-együttes" *egyik* tagja — ezt a szép és kedves választ adta:

— Életem legérdekesebb emléke volt és marad 1906 január 31-ikének estéje, amikor is legérdekesebb, legelőkelőbb, legnagyszerűbb színházi közönsége a „Baccarat" című Bernstein-darab premierjén kedvencévé, nagy drámai színésznőjévé avatta Góthné Kertész Ellát. Felejthetetlenül szép, forró este volt, amilyen azóta kevés akadt, dicsősége a színésznőnek, de a közönségnek is, amely ünnepelte.

*

A magyar regényirodalom egyik kiválósága,

Erdős Renée

kérdésünkre a következőképpen válaszolt:

— Egy regényírót arra kérni, hogy mondja el élete legérdekesebb élményét: enyhén szólva, kegyetlenség. De nemcsak kegyetlenség, hanem képtelenség is.

A regényíró nem fogja az élete legérdekesebb élményét egy körkérdésre adandó feleletben kitárni. Nem is szólva arról, hogy az élmény — reméljük legalább — el sem férne egy körkérdésre adott válasz keretében, de ki az a naiv lélek, aki azt hiszi, hogy a regényíró oly önzetlen tud lenni és valamiről, amiről regényt lehet írni: körválaszt ír? Én sem tudok hát megfelelni a hozzám intézett körkérdésnek.

Érdekes élményem sok volt az életben. Hogy melyik volt a legérdekesebb, azt ma még nem is tudnám meghatározni. Az élményeim még túlságos közel vannak hozzám ahhoz, hogy őket értékfokozatokra tudjam állítani.

Már azt is, hogy élek: egy rendkívül érdekes élménynek tartom. Nem győzök ámulni rajta és nem tudok betelni vele. Valóságos csodának tartom és néha a jobbkezem mutató- és hüvelykujjával meg kell csípnem a balkezemet, hogy meggyőződjem róla, hogy ez valóban igaz és nemcsak egy felelőtlen költői kitalálás.

*

A műértő magyar közönségnek nem kell bemutatni

Ligeti Miklóst,

a kiváló szobrászművészt, akinek alkotó vésője alól királyok, császárok, államférfiak, hadvezérek szobrai kerültek ki és szereztek dicsőséget és hírnevet a Mesternek. Tőle az alábbi kedves és szinte megható kis visszaemlékezést kaptuk:

— Hát bizony, sok-sok minden történt velem, amit elmondhatnék, de nekem a legkedvesebb mégis csak az, amit elmondani készülök: Édesapám katona volt. Végigharcolta Solferinót, Königgrätzet; ennek megfelelően kitüntetései is voltak. Ha jókedvében volt, beszélt is nagy unszolásra ezekről, de akár a csatákról, a megsebesüléséről vagy fogságáról beszélt, mindig mint legnagyobb dolgot rajongó büszkeséggel azzal végezte, hogy mint fiatal császárvadász (Kaiserjäger) a bécsi Burg kapuján állt posztot, egyszerre, mintha földből termett volna, előtte állott Őfelsége I. Ferenc József, mögötte adjutánsa. Ez abban az időben volt, mikor még Őfelsége itt-ott sétálni ment a még akkor létező bécsi Ring helyén lévő Glassiere, azaz várfalra. Apám lekapta fegyverét és az akkori reglemente szerint tisztelgett, mely abból állott, hogy a bal oldalára kellett emelni fegyverét és mint faragott szobor, a felségre nézni. Ő ezt olyan hirtelen és feszesen csinálta, hogy Őfelségének is feltűnt. Megállott, végignézte, bólintott fejével s jóakaratú mosollyal továbbment.

Ez volt édesapám katonailag legnagyobb esete. Rajongó szeretettel, boldogan gondolt és beszélt erről a percről.

Multak az idők, 1896-ban mint fiatal szobrász be lettem mutatva Őfelségének a Szépművészeti Múzeumban lévő érczobromnál. Őfelsége kegyesen egy pár szót beszélt velem, én pedig boldogan siettem, repültem haza apámhoz, hogy ezt elmondjam neki.

Boldog volt, büszke volt, egészen átszellemülten hallgatta, csak nekem volt az az érzésem, hogy ez nem volt jó. Ezáltal mintha én több volnék, mint apám.

Hisz én be lettem mutatva és beszéltem is Őfelségével!

1914-ben meghívást kaptam Schönbrunnba, hogy Őfelségét ott mintázhatom. Nagyon kegyes volt hozzám és 4 órát ült modellt és beszélgetett — *nagy-nagy dolog volt ez!*

Sokat gondoltam akkor drága édesapámra és bátorságot véve, a harmadik ülés alkalmával elmondottam édesapám Burgwache esetét.

Ugy éreztem, hogy most jóváteszek mindent... Ott állhattam büszkén, ragyogó szemmel, azzal az érzéssel, hogy mellettem áll feszesen tisztelgő édesapám és most én teszek jóvá egy régi mulasztást és én mutatom be édesapámat Őfelségének I. Ferenc Józsefnek.

Büszke voltam, a meleg futott át, a hangom is mintha erősebb lett volna, mikor láttam, hogy a király mosolyogva, jóakaratúlag bólintva, úgy, mint akkor régen lehetett, hallgatta édesapám bemutatását.

Nekem ugyanis az volt.

Szentgyörgyi Ferenc.

FOGROMLÁSÁT
100%-ig megakadályozza a
hyperdent
szájvízessencia.

A TUDOMÁNY LEGÚJABB CSODÁI

A tudomány legújabb csodáiról, az öt világrész minden nagyobb eseményéről érdekes cikkekben, eredeti felvételekben számol be hétről-hétre olvasói hatalmas táborának Tolnai Világlapja.

A mult héten már előre ismertettük azokat az érdekes cikkeket, riportokat, értékes novellákat, melyek jelen számunk tartalmát képezik. A bejelentett „Húsvét legendája", „Van-e élet a Marson", „Érdekes emberek, érdekes élményei" című érdekes cikkeken és legkiválóbb novellatróink: Kosztolányi Dezső, Szép Ernő, Surányi Miklós, Harsányi Zsolt, Wallesz Jenő, Terescsényi György, Halász Imre, Ujházy György értékes novelláin kívül, melyek önmagukban is ünnepi nívót kölcsönöznek e heti számunknak:

„A szürke nénikék" címen az Irgalmas nénék alapító főnöknőjének szentté-avatásáról közlünk érdekes képekkel illusztrált cikket,

Már előre bejelenthetjük, hogy következő számunk úgy tartalomban, mint kiállításban méltó lesz Tolnai Világlapja előző számaihoz.

„A porond művészei" címen párathanul érdekes, képekkel illusztrált cikket hozunk a cirkuszvilágról.

„Öngyilkosságra ítélem" című cikkünk a japánok borzalmas öngyilkossági módjáról, a harakiriről szól.

Leleplezzük a filmcsillagokat, akik érdekes és vonzó nevek mögé bújnak, de a valóságban igen közönséges nevük van.

„Emberek mint kísérleti nyulak" című cikkünk arról szól, hogy halálra ítélt fegyencek a kegyelem reményében tudományos kísérleteknek vetik alá magukat.

„Feltalálták a tehetséget megállapító gépet" cím alatt a technika és orvostudomány legújabb csodáit ismertetjük.

Fellámadt a legendás hírű kínai lány, a „sárga Jeanne D'Arc", újra megindította a kínai szabadságharcot és a felkelő csapatok élére állt. Erről és a világ számtalan egyéb furcsaságáról közöl képeket és szöveget Aktuális Furcsaságok című népszerű rovatunk.

Ismét közöljük Budapest Árvái című ciklusunk és Párizs Sherlock Holmesének jegyzeteiből című népszerű cikksorozatunk egy-egy önálló részletét, valamint Louis Wilton „A fekete párduc" című páratlanul érdekes bűnügyi regényének folytatását.

A novellarészt legkitűnőbb íróink: Karinthy Frigyes, Pásztor Árpád, Aszlányi Károly és Oswald Richler legjobb írásaiból állítottuk össze.

Mindezeken kívül még rengeteg cikk, riport, novella, rádiórovat, bridzs- és sakktanfolyam, rejtvények, szerkesztői üzenetek, rengeteg érdekes eredeti felvétel biztosítja jövő számunk sikerét.

Felhőkarcoló a levegőben nem áll meg. Mindenhez szilárd alap kell, az élethez is. Ez az alap a tudás, melyet Tolnai Világlexikona olvasásával megszerezhet.

„Ötmillió pengőt kerestem az öklömmel", mondotta legutóbb Primo Carnera, az olasz boxoló óriás, aki nemrégiben a floridai Miamiban ismét győzelmet aratott. Ez a mérkőzés nem járt valami fényes anyagi eredménnyel, de Carnera azért meg volt elégedve a győzelemmel és a — honoráriummal is. Eddig rövid néhány év alatt ötmillió pengőt boxolt össze és lehetséges, hogy ezt a csinos vagyont meg is fogja duplázni. Melyik híres tudós, művész, író keresett ennyi pénzt?

1965 AUG 28.

Néhány szó a képzőművészeti életről

1945 előtt

a megyét átfogó képzőművészeti tevékenység nem folyt. Éltek itt festők: Glatz Oszkár Bujákon, Fajl Frigyes, Batki, Bohakovics Salgótarjánban, de tevékenységük inkább öncélú, a megélhetés, illetve ezen túl az alkotó kedv kielégítése jegyében folyt. Ez természetes is, hiszen az akkori idők gazdasági-politikai és kulturális vonalvezetése nem kívánta a széles tömegek esztétikai igényének tudatos ébresztését, kielégítését. Az, mint a vadhajtás nőtt, és a kereskedelmi érdekek szülte vásári izléstelenség befolyására egyre romlott, veszítve ősi, generációk termelte ösztönösségéből.

A felszabadulás után, mint mindenütt másutt, megyénkben is történtek kísérletek a képzőművészeti élet szervezett formába való összefogására, a népművelés szolgálatába állítására. A Bányász Szakszervezet keretén belül Bónakovács Károly vezetésével Baglyasalján képzőművész kör létesül, ahol a tehetséges fiatalok már megfelelő képzőművészeti nevelést kapnak. A kör tevékenysége túlnő a város határán. Levelező formában a körhöz kapcsolódtak azok a képzőművészettel kedvtelésből foglalkozó egyének, akik eddig minden irányítás nélkül, magukra utalva hódoltak a képzőművészetnek, alkottak a maguk módján. Első kiállításukat az ötvenes évek felében rendezik meg a Megyei Tanács épületében. Mai szemmel talán megmosolyogjuk ezt a próbálkozást, pedig nem volt haszontalan, mert előkészítette és lehetővé tette később a megyei képzőművészeti csoport életrehívását 1956-ban, amikoris a rajz-pedagógusok a tehetséges, öntevékeny, valamint az igen kisszámú hivatásos művészekből 12 tagot számláló csoport alakul. Ez a társulás lesz magja a magyét átfogó képzőművészeti életnek. Egészséges fejlődésének bizonyítéka, hogy a rövid idő alatt megtett út eredményeiben a tradícióval rendelkező megyék szintjére emelte Nógrád képzőművészetét. A csoport nem zárkózik be. Évente két alkalommal rendez kiállítást, amelyre nemcsak a tagok, hanem bárki küldhet önálló alkotást, a zsűrire bízva a döntést. Kapcsolat jön létre a Műcsarnokkal és a Képcsarnokkal. Az előbbi rendszeresen rendez a megye területén, főleg művészi reprudukciókból összeállított anyaggal kiállításokat, melyek községről-községre vándorolnak. A képcsarnok megrendezi a „Munka dicsérete" c. kiállítást.

Elvétve

egyéni bemutatkozások is történnek a Palóc Múzeum, a József Attila kultúrotthon rendezésében. Ugyanakkor háromra szaporodik a szakkörök száma, ahol lehetőség nyílik a tehetséges ifjúsággal való foglalkozásra. Eredményeiket igazolja a képzőművészeti gimnáziumba felvettek számaránya.

A megyei Képzőművész Csoport ilyen szervezeti formáiában betöltötte kulturális feladatát. Az élet azonban nem áll meg. A megyei kereteket országosan feszíti az időközben természetszerűen bekövetkezett csoportokon belüli minőségi változás, mely a további fejlődés érdekében nagyobb területi egységeket hív életre. Ennek eredményeképpen Nógrád, Borsod, Heves és az időközben levált és Debrecenhez csatlakozott Szabolcs-Szatmár megyékből megalakul a Magyar Képzőművész Szövetség Észak-Magyarországi Területi Szervezete.

Az új szervezeti forma szigorúbb feltételekhez köti a tagok felvételét. Természetesen így igen sokan kívül rekedtek a kapun, ami annak veszélyét hordta magában, hogy többen a fel nem vett régi csoporttagok közül magukra maradva elkedvetlenednek, szépen induló fejlődésük törést szenved. Ennek felismerése, valamint a képzőművészeti kultúra terjesztésének intenzívebbé tétele egy újabb átmeneti szervezeti formát kíván, mert mint a „Tervezet" mondja:

„Tekintve hogy az Észak-Magyarországi Szervezetben a tagság elnyerése olyan magas művészi szintet követel, mellyel sok tehetséggel megáldott emberünk még nem rendelkezik, teszi szükségessé egy átmeneti szervezeti forma életrehívását, mivel félő, hogy azok a képzett, vagy autodidakta úton fejlődő művészi igénnyel dolgozó alkotók akik magukra maradtak, fejlődésükben megállnak."

Az új átmeneti forma az időközben 31 taggal megalakult Megyei Képzőművész Stúdió mely, a megyei Művelődési Ház mellett tevékenykedik.

A Stúdió feladata:

1. A megye területén élő, a képzőművészetet már megfelelő szinten gyakorlatban folytató egyének összefogása, tömörítése.

2. Tehetségkutatás, a szakköri élet fellendítése, segítése.

3. A szakkörökben működő felnőtt tagok számára felvételi lehetőség biztosítása a Stúdióba.

4. A Stúdiótagok legjobbjainak munkásságuk alapján felvételi lehetőség biztosítása Észak-Magyarországi Területi Szervezetbe.

Tehát a folyamatosság biztosítása, a felvételek legszigorúbb betartása mellett, ez a meghatározója a Stúdió célkitűzésének.

Minden terv

annyit ér, amennyit megvalósítunk belőle. Csak pár hónapos a Stúdió, már is történt néhány említésre méltó dolog. Ilyen például a Stúdió és a Bányász Képzőművész Kör legjobbjainak eresztvényi nyári művésztelepe. Többen vettek részt a pedagógus művészek Balaton melletti nyári telepén. Most előkészületek történnek a Stúdió ez évi bemutatkozó tárlatának rendezésére. Megkezdtük a Stúdiótagság látogatását, a vidéken élő tagok elszigeteltségének megszüntetése és fejlődése érdekében.

A megyei Képzőművész Csoport megszűnése sokakban azt az érzést keltette, mintha valamit elvesztettek volna, ami itt nőtt fel a szemük láttára, ami itt teljesedett ki előttük. Kedvelték a csoportot, bizonyítja a tárlatok látogatottsága, melyeket három és fél, négyezer ember tekintett meg egy-egy alkalommal. Felvetődött a kérdés, hogy menynyiben lesz hasznos a területi összevonás, nemcsak egy bizonyos „kiváltságos" helyzetbe került művészréteg érdekét szolgálja-e az, mi lesz a tradicióvá vált megyei tárlatok sorsa? Egyáltalán, hogy állják a sarat képzőművészeink a jó erőt képviselő miskolci festőkkel szemben, akik városunkban évről-évre országos jelentőségű kiállításokat rendeznek. És még sok más, a jószándékú féltésből fakadó kérdés, melyekre nagy részében azóta már gyakorlatban kaptak kielégítő választ képzőművészetkedvelő barátaink.

Cikkem célja az, hogy érzékeltessem a fejlődést, az elért eredményeket és a problémákhoz kacsolódó terveket, a megoldást kereső törekvéseket.

Úgy érzem

az egyes szinteknek megfelelő csoportosulások, a csoportok közötti átmenetek biztosításával gazdagabb, színesebb lesz képzőművészeti életünk, mely megtalálta helyét az országos vérkeringésben: szakköri, stúdióbeli és a hivatásos művészek vonatkozásában egyaránt.

Iványi Ödön

NÓGRÁD
Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

AZ OLVASÓ

Az illetékes figyelmébe

Még ez év május 15-én Nem értem...címmel a Rákóczi Bányatelep lakóinak panaszát közöltük. Tekintettel arra, hogy a panasz még a mai napig is fennáll, valamint a megjelent írásra válasz sem érkezett, ezúton szeretnénk újból figyelmébe ajánlani az illetékeseknek. Remélve; legalább magyarázatott kapnak Rákóczi Bányatelep lakoi, ha rövidáru boltot nem is.

•

Eddig Rákóczi-telepen két bolt volt. Az egyik élelmiszert, míg a másik a régi, rövidárut is tartott. Ez kedvezett a telep lakóinak, mert ha ingre, zoknira, vagy egyéb ruházati cikkre volt szükségük, megvehették helyben, nem kellett Kisterenyére vagy Salgótarjánba utazniuk. És most történt valami, amivel a lakosság nem ért egyet: ahelyett, hogy a vevők kényelmét biztosítanák, bővítenék a vásárlási lehetőséget, a rövidárut elvitték és helyette élelmiszerboltot kaptunk. Nem lett volna helyesebb, ha előbb ruházati boltot létesítenek és csak úgy viszik el az elelmiszerboltból a rövidárut?"

Meddig gyalogolunk két kilométert?

Már lassan egy hónapja, hogy Felső-Katalin és Szorospatak között megcsúszot az út. A nagybátonyi községi tanács az utat lezárta, de intézkedés a mai napig nem történt. A vidéki dolgozók bányászok 30-40 kilométerről járnak munkába, s ráadásul még Felső-Katalintól Szorospatakig két kilométert gyalog tesznek meg. Nem tudjuk megérteni, hogy a Szorospataki Bányaüzem és a Nógrádi Szénbányászati tröszt miért nem intézkedik, hogy az utat minél előbb helyrehozzák. Mi lesz, ha a tél beállta előtt sem készül el az út? Mi lesz az iskolás gyerekekkel, nyugdíjas bányászokkal, a gyermekével orvoshoz sietó édesanyával, s nem utolsó sorban azokkal, akik kétheti élelmiszer vásárlásukat gyalogszerrel szállítják a csúszós úton. Jó lenne, ha a kisvasút ideiglenes időre — míg az út elkészül — mentesítene bennünket a gyalloglástól. Kérjük keressenek megoldási még a rossz idő beállta előtt!

Szorospatak
K. J.

Munkaruha kihordási ideje

L. Gy. pásztói olvasónk arra kér választ, jogos-e a vállalat eljárása, hogy nem a munkábalépéskor adott munkaruhát, hanem később, ehhez a későbbi időponthoz számítja a munkaruha kihordásának idejét is.

•

A munkaruha-juttatásról szóló 3/1958. (III. 7.) MÜM számú rendelet 5. § (3) bekezdése szerint a juttatási idő kezdetétül azt az időpontot kell tekinteni, amikor a dolgozó a munkaruhára jogosító munkakörébe lép. Tehát, ha a vállalat hibájából később is kapta meg a munkaruhát, a kihordási idő aszerint az időpont szerint jár le, amikor ki kellett volna adni a munkaruhát.

Concerto

Városunk lakói izgalommal várták a Magyar Televíziónak műsorra tűzött Salgótarjánról szóló dokumentumfilmjét.

1965. augusztus 20-án, Alkotmányunk ünnepén, ez a nagyon várt film, a futballmérkőzés közvetítése miatt elmaradt. A bemondónő mosolygó arccal jelentette be a műsorváltozást. Hogy mikorra halasztották, milyen időpontban vetítik, rejtély maradt.

Másnap, augusztus 21-én megtudtuk, hogy a TV-híradó után 20 órakor láthatjuk városunkat.

Ismét izgalommal ültünk TV-ink elé, s dobogó szívvel láttuk a felirást: Contertó. Kezdődött a 20 perces film. Sem a film elején, sem a végén — a nem salgótarjáni nézők — nem tudhatták, miről is van szó, milyen várost is mutat e dokumentumfilm. Láthattuk a Főtéri 13-as épületet, különleges felvételekkel bemutatva minden oldalról, s jóformán az egész filmet ez kísérte. Az acélárugyári régebbi lakásokat, a Kálváriát, s a Karancs Szállót is „megpillanthattuk."

Most már elmondhatjuk: nem ezt vártuk e dokumentumfiltől. Salgótarján, ma már országunk egyik legjobban épülő városai közé tartozik, s nem ilyen „összekapott" filmen keresztül kell bemutatni az ország lakóinak. De azt hiszem, aki nem járt még Salgótarjánban, az nem is tudhatta, hogy 20 percen keresztül mit lát.

Lauter Zsuzsa

Mészáros Ottó:

A BOMBA

A rádió elnémul

Két óra huszonhét perckor mozdul meg az Enola Gay motorjainak légcsavarja, hogy mind nagyobb fordulatszámmal végül is — a korallszirteknek való rohanás helyett — levegőbe emelje a gépet. Kirk bejegyzi a két óra huszonhét percet, majd továbbra is a lázas igyekezettel dolgozó filmeseket, s a fényárban úszó kifutópályát nézi. Az „Able", azaz az A pályán áll az Enola Gay, jobb oldalán a műszeres gép, baloldalán a másik, a felvételeket készítő. A motorok elérik a szükséges fordulaszámot, a gépek — megkapva a felszállási engedélyt — nekilódulnak. Mind gyorsabban fogy alóluk a beton, már senki nem figyeli a filmeseket, csak az Enola Gayt, hiszen a megengedettnél jóval nagyobb terhet szállít... A négy, felrobbant B 29-es nem volt túlterhelve, mégis... Néhány méter marad már csak, amikor az Enola Gay a levegőbe emelkedik. Két óra negyvenöt perc.

A gépek eltűnnek. A filmesek feküdni mennek, addig, míg a gépek vissza nem térnek, semmi dolguk.

A repülőtér és a gépek közötti rádióösszeköttetés számára külön rejtjelrendszert dolgoztak ki. Három sorból állt ez: A, B, C sorból. A gépeknek mindössze annyit kellett jelenteniök hogy — például — A 1, s a repülőtéren tudták, minden terv szerint történt. A B-sor különböző fokozatai részleges sikert jelentettek, míg a C soré azt, hogy a vállalkozás kudarcba fulladt. Az időjárás felderítő gépek már messze jártak, s nyomukban a levegőt járták már társaik is. A felderítő gépek heves záporba kerültek, ezen kívül azonban nem történt velük semmi. A megadott helyen elváltak egy-

[redacted]

tük a másik két gép is, ezekkel Iko Jima szigete fölött találkoztak. (Tinianról felszállva ugyanis a gépek különböző útvonalon repültek, s csak a japán partok előtt találkoztak ismét. (Valamivel 9100 méter fölött repültek. Nyolc óra után az Enola Gay rádiósa megfeszített figyelemmel fülelt: perceken belül el kell hangzania Eatherlyék jelentésének. Eatherly őrnagy gépe hat és fél órás repülőút után, nyolc óra kilenc perckor ért a város fölé. Thornhill, a gép navigá-

Glatz Oszkár

IV. *Glatz Oszkár* képei, csupa képmás, a művész máshonnan — így legutóbb a Helikon külön kiállításából — ismert tulajdonságait mutatják be. A mesterségében tökéletesen biztos festőre vall minden egyes darab. Más kérdés, vajjon hasznos és kedvező volt-e együtt bemutatni mindezeket a képeket, holott sem jellemzés, sem *mise-en-scène* tekintetében nem oly változatosak, ötletesek, hogy az érdeklődést lekötnék. Még Lenbach képmásainak hatása is gyengül, ha többet látunk belőlük együtt és csak e műfaj igazán nagy mestereinek sorozatos művei nyujtanak mély okulást.

Ébr. Kiállítások. Műcsarnok.
Ars Una 1923. I. 126 l.

Glatz Oszkár
festőművész

** **Magyar művészek Bécsben.** Bécsben, a Burg kertjében levő műcsarnokban ma nyitották meg Ambrózy Lajos bécsi magyar követ és nagyszámu előkelő közönség jelenlétében a magyar művészkiállitást. A vendégeket Pirkner tanár, a műcsarnok igazgatója üdvözölte. A kiállitók között szerepelnek Glatz Oszkár, Hermann Lipót, Magyar-Mannheimer József, Szabó Kálmán, valamint Kisfaludy-Stróbl számos munkájukkal.

Lipót
1929 VII. 2

Budapesten, 192

egyzéki könyvben:

ó-számlakönyvben:

nlázási könyvben:

Glatz Oszkár
festőművész

*** Magyar művészek kiállitása Bécsben.** *Bécsből* jelentik: A Burg kertjében lévő műcsarnokban ma nyitották meg *Ambrózy* Lajos bécsi magyar követ és nagyszámu előkelő közönség jelenlétében a magyar müvészkiállitást. A vendégeket *Pyrkhen* tanár, a műcsarnok igazgatója üdvözölte. A kiállitók között *Glatz* Oszkár (alföldi tájak), *Rudnay* Gyula, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv (tájképek, rajzok), *Kisfaludi-Stróbl* Zsigmond, (Iványi Grünwald mellszobra), *Zádor* István (Miss Európa grafika), G. *Szabó* Kálmán (tiszai tájképek) képei szobrai, grafikái. A megnyitáson a bécsi müvészvilág és sajtó képviselői, *Ambrózy* Lajos gróf bécsi magyar követ, *Semsey* gróf követségi tanácsos és a bécsi magyar kolónia tagjai voltak. *Kuthy* Sándor dr., a városszövetség igazgatója mondott megnyitó beszédet. Rámutatott a magyar piktura sajátságos egyéni utjára. A magyar képet — csakugy, mint a magyar dalt — száz idegen közül fel lehet ismerni levegőjéről, szineiről. Köszönetet mondott a Kunstgemeinschaftnak a rendkivül szivélyes fogadtatásért és fáradságért. A bécsi müvészek nevében *Pyrkhen* professzor és *Leyer*, a Kunstgemeinschaft főtitkára mondott köszönetet Kuthy dr. önzetlen fáradozsáért. A magyar követ több mint egy órát töltött a kiállitáson és gratulált a müvészeknek az igazán nivós, szép kiállitásért. A kiállitást óriási közönség látogatja, másnap is zsufolásig megteltek a termek. A Burg kertjében nemzetiszin plakátok, az üvegpalotán hatalmas magyar zászló. 5

Magyarság
1929 VII. 2

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

LOBOGÓ

1021

OKTÓBER 13.

PÉNTEK

KÁLMÁN, EDE

KILENCVENÖT ÉVE született Glatz Oszkár (1872—1958) Kossuth-díjas festő és kiváló művész. A nagybányai iskola szellemében készültek korai jelentős művei (Birkózó fiúk, Est a halason). Későbbi munkásságában derűs hangulatú népies életképeket és magyar írókról készült portrékat festett.

Glatz Oszkár
festőművész

Glatz Oszkár elnöki megnyitójában megemlékezett *Paál* Lászlóról, aki 50 évvel ezelőtt halt meg francia földön, Barbisonban. A magyar nép nagyon hálás *Paál* Lászlónak, akinek emlékét méltó módon akarja ápolni azzal, hogy emléktáblát készíttetett *Gárdos* Aladár szobrászművésszel. Ezt az emléktáblát annak a háznak a falán fogják elhelyezni, ahol *Paál* László életének nagy részét töltötte.

Ezután egynéhány kiváló Paál László-képreprodukciót vetítettek. Az elnök beszéde további során nagy elismeréssel adózott a Nemzeti Szalon kiállításának, amely fontos művészi esemény a két nép közötti barátság szempontjából is. Utána *Rózsaffy* Dezső tartott rövid előadást a francia festő-irókról.

A nagy tetszéssel fogadott művészeti értekezés után André *Lothe* kezdte meg általános figyelem közben előadását. Ennek keretében azt fejtegette, hogy egy műalkotást meg lehessen érteni, ahhoz érzelmi érdektelenség szükséges. Nem aszerint kell megítélni a műveket, hogy azok mit ábrázolnak, hanem aszerint, hogy az ábrázolás miként történik. A legnagyobb művészek és művészi írók hangsúlyozzák a geometria fontosságát a művészetben. A nagy *Poussin* három feltételt szabott a művészi alkotásoknál: a rendet, a kifejezés módját és a formát. A festményeknél főképpen a szellemi elemekre kell súlyt helyezni s nem az anyagi vonatkozásokra. A nagy tapssal fogadott előadás után André *Lothe* a közönség kívánságára bemutatott egynéhány egészen modern francia festmény-reprodukciót, amelyekkel érzékeltetni akarta a mai modern francia festészeti irány sajátosságait és értékeit.

Nemzeti Újság
1929 III. 6.
24
13.

Magyar királyi állan

Végül arról beszélt, hogy mintegy nyolc nappal ezelőtt vonult be a luxembourgi híres képtárba a modern francia festészet, amelynek képviselőit eddig „vadaknak" nevezték. A modernek közé tartoznak: *Seurat, Seconzac, Mangium, Laprade, Laurenzin, Vlaminek* és mások. A modernek bevonulása nagyon fontos művészeti esemény a festészet történetében, mert egy lépéssel előbbre vitte az uj irányt.

Este 9 órakor a progresszív művésztársaságok a Fészekben díszes bankettet rendeztek André *Lothe* tiszteletére. Itt említjük meg, hogy André *Lothe* csütörtökön délben 12 órakor a Nemzeti Szalonban előadást tart: „A festészet viszonya a természethez és a költészethez" címmel.

19

db melléklet csomag súly

MDK.

Glatz Oszkár

Kiállitási hiradás

Napló /Veszprém/ 1966 juni.29.

M.D.K.

Glatz Oszkár
festő

Méltatás.

Bálint Sándor: Képsorozat a mohácsi busójárásról.
Művészet, 1961. július. – 24 l.

M.D.K.

Glatz Oszkár

Festőművész 82 éves.

Havas Lujza:Glatz Oszkár 82 éves.

Népakarat okt.13. 4.old. 240.szám.

M.D.K.

Glatz Oszkár

Kossuth dijas festőművész febr.23.-án meg - halt. "olvasó lány" fotó felv.

Népazava 1958.febr. 25. 2.old. 47.szám.

M.D.K.

Glatz Oszkár
festő

Vadász Endre volt a növendéke
három évig át.

Szegi Pálné: Vadász Endre
Művészet, 1961. március. — 12 l.

M.D.K.

Glatz Oszkár

festő

Jóbarátságban volt Vadász Endré-
vel és a mohácsi festőiskolájában
tanított is Vadász – Vadász festiszetében
~~Vadász~~ érezhető hatása.

Szegi Pálné: Vadász Endre
Művészet, 1961. március. – 13 l.

ADK

Glatz Oszkár [festő]

(Magi Zoltán tanára volt a Képzőművészeti Főiskolán.)

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene. Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 110. l.

Y Glatz Oszkár, festőművész

MDK

Leysin , Schweiz

A közoktatásügyi népbiztos 1919 ápr. 4-én kelt levelében kéri a pénzügyi népbiztost, hogy a Pesti Hazai Első Takarékpénztáregyesület safe-depositjában lévő és az előző években eladott műtárgyai vétel áraiból származó 5.241 Koronát kitevő összeget készpénzben felvehesse és a tulajdonos művészhez eljuttathassa.

/pénzügyi népbiztos a kérést teljesitette./

M.T.Képz. Él. Bp. 1960. 171.o.

MDK

Glatz Oszkár

Ferenczy V: A régi Nagybányáról. Nyugat, 1931. márc.1
3o4 l.

MDK

Galtz Oszkár

neve emlitve

Járitz Józsa kiáll. Ernst Muz. 1968.

Festészet.

„Burghardt-Bélaváry Konrád arcképe" c. kép.

(Glatz Oszkár-tól).

K. V. 1031/1897.

1897. jun. 15.

Glatz Oszkár festő?

Kr. V. 1031/1897.
1897. jun. 15.

Glatz Oszkár festő.

K. V. 599/1899.
1899. okt. 31.

Glatz Oszkár

Domanovszky Endre 1926-30-ig a képzőművészeti Főiskolán a tanítványa volt.

Aradi Nóra, Rozványi Márta: E. Domanovszky Maler, J. Kerényi Bildhauer, Á. Wüdz Graphiker, Ausstellung, Wien, 1965.

7.o.

M.D.K.

Glatz

"A birkózó fiuk mozgádát élesen kapta le"-
irja egyik képéről Lázár Béla: "Téli tárlat"
c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 19o1. febr. hó
982-994. lap

M.D.K.

Glatz,festő

A Művészek a múlt sz.elején,hogy megéljenek,rajzleckéket is adtak,vagy rajztanárok lettek. Így ő is Nagyszebenben. 278.o. 31.jegyz.

Lengyel Imre: Wilh.Egger Pinxit 1825. A Lilla arckép festőjéről. 257.o.

A Debreceni Déri Múz.Évkönyve. 1965.Debrecen,1966 Alföldi Nyomda,Debrecen

MDK

Glatz Oszkár (festő)

Vadász Endre számára vall a Képzőművészeti Főiskoláról.)

Tóth Ervin: Tejeretek Debrecen grafikai múltjából.

Alföld, Debrecen, 1959. 3-4. sz. 121. l.

Glatz Oszkár, festő

M.D.K.

Újtemeinyes kiállításáról nagyon lesujtóan nyilatkozik a szerző: „A nagbányai az sok esztendőkkel ezelőtt eltöröltek az ilyen naiv festőjátékokat és ma e képeket jó érzéssel nem mondhatja művelt ember magáénak ... Glatz ... az érdemes mesterember szorgalmával dolgozgatja, amit a nagyok, művészek, idegen Isenik, magyar talentumok különben megcsináltak ... apróplurre váltja az impresszionizmust ..."

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 151. old.

/a cikk megj.: „~~Világ~~". 1910. okt. 10./
„Renaissance".

Glatz

Szerepel a Nemzeti Szalon
oslói kiállításán

Pesti Hirlap 1937 I. 9.

Glatz Oszkár

A Képzőműv. Főiskola tanára

Pesti Napló 1937 III. 20.

Glatz O.

Szerepel az oslói magyar kiállításon

Pesti Napló 1937 I. 10

Glatz Oszkár

— Glatz Oszkár előadása az arcképfestők kiállításán. A Magyar Arcképfestők Társaságának a Nemzeti Szalonban rendezett nagysikerű kiállításán vasárnap délelőtt 11 órakor *Glatz* Oszkár festőművész tart előadást az arcképfestés problemáiról. A kiváló festőművész tanár ismertetni fogja az arcképfestés történetét és végig fogja vezetni a hallgatóságot az arcképfestés első megnyilatkozásától a mostani modern művészeti legujabb törekvésekig. A nagy érdeklődésre számító előadás pontosan 11 órakor kezdődik.

N.U. 930.X.25.

Glatz Oszkár

Istőművész

A barcelonai világkiállítás III. osztályu ér-
mét kapta „Kukoricáskan" c. műve. —

Nemzeti ujság

1929 X. 23

Glatz Oszkár

festőművész

Barcelonai világkiállitás nemzetközi képzőművészeti kiállitása - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929 VI.9.

Glatz Oszkár
festőművész

Francia Avant Gardisták kiállítása – Ucuneti
szalonban – a megnyitón megjelent

Ucuneti ujság

1929 III. 5

Glatz Oszkár
festőművész

* **André Lothe francia festő előadása a modern pikturáról.** A *Szingei-Merse Pál Társaság* meghivására kedden délután diszes és szépszámu közönségnek tartott előadást a Budapesten időző és a Nemzeti Szalonban kiállitott modern francia festők tárlatának rendezője, André *Lothe*, „A kubizmus haszna a klasszikus müveltség szempontjából" cimmel. Az előkelő közönség soraiban a politikai és müvészeti élet sok kiválósága jelent meg. *Glatz* Oszkár elnöki megnyitójában megemlékezett *Paál* Lászlóról, aki ötven évvel ezelőtt halt meg francia földön, Barbisonban. A magyar nép nagyon hálás Paál Lászlónak, akinek emlékét méltó módon akarja ápolni azzal, hogy emléktáblát készittetett *Gárdos* Aladár szobrászmüvésszel. Ezt az emléktáblát annak a háznak a falán fogják elhelyezni, ahol Paál László életének nagyrészét töltötte: a barbisoni kis ház falán. A leleplezési ünnepség a tavasz folyamán lesz. Ezután néhány kiváló Paál László-képreprodukciót vetitettek. Az elnök beszéde további során nagy elismeréssel adózott a Nemzeti Szalon kiállitásának, amely fontos müvészi esemény a két nép közötti barátság szempontjából is. *Rózsaffy* Dezső tartott ezután rövid francianyelvü előadást a francia festő-irókról. Beszélt *Delacroixról* és a többi régi nagyságokról, majd áttért a modernekre, akik valamennyien szükségét érezték annak, hogy tollal is megvédjék müvészi elveiket.

Magyarság
1929 III. 6.

2+
1x

nvasutak igazgatósága.

Tisztázta: .....

Összeolvasta: .....

Kiadta: .....

Előirat száma: .....

Utóirat száma: .....

Összefüggésben ..... számmal.

Egyuttal elintézett szám: .....

Előterjesztés előtt

M.D.I.

Glatz Oszkar
festő

Plakiáttervei többe-kevésbé
szöveg illusztrációnak-tetszik.

Bauer Jenő: Bíró Mihály
Művészet, 1967. pinus - 8 lap.

Glatz Oszkár

festőművész

A barcelonai világkiállításon III. osztályú érmet kapta: Kukoricásban c. művével.

Magyarság

1929 X. 23

Glatz Oszkár
festőművész.

Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter a Nemzeti Szalonban kiállító francia Avant-gardiste művészek tiszteletére a Nemzeti Kaszinóban ebédet adott, amelyen megjelent.

Magyarság

1929 II 7

Flata Orakán
festőművész

A Nemzeti Szalonban kiállító francia avant-gardista művének tiszteletére a kultuszminiszter a Nemzeti Karaviszóban ebédet adott, amelyen megjelent.

Nemzeti Ujság

1929 III. 7.

Glatz
Istvánnévár

Nürnbergi magyar reprezentatív kiállítás-
képével szerepel.

Acumati erőség
1929 11. 28

Glatz Oszkár

festőművész

Genfben a Nemzeti Muzeumban - bemutatásra kerülő magyar reprezentativ jellegü képző-és iparmüvészeti kiállitás anyagában - képével szerepel.

Budapesti Hirlap
1929.VIII.15

Glatz Oszkár

festőművész

Genfben - a Nemzeti Muzeumban bemutatásra kerülő - magyar reprezentativ jellegü képző-és iparmüvészeti kiállitás - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.VIII.15.

Glatz Oszkár

festőművész

Barcelonai képzőművészeti kiállítás - képével szerepel. Tipikus magyar figurákkal. -

Magyarság
1929.VII.10

Glatz Oszkár

festőművész

Barcelonai világkiállítás – magyar képzőművészeti kiállítása – képével szerepel.

Nemzeti Újság
1929, V.9.

Glatz Oszkár
festőművész

A barcelonai világkiállításon Grand Prix kitüntetésben részesült kiállított művével.

Pesti Hirlap
1930.II.12.

Glatz Oszkár
festőművész.

— **Megnyilt a bécsi magyar kiállitás.** A Burg kertjében lévő műcsarnokban szombaton nyitották meg Bécsben a magyar művészkiállitást. A vendégeket *Pirkner* tanár, a műcsarnok igazgatója üdvözölte. A kiállitók között szerepelnek *Glatz* Oszkár, *Rudnay* Gyula, *Hermann* Lipót, *Magyar-Mannheimer* József, *Szabó* Kálmán és *Zádor* István, valamint *Kisfaludy-Stróbl* számos munkájukkal. c

Uemzeti Ujság
1929. VII. 2.

:

Budapesten, 192

őjegyzéki könyvben:

yő-számlakönyvben:

ámlázási könyvben:

Glatz Oszkár
festőművész

— Magyar művészek kiállítása Bécsben. A bécsi *Kunstgemeinschaft bildender Künstler Oesterreichs* meghívására június 29-től augusztus közepéig a Burggartenben levő *Glaspalastban* (Operaring) magyar művészek kiállítást rendeznek. A kiállításon *Glatz* Oszkár, *Herman* Lipót, *Magyar Mannheimer* Gusztáv, *Szabó* Kálmán (Debrecen), *Zádor* István festőművészek és *Kisfaludi Strobl* Zsigmond szobrászművész vesz részt egy-egy nagyobb kollekcióval.

Az Est
1929 VI. 22

Szabó Lajos, festő

M.D.K.

nevét, Würtz Ádám grafikusával kapcsolatban, a népművészet elemeiből merítő festők sorát említi Szíj Rezső:

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVII. évf. 8. sz. 77. old.

M.DY

Glatz Oszkár
festő

Felügyhári László a Főiskolán
Glatz Oszkár tanítványa volt.

Tóth Béla: Felügyhári László
Művészet, 1967. október - 11 kap.

M.D.K.

Glatz Oszkár
festő

A főiskolán Ittenes - Iscserekov
András mestere volt.

Heitler László: Ittenes - Iscserekov András
Művészet, 1967. október - 17 lap

Glatz [Oszkár], festő

M.D.K.

a Képzőművészeti Főiskola tanárahént „egy jó minőségű és feltogásu derézhadat" nevelt fel.

Zádor Anna vitaindító előadása a MTA enkétján "Az ujkori magyar művészet periodizációjának problémái"-ról

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967. XVI.évf. 1.sz.

6. old.

MDK

Glatz Oszkár, festő

J. Szerepel az ismertetésben.

— : Nagybányaiak 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. máj. 5.

MDK

Glatz Oszkár

neve emlitve

Vinkler László tanára volt

Szegedi Áll.Pedagógiai Főisk. műv.tanárainak
kiáll. Móra F.Múz.

MDK

Glatz Oszkár

A Magyar Nemzeti Galéria, 1965.

MDK

Glatz Oszkár

alábbi tanára volt a főiskolán

Gánóczyná T.Krenner Amális festő kiáll.
Derkovits-terem 1966. okt.

MDK

Glatz Oszkár

P.Bak János tanára volt

Szolnoki müvésztelep kiáll, N.Galéria 1966.okt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Glatz Oszkár

1960 FEB 23

NÉPSZAVA

1021

SZATMÁRI SÁNDOR
költő halálának 5. évfordulója.

BALÁZS BÉLA
történetíró, a kommunista ellenállási mozgalom harcosa 51 esztendeje született.

FAZEKAS MIHÁLY
költő és botanikus — a Lúdas Matyi szerzője — halálának 141. évfordulója.

GLATZ OSZKÁR
Kossuth-díjas festőművész 11 esztendeje halt meg.

MÁTYÁS KIRÁLY
halálának 526. évfordulója.

JULIUS FUCSIK
kiváló csehszlovák kommunista író születésének 66. évfordulója.

WILLIAM DU BOIS
haladó szellemű amerikai író 101 esztendeje született.

STEFAN ZWEIG
osztrák író halálának 21. évfordulója.

LAUREL STAN
világhírű amerikai filmkomikus halálának 4. évfordulója.

JOHN KEATS
angol költő, az angol romantikus költészet kiemelkedő alakja 148 esztendeje halt meg.

rdi felugrott helyéről, siete
nfülke felé. Néhány perc r
ldogan érkezett vissza. Me
nya, Anni hívta fel Bécs
g új esztendőt kívánt. Néh
s, szép szó, megfelelő hely
lyen jó érzést áraszt az em

rmán ugyanebben a perc
tak a lámpák, üdvrivalg
hetett hallani, mindenki örv
— bár nemigen lehetett
nek —, s amikor újból kig
a fények, 1932-ben voltun

ett Feri —, a gimiben
elitömték vele a fejün-
ket. Ismerem a pereket
s, meg hogy arccal a va-
út felé, meg traktorra
nagyar, gyapottól fehér-
ik a magyar róna, meg
nindent. De mi közünk

A KÉPAUKCIÓ UTÁN

Egy meghasonlott tudósító beszélgetése önmagával

— *Glatz Oszkár: Mezőn. Négyezer forint. Négyezerkétszáz, négyszáz... ötezer, ötezerötszáz, hat—hét—nyolcezer... vétel: tizenkétezer, senki többet, harmadszor... Bum!*

A kalapács koppanásával egyidejűleg az érdeklődő egész valójában furcsa változás ment végbe: — *meghasonlott.* A játékszenvedélyre éhes riporter hasonlott meg az ugyanabban a testben lakó józan és tárgyilagos művészettörténésszel. Innen kezdve a két lélek, az *izguló* és a *tárgyilagosan mérlegelő*, változó sikerrel drukkolt az árverésen. Végül pedig, útban hazafelé a még mindig meghasonlott érdeklődőben megszólalt a riporter és kérdőre vonta a művészettörténészt:

— Miért jött el az aukcióra?

— Művészetszociológiai tapasztalatokat gyűjteni.

— S milyenek voltak a tapasztalatai?

Nevek varázsa

— Ugyanolyanok. Most is csak viszonylag szűk rétege a magyar festészetnek az, ami igazán szenzációt okoz az egybegyűltekben. Körülbelül azok a képek, amik mezőt ábrázolnak, lovakkal vagy tehenekkel, és persze a régi, történelmi korszakokból való, ma már közismert muzeális értékek.

— Ön elfogult. Mit szólna, ha kapna egy Rembrandtot, holland mezővel és holland tehenekkel?

— Igaza van, helyesbítek. Mert például szerepelt az aukción Hollósy Simonnak is egy kitűnő képe: *Técsői táj boglyával.* Jobb volt e fent említett Glatznál, mégis több ezer forinttal maradt el mögötte. Vagyis: — az árverésen nem annyira képek szerepelnek, hanem *nevek.* És a nevekből csak három-négyet jegyez meg magának a közönség, Glatzot, Csókot, vagy Zichy Mihályt. Magas az áruk, mert már régebben is magas volt, és holnap is magas lesz.

— Tud erre valami magyarázatot adni?

— Talán azt, hogy a képaukciók törzsközönsége arra az örökségre támaszkodik, ami körülbelül a századeleji Magyarország polgári ízlésvilága volt. Nem lehet visszamenőleg helyesbíteni ezt az ízlést, sőt nem is lenne jó dolog, hiszen a maga idején nagyon haladó gondolat volt Csók akár szerényebb alkotásait is támogatni, teszem azt Margitay Tihamérral szemben. Az is helyes, ha ezek a nevek ma is nagy nevek. A baj az, hogy a vásárló közönség azóta nem tágítja horizontját újabb értékekkel. Vagy ha van ilyen frissebb közönségréteg, az lényegesen kisebb, mint az előző.

— Ön több rétegre osztaná a közönséget?

Túllépni a századfordulón

— A látottak alapján legalább három rétegre. A többségről már volt szó. E második szűkebb réteg a két világháború közti magyar festészet centrumához vonzódik, a posztnagybányai mesterekhez és Egryhez, Rippl-Rónaihoz, a KUT nevű egyesületbe tömörült művészekhez. Ez a közönség sokkal érzékenyebben közeledik a maga által kiválasztott festményekhez, mint az előző. Nemcsak a név érdekli, hanem megnézi a képet is. Most például ötezerért kelt el egy *Berény* Róbert festmény, egy másik, négyezerre hirdetettre viszont nem volt ajánlat. *Szőnyi* Holdas táját tizenhatezerre licitálták fel a vásárlók, egy másik nagy méretű Szőnyi-kompozíció mégis megbukott az árverésen. *Rippl-Rónai* művei — igaz grafikák és festmények vegyesen — ezerhatszáztól huszonkétezerig terjedő skálában keltek el. A példákat még folytathatnám, de a belőlük levont következtetés a lényeges: az a közönségréteg, amelyik túllépett a XIX. századon és a századfordulón, sokkal bátrabban válogat, és nem annyira a neveket keresi, mint inkább magát a művészetet, kritikus tud lenni szeretett mestereivel szemben is, és így lakásában nem egyszerűen értéktárgyakat halmoz, hanem olyan gyűjteményt próbál összeállítani, amelyik kifejezi személyes ízlését, ambícióit is. Vagyis itt az önmagáért való értékhalmozás helyett az értékek és az emberi személyiség kölcsönhatása válik fontossá, magyarán: nem a gazdagság, hanem a kultúra.

— Minek köszönhető ennek az igénynek a jelentkezése?

— Ezt a kisebb közönségréteget még a két világháború közti magyar művészet termelte ki magának, és talán gyarapodott is azóta. Ebből a közönségből verbuválódott a magángyűjtőknek az a kis tábora is, amelyik az újabb magyar művészetet mecénás módra támogatta, termékeit összegyűjtötte, és átmentette a főművek kollekcióit ránk, a következő generációra.

— Melyik a harmadik réteg?

— Ez a legkisebb, annyira szűk, hogy nem is nevezhető rétegnek. A legmodernebb magyar művészet barátairól van szó, annak a progresszív törekvésnek a pártolóiról, amelyik már maga is ötvenéves; a Nyolcakkal kezdődött, az aktivistákkal folytatódott, Derkovitssal tetőzött, és a mába nyúlik. Sajnos, ez az árverés eleve nem adhatott hiteles képet sem a modern magyar művészetnek erről az ágáról, sem pedig esetleges közönségéről, mert alig szerepelt az említett mesterektől jelentős mű. De ehhez a korszerű hangvételű csoporthoz sorolnám például Barcsay Jenőt is, akinek olajfestményét alig a kikiáltási ár felett adták el. Ezeknek a művészeknek az erkölcsi sikere még nem tört be a képaukciók konvencionálisabb hangolású világába. Ha elhangzik egy ilyen név, meglepetéssel vegyes tanácstalanság bénítja meg a közönséget.

S az élő művészet?

— Az élő művészettel szembeni tartózkodás ez?

— Bizonyosan, de meg kell mondanom, hogy szerte a világban ez nem ennyire érvényes; — a kortárs művészetet általában jobban megbecsülik az aukciókon is. Természetesen hozzáértés és jártasság kell a mai értékek és múló divatcikkek szétválasztásához. Talán ez a kortárs művészetben mutatkozó tájékozatlanság eredményezi, hogy a mostani árverésen is csak nyolc élő mester szerepelt, s közülük a hat jelentős: *Barcsay, Bernáth, Czóbel, Domanovszky, Kmetty* és *Uitz* valóban már vitathatatlanul évtizedek óta a mester rangon tevékenykedik.

— A most árverésre került képek értékesebb részéből mi az, amit a közönség esetleg még viszontláthat más kiállításokon?

— A Nemzeti Galéria Barcsay és Derkovits egy-egy grafikáját vette meg, Domanovszky festményét, Egry egy korai művét, a múltszázadi anyagból pedig Donáth és Telepy egy-egy képét — mindezeket rendkívül alacsony áron. Talán még frissebb szemmel válogatott a pécsi múzeum képviselője, aki két erős Márffy-képet, Pajzs-Goebelnek egy cézane-os hangvételű remek akvarelljét, Perlott, Vaszary és Tihanyi egy-egy kisebb, de kvalitásos kompozícióját vásárolta meg.

K: kezdeményezzen?

— Szavaiból azt veszem ki, hogy a képaukciót minden egyoldalúsága mellett is hasznos dolognak tartja.

— Természetes, hogy hasznosnak, hiszen bár az itt összegyűltek java először csak a pénzt akarja műtárgyakba fektetni, később talán elkapja a művészet láza is — *a megvásárolt festmény visszahat tulajdonosára.* Mindenesetre fontos, hogy a művészi értékvilág külső támaszai, mint például a Nemzeti Galéria állandó kiállításai a kortárs művészet felé is kaput nyissanak. Nem lehet elvárni a vásárlóktól, vagy a kereskedelmi szervektől a kezdeményezőerőt, ha az a múzeumokból is hiányzik. Itt konkrétan mutatkozik meg a kiállítások közízlést alakító szerepe és felelőssége.

— Ezek szerint tehát egyetérthetünk abban, hogy a következő aukción találkozunk?

— Igen. — És a riporter, valamint a művészettörténész tényleg egyetlen megbékélt lénnyé összeolvadva baktatott ezután haza a szitáló hóesésben.

Perneczky Géza

MAGYAR NEMZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

K A

— A KISZ központi bizottsága pénteken befejezte munkáját. Megtárgyalta a szövetség további tennivalóit, a IX. VIT-tel kapcsolatos teendőket is. Tekintélyes helyet kap a KISZ programjában a magyar forradalmi munkásmozgalom fél évszázados jubileumának megünneplése. A központi bizottság végül egyhangúlag elfogadta a KISZ programját, az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésével kapcsolatos állásfoglalás-tervezetet és felhívja az ifjú kommunistákat, a magyar ifjúságot: lelkesedéssel segítse a reform végrehajtását.

— AMMÓNIÁKMÉRGEZÉS TÖRTÉNT a Budapesti Húsipari Vállalat központi gyárában, a Gubacsi út 6. szám a att. Az I-es számú hűtőüzemben pénteken ammóniák szivárgott ki a hűtőberendezésből: 12 dolgozót könnyebb mérgezéssel a Korányi-kórházba szállítottak. A rendőrség vizsgálatot indított a felelősség megállapítására.

— Nagy értékű kultúrkincsek kerültek elő Zircen, az egykori apátsági épületben, egy befalazott helyiségből, amelyet tatarozási munkák során fedeztek fel. Ponyvába csomagolva, s különleges porral tartósítva, ősnyomtatványokat, kézzel írott pergamentlapokat, aranyozott díszítésű, fafedeles könyveket találtak a rejtekhelyen.

— A szentendrei Ferenczy Károly Múzeumban vasárnap délben kiállítás nyílik meg a múzeum idei képzőművészeti szerzeményeiből.

— HALÁLOS ÁRAMÜTÉS érte Bozsik József 48 éves vezsenyi segédmunkást munka közben Tiszakécskén. Bozsik betonoszlopokat rakott a Tószegi Gépállomás forgódarus gépkocsijára, s közben a daru a magasfeszültségű vezetékhez ért. A halálos baleset ügyében vizsgálat indult.

— Johnny Hallidayt, a híres táncdalénekest sorozatos közlekedési baleset okozásáért összesen 960 frank pénzbüntetésre ítélte a párizsi bíróság. Egyúttal azonban megsemmisítette a párizsi rendőrprefektusnak, illetve a párizsi jogosítvány bizottságnak azt a döntését, amely három hónapra bevonta az énekes gépkocsivezetői jogosítványát.

— Életfogytiglani börtönbüntetésre ítélte a fiatalkorúak bírósága pénteken a 21 éves Jürgen Bartschot, aki 1962 és 1966 között négy — 8 és 13 év közötti — kisfiút gyilkolt meg egy elhagyott barlangban.

— Zuglói telefonközpont bővítési munkáival több mint félévvel a határidő előtt elkészült a posta és a Beloiannisz Híradástechnikai Gyár közös szerelőbrigádja. A központ 3000 új állomását pénteken Horváth Ferenc, a Budapesti Távbeszélő Igazgatóság vezetője ünnepélyesen üzembehe-

Kinek van igaza?

Túlszennyezett ve[z] az Alagút levegője?

A minapi országos levegőtisztasági ankéton a Közegészségügyi Intézet tudományos osztályvezetője előadást tartott a fővárosi levegőben talált szénmonoxid tartalom méréseiről.

Az előadó külön kiemelte a Váralagút levegőjének szennyezettségét. Sajnálattal állapította meg, hogy bár itt 1961 óta működik egy szellőztető berendezés, a mérések mégis azt mutatják, hogy az Alagút levegőjének szennyezettsége ennek ellenére is *többszörösen meghaladja a megengedett határértéket:* gyakran találnak ötven-hatvan milligramm szénmonoxidot köbméterenként.

Az UVATERV épületgépészeti osztályának műszaki ellenőre hozzászólásában elmondta, hogy a fővárosi tanács megbízásából ők tervezték a készüléket, amelyről az automatika takarékosság miatt — sajnos — lemaradt. Azelőtt *kétszáz milligramm szénmonoxid volt köbméterenként az Alagút levegőjében,* s a szellőzés méretezése úgy történt, hogy a légfertőzés tizedrészére csökkenjék. A kezelési utasításuk szerint naponta átlagban 8 órát kellene szellőztetni. A műszaki ellenőr elmondotta, hogy az üzemeltetési napló szerint tíz-tizenöt percnél hosszabb ideig egyfolytában nincs is bekapcsolva a ventillátor, s ha össze is adja ezeket a perceket, *napi egy-két óránál többet nehezen tud kihozni.* A takarékosság minden vonalon helyénvaló, de azzal nem lehet egyetérteni, hogy takarékossági szempontból naponta mindössze *egy-két órát működtessék* a szellőző-berendezést, ugyanakkor, amikor a tudományos orvosi mérések ilyen magas szénmonoxid-tartalmat mutatnak ki az Alagút levegőjében. Éppen ezért az UVATERV-nek az a szándéka, hogy az Országos Közegészségügyi Intézettel és a Műegyetem épületgépészeti tanszékével közösen pontosan »bemérje« a szellőzőberendezést, teljesítményét, s eszerint állapítják meg a szigorú üzemeltetési programot és időt.

De hát miért ily későn, miért hét év után történik mindez? S az üzemeltető miért nem tartotta be a kezelési utasítást? Miért kellett hét év óta naponta sok ezer embernek úgy áthaladni az Alagúton, hogy az 1 200 000 forintos költséggel épített szellőző berendezés ellenére is szívta az életerejét csökkentő sok szénmonoxidot? Mert azon nem is lehet vitatkozni, hogy hosszabb ideig kell szellőztetni az Alagutat.

Viszont a fővárosi tanács közlekedési igazgatósága szerint eddig is annyi ideig járatták a ventillátorokat, míg az szükségesnek látszott. A gépkezelők szemmel is ellenőrizni tudják, hogy mikor »sötét« az Alagút levegője. Szó sincs róla, hogy takarékossági szempontok valaha is közrejátszottak volna. Ha kellett, naponta négy-öt órát járatták a berendezést. Viszont, ha ködös, párás a levegő, ha az egész városra ráül a smog, hiába vannak bekapcsolva a ventillátorok, az Alagút levegőjéből nem tudják kiűzni a sok szénmonoxidot.

Kinek van hát igaza? Reméljük, hogy a jövő év tavaszára tervezett nagy »bemérés« pontosan tisztázza ezt a kérdést és a levegőt is.

Cs. M.

Tájékoztató a csökkent munkaképességűek foglalkoztatásáról

Vállalatokat és szövetkezeteket alapítanak részükre

Nemrég jelent meg a Munkaügyi Minisztérium, az Egészségügyi Minisztérium és a Pénzügyminisztérium *együttes rendelete,* amely *a csökkent munkaképességű dolgozók helyzetét kívánja megoldani.* A rendeletről *Nagy* Imre munkaügyi miniszterhelyettes tájékoztatta az újságírókat.

Több mint kétévi előkészület után született meg ez a jogalkotás. Mintegy *ötven vállalatnál folytattak vizsgálatot és megállapították, hogy a dolgozók 3—4 százaléka csökkent munkaképességű. Országosan ez körülbelül 140—150 ezer embert érint.* Szükség

A rendelet a lebonyolítást a tanácsokra bízza. A tanácsok feladata a csökkent munkaképességűek munkába helyezése, *közös vállalati foglalkoztatók létesítése.* Pénzügyi támogatást is nyújt ezekhez a feladatokhoz a tanács, ami előre láthatóan *évi 200 millió forint lesz.* A nem rehabilitálható csökkent munkaképességűek anyagi támogatására *150 millió forint áll központi alapból rendelkezésre.* Azoknak, akiknek munkaképessége 50 százalékon felüli arányban csökkent, nem lehet felmondani, csak az esetben, ha *már nyugdíjra jogosult, vagy szociális gondozásban részesítik.* Keresetkiegészítést is nyújtanak azok számára, akiket átképzésre utalnak, vagy kisebb keresettel járó munkakörbe helyeznek át. A keresetkiegészítés *80 százalékig terjed.* Aki nem rehabilitálható, az átmeneti segélyben részesül, amely a várható öregségi nyugdíj 75 százaléka, de *havi 500 forintnál kevesebb nem lehet.* Aki nem nyugdíjjogosult, az rendszeres szociális járadékot kap, havi *300—500 forintot és amennyiben eltartottjai vannak, azok után fejenként havi 150 forintot.*

A rendelet az eddiginél *szélesebb és komplexebb megoldást teremtett* és most jött létre a csökkent munkaképességűek támogatásának *megfelelő anyagi alapja.*

T.c.
NE VÁRJON AZ UTOLSÓ PILLANATIG

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

1021 Glatz Oszkár

Készülő kiállítások a múzeumban

Pár hete az István király Múzeum kapuján felirat jelzi: a kiállítás rendezés miatt zárva. Nem talál kiállítást a látogató a Csók István képtár falai között sem, csak szétrakott és rendezés közben lévő anyagot láthat, aki a megyei könyvtárba igyekszik. Az átmeneti szünet azonban végéhez közeledik, a Csók István képtár kiállítása már elkészült, a napokban az István király Múzeum állandó kiállítása is megnyílik ismét.

A kiállítás nélküli időszak különben is csak a látogatók számára jelentett kényszerű szünetet, a múzeum belső életében a legmunkásabb időszakok egyike záródik. Az 1963-ban készült állandó kiállítás — Fejér megye története az őskortól napjainkig — teljes átdisztítást és kisebb felfrissítést kapott. Főképp a római rész táci, gorsiumi anyaga gazdagodott:

a múlt évi ásatás legszebb leletét,

az elefántcsont domborművet is elhelyeztük a kiállításban, látható lesz az egykori ékszeres ládika szépen faragott oldallapja. Végleges helyére került a kiállításban a III. villából származó freskó. A szinte megszámlálhatatlan mennyiségű kis darabból álló falfestményrészletet két évig tartó aprólékos munkával állította számunkra össze a múzeumi technológiai csoport, Budapesten. A megtört sarokrészt díszítő falfestményből kb. 1x1,20 méretű darabot sikerült rekonstruálni, amelyet alul kiugró, növényi mintával díszített stukkópárkány zár. A festményen zöld köpenyen fekvő férfialak látható, jobb keze mellett többlyukú síppal. Valószínű, hogy az antik festményeken gyakran szereplő, hellenisztikus jellegű pásztor alakot ábrázolt a villa festője.

A restaurálás a helyreállítás mellett érdekes új technikai eljárást is eredményezett: freskónknál alkalmazták először az egyes festménytöredékek műanyagba habgumiba ágyazását. Ez az eljárás lehetővé teszi nagyméretű falrészek összeállítását is. Korábban, a hagyományos anyagok, gipsz használatánál a nagyobb méretű freskók összeállítása súlyos, nehezen mozgatható darabokat hozott létre, ahol az egyes festményrészletek elhelyezése végleges volt. Az új eljárásnál a kiegészítés később is folytatható, ha új részletek kerülnek elő a további ásatások során.

Nemcsak az állandó kiállításban folyt munka, az emeleti kiállító teremben szintén befejezéshez közeledik

az Ybl-hagyaték számba vétele,

leltározása. Mint már többször hírt adtunk róla, a pár év előtt elhunyt Ybl Ervin művészettörténész, műgyűjtő, múzeumunkra hagyta gyűjteményét. A székesfehérvári származású Ybl család hagyatékában — a család legnevesebb tagja, az építész Ybl Miklósra vonatkozó darabok mellett — az ajándékozó Ybl Ervin képzőművészeti gyűjteménye és könyvtára a legjelentősebb.

Múzeumunk művészettörténészei 90 képet, 25 szobrot, 50 érmet vettek számba, írtak le és készítették el nyilvántartó lapját. A képzőművészeti gyűjtemény magyar és külföldi anyagból áll, csak néhányat kiragadva: van közte Csók festmény, két Szőnyi, Ferenczy Noémi gobelin terve. A szobrok között Medgyessynek a debreceni Déry Múzeum előtt lévő egyik allegorikus alakja, a Művészet kis bronza, Pátzay Madách emlékmű-

Glatz Oszkár: Ybl Ervin fiatalokri képe

(Gelencsér felvételei)

terve, a régebbi darabok közt Kallós Ede, Ybl Miklós portréja szerepel többek között.

A feldolgozó munkával párhuzamosan az anyag restaurálása is folyik, a képek letisztítása, javítása. Most kezdődik el a gyűjtemény iparművészeti anyagának számba vétele is: XVIII. századi ezüstök, porcelánok, régi francia órák, bronz kandelláberek és bútorok sorakoznak a teremben. A könyvtár legnagyobb részét művészeti szakkönyvek jelentik, köztük olyan sorozatok, amelyek ma már nemigen szerezhetők meg. A könyvek száma meghaladja az ezer kötetet.

A gyűjtemények számára készülő műemlék Budenz-ház is kezdi felölteni végleges formáját az Arany János utcában. Az ősz folyamán, a Múzeumi Hónap alatt megnyíló Ybl-gyűjtemény Székesfehérvár múzeumai közül az egyik legszebb látnivaló lesz.

A Csók képtár új kiállításán

állandó gyűjteményünket mutatjuk be, részben új szerzeményeket, részben már látott, de képtárunk törzsanyagát — sok esetben büszkeségét — jelentő darabokat. A kiállításon, amely K. Kovalovszky Márta rendezése, régi anyagunkból látható lesz többek között Berényi Róbert, Aba Novák Vilmos, Gadányi, Vass Elemér képei, az először kiállított darabok közül Korniss Dezső, Ország Lili művei, legújabb szerzeményeink közül két fiatal művész: Gerő András és Kőhegyi Gyula ajándékai. A szobrok között Borsos Miklós, Laborcz Ferenc, Schaár Erzsébet művei szerepelnek. Vilt Tibor szobrát — Bohóc virággal — terveinktől eltérően nem tudjuk kiállítani, a napokban kérték kölcsön a Velencei Biennale számára. A Csók képtár állandó gyűjteménye, Modern magyar képzőművészet címmel, egészen őszig nyitva marad, de év közben háromszor változtatjuk anyagát.

Március utolsó napjával időszaki kiállításaink sora is elkezdődik: Horváth Ferenc festőművész munkáit mutatjuk be az István király Múzeumban. Kiállítása művészi programunk bemutatkozó tárlatai közé tartozik. Bár Horváth Ferenc nem először állít ki, korábban Tatán volt kiállítása, tavaly az újpesti mini-galéria hét képét állította ki és külföldön is szerepelt már anyagával. Gyűjteményes bemutatkozóval most jelentkezik először, kiállítását Jancsó Miklós nyitja meg, katalógusa előszavát Hernádi Gyula írta.

Dr. F. Petres Éva

ürnapi
éklete

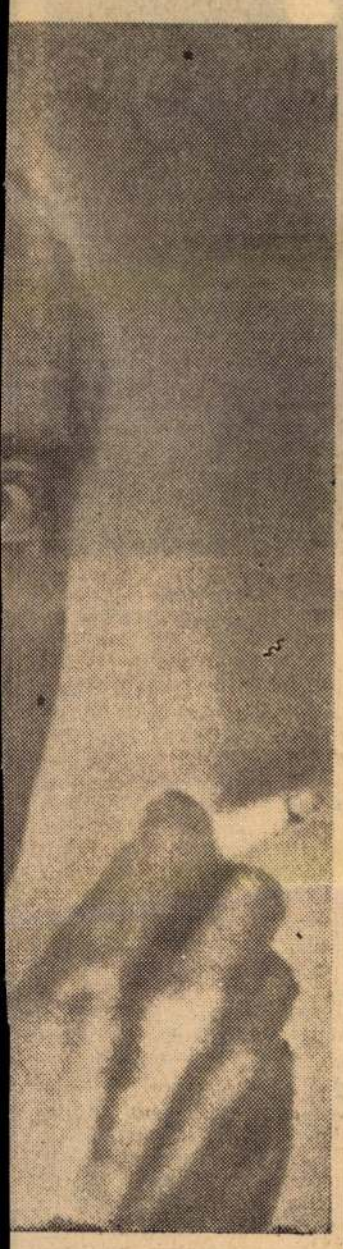

ene —

án

közöket de eddigi ismereteink szerint még nem
nték el azt a szín-
et és azt a teljességet, amit
artók a maga muzsikájá-
. Ő megelőzte korát, mű-

A küszöbön

Nem, Rózának igazán nem írhatja meg. Őt most kímélni kell minden izgalomtól. Két hónapja van még hátra a szülésig. Különben is mit érne vele? Rózát csak az érdekli, ami vele vagy a családjával kapcsolatos. Mihelyt kiderül, hogy őt semmiféle veszély nem fenyegeti, langyos érdeklődéssé lankad az aggodalma. Különben sem szerette, ha „privát" problémákkal terhelték a lelkivilágát. Elég neki a maga baja.

Talán Feri? Egészen más, mint a nénje. Róza, de tőle még kevésbé várhat megértést. S ha belegondol, hogy a patyjánál eddig még egyetlen emberi megnyilatkozást nem tapasztalt, — még annyit se, mint egy idegennél — azt is bánja, amit eddig mondott neki. Majdnem hetente átutazik a városon — igaz, vállalati kocsival — de már két hónapja ígérgeti levélben és telefonon, hogy majd felkeresi és jól kibeszélik magukat. Máig sem került rá sor. S ha eljön is. Félóra alatt megeszi az egész heti tartalék kosztját, miközben tele szájjal felváltva szidja a szűk, barátságtalan albérleti szobát és őt. „Hülye voltál, hogy otthagytad. Mit önérzetes kedsz, még mindig a szép kétszobás lakásban lakhatnál, s nem kellene a garast élire rakni. Én mondom, ha nő lennék, nem engedtem volna ki egy ilyen pasast a kezemből. Ugyan, kit izgat manapság, hogy egy kicsit jobban szereti a nőket? Ki nem csal, azt mondd meg baby, ki nem? A hülyék, a gyávák! Különben is a negyedik felesége voltál, nagyon jól tudtad, hogy nem mennyből jött angyal... Sose hittem volna, hogy ennyire kispolgár légy, baby". Ha visszagondol erre a megszólításra, még most is csalánkiütést kap. Alig tudott uralkodni lenne az émelygésén. „Mit tehetek érted"? — állt fel az asztaltól Feri s egy böffentést elfojtva az öngyújtója után mutatott. „Huszonhárom éves vagy, benőhetett volna a fejed lágya..." S rohant. A Volga hátsó ülésére szállt be, ahol egy feltupírozott szépség szívta hosszú szipkából a cigarettát.

Észre sem vette, hogy már félórája áll a hirdetőoszlop előtt. Akik vele jöttek ki a moziból, régen elszéledtek. Jeges szél söpört végig a néptelen úton, hideg kékes fényben vibráltak a neonok.

A karikagyűrűjét ma adta el az ékszerésznek. Szép, vastag, öt grammos gyűrű volt. Tört aranyként vették meg, grammonként negyven forintért. Szokatlan még ez a pénztelen-

mintha az új szeretőjével látta volna együtt. Nem szorul könyöradományokra.

A női divatáru kirakata előtt sorra számolta kabátzsebbe süllyesztett ujjain, kit hívhatna fel. A zsebében kitapogatta a két tantuszt. Különben minden értékét a zsebében tartotta, meg az intézetben szokta meg. S most döbbent rá, hogy valamennyi ismerőse Béla köréből való. Nem, velük igazán nem óhajt találkozni.

Elrestellte magát. Hát eddig bírja csak? Három hónapja, hogy izlelgeti a maganyi s máris kivert kurvaként érzi minden nyomorúságát. Mi lesz később? Lehet egyáltalán ennél roszszabb?

Talán, ha gyerekük lett volna. De Béla nem akart. Ő nem áldozza fel a szabadságát egy vinnyogó, tejszagú csomagért. Akkor még azt hitte, egyelőre. Engedett. Könnyeitől csupa lucsok volt a haja, a párnája, amikor fölébredt a kórházi ágyon. Mert Béla nem sajnálta a borravalót, hogy altassák. Akkor, ott elsiratta a fiút, aki sohsem született meg. Akkor, ott döbbent rá először, hogy nem tart már sokáig a házasságuk. Pedig akkor még semmit sem sejtett, csak érezte, hogy Béla kegyetlen. Ezt később meg is mondta neki. Hogy szerethetnek annyian egy embert, aki maga szeretni nem tud?

Befordult a gyér fényű, macskakövesmellékutcába. Ahogy távolodott a főúttól, egyre sötétebb lett a hangulata.

Mit szeretett ő Bélában? Persze, hogy nem lehet utólag kontrollálni az érzelmeket. Most, amikor már csak azt látja, ami kivetnivaló benne. Kezdetben minden olyan szépnek látszott. Kedvessége, figyelmessége, még hirtelen támadt nyers kitörései is vonzották. S az a hervadhatatlan porcelánmosoly az arcán. Most egyenesen gyűlöletesnek találja. Pedig így maradt meg az emlékezetében, ahogy a volán mellől felé fordulva nevet. Béla sokat nevetett. Vele és rajta. S ő szívesen bohóckodott, csakhogy újra és újra nevettesse. Mindig örült, ha sikerült megnevettetnie az embereket. Az hitte, hogy akkor szeretik.

Az intézetben is mindig ő csinálta a legjobb vicceket. Egyszer Kávai, aki télen-nyáron sapka nélkül járt, csakhogy hosszú, lófarkas fejét fitogtassa, azt mondta neki a hálóteremben: „Te Szívós, neked biztos valami cirkuszos volt a papád... az is lehet, talán bohóc". Akkor ő megállt, elhallgatott, és nem szólt többet egész este. Apa nem volt bohóc. Nem tudta, mi volt, de, hogy bohóc nem, az biztos. Csak ennyit tudott róla. Anya nem sokkal azután meghalt, hogy ő megszületett az óvóhelyen. Mindig irigyelte azokat a gyerekeket, akiket az apjukkal vagy az anyjukkal látott az utcán. El sem tudta képzelni, milyen lehet állandóan együtt lakni olyan felnőttekkel, akiknek nincs más gondjuk, csak, hogy a gyereküket szeressék. Nagyon szerette volna, ha őt is valaki úgy szeretné. Sosem mondta senkinek. Kinevették volna a többiek. De az más nevetés lett volna, mint amikor a heccein derültek. Ha neki valaha gyereke lesz, soha nem adja oda senkinek. Mégis, ha jól belegondol, jobb is, hogy nincs Bélától gyereke. Talán mégsem tudná egyedül boldognak nevelni. Hát még ha arra gondol, hogy Bélára hasonlítana...

Halkan nyitja ki az előszobaajtót. A küszöbön leveti a cipőjét, s a kezében viszi a szobájáig. Előre tudja, bent ugyanolyan hideg van, mint odakint.

Csaba Orsolya

Glatz Ordár

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: PESTER LLOYD

Megjelent: 1932 OKT. 13.

Oskar Glatz siebzig Jahre alt

Von der großen Schar seiner Verehrer herzlichst gefeiert, begeht Oskar *Glatz* heute seinen 70. Geburtstag. Der Jubilar kann mit besonderer Genugtuung auf sein erfolgreiches Lebenswerk zurückblicken. Sein Schaffen ist von der tiefen geistigen Krise der modernen künstlerischen Kultur, von der verhängnisvollen Entfremdung zwischen Kunst und Publikum verschont geblieben. Er hat dem Naturalismus der Schule von Nagybánya eine eigene persönliche Form zu geben gewußt. Besonders seine sonnigen Landschaften und seine farbenfrohen ländlichen Idyllen haben den Weg in breiteste Kreise gefunden, durch die treuherzige Art, mit der sie ihre anheimelnden Motive der Betrachtung gegenständlich nahe bringen. Zahlreiche Werke seiner Hand sind in unseren öffentlichen Galerien zu sehen, schon in jungen Jahren wurde er Professor an der Kunst-

rischen Begriff geworden. Der Meister hat mit diesen Bildern auch die Herzen von Buják selbst erobert. Seine Ehrenbürgerschaft ist die schönste Bestätigung hiefür. Und die zuständige Beglaubigung, daß er ein Maler des Volkes ist. Er ist aber noch mehr: ein Künstler von Begabung, dem in der geistigen und Künstlerwelt Ungarns ein Ehrenplatz gebührt.

345. HENTZNÉ DEÁK ADRIEN: Onarckép. Rajz.
346. MERÉNYI RUDOLF: Akt-vázlatok. Tollrajz.
347. SZALONTAY JÓZSEF: Barokk-templom b
képzése. Tempera. Mgt.
348. HENTZNÉ DEÁK ADRIEN: Tanulmány. R
349. SZEMEREY ZOLTÁN: báró Ullmann Erzsé
ruzarajz. Mgt.
350. HORVÁTH G. ANDOR: Vázlatok.
351. SÁROSSY ENDRE: A müncheni „Au" vá
Tempera. Mgt.
352. GEBAUER ERNŐ: Szent Pál élete. Kaze
mény. Mgt.

hochschule, auch wurden ihm für sein Schaffen mehrere hohe Auszeichnungen zuteil. Doch keiner dieser Erfolge mag ihn so erfreut und beglückt haben wie die Tatsache, daß er von der oberungarischen Gemeinde *Bujak* zum Ehrenbürger gewählt wurde. Viele seiner Bilder haben die Landschaft und das in schmucke sonntägliche Tracht gekleidete Bauernvolk dieses Dorfes zum Vorwurf. Bujak ist durch die malerischen Darstellungen von Oskar Glatz zu einem weit und breit bekannten und beliebten folkloristischen und bildne-

Glatz, Oskar, Maler, geb. am 13. Okt. 1872 in Budapest, begann seine Studien in Berlin, die er in München als Schüler Hollósys fortsetzte, worauf er sich an die Pariser Akademie Julien begab und schliesslich der Nagybányaer Künstlerkolonie beitrat. Vor das ungarische Publikum trat G. zum ersten Male 1897 mit seinem Gemälde: *Morgenge-*

◇

bet der Bergleute, das von der Kritik mit grosser Anerkennung begrüsst wurde. Besonderen Ruhm erwarb G. sich als Portraitmaler mit seinen zahlreichen Kreidezeichnungen. Auch als Landschaftsmaler zählt G. zu den angesehensten Künstlern der ungarischen Garde. Bekanntere Gemälde: *Abend auf der Alpe, Holzträger, Velence-er Fischer, Ringkampf von Kindern, Badende Kinder, Die Velencze-er Jagdgesellschaft, Herde am Plattensee, Das Märchen, Besuch, Gänsehüter, Das Joch.*

Lexikon I. 397. b.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

MAGYAR HÍREK

Glatz Oszkár festőművész

EGY MEGYE—MÁS FALU

NÓGRÁD MEGYE — BUJÁK I.

1021

SZÉP BÖSKE

— Keresse meg a Szép Böskét...

— Vagy a mamáját, Szép Angyelt...

A szavak hangsúlyán éreztem, hogy az emberek nem szép Böskét, hanem Szép Böskét mondtak, kis betű helyett naggyal, mintha az egyenesen családnév volna.

Álltunk a szitáló ködös télben a négyablakos ház előtt, amelynek homlokzatán emléktábla áll: „Glatz Oszkár festőművész, 1872—1958", s a tábla jobb sarkában azoknak emlékezete, akik állították: „Nógrád m. népe."

Ha a tanácsházán, az anyakönyvek előtt fellapoztam volna a

Szép Bözsi és a Glatz-kép. Lent: Emléktábla

bujáki lakosok névsorát, egyetlen embert sem találtam volna, akit Szép családnéven anyakönyveztek. Találtam volna Sáfrány-okat, Szabó-kat, Szépet egyet sem.

A törökkori vár omladéka alatt elterülő faluban olyan ragadványnév lenne ez, mint Nagy Béla Korhely, vagy Kis József Szamár, amely számos faluban tulajdonságok szerint különbözteti meg a hasonló nevű embereket, akik közt van Nagy Béla Rendes, de van Szamár is, meg Korhely is, meg olyan ragadványnév, amelyet csak az élőszó bír el, az is ritkán, nemhogy papírra lehetne lenyomtatni.

Ha a Szép nem családnév, nem is ragadványnév, akkor mi fán termett, s minek nevezzem, s hogyan született, s miért született, s mit jelölnek vele, s kit neveznek Szép-nek abban a nógrádi faluban, amelynek neves a népviselete, híres a népe, szépek a házai, az emberei, a szokásai, de olyannyira szépek, hogy évtizedekre idevonzották, idekötözték Glatz Oszkárt, a festőt.

Először Szep Böske házához megyünk, de nem leljük otthon, csak a mérges kutyát, amint jöttünkre végigszalad a kerítés mentén.

— Szép Böske a mamájánál, Szép Angyelnél van — halljuk a szomszédot, s a falu másik felében, takaros nagy ház tornácáról belépünk egy szobába, amelyről díjnyertes képet festhetne Glatz Oszkár, ha nem halt volna meg 85 esztendős korában, tizenegy esztendeje.

Glatz Oszkár színeinek, valóságteremtő képzeletének, mesteri palettájának a híján csak szavakkal tudom lefesteni a képet, amely megrohan, amint átlépünk a küszöbön.

Három-négy nő ül a szobában és hímez. A fejek piros atlaszkendővel vannak bekötve. Az arcok pedig olyanok, mintha nem Nógrádba, hanem egyenesen Anatóliába utaztam volna: törökös szemek, széles és kiugró arccsontok, az orcának nem piros, hanem őszi galagonyalevelekhez hasonló színe van, s a bőr egészségesen cserzett, sötétes barna, olyan, mint azoké, akik valaha lófarkas zászlókkal érkeztek erre a tájra és oly sokáig uralták, hogy ittlétük még négyszáz év után is megfigyelhető és észrevehető. A szoba két sarkában fából faragott ágyak, hímzett párnákkal majd a mennyezetig megrakva. S körös-körül a falakon égetett cseréptányérok, azokon a magyar flóra sok-sok virága, meg ága, meg erdei levele, a színek és formák egészséges összhangjában.

— Azt a szép családot keresem — mondom, de most kis betűvel, jelzőként inkább —, amelyet Glatz Oszkár annyi képen megörökített.

— Én Sáfrány Imréné vagyok — mondja Szép Angyel, a mama —, én pedig Szabó Jánosné — teszi hozzá Szép Böske, a lánya.

Először az édesapát, Sáfrány Imrét festette meg Glatz Oszkár, mikor a felvidéki, erdélyi, külföldi évek után ideszólították, idehúzták őt ezek az arcok, piros atlaszkendők, ezek a házsorok, ezek az erdők, s ez az egész hegyi világ. Azután megfestette Szép Angyelt, a feleségét, azután Szép Böskét, a lányukat, akinek szegletes arca, telt szépsége számos képét kísérte végig.

— De szép asszony ez a Mari — kezdi a történetet Sáfrány Imréné. — Ez a Mari az én édesanyám volt. „Jön már a Szép Mari" mondogatták vasárnap a templom előtt a férfiak, így ragadt ránk a Szép név. Ennek a Szép Marinak az unokáját, a Böskét is Szép Böskének nevezték, de az egyik dédunokának is Szép Gyuszi lett a neve.

— A méltóságos úr is mindig Szép Böskének hívott — folytatja az első modell, aki gyerekkorában a művész kisinasa, később legszebb képeinek ihlető tündére volt. A szavakat ugyan hűen adom vissza ezen a papíron, a hangsúlyt azonban nem. A Szép-ek palócok, Mikszáth népének nyelvét beszélik, olyan zenével és zengzetekkel, amelyet csak lekottázni lehet, leírni már nem.

— A méltóságos úr abban a házban, ahol az emléktábla áll, kapott egy szobát a gróftól — folytatja...

— Melyik gróftól?

— Ó, az egy cifra nevű ember volt, aki Bujákot bírta: Pappenheim Siegfriednek hívták. S abban a szobában élt a méltóságos úr minden nyáron, de évtizedeken át. Nem volt abban a szobában más, mint ágy, mosdó, négy szék, meg igen sok festék. Négy-öt éves lehettem, mikor a méltóságos úr egy petrence szalmát kötött rám, s azt mondta, hogy úgy álljak, mintha nyomna. Mintha meggörnyednék. De a szalmát hiába kötötte rám, csak nem tudtam meggörnyedni alatta. Görnyedezzek csak, kérte, s én a gyermeklány, próbáltam is meggörnyedni, pedig minden annyira könnyű volt, mint a pihe. Később aztán három évig az inasa, a kisinasa voltam, vittem utána a festékeket, a nagy esernyőt, én magam is olyan úriszagú lettem tőle, hogy no. Cipeltem a palettát, meg a mesekönyveket...

— Mesekönyveket a hegyekbe, a mezőre? — kérdem.

— Elfogyasztottunk vagy ötöt, én annyi mesét olvastam, hallja, míg festett a méltóságos úr, hogy némelyiket már kívülről tudtam. A gyerekeknek olvastam, akiket festett, maradnának nyugton, míg dolgozik a méltóságos úr. Mert mindenki szívesen állt modellt neki. Mikor az uradalom egy pengőt fizetett, ő egyötvenet adott egy napra. Néha tíz pengőt is nyomott a kezembe, nagy pénz volt az akkor, egy bujáki öltöző ruha ára. Ő olyannyira szerette a bujáki viseletet, hogy csináltatott magának külön piros gombos inget, bujáki posztóruhát, s abban járt.

— Mennyi képet festhetett a Szép-családról Glatz Oszkár?

— Nagyon sokat. Menyecske tejesköcsöggel, ez olaj, a mama van rajta. Anya gyermekével, ez én vagyok. Azt a képet, amelyet rólam meg öcsémről festett, nekem adta. Múltkor tizenötezer forintért kérték, mert a Glatz-képeknek egyre nagyobb ára van. De nem adtam. Nem adom.

De milyen képek azok, amelyeket az alacsony, ősz, kis ember festett Nagybányától Bujákig, a bányai havasoktól a bujáki erdőkig, körmenetekig, utcasorokig? Milyenekké váltak a Szép-ek a Glatz-vásznakon? Nem egyszerű csend van e vásznakon, nap és valamely — nem a naptól származó — sugárzás, meg derű. Mintha nem az égi fénytől, hanem valamely rejtett, belső fényforrástól volnának világosak ezek a képek. Meg ezek az emberek.

Már nem a mama, hanem Szép Böskéék takaros kőházában búcsúzunk a negyvenhét esztendős asszonytól, akit megérintett a művészet sugara, s azóta is valamely napfény maradt az arca körül.

— A háború alatt már ritkán jött. Talán egyszer-kétszer. Ötvennyolcban aztán meghalt.

A Kossuth-díjas, kiváló művésznek a Farkasréten nagy temetése volt.

— Egy verset is elszavaltak a koporsója mellett. „Buják búcsúzik", ha jól emlékszem, ez volt a címe. Arra kértek, én mondjam el. Nem én mondtam el. Én nem tudtam elmondani. Én csak álltam ott a Farkasréten, s mintha nagyon egyedül lettem volna.

Ruffy Péter

A nógrádi sár

A gólyák

GÁRDONYI GÉZA MESÉJE

A gólyák elmentek. István napján láttam őket utoljára a mezőn. Nem halásztak, csak álltak, álldogáltak elgondolkozva a fűben.

Furcsa madarak ezek. Tavasszal mindig idejönnek a másik világrészből; ősszel meg mindig visszatérnek oda. Ott nem raknak fészket és nem költenek, csak itt minálunk.

Melyik hát az igazi hazájuk? A mi magyar hazánk.

Ide térnek mindig vissza, ide ám, a mi házaink közé, a mi mezőinkre. Mi van a mi falunkon olyan szeretni való, hogy érdemes érte átrepülni egy egész nagy tengert meg egy egész nagy országot?

Ahogy a két gólya ott állt egymás mellett, bizonyára így beszélgettek:

— Öregem — szólt az asszony —, a viziliomnak fogytán a virága. — Az ura bólint erre a fejével csöndesen.

(Kürthy Hanna rajza)

— Mikor indulunk?

— Mikor az utolsó liliom is eltűnik.

— A gyerekek eléggé erősek?

— Megbírják.

Később sok-sok gólyát láttam a magasban. Odafenn kanyarogtak a falu fölött. Bizonyára a falura néztek alá, meg a vidékre, aztán elszálltak a messzeségbe.

DOMINÓLOGIA

A dominókövek bizonyos logikai sorrendben követik egymást. Figyeljétek meg e sorrendet és mondjátok meg, milyen kockának kellene a kérdőjeles kocka helyére kerülnie.

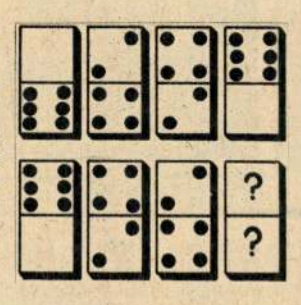

Megfejtés:
Lásd a rajzot

Kis terítő

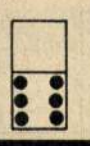

1. sor: 2 kettős csomó és 1 pikó váltakozik tizenkétszer.

2. sor: gyűrűk és pikóval díszített gyűrűs ívek váltakoznak.

Gyűrű: 6 kettős csomó, kapcsoljuk az 1. sor gyűrűjének egyik pikóját, 6 kettős csomó zárja a gyűrűt.

Gyűrűs ív: 10 kettős csomó után az alsó szállal gyűrűt készítünk 6 kettős csomó és 1 pikó után 2 kettős csomó és 1 pikó váltakozik ötször, majd 6 kettős csomóval zárjuk a külső gyűrűt. 10 kettős csomóval befejezzük az ívet, s a mintát körbe ismételjük. A következő belső gyűrűt az 1. sor harmadik pikójához kapcsoljuk, tehát 2 ilyen gyűrű között az 1. soron 1 szabad pikó marad. A csillagokat a külső gyűrűk pikóinál a kép szerint kapcsoljuk.

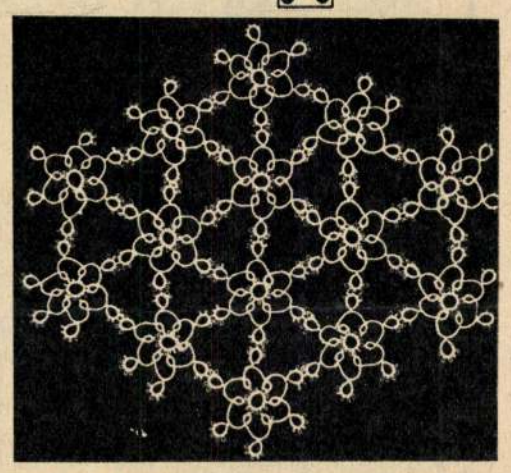

Receptek

UJHÁZY-TYÚKLEVES. Egy tyúkot négy részre feldarabolunk és mosás után feltesszük főni másfél liter vízbe, kis sóval. Ha felforrt, 20 deka vegyes leveszöldséget, egy kis fej hagymát, néhány szem egész borsot és gyömbért, egy kis vászonruhába teszünk és jól kifőzzük a levesben. A levest addig főzzük, amíg a tyúk megpuhul. Akkor kivesszük a fűszerzsákot, s csak a zöldséget hagyjuk a levesben. Finom tojásos metéltet főzünk bele, személyenként 2—3 dekát. Tésztával, hússal, zöldséggel együtt adjuk fel a levest. A hús mellé kísérőnek jól ízesített paradicsommártást adhatunk vagy ecetestormát.

PIRÍTOTT MÁJSZELETEK. Hozzávalók: 50—60 deka máj, 12 deka főtt sonkaszalonna, 2—3 deka liszt, 5 deka zsír, 1 evőkanál paradicsom, 1 csipetnyi majoránna, pecsenyelé és só. — A vékony borjúmájszeleteket gazdagon megtűzdeljük sonkaszalonnával, lisztbe mártjuk és kisujjnyi forró zsírban mindkét oldalán két—két percig pirítjuk. A májnak nem szabad kisujj vastagságnál vékonyabbnak lennie. Zsírjába egy kis majorannát, pici paradicsomot öntünk, jól lepirítjuk, pecsenyelével felereszt jük és ezt a májra öntjük. Idénysalátával, vajasburgonyával tálaljuk.

BÉLSZÍNSZELETEK LIBAMÁJPÜRÉVEL. Hozzávalók: 14—16 dekás bélszínszeletek, 16—20 deka libamáj, só, törött bors, reszelt szerecsendió, 5 deka szárnyaszsír, 5 deka olaj, 5 deka sertészsír, 2 evőkanálnyi tejszín. Személyenként a bélszínszelet nagyságának megfelelő, zsírban pirított, pogácsaszaggatóval kiszúrt ujjnyi vastag kenyérszeletek. — A libamájat lesütjük és szitán áttörjük. Összekeverjük egy kis reszelt szerecsendióval és sóval. Zsírjával együtt hozzáadjuk a tejszínt és jó erősen kikeverjük. A hússzeleteket forró olajban, mindkét oldalán megsütjük, feltesszük a pirított kenyérszeletekre, melyeket a májpürével megkentünk. A szeletek tetejét nyomózsák segítségével a májpüréből díszíthetjük. Zsírban sült burgonyát, spenót-pudingot adhatunk mellé.

PARADICSOMOS BORJÚSZELET. Hozzávalók: 4 db 14—16 dekás borjúszelet, 6 deka zsír, egy kis liszt, só és 6 deci paradicsom. — A megtisztított és megveregetett szeleteket megsózzuk, lisztbe mártjuk és 6 deka zsírban mindkét oldalán hirtelen megsütjük, majd lábosba tesszük. Zsírjába 2 deka lisztet pirítunk, a paradicsommal felereszt jük, s a kisütött szeletekre öntjük. Egy kis sóval, cukorral, pici törött borssal ízesítjük és lassú forrással puhára főzzük benne a szeleteket. Vajas galuskát vagy metéltet adunk mellé.

APRÓ KIFLIK. Hozzávalók: 20 deka vaj, 20 deka áttört tehéntúró, 25 deka liszt, 2 deka cukor, csipet só, 3 cl rum, 3 tojássárgája, 10 deka őrölt mandula, 40 deka kemény lekvár, 1 gramm sütőpor, 10 deka vaníliás cukor. — A vajat a liszttel, túróval, cukorral, sóval, sütőporral, rummal és a tojások sárgájával összeállítjuk. Nyújtjuk, téglalap alakúra hajtjuk és 15 percig pihenni hagyjuk. Ezt háromszor ismételjük. Kinyújtjuk, de a nyújtáshoz csak kevés lisztet használjunk. 20 téglalapra vágjuk, a közepén lekvárral töltjük, összehajtjuk, begörbítjük kifliformára, tojásfehérjével bekenjük, vágott mandulával beszórjuk és forró sütőben sütjük. Ha kisült, vaníliás cukorral meghintjük.

AL

Immár ötven éve menetel „a halottak élén." A ma Magyarországa rá emlékezik. Napilapok hasábjain ragyog a neve, még élő kortársak tekintenek vissza csatáira, folyóiratok értékelik örökségét. De ettől a mostani emlékezéstől távol van minden kincstári, szoborszerű merevség. Nem muszáj-ünnepség ez, inkább lelkiismeretvizsgálat, hogyan él Ady „az ifjú szívekben," s ha nem eléggé, mi ennek az oka; miként hat, ha mindjárt áttételesen is, forradalmi hite, szelleme,

ADY ENDRE:

Üljön törvényt, Werbőczi

SZENDE PÁLNAK KÜLDÖM

Már magasról nézvést
Megvolna az ország.
Werbőczi-utódok
Foldozzák, toldozzák.
A Föld nem tud futni,
Csak a Földnek népe
S ezer Kinizsi sem
Térülhet elébe.

Nagy az idegen Föld,
Sokasul az útja,
Tegnap csatatér volt
S ma puszta a Puszta:
Éhes magyaroknak
Nem futja a kedvük,
Míg az igazukat
Tán kiverekedjük.

Verekedés közben,
Hajh, ürül a korcsma.
Menekül az ínség
Szökve, bukdácsolva.
Bécsben a korcsmáros
Tán még nem is sejti,
Vagy ha tán sejti is,
Könnyen elfelejti.

Éles a hajósip,
Hallja baj-tetőzve
Zselénszky gulyása,
Tisza urak csősze.
Hívogatja a síp,
Nyomor eldobolja:
Úgy elfogy a magyar,
Mintha nem lett volna.

Elmegy a kútágas,
Marad csak a kútja,
Meg híres Werbőczi
Úri pereputtya.
Árvult kastély gondját
Kóbor kutya őrzi,
Hivasd a törvénybe,
Ha tudod, Werbőczi.

Ferenczy Béni ra

Fábry Zoltá

„Újb

... Az előbb
és minden időbe
háború és emb
Mindig őr volt
Ady háborús
egyik csúcspont
lalni és továbba
lehámlik, minir
Ady a háború
nyilatkoztatott
töltete örök —
lesznek, embert
erkölcsi realizm
Ady minden
len irányult, ak
Rémet". És az
háború után és
mennyivel tuda
te a világon. C
dennél termész
vetkező áldozat
lusok készítik
Az ember az
vánvaló a háb
Ady-formátum
feledtetik. Miér
legnagyobb hát
se a háborúról!
folyamatosságát
numszigetelés.
És a háború
tos hivőjét, szer
azért adott ann
Itt és így teljes
divat."
Az öröklők fe

ADY ENDRE: Az Eszt

Esztrai Istvánt kiszöktették, ami könnyen is ment, mert a kántai bérlő, aki Bécsig hajtatta a marháit, mindig több hajcsárt szegődtetett, mint amennyi kellett. Így szaladt ki Magyarországból ez a félig oláh, félig magyar, derék Esztrai István s indult el a nagy, a titkos, a kincses Amerikába.

Sokan követték vágyban és gondolatban a bátor Esztrait, aki úgy hagyta otthon feleségét és két gyermekét, hogy hozni fogja a vagyont, amely hiányos volt.

— Édes apám Amerikában gyűjti a sok pénzt — mesélte az idősebb gyermek, a fiú —, de ha hazajön, akkor majd, meglássátok, én is bátrabb leszek, — mert gyáva fiú volt.

Mert a fiú, az idősebb gyermek, a fiatalabb Esztrai, nem is hallott más szépet és kívánatosat, mint az ekkor még mesebeli Amerikát.

A Szilágyságban történt pedig ez, ahol az embereknek sok nyugtalanságra nem volt okuk s a nyomorúság sem tiporta túlságosan őket. De h képpen is lehet. Né hető, jóságos földeke kóbor útra keltek.

Az ifjabb Esztrai leni, hogy ki és mi v kából egyre gyérebb s az ifjabb Esztrai Ist messze távozott apj megváltást: elment e mesternek.

Fölbomlott a kis te atya otthon hagyott. húga is nőtt, akit fé S valahogyan a falun nővérnek és a város bizodalmas fiúnak s találkoztak.

Már az ifjabb Es volt, saját műhelyébe dolgozott és keresett. a másik gyermek, E bátyja jóvoltából. S a vetkezett, hogy az i podván, csinált egy s

~~Gallé Tibor~~

Glatz 6.

Míg Glatz Oszkár a földdel, a reális valósággal él meleg barátságban, Gallé Tibor könnyed lirai átélésű mondanivalókat közöl. Pasztellképeinek nem is ad elnevezést, annyira csak lirai hangulatmegnyilvánulásoknak szánta őket. A pasztelleket színes papírokra veti a témának megfelelően, a téli hajnalt rózsaszínű, a ködös párákat világoskék, az utcasarkot, városrészeket, kikötőt szürke vagy drapp alapra rajzolja, így takarékoskodik az eszközökkel s biztosítja a látomás egységét. A színfoltokat sem egész terjedelmükben szabja ki, csak sejtteti inkább néhány erőteljes impulzussal. Tudatosan csökkenti le a realitást, hogy artisztikus hatást érjen el, ami sikerül is neki. A magastetejű, összebujó felvidéki házakat, a szentendrei utcasarkok szögleteit, a trieszti tengerpartot azonban nevük elhallgatása ellenére is fel lehet ismerni a képeken, ami egyáltalában nem válik a művészi teljesítmény rovására. Képei kifinomult látású festőt mutatnak.

*

Koll. Kiáll. a Műbarátban 1942. márc.

R. Sz. J. Kiállítások. Uj Magyarság. 1942. márc. 15.

Glatz Oszkár

l. Bécsm. Mus. Évk.

VII. 198. l.

...ntoé 1895: VIII. 8-án 4000 lírán
...n 1895: X. 24-én (279/95). L. az

1356.

Pietro da Messina Élt a XV. sz

Jézus ~~[illegible]~~ osz

~~[illegible]~~

Jézust abban
oszlophoz kö
már megk
cseppek ~~[illegible]~~ va
döke, bajusz
hogy fogain
melynek ve
a kesek oszlop
MESSANEVS.

~~[illegible]~~
tett 189...
Ara

Oliché

4645
387
32515
3716 0
13935
17976 15

4635
1612
~~1598~~

1390
4635
2781 0
4635
7476255
17977
92739
929 ~~70~~
185639

4645
2
9290

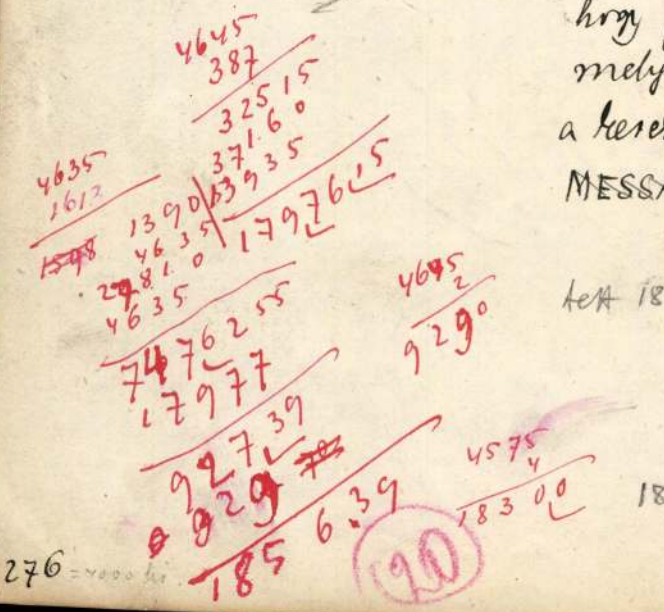

4575
4
18300

1899. III

276 = 4000 ki

90

június 20-iki 364. számú, kiváló archaeológiai, ELSŐ FEJEZET.

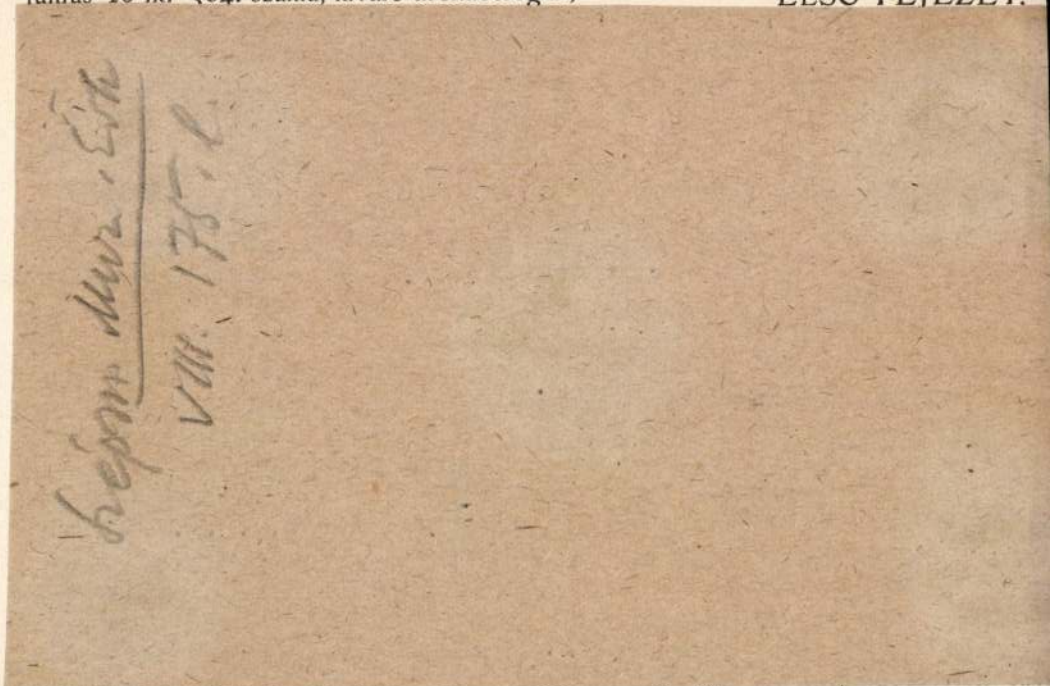

okkal bástyázza körül a védelmére
rgyakat. Igen valószínű, hogy csök-
a műemlékeket fotografálók és a
soló olaszok és idegenek tömege:
ában véve nem lesz baj; másrészt
isa esete és az ahhoz hasonló és
lévő esetek megmutatták, hogy a
g sohasem árt. Áll ez különösen
gra nézve, ahol a műtárgyak nagy
ránylag könnyű hozzáférhetősége,
amerikai dollárkirályok csengő
olytán önként kínálkozik az alka-
fanatikus művészeti érzékre való,
ppen korrekt cselekedetek végez-

ingó és ingatlan dolgok fenntartá-
kszerű kezeléséről aránylag köny-
oskodhatik az állam: hisz azok
n vannak.
számtalan jogi személy és magán-
zik, a kinek az államon kívül szín-
nénye van. Az ezekben létező mű-
muknál és igen gyakran művészeti

rülőket.

Ama dolgokon kívül, melyekről tudomásunk van, mert láthatók, számtalan dolog létezik, amely a föld gyomrában rejtőzik még és amely előbb-utóbb véletlenül vagy rendszeres kutatás folytán láthatóvá válik majd. Ezekre nézve is biztosít magának jogot az állam, kimondva, hogy az archaeologiai talajréteg államtulajdon. Az ásatások mind állami felügyelet alatt vannak. Az ásatási tervek bemutatandók a felügyelőségnek. A felügyelők felelősek a hatáskörükhöz tartozó területén eszközölt ásatások megfelelő lebonyolításáért.

Az állam területén létező ingók védelme csak akkor teljes, ha azok kivitele is szabályozva van. Ezt teszi a szabályzat második része, amely a kivitel szempontjából a műtárgyak két csoportját különbözteti meg. Az első csoportot ama dolgok képezik, amelyek kiviteléhez kiviteli engedély szükséges; a másodikhoz azok tartoznak, amelyeknek kiviteléhez pusztán a «nincs kiviteli akadály»-ról szóló igazolvány elegendő. Ezek az

Glatz Oskár

vod
Szok Nagy 6.

...müvek.

...z. 2. f.

...4.

...a kis Sz. Jánossal,

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

Firenze.

MESTER

1442-97.

Benedetto da Maiano.

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

Glatz Oszkár

Cehbelich jub. tárlata

Szinházi Élet

1934. 6. 27

Glatz Oszkár:
Templomban

1369. *Székely Ferenc*

Sima karimájú plaque
ülve és szembe nézve van á
dig a belvárosi takarékpén
alsó sarkokban a Takarék
A vezérigazgatónak, ki jo
hátrafésült haja és bajusza
tözete : ing álló gallérral,
magas mellény és egyelejű
»SZÉKELY. FERENCZ. M. KIR
ROSI. TAKARÉKPÉNZTÁR. R.
oldalt balról : »SZIRMAI«.

Bronz, méretei 8·5 : 8·5
30 K. — A művész ajándéka
— Átvétetett az 1911 novembe
augusztus 5-iki 147546–911 k
1912 szeptember 18-án (1803–
czius 15-én (465–913).

Stabat mater

Paloznak, március 13. *Száz éve lesz annak, hogy az újabb magyar zenei generáció nagy nevelője: Hans Koessler, ez a kedves, nagytudású és nagyszakállú öregúr, tipikus képviselője bajuvár hazájának, megszületett. Bajor kantortanító családból származott s olyan muzikális férfi volt, aki állandóan a magasabb zenei szférákban élt. Tanár, zeneszerző, operaíró és főleg zenei nevelő volt, akinek keze alól a mi kiválóságaink: Toldi László, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Dohnányi Ernő, Kálmán Imre, stb. kerültek ki s akikről ő, bár a fiúk akkor még csak gimnazisták voltak, előre megmondta, hogy nagy zenészekké válnak. Igaza lett.*

Koessler Lisztnek és Brahmsnak barátja volt. Ez sok mindent megmagyaráz. Őt Apponyi fedezte fel s hívta meg a mi zenei főiskolánkra. Hűséggel kitartott mellettünk s a világháború, Károlyi-forradalom és kommunistalázadás idején is ittmaradt közöttünk, amíg el nem tanácsolták, aztán bajor földön nyomorgott, de sohasem panaszkodott. Az első nemzetgyűlés idején visszahívták, rövid ideig még működött, de aztán betegeskedni kezdett s nyugdíjaztatását kérte. Ekkor visszavonult szülőföldjére, magával vivén tanítványainak háláját és szeretetét. Sajnos, csak rövid ideig élvezhette nyugdíját, mert betegsége miatt jobb lábát leamputálták és pár nappal a sikeres operáció után meghalt.

A fővárosban nagyon sokan ismerték. Hetenkint egyszer, csütörtökön, először a régi Blumenstöcklibe, majd pedig a volt Londonba járt sörözni és vacsorálni azzal a társasággal együtt, amelyben a régi ferencjózsefi világnak sok ismert szellemi kiválósága volt együtt. Írók, tudósok, professzorok, politikusok, katonák, bírák gyülekezete volt az, amelyben Hans Koessler, Corzan Avendano Gábor, Bömches Gyula kúriai tanácselnök, Schwicker Henrik professzor, Endrődy Sándor, Rebrascha altábornagy, Demeczky Mihály, Szavkay Ede, László Mihály, Hollaky Imre és Schmidt Károly országgyűlési képviselők, Lindner Gusztáv, Novák apátplébános, Porzsolt Kálmán, Murai Károly, Benedek Elek, Heinrich Gusztáv, Láni Albert bankigazgató, Landgraf Lőrinc főtörzsorvos, Madách, Arany és Petőfi kitűnő német fordítója és még számos magyar szellemi kiválóság fordult meg az öreg Dökker Ferenc jó konyháját s kitűnő balatonmelléki borait dicsérő Londonban.

Egyik esztendő húsvételőtti idejében, nagyböjt vége felé, a társaságot meghívta borfejtésre alsóörsi pincéjéhez László Mihály, ahol néhány kedves napot töltöttek el a ragyogó tavaszias időben. Hans Koessler igen jól érezte magát és esténkint zongorához ült, ahol mesteri játékával gyönyörködtette a társaságot. Nagyhét szerdáján átkocsiztak a paloznaki szőlőbe is, de előbb betértek az ottani templomba, ahol éppen a mise folyt és az öreg kántor nyekergette az orgonát. Persze, akiben zenei érzés volt, az csak kínszenvedéssel hallgatta ezt a muzikális állatkínzást. Az öreg Koessler befogta a füleit s aztán odaszólt nekem: »Führen Sie mich zur Orgel!« Felvezettem a kórusra, mire se szó, se beszéd, az öregúr odaszólt a kántornak, aki a csopaki évjáratokat már jobban imerte, mint a kótákat: »Weg da!« Az ugyan nem értett németül, de Koessler parancsoló gesztusának hatása alatt kilépett az orgonapadból. Helyét azonnal Koessler foglalta el.

Nyomban áhitatos művészi zene szállott az ég felé. Ekkor énekelte a jóhangú plébános, Szkladányi József kanonok úr, hogy: »et ne nos inducas in tentationem...«, mire Koessler responseált: »sed libera nos a malo!« Erre az ismeretlen hangra a plébános is felfigyelt, nem tudván mire magyarázni a hirtelen változást. De még nagyobb lett a csodálkozása, amikor áldozás után Koessler művészi virtuozitással rázendített a »Stabat mater« örökszépségű melódiájára, amit pap és hívők lélegzetvisszafojtva, áhitatosan hallgattak végig, magam is közöttük. Ezt a paloznakiak sohasem felejtették el.

Most jutott eszembe ez a történet, amikor értesületem, hogy a jó Hans Koessler centenáriuma közeledik és a Stabat mater jámbor és szentéletű szerzőjének, a VIII. Bonifácius ellen lázadt Jacopone du Todi ferencrendi szerzetesnek, a XIII. század egyik legnagyobb szellemének, 700 éves jubileumára készülnek Rómában.

L. Z.

A tangóharmonika kiváló szakemberei és óriási választék **Sternberg** hangszergyárban, Rákóczi-út 60.

Három angol repülőgép bombákkal és gépfegyvertűzzel megtámadott egy török várost

Ankara, március 17. *(NST)* **Mint hivatalosan közlik, vasárnap ismeretlen nemzetiségű repülőgépek légitámadást intéztek egy török város ellen. Az erről kiadott hivatalos jelentés így szól:**

— Március 15-én három ismeretlen nemzetiségű repülőgép repülte át Milas városát Délnyugat-Anatóliában. A repülőgépek először világító rakétákat lőttek ki, majd 12 bombát dobtak a városra és gépfegyvertűzzel is megtámadták a várost. Néhány ház megrongálódott, 2 ember meghalt, 1 pedig megsebesült.

Az éjszakai légitámadást minden bizonnyal angol repülőgépek hajthatták végre, amelyek Cyprus szigetéről indultak támadásra.

Adanai jelentés szerint szovjet csapatok az Urmia-tóhoz tartó előrenyomulásuk során délnyugati irányban a török határ mentén haladtak előre és már megérkeztek Mosul vidékére. Ugyanebből a forrásból közlik, hogy a Szovjet meg akarja szállni Irán egész nyugati részét.

A szovjet-fronton visszatértek a nagy hidegek

Berlin, március 17

(A Pest berlini szerkesztőségének telefonjelentése)

A hivatalos katonai magyarázók a keleti front általános hadihelyzetéről szólva, újabban most már nemcsak azt hangsúlyozzák, hogy a szovjet támadások a mult héthez képest erőben megnövekedtek és nagyobb területekre terjednek ki, hanem rámutatnak arra is, hogy a támadások és elhárításuk szempontjából egyaránt számottevő tényező a kemény hideg időjárás visszatérte. A hétfői hadijelentés a keleti front egy részére vonatkozóan megállapította, hogy napok óta heves hóviharok dühöngenek. A katonai magyarázók ehhez a megállapításhoz hozzáfűzték, hogy a keleti fronton általában újra kedvezőtlenre fordult az időjárási helyzet és a középső frontszakaszon a hőmérséklet mínusz 35 fokra, az északi szakaszon pedig helyenként mínusz 45 fokra süllyedt.

Az időjárási helyzetben beállott változás a legjobban a Krim-félszigeten érezhető, ahol az elmult két hét tavaszias időjárása után egyszerre mínusz 25 fokos fagy állt be. Ez a körülmény teljesen szokatlan Dél-Oroszországban, mert máskor a mostanihoz hasonló időszakban legalább is a tengerpart mentén már megkezdődött a tavasz.

Ezek a körülmények újra emlékezetbe idézik Hitler vasárnapi beszédének azt a megjegyzését, hogy Közép- és Kelet-Európa 140 év óta nem élt meg ilyen kemény telet, de ugyanakkor kiemelik a német csapatoknak a szovjet támadások elhárításában elért sikereit, amelyek közül a véderőfőparancsnokság tegnap a kercsi félszigeten visszavert támadások nagy teljesítményeit hangsúlyozta.

Otto von Heydebreck

Sztalin és Tél tábornok csodája nem következett be

Berlin, március 17. A Német Távirati Iroda Krause alezredes tolláből a következő heti katonai összefoglaló jelentést közli: Londonban csodákat vártak Sztalintól és Tél tábornoktól, Oroszország történelmi segítőtársától. De alaposan és keservesen csalódtak. Remény nélkül szemlélik most már Sztalinnak még mindig rendíthetetlen erőlködését, amellyel be akarja váltani ígéretét és napoleoni sorsra akarja juttatni a német hadsereget. De a német katonák megrendíthetetlen hőssége következtében az elmult héten is valamennyi kísérlete meghiusult. A bolsevisták óriási emberveszteségeiről hű képet alkothatunk magunknak az ellenség elvesztett és tönkretett harckocsijainak száma alapján, a véderőfőparancsnokság jelentése szerint ez február 24-e óta nem kevesebb, mint 457-re rúg. Elfonnyadtak már azok az előlegezett babérkoszorúk, amelyekkel Churchill négy hónappal ezelőtt Sztalin téli hadjáratát üdvözölte.

A japán hadszíntéren Új-Guinea szigetén március 10.-én végrehajtott partraszállással bezárult az a kör, amely északról Ausztrália köré feszül és a japánok kiinduló támaszpontokat biztosítottak vele maguknak további távolabbi céljaik eléréséhez. Ausztrália azonban egyre inkább függő viszonyba került az Egyesült Államokkal. Anglia hatalma tehát egyelőre Kalkuttánál és Colombónál végződik.

A német haditengerészet és német légierő fáradhatatlanul működik, hogy az angol—amerikai hadvezetést életidegén, azoz tengeri összeköttetésein és hajóterében sujtsa. A véderőfőparancsnokságnak az elmult hét folyamán kiadott jelentései hű képet adnak ennek a hadvezetésnek nagykiterjedéséről és sikeréről.

Az Északi Jeges-tenger keleti részén, a Medve-szigetnél egy német romboló elsüllyesztett egy szovjet kereskedelmi hajót, Afrika nyugati partjainál pedig német tengeralattjárók a tenger fenekére küldtek négy ellenséges kereskedelmi hajót, összesen 27.000 tonna ürtartalommal. A Csatornán német gyorsnaszádok egy biztosított hajókaravánból elsüllyesztettek két gőzöst. A legnagyobb sikert azonban ismét az amerikai vizeken harcoló német tengeralattjárók érték el: 17 kereskedelmi hajó, több mint 100.000 tonna ürtartalommal volt a zsákmányuk.

Az első nappali légiriadó a mult nyár óta Londonban

Stockholm, március 17. *(Stefani)* **Mint Londonból jelentik, az angol főváros hétfőn élte át az első nappali légiriadót a mult nyár óta. Az angol jelentés szerint egy magános ellenséges repülőgép áttörte a parti légvédelmi övezetet és elérte London város területét. A hajnali légiriadó hosszabb ideig tartott.**

Litvinov beismerte a szovjet téli kudarcát

Amsterdam, március 17. *(MTI)* **Halifax washingtoni angol nagykövet egy díszvacsorán tegnap este kijelentette hogy ez a tavasz és nyár bizonyára olyan próbára teszi majd »a világon minden szabad embernek« bátorságát és kitartását, hogy összehasonlíthatjuk 1918 legkomorabb napjaival. Az egyesült nemzetek még mindig a rendelkezésre álló eszközök mértéke szerint kénytelenek korlátozni tervüket. A működvelő hadvezérek tanácsai helyett a legjobb adományok: a jóakarat, az áldozatkészség és a bizalom.**

Halifax után Litvinov szovjet nagykövet azt követelte, hogy a szövetségesek cselekvőbben vegyenek részt a háborúban még akkor is, ha ez kockázattal jár, hiszen talán nagyobb a kockázat, ha várnak és egyik alkalmat a másik után szalasztják el. Az idő álnok szövetséges, amely mind a két tábor érdekét kész szolgálni. Beismerte, hogy a Szovjet téli előretörése nem volt nagyszabású. Kívánatos volna, »ha a német csapatokat más irányú elterelő hadműveletek szétforgácsolnák, illetőleg gyengítenék«.

A szabolcsi magyar

Kállay Miklós miniszterelnökké történt kinevezése szűkebb hazájában, Szabolcs vármegyében különösen nagy örömet keltett. A *Nyirvidék Szabolcsi Hirlap* vezércikkében többek között a következőket írja: »A hagyományok szentségének vallója, de *a korszellem szerint való haladás bátor küzdője* az új miniszterelnök. Erős, biztos, emberismeretben csalhatatlan, a becsületes, tiszta közéleti morál hitvalló követelésében Grál lovagként küzdő, a keresztény magyar célokat a vallásos lélek istenélményének mélységeiből fakadó tisztánlátásával szolgáló magyar és európéer állott személyében a magyar ügyek élére. Bessenyei huszárosan magyar és mélyen kulturáltan európai életformája szabja meg cselekvéseinek ütemét és lelkiségét.« Büszkén állapítja meg a lap, hogy *Kállay* Miklós közéleti pályafutása Szabolcs megyében indult el. Idézi a fiatal magyar jogász emlékét, amint a forradalmak után a megye élén programot ad, olyan programot, amely *a szegedi gondolat, a keresztény magyar gondolat megszólaltatása és az igazi jobboldaliság ragyogó, szabatosan megfogalmazott hitvallása.* Kállay Miklós az ősi magyar család sarja az örök magyarság gondolatának és a magyar föld és nép szeretetének hirdetője.

A bolgár hadügyminiszter Thráciában

Szófia, március 17. *(NST)* **Daszkalov bolgár hadügyminiszter és Popov külügyminiszter Thráciába utazott. A két miniszter hétfőn Serez városában megbeszélést folytatott a tartományi kormányzóval és munkatársaival.**

Palesztina légvédelme

Adana, március 17. *(Német Távirati Iroda.)* **A palesztinai hatóságok léggömbzárat létesítettek Haifa városa körül a légitámadások ellen. Londonból tűzoltócsoport érkezett Haifába, amely különösen szakképzett a gyujtóbombák eloltásában. Palesztina valamennyi városában általános légoltalmi tanfolyamokat nyitottak meg a lakosság számára.**

Reinhardt és Schmidt — vezérezredesek

Berlin, március 17. *(Német Távirati Iroda.)* **A Führer Reinhardt és Schmidt páncélos tábornokokat vezérezredesekké léptette elő. Reinhardt és Schmidt vezérezredesek azoknak a hadseregeknek főparancsnokai, amelyek a tél folyamán súlyos elhárító csatákban különösképpen kitüntették magukat.**

Szebasztopoli szovjet-kudarc

Berlin, március 17. **Mint a Német Távirati Iroda értesül, az ellenség a szebasztopoli bekerítő arcvonalon március 14.-én a kora hajnali órákban erősebb tüzérségi előkészítés után ismét támadásra indult. A támadások, amelyek két német hadosztály arcvonalszakasza ellen irányultak, a tüzérség és a gyalogság nehéz fegyvereinek összpontosított tüzében még a német fővonalak előtt kudarcba fulladtak s az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett.** *(MTI)*

A szerb nacionalista Petrics meggyilkolása

Belgrád, március 17. Az egész szerb főváros osztatlan részvéte mellett hétfőn temették el nagy gyászpompával az egyik legnacionalistább érzelmű szenátort, Dragoljub *Petricset*. Petrics a legengesztelhetetlenebb ellensége volt a ma Szerbia belsejében, hegységeiben és erdeiben dúló, szabadon csapongó kommunista szellemnek. Petrics szenátort e magatartása miatt több ízben megfenyegették a sötét földalatti elemek és kilátásba helyezték, hogy eltesznek lábaról, ha nem változtatja meg velük szemben a magatartását. Petrics ennek ellenére rendületlenül kitartott a hivatalos belgrádi álláspont mellett, sőt több ízben exponálta is magát meggyőződése mellett. A sötét fenyegetések eredményeképpen *három nappal ezelőtt Belgrád utcáján kommunista merénylők kioltották életét.* (Bud. Tud.)

Eger m. város Idegenforgalmi Hivatala
Sikfőkúton, a város tulajdonát képező nyaralótelepen
gyermeknyaraltatást vállal
mindkét nemhez tartozók részére, teljesen elkülönített épületekben. Állandó orvosi és tanári felügyelet. Részletes felvilágosítást nyujt Idegenforgalmi Hivatal, Eger.

LOSPORT

A formaváltozásokat és az előrefogadások nehézségeit panaszolja a közönség

Nap-nap után érkeznek be szerkesztőségünkbe panaszos levelek, amelyek közül ismét leközlünk egyet:

Igen tisztelt Szerkesztő Úr! Az ügetőpályán megszokott feltűnő formaváltozások továbbra sem csökkennek. Ez a mai nehéz helyzetben sokkal jobban sujtja a fogadó kisembereket. De az utóbbi idők érdekes hajtásaiból külön fejezet illeti a *Raymer—Wiltshire-hajtásokat.* Ez a két angol hajtó olyan versenyeket produkál, hogy nemkívánatos következtetéseket lehet levonni belőlük. Ebben az évben öt alkalommal a kimondott nagy favoritokat hajtó *Wiltshire*-t minden egyes esetben legjobb barátja és honfitársa, *Raymer* verte meg.

Három alkalommal oly »érdekes, erélytelen« hajtással, hogy ezt az összes szaklapok, valamint a napilapok is felemlítették. Kissé furcsának tartom, hogy Európa egyik legkiválóbb hajtója, *Wiltshire*, éppen akkor hajt mindig erélytelenül, amikor *Raymer* kerül melléje. Az is érdekes, hogyha viszont *Raymer* a favorit, akkor *Wiltshire* nyer.

Fel kell még említenem a *fogadóirodák magatartását* is. 1942 február 21.-én a következő előrefogadást irattam be: Ildikó, Merga, Kamarás, Csóri. Ebben a halmozott előrefogadásban Kamarást csak 1.2-re írták be. Ekkor még több, mint ötven ló maradt állva a Millenniumi díjban. *Lehetetlen állapot, hogy három hónappal a versenyek előtt már csak 1.2-re adnak helyre egy lovat.* A közönség kénytelen a fogadóirodák kénye-kedve szerint fogadást kötni. Nagyon szükséges lenne, ha a *Lovaregylet* utasítaná a fogadóirodákat arra, hogy mindaddig kötelesek a lovakat helyre 1.2.3.-ra adni, amíg a nevezések száma a hetet meghaladja. Hiszen az előrefogadásoknak 90 százaléka már a beírás pillanatában elvész és így nem tartom humánusnak még ezzel is megnehezíteni a közönség helyzetét.

A köz érdekében kérném soraim közlését és vagyok kiváló tisztelettel *Szabolcsy* Gyula magántisztviselő.

Glatz Oszkár képei, Gallé Tibor rajzai

A *Műbarát* helyiségében vasárnap nyilt meg *Glatz* Oszkár retrospektív kiállítása, amelynek szemelvényes anyaga a kiváló festőművész négy-évtizedes, gazdag termésből ad jellemző ízelítőt. A naturalista előadásmód legjelentősebb, máig is töretlen frisseséggel dolgozó magyar mestere ezúttal a Glatz-család birtokában levő művei javát mutatja be (ezért nincs eladó kép a válogatott gyüjteményben), köztük olyan ismert, muzeális értékű darabokat, mint a *Libapásztorok, Lovak, Magvető, Kukoricaszárvágás, Sokác paraszt, Birkanyírás, Szilvamagfejtés, Harisnyát kötő lány, Kövező gyermekek, Templomban, Szappanbuborék* és *Anya gyermekével.*

Nagyjából három csoportra tagozódik a felsorakoztatott anyag. A sötétebb színekben tartott, jórészt életképszerűen beállított figurálisok még az erősen rajzos formaképzésű »tiszta naturalizmust« képviselik, amelynek anyag-érzetető, pontosan részletező keménysége csak a nagybányai *plein air* szétszórt világításában oldódott fel. Az újabb alakos tájképek már sokkal levegősebbek, szerencsésen juttatják érvényre a művész kivilágosodott színskáláját, redukált, formaösszefoglaló, szélesebb folt-rakását és dekoratívság felé hajló törekvését is. A harmadik csoport reprezentatív darabjai a *neo-klasszicista* hatás nyugodt nagyvonalúságát, hűvös tárgyilagosságát és zárt szerkezeti rendjét tükrözik, anélkül azonban, hogy lényeges eltérést mutatnának Glatz állandó, híven megőrzött, vezető művészi elvétől: a mennél jellegzetesebben kifejező *valóságábrázolástól.*

Ugyanilyen következetesen vonul át mind a három stílus-változaton a témakör azonossága, a magyar tájszemléletben való elmerülés, a természet és a népélet őszinte szeretete, de főkép a népmuvészeti elemek kedvelése és kihangsúlyozása. Nemes konzervativizmussá érett, rég lehiggadt, rendkívül tudatos kulturált művészet a Glatz Oszkáré, minden megnyilatkozásában biztos alapokon nyugvó és rokonszenves. S ez a kis kiállítás is arról győz meg, hogy milyen jelentős helyet foglal el festészetünk újkori történetének Nagybányával kezdődő fejezetében.

A kiállítás másik résztvevője: *Gallé* Tibor — a posztimpresszionizmus neveltje és komoly képviselője — egy sorozat finom, érdekes és értékes, színes krétavázlatával adja újabb tanujelét **kiforrott** tehetségének.

—r—

SZINHÁZ ÉS FILM

Az 50 éves pécsi gyermekkórus első budapesti hangversenye

Pécs, március 17. Pécs kedvencei, a piros reverendás, fehér karinges gyermekénekesek március 23.-án adják első önálló hangversenyüket a Zeneakadémián. A Musica Sacra ifjú művelői nagy lelkesedéssel készülnek a budapesti bemutatkozásra, annál is inkább, mert a komoly zene kedvelői is nagy érdeklődéssel várják az éneklő gyermekkórust, amely a magyar egyházi zenének époly értéke, mint a római, regensburgi, lipcsei, vagy a bécsi ifjúsági kórus. Az éneklő pécsi ifjúság együttese több mint 50 éves. *Dulánszky* Nándor pécsi püspök *Liszt* Ferenc és *Trefort* Ágoston kultuszminiszter biztatására vezette be az elvilágiasodott egyházi zene helyett a gregorián kórust és a többszólamú egyházi éneket a pécsi dómban. Megbizására 1888-ban *Glatt* Ignác szervezte meg a kórust, amely 24 taggal 1891-ben mutatkozott be a dómban Ferenc József jelenlétében. Mohácson ugyanebben az évben Vilmos császár, a bajor trónörökös és a szász király hallgatta meg a gyermekkórust, amelyet jelenleg *Mayer* Ferenc igazgató vezet. A gyermekkórus énekesei külön internátusban végzik a középiskola alsóbb osztályait, jellemző a felkészültségükre, hogy ugyanazt a művet egy évben kétszer nem adják elő. A nyilvánosság előtt ritkán szerepelnek, most is a Cecilia Egyesület ismételt meghívására utaznak Budapestre.

HALÁLTÁNC

Negyedik hét a Forumban

Négy hét óta változatlan sikerrel játssza a Forum filmszínház Babay József idegen ötlet nyomán készült filmdrámáját, a Haláltánc-ot, amely az évad kiugró magyar filmsikerei közé tartozik. Egy különöséletű színész élete és halálos tragédiája köré fonódik a történet, amelynek drámai összeütközéseiben csaknem sorsok, családok és életek omlanak össze. A film detektivregényszerűen izgalmas, annak ellenére, hogy mindvégig megmarad az irodalmi színvonalon és kiváló szereplőgárda előadásában kerül bemutatásra. Somlay Artúr játssza a gazdag urat, akinek felesége és lánya körül történik a színész halálának legnagyobb bonyodalma. Lázár Mária a szépasszony, Uray Tivadar a csábító pózokban tetszelgő és végül tragikus szerencsétlenség áldozatává váló színész, Makláry Zoltán a pompás epizódszerep, az öltöztető szabó művésze. Külön eseménye a filmnek Goll Beának, a fiatal táncesillagnak szereplése, aki a haláltáncot adja elő a filmen. A Haláltánc negyedik hete fut a Forumban.

! ! !

NÉMETHY ELLA betegsége miatt ma este a Tristan és Isolda helyett a Falstaff kerül színre A. bérletben ½7 órai kezdettel.

! ! !

AZ EMSZO nagy díszhangversenyt rendezett vasárnap délután a Művelődés Házában, ahol Hajdu Anna a folyamerők zenekarának kíséretével óriási sikerrel énekelte Sebők László hirlapíró Irjatok című katonadalát, amelynek refrénjét a közönség is énekelte.

! ! !

BARÓTI GÉZA mond bevezetőt a második Társasági Matiné előtt, amelyet a Vöröskereszt javára vasárnap délelőtt ½11 órakor rendeznek a Fővárosi Operettszínházban Muráti Lili, Barabás Sári, Goll Bea, Ania Suli, Pethes Sándor, Latabár Kálmán, Dénes György, Madarász László és a Pécsi Öregdiákok felléptével.

! ! !

A PÓDIUM ÍRÓK KABARÉJA hétfőtől pénteken nem tart előadást, mert új műsorra készül, amelyet szombat este mutat be.

A Jud Süss hercege visszatér

Károly Jenő württembergi herceg emlékezetes szereplője marad a Jud Süss című óriási sikerű német filmnek. Ez a hatalmi mámorban, orgiákban tobzódó gyenge akaratú kis fejedelemségi uralkodó nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy Süss Oppenheimer és a nyomában özönlő gettóbeli zsidóság olyan fontos szerepet játszott Württemberg életében. Jud Süss hercegét annakidején Heinrich George alakította s most a kiváló művész ugyanennek a történelmi alaknak szerepében jelenik meg a filmvásznon a Tobis A forradalmár című nagy filmjében, amely Schiller küzdelmes ifjúkorával foglalkozik. A többi szerepet Horst Caspar, Lil Dagover, Hannelore Schroth, Friedrich Kayssler és Eugen Klöpfer játssza.

Ha áll a bál

75

Szerdán érkezik el harmadik jubileumához a Komédia Orfeumban rendkívüli sikert aratott a *Ha áll a bál.* A Komédia a nagy siker ellenére is kénytelen az utolsó tíz előadást meghirdetni, mert a korábban szerződtetett külföldi artistaszámai az új műsor bemutatójára kényszerítik. Március végén új műsort mutat be a Komédia.

SZÁZ PIROS RÓZSA filmen

A Fővárosi Operettszínház mutatta be január első felében De Fries Károly és Kovách Kálmán Száz piros rózsa című operettjét, amely azóta több mint 75 előadást ért meg és az evad egyik legnagyobb sikerévé vált. Az operett szövegkönyvét és muzsikáját egy filmgyártó cég kötötte le s a nyár folyamán filmet készítenek a Száz piros rózsá-ból, amely a Fővárosi Operettszínház készülő bemutatója miatt utolsó hetét futja Honthy Hannával, Barabás Sárival, Fejes Terivel, Raffay Blankával, Latabár Árpáddal, Solthy Györggyel, Madarász Lászlóval és Ignáth Gyulával a főszerepekben.

Fedák Sári négy kislánya

A közönség hozzászokott már, hogy minden évben kap egy Fedák-operettet, amelyet Szilágyi László ír egyenesen Fedák egyéniségére. Ebben az évben is az Uj Magyar Színház mutatja be a romantikus nagyoperettet Vén diófa címmel. Fedák Sárinak négy leánya van az operettben: Simor Erzsi, Hidvéghy Vali, Kollár Lívia és Fónay Márta. Zsazsa a négy lányával vesződik, kalauzolja őket a szerelem útvesztőjében, amíg maga is megtalálja ifjúkori szíveválasztottját, a szomszéd étterem tulajdonosának személyében. Az ujdonság többi főszerepét Turay Ida, Földényi László, Bilicsi Tivadar, Perényi László, Pethes Ferenc, Juhász József, Nagyajtay György játssza Tihanyi Vilmos rendezésében.

MAGDOLNA

A Radius szerdai díszbemutatója

Szerdán este ¾10-kor díszelőadás keretében mutatja be a Radius *Harsányi* Zsolt *Magdolna* című regényének filmváltozatát *Lázár* Máriával a címszerepben. A film közel 30 esztendő történetét mondja el, megrajzolva a magyar középosztály életét 1914-től napjainkig. *Lázár* Mária mellett *Somlay* Artúr, *Turay* Ida, *Árpád* Margit, *Lehotay* Árpád, *Petrovics* Szvetiszláv, *Rácz* Vali, *Bilicsi* Tivadar, *Somogyi* Nusi, *Kamarás* Gyula, *Vágóné* Margit, *Sárdy* János, vitéz *Benkő* Gyula és *Puskás* Tibor játszik vezetőszerepet a filmben, amelyet *Nádasdy* Kálmán rendez.

SOPRON ÉS KOLOZSVÁR után március 27-én a magyar rádió egy teljes napját szenteli Kassának, a nagyságos fejedelem városának. Ellátogat a mikrofon Rákóczi sirjához, a múzeumba, déli harangszóra az Orbán-toronyba és ezen a napon megszólal a mikrofonban Kassa iró-szülöttje, Márai Sándor is.

A mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat, V Ü = Vasárnap és ünnepnap, M = Matiné

ADMIRÁL (353—707): **Életre ítéltek.** (Naponta: 11 ½2 ¼4 ½6 ⅛8 ½10.) — **ALKOTÁS** (355—374): **Bob herceg.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10 órakor; V Ü ¼2 órakor is.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Életre ítéltek.** — **ANDRÁSSY** (124—127): **Robinsoncsalád.** (¾4 ½6 ⅜8 ¾10: vasárnap és ünnepnap 2 4 6 8 10.) — **ÁTRIUM** (154—024, 153—034): **A beszélő köntös.** (½6 ⅛8 ½10: Sz V Ü ¼4-kor is.) — **BELVÁROSI** (384—565): **Életre ítéltek.** (Jobbt. 4 6 8 10: V Ü 2 kor is Balterem: ¾3 ¾5 ¾7 ¾9.) — **BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (181—244): **A jég hátán** (sportfilm). Rajzos hiradó Ausztráliáról. Magyar, Ufa, Luce és külön hiradók. (Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig.) — **BROADWAY** (422—722): **A szüz és a gödölye.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: Sz V Ü ½2 órakor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Kis lány, nagy kaland.** (½5 ¾7 9: V Ü ½2 ¼4 ½6 ⅛8 ½10.) — **CAPITOL** (134—337): Negyedik hétre prolongálva! **Miért?** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — **CORVIN** (139—988, 339—584): **Kölcsönkért férjek.** (5 ⅛8 ½10: Sz V Ü ¾3 órakor is.) — **DAMJANICH** (425—644): **Életre ítéltek.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — **DÉCSI** (121—343, 125—952): **Szüts Mara házassága.** (½6 ⅛8 ½10: V Ü ¼4-kor is.) — **ELIT** (114—502): **Krüger apó.** (4 6 8 10: V Ü 2-kor is.) — **FÓRUM** (180—707, 189—543): **Haláltánc.** (¼6 ⅛8 ¾10: Sz V Ü 3 órakor is.) — **GLÓRIA** (427—521): **Életre ítéltek.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (222—499): **Déltengeri hajtóvadászat. Rajzos hiradó Ausztráliáról. Lapp havasok. Magyar, Ufa, Luce és külön hiradók.** (Folyt egyórás előadások 9—24-ig.) **HOLLYWOOD** (225—003): **Leányvásár.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: vasárnap és ünnepnap ½2 órakor is.) — **IPOLY** (292—626): **Kár volt hazudni.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — **JÓZSEFVÁROSI** (131-316): **Életre ítéltek.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is. — **KAMARA** (423—901): **Régi keringő.** (11 2 4 6 8 10.) — **LLOYD** (111—994): **Kis lány, nagy kaland.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is. — **NYUGAT** (121—022): **Oroszlánkölykök.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — **ODEON** (422—785): **Az angyalvár börtöne.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — **OLYMPIA** (423—188): Utolsó hétre prolongálva! **Névaparti nász.** (11 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130—125, 138—071): Ötödik hétre prolongálva! **Behajtani tilos.** (5 ⅛8 ½10: Sz V Ü 3-kor is.) — **OTTHON** (146—447): **Oroszlánkölykök.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ¾2-kor is.) — **PÁTRIA** (145—673): **Algir.** (Mindennap 11 2 4 6 8 10.) — — **PHÖNIX** (426—326): **Életre ítéltek.** (Mindennap 11 1 3 5 ⅛8 ½10.) — **RADIUS** (122—098, 120—564): **Csak névleg.** (½6 ⅝8 ¾10: Sz V Ü ¼4-kor is.) — **RIALTÓ** (224—443): **Kalózszerelem.** (Mindennap 11 1 3 ½6 ⅛8 ½10.) — **SAVOY** (146—010): **Leányvásár.** (¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü ½2-kor is.) — **SCALA** (114—411): **Az utolsó dal.** (5 ⅛8 ½10: Sz V Ü ¾3 órakor is.) — **TIVOLI** (225—602): **A láthatatlan asszony.** (¾4 ¾6 ⅜8 ¾10: V Ü 11 ¾2 ¾4 ¾6 ⅜8 ¾10.) — **TURÁN** (120—003): **Életre ítéltek.** (11 ½2 4 6 8 10: V Ü 11 2 4 6 8 10.) — **VESTA** (222—401): **Életre ítéltek.** (½2 ¼4 ½6 ⅛8 ½10: V Ü 11 2 4 6 8 10.)

A színházak mai műsora

OPERA: *Falstaff* (A., ½7). — **NEMZETI:** *Három mama* (III., ½8). — **KAMARA:** *Koncert* (¾8). — **MŰVELŐDÉS HÁZA:** *Sopron élete és művészete* (½7). — **VIG:** *Kis szeretek?* (B., 8). — **PESTI:** *Tüzvész* (8). — **UJ MAGYAR:** *Négyes* (I., 8). — **MADÁCH:** *Nero* (8). — **ANDRÁSSY:** *Viharos szerelem* (8). — **FŐVÁROSI OPERETT:** *Száz piros rózsa* (8). — **PÓDIUM:** Nincs előadás. — **ROYAL REVÜSZINHÁZ:** *Primavera* (½8). — **KAMARA VARIETÉ:** *Paródia parádé* (½9). — **KOMÉDIA:** *Ha áll a bál* (½9). — **BÁBSZINJÁTÉK:** *Kacagó-est* (8). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *A csikágói rikkancslány* (½9). — **JÓZSEFVÁROSI:** *Nótás kapitány* (½9). — **KISFALUDY:** *Víg özvegy* (½9).

Glatz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1956 SZEP 26

...ki uozaik

MŰVÉSZETI AUKCIÓT TERVEZ A BIZOMÁNYI ÁLLAMI ÁRUHÁZ

A Bizományi Áruház Vállalat megkezdte az előkészületeket művészeti aukció megrendezésére. Még a karácsonyi ünnepek előtt, valamelyik múzeumban rendezik meg a művészeti aukciót. A nyilvános árverésen néhány különösen értékes kép — köztük Munkácsy, Glatz és Csók több alkotása — tarthat nagy érdeklődésre számot. A Bizományi Áruháznak az a törekvése, hogy a régiségkedvelők, műgyűjtők karácsonyi ajándékaikhoz még idejében hozzájuthassanak. A közönség leginkább a bútorokat vásárolja. A barokk, a koloniál garnitúrákból és lakberendezési cikkekből negyed év alatt mintegy 15 millió forint értékben árusítottak. Főként azóta keresettek ezek a cikkek, amióta a Bizományi Áruház bútorjavító részlegében nemcsak kitisztítják, hanem fel is újítják a szekrényeket és az ülőgarnitúrákat.

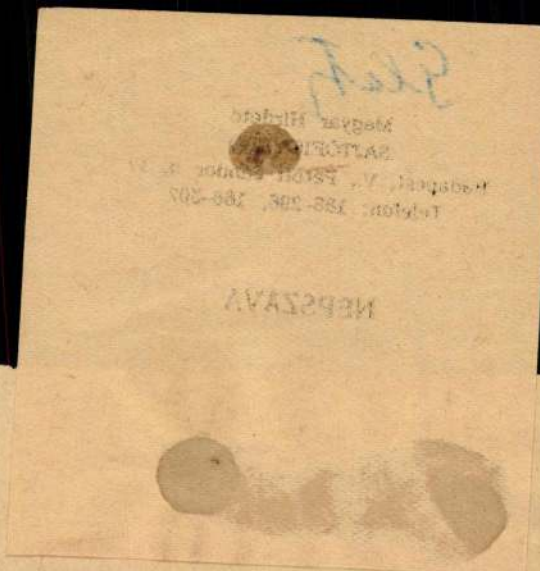

11 milliárd forint — amely n

Az életviszonyok, az életszínvonal alakulását általában a bérekkel, a fizetésekkel mérik. *Ez a mérce azonban pontatlan.* A tőkés országokban 10—15 százalék erejéig a biztosítás, a jövedelem- és a kereseti adó korrigálja, illetve csökkenti a fizetések és bérek névleges összegét. De nem »hiteles« mérce a bérszalag nálunk sem, mert jó néhány tétel hiányzik róla, amely csak az egész ország háztartásáról számotadó költségvetésben — részint a béralapban, részint egyéb költségvetési rovatokban — van lerögzítve.

Szülési segély, cs kelengye, csecsemőtej. gozó nők szülési segélyi gyenes csecsemőkelen tatásban részesülnek. A emellett mintegy 100 m rinttal járul hozzá a cse tej árához. Minderre az háztartás évi kiadása n **200 millió forint.**

Fizetett szabadság, ta nyi szabadság, szülési s ság. A fizetett szabad kotmányba iktatott jog den dolgozónak. (Emlé lőül: az 1937. XXI. tc. h

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Glatz Oszkár

1971 FEB 23

ÉVFORDULÓK

JOHN KEATS
költő, az angol romantikus költészet kiemelkedő alakja halálának 150. évfordulója.

KARL FRIEDRICH GAUSS
világhírű német matematikus, aki elsőnek értékelte Bolyai János munkásságát, 116 esztendeje halt meg.

WILLIAM DU BOIS
haladó szellemű amerikai néger író, történész, szociológus és békeharcos születésének 103. évfordulója.

FAZEKAS MIHÁLY
költő, a plebejus népiesség egyik első megszólaltatója irodalmunkban 143 esztendeje halt meg.

JULIUS FUCSIK
kiváló csehszlovák kommunista író születésének 68. évfordulója.

GLATZ OSZKÁR
Kossuth-díjas festőművész 13 esztendeje halt meg.

rács mögü

t takarítónővel most hat
unkáját végzi, reggel hattó
tig nap mint nap. *Több tak*
nincs, nem jön ide. Irodát t
nak, magánházhoz járnak, ü
ennek jobb fizetésért, ahol a
zi fegyelmet és rendet sem
viselni. Mari néni marad.
Mari néni hangos, mérges é
lenül igazságos. Szava sze
egfellebbezhetetlen.

„AZ VÍZNEK MEGTARTÁSÁÉRT PENIG INSTÁLNI KELL...“

A lecsapolás nagykunsági bűnlajstroma

Karcag, augusztus hó.

A Hortobágy után a Nagykunság az a része az országnak, amely már a multban is a legtöbbet szenvedett vízhiány miatt s ahol az évtizedek óta minden esztendőben kísérteties pontossággal megjelenő aszály-katasztrófák a legnagyobb pusztítást végezték. Ahogy az ember Szolnoknál átlépi a Tiszát és beljebb-beljebb halad a végtelen kunsági síkságon, fokozatosan fogynak a termő, zöld földsávok, egyre sűrűbben váltják fel őket a fátlan, kopár, sivatagszerű legelők és amikor a kisújszállási határt átlépjük, benn vagyunk sívó szik végeláthatatlan, hatalmas birodalmában.

A páncélkeménnyé szikkadt, irtózatos repedésekkel barázdált, beteg határrészek olyanok, mintha végigborotválták volna a felületüket, az a silány, takarmánynak is utolsó fűféle, ami a tavaszi esőzések után kisarjad a meddő földből, nyár elejére teljesen lefonnyad, úgyhogy élő állat azon egy harapás eleséget nem talál.

Pedig ezeket a terméketlen, szikbeteg százezerholdakat, melyek manapság egy fillérnyi jövedelmet sem hoznak, még egy emberöltővel ezelőtt is a legpompásabb, gazdag füvű legelőnek ismerték. Amikor még nem voltak ármentesítő csatornák, melyek az utolsó csepp vizet is lehordják a földekről, a tavaszi gazdag esőzések egy évre való vízmennyiséggel bőven ellátták ezeket a réteket és *azokon a határrészeken, ahol most a legvadabb szik pusztít, — a régi emberek tanusága szerint — haragoszöld, kövér fű termett, kötésig érő, vastagszálú dús legelő, amely a pompás magyar marhák tíz- és tizezreit táplálta.*

A kunsági ember sohasem is panaszkodott a belvizek miatt, sohasem sürgette azok lecsapolását, az efajta munkálatokat mindenütt és kivétel nélkül *az érdekeltek megkérdezése nélkül hajtották végre.* A vízlecsapolás eleinte — amikor még mérsékletesen folyt — tagadhatatlanul *használt a jobb földeknek*, de azt mindenki tudja és tudta már száz évvel ezelőtt is, hogy a Nagykunság nagyobb részét kitevő *szikes földek csak úgy hoznak jövedelmet, ha víz járja azokat.* Hogy mennyire így van és hogy a kunsági ember mennyire nem panaszkodott sohasem a belvizek miatt, sőt elmaradását katasztrófának, istenverésének tartotta, bizonyítja a *turkevei tanácsnak* 1780-ban hozott egyik határozata — melyet *Győrffy* István említ a Nagykunsági Krónikában — a amely így szól: »az víznek megtartásáért penig instálni kell, mivel a víz mingyárt el mégyen, sok helyen alig vagyon térdig való víz és ha ez a kevés árvíz sem lett volna, a militia számára szénát sem lehetett volna kaszálni és barmaink most is egyedül ott élhetnek, ahol a víz a földeket megfutotta«.

Az érdekelt mezőgazdák meghallgatása nélkül véghezvitt lecsapolás ezeknek a szik-beteg réti földeknek a százezerholdjait a szó legszorosabb értelmében hasznavehetetlenné tette: a vízlevezető csatorna-rendszer kiépítése és a lecsapolás megindítása után alig telt el 8—10 esztendő és a kunsági dús, réti legelők a leggyilkosabb szikké váltak, de a jobb minőségű földeket is — melyeknek eleinte csak használt a vízlecsapolás — végül katasztrofális helyzetbe sodorta a végletekig fokozott vízlevezetés.

Egy karcagi hatvan holdas, jómódú gazdaember — akivel a kiégett kunsági földeket járom — sok ezer gazdatársa nevében szólt akkor, amikor vádbeszédet tartott a túlhajtott kunsági vízlecsapolás ellen:

— A hetvenezer holdas *karcagi* határ nagyrészét, de a *ladányi, kisujszállási, túrkevei és mezőtúri* földeket is teljesen behálózzák az apróbb és nagyobb csatorna-rendszerek, melyek a Hortobágy—Berettyó főcsatornán és a Körösön át a Tiszába hordják a Nagykunság kevés vizét. *Ezek a csatornák olyan kitünően működnek, hogy nemcsak a tavaszi belvizeket, de a nagyritkán hulló nyári záporok vizét is egy kettőre és az utolsó cseppig levezetik a földekről* s így a ritkán adódó Isten-áldásnak is alig-alig látja hasznát az ember.

— A már csaknem tíz méterre kimélyített *Hortobágy-Berettyó főcsatornában nem hagynak egy kanálnyi vizet sem*, mihelyst mutatkozik benne egy-két méternyi, gőzerővel, szivattyútelepek segítségével mind átmerik a Körösbe és ahelyett, hogy szárazság idején — szóval minden nyáron — a Körösből vagy akár a Tiszából engednének *vissza* a csatornákba, ennek pontosan az ellenkezője történik. Pedig másképpen nem lehet elejét venni az állandóan fenyegető aszályveszélynek, csak ha *ezután fordított irányban dolgoznak majd a csatornák. Nem mindig a földekről a főcsatornába, hanem nyár idején a Körös és Tisza vizével esetenkint feltöltött főcsatornából a földek közötti apró kanálisokba.* A tagadhatatlanul gondosan kiépített csatornarendszer a legpompásabban megfelelne öntözési célokra is, hogyha megfordítva történne a víznek a vezetése.

— Mert Isten ments, hogy betömjék a csatornákat! Szükség van rájuk, sőt még csak ezután szorulunk rájuk igazában. Arra kell ugyanis törekedni, hogy ezután nemcsak a főcsatornában, hanem a földeket behálózó apró kanálisokban is mindig legyen bizonyos magasságú víztömeg, amit azután öntözési célokra és a szikesek kilugozására lehet majd felhasználni. Kalickázni lehetne egész határrészeket, minden birtokot apró — ma is meglévő, de üres — csatornák vennének körül, melyek vízzel állandóan megtöltve, ezerféle gyakorlati célt szolgálhatnának, nem is beszélve arról, hogy egy ilyen, állandó vízű csatornahálózat újra feljebb emelné a talajvíz szintjét és az időjárás alakulását is előnyösen befolyásolná.

— Nem is olyan régen még olyan harmat volt itt minden reggel, hogy délig sem szikkadt fel, — folytatja vádbeszédét a kunsági gazda — most pedig már *tíz év óta nem látunk harmatot.* Az eső sem divat errefelé, a Tiszáig még eljön, fölöttünk is húznak sokat igérő, terhes fellegek, de meddőn úsznak tovább. (Persze nem történhetik lecsapódás, hiszen a hónapokon át tartó szárazság következtében a levegő páratartalma ezen a vidéken nullával egyenlő, s mikorra annyira telítődik, hogy lecsapódhatna, a felhő már ki is merült: tulajdonképpen esett, csakhogy az esőcseppek nem érték el a földet, már útközben elpárologtak.)

A legnagyobb hibát ezen a vidéken is mindenki abban látja, hogy a lecsapolást mindenütt az érdekeltek megkérdezése nélkül, szóval mezőgazdasági szakismeretek teljes hiányával hajtották végre. A gazdáknak a legcsekélyebb beleszólásuk sincs a belvízlevezetési ügyekbe, pedig annak költségeihez szinte hihetetlen arányokban járulnak hozzá. Az egyik kunsági gazda 95 hold réti föld után 404 pengő társulati vízszabályozási járulékot fizet s ugyanakkor évi földadója csak 239 pengő. Szóval jóval többre rúg vízszabályozási hozzájárulása, mint a földadója — és ezen hatalmas összeg után azt az ellenszolgáltatást kapja, hogy kiszivattyúzzák földjéből az életet adó utolsó vízcseppet is, sivataggá szikkasztják birtokát, amely olyan kietlenné és kopárrá válik, hogy az éhes marha utóvégre már csak a kopasz, sziksós földet nyalogathatja kínjában, de egy falásnyi élelmet nem talál az irgalmatlanul megvízszabályozott földön.

Antalffy Gyula.

*

További cikkünk:

Farkas Ignác: *Egy nyolcvanéves földbirtokos levele.*

Tizenkét német szerzetes új 400.000 márkás hazaárulási és valutacsempészési vád alatt

Berlin, augusztus 26.

A *berlini* különbíróság hétfőn kezdte el tárgyalni a redemptorista-rend *tizenkét tagjának deviza kihágási*, illetőleg *hazaárulási* perét. A tárgyalás előreláthatólag több napig fog tartani. A vád alá helyezett tizenkét szerzetes neve a következő: *Brinkmann* Vilmos (*Bochum*), *Platte* Vilmos (*Bochum*), *Walz* Antal (*Aachen*), *Mandel* Vilmos (*Bonn*), *Brinkmann* Bernát (*Vaals, Hollandia*), *Feldmann* Károly (Trier), *Kugel* János (*Heiligenstadt*), *Kox* János Péter (*Heiligensfadt*), *Cremer* József (*Luxemburg*), *Kreuz* József (*Bonn*) és *Zoller* Miklós (*Bonn*). A vádlottak által *külföldre csempészett pénz* értéke kereken 400.000 márka.

Rákospalotán minden harmadik ház eladó

A polgármester a hiányzó vízvezetékről, amely megállította a fejlődést

(A Magyarország tudósítójától.) A környékbeli ingatlanforgalom a nyár-eleji kis megmozdulás után ismét megállott. Az eladó házak és telkek száma rendkívül nagy, az árak mélyen leszálltak, úgyhogy az öt év előtti lendület idejéhez képest, amely a bankzárlatot követte, *ötven százalékos áron lehet ingatlant vásárolni.* A nagy kínálat egyik főoka a háztulajdonosok kereseti viszonyainak leromlása, amely miatt nem tudják a megterhelt házak után a részleteket fizetni.

Az ingatlanforgalmi irodákban azért bőven akad érdeklődő, nagyobbára olyan kisember, aki néhány száz pengővel akar házat venni.

— Nem tréfa, — mondja az egyik *kispesti* ingatlanközvetítő — hogy *2—300 pengővel jelentkeznek vásárlók*, akik ezért a pénzért belső területen szeretnének házat venni. A továbbiakra azután a házbérük lekötését ajánlják fel. Igazán kevés pénzzel lehet ma házat vásárolni, de ezeket a »tőkéseket« mégis kénytelenek vagyunk elküldeni.

Igen szomorú a helyzet *Rákospalotán*, amelynek pedig szinte az egész területe kertváros jellegű, vagyis a legvonzóbb azok számára, akik családi otthont keresnek. Az utóbbi évtizedekben a legjobb elemek telepedtek itt le s nagy tömegben épültek a szép kertes családi házak és villák. S most a legolcsóbb árak mellett sem jelentkezik vevő, míg ezzel szemben *minden harmadik ház eladó Rákospalotán.*

Az oka ennek a pestkörnyéki átlagnál is rosszabb helyzetnek, hogy a szépen fejlődött, vasúttal, villamossal, autóbusszal könnyen megközelíthető *Rákospalotának még mindig nincs vízvezetéke.* A polgármester és a város vezetősége mindent elkövet hogy *a rossz és az orvosi vizsgálat szerint 75 százalékban fertőzött vizű kutak* helyett megépítsék a vízvezetéket, de *a képviselőtestület minden alkalommal leszavazza.* A multban a képviselőtestületben vezetőszerepet vivő gazdákra hárították ezért a felelősséget, most azonban alig néhány gazda tagja van a közgyűlésnek s még mindig nem kell a jó víz. Ezért akarnak sokan megszabadulni ingatlanaiktól, de éppen ezért nincs vevő.

Beszéltünk ebben az ügyben *Cserba* Elemér dr. polgármesterrel, aki a következőket mondta:

— A vízvezeték építésére szükséges *három és félmilliós OTI-kölcsön biztosítva van* s bízom benne, hogy megkapjuk ehhez a miniszteri jóváhagyást is. Remélem, ha a kedvező feltételű kölcsön biztosításával visszük a képviselőtestület elé legközelebb a vízvezeték kérdését, amely Rákospalota új fejlődéséhez vezet, sikerül megoldani. *A vizet Budapestről akarjuk venni*, amely a kellő vízmennyiséget biztosította számunkra.

Kedden temetik Madsarné Jászi Alisz

(A Magyarország tudósítójától.) Dr. *Madsar* Józsefné, *Jászi* Alisz szombaton 49 éves korában szívbajban *meghalt.* Temetése *kedden délután félkor lesz a farkasréti temetőben.*

*

Madsarné Jászi Alisz halálával *Budapest* egy érdekes és közismert alakja távozott az élők sorából. Szalónja éveken át találkozóhelye volt *Budapest* előkelő társadalmának. Az elhúnyt Nagykárolyban 1886 május 25-én született. *1912-ben megalapította az első magyar női testkultúra-intézetet.* Rendszere kialakította a speciális női testkultúrán kívül a gyógytorna, légző-torna és a kifejező mozdulatművészet új irányát. Ezenkívül nagyarányú *grafológiai munkásságot* is fejtett ki. Tánccsoportjával számos előadást tartott. Művei: *A grafológia, mint tudomány* és *A női testkultúra új útjai*, külföldön is ismeretesek. Sok cikket írt hazai és külföldi folyóiratokban. A *Societé Universelle du Theatre* 1931-ben tagjai közé választotta.

Olasz szépirodalmi könyvek kaphatók Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 16 nagy választékban

Glatz mégis díszpolgár

Buják község tegnap ünnepi keretek között díszpolgárává avatta *Glatz* Oszkárt, a kitünő festőművészt, ki három évtizeden át festette *Buják ezerszínű világát*. Az ülésen, melyet szabad ég alatt rendeztek. *Szuchevich* Sándor főszolgabíró elnökölt. *Nemecz* Béla főjegyző olvasta fel a díszpolgárválasztó oklevelet.

Glatz Oszkár meghatott szavakkal köszönte meg a kitüntetést.

— *Ily váratlanul* — mondotta — még senkit sem választottak díszpolgárrá. Kaptam egy sürgönyt, néztem, *bizony Isten azt hittem, hogy megint megvicceltek.* Nem ritkaság ez a művészvilágban. Ha nem lett volna rajta a bujáki postahivatal komoly pecsétje, bizony el sem hittem volna! *De hát mégis igaz...*

Glatz Oszkár festőművész, akit vasárnap választott meg Buják község díszpolgárává, — díszpolgári beszédét mondja

Volt kórházi főorvos elkeseredett pereskedése a zsidó hitközség vezetőivel

(A Magyarország tudósítójától.) A budapesti büntetőtörvényszék mint felebbviteli bíróság *Mann* Hugó elnöklésével ma tárgyalta azt az érdekes rágalmazási pert, amelyet *Justus* Jakab, a Zsidókórház nyugalmazott főorvosa indított *Stern* Samu, a budapesti izraelita hitközség elnöke, *Eppler* Sándor főtitkár és *Munkácsy* Ernő ügyész ellen. A per úgy keletkezett, hogy miután Justust nyugdíjazták, a kórháztól több orvosi könyv vételárát követelte egy könyvkereskedő cég.

A zsidó hitközség ki is fizette a 260 pengős számlát, keresni kezdték a kórházban a könyveket, de nem találták. Ekkor *ismeretlen tettes* ellen feljelentést tettek. A megindult nyomozás során a rendőrség *Justus főorvos lakásán megtalálta a könyveket.* A főorvos azonban azt állította, hogy *ezeket a könyveket saját pénzén vásárolta, mire meg is szüntették ellene az eljárást.* Ekkor *Justus* Jakab *hatóság előtti rágalmazás* címén pert indított a zsidó hitközség három említett vezetőtagja ellen.

A járásbíróság előtt megtartott tárgyaláson mind a három vádlott azt hangoztatta, hogy ők *kötelességszerűen jártak el*, Justust nem rágalmazták. Az ügyészi megbizott *el is ejtette a vádat, Justus* fentartotta, de a *járásbíróság mindhárom vádlottat felmentette* az ellenük emelt vád és következmények terhe alól.

Fellebbezés folytán került ma az ügy a törvényszék elé. Kihallgatták *Justus* Jakabot, aki azt hangoztatta, hogy az egész könyvhistória csak azért történt, mert így kerestek okot, hogy őt nyugdíjazhassák.

A vádlottak védői, *Bródy* Ernő és *Dombóváry* Géza kijelentették, hogy a könyvügynek semmiféle kapcsolata sincs a főorvos nyugdíjazásával.

A törvényszék helybenhagyta a járásbíróság felmentő ítéletét, amely így jogerőre emelkedett.

Az autóban klorofformmal elaltatták, megkötözték, meggyilkolták

Rejtélyes holttest a tiroli-bajor határszélen

Bécs, augusztus 26.

(A Magyarország bécsi szerkesztőségének telefonjelentése.) A délutáni bécsi lapok rendkívül titokzatos gyilkosságról adnak hírt. A hiradások szerint *a bajor-tiroli határon, osztrák területen tegnap délben egy férfi megkötözött holttestét találták.* Minden jel szerint gyilkosság áldozata a halott. A holttestet Reutte mellett találták meg és a reuttei csendőrség azonnal értesítette az országos főkapitányságot, ahonnan a politikai rendőrség egy bizottsága szállt ki a helyszínére.

A bizottság megállapította, hogy *az áldozatot előbb klorofformmal elkábították, azután összekötözték, valószínűleg autóban ölték meg s már mint halottat hozták ki a határra.* A környéken fel is fedezték egy autó kerekeinek a nyomát.

A kihallgatott tanuk vallomása szerint abban az időben, amelyben a bizottság megállapítása szerint a gyilkosság történhetett, a vidéken láttak egy régi *Tátra*-kocsihoz hasonló kocsit.

Ma délutánig még mindig nem sikerült megállapitani a holttest személyazonosságát. A tiroli országos főkapitányság politikai osztálya nyomban érintkezésbe lépett a bajor hatóságokkal, minthogy a tiroli országos főkapitánynak az a gyanuja, hogy a *halott bajor ember.*

A tiroli hatóságok véleménye szerint Féme-gyilkosságról van szó, amelynek lefolyásáról, tetteseiről és áldozatáról egyelőre semmi adat sincs. Az osztrák-bajor hatóságok most együttesen nyomoznak a titokzatos gyilkosság ügyében.

Megszakad a diplomáciai kapcsolat Amerika és a Szovjet között?

Megint rosszabbodott a lengyel-orosz viszony

NewYork, augusztus 26.

Az amerikai kormány tiltakozó jegyzéket intézett a szovjetunióhoz. A jegyzék éles formában tiltakozik a kominternnek az *Egyesült Államokban folytatott felforgató propagandája ellen és komoly következményekkel fenyegetőzik.* Az Egyesült Államok határozott állásfoglalása, valamint a használt éles hang nagyon figyelemreméltó.

A *Times* tudósítója így ir: *A jelen pillanatban a jegyzék nem tekinthető ugyan ultimátumnak, de minden ok megvan arra a feltevésre, hogy az Egyesült Államok és Szovjetoroszország diplomáciai kapcsolatainak gyors és teljes szakadása a jövő lehetőségei közé tartozik.*

Gazdasági előnyök miatt?

NewYork, augusztus 26.

A lapok washingtoni munkatársai azt irják, hogy a Szovjetoroszországhoz intézett amerikai jegyzék nemcsak egyszerű tiltakozás. A jegyzéket *Roosevelt* elnök teljes hozzájárulásával szerkesztették meg.

A jegyzékkel kapcsolatban megjegyzik, hogy *az Egyesült Államok bizonyos gazdasági előnyöket vártak Szovjetoroszországtól, de ezek az előnyök nem következtek be.* Néhányan ezzel magyarázzák a jegyzék elküldését.

A lengyel-orosz viszony még jobban romlott

Varsó, augusztus 26.

Az *Express Poranny* a *Gazeta Polska* moszkvai tudósítójának kiutasításáról irva megállapítja, hogy ez a kiutasítás tulajdonképpen csak *első jele a legutóbbi kommunista értekezleten elhatározott új szovjetpolitikának.* A kommunista Internationalé értekezlete véget vetett annak a téves felfogásnak, hogy a szovjetkormány nem azonos a kommunisa Internacionáléval. A lengyel viszony az utóbbi időben határozottan rosszabbodott.

Az orosz külpolitika iránya változatlan maradt. Lengyelország tiszteletben tartja a Szovjetunióval kötött megnemtámadási szerződését, de ugyanakkor gondoskodik arról, hogy *a lojálisnak éppenséggel nem mondható szomszéd törekvéseivel szemben megvédjék Lengyelország belső békéjét.*

Newyork, augusztus 26.

Az amerikai lapok vezető helyen foglalkoznak az Egyesült Államok kormányának a Szovjetunióhoz intézett tiltakozó jegyzékével és egyúttal rámutatnak azokra a következményekre, amelyek a kommunista propagandának az Egyesült Államok területén való további folytatásából származhatnának.

A NewYork Times vezércikkében hangsúlyozza, hogy az amerikai külügyi hivatal a legünnepélyesebben tiltakozott a szovjetkormány eljárása ellen, rámutatván arra, hogy a szovjet nem tartotta be azt az igéretét, amelyet az Egyesült Államok által való elismerésekor tett. Nyilvánvaló, hogy a Komitern legutóbbi moszkvai értekezlete folyamán a szovjetkormány készakarva szemethunyt bizonyos indítványok felett. (MTI)

Japán is tiltakozik

Tokió, augusztus 26.

Amerika tiltakozó jegyzékéhez hasonlóan Japán is minden valószínüség szerint tiltakozó jegyzéket fog intézni a szovjetkormányhoz a japánellenes propaganda és a Komintern tárgyalásai miatt.

Egy fiatal leány rejtélyes gázmérgezése

(A Magyarország tudósítójától.) Az Andrássy út 51. szám alatti lakásában özvegy *Schneller* Józsefné vasárnap este *eszméletlenül* találta a konyhában 21 éves Mária nevű leányát. *A gázcsap nyitva volt,* a fiatal leány a kitóduló gáztól vesztette el eszméletét. Családja nem tudja megérteni, mi történt. Felmerült az a feltevés, hogy véletlen baleset következtében lett rosszul *Schneller* Mária.

Harmincötkilométeres bozóttűz Argentinában

Buenos Aires, augusztus 26.

Az *Entrorios* tartományhoz tartozó *Medanos* közelében, Buenos Airestől mintegy 230 kilométerre *harmincöt kilométer kiterjedésű bozóttűz pusztít,* amely már *Modanos* környékét fenyegeti. A tűz *Gualoguay* város felé terjed. A tűzvésznek igen sok nagykiterjedésű tanya esett már eddig is áldozatul. Nem kevesebb, mint *80.000 hold kitünő legelő pusztult el.*

Az új jugoszláv miniszterek letették az esküt

Belgrád, augusztus 26.

A kormányzótanács elfogadta *Auer* igazságügyminiszter, *Reka* népjóléti miniszter és *Stefanovics* erdőügyi miniszter lemondását, igazságügyminiszterré *Miskulint*, erdőügyi miniszterré *Jankovics* Gyurót nevezte ki, a népjóléti tárca vezetésével pedig *Komnenovics* testnevelési minisztert bízta meg. Az új miniszterek vasárnap 11 órakor letették az esküt.

Vasárnap *Kragujevácban* nagy politikai gyülésen *Davidovics* szerb demokrata, *Jovanovics* szerb agrárpártival együtt élesen bírálta a *Stojadinovics* - kormányt. Hangsúlyozták, hogy *a horvát kérdést csak a szerb és horvát nép egyetértésével lehet rendezni.*

Stojadinovics miniszterelnök ma este Belgrádból *Bledbe* utazik.

Nagyszabású kommunista per tárgyalását kezdték ma Budapesten

(A Magyarország tudósítójától.) A büntetőtörvényszék *Szemák*-tanácsa *nagy kommunista bünügyet* kezdett ma tárgyalni. Az ügynek *29 vádlottja van.*

Jolsvai Vilmos István vasesztergályos, *Biró* László autószerelő, *Lakatos* Albert géplakatos-segéd, *Kolozs* Márta varrónő, *Fürst* Jakab kereskedő, *Steiner* Ernő és *Kende* Róbert Vilmos szabó, *Fülöp* Erzsébet magántisztviselőnő, *Jeros* János gyárimunkás, *Németh* Piroska gyárimunkásnő, *Ganz* Jenő orvostanhallgató, *Czeczei* György asztalos, *Czeczei* Györgyné gyárimunkásnő, *Moravetz* László parkettmunkás, *Ughi* József kovácssegéd, *Reich* József textilmunkás, *Weisz* Béla cipészmester, *Bittmann* Ernő cipészsegéd, *Sebes* Sándor magántisztviselő, *Freyberger* Erzsébet magántisztviselőnő, *Ungár* Béla textilmunkás, *Andrásfi* Gyula cipészsegéd, *Szombat* Jenő kárpitossegéd, *Kolonics* Margit varrónő, *Grünberger* László textilmérnök, *Rosenberg* Antal szabósegéd, *Klein* Imre kereskedő, *Lakatos* Vince és *Grósz* Lajos cipészmester.

A vádlottak közül 21 letartóztatásban van. Az ügyészség valamennyiüket az állami és társadalmi rend *erőszakos felforgatására* irányuló bűncselekménnyel vádolja. A vádlottak *kommunista mozgalmat* szitottak, titkos gyüléseket tartottak, izgató röpiratokat szerkesztettek, sztrájkot kezdeményeztek.

Leégtek a balatonfüredi Grand Hotel melléképületei

Balatonfüred, augusztus 26.

(A Magyarország tudósítójától.) Szombatról vasárnapra virradó hajnalon *a Grand Hotel melléképületei kigyulladtak* és az ott elhelyezett kárpitos- és asztalosműhelyben felhalmozott gyulékony anyag nagy lánggal égni kezdett. Miután az éjszakai órákban nincs telefonszolgálat Balatonfüreden, *így csak nagy nehézséggel sikerült a tűzoltókat értesíteni,* akik *motoros fecskendőkkel* láttak hozzá a tűz oltásához. Több mint két óra hosszat tartó megfeszített munkával sikerült lokalizálni a tüzet, de *a melléképületek elhamvadtak.*

Tankönyvek
1935–36. tanévre
már most előjegyezhetők
AZ EST
könyvkereskedésében, Erzsébet körút 18.
Telefon-előjegyzéseket is elfogadunk!

Lebrun francia köztársasági elnök nővére inkognitóban Budapesten?

Rejtélyek egy háromtagú francia társaság körül

(Saját tudósitónktól.) Zömök, ötven év körüli, feketeszakállú, feketebajuszú úriember, idősebb, szőke hölgy és még idősebb, cvikkeres barna hölgy. Ez a három utas szállt ki szerdán este egy *elegáns párizsi rendszámú túraautóból, a berlinitéri Lloyd-szálloda előtt.* A három utas franciául beszélt és bejelentőlapját a következőképpen állította ki: »Gaston *Finot* igazgató, született 1878-ban, Beauvais-ban és neje, Marie *Nozières*, Párizs, Marie *Lebrun* háztartásbeli, született 1864-ben, Beauvais-ban, Párizs.«

Mikor már megállapodtak a portással, hogy kivesznek a Berlini térre néző két szobát, az egyiket nyolc, a másikat tizenkét pengőért, a portás betekintett egy pillanatra az idegen úr útlevelébe, melynek foglalkozásrovatában az »igazgató úr« így szerepelt: »*Colonel d'infanterie*«. »*Gyalogsági ezredes?*« Hm. A portás jobban szemügyre vette a vendégeket, különösen az idősebbik hölgyet, Marie *Lebrunt*. Az idős, cvikkeres hölgy arca hazai és külföldi képeslapok és filmhíradók képeiről olyan ismerős volt . . . Csak nem? *Lebrun* . . . A név Franciaországban nem ritkaság, de mégis . . . Lebrun . . . Lebrun . . . Marie Lebrun . . . Colonel . . . Directeur . . . — duruzsolta maga elé nagy gondban, mire az ezredes-igazgató úr hirtelen megszólalt:

— Igen, én valóban ezredes vagyok a francia gyalogságban, *Madame pedig valóban Albert Lebrun-nek, a francia köztársaság elnökének nővére.* Magánemberekként jöttünk Budapestre, egyenesen Bécsből, ahol ugyancsak kerültük a feltünést és *szántszándékkal kisebb szállodában szálltunk meg, akárcsak itt. Kérem, gondoskodjék róla, hogy Madame-ot ne zavarják s hogy inkognitónkat megőrizhessük.*

Másnap reggel a párizsi rendszámú autó már az egyik budapesti garázsban volt. Madame Lebrunék gyalog akarják megnézni Budapestet. Legfeljebb autocaron, amelyre a jegyeket már meg is vették. Térképpel a kezükben, gyalog indultak a városnak, illetőleg a Nagykörútnak csütörtök este. Először a Pátria-kávéházban ültek le, ott megvacsoráztak, majd tovább vándoroltak a Körúton és végül egy körúti kávéházban kötöttek ki, cigányzenét hallgatni.

Végre előttem van a három titokzatos francia vendég. A szive derül az embernek, olyan francia az ezredes. Fekete szakálla fölött kunkori kis fekete bajsza, kopasz feje. A felesége finom, rózsaszínarcú asszony, akin látszik, hogy nem is olyan régen nagyon is szép volt. Marie *Lebrun* pedig... Nos, ha Marie Lebrunnak csak az arcát nézem s női mivoltát egy kicsit elfelejtem: *Albert Lebrun foglalt helyet a plüss dívánon.* Megdöbbentően hasonlít rá.

— Mesdames et Monsieur, bocsássanak meg, hogy szórakozásukat zavarom. Én úgy tudom, hogy Madame nem más, mint a francia köztársaság elnökének nővére, aki Finot ezredes úrék társaságában látogatásával megtisztelt bennünket. Kérem, ha nincs ellenükre, volna-e valami mondanivalójuk a magyar közönség számára? — viszi át a pincér a névjegyemet.

Mindhárman fölébe hajolnak, előbb aggodalmas képpel, majd — mintegy megbeszélt jelre — összemosolyognak. M. Gaston Finot feláll, s még mindig mosolyogva átjön az asztalomhoz.

— Ezredes úr... — kezdem, de máris mosolyogva rektifikál:

— Ó, szó sincs róla. Nem *vagyok én ezredes, csak egyszerű biztosítási igazgató és ügyebár ez a két szakma távol áll egymástól. Ó, Madame, dehogy is nővére az elnök úrnak, legfeljebb névrokona.* De biztosíthatom, hogy Madame és az elnök úr között *a világon semmi, de semmi rokonság nincsen.* Csak szórakozni jöttünk Budapestre, csendesen, pár napot eltölteni, magyar nótát hallgatni...

Elbúcsúzunk, visszaül a riadt hölgyekhez s a fagylalthoz. Francia képeslapokat hozatnak, a kis társaság hangulata valamivel megváltozott. Marie Lebrun egyre jobban, egyre megveszegetőbben, egyre pontosabban hasonlít Albert Lebrunre. A cigány végre csakugyan magyar nótát játszik, a társaság felvidul, tiszta jókedvvel veri a taktust. Marie Lebrun leveszi a cvikkert, — a hasonlatosság így már egyenesen megdöbbentő.

Kedvesen ingatja a fejét a dalhoz, fülében megcsillan a briliáns. Finot igazgató-ezredes úr odakéreti az üzletvezetőt s magyaros ételek iránt érdeklődik. Majd ráhajol az abroszra, észrevett valamit. Mutatja is a francia köztársaság elnökével esetleg testvéri viszonyban álló hölgynek, mosolyogva nézik: a damasztabroszba véletlenül Bourbon-liliomok vannak szőve.

Éjfélkor tér vissza a szállodába társaságával Madame Lebrun. Aki talán nővére a francia köztársaság elnökének, talán nem.

A berlinitéri kis szálloda mindenesetre megrendelte a francia lobogót.

Technikai és ipari könyvek

Technika általában. — Általános gépészet. — Gőzgépek. — Turbinák. — Motorok. — Cséplőgépek. — Mezőgazdasági gépek. — Gázgépek. — Hidrodinamika. — Malomipar. — Papíripar. — Fűtésberendezések és egyéb mérnöki és gépészeti szakkönyvek. — Bádogos. Szerelő. Fémipar. Galvanizálás.

Fényes K.: A kevéslapátú turbógépek, csavarpropellerek és repülőgépek közös alaptörvényeire von. fejezetek a hidrodinamika fejlődéséből 36 l. 2.40
Frank E.: A gőzgép. 110 ábrával. (Műszaki kvt.) 1924. 126 l. (5.—) 1.20
Göndör L.: Gyorsfutású benzinmotorok (automobil-, repülőgép-, kerékpár-, csónak- és ekemotorok) működési és szerkezeti elveinek ismertetése, kezelésük és üzemzavarainak megszüntetése 6.80
Grünwald I.: Geometria bádogosok számára, 1891. 88 l. 1.—
Havas—Gémes: A gőzmozdony. Mozdonyvezetők, vasúti művezetők és ipariskolai tanulók használatára. Több száz ábrával. 1906. 558 l. Használt példány (kiadónál elfogyott) ..... 15.—
Herdliczka E.: Modern traktorok és egyéb szántógép ujdonságok. 20 ábrával (10.—) 5.60
Herrmann M.: Gépelemek. Bevezetés a gépek szerkezettanába a mechanikai jelenségek különös figyelembevételével. 524 ábrával. Két rajzmelléklettel és számos táblázattal. V. 700 l. ..... 36.—
Herrmann Miksa előadásai nyomán **Pattantyús Ábrahám Géza:** Emelőgépek. (Könyomat.) 1921 ..... 4.—
Hollerung G.: Mesterséges hütés és jéggyártás 95 l. (2.80) 1.80
Huber A.: Tüzértechnika. 2. kötet 10.80
Jalsoviczky G.: Gépelemek táblái, tengelykötések, szíj- és fogaskerék, forgattyúk, excenterek, hajtórúdfejek, tömítőszelencék és dugattyúkról ..... 10.—
— A papirosgyártás és a hozzávaló gépi berendezések a papiros vizsgálatával kapcsolatban. 253 ábra. 1909. 200 l. ..... 8.—
— Gőzgépkezelők könyve. (A lokomobilok és a kondenzáció nélküli kipuffogó félstabil és stabil gépek szerkezete és kezelése.) 679 ábra 208 l. Kötve ..... 10.—
— Gőzkazánfűtők és kezelők könyve. 2. kiad. 601 ábra. 1920. 176 l. ..... 8.—
— A gőzkazánok szerkezete és kezelése. 2 köt. 583 ábra 368 l. (40.—) ..... 12.—
— Stabil gőzgépek szerkezete és kezelése, kül. tek. a szelepes vezérművek, a többhengerü gépek és kondenzátorok kezelésére előirt hatósági vizsgálatokra. 599 ábra. 302 l. 13.40
— A tüzgépek, vagyis a folyékony és gáznemü melegtartó anyagokkal hajtott összes belsőégésü motorok szerkezete és kezelése. 3. kiad. 700 ábrával. 1925. XVI. 741. l. Egész vászonba kötve (53.—) ..... 15.—
— Gőzturbinák. 118 ábrával és 3 melléklettel. 192 l. .. 3.—
— Gázmotorok. 205 ábrával (13.—) ..... 6.—
— Járműmotorok. Folyékony tüzelőszerekkel dolgozó gyorsjáratú automobil-, repülő-, traktor-, csónak- és kerékpár-motorok szerkezete és kezelése. 187 ábrával. 237 oldal. (9.—) ..... 5.—
— Vízturbinák. 125 ábrával. 184 l. (6.—) ..... 3.—
— Alapismeretek a gépek szerkezetének megismeréséhez 6.80

Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 18—20.

Helyreállt a béke Lengyelország és Danzig között

Danzig, augusztus 8.

A danzigi és a lengyel kormány között csütörtökön délután egyezmény jött létre *a harci rendszabályok kölcsönös megszüntetéséről.* Az egyezmény, amelyet már kézjeggyel láttak el, arról szól, hogy a lengyel kormány *visszavonja a július 17-iki vámrendeletet,* Danzig viszont visszavonja a lengyel rendelet következtében a vámmentes behozatalra vonatkozóan tett rendszabályait. Az egyes vitás kérdések rendezéséről folytatják a tárgyalásokat.

Tífuszgyanús betegsége miatt öngyilkos lett egy jánoshalmi orvos

Jánoshalma, augusztus 8.

Dr. *Rabinek* Jenő 39 éves jánoshalmi orvost csütörtökön reggel takarítónője *holtan találta szobájában.* Dr. Rabinek Jenő szerdán este lázas volt. Lefeküdt és takarítónőjével magára záratta lakását. Az orvos *éjjel öngyilkos lett.* A mellette levő orvosságosüvegek között két búcsúlevelet találtak, az egyiket a csendőrségnek, a másikat pedig Budapesten lakó szüleinek címezve. A csendőrségnek írt levélben bejelenti, hogy egy gramm morfiumot részben bevesz, részben befecskendez magába. Szüleinek megírta, hogy *tífuszgyanús betegsége volt és inkább a halált választotta.*

A görög szakszervezetek forradalmi kiáltványban azonosítják magukat a krétai munkásokkal

Athén, augusztus 8.

(A Pesti Napló külön tudósítójától.)

A szakszervezetekbe tömörült görög munkásság csütörtökön kiáltványt tett közzé, amelyet a kormánypárti lapok *forradalmi jellegűnek mondanak és ezért a hatóságok közbelépését követelik.* Kiáltványában a munkásság kijelenti, hogy a Kréta-szigetén elnyomott sztrájkolók mellé áll és a sztrájkolókkal szemben *kegyetlenül viselkedő krétai főkormányzó eltávolítását és megbüntetését követeli.* A kiáltvány felszólítja az egész görög munkásságot, hogy tiltakozása jelül kétórás sztrájkot rendezzen. Illetékes körökben nagy aggodalommal nézik a görög munkásság körében készülő eseményeket. *(T.)*

Összeesküvés La Guardia newyorki polgármester élete ellen

Párizs, augusztus 8.

A Journal newyorki különtudósítójának távirata szerint a *rendőrség összeesküvést leplezett le,* amelynek az volt a célja, hogy *meggyilkolják La Guardia newyorki polgármestert.*

Temetőből vurstli

Bonyodalmak az újpesti Népsziget bérlete körül

(Saját tudósitónktól.) Az újpesti *Népsziget,* melyről mindenki azt hiszi, hogy Újpest város tartozéka, a *földmüvelésügyi miniszter tulajdona* és közigazgatásilag felerészben Újpesthez, felerészben a fővároshoz tartozik. A Népszigetnek mintegy felét a földmüvelésügyi minisztertől bérli Újpest városa s ez a bérlet *az idén lejár.* Eddig simán ment a sziget bérlete, most azonban a földmüvelésügyi miniszter azt követeli, hogy *Újpest kötelezze magát különböző rendészeti és szépészeti berendezésekre és csatornáztassa a szigetet.*

Ennek a követelménynek Ujpest nem óhajt eleget tenni, s a városházán az a terv, hogy ha a miniszter ragaszkodik kívánságához, *nem béreli ki a város tovább a Népszigetet.* Felmerült az a gondolat, hogy a Népsziget helyett, amely Ujpesten a vurstli szerepét is betölti, a város másfelé néz a közönség számára üdülő- és szórakozóhely után. *Erre a célra meg akarják vásárolni a régi római katolikus temetőt,* de ennek akadálya, hogy az egyházközség *rendkivül magas árat szab.*

De vannak a tervnek más oldalról is ellenzői, akik *nem akarnak a temetőből vurstlit csinálni.* A képviselőtestület tagjai közül sokan a Népsziget további megtartása mellett vannak.

3 nap

Szent Istvánkor Szegeden 47.70 pengő

A legnagyszerűbb weekend, nagyszerű művészi élmények!!

III. osztályú vasúti jegy, 3 napi teljes ellátás, autókörséta, uszó- és vizipólóverseny és a szabadtéri játék záróelőadása:

Az ember tragédiája

Siessen jelentkezni AZ EST utazási irodájában (Erzsébet körút 18—20)

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Csütörtökön hamis húszfilléreseket fedeztek fel a vidéken. A gyártók nagy örömmel fogadták a leleplezést, miután eddig ráfizettek az üzletre: a termelési költségek emelkedése folytán minden húszfilléres huszonhat fillérbe került.

Kavarodás van a berlini olimpiász körül, mert a nem árjákat nem engedik indulni. Esetleg úgy módosítják az intézkedést, hogy a nem árják is futhatnak az atlétikai versenyeken, de nem nagyon gyorsan.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Nyári értekezletet tart a Nep Budapesten.« »Reméljük, ez igazi nep-ünnepély lesz!«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon az abesszin főiskolások a diszkoszdobás helyett a gránátdobásban indulnak?«

A nap hőse: az orgona, amely egyes vidékeken már másodszor virágzik. A gazdák azt szeretnék, hogy egyszer a búza legyen ilyen szorgalmas.

Franciaországban betiltották a »gazdagság lánca« című nálunk is divatozó postai szélhámosságot. Indokolás: minden lánckereskedelem tilos.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Igen rosszul megy a moszkvai földalatti vasút.« »Nem csoda. A szovjet annyira félti a hatalmát, hogy betiltott minden földalatti szervezkedést.«

Mindenben első a Pesti Napló

— **A Szépművészeti Múzeum új főigazgatója a kormányzónál.** A kormányzó csütörtökön délelőtt Gödöllőn magánkihallgatáson fogadta dr. *Csánky* Dénest, az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum főigazgatóját.

— **A Várnából hazatérő magyar katonai küldöttség Szófiában.** *Szófiából* jelentik: *Marschalkó* Kornél tábornok, a várnai Ulászló-ünnepségen résztvett magyar katonai küldöttség vezetője csütörtök délelőtt *Bojcsev* bolgár tábornok kíséretében a Sipka-szorosba ment és *megtekintette az ottani csatatereket.* Szófiába visszatérve ebédet adott a bolgár hadügyminisztérium vezetőinek, a magyar küldöttség mellé beosztott bolgár tisztek és bolgár külügyminisztérium főtisztviselőinek tiszteletére. Az ebéden résztvett« *Matuska* Péter szófiai magyar követ, *Rothkugel* követségi titkár és a szófiai lengyel ügyvivő is. Az ebéd végeztével Marschalkó tábornok köszönetet mondott a bolgár kormánynak azért a vendégszeretetért, amellyel a magyar katonai küldöttséget Bulgáriában fogadták, s végül Borisz királyra és a bolgár hadseregre ürítette poharát. A magyar katonai küldöttség megkoszorúzta a bolgár katonai temető sírjait. Marschalkó tábornok bolgár nyelven mondott beszédet, amelyre *Popov* tábornok, a vezérkar helyettes főnöke válaszolt. A magyar katonai küldöttség csütörtökön elutazott Szófiából.

— **Alfonz spanyol exkirály Bécsben.** *Bécsből* jelentik: *Alfonz* spanyol exkirály csütörtökön repülőgépen többnapos tartózkodásra *Bécsbe* érkezett.

— **Horvátország megünnepelte Radics halálának hetedik évfordulóját.** *Zágrábból* jelentik: A katolikus székesegyházban gyászistentiszteletet rendeztek *Radics* István, a horvát parasztvezér tragikus halálának 7-ik évfordulója alkalmából. Az istentisztelet után a tömeg zárt sorokban kivonult a temetőbe és ott dr. Macsek koszorút tett Radics sírjára. A rendet és nyugalmat *a legcsekélyebb zavaró eset sem bolygatta meg.* Egész Horvátországban sokfelé gyászünnepségek keretében hódoltak Radics István emlékének. Rendzavarás sehol sem történt. Belgrádban a horvátok gyászistentiszteletet rendeztek Radics emlékére a Krisztus királysága katolikus templomban. *(T.)*

— **Az Országgyűlési Almanach szerkesztősége** több oldalról történt érdeklődésre közli, hogy az Almanach ára 15 pengő. A könyvet 10 pengős áron csak azok kapták, akik megjelenése előtt előjegyzésben megrendelték.

— **Numerusz tantiemikusz.** *Ezt a nevet Groza Péter erdélyi román politikus, volt román miniszter adta a hirhedt Vajda-féle mozgalomnak, amely numerusz valahikusz név alatt indult neki a kisebbségeknek Romániában. Azóta sokféle numeruszt kotlottak ki, de a legjobban fején találta a szeget Groza Péter a numerusz tantiemikusszal. Tudniillik azok a politikusok, akik a Vajda-féle mozgalomban hangadók, ugyancsak mélyen benneülnek a kisebbségi vállalatok igazgatóságaiban. Maga Vajda számos dús javadalmazást élvez, amiről minden sürgetés ellenére sem hajlandó lemondani, mert — úgymond — közelről akarja az »idegenek« közgazdasági működését ellenőrizni. Egyik alvezére: Hatzegan Emil kolozsvári egyetemi tanár 15 igazgatósági tag boldog tulajdonosa. Egy másik valahikusz vezér a magyar-román fakivitel főhaszonélvezője és döntő tényező bizonyos König és Lázár nevű urak Grupajul nevű vállalatában, mely a vasúti csomagszállítást monopolizálja. Groza tehát nem tévedett, amikor azt állította, hogy a numerusz valahikusz nem tömegmozgalom, hanem egyes éhes politikusok hadjárata a tantiémek után. Ugyanezt Goga Oktavián úgy határozta meg egyszer, hogy a román nacionalista politikusok már nacionalizálták a maguk javára az igazgatósági tagságokat. De azért Goga sem riad vissza a zsíros tantiémektől, mert elnöke a Mica aranybányacégnek, a legerősebb erdélyi iparvállalatnak, ami szintén idegen tőkével dolgozik és ahol az elnök úr milliókat keres, de a román munkások éppen a napokban tartott elkeseredett gyűlésükön jajdultak fel, hogy húsz lej (hatvan fillér) napszámért dolgoznak. A szegény magyarság, amely ezeknek az uraknak az agitációja folytán napról napra veszíti el a kenyerét, szívesen beleegyezne már abba, hogy Vajda és Goga tovább szedjék a tantiémeket, csak a magyarok szerény munkahelyeit hagynák békében. De valamivel el kell a milliókat takarni és a kisebbségek ellen való izgatás az a takaró, amely alá az üzletet el lehet rejteni. Ezt a takarót az erdélyi magyar nép könnyéből és sóhajból szőtte.*

— **A váci püspök sétája közben öngyilkos szerelmespárt talált.** *Balassagyarmatról* jelentik: *Hanauer* A. István váci megyéspüspök szerda délután a nógrádverőcei erdőben séta közben az úton *véresarcú fiatalembert talált.* A helyszínére kiszállott csendőrörs a sebesülttől mintegy háromszáz méterre *női holttestre bukkant.* A nő halántéka és homloka át volt lőve. Feje alatt búcsúlevelet találtak, amelyben kiderült, hogy a nő *Krizsnyávi* Ilona budapesti varrónő, a férfi pedig *Brád* Imre állásnélküli péksegéd. A levélben közlik hozzátartozóikkal, hogy nagy nyomoruk miatt közös elhatározással mennek a halálba. A súlyosan sebesült férfit a balassagyarmati kórházba szállították. Életbenmaradásához kevés a remény.

— **Veress Lajos vezérkari ezredes az új bécsi katonai attasénk.** A kormányzó lékai *Hochenburger* Antal vezérkari ezredest, a bécsi követség katonai attaséját e beosztása alól *felmentette* és utódjául *dálnoki Veress Lajos vezérkari ezredest a bécsi követséghez katonai attasévá kinevezte.*

— **A várnai Ulászló-ünnep nem volt törökellenes tüntetés.** *Szófiai* tudósítónk jelenti: *Zanev* tábornok hadügyminiszter válaszol a török lapok cikkeire, amelyek a várnai Ulászló emlékünnepélyt törökellenesnek mondották, kijelenti, hogy ennek az ünnepségnek *semmiféle politikai jellege nem volt,* az ünnepség merőben emlékünnep volt, ami kitünt azokból a beszédekből is, amelyet *Boris* király és más szónokok tartottak. *(T.)*

— **Nem azonos.** Özvegy Del Medico Ágostonné annak közlését kéri, hogy ő és családja nincsen rokonságban vagy sógorságban azzal a Del Medico Antalné nevű nővel, akiről egyes lapok egy csipkelopási üggyel kapcsolatban tudósításokat közöltek.

— **Glatz Oszkár bujáki levele.** *Glatz* Oszkár, a kiváló festőművész Bujákról a következő levelet küldte: Díszpolgárt csináltak belőlem Bujákon, mert 28 év óta ott pingálok és hogy én is verjem a nagydobot az augusztus hó 25-iki »*Magyar ruhaünnep*« érdekében, amely hivatva van a magyarruhamozgalomnak és festőtanyámnak hírét széjjelhordani az országban. Így kell nekem saját ünnepemre propagandát csinálnom. Mivel az esetleges rossz időn kívül az a veszély is fenyeget, hogy különben is kevesen jönnek és a község ráfizet, ami az én díszpolgárságomon egy lemoshatatlan foltot hagyna és tekintélyemet főleg modelljeim szemében teljesen aláásná; — az utolsó órában személyesen fordulok összes ismerőseimhez és művészetem barátaihoz azzal a kéréssel, hogy ne hagyjanak pácban, hanem jöjjenek el tömegesen az ünnepre és szurkolják ki a Népművelésinél Szép ucca 5, tel.: 845—29, a mindent fedező ebédet biztosító 10 pengőt, amelyért tűrhető idő esetén is egészen biztosan meg fogják kapni az ellenértéket. *Glatz Oszkár.*

— **Házasság.** *Szabó* Jolán (Várpalota) és *Fehér* László községi irodatiszt (Alberti) házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

= **Téves hír a palesztinai hajójáratokról.** Az olasz-abesszin konfliktussal kapcsolatban elterjedt annak a híre, hogy a Lloyd Triestino a csapatszállítások folytán palesztinai járatait kénytelen lett volna beszüntetni. A *Lloyd Triestino budapesti igazgatósága közli,* nemcsak hogy a menetrendszerű palesztinai vonalhajók indulnak Trieszből minden hét szerdáján, hanem ezenfelül a palesztinai forgalom óriási megnövekedése folytán *még minden második hét péntekjén egy külön palesztinai hajót is kénytelen Trieszből Haifába indítani.*

Margithid mellett közvetlenül kiadó
Igen olcsóbérű, renovált
2-3-szobás uccai kilátású teljes komfortú lakás
2-szobás garszónlakás
Pozsonyi út 14, 16. Sziget u. 38.

AZ IDŐ (*Fokozódik a meleg, egy-két nap mulva Nyugaton esőre van kilátás.*) A csütörtöki nap folyamán Közép-Európa időjárása már valamennyire erősebben nyárias színezetet ölt. Az ország északkeleti felében még megvolt ugyan az északi légáramlás maradványa, amely bizonyos fokig mérsékelte a nappali felmelegedést, de a felhőzet már sokat csökkent, úgyhogy a napsütés erősebben érvényesülhetett. Sok helyen 28—29 fokig, az ország déli szélén pedig 30 fokig emelkedett a hőmérséklet. Az Alpesek délnyugati lejtőin és a francia Rivierán időrosszabbodás jelei mutatkoznak. Erős a felhőzet és néhány helyen zivataros eső is van. Igen valószínű, hogy a hét végére, valószínűleg szombatra, ezekből az esőkből mi is kapunk valamit, legalább is a nyugati megyékben. Addig a meleg fokozódására és lassan erősödő déli, délkeleti szélre van kilátás.

A Meteorológiai Intézet jelenti: Várható időjárás a következő huszonnégy órára: További hőemelkedés. Élénkebb délkeleti, majd déli szél. Nyugaton lassú felhősödés, egy-két helyen esetleges zivataros eső.

— **Magyar propaganda Angliában.** *Ráskay* László és *Pál* László cikkei és levelei kapcsán arról értesítik a *Pesti Napló* szerkesztőségét, hogy az elmult hónapokban gróf *Bethlen* István elnöklete alatt megalakult a *Society for the Hungarian Quarterly* című társaság, melynek célja egy nagyméretű, komoly, minden propagandaszándéktól mentes angol nyelvű folyóirat kiadása. A folyóirat első száma előkészítés alatt áll és előreláthatólag jövő év január 1-vel megjelenik. A *Hungarian Quarterly* a brit birodalom és az Amerikai Egyesült Államok legműveltebb köreihez fog szólni: politikusokhoz, tudósokhoz, a közgazdasági élet vezetőihez és első kísérlet lesz angol nyelven a magyar és a dunai problémák, rendszeres magas színvonalú, higgadt ismertetésére. Az új folyóirat, mely nagy célokat hivatott megvalósitani, ugy itthon, mint külföldön érdeklődéssel várják.

— **Ötven embert megölt a földomlás a Fülöp-szigeteken.** *Manilából* jelentik: Bontoc tartományban szerdára virradó éjjel *nagy földomlás következett be, amely sok embert betemetett.* Az eddigi megállapítás szerint *ötven ember meghalt.* 2000 ember hajléktalanná vált.

— **Az angol miniszterelnök Franciaországban nyaral.** *Párizsból* jelentik: *Baldwin* miniszterelnök feleségével együtt *Franciaországba érkezett.* Az angol miniszterelnök szabadságát tölti Franciaországban. Előbb a Loir-völgyi kastélyokat akarják megtekinteni s azután Aix los bains be mennek.

— **A tihanyi IV. Károly király-emlékünnep programja.** Az augusztus 15-iki »IV. Károly király tihanyi országos X. emlékünnep« programját a rendezőbizottság részletesen megállapította. Délelőtt 10 óráig csendes misék lesznek az apátsági templomban. Harangszó fogadja az ország minden részéből érkező zarándokokat. Féltizenegytől tizenegy óráig az érkező előkelőségeket fogadják a templom előtt. Tizenegy órakor vonul be a templomba kíséretével dr. Rott Nándor veszprémi megyéspüspök, aki ünnepi szentmisét pontifikál. A szentmise után körmenetben vonulnak az emlékünnep résztvevői a kálváriához, ahol rövid ájtatosság lesz. Itt a szentbeszédet dr. Zsámboky Pál pápai káplán, csillaghegyi plébános mondja, majd vitéz Makray Lajos pápai kamarás, országgyűlési képviselő méltatja a nap jelentőségét. Ezt követően az Avar-töltésen lévő sétányon két trianoni zászlót avat fel Strommer Viktorin tihanyi bencés apát. A Károly király-harang zúgása és a Királyi Jacht Klub tisztelgése közben történik meg ezután a monostor falában elhelyezett hősök emléktáblájának megkoszorúzása. Végül a királyi szobákat tekintik meg a zarándokok. Az emlékünnepségre augusztus 12-ig lehet jelentkezni, I. Úri ucca 42. és VIII., Baross ucca 10. alatt. Telefón: 604—83 és 347—25.

— **Orvosi hír.** Dr. *Laczkó* László bőrorvos, poliklinikai asszisztens, az Ujságírók Szanatórium Egyesületének szakorvosa, szabadságáról visszatérve rendelését megkezdte. Népszínház ucca 47., II. 3.

Dr. *Lobmayer* Géza egyetemi magántanár, a Gróf Apponyi Albert Poliklinika igazgató sebészfőorvosa IV., Szép ucca 5. szám alá (II. emelet, lift) költözött. Telefonszám változatlan.

— **Izraelita istentiszteletek.** A pesti izr. hitközség templomaiban istentiszteletek tartatnak: Péntek este a dohányuccai t. ¾7, a többi t. 7-kor; szombat reggel a Hősök t. és a Csáky uccai t. ½7, a Bethlen téri és a pávauccai t. ¾7, a többi t. 7-kor; szombat délelőtt a dohányuccai t. ½10, a Rombach uccai, a pávauccai, a zuglói t. 9, a többi t. 10-kor; szombat délután a Hősök t. és a Bethlen téri t. ¾7, a Csáky u. t. 7.10-kor, a Rombach uccai és arénaúti t. 5, a nagyfuvarosuccai és zuglói t. 6, a pávauccai t. 7-kor; szombat este az összes t. 7.50-kor; hétköznap reggel a Hősök t. 7, a Bethlen téri és Csáky uccai t. ½7, a pávauccai, Rombach uccai és az arénaúti t. ¾7, a nagyfuvarosuccai és a zuglói t. 6-kor; hétköznap este az összes t. 7-kor. 1935 augusztus 10-én, szombaton sábbosz náchámu. Hetiszakasz: »Vóeszchénán«; haftora: »Náchámu«. — A budai izr. hitközség templomaiban (Verpeléti út 4—6, Öntőház ucca 5—7, Zsigmond ucca 49.) az istentiszteletek péntek este ¾7-kor; szombat reggel ¾7, délelőtt 10 és délután 5-kor; hétköznapokon reggel ¾7 és este ¾7-kor tartatnak.

~~Gallé Tibor~~

Glatz Oszkár

A Műbarát XXI kiállítása.
Glatz Oszkár és Gallé Tibor koll. kiáll.

A kiállításon még *Gallé* Tibor krétavázlatait láthattuk. *Gallé* érdekes ellentéte Glatz Oszkárnak. Amíg Glatz a derűs valóság életteljes örömét fogja színbe és vonalba, addig *Gallé* a légiesen fínom álmok világában jár. Érdekes, képzeleti jellegű város- és utcaképei valami sejtelmes rózsaszínben, lila és kék párában úsznak, a dekoratív elemek lágy lírája ömlik el rokonszenves képein. A gyüjtemény egyik-másik darabja költői színvonalú látomássá nemesedik és szelíd bájával mindig megkapja a szemlélőt.

(—y—)

Szépművészet
1942. 90. l.

4 b. képezzel

y. Cornel von-Lenner, Julius Ferdinand:
die mit ihr vereinigten Probsteien Le-
romontor von Grosswardein. 16 o, 1 K,
burg, 1882.

l: a Nagyboldogasszonyról nevezett bu-
emplom története és leirása. 8 o, 53 K,
apest, 1893.

l: Adalékok a budavári főtemplom törté-
o, 2 K, 36 L, Budapest, 1932.

a: A pécsi dominikánusház története. 8 o
Pécs, 1903.

e: Kőszeg város művészettörténetéből.
31 L, Szombathely, 1934.

e: A kőszegi szent Erzsébet hazula./Kny.
e./ 8 o, 1 K, 8 L, Szombathely, 1939.

jos: A budapest-felsővizivárosi Szent
nzett plébániatemplom rövid története.
14 L, Budapest, 1876.

Glatz Oszkár

A Műbarát termeiben két egymástól erősen különböző művészi egyéniség állit ki: Glatz Oszkár és Gallé Tibor. Glatz Oszkár azokat a műveit mutatja be, amiket munkássága során a legjobban megszeretett s éppen ezért nem is adja el őket. Művészetét mindenki ismeri, vidéki napsütéses tájait játszó parasztgyerekekkel, a munkálkodó szántóvetőket, a sárközi menyecskéket, buzsáki asszonyokat, pipázó öregeket. Finom naturalista olajfestményein szereti az élet kézzelfogható, szemünk előtt heverő szépségeit. Biztosan, alapos tudással rajzol, de rajzával sem szakad el a valóságtól, reális, kiegyensúlyozott kompozíciókat tesz festői mérlegére; kedves műfaja a csendes elmélyedéssel megfestett zsánerkép, például a „Kötőlecke", melyen nemcsak az anya és kisleány kedves mozdulatát lesi el, hanem finom festőiséggel érezteti a felnőtt kifejlett vonásai mellett a gyermekleány arcának üdeségét, pillantásának mély szendeségét. Ámbár megköti kezét a valóság, elmerül a látottak varázsában. A kukoricahordó asszony képe beillenék egy természetfölötti víziónak, oly ragyogó glóriában sugárzik fölötte az aranyló szárak és levelek zuhogó erdeje. Öreg embereit aprólékos részletezéssel, a legkisebb ráncok feltüntetéséig festi, a téma józan, meleg átélésével. Millet-re emlékeztető szántóvetőit, a fehér lovakkal, nagyvonalúan rajzolja.

Glatz Oszkár fejlődéséről, harmonikus festői ízléséről és érzéseiről, nagy tudásáról összefoglaló képet nyujt kedvelt műveinek imponáló együttese.

Kolf: Eiáll. a Műbarátban 1942. márc.

R. Sz. J.: Kiállítások. Új Magyarország 1942 márc. 15.

VIGALMI DIJ A VILLAMOSON

Uccu bizony, megérett a meggy, az idén ugyan nem érett meg tulságosan, ám azért a BSzKRt elérkezettnek látja a szép nyári időt ahhoz, hogy a maga fanyar gyümölcsét megérlelje. Őszre már le is potyog a közönség ölébe: huszonhat fillér lesz az átszállójegy ára a villamoson, akárki meglássa. Egyelőre még ott tartanak, hogy csak előszedték a ládafiából a tavalyi javaslatot, hogy öntözik, körülgyomlálják és kapálgatják a magocskát, de amire lehullanak a falevelek, már porbahullik az ellentállás sárkányfeje is: aki nagyon siet, már akár ki is guberálhatja a huszonhat filléreket, ha utra szánja magát a villamoson.

Manapság az utazás nem tulságos öröm, némi elszántság, merészség, vállalkozószellem, sőt kalandvágy is jellemzi a bátrakat, akik meg kivánnak viaskodni a távoli utazások akadályaival, egyre kevesebb embernek jut ez az öröm osztályrészül és éppen ezért szeretnők a BSzKRt konok elhatározását, amellyel a villamosutazást meg akarja drágitani, ugy üdvözölni, mint derék törekvést, amellyel az egyenlőség elvét kivánja szolgálni és érvényesiteni. Ha annyi baja, mérge és küzdelme van a polgárnak, aki külföldre óhajt utazni, miért legyen mentes mindettől a másik polgár, aki csupán a Karpfenstein-utcából vágyik a Zuhatag-utca enyhe lankáira, vagy a szelid Örömvölgy-utcából a zordon Zápolya-utcai mühelybe? A BSzKRt igazságra törekszik és egyenlőségre: hadd mérgelődjék, epéskedjék, ha tulságosan vérmes, hadd dühöngjön mindenki, aki utra szánja magát, — s hadd fizessen mindenekfölött élvezeti dijat mindazért a jóért, amelynek örömében részesül.

Mert a két fillér, — mi az a két fillér a polgárnak, aki naponként négyszer ül villamosra, nyolc fillér mindössze naponta, háromtagu családnál huszonnégy fillér, egy hónapban hét pengő husz, cipő a gyereknek, egészhónapi gázszámla, vagy villanyszámla, avagy harminc kiló kenyér, — a két fillér, az ugrás huszonnégyről huszonhatra valóban élvezeti dij, hogy ugy mondjuk, vigalmi dij azért az örömért és kétségtelen gyönyörüségért, hogy a főváros odaadhatta a millióit a HÉV megváltásáért és ezzel együtt az egységes közlekedési politika nagyszerü diadaláért. Ime, mondják, a pesti polgárnak, *csak* két fillért kell fizetned minden utazásod alkalmából, hogy a tied lön a HÉV szőröstül-bőröstül, áramostulkocsistul. *Csak két fillér* minden utazás alkalmából, olcsóbban igazán nem élvezhetted volna azt a boldogitó tudatot, hogy résztulajdonosa lettél az olyan nagy és hatalmas vállalatnak, mint a HÉV és hogy egy pengőt és ki tudja hány fillért szurkolhatsz le a HÉV pénztáránál, ha olykor botor vágyad Rákosszentmihályra visz, avagy éppen Pécelre, sőt Gödöllőre is netán. A HÉV nem lesz olcsóbb, de a BSzKRt drágább lesz: az egységes közlekedési politika igy diadalmaskodik, mert valahogy mindig ki kell egyenliteni a dolgokat és fedezni is kell a kiadásokat. A BSzKRt már fedezi a magáét és fedezd te is pesti polgár, ha tudod. Ha pedig nem tudod, ne ülj villamosra, ugyis a közönség okozza a legtöbb zavart az egész közlekedési üzemben.

Mert erre is megvan immár a bizonyság, sőt ellene az orvosság is. Hiába, a közönség addig kiabálta, hogy gyorsabban óhajt közlekedni Pestről Budára és onnét is vissza, hogy ezért is megkapja méltó büntetését. Csütörtöktől immár visszavonhatatlanul a 11-es elhagyja a régi vágányait és nem gördül többé a Berlini-tértől Ujpest felé. Aki Ujpestre vágyik, szálljon át a 3-asra. Oktatásul csupán és egyelőre gyakorlatul, ha megszokja az átszállást, ha majd a megfelelő ásatások, földdulások és nyaktörések után, a körutról sem megy többé villamos Budára, hanem aki a merész utra vágyik, szálljon át, gyalogolja keresztül a Berlini-teret, trenirozza magát, mert nincsen egészségesebb a gyalogolásnál, edzi a lábat és a tüdőt, orvosok is ajánlják. Olyan öröm ez is, olyan szép ajándék és olyan nemes gesztus, hogy igazán csudálkozunk: miért mond le a BSzKRt a maga jogáról és ha már emeli az átszállójegy árát, miért nem talál ki erre is valamilyen tarifát: az átszállás a Berlini-téren olyan élvezet lesz, hogy ezért is ki lehetne „intézményezni" valamilyenes külön dijat, mondjuk, két fillért csupán kupánként, ahogy népiesen mondani szokták, noha a népnyelv még más változatokban is gazdag és előre jósoljuk, hogy az áremelés és az uj átszállási rendszer a BSzKRt számára a népies kifejezések gazdag gyüjtési lehetőségét helyezi kilátásba adalékául a tömegek tömör kifejezési módjának és egyuttal megbizható itélőképességének.

Balassa József

Védelmi intézkedések Párizsban julius 14-re

Még sohasem mozgósitottak e napra ennyi rendőrt és katonát

Párizs, julius 9. (NTI.) Az államtanácsban a belügyminiszter beszámolt a julius 14-i nemzeti ünnep alkalmából terevezett rendfentartó intézkedésekről. A miniszter által kidolgozott terv szerint az ugynevezett nemzeti arcvonalhoz tartozó alakulatok a Champs Elyséon át a város nyugati része felé fognak menetelni. Közben a Diadaliv előtt megáll a menet és ünnepélyesen meggyujtják az ismeretlen katona sirjánál elhelyezett lángot. A népi arcvonal ezzel szemben a Bastille-téren gyülekezik és keleti irányban vonul el. Rendőrség, mozgógárda és katonaság gondoskodik arról, hogy egymással szemben ellenséges érzületet mutató tüntető csoportok *ne kerülhessenek egymással érintkezésbe.*

Az államtanácson a postaügyi miniszter, hir szerint, azt javasolta, hogy a postaalkalmazottak sztrájkja esetén szigoru büntető rendelkezéseket léptessenek életbe. A posta alkalmazottai ugyanis pénteken nagygyülés keretében akarnak tiltakozni a postaügyi miniszter fascista módszerei ellen.

A miniszteranács keddi ülésében jóváhagyta *Paganon* belügyminiszter jelentését azokról az óvintézkedésekről, amelyeket a julius 14-iki nemzeti ünnep alkalmából rendezendő tüntetésekkel kapcsolatban foganatositani szándékozik. A belügyminiszter jelentéséből kiderül, hogy a francia fővárosban eddig még sohasem mozgósitottak olyan nagyszámu katonai és rendőri csapatokat a rend fentartásának biztositására, mint a küszöbönálló nemzeti ünnep alkalmából

Kis piros kereszt...

A tanár ur, aki diplomájával a zsebében, négy év óta keres reménytelenül állást, a nagy tésztavágókéssel kedden reggel hét óra tájban le akarta szurni az édesanyját.

A tanár urat Bellaágh Tibornak hivják. Huszonhét éves. Édesanyjával, özv. Bellaágh Kálmánnéval az óbudai Raktár-utca 41. számu házban lakott. Sárgára festett városi ház. A tanár ur mamájának komfortos szobakonyhája van.

Özvegy Bellaághné 146 pengő nyugdijat kapott. A férje is tanár volt. A fiát is annak neveltette. Kitüntetéssel tette le a vizsgáit. Négy év óta diplomája van. Csak hogy éppen nem kapott állást.

A nagy városi bérházban szorgalmas, derék embernek ismerték a tanár urat. A pincéből felsegitette a szenet és a fát, a tejestől vajat, a füszerestől kenyeret hozott, ha éppen kellett.

Ki akarta érdemelni ami a 146 pengő nyugdijból rá esett. Meg akart dolgozni érte.

Kedden történt. Reggel háromnegyedhétkor kelt fel az özvegyasszony és felrázta a fiát is. Tejet és kenyeret kellett volna hozni. A tanár ur felkelt, a szemét dörzsölte, aztán a párna alól egy hosszu hegyes kést rántott elő.

Ezzel támadt az édesanyjára:

— Neked most meg kell halnod, mert nem tudom nézni, milyen gonoszul bánnak egy szegény asszonnyal az emberek.

A tanár ur édesanyja sikoltozott. Elkapta a kés pengéjét, érezte, hogy az éle mélyen belevág a tenyerébe. Patakokban folyt a vér. A fiu a késsel kétszer az anyja szive felé döfött. De éppen csak hogy megkarcolta.

A tanár urtól az ötvennyolcéves asszony elvette a kést.

Kidobta az ablakon és segitségért kiáltott.

És segitségért kiabált a tanár ur is.

Mentőkért és orvosért. Rendőrért. A házmester orvosért szaladt. Közben kiérkeztek a mentők. Az özvegyasszonyt a Margit-kórházba vitték.

A tanár urat a harmadik kerületi kapitányságra állitották elő, innen továbbvitték a főkapitányságra, kihallgatták, de akkorra már ott volt az édesanyja is.

A tanár ur mamája a kihallgató rendőrtisztnek sirva mondta:

— Nem tehet róla szegényke, nagyon ideges és négy év óta nincs állása.

Özvegy Bellaágh Kálmánné aztán hazament. Haza Óbudára, a raktárutcai városi házba.

Bellaághéknál

Délután a csengetésre két bepólyázott kezével már ő nyitja az ajtót. Bevezet a szobába.

Nagyon apró kis szoba. Régi, finom butorok. A falnál két ágy összetolva. Rajta selyemtakaró. Az ágyak felett széles aranykeretben kép. Töviskoszorus szív. Mögötte egy kereszt.

Alatta a Mária a kis Jézussal.

A falon szentképek. Az egyik szekrény tetején feszület. Kis asztalkán összehajtogatott fehér kendőn elefántcsont kereszt. Mellette karácsonyi csengő. Szines képek Páduai Szent Antalról és Assisi Szent Ferencről.

Szőke, fiatalos mozgásu asszony a tanár ur édesanyja. Nem látszik annyinak, amennyi idős. Két bepólyált kezét keresztbe fonja a mellén és beszélni kezd.

— Mindennek az örökség az oka. Mert, tetszik tudni, becsaptak és kinulláztak minket. Minekünk tulajdonképpen nagy vagyonunk lenne. Egy családutcai ház és kétszázezer pengő. Dehát semmink sincs.

A fiáról kérdezem. Arról, hogy mi történt reggel.

Az örökség

— Azt mondom el, kérem, éppen arról van szó. Szegény uramnak volt egy dusgazdag unokabátyja, Kléch László dr. ügyvéd. Néhány évvel ezelőtt halt meg, nagy vagyont hagyott hátra. Ezt a második felesége és az egyik unokaöccse örökölte. Mi az asszonnyal rossz viszonyban voltunk és szegény halála után megpróbálták, hogy minket kisemmizzenek az örökségből. Szegény fiamat ez zavarta meg.

Elhalkul a hangja. Egészen közel hajol és szinte suttogva mondja:

— Hajsza indult meg. Életveszélyes hajsza. Szegény fiam nem birta tovább. Ugy volt, kérem, hogy egy napon, amikor még a fiam nem volt ideges, bement az árvaszékhez és áttanulmányozta az iratokat. Az iratok között rábukkant egy nagy, pecsétes levélre, amelyben szegény férjem unokabátyjának „bizalmas intézkedései" voltak. Kétszázezer pengőről volt szó és a családutcai házról. Ezt mi örököltük volna, én és a fiam. Meg a lányom, aki tizennégy év óta Hollandiában van. Tibi akkor hazajött és azt mondta:

— Édesanyám, hiszen mi nagyon gazdagok vagyunk...

Ellenségek

— Elmondott mindent. Aztán két ügyvédhez ment, hogy velük megbeszélje a dolgot. De az ügyvédek összejátszottak ellenségeinkkel. Azóta rettegtünk. Egy napon értesitett a biróság, hogy ilyen lezárt boriték „bizalmas intézkedésekkel" nincs is. Persze ez nem igaz. Ezt elsikkasztották.

— A fiam azóta csak itthon ült. Üldögélt vább.

— A fiamaz óta csak itthon ült. Üldögélt és gondolkozott. De az ellenségeink összejátszottak. Házmesterekkel és villamos kalauzokkal játszottak össze. Egy napon festéket öntöttek a kályhacsövünkbe, a másik napon a mellékhelyiséget rongálták meg, hogy majd megfulladtunk. De meg akartak mérgezni is. Egy napon vajat hoztunk és észrevettem, hogy másnapra gennyes lesz a szemem. Csak méreg lehetett. A tejcsarnokost is megvesztegették.

Egyszerüen és természetesen meséli el mindezt és két világoskék szeme mosolyog.

— És megálmodtam kérem, hogy az örökség kimutatási számait is meghamisitották. Először nem tudtam, hogy miért álmodom számokkal, de később rájöttem. Hogy csak az örökségről lehet szó. Tetszik az álomban hinni?

Amikor azt mondom, hogy nem, a szegény pólyáskezü asszony gyanakodva néz rám.

— Érdekes, hogy éppen ma történt — folytatja tovább és egy levelet mutat —. A lányom Hollandiából ma irja, hogy utazik Amerikába a hollandi rokonokat látogatni. A nevelőszüleinek a rokonait. És Tiborral is ma történt. Nagyon furcsa. De én hiszek a véletlenekben.

A nagy ákom-bákom betükkel irt levelet olvassa, amelyet a lánya irt. Aztán a fiáról beszél.

Hol van a szived...

— Tegnap este még nagyon jó kedvü volt. Csókolgatott, simogatott és megigazitotta az ágyamon a párnámat. Egészen összesimitotta őket. Mintha már nem is lett volna olyan ideges. Arról beszélt, hogy milyen jó dolgunk lesz, ha ő egyszer állást kap. Hirtelen megkérdezte, hogy dobog-e az én szivem. Mert ugy érzi, mintha nem dobogna. Nevettem. Mondtam, hogy dobog. Kérte, hogy mutassam meg, hol van a szivem. Megmutattam. Két ujjal megtapintotta és azt mondta:

— Hogy lüktet...

— Aztán elaludtunk. Reggel én keltem fel előbb. Aztán felkeltettem őt is. Le kellett volna mennie a tejeshez tejért. Ő mindig vigyázott arra, hogy a kannából öntsön, mert azt nem mérgezhetik meg. De még hozzá sem szólhattam. Kiugrott az ágyból, a párna alól előkapta a hosszu, hegyes tésztavágókést és rám emelte.

Nem fog fájni

— Neked, anyám, meg kell halnod! Most már tudom, hogy hol van a szived. Nem fog fájni. És egyszerre vége mindennek. Az emberek nem önthetnek festéket a kályhacsőbe és nem füstölhetik tele széngázzal a lakást. Meglátod, milyen jó lesz.

— Nekem rohant. Nagyon megijedtem. A kés megvillant a levegőben. Kétszer szurt a szivem felé, éreztem, hogy oda szur és még sem sebezett meg. Elkaptam a kés pengéjét és nem tudom, hogy történhetett, kicsavartam a kezéből.

Az ablakhoz megy és kimutat az udvarra.

— Kidobtam a kést. Aztán kiabálni kezdtem. Ő is a mentőkért sikoltozott. Látta, hogy véres a kezem és sirni kezdett. Azt mondta:

— Ugy-e elhiszed, anyuskám, hogy én csak jót akartam?

— Hát persze, hogy elhittem neki. Most majd beviszik valamilyen intézetbe. Majd ott meggyógyitják. Aztán hazajön. Mit tetszik gondolni? Ugy-e, haza fogják engedni?

Csupa sirás a hangja. Csak akkor ragyog fel az arca, mikor azt mondom, hogy majd haza engedik.

Két karcolás

— Benn a rendőrségen találkoztam vele. A rendőrorvos ur azt mondta, hogy nagyon értelmesen beszél. Hát persze. Csak egy kis idegesség az egész. Amikor meglátta a kezemet, — sirt. Azt kérdezte, hogy fáj-e? Mondtam neki, hogy nem fáj.

A nap besütött a szobába. A töviskoszorus szív aranykerete felvillan.

— Kétszer szurt a szivem felé — mondja a tanár ur, mamája — és éppen csakhogy megkarcolt. Tessék nézni.

A bőrén két kis karcolás látszik. Két egymásba szaladó vonal. Kis piros kereszt.

Réti Sándor

Hírek

— Minden villamosjegy belép az egységes huszonhatosba?

Az angol tengerészeti miniszter visszavonul a politikától

London, julius 9. *(Inf.) Sir Bolton Eyres-Monsell* tengerészeti miniszter politikai karrierjének végét jelenti, hogy ő volt az, aki kezdeményezte és tető alá hozta a német—angol tengerészeti egyezményt. A miniszter a következő választásokon *már nem is jelölteti magát és ezzel politikai pályafutása automatikusan végetér.* Sir Bolton Eyres Monsell választókerületének konzervativ pártszervezetét már értesitette is szándékáról, hogy többé nem jelölteti magát és kijelentette, hogy ez az elhatározása visszavonhatatlan. A miniszter környezetében hangoztatják, hogy nemcsak politikai szempontok késztették ezt az elhatározására, hajnem az a körülmény is, hogy egészsége megrendült.

— **A japán császárné anyai örömök elé néz.** *Tokióból* jelentik: Kedden hivatalosan közölték, hogy a japán császárné anyai örömök elé néz. A családi eseményt novemberre várják. A császári pár legidősebb gyermeke, *Akihito* trónörökös, 1933 december 23-án született. Rajta kivül az uralkodópárnak még három leánygyermeke van.

— **A velencei pátriárka halála.** *Rómából* jelentik Pietro *La Fontaine* biborosnak, a velencei pátriárkának halálát. A fiottai papnevelőintézetben halt meg hetvenötéves korában. Nevezetes tagja volt a bibornoki kollégiumnak és XV. Benedek pápa halála után a papabilis kardinálisok közt emlegették, vagyis azok közt, akiknek esélye van, hogy pápának választják. A konklaveból nem ő, hanem Achille *Ratti* kardinális került ki győztesként s lett XI. Pius néven Szent Péter utóda. Husz évvel ezelőtt, 1915 junius 26-án iktatták be velencei érseki székébe. Régebben Cassano al' Jonio püspöke és a papnevelő intézetek vizitátora volt, de püspöki állásáról lemondott, címzetes püspöki állást fogadott el s a szertartások bibornok-kollégiumának titkára és Ferrata bibornoknak, a lateráni Szent János egyház érsekének vikáriusa lett. A bibornoki kalapot 1916-ban kapta meg. Nagy müértő volt s talán ez is egyik szála volt annak a meghitt viszonynak, mely XI. Pius pápához, a milánói Ambrosiana-könyvtár egykor hires prefektusához füzte. Két évvel ezelőtt az általános katolkus gyülésen a pápa legátusaként jelent meg Bécsben.

— **Liber alpolgármester vette át a városháza vezetését.** *Szendy* Károly polgármester kedden megkezdte nyári szabadságát. Ugyancsak pihenni ment *Lamotte* Károly dr. alpolgármester is. A városháza vezetését *Liber* Endre polgármesterhelyettes vette át. *Sipőcz* Jenő dr. főpolgármester néhány nap mulva szintén szabadságra megy.

— **Csütörtöktől megváltozik a 11-es villamos iránya.** A körúti villamosközlekedés reformja következtében, illetve ennek a reformnak első lépéseként a 11-es jelzésü villamosok utirányа csütörtökön megváltozik. Megirtuk annakidején, hogy a 11-es villamos többé nem megy Ujpestre, hanem irányt változtatva, befordul a Lipót-körutra és a Margithidon áthaladva a Török-utcáig közlekedik. Ez a változás csütörtökön lép életbe. A 11-es kocsit nyilvánvalóan nagyon nélkülözni fogják az Ujpestre utazók. Ezért a villamosvasut igazgatósága a 3-as kocsikat fogja sürübben járatni. Ugyancsak csütörtökön megkezdik a berlinitéri járdasziget kiszélesitését és a nyugatival szemközt annak a hurokvágánynak az épitését, amelyen a Lipót-körút felől jövő villamosok fordulnak majd vissza. Mihelyt ezek az épitkezések befejeződnek, a körúton a nyugatiig csak a 6-os villamosok járnak majd. A reform augusztus közepén lép életbe.

— **Juszuf Kemal herceg ismét Vas megyében vadászik.** *Juszuf* Kemal egyiptomi herceg, aki a mult esztendőben hosszabb időt töltött Magyarországon, annyira jól érezte magát, hogy megigérte, hogy rövidesen ismét meglátogatja hazánkat. A herceg igéretét be is váltotta. Sárvárról jelentik, hogy Juszuf Kemal királyi herceg nagy kisérettel megérkezett a vasmegyei Alsószelestére, amelyet már a mult esztendőben kedvenc vadászhelvévé választott. A herceg valószinüleg hosszabb időt tölt Alsószelestén. Hogy ellátogat-e ismét Budapestre, arról egyelőre nincs hir.

— **Titokzatos repülőgépek Svédország felett.** *Stockholmból* jelentik: Most közzétették a vezérkar jelentését azokról az állitólagos *titokzatos repülőgépekről*, amelyek Skandináviát 1933 és 1934 téli hónapjaiban átrepülték. A jelentés szerint ismeretlen nemzetiségü repülőgépek tényleg átrepülték Skandináviát. Lehetséges, hogy kiinduló állomásuk Norvégia széles partvidéke volt.

Baldwin Anglia gazdasági életének fejlődéséről

„Sehol sincs a munkásnak jobb dolga, mint Angliában"

London, julius 9. **Az alsóház keddi ülésén Greenwood munkáspárti képviselő beterjesztette és indokolta a munkáspárt bizalmatlansági inditványát, amely szerint fejezze ki a ház rosszalását, hogy a kormány nem készitett a munkanélküliség orvosására alkalmas tervet és hogy nem segitett a nyomorsujtotta vidékeken. Greenwood indokoló beszédében elismerte, hogy Anglia külkereskedelmi helyzete ma kedvezőbb, mint a világ többi országában, de ez kizárólag annak tulajdonitható, hogy Anglia letért az aranyalapról, ami nem a kormány érdeme és az ebből származó előnyöket el fogja veszitteni, mihelyt Németország és Franciaország aláértékeli pénzét.**

Baldwin miniszterelnök válaszában hangoztatta, hogy ellensége a jelszavaknak. Sohasem igérte, hogy meg fogja gyógyitani a munkanélküliséget. Az angol gazdasági és pénzügyi válság — mondotta — a tetőpontján állt négy évvel ezelőtt, amikor a nemzeti kormány hivatalba lépett. A kormánynak sikerült a költségvetési egyensulyt helyreállitania, a pénzügyeket megszilárditani, az adóterheket könnyiteni és helyreállitotta a bizalmat, hogy minél több tőkét lehessen termelő munkára forditani, megszilárditotta a belső piac biztonságát, mérsékelte a vámtételeket, javitotta a termelés helyzetét, az ottawai egyezménnyel és külkereskedelmi szerződések sorozatával fejlesztette a kivitelt, végül gondoskodott a pénz olcsóságáról. A védővámos rendszerre való áttérést a külkereskedelmi mérleg robamosan növekvő passzivitása követelte meg. Az ottawai egyezmény célja a birodalomközi kereskedelem fejlesztése és a belső vámsorompók mérséklése volt. Ezt a tapasztalatok szerint sikerült is megvalósitani. 1932-től 1934-ig Anglia kivitele a dominiumokba 26 millió fonttal emelkedett. Erre a szilárd birodalmi kereskedelmi alapra fogunk a jövőre is épiteni — mondotta Baldwin. — A vámtételeket a jövőben is tárgyalási eszközül fogjuk felhasználni, mert a védővámok meggyőzték végül az idegen államokat, hogy az angol piac számukra is értékes és hogy áldozatért kell azért hozni. Az elmult három évben 17 országgal kötöttünk kereskedelmi szerződéseket. Számos ország mérsékelte Angliával szemben a vámtételeit, egyesek angol áruk vételére kötelezték magukat. Néhányan kifizették régi adóságaikat, vagy csereszerződést kötöttek, főként szénnel. A kivitel növekedett.

Az államadósságok terhe az elmult négy évben husz százalékkal lecsökkent, mig az olcsóbbodás föllenditette az épitkezéseket, a termelés emelkedett, s főként a vas- és acéliparban elérte az 1929-iki szinvonalat. Másrészt még fokozott óvatosságra van szükség, ezért — mondotta Baldwin — pazar állami kiadásokat közmunkacélokra csak akkor helyeselhetnénk, ha a kiadások megfelelő arányban növelnék az ország teherbiróképességét és teremtenének uj munkaalkalmakat. (Célzás Lloyd George terveire.) A példátlan méretü amerikai közmunkakisérletek némi haszonnal jártak ugyan, de nem hozták meg a remélt gazdasági fellendülést, már pedig, ha a tervek nem váltják be a hozzájuk füzött reményeket, katasztrófába döntik az országot. Inkább a bizalom és biztonság megnagyobbitásával és a pénz olcsóbbitásával igyekszünk a gazdasági fellendülést elérni. Nem idegenkedünk a közmunkatervektől sem, csak a pazar költekezést ellenezzük. Reméljük, hogy a londoni városrendezési és közlekedési tervek s a légi haderő kifejlesztése sok uj munkaalkalmat teremt. Egyébként a kormány szakértői számos uj tervet dolgoztak ki.

Lloyd George (izgatottan közbeszól): Mikor láthatjuk ezeket a terveket?

Baldwin: Nemsokára. Azt hiszem, most szedik a szöveget.

Kijelentette végül a miniszterelnök, hogy nem ismer olyan országot a világon, amelyben a munkásnak jobb dolga volna, mint Angliában. (Élénk éljenzés a kormánypárton.) Mindig lesznek birálóink és én sem leszek a haladással sohasem megelégedve — fejezte be Baldwin beszédét —, de kérdem a birálókat, láttak-e már olyan idegent, aki miután Angliában dolgozott, más országba vágyódott volna?

— **Becht Rezső: Szomeya — San nevetett.** A szerző neve nemcsak idegen, hanem ismeretlen is, de az első bemutatkozás egészen kivételes és nagyon megjegyezni való irói készséggel lepi meg az olvasót. Vidékről, Sopronból érkezik a könyv, de a kiállitása izlésben és artisztikumban nem kér a birálattól semmi koncessziót. Egy hosszabb és kilenc rövidebb novella van benne, a legtöbbnek a témáját egy, a sors viharos lendületében a messze távolba vetődött élet élményei és benyomásai adták. De akárhol kapta az inspirációt, az iró egy lüktető drámai feszültség és karakterisztikusan eleven, szines előadóképesség lehetségével prezentálja a mondanivalóját. Fel kell rá figyelni, mert amit ad, több, mint igéret. Egy érdekes könyv egy érdekes irói egyéniség külön hangjával és színével.

—*nd.*

— **Irén utazásra készül.** Irén kézitáskák között ült, barátnője, Éva, az ágy szélén üldögélt. „Hogy irigyellek téged Irén! Huszonegy nap szabadság a hullámzó Balaton mellett! És reggeltől estig a könnyü és kellemes dirndli-ruhában." „Igen, dirndli-ruha! Éppen az előbb néztem meg s elszörnyedve láttam, mennyire kifakult a mult évben s hogy a mosás mennyire tönkretette. Feltétlenül egy ujat kell vennem!" „Veled megyek bevásárolni. De most ám óvatosabb légy! Csak indanthrenfestésü anyagot vásárolj. Az én strandruhám indanthrenfestésü s ma is olyan, mintha egészen uj lenne. „Nagyszerü, Éva! Természetesen akkor csak indanthrenfestésü anyágot vásárolok! De ki áll azért jót, hogy az tényleg indanthrenfestésü lesz?" „Csak arra kell mindig ügyelned, hogy a vásárolt anyagon az 'indanthren-védjegy látható legyen, akkor biztosan nem fogsz csalódni."

— **HÁZASSÁG.** *Teleki* Géza gróf, *Teleki* Pál gróf ny. m. kir. miniszterelnök és neje, született *Bissingen-Nippenburg* Johanna grófnő fia, kedden vezette oltárhoz a belvárosi plébániatemplomban *Darányi* Jolánt, id. *Darányi* Gyula dr. m. kir. udvari tanácsos és neje, született *Than* Jolán leányát. Az esketést *Sebess* Ferenc dr. piarista rendfőnök végezte. Tanuk voltak: a vőlegény részéről *Teleki* Jenő gróf és *Economo Dimitri* báró, a menyasszony részéről: *Darányi* Kálmán földmivelésügyi és *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszterek.

Winckhelsteini *Winckhler* Anna, winckhelsteini Winckhler Ernő ny. főszolgabiró és nemes Tóth Anna leánya, valamint szepesváraljai *Haendel* Vilmos dr. jogakadémiai tanár, szepesváraljai Haendel Vilmos dr. udvari tanácsos, egyetemi tanár és Senoa Mária fia Budapesten a bécsikaputeri ágostai hitvallású evangélikus templomban házasságot kötöttek.

— **Glatz Oszkár ünneplése Bujákon.** A „bujáki magyar ruha ünnep"-et — melynek keretében nyujtják át Glatz Oszkárnak, a kitünő festőművésznek a diszpolgári oklevelet — augusztus 25-ére halasztották. A bujáki és sziráki uri közönség nagyrésze erre az alkalomra magyar ruhát ölt. Az ünnep programmja nagymisével kezdődik a ragyogó bujáki népviselet látványosságával, majd a diszközgyülés után ebéd a várrom alatt gyönyörü parkszerü völgyben. Ugyanott mutatkozik be Buják és három közeli község Gyöngyösbokrétája és játssza el a bujáki nép Török Rezső Menyasszonytánc cimü darabját. Este tábori tüzek tárogatóval, majd Glatz Oszkár méltatja az ünnep jelentőségét. Erre az alkalomra a Népmüvelési Bizottság 7 órakor autobuszokat indit — költség mindent, az ebédet is beleszámitva: 10 pengő. A Népmüvelési telefonja: 845—29.

— **ORVOSI HIREK.** Néhai *Hirsch* Vilmos dr. rendelőjét, kiváló szakképzettségü orvos vezetése mellett, az elhunyt felesége továbbra is fentartja: IX., Boráros-tér 6. sz. alatt.

Gondos Béla dr. poliklinikai assistens, röntgenszakorvos nyári szabadságáról visszaérkezett.

— **Az illetlen fürdőruhák ellen.** *Rómából* jelentik: Pignateili di Belmonte biboros, Ostia püspöke, pásztorlevélben tiltakozik a strandélet erkölcstelensége, főleg az „illetlen fürdőruhák" és a fürdőzők „szabados magatartása" ellen. A püspök kétségbeesése oly nagy, hogy az égi hatalmakat hivja segitségül és elrendelte, hogy az egyházkerületéhez tartozó templomokban imákat mondjanak az erkölcsök lazulásának elharapódzása ellen.

— **Hetvenötéves egyesület.** A Magyar Betegsegélyző és Templom-Egylet (VII., Akácfa-u. 22.) most ünnepelte fennállásának 75 éves jubileumát ünnepélyes közgyülés keretében. Halász Ignác fővárosi iskolaigazgató, az egylet elnöke vázolta a jubiláló egyesület hazafias, vallásos és karitativ tevékenységét és kijelölte azokat a szempontokat, amelyeket a jövőben követni fog az egylet, hogy multjához méltó maradjon.

— **Uj jogi szaklap vidéken.** „Tiszántuli Jogélet" cimmel az összel jogi szaklap indul meg Fuchs Lajos dr. ügyvéd szerkesztésében a debreceni tábla területén, Nyiregyháza székhellyel. A lap kizárólag szakujság lesz és a debreceni kir. itélőtábla és az annak területén müködő törvényszékek és járásbiróságok kialakult joggyakorlatával, valamint a megjelent törvényekkel és rendeletekkel fog foglalkozni.

A serdülő ifjúságnak adjunk hetenként legalább egyszer reggel felkeléskor egy-egy kis pohárnyi természetes **„Ferenc József"** keserüvizet, mert gyomor-, bél- és vértisztitó hatásának, fiúknál és leányoknál egyaránt, igen fontos eredményeket köszönhetünk. A gyermekklinikákon a **Ferenc József** vizet a kisdedek makacs székszorulásánál és nagyobb gyermekek gyomorbélhurutjánál már régóta kitünő sikerrel alkalmazzák.

— **Prohászka-emlék Nyitrán.** A nyitrai Szent Mihály-kápolnában leleplezték *Prohászka* Ottokár püspök emlékmüvét. Miután a ház, amelyben Prohászka született, valószinüleg hamarosan lebontásra kerül, a nyitrai születésü főpap emlékét abban a kápolnában örökitették meg, amelyben megkeresztelték. Az emlékmü felszentelését *Szmida* Kálmán prépost-plébános végezte s mise után méltatta Prohászka érdemeit. A kápolna képét méltóan egészíti ki Prohászka Ottokárnak fekete márványalapon elhelyezett bronz dombormüve, latinszövegü felirattal.

— **SZEMÉLYI HIREK.** A kormányzó *Zajtay* Artur dr. nyug. mezőgazdasági kisérletügyi igazgatónak a m. kir. mezőgazdasági kisérletügyi főigazgatói cimet adományozta. A kormányzó *Nagy* Géza II. vezérkari őrnagyot bukaresti m. kir. katonai attaséi teendői alól felmentette s beodrai *Baitz* Oszkár vezérkari alezredest mostani szolgálati állása alól történt egyidejü felmentése mellett bukaresti m. kir. katonai attasévá kinevezte és neki eddigi beosztásában teljesitett kiválóan eredményes és igen hasznos szolgálataiért a III. osztályu magyar érdemkeresztet adományozta.

— **Rendelet a dohánytermelőkről.** A Budapesti Közlöny szerdai száma közli a pénzügyminiszter rendeletét a dohánytermő területeknek ez évben végrehajtott csökkentésével kapcsolatos rendelkezések tárgyában. A rendelet szerint a pénzügyminiszter azoknak a dohánytermelőknek, akiknek termelési területét az 1934-ben végrehajtott talajvizsgálatok alapján a dohányjövedék az 1935 termelési évre szóló hatályival csökkentette, az előző évekhez hasonlóan az elvont terület minden katasztrális holdja után 100 pengő hozzájárulást, a területcsökkentés következtében kereset nélkül maradó, illetőleg az előző évivel szemben kisebb területet megmunkáló dohánykertészeknek pedig 30 pengő támogatást engedélyezett. A hozzájárulás, illetőleg támogatás iránti kérelmeket az illetékes dohánybeváltó hivatalokhoz legkésőbb 1935 október hó 15-éig kell benyujtani.

— **Véres szerelmi dráma Komáromban.** *Komáromból* jelentik: *Ványa* László huszonegyéves futballista a Paál-féle fényképészeti müteremben a fényképész tizenötéves Edit leányának borotvával átvágta a nyakát. *Ványa* László tardoskeddi fiatalember, aki gimnáziumi tanulmányait végezte Komáromban, bekerült a komáromi futballcsapatba és mint kapus igen jó nevet szerzett magának a futballsportban. A sportbarátok elkényeztették a fiatalembert, akit a sok ünneplés annyira elrontott, hogy *iskolai tanulmányait elhanyagolta* és tanárai végre is eltanácsolták az intézetből. Ványa teljesen lezüllött, inni és éjszakázni kezdett és beleszeretett az egyik legnagyobb drukkerének leányába. Az ismerősök, miután a fiatalember *duhaj és kártyás lett*, figyelmeztették a fényképészt, hogy őrizze gyermekét tőle. Nem is engedték a fiatal leányt egyedül az utcára és megtiltották, hogy találkozzék imádójával. Ez végleg elkeseritette Ványát és pénteken délelőtt bement a Paál-féle fényképészeti müterembe, hogy egy régi fotografiájáról kópiákat készittessen. Amikor a leánnyal egy pillanatra egyedül maradt a müteremben, *simogatóan vette kezébe a leány fejét.* A következő percben Ványa kezében *borotva villant meg*, s a leány hangos sikoltással esett össze. Fültövénél a főütőeret és oldalt körülbelül nyolc centiméter hosszuságban elvágta a leány nyakát, akit a mentők azonnal kórházba szállitottak. Vérátömlesztéssel *igyekeznek megmenteni a leány életét.* Ványa a rendőrségen azt vallotta, hogy *nem akarta a leányt megölni*, de amikor viszontlátta szerelmét, fejébe tódult a vér és nem tudta, hogy mit cselekszik.

— **Dráma a jachtversenyen.** *Londonból* jelentik: Szörnyü dráma játszódott le egy amerikai jachtversenyen, amelynek résztvevői az Atlanti-óceánt szelték át. *Rossel Ames* amerikai milliomos jachtja borzalmas viharba került s a magas hullámok a jacht tulajdonosát lesodorták a fedélzetről. A szerencsétlenséget nyomban észrevették s *Amos* egyik fia apja után vetette magát a háborgó habokba. Másik fia mentőcsónakba szállt s ugy igyekezett apja s fivére segitségére sietni, de a habok mindhármukat elnyelték. A milliomos felesége férjének s két fiának elvesztéséről szóló hirt Londonban kapta, ahová azért utazott, hogy a verseny befejeztével ott fogadhassa Európába érkező családját.

— **Kinai lapkiadó elitélése japánellenes cikk miatt.** *Shanghaiból* jelentik: Viharos tárgyalás után a kiangsei biróság kedden hirdette ki ítéletét az *Uj Élet* cimü folyóiratban megjelent japánellenes cikk miatt meginditott perben. A biróság a folyóirat kiadóját tizennégyhónapi börtönre itélte. A különleges körülmények fennforgása miatt a biróság visszautasitotta a vádlottnak a büntetés felfüggesztése iránti és a fellebbezésre vonatkozó kérelmét.

Budapest

1970 JUL 1 8

1021

M

Műterem

Morell Mihálynál

„Vágó: Morell Mihály". Sztereotip felirat ez a magyar filmek előtt. Sokan, mint a Színház- és Filmművészeti Főiskola tanárát ismerik Morellt. Kevesebben tudják, hogy „eredeti foglalkozása" szobrász. Legelőször 1937-ben állított ki az Ernst Múzeum Tavaszi Tárlatán, legutóbb 1968-ban a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon a Műcsarnokban és tavaly a Pécsi Kisplasztikai Biennálén.

— Hogy indult ez a kettős élet?

— *Glatz*-tanítvány voltam a *Képzőművészeti* Főiskola festő szakán. Amikor a második évben a tanterv előírása szerint fel kellett vennünk a szobrászatot is, annyira megkedveltem ezt a műfajt, hogy átkértem magam szobrásznövendéknek, *Kisfaludy Strobl*hoz. 1938-ban végeztem. Rajztanári képesítést is szereztem, egy évig a kiskunfélegyházi gimnáziumban tanítottam. Ez azonban csak helyettesítés volt, utána állás nélkül maradtam.

— Bejutottam a *Hunnia* filmgyárba ösztöndíjasnak, megtanultam a filmrendezés ábécéjét. Filmrendezőnek készültem; az *Emberek a havason* című film forgatásánál mint segédrendező működtem közre. Aztán egy vágószobába kerültem, azóta is ott dolgozom a gyárban, mint *vágó*.

— Mi az, hogy vágó?

— A *rendező* — az első ember nálunk — elképzel valamit, az *operatőr* — ő az második ember — oldja meg a képek hangulatát. Ekkor még a film darabokban van. A *vágó* a harmadik ember a film készítésénél. Kialakítja a film ritmusát. Összecsiszolja a részleteket. Sokszor a vágó határozza meg a film dramaturgiai ritmusát. A kész képek hosszát. Rejtett dolog a mi munkánk, nem látványos. Szó szerint is rejtett, mert tanúk nélkül dolgozunk a vágószobában. Egyedül. Mint ahogy a szobrász is egyedül dolgozik a műterem négy fala között.

— Sokszor gondolok arra, mi lenne, ha a filmet is úgy lehetne csinálni, mint a szobrot. Egyedül, függetlenül anyagiak, vagy személyek beleszólása nélkül. Sokkal egyénibb lenne a film arculata, sokkal változatosabb.

— És a szobrászat?

— Tizenöt évig nem mintáztam egyáltalán, nem volt műtermem. Keserves másfél évtized volt ez. A sportemberek jól tudják, mit jelent a kényszerpihenő. Megtöri az ember életritmusát. Azért én közben is szobrász maradtam Bennem folyton dolgozott a szobrász. Belülről mintáztam. 1955-ben végre kaptam műtermet.

— Hogyan kezdte újra?

— Óriási energia kellett hozzá. A kezdet: mit csináljon az ember? A hosszú szünet arra volt jó, hogy elszakadt a köldökzsinór. Pusztán aktot, fejet mintázni — mint régen — már nem akartam. Nem érdekelt már a felület, több érdekelt. Az, hogy mi van az emberben. Izgattak az előzmények, az az üledék, melyet örökségként magunkban hordunk, izgatott az ősi félelmek feltárása. Hogy tiltakozzam minden emberi gorombaság, brutalitás ellen. Úgy haladtam a szobrászatban, mint aki az őserdőben egy nagy dzsungel-késsel vágja maga előtt az ősbozótot, s akkor furcsa, különös alakzatok tűnnek elő, melyekről eddig semmit sem tudott.

— Kísérletezem. De a kísérletezés rossz szó. Keresem, hogy egy emberben mi lakik, hogy egy témából, egy formavilágból mit lehet kibányászni. Szobraim jelképek is, érzés-komplexusok jelképei.

— A szobrászat és a film?

— *Németh Lajos* mondta egyszer, hogy talán a mozgókép hatása: szobraim oly nagyfokú dinamizmusa. Fordítva pedig: a filmnél a szobrász szemével nézem a formákat, arányokat. Erőteljes képi memóriám fejlődött ki. Egy több ezer méteres film-szalagnak minden részletére emlékszem, ha már egyszer láttam. Nem kell keresgélnem, ha a rendező kér egy snittet.

— Elégedett a helyzetével?

— Előnye, hogy független vagyok. Viszont hátránya is van: nem élek benne abban a véres küzdelemben, mint a többi szobrász. Nem harcolok érte, hogy érvényre juttassam a munkáimat. Ennek bizonyos passzivitás a következménye; ez fékező is.

— Tervei?

— Augusztusban Félegyházán a *Kiskun Napok* alkalmából nagyobb kiállítást rendeznek. Meghívták a félegyházi — vagy ott élt — művészeket is. Néhányan, mint *Konecsni, Holló László, Szántó Piroska* meg én, külön termeket kapunk. Szoboranyagom másik felét ugyanakkor *Salzburgban* állítja ki egy galéria. Jövőre pedig a *Dorottya utcában* rendeznek gyűjteményes kiállítást, ha igaz.

Meglepően nagyszámú, jelentékeny — és nagyrészt már bronzba öntött — szobrot találhatunk Morell Mihály műtermének polcain. Vertikális (álló) és horizontális (fekvő), kibontott, rusztikus felületű és sima, polirozott szoboralakok váltakoznak Morell oeuvre-jében. A változatos formákkal szemben egy valami állandó marad nála: a tartalom. Ha nem is könnyű olvasmány, humanista mondanivaló átgondolt megfogalmazása ez a plasztika.

Frank János

THON

ját, azt, hogy *láttatni* tud, s a szükségesnél nagyobb, „civil" örömmel kalandozik el kultúrhistóriái, magánszenvedélyei birodalmába. Máskor meg a fogalmi megközelítés borítja el azt, ami nem szorult volna efféle többletre, mert művészi értelemben eleven, önmagát magyarázó.

Nem vét azonban — s ez nem csak tiszteletet parancsol, hanem megható is —, amikor hazai élményeit éli újra. Vendégnek: szellemes, művelt, gondolatokra s formára érzékeny, néha kissé fáraszt6. Házigazdának: elragadó. E (forma szerinti) függelékek: a kitűnő könyv aranyalapja.

Külföldi kalandozásaiból is azt érzem maradandónak, és személyisége értékeit és érdekességét legjobban kifejezőnek, alkotó írói működésére rímelőnek, amit ezzel a „gazdaságával" tud vonatkozásba állítani. Amit lát, abból az válik kinccsé, amit úgy néz, mintha haza akarná hozni.

Abody Béla

S SZAVAKKAL

lem utáni osztozásnál egyetlen jogos tulajdonosként az osztozók között lehessen? Nincs válasz, mert amilyen gondosan ügyel Hegedüs Géza arra, hogy könyvéből az apró részletekig pontosan táruljon fel az ábrázolt konkrét történelmi korszak, ugyanolyan gonddal óvja az elvont didaktikus tartalmat az esetlegességektől. Dönts felelősen — ezt tanítja elsősorban.

Játékos-okos szavakkal tanít; szól kurucul, labancul, váradi-basául, fejedelemül, generálisul, talpasul. Csak Hegedüs Gézául nem szólal meg. Talán nem is akar. Valami, ki tudja miből nőtt, tiszteletreméltó alázat tanítani készteti.

Dönts felelősen, legjobb tudásod, meggyőződésed szerint — ezt tanítja elsősorban, és még, mint minden írásában, azt: szeresd a szépet, keresd az igazat. Közhelyek. De Hegedüs Géza, ellentétben a rossz lektürrel, nem hőseiről mond közhelyeket, hanem hősei sorsával igaz közhelyeket *példáz*. Tanít. Olvasmányosan, élvezetesen. Észrevétlenül.

Varjas Endre

(EUROPA)

Győre Imre:
Előjátékok
(SZÉPIRODALMI)

Hegedüs Géza:
Várj madár, várj ...
(SZÉPIRODALMI)

Hubay Miklós:
Úton és itthon
(GONDOLAT)

Világszínpad
(MAGVETŐ)

Költészet és keserűség

Győre Imre legújabb verseskötete inkább csak folytatása, mint továbbfejlesztése eddigi lírájának. Az előző kötetekben is egyre fokozódó keserű rezignáció uralja a könyvet. Az ilyen rezignációnál termékenyebb költői állapot persze igen kevés van. És habár számos példát hozhatnék harcosokra és harcteret elhagyókra is, akik egyben „mosolyogva engedik át egész valójukat az Időnek", nemcsak tisztelem a keserűséget, hanem észre is veszem — ha a költő el tud keseríteni. Győre, sajnos, ezúttal nem tud. Ha a sok vaj indítja kesergésre — akkor a témája miatt; ha az átlagfizetésű dolgozók számára elérhetetlen luxusmenűk, akkor a forma miatt: a menükártya torzképéből nem kerekedik társadalmi torzkép: *„Eydámit, piros héjjal, / fehér krémsajtot szintén / rokfortot zöld penésszel, / hogy kellően domborodjon / fatálunk lapos szintjén / a népi s honfi jelleg / "*

Győre már előző verseskötetében Brecht megértésére buzdítja olvasóit. Most is a brechti példát akarja követni. Ám ami Brechtnél expresszió, e kötetben gyakran magyarázó moralizálás, ami viszont Brechtnél ítélet, itt többnyire egyszerű kijelentés. Technikája: egy *nyilvánvaló* igazságot fonákjáról mutat, ily módon egy *nyilvánvaló* hazugságot tárva elénk, majd ezt a tételt olyan *nyilvánvaló* közhelyapparátussal bizonyítja be, amely minden olvasó előtt napnál világosabbá teszi, hogy nem a hazugság az igaz, hanem az igazság. Néha, sajnos, ezzel az indirekt módszerrel sem elégszik meg és a vers végén explicite levonja a következtetést *(Azon a napon)*. Ahol valóban szellemes az ötlet, ott sem tudja hiteles verssé kibontani, vagy éppen túlírja: *Kesergés* című verséből például megtudhatjuk, hogy a macska úgysem lehet öngyilkos, mert hiszen *„hova esik a macska?" (Talpra.)* Ebben a műfajban csupán egy-két verse mondható sikeresnek, például a *Galambok — békák*.

Győre lírájának másik húrja a népköltészet, kurucversek, virágénekek hangján szól. Artisztikusan megformált dalaiból ezúttal azonban ritkán csap ki a személyes érdekeltség lángja — sem egyéni, sem kollektív élményvilágával nem érzek kapcsolatot ezekben a dalokban. Hiányzik a formateremtésnek az a formaszaggatással elegy lendülete is, amivel a népdal ihlette költők legújabb nemzedéke megkap. A kötet legjobb versei azok — és itt látok továbblépést Győrénél —, amelyek a primitív költészet mágikus-ismétlődő ritmusát idézik: *A kövek felől, Biztató, Híd*. Győre kötetében ezeken kívül is találunk néhány szép verset, illetve versrészletet, például: *„Egyszerre kifordul / héjából minden mag, / ugrál még, botorkál, / jártában elalszik."* Ezeket a pozitívumokat azonban úgy kell előbányászni egy elég szürke kötet lapjairól. Az *Előjátékok* — melynek címadó verse a mexikói olimpia előtti diáklázadásról szól — nem kelti bennem a nagy versenyek izgalmát.

Tábor Ádám

szellem árulói, amikor — nem törődve a következményekkel — kutatásaink eredményét a hadseregnek engedtük át?"

Ezt viszont ismét nem Möbius kérdezi, hanem Oppenheimer, utolsó felszólalásában. Kipphardt, a dokumentumdráma-író, az anyag művészi feldolgozása — vagyis átdolgozása — közben Dürrenmatt szélsőségesen groteszk parabolájának tőszomszédságába kerül. Kipphardtot a történelmi folyamat érdekli, mely egy adott lélektani végeredményre vezetett; Dürrenmatt számára a történelmi helyzet adott, és a meghökkentő lélektani bukfencek jogosultságát vizsgálja. Óvodista kérdés, hogy melyikük eljárása célravezetőbb. A „vagy-vagy"-oknál itt is messzebbre vezet az „és". Dokumentumjáték *és* parabola. De a parabola igazi legyen, ne pedig vékony, allegorikus máz, könnyedén és maradéktalanul lefordítható jelbeszéd, mint például Max Frisch *Andorrá*ja; és a dokumentum is jusson el önmaga lényegéig, mutasson túl önmagán, a felesleges részletektől megszabadulva. Így juthat el a parabola, a tétel könyörtelenül lelkiismeretes bizonyítása során, a dokumentumjáték tényszerűségéig, és a dokumentumjáték így kaphatja meg azt az általános jelentést, amely a jó parabolákat jellemzi.

Eörsi István

Glatz Oszkár

Magyarország 1939. január 28.

„Ez a kép legyen figyelmeztető..."

Leleplezték a kormányzó arcképét a Futura jubileumi közgyűlésén

Rendkívüli közgyűlésen ünnepelte ma a *Futura* fennállásának *húszéves évfordulóját*. A közgyűlésen megjelent gróf *Széchenyi* Bertalan, a felsőház, *Darányi* Kálmán, a képviselőház elnöke, *Teleki* Mihály és *Jaross* Andor miniszter és a közélet sok kitűnősége. Térffy Béla elnök felolvasta a kormányzóhoz intézett üdvözlőtávirat szövegét, majd dr. *Darányi* Béla alelnök vezérigazgató ünnepi beszéddel *leleplezte a kormányzó arcképét*, amelyet *Glatz* Oszkár festőművész készített.

— A kép, amelyet itt leleplezünk, — mondotta — *legyen figyelmeztető mindnyájunk számára arra, hogy ha vezérünket hűséggel követjük és összetartunk*, úgy a magyarok istene megadja népünknek, hogy még több olyan *örömünnepe legyen, mint a komáromi és kassai bevonulás.*

A leleplezési ünnep után *Darányi* Béla az intézet húszéves működéséről számolt be, amelynek az volt a vezető gondolata, hogy *a magyar gazda mindig megkapja árujáért azt az árat, amely jár neki.*

Ezután gróf *Teleki* Mihály földmővelésügyi miniszter a kormány nevében köszöntötte a jubiláló intézetet.

aradó hiány közadakozás utján fog fö-
tni. A tárlat üzleti eredménye azonban a
kereskedelmi és iparkamara jelentése
t igen kielégítő.
avalyi brüsszeli világtárlat szintén vesz-
el végződött. Az összeget 400 ezer
a teszik.

párisi világtárlat május hó 6-án
ünnepélyességgel megnyilt. A körül-
hogy e tárlattal az 1789-ik évi franczia
orradalom százados évfordulója ünne-
k, okul szolgált az európai kormányok
aradására. De ezt nem is tekintve még
em fogtak tárlat létesítéséhez oly kedve-
előjelek mellett. Mind e nehézségek
n csak fokozták a francziák erélyét,
gy ma elmondhatjuk, hogy ily kedvező
yok közt eddig egy világtárlatot sem
ak meg. Már maga az is rendkivüli
hogy a tárlat összes építményei, noha
yszer oly nagy terjedelmüek, mint az

Kossuth-díjasaink nyilatkozatai kitüntetésükről és terveikről

Haladó kultúránk és szocialista építésünk legkiválóbb képviselői vették át március 15-én népköztársaságunk magas kitüntetését, a Kossuth-díjat.

A kiosztott csaknem száz kitüntetés között számos Kossuth-díj beszél a tudomány és a művészet nagy rangjáról, az ország építésében betöltött fontos szerepéről. Tudósaink, művészeink átérzik hivatásuk nagy jelentőségét. Erről beszél nyilatkozatában három Kossuth-díjjal most kitüntetett tudósunk és művészünk.

Vadász Elemér kétszeres Kossuth-díjas, az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanára:

Gyakran beszélek hallgatóimnak arról az óriási különbségről, amely a tudósok mai megbecsülése és a tudomány multbeli helyzete között van. Rendszerint saját példámmal teszem ezt még világosabbá számukra.

En a tanári kinevezésemet 1919 május elsején kaptam meg, a dolgozók államának bizalmából kerültem az egyetem földtani tanszékére. A Tanácsköztársaság bukása után természetesen engem is eltávolítottak állásomból. Háromévi tengődés után végre sikerült az egyik tőkés bányavállalatnál bányageológusnak elhelyezkednem. Kutatómunkámat, amelyet az egyetemen félbe kellett hagynom, itt csak titokban, mindenféle tudományos eszköz nélkül folytathattam. A vállalat gazdái nemcsak segítséget nem adtak kutatásaimhoz, de még azt is megtiltották, hogy felfedezéseimből bármit nyilvánosságra hozzak. Nem túlzok, amikor azt mondom, hogy tudományos számkivetésben éltem át a Horthy-fasizmus huszonöt esztendejét.

A felszabadulás nyitotta meg számomra a lehetőséget, hogy azt a munkát végezhessem, amire egész életemben vágyódtam. 1946-ban visszakerültem az egyetemre, a földtani tanszékre: ugyanoda, ahonnan az ellenforradalom egykor elűzött. S amilyen ütemben fejlődött, erősödött hazánkban a nép! demokrácia, úgy fokozódott a megbecsülés és támogatás államunk részéről. Az államosítás a tudományos munka területén is eltüntette a magántulajdon korlátait. Megkezdhettük a geológusképzést is, ami Magyarországon azelőtt soha nem volt. Azóta ez a munka évről évre szervezettebben, egyre nagyobb méretekben folyik: fejlődő szénbányászatunknak mind több jólképzett geológusra van szüksége. Az egyetem természettudományi karán ma külön geológiai szak működik.

A multban óriási nehézségekbe ütközött, szinte elképzelhetetlen volt az, hogy amit a tudós megirt, azt könyv alakjában ki is adhassa. Aki leírta kutatásainak eredményeit, többnyire csak a fiókját töltötte meg vele. Ma pedig tudóstársaimmal együtt nekem is egymásután jelenhetnek meg tudományos munkáim. Most dolgozom a *„Magyarország földtana"* című tudományos összefoglaláson. Jövőre jelenik meg *„Bevezetés a földtanba"* című kézikönyvem, 1954-re *„Földtörténet"* című munkámat készítem el. A magyar tudomány ötéves tervén belül — a szakadatlan kutatómunka és az új geológusok nevelése mellett — ezek az én egyéni ötéves tervem főbb céljai.

Világosan látom az összefüggést saját munkám és a szocialista építés hatalmas feladatai között. Ebben döntő része van Rákosi elvtárs beszédének, amelyet tavaly ősszel a tatabányai bányászértekezleten mondott. Az ő szavai hívták fel a figyelmemet arra, *milyen fontos a szénbányászat a szocializmus építésében.* Ez a felismerés adott új lendületet a *„Kőszénföldtan"* című munkám elkészítéséhez, amely ilymódon március 8-ra, éppen Rákosi elvtárs születésnapja előtt jelenhetett meg. Az ő szavaiból mi, geológusok, megértettük, hogy a magunk területén nekünk is be kell kapcsolódnunk a több szénért folyó küzdelembe. És közülünk ma már mind többen érzik át ennek a jelszónak az értelmét: „A geológuskalapács fegyver a béke védelmében!"

Az 1948. évi Kossuth-díjat előlegnek tekintettem, s minden erőmmel arra törekedtem, hogy legalább utólag kiérdemeljem. Mostani kitüntetésem újabb adósságvállalás, amit erőm fogytáig, fokozott, örömteli munkával fogok letörleszteni.

Muttnyánszky Ádám, a műszaki egyetem Kossuth-díjas tanára:

Egyszerű ember vagyok, mindig csak tanítással foglalkoztam. Soha nem gondoltam arra, hogy ezért Kossuth-díjat kaphatok. Úgy érzem, ez a nagy kitüntetés nem is egyedül az én személyemnek szól, hanem a mi tanszékünk, a műszaki mechanikai tanszék közös munkájának a jutalma.

Nem könnyű a mi feladatunk. Elsőéves hallgatókat kell bevezetnünk a műszaki mechanika ismereteibe. Olyanokat, akiknek mértani szemlélete még nagyrészt elég hiányos. Ezért eleinte különösen nehezen tudják követni az előadásokat, úgyhogy soknál bizony egy-két félév is eltelik, amíg ezt a kezdeti nehézséget leküzdi. Mi állandó szoros kapcsolatot tartunk a hallgatókkal és igyekszünk megtudni: kinek, milyen segítségre van szüksége. Azt tapasztaltuk, hogy a gyakorlati életből vett egyszerű példák, nagymértékben megkönnyítik a műszaki mechanika tanítását. Rájöttünk, hogy az első, legfontosabb feladat: megkedveltetni a tárgyat a kezdő hallgatókkal. Ha ezt elértük, az már fél siker. Ebben jelent nagy segítséget a szemléltető módszerek alkalmazása. Hiszen a hallgatók a mi előadásainkon kapják az első ízelítőt a mérnöki gondolkodásból. A táblára rajzolt kis ábrákat nézve, szinte maguk előtt látják a szerkezetet, érzékelni tudják a különböző erők hatását. Persze, itt nem állhatunk meg. Szüntelenül új és új módszerekre van szükség. Gyakran tartunk tanszéki értekezleteket, amelyeken rendszeresen megvitatjuk a legjobb, legértékesebb tapasztalatokat.

Most másodízben részesülök kitüntetésben: 1950 decemberében a Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatával jutalmazták a munkámat. A kitüntetések is azt mutatják, hogy kormányunk egész másként tekint az oktatókra, nevelőkre, mint a régi rendszer urai. Értékeli, megbecsüli a munkánkat, de ugyanakkor többet is vár tőlünk. Azt várja, hogy ne egyszerűen csak több mérnököt képezzünk ki, hanem a tudásbeli színvonalat is mind magasabbra emeljük. Szeretnék továbbra is megfelelni ezeknek a követelményeknek. Minden erőmmel azon igyekszem, hogy segítsek továbbfejleszteni és újakkal gazdagítani a nevelés jó módszereit. A Kossuth-díj, a nép államának bizalma, most kétszeresen sarkal erre.

Giatz Oszkár Kossuth-díjas festőművész:

A tavalyi őszi nagy képzőművészeti kiállításra beküldtem egy fiatal parasztlányt ábrázoló festményemet: „Leány könyvvel" volt a címe. A képet az állam megvásárolta, most pedig a kormány Kossuth-díjjal is kitüntetett a festményért. A kitüntetés nagy meglepetés és öröm számomra, mert egyáltalában nem gondoltam rá, hogy a képért ilyen megbecsülésben lesz részem. A Kossuth-díj azért is nagy örömöm, mert újból megcáfolja azokat, akik a szocialista realizmust valahogy torzul értelmezik. Ugyanis, amikor az említett képemet festettem, voltak, akik azt mondták: „Nem fogják bevenni a kiállításra, mert most munkásokat, gépeket, traktorokat kell festeni."

Hosszú ideje betegeskedem, öreg is vagyok — nyolcvan éves — s így nem tudok bejárni a Képzőművészek Szövetségébe, de a képes folyóiratokból, a Szabad Művészetből, a Szovjet Kultúrából eddig is úgy láttam, hogy jó úton járok. Most a Kossuth-díj méginkább meggyőzött róla.

Négy évtizeden át a magyar parasztélet festője voltam, a népviseletben gazdag Buják volt szinte állandó otthonom. Távol állottam mindig a különböző elvont festői irányzatoktól, nem változtattam kétévenként stílust sem, ezért — úgy mondták a multban — *unalmas* a festészetem. A „Leány könyvvel" sikere így kissé elégtétel is számomra. Amikor a képem készült, arra gondoltam, hogy ma a fiatalságé a jövő, ezért is festettem meg. Egyébként ez a téma foglalkoztat most is: újra egy ifjú, tanuló leányt festek, mert úgy érzem, ők, a mi tanuló, művelődő fiataljaink a legszebb reménységeink. Az az ifjúság, amelyből ma már egyetlen igazi tehetség sem pusztulhat el, mert gondját viseli az állam.

Nagyon mély hatással volt rám a díjkiosztó ünnepség. Láttam, milyen becsülete van a munkának, milyen megbecsülése a tudománynak, művészetnek. Valamikor hosszú éveken át próbáltam müterembemutatókkal közönséget szerezni a képzőművészet számára. De ez mindig próbálkozás volt, mert akkor a műtermektől a tömeg, a nép el volt zárva. Ez a kapcsolat csak most született meg. Örült a lelkem, amikor tavaly, meg tavalyelőtt a nagy kiállításon a Műcsarnokban a rengeteg érdeklődő embert láttam tolongani a kiállított festmények, szobrok előtt. Soha ilyen szerepe nem volt a képzőművészetnek, soha ilyen kapcsolat nem volt a művészek és a közönség között. Mondhatom, nagyon sajnálom, hogy nem vehetek részt olyan mértékben az építőmunkában, mint azt szeretném.

Csendes budai lakásomban nyugalomban, békességben újabb kiállításra készülök. Ha nem is járok be a városba, nem élek annyira elzárkózva, hogy ne jutna el hozzám is annak a szörnyűségnek a híre, ami Koreában történik. Az amerikai imperialisták bacillus-háborújának a gazsága azt a közmondást juttatja eszembe, hogy „akiket az isten el akar veszejteni, azoknak elveszi az eszét". Ilyen eszeveszett elvetemültségre, mint a bacillus-háború, csak azok képesek, akik a pusztulásukat érzik. Ez ellen az aljasság ellen minden becsületes embernek fel kell emelnie tiltakozó szavát. Fel kell emelnie szavát az emberiesség, a haladás, a béke nevében.

Ma délután negyed hatkor kezdődik Budapest dolgozóinak tiltakozó nagygyűlése a Sportcsarnokban

Budapest dolgozói ma délután negyed 6 órakor a Sportcsarnokban (XIV., Dózsa György-út 3.) nagygyűlésen tiltakoznak az amerikai imperialisták koreai baktériumháborúja ellen.

A magnyitogorszki és kuznyecki kohászok hazafias kezdeményezése az 1952. évi állami terv határidő előtti teljesítéséért

Moszkva, március 18. (TASZSZ)

Az elmult napokban a magnyitogorszki kombinát dolgozói felhívással fordultak a Szovjetunió kohászaihoz: *indítsanak versenyt az állami terv 1952-es feladatainak határidő előtti teljesítéséért.*

Most a kuznyecki Sztálin kohászati kombinát munkásai, mérnökei, technikusai és alkalmazottai írtak levelet Sztálin elvtársnak. Büszkék vagyunk arra — mondja a levél —, hogy munkánkkal hozzájárulunk a szovjet nép közös építő erőfeszítéséhez.

A kuznyecki kombinát dolgozói valamennyi szovjet kohászati munkással együtt azért harcolnak, hogy megvalósuljon Sztálin elvtárs útmutatása: a Szovjetunió kohászai évente 50 millió tonna nyersvasat és 60 millió tonna acélt olvasszanak.

A kuznyecki kohászok lelkesen fogadták a magnyitogorszki kohászok felhívását, hogy indítsanak szocialista versenyt az 1952-es termelési terv határidő előtti teljesítéséért. Vállalták, hogy határidő előtt teljesítik az évi tervet, 40.000 tonna nyersvasat, 50.000 tonna acélt, 30.000 tonna hengereltárut, 20.000 tonna kokszot és 70.000 tonna vasércet termelnek terven felül és egyuttal túlszárnyalják az önköltségcsökkentési tervet is: 12 millió rubel tervenfelüli megtakarítást érnek el és 6 millió kilowattóra villamosenergiát, valamint 20.000 tonna fűtőanyagot takarítanak meg.

A *Pravda* hosszú cikkben értékeli a Szovjetunió kohászainak új munkaversenyét.

A kohászat sikereitől igen sok szempontból függ a többi iparág, a közlekedés, a mezőgazdaság további fejlődése s a szovjet haza hatalmának erősödése — írja a lap. Ezért különösen fontos a magnyitogorszki és kuznyecki kohászok kezdeményezése, akik munkaversenyt indítottak az 1952-es tervfeladatok határidő előtti teljesítéséért.

A Szovjetunió két legnagyobb kohászati kombinátjának dolgozói hazafias érzésektől fűtve, konkrét programmot adnak: a szocialista vállalások teljesítéséért, a belső tartalékok felhasználásáért és a vaskohászat további fejlesztéséért vívott harc programmját.

A szovjet kohászoknak minden lehetőségük megvan arra, hogy sikeresen megoldják az előttük álló feladatokat. A vaskohászatnak kitünő munkás, mérnök és technikus káderei, üzemvezetői vannak, akik nagyszerű szakemberek és szüntelenül javítják a termelési technikát. *Éppen a napokban több kohász kapott Sztálin-díjat jelentős találmányaiért és a termelés tökéletesítéséért.*

A kohászok mindig újabb alkotó kezdeményezéssel lépnek fel: Hugyakov és Rogyicsev, a magnyitogorszki kohászati kombinát acélolvasztárai versenyt kezdeményeztek a termelési veszteségek kiküszöböléséért. Jakimenko a „Zaporozsszstál" acélolvasztára az acélöntés gyors módszerének általános bevezetéséért indított versenyt.

A szovjet kohászok hazafias kötelessége, hogy méginkább kiszélesítsék a versenyt az 1952-es állami terv határidő előtti teljesítéséért — állapítja meg befejezésül a *Pravda* vezércikke.

Tömegmozgalom Nyugat-Németországban a német békeszerződés megkötése és a szovjet javaslat elfogadása mellett

Berlin, március 18. (MTI)

A nyugatnémetországi dolgozók gyűlések egész során követelik a békeszerződés megkötését Németországgal.

Düsseldorfban, a Ruhr-vidék e fontos központjában vasárnap nagyszabású béketüntetést rendeztek. A tüntetők határozatukban felszólították a nyugati hatalmakat, hogy csatlakozzanak a Szovjetunió kormányának a német békeszerződés megkötését célzó javaslataihoz.

Münchenben a Német Kommunista Párt nagygyűlésén hatalmas tömeg vett részt. Az egyhangúlag elfogadott határozat felszólítja a bonni kormányt, tegye magáévá a szovjet kezdeményezést és fogadja el a Német Demokratikus Köztársaság kormányának javaslatát össznémet tanácskozás egybehívására.

A *hamburgi* kikötő dolgozói vasárnapi nagygyülésükön szintén a szovjet javaslat elfogadására szólították fel a nyugati hatalmakat.

Nürnberg lakossága vasárnap nagygyűlésen követelte, hogy a népellenes „keretszerződés" helyett kössenek békeszerződést egész Németországgal.

A bajorországi *Sulzbach—Rosenberg* környékbeli kohó- és bányaüzemek dolgozói nagygyűlésükön határozatot fogadtak el, amelyben kiemelik, hogy a szovjet kormány március 10-i javaslatának elfogadása egyenes út a második világháború utáni problémák békés rendezéséhez.

Nyugateurópai külügyminiszterek értekezlete Párizsban

Párizs, március 18. (MTI)

Szerdán kezdődik Párizsban a nyugateurópai külügyminiszterek értekezlete. Ebből az alkalomból Eden és Adenauer Párizsba érkezett.

Politikai megfigyelők szerint az úgynevezett Európa-tanács ülésein kívül a három nyugateurópai külügyminiszter — Schuman, Eden és Adenauer — a Szovjetunió német békeszerződés-tervezetére adandó válaszról értekezik.

A l'Humanité vezércikke rámutat, hogy a nyugatiakat az a tény zavarja a legjobban, hogy a német kérdés békés megoldása egy háborús ürügytől és egy agressziós eszköztől fosztaná meg őket egyidőben. Az amerikai imperialisták megállapítják: ha kényelenek lennének kiüríteni Németországot, rendkívül nehéz lenne megmaradniok Franciaországban s előkészíteniök a szovjetellenes háborút.

AZ 1952. ÉVI KOSSUTH-DÍJASOK

TÖRÖ IMRE
egyetemi tanár.
A celluláris elmélettel szembenálló új sejtoszlási mechanizmus felfedezéséért tüntették ki

TOLNAY KLÁRI
színművésznő, a népköztársaság Kossuth-díjas érdemes művésze.
A „Déryné" című film főszerepében nyujtott kiemelkedő alakításáért kapott Kossuth-díjat

SZÁDECZKY-KARDOSS ELEMÉR
Kossuth-díjas egyetemi tanár.
A barnakőszén úttörő kőzettani vizsgálataiért és ezzel kapcsolatos publikációiért tüntették ki

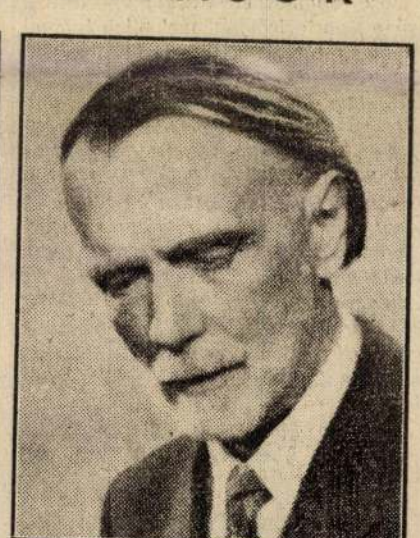

KODÁLY ZOLTÁN
Kossuth-díjas zeneszerző és tudós.
A Bartók Bélával közösen kézdeményezett nagy magyar népdalgyüjtemény I. kötetének elkészítéséért, valamint „Kállai-kettős" című művészi szerzeményéért tüntették ki

LOY ÁRPÁD,
az alberttelepi szénbánya sztahánovista frontmestere.
A széntermelési eredmények állandó fokozásával kapcsolatos mozgalom elindításáért és kimagasló termelési eredményeiért kapott Kossuth-díjat

AMERIKAI ÉLETFORMA

Tudomány és tudós a milliomosok magántulajdonában

„Nem kopogott senki. A laboratórium ajtaja halk nyikorgással nyílni kezdett, az emberek sápadt arccal, rémülten meredtek az ajtóra..."

Nem valami rémregényből idézzük ezeket a szavakat, hanem abból az újságban megjelent beszámolóból, amelyet Jean *Brachet*, a világhírű belga biológus tanár írt amerikai látogatásáról. Az idézet egyébként így folytatódik: *„... a feszültség csak akkor oldódott fel kissé, amikor kiderült: csak az asszisztens lépett be kopogás nélkül a laboratóriumba. Nem értettem ezt a nagy riadalmat. Miért ijedtek meg annyira tudóstársaim? Hiszen semmi rosszat nem tettünk, még csak azt sem foghatták ránk, hogy a kormányt szidtuk. Egyszerűen a történelmi materializmusnak a tudományban való alkalmazásáról beszélgettünk."*

Ha a belga professzor nem is érti, az amerikai kollegáknak joggal sápadt el az arcuk, amikor a nyíló ajtóra meredtek. Talán dr. Ralph *Spitzernek*, az oregoni állami egyetem biológia professzorának esete villant át az agyukon. Ezt a professzort „államellenes hűtlenséggel" vádolták és azonnali hatállyal elbocsátották az egyetemről, mert nyilvánosan kijelentette, hogy elismeri a világhírű szovjet biológus, Liszenko elméletét. Vagy talán Edward *Condon* professzor meghurcoltatása jutott eszükbe, akit azzal vádoltak, „hogy atomtitkokat árult el idegen hatalmaknak". A kormány „terhelő bizonyítéka" ebben az ügyben egy könyvszámla volt. A professzor egyik külföldi barátja ugyanis 270 könyvet rendelt egy washingtoni könyvkereskedésben és a professzor elkövette azt a „könnyelműséget", hogy segített neki a könyvek kiválogatásában. A 270 darab könyv közül nyolc az atomkérdéssel foglalkozott és köztük volt az atombombáról szóló, többezer példányban kinyomtatott kongresszusi jelentés is. A külföldi barát részére történt könyvválogatás — ez volt az „alapja" Condon professzor megrágalmazásának.

Amerika becsületes tudósai ma minden ajtónyitásra felrezzennek

— hátha nem az asszisztens lép be. Mert az, ami az oregoni egyetem biológia professzorával, vagy Condon professzorral történt, nem elszigetelt eset, hanem rendszeres gyakorlat ma az USA-ban, nem „véletlenség", hanem része az amerikai tudományos élet és közoktatás fasizálásának.

A hajsza tömegméretekben folyik és nemcsak a legkiválóbbakat érinti, hanem minden tudóst és oktatót, akiben a becsületességnek és gerincességnek egyetlen szikrája maradt. A kaliforniai egyetemen hétszáz előadót és professzort köteleztek „kommunistaellenes szerződés", afféle „hűség-nyilatkozat" aláírására. New York államban a közoktatásügyi hivatal *Jansen* tanügyi főfelügyelő javaslatára határozatban mondotta ki, hogy a kommunista párt és „más felforgató szervezetek" tagjait és az azokkal rokonszenvezőket törölni kell a tanerők sorából. Az egyik legnagyobb amerikai főiskola, a *Yale*-egyetem hivatalos lapja így határozza meg a helyzetet: *„A felhők sűrűsödnek, beáll a gondolatok fölötti ellenőrzés éjszakája."*

Ennek a sötétségnek terjesztői a tudomány renegátjai, a fasizmus, a háború szervezőinek „tudós"-szövetségesei. Ahogy Liszenko mondotta: *„a dollár táborában vannak... reakciós tudósok, akik magukat és tudományukat eladták az atomkannibáloknak... Mit tartogatnak ezek az emberiség számára? Mit tartogatnak a földek munkásai számára, a tanulmányaikba mélyedt fiatalemberek, az anyák és a bölcsőben alvó gyermekek számára? A halált."* Az amerikai tudományos élet minden területén csak úgy rajzanak ezek az általudósok, az amerikai fasizmus lakáj szakemberei. Nem titkolják, hogy kinek a szolgálatában állanak.

A halál e tudósainak

egy bizottsága már 1948-ban terjedelmes tanulmánykötetet bocsátott ki szzel a címmel: *„Hogyan mentsük meg az amerikai kapitalizmust?"* E tudósszolgák gazdáik megelégedésére „műtéti beavatkozást" javasoltak a tanulmány-kötetben. Nem is titkolták, milyen műtétre gondolnak: fasizmusra és háborúra. *Kilpatrick*, az egyik ilyen „tudós" kereken megírta: *„... ha a dolgok egészen rosszul mennek... inkább jöjjön a fasizmus, mint a nép uralma"* Thomas *Dewey*, egy másik dísz-filozófus ugyanitt így hirdeti a háború elkerülhetetlenségét: *„A civakodás... benső tulajdonsága az emberi természetnek... az egyik ország polgárai ösztönösen gyűlölik a másik ország polgárait..."* Az angol születésű fasiszta Bertrand *Russel* egyenesen azzal uszít a szovjetellenes háború mellett, hogy egy ilyen háború *„... új eredményekhez vezetne... tudományban, politikában és az amerikai életmód megszervezésében"*.

Lássunk néhányat az „új eredmények" közül. Ilyen „új eredményből" adnak kóstolót azok a narancssárga tartályok, amelyekből pestissel és kolerával fertőzött rovarok másznak a havas koreai földre. Ezeket *Woolpert* tanár úrnak, a camp-detricki bakteriológiai laboratórium vezetőjének, valamint *Rosebury* professzor úrnak, a *„Béke vagy pestis"* című könyv szerzőjének is köszönheti az emberiség. *Britten* amerikai „élettan tudós" az USA tudományos akadémiájának évi közgyűlésén javaslatot tett *„emberszabású majom rabszolga-faj"* kitenyésztésére mesterséges megtermékenyítés útján. Ebben az esetben — indokolta — a nagytőkések, az üzemek és gyárak tulajdonosai — *„ei lertnének látva ingyen munkaerővel..."* Az amerikai „tudomány" egy másik, hasonlóan „kiváló" képviselője, a *Cornwall-egyetem Wider* nevű meteorológus professzora azt javasolta, hogy *„különleges készülékeket kellene feltalálni"*, s ezeket felszerelni az Atlanti-óceánon cirkáló hajókra. Ezek a készülékek — hangzik szó szerint a javaslat — *„eltérítenék az esőt a kommunista uralom alatt álló területek felől, hogy azok szárazság által vesszenek el"*.

A halálnak ezek a tudósai ma nem rémülettel, hanem elégedett vigyorgással néznek Amerikában a laboratóriumi ajtók felé. Ugyan ki léphet be rajta? Legfeljebb a csekket hozzák. A dollárt, amelynek urai ezen a területen is mozgatják a háborús gonosztettek gépezetét.

Kitől féljen például Rosebury úr, a baktériumfilozófus? Hiszen a Columbia-egyetem, amelynek katedrájáról prédikációit tartja —

a National City Bank markában van,

ez a bank pedig félig a Rockefeller-trösztöt, félig a Morgan-bankház érdekeltsége. Ugyan ki hajította volna le ezt az urat a katedráról a „Béke vagy pestis" megjelenésekor, amelynek már a címe is oly felemelő? Talán Eisenhower tábornok, aki egy kis időre talárt kerekített a katonai egyenruha fölé és a könyv megjelenésének idején a Columbia-egyetem elnöke volt, hogy azután egyenesen a Wall Street európai gauleiterének székébe ugorjon?

Így áll a helyzet a többi egyetemmel is. A Harvard-egyetem a Morgan-bankház közvetlen tulajdona és felügyelő tanácsában tíz tábornok ül. A chicagói egyetemen a Rockefeller-trösztöt uralkodik, a Yale-egyetemen Morgan és Rockefeller közösen. A massachussettsi technológiai intézetet az atombombát és mérgesgázokat gyártó Dupont-trösztöt pénzeli. A Princeton-egyetem ugyanannak a banknak a kezében van, mint Rosebury úr tanyája, a Columbia. Jellemző, hogy még a Colgate-fogpaszta és borotvakrém gyárnak is „egyeteme" van, amelyet sokatmondó szemérmetlenséggel Colgate-egyetemnek hívnak. S

az egyetemek urainak és parancsolóinak, a tőkéseknek

jóvoltából nemcsak a Harvard felügyelő bizottságában ül tíz tábornok. Nimitz tengernagy például a kaliforniai Berkeley-egyetemet, Keating vezérőrnagy pedig az Ithaka-egyetem egyik kollégiumát vezeti. Az Union College felügyelő bizottságának a vezetője Patterson volt hadügyminiszter, a Lewis-főiskoláé Grassy ellentengernagy.

Csak fel kell lebbenteni a „tudós" talárját, megnézni az aláírást a „filozófus" markába nyomott csekken — hogy meglássuk a háborúra készülő, fasizmust szervező tőkés és tábornok undorító arcát. Aki egyszer meglátta ezt az ábrázatot, elszánt gyűlölettel eltelve indul harcba ellene *„a földek munkásai, a tanulmányaikba mélyedt fiatalemberek, az anyák és a bölcsőben alvó gyermekek"* az élet, a béke nevében.

KÜLPOLITIKAI JEGYZETEK

Salzburgi csendélet

Haladó osztrák lapok beszámolnak amerikai katonák salzburgi garázdálkodásairól.

Az *Österreichische Volksstimme* közlése szerint nemrégiben amerikai katonák éjszaka behatoltak egy vendéglőbe, kihurcolták az utcára Anna W. kiszolgálónőt és állatiasan erőszakoskodtak vele. A kiszolgálónőt másnap reggel eszméletlen állapotban találták a járdán s kórházba kellett szállítani.

Egy amerikai katona a Sankt Johanna vendéglőben félholtra verte a 70 éves K. Egidiust, majd elrabolt tőle 1900 schillinget. Ugyanebben a vendéglőben amerikai katonák ellopták az egyik pincérnő pénztárcáját.

Március elején egy Salzburg felé robogó gyorsvonaton négy részeg amerikai katona összeverte a kalauzt és durván követelte az utasoktól, hogy távozzanak abból a vagonból, amelyben ők utaznak.

Mint látható, az amerikai megszállók a katonai támaszponttá lett Salzburgot „a nyugati civilizáció bástyájává" építik ki.

Az amerikai „barátság" ára

Mint a Reuter híriroda jelenti Genfből, a *La Suisse* című svájci polgári napilap szombaton azzal vádolta Amerikát, hogy a Svájc és a keleteurópai országok közötti kereskedelem teljes megszüntetése érdekében gazdasági kémszervezetet tart fenn Svájcban. „Az amerikai hatóságok — írja a lap — zárolták a svájci üzleti szervezetek Amerikában lévő tulajdonait, amikor arra a feltevésre jutottak, hogy a svájciak kommunista országokkal kereskednek."

„Ezeknek az incidenseknek — állapítja meg a *La Suisse* — három sajnálatos következményük van: 1. Az Egyesült Államok minden lehető módon igyekszik megakadályozni, hogy Svájc bármilyen kereskedelmi érintkezést tartson fenn Kelet-Európával. Ez megengedhetetlen, tekintve, hogy függetlenek és saját cselekedeteink urai akarunk maradni. 2. Bankjaink többé nem nyithatnak külföldi hitelszámlákat anélkül, hogy ne kellene félniök, hogy ezek a hitelek végül is az Egyesült Államokban lévő tulajdonaik zárolásához fognak vezetni. 3. Az Egyesült Államok egy rendkívül hatékony pénzügyi és gazdasági kémszervezetet tart fenn Svájcban."

Amerikai zsoldban álló kém- és terrorista bandát ítélt el a prágai állambíróság

A prágai állambíróság tizenkéttagú kém- és terrorbanda bűnügyét tárgyalta március 13. és 15. között. A banda tagjai az *Associated Press* hírügynökség volt vezetőjének, a multévben már elítélt William *Oatisnak* bűntársai. *A banda egy tagját halálra, egyet életfogytiglani fegyházra, a banda többi tagját pedig 12—25 évig terjedő szabadságvesztésre ítélték.*

TITO BÖRTÖNEIBEN

Tito és bandája, miközben eladta Jugoszláviát az amerikai imperialistáknak, akasztófákkal ültette tele és börtönökkel, koncentrációs táborokkal hálózta be az egész országot. A Tito-banda féktelen kegyetlenkedése a vesztét érző kalandorok kétségbeesett kísérlete, hogy a hős jugoszláv nép egyre erősödő ellenállását megpróbálják elfojtani.

Csupán Belgrádban több mint húsz nagy börtön és több gyűjtőtábor van, számuk azonban állandóan növekszik. A belgrádi gyilkosok börtöneiben több mint 200.000 kommunista és hazafi sínylődik, köztük a jugoszláv nép olyan ismert, hős fiai, mint Milenko *Sotra*, az 1941-es hercegovinai népi felkelés megszervezője, Mirko *Markovics*, a belgrádi egyetem professzora, ismert jugoszláv közgazdász és spanyolországi harcos, Adolf *Stumpf* bölcsészprofesszor, Labud *Kuszovac*, Mita *Deszpotovics* és mások. A börtöncellák falain a jugoszláv hazafiak feljegyzésein kívül sok idegen, különösen görögnyelvű feljegyzés olvasható, azoknak a görög hazafiaknak a nevei, akik a makronizoszi haláltáborok elől menekültek, de Tito Jugoszláviájában ugyanaz a sors várt rájuk.

Ezekben a titóista börtönökben és táborokban uralkodó fasiszta terror meghaladja a hitleri Gestapo haláltáborainak borzalmait is. A megkínzott, halálra gyötört áldozatoknak naponta 10—15 deka kenyeret adnak és egy kis zsírnélküli meleg vizet, amiben pár szem bab, köles, vagy káposzta úszkál. Száz emberre egy kilogramm babot főznek. 1949 óta a börtönbe tilos csomagot küldeni. Naponta 16 órát dolgoztatják áldozataikat a titóista pribékek, rendkívül súlyos feltételek mellett. A munkahelyek általában messze vannak a táboroktól, úgyhogy a foglyokat teljesen megfosztják a pihenéstől. A szerencsétlen emberektől elszedik ruhájukat, takaróikat és így teljesen védtelenek a téli hideggel szemben. Ezekből a titóista táborokból és börtönökből kevés ember menekül meg élve. A rossz bánásmód következtében tömegesen halnak meg az emberek, sokat pedig meggyilkolnak, vagy halálra kínoznak a fasiszta fenevadak. De akiknek sikerül véletlenül megszökniök, azok is nagyrészt valóságos emberi roncsok, életük végéig sínylik a kegyetlen kínzások nyomait.

A letartóztatottakat a szadista hóhérok két kategóriába osztják. Az egyikbe azokat sorolják, akiket nyomban lelőnek, a másik kategóriába tartozókat pedig a hosszú ideig tartó kínzásoknak vetik alá. Az elfogottak kihallgatásán általában 6—8 UDB-tiszt van jelen, akik közül egy vagy kettő kérdéseket tesz fel, a többi pedig korbáccsal, gumibottal, csizmasarokkal tiporja a szerencsétlen foglyokat. Másik módszerük, hogy áldozataik száját betömik, majd orrukon keresztül vizet öntenek beléjük. *Egyes börtönökben különleges, modern amerikai kínzókészülékeket is alkalmaznak. Ezek villanyárammal működnek és velük az idegrendszerre gyakorolnak hatást,* hogy megtörjék a foglyokat és vallomásra kényszerítsék őket.

1950 augusztusában a *Glavnyacsa* nevű börtön elsőemeleti kihallgatótermében helyeztek el egy ilyen készüléket, amellyel Pavle *Baljevics* kínozta áldozatait. A szomszédos cellában gyakran lehetett hallani a készülék búgása mellett a pribék hangját: *„Ismerj be mindent, mert különben tovább kinozlak."* Ezek a kihallgatások még akkor sem érnek véget, amikor az áldozat a kínoktól elveszti eszméletét. Az eszméletüket vesztett emberekre hideg vizet zúditanak, majd folytatják a kínzást. Így — kisebb-nagyobb megszakításokkal — néha 24 órán keresztül is tart a „kihallgatás". A kihallgatótermek falain és bútorain vérnyomok, kitépett hajcsomók láthatók, összetört székek és letépett ruhadarabok maradnak a termekben a kínvallatások után. A Glavnyacsa hóhérai közül kegyetlenségben különösen kitűnik *Biljanovics* tábornok, az UDB vizsgálati osztályának főnöke, *Kovacsevics*, *Jovovics* és *Szafet* ezredesek. *Baletics*, *Lausevics*, *Durutovics* alezredesek. Sok közöttük a beteges hajlamú szadista, akik valósággal élvezik áldozataik kínlódásait. Néha váratlanul, éjnek idején törnek a bebörtönzöttekre és anélkül, hogy valamit is kérdeznének tőlük, ütlegelik őket.

A kínzások befejezése után az áldozatokat elkülönített zárkába dobják, ahol betonpadlón kell feküdniök minden takaró nélkül. Innen viszik azután őket újabb kihallgatásokra. A bebörtönzött hazafiak legnagyobb része egy-másfél, sőt két évet is tölt az elkülönített zárkában anélkül, hogy bíróság elé állítanák. *E zárkák falain naptárszerű feljegyzések láthatók. Az elvtársak felírják a falra, hogy aznap gyilkolják meg őket, amikor majd a feljegyzések megszűnnek.* Sok hazafiról, akit még 1948-ban tartóztattak le és családjuk még a mai napig sem tud róla semmit, ilyen feljegyzések alapján derül ki, hogy a titóisták már régen meggyilkolták.

Ilyen állati terrorral, pusztítják a titóista gyilkosok a hazafiakat. Orvosi kezelésben természetesen egyáltalán nem részesítik őket. Ha időnként a cellába betéved az ápoló, vagy ahogy ők nevezik: az „orvos", csak a vállát vonogatja és azt mondja: *„börtön ez, nem szanatórium. Ennek így kell lennie".*

A fasiszta banditák minden kegyetlenségük ellenére sem tudják megtörni a jugoszláv kommunistákat és hazafiakat. A fasiszták vérengzése — rendszerük gyengeségének, züllöttségének e bizonyítéka — csak növeli a jugoszláv nép, az öntudatos dolgozók harcának erejét, amellyel ostromolják, ledöntik a börtönfalakat. *A börtöncellák falai tele vannak jelszavakkal, amelyek harcra buzdítanak, éltetik a nagy Szovjetuniót és Sztálin elvtársat.* A jugoszláv kommunisták és hazafiak vérrel pecsételt esküje ez, amellyel megfogadják az egész világ munkásosztályának és a jugoszláv népnek, hogy hűek maradnak a szabadság, a demokrácia és a szocializmus nagy ügyéhez. Ezért legyőzhetetlenek.

Andrija Kopanjev

A hatósági tilalom ellenére

az USA-imperialisták elleni harcos tüntetés jegyében zajlott le a montevideói békegyűlés

Mintegy tízezer békeharcos március 15-én nagygyűlést tartott *Montevideóban*, amelyen tiltakoztak az uruguay-i hatóságok intézkedése ellen, amellyel megtiltották az amerikai békekongresszus Uruguayban való megtartását. A gyűlésen vendégként résztvettek a kongresszusra Uruguayba érkezett braziliai, argentinai, chilei, venezuelai, columbiai, boliviai, paraguay-i, guatemalai, portoricói küldöttek és az USA népének békeküldöttei.

A nagygyűlést José Luis *Massera*, a Béke-Világtanács tagja, az uruguay-i országos béketanács főtitkára nyitotta meg. Kijelentette, hogy

amikor az uruguay-i rendőrség engedélyezte a gyűlés megtartását, egyúttal megtiltott minden olyan beszédet, amely „más országok", azaz az USA ellen irányul.

A nagygyűlés mégis ragyogóan kifejezi a dolgozóknak az amerikai gyarmatosítókkal és a háborús gyujtogatókkal szemben táplált gyűlöletét.

A felszólalók is megtalálták a módját, hogy minden rendőrségi tilalom ellenére is tolmácsolják népeik tiltakozását az USA politikájával szemben. Riccardo *Anaya*, bolíviai egyetemi tanár, volt parlamenti képviselő felszólalásában hangsúlyozta, hogy *Bolivia elvesztette szabadságát és súlyos áldozatokra kényszerült egy olyan ország „jóvoltából", amelynek megnevezését megtiltották.* Diego *Montana* columbiai egyetemi tanár, Bogota volt polgármestere ezeket mondotta:

az amerikai kontinens minden népét az a veszély fenyegeti, hogy elveszti szabadságát, mint ahogy a columbiai nép is elvesztette annak a közös ellenségnek a bűnéből, amelynek megnevezése itt tilos.

José Enamorado *Cuesta* portoricói író a portoricói népnek leigázóival szemben táplált gyűlöletéről beszélt. *Ismeretes, hogy Porto Rico az USA közvetlen gyarmati elnyomása alatt áll.*

Az amerikai nép képviselője *az USA békeharcosainak nevében, Paul Robeson és DuBois nevében beszélt, akik részt akartak venni a kongresszuson, de az amerikai kormány megtagadta tőlük az útlevelet.* Hangsúlyozta: *az amerikai nép tudja, mily nagy felelősség hárul rá a békeharcban.* Az amerikai nép ellenzi a háborút, élesen elítéli a koreai háborút és küzd ellene.

Lorenzo *Marola*, a chilei radikális párt tagja, Abel *Sermont* ügyvéd, volt braziliai szenátor felszólalása után Elisa *Branco* braziliai hazafi felszólalása következett. *Elisa Branco több mint egy évet töltött börtönben, mert felhívta a katonákat, hogy ne menjenek Koreába.*

Még több felszólalás hangzott el, majd *az USA békeküldöttségének egyik tagja átadta Masserának, az uruguay-i országos béketanács főtitkárának Paul Robeson hanglemezre rögzített üzenetét.*

Eredménytelenül végződtek az amerikai-iráni olajtárgyalások

Azok a tárgyalások, amelyek az utóbbi időben az iráni kormány és az amerikai úgynevezett Nemzetközi Ujjáépítési és Fejlesztési Bank képviselői között az olajkérdésről folytak, *eredménytelenül végződtek.* A teheráni rádió jelentése szerint *Sajegan* iráni ügyvéd, parlamenti képviselő, az olajipar államosításáról szóló törvény életbeléptetésére alakult vegyesbizottság tagja, március 16-án a teheráni rádióban beszédet mondott a tárgyalások eredményeiről.

Mint Sajegan rádióbeszédéből kiderül, a Nemzetközi Ujjáépítési és Fejlesztési Bank képviselői az iráni kormány beleegyezését kérték ahhoz, hogy angol szakértők működjenek közre az iráni olajipar irányításában. A bank ezenkívül nyíltan és közvetlenül tudomására adta az iráni kormánynak, hogy az iráni olaj tulajdonosának és gazdájának szerepét akarja betölteni. Sajegan beismerése szerint

az amerikaiak azt akarják, hogy az iráni kormány a Nemzetközi Ujjáépítési és Fejlesztési Bankra ruházza át az egykori Angol-Iráni Olajtársaság jogait.

Ezzel érvényteleníteni az olajipar államosításáról szóló törvényt. A nézeteltérések egy másik pontja az iráni olaj árára vonatkozik.

Sajegan kijelentette, hogy *az iráni kormány elutasította az említett követeléseket.*

Látogatásunk az „Országos Képkultúra" telepén

(II. közlemény.)

Az új festőgeneráció törekvései — A téli műtermekben megkezdődött a munka

Előző számunkban nagyjában beszámoltunk az „Országos Képkultúra" tíz esztendővel ezelőtt történt megalakításáról és működéséről. Mostani cikkünk keretében a telep belső életébe kívánunk rövid bepillantást nyújtani.

Az új festőgeneráció törekvései

Amint már említettük, a telepnek ma már sok növendéke van. Nemcsak Csonkamagyarországból, hanem a megszállott részekről, sőt Európa, Amerika és Keletafrika itt időzött művészei is hónapokat töltöttek el a telepen.

Minden támogatás nélkül jutott el a telep odáig, hogy a legkiválóbb mesterek is érdeklődni kezdtek a telep működése iránt. Ma már sok kényelmes, csendes, világos műterem áll egyrészt a benntlakók, másrészt a bejáró növendékek részére. Az igazgatóság engedélyével bejárjuk a műtermeket.

Fehérköpenyes művészjelöltek dolgoznak a hatalmas állványok előtt. Fiatalok, szerények és nagyon lelkesek. Az egyik nagyobb műteremben négyen dolgoznak. Színpadszerű pódiumon fekszik a modell. Munkájukat részint *Glatz* és *Rudnay* mesterek korrigálják, részint maga *az igazgató, aki szintén kiváló festőművész* és egyidőben sokat szerepelt a fővárosi tárlatokon, ahol egymásután három díjat nyert, *köztük a Ferenc József jubileumi díjat.*

Műtermi látogatásunk alatt egy igen jónövésű növendék annyira elmélyedt munkájába, hogy a többitől elütően alig vesz tudomást a zavaró látogatásról. Ezt szólítjuk meg elsőnek.

— Bejáró? . . .

Egy kissé késik a válasszal, a képet nézi. Aztán készségesen, mosolyogva teszi le az ecsetet.

— Nem kérem. Benntlakó vagyok.

Megnézzük a képét. Ő ezalatt egy borzalmasan festékes, olajos rongyba törölgeti a kezét. Egy kissé megijedünk. A törölgetés eredménye nem kétséges. Kezet kell fognunk és minden józan számítás szerint beleragadunk a kezébe.

— Ez csak studium — mondja befejezve a törölgetést, — ez a mi elemi iskolánk. Színek keresése és a térben való helyes elhelyezés problémája.

— Vannak önálló képei is?

— Hogyne kérem. Mindegyikünk dolgozik. Sőt — mondja büszkén — már egy-egy képünket meg is veszik.

— Nagyszerű.

— Nekünk fiataloknak van azonban egy közös hibánk. Mi még nem igazodunk a konvencionális követelményekhez. A tömegízléshez.

Felfigyelünk.

— Ez nem hiba . . .

— Mi is így gondoljuk — egyelőre. De, ha kikerülünk az életbe, ez bizony nagy hibának számít. A műkereskedők nem szeretik az újszerűt, a merészet. Ha pedig meg akarunk élni, igazodnunk kell a műkereskedő ízléséhez.

Ebből vita lesz.

— Már pedig egyszer meg kell törni ezt a felfogást. Még pedig maguknak fiataloknak. A művészet nem topoghat egy helyben.

— Ebben bízunk — szól bele a vitába egy másik, aki át is veszi a szót:

— Átalakul a társadalom. Az egész világ. Pont mi maradjunk le? Eddig mindig az irodalom, a művészet haladt az élen. Ez a két tényező váltotta ki a társadalom forradalmi átalakulásait. Most a technika és a politika vezet. Az irodalom és a művészet lemaradt. Lépést kell tartanunk nekünk is. Nem nekünk kell elbuknunk, akik előre haladunk, hanem azoknak, akik akadályai az előrejutásnak. Ez a szabály.

A kis növendék szinte égett, lángolt. Mokány gyerek, kemény mozdulatokkal, tele akarással, energiával. Amíg beszélt, tüzelt, a többi körülállotta. Egy csoportot képeztek. Biztató, lelkesítő kompozició.

Búcsúzunk a műteremtől. A kézfogást nem sikerült elbliccelni, annál kevésbé, mert igen megbarátkoztunk. Egy karminfoltot vittünk emlékbe.

Végig a műtermeken mindenütt: nagyszerű, lelkes, bizakodó hangulat. Valami nagyon jólesőt tapasztalunk. Ezek a kis művészek egy csöppet sem félnek a jövőtől. A gazdasági viszonyokra való hivatkozással egynek sem vonaglik a szájaszéle. Bíznak. Hisznek egy egészséges kialakulásban.

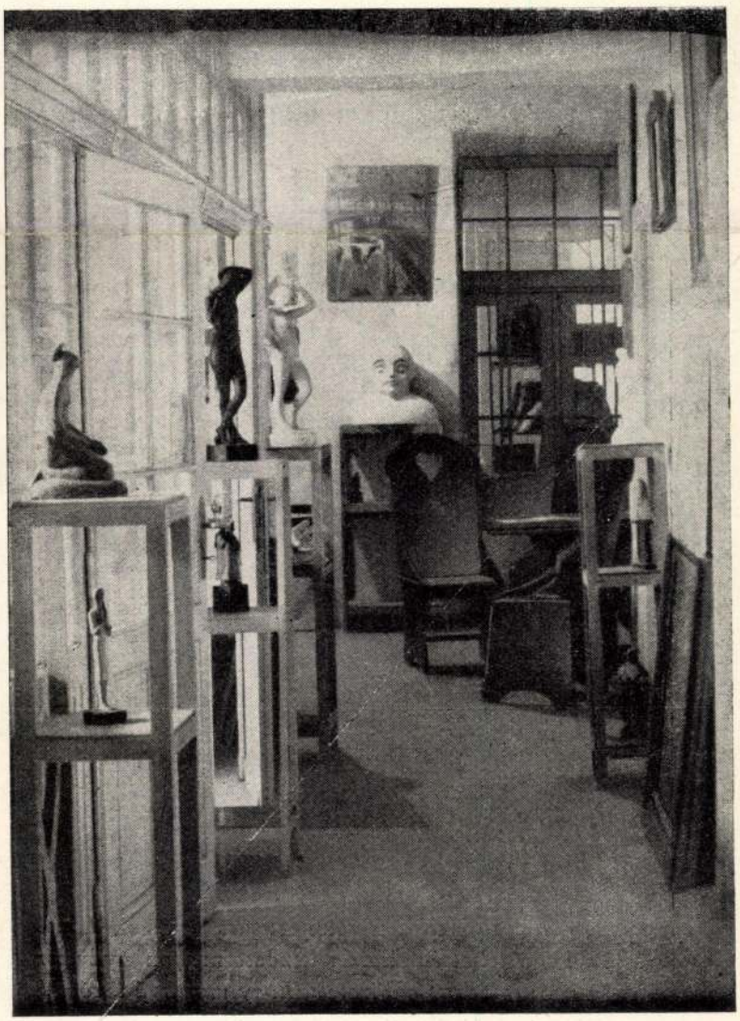

A Képkultúra-Művésztelep üvegfolyosójának részlete.

Művész-Élet 1933. 14-15 sz.

Folyik a munka a „Képkultura-Művésztelep" városmajori festőkertjében.

A nyár folyamán a növendékek a szabadban dolgoztak. Kert állott rendelkezésükre. Ebben az őskertben, hatalmas fák lombjai alatt dolgoztak tavasztól-őszig a művészek és művészjelöltek. Most már megszűnt a paradicsomi élet és beköltöztek a központ téli műtermeibe. Természetesen nemcsak festők, hanem *szobrászok is tagjai az Országos Képkulturának.* A folyosókon, fogadószobákban szebbnél-szebb szobrok vannak kiállítva.

A műtermek központi fűtéssel és egészen modern világítási berendezéssel vannak ellátva. Több műteremben dolgoznak már beérkezett festőművészek is, akik tagjai az Országos Képkultúrának, de viszont nem rendelkeznek kellő felszerelésű műteremmel.

***

Az igazgató, aki egyébként igen lelkes ember, bízik sikerében.

Mi pedig látva ezt a heroikus, szívós küzdelmet, azt állítjuk, hogy ez a mozgalom a magja annak az egészséges kialakulásnak, amely a művész és a közönség közötti kapcsolatot előbb-utóbb új irányba kell, hogy terelje.

***

Sok munkára, kitartásra van még szüksége az Országos Képkulturának, hogy végső célját elérje, de ha ennyi energiával és alapossággal fogják folytatni szervezkedésüket, egy-kettőre forradalmi jelentőségűvé válnak.

Tiszta, becsületes, feltétlenül kulturális céljukat ismerve, kívánjuk, hogy gyors eredmények elérésével lássák igazolva munkájuk korszerű szükségességét és pótolhatatlanságát.

Szerény erőnkkel melléjük állunk. *(n.)*

Válasz és viszonválasz a „Szinházi tudósok" c. cikkünkkel kapcsolatban

Legutóbbi számunkban „Színházi tudósok bukása" címen cikket közöltünk, amelyre az alábbi levelet kaptuk:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Legutóbbi számukban „Szinházi tudósok bukása" címen cikk jelent meg, amelyet figyelemmel olvastam el. Engedje meg Szerkesztő Ur, hogy alulírott, aki berlini működésem után, nemrég jöttem haza, néhány mondattal reagáljak a cikkre. Mindenekelőtt leszögezem, hogy nagy általánosságban egyetértek a cikkel. Nem írom azonban alá azt, hogy ennek a jelenlegi színházi tespedésnek kizárólag a „színház-tudósok" volnának az okai. Okai ennek elsősorban a politikai és gazdasági viszonyok. A politikai okokat abban látom, hogy ma szerte a világon, egyetlen színház-vezető sincs azzal tisztában, hogy meddig mehet, mit szabad és mit nem szabad?

Állandóan ott lóg felette a betiltás Damokles kardja. Elsősorban ez akadályozza meg egy új színpadirodalom kifejlődését.

Másodsorban a mai gazdasági viszonyok mellett nincs a világnak olyan „színházi tudósa", aki bármennyire is legyen szakértő, nyugodt színházmenetet tudjon biztosítani.

Ez a két körülmény kimaradt a cikkből.

Tisztelettel
Róna Béla
rendező.

Igen tisztelt Rendező Ur!

Szószerint közölt nb. levelére tisztelettel az alábbiakban bátorkodom válaszolni:

1. Politikai okok.

A legszerényebb véleményem szerint a tehetségtelenség mindig szívesen vette magára a *mártir köntösét.* Sőt, ha a tehetségtelenség kezdett nagyon nyilvánvalóvá válni, *mindent elkövetett, hogy mártirrá üssék, hallgattassák el, mert így sohasem derül ki a műkedvelő dilettantizmus.* Azt az írót, aki az ucca frazeologiájával operál a színpadon, nem azért hallgattatják el, *mert véleményt nyilvánított, hanem azért, mert az ucca régen elkoptatott és igenis korszerűtlen véleményét tolmácsolta.* Tehát nem az író véleménye ellen volt kifogás, *hanem az ucca véleményét nem engedték a szószékre.* Ha az író mondanivalója komoly, *érvelése irodalmi,* akkor bármilyen merész dolgokra térjen is ki, legyen témája akármilyen merész: sohasem lesz Magyarországon baja.

Ha egy író egy átmeneti munkanélküli elkeseredett hangulatát *fényképezi le, annak érvelését mondja el, mint merész mondanivalót,* azzal még nem végzett irodalmi munkát. Azzal csak azt mondta el, hogy kit szid egy elkeseredett ember és miben látja a világ hibáit. Mi pedig az *író véleményére* vagyunk kíváncsiak. Mert, hogy vannak *milliószámra* ma elkeseredett emberek, azt tudjuk. Azt sajnos nem kell nekünk két és fél órán át bizonyítani. Ha azonban a *vérbeli író erejével nem csak konstatál,* hanem rámutat azokra a hibákra, amelyek miatt sokmillió ember el van keseredve, — akkor senki sem fogja bántani. — Sőt! De még sőtebb, ha a konzekvenciákban rámutat arra, hogy hogyan lehetne a bajokon segíteni. Még kitüntetést is kapna. (De ne úgy rámutatni, ahogy a kocsmában szokták. Azt én is betiltanám.) Még egy támakör: a háború-ellenes darabok. Elhiszi-e nekem kedves Rendező úr, hogy a közönséget nem kell megagitálni a háború ellen?? Remélem elhiszi. *Nincs ma a világon ember, aki háborút akarna.* Senki! Egyetlen egy sem! *De viszont nincs egyetlen egy sem, aki tudná, hogy hogyan lehetne megakadályozni.*

1021

1984.V.17. 16,50 3. Műsor Nagy Judit

Pillanatkép

Glatz Oszkár Kossuth-díjas festőművész

- Glatz Oszkár Kossuth-díjas festőművész a nagybányai iskola egyik kimagasló egyénisége, aki 1958-ban halt meg utolsó éveit Bujákon töltötte. Itt számos szép képet festett, amit aztán a falunak ajándékozott. A gyüjteményt nemrégiben kiállitották Salgótarjánban, mi pedig a dombos-völgyes Bujákon érdeklődünk a képek sorsa felől. A tanácsházán a titkárt találtuk.

- Deák László vb-titkár vagyok.

- Ugyan nem idevaló születésű, de hát evvel a hires-neves gyüj teménnyel bizonyára önnek is kellett foglalkoznia. Hogyan is állt össze ez a szép kiállitási anyag?

- Az elnöknek a leleményességén mulott az egész a tanácselnökén az ő leleményessége.

- Ilyen leleményes tanácselnökük van?

- Ilyen. Nagyon szereti ezt a régiségeket és foglalkozik a község ilyen régebbi keletü dolgaival.

- Én 49-ben jártam itt Bujákon, akkor még élt a népviselet. Emlékszem rá, hogy itt a dombok közé vasárnap délután kimentek játszani a lányok, fiuk, fiatalok, azt énekelték, "Hármat tojott a fekete kánya, engem szeret a kend barna lánya". Hát még élő népművészet volt abban az időben.

- Én ezt nem ismerem, de viszont van egy közvetlen Bujákról szóló nóta, nem tudom mennyire ismert.

- Igen? Az melyik?

- Persze. Hogy "Bujákon, Bujákon, sok szoknya van a lányon.

- Hát sok szoknya volt abban az időben.

- Ma is, ma is, de nem rendszeresen.

- Ma már csak gondolom ünnepi alkalomra.

- Úgy, ünnepi alkalomra.

- De amit Glatz Oszkár festett az a régi Bujákk, az itt maradt meg az ő képein. Csodálatos képek! A Tyúkot lopó asszony, a Ráolvasó asszony.

- Igen, láttam a képeket én is, tényleg csodálatosak és szépek.

- Majd megszólalnak.

- Igen, hát több millió forint érték, ez a Buják községé. A festőművész állitólag úgy rendelkezett, hogy Buják községet illetik ezek meg és a fiának, a Glatz Henrik felesége is él.

- Ő itt Bujákon maradt, vagy máshol él, fölkutatták?

- Budapesten. Hogyne a tanácselnök rendszeresen,rendszeres kapcsolatot tart vele, járogat, most volt azt hiszem egy hete legutóbb.

- Tehát ezeket a képeket Glatz Oszkár Bujákon festette?

- Talán nem mindet, de több mint 90 százalékát.

- Mert hiszen a ngybányai évek anyaga az a nagy muzeumokban van.

- Ott is vannak, ott is vannak, de még olyen kilátás is van, hogy még lesz Bujáknak adományozva kép.

- Igen?

- Igen.

- Azt nem tetszik tudni azok hol lappanganak? Magángyüjtemé-nyekben vagy a családnál van még?

- Családnál van még Glatz Henriknénél.

- Hát amilyen ügyes tanácselnökök van, de kár, hogy nem találtuk itthon, - ő biztosan megszerzi a falunak.

- Van igéret már.

- Hol fogják végülis elhelyezni a Glatz képeket?

- Kéremszépen meg van véve, egy egyházi épületet vásároltunk, csak átalakitásra lenne rá szükség.

- Műemléképület?

- Jellegü. Hát az állaga, még annyi biztos megér, mint eddig mert olyan 200 éve körüli, csak pénz nincs ráegyelőre. A megyei tanács

- hát reméljük csak sikerül az is.

- A megyei tanácstól káptunk pénzt a vásárlásra is.

- Ön, mint messziről jött ember, miben látja a bujáki specialisást azt, amiben ez a falu eltér a többitől?

- A hagyományai szerintem.

- Őrzi még valamennyire a hagyományokat?

- Igen.

- Nagy Piroska ripertja hangzott el.

□ GLATZ OSZKÁR-díjat alapított a Nógrád megyei Tanács végrehajtó bizottsága. A művészi kivitelben készítendő plakettet és négyezer forintos díjat minden évben a művész születésnapján ítélik oda.

Esti Hírlap
1964 máj 20

Magyar Nemzet

r Nemzet — Csütörtök, 1953. augusztus 20.

Kiosztották a Magyar Népköztársaság Kiváló és Érdemes Művésze kitüntetéseket

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Bihari* Józsefnek, *Dayka* Margitnak, *Glatz* Oszkárnak, *Honthy* Hannának, *Latabár* Kálmánnak, *Mészáros* Ágnak, *Osváth* Júliának, *Rácz* Aladárnak és *Weiner* Leónak a »*Magyar Népköztársaság kiváló művésze*« címet;

Ajtay Andornak, *Eiben* Istvánnak, *Ék* Sándornak, *Garai* Györgynek, *Hegyi* Barnabásnak, *Hernádi* Lajosnak, *Kadosa* Pálnak, *Komor* Vilmosnak, *Kovács* Margitnak, *Maleczky* Oszkárnak, *Orosz* Júliának, *Tompa* Sándornak és *Uray* Tivadarnak a »*Magyar Népköztársaság érdemes művésze*« címet adományozta.

A kitüntetéseket az Elnöki Tanács fogadótermében szerdán délelőtt nyújtotta át *Dobi* István, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke. Az ünnepségen megjelent *Nagy* Dániel, az Elnöki Tanács elnökhelyettese, *Jánosi* Ferenc a népművelési miniszter első helyettese, *Mihályfi* Ernő népművelési miniszterhelyettes, *Parragi* György és *Seregélyi* József az Elnöki Tanács tagjai és a magyar művészeti élet számos kiválósága.

Dobi István a kitüntetések átadása alkalmából mondott beszédében rámutatott arra, hogy a népköztársasági alkotmány népünk nagyszerű vívmányai között *biztosítja a művészetek kivirágzásának feltételeit*, a dolgozóknak a kultúrához való jogát, s *a kulturális felemelkedéshez szükséges lehetőségeket is.* Az Alkotmány ünnepe így a kultúra ünnepe is — mondotta —, de a kultúra ünnepe azáltal is, hogy immár hagyománnyá vált ezen az ünnepen a *Magyar Népköztársaság kiváló*, illetve *érdemes művésze* cím kiosztása az alkotó- és előadóművészet legkiválóbb képviselői között.

A kitüntetett művészek nevében *Ajtay* Andor mondott beszédet.

Hat kitüntetett művész nyilatkozata

A huszonkét kitüntetett művész közül hat az alábbi nyilatkozatokban fogalmazza meg első örömét. Az öröm, a hála hangján túl van egy közös jellemzője ezeknek a nyilatkozatoknak. Az, hogy a nép szeretetét a kitüntetett művészek hűséggel és munkával kívánják viszonozni. Valamennyien azt érzik, hogy azért a megbecsülésért, amelyben a magyar nép állama részesíti őket, további munkával, tehetségük állandó fejlesztésével tartoznak hazájuknak.

GLATZ OSZKÁR:

— Azt szeretném elmondani, hogy mit éreztem kitüntetésem átvételekor. Ha már a Kossuth-díj és a Munka-Érdemrend váratlanul ért, úgy még sokkal inkább így volt most. Ugyan mit tettem érte? — ötlött fel bennem. Rokkant vagyok, nem járhatok üzemekbe. Sztálinvárosba vagy Komlóra, sőt falura sem. Már három éve csak szobámban festegetve tudom szolgálni a népi demokrácia ügyét. Én, aki egész életemben mindent közvetlenül természet után festettem és akinek szinte nincsen anélkül fantáziája. Témakörőm most tehát vajmi szegényes. Így elsősorban őszintén csodálkoztam, de annál jobban örültem. Úgy találtam, hogy kicsit kényelmesen szereztem meg ezt a kitüntetést és hálás vagyok, hogy kormányunk, magas koromat tekintve, azt az érdemet, amit eddig szerezni tudtam, így jutalmazta.

LATABÁR KÁLMÁN:

— Néhány hónapja van már, hogy a magyar filmművészeti küldöttség tagjaként a Szovjetunióban jártam. A több mint két hét folyamán egyízben részt vettem a moszkvai magyar követség fogadásán, ahol többek között megjelent Ponomarenko, a Szovjetunió kulturális ügyeinek minisztere is. Elég hosszasan beszélgettünk, s most utólag meg kell mondanom, hogy volt valami furcsaság számomra ebben a beszélgetésben. Mindig csak kérdezett, s mindig csak egy témáról: a vidám magyar filmek kérdése érdekelte. És meg is magyarázta, hogy miért. Azért, mert az a véleménye, hogy a magyar filmgyártásnak elsőrendű feladata vígjátékfilmek készítése. Kevés olyan nemzet van a világon — mondotta —, amely annyi értékes vígjátékíróval, rendezővel és — nem utolsósorban — színésszel rendelkezik.

— A feladat, amelynek megvalósítására a szovjet miniszter oly nyomatékosan megkért bennünket, ma talán még inkább fennáll, mint az új kormányprogramm elhangzása előtt. Ma már nem vitás, mindenki elismeri, milyen fontos és milyen égetően szükséges sok tréfával, vidámsággal szórakoztatni az embereket. S a szórakoztatáson keresztül formálni, nevelni őket.

— Én, a magam eszközeivel igyekeztem és igyekszem ezután is szórakoztatni a közönséget, mosolyt fakasztani az arcokra — ez számomra a legnagyobb öröm az életben. A kitüntetés, amelyet most a nép államától kaptam, még színvonalasabb, még elmélyültebb alkotó munkára kötelez.

KOMOR VILMOS:

— Roppant büszke vagyok, nagyon örülök az állam kitüntetésének. Huszonöt éve vagyok karmester s ez alatt a negyedszázad alatt mindig ezt a célt tűztem magam elé: kultúrát, gazdag kultúrát az embereknek! Ezt a célt az elmúlt rendszerben a karmesternek nem lehetett — vagy csak elvétve, igen-igen ritkán — megvalósítania.

— A felszabadulás művészi szabadságot hozott, kultúrát adhattunk és adhatunk a zenére vágyó dolgozóknak. Ezt a munkát nagy lelkesedéssel végeztem s a kitüntetés bizonyára ennek szól. Én azzal igyekszem felelni rá, hogy ezután is folytatom megkezdett munkámat: még több klasszikus zenét tolmácsolni a dolgozóknak s tanítani, nevelni a tehetséges operaházi fiatalokat.

TOMPA SÁNDOR:

— Ebben az évben van harminc esztendeje annak, hogy a színészi pályára léptem s boldogabban művész nem érhet ilyen évfordulóhoz, mint azzal, ha érzi, hogy élete munkáját észreveszik, megbecsülik és kitüntetik érte. A nagy tisztességet, a nely az »Érdemes művész« címének és rangjának adományozásával a magyar nép, magyar hazám részéről ért, valójában nem is annyira kitüntetésnek fogom fel — harmincévi munkámat még mindig kevésnek érzem ily nagy kitüntetésre —, mint inkább biztatásnak. Biztatásnak arra, hogy a jövőben jobban, többet, mélyebben s igazabbul dolgozzam s ha eddig sikerült is talán néhány embert, jellemet a valósághoz híven megteremtenem, ezentúl igyekszem az életet még gazdagabban s teljesebben ábrázolni. A Nemzeti Színház nemsokára elkezdődő évadjának műsortervét nézve, úgy látom, hogy színházunk tagjainak bőven lesz alkalmuk művészi munkájukat tovább javítaniok, színvonalát tovább emelniök. Ebből a fejlődésből szeretném én is bőven kivenni a részem.

WEINER LEÓ:

— Őszinte jóleső örömmel fogadtam azt a pillanatot, amikor megkaptam a »Kiváló művész« kitüntetést. A nép állama ezzel azt fejezte ki számomra nagyon világosan, hogy bízik a művészekben, a zeneművészekben és hadd tegyem büszkén hozzá: úgy érzem, bennem is. Mit éreztem, mit érzek most, néhány órával a kitüntetés után? Azt, hogy az ilyen megtisztelő bizalom kötelez. Kötelezett eddig is, de most még jobban. Arra, hogy megfelelő művészeti alkotásokkal fejezzem ki népünknek, kormányunknak köszönetemet.

GARAI GYÖRGY:

— Nehéz kiválasztani a legmélyebbet és a legmaradandóbbat abból a sok benyomásból, mely a magam elé tűzött zenei működésemet kezdettől fogva kísérte. Eddigi működésemnek legkiemelkedőbb eseménye, hogy a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze lehettem. Ez az elismerés további eredmények elérésére és még jobb munkára ösztönöz. Két feladat előtt állok. Egyik saját művészi munkám további fejlesztése és elmélyítése, másik a fiatal hegedűművész-generáció nevelése. Ezeket a feladatokat könnyűvé tette az a körülmény, hogy a Magyar Népköztársaság kulturális programmja beláthatatlan távlatokat nyitott meg a művészek előtt. A hegedűművészetnek Magyarországon nagy multja van, de még nagyobb a jövője. Zenekultúránk jövőjének kialakításához népi demokráciánk részéről a legmesszebbmenő támogatást élveztük mind hazai, mind külföldi vonatkozásban. Az elkövetkező évadban komoly feladatok várnak rám is. Több bemutatóra készülök — a többi között egy bolgár versenyműére —, melyekkel szeretném még jobban elmélyíteni a magyar nép és a baráti államok közötti kapcsolatot. A dolgozó nép érdemes művésze lettem és fő feladatomnak tekintem, hogy művészi munkámon keresztül még közelebb kerülhessek népünkhöz.

PESTI APRÓSÁGOK

Plakátok

A villamoson látható egy plakát, amely azt hirdeti, hogy: »A MESZHART-hajón pihen, üdül, szórakozik.«

És mit látni a plakáton?

Egészen mást! Látható egy jóképű fiatalember, aki egy csinos, szőke nővel kirándult a zöldbe és úgy »pihen, üdül, szórakozik«. A MESZHART-hajóhoz csak annyi közük van, hogy a magas partról lelátni a Dunára, ahol éppen egy hajó igyekszik valamerre... Az ifjú pár kedvesen integet a hajó után, az pillanatokon belül eltűnik a kanyarban és akkor végre egyedül maradnak... A MESZHART-hajóhoz semmi, de semmi közük nem lesz...

A másik furcsa plakát a Bizományi Áruház Vállalat (BÁV) plakátja, ugyancsak a villamoson, mindenki megnézheti. Ezen látható egy vidám férfiruha és egy női ruha, amint éppen kartkarba fonva sétálni mennek... Talán a Ligetbe... Ki tudja? Vagy talán ez a láthatatlan ember és a láthatatlan asszony?

Ijedten gondolok arra, hogy odahaza üres a szekrényem, mert időközben az ünnepi öltönyöm elment randevúzni egy csinos kis női ruhával!

Kirakati áru

Annakidején az üzletekben semmi pénzért nem akarták kivenni a kért árut a kirakatból... Ma már azonban más a helyzet. Ma már szolgálatkészen kiveszik a kirakatból, amit kérsz, de csak elvileg. Gyakorlatban nem.

Kérésedre udvariasan, bűbájos mosollyal azt mondják:

— Nagyon szívesen bevennénk a kirakatból, de elveszett a kirakat kulcsa...

Vagy:

— Sajnos, sajnos, az üzletvezető kartársnál van a kulcs, de ő jelenleg éppen a Balatonnál nyaral...

Még cifrább:

— A kirakatrendező kartárs elvitte a kulcsot, és mit tesz isten, nem elvesztette...

A legkülönbözőbb változatokat hallottam már, csak azt nem, hogy:

— Kérem, azonnal bevesszük a kirakatból!

Ez a változat nem jut az eszükbe!

Csodák Pesten

Az egyik csodát valamelyik fehérneműjavító vállalat kirakatában láttam.

Ki volt téve egy öreg, csupa-lyuk, csupa-folt kék zokni, több volt rajta a lyuk, mint a zokni. Felette ez a tábla: »Ilyen volt!«

Mellette egy vadonatúj barna zokni. Felírás: »Ilyen lesz!«

Nahát!

Ugyanilyen csodát látni néhány órajavító szövetkezetnél!

Látható egy ósdi, ütött-kopott óratok. Felírás: Ilyen volt!

Mellette egy gyönyörű, csillogó Doxa-óra, »Ilyen lesz!« felírással.

Hát nem csodák ezek?!

(Mihes)

A KORMÁNYPROGRAMM MEGVALÓSÍTÁSA NYOMÁBAN

SZEGEDTŐL SZOMBATHELYIG

Augusztus 19. van, reggel 8 óra. Szeged, a tiszaparti metropolis már a hoinapi nagy napra készül. Sok házon már ünnepi zászló leng a Tisza felől érkező enyhe reggeli szélben. A középületekre most szerelik a díszítéseket, a színes, nagy drapériákon fehér betűk hirdetik alkotmányunk negyedik évfordulóját A Textilkombinátban forognak az orsók, új nagy teljesítmények születnek az alkotmány-műszak utolsó óráiban. Több textil kerül majd az üzletekbe, jobbminőségű anyagot vásárolhatnak a dolgozók.

Elmaradnak mögöttünk a város házai, lengő zászlók, az élet és a munka dinamikáját lüktető zaj, már a tükörsima betonon futunk, jobbról-balról sárgulni kezdő kukoricatáblák sorakoznak. Cséplőgépet alig látni, messze néha feltűnik egy dob pirosra festett oldala a

fogyó asztagok között.

Traktorok dörögnek a földeken, nekifogtak már a gépállomások a vetőszántásnak. Olyanok az út mellett feketén elmaradó földek között a répatáblák, mint a végtelen zöld szőnyegek. A gazdag gabonatermés után bő cukorrépatermés ígérkezik. A gyárak már felkészültek a munkára. 2400 község cukorrépatermésének feldolgozását augusztus végén megkezdik. Lesz bőven cukor az idén.

Kocsik, szekerek maradnak el mellettünk, egyfelé tartunk az úton. A gépkocsi nyitott ablakán beleng a friss zöldségfélék illata, némelyik kocsi gyümölcsöt visz a Kecskeméti Konzervgyárba. Az egész Duna—Tisza köze ideszállítja terményeit s a Kinizsi Konzervgyár hónapok óta, amióta az első zöldborsó megjelent, teljes erőkifejtéssel, éjjel-nappal dolgozik, hogy kielégítse a megnövekedett igényeket. Nemcsak mennyiségileg termel többet idén a konzervgyár, de a konzervek minőségét is megjavította, hogy ne legyen panaszuk a háziasszonyoknak.

Már feltűnnek Kecskemét tornyai s látni köztük a házak fölé emelkedő új viztornyot. Régen látott ilyen forgalmat a megszépült »hírös város«, mint amilyen most van az utcái között. A Kecskemét határában lévő virágoskertben felépült és benépesült már több mint száz pavilon. Alkotmányunk napján nyílik meg a három napig tartó mezőgazdasági kiállítás, amelyen az élenjáró termelőszövetkezetek és csoportok parasztságán kívül az egyénileg dolgozók is részt vesznek. Bemutatják a kiállításon az állatok téli takarmányozását megkönnyítő típus-siló építését, amelynek létesítéséhez kormányunk *30 millió forint segítséget nyújt* a falu dolgozóinak.

Tíz óra mult, amikor ismét a gyümölcsfák, a híres kecskeméti barack- és szőlőtelepítések között futó betonra érünk. Lajosmizse határában már virágzik a másodvetésű burgonya. A községben közel 1020 hold tarlót vetettek be másodnövénnyel, ebből 616 holdat rövid tenyészidejű kukoricával.

A tanácsháza előtt emberek álldogálnak. A beszéd már hetek óta másról sem folyik, mint

a legújabb kormányrendeletekről

és határozatokról. Arról, ami most a falu népét legközelebbről érinti. Mindenki úgy érzi, hogy sokat kapott. Egyiknek az adóhátralékát engedték el, a másiknak a tavalyi beadását. Most meg éppen frissiben kapták az új örömhírt a sertéspestis elleni oltó- és fertőtlenítő anyag ingyenes juttatásáról.

Bozóki János dolgozó paraszt már kiszámította a multkor, hogy az ingyenes állatorvosi kezeléssel mennyi pénzt takarít meg évente. Tavaly négy sertése volt, két lova és 110 aprójószága. Ezek kezeltetéséért közel 600 forintot fizetett ki. Most már nemcsak ez a 600 forint marad a zsebében, hanem *újabb 600 is, mert az oltóanyag se kerül ezután pénzbe.*

Számolgatnak, némelyikük a ceruzát is előveszi. Papír nincs kéznél, de jó erre a fal is. Legalább megmarad a nyoma, ha erre járnak — s elég sűrűn — mindig eszükbejut.

Délfelé jár már az idő, mire *Budapest* határát elérjük. Az ünnep előtti déli forgalom fogadja az érkezőt, zsúfolt villamosok, roskadásig teli autóbuszok.

Annyi új látnivaló akad mindjárt a szemnek. Először is az a sok állvány, ami a házakat körülveszi. A kormányprogramm megvalósítása nyomán

megkezdődött a lakóházak tatarozása

és javítása. A IX. kerületben, az Üllői-úton a fél utcasort csinosítják, alig lehet a malteros, meszes házszámokat kivenni: 95, 101, 105, 107, 109/a, 109/b. Az egyik ház új kétszárnyas kaput kap, rendbehozzák a sérült háztetőt, a kéményeket, új betonlépcsőt építenek a pincelejárathoz. Összesen 11 lakás kap itt új vakolatot, kicserélik, megjavítják a padlót és a konyha kövezetét.

Végigrobogunk a Körúton, bekanyarodunk a Honvéd-utcába A Balaton-, a Szemere- és Honvéd-utca által határolt területen *224 új lakást adunk át* a dolgozóknak alkotmányunk ünnepén. A fürdőszobák és a konyhák melegvízét a margitszigeti hőforrások táplálják.

Ragyogó kirakatok, roskadásig teli áruval. Az élelmiszeripar egyre több jóminőségű fogyasztási cikket hoz forgalomba. Bővülnek a gyárak, a kormányprogramm óta már eddig az eredeti *terven felül 50 százalékkal emelték az élelmiszeripar beruházásait.* A nagyszabású új létesítmények mellett minden iparágban gondoskodnak a gépesítésről, a raktárak bővítéséről és sokkal nagyobb gondot fordítanak a szociális beruházásokra. Terven felül *14 millió forint jut az élelmiszeripari dolgozók egészségének védelmére.* Ezek a beruházások biztosítják az élelmiszeriparban a fokozott tisztaságot és a jobb minőséget. A húsiparban korszerűsítik a vágóhidakat, a baromfiiparban gépesítik az utókopasztást. Fejlesztik a baromfitelepeket, hogy liba, kacsa is kellő mennyiségben álljon a fogyasztók rendelkezésére. Javul a cukor minősége, a sütőipart rendbehozzák, több helyen átépítik a kemencéket. Mindez a dolgozó nép életszínvonalának emelése érdekében történik.

Aki az utóbbi hetekben nem járt Pesten, elámul bizonyára az üzletek forgalmán. Nem csoda, bővült a választék, több az áru és sok tekintetben jobb is. Persze, van még hiba és sok javítani való ezen a vonalon. A Kálvin-téri Szabadság Állami Áruházban jelentősen

megnőtt a női ruhák forgalma.

Hatféle fazonban árulják a szebbnél szebb kabátokat. Különösen nagy a forgalom a fehérneműosztályon. Itt is vannak azonban olyan cikkek, amiket hiába keres a dolgozó. Kevés például a világosszínű gumifixes férfizokni.

Ha már itt vagyunk, a Dimitrov-téren, nézzünk szét a csarnokban, jólesik a friss gyümölcs ebben az augusztusi melegben. Alig lehet az asztalokhoz férni, annyi a vásárló. Most viszik haza az alkotmánynapi ebédhez szükséges zöldséget, főzeléket és gyümölcsöt. Rengeteg a dinnye, 700.000 kilogramm érkezett ma. Körtéből 50.000, szilvából 45.000, almából 18.000, őszibarackból 10.000, szőlőből 3000 kilogrammot szállítottak Pestre.

Két asszony beszélget, ha nem akar, akkor is odafigyel az ember. Arról van szó, hogy a Kispesti Férfiruhagyárban újjáalakították az üzemi étkezést. Tágasabb, derűsebb lett az ebédlő. Fehér csempeburkolat van a falon. Fehérruhás személyzet hordja ki az ételt.

— És mi volt az ebéd? — hangzik a kíváncsi kérdés.

— Zöldségleves, utána sertéssült burgonyával, kovászos uborkával, majd két körte.

Buzás Sándorné megjegyzi:

— Otthon se lehetne jobb.

Gyerekek jönnek az utcán, feléjük fordul a figyelem. A szülők sokszor panaszkodtak az utóbbi időben, hogy nincs elég férőhely az óvodákban és napközi otthonokban. A Városi Tanács pótolni igyekszik a hiányt, még ebben az évben megfelelő helyeken 831 új óvodai férőhelyet létesít. A napközi otthonos csoportok számát 570-ről 640-re emeli. Kétszázezer forintos tervhitellel a III., V., VIII., XIV., XVII. és XXII. kerületben nyolc helyiséggel bővítik a napközi otthonokat.

A Margithídon fut velünk a kocsi. Jobbra a sziget, ahol Alkotmányunk ünnepén délelőtt 10 órakor megperdül a szabadtéri színpadon

a nagy szerencsekerék.

Az Ötéves Tervkölcsön hetedik sorsolásának első napján 453 húzással 45.300 kötvényt sorsolnak ki.

Ez már a bécsi beton. Feltűnik *Dorog*, ahonnan teli szerelvények szállítják a szenet, az ipar kenyerét. De jut a többtermelésből az idén már elegendő a háztartásoknak is. Bányászaink a kormányprogramm óta fokozott lendülettel harcolnak a terv túlteljesítéséért.

Győr. Délután négy óra. A Sztálin-úton rövidesen elkészül az új hatemeletes lakóház, amelyben 104 dolgozó család kap 1, 2 és 3 szobás szép, korszerű lakást. Befejezték a hatalmas hűtőház építését, amelyben húst, gyümölcsöt, zsírt, vajat és sok más élelmiszert lehet majd hűteni és tárolni, hogy mindig friss élelmiszerrel lássák el a győri dolgozókat. Aki Győrben jár, okvetlenül meglátogatja az Állami Áruházat, ahol naponta 3—4000 vidéki vásárló fordul meg. Eddig sok minden hiányzott ebből az áruházból, főleg olyan dolgok, amit nagyon keresnek a háziasszonyok. Ma már van bőven ilyen cikk, vásárolhatnak tejeskannát, húsdarálót és háztartási mérleget is. Sokan nézegetik a mikádókabátot, 928 forint helyett 742 az ára.

Állványok, téglarakások, deszkák és mészszag. Győr is szépül. S a zászlók már majdnem minden házon kint lengenek. Vidám fiatalok járják az utcákat, ünnep előtti a hangulat. Kedves város, nehéz megválni tőle, de visz már a kocsi tovább, új tájak bontakoznak ki, új falvak suhannak el az út mentén. *Vasváron* már érezni a közelgő alkotmányt. A városban újságolják, hogy új, korszerű áruház építését kezdték meg. Textil-, cipő-, vas- és üvegáruban telszés szerint válogathatnak majd a dolgozók. Az áruházzal egyidőben egy italbolt is épül. A két beruházás összege több mint félmillió forint.

Csornán az ünnepi vásárra készülnek. Ez már Vas megye, amerre járunk. Esteledik. Egy termelőcsoport irodája előtt csikorog a fék, 66 lova, 110 tehene, 800 sertése és 1500 baromfia van a csoportnak. *Valkó* Imre elnök kiszámította már, *az állatorvosi vizsgálat több mint 13.000 forintot emésztett fel.* Ebből az őszszegből ki tudják cementezni a sertéshizlaldát.

A hiteltartozás elengedett összegéből

pedig *új ólakat és istállókat építenek.*

Este van, alkotmányunk ünnepének előestéje. *Szombathely* lámpafényei integetnek felénk. Jó hír fogad itt is: az alkotmányműszakban a Pamutipar dolgozói javították a minőséget. Voltak dolgozók, akik 100 százalékban I. o. minőségű árut gyártottak. A Mezőgazdasági Gépgyár dolgozói terven felül nagymennyiségű darálót, répavágót, silótöltőt és egyéb mezőgazdasági gépet készítettek dolgozó parasztságunknak, hogy megkönnyítsék a munkájukat, hogy elősegítsék könnyebb életüket.

A jó hír ízével indulunk visszafelé, üzenetet vinni az ország dolgozó népének a javuló életről, a szépülő városokról, a falvak örömeiről, ami nyomon követi a kormányprogramm megvalósítását.

Illés Sándor

A N N A

Csehszlovák film

Iván Olbracht Nemzeti-díjas író regénye alapján

írta és rendezte: KAREL STEKLY

AUGUSZTUS 20-TÓL A DÓZSA FILMSZÍNHÁZBAN

Ezúttal csak az egyik fél hallgattatott meg. Az már más lapra tartozik, hogy igazából még mindig nem tisztázódott egy kérdés sem. Mert hiába tulajdonos nagyobb részben a Divat Fodrász Egyesülés, ettől még a parkírozás nem lesz megoldva. Hiába tartja be az új diszkó is a megfelelő zajszinti előírásokat, kettő egymás mellett üzemelve nem valószínű, hogy a lakók nyugalmát fogja szogálni. Hiába ígéri Monzák úr, hogy 30 fős, kutyákkal megerősített rendezői gárda ügyeli majd a Lékai teret esténként, ez nem biztos, hogy minden közrendi gondot meg fog oldani. A tanács tehetetlen. Tehetetlen, hisz még semmiféle hivatalos értesítés nem érkezett a Fodrászszövetkezettől a diszkó megnyitásával kapcsolatban. Addig pedig a tanács sem kezdeményezhet vizsgálatot a körülmények tisztázására, amíg az első panaszbejelentés meg nem érkezik. Szegény tanács...! Azaz mit is mondok: szegény helyi önkormányzat...! Mert valószínű, hogy mire ennek az ügynek pont kerül a végére, addigra a tanács, mint szervezet, már csak az emlékeinkben fog élni.

S. CS.

A mi kis MÚZEUMUNK

Van egy kis múzeum a Maros u. 1. sz. alatt, a kerületi rendőrség épülete mellett, mely talán még kevéssé ismert a nagyközönség előtt. Pedig már 17 éve alapította a helyi tanács. A Helytörténeti Múzeum – mert erről van szó – nyugodtan felfogható egy ember álmainak a megvalósításaként. Molnár Imre, kerületünk régi lakosa, volt iskolaigazgató lelkes, fáradságot nem ismerő szorgalmas munkával hozta létre ezt a múzeumot, melyben 1983. óta egymaga dolgozik. (Elődje Győri Gáspár volt, aki sajnos 1983-ban elhunyt.) Bár a múzeum kicsi, annál több érdekességet rejt. Szinte mindent megtudhat az, aki a kerület múltja iránt érdeklődik, az itt található több ezer könyvből, folyóiratokból, közel tízezer darabos fotóarchívumból és térképekből. Ki gondolta volna például, hogy Európa legrégibb őskori kovakőbányáját a mai Denevér utca környékén tárták fel, vagy, hogy Mátyás kedvenc vadasparkja épp itt, a kerületben volt?

A múzeum gyűjteményében találhatjuk sok más közt Erzsébet-királyné és Petőfi emléktábláit, Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész

31 művét és az Ora-villa (ma Diana u. 25) eredeti óraszerkezetét, mely Magyarország legbonyolultabb óraszerkezete. Összesen mintegy 40 ezer tétel van felhalmozva a múzeumban. Igen, felhalmozva, mert hiába van négy helyen is egyszerre a Helytörténeti Múzeum (a Maros utcán kívül a Városmajor utcai raktárban, a Táncsics Mihály Gimnáziumban és a Városháza épületében a földszinten), legalább tíz helyiség kellene (egy épületben!) ahhoz, hogy a lakosság számára igazi élményt, látnivalót nyújtson a sok-sok érdekesség. Az a két kis szoba, ami most a Maros utcában a múzeumot képezi csak arra elegendő, amiről Molnár Imre is beszélt ottjártamkor:

–„Az ifjúság jár ide, mely különböző vetélkedőkhöz, egyetemi disszertációkhoz keres anyagot. Ennek a múzeumnak az egyik fő feladata, hogy megtanítsa a fiatalokat az önálló kutató és alkotó tevékenységre. Mert ez a mostani oktatási rendszerből hiányzik."

Egy álom tehát megvalósult. S hogy még szebb legyen, abban komoly segítséget tudna nyújtani az új önkormányzat is.

S. CS.

Fotó: Diószlaki Gábor

A Tizenkettedik című lapból tiszteletpéldányt kap:

HORVÁTH BÉLA
a XII. ker. országgyűlési képviselője

SEBES GÁBOR
a XII. ker. polgármestere

MAJSAI GYÖRGY százados
a XII. ker. Rendőrkapitányság vezetője

DR. BERKES KÁROLY
a I-XII. ker. Ügyészség vezetője

AHOL „BÉKÉS" AZ IGAZGATÓVÁLTÁS

Az elmúlt tanév végén a Diana úti Jókai Mór Általános Iskola igazgatója, Zoltai Jenő, akinek méltán köszönheti az intézmény szakmai tekintélyét a kerületben: nyugdíjba vonult. A testület Békés Tibornét választotta meg vezetőjének, aki addig igazgatóhelyettesként dolgozott az iskolában. A tanévkezdés minden iskolában ismerős gondbálái között kerestem meg kérdéseimmel.

Tizenkettedik: Amikor kollégáid a pályázatodról döntöttek, a benyújtott pedagógiai programodat is mérlegre tették. Melyek ennek legfontosabb elemei?

Békés Tiborné.: Programom megfogalmazásánál abból indultam ki, hogy iskolám helyzete sajátos. A hegyi környezet, a zárt világ mindig meghatározója volt pedagógiai elveinknek. A főváros legmagasabb pontján, csodálatos természeti környezetben álló épület központi szerepet töltött be régen is, és kell hogy betöltsön ma is. A Dianába jártam, „dianás" voltam, mondják növendékeink, s ez jó. 21 éve vagyok tagja az iskola tantestületének, ismerem a kollégáimat. Tudom, hogy szívügyük a rájuk bízott gyermekek nevelése, formálása, szellemi képességeiknek a kibontakoztatása. Célunk becsületes, környezetüket, hazájukat szerető, védő gyermekek nevelése. Meg kell tehát teremteni az önálló, a helyi sajátosságokhoz nemcsak alkalmazkodó, hanem azokat alakítani és formálni is tudó iskolát. Programként fogalmaztam meg a hagyományok felelevenítését és továbbvitelét, hogy gyermekeinket a lokálpatriotizmuson keresztül igazi hazafiságra, közösséghez, nemzethez való ragaszkodásra neveljük; az értelmi nevelésen túl a morális, érzelmi nevelést, az akarat és a jellem fejlesztését, lehetőséget teremtve az évezredes értékeket közvetítő, az európai műveltséghez szükséges valláserkölcs oktatására; az oktatási szerkezet olyanná alakítását, amely segíti a tanulók képességeinek kibontakozását, s nem szorítja őket korlátok közé; amely lehetővé teszi a jók számára a gyorsabb előrejutást, s a lemaradókat nem gyengíti a sorozatos kudarcok élményével.

T. : Nem lesz könnyű dolgod. A pénztelenség okán számos iskola már tavaly sem használhatta fel jóváhagyott költségvetési keretét, az ideit az infláció kurtította egyharmadával, ezt tetézi a rossz finanszírozási rendszer, amely az országban nem egy oktatási intézmény működését veszélyeztette. Te hogyan látod a terveid megvalósítási lehetőségeit?

B.T.: A belső élet alakítása a nevelőközösség feladata, az ő együttes, következetes munkájuk a siker feltétele. A keretek oldásához, úgy érzem, szükséges lenne egy alternatív "programcsomag", melyből a helyi sajátosságokhoz, lehetőségekhez lehetne a formát alakítani. Mindezekhez azonban nagyobb önállóságra –pedagógiai önállóságra gondolok –van szükség. Amit a vezetői munkában nyomasztónak érzek, az a szerteágazó munkakör: munkaügy, bérgazdálkodás, gazdasági ügyek, munkavédelem, satöbbi. Ezek mellett gyakran háttérbe szorul a legfontosabb feladat, az iskola pedagógiai irányítása, kísérleti programok kialakítása, bevezetése. Meg kell teremteni a személyi és a tárgyi feltételeit annak, hogy az iskola pedagógiai műhely lehessen, hogy az igazgató mellett jogi kérdésekben jártas gazdasági vezető álljon.

T.: A főváros számára készülő önkormányzati törvény, az önkormányzatok gazdálkodásáról szóló tervezet, a jövő évben a parlament elé kerülő oktatási törvény tágítani fogja a kerület jogi lehetőségeit. Ugyanakkor a kormánynak A nemzeti megújhodás programjában tervezett lépései szükségessé teszik a helyi erőforrások feltárását, amelyekről nemigen tudjuk, milyen nagyságrendű segítséget adhatnak a helyi közintézményeknek. S persze a sok új lehetőség is csak akkor nem hiábavalóság, ha az új önkormányzati képviselőtestület, a polgármesteri hivatal szakapparátusa és az intézményi vezetők az eddigitől eltérő szemlélettel

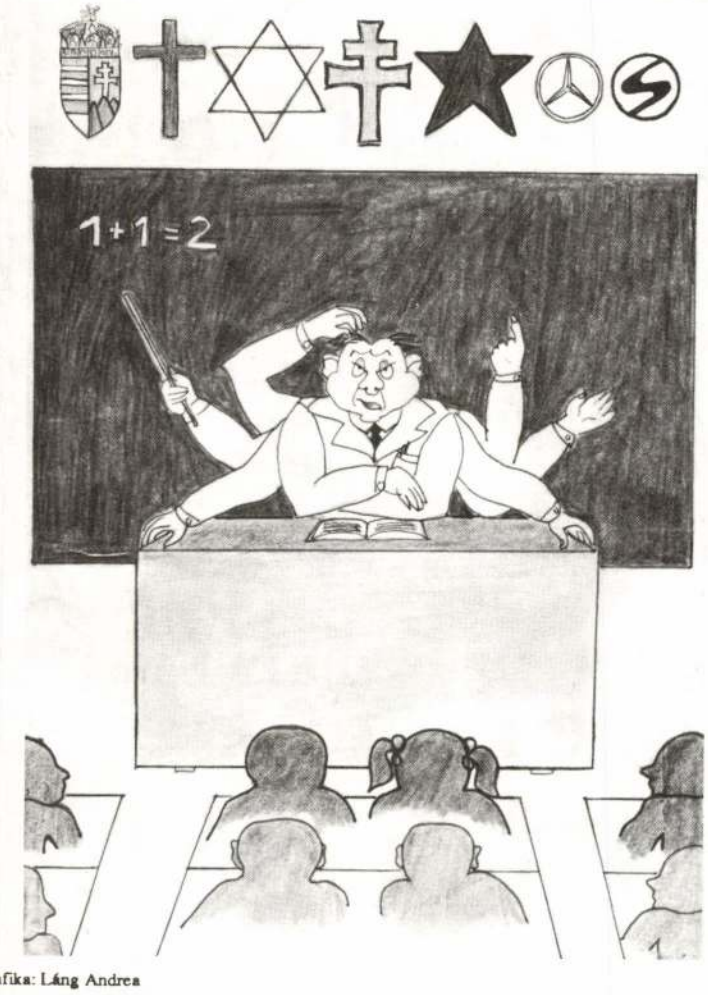

Grafika: Láng Andrea

A művészi alkotó munka számára létkérdés a béke

Glatz Oszkár nyilatkozata a helsinki béke-világtalálkozóról

Városmajor utcai lakásáran 83 évét meghazudtoló frisseséggel, töretlen alkotó erővel dolgozik *Glatz* Oszkár Kossuth-díjas kiváló művész, festőművészünk. A közelgő helsinki béke-világtalálkozóval kapcsolatban a legnagyobb kérdésről, a békéről beszél:

— Minden népnek, kicsinek és nagynak egyaránt joga van ahhoz, hogy békében dolgozhassék, és hozzájárulhasson az emberiség fejlődéséhez, kulturális és anyagi jólétének emeléséhez. A népek csak úgy, mint az egyes emberek békében akarják élvezni munkájuk gyümölcsét.

— A művészi alkotó munka számára egyenesen létkérdés a béke. Nemcsak arról van szó, hogy amikor a fegyverek megszólalnak, elhallgatnak a művészetek, hanem arról is, hogy a háború, sőt már maga a nemzetek közti bizalmatlanság, feszültség is megnehezíti annak lehetőségét, hogy a művészek közvetlenül érintkezzenek egymással és megismerjék az egész világ művészetének nagy alkotásait. A reprodukciók nem pótolhatják a személyes élményt, az olvasmányok a közvetlenül szerzett ismereteket.

— Ma a világ nagyrészében fegyverkezésre fordítják azokat az erőforrásokat, amelyekkel *mérhetetlenül magasra lehetne emelni az emberiség kultúráját és jólétét.* Éppen ezért figyelem mély emberi örömmel a békemozgalom hatalmas munkáját. A történelemben példa nélkül áll ez a mozgalom, amelynek alapgondolata, hogy *a jószándékú, becsületes emberek szilárd helytállása megakadályozhatja a háborút.* Előttünk játszódnak le az események, mindannyian látjuk, hány veszélyes esetben ért el már békés megoldást a népek békeakarata. S e békeakaratnak erősítésében óriási jelentőségük van az időről-időre megrendezett béke-világtalálkozóknak.

— Tudom, hosszú még az út, hiszen valami olyat akar megalkotni az emberiség jobbik és nagyobbik fele, ami pár évtizeddel ezelőtt még reménytelennek látszott. Bizonyos értelemben *az egész emberiségnek meg kell újhodnia, új, kultúráltabb, a nagy emberi közösség érzésétől telített embertipusnak kell kialakulnia.* Ehhez mi, művészek nagyban hozzájárulhatunk, és minden igazi művésznek ezt kell szolgálnia.

— A helsinki találkozó újabb állomás lesz a békéhez vezető úton. Bizonyos vagyok benne, hogy ez a találkozó nemes célkitűzéseivel előbbre visz utunkon — fejezte be nyilatkozatát *Glatz* Oszkár.

Fiatal képzőművészek és iparművészek kiállítása az Ernst Múzeumban

Ma délben 12 órakor nyílik az Ernst Múzeumban a fiatal képzőművészek és iparművészek kiállítása. A kiállítást pályázat előzte meg, amelyet *a DISZ kulturális seregszemléje keretében* a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége, a Képzőművészeti Alap, a Népművelési Minisztérium és a DISZ együttesen hirdetett meg.

A bírálóbizottság döntése alapján mintegy 360 műalkotás — festmény, grafika, szobor, iparművészeti és népművészeti tárgy — kerül bemutatásra, többségében főiskolai hallgatók munkái.

ság kollektivizálása jelent.

E téren fő feladat most a falu párt- és állami irányításának *káderekkel való további hathatós erősítése.* Olyan káder-átcsoportosításra van szükség, amelynek segítségével a pártmunkában tapasztalt szervezőkké és vezetőkké nőtt pártkáderek — elsősorban ipari munkások — százával mennek falura, *magukkal vive a pártmunkás politikai szilárdságát, a város magasabb kultúráját,* az ipar nagyfokú szervezettségét.

A Politikai Bizottság azt javasolja a Központi Vezetőségnek, hozzon olyan határozatot, amely szerint a városi hivatali és üzemi pártszervezetek még ebben az évben *kötelesek 1200 kommunistát falusi munkára küldeni,* akik gépállomási, állami gazdasági igazgatók, termelőszövetkezeti elnökök, illetve párttitkárok lehetnek. A hivatali, üzemi, városi pártszervezetekben széleskörű felvilágosító munkát kell folytatni, hogy a kommunisták megértsék, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezése, a mezőgazdasági termelés fellendítése óriási jelentőségű egész országunk, egész népgazdaságunk fejlődése szempontjából és ily módon el kell érni, hogy azok a kommunisták, akiket a párt a falusi munkára küld, ezt *a megbízatást megtiszteltetésnek vegyék és annak örömmel tegyenek eleget.*

Mindenekelőtt politikailag szilárd elvtársakat kell küldeni, olyanokat, akik a gyakorlati párt-, vagy gazdasági munkában megmutatták, hogy van tehetségük és szervezőképességük.

A járási pártbizottságoknak és a falusi pártszervezeteknek legjelentősebb feladata most, hogy a kommunistákat *harcos kiállásra és példamutatásra neveljék* és e tekintetben különösen fontos, hogy a még egyénileg dolgozó paraszt párttagjainkat meggyőzzék *a szövetkezeti út helyességéről,*

hajtása is.

*

Pártunk előtt a mezőgazdaság területén két alapvető feladat áll: szocialista alapra helyezni a mezőgazdaságot, ezzel egyidejűleg fellendíteni a mezőgazdasági termelést. *Ezt a két feladatot egységesen kell és csak egységesen is lehet végrehajtani.*

A mezőgazdaság szocialista átszervezését és a mezőgazdasági termelés egyidejű fellendítését azért tűzhetjük ki célul, mert népgazdaságunk — amelyben az uralkodó pozíciók a munkásosztály kezében vannak — *állandóan fejlődő szocialista iparra és ezen belül elsősorban fejlett nehéziparra támaszkodik.* Népgazdaságunk, szocialista iparunk biztosítani tud a mezőgazdaság számára *minden anyagi lehetőséget, amely a termelés fellendítéséhez és a mezőgazdaság szocialista átszervezéséhez szükséges.* Hála munkásosztályunknak a szocialista iparosításban elért eredményeiért, mert azok lehetővé teszik azt, hogy *nehézipar unk el tudja látni a mezőgazdaságot szántó- és univerzál traktorok ezreivel, kombájnokkal, munkagépekkel, műtrágyával, megfelelő növényvédőszerekkel és minden egyéb fontos termelési eszközzel.*

— A Központi Vezetőség azért tűzheti ki célul a mezőgazdaság szocialista átszervezését és a mezőgazdasági termelés fellendítését, mert államhatalmunk szilárdan a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály kezében van. *Népi demokratikus államunk, mint újtípusú munkáshatalom, a párt politikájának végrehajtásáért hatalmas arányú politikai és gazdasági szervező munkára képes.*

A mezőgazdaságban előttünk álló feladatok végrehajthatók, mert *a párt, mint egész társadalmunk elismert vezető ereje, élvezve a dolgozók bizalmát, e feladatok végrehajtására mozgósítani tudja egész társadalmunkat, munkásosz-*

Erdélyben pompás a tél!
Repülővel közel a cél!

Antibolsevista kiállitás a Vigadóban

Bárdossy László miniszterelnök csütörtökön délben nyitja meg ünnepélyes keretek között a Vigadó termeiben rendezett nagyszabásu antibolsevista kiállitást, amelyet a MOVE muzeumok, egyesületek és magánosok támogatásával szervezett meg. A kiállitásnak nemzetközi jelleget ad a német, finn, bolgár és spanyol részről beküldött igen érdekes anyag.

A kiállitás célja az, hogy a Szovjet ellen folyó fegyveres küzdelem mellett a szellem eszközeivel, felvilágositással és meggyőzéssel küzdjön a bolsevizmus Európát fenyegető veszedelme ellen.

Mingyárt a Vigadó előcsarnokában egy honvédeink által zsákmányolt szovjet légelhárító és páncéltörőágyu ad fogalmat arról a minden képzeletet felülmuló hadigépezetről, amellyel a Kreml Európa ellen készülődött. Az előcsarnok könyvesbátrában az antibolsevista irodalom termékeit látjuk, *Tormay Cecil* Bujdosó könyvétől a legujabb felvilágositó iratokig.

Mielőtt a kiállitási termekbe lépnénk, egy összetört vörös csillag ötlik szemünkbe, fölötte a bolsevizmus ellen harcoló országok államfőinek: Magyarország Kormányzójának, a Führernek, a Ducenak, Mannerheim és Franco tábornokoknak képével. Itt látjuk az antibolsevista szellemi front legfontosabb termékeit is: könyveket, folyóiratokat, szépirodalmi és tudományos müveket.

A következő két terem a magyarországi vörös uralom keresztmetszetét tárja elénk. Világháborus térkép mutatja, hogy katonáink mindenütt ellenséges földön állottak és ezeréves határaink a háboru befejezéséig érintetlenek voltak. Szemléltető képeken, eredeti kiáltványokon és falragaszokon követhetjük nyomon a vörös propaganda munkáját. Egyik ilyen falragasz felszólitja a munkásokat: „Szüntessétek be a munkát! Ki az utcára!" Egy másik kiáltvány a proletárdiktatura első, tragikus áldozatának halálán ujjong: „Tisza István nincs többé!" . . . Jellemzők az eredeti röpiratok, amelyeket a hatalmat bitorló Kormányzótanács milliós példányszámban terjesztett. Ilyen cimeket olvasunk: „Miért nincs helye a vallásnak az iskolában?" „Az agitátorképzés". „A Szovjet, mint a munkásság megváltója".

A kiállitás külön része mutatja be a terroristák pusztitását, amelynek társadalmi rang és személyválogatás nélkül a legjobbak estek áldozatul. A Ludovikás vértanuk képe mellett ott látjuk igen sok Ludovikás megmentőjének, Romanelli ezredesnek arcképét.

„Igy éltünk mi!" cimen a bolsevista uralom alatti magyar életviszonyokat látjuk ujra megelevenedni. A létfontosságu élelmiekkek árai elképesztő arányban állottak a munkásság kereseti lehetőségeivel. És megint a propaganda: kiáltványokkal akarták kitartásra biztatni a nélkülöző tömegeket. Ugyanebben a teremben egész máshangu és más szellemü kiáltványokat is olvashatunk: az ellenforradalom és vezérének, Horthy Miklósnak felszólitásait Budapest népéhez, az ország népéhez... Mindenkihez, akinek az ősi magyar eszmények az egyetlen lehetséges életformát jelentik..

A kiállitás saját hazájában, Oroszországban is bemutatja a bolsevizmust, Eredeti felvételek és táblázatok bizonyitják, hogyan omlik össze a szovjet-rendszerben az Otthon, hogyan pusztul a Család, hogyan lesz a Nő közönséges munkagép. Egyes iparágakban a nők 30—40 százalékig vannak képviselve. Milyen családi életet élhet egy mozdonyvezető vagy egy traktorkezelő nő? A gyermekek falanszterszerü intézetekben vagy az utcán nőnek fel, legtöbbnek sejtelme sincs a családi élet melegéről, a gondoskodó anyai szeretetről.

A bolsevizmus egyik legfőbb programpontja a vallás elleni küzdelmet hirdeti. Terjedelmes anyag szemlélteti az Istentelenek Szövetségének munkáját. Könyvekben igyekeztek bebizonyitani, hogy a vallás fölösleges tehertétel a vörös államban és elveiket templomrombolással és a szent helyek profanizálásával támasztották alá.

A negyedik teremben a most folyó háboruról kapunk némi képet. Zsákmányolt szovjet fegyverek és felszerelések, egy ejtőernyő, rádióállomások, lőelemképzők és apró felszerelési tárgyak hosszu sora ad izelitőt a vörös hadsereg külsejéről. Egy Sztaniszlóban zsákmányolt óriási térkép világosan mutatja a Szovjetnek Magyarország ellen irányuló haditervét.

Az emlékezés termében a hála örökégő fáklyája fölött minden magyar szivéhez szól a figyelmeztetés: „Emlékezz a bolsevizmus elleni küzdelem vértanuira és hősi halottaira . . ."

A kiállitás, amely iránt a vidékről is igen nagy érdeklődés nyilvánul meg, csütörtökön déli egy órától lesz nyitva a közönség számára.

Dr. Gyenes István.

KOPROL KOPRÓL
Csokoládés kaphatók 12 fillér
Jóizü, megbizható, enyhe.
Egy pasztilla ára 12 fillér.
Kilenc pasztilla ára dobozban P1.-

Árvizveszedelem? . . .

Az utolsó két esztendőben 2,550.000 hold földet boritott el az árviz — Tizennégymillio pengőbe került 1941-ben a bel- és árvizek levezetése

A *Pesti Hirlap* annakidején részletesen beszámolt azokról az emberfeletti küzdelmekről, amelyeket a lakosság, a katonaság és a hatóságok folytattak a koratavaszi hónapokban medrükből kilépett folyók, patakok és vadvizek pusztitásainak megakadályozására. Az árvizeket idővel sikerült megfékezni, de nyomai többszázezer hold termőföldön ott maradtak. *Az idei nyári és őszi hónapokban az ország termőföldjének nagy része a kelleténél* több *csapadékot szivott magába.* A várható téli és tavaszi esőzések kisebb-nagyobb árvizek esetén ismét komoly bajokat jelenthetnek az utolsó években sokat szenvedett gazdák számára.

Illetékes helyen az árvizvédelem jelenlegi helyzetéről a következő felvilágositásokat kaptuk:

Nélkülözhetetlen az állandó ármentesités

— A Kárpátok medencéjének legmélyebb részén, az Alföldön a folyók szabályozása és az állandó árvizvédelem megakadályozása nélkül a rendszeres mezőgazdasági termelés lehetetlen. A vizszabályozás megkezdése előtt az Alföldön többmillió hold árvizjárta terület veszett el, mert a vizek miatt uralkodó állandó bizonytalanság következtében ezeken a területeken csak külterjes rét- és legelőgazdálkodást lehetett folytatni. A lakosság számának növekedése szükségessé tette ezeknek a területeknek a hasznositását és ezért az alföldi ármentesitési munkák megindítása a mult század közepén már közgazdasági kényszerüség volt. *Az ármentesitési és vizlevezetési rendszer állandó fenntartása nélkülözhetetlenné vált,* mert enélkül a vizek visszafoglalnák ősi területeiket és lehetelenné tennék az életet a viztől elhóditott és termőföldekké vált, településekkel beszórt alföldi tájainkon.

— A *Duna-Tiszavölgy* vizrendezése mellőzhetetlen feladat. Erről az ország népességének megélhetése érdekében gondoskodni kell. Ez a feladat két részre oszlik. Az egyik a folyók szabályozása, a másik a termőföldeknél magasabb szintü árvizek elleni védekezés. Miután a viz munkája örökös, ez a feladat is örökké tartó.

— A kifejlődött gyakorlat szerint a nagyobb — hajózható és tutajozható — folyók szabályozását és partjainak védelmét az állam végzi. Ennek oka egyrészt a hajózáshoz füződő közgazdasági érdek, másrészt az a tény, hogy a nagyobb folyók szabályozása olyan jelentős költséggel jár, amit a partmenti birtokosok és érdekeltek nem tudnak fedezni. Az állami kezelésbe vett folyók szabályozására szükséges költségeket évről-évre az állami költségvetésben irányozzák elő. A munkákat a földmivelésügyi minisztérium felügyelete alatt álló folyammérnöki hivatalok hajtják végre. *Az állam részéről e célra forditott összeg elég tetemes, amennyiben napjainkig közel 500 millió pengőt tett ki. Az 1942. évi állami költségvetésben a folyók szabályozására 7.2 millió pengőt irányoztak elő.*

A belvizek levezetése

— A feladat másik részét, az ármentesitett területek védelmét az erre a célra alakitott vizrendező társulatok intézik. A feladat közérdekü fontosságára való tekintettel, a társulatokat a földmivelésügyi kormány ellenőrzi. A társulatok kötelesek az előirt előkészületeket minden évben megtenni, hogy az elsősorban tavasszal bekövetkező árvizek ellen a szükséges védelmi anyagok és munkaerők biztositva legyenek.

— *Az árvizvédelem egyik legfontosabb feladata az ugynevezett belvizek levezetése.* Ha az árterületet a folyótól töltés zárja el és a folyó vizállása magas, akkor az árterületen keletkező csapadékvizek nem **folyhatnak le természetes utjukon a vizfolyásba, mert ezt a töltés lehetetlenné teszi.** Ezen ugy segitettek, hogy a természetes mélyedések helyén a töltésekbe elzárható zsilipeket épitettek, amelyeket az árviz levonulása után megnyitnak az összegyült belvizek leeresztésére. A folyók kiöntése által okozott, rendszerint magas árviz azonban sok esetben igen sokáig tart. Igy például *a Tisza magas vizállása ebben az évben négy és fél hónapig tartott.* Ezalatt az idő alatt viszont annyi viz gyül össze, hogy a termelést veszélyezteti. Ezért áttértünk a szivattyu-telepes rendszerre, amelynél a zsilipek mellett a vizet átemeljük és a lefolyni nem tudó vizeket mesterségesen továbbitjuk a vizfolyásba.

Mi okozta a bajokat?

— Ez a rendszer nagyjában már az egész Alföldön megvalósult. *A nagy költség miatt azonban a levezetőcsatornák és szivattyutelepek nem készülhettek fel kellőképpen a rendkivüli vizmennyiség elvezetésére. Ennek a következménye volt az 1940—41. években tapasztalt bajok egy része, amelyek abból eredtek, hogy a hóolvadás vizei tulságosan bőségesek voltak és ezeket a hoszszantartó árvizek miatt még szivattyuzással sem lehetett idejében elvezetni.* Igy került viz alá *az elmult esztendőben 1,500.000, az idei évben pedig 1,050.000 katasztrális hold termőföld.*

— Ebben az évben a földmivelésügyi miniszter személyesen vette kezébe a vizmentesitő munkálatok ügyét és a pénzügyminiszter által rendelkezésre bocsátott *14 millió pengős hitelből,* rendkivüli erőfeszitéssel hajtotta végre a vizek levezetését. *Ezideig 950.000 katasztrális holdat sikerült vizmentesiteni.* Azt azonban már nem lehetett elkerülni, hogy *az elöntött területek egy részét csak elkésve munkálhassák meg* és ezáltal a főterményekmen bizonyos mennyiségü kiesés jelentkezett.

— A tapasztalatok azt mutatják, hogy *belvizlevezető rendszerünket tovább kell fejleszteni,* illetve *oda kell hatni, hogy a tavaszi vizek levezetése kellő időben történjék meg.* Ez természetesen többszázmillió pengős befektetést jelent. Ezért nagyon kétséges, hogy ezt az eddigi rendszerben működő társulatok önerejükből meg tudják-e oldani. Valószinü, hogy árvizmentesitő társulataink ezt a hatalmas munkát még jelentékeny állami támogatással sem tudnák meghatározott idő alatt befejezni. *A munka viszont sürgős, mert mezőgazdaságunk fejlesztése és termelésünk fokozása szükségessé teszi, hogy a vizek fölött uralkodni tudjunk* és a rendszeres vizgazdálkodás keretében szabályozhassuk a termőföld vizállapotát.

K. L.

Egyesületek és előadások

A Turáni Vadászok hazafias szervezetének központi helyiségében (Ferenc József-rakpart 23.) csütörtökön d. u. 6 órakor dr. *F. Némethy Rózsa* gimn. tanárnő előadást tart a korszerü táplálkozásról.

A Nemzeti Kultur Egyesület most tartotta évadnyitó irodalmi délutánját *Bedics Mária* középiskolai tanár, iró rendezésében, aki verseivel nagy tetszést aratott. Közreműködtek még: dr. *Némedy Gyula* (Szeged), az ifjabb irók müveit ismertette, *Feketéné Korény Lívia* egy irodalmi portrét festett, *Hajdu Anna* szép énekével tünt ki. Az est Raksányi Mária zárószavaival ért véget.

A Magyar Mezőgazdasági Társaság fennállásának tizedik évfordulója alkalmából gróf *Széchenyi Viktor* nv. főispán elnöklésével jubiláris közgyülést tartott. Lovag *Sternád István* ü. v. elnök beszámolt a társaság tizéves működéséről, amely főként a szövetkezeti mozgalmat igyekezett kifejleszteni.

A II. ker. Margit-körúti elemi iskola ifjusági Vöröskereszt-csoportja a harctéren küzdő honvédek javára müsoros ünnepséget rendezett. A jövedelemből 500 pengőt a Vöröskeresztnek juttattak száz katonacsomagra, a vásár bevételéből pedig 50—50 pengőt egy-egy hadiárvának adományoztak.

Az Erdélyi Nők Országos Szövetsége pénteken délután 6 órakor Rákóczi-ut 42. szám alatti nagytermében müsorral és tombolával egybekötött teadélutánt rendez. Teajegy ruhatárral együtt 1.20 pengő. Vendégeket szivesen látnak.

Az Országos Biróí és Ügyészi Egyesület társadalmi osztálya vasárnap délután 7 órakor a Tisztviselő Kaszinóban (Eszterházy-utca 4.) teadélutánt rendez. Belépődij 3 pengő, tánc délután 7 órától éjjel 1 óráig.

NAPI HIREK

— **A Kormányzó és a honvédség ünneplése.** Kassa város törvényhatósági bizottsága báró *Schell Péter* főispán elnöklésével közgyülést tartott, amelyen hódolattal emlékeztek meg a Kormányzóról közelgő névünnepe és betegségéből való felépülése alkalmából. A főispán ezután elismeréssel emlékezett meg a keleti harctéren harcoló honvédeinkről. — Hódmezővásárhely törvényhatósági bizottsága ülést tartotta, amelyen *Simkó Elemér* főispán inditványára *Horthy Miklóst,* Magyarország Kormányzóját névnapja alkalmából táviratilag üdvözölték. A főispán megemlékezett a honvédség nehéz küzdelmeiről is és kegyelettel azokról, akik életüket áldozták a harctéren.

— **Bolgár kitüntetés.** III. Boris bolgár cár Szemere Gusztáv min. tanácsost a bolgár Polgári Érdemrend Parancsnoki Keresztjével tüntette ki, amelyet Dimitri Tocheff budapesti bolgár követ a napokban adott át a bolgár követségen ünnepélyes keretek között.

— **Révész Imre püspök megvált az egyetemi katedrától.** Debrecenből jelentik: Dr. *Révész Imre* tiszántuli ref. püspök, miután püspöki tisztében véglegesen megmarad, lemondott a debreceni egyetemen viselt tanári állásáról.

— **Kormányzói elismerés.** A Kormányzó megengedte, hogy dr. Kéky Lajos c. ny. rk. tanárnak, az Országos m. kir. Szinművészeti Akadémia rendes tanárának nyugalomba vonulása alkalmából elismerését tudtul adják.

— **Tiszteletbeli doktorrá avatás.** A pécsi Erzsébet tudományegyetemen ünnepélyes külsőségek között, előkelő közönség jelenlétében az államtudományok tiszteletbeli doktorává avatták *Fischer Béla* ny. alispánt, a Janus Pannonius Társaság elnökét. Dr. *Vargha Damján,* az egyetem rektora, ismertette a kitüntetett érdemeit közigazgatási, tudományos és irodalmi téren. A doktori fogadalom letétele után átnyujtották az ünnepeltnek a tiszteletbeli doktori oklevelet.

— **Széchenyi István portréja a főkapitányságon.** Házi ünnepség keretében helyezték el szerdán gróf *Széchenyi Istvánnak,* a *Széchenyi Emlékbizottság* által kiadott müvészi portréját a főkapitányság épületének egyik emeleti szobájában, amely 1836 és 1849 évek között a „legnagyobb magyar" családjának lakásához tartozott. A főváros a főkapitányság falába illesztendő márványtáblán is meg kivánja örökiteni azt a körülményt, hogy Széchenyi életének legmunkásabb és legnagyobb jelentőségü éveit töltötte ebben az épületben.

— **Preszly Elemér Babits Mihályról.** Az Országos Nemzeti Klub szerdai vitaestjén Preszly Elemér előadást tartott „Babits Mihály" cimmel. Kifejtette, hogy Babits Mihály elmulása nagy vesztesége a magyar szellemiségnek, müveltsége magában foglalta az európai irodalom egész területét. Babits a legnagyobb magyar müfordító és essay-iró is volt. Következetesen hirdette, hogy az erdélyi irodalom a magyar irodalomnak szerves része. Elbeszélései, regényei korának bizonyitékai. Hazafiassága, magyarsága nem hivalkodó, de annál mélységesebb. Szellemi hagyatéka a magyar nemzet nagy kincse. Az előadásért Karafiáth Jenő főpolgármester mondott köszönetet.

— **Magyar-horvát határszéli forgalmi egyezmény.** A MTI jelenti: A magyar-horvát határszéli forgalom ideiglenes rendezése céljából a november 12-én kezdett magyar-horvát tárgyalások befejeződtek. A tárgyalások eredményeképp egyezmény jött létre, amely a két állam határterületének lakosai között levő határszéli forgalmat rendezi és annak zavartalan lebonyolitását megfelelő könnyitésekkel biztositja. Az egyezményt horvát részről dr. Strazniczky Milorád rk. követ és megh. miniszter, magyar részről oppavári Nickl Alfréd rk. követ és megh. miniszter irta alá.

— **Szünet az OTBA-ban és a MABI-ban.** Az OTBA fővárosi szakorvosi rendelőintézete szombaton és hétfőn zárva van. Halaszthatatlanul sürgős esetek ellátására e két napon 10-től 11-ig ügyeletes orvosi szolgálatot tartanak. — A MABI hivatalaiban és rendelőintézeteiben szombaton teljes munkaszünetet tart.

— **A zuglói plébániatemplom.** A székesfőváros közjogi és magasépitési szakbizottsága ülést tartott, amelyen dr. Bódy László alpolgármester bejelentette, hogy a zuglói plébániatemplom fölépitéséhez a fővárostól 180.000 pengős hozzájárulási összeg megszavazását kérik. A bizottság a többletköltséget megszavazta.

Dr. Szontagh Miklós főorvos, a **Tátra-szövetség** elnöke pénteken és szombaton 11—1-ig személyesen ad felvilágositást **a Tátra irodában,** Dorottya-utca 7. sz.

Gyakorlattal rendelkező
folyószámlavezetőt,
kereskedelmi érettségit tett
gyakornokot
keres budapesti iparvállalat. Részletes ajánlatokat „Keresztény 26322" jeligére Blikkmarton, Vilmos császár-ut 33.

Magyar hősök

Az önfeláldozó bajtársi érzés nemes példájával és hősi magatartásával tüntette ki magát a szovjet elleni hadjárat alatt *Szendrődi Nándor* őrmester. Zászlóalja gépkocsioszlopával előrehaladva váratlanul a leghevesebb ellenséges tüzérségi tüzbe került. Az a rádiókocsi, amelyet az őrmester maga vezetett, találatot kapott. A kocsiban ülők valamennyien megsebesültek. Szendrődi sebesülten is tovább vezette járművét a segélyhelyig. Saját sebeinek bekötése után értesült arról, hogy ugyanezen a helyen további magyar és német bajtársai is megsebesültek. Szendrődi habozás nélkül ismét gépkocsiba szállt és harmadmagával visszahajtott a tüzterhes területre. Ott pillanatra sem szünő ellenséges tüzérségi tüzben gépkocsijára emelt még három sebesültet és azokkal is megindult a segélyhely felé. Eközben ujabb találat érte járművét. Ennek ellenére is sikerült akadályt nem ismerő erőfeszitéssel tovább vezetnie a gépkocsit s a segélyhelyre szállitania sebesült bajtársait. Noha sérülése nagy fájdalmakat okozott a hőslelkü őrmesternek, harmadizben is kiment a tüz alatt álló utvonalra további sebesültekért. Önfeláldozó magatartásával gyönyörü példáját nyujtotta a bajtársi hűségnek.

— **Nagyobb jegyzések az Erdélyi Nyereménykölcsönre.** A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége a gyáripar tisztviselői és munkásai között való elhelyezés céljára 6 millió pengő névértékü nyereménykölcsönkötvényt vesz át. Ebből az összegből 2 millió pengőt a vas- és gépipar, 1 millió pengőt a bányavállalatok, 1 millió pengőt a textilipar, 500.000 pengőt a vegyészeti ipar, 400.000 pengőt a cukoripar fog jegyezni, a többi iparág pedig 1—200.000 pengős jegyzésekkel vesz részt a kötvények átvételében. — A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elhatározta, hogy 200.000 P névértékü kölcsönt jegyez. A kamara vezetősége tisztviselői részére rendkivüli előleg nyujtásával könnyiti meg a kölcsönjegyzést. A kamara tisztviselői eddig 20.000 pengő kölcsönt jegyeztek. — A Budapesti Giró és Pénztáregylet Nyugdijintézete 110.000 pengőt jegyzett az erdélyi nyereménykölcsönre.

— **Glatz Oszkár előadása.** A Lipótvárosi Társaskör társasvacsorája keretében *Glatz Oszkár* előadást tartott „Művészet és élet" cimmel. A művészet mai siralmas világhelyzetének okát abban látja az előadó, hogy megszüntek a művészet fénykorát jellemző közvetlen kapcsolatok művész és közönség között. Ez a kapcsolat fennállott egészen a XVIII. század végéig, azóta azonban lassan átalakult. A művész és a közönség közötti kapcsolat meglazulását Glatz az individualista-anyagias szellemre vezeti vissza. Ennek a szellemnek köszönhetjük a világ nagyszerü anyagi kiépitését és gazdagodását, de ugyanakkor a szellemi és lelki értékek bizonyosfoku lebecsülését is. A kapcsolatok meglazulásában részük volt maguknak a képzőművészeknek is, főleg a festőknek. A nagyközönség természetes igényei elől elzárkózva: ugyszólván csak festő-társainak és néhány kiváltságos embernek alkottak. Ez az erősen egyéni jellegü művészet most kezd háttérbe szorulni. Ma már sok jel mutat egy olyan képzőművészet felé, amelyik a nagy tömegek számára is érthető — fejezte be nagy érdeklődéstől kisért előadását Glatz Oszkár.

— **Kétszázezer pengős alapitvány elszegényedett középosztálybeliekre.** Zsigmondy Dezső hidépitő mérnök, a kelenföldi evangélikus egyházközség volt felügyelője és felesége, Jármay Edit 200.000 pengőt érő ingatlanukat elszegényedett középosztálybeliek megsegitésére az egyházközségnek adományozták azzal, hogy a jövedelem felerésze evangélikusok, felerésze pedig katolikusok istápolására szolgáljon.

— **Tizennégy utasával eltünt egy repülőgép.** A China Aviation Company légiforgalmi részvénytársaság utasszállitó repülőgép, amely Sanghájból Kanton felé tartott, eltünt. A repülőgépről hétfő óta nem érkezett hir. Azt hiszik, hogy Kanton közelében lezuhant. A gép roncsait még nem találták meg. A repülőgépen tizennégy utas volt.

— **Gázmérgezés ért egy négytagu családot.** Szerdán este a Laky Adolf-utca 4 sz. házban Ludvig Mihály 39 éves fodrászsegéd 38 éves felesége, valamint 16 éves Erzsébet és 13 éves Ilona nevü lányuk sulyos gázmérgezést szenvedtek. A föltevések szerint a lakásban megrepedt a gázcső és igy szivárgott elő a gáz.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Mint olvastuk, a polgármester ur a tanitásnak 9 órai kezdése mellett fogl[a]l állást, mert ez is mentesitené a közlekedési eszközöket a reggeli órák tulzsufoltságától. Ezuton kérjük a polgármester urat, kapcsolja ki ebből az esetleges intézkedésből az elemi iskolákat. Az elemi iskolai tanulók a lakásokhoz legközelebb eső iskolába kötelesek járni, igy nem is használhatják a villamosokat. Maradjon meg a fél kilences kezdés, mert még igy is gyakran megtörténik, hogy a középiskolai tanuló előbb van otthon, mint az elemista. Ezen a visszás helyzeten a negyvenperces órák bevezetésével lehetne segiteni. *(Aláirás.)*

A boldog ifjuság

életerejét, testi és szellemi gyarapodását fokozza az Ovomaltine rendszeres fogyasztása. Az

OVOMALTINE

természetes, erősitő, vitamindús tápszer, amely kis térfogatban, süritve nyujtja a serdülő szervezetnek a növekedéshez elengedhetetlenül fontos erőtöbbletet. Az erő és egészség fenntartásához nélkülözhetetlen.

vitaminokat

tartalmazó Ovomaltine minden szemcséje felszivódik, hussá, vérré válik.

Gyermeke jövőjéről gondoskodik, ha reggelire-uzsonnára 1—2 csésze Ovomaltine-t ad, mert a jól táplált gyermek átviszi duzzadó energiáját a felnőtt korba.

Napi használata fillérekbe kerül.

Tegnap és Ma

Édesség

Az asszony, aki belép a népes kávémérésbe, melyet most divatosan *espresso*-nak neveznek, csaknem kopasz. Leveti kalapját, a választék helyén mély fehér árkok vonulnak. Maradék haja kócos, rövidre vágott, vöröses. Az asszony ötvenéves lehet. Zilált táskáját a székre helyezi, lassan leveti olcsó kabátját, réklijeit. Leül; gumitalpú cipőt visel, mindkét bokáján sokszorosan foltozott a harisnya. Sóhajt, nyög, orrát fujja. A tél, az élet nyomorusága gőzölög belőle.

Kávét rendel, aztán nyugtalan lesz. A szomszéd asztalon, üvegtálon, túrósbélesek hevernek. Az asszony nézi a süteményt, gondterhesen. Nem kell lélekbuvárnak és jeles megfigyelőnek lenni hozzá, hogy megértsük, mi történik e pillanatokban lelkében? Számol. A fekete itt nyolcvan fillér, a tejes kávé egytiz. Igaz, jó erős kávét adnak: az asszony tudhatja ezt, mert bizonyos hely — és tájismerettel jártatja szemét a helyiség látnivalói között. De a túrosbéles nem hagyja nyugodni. A kávé egytiz, egy béles negyven. Borravalóval egyhetven. Ezért már ebédet is kaphatna az olcsóbb kifőzések valamelyikében. Igaz, itt afféle nagyvilágias környezetben ebédelhet kávét: a forgóajtó minden pillanatban perdül egyet, bundás hölgyek lépnek be egy csésze forró ebédelőtti feketére, valamilyen olcsó nagyvárosiasság hangulata terjeng a helyiségben. Mindez elszórakoztatja az asszonyt: lemond a főzelékről, feltéttel, melyet a kifőzésben kaphatna, nekitelepszik a csésze drága kávénak, pislog, nézelődik. De a béles nem hagyja nyugton.

Mikor elhozzák a kávét, bizalmasan, a szegények és összeesküvők cinkosi félhangján tárgyalni kezd a kiszolgáló kisasszonnyal. Most már döntött: bélest rendel, nem is egyet, kettőt. Ez az ebédje.

Alaposan eszik; minden falást külön élvez, óvatosan kortyolja hozzá a kávét, hogy az utolsó falatig tartson. Most nem figyel a járókelőkre: a helyiség társadalmi életének minden érdekessége elhalványodik számára a táplálkozás nagy élményében. Látszik, hogy lelkiismeretfurdalásokkal eszik: mindez fényűzés számára, különösen a két béles, fényűzés, nem táplálkozás. Utolsó morzsáig megeszik mindent. A kávé végső kortyát is felszörpöli. A maradék olvadt cukrot kanállal kaparja ki a csésze aljáról. Tányér, csésze oly tiszták, üresek, mintha kutya nyalta volna a porcellánt hófehérre. Az asszony belakott: összefogja hasán kezeit, hátradől a karosszékben. Szemlélődik, pislog, emészt.

Arcán, az olcsó puderen át, az öregség és a nyomoruság, a reménytelenség és a közöny vonásain át valamilyen szelid fény tündököl most. Valami történt, ami esemény életében: azt csinálta, amihez kedve volt. Igaz, csak két túrósbéles erejéig volt kedve és ereje valamihez. De az embereket olyan iszonyatos erővel használja el az élet, hogy néha a legegyszerübb, legszerényebb elégtételekhez sincs már erőnk és időnk. Kissé fellázadt ez a nő az élet józan törvényei ellen: mert nem elég táplálkozni, nem elég jóllakni csuszpájzzal, nem. Az élethez valami édesség is kell. Az élethez valami fölösleg is kell, az örömérzetnek valamilyen halvány, torz pótléka, túrósbéles, valamilyen filléres, nyomorult káprázat, hogy nemcsak élünk, nemcsak táplálkozunk, nemcsak kötelességet teljesitünk, mikor fütjük és vonszoljuk az emberi gépezetet, nem: valamilyen szelid nagyszerüség és igéret is kell az élethez, hogy elviselje valaki, te vagy én, vagy ez a magányos asszony, stoppolt harisnyáiban, kopasz fejével, görnyedt és kushadt életével, s szivében a vággyal, mely nélkül nem érdemes élni: hogy az élet, néha, pillanatokra, édes is.

Nézem, önkénytelen tisztelettel ezt gondolom:

— Szegény? . . . Nem, hős.

Márai Sándor.

Kormányzó Urunkkal az élén

az egész társadalom részvétele biztositja az erdélyi kölcsön sikerét

A Főméltóságu Ur nagyobb összegü jegyzése nyitotta meg az erdélyi nyereménykölcsön vásárlási idejének második hetét. Egyre tömegesebb részvétellel és fokozódó lendülettel folyik tovább a kölcsön jegyzése. Megmozdult az egész magyar társadalom kicsinyje és nagyja egyaránt, világosan felismerve az erdélyi célokra szánt kölcsön minél nagyobb sikeréhez fűződő jelentős anyagi, gazdasági és nemzeti érdeket. Változatlanul nagy az érdeklődés a széles néprétegek körében is, aminek felkeltésében bizonyára része van annak a tudatnak, hogy a kormányzat milyen nagy súlyt helyezett Erdély ujjáépitésére irányuló politikájában eddig is a szociális érdekek felkarolására. Ezt az irányzatot a Bárdossy-kormány hathatós módon továbbra is folytatni kivánja és a befolyó kölcsönösszegnek jelentős részét fordítja majd erdélyi szociális célokra.

Az erdélyi közvélemény általános helyeslésével találkozik a kormánynak ez a politikája. Hiszen Erdély északi fele jórészt elszegényedett és éppen szociális szempontból teljesen elhanyagolt állapotban került vissza a magyar államhoz. Különösen igy van ez a Székelyföldet illetőleg, amelynek a termő területhez képest sürü és gyorsan szaporodó lakossága a legnehezebb életküzdelmet folytatta az elmult két évtized alatt. Ha valahol, hát itt vannak meg az előfeltételei annak, hogy teljes sikert lehessen elérni a kormányzat ama szociális politikájával, amely szigoruan gazdasági alapokon nyugszik és nem muló hatásu, az emberi önérzetet bántó jótékonykodással kiván segiteni a nyomoruságon, hanem keresethez juttatással, a termelő munkába való bekapcsolással. A székely nép szegénységében is önérzetesen elutasitja magától az alamizsnát; dolgos, életrevaló, minden munkára készségesen vállalkozó, csakhogy a maga emberségéből, két keze szorgalmas munkájából tudjon legalább szerény megélhetést biztositani magának és családjának.

Mit tett eddig a kormány Erdélyben szociális téren?

Észak-Erdély visszacsatolásakor Erdély nagy fiának, a felejthetetlen emlékü gróf *Teleki Pál* miniszterelnöknek egyik legelső gondja volt életrehivni az erdélyi *Szociális Szervezetet* abból a célból, hogy Erdély területén a legsürgősebb szociális megsegités munkáját halaszthatatlanul elvégezze és lerakja alapjait az intézményes, szerves és állandó szociálpolitikának. A Szervezet munkájának anyagi fedezetéül és a sinylődő erdélyi magyar szövetkezetek támogatására a kormány tizmilliós hitelkeretet nyitott. Az „Erdélyért" megindult országos gyüjtésből befolyt összegek szintén szociális és egészségvédelmi szervezetek felállitására szolgáltak. A természetben beérkezett adományokat ugyancsak a Szociális Szervezet osztotta ki a leginkább rászorulók között pillanatnyi, átmeneti segitségképpen. Ez év első felének vége felé már Erdélyre is kiterjesztette szervezési és támogató tevékenységét az *Országos Szociális Felügyelőség*. Az általa jóváhagyott munkaterv szerint az erdélyi törvényhatóságok első tisztviselői megkezdték a szociális tevékenység kifejtését hasonló módon, mint ez a legutóbbi években az anyaország törvényhatóságaiban rendszeresen történik. A szükséges anyagi eszközöket, mintegy tizmillió pengőt, az *Országos Nép- és Családvédelmi Alap* szolgáltatta.

Az erdélyi Szociális Szervezet tevékenységét abban a szellemben fejtette ki, amely megfelel az *öntevékenységre* és *önsegélyre* támaszkodó erdélyi szellemnek és az ujkori magyar szociálpolitikai elgondolásoknak, amelyek a gyakorlati megvalósitás próbáját sikeresen már kiállották. Igyekezett az egyének és családok gazdasági megerősitésére, önálló egzisztenciák megteremtésére, természetben vagy pénzben hosszúlejáratu, kamatmentes kölcsönöket nyujtva az arra érdemes, dolgos és takarékos életet folytató, termelő munkára kész egyének és családok részére. Hasznos célu és közérdekü, sok embernek keresetet biztositó közmunkákat indított meg, különösen az erdélyi városokban mutatkozó nagymérvü munkanélküliség leküzdésére. A Szociális Szervezet munkaalkalmak teremtésére irányuló rendszeres tevékenysége mellett rendkivüli szolgálatokat tettek a nyomasztó és sorvasztó munkanélküliség megszüntetésére a kormány által megindított nagyarányu vasut- és útépitési, erdősitési és árvizvédelmi munkálatok és egyéb hasznos célu, nagyösszegü beruházások.

Sulyos szociális feladatok Erdélyben

Szociális téren igen sulyos feladatokat kellett megoldani. A visszacsatolt terület lakosságának életszinvonala általában mélyen alatta volt az anyaországinak. Különösen nyomoruságos helyzetben találtuk az erdélyi magyarságot. A több mint két évtizedes idegen uralom alatt a hatóságok mindent elkövettek, hogy a kulturális és gazdasági tekintetben fölényben levő magyarságot minél alantasabb szinvonalra szoritsák le és igy évezredes természetes felsőbbségétől megfosszák. A visszakerült magyar városokban lépten-nyomon látni lehetett roszszul táplált embereket, lerongyolódott férfiakat és nőket, mezitlábjáró csenevész gyermekeket, kereset nélkül nyomorgó nagy szegénységet. Ezeken haladéktalanul és lehetőleg keresethezjuttatással segiteni kellett. Jótékony jellegü támogatásra, pénzbeli alamizsnára a Szociális Szervezet részéről — kevés kivétellel — csupán a munkaképtelenek és a gyermekek tarthattak számot. Világosan mutatja ezt, hogy a Szervezet eddig mire használta fel a rendelkezésre álló, mintegy 17 és félmillió pengőt. Közmunkákra forditott kereken 1,300.000 pengőt, ház- és földhözjuttatásra, házépitésre 3,660.000 pengőt, állattenyésztési célokra, gazdasági fölszerelésre, kiskertek és zöldséges kertek létesitésére, gyümölcstelepitésre, traktorok beszerzésére és azoknak üzemanyagára, anyagok beszerzésére mintegy 5,200.000-et, a háziipar fejlesztésére, kisipari és kiskereskedelmi és egyéb kölcsönökre több mint három milliót, feldolgozó műhelyek létesitésére 353,700 pengőt, élelmiszerkölcsönökre 631,000 pengőt, karitativ jellegü juttatásokra és segélyekre 1,655.000-et és számos más közérdekü célra is nyujtott támogatást. Lehetőleg mindig kölcsön alakjában, a gazdasági talpraállitás és megerősités célzatával. Az erdélyi városok anyagi erejükhöz mérten szintén megtettek mindent a nehéz szociális helyzet enyhitésére.

Az a lelkes készség, amellyel az egész magyar társadalom siet felkarolni az erdélyi nyereménykölcsön ügyét, bizonyára olyan eredményre fog vezetni, amely lehetővé teszi a magyar kormányzat részére, hogy a megkezdett és máris szép sikerrel járó gazdasági jellegü szociális akciót Erdélyben kellő anyagi erővel és lehetőleg gyorsitott ütemben folytassa tovább és a szociális gondozás tekintetében is hazatért területeket arra a fokra emelje, ahol ma az anyaország van.

A. J.

„Magyarországon eredeti minőségben készült."

Módositották a taxirendeletet

Éjjel fél 12 órálg, reggel csak 7 órától lehet külön engedély nélkül géperejü bérkocsit igénybevenni

Az érdekeltek kérésére a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a hivatalos lap csütörtöki számában megjelenő rendeletével ujból szabályozta a géperejü bérkocsik használatát.

Az uj rendelet szerint *hétköznap este az eddigi 22 óra helyett egészen 23 óra 30 percig, reggel 6 óra helyett viszont csak 7 órától kezdve lehet géperejü bérkocsit igénybe venni külön-engedély nélkül.* Ez különösen a székesfőváros villamosforgalmától távolabb lakóknak szolgál előnyére. *Vasárnap és ünnepnapokon a gépkocsik igénybevétele továbbra is tilos.*

Az uj rendelet fenntartja azokat a kivételeket, amelyekre az éjszakai, továbbá a vasárnapi és ünnepnapi tilalom nem vonatkozik. Csak a betegekkel szemben alkalmaz az uj rendelet — az előfordult számos visszaélés miatt — erős megszoritást. A tilalmi időben ugyanis a betegeket — a hirtelen rosszullét esetét kivéve, amikor a betegek orvoshoz és lakásukra is szállithatók — csak kórházba vagy más gyógyintézetbe szabad fuvarozni.

Uj rendszert vezet be a rendelet a hatósági rendelkezés alapján történő fuvarozásnál is. Itt ugyanis az eddigi rendszertől eltérően a géperejü bérkocsi igénybevételére jogositó igazolványt ezentul a törvényhatóság első tisztviselője állitja ki, *Budapesten pedig az illetékes miniszter.* Az igazolvány sorszámmal ellátott kis kartonlap, amelynek nyomtatása és szétküldése folyamatban van. Ezért az eddig kiadott igazolványok december 20-áig továbbra is érvényben maradnak, *december 20-ikán azonban hatályukat vesztik.*

Az uj rendelet fenntartja azt a rendelkezést, hogy *egy óránál hosszabb ideig* a helyi forgalomban senki sem vehet igénybe géperejü bérkocsit, ez alól csak a budapesti bérautók (BL forgalmi rendszámu gépkocsik) kivételek, mert ezekkel két óra hosszat lehet a helyi forgalomban is fuvarozni.

A vidéki forgalomban ujitás az, hogy géperejü bérkocsival az egész ország területén egységesen csak annak a városnak vagy községnek középpontjától légvonalban számitott százkilométeres sugaru területen lehet fuvarozni, amelynek területére az iparengedély szól. Tekintet nélkül a távolságra, fuvarozni lehet annak a vármegyének területén is, amelyben az a község vagy város van, amelynek területére az iparengedélyt kiállitották (pl. váci bérautóval Kalocsára, ujvidéki bérautóval Bajára is el lehet menni).

A budapesti taxik (szürke és kék taxi) — a Nemzeti Szabadkikötő és Tengerhajózási Vállalat (csepeli szabadkikötő) kivételével — ezután sem hagyhatják el a székesfőváros vámhatárát.

A rendelet kimondja, hogy a tilalmi időben Budapest székesfőváros területén csak a taxivállalat telefonközpontjának (Drost-rendszerü taxitelefon) hozzájárulásával szabad fuvart elvállalni. Ha tehát az utas a géperejü bérkocsit nem telefonon rendelte meg, hanem a taxiállomáson, a gépkocsivezetőnek a fuvar elvállalására telefonközpontjának hozzájárulását kell kieszközölnie.

Az uj rendelet december 4-én, csütörtökön lép életbe. A rendelet végrehajtását a legszigorubban fogják ellenőrizni és a kihágásokat szigoruan büntetik.

Angliában behivnak minden 18 éves ifjut

Amsterdam, dec. 3. (Német TI) Mint az angol rádió jelenti, György angol király szerdán rendeletet irt alá, amelynek értelmében január végén valamennyi 18 éves ifjut behivják.

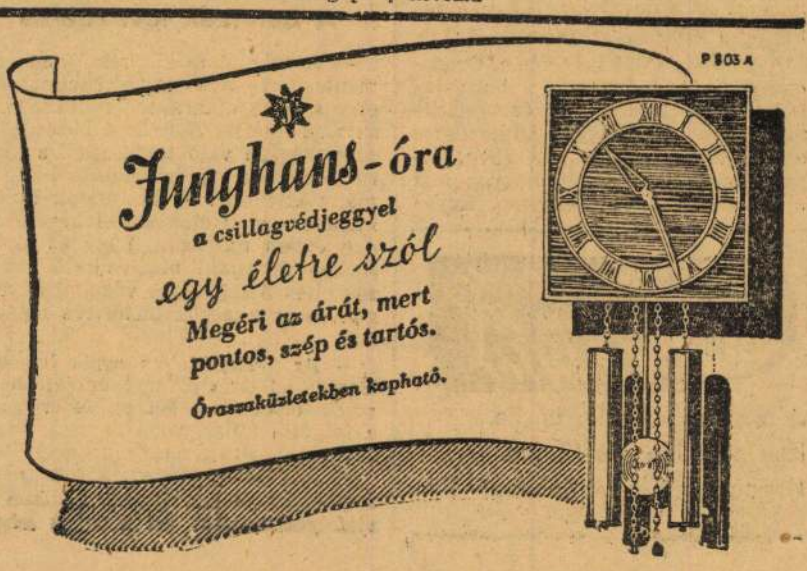

Glatz Oszkár fest"

1021

Glatz újra Nógrádban

Templomozás, körmenet

Margit csecsemővel

Glatz Oszkár (1872—1938) Kossuth-díjas kiváló művész hagyatékából válogatott kiállítás várja hónapok óta a látogatókat a *salgótarjáni Nógrádi Sándor Múzeum*ban. A tárlat anyagát azokból a művekből válogatták a rendezők, amelyeket *Patkós István* bujáki tanácselnök már korábban átvett a községnek szóló ajándékként a művész menyétől, *Glatz Henrikné*től. (Az ajándékozás tényéről annak idején beszámoltunk lapunk hasábjain.) A kiállítás katalógusában így méltatják ezt a szép gesztust: *„Páratlan értékű ajándék ez Nógrád megye részére. Méltán sorakozik a korábbi évek hasonló gesztusai közé, mint pl. Csohány Kálmán ajándéka szülővárosának, Pásztónak, vagy Soós Ilona gyűjteményének átadása a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeumnak. Glatz Henrikné ajándéka nemcsak művészettörténeti értékű, de egyúttal olyan tett, amely a legnemesebb művészi alázat jelképe is: Kerüljenek vissza oda a képek minden ellenszolgáltatás nélkül, ahol fogantak, ahol alkotójuk annyi mindent kapott művészi hitvallomása megvalósításában az emberektől és a tájtól."* A Bujáknak adományozott gyűjtemény fő tételei között szerepel Glatz Oszkár 40 festménye és akvarellje, Glatz Oszkárné Wildner Mária tíz festménye, s Glatz Henrik 27 grafikája és festménye. Ezeken kívül 13 vázlatkönyv, 97 önálló grafikai lap, egy ritkaságszámba menő rézkarc és nyomólemez, Glatz Oszkár festőállványa, valamint két rézmetsző vésője növeli az ajándék értékét.

Mindez Nógrád megye és *Buják* számára nemcsak művészettörténeti érték, a bizalom és a megtiszteltetés jele, hanem kötelességet is jelent. Jól kell sáfárkodni az idekerült javakkal. Bujákon tisztában vannak ezzel. Terv szerint, a község lakossága megyei támogatással a volt plébániaépület fölújításával kiállítóhelyiséget hoz létre, amely állandó otthona lesz a gyűjteménynek. Nógrád és Buják ezzel új idegenforgalmi vonzerőre tesz szert. De legalább olyan fontos — ha nem fontosabb — az, hogy ez az értékes gyűjtemény is bekerüljön a más szempontból napjainkban bizony itt-ott gyöngélkedő, a sürgető szemléletváltozás idejét élő, az új formákat próbálgató mindennapi közművelődési gyakorlati tevékenységi folyamat vérkeringésébe. Hatását akkor fejti ki igazán, ha nem csak az erdős dombok között megbúvó falu közössége, hanem mind szélesebb közönségrétegek, s főként az ifjúság számára teszi lehetővé a tájékozódást a hazai művészettörténet egyik kiemelkedő jelentőségű korszakában. Persze, az is fontos, hogy Bujákon szeressék, dehát ez úgyis adott. Nem csoda. Glatz Oszkár életének jelentős részét töltötte a bujákiak között, s úgyszólván mindenkit lefestett. Bujáki menyecskéi, legényei és leányai, a falu pompás népviselete általa vonultak be a művészettörténetbe. *Bujákot Glatz Oszkár fedezte fel a magyar festészet számára.*

A művész munkássága, aki tanulmányait 1890-től a müncheni akadémián, illetve *Hollósy Simon* iskolájában, később a párizsi Julian akadémián végezte, elválaszthatatlan Nagybányától, amelyről — *Kassák Lajos* szavaira emlékezve — még ma sem tudunk szólni némi elfogódottság nélkül. Nincs is ebben semmi különös, ha meggondoljuk, milyen óriási szerepet töltött be ez a városka újabb kori festészetünkben. *„Mindannyian tudjuk, hogy ezzel a csöndben induló, isten háta mögötti mozgolódással vette kezdetét a magyar naturalista és impresszionista festészet"* — írta Kassák. A nagybányai iskola korszakos jelentőségű törekvései mellé az új kritikusok is fölzárkóztak, köztük *Lyka Károly*. E szinte „legendás" nagybányai csoport tagjai közé tartozott Glatz Oszkár is, aki életművének kiemelkedő vásznait festette itt. E korszakához köthető 1901-ben született fő műve, a *Birkózó fiúk* is.

Később a nagybányaiak problémakörétől eltávolodott, s munkásságának másik nagy korszaka éppen Bujákhoz köthető, ezt az etnografikus tárgyú képek, kisebb részben népies életképek, nagyobb részben pedig a parasztlegényekről, leányokról, öregekről, menyecskékről és gyerekekről festett képmások fémjelzik. Közelít az akadémikus portréfestészethez, teret nyer festészetében a népies idill, nagy szakmai biztonsággal párosulva. Buják napsütötte dombjai jelentik a meghatározó keretet e korszakában.

Az ajándékozott festményekből válogató kiállítás elsősorban ebbe nyújt betekintést. Miután válogatott anyagról van szó, csak ízelítőt nyújt. A válogatást dicséri, hogy a képek (*Önarckép, Időskori önarckép, Ilona babával, Margit csecsemővel, Bözsi csodálkozik, Gyalog a tölgyesben, Tájkép, Templomozás, Szántó, Virágszedő gyerekek, Kukoricaszár-vivő, Alvó pásztorfiú, Borivó, Ráolvasó asszony*) egyfajta teljesség érzésével ajándékozzák meg a látogatót. A tárgyi anyagok, dokumentumok, rajzok, tanulmányok, vázlatkönyvek, a Kossuth-díj, korabeli folyóiratok, az egyéb személyes emlékek csak növelik ezt az érzést.

Glatz Oszkár művei által visszatért a számára oly kedves bujáki emberek és dombok közé. A salgótarjáni kiállítás is jelzi. Nógrád megye komoly értékekkel gazdagodott. Köszönet érte.

Tóth Elemér

NÓGRÁD

1984 MAR 1 0

GYÁSZJELENTÉS

Mély fájdalommal tudatom, hogy szeretett feleségem

HULITKA PÁLNÉ

72 éves korában, hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése március 12-én, 13.30 órakor lesz a zagyvarónai temetőben.

GYÁSZOLÓ FÉRJE

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

SZABÓ JÓZSEF

hamvasztás utáni búcsúztatása, 1984. március 12-én, hétfőn 13.30 órakor lesz a zagyvapálfalvai alsó temetőben.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett fiunk,

SZELES BARNABÁS

kisiparos, 1984. III. 9-én, életének 37. évében elhunyt. Temetése 1984. III. 12-én, hétfőn, 14 órakor lesz a balassagyarmati temetőben.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton mondunk hálás köszönetet a rokonoknak, ismerősöknek, szomszédoknak és mindazoknak, akik szeretett halottunk,

CSATLÓS JÁNOS

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek és mély fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD
(Nagybátony)

FRANCIAORSZÁG: ÉVENTE 700 BÁNTALMAZOTT GYEREK HAL MEG

Franciaországban évente 400—700 gyermek hal meg szülői bántalmazás következtében, és 40 000-en szenvednek el valamilyen formában erőszakos túlkapásokat. Ezeket a becsléseket Georgina Dufoix francia családügyi államtitkárnő közölte egy konkrét eset kapcsán, melynek során Párizs elővárosában, a Versailles melletti La Pecquban a szomszédok által riasztott hatóságoknak kellett közbelépniük. Három 8—11 éves gyerek volt kitéve éveken keresztül elvált szülei gyötréseinek. Lehet, hogy maradandó károsodásokat szenvedtek. Állami nevelőotthonba vitték őket.

Párizsban a családügyi államtitkárságon persze utaltak rá, hogy a közölt számadatok csak becsléseken alapulnak. Adatokkal alátámasztva csak annak az 1500—1600 szülőnek az esete van, akiket a bíróság ítél el gyermekeik bizonyított bántalmazása miatt.

VÍRUSOK

A

A dif
okozzák
azonban c
zik be, ha
baktériumo
bizonyos
30 éve tu
utóbbi vi
rült ki,
magukba
ják a di
penheimer,
tem, és J. R. Murphy a Harvard egészségügyi főiskola munkatársai különböző országokból származó számos diftériabaktérium-törzset (Corynebacterium diphteriae) tenyésztettek éveken keresztül laboratóriumban és molekuláris genetikai vizsgálatoknak vetették alá. Ezek a mikroorganizmusok akkor válnak kórokozóvá, ha vírusok, úgynevezett béta-baktériofágok, sejtmérgek termelését programozó géneket csempésznek a génkészletükbe. Ma már ismerjük azt a helyet is, ahová a fág dezoxiribonukleinsava (DNS) beépül a sejt örökítőanyagába.

Az úgynevezett DNS-hibridizálási eljárással, amellyel különböző mikroorganizmusok örökítőanyagának rokonságát lehet megállapítani, a tudósok a már korábban izolált diftériabaktériumokon kimutatták, hogy a kórokozó és az ártalmatlan törzsek genetikailag különböznek egymástól. Arra következtetnek, hogy legalábbis a konkrét esetben — gyermekek diftériamegbetegedéséről volt szó Manchesterben — a szokástól eltérően nem a kórokozó baktériumtörzs terjesztette a fertőzést, hanem egyedül a vírus. Csak ezek a fágok változtatták veszedelmes kórokozókká a nyilvánvalóan ártalmatlan, a gyermekek torkában élő coryne-baktériumokat. E megállapítások alapján úgy látszik, van értelme azokban az országokban is folytatni a diftéria elleni védőoltásokat, ahonnan már látszólag eltűnt ez a betegség. Így meg lehet akadályozni a betegség gyors elterjedését, amit az okozna, ha a vírusok támadása ártalmatlan baktériumtörzseket tenne fertőzővé.

A KEOSZ Nógrád megyei Adóközösség értesíti a kisiparosokat, hogy 1984. március 12-től

új helyre

KÖLTÖZIK.

Cím: Salgótarján, 3100.
Liget u. 5.
Telefon: 14-986.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726
LEVÉLREKLÁM

faipari mérnököt,
vagy üzemmérnököt
KERESÜNK
— TERMELÉSIRÁNYÍTÓI MUNKAKÖRBE.
Véglegesítés esetén lakást biztosítunk.
Jelentkezéseket rövid önéletrajzzal,
1475 Budapest,
Pf. 22. címre kérjük.

A Budapes
keres művezetői
— FAIPARI TECHNI
vagy irányítói gyakorlattal
Jelentkezéseket rövid önéle
címre kérjük.

Mátraaljai Állami Gazdaság,
esztergályos mun
Kereseti lehetőség: 4000—5000
Jelentkezni lehet: a gazdasá
osztályvezetőjénél.
Cím: Mátraaljai Állami Gazda
3060 Pásztó, Nagymező
Telefon: Pásztó 50.

BÉRBEA
HELYISÉGEK SALGÓTARJÁN
BESZTERCE-LAKÓTELEPEN,
iroda, raktár, vagy műhely célj
23 négyzetméter nagyságú egysé
gázfűtés, villany, vízellátás meg
Érdeklődni: mindennap 18—20

Bevásárlókörúton

Művészszoba

A Forrásnál Vígh Andreával

– Megszoktuk, hogy a hárfások többnyire nők. Mi ennek az oka?

– Régen – ugyanúgy, mint más hangszeren – hárfán is férfiak játszottak. Magyarországon is voltak híres férfi hárfások, akik már nem élnek vagy visszavonultak. Máig is vannak a világban zenekarok, amelyek nem fogadnak be hárfaművésznőket. Bécsi világtalálkozónkon fantasztikus fiúk és férfiak szerepeltek tízévestől felnőttkorúig. Világszövetségünk egyik vezetője is férfi: Josef *Molnar*, akinek neve magyar származását sejtet, bár nem beszéli nyelvünket. De hát ne is említsünk nagyobb nevet, mint Nicanor *Zabaletáét*, aki szintén nem nő.

– Azt is megszoktuk, hogy a hárfát többnyire zenekarban hallhatjuk. Neked ma a Zenekadémia nagytermében szóló- és kamaraested lesz. Milyen esélyei vannak egy hárfásnak az effajta szólistafellépésekre?

– Magyarországon korlátozott a lehetőség. Kis ország, kis piac. Nyugat-Európában és a tengerentúlon sok hárfakoncertet rendeznek. Persze ott is inkább versenyműveket adnak elő, a szóloest elég ritka. Nálunk inkább a Nyugatról vagy a volt Szovjetunióból érkezett vendég lépett föl ilyen szerepben. Szerintem van létjogosultsága a hárfaszólóestnek, mert a hozzám érkezett jelzések szerint az emberek szívesen hallgatják ezt a hangszert. A *Forrás Kamarazenei Műhely*nek azokon az estjein, amelyeken nem szerepelt hárfa, kimondottan hiányolta a közönség. A szakemberek talán azzal az ellentmondással élnek, hogy sok az átirat, hiszen szűkös a hangszer repertoárja. De megállja a helyét egy hangverseny középpontjaként.

– Említetted a Forrást, ezt a nagyszabású kezdeményezést. Ti, a benne munkálkodó művészek a fellépésen kívül is vállaltok vele kapcsolatban feladatokat?

– Mindent mi végzünk. A műhelyt – korábbi elgondolásaink megvalósítására – mi intézményesítettük. Mi szervezzük a koncerteket, mi járunk szponzorok után, mi biztosítjuk a szükséges reklámot – hiszen közönség nélkül nem létezünk.

– E Forrás-koncerteken telt ház szokott lenni. Tehát menedzsernek is virtuózak vagytok. Hogy lehet ilyen folyamatos, széles körű érdeklődést teremteni? Ráadásul olyan korban, amelyben néhány éve még zsúfolt nézőtereket vonzott produkciók félházasra soványodtak?

– A januári bemutatkozó est mély nyomokat hagyott az emberekben. A műsor előtt már nem kapható jegy. Jó arányt kell találni a közkedvelt és a kuriózus művek között. Segít, hogy a reneszánsztól a kortárs zenéig terjed széles repertoárunk.

– A távolabbi jövőben be akarjátok-e határolni az évente magatoknak rendezendő hangversenyek számát? (Persze a „magatok" úgy értendő, hogy mindig vendégművészt is hívtok, nem a Forrás köréhez tartozókat.) Vagy mintegy koncertirodává nőhetitek ki magatokat?

– Nemcsak saját rendezésű koncerteken játszunk. Most már hívnak minket sokfelé, vidékre is szerepelni. Bizonyos számban magunk szeretnénk hangversenyt tartani minden évben, esetleg bérletben. De a Forrás nemcsak ezért alakult. Hanem a kamarazene népszerűsítésére, s ehhez műhelymunkára. Meghívunk nagyra becsült idősebb kollégákat, és bevonunk még főiskolás növendékeket is. Későbbi évekre zenei tábort is tervezünk, esetleg fesztivált – de ahhoz már nagyobb apparátus kell. S mi még csak egyévesek vagyunk. Szerencsére nyitott kapukra találtunk a szponzoroknál, valamint a Zeneakadémián és a Filharmóniánál is. Nem haknibrigád akarunk lenni.

– A német Capriccio cégnél most két CD-d jelent meg, már itthon is kaphatók. A Forrás nem tervez hanglemezt?

– De, jövőre. Kell a hangzó anyag az impresszállásunkhoz is.

– Buzogjon hát a Forrás!

Hollós Máté

Jean Genet kedélyeket borzoló színműve

A Balkon

Mostanában gyakran emlegetjük 1956-ot. Természetesen elsősorban politikai szempontból emlékeznek a történelmi eseményre a róla szólók. Jean *Genet* francia szerző éppen abban az évben írta *A Balkon* című darabját. E művével, szókimondásával, szenvedélyességével, költői erejével meghökkentette, deámulatba is ejtette az akkori színházi világot. Valójában elbűvölt és lázított egyszerre.

Az Arany János Színház ezzel a merész produkcióval kívánja meglepni rövidesen közönségét. Megcélozva egy olyan publikumot, amely eddig főként gyermekdarabokhoz, ifjúsági előadásokhoz szokott. Most még a bemutató előtt fontos felkészíteni a szülőket és a pedagógusokat a sikamlós témára, a kemény megfogalmazásokra. A darab érettségizőknek és érett nézőknek ajánlott.

A színdarab helyszíne egy különös Műintézmény, a neve: „Illúziók Háza". A Madám, Irma asszony, aki Vendégei vágyát, még a legtitkosabbat is, teljesíti Szalonjában. Beték ide hát Bíró, Püspök, Tábornok, Forradalmár, de Koldus, Szanitéc, Klosár, sőt a Főügyész is.

A Rendőrfőnök sűrűn látogatja Irma asszony házát, s közben várja azt a Vendéget, aki éppen az ő szerepére tör, és zsarufőnök akar lenni. Egyszer csak a városban kitör a forradalom. A felkelők elfoglalják a legfontosabb stratégiai pontokat. A Rend felborul, s mindazok, akik felül voltak, tehát a Tábornok, a Bíró, a Püspök, a Miniszterelnök, a Belügyminiszter és a Miniszterelnök. Csakhogy, a Műintézmény vendégei kilépnek az utcára.

Györgyi Anna, a darab egyik főszereplője

Hazánkban 1983 márciusában, tehát éppen alig több mint tíz esztendeje Kaposvárott a Csiky Gergely Színházban mutatták be ezt a kedélyeket borzoló színművet. Akkor mindössze három előadást ért meg. Azután betiltották a Rend őrei. Akkor is és most is *Ács* János állítja színpadra. A feltehetően most is sok vitát kiváltó előadásban Irma asszony szerepében *Lázár* Katit láthatja a közönség – ő alakította egy évtizeddel előbb is ezt a szerepet –, s a főbb szerepekben *Rajhona* Ádámot, *Balkay* Gézát, *Györgyi* Annát, *Cvetkó* Sándort, *Haás Vander* Pétert, *Bregyán* Pétert és *Puskás* Tivadart hallhatják az érdeklődő, színházi csemegére vágyó nézők. A díszletet *Menczel* Róbert, a jelmezeket *Szakács* Györgyi tervezte.

A január 14-i bemutatót követő estékre tehát a felnőtt módjára gondolkodó ifjú közönséget várják – természetesen akár szüleikkel együtt – a színház vezetői, művészei.

(várhegyi)

A Magyar Nemzet lemezajánlata

* Erről ne beszéljünk...
** Csak az ellenségeimnek!
*** Hát, ha nincs más...
**** Kellemes, hallgatható
***** Alapzene

BORNAI BT:
ÁTVITT ÉTTEREM

Fura fickó ez a Bornai Tibor bácsi. Mindig tudtam róla, hogy van érzéke a pikáns, szellemdús zeneszerzéshez, ismerem hóbortjait, szeretem idétlen dalszövegeit. Minden eddigi infantilis játékát felülmúlta ezzel a véresen komoly albumával (nézd meg kedves olvasóm ezt a szerény lemezborítót!!!), amelynek alig félreérthető módon Átvitt Étterem címet adott. Tizenkét nóta, mely között, műfajukat illetően találhatunk kultúr-metált (Világfájdalom), intellektuális ok-okozati elemzést (Két száj van a fejemen), szerelmesen csepegő csók zenét (Balatoni nyár – '93-as verzió), sőt asszonyszomorító bluest is játszik nekünk (Terülj-terülj asszonykám!) Bornai apó. Már hallom is az egykori Kft.-rajongókat, amint aggodó kérdésüket teszik fel: Tessék mondani, miben más ez a zene az egykori Káfté zenéjétől? Nos Bornai frappánsan ezt válaszolná: Gyermekeim, ebben a lemezben benne van minden amit a Márton, a Lengyelffy, és a Laár már rég kihúzott volna, és nincs rajta mindaz, amit ők tettek volna hozzá. Ezek után nem marad más hátra, hogy ajánljam mindazoknak ezt az új lemezt, akik szeretik ezt a rendkívül értékes zenészt, és azoknak aki képesek 56' 3"-ig ráhangolódni erre a nem mindennapi stílusra. (PolyGram) *****

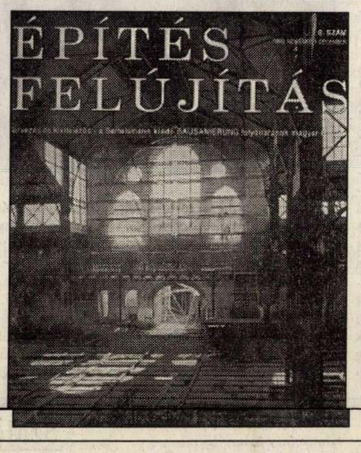

NOVEMBER VÉGÉN jelent meg az új képekkel, rajzokkal bőségesen illusztrált új kiadvány. A tervezéssel és a kivitelezéssel is foglalkozó folyóirat a *Bertelsmann cég Bausamierung* magyar kiadása.

Létrejöttét sok minden sürgette. Az építési ágazaton belül a felújítások aránya az utóbbi években fokozatosan emelkedik, és az egyes épületek rekonstrukciója melllett egyre inkább hangsúlyt kap a *tömbrehabilitáció vagy a teljes települési körzetek revitalizációja*.

A 64 oldalas, fényképekkel, rajzokkal megjelent, részben színes folyóirat első száma a német szakmai írások fordításai mellett cikket közöl a fővárosban jelenleg folyó legnagyobb felújításról, a budapesti Nagyvásárcsarnok rekonstrukciójáról. Az Építés, felújítás olvasói a nulladik számból további információkat kaphatnak a nagyrekonstrukcióról, amit a Buváti Rt. építész-tervezői, *Tokár* György, *Nagy* Gergely és *Hidasi* György ismertetnek.

A szakfolyóirat magyar kiadásának gazdája a Bertelsmann Kiadó megbízásából a *Mobil Kiadó Kft.* A Mobil, mint a Magyar Építőművészet, a nagy hagyományokkal rendelkező építészeti kulturális folyóirat kiadója érdemelte ki ezt a bizalmat.

(v. a.)

MŰKINCSEK – ÁRVERÉSEK – GALÉRIÁK

A játékok között a Märklin a sztár

A Barbie babák, G. I. Joe katonák és Lego-építők között élő mai gyermekek aligha tudják, milyen a lemezből készült autó, rugós állatfigura, vagy a *Märklin*-gőzmozdony. Pedig ezek a rég elfeledett játékok ma ismét reneszánszukat élik. No nem a játékboltok kirakatában, hanem műgyűjtők vitrinjében láthatjuk viszont őket.

A Budapesten 1982 óta féléves gyakorisággal megrendezett régi fotó- és optikai cikkek aukcióján egyre nagyobb számban tűnnek fel századeleji gyermekjátékok. A megnövekedett keresletet mutatja, hogy az idén novemberben lezajlott árverésen a felajánlott harmincnyolc tételből csupán kettő nem kelt el. Leggyakoribbak a lemezből készült rugós játékok: autó, béka, tyúk, csibe, motorcsónak, kutya stb. Ezek a többségében Japánból, Kínából hozzánk került darabok – használhatóságuktól függően – kétszáz-hatszáz forintot érnek, de például egy három évvel ezelőtti aukción kétezerkétszáz forintot, sőt hétezer-ötszáz forintot is fizettek lemezből készült régi kisautóért.

Ám alapos vizsgálat nélkül nem szabad kidobni a nagyszülők, dédszülők ládájából előkerült ólomkatonákat, búgócsigákat, hintalovakat sem, hiszen lovas kocsiért (Kneipp malátakávé reklámja) ezeregyszáz, rugós, motoros majom állatfiguráért ötezer-ötszáz, hintalóért 12 ezer forintot, búgócsigáért ezerháromszáz forintot is adtak már árverésen.

A legnagyobb számban a vasúttal kapcsolatos játékok maradtak fenn: mozdonyok, postakocsik, tehervagonok, szeneskocsik a régi korok kisfiúi számára is élvezetes játékot jelentettek. A gőzmozdonyok között a legkeresettebbek a Märklin-kocsik. A már említett novemberi árverésen a leghevesebb licitálás egy Märklin-mozdonyért folyt, s 4 ezer forintos kikiáltási árról indulva 32 ezer forintért kelt el. Hasonlóan magas árat (36 ezer forintot) már az 1987-es aukción is elért egy Märklin-szeneskocsi sínekkel.

Az ismert, márkás gyermekjátékok iránt az utóbbi években megnőtt az érdeklődés. A *Fleischmann* vasúti szerelvények, a *Singer* gyermekvarrógépek, vagy a *Capitaly* társasjáték mind keresettek, s míg egy-két évvel ezelőtt nehezen lehetett értékesíteni őket, addig ma már a kikiáltási ár duplájáért cserélnek gazdát.

A mozdonyok, ólomkatonák, ágyúk, s általában a „fiús játékok" fémből voltak, de a lányok játék szobabútorai, tűzhelyei, babái sokkal sérülékenyebb anyagokból készültek. A fa-, porcelán- és kaucsukjátékokból ezért igen kevés jó állapotú maradt meg. Érdekesség, hogy a „lányos játékok" gyűjtése – kivéve a babákat – az utóbbi időkig nem terjedt el. Három éve még a viszonylag sértetlen *Bavária* sparhelt három edénnyel kiállítási áron, 4 ezer forintért sem kellett senkinek, a mostani aukción azonban – a szakértő gyűjtők számára is meglepő módon – 18 ezer forintért talált gazdára egy hasonló sparhelt.

A különböző porcelánfejű vagy kaucsukból készült babákat a régiségkereskedők igen magas áron kínálják boltjaikban, s most újdonságként az árverésen is feltűntek ezek a régi játékok. Egy alvós, sírós, 60 centiméteres hajas babáért négyezer-kétszáz forintot, s egy 21 centiméteres kaucsuk fejű-kezű, ám rongytestű babáért háromezer-kétszáz forintot kellett fizetni.

(my)

Az árverezés tudomány

Először vidéken

Hagyományteremtő szándékkal rendezett a debreceni Kölcsey Művelődési Központ a Tiziano Kft. Antikvitás, az Antikvitás üzlet és az Új zálogház régiségbolt közreműködésével – *első ízben vidéki városban* – műtárgyaukciót. A hajdú-bihari megyeszékhelyen igazi kuriózumnak számító eseményre több százan érkeztek, az árverezés világában otthonosan mozgó műgyűjtők és a műtárgyakat csak távolról csodáló érdeklődők. Így aztán talán nem meglepő, hogy eleinte sorra kellett visszavonni az árverezésre szánt szobrokat, festményeket, bútorokat.

A több mint kétszáz műtárgy megszerzéséért – amelyeknek kikiáltási ára összesen 12 millió Ft volt – nem dúltak heves csaták. A licit során a tárgyaknak kb. egyharmada cserélt gazdát, de mint kiderült, sokakat a bizonytalanság tartott vissza, mások az alapáron történő vásárlás reményében jöttek el. A többség a visszakérés során jutott hozzá a zömében múlt századi műtárgyakhoz. Legdrágábban *Mednyánszky* László Alkony című olajképe (100 ezer forint), *Iványi Grünwald* Béla Vihar előtt című olajfestménye (100 ezer forint) és egy intarziás vitrin (150 ezer forint) kelt el. A debreceni műtárgyaukción a budapestiekhez hasonlóan érezhető volt, hogy csökkent a drága képek iránti érdeklődés. Nem talált új gazdára *Barabás* Miklós Női portréja (kikiáltási ár: 450 ezer Ft), *Borsos* Miklós Mandolinos leány című olajfestménye (kikiáltási ár: 500 ezer Ft) sem, de visszavonásra kerültek az utóbbi évek aukciós sztárjának, *Csók* Istvánnak a drágább képei is. A festő Fehér kendős nő című alkotása is a kikiáltási áron, 150 ezer forintért kelt el. A festmények többsége egyébként a kikiáltási áron, 10 és 50 ezer forint közötti áron került kalapács alá. Ennél drágábban csak néhány kép – *Boemm* Rita: Babák kacsával (50 ezer), *Chiovini* Ferenc: Vízpart (55 ezer), *Heller* Andor: Muzsikáló papok (60 ezer), *Molnár C.* Pál: Leány (65 ezer), *Molnár C.* Pál: Romantikus táj (50 ezer), *Mund* Hugó: Tájkép házakkal (55 ezer), *Neográdi* L.: Virágszedő nő (80 ezer) – került új tulajdonoshoz.

Az első debreceni műtárgyaukció *dr. Virág* Judit, az árverezés vezetője szerint jónak értékelhető. Bár – mint mondta – az árverezés közepénél nagyon elkeseredett a sok visszavonás miatt. De végül is a visszakérések során történt vásárlások helyreállították az egyensúlyt. A művészettörténész szerint túlságosan magasnak bizonyultak a kikiáltási árak, és eléggé hullámzó volt a műtárgyak minősége is, de mint mondta a tanulópénzt meg kell fizetni.

(kozári)

Kudarc – vagy szerény siker?

Ki-ki a *Qualitas Antiquitas* cég és tulajdonosa iránt érzett rokon-, illetve ellenszenve szerint kudarcnak vagy szerény sikernek nevezheti e rohamosan terjeszkedő régiségkereskedő második aukciójának eredményét. Újra bizonyságot nyert, hogy a műtárgyvásárlás és főként az árverési vételek alapja a hosszú évek alatt kiépült bizalom. Az a közönség, amely ma Magyarországon festményt vásárol, bármily szomorú is, egyelőre elkerüli a Qualitas Antiquitas aukcióit. A hét elején megtartott árverésen mintegy hetven ember vett részt, közöttük csaknem több kereskedő, szakértő és újságíró volt, mint valódi vásárló. Igaz, a felkínált anyag is eléggé vegyesre sikerekedett, és újból tanúi lehettünk egy közhely megtestesülésének, miszerint a festményt nem veszik, hanem eladják. Régen láttam már ilyen kedvetlen, bizonytalan, ugyanakkor agresszív kikiáltót munkában. S ha már az aukció ostorozásánál tartunk, el kell még mondani, hogy a pongyolán szerkesztett, külsejében pedig giccsesre sikeredett katalógus sem lendített az üzleten.

Glatz Oszkár: Menyecske

A felkínált kilencven darabnak – nyolcvanhárom festmény, hét szobor – kevesebb, mint harmada talált gazdára. Köztük *Barabás* Miklós kettős portréja 220 ezerért, *Bernáth* Aurél pasztellje 80 ezerért, *Boldizsár* István olajképe 50 ezerért lett új tulajdonosáé. Százezer fölötti árat ért el *Glatz* Oszkár Menyecske című képe (150 ezer), *Lotz* Károly Birkanyáj című vászna (150 ezer), *Mészöly* Géza Balaton-part című olajképe (180 ezer) és *Scheibert* Hugó Férfifej elnevezésű akvarellje (150 ezer).

Nem kellettek a *Márffy*-nyomatok, *Nagy* István két képét visszakérés után, kikiálási áron vették meg, csakúgy, mint a három *Rudnay*-akvarellt.

Távol álljon tőlem, hogy kedvét kívánjam venni a Qualitas Antiquitas cégnek a további árverésektől. De úgy vélem, ahogyan tulajdonosa szívós munkával, szorgalommal megszerezte ismereteit magukról a műtárgyakról, és amilyen ügyes üzletemberként vezeti bolthálózatát, úgy kellene talán kissé több alázattal ellesnie az árverésnek mint komoly szakismereteket igénylő akcióknak a titkait is.

(hajdú)

Teddy macik Londonban

Több mint kétszáz mackót rejtett puttonyában a Christie's Mikulása, a bevétel nagy részével pedig egy, a gyermekbalesetek megelőzésére létrehozott angol játékonysági trösztöt lepte meg.

A londoni aukciós ház december hatodiki árverése az első, amelyet teljes egészében a játékmackóknak szentelt. Az angolszász országokban igen népszerű és Milne Micimackójából nálunk is jól ismert Teddy mackók árverését nagyon nagy érdeklődés előzi meg. Nem is csoda, hiszen a legmagasabb becsértékű tétel (15–20 ezer font), a világhírű Harrods áruház számára készült – és később gyártásra nem is került – kék színű mackó édestestvére annak a játékmacinak, amit II. Miklós orosz cár unokahúga kapott, majd a Christie's 1989-ben 12 100 fontért árverezett el.

Talán még Amerikában sem mindenki tudja, hogy a Teddy mackó nevét és talán egy kicsit népszerűségét is Theodore, vagyis „Teddy" Rooseveltnek köszönheti. 1902-ben egy karikatúra jelent meg a Washington Postban a népszerű elnökről, amint vadászat közben egy medvebocsot kínálnak fel neki puskavégre, ám ő nem volt hajlandó megölni a védtelen kis állatot. A rajzot olyan kedvezően fogadták, hogy Berryman, a karikaturista ettől kezdve minden Rooseveltről készített rajzára egy kis mackót is kanyarított. Az elnök rajongói pedig a figura plüssből készített másával jelezték elkötelezettségüket. A játékgyárak – elsősorban a német Steiff gyár – gyorsan reagáltak, és a játékállatkák hamarosan meghódították a világot.

Most olyan különlegességek kerültek kalapács alá, mint „Lord Paul", akit a Christie's vezérigazgatójáról, Paul *Barthaudról* mintáztak, vagy „Edward Harrod', akit pedig a híres áruház egy öreg ajtónállójáról. Ezeket a mackókat külön erre a nagyszabású aukcióra készítették, amely nem vár sikerrel zárult. Elliot, a kék macko negyvenkilencezer-ötszáz fontért lett új tulajdonosáé, egy kanadai házaspáré, akik telefonon licitáltak rá. „Lord Paul" 792 fontot, az öreg ajtónálló 820 fontot ért. A mackók ezerötszáz gyűjtőt mozgósítottak a világ minden tájáról, és a Christie's árverése teljes bevétele száznyolcvanezer-ötszázhetvenkét font volt.

(h. j.)

A Műkincsek rovatot szerkeszti: Hajdú Éva

ban a pesti Szent Imre Kollégiumot. A budai kollégiumot igazgatói minőségben maga vezette 1911-ig, amikor a király előterjesztésére a pápa csanádi püspökké nevezte ki. Az összeomlás után négy esztendőn keresztül nagy erővel védte a katholikus egyház és a magyarság érdekeit, ugy, hogy a román kormány 1923-ban székhelyéről, Temesvárról kiutasitotta és eltávolitotta. Azóta Szegeden székel és onnan igazgatja a csonka-csonádi egyházmegye magyar részét. E minőségében is elévülhetetlen érdemeket szerzett. Ő alapitotta meg az ujszegedi Szent Imre Kollégiumot, az uj tanitóképző intézetet, a papnevelőintézetet és felépitette a szegedi fogadalmi templomot. Kijövetele után a román uralom alatt maradt területre a pápa apostoli adminisztrátort nevezett ki.

Glatz Gyula, Esztergom város polgármestere. Született Apatinban, 1880-ban. Középiskoláit Budapesten, jogi tanulmányait a kolozsvári tudományegyetemen végezte. Közigazgatási pályáját, mint gyakornok, Bács-Bodrog vármegye szolgálatában kezdte meg, majd rövidesen főszolgabirónak választották. Önkéntesi évét 1901-ben a 6. honvédgyalogezred kötelékében Szegeden és Ujvidéken szolgálta le. A háboru kitörésekor a 30. népfölkelő gyalogezredhez vonult be. Három évi frontszolgálat után 1917-ben sulyos malária miatt leszerelt és elérte a főhadnagyi rangot. Kitüntetései: a hadiékitményes Signum Laudis és a Károly-csapatkereszt. Ezután főszolgabirói minőségben Óbecsén teljesitett szolgálatot, ahonnan a szerbek a hüségeskü megtagadása miatt kiutasitották. Előbb Balassagyarmatra és innen Huszár Aladár főispánnal Esztergomba került. Utóbbi helyen nyolc évig mint főispáni titkár müködött. Egy évig Esztergom város helyettes polgármesteri teendőit látta el. 1931. december 28. óta pedig a város polgármestere.

Glatz Oszkár, festőmüvész, a Képzőmüvészeti Főiskola r. tanára. Született Budapesten, 1872 október 13-án. Berlinben és Münchenben mint mütörténész kezdte, de amellett látogatta a berlini akadémiát és Münchenben a Hollósy-iskolát. Ez a tanár volt rá legnagyobb hatással, ezért végleg Hollósy-növendék és igy a nagybányai müvésztelep tagja lett. Hosszu müvészi müködése alatt ugy Magyarországon, mint Münchenben, St.-Louisban, San-Franciscoban, stb. aranyérmeket, kitüntetéseket nyert. Müvészettörténeti értekezései, modern esztétikai és festőmüvészeti vitái a legelőkelőbb napilapokban láttak napvilágot. Képeinek majdnem egyetlen tárgya a paraszt és a falu. Ezenkivül portraitfestéssel is foglalkozik. Festményei közül egynéhány hiresség arcképe másolatokban is közkézen forog.

Glock Tivadar *(Galánthay)* vitéz, ny. áll. tábornok. Született a nyitramegyei Vágvecse községben, 1872-ben. Középiskoláit Galgócon végezte, majd a pozsonyi hadapródiskola elvégzése után, mint zászlós 1891-ben a cs. és kir. 68. gyalogezredhez osztották be. 1893-ban a 38. cs. kir. gyalogezredhez helyezték át. A háboru kitörésekor ugyanezen ezred kötelékében, mint századparancsnok a szerb harctérre vonult, ahol a Száva-vonal védelmi ütközeteiben és később, 1914 augusztus 15-én Sabác bevételénél vett részt. A Sabácon tuli harcokban az egyik ütközetben sulyos tüdőlövést kapott, ahonnan az ujvidéki kórházba szállitották. 1915-ben őrnaggyá lépett elő és teljes felgyógyulásáig különleges beosztásokban az orosz fronton teljesitett elháritó kémszolgálatokat. 1915 decemberben nagy nyelvismeretére való tekintettel, a ruszcsuki kikötő parancsnokságát vette át. Később a 23. cs. kir. gyalogezredhez osztották be és ismét az orosz harcszintérre került. Itt utasitást kapott, hogy a 15. török hadosztály vezérkarához vonuljon be, de szolgálatát nem kezdhette meg, mivel közben a Zborovnál lefolyt ütközetekben orosz fogságba került, ahol Astrahánban és Permben, az Ural vidékén volt hadifogságban, 1918 junius haváig. Ezután az Orient Corpsnál jelentkezett és Konstantinápolyban, az osztrák-magyar kikötő parancsnokságát kellett volna átvennie, de ebben a forradalom kitörése megakadályozta. 1918-ban alezredessé nevezték ki és a pozsonyi katonai főreáliskolához osztották be és Pozsony megszállása után Hajmáskérre helyezték át. Ezen intézetnél, előbb mint francia tanár, később pedig a kommun alatt, a legnehezebb viszonyok között, mint a főreáliskola parancsnoka müködött. 1919 őszén a honvédelmi minisztériumba osztották be, ahol a hadifogoly osztályon nyert beosztást és itt főképen idegennyelvü leveleket forditott. Mint nyelvtanulmány-vezető egy éven át a lengyel és francia, később az angol és bolgár nyelveket tanitotta. Igen nagy irodalmi tevékenységet fejtett ki, főképen az etnográfia és a gyorsirászat terén. A török nyelvnek gyorsirásra való átültetése, ugyszintén a kinai nyelvnek a Gabelsberger módszer szerinti, valamint a bolgár gyorsirás Duployé-rendszer szerinti átültetése az ő nevéhez füződik. Számos értekezése jelent meg a gyorsirás, az

etnográfia és történelmi vonatkozásokban. Meghivást kapott a pekingi egyetemre, mint gyorsiró tanár. Már hadnagy korában komoly festői tanulmányokat végzett, azzal a szándékkal, hogy a magyar háborus festészet terén talált hiányt pótolja. Első sikere 1904-ben volt, amikor dijat nyert Budavár visszavételéről beküldött vázlatával. Számos tárlaton vett részt, igy az 1909. évi kollektiv tárlaton Wienben, amelyet Rainer főherceg személyesen nyitott meg. Képei közül József főherceg palotájában van elhelyezve a horchkircheni ütközet, a spanyol királyi palotában pedig a „38. gyalogezred sarajevói utcai harcá"-ról készült képek. Igen értékes képe Horthy Szabolcs főhadnagy hősi halála az orosz harctéren. A Hadtörténelmi Muzeumban három képét helyezték el és pedig: „József főherceg a königgrätzi csatában", „A prágai ütközet 1742-ben" és „Görgey találkozása Rüdigerrel a világosi fegyverletétel előtt". A Mária Terézia vitézi-rend dísztermében pedig egyéb képek mellett Nádasdy gróf lovas támadását ábrázoló képe van elhelyezve. Katonai kitüntetései: a magyar érdemkereszt III.osztálya, a tiszti vitézségi aranyérem a kardokkal, a Signum Laudis, a Kormányzó Ur által adományozott legfelsőbb elismerés érdemérme a kardokkal, a Károly-csapatkereszt, a sebesülési érem, a háborus emlékérem, a 30 éves szolgálati kereszt, a jubileumi emlékérmek, az 1912—1913-iki mozgósitási emlékkereszt. Tulajdonosa továbbá a bolgár „Merite Militaire" kommandör keresztjének, a török vas félholdnak. A Kormányzó ur 1928-ban vitézzé avatta.

Glockner Rezső, ny. áll. alezredes, városi forgalmi adóhivatali vezető. Született Besztercén, 1880-ban. Atyja néhai Albert kereskedő volt. Középiskoláinak elvégzése után a budapesti cs. és kir. hadapródiskolának volt növendéke, ahonnan 1899-ben mint hadapród tiszthelyettest a cs. és kir. 65. gyalogezredhez osztották be. A háboru kitörésekor mint századost az orosz harcszintérre vezényelték, ahol 1914 augusztusban, Tomasovnál sulyosan megsebesült. Felgyógyulása után az ezred pótzászlóaljánál teljesitett szolgálatot. 1918-ban, annak dacára, hogy rokkantnak minősitették, önként jelentkezett frontszolgálatra és mint alezredes zászlóaljparancsnok volt a román fronton és Ukrajnában. 1921-ben mint 50%-os rokkant, saját kérelmére nyugalomba vonult. Háborus szolgálatainak elismeréséül a III. osztályu katonai érdemkereszttel tüntették ki, elnyerte a Signum Laudist is, ezeket a hadiékitménnyel és kardokkal, ezenkivül tulajdonosa a Károly csapatkeresztnek, a sebesülési éremnek, stb. 1922 óta vezetője Miskolc város forgalmi adóhivatalának. Tagja a Tiszti Kaszinónak.

Glós Károly dr., ügyvéd, kormányfőtanácsos, a Miskolci Ügyvédi Kamara elnöke. Született a zemplénmegyei Királyhelmecen, 1855-ben. Középiskoláit Eperjesen végezte, majd a budapesti tudomány egyetemen jogi tanulmányokat folytatott és doktorátust tett. 1879-ben Budapesen letette az ügyvédi vizsgát és 1880 óta folytat Miskolcon ügyvédi gyakorlatot. A miskolci és a borsodmegyei törvényhatósági bizottságnak már ötven év óta és jelenleg is bizottsági tagja. A Miskolci Ügyvédi Kamarának alelnöke volt és nyolc év óta elnöke. A város igazságügyi bizottságának is elnöke volt. Érdemeinek elismeréséül 1922-ben kormányfőtanácsossá nevezték ki. Családja régi nemesi család, amely eredetét 1530. évről Zólyomkirályfalváról vezeti le és egyik őse parancsnoka volt a zólyomi várnak. A háboruban két fia vett részt, akik a huszároknál szolgáltak és mint rokkant tisztek tértek haza.

Glücksthal Samu dr., ügyvéd, a felsőház tagja. Turóczentmártonban született, 1864-ben. Egyetemi tanulmányait a budapesti és bécsi egyetemeken folytatta s tanulmányainak befejezése után, 1889-ben ügyvédi oklevelet szerzett. A 90-es években kezdte meg Budapest V. kerületének politikai és társadalmi szervezését és annak eredményeképen a vezetése alatt álló Egyesült Lipótvárosi Polgári Kör irányitotta csaknem kizárólagosan Budapesten a törvényhatósági és képviselőválasztásokat. 1903 óta Budapest székesfővárosi törvényhatósági bizottságának tagja. A háboru elején az ő inditványára alakult meg a budapesti Népélelmezési Bizottság, mely éveken keresztül biztositotta a főváros zavartalan ellátását. Közgazdasági tevékenységének központja az OMKE, melynek alapitási munkálatait is vezette. Jelentős része volt az V. kerületi Népház ügyeinek intézésében. Elsőizben tagja a törvényhozásnak. A főváros törvényhatósága választotta meg felsőházi taggá.

Goldziher Károly dr., müegyetemi magántanár, matematikus. Született Budapesten, 1881 február 26-án. Atyja G. Ignác, világhirü orientalista volt. Középiskoláit a budapesti gyakorló főgimnáziumban elvégezve, a budapesti és göttingeni egyetemen folytatta tanul-

Glatz Oszkár: Menyecske.

Glatz Oszkár: Hazafelé.

Glatter Gyula:
Lónyai Istvánné arcképe.

Glatter Gyula: Női arckép.

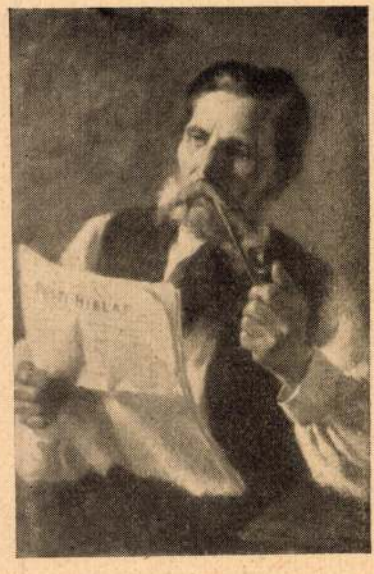

Georgievic György:
Érdekes hirek.

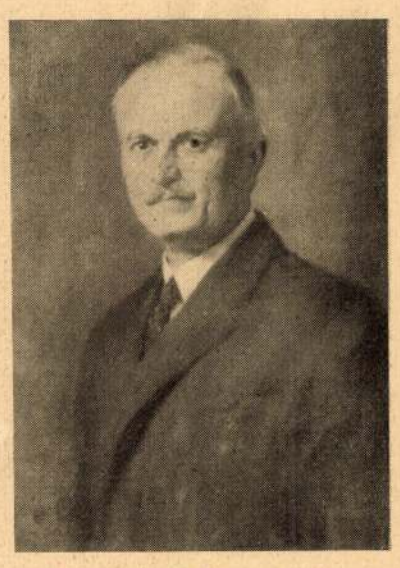

Georgievic György: Arckép.

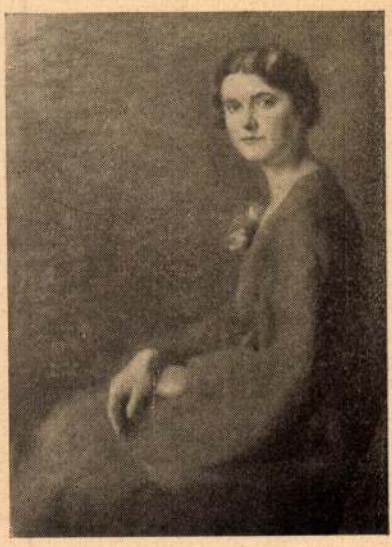

Georgievic György: Arckép.

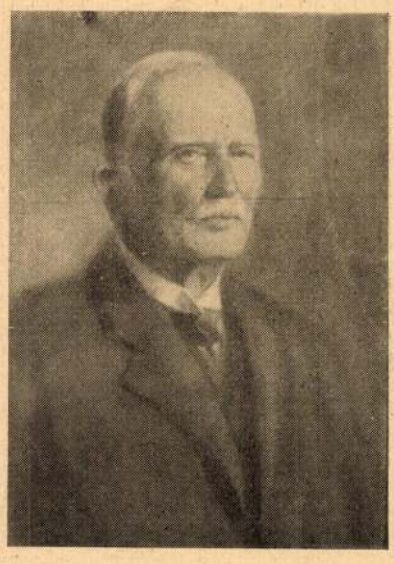

Georgievic György: Arckép.

Rátsk. 155. l.

Egy lapon említve

Néhány nap múlva több mint ötven magyar képre lehet licitálni a világ egyik legnagyobb aukciósháza, a Sotheby's londoni árverésén.

Igaz, hogy Orbán Dezsőből Deszö, Csinszkából Czinska lett a katalógusban, üsse kő, viszont Nagybányát, Ady Endrét és Márffy Ödönt helyesen írják, s pontosak az ékezetek Munkácsy Mihály és Mednyánszky László, Czóbel, Iványi-Grünwald és Kádár Béla nevében. A tálalás komoly, mint bármié, amivel a Sotheby's foglalkozik, legyen az angol bútor, kínai kerámia vagy a régi mesterek festészete. Június 3-án az 1744-ben alapított aukciósház Bond Street-i helyiségében árverést rendeznek 19. századi európai festményekből, köztük – miként a vaskos katalógus címlapján áll – német, osztrák, magyar és szláv, valamint skandináv művekből (szláv alatt cseheket és lengyeleket értenek, az európai jelző pedig leginkább franciákat, belgákat és hollandokat takar). A több mint 270 tételt tartalmazó, hárommenetes árverés délelőtti adagjában kalapács alá kerülő 117 alkotásból 55 a magyar.

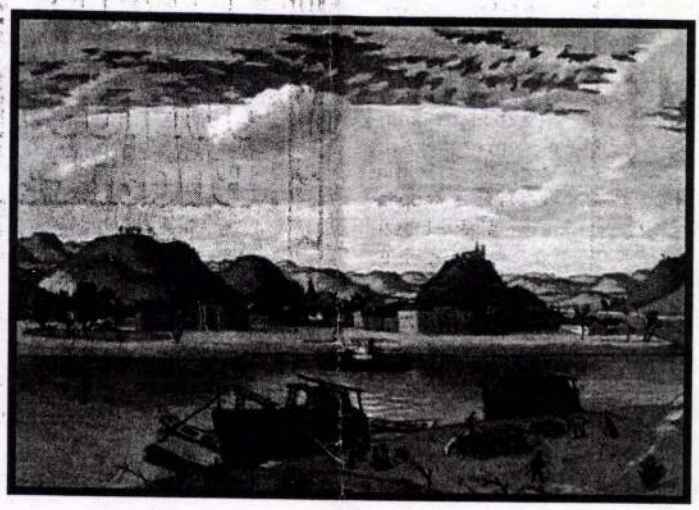

FÉNYES ADOLF MESEORSZÁGA

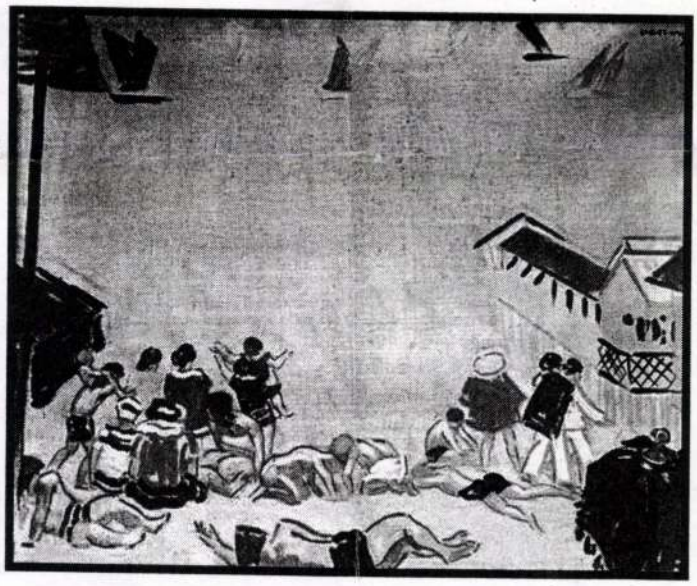

VASZARY JÁNOS TENGERPARTJA

New York, London

„A magyar képzőművészet piaca okvetlenül növekszik" – válaszolta a Narancs kérdéseire az árverés két szakértője, Claude Piening és Tessa Kostrzewa. – „A kommunista rendszer idején a magyar művészet jószerével hozzáférhetetlen volt a Magyarországon kívül élő műgyűjtők számára. Miután az ország a 80-as években ismét nyitottá vált, újjáéledt a gyűjtők érdeklődése, mind a Magyarországon kívül élő magyar származású emberek, mind pedig a magyar képzőművészet belső értékei iránt vonzódó nemzetközi gyűjtők széles körében. A Sotheby's magyar árverései e megnövekedett keresletre reflektálnak. Azzal, hogy a magyar képzőművészetet a gyűjtők tágabb köre számára is hozzáférhetővé tesszük, egyúttal a kereslet további növekedését is elősegítjük."

A mostani aukció nem az első és feltehetőleg nem is az utolsó a sorban. Előzményének három tavalyi esemény nevezhető. Április 24-én New Yorkban 185,5 ezer dollárért kelt el Munkácsy Mihály egy műve, november 19-én pedig Londonban ért el 160 650 fontos rekordot Paál László egyik képe, több mint megötszörözve induló árát. Mindkettőt 19. századi európai anyagban kínálták. Tavaly április 9-én Londonban a Sotheby's első alkalommal rendezett árverést 19. századi német, osztrák, magyar és szláv festményeknek: itt mintegy száz tétel között tizenhat magyar mű szerepelt, közülük a legmagasabb, rekordnak számító árat Újváry Ignác képe érte el 26 290 fonttal, de csaknem ugyanennyiért kelt el egy Paál László is. Mindezt a Sotheby's egyértelmű sikerként értékelte – erre utal a magyarok arányának növekedése a mostani aukció kínálatában.

Nagybánya, München, Párizs

Habár az árverés anyagában bőven találhatók a 20. század első két-három évtizedében keletkezett művek is, ezek bizonyára figurativitásuk és festésmódjuk miatt kerültek a 19. századi társaságba: az avantgárd izmusok közül legfeljebb a fauve-ok hatása mutatható ki az alkotások némelyikén. Ilyen például Iványi-Grünwald Béla műve, a *Lido*, melyet az érdeklődők orientálása végett Raoul Dufy hasonló témájú képének társaságában mutat be a katalógus, vagy Vaszary János festménye, a *Tengerparton*, szintén egy Dufy és egy André Derain mellé helyezve; mindkettő ismertető sorai kitérnek festőik nagybányai periódusára és az őket Párizsban ért hatásokra. Iványi-Grünwald képének becsült ára 15-20 ezer, Vaszaryé 30-50 ezer font (a becslés szintén csak az orientációt szolgálja, a leütési ár jócskán meg is haladhatja azt, de előfordulhat, hogy el sem kel a mű). Vaszaryéval azonos árfekvésben kínálják Glatz Oszkár *plein air* tájképét gyerekekkel; a katalógus piciben közli mellette Monet és Ferenczy Károly egy-egy hasonló képét, s olyan magától értetődő természetességgel ír Németh Lajos tanulmányából is idézve az akadémizmus ellen lázadó nagybányai iskoláról, Hollósy Simonról, Ferenczyről, Iványi-Grünwaldról, a magyar festők müncheni és párizsi útjairól, hogy a potenciális vásárlóként feltételezett olvasó „aha élményt" kapjon (ja persze, hát ezek a magyarok is európaiak), de főleg bizonyosságot, hogy minőségbe fekteti be a pénzét.

30-40 ezer fontra lövik be Markó Károly 1851–52-es tájképét, 25-35 ezer fontra Paál László erdei, Orbán Dezső tengerparti tájképét és Frank Frigyes – megint csak a kata-

de én mindent észreveszek, mindent kifürkészek, mindent tudok... csak egyet nem tudok... miért kell fiatal embernek betegnek lenni? Erre való az öregség, amikor már teher az élet, amikor már mindenen tul vannak az emberek, amikor már tudják, hogy miért éltek és már nem kiváncsiak semmire és nem várnak semmit. Akkor szinte kivánatos lehet a betegség, hogy megkönnyitse a bucsut az élettől...

— Mi élni akarunk Gizike, te is, én is, és mosolyogni, és látni a világot; utazni kék tengereken, messze tájakon, ismeretlen emberek között. Itt van a vad nyugat, Amerika felhőkarcolói és az alattuk kavargó, zakatoló, rohanó élet, — amott a misztikus kelet, lassu méltósággal vonuló elefántok, hátukon egész kis tornyos kastélyokkal, melyekben fátyolozott tündérszép bajadérok ringatódznak...

— Viharokkal akarunk szembeszállni, és erőinket a harcban kipróbálni és győzni és erősebbek lenni, mint a többiek.

— És megismerni a szerelmet Gizike, megmártakozni a gyönyörökben és megacélosodni bennük... Tapasztalatokat akarunk gyüjteni, sikereket elérni. Felkutatni a titkokat, melyek körülveszik az embert a természetben, a tudományokban, és a társadalomban egyaránt. Oltani azt az égető szomjuságot idebent a kebelben, amely biztat és ösztökél és hajszol és nem nyugszik meg soha... Gizike... nem feküdni és orvosságot szedni és a mamát sirni látni és hazudni... mert mindenki hazudik, én is, te is, mert mindig mosolyogsz, holott neked is sirni kellene. Siratni az én elveszett életemet, amely egy kegyetlen nagy bün, mert igér, amikor tudja, hogy sohasem fogja beváltani igéretét...

— Pistikém! Hét óra van, be kell venni az orvosságot, kis fiam... és ma nagyon finom vacsorát is készitettünk neked... és Pétertől leveled is érkezett... Gizike lelkem... gyujtsa csak fel a kis villanylámpát gyermekem...

Gyermekkulturális Osztályunk

A Magyar Családgondozó Szövetség elhatározta, hogy kulturosztályának keretében *külön Gyermekkulturális Osztályt létesit.* Ezzel az elhatározással mélyiteni és szilárditani kivánja annak az elgondolásának megvalósitását, hogy a családi élet legfőbb gondjában: a gyermek nevelésében mindenképen támogatni akarja a magyar családokat. Osztályunk hármas célkitüzéssel kezdi meg munkáját: 1. Fokozott mértékben rá akarja terelni a család és a társadalom figyelmét magára a gyermekre, annak védelmére, gondozására, nevelésére és jövőjének biztositására. 2. Osztályunk hozzáférhetőbbé akarja tenni a szülő, illetve a család számára a nevelés eszközeinek, a jövő biztositásának, a pályaválasztás lehetőségeinek állandó kiállitásszerü bemutatását, otthonul kiván szolgálni a szülők tanácsadójának, a szülők számára tartott előadásoknak. 3. Osztályunk harmadik feladatköre, hogy magának az ifjuságnak olyan értékes nevelési élményeket nyujtson, amelyek nemcsak szórakoztatják, hanem felnőtt korukban a szociális munka, a családi gondolat továbbépitésére serkentik őket.

Osztályunk tehát mindenekelőtt keret kiván lenni. Nem áll szemben a meglevő intézményekkel, nem forgácsolja szét az erőket, sőt éppen azok érdekében fejt ki propagandát. Természetesen nem mulasztjuk el, hogy ez a keret kifogástalan tartalommal is megtöltessék. *Az ajtó nyitva fog állni mindenki számára,* aki bizalommal fordul hozzánk bármely gyermekügyi kérdésben.

Programunk, mely magához öleli a családi élet virágát, a gyermeket, a maga sokfelé ágazásával teljesen készen áll, hogy évről évre kibontakozzék a maga egységes elgondolásában. Ennek a programnak a kifejtéséhez a legjobb erőket igyekszik a Szövetség a munkaközösség soraiba toborozni. Lélekemelőbb, produktivabb munka ma alig volna elképzelhető.

Természetes, hogy Osztályunk szolgáltatásait a Szövetség tagjai tagilletmény fejében vehetik igénybe, de ezen a kereten tul is minden szülő és gyermekbarát őszinte támogatóra fog találni a Gyermekkulturális Osztályban.

A tervezet nemsokára egy értekezlet elé kerül. Megalkotója a Nemzeti Gyermekhét megszervezésével végzett derekas munkájával már tanubizonyságot szerzett maga mellett, hogy a nehézségek nem riasztják el és erős akarat párosul benne önzetlenséggel, tudással és gyakorlatias érzékkel. Ebben a tervezetben mint csucspont emelkedik ki a *felelősségtudat* a gyermeknevelés és a gyermek jövőjének biztositása iránt. Az amerikai, az angol, a francia és a mai olasz közvélemény mennyi szerető gonddal veszi körül a gyermekes családot, milyen bölcs előrelátással biztositja a család, hogy a gyermek ne üres kézzel, önállótlansággal álljon életpályája küszöbén! Nem elég, hogy a gyermek megvan: államnak, minden közhatóságnak, de mindenekelőtt magának a szülőnek kötelessége biztositani az uj jövevénynek elhelyezkedését, megadni annak szellemi és anyagi feltételeit. Egyszerü viszonyok mellett is lehet helyesen nevelni, ápolni, a beteg gyermeket gyógyitani, számára tőkét gyüjteni. Szomoru, hogy ezek a kérdések sokszor hideg közönnyel találkoznak. Gyermek és hideg közöny! Minő kiáltó ellentét! És mégis igaz. Ezt akarja Gyermekkultur-Osztályunk felolvasztani, ezért állitja a propagandát munkájának homlokterébe. Ehhez kérünk már most megértést, támogatást, jóakaratot mindenkitől!

A magyarruha*)

Irta: GLATZ OSZKÁR

Végtelenül örülök, hogy a „Családi Élet“ napirendre tüzte a magyarruha kérdését, belekapcsolódva ezzel egy mind nagyobb méreteket öltő mozgalomba, melynek célja, a népviseletek és művészetek mentésén kivül, a magyarruhát legalább mint ünneplőt, divatba hozni.

Ellentétben a mult félszázad lélektelen, tisztán materiális üzleti internacionalizmusával, melynek az osztályharcot, a világháborut, a kommunizmust köszönhetjük — az utolsó évtizedben mindenfelé egy kimondottan nemzeti áramlat ébredezik, sőt részben már diadalmaskodott. Egy-egy társadalmi osztály nemzetközi érdekösszefogása helyett ma arra törekszünk, hogy egy-egy nemzet határain belül fogjunk össze egy nemzeti eszme jegyében, osztálykülönbség nélkül. Nálunk ebből a lelki összefogásból még kevés érezhető.

Az egyéni önzés messze tulszárnyalja a kollektiv ösztönt, de hogy az utóbbi ébredezik — a magyarruha-mozgalom bizonyitja. Szimbolumot keresünk, mely nélkülözhetetlen kelléke minden kollektiv mozgalomnak. Nekünk nincs szükségünk fekete, barna vagy piros ingre, nekünk megvan a régi magyarruhánk, melyet csak fel kell elevenitenünk; kivülünk csak a skótok és lengyelek vannak ebben a szerencsés helyzetben.

Hímzett sárközi jegykendő

Ismerem az érveket, melyeket a Hitetlen Tamások egy ilyen mozgalom ellen felhoznak. Nincs helyem velök foglalkozni, csak ennyit: kicsinyesek, materialista szellem szülöttei! Aki nem hiszi, hogy lesz még nemzeti megujhodás — ami alatt nem elsősorban a határkibővitést értem — az ennek a mozgalomnak a sikerét sem tudja elképzelni; — aki bizik ennek a megujhodásnak a lehetőségében, az a magyarruha feltámadásában is bizik. Ez tisztán lelki kérdés. Ha igazán megerősödik a nemzeti érzés, ha igazán áthatja az egész társadalmat az a szent meggyőződés, hogy a mai rettenetes helyzetben az egyetlen mentő jelszó: a haza minden előtt, — akkor semmi se lesz természetesebb, mint hagyományaink, nemzeti népi kincseink tisztelete, szeretete, egy átütőerejü országos mozgalom népviseleteink, népművészetünk mentésére és annak a feltétlen meggyőződésnek a megszülete, hogy minden magyar ember kötelessége, legalább ünnepélyes alkalommal, magára ölteni a magyarruhát.

Nem véletlen, hogy elszakitott véreink, főleg Erdélyben, már régen belátták a magyarruha jelentőségét és amennyire azt a viszonyok engedik, szerepeltetik, mint magyar voltuk szimbolumát; nem véletlen, hogy ott változatlanul tartják magukat a népviseletek: ott sokkal erősebb a nemzeti érzés, mint Csonka-Magyarországon.

Erre az áldozatra még üzleti szempontból se vagyunk hajlandók, mert azonfelül még rossz üzletemberek is vagyunk! Hiába Paulini „Gyöngyös bokrétá“-jának fantasztikus sikerei, hiába az idegenek őrjöngő tapsviharai, a külföldi idegenforgalmi irodák kijelentése, hogy a népviseletek nagyméretü és állandó szerepeltetése megtizszerezné idegenforgalmunkat — semmi nyoma még az országos viselet-mentő mozgalomnak, pedig csak egy ilyen, a közigazgatási és egyházi közegek s a hazai szövőgyárak teljes igénybevételével dolgozó országos szervezetnek lehetne még az utolsó percben meggátolni népviseleteink pusztulását. *És semmi se volna olyan hatással az urat majmoló nép viselethűségére, mint a magyar ünneplő felujitása az uri osztályban.*

Kevés oly indolens nép van az ugynevezett civilizált világrészekben, mint a miénk, kevés, amely annyira hiján volna a szervezőképességnek, kevés, ahol fényesebben viritana az önzés, a kölcsönös irigykedés, a visszavonás. Kevés bennünk a hajlandóság az önzetlen összefogásra és azért nekünk nagyobb szükségünk van, mint bármely más népnek, egy külső szimbolumra, egy lobogóra, mely körül csoportosulhatunk, mely állandóan szuggerálja nekünk az összetartozást. Vagy talán annyira materialisták volnánk, hogy elveszett volna minden érzékünk a szimbolumok iránt?

Ferenczy Ferenc meginditotta a magyaros öltözködési mozgalmat. Az első pályázatot el kellett hamarkodni, a második, ősszel, bizonyára eredményesebb lesz. És ha nem is sikerül ilyen módon egy *uj* magyarruha stilust teremteni — amit mi remélünk — ugy legalább meg fog születni a magyar ünneplő, a réginek némi modernizásálásával. A férfiruhánál alig kell változtatás a 60-as évek viseletén, a nőknél nehezebb a feladat, de ki van zárva, hogy iparművészeink, ha lelkesedéssel fognak hozzá, ne tudnák megoldani ezt a feladatot.

Az utolsó évtizedek tele vannak váratlan, hihetetlen eseményekkel. Igazán azt hinné az ember, hogy egy ilyen ruhareform gyerekjáték, ahhoz képest, ami Olasz-, Német-, vagy pláne Oroszországban történt. Igen, a ruhareform is egy kis forradalomféle, forradalom visszafelé, visszanyulás a hagyományokhoz, a nemzet gyökeréhez, egy igazán nemes forradalom. És mégis mily nehezen *veszik be* még az oly magától értetődő magyar gyermekruhát is, a „matróz“ vagy a „dirndl“ helyett.

A legkényesebb izlést nyergelik fel ellene — a nemzeti érzés, mely ennek a törekvésnek a lelke,

*) L. a Családi Élet augusztusi számában Dr. Baracs Marcelné cikkét.

Családi Élet 1934. I. évf. 2. sz.

Uj nőnevelés

„Csodálatosan megváltozott az ucca gyermekkorom óta — irja Wells *William Clissold világa* cimü művében. — Azelőtt a nők legnagyobb része egyszerü, igénytelen, szinte rosszul öltözött volt, ma minden második lány vagy asszony ugy jár, mint egy neveletlen hercegnő; a viselkedésük gőgös, a ruházkodásuk pazar, nemcsak pazarabb anyagi helyzetüknél, de az eleganciájuk kihivó is. Megesett velem, hogy a párisi vagy londoni korzó-uccákon falhozlapulva siettem végig, szégyenkeztem az egész férfinemért, annyira előkelőek voltak a nők hozzám képest. A pazarlást még megbocsátanám, de a tulzásba vitt piperkőzésnek komolyobb következményei vannak. Angliában ritka a gyilkosság, de az előforduló esetek nem piszkos anyagi vagy üzleti okokból történnek — mint történtek gyermekkoromban —, hanem legtöbbször nők miatt. A modern nő rengeteg időt és fáradtságot fordit arra, hogy hiányzó belső egyéniségét külső mesterkedéssel pótolja. Közülük a legügyesebbek ékszerhez, autóhoz, palotához jutnak, egy kis csoport férjhez megy és elkeseriti férje életét, de a legtöbb egyszerüen petrezselymet árul az élet nagy bálján, legfeljebb komolytalan udvarlókra akad és elhervad a pompás csomagolás ellenére."

Ez a szomoru kép, amely, ugylátszik, a háboruutáni Európát jellemzi, nemcsak London és Páris, de Budapest uccáira is felrajzolódott. De ahogy ez a szomoru és aránytalan helyzet a világháboruutáni idők következménye és szülötte, azon változtatni is csak a legujabb idők felismerései által lehet.

A kellemes, nyugodt, majdnem problémamentes köznapokból a háboru felébresztett bennünket és olyan gazdasági megrázkódtatás és szellemi átértékelés elé állitott, amilyenre példa az emberiség történetében még nem volt. Nem tudunk megnyugodni, lelkünk nem tud megpihenni, pedig a lelkek harmóniájától függ a nemzet életének összhangja.

A lelkeket formáló sok-sok hatóerő közül leggazdagabb eszközökkel az iskola rendelkezik. Korunk társadalma, annak minden rétege sokkal többet foglalkozik az iskolával, mint amennyit az előbbi évtizedekben foglalkoztak. Talán csak a 18-ik század második felének közvéleménye, a Rousseau kora érdeklődött ennyire pedagógiai kérdések iránt, mint a mai ember. Gondoljunk csak a különböző pedagógiai folyóiratokra, a napilapok, a rádió pedagógiai témáira, az uj iskolatipusok keletkezésére, a pedagógiai kongresszusokra, az orvosok, tanárok, jogászok vitáiból keletkezett uj pszihológiára. Ennek a jelenségnek az a magyarázata, hogy a történelem fordulópontján, nagy háboru és forradalmak átélése után, hasonló megrázkódtatástól akarjuk megmenteni a következő nemzedéket és ezt a nevelés átalakulásától várjuk, reméljük.

Ezenkivül gazdasági okok is a pedagógiai kérdések felé terelik a figyelmet. Talán még egy más oka is van ennek a pedagógiai fellendülésnek: a mai családokban egy, vagy ritkább esetben két gyermek van és ezeknek a szülők a legjobb nevelést akarják adni, a legkényelmesebb élefeltételt biztositani, jobbat, mint nekik, a szülőknek volt vagy van. A pedagógia pedig nagy figyelemmel hallgatja a kornak megváltozott elméleti és gyakorlati kérdéseit és igyekszik feleletet adni az általános kultura problémáira, hogy a nemzet minden irányu művelődési ösztöne kielégülést nyerjen.

Az iskolának kötelessége, hogy ne csak tanitásanyagot adjon, hanem az életre neveljen, egy tisztultabb életfelfogás szellemében.

Elsősorban az érdeklődés mindenirányu felkeltésére törekszünk és azután: öntudatossá tenni azt a hajlamot, amelynek tökéletesedésével növendékünk az életben legtöbbet tud alkotni.

Iskoláinkból kis államot akarunk alkotni, amelyben minden tanuló, mint iskolapolgár, a legjobb tehetsége szerint dolgozzék, ahol minden cselekedetét az a gondolat vezesse, ne tedd társaidnak azt, ami neked sem esnék jól tőlük. Ha ezt megszokta a kis közösségben, megvalósitható lesz az életben a legmagasabb erkölcsi állapot: a béke.

A modern élet azonban uj feladatok vállalását, uj kötelességek teljesitését követeli a nőktől is. Az a nő-nemzedék, amely még nincs ránevelve az uj feladatra, tájékozatlanul áll a megváltozott világban. Ez népesiti be a nagyvárosok uccáit, ahogy Wells leirja őket.

Uj, modern nőnevelés ideje érkezett el.

Leányaink dilettantizmussal, ötletszerü foglalkozásokkal nem helyezkedhetnek el az életben. A Trianon utáni leánygenerációnak többet kell tanulni, nagyobb szellemi felszereltséggel, kötelességtudással kell birni, mint az előbbi nemzedék leányainak. Csak céltudatos, komoly tanulmányok tehetik lehetővé a kenyérkereső pályákon való boldogulást.

Leányainkat egységes, nemes, önálló jellemekké kell nevelni, magyar leányokká, akik ifjuságuknak örülni tudnak, akik testben, lélekben egészségesek, akik melegen éreznek, tisztán és élesen gondolkodnak. Hűségre, megbizhatóságra kell őket nevelni, mert ez az egyedüli támasza a társadalomnak. Nem drill által, hanem bizalom és szeretet által, amellyel a nevelő növendékeihez közeledik. Nevelni kell az erkölcsi izlés nemesitésére, igazságosságra a lelkiismeret élesztése által, önbizalomra és mások iránti bizalomra, hogy távol álljon tőlük a közöny és képmutatás, a felületesség és türelmetlenség. Egész életük ugy legyen berendezve, hogy a test a lélek szent temploma legyen. Ideálunk vidám, erős, bátor, a jövőben bizó, testben és lélekben egészséges, szülőföldet és hazát szerető ifjuság. Ilyen vezérelvek szerint nevelődő leányaink meg fogják állani helyüket az életben, bárhová fogja helyezni őket a sors, akár orvosok, tanárok, gyógyszerészek, tisztviselők, anyák lesznek, akikre az életpályák legmagasztosabbika vár: uj nemzedék nevelése. Valóban szükség van a művelt, tanult női társadalomra, mert a rettenetesen megkisebbedett Magyarország nem nélkülözheti a 4 millió magyar nőben rejlő nagy szellemi kincset.

A pályát, életcélt, az élet értelmét kereső magyar leányoknak jusson eszükbe, hogy nekik ajánlotta száz évvel ezelőtt Széchényi István a „Hitel"-t, azt a munkát, amelynek megjelenésétől számitjuk a modern Magyarországot. „Fogadjátok hazám érdemes leányai tiszteletem és szeretetem jeléül ezen kis munkám ajánlását. — A Hitelről szólok és ami belőle foly, a becsületről és igy előttetek sem lehet a

semmit se számit. Rettenetesen félnek az eleinte kikerülhetetlen „giccs"-től, ahelyett, hogy mindenki, főleg minden magyar nő, legjavát adná ehhez a hazafias munkához. Elszoktunk minden önállóságtól, mintha kihalt volna belőlünk a művészi alkotóképesség. De nem halt ki, csak szunnyad! Fel kell ébreszteni! Európa ruhatörténetében mindig nagy szerepet játszottunk, bizton meg van bennünk az erő, hogy lerázzuk azt a szégyenletes rabigát, melybe az utolsó félszázad anyagiassága, fantáziátlansága hajtott és amely a világot egy egyhangu, unalmas szürkeségbe, egy lélekölő egyformaságba nyomoritotta. Ebből a művészietlen, mechanizált légkörből, melyből a külföldiek mind nagyobb számmal menekülnek, legalább néhány napra hazánk viseletszigeteire; abból a nemzetközi lusta és léleknélküli ölelkezésből, mely lassanként minden mélyebb nemzeti érzés halottas házává válik, akarja kiszakitani népünket a magyarruha mozgalom. Nem volt még ennél békésebb gyülöletmentesebb, vértelenebb forradalom és mégis mennyi az ellensége! Pedig csak egy kis hit, egy kis bizodalom kell hozzá, no meg aztán egy kis szeretet hazánk multja, gyönyörü viseletei, művészete iránt. Itt főleg a nőknek a legszebb, a legméltóbb feladat, a legnemesebb munka kinálkozik, hazafias munka! Adja az ég, hogy a „Családi Élet" olvasói között számosan találkozzanak, akikben megvan hozzá a lelkesedés és a művészi érzés. Mindenki hozzájárulhat a sikerhez és nem baj, ha eleinte botlunk is.

Részlet sárközi fökötőről

Főur!

A kiszolgáló lehet ügyes és fáradhatatlan, a tulajdonos lehet tapintatos és körültekintő, kávé és tea finom aromát lehellő, a lokál ragyogó, tiszta és levegős — hiába Főur — a kávéból s a házból kávéházat csak Maga csinál. Ne szerénykedjék, hogy tulértékelem és ne mondja, hogy főuri állapota csak étappe a fejlődés során, mely a piccolótól a tulajdonoshoz vezet, ne mondja mindezt, mert ugyis tudom s mert ugysem igaz.

Nem a „fizető"-höz iródnak e meghitt vallomások, ki gyanakvó sietséggel jártatja tekintetét az „üzlet" négy-öt asztalsorán és kinos agyfeszültséggel szeretné számontartani az elfogyasztott italok sokát. „Főur" — mikor e szót kiejtem, elhiheti, hogy nem akármely parvenüre gondolok, ki gazdája kegyéből, egyik napról a másikra főurrá avanzsált, — nem! ilyenkor egy Isten kegyelméből való valaki jelen meg előttem, kinek a helyén mást elképzelni sem lehet, ki ha valamely füstoszloptól eltakarva nem is látható, a jelenlétét akkor is érezteti, temperamentuma átlüktet a kávéház ritmusán, több Ő, mint polgár, majdnem pontifex, frakkos fenomén, ah szegény a nyelv, hogy nevet találjon oly dus egyéniséghez....

„Fizetni" — ó Főur, hogy gyülöltük a szó kolduszagát, nyelvemet haraptam volna át, semhogy kimondjam s Ön a magáét, semhogy kérdezze tőlem: „Mi volt, Doktor ur?"

Inkább megtanultam, ami e Földön a legnehezebb: a Rendet és naponta pontosan ugyanazt a kontingenst fogyasztottam el: két feketét, egy kis csokoládét, két vajaskenyeret, tiz Princesast, hat szőke médiát. S hogy betelt az Idő, vettem a botom, a kalapom, a hitvány ellenértéket az asztal márványlapjára tettem, Ön a kabátom rámsegiti s mig gombolom — duzzadt tárcájából még egy szivarral megkinált. (Kire tartozik, hogy ennek a szivarnak az ára is már a márványon lapult?) A fő a gesztus. És az gyönyörü volt, ahogy Ön távozó vendégét szivarral kinálta és mondta hozzá: „jó éjt, Doktor ur", pedig még az se voltam.

Nem voltam még Doktor s Ön nem siettetett. Egyéni kedvességén túl, tán e finom tapintat volt az, mi legjobban vonzott. Öt év nagy idő s mi sürün beszélgettünk, de maga Főur, egyetlen-egyszer még csak azt sem kérdezé meg, jogot hallgatok-e, vagy bölcsészetet. Szerepelt-e diszkréciójában valami mély bölcsesség is (mellyel közömbösnek itélte, milyen tudományok tanulását mulasztom el...) vagy egy még mélyebb bölcsesség szavát követte: quieta non movere... én nem tudom. Mindegy. Az uriembert látta bennem és foglalkozásom éppugy nem érdekelte, mint engem az Ön vezetékneve.

Főur, egészen csodálatos, hogy a lélekbuvárok figyelmét Ön nem kötötte le. Van valami nehezen érthető és ingerlő abban, ahogy Ön százakkal tartott egyidőben barátságot és ez érzelmek mindenike egyként őszinte volt. Mily könnyü volna mondani s tán bizonyitani is, hogy szivaron és borravalón napi hatvan fillér, egy évben száznyolcvan korona s csak százzal szorozva is, már tizennyolcezer — ez végül is a barátságnak csak egyik oldalát világitaná meg, az Önét, Főur, melyért ma sem sokallnék száznyolcvan koronát. Marad még mindig izgató titoknak, az enyém, a miénk . . . Mi vonzott minket büvkörébe, mi tette költekezésünket szerelmi gyönyörrel felérő áldozattá, mit naponta bemutattunk márványasztalán?

Főur, e rejtélynek én nyomára jöttem. (Ne értsen félre, csak nyomról beszélek, mely téves is lehet és ha jó nyom is, magjától a titoknak még áldatlan messze van.) Sikere megérdemelt siker. Egyike Ön a nagyoknak, kik uj gondolattal gyarapitják a világ eszmetárát. Ön feltalálta: az egyenlősitő arisztokráciát. Kint a szürke világban, a kávéházontuli létben — demokráciával próbálkoznak szárazképzeletü politikusok. Mindenkit egyenlővé tenni, egyforma senkivé... Csoda-e, hogy sikertelenségük tökéletes? És viszont csoda-e, hogy tökéletes az Ön sikere? Ön a kávéház legmagasabb klasszisu vendégére állitotta be a modorát, frakkját, egész urmagát. S ebből nem engedett. Ezt a modort, ezt a frakkot, ezt az urmagát vitte győzelemre minden vendégével szemben, ezer önmegtagadáson és undoron keresztül. Következetes volt és kezdve államtitkárokon, végézve a Röser-kereskedelmi bliccelő növendékein, mindenkinek a szivébe véste, hogy nincs és nem is kivánatos más egyenlőség, mint a Főur előtt való.

Csak hivője volt e tannak, tagadója senki. És hivője lett mind, ki egyszer templomába lépett. És az maradt — az utolsó forintig.

Én még birom, Főur. CLUBMAN

Glatz Oszkár festőművész

21

1972. X. 12. Tv. 19.30 /6/ T.

Tv Hiradó

- Holnap lesz 100 esztendeje, hogy Glatz Oszkár Kossuth-dijas kiváló müvész született. Életteli valósághü, paraszti témáju képeivel irta be nevét XX. századi képzőművészetünk történetébe. Ebben a Városmajos utcai lakásban még ma is őrzi emlékét, több mint 30 esztendőn át élt és alkotott. Glatz Oszkár Münchenben és Párizsban tanult és a századforduló már kiállitása volt a fővárosban. E korszak legjelentősebb művésztelepén Nagybányán több esztendőt töltött és ez festészetének alakulására döntő hatással volt. A dunántuli

és Nográd megyei lankás dombos tájak kisfalvak élete ihlették későbbi müveit. Egyszerü eszközökkel találóan jellemezte különböző modelljeit, gyakran szinpompás népviseletben természetes közvetlenséggel örökitett meg egy-egy menyecskét, fiatal leányt vagy gyermeket. Glatz Oszkárt egyik méltatója a festészet népdalköltőjének nevezte. Számos jelentős alkotását a Nemzeti Galériák őrzi.

/zene/

1972 NOV 24

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Keletmagyarország

Glatz Oszkár

Naptár az asztalon

Ismeretek hónapról hónapra

Naptárakról van szó. Melyek „sajnos" már lépten-nyomon kapnatók a papír- és írószerboltokban. Félreértés ne essen, nekem nem azért „sajnos", mert október végétől már meg lehetett vásárolni azokat — nem is akármilyen választékban —, hanem azért, mert másfél hónap múlva szedhetem le a régi, megszokottakat. Egy évvel öregebbek lettünk, és az új naptáravatással együtt törhetem a fejem azokon az év eleji fogadalmakon, melyeket tudom, aligha fogok maradéktalanul teljesíteni.

Ezért mondtam tehát a „sajnost", annak viszont nagyon örültem, hogy abból a közel 20 féle naptárból, melyek jelenleg az üzletek polcain sorakoznak, megvásárolhatom azokat, melyek tetszenek. Ezzel együtt megválaszthatom azt is, hogy mit fogok nézni egész éven át — az ország egyes műemlékeit, városrészleteket, képzőművészeti reprodukciókat, vagy éppen népi táncosokat. Remélhetőleg egyetlen boltban sem mondják majd év vége felé, hogy csak egyfajta naptárunk van.

Nem akarok propagandát kifejteni a Képzőművészeti Alap 1973. évi naptárai mellett — felesleges is, mivel a tények magukért beszélnek —, de mint évek óta mindig, alaposan kitettek magukért. Remek, a legkényesebb ízléseket is kielégítő naptárakat készítettek és hoztak forgalomba.

Kis (mini) állónaptárukon Glatz Oszkár festményeinek színes reprodukciói láthatók, melyek eredeti darabjai a Nemzeti Galériában találhatók. Egy festmény, egy hónap. A hátoldal egyik része levelezőlap, a másikon pedig röviden ismerteti a kép keletkezését és a festő életútját. A levelezőlap-megoldás nagyon praktikus és a szövegből autodidakta módon tanulni lehet. A festőművész stílusa pedig automatikusan eszünkbe vésődik.

A falinaptárak közül ugyancsak egy képzőművészeti tetszett. Medveczky Jenő illusztrációja az Iliászhoz értékes, művészi munka. Görög vázarajzokon elevenednek meg az énekek és mutatkozik be maga a festő is. A hátlapon négy nyelven idézik a rajzokhoz illő énekeket. Az ízléses forma, a szerkesztés is bizonyára hozzájárul a naptár sikeréhez. Méltó folytatója a tavalyi aktsorozatnak és az azelőtti Szász Endre-illusztrációnak.

A naptár — mint ismeretterjesztő mű, új fogalom. Örülünk, ha a különlegeset, szépet tehetjük belőle asztalunkra.

B. J.

A SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI
IPARCIKK KISKERESKEDELMI VÁLLALAT

pályázatot hirdet:
szállítási előadó

munkakör betöltésére.

Feltételek: Közgazdasági technikumi, vagy kereskedelmi szakközépiskolai érettségi bizonyítvány, 5 éves gyakorlat, a munkakör betöltéséhez szükséges szakvizsga.

Jelentkezés: Nyíregyháza, Irodaház, II. em. 240-es szoba. Személyzeti vezetőnél. (423866)

PALMA GUMIGYÁR, NYÍREGYHÁZA

palma **esztergályos szakmunkásokat**

és 18 éven felüli

női dolgozókat

alkalmaz. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés: Derkovits utca 107. Munkaügyi osztály. (1126)

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 FEB 23

Népszava

Glatz Oszkár, kossuth-
díjas festőművész.

ÉVFORDULÓK

FAZEKAS MIHÁLY

író, botanikus, a felvilágosodás korabeli irodalom egyik legkiválóbb irányzatának, a plebejus nemesség egyik első megszólaltatója, a Ludas Matyi szerzője 145 esztendeje halt meg.

GLATZ OSZKÁR

Kossuth-díjas festőművész halálának 15. évfordulója.

JULIUS FUCSIK

kiváló csehszlovák kommunista író születésének 70. évfordulója.

OTTO NUSCHKE

német haladó politikus, újságíró 90 esztendeje született.

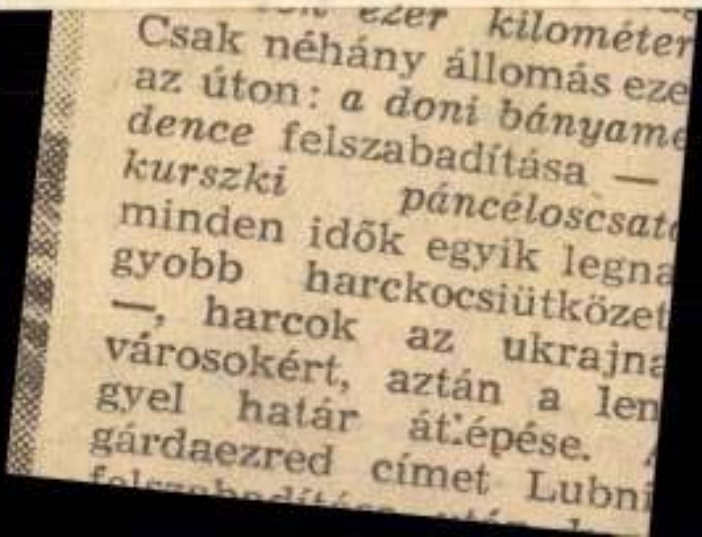
ezer kilométer
Csak néhány állomás eze
az úton: a doni bányame
dence felszabadítása —
kurszki páncéloscsat
minden idők egyik legna
gyobb harckocsiütközet
—, harcok az ukrajna
városokért, aztán a len
gyel határ átlépése.
gárdaezred címet Lubni

GLATZ OSZKÁR

Magyarország a régió betege lett

Ebben az évben a kormány túlteljesíti önmaga – egyébként is hibás – gazdaságpolitikáját, s ennek következtében a tervezettnél nagyobb mértékben csökken a fogyasztás és esnek vissza a reálbérek. Matolcsy György, a Privatizációs Kutatóintézet igazgatója – akit a Nemzetközi Valutaalap delegációjának magyarországi tartózkodása kapcsán kérdeztünk – elmondta: erősödnek azok a külföldi hangok, amelyek szerint a gazdasági növekedés tekintetében Magyarország a régió betege lett.

– A magyar kormány milyen bizonyítványról adhat számot a Nemzetközi Valutaalap hazánkban tartózkodó delegációja előtt?

– Összességében nem jó a bizonyítvány, mert a magyar kormány nem teljesítette hiánytalanul vállalásait. Pontosan azokon a területeken történt lemaradás, ahol előremutató fejlődésnek kellett volna bekövetkeznie, miközben a káros következményekkel járó programpontokat – például a fogyasztás és a reálbérek csökkentését – túlteljesítette. Mindezt a számok egyértelműen mutatják, hiszen a 20 százalékosra ígért infláció nyilván 24-25 százalék lesz, s a GDP kétszázalékosra prognosztizált növekedésével szemben egy-másfél százalékos mértékkel lehet számolni. Ha arra gondolunk, hogy Lengyelországban hét- és Csehországban ötszázalékos a növekedés, még a tervezett két százalék is lehetetlenül alacsony szint. Ugyanakkor minden jel arra utal, hogy az államháztartási deficit is meghaladja a GDP négy százalékát. Ez utóbbival kapcsolatban persze meg kell jegyezni: minthogy e téren is túlvállalásról van szó – hiszen az Európai Unióban is csupán két ország teljesíti e mértéket –, nem olyan nagy baj az előirányzattól való eltérés.

– A társadalombiztosítás hiánya jóval meghaladja a tervezettet. Mire vezethető vissza a felduzzadt deficit?

– Ebben a kormánypolitika a ludas, amely nem a termelés, a beruházás és a növekedés ösztönzésének oldalán áll, hanem visszafogja a gazdaságot. Ebben a helyzetben korlátozottabb a foglalkoztatás, kisebb a bérfizetés és a járulékfizetés; a vállalkozások és a vállalatok nyilvánvalóan nem fizetik be azt a járuléktömeget, amellyel eredetileg számoltak.

– Létkérdés az IMF-követelmények teljesítése?

– A kormány nincs kényszerhelyzetben, hiszen a négyszázmillió dolláros hitelkeretet le sem hívta, s feltehetőleg – mivelhogy a devizatartalékok a szükségesnél magasabb szinten állnak – nem is veszi igénybe, mert nincs rá szüksége. A tekintetben viszont határozottan rossz a helyzet, hogy erősödnek azok a külföldi hangok, amelyek szerint Magyarország a régió betege lett a gazdasági növekedés terén.

– Fontos nekünk a Nemzetközi Valutaalap Magyarországról – illetve a hazai gazdaságról – alkotott ítélete?

– Ma már nem annyira, hiszen a kormány végül is előrelépett a privatizációban, s a külföldi befektetők előtt hatalmas jó pontot szerzett az energetikai szektor – szerintem ugyan túlzó – privatizálása miatt. A devizatartalék nagy, töretlen az integrációs tárgyalások menete, azt gondolom tehát, hogy a magyar kormány lényegesen keményebb tárgyalási pozíciót képviselhet.

– Ezek szerint nem kell attól tartanunk, hogy az IMF-követelmények teljesítéséért újabb megszorítások elé kell néznünk?

– Nem. A *Medgyessy Péter* nevéhez fűződő félfordulat ugyanis – amely, ha csendben is, de végbemegy a magyar gazdaságpolitikában – azt előlegezi, hogy 1997-ben már nem csökken a fogyasztás és a reálbérek szintje, s két-három százalékos gazdasági növekedés lesz. Véleményem szerint a kormány ezt az utat fogja járni, s már nem tér vissza a Bokros-féle megszorító útra. Viszont nem hajtja végre azt a teljes fordulatot sem, amely erős, öt százalék feletti gazdasági növekedést, élénkülő beruházáspolitikát hozna, s a fogyasztás bővülését, illetve az életszínvonal javulását eredményezné.

Matolcsy György: A magyar kormány nem teljesítette hiánytalanul vállalásait

– Ezt a félfordulatot még elviselik a nemzetközi pénzügyi szervezetek?

– Úgy hiszem, igen. Hiszen a vállalásokhoz képest a makrogazdasági számok nem romlanak olyan mértékben, hogy ne lenne mód a folyamatok kezelésére. Másfelől örömmel veszik, hogy a magyar kormány nem hajtja végre azt a teljes fordulatot, amelyre egyébként szükség lenne.

– A külföld megítélése mellett vajon a hazai társadalom miként minősíti a kormány munkáját, illetve gazdaságpolitikáját?

– Ennek van egy szubjektív eleme: a pénzügyminiszter személyének változása. Medgyessyt a társadalom érthetően jól fogadta, hiszen szemmel láthatóan simábban és rugalmasabban érintkezik a társadalommal. A megítélés objektív eleme viszont az, hogy ebben az évben a kormány túlteljesíti saját – egyébként is hibás – gazdaságpolitikáját, s ennek következtében a tervezettnél nagyobb mértékben csökken a fogyasztás és olvadnak a reálbérek. A lakosság döntő többségének egyértelműen romlik a helyzete.

– Mindez vezethet-e társadalmi elégedetlenséghez?

– Összességében talán nem, de úgy vélem, az emberek 1998-ra összegyűjtik rossz tapasztalataikat. És a demokráciában szavazni fognak.

– A nemzetközi pénzintézetekről szakértők egy része úgy vélekedik, hogy súlyos nyomást gyakorolnak az országra. Mi erről a véleménye?

– Magyarországgal szemben a nemzetközi pénzügyi követelmények – s most kifejezetten az IMF-re gondolok – azért ilyen kemények, mert a kormány, illetve a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyminisztérium képviselői ezt a „lapjárást" hívják elő. A cseh, a lengyel, a szlovák vagy a szlovén gazdaságpolitikában nem találjuk meg ugyanezt az IMF-követelményrendszert. Azt gondolom tehát, elsősorban belülről kellene fordulatot, változást kezdeményezni. Nem kellene a pápánál is pápábbnak lenni, nem kellene azonnal megcélozni a maastrichti követelményeket, miközben az unió országainak döntő többsége sem éri el ezen kritériumrendszert.

Vasvári Éva

HÍRVILÁG

Gazdaságpolitikusok tanácskozása

Tegnap megbeszélést folytattak egymással a Fidesz, a KDNP és az MDF gazdaságpolitikusai és gazdasági szakértői. A tárgyaló felek egyeztették álláspontjukat a jelenlegi gazdasági helyzetről és a kormányzati lépések következtében kialakult feszültségekről. Egyetértettek abban, hogy szükség van álláspontjuk rendszeres egyeztetésére mind a konkrét gazdasági problémákról, mind a jövőben követendő gazdaságpolitika alapelveiről. A tárgyaló delegációk elhatározták, hogy együttműködnek az 1998 után követendő gazdaságpolitika kidolgozásában. Ennek megalapozására szakértői szinten közös munkát indítanak el.

Passzívum külkereskedelmünkben

Az év első harmadában javult az ország áruforgalmi mérlege. A külkereskedelmi hiány 144,8 milliárd forint volt, 16,9 milliárd forinttal kevesebb, mint a múlt év hasonló időszakában – derül ki a KSH jelentéséből, amelyet tegnap juttattak el az MTI-hez. A kivitel 1996 első négy hónapjában 568,8 milliárd forintot tett ki, a behozatal értéke 713,6 milliárd forint volt. Devizaértéken ez egymilliárd dolláros passzívumot jelent, amelyből 728 millió dollár terheli a fizetési mérleget. A KSH számai a behozatal stagnálását és a kivitel bővülését jelzik.

Elektronikus kereskedelem

Nyolc vezető magyarországi áruforgalmazó cég tegnap megállapodást kötött arról, hogy felhasználóként részt vesz az elektronikus kereskedelem kísérleti szakaszában, amely a Matáv rövidesen induló *rEDInet* szolgáltatásán alapul. A kísérleti szolgáltatás bevezetését *Straub Elek* elnök-vezérigazgató ma jelenti be az EDI '96 országos konferencián, felhívva a figyelmet arra, hogy az rEDInet még az idén elérhetővé válik minden magyar üzleti felhasználó részére. A szolgáltatás igénybevételével a kereskedelmi, a pénzügyi, a szállítmányozási okmányok és dokumentumok továbbítása és cseréje, valamint az üzleti tranzakciók lebonyolítása teljes egészében elektronikus úton történhet. Így nagyságrendekkel lerövidülnek a kereskedelmi folyamatok, és megbízhatóbbá válnak a tranzakciók a hagyományos adat- és okmánycseréhez képest.

Fellépés a kontárok ellen

Együttműködési megállapodást kötött a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség Pest Megyei Felügyelősége és a Pest Megyei Kézműves Kamara. Mint a kamara MTI-hez eljuttatott közleményéből kiderült, a tegnap Budapesten aláírt egyezség szerint a két szervezet a jövőben közösen lép fel a megyében működő jogtalan iparűzők ellen. Megállapodtak abban is, hogy egyedi panaszügyekben – a felügyelőség felkérésére – a kamara szakmai segítséget nyújt a vizsgálat lefolytatásához. A két szervezet kölcsönösen tájékoztatja egymást a hatáskörébe tartozó, illetve a tevékenységével kapcsolatos hatósági vagy fogyasztói bejelentésekről. A megállapodás előírja, hogy előzetes egyeztetés alapján a kamara megbízottai esetenként részt vesznek a felügyelőség egy-egy munkaterv szerinti vizsgálatában, a felügyelőség munkatársai viszont közreműködnek a kamarai tagok oktatásában, továbbképzésében.

A világ energiamutatói

Az előző öt év átlagánál kétszerte gyorsabban, 1,8 százalékkal nőtt tavaly az energia iránti kereslet a világban – jelentette a dpa a British Petroleum kedden New Yorkban közzétett tanulmányát ismertetve. Európában, ahol 1990 óta évről évre esett az energia iránti kereslet, tavaly hirtelen 2 százalékkal megugrott. Hét évig tartó visszaesés után tavaly első ízben ismét nőtt az energia iránti kereslet a kelet-közép-európai országokban, ennek mértéke azonban nem derült ki a német hírügynökség jelentéséből. Tavaly mind a világ kőolajtermelése, mind pedig -fogyasztása 1,2 százalékkal emelkedett. Az olajárak tavaly 7,5 százalékkal emelkedtek, s átlagosan 17,18 dollárt tettek ki hordónként. Az OPEC-országok csak 0,9 százalékkal, a kartellhez nem tartozó olajországok viszont 2,3 százalékkal növelték olajtermelésüket 1995-ben. A világ földgáztermelése 1995-ben 2,5 százalékkal nőtt. Szénből 1,2 százalékkal használt fel többet a világ. A világ atomenergia-fogyasztása 4 százalékkal emelkedett 1995-ben a British Petroleum olajtársaság számítása szerint.

Jól gurul az Opel

A jelentős árfolyamveszteségek ellenére is növelni tudta tavaly nyereségét az Opel, a General Motors amerikai autókonszern németországi leányvállalata. A dpa hírügynökség szerint 370 millió márkás profit szerepel a vállalat pénzügyi mérlegében. A termelési költségek csökkentése mellett főként a belföldi értékesítés sikerei járultak hozzá a nyereség számottevő növekedéséhez, mivel a hazai eladások rendszerint több hasznot hoznak az Opelnak, mint az export. Az Opel tavaly 30 ezerrel növelte Németországban eladott autóinak számát, 16,6 százalékról 17 százalékra növelve piaci részesedését.

● A fennállásának századik évfordulóját ünneplő Tungsram a centenáriumra nagyszabású rendezvénysorozatot szervez. Budapesten, Debrecenben, Miskolcon és Győrött már bemutatkozott a cég világítástechnikai és történeti kiállítása, amellyel napjainkban a szegediek, majd a pécsiek ismerkedhetnek meg.

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos valutaárfolyamai

Pénznem	vételi	közép	eladási
	árfolyam 1 egységre, forintban		
Angol font	232,88	235,10	237,32
Ausztrál dollár	118,96	120,06	121,16
Belga frank (100)	483,75	488,54	493,33
Dán korona	25,83	26,09	26,35
Finn márka	32,62	32,94	33,26
Francia frank	29,31	29,60	29,89
Görög drachma (100)	62,75	63,35	63,95
Holland forint	88,80	89,68	90,56
Japán jen (100)	139,28	140,66	142,04
Kanadai dollár	110,24	111,29	112,34
Kuvaiti dinár	503,30	508,14	512,98
Német márka	99,52	100,50	101,48
Norvég korona	23,17	23,40	23,63
Olasz líra (1000)	98,28	99,21	100,14
Osztrák schilling	14,14	14,28	14,42
Portugál escudo (100)	96,76	97,71	98,66
Spanyol peseta (100)	117,78	118,95	120,12
Svájci frank	120,83	122,04	123,25
Svéd korona	22,77	22,99	23,21
USA-dollár	150,79	152,24	153,69
ECU (Közös Piac)	188,02	189,84	191,66

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai

Devizanem	árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	235,15
Ausztrál dollár	120,16
Belga frank (100)	488,26
Dán korona	26,08
Finn márka	32,92
Francia frank	29,60
Holland forint	89,62
Ír font	241,97
Japán jen (100)	140,85
Kanadai dollár	111,21
Kuvaiti dinár	508,14
Német márka	100,48
Norvég korona	23,44
Olasz líra (1000)	99,32
Osztrák schilling	14,28
Portugál escudo (100)	97,61
Spanyol peseta (100)	118,97
Svájci frank	122,09
Svéd korona	23,03
USA-dollár	152,24
ECU (Közös Piac)	189,84

OTP-ajánlat gázrészvényekre

Az OTP Bróker Rt. kedvező tapasztalatokat szerzett a Regionális Gázszolgáltató Társaságokban (RGT) lévő önkormányzati részvények együttes értékesítésére vonatkozó ajánlatának több mint 1100 önkormányzat 80-90 százalékát érintő bemutatókörútja során. Az önkormányzati testületek többségében higgadtan értékelték az OTP Európában is újdonságnak számító konstrukcióját, és többségében sikerült tisztázni: amennyiben nem tesznek az egységes eladás érdekében, a részvények leértékelődnek és spekulánsok kezébe jutnak – nyilatkozta lapunknak tegnap *Kiss Péter*, az OTP Bróker Rt. vállalatfinanszírozási igazgatója.

Az igazgató elmondta: az OTP is hitelt adott annak, hogy máig az ÁPV Rt. kiosztja az RGT-k 40 százalékos részvénycsomagját az önkormányzatok között. Ezért május 29-ig szabott határidőt arra, hogy a konstrukcióban részt vevő önkormányzatok kizárólagos megbízást és vételi jogot adjanak az OTP Brókernek, óvadékként letétbe helyezve a részvényeket. A késés nyomán az OTP azt reméli, hogy december 31-ig kiosztják a részvényeket, amelyek opciós jogot biztosítanak a brókercégnek a vásárlásra. Kiss Péter közölte, hogy az önkormányzatokkal folytatott megbeszéléseken tisztázták: csak azon RGT-k vonatkozásában folytatják a konstrukció lebonyolítását az első lépcső után, ahol az önkormányzati RGT-részvények legalább 75 százalékát, vagyis 30 százaléknyi részvényt megszereznek.

Kérdésünkre adott válaszában Kiss Péter kiemelte, hogy az önkormányzatok körében felmerült félreértések nagy részét tisztázták. Kellő információk hiányában többen szinte mágikus számnak tekintették a részvények névértékét, amelyen alul nem akartak tárgyalni az értékesítésről. Az OTP Bróker szakemberei kifejtették, hogy az RGT-részvényeket kezelni kell, másként vagy spekulánsok kezébe kerülnek, vagy pedig folyamatosan elértéktelenednek. A brókercég a megszerzett részvényeket bevezeti a Budapesti Értéktőzsdére, és pénzügyi befektetőknek ajánlja fel megvételre. Az igazgató szerint az észak-dunántúli régióban az OTP Bróker által kínált vételár meghaladta a névértéket, így azonnal kedvező fogadtatásra talált. A legalacsonyabb árat viszont a Dégáz-részvényekre tették. A megyeszékhelyeken folytatott üzleti körúton tisztázták az önkormányzatokkal, hogy az OTP vételi ajánlatot tett az önkormányzatoknak, ami üzletileg teljesen mást jelent, mint a külföldiek által felkínált hitellehetőség. Eszerint a konstrukció második lépcsőjében pénzhez jutnak az önkormányzatok, az OTP pedig „fogyasztható" állapotba hozza a részvényeket, hogy utána értékesíthesse őket.

Kiss Péter nyomatékosan hangsúlyozta, hogy az önkormányzati részvények egységes megvásárlására eddig csak az OTP Bróker Rt. vállalkozott, amely megfelelő anyagi háttérrel rendelkezik a nagyszabású tranzakció lebonyolítására. Az önkormányzatok azonnal, majd a részvények OTP általi értékesítésekor ismét pénzhez jutnak. A Magyar Energia Hivatal és az adott területek szakmai befektetői is pozitívan nyilvánultak meg az üzleti konstrukció kapcsán, amely a tervek szerint a jövő év tavaszán lezárulhat. A végső döntés azonban az önkormányzati testületek kezében van.

T. B. S.

● Franciaországban 1995-ben 210 ezer vállalat szüntette be tevékenységét – olvasható abban a jelentésben, amelyet a francia statisztikai hivatal, az INSEE tett közzé tegnap. Az elmúlt hat évben, azaz 1989 óta ez a legjobb adat. A megszűnések nem mindig csődöt jelentenek: minden tíz esetből hétben egyszemélyes kisvállalkozásokról van szó, ahol a tevékenység befejezéséhez bőségesen elegendő a tulajdonos nyugdíjba menetele vagy a munka átmeneti felfüggesztésére vonatkozó döntése. Az évi 210-240 ezres szám egyébként a francia vállalatok egytizedét jelenti – ugyanakkor évről évre 210-250 ezer új vállalkozás keletkezik, azaz a cégek száma összességében nem csökken. Ezen szabály alól mindössze a recesszió ideje, 1992–1993 jelentett kivételt, amikor több cég szűnt meg, mint amennyi keletkezett: azóta viszont megfordult a tendencia.

Búzaár, kenyérár spekuláció nélkül

Remény a kiszámítható szabályozás

A gabonatermesztők elégedetlenek. Szabályozatlan, kiszámíthatatlan a piac, a veszteségek többnyire őket sújtják, a nyereséget mások fölözik le.

Miként a MOSZ (Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége) gabonatermesztőinek országos választmányi ülésén Tóth István fogalmazott, vannak náluk erősebb gazdasági és politikai lobbyk, azok akarata érvényesül.

A gabonatermesztők nem kívánnak sokat, mindössze annyit, hogy a szabályozás áttekinthető és főként kiszámítható legyen. Aki vet, számolhasson azzal, aratáskor tisztes nyereséget hoz a búza. Ezért javaslatokat is tesz a választmány. Így elsősorban azt javasolják, hogy a mezőgazdaság ezen meghatározó ágazata hosszú távú stratégiáját dolgozza ki a kormány. Célszerű továbbá, hogy a gabonatermesztés az Európai Unióban honos elbírálás alá essék. Ez azt jelenti, hogy ott eladatlan termény nem marad: vagy maga az unió, vagy a nemzetállamok kormánya felvásárolja és raktározza a piaci felesleget.

Nálunk ezzel a termelőbarát politikával szemben mintha a gazdálkodók tudatos megzavarása lenne tetten érhető. Két példa erre napjainkból. A sajtó egy részében hosszú időn keresztül fel-felbukkantak híresztelések a búzaexportadó bevezetéséről. Mára kiderült, hogy erről nem is volt szó, ezzel szemben exportkiegyenlítés valóban lesz. Ma a kenyérár-spekuláció a slágertéma. A MOSZ viszont feketén-fehéren kimutatta: 1989-ben egy kilogramm kenyér ára két és félszerese volt egy kiló búzáénak. 1995-ben ez az arány a 6,3-szorosára növekedett. Aki ma százforintos kenyérről beszél, az a búzaárhoz képest ötszörös, százhúsz forintos esetén pedig hatszoros árral riogat. Miközben a termelő válik közellenséggé, aki, úgymond, „jól keres" a búzán.

A választmányi ülés nem csak a panaszok sorolásával telt. Alapos mérlegelés után javaslatot tettek a jövő évi garantált árakra és irányárakra. Eszerint az étkezési búza garantált ára 16 300 forint tonnánként, míg az irányár tonnánként 20 000 forint lehetne. Csak emlékeztetőül: az idei tényleges árakat tavaly is a gabonatermesztők becsülték meg a legpontosabban.

N. Zs.

Hol tart a magyar színjátszás?

Nyaranta megmérettetik a magyar színház világa. A seregszemle előtt kijelölt szakember járja keresztül-kasul az országot, hogy kiválassza a vetélkedésre érdemesnek vélt előadásokat. Az idén Nánay István szelektálása nyomán állt össze a találkozó programja. A debreceni seregszemle tanulságairól a zsűri egyik tagját, a Vígszínház dramaturgját, Upor Lászlót kérdeztem. (A díjakat ma osztják ki, az interjú korábban készült.)

– Megítélésed szerint a magyar színjátszás legjavának keresztmetszetét adta az idei találkozó?

– Az egyszemélyes szelektálás miatt természetszerűen a válogató ízlését is tükrözi a program, mégis úgy látszik, az idei spektrum szélesebb volt a korábbiaknál. Már csak azért is nagyobb volt a merítés, amiből összeállt a másfél tucatnyi produkció, mert *Nánay* rengeteg előadást végignézett, s az alternatívokat éppúgy ismeri, mint a hivatásosokat.

– A látottakból ítélve hol tart szerinted a magyar színjátszás?

– Valamivel jobb képet mutatott a szemle, mint gondoltuk volna, hisz óhatatlanul egyoldalúbbnak látjuk a hazai színjátszást évad közben. A jellegét tekintve a sokféleség jellemezte, de tökéletesnek mondható előadást nemigen találtunk. Jócskán akadt viszont olyan, stílus és szellemiség dolgában egymástól elütő produkció, amely bizonyos értelemben izgalmas volt.

– Szemlátomást feljövőben vannak az alternatívok. Ez kivetíthető az egész honi színjátszásra? Lassacskán eltolódnak a hangsúlyok?

– Megítélésem szerint nem annyira a hangsúlyok tolódnak el, mint inkább – ez egészséges tendencia – rendre elmosódnak a korábban igencsak merev határok a hivatásosak s az alternatívok között. A hetvenes években például erősen dacolt egymással a két pólus, keményen el is utasították egymást, de mostanra már természetessé vált az átjárás a kettő között. Nemegyszer előfordul, hogy különböző profi színházak tagjai alternatív produkciót hívnak életre. Egyszóval elfogadhatóvá vált az alternatív színházi forma.

– Maguk az alternatívok gyarapodtak-e kifejezőerő dolgában?

– A hetvenes évek nagy hullámverése után jó ideig megtorpant a mozgalom, de néhány éve ismét lábra kapott, megizmosodott. Most már része a kultúrának, és szemlátomást erősödőben van.

– Volt-e meglepetés erejű előadás a szemlén?

– Akadtak élményszámba menő előadások is. *Kiss Csaba* rendező például, aki mellesleg dramaturg, teljesen új Shakespeare-szöveget állított össze a Macbeth-ből, amely mindenestül igazolást nyert a színrevitel során. Erőteljes produkció született, holott minden mondatáról elmondhatnánk, hogy három különböző szereplő szájából érkezett, a darab különböző részeiből. Így a győri-kecskeméti Macbeth eredménye eredeti látásmódban fogant, érdekes és koherens produkció. A miskolciak Amalfija pedig a maga ellentmondásosságában is olyan élményt nyújtott, hogy az ember megfeledkezett az összes korábbi előadásról. Végül is ebben a dömpingben is volt részünk élményekben.

– Helyesnek találod az egyszemélyes szelektálást?

– Ezt találom a legjobb megoldásnak, mert ha, teszem azt, három ember ülne össze, háromféleképp ítélné meg a látottakat. Sosem lehetne hát teljesen objektív mércével mérni, s a válogató szakmai kompetenciáját eddig nem lehetett kétségbe vonni. S különben is, jobb egy markáns egyéniség ízlése szerint válogatni, mint általános szempontokat érvényesíteni egy virtuális néző szempontjából.

Metz Katalin

A Magyarok Világtalálkozója alkalmából Az amerikai magyarság 100 éve címmel kiállítás nyílt csütörtökön Budapesten a Magyarok Világszövetsége Semmelweis utcai épületében. A bevezető ismertetés szerint az Amerikában élő magyarság története évszázadokra vezethető vissza, de nagyobb számban csak 100 éve jelentek meg az Újvilágban. A statisztikai táblázatból kiderül, hogy 1990-ben másfél millióan vallották magukat magyarnak az Egyesült Államokban FOTÓ: TALUM ATTILA

Zsámbéki Szombatok

Az egyre sikeresebb kulturális rendezvénysorozat szervezői ismertették a tizenharmadik szezonjába lépő Zsámbéki Szombatok rendezvényeinek terveit. *Mátyás Irén*, a helyi művelődési ház vezetője elmondta, hogy június 22-től augusztus 10-ig tartják meg a kulturális rendezvényeket.

A táj és a műemlékek szépsége sajátos hangulatot teremt, amitől a színházi előadások, hangversenyek, kiállítások egyedi élménnyé válnak. A Bukaresti Nemzeti Színház *Bulgakov* világhírű, Mester és Margarita című regénye adaptációját idén is bemutatják – közönségigény volt rá –, *Beatrice Bleont* rendezésében. A zsámbéki nyári színház szintén a román rendezőnő irányításával *Szophoklész* és *Euripidész* nyomán mutatja be az Antik tragédiát magyar színészek közreműködésével a csodálatos romtemplomnál. A nyári rendezvénysorozat különlegesen izgalmas produkciójának ígérkezik a tiranai Albán Nemzeti Színház bemutatkozása. A Tirannosaurus című abszurd drámát mutatják be *Gezun Kame* rendezésében.

Szüle Zsolt

● *Barbara Sietz asszonynak, a budapesti Goethe Intézet igazgatójának Pro Cultura Hungarica kitüntetést adományozott Magyar Bálint művelődési miniszter. Barbara Sietz, aki rövidesen visszatér hazájába, négyéves magyarországi tartózkodása során a Művelődési és Közoktatási Minisztériummal, a Fővárosi Önkormányzattal és a kulturális intézményekkel együttműködve sokoldalú kulturális tevékenységet folytatott. A rendezvények kitűnő lebonyolítása mellett nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy Budapestnek, a kulturális világvárosnak a hírnevét öregbítse.*

Szemle

Honfoglalás kori körkép

Nehéz volna eldönteni, mi határozza meg egy-egy kulturális folyóirat közéleti szerepét. Hivatkozhatunk a menedzsmentre, az arculatra és sok más egyébre, két összetevő – a szerzőgárda és a tartalom – kivételével. Ha az olvasó jól figyel, észreveheti, a szerzők a lehető legritkábban szerveződnek egy-egy orgánum köré, hol itt, hol ott tűnnek fel; a tartalom, a közölt anyagok színvonala pedig – ez ugyancsak szembeötlő – független az olvasottságtól.

Az *Életünk* június–július havi száma bőven tartogat érdekességeket: tanulmányai, interjúi a kortárs magyar irodalom számos szerzőjét, irányzatát és kísérletét veszik vizsgálat alá. *Erdélyi Erzsébet* és *Nobel Iván* Sörétttel terített le vízilovat című interjúja *Hizsnyai Zoltán*, a pozsonyi Kalligram főszerkesztőjének személyén és esszéin keresztül nem csupán az ottani magyar irodalmi műhely munkájának alakulásába enged betekintést, de keresztmetszetét adja a szlovákiai, illetve a folyóirathoz kapcsolódó hazai törekvéseknek is. *Nagy Attila Kristóf* Nagy múlt áll előttünk? című, *Grandpierre Attilával* és *Szilágyi Ákossal* folytatott beszélgetése a költészet és a mágia összefüggéseit kutatja, valamint a modern lírának azt a törekvését, mely a vers legősibb formáit igyekszik újra felfedezni és alkalmazni. *Kabdebó Tamás* Angol-ír és ír költészet című esszéje az ír és a magyar költészet egymásra gyakorolt hatását vizsgálja.

Az unikum természetesen az Életünk millecentenáriumi melléklete, amely *Tóth Sándor László* Birodalmak, államok és népek a IX. századi Kelet-Európában, *Szőke Béla Miklós* A Karoling-kori Kárpát-medence a régészet tükrében és *Zoltán András* A magyar–szláv érintkezések kezdetei és fázisai című tanulmányával teljes körképet ad a honfoglalás kori Kárpát-medencéről.

(k. gy.)

A szlovákiai Révkomáromban megkezdődtek kedden a több mint három évtizedes hagyományú Jókai-napok.

Kiáltás polgárságért

avagy a 23-as csapdája?

Elöljáróban, ezt az ötletet nem én találtam ki. Mármint, hogy keresztbe írjunk egymás könyvéről. Van egy sanda gyanúm, Szalay Karcsi sem. Ezt bizony az találta ki – nevet nem mondok: Franka Tibor –, akinek mindkét könyvről kellett volna kritikát írni. De ehhez el kellene olvasnia legalább az egyiket.

Így hát Szalay úrral szépen összeuszított bennünket, pestiesebben: keresztbe szervezett. Megmaradt nevető harmadiknak, miközben nem a szatíráinkon... Most aztán olvashatom a magam könyve helyett a másikét, és ügyelhetek arra, ne írjak túl jót róla, hogy az én könyvem tűnjön föl azért különbnek.

Ennél már az is eredetibb ötlet, ha nemes versengésben mindketten saját könyvünket visszük egekbe. Persze megtehetném, hogy – mivel Szalay Károly udvarias ember, és nyilván jót ír majd könyvemről – én cserében ezért viszonzásul, mint udvariatlan, alaposan lepocskondiázom.

További variációs lehetőség: én is az én könyvemről írok kritikát, s akkor kettő jelenik meg rólam, és egy sem a Tajgetoszról. (Mert ez az egyik címe a Szalay-kötetnek.)

De mi történik akkor, ha Szalay is így gondolkodik, és ő is magáról ír? Akkor kettő-kettő a javunkra, és csak az eldönthetetlen – döntőképtelen olvasó hagyja el vesztesen... mint pályaelhagyó...

Ez a pálya is érdekes azért... de erről már végképp nem írhatok, mert agyafúrt ötletét megtetézte jelen napilap főszerkesztője azzal is, hogy e két cikk fejenként negyven gépelt sor, azaz csak másfél flekk lehet. Szerencsére nekem a mellettem elterülő szerző-kritikustársamnál jóval jobb a sorom, mert már csak maximum húsz – tíz? – sorom ha hátra van.

Viszont „vetélytársam" mellett szól, mert mellette – mint kritikus – labdába sem rúgok, legjobb esetben is csak őt...szabálytalan cikkemmel...mivel könyve helyett az Eb-t nézegettem... Szerző ugyanis a magyar humor- és szatíra-irodalomtörténet legrangosabb magyarországi tudósa, ha mostani könyvét megveszik – 690 forint –, könyvében hátul – 184. oldal – felsoroltatnak főbb munkái, csak a címek... nagy szerencsénkre... (különben puszta felsorolásuk is újabb másfél flekket venne igénybe...), és én már így is...

Sajnos végleg kifutottam az időből, a megszabott terjedelemből, kérem a főszerkesztőt, pár sort pluszban engedélyezzen még, Szalay Károly iránt érzett tiszteletből...

Olvassák el feltétlenül legújabb könyvét! Helyettem is... Az én könyvem helyett. Vagy csak az enyémet (lásd ismertető cikket erről mellettem). Vagy olvassák el mindkettőnk könyvkritikáját, és akkor kiderül az összehasonlításból, mennyivel avatottabb e műfajban dr. Szalay Károly.

Magyarán: elolvasásra az ő könyvkritikáját és az én könyvemet ajánlom. Legközelebb, ígérem, egy részletes elemző kritikát is írok a Kiáltás polgármesterért könyvről. (Ez a Tajgetosz mellett a főcím.) De ezt a poénlehetőséget, ziccert, mind a főszerkesztő, mind pályatárs felé, egyszerűen nem volt szívem kihagyni. (Hadd csengjen most csak a rólam szóló méltatás ki.) S aztán – még egy honorárium ért – újabb cikket írok ebben a túlinformált-témaleszegényített világban.

Akkor – annak ürügyén –, ha újabb ötletként a remek ötletgazda, mondjuk a cserebogár halandóságának megéneklésére szólít majd föl legközelebb. Kimásztam tehát ezúttal a 22 + 1-es csapdából, és beleestem a huszonnégyesbe.

Mert Szalayról kétszer is könyvelemzést írni, azért az sok(k).

(De ami késik... meglesz Karcsi!) P. S.

1970-ben, s aztán később is a kora-közép-aczéli időkben több tanulmányt-cikket írt rólam Szalay Károly, mintegy az egzisztenciáját veszélyeztetve ezzel. Mégsem tudom, kiállása akkor vagy most minősül-e bátrabb tettnek?!

Sándor György

Őrült beszéd ...

... de van benne rendszer – mondja Polonius, a hatalom sunyi kiszolgálója Hamlet elmefuttatásáról. Tisztátalan tiszte, hogy kémlelje és körbekerítse a királyfit, segítsen eltakarítani a véreskezű elnyomó útjából, mert veszedelmes arra a hatalomra, amitől bűzlik Dánia.

Korunk humoralista Hamletje *Sándor György*, akit félrenyomnak a magyar humoristák Poloniusai. Rettenetes szótyársággal, a hatalom iránti hűséggel elveszik az időt, a teret, a levegőt rádióban, tévében, a nyomtatott fórumokon, a színpadon az ellenzéki szatirikusoktól a szólásszabadság nevében. Álkritikájukkal félrevezetnek – Sándor György leleplezi az álságot. Homályosítanak – ő átvilágít. A magyar humorista Hamletje mímeli a bolondot, hogy elmondhassa az igazat – ők mímelik az okost, hogy hazudhassanak. A szatíra kristálytiszta rendszerébe foglalja az igazságot – ők durvaságpoénokba csomagolják a hazugságot.

Minden tekintetben az ár ellen úszik. Ellenlábasai ideológiája a vér és arany, a pénz és a hatalomközelség mámora – Sándor György eszmevilága pártok fölötti. A keresztény hit és a magyar értékrend, nemzeti öntudat elkötelezettje. Nem ellenzéki és nem kormánypárti, kormányok jönnek-mennek, az ő eszményei állandóak. Assisi Szent Ferenc szavaival: *joculator Domini*, az Úristen csörgősipkás bolondja, akinek életformája, hétköznapi viselkedésmódja a szakadatlan bohóckodás. A *laetitia spirituális*, a lelki öröm megszólaltatója éppen szilárd és meggyőződéses keresztény magyarsága által; a lelki kiégettség, cinizmus és testi boldogtalanság magyartalan és hitet tagadó világában, kaján Poloniusok harsány erőszakoskodása és tolakodása közepette.

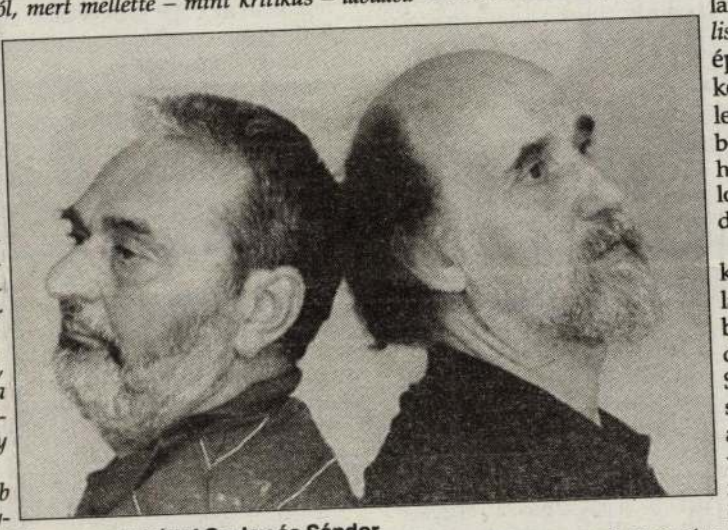

Egymásnak háttal Szalay és Sándor FOTÓ: NAGY BÉLA

Esztétikája is szembeszegül a közízléstelenséggel. Amikor világjelenség, hogy leszoktassanak bennünket az önálló gondolkodásról, a szellemi erőfeszítésről, Sándor György gondolkodásra serkent. A hatalomhű humor agymosása ellenében, belenyugvás, apátia helyett ellentmondásra serkent. És ezt azzal éri el, hogy képtelenül és mégis logikusan asszociál, szót csavar, konzervatívan anekdotikus és még konzervatívabban abszurd, konkrét és elvont, személyeskedő és emelkedetten személytelen szójátékai célzatosak és öncélúak, mert játékos kedvét semmi nem szegi. A játék értelme maga a játék – az ő játékossága jutalma a szellem fölfrissítése. Közönségét bevonja az alkotó munkába, engedi, hogy kitalálja a mögöttes tartalmat, hagyja, hogy továbbfejlessze a szójátékot, kedve szerint értelmezze az értelmezhetőt.

Hiteles humorista, mert van hitele keresztény magyarságának. De hitelesen mond ellent az antiszemitizmusnak, a türelmetlenségnek is. Hitelesebben, mint a másság álprófétái. Mert derűsen, békében, háborítatlanul és fenntartások nélkül éli meg zsidóságát, magyarságát és keresztény meggyőződését. Nincs kizárva, hogy e kettős hármasságának harmóniájából fakad humora egyedülvalósága is.

Szalay Károl

A NAP HÍREI

● *Félszáz résztvevővel kedden Békésen megnyílt a huszadik alkalommal szervezett diák vonószenekari tábor. A szombaton kezdődő XX. Békés-Tarhosi Zenei Napok rendezvénysorozatához kapcsolódó egyhetes találkozón magyar, osztrák, svájci és szerbiai zenésznövendékek vesznek részt. Az ifjú muzsikusok neves hazai s külföldi művésztanárok irányításával magyar zeneszerzők – Bartók Béla, Kókai Rezső, Hajdú Mihály és Sugár Rezső – egy-egy művét tanulják meg. A vonószenekari darabokat a tarhosi Zenepavilonban június 25-én este táborzáró hangversenyen hallhatják az érdeklődők.*

● Hazai ősbemutatóval, Foster: I. Erzsébet című történelmi parabolájával nyit június 27-én a zalaegerszegi Erdei Színház. A város népszerű kirándulóhelye, az Alsóerdő fái alatt augusztus elejéig estenként négyszázan élvezhetik a szabadtéri teátrum produkcióit. A helyi nyári társulat mellett közönség elé lépnek a marosvásárhelyi színművészeti akadémia végzős hallgatói és a Kőszegi Várszínház művészei. Érdekes élményt ígér az Alpok–Adria Nyári Fesztivál gálaműsora és a Sziámi együttes új lemezének bemutató koncertje.

● **Oktató-nevelő, valamint tudományos munkájáért kiváló minősítést kapott a Nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola az Országos Akkreditációs Bizottságtól. A bizottság szerint a főiskola országos összehasonlításban is a legkiválóbb intézmények közé tartozik, összes szakjának döntő része, összesen 26 kapott – fele-fele arányban – kiváló, illetve erős minősítést.**

● *A Nógrád megyei Bujákon a pásztói Csohány Baráti Kör kezdeményezésére 1992 óta nyaranta megnyíló – mára nemzetközivé szélesedett – művésztelep alkotásaiból nyitottak kiállítást kedden a salgótarjáni Nógrádi Történeti Múzeumban. Bujákot Glatz Oszkár kalauzolta be a képzőművészetek világába: a festőt a harmincas években ejtette rabul a varázslatos vidék s a benne élő emberek ragaszkodása hagyományaikhoz. A Buják festőjének is nevezett Glatz Oszkár több mint húsz éven át vitte fel vásznaira a lankás tájat, a világhírű népviseletet, ennélfogva a falu lakói mind a mai napig közülük valónak tekintik őt.*

SÉTA A VÁR-MÚZEUMBAN

A sok történelmi vihart látott, többször rombadőlt középkori Budavára ma úgy áll előttünk, olyanformán illeszkedik be a dunai tájba, ahogy a régi, hiteles metszetek ábrázolják erődrendszerét. Hatalmas támfalai, rondellája, bástyái, felvonóhidas várkapuja, a kapuszoros fogazott párkánykoszorúi festői látványt nyujtanak a pesti partról is hazánk történelmének legdicsőbb korszakait idézik fel. E népünk szívéhez nőtt történelmi emlék helyreállítása nagyszabású, úttörő régészeti munka tudományos eredménye. 1948-tól 1952-ig, négy év alatt régészeink a Vár 24 holdnyi területét kutatták át, lehatoltak háromemeletnyi mélységekbe. A pincék, kazamaták évszázados földrétegei szinte ontották magukból a királyi palota egykori feljegyzésekben sokszor említett értékeinek gazdag emlékanyagát. A közvélemény nagy figyelemmel kísérte a hatalmas ásatásokat. Az érdeklődéssel várt emlékanyag most került a nyilvánosság elé a Vármúzeum Szentháromság-téri, stílusosan helyreállított barokk épületének nyolc termében.

Amint a kutatás sem csupán a kimagasló művészi értékek feltárására törekedett, hanem a korszerű tudományos elvek szerint féltő gonddal gyűjtötte össze az egyszerű gazdasági építmények, műhelyek maradványait is, a múzeum rendezése szintén arra irányult, hogy összefüggő, szemléltető képet adjon a látogatónak a középkori Budavár egész lakosságának helyzetéről. A Vármúzeum rendezése mélyen és sokrétűen s mégis lüktető elevenséggel tárja fel a nagy történelmi korszakok jellemvonásait. Nem csoda, hogy a dolgozók vasárnaponként sokezres tömegben keresik fel a nemrég megnyílt múzeumot.

A palota története

Az első terem mindjárt arra a kérdésre válaszol, hogy minek köszönhették fejlődésüket Buda ősi települései. Térképek, oklevelek hívják fel a figyelmet a kitűnő, védett révhelyekre, melyek a kereskedelmi és hadiutak kulcspontjai voltak s egyúttal a fejlődés lendítői. A Vár területe — mint különböző korok térképeiről leolvasható — mindmáig szinte változatlanul őrzi eredeti helyrajzát. A Vár a legősibb településektől kezdve két részből áll: egy erődítményszerű várból s a hegy hosszán elnyúló városrészből, amely a polgárság lakóhelye, *IV. Béláig* vezetnek vissza az erődítmény első nyomai, mikor is egy újabb tatártámadás veszélyének elhárítására kőfalas erődítményt emelnek. Akkoriban Buda még nem királyi székhely, csupán várjobbágyokkal, harcosokkal benépesített katonai védővár. *Nagy Lajos* alatt csúcsíves királyi-lak épül az erődvár helyén s az Anjou-kori kályhacsempék díszes sorozata, s a külföldi luxusiparcikkek töredékei adnak fogalmat a XIII. századi Buda művészi igényességéről. A Vár újabb védelmi rendszerének alapját *Zsigmond* rakta le a XV. század első felében. Ekkor lesz Buda európai hírű, igazi főváros, megépül a »friss palota«, melynek világszerte megcsodált arányairól, berendezésének szépségéről a királyi udvarban megfordult látogatók sok rajongó feljegyzése maradt fenn. Mozgalmas, eleven élet folyt akkor a Vár területén. Kongresszusok, egész Európa életére kiható tanácskozások zajlottak le, élénk volt a kereskedelem és külföldről jött kézművesek százai munkálkodtak a magyar kőfaragókkal, ötvösökkel együtt a királyi udvar díszítésén. A XV. századi udvari kultúra magas fejlettségét érzékelteti ezen a kiállításon egy finoman megmunkált, kürtalakú serleg és itt látjuk a budai kőfaragók izlésének, technikai tudásának megragadó emlékét: *Stibor* János főkamarás vörösmárvány sírlapját, melyet a művészettörténet a »legszebb lovagi sírkőnek« ismer.

Megmutatja a kiállítás azt is, hogy e világhíres, pazar művészet virágzásával egyidőben micsoda nyomorban él, micsoda kezdetleges eszközökkel dolgozik a nép. Az egyik vitrinben primitív faeke, kapák, venyigevágók. A grafikonok pedig Buda városi szervezetének hierarchikus berendezését és az adózási rendszert szemléltetik. Egy másik rendkívül érdekes, korabeli ábrázolások felhasználásával készült művészi grafikon fogalmat ad a királyi szolganép lakóhelyeiről. A Vár alatt, meszszire elnyúló lankákon különkülön telepeken éltek a kovácsok, nyergesek, tímárok, fegyverhordozók, solymárok, kőfaragók, zenészek, udvari bolondok, kutyapecérek, stb. A korabeli szegényes és gazdagabb jobbágy sírleletek emlékanyaga már a jobbágyság rétegeződéséről beszél.

A reneszánsz hajnala

Mátyás uralkodása alatt ragyog fel legnagyobb pompájában a nagystílű udvari élet. Ekkor épülnek át a Vár védőtornyai 40—48 méter átmérőjű, hatalmas, kerek rondellákká, megkezdődik a palota bővítése és reneszánsz ízlésben való nagyarányú díszítése. Olasz szobrászok, kőfaragók, építők, illuminátorok avatják be a magyar mestereket az új stílus módszereibe. Ennek a kornak sok pompás emlékét gyűjtötte össze a múzeum. Egy delfinekkel díszített párkányrészlet, a Duna allegóriájának szoborcsoportja, egy Mátyás címerével ékesített monumentális kőtöredék, a nagyméretű, szárnyas hárpia-figura, lábas korlát a palota díszudvarának loggiájáról a fűzérekkel és puttókkal faragott mennyezetrészlet igazolja Bonfini sokáig fenntartással kezelt leírásait a Mátyás-kori művészet csodálatos virágzásáról. Rengeteg emlékanyag került elő ebből a korból, a budai luxus-műhelyek maradványai, ötvösszerszámok, öntőtégelyek s kiástak néhány antik szobortöredéket, mely megerősíti azt az írott adatot, hogy a magyar múzeumok őse Mátyás idejére vezethető vissza: ekkor keletkezett az első magyar műgyűjtemény. Zsigmond és Mátyás korának gazdagsága, művészetszeretete sűrűsödik abban a *Mátyás kálváriájá*-nak nevezett színarany, talpas, zománcos feszületben, melyet az egyetemes művészettörténet a legkimagaslóbb ötvös remekművek között tart számon. A világhírű műkincs több mint négy évszázadon át volt a primási kincstár őrizetében. Most újra visszakerült eredeti környezetébe és egyik legnevezetesebb látnivalója a Vármúzeum kiállításának.

Mátyás-portré egy kályhacsempén

Mátyás és Beatrix címerével díszített, kétségkívül Budán gyártott padlómajolikák a budai kézművesség magas színvonalának bizonyítékai. A sok változatos formájú, tökéletes mázú kályhacsempe között egyik vitrinben feltűnik Mátyás király hű, portrészerű ábrázolása. Fején koronával, vállig érő hajjal, kezében íjtartó hálóval, erőteljes realisztikus formákkal jelenik meg ezen a kályhacsempén a nagy reneszánsz uralkodó. A keretszegély a magyar népi élekből fakadó és az előző évtizedekben használt egyszerű levélzetű indadíszt alkalmazza. *Gerevich* László, a Vármúzeum igazgatója méltán állítja rangsorban ezt a Mátyás-portrét a Bautzenben fennmaradt Mátyás-fej és a közismert *Dalmata*-féle Mátyás-képmások elé.

Ha összehasonlítjuk a finom kisplasztikai érzékkel mintázott csempetöredékeket a néhány kiállított, csodálatos Corvinával, azt látjuk, hogy a művészi kivitelben semmivel sem maradnak a remekbe készült kézírásos kódexek mögött. Mátyás uralkodása idején megalakul az első magyar könyvnyomda is. *Hess* András budai nyomdájának emlékei, *Káym* Orbán budai könyvkereskedő kiadványai a műveltség rohamos növekedéséről szólnak.

A vitrinekben apró tárgyak, töredékek, evőeszközök, ollók, kulcsok, csontfaragványok és a budai műhelyek megindító kis munkaeszközei betekintést engednek egy fényes kultúrkorszak részleteibe. Egy okmány arról értesít, hogy Mátyás szívén viselte a budai polgárság lakóhelyének szépségét, csinosságát: tíz úriutcai lakostól a király elkoboztatta házát, mert elmulasztották a helyreállítást.

Budavár a török alatt

A kiállítás további termeiben is sok az érdekesség, sok a tanulságos látnivaló. Végigkísérhető, hogy a Mátyás uralkodása alatti gyors fejlődést miként akasztotta meg a központi államszervezet összeomlása.

Buda és Pest fokozatosan elmerült a török előretörés áradatában. A XV. századi erős polgári szervezet felbomlik, a város fejlődése megszakad. A török uralom rákényszeríti szokásait, ízlését a budai életre. Damaszkuszi, kisázsiai szőttesek, kínai és török edények kerülnek Budára és a lakosság, ha élni akar, kénytelen olyan új mesterségeket tanulni, ami megfelel a megszállók igényeinek. A török épít ugyan templomokat és minaréteket a Várban, máig is fennálló fürdőket a budai melegforrások fölé, a várfalat is megerősítik, de a palota tovább pusztul, az 1686-os visszafoglaláskor pedig teljesen rommá válik. A XVIII. század elején lebontják, épületrészeit betemetik, hogy helyet teremtsenek Mária Terézia azóta szintén lebontott palotájának.

A Vár ásatási munkálatai 3000 láda anyagot hoztak felszínre. Ennek a páratlan történelmi és művészettörténeti leletnek csupán egy hányada szerepel most a kiállításon. Több évig tartó restauráló munkát igényel, hogy újabb emlékek kiállításával még gazdagabban és részletesebben bonthassa ki a tudomány Budavár életét, népünk dicső történelmi multját.

Dutka Mária

MEGKEZDŐDÖTT A FIATAL ÍRÓK MÁSODIK KONFERENCIÁJA

Szombat délután a Művészeti Szövetségek Házában megkezdte tanácskozását a fiatal írók második konferenciája. A tanácskozás főfeladata, hogy megvitassa fiatal íróink eddigi munkásságát és segítse őket népünk életének művészi ábrázolásában. A konferencia megnyitásán részt vett: *Jánosi* Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese, *Non* György és *Erdei* Sándor népművelési miniszterhelyettesek, *Várhegyi* György, *Gosztonyi* János, *Petrák* Lajos, a DISZ Központi Vezetőségének titkárai, *Aczél* Tamás, Sztálin- és Kossuth-díjas író, *Illyés* Gyula, *Veres* Péter, *Háy* Gyula, *Szabó* Pál, *Urbán* Ernő, *Gergely* Sándor, *Zelk* Zoltán, *Hámos* György, *Juhász* Ferenc Kossuth-díjas írók és költők, *Benke* Valéria, az Országos Béketanács titkára és a magyar irodalom és tudományos élet számos más vezető személyisége.

Darvas József közoktatásügyi miniszter, az Írószövetség elnökének megnyitó beszéde után *Fekete* Sándor, az Új Hang szerkesztőségének vezetője tartott beszámolót a fiatal írók munkájának legfontosabb kérdéseiről.

Fekete Sándor beszámolója felett széleskörű vita indult meg. (MTI)

Üdvözöljük a „Tudományegyetem"-et,

az Eötvös Loránd Tudományegyetem lapjának első számát. Sokezer pesti egyetemista ifjú, fiú és leány hangját sugározza szét majd ez az újság és sokezer szocialista értelmiségivé alakuló fiatal munkáját fogja cikkeivel, bírálatával a helyes irányba terelni.

A pesti egyetemeken nem ez az első sajtótermék. Juhász Gyula is a századelőn folyóirattal próbálkozott, s tiszavirág-életű lapok jelentek meg később is. Érdektelenségbe, pénzhiányba fulladtak be valamennyien. *Ez azonban más újság!* Ezt az újságot a párt és az állam erkölcsileg és anyagilag támogatja, mellé áll szeretetével és tekintélyével. Minden feltétel adva van, hogy a »Tudományegyetem«-ből csakúgy, mint a többi egyetemista újságból — a DISZ első országos értekezlete határozatának megfelelően — felsőfokon tanuló ifjaink narancsos sajtója váljék.

A »Tudományegyetem« első számában sok hasznos, segítő cikk van. A feladatok jobb elvégzésében segíti a hallgatókat *Molnár* László docens cikke, a marxizmus-leninizmus beszámolóinak néhány tapasztalatáról, s erősíti a haza és a nép iránti megbecsülést fiataljainkban, a kapitalista országokban tanuló diákok helyzetéről adott kép. Érdekes és mozgósító erejű a lap gazdag *híranyaga*. A sok hír mellett mégis hiányzanak azok a jó munkamódszerekről és hasznos tapasztalatokról szóló cikkek, amelyek azt mondanák el, milyen módszerekkel készülnek egyetemistáink a vizsgákra, hogyan váltak egyesek egyetemünk elsőivé. Tudatosabban kell törekedni a lap magasabb színvonalára is. Érthetetlen ezért a 4. oldal egymást követő két címe: »Javul a fegyelem a bölcsészkaron«, »Gyenge DISZ-munka a bölcsészkaron.« Joggal kérdik egyetemistáink, de mások is, hogyan lehet erős a fegyelem, ha rossz a DISZ-munka? Mi az igazság e kettő közül?

Sok feladata, még több tennivalója van a »Tudományegyetem«-nek. De bizonyos, hogy meg is oldja, s az Eötvös Loránd nevét viselő egyetem lapja állandó segítője lesz szakembereknek készülő ifjainknak mindennapi feladataik elérésében: a tanulmányi munka fokozásában.

A „KORMOS NÉNI"

Két kislányom: a Júlia és a Klárika, éppen a babáját operálta nagy szakértelemmel — egyik a fejét, másik a jobblábát vette kezelésbe —, amikor csöngettek és belépett a kéményseprő. Seprűjét illedelmesen kinthagyta a lépcsőházban és elkérte a padláskulcsokat. Lányaim megszeppenve néztek a váratlan vendéget és nagy igyekezettel neki láttak, hogy babájuk »megrongált egészségét« sürgősen talpraállítsák, de annyira megzavarodtak, hogy összecserélték a testrészeket: a baba tábát akarták a feje helyére gyömöszölni és fordítva.

A kéményseprő elnevette magát, fehér fogsora megvillant és váratlanul kellemes női hangon megszólalt:

— Ne féljetek gyerekek, nem eszlek meg!

A leánykák meglepődve néztek fel kormos arcára, s egy-két lépést közeledtek feléje.

— Hát a bácsi az néni? — kérdezték egyszerre.

— Igen, és nekem is van egy kislányom.

— Az is ilyen fekete? — kérdezte most Klárika, a kisebbik nekibátorodva.

— Nem fekete, olyan szép, fehér az arca, mint a tied!

— És azt, nem viszi el a kéményseprő?

— Nem, mert jógyerek!

— És ha rossz lenne? — aggodalmaskodott Klárika.

— Hát akkor... — mondotta komor hangsúllyal a kéményseprő néni, de nem fejezte be mondatát.

— Szeretitek a cukrot? — kérdezte hirtelen és megigazította szőke fürtjeit.

A két kislány feje némán bólintott.

— Akartok most egyet?

— Nem, mert kormos! — biggyesztette le ajkát Júlia, a nagyobbik.

— Hát jó, visszajövök majd később, s akkor hozok nektek valamit!

A két lányom egész délután türelmetlenül várta vissza a »kormos nénit« s minden csöngetésre az ajtóhoz szaladtak, de hiába. Este hét óra tájban ismét megszólalt a csengő, s a gyerekek örömmel rohantak ajtót nyitni, de újból csalódva megtorpantak. A várt »kormos néni« helyett, egy ismeretlen, szőke fiatalasszony lépett be, elegáns szürke kabátban.

— Szervusztok gyerekek, nem ismertek meg? — simogatta meg fejecskéjüket. — Én vagyok a kéményseprő néni!

A gyerekek csodálkozó szemmel, bizalmatlanul néztek az ismeretlen vendégre.

— És... akkor, hol hagyta a néni a fekete bőrét? — kérdezte Júlia, a nagyobbik erélyesen.

— A fürdőszobában!

A két gyerek összenézett.

— És a fekete ruháját?

— A munkahelyemen és most visszajöttem, elhoztam nektek, amit ígértem — és két zacskó cukorkát vett elő.

Néhány perc multva már teljes volt a barátság. A kisebbik lányom ott trónolt a »kéményseprő« ölében. Júlia, a nagyobbik egy darabig komolyan nézte a vendéget, majd odament hozzá és átölelte a nyakát.

— Jöjjön el a néni holnap is — suttogta fülébe — de fekete bőrrel és kormos ruhában, mert mi úgy is szeretjük! **(t. i.)**

Csodálom a mai fiatalokat — mondja Glatz Oszkár
a III. Magyar Képzőművészeti Kiállításról

A műcsarnokbeli nagy seregszemle, a III. Magyar Képzőművészeti Kiállítás gazdag anyaga örvendetes jele annak, hogy képzőművészeink szívesen foglalkoznak időszerű témákkal. Valóban tükrözik az életet, a jelent, ami a művészet egyik legfontosabb feladata. Az aktuális politikai témák felé nemcsak fiatal képzőművészeink fordultak figyelemmel, hanem az idősebb mesterek is részt kívánnak venni a mai élet ábrázolásában. Nemrég ünnepeltük 80. születésnapját a Kossuth-díjas *Glatz* Oszkárnak, aki mint művész és pedagógus sok évtizede a képzőművész-társadalom egyik legmegbecsültebb alakja. Idős kora ellenére öt festménnyel szerepel a III. Magyar Képzőművészeti Kiállításon, közöttük négy új alkotása a mesternek. Mind az öt Glatz-kép nagy sikert aratott s mind elkeltek már a kiállítás nyitását követő napokban. Mind témájának kedvességével, mind a kidolgozás mesterségbeli alapozottságával kiemelkedik e művek közül a »Kitüntetett utcatisztogató« és a »Koreai és magyar pajtások a földgömb előtt« című kitűnő alkotás. Különösen ez utóbbi talált őszinte visszhangra a kiállítás látogatóinak szívében. Glatz Oszkárnak is kedves alkotása ez a kép és szívesen beszél róla.

— A városmajori parkban sokszor találkoztam koreai gyermekekkel. Megkapott közvetlen, kedves modoruk és nevelőjüktől annyi jót hallottam róluk, hogy elhatároztam: megfestem őket. Munka közben még jobban megszerettem ezeket a messziről idevszakadt bájos gyermekeket, közelebbről megismertem sorsukat. Sokat beszéltek hazájukról és azt hiszem, nem kell magyarázat ahhoz, hogy e beszélgetések nyomán még jobban meggyűlöltem az imperialistákat.

Idős kora és gyenge egészségi állapota ellenére Glatz Oszkár többször megnézte a III. Magyar Képzőművészeti Kiállítást.

— Csodálom a mai fiatalokat — mondja a többi között benyomásairól szólva —, határozottak, bátrak és merészek. Mi nem is képzeltük volna fiatal korunkban, hogy így is lehet dolgozni. Itt van például *Domanovszky* Endre. Tanítványom volt. Nagyon büszke vagyok rá. Lenyűgözően érdekesek, merészek a moszkvai magyar mezőgazdasági pavilon számára festett pannói.

Terveiről is beszél Glatz Oszkár.

— Korom, betegségem már az ágyhoz köt, de ez nem jelenti azt, hogy abbahagyom a munkát. Budapesti úttörőknek a bujáki úttörőknél tett látogatását vettem tervbe megfesteni. Még nem alakult ki bennem teljesen a téma, de egy már bizonyos. A kép optimista lesz, hiszen a mai gyermekekről szól és ezekről csak derűs képet lehet festeni, mert biztos a jövőjük.

(c. e.)

Új magyar zongoraverseny

Az Állami Hangversenyzenekar és a Rádiózenekar vegyes bérletének 1. estjén új magyar zenemű került a közönség elé: *Gaál* Jenő Zongoraversenye. *Petri* Endre mutatta be a *Kodály* András vezényelte Rádiózenekarral. A versenymű 1950-ből való, tehát csakugyan új alkotás; elvárhatjuk tőle, hogy zeneművészetünk fejlődésének határozott jelét adja, legalább is olyan mértékben, amilyen mértékű 1950-ben zenénk fejlődése volt.

Tükrözi-e ezt a fejlődést Gaál Jenő szerzeménye? Részben igen, részben nem. Mindenesetre szakít azzal a régebbi, de 1950-ben szerencsére már elavult felfogással, hogy egy új zeneműnek lehetőleg minél bonyolultabbnak, raffináltabbnak kell lennie, s hogy főszempont az érdekesség. Ez a zongoraverseny érthető, világos nyelven szól a közönséghez, egyáltalán nem törekszik mesterségbeli tudás fölösleges fitogtatására, kellemes és közvetlen a hangja. Komoly erényének tartjuk, hogy egy *szép magyar népdalt* választott a szerző a variációs formában megírt mű alapanyagául.

A variációs forma, akár zongoraversenyről, akár szimfonikus tételről van szó — nehéz forma. Ebben az esetben a szerzőnek — vállalása szerint — tíz variációban kellett ugyanazt a dallamot különbözőképpen feldolgoznia, a variációs forma kívánalmainak megfelelően úgy, hogy minden változat hozzon valami új hangulati, érzelmi tartalmat, de maga a téma, mint »alapanyag«, mindvégig világosan felismerhető legyen és belőle fejlődjék ki minden újabb változat. Gaál Jenőben megvan a variáló készség, igen ügyes és fejlett tudású komponista; egy-egy változata megkapóan ötletes. Csakhogy éppen a mesterségbeli fortély viszi bele meg nem engedhető kalandokba. Addig-addig bűvészkedik a kedvére fűzött variációs játékkal, amíg sikerül teljesen eltüntetnie a témát, az eredeti parasztdalt. Bizony, nagyon jól teszi, hogy a záró variáció előtt még egyszer felcsendíti a témát, eredeti mivoltában, mert a hallgató akkor már nem is emlékezik rá... Az ilyenfajta bűvészkedés a *formákkal való játéknak* tűnik, nem a tartalomból nő ki. Gondoljunk csak a »Páva« variációkra! Ott igazán elkápráztató a feldolgozás változatossága — de minden egyes variációban *benne érezzük a témát* sajátos jegyeivel együtt! Nem szólva arról, hogy Kodály a variációiban mennyire *kibontakoztatja, kinöveszti az eredeti népdalban lévő tartalmat*, menynyi újat tud megmutatni népünk legsajátabb jellemvonásaiból.

Gaál Jenőnek, ha már egyik népdalunkat használta fel, ugyanezt kellett volna megtennie, a maga legjobb képességeihez mérten. Mert kétségtelenül tehetséges zeneszerző, több is telnék tőle, mint amit ezúttal megmutatott magából. Különösen pedig azért kellett volna elmélyültebben, koncentráltabban dolgoznia, mert — a mű ismertetése szerint — »a szerző azt az égő optimizmust és szeretetet fejezi ki benne, ami eltölti épülő hazánk heroikus erőfeszítései és boldogabb jövője iránt«... Szép programm, s ez lehetett *volna* a mű *eszmei mondanivalója*.

Igy azonban? Körülbelül ennyi a mondanivaló: »adva van egy zeneszerző, aki jól érti a mesterségét«. Vagy: »gyönyörűek a mi népdalaink, megérdemelnék, hogy korszerű, elmélyült művészettel nyúljanak hozzájuk a variáló kedvű szerzők«...

(Sz. I.)

BUDÁN, ESTE 10 ÓRA UTÁN...
legkellemesebben a
RÓZSAFÁBAN
szórakozhat. Átépítve február 7-én nyílik. Népizenét Surányi Rudi és zenekara ad. Solti Károly énekel. Tánczene: Háber Frédi — Miklósi-kettős.
Nyitva délelőtt 10-től reggel 5-ig. Ételkülönlegességek. * Minőségi italok.
Cím: II., Kacsa-utca 26. Telefon.

ÁKOS STEFI
február 1-től
a GELLÉRT-ben
énekel

Színházak és mozik műsora

Operaház: V: Traviata (11), Fából faragott királyfi, Romeo és Julia, Gianni Schicchi; F. 5. (7), H: Filharmonikusok IV. bérl. hangv. (8), K: Alarcosból; A. 6. (7), Sze: Páris lángjai (7), Cs: Háry János; M. 5. (7), P: Anyegin; S. 5. (7), Szo: Lammermoori Lucia; E. 6. (7), V: A hattyúk tava (11), Rigoletto; R. 5. (7).

Nemzeti Színház: V, Szo: Csongor és Tünde (7), H, Sze, P, V: Ukrajna mezőin (7), K: Ármány és szerelem (7), Cs: A Noszty-fiú esete Tóth Marival (7). Bérletek: H: Megyeri—Déryné, P: Somlay—Csortos.

Katona József Színház: V, K, Szo: Sok hűhó semmiért (7), H, Sze, Cs, P, V: Fáklyaláng (7). Bérletek: H: Bajza, Sze: Sugár, Cs: Pethes, P: Bajor.

Magyar Néphadsereg Színháza: V d. e.: Néphadsereg Ének- és Táncegyüttese (11), V d. u. és P: A harag napja (V d. u.: fél 3, P: 7), V, H, K, Sze, Szo, jövő V: Cyrano de Bergerac (7), Cs: Foster ezredes bűnösnek vallja magát (7), jövő V d. u.: Közös út (fél 3). Bérlet: Sze: Törzs.

Madách Színház: V d. e., Sze, Cs, P, Szo, V: A hős falu (Fuente Ovejuna). (V d. e.: fél 11, Sze, Cs, P, Szo, V: 7), V, H, K, jövő V d. e.: Halott völgy (V, H, K: 7, jövő V d. e.: fél 11). Bérletek: H: Ilosvay, K: Blaháné.

Ifjúsági Színház: V, H: Egri csillagok (V: 3, 7, H: 4), K, Sze, Cs, P, Szo, V: A szerencse nem pottyan az égből (K, Sze, Cs, P, Szo: 7, V: 3, 7).

Ifjúsági Színház Kamaraszínháza: Egész héten: Timur és csapata (V és jövő V: 3, 7, H, K, Sze, Cs, Szo: 4, P: 7).

Fővárosi Operettszínház: Egész héten, hétfő kivételével: Luxemburg grófja (7, V: negyed 3 is), V és jövő V d. e.: Hübele Balázs (fél 11).

Fővárosi Vígszínház: Egész héten: Szibériai rapszódia (7, V: 3 is).

Vidám Színpad: Egész héten: Vannak még hibák (7, V: fél 4 is).

Városi Színház: V: Bahcsiszeráji szökőkút (11), Balett-bemutató (fél 4), Cigánybáró (fél 8), H: Nincs előadás, K: Faust; VSz. I/5. (7), Sze: Denevér; VSz. II/5. (7), Cs: Hoffmann meséi (7), P: Tosca; VSz. XIV/5. (7), Szo: Faust (7), V: János vitéz (3), Denevér (fél 8).

Állami Bábszínház: V d. e., P, Szo, V: Meseláda (V d. e.: 11, P, Szo, V: 3, 5), V d. u. és jövő V d. e.: Misi mókus kalandjai (V d. u.: 3, 5, jövő V d. e.: 11) V este: Sztáravató (fél 8), H, K, Sze, Cs: Nincs előadás, P, Szo, V: New York 42. utca (fél 8).

Zeneakadémia: V: Brahms-matinéIfj. hangv. (11), K: Zongora Mesterei bérl. 4. (8), Sze: Állami Hangversenyzenekar (8), Szo: Állami Hangversenyzenekar; Oratórium bérl. I. (8).

Bartók-terem: V: Schubert—Schumann—Brahms bérl. 3. (8), Sze: Mozart élete és művei VI. ism. (fél 8), Cs: Szegedi Ernő és Országh Tivadar szonáta-estje (8), Szo: Tátray-vonósnégyes; II. bérl. (8), V: Mihály Ferenc gordonkaestje (8).

Mozik műsora:

ÁLLAMI ÁRUHÁZ (új zenés magyar filmvigjáték): VÖRÖS CSILLAG (Lenin-krt. 45.) prol. 11, f3, f5, h7, 9, PUSKIN (Kossuth Lajos-u. 18.) prol. f10, f12, h2, 4, n7, f9, SZABADSÁG (Bartók Béla-u. 64.) prol. 11, n2, f4, h6, 8, DUNA (Fürst Sándor-u. 7.) prol. f5, h7, 9, CORVIN (Kisfaludy-köz) prol. h4, 6, f9, MÁJUS 1. (Mártírok-útja 55.) prol. 11, 4, n7, f9, v. 12, 2, ALKOTMÁNY (Újpest), prol. 4. n7, f9, v. 2, MUNKÁS (Kápolna-u. 3/b.) prol. n6, f8, v. 3, TÁTRA (P.-erzsébet) prol. 6, n9, v. h4.

ELSŐ HANGVERSENY (francia zenei film): SZIKRA (Lenin-krt. 120.) 10, 12, n3, f5, h7, 9, URÁNIA (Rákóczi-út 21.) 4, n7, f9, FELSZABADULÁS (Flórián-tér 3.) f4, h6, 8.

EGYETEMEIM (magyarul beszélő szovjet film): TÁNCSICS (Csepel) f6, h8, v. f4, HUNYADI (Kispest) 6, n9, v. 4.

HOLNAP MINDENKI TÁNCRA PERDÜL (színes, zenés csehszlovák filmvígjáték): DÓZSA (Róbert Károly-krt. 59.) f5, h7, 9.

1. 1952. MÁJUS 1., 2. ARTISTAVIZSGA, 3. ÁLLATKERTI SÉTA: TOLDI plasztikus mozi (Bajcsy-Zsilinszky-út 36.) 28. hétre prol. f6, 7, v. f4.

HOLT ÖSVÉNY TITKA (szovjet film): GORKIJ (orosz nyelvű mozi) (Akácfa-u. 4.) h6, 8, v. f4.

IGY GYŐZTÜNK AZ OLIMPIÁN (riportfilm olimpiai győzelmeinkről): PENTELE (Lenin-krt. 39.) 10, f1, 3, f6, 8, ÁRPÁD (Kerepesi-út 146.) n6, f8, v. n4, csüt. szünnap.

1. Magyar híradó, 2. Szovjet híradó, 3. TENGELICI MILLIOMOSOK, 4. Munkácsy, 5. Mese a fákról és a szélről, 6. Mese az elrontott bábúról: FÁKLYA (Lenin-krt. 88.) f5, f7, f9, v. f11, f1, f3

1. Magyar híradó, 2. Szovjet híradó, 3. KINCSKERESŐK, 4. Munkácsy: FÉNY (Újpest) prol 6 5, v. 4.

1. Magyar híradó, 2. Szovjet híradó, 3. MUNKÁCSY, 4. Hősök parkja, 5. Buksi: HIRADÓ (Lenin-krt. 13.) Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

Vihar (új magyar színes film): BASTYA (Lenin-krt. 8.) 11, f2, 4, f7, 9, VÖRÖSMARTY (Üllői-út 4.) 4, n7, f9, MARX (Landler Jenő-u. 39.) f4, h6, n9, ZUGLÓI (Angol-u. 26.) f4, h6, 8, KOSSUTH (R.-mihály) f6, h8, v. n4 csüt. szünnap.

Szárnyaló dallamok (színes szovjet zenei film): BETHLEN (Bethlen Gábor-tér 3.) prol. n5, f7, h9, v. 2, ÓBUDA (Selmeci-u. 14.) 4, n7, f9, TINÓDI (Nagymező-u. 8.) prol. f4, h6, 8, KÁRPÁT (Cs.-hegy) f6, h8, v. n4.

Két út (szovjet film): UGOCSA (Ugocsa-u. 10.) f4, h6, 8, JÓZSEF ATTILA (Kálvária-tér 7.) f4, h6, 8, VERSENY (Szt. László-tér 14.) f6, h8, v. n4.

Vörös zászló a zöld hegyen (kínai film): TANÁCS (Szt. István-krt. 10.) n5, f7, 9, CSOKONAI (Népszínház-u. 13.) 10, 12, 2, 4, 6, 8.

A nép művésze (csehszlovák film): SPORT (Thököly-út 56.) 4, n7, f9.

Gögös hercegnő (csehszlovák mesefilm): KOSSUTH (Váci-u. 14.) f5, h7, 9, ADY (Somogyi Béla-út 3.) f4, h6, 8.

Bátor emberek (magyarul beszélő szovjet film): OTTHON (Soroksár) f6, h8, v. f4.

Császár pékje (színes, humoros csehszlovák film): BRIGÁD (P.-lörinc) f6, h8, v. n4, ÉLMUNKÁS (Kispest) f6, h8, v. n4.

Rádióműsor

VASÁRNAP, FEBRUÁR 1.

KOSSUTH-RÁDIÓ: 9.30: Könnyű út a komoly zenéhez. — 10.10: Csinn-Bumm! Gyermekcirkusz. — 10.50: Magyar fúvószene. — 11.00: Békeműsor. — 11.30: A rádió szimfonikus zenekara. — 12.55: Új magyar népdalok. — 14.15: Művészlemezek. — 15.30: Könnyű dallamok. — 16.00: Ismerkedjünk holnapunkkal. — 16.30: Kálmán Imre operettjeiből. — 17.20: Részletek Farkas Ferenc: Zeng az erdő c. daljátékából. — 19.00: Szovjet tánczene. — 20.20: Ünnepi hangverseny a magyar sajtó dolgozói tiszteletére. — 21.20: Sport. — 21.45: Hangverseny Verdi műveiből. — 23.30: Vidám muzsika.

PETŐFI-RÁDIÓ: 9.00: Erkel operáiból. — 9.45: Evangélikus vallásos félóra. — 10.15: Református istentisztelet. — 11.00: Miska bácsi: lemezsládája. — 11.35: Bányászműsor. — 12.05: A világ ifjúsága a békéért. — 12.50: Lapok Fehér Klára. „Ez az ország a mi országunk" c. regényéből. — 13.00: A Berlini Komische Oper művészeinek hangversenye. — 13.50: Bartók—Szervánszky: Gyermekeknek — szvit. — 14.00: Részletek Lehár operettjeiből. — 15.00: Tudományos fejtörő. — 15.20: Csárdások, polkák. — 16.00: Gyermekszínház. — 16.40: Szív küldi. — 17.00: Szikát fejtek, vájom a szóneret. Molnár Dénes irodalmi összeállítása. — 17.30: Magyar zenekari muzsika. — 18.00: Táncok. — 18.45: Csárdások. — 19.00: Magyar művészek hangversenye Csajkovszkij műveiből.

HÉTFŐ, FEBRUÁR 2.

KOSSUTH-RÁDIÓ: 11.30: A lámpás. Részlet Gárdonyi Géza könyvéből. — 12.30: Népi zene. — 13.00: Részletek Dargomizsszkij: A sellő és Rubinstein: A démon c. operáiból. — 13.30: Az új élet himnusza. — 14.15: Heti zenés kalendárium. — 15.30: Tóth Lajos kórusa énekel. — 15.50: A rádió kísegyüttese. — 16.20: Ifjúsági fejtörő. — 16.45: Műsor az úttörők zenei szakköreinek. — 17.30: Az objektív akadályok. Szatirikus irodalmi műsor. — 18.00: Jó munkáért szép muzsikát! — 20.10: Győzelmek városa. Zenés irodalmi műsor Sztálingrádról. — 20.40: Hangverseny a sztálingrádi győzelem 10. évfordulójára. — 21.25: Tánczene. — 22.25: Mozart-est. — 23.45: Szovjet táncok.

PETŐFI-RÁDIÓ: 10.10: Szovjet filmdalok. — 10.30: Óvodások műsora. — 10.50: Délelőtti hangverseny. — 15.00: Magyar zenekari muzsika. — 16.00: A barátság hőskölteménye. — 16.30: Az Állami Népi Együttes zenekara — 17.10: Víztároló építése Tigne-ben, Franciaországban és a Szovjetunióban. — 17.30: Hacsaturján: Szvit (vezényel Knusevickij). — 17.40: Népművelési híradó. — 18.00: Kadosa: Három könnyű szonatina. — 18.10: A támadó sorsa. Vásárhelyi Miklós előadása a sztálingrádi győzelem 10. évfordulójára. — 19.00: Garai György hegedül. — 19.15: A Rádió énekkarának hangversenye Kodály műveiből — 19.30: Tánczene.

□ *A szlovák ifjúsági kiadó ebben az esztendőben sok szlovák klasszikust, szovjet és haladószellemű nyugati szerzők műveit, valamint a népi demokratikus országok ifjúsági irodalmának legjobb alkotásait adja ki. A többi között megjelenik Petőfi Sándor »János vitéz« című elbeszélő költeményének szlováknyelvű kiadása is.*

Előadás a homlokzati építészeti elemek előregyártásáról

A *»Homlokzati építészeti elemek előregyártásának néhány kérdése«* címen tartott előadást január 30-án *Lévai* Andor, a Magyar Építőművészek Szövetségének Házában. Az előadó vetítettképeken mutatta be a különböző homlokzati típusokat. Rámutatott arra, hogy az építőipar számos ágazatában nagyjelentőségű eredményeket értek el, de a homlokzati építkezésnél komoly előrehaladás nem történt. Ezután a Szovjetunióban használatos homlokzati építkezési módszereket ismertette. Ennek során felvetődött a kérdés: lehet-e homlokzati építkezést előregyártott elemekkel továbbfejleszteni? A válasz: lehet. A szovjet építőipar a kőhomlokzatól kezdve a kerámiáig előregyártott elemekkel oldja meg a homlokzatokat.

Az értékes előadás után a jelenlevők hozzászólásukban kiemelték a hallottak fontosságát és valamennyien kijelentették, saját munkaterületükön minden erővel azon lesznek, hogy a szovjet tapasztalatokat alkalmazzák.

Magyar Nemzet
Főszerkesztő: Boldizsár Iván
Felelős szerkesztő: Parragi György
A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója.
Szerkesztőség: VII., Lenin-krt 9—11. Tel.: 221—285, Kiadóhivatal: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat Hirdetési Osztálya: VII., Lenin-krt 9—11 Tel.: 211—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat csekkszámlaszáma: 91.843 001-47. — Terjeszti a Posta Központi Hírlap Iroda V Bpest, V., József nádor-tér 1. Tel.: 180—850. — Budapesti egyéni előfizetők ügyeit a kerületi kézbesítő postahivatalok intézik, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatal. — Előfizetési díj: 1 hóra 12.— Ft, negyedévre 36.— Ft
Régebbi lapok V., Zrínyi-utca 1. sz. alatt kaphatók.
Athenaeum Nyomda Fv.: Soproni Béla.

RÁDIÓ

Rádiójavítás gyorsan szakszerűen **Fényes Szöv. VÁCI**-utca 23. Tel.: 387—107.

Rádiójavítás gyorsan, szakszerűen. Csala, Bajcsy Zsil.-út tizenhét.

RÁDIÓT, hangerősítőt ÜZEMEKNEK IS szakszerűen javít: FÉNYCSŐ SZÖV. Majakovszkij-u. 65. Tel.: 225—352.

Rádióját lakásában szakszerűen megjavítom. Este is. — 310—417. Hajnal.

RÁDIÓ-erősítő gramofon javítás Jászai Mari-tér 4/a Tel.: 310—018. CSILLAR SZÖV.

Világvevő rádió eladó. VIII. Szigony-u. 19. fszt. 4.

Eredeti szovjet gyártmányú, kiváló minőségű gramofon, új szovjet hanglemezek, hanglemeztűk és zeneművek nagy választékban kaphatók a Horizont üzletekben: Budapest, Lenin-krt. 64., Váci-utca 10., Kossuth Lajos-utca 20.

Linguaphon, német, komplett, eladó. XIV. Bosnyák-u. 1/a. I. 7.

Univerzális, hatlá.npás modern rádió és univerzális Dual asztali lemezjátszó eladó. Kertész-utca 50. III. 19/a.

Univerzális 2 hangszórós, 4+2 zenegép eladó. Szövetség-u. 28/a. III. 22.

Trubadur, Miserere, Stretta (Pertilével), Rigoletto, Gigli, kompiett Tosca, Bajazzók stb., Händel, Bach, Wagner-lemezek eladók. XIII. Váci-út 8. II. 27.

Világvevő rádió eladó. IX. Angyal-u. 19. I. 8. Rodák.

Tízlemezváltós svéd, modern szekrényben, sürgősen. Városi, Baross-utca negyvenöt. 1-ig. köznap hattól.

Gyűjteményből eredeti művészlemezek, komplett operák, áriák (Gigli, Pertile, Tibett) zene és zongora művek eladók. Telefon: 150—928. Mártírok-útja 56.

Tonalit, lemezjátszó teljesen új eladó. Felsővályi, Krisztina 73. 151—444.

Művész- és tánclemezek eladók. XI. Bartók Béla-út 60. I. 1. 12—6-ig.

Törpeszuper, német gyártmány eladó. József-krt. 77. fszt. 5.

Siemens világvevő eladó. VIII. Orczy-út 38. II. 20.

Linguaphone, angol, német eladó. Selmeczi: 129—987. Pozsonyi 14. Reggel 8.30-ig.

Bárszekrényes szép lemezjátszó eladó. — XV. Szamos-u. 42. — 67-es villamosnál.

Zeneszekrény (mübútor) tízlámpás rádióval 3500-ért. Katona József-u. 33/B. I. 4.

Univerzális sávnyújtós eladó. Ipar-u. 4/B. — 240—234.

Zenegép kitűnő állapotban, eladó. Albertfalva, Lenin-utca 33.

Zenegép, nyujtottsávú, lemezekkel eladó. XI. Budaörsi-út 26. Tarján.

Telefunken csúcsszuper csodáshangú rádió és Paillard tizlemezváltó sürgősen eladó. XI. Ulászló-utca 31. — Balkányi.

Világvevő rádió eladó. Izabella-u. 69. I. 11.

Telefunken csúcsszuper, svéd lemezjátszó, bárszekrényes gramofon eladó. Külön is. XIII. Hunn-u. 4/a. fszt. három.

„Siemens-Telefunken" orgonahangú és univerzálls világvevő rádió eladó. VIII. Kistemplom-utca 13. félemelet 16.

Philips világvevő eladó. VII. Akácfa-utca 37. III. 8.

Zeneszekrény nyújtott sávos eladó. Vasárnap 10-től, köznap 7-től: Révay-u. 10. III. 23.

Blaupunkt zeneszekrény, szép bútordarab, eladó. I. Ág-utca négy alagsor.

Világvevő rádió, lemezjátszó, külön is eladó. V. Falk Miksa-u. 4. II. 3.

FOTÓ, OPTIKA

STEREO FÉNYKÉPEZŐGÉPET, STEREO kép- és dianézőt, STEREO tartozékokat vásárol az 1. sz. Ofotért bolt Budapest, Ferenciek-tere 2. sz.

HASZNÁLT LABORATÓRIUM felszereléseket Kodasol reflektorokat, spott lámpákat, kézi reflektorokat, kondensorokat, objektíveket, állványokat, nagyító készülékeket vásárol Budapesten az **Ofotért** 7. sz. bolt Somogyi Béla-út 14 2. sz. bolt Múzeum-körút 13. 5. sz. bolt Sztálin-út 31. 10. sz. bolt Vörösmarty-tér 6.

HASZNÁLT diavetítőket vásárol az OFOTÉRT 2. sz. bolt, Bp., Múzeum-krt. 13

Leica képviselet szakértőjénél üzleti és tudományos fotószaktanács postafordultával, finomszemcsés hívás. Iványi Kázmér, Bródy Sándor harmínc.

Leitz nagyítógép eladó. Bp., XX. Barosss-u. 4/a.

Leicát teleobjektívvel és keresővel vennék. Ajánlatot typus és összeg jelöléssel kérek. Dr. Frankó Zoltán, Pécs, Szabadság-út 13. Tel.: 11—56.

Super Ikonta Tessárral és látcső eladók. VIII. Rökk Szilárd 8. III 12.

Contax II. 2 Sonnarral, Kine Exakta II. T. Tessárral. XIII. k. Csáky 4. II. 12/a.

Sonnár 1:1.5 T. optika Contaxhoz, eladó. II. Nyúl-u. 5. Varga.

Klevet, Fedet vennék. Somogyi Béla-út 5. B. épület, félemelet 7. Juhász.

Supericonta hatszorhat majdnem új, távmérős tizenegytől ötig. Somogyi Béla öt, első 2.

Ikoflex 3.5 Tessár, Retina I. 3.5 Xenár eladók. Bottyánek, II. Kitaibel Pál-u. 12.

Contax II. Sonnár F:2 objektívvel eladó. Sallai Imre-u. 4. fszt. 2. 12—3-ig.

Leica III/c. 1.5-ös és 9-es Elmár Vloch keresővel eladó. Érdeklődni: 456—299. Imre hg. 48/a.

Leica III/C Elmar eladó. Radó. Telefon: 420—458. Lenin-krt. 64.

Tenax II. Tessár 2.8. eladó. Tel.: 354—803. Götz, Fő-u. 79.

Vadonat új német Leica III/b. Elmárral, eladó. Dán, Melinda 30. sz.

Rolleiflex-Automata új állapotban eladó. T.: 312—431. Falk Miksa 12. Wahl.

Makina II. S. gyári új felszerelésekkel, eladó. Üllői-út 44. IV. 4.

RUHÁZAT

Szilszkinbunda jó állapotban, középtermetre eladó. Függönyspannolást vállalok. Wesselényi-u. 54. I. 18. — 423—230.

Perzsaláb bunda olcsón eladó. Régipostautca 4. Házfelügyelő.

Krepptalpú barna 36-os bundacipő eladó. Kemenes-utca 14. I. 259—172.

Női perzsa és panofixbunda eladó. Damjanich-u. 26/A. II. em. II. udvar 4. Telefon: 426—822.

Nerzpézsma bunda, modern, nagy alakra, igényesnek, olcsón eladó. VII. Somogyi B.-út 1. VI. 1.

JÁRMŰ

Babakocsi igényesnek eladó. Veress P-né 16. III. 12.

Jókarban lévő, használt tolókocsi eladó. Paulay Ede 41. I. 4. Tel.: 221—575.

250 kcm beépíthetős csónakmotor eladó. — Sziget-u. 15/B. Nagy.

Személyautó után köthető utánfutót keresünk megvételre, privättól is. — Leírást ármegjelöléssel kér: Transzvill, XIII. Hunn-u. kettő.

ÍRÓ SZÁMOLÓGÉP

Irógépet és szorzógépet keresünk megvételre. Szántó Miklós, Bp., VI. Sztálin-út 59. Telefon: 420—597.

VARRÓGÉP

Süllyesztős varrógép eladó. Pozsonyi-út 12. Házfelügyelő.

Varrógépet vennék karikahajósat, háztartásit. Weiner, Amerikai út 85. Tel.: 296—389.

Singer centrál bobinos varrógép eladó. II. k. Bem József 24. Fekete.

MŰSZER

Kvarclámpa javítás: Zsellér, VIII. Szigony-u. 19.

Keresünk megvételre modern, ellensúllyal dönthető rajztáblát, párhuzamos vonalzóval. Cím: Fémfeldolgozó KTSZ. Budapest, Pannonia-u. 54. Bodor. Telefon: 202—807.

GÉP, SZERSZÁM

MEGVÉTELRE KERESÜNK villany- vagy kézi-LÓNYÍRÓGÉPET és 2 darab **AGREGÁTORT** áramfejlesztő benzinmotorral egybepítve, 110 vagy 220 Volt feszültségre, 600/1000 watt teljesítményre. **Állami Kordélyos Vállalat,** V., Báthory-utca 3. anyagosztály.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

ÁGYTOLLAT, mindennemű használt, törött, ócska, valamint új BAROMFITOLLAT készpénzért átvesz a **Budapesti M É H Vállalat.** Telefonhívásra házhoz megyünk: 141—566, 138—055.

ÁLLÁS, VÁLLALK.

FÉRFI ÁLLÁS

Elcserélném liftes házfelügyelőségemet megfelelő lakásra. V. Havas-utca 7.

KERESÜNK belső építkezésekhez ÁLLANDÓ MUNKAERŐKET. Jelentkezzenek: **építészmérnök, építésvezető, kőműves-, ács-, csőszerelő-, mázoló-, bádogos-szakmunkások.** Vidékiek részére szállást biztosítunk. Jelentkezés: Budapest, XXI. Csepel, **Rákosi Mátyás Gépgyárak** felvételi kapujánál, minden hétköznap 7—12-ig.

Patyolat IV. SZ. VÁLL. Bp., XIII. Kiss J.-u. 31 **SEGÉDMUNKÁST** keres

Géplakatos művezetőt keresünk lábatlani üzemünkbe. Jelentkezés életrajzzal, reggel 8 órakor: Vasbetonipari Vállalat, Dohány-utca 5. sz.

Gyakorlott KAZÁNFŰTŐT és **AUTÓSZERELŐT** felvesz az I. TEFU, Bp. Forgách-u. 19. sz.

Férfi és női segédmunkásokat, kubikosokat, valamint építőipari szakmunkásokat azonnal felveszünk. Vidékieknek díjmentes szállást, valamint csekély térítésért napi háromszori étkezést biztosítunk. Jelentkezni lehet: Budapest, VII. Baross-tér 19. (Keleti pályaudvarnál) v. XI. Bródy Zsigmond-u. 30 (Kelenföldi pályaudvar) szám alatt.

Gépműhelyvezető mechanikust, lehetőleg mezőgazdasági gépjavító gyakorlattal, alkalmazunk. Lakás, villanyvilágítás, üzemi konyha van. Budapesttől vonaton 3 órányira Állami Gazdaság, Vereb.

Felveszünk Budapest területén folyó építkezéseinkhez: **kőműveseket, ácsokat, épületbádogosokat, villanyszerelőket** és **segédmunkásokat.** Vidékiek szá nára megfelelő szálláshelyet, étkezést biztosítunk, utazási költséget fizetjük. Jelentkezés: Bp., V. ker. Váci-utca 50. szám. **KGM. Építőipari Vállalat,** munkaerőgazd. osztályán, reggel fél nyolctól délután négy óráig.

Az Aszfaltútépítő Vállalat vasesztergályos szakmunkásokat keres. Jelentkezés: Budapest, IX. Illatos-út 8. — Aszfaltgyár.

Vasesztergályosokat felveszünk. Könnyűipari Gyárfelszerelő és Építő V. Bp., VII., Nefelejts-u. 6.

Elektromos ny. művezető, erősátviteli és műszerész állást vállal. VII. Klauzál-tér 3. III. 16.

Anyagellátási szakember, adminisztratív munkaerő is. Állást változtatna. Rimóczi, Bp., XIV. Miskolci-u. 92.

Gyakorlott utókalkulátort keres gépgyár. Ajánlatot önéletrajzzal **„Budapesti Gépgyár"** jelig. főkiadóba.

Fiatal, gyakorlott, vizsgázott kazánfűtő állandó munkára felvételtik. Patyolat III. Váll., VII. Klauzál-u. nyolc.

Keresünk lakatosokat, vizsgázott fűtőket és villanyszerelőt, azonnali belépésre. Pestvidéki Brikettgyár, Bp., X. Rákos, MÁV-telep.

Bútorasztalosokat azonnalra felvesz Javító Vállalat. Cím: Budapest, VII. Kazinczy-u. 27.

Gyakorlott vasesztergályosokat, asztalosokat és elektromos-részeket felvételre keresünk. **Iskolai Taneszközök Gyára,** Bp., VIII. Szentkirályi-u. 8.

Kertészházaspárt beállított konyhakertbe sürgősen keresek. — Spacai, Soroksár, Milenium-telep.

Présbeállítót keres: **Laboratóriumi Felszerelések Gyára,** Budapest, IX. Liliom-u. 46. sz.

ÁLLANDÓ HELYI MUNKÁRA azonnal felveszünk a csepeli **Rákosi Művek Gépgyárak Ellátó Építési Üzemébe KŐMŰVES, ÁCS, CSŐSZERELŐ, MÁZOLÓ, BÁDOGOS szakmunkásokat és segédmunkásokat.** A munkásszállást és üzemi élelmezést biztosítjuk. A munkavállalók kizárólag a Rákosi Mátyás Művek csepeli gyártelepén lesznek foglalkoztatva.

Agráregyetem Kísérleti Tér budaörsi telepe egy pár lova mellé **KOCSIST** keres. Fizetés 654.— Ft. Szolgálati lakás van. Jelentkezni: **Kísérleti Tér** budai telepe, XI. ker. Nagyboldogasszony-útja 45.

Fiatal BIOLÓGUST és TEXTILTECHNIKUST selyemtermelési kísérleti munkához, vidékre (Szekszárd) keresünk **felvételre.** Érdeklődők forduljanak a Vállalat Központjához, Bpest, V. Báthory-u. 22. II. emelet. Tel.: 121—268.

Főv. VIII. ker. Építőip. Jav. és Tat. József-krt. 41. **kőműves, ács, tetőfedő, villanyszerelő, önálló gázszerelő szakmunkásokat felvesz.** Jelentkezés fenti címen.

VASESZTERGÁLYOST és **VILLANYSZERELŐT** keresünk azonnalra: **Budai Pamutfonógyár,** Budapest, XI., Bocskai-út 90. sz.

Hegesztени tudó lakatos-műszerész állást keres, vidékre is. — Klauzál-u. 32. I. 10.

Főkönyvelői, helyettesi, vezetőkönyvelői állást vállalnék, vidékre is. Bpest, VI. k. Zichy Jenő 34. II. 21. 113—560.

Építőipari terv- és üzemgazdasági, anyag- és szállítási osztályvezetők állásukat változtatnák. Telefon: 153—921. II. Zsigmond tér 11.

Elcserélném II. házfelügyelőségem lakásért. V. Aulich-u. 7. sz.

Szakács állást keres. Raksányi, Tökön.

Házfelügyelőségem cserélem. Bp., József-krt. 75.

Jól jövedelmező házfelügyelőségemet elcserélném, 2 szoba komfortos lakásért. — Krudy-u. 20.

Házfelügyelőségem elcserélném egyszobás komfortos lakásért. — XI. Szabolcska Mihály u. 10/a.

Többéves gyakorlattal rendelkező üzemi konyhavezető, hasonló munkakörben elhelyezkedést keres. — (Gyimesi, II. Keleti Károly-utca 50.)

Lehetőleg 2 szobás házfelügyelőséggel elcserélném 1 szobás, félkomfortos lakásom különálló konyha, speiz, gázóra csak előszoba, W C. közös. Népszínház-u. 37. I. 3. Gárdosné. Csak d. u. 4-ig.

Gépkocsivezető, személy, teher jogosítvánnyal elhelyezkedne. Fodor, VI. Aradi 30. sz.

125-ös motorommal küldönc állást, vállalnék. III. Szél-u. 3. II. 73. sz.

Gépészmérnök sokoldalú gyakorlattal, délután, este, tervezést, egyéb mérnöki elfoglaltságot vállal. Tel.: 364—053. Szilágyi-fasor húsz.

Terv és statisztikai előadó, vizsgázott gk. előadó elhelyezkedne. Varga Mihály, Bp., VIII. Baross-u 86. V. 2

NŐI ÁLLÁS

Német ajkú, gyermekhez értő nőnek, takarításért nagy szobát „Fizetést adnék 14849" főkiadóba.

Perfekt gép- és gyorsírónőt, bizalmi munkakörben keres gépgyár. Ajánlatot önéletrajzzal „Budapesti gépgyár" jeligére főkiadóba.

Perfekt gyors-és gépírónőt, ki adminisztrációban is jártas keresünk. „Belépés azonnal 14803" jeligére főkiadóba.

A bicskei tüdőgondozó asszisztensnőt keres. Fizetés havi 780.— és lakás. Jelentkezés levélugyanoda.

Megbízható, gyermektelen, járadékos, idős özvegy elhelyezkedne meleg otthonért (kosztért) kisebb háztartásba. Mielőbbi választ kér: Szarkáné, Sóskút. Pest megye, Posta-restante.

OKTATÁS

A min. eng. **MŰSZAKI RETUSÁLÓ** és az azt előkészítő **MŰSZAKI GÉPÉSZETI SZAKRAJZ TANFOLYAMRA** febr. 2-ig lehet jelentkezni. V., Személynök-u. 9—11. Markó-u.-i oldalán. Hív. órák és tanítás d. u. 5—8-ig. Tel.: 311—035.

GYERMEKGONDOZÁS

Rózsadombi villában hathónapos kortól 1—2 gyermeket kisleányom mellé vállalnék. Tel.: 360—237.

EGYÉB VÁLLALKOZÁS

Kárpitos házakhoz legolcsóbban ajánlkozik. Szabó István Lónyai-utca 34.

MATRACOT, sezlont, párnázott vendégágyat készít: Kárpitos: Lenin-körút 55. sz.

Ringlizés táskákban, övekben, divatos **gouvré-plissé,** hímzések azsurozás, gombáthúzás, előrajzolás: Braun Jenő, egyedül dolgozó kisiparos szakúzletében. Aggteleki-u. 4.

Kétszemélyes rekamiét készít garanciával, olcsón: Kárpitos, Weselényi-u huszonegy.

Kézikötőkészüléket készítek. XV. Rákospalota, Bethlen Gábor-u. 77.

Minőségi kétszemélyes rekamiét készít kisiparos, olcsón, fizetési könnyítéssel. Wesselényi-u. 33.

Börkesztyük javítását, bélelését, hozott anyagból készítést vállalok. Ernst kesztyűs, Dohány-u. hatvankilenc.

Ablakredőny szakszerű javítása, kulcskészítés, zárjavítás! Kiss: telefonértesítést 497—488.

Express kézikötőkészülék rapid javítás: Debreceni, XIII. Szent László-utca 53., vagy XI. Kosztolányi-tér 12. fszt. 1. Demeter.

Maradékokra is előrajzol a TÜNDERUJJAK Lenin-krt. 17.

Jól jár ha hozzám jön lábápolásra. Ó-utca 45 fszt. 1.

Zippzárjavítások hócsizmákba gyorsan készülnek. Lenin-krt. 83. I. 16.

HÁZTARTÁSI ÁLLÁS

Középkorú mindenes szakácsnőt jó fizetéssel felveszek. Rózsa Ferenc-utca 59. I. 9.

Főzőmindenest azonnalra felveszünk. — Jáhn, V. Szarka-u. 1.

Finoman főző bejárónő ajánlkozik napokra is. Mária-utca 21. I. 8.

Háromtagú dolgozó házaspár, gyermekszerető háztartásbelit azonnal felvesz. Megbeszélés hétköznap 5 órától. VIII. Makarenko-utca 12. II. lépcső, I. 6.

Lakás ablaktisztítást vállal: Weiszberg Herman, VIII. Teleki-tér 4. III. 26. sz.

Zippzárak mindennemű javítása, hócsizmákban is. Házliparosnál, Wesselényi 47. II. 18. (423—579.)

VEGYES HIRDETÉS

Textilipari Fakelléktermelő Vállalat Üzemi Bizottsága venne egy jókarban lévő pianinót. Cím: Textilipari Fakelléktermelő Vállalat, Budapest, IV. (Újpest) József Attila-u. 94. Tel.: 292—649. Király.

Körkötőgépet minden tartozékkal együtt bérbevennék. Levélválaszt: dr. Stolmár, Somogyi Béla-út 25.

Papagájtenyészet eladó. Este 6 óra után. Dob 80. II. 17.

Kalapja piszkos, formátlan? Rendbehozza: Lampert, Jókai-tér 6. udvarban.

Elveszett barna nim dobermann. Megtaláló jutalom ellenében jelentkezzék. Keresztély, Rádai-u. 30.

Szamarak, fiatalok, rendes szekérrel, sürgősen eladók. Dunaharaszti, Soroksári-út.

Törzskönyvezett fajtiszta, 8 hetes farkaskutya kölykök eladók, hímek. Újpest, Dózsa György-út 41. Kovácsné.

Szövőszéket keskenyet bérbevennék. Megbeszélés 1—3-ig: Varsányi, Kaziczy 7.

Játékgyártó szövetkezetek figyelem! — Raktárunkon nagyobb mennyiségű nyolcszögletes különféle tubussapka tárol, melyet malom és egyéb társasjátékhoz fel lehet használni. Érdeklődni lehet Fémdoboz és Tubusműveknél: 141—037 tel. Pataki kartársnál.

Phönix új bedolgozott körgép 9/10 bérbeadó. Landler Jenő-u. 3. I. négy.

Használt hangszereit és zongoráját legjobban értékesítheti a Hangszerkereskedelmi Vállalatnál. Fiókok a város minden területén. Zongoraosztály, Lenin-krt. 19.

KERESÜNK MEGVÉTELRE elektromos és jéghűtéses fagylaltgépet, fagylalt pultot, fagylaltos triciklit, jégládákat, presszógépet, 1—2 lóerős 110-190-220 és 380 V-os **villanymotorokat.** Cím: **Megyei Vendéglátóipari Tröszt,** Szolnok, Ságvári-u. 7. Tel.: 12—71.

**Áll

NAPOS OLDAL

Két tudós

A szóbanforgó két tudós a nagypapa, meg az unokája.

A nagypapa egyetemi professzor. Hogy milyen szakos, azt sajnos nem árulhatom el, mert az alább következendőket a családja mesélte el nekem, a legszigorubb diszkréció kötelezettsége mellett.

Elég az hozzá, hogy a nagypapa tutós.

Hosszu, eredményes tanulmányai során és európai hirü buvárkodásai folyamán rengeteg fontos és lényeges adatot halmozott fel a fejében. Aminek következtében egész természetes ugyebár, hogy a koponyájában nem igen maradt hely semminemü olyan adat számára, amely a professzor ur tudatalatti értékelése szerint kevésbé fontos és lényeges.

Ilyen, aránylag lényegtelen adat például, hogy szerda van-e, vagy szombat, szép idő van-e, vagy esik, fekete cipő van-e az emberen, vagy sárga, avagy egy fekete, egy sárga? Mesélik például, hogy a professzor ur után egyszer lóhalálában rohant a családja a lépcsőházba, mert csak az utolsó pillanatban vették észre, hogy egész szabályszerüen felöltözött: fehér inget vett, csikos nyakkendőt, fekete szalonkabátot — csak épp a nadrágját felejtette el felhuzni.

Városszerte hires esete volt többek között az is, amikor egyszer valami nagyon izgalmas könyvet olvasott. Mármint olyan könyvet, ami *neki* volt izgalmas. Mondjuk: a könyv a diluviális talajrétegeződés áradmányos hordványairól szólt, vagy egy ujrendszerü atomromboló ágyuról, amely az atomokat nem *igy* rombolja, hanem *ugy* rombolja.

Egyszóval mérhetetlenül izgalmas könyv volt. A professzor ur elkezdte olvasni este, az ágyban, aztán folytatta reggel a kávé mellett, majd utközben, az egyetem felé, a villamoson, végül ott állt meg, a könyvvel a kezében, az egyetem aulájában, a kapus fülkéje előtt.

Ott addig álldogált, amig egy fejezet végére nem ért. Akkor nagyot, elégedettet sóhajtott és felnézett a könyvből. És e pillanatban pontosan tudott minden lényeges adatot, amit csak a kezében tartott szakmunkából a fejébe erőszakolhatott. De ezzel szemben nem volt tisztában egy lényegtelen adattal. Azzal, hogy vajjon milyen körülmények között áll ő most itt, az egyetem aulájában? Tiz óra van-e, vagy tizenkettő és megtartotta-e ő már az előadását, vagy csak most akarja megtartani? Ennélfogva azt kérdezte a kapustól, hogy:

— Mondja csak Péter: jövök én most, vagy megyek?

Hát ezt mesélte el a család a nagypaparól.

Aztán az unokáról kezdtek beszélni.

Az unokáról, aki ezidőszerint hat éves és — korához viszonyitott értelemben — szintén tudós.

De a tudása sokkal egyetemesebb, mint a nagyapjáé. Mert a nagypapát alapjában véve igen kevés dolog érdekli. Az unokát azonban minden. És épp ugy gyüjti az adatokat, mint a professzor ur. Épp olyan lázas izgalommal és — ami még fontosabb — ugyanolyan éles és szigoru kritikával.

Most például az átöröklés nagy és rejtelmes problémájával foglalkozik.

És azt kérdi:

— Hogy lehet az, hogy a gyerek olyan lesz, mint az apja, meg az anyja?

— Ugy, hogy hasonlit rájuk.

— Hát ha a papa erős, a mama szép, akkor én szép is leszek, erős is?

— Reméljük.

— Na, azt ne reméljétek — mondja fejcsóválva a kis tudós, a nagypapa unokája.

— Miért ne reméljük?

— Mert az nem lehet, hogy a gyerek az apjától is örököljön, meg az anyjától is. Mert a papának két lába van, a mamának is kettő és nekem még sincsen négy.

Igy az unoka. Én azt hiszem: épp olyan tudós lesz, mint a nagyapja.

Zágon István.

90—110—125 Le.
FÉLSTABIL GŐZGÉP
1937. évi gyártmány, 2 hengeres, tulhevitős, **eladó.** Szives érdeklődések „Félstabil 257" jeligére **Blockner J.** hirdetőjébe, IV., Városház-utca 10. Közvetitők ne érdeklődjenek.

Politikai élet

Kállay Miklós miniszterelnök külügyminiszteri minőségében szombaton látogatást tett *Angelo Rotta* pápai nunciusnál.

Pártközi értekezletet hivott össze kedden délre *Tasnády Nagy András*, a képviselőház elnöke. *Kállay Miklós* miniszterelnök és kormánya tudvalevően csütörtökön mutatkozik be az országgyülés két Házában. A pártközi értekezleten a pártok vezetői a kormányprogramról meginduló vita rendjét beszélik meg.

Szabolcs vármegyében nagy örömet keltett a megye fiának, *Kállay Miklósnak* miniszterelnökké történt kinevezése. A közigazgatási bizottság lelkesedéssel határozta el, hogy táviratban üdvözli a miniszterelnököt. A „Nyirvidék Szabolcsi Hirlap" vezércikkében felidézi a miniszterelnök szabolcsi közéleti pályáját, azután többek között ezeket irja: „A hagyományok szentségének vallója, de a korszellem szerint való haladás bátor küzdője az uj miniszterelnök. Erős, biztos, emberismeretben csalhatatlan, a becsületes, tiszta közéleti morál hitvalló követelésében Grál lovagként küzdő, a keresztény magyar célokat a vallásos lélek Istenélményének mélységeiből fakadó tisztánlátásával szolgáló magyar és európéer állott személyében a magyar ügyek élére. Bessenyei huszárosan magyar és mélyen kulturáltan európai életformája szabja meg cselekvéseinek ütemét és lelkiségét."

Bonczos Miklós államtitkár, Szentes képviselője a város márciusi ünnepén mondott beszédében hangsulyozta, hogy ma legfontosabb feladat a belső rend, a termelés fenntartása, az erők összefogása, fokozása és a szociális irányzat biztositása. A társadalom kötelessége a lemondás, a takarékosság, az ujabb áldozatok vállalása, a kitartás és a helytállás.

A MÁV uj elnökének szózata a vasutassághoz

Dr. *Imrédy Kálmán*, a MÁV uj elnöke szózatot intézett a vasutassághoz:

— A nehéz viszonyok és intézményünkkel szemben támasztott igények ellenére is — ugymond —, megkönnyiti helyzetemet, hogy tisztemet olyan kiemelkedő egyéniség után van szerencsém elfoglalni, aki magas közjogi méltóságra történt megválasztása előtt kivételes képességeit, kitünő mérnöki tudását és nagy energiáját maradéktalanul intézményünk fejlesztésére, berendezésének tökéletesitésére, teljesitőképességének fokozására forditotta s példaadó munkásságával a szolgálati fegyelmet s ezzel intézetünk erkölcsi értékét is a legmagasabb mértékig fokozta. Érzem azonban azt is, hogy nehéz lesz betölteni azt a nagy ürt, amely az ő távozásával intézetünknél keletkezett, tudom, hogy e nagy veszteségnek csak némi pótlására is mindnyájunk összefogására, vállvetett munkásságára lesz szükség.

— Éppen ezért, amikor nagynevü elődöm magas személyéről a legnagyobb hálával emlékezem meg, meghitt bizalommal fordulok legközelebbi munkatársaimhoz, éppen ugy, mint a MÁV valamennyi alkalmazottjához. Munkára és a legnagyobbfoku kötelességteljesitésre hivom fel mindnyájukat. Nagy és nehéz feladatok megoldása vár reánk. Nemcsak a legmagasabb mértékig fokozott igények kielégitése, hanem intézményünk teljesitőképességének megőrzése, lehető emelése és a benne rejlő nagy erkölcsi és anyagi értékek megtartása tekintetében is. A munka, a kötelességteljesités terén magam kivánok előljárni és bizom abban, hogy intézetünk valamennyi alkalmazottja, akiknek szaktudását, hűségét, kötelességérzetét évtizedes közös munkánk során módomban volt megismerni, odaadó készséggel fog engem támogatni. Csak igy öregbithetjük a magyar vasut és a magyar vasutasság jó hirnevét, csak igy szolgálhatjuk hazánk érdekeit.

NAPI HIREK

— **A Magyar Aeroszövetség a Kormányzóhelyettest védnökévé választotta.** A Magyar Aeroszövetség dr. *Ember Sándor* elnökletével hétfőn díszközgyűlést tartott, amelyen a szövetség valamennyi tagegyesületének megbizottai résztvettek. A szövetség volt elnökét, vitéz *nagybányai Horthy István* kormányzóhelyettes urat egyhangu lelkesedéssel a szövetség védnökévé választották.

— **Ghyczy Jenő előlépése.** A Kormányzó a külügyminisztérium vezetésével megbizott miniszterelnök előterjesztésére giczi, assakürthi és ablanczkürthi *Ghyczy Jenő* rk. követ és megh. minisztert a III. fizetési osztályba nevezte ki. A külügyminiszter állandó helyettese régóta tölt be fontos és felelősségteljes feladatköröket a minisztériumban. Hosszu ideig működött a diplomáciai pályán, jó ideig főnöke volt a külügyminisztérium politikai osztályának is. A nagyképzettségü diplomata ma a külügyminisztérium munkájának tényleges vezetője és ezen a nagyjelentőségü posztján — mint korábbi vezető pozicióiban is — kivételes hozzáértéssel végzi hatalmas és felelősséggel járó munkáját.

— **Rákóczy Imre miniszteri osztályfőnök.** A Kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére dr. lánczi és rákóczi *Rákóczy Imre* miniszteri osztályfőnöki cimmel és jelleggel felruházott miniszteri tanácsost miniszteri osztályfőnökké nevezte ki.

— **Dobay István orvos a Máltai Lovagrend tb. lovagja.** A Szuverén Máltai Lovagrend római nagytanácsa *József* királyi herceg, tábornagy előterjesztésére dr. doboi *Dobay István* budapesti orvost, a Rend tb. lovagjai sorába felvette. Itt emlitjük meg, hogy a Máltai Lovagrend magyar asszociációja *József* királyi herceg tábornagy javaslatára a hősi halált halt honvédek árvái nevelésére egyelőre 1800 pengőt adományozott.

— **Luukkonen asszony hatvanéves.** Helsinkiből jelentik: *Luukkonen* asszony, a „*Lotta Svärd*" elnöke hatvanadik születésenapját ünnepli. A tábornokasszony pályafutásával kapcsolatban a rádió bemondója többek között a következőt jelentette ki: „Luukkonen asszony csak legutóbb is a legméltóbb módon képviselte a lottákat Magyarországon."

— **Homonnay Tivadar főpolgármester a MÉP székesfővárosi szervezetének elnöke.** Karafiáth Jenő volt főpolgármester lemondott a Magyar Élet Pártja székesfővárosi szervezetének elnökségéről. A párt uj elnöke dr. *Homonnay Tivadar* főpolgármester, akit a pártszervezet március 23-án, hétfőn délután ünnepélyes külsőségek között, pártértekezlet keretében köszönt.

— **Emlékünnep a német hősi halottak tiszteletére.** A budapesti német kolónia tagjai vasárnap a Corvin filmszinházban emlékünnepélyt rendeztek a német hősi halottak tiszteletére. Az ünnepélyen *Jagow* német követ megnyitására megjelentek a hősei halottak hozzátartozói, továbbá mint díszvendégek a honvédelmi miniszter képviseletében vitéz *Littay András* vezérezredes, a vezérkar főnökének képviseletében vitéz *Bajnóczy József* altábornagy, az olasz és japán követ és a katonai attasék, valamint dr. *Basch Ferenc*, a magyarországi német népcsoport vezetője, a német véderő több tagja. Az ünnepélyen Jagow követ mondott emlékbeszédet. Beszédében kifejtette, hogy a német nép létéért folyó harcban minden német méltónak akar bizonyulni kint az arcvonalon a szövetséges nemzetek fiaival vállvetve küzdő katonáihoz, akiknek áldozata nem lesz hiábavaló. Az ünnepély német nemzeti dalok éneklésével ért véget.

Miniszterelnökségi és külügyminisztériumi főtisztviselők kitüntetése

A hivatalos lap keddi száma a miniszterelnökség és a külügyminisztérium több vezető főtisztviselőjének kitüntetését közli. A Kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére dr. bárczi házi *Bárczy István* m. kir. titkos tanácsos, államtitkárnak kiválóan értékes és eredményes munkásságáért teljes elismerését fejezte ki; kiváló és értékes munkásságukért dr. oppavári *Nickl Alfréd* rk. követ és meghat. miniszternek teljes elismerését fejezte ki, továbbá dr. zsarnóczai *Bartheldy Tibor* rk. követ és meghat. miniszternek a Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillagot, dr. *Szondy Viktor* miniszteri osztályfőnöknek a Magyar Érdemrend középkeresztjét, dr. *Sebestyén Pál* miniszteri osztályfőnöknek és dr. *Ullein-Reviczky Antal* rk. követi és meghat. miniszteri c. és jell. felruházott I. osztályu követségi tanácsosnak a Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillagot; kiválóan buzgó és odaadó szolgálatuk elismeréséül dr. *Szép László* miniszterelnökségi miniszteri osztályfőnöknek a Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillagot és dr. csikszentmihályi *Balla István* miniszterelnökségi miniszteri osztályfőnöknek a Magyar Érdemrend középkeresztjét adományozta. A Kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére érdemes és odaadó munkásságukért dr. vitéz thuriki és komjátnai *Thuránszky László* miniszteri osztályfőnök, a miniszterelnökségi sajtóosztály vezetőjének a Magyar Érdemrend középkeresztjét a csillaggal adományozta, továbbá megengedte, hogy *Incze Péter* és dr. nemes *Balla Pál* miniszteri tanácsosoknak, valamint dr. márialigeti *Cseley Rezső* miniszteri titkárnak elismerését tudtul adják.

— **Magyar irók Szófiában.** *Nyirő József, Zilahy Lajos, Szabó Lőrinc, Csuka Zoltán* és *Drucker György, Hankiss János* debreceni egyetemi tanár vezetésével megérkeztek Szófiába, ahol ünnepiesen fogadták őket. A pályaudvaron dr. *Arnóthy-Jurgerth Mihály* magyar követ, *Vaszilev*, a bolgár kultuszminisztérium kulturális osztályának vezetője, *Csilingiro*, a Bolgár Irók Egyesületének elnöke és *Belcsev*, a szófiai Ujságirók Egyesületének elnöke üdvözölte őket. Vasárnap délelőtt a magyar irók részt vettek az egyetem épületében tiszteletükre rendezett ünnepségen. *Fehér Géza* egyetemi tanár itt beszédet mondott a bolgár kulturának a magyarságra gyakorolt hatásáról, majd *Zilahy Lajos* olvasta fel egyik novelláját francia nyelven, *Nyirő József* egyik elbeszélését német nyelven, *Szabó Lőrinc* költeményeiből adott elő német és magyar nyelven, *Csuka Zoltán* iró pedig a magyar-bolgár kapcsolatok elmélyitésére kidolgozott programot ismertette. Az előadókat a közönség lelkesen ünnepelte. A *Magyar Club* helyiségében rendezett márciusi ünnepségen a vendég magyar irók is részt vettek. *Jungerth-Arnóthy Mihály* követ hangsulyozta, hogy a magyar kolónia összejövetelének ünnepségét még emeli, hogy körében üdvözölheti a magyar irodalom képviselőit. *Nyirő József* ismertette március idusának jelentőségét.

— **Megvalósulás előtt a diákegység.** A diákegység régen vajudó ügye fontos lépéssel jutott közelebb a megvalósuláshoz. Az egyetemi és főiskolai szervezetek vezetői — mint ezt a „Fiatalok" cimü lap közli — beadványnyal fordultak a kormányzathoz, amelyben hangoztatják, hogy ma mindennél fontosabb a diákság egysége. Az egység megteremtésére felajánlják segitségüket, mert, mint mondják, a magyar ifjuság szellemben és világfelfogásban egységes, de az ifjusági szervezeteket olyan réteg irányitja, amely korban és felfogásban messze esik az ifjuságtól. A vezetőréteg a legtöbb esetben szoros kapcsolatot tart fenn a napipolitikával. Ezt a réteget az ifjuság életéből rendeleti uton a legsürgősebben ki kell kapcsolni. Kérik a kormányzatot, rendelje el, hogy az ifjusági szervezetek aktiv és passziv választójoggal rendelkező tagja csak az lehessen, aki 30-ik életévét még nem töltötte be. Meggyőződésük — hangoztatják —, hogy ha idős vezetőik miatt együttműködésükben jelenleg még részt nem vett egyesületek a rendeleti szabályozás után ugyanugy fogják látni az ifjuság problémáit, mint azok a szervezetek, amelyekben a tényleges ifjusági vezetést a 30 éves korhatáron már megvan. A memorandumot a Magyar Nemzeti Diákszövetség tagjai közül aláirta a Katolikus Diákszövetség és a Protestáns Diákszövetség, továbbá a MEFHOSZ, az Emericana, a SZEFHE, FEFHE, a Csaba BE, a Turul ifjusági egyesületei, Kolozsvár és Szeged egységszervezetei, Budapest, Debrecen, Kassa, Keszthely, Kolozsvár, Miskolc, Pécs, Sárospatak, Sopron, Szeged diákszervezetei.

— **Letartóztattak egy gyermekkinzó anyát.** Többen arról értesitették a rendőrséget, hogy *Nagy Miklósné* volt ápolónő, aki *Laczkó Ferenc* kocsissal él közös háztartásban *Kispesten*, kinozza két kis gyermekét. *Hároméves leánykáját többször felülltette a tüzhely forró lapjára és kezét a lángok közé nyomta, ugyannyira, hogy a körmei összeégtek*, kisebbik gyermekének pedig egy kanál sót nyomott a szájába. A rendőrség nyomozást indított, majd letartóztatta Nagy Miklósnét. A sulyos égési sebeket szenvedett leánykát kórházba vitték, a kisebbik leánykát pedig a gyermekmenhelyen helyezték el.

Közel 1,000.000 kilométer
26.135 utas,
185.294 kg posta,
290.198 kg poggyász,
338.546 kg áru
a Magyar Légiforgalmi Rt
1941. évi teljesitménye.
A legfiatalabb közlekedési eszköz is öregbiti a magyar közlekedés világhirnevét.

— **Gróf Zeppelin halálának huszonötödik évfordulója.** Zeppelin halálának negyedszázados évfordulóját ünnepli most a német kulturvilág. Gróf Zeppelint nemcsak a léghajózás technikájának zseniális technikusaként ünneplik, hanem az akaraterő, a férfias kitartás legszebb példájaként állitják alakját az utókor elé. Nagyszerü találmányát hosszu időn át haszontalan dolognak tekintették a „szakemberek", sőt meglehetősen sok gunyolódásban is része volt a „léghajós katonának". A gróf azonban, nem törődve a csufolódókkal, *egész vagyonának feláldozásával* mégis megvalósitotta terveit, miket utólag korszakalkotó jelentőségüeknek ismertek el a repülés-ügy szakemberei is. Az első kormányozható léghajó 1900-ban szállt fel a Bodeni-tó melletti Friedrichshafenben. Mindössze másfél órát tudott a levegőben maradni és legnagyobb sebessége óránként 32 kilométer volt. Az első nagyobbszabásu repülés 1907-ben sikerült a „Zeppelinnek". Az egész világ felfigyelt a nagyszerü teljesitményre: 11 utassal *nyolc* órán át repült a léghajó, 43 kilométeres sebességgel. 1908-ban a viharba került *LZ. IV.* jelzésü léghajó elpusztult és ez a szerencsétlenség ujra erősen visszavetette a kormányozható léghajó ügyét. Nagy küzdelmek árán végül mégis diadalmaskodott gróf Zeppelin zsenialitása és akaratereje. Ma a nagy feltalálókat megillető hódolattal fordul emléke felé az egész kulturvilág.

— **Kozma Miklós szobra.** A közel jövőben Borsodmegyében felállitják *Kozma Miklós* szobrát. *Bordosi-Bindász* szobrászművész diszmagyarban örökitette meg Kozma Miklóst, ugy amint utolsó éveiben maguk előtt láthatták barátai, ismerősei, tisztelői. A hasonlóság tökéletes, a vonások a határozott, erélyes, de jóságos államférfit és embert állitják elénk. A másfélszeres életnagyságu mellszobrot aluminiumból fogják kiönteni és megfelelően patinázva két és fél méter magas haraszti mészkőtalapzaton a telepes község főterén állitják fel.

— **TÉBE-leventék a honvédekért.** A TÉBE-Levente Egyesület márciusi ünnepségét arra is felhasználta, hogy a harctéren küzdő honvédek részére gyüjtött 403.918 cigarettát a Vörös Keresztnek felajánlja. Az ajándékért a Vörös Kereszt képviseletében megjelent vitéz Marschalkó altábornagynak adta át. Az altábornagy az adományt megköszönte és intézkedett, hogy az a honvédekhez kerüljön.

— **Aranylakodalom.** Takács Pál állami nyugdijas és felesége, Gudra Ilona március 15-én tartották meg szük családi körben Szigetszentmiklóson aranylakodalmukat.

— **Házasság.** *Ehrenhein-Schytra Mária Anna*, néhai *Ehrenhein-Schytra Ferdinánd* és *Schall-Riaucourt Gabriella* grófnő leánya, a szlovákiai *Tarnán* házasságot kötött *Kölcsei-Kende Pál* földbirtokossal, néhai *Kölcsei-Kende Pál* huszárezredes és rollsbergi *Bucz Edith* fiával.

Molnár Olga gimnáziumi h. tanárnőt eljegyezte dr. *Weichsel János* losonci városi orvos.

Özv. *Markstein Ignácné* és *Diamant Salamon* f. hó 16-án házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

Höchtl Gréte és *Névery Gábor* jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ
KÉNES VIZÜ
kádfürdők és férfi és női gőzfürdők !!!

Nagy gyárvállalat keres
magyar-német
gyors- és gépirókat
Ajánlatokat „Őskeresztény X." jeligére **Balogh hirdetőbe,** Szent István-körut 9.

FIZETEK: 18 kötet Brehmért 100 P-t, Finály latin szótárért 35 P-t. Magas áron veszek könyvtárakat, sorozatokat. **Keleti könyvüzlet,** Vilmos császár-ut 27

MEGHIVÓ. A Tisztviselők Gazdasági Irodája mint szövetkezet 1942 március 27-én este 8 órakor tartja rendes közgyülését a szövetkezet Budapest, VIII., Baross-u. 19. sz., I. 2. alatti irodahelyiségében. Tárgysorozat: 1. Igazgatósági javaslat és határozathozatal az 1941-es üzleti évre vonatkozó mérleg és eredményszámla elfogadása és a mutatkozó tiszta üzleteredmény felhasználása tekintetében. 2. Határozat az 1941-es üzleti évre vonatkozóan az igazgatóság és felügyelőbizottság felmentése tekintetében. — **A Tisztviselők Gazdasági Irodája mint szövetkezet mérlegszámlája az 1941-es üzleti évre. Vagyon:** Pénztárkészlet: 12.358.04 P. Bankkövetelések 2314.— P. Adósok 24.270.64 P. Tüzifakészlet 63.806.85 P. Berendezés 155.— P. **Teher:** Üzletrésztőke 980.— P. Tartalékalap 383.20 P. Hitelezők 102.408.10 P. Tiszta nyereség 1123.23 P. Budapest, 1941 december 31-én. Az Igazgatóság. **Eredményszámla: Veszteség:** Kifizetett jutalék 292.07 P. Üzleti költség 5274.45 P. Üzleteredmény 1123.23 P. **Nyereség:** Szén- és faeladásból 5191.36 P. Társas fatelep-nyereségből 1135.65 P. Kamatbevétel 362.74 P. Budapest, 1941 december 31-én. Az Igazgatóság. 1804

A magy. kir. osztálysorsjáték
játékterve
páratlan nyerési lehetőséget nyujt
Egy sorsjeggyel nyerhető szerencse esetén:
700.000 P
Jutalom:
400.000 P.
Főnyeremények:
300.000 P.
100.000 P.
70.000 P.
60.000 P.
2 a **50.000 P.**
2 a **40.000 P.**
továbbá
30.000 P.
16 a **20.000 P.**
27 a **10.000 P.** stb. stb.
Vegyen sorsjegyet a főárusítóknál!
I. osztályú nyereményhúzás:
április hó 9-én!
Sorsjegyárak:

Egész	Fél	Negyed	Nyolcad
28 pengő	14 pengő	7 pengő	3.50 pengő

OSZTÁLYSORSJÁTÉK

Egész: 28 P negyed: 7 P
Fél: 14 P nyolcad: 3.50 P

A Kormányzó Ur nyitotta meg a vadásztrófea kiállitást

Hétfőn délelőtt nyitotta meg a Kormányzó Ur a Nemzeti Vadászati Védegylet trófea-kiállitását a pesti Vigadóban. A Kormányzót ifj. gróf *Eszterházy László* elnök és *Nadler Herbert* ügyvezető elnök fogadta. A Főméltóságu Ur a megnyitó után megtekintette a kiállitást és elismeréssel nyilatkozott a szép gyüjteményről és a kiállitás mintaszerü rendezéséről.

A Nemzeti Vadászati Védegylet évenként rendezi meg trófea-kiállitását, amelyen bemutatásra kerül az előző vadászati év minden értékes és szép zsákmánya, főképpen szarvasagancsok, vaddisznóagyarak és muflonszarvak. A magyar vadászgazdaság az utóbbi évek alatt jelentős tényezője lett az idegenforgalomnak és a nemzetgazdaságnak. Magyarország Európa egyik legértékesebb vadászterülete és a nálunk ejtett trófeák minősége legkiválóbb egész Európában. A hagyományos aganeskiállitásnak tehát nemzetközi jelentősége is van, mert a külföldi vadászok figyelmét ráirányitja hazánkra.

Az idén bemutatott vadász-trófeák közül a Kormányzó Ur által elejtett tizenhatágu szarvasagancs első dijat, aranyérmet nyert. A Főméltóságu Ur további öt zsákmánya közül egy agancs ezüst, négy agancs pedig bronzérmet nyert. A Kormányzóhelyettes Ur Valkón ejtett szarvasbikájának tizennégyágu agancsa bronzérmet kapott.

Nagyon szép vadász-trófeákkal szerepelnek még a kiállitáson herceg *Hohenlohe-Oeringen Ágost, József* kir. herceg, *Albrecht* kir. herceg, gróf *Draskovich Iván*, gróf *Cziráky László*, *Dorner Aurél* államtitkár, dr. *Szép László* min. osztályfőnök, v. *Nemeskéri-Kiss Géza* kir. fővadászmester és *Poledniak Károly*.

A mintaszerü rendezés *Nadler Herbert* m. kir. gazd. főtanácsos, a székesfővárosi állat- és növénykert igazgatójának érdeme.

BECHSTEIN
BÖSENDORFER
FÖRSTER
zongoragyárak
kizárólagos
vezérképviselete
MUSICA RT.
VII., Erzsébet-körut 43.

Kállay Miklós miniszterelnök rádiószózata a nemzethez

„Nem a sok program a fontos, hanem, hogy mi az igaz"

Kállay Miklós miniszterelnök vasárnap délben rádiószózatot intézett a nemzethez. A miniszterelnököt, aki *Ullein-Reviczky Antal* rk. követ és meghat. miniszter, sajtófőnökkel és személyi titkára, *Kállay Kristóf* min. fogalmazó kiséretében érkezett a rádió épületébe, *Náray Antal*, a MTI és a Rádió elnöke és *Kuzmich Gábor*, a posta vezérigazgatója fogadta.

A miniszterelnök bevezető szavaiban a 48-as márciusi fiatalság szerepére mutatott rá, majd igy folytatta:

— Ma megint történelmi időket élünk, megint van tennivalónk, fiatal lendületre van szükség, napjaink nem türnek habozást, tapogatódzást, egyhelybenmaradást. *Ez a korszak a tettek korszaka.* Aki lemarad, az lemaradt. Forr, vajudik minden itt benn, nálunk és körülöttünk. Egyik reform a másik után, hogy ama kor ifjuságának nagy szavát ismételjem, most tényleg megvalósul. A jobbágyság most fog igazán felszabadulni, mert földhöz és független megélhetéshez jut, a munkásság nagy joga: a méltóan megbecsült és megfizetett munka ma már vissza nem vehető befejezett igazság! És a vezető, katona, polgár helyzete véglegesen meg lesz határozva az uj magyar világban. De ahogy 1848-ban először fegyvert kellett ragadnunk, épp ugy most is — mert *nincs föld, szabad ember szabad földje, nincs munka, nincs polgári jólét, mig az örök nagy ellenséget, a rémet, az orosz kommunizmust le nem vertük.* Csak egy pillanatra tekintsetek vissza. Ezt az országot hóditás, pusztitás, embergyilkolás ezer év óta csak keletről érte. Volt csatánk bőven másutt is, de létünk csak onnan volt fenyegetve.

— Háboruba megyünk. Elől megy a márciusi fiatalság, biztosan tudom, hogy győztesen tér haza. Mire hazajön, mire vége a harcnak — nem világosi fegyverletétel lesz a vég — itt minden hazajövő katonát és itthonmaradottját, erre én teszek fogadalmat, — nem őszirózsás forradalom, nem 1918 és 1919, hanem otthon, munka, emberi lét kell, hogy várja.

„Válasszák el az igazságot a hazugságtól"

— És még valamit! Ebben az országban évek óta programmal és ujra programokkal vagyunk elárasztva. Sokat olvastam belőlük. Kérlek benneteket, gondoljatok vissza rájok, vagy ha megvannak, vegyétek elő őket. És azt fogjuk látni, hogy alig különbözik egyik a másiktól, szinte szóról-szóra ugyanazt mondják. *Pedig nem a sok program a fontos, hanem, hogy mi az igaz. Végre egyszer válasszuk el az igazságot a hazugságtól.* Ami igazság, azt meg kell csinálni, de egészen és megalkuvás nélkül. Ami nem az, dobjuk ki lelkünkből, gondolatunkból és még inkább szólamainkból. Igaz mindaz, ami jó, minden, amit meg lehet tenni: amiből egyetemes jó fakad nemcsak egyes egyeseknek, de mindenkinek, az egész köznek, a hazának. Van. amit ma hozhatunk, van amit elő kell készitenünk, semmit sem szabad elhanyagolni, *csak ami ámitás, azt kell kidobni.* Mert mig ez nem történt meg, *mig ez a tisztulási folyamat végbe nem megy bennünk, mig a való a valótlannal keveredik, addig nincs előrehaladás, nincs megnyugvás, nincs eredmény.*

— Nézzétek a két nagy uj világot, a fasizmust és a nemzeti szocializmust. Miért győztek? Mert megtalálták száz program között az egyik az olasz, a másik a német igazságot. Egyszer Szegeden már megtaláltuk a magunk igazát, a mi, de csakis a mi, csak *magyar létünk, életünk utját.* Ezen haladni megkisérlem, segitsetek.

— Én ennek az országnak, az Alföldnek keleti végéről jövök. Csak hü maradok szükebb hazámhoz, ha Bethlen, Bocskay, Rákóczi, Bessenyei és annyi nagy magyar megmozdulás vezérét választom mintaképemnek, akik mind, mind közülünk jöttek és soha meg nem alkudtak.

— Ötven éve megszakitás nélkül veletek élek. Parasztgyerekek voltak játszótársaim, budai polgárfiuk a tanulótársaim. Ha otthon vagyok falun, tele van a tornácom ügyes-bajos emberekkel, sokezer panaszos és kérőlevél az évi postám, őket hivom most tanuságtételre. Én mindenkit meghallgattam, most én kérem magyar népemet, az egész nemzetet, hallgasson meg, hallgasson rám.

— Az ut nem könnyü. A márciusi fiatalságé sem volt az. Háboru indult akkor is, ma is. De akkor egyedül álltunk, ma velünk a világ jobbik és erősebbik része. Nem volt szövetségesünk — ma van. Nem volt fegyverünk — most van. Nem voltunk a magunk urai — ma azok vagyunk.

„A rend az alapfeltétele, hogy Magyarország megmaradjon"

— De nemcsak tüzelni, lelkesiteni szeretnék, hanem nagyon komoly szóval inteni és figyelmeztetni is. *Nehéz idők előtt állunk.* Az Uristen ugy rendezte, hogy tavasszal fogyatékán van már a tavalyi — ujra kell vetni, hogy aratni lehessen. Rossz volt a mult év termése, megnagyobbodott lakosságunk több fogyasztót jelentett. Nehezen indul a vetés, mert késik megint a tavasz, vadvizek járják ujra az Alföldet. — De nem lesz baj, komoly baj nem lesz. *Inség nem fenyeget, de bőségről, gondtalan napokról ne álmodozzunk.* Nehéz megpróbáltatások éve áll előttünk. *Az lesz a jó magyar, aki künn harcol, itthon kitart, — aki tür.* Az államnak és nekem pedig az a feladatunk, hogy a nehéz napokat elviselhetővé tegyük. Ennek alapfeltétele a szociális igazság. Nem fogom türni, hogy a szegénység még sulyosabb legyen azáltal, hogy másoknál tobzódást lát, de nem türhetek semmi lázitást, bujtogatást, mert erre még mindig mindenki ráfizetett.

— *A rend az alapfeltétele az emberi létnek és igazságosságnak, a hadrakelt hadsereg ütőképességének* és mindenekfelett annak, hogy Magyarország megmaradjon ugy, ahogy apáink ezer éven át megtartották, a márciusi fiatalság megálmodta és ahogy azt én veletek, milliónyi magyarokkal együtt megfogadjuk. Hogy én igy akarom — Isten engem ugy segéljen!

Ez Glatz Oszkár!

A *Műbarát* kiállitási helyiségében harmincegy olyan Glatz-képet láthatunk, amelyet a mester maga válogatott ki és tett félre családja számára. Ezek a képek nem eladók. Afféle művészi hitbizomány ez, amelyhez egy díszes falusi nagy tulipános ládát képzelünk el ezzel a felirással: *ez vagyok én, Glatz Oszkár!*

Nem aféle gyüjteményes kiállitás ez, amely időrendben bemutat mindent, amit egy művész életén át alkotott. Itt a mester saját kertjében járunk maga magának termelt virágai között.

Az összeállitásnak ez a szivdiktálta tökéletessége megjeleniti előttünk az egyenes uton haladó, összhangzatosan fejlődött, sikerkoszoruzta művészt, aki az elmult boldog századvég művészetének vivmányait átmentette rengő földü huszadik századunkba. E század nemzetköziségében Glatz Oszkár a kifejezetten magyar művészet oszlopa. Még tanuló éveiben. Münchenben is magyar mester mellé szegődött, Hollósy Simon mellé, akit Nagybányára is követett, mint hűséges tanitványa. Hollósy a művészeti szabadságot és természetkultuszt hirdette. Ezt hirdeti Glatz is.

Glatz Oszkár olyan tevékeny ember, aki valósággal megsokszorozza önmagát. Nemcsak festő, de iró és eszmék terjesztője is. A *Pesti Hirlap* nem egy szép cikkét közölte a művészek gazdasági helyzetének megjavitásáról, az igazi magyar ruha jogainak visszaállitásáról és egyéb közérdekü témáról. Glatzot szive a falura vonzza. Képeinek nagy részét kint a természetben festette, a nógrádmegyei Bujákon. A természet szeretete és tanulmányozása adta palettájára azokat a szineket, amelyek évek multával mind tüzesebbekké izzottak. Ezt és a pleinairhez való viszonyát szépen lehet tanulmányozni a mostani kiállitáson.

Glatz a levegőt témájához szabott mértékben érzékelteti. A *Libapásztorok* — domboldalon egymást koszoruzó három kislány — egyike a mester korai képeinek. Annyira levegős, hogy szinte kicsap belőle ránk a rét illata. A *Kövező gyermekek* s a *Lovak* szintén beleolvadnak a levegős tájba. Már nem ilyen a *Vasárnap* cimü elragadó alkotás három sötétkékszemü menyecskéje; a művész itt a havas tájat csak háttérnek szánta. A további képeken már kevésbbé a táj s a levegő érdekli a művészt, mint inkább maga a falu népe. Öröm látnunk ilyen mester kezéből kikerülten a magyar anyát gyermekével, nagyapót unokájával, a bravurosan megfestett „csalamádét hordó menyecskét", a szappanbuborékos fiukat s a *Jó bor* mellett szivárványos kedvre derült parasztot. A humor ugyanis az a tizedik muzsa, amely észrevétlenül ott settenkedik a mester minden képén s ő is azt mondja: *igen, ez Glatz Oszkár!*

A kiállitási helyiség grafikai termében *Gallé Tibor* festőművész szines krétavázlatait láttuk. Érdekes egyéni alkotás valamennyi. Gallé lelke a valóság és mese között lebegtetett e pasztellszinekben látott viziók megfestésekor: ódon falvak, ködülte templom a tengerparton, omladozó falu kikötő, tündéri pompában közelgő gálya, falusi kocsma, tikkadt eszmecsere sörözés közben, családi csend a kék kályha mellett .. Valamennyi értékes művész alkotása. A kiállitás március 25-ig tekinthető meg.

Siklóssy László.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

„Az 1848-as honvédzászlók testvére ez a nemzeti zászló..."

Horthy István Kormányzóhelyettes Ur az ifjuság márciusi ünnepségén

1942, március tizenötödike . . . Már kora reggel megkezdődött az ünnepségen részvevő ifjuság felvonulása a Hősök-terére, amelynek minden talpalatnyi helyét lelkes egyenruhás leventék, diákok, diáklegények töltötték meg. Megjelent az ünnepségen *Kállay Miklós* miniszterelnök is, valamint vitéz dálnokfalvi *Bártha Károly* honvédelmi miniszter, fáji *Fáy István* kultuszállamtitkár, *Zsindely Ferenc* miniszterelnökségi államtitkár, *Ruszkiczay-Rüdiger Imre* altábornagy, vitéz kisbarnaki *Farkas Ferenc* országos főcserkész és még sok vezető katonai személyiség.

A hősi emlékmű előtt, két oldalt, nemzetiszinü zászlók erdeje lobog a leventék kezében. A Hősök köve és a hétvezér-szoborcsoport között elhelyezett díszemelvény két oldalán a 48-as honvédzászlók foszladozó selymét lengeti a márciusi szél. A tér jobboldalán egyenruhás leventeszakaszok és diákleventék, a baloldalon pedig a levente szakaszokon kivül leányleventék nagy tömegei sorakoznak fel.

Megérkezik a Kormányzóhelyettes Ur

Pontban 11 órakor érkezik meg a Himnusz hangjai közben, a magyar királyi honvéd légi erők repülőtiszti egyenruhájában, vitéz nagybányai *Horthy István*, Magyarország kormányzóhelyettese hitvesével. A Kormányzóhelyettes Urat vitéz *Béldy Alajos* vezérőrnagy, az ifjuság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője és *Bárczi-házy Bárczy István* m. kir. titkos tanácsos fogadja és kiséri az előkelőségek részére fenntartott díszhelyre. A Kormányzóhelyettes Ur ellép a két oldalt felállitott leventezászlók előtt, tiszteleg a hősi emlékmünek, majd elfoglalja helyét az emelvényen. Megkezdődik az ünnepség.

Nyolcvan tagu leventezenekar a Szózatot játssza, utána az ifjuvezetőképző szakaszok 800 tagu kórusa Petőfi Nemzeti dalát adja elő. Ekkor következik az ünnepség legszebb pillanata: Magyarország kormányzóhelyettese átadja az általa adományozott zászlót a magyar ifjuság egyetemét képviselő tizenkét tagu leventeküldöttségnek. A gyönyörü aranyzászló egyik oldalán a magyar cimer és a leventeköszöntés, „Szebb jövőt! — Adjon Isten!", a másik oldalán pedig a leventejelvény, egy kettős keresztlel stilizált „L" betü és a leventemozgalom jelszava: „A jövő nemzedéke — a nemzet jövője" látható.

Horthy István kormányzóhelyettes kezébe veszi a zászlót és a következő szavakkal fordul az ifjusági küldöttség felé:

— Az 1848-as honvédzászlók testvére ez a nemzeti zászló. Isten nevében azzal az öhajtással adom át a magyar ifjuságnak, hordozza ugyanolyan tisztán és ugyanolyan áldozatos lélekkel, mint hordozta annakidején a márciusi ifjuság.

Ebben a pillanatban ünnepi harsonajelek hangzanak fel. A harsonajelek közben az ifjusági küldöttség méltóságteljes lépésekkel a Hősök köve elé vonul, ahova a tér közepéről egy négytagu koszorut vivő csoport is elindul. A két csoport egyidőben érkezik az emlékműhöz, amelyet megkoszoruznak. A zászlóvivő levente az ifjuság uj zászlóját meghajtja a Hősök emléke előtt, majd megfordul és a téren elhelyezkedett hatalmas ifju tömeg előtt magasba emeli az uj országos zászlót.

Az ifjuság fogadalomtétele

Vitéz *Kudriczy István* vezérkari ezredes, a leventék országos parancsnoka ezután fogadalomtételre hivja fel az ifjuságot:

— Leventék! A leventezászló iránti hűségetek megnyilatkozása legyen az a fogadalom, amelyet most az egész ország leventéi nevében tesztek. Igaz meggyőződésből, szivvel és lélekkel mondjátok utánam . . .

. . . És a 15.000 főnyi leventesereg meghatottan mondja:

— Fogadom előtted leventezászló, hogy hiven teljesitem kötelességeimet, melyekkel Istennek, hazámnak, Magyarország Kormányzójának és magyar testvéreimnek tartozom. Fogadom, hogy egész életemben a krisztusi erkölcs és a magyar becsület utját fogom járni. A magyar föld, a magyar lélek és a magyar zászló szabadságáért, ha kell, életemet és véremet feláldozom.

Tizenötezer levente megilletődött hangon, kipirult arccal tette le a fogadalmat.

Szabó László mondott ünnepi beszédet a leventék nevében. Párhuzamot vont a 48-as és a mai ifjuság feladatai között és azt fejtegette, hogy a magyar ifjuság csak a minőség forradalmával érheti el a maga elé kitüzött célokat.

Diszmenet

A beszéd után az előkelőségek a Kormányzóhelyettes Urral és a miniszterelnökkel élükön az Andrássy-ut torkolatához mentek, ahol végignézték a diszfelvonulást.

A Kormányzóhelyettes Urat az ifjuság, valamint az ünnepségre egybesereglett óriási tömeg rendkivüli lelkes, meleg ünneplésben részesitette.

A Hősök teréről az ifjuság a Szabadság-térre vonult, ahol tisztelegtek az Ereklyés Országzászló előtt.

A Szabadság-térről az uj országos leventezászlóval az Ifjuság Házába mentek, ahol az Ifjuság Országos Vezetője átvette a zászlót.

A
PALLADIS
Könyvkiadó
1941-ben elsőült kisregény-pályázatának első dijjal kitüntetett győztese:
BALÁZS BENEDICTA:
Máriapuszta tanitónője
cimü regénye most jelent meg a Palladis ujonnan megindult
3/4
PENGŐS REGÉNYEK
sorozatában, mint annak első kötete. A nemes emberi lelkek vivódásának költői szépségekkel teli, lebilincselően érdekes regénye a közönséget is bizonyára éppen úgy meghódítja, mint az itélkező szürit. Ezt a regényt soron követik a II. és III. dijjal kitüntetett regények, továbbá azok a pályaművek, amelyeket a biráló bizottság kiadásra érdemesnek itélt.
A Palladis, a 3/4 Pengős Regények folytatólagos megjelenése érdekében
ÚJABB KIS REGÉNY-
pályázatot
hirdet, amelynek
I. dija P 2000.-
II. dija P 1500.-
III. dija P 1000.-
A pályázat részletes feltételeit minden érdeklődő megkaphatja, ha levelezőlapon a Palladis Rt.-hoz (VI., Andrássy-út 130. sz.) fordul.
Kaphatók könyvkereskedésekben, IBUS-pavillonokban, jobb tőzsdékben.

* **(Két kiállitás.)** *Glatz Oszkár gyüjteménykiállitása a Helikonban.* A Helikon vasárnap megnyiló kiállitásán egységes képet nyujtó oeuvre-vel lép a tárlatlátogató közönség elé *Glatz* Oszkár. A negyven festményből álló kiállitás legtöbb darabja csupán Glatz eddig ismert egyéniségének körvonalait rajzolja élesebbre. Feltétlenül elismerésre méltó festői kvalitásai azonban bujáki zsánerjeleneteiben és parasztportréiban ügyes naturalistává fokozták le egy-egy régibb képen megcsillanó mélyebb értékeit. Mig emberábrázolásaiból a tulzott anyagszerüség és a fotografikus hüségre való törekvés ütközik ki mint komolyabb esztétikai hatást megátló momentum, addig ez a festői lélektelenség különben pompás térérzékkel megformált tájképein a levegőtlenségben mutatkozik meg. Az egész kiállitás legsulyosabb értékü darabja a *Hazatérés a vásárból.*

* **(Török-magyar est a Lágymányoson.)** Szépsikerü török-magyar estet rendezett a Szabad Lyceum és a Kelenföldi Kaszinó a Horthy Miklós-uti iskola tornatermében. Az estén *Oroszlán* Zoltán dr., a Nemzeti Muzeum őre tartott vetitett képekkel élénkitett vonzó előadást Konstantinápoly müvészeti emlékeiről. *Szecsödy* Istvánné és *Dittrich* Vilmos dr. zongorakettőse után *Szecsödy* Istvánné Huber Magyar ábrándját adta elő müvészi készséggel, Dittrich *Péterrévi* Imre verseiből mutatott be egynéhányat, *Tahszin* bej festőmüvész tamburon érdekes török dalokat játszott, végül *Mohai* Erzsi magyar- és török dalokat énekelt bájos közvetlenséggel.

* **(A Corvin-Szinház)** uj müsorával elérte a legnagyobb sikert, amit mozgószinház Budapesten aratható. Közönsége eddigi előadásain az utolsó zugig megtöltötte hatalmas nézőterét s elragadtatással adózott a *Mámoros éjszakák* különleges szépségeinek. Mintha valami forró, heves szél volna, ugy füti át e szenvedélytől izzó filmremek lázas hevületével a nézö fantáziáját. A müsor másik száma, *A fehér rabszolganý*, a rejtelmes Kina misztikumait tárja elénk, azt a sok megragadó excentrikus dolgot, amiben oly szivesen gyönyörködik az európai nézö. E pompás müsornak, melyet *Othello és Don Juan* cimü kacagtató burleszk vezet be, előadásai 3, 5, 7 és 9 órakor kezdődnek. Az elővételi jegypénztár telefonszámai: József 89—88 és József 95—84.

* **(A Vigszinház jövő hetét)** is a *Kis cukrászda* dominálja. *Heltai* Jenő nagyszerü vigjátéka vasárnap, hétfőn, kedden (25-ödször), csütörtökön, pénteken, valamint a következő vasárnap és hétfőn kerül szinre. Szerdán a *Taifun*, szombaton este az *Ocskay brigadérost* játsszák. Az esti előadások ½8 órakor kezdődnek. Szombaton éjjeli előadásul az *Osztrigás Micit* ismétlik. Vasárnap délután a *Három nővért, Csehov* remekmüvét adják. Csütörtök délután a *Huncut kéményseprő* mulattatja a gyermekvilágot.

* **(Óriási érdeklődés)** kiséri a *Bolond Istók* cimü daljáték előadásait a Városi Szinházban. A nagysikerü darab szerdán, pénteken és a következő vasárnap szerepel a szinház játékrendjén.

* **(A Városi Szinház)** változatos operamüsorán hétfőn *Környei* Béla és *Gábor* Arnold kamaraénekes vendégfelléptével *Tosca*, kedden *Traviata Aquila Adler* Adelinával, csütörtökön *Carmen*, szombaton *Bánk bán*, vasárnap délután *Trubadur* és jövő hétfőn *Unkel* Péter vendégfelléptével a *Zsidónő* szerepel.

* **(A régi Földes-darabok sikere)** fogja kisérni legujabb vigjátékát, *A lányom hozománya 500 millió* előadásait is. Egy meleg szivü, kedves fiatal lány *(Pécsi* Blanka) és a fiatal herceg *(Uray)* szerelmi históriája körül mulatságos és erősen humoros jelenetek egész sora füződik a darabban. Különösen *Rákosi* Szidi, a szinház nagynevü vendégmüvésznője jutott nagyszerü müvészi feladathoz.

* **(Olivia hercegnő jegyében)** fog lefolyni a *Fővárosi Operettszinház* jövő hete is. Együtt vannak ismét a pompás operett kreálói: *Kosáry* Emmy és *Király* Ernő, *Sarkady* Aladár, *Vigh* Manci és *Halmay* Tibor és az ő fellépésükkel adják minden este a nagysikerü *Buttykay—Földes—Bródy*-operettet, amely kedden érkezik meg a 25-ik előadás jubileumához. Vasárnap délután a *Tatárjárást*, a világhirü *Kálmán*-operettet játsszák. Szerdán délután az Országos Szinésziskola vizsgaelőadásául a *Három a kislány* kerül szinre. Szombat délután rendkivül mérsékelt helyárakkal gyermekelőadásul a *Huncut kéményseprőt* adják.

* **(Péchy Erzsi a Dé-dé-ben.)** A Blaha Lujza-Szinház legközelebbi bemutatója a páratlan népszerüségü *Fi-fi* szerzőinek Albert *Willemetz* és Henri *Christine* külföldi szinpadokon ugyancsak nagy sikerrel előadott *Dé-Dé* cimü operettje lesz, mely *Heltai* Jenő mesteri fordításában méltán az idei évad kimagasló sikerének igérkezik. A női főszerepben vonzó egyéniségének megfelelő feladatához jutott *Péchy* Erzsi, a szinház illusztris vendégmüvésznője. A másik női főszerepben *Vadly* Ilona lép fel. A férfi főszerepet *Z. Molnár* László játssza, a darab többi pompás szerepében *D'Arrigó, Szirmai, Tamás* lépnek fel. Az ujdonsághoz fényes uj kiállitás készül *Básthy* István tervei alapján. A pompás kosztümöket *Faragó* Géza tervezte. A rendezés *Vágó* Géza kezelben van.

* **(Harmonia hangversenyei):**
Steiner Ferenc kamaraénekes közkivánatra február 6-án adja II.ária- és dalestélyét. (V. ½9.)

Tomka István müvésznövendékeinek estélye, amelyen *Klauber* Erzsébet, *Kóla* Mici, *Vertse* Márta, *Berger* Pál és *Szluka* Vilmos lépnek fel, január 16-án lesz. (V. ½6.)

Haják Károly hegedüestélye január 17-én lesz. (Z. ½6.)

Dulánszky Margit január 18-án adja ária- és dalestélyét. (Z. ½9.)

Schwalb Miklós II. zongoraestélye január 26-án. (Z. ½9.)

Somogyi Adrienne január 19-én tartja meg ária- és dalestélyét. (V. ½9.)

Schomann Józsa olasz ária- és dalestélye január 22-én lesz. (V. ½9.)

Gyárfásné Aczél Márta dalestélye, *Rozgonyi* Ágnes hegedümüvésznő közreműködésével január 23-án lesz. (V. ½9.)

Radics János hegedüestélye január 23-án. (V. ½6.)

Hegedüs Ferenc január 26-án tartja meg hegedüestélyét. (V. ½6.)

Mihó Ernő jubiláris ária- és dalestélye február 1-én lesz. (Z. ½6.)

* **(Magyar Müvészek Szövetkezete hangversenyei.)** *Haydu* István gordonkamüvész egyetlen szólóestje ma. Z. ½6. Néhány jegy a pénztárnál.

Zsámboky Miklós egyetlen szólóestje január 27-én. Z. ½6.

A Zeneakadémia tanárai és a filharmóniai társaság tagjaiból alakult *fuvós* kamarazenekar *Beethoven*-estje, *Medek* Anna, *Székely* Arnold, *Melles, Hollós, Zsámboky* trió és *Schmitz* R. közremüködésével. Február 1. Z. ½9. Jegyek *Eggenbergernél* (Kossuth Lajos-u. 1. sz.) és a Zeneakadémia portásánál kaphatók.

* **(Egy finn lap magyar irodalmi száma.)** A Helsingforsban megjelenő *Esperanta Finnlando* cimü esperantonyelvü lap legutolsó számát teljesen a magyar irodalomnak szentelte. *Petőfi* versein kivül *Jókai, Mikszáth, Móricz* Zsigmond és *Karinthy* Frigyes egy-egy novellája, *Arany, Vörösmarty* és *Ady* néhány verse jelent meg *Kalocsay* Kálmán dr., *Balkányi* Pál és *Bayer* Béla sikerült forditásában. A lap cimlapját a helsingforsi magyar kiállitás egyik képe diszíti, ellenben a szöveg között a derék finn testvérek Jókai neve alatt — Kossuth képét közölték. Miután erre a lapra majdnem minden országban előfizetnek, bizonyára hozzá fog járulni ez a szám a magyar irodalom népszerüsitéséhez és kiadásáért a nagy finn kiadó vállalat: az Otava részvénytársaság elismerést érdemel.

* **(Szalmás Piroska)** január 18-iki zongoraestélyén *Bach* D-dur fantázia és fugáját, *Beethoven* F-moll szonátáját, *Brahms* G-moll rapszódiáját, *Schumann* Fis-dur románcát, továbbá *Liszt, Bartók, Kodály* és *Szelényi*-müveket fog játszani. (Harmónia. Z. ½6.)

* **(Balázs Árpád)** január 25. Z. ½6 magyar nótaestjére jegyek elkeltek. Ismétlés január 31. Z. ½6. (Rózsavölgyi.)

* **(Intim-Kabaré.)** *L. Szeless* Elza, *Szécsi* Böske, *Feld* Irén, *Berendey* Steffi, *Fritz* Ödön, *Balla, Szentiványi, Német, Andai, Solti* stb. nagy sikert aratnak a kitünő uj müsorban.

* **(Küry Klára)** az Amerikából hazatért nagy primadonna gyönyörü müsorának gyöngyeit január 19-iki estélyen részben *Dientzl* Oszkár, részben *Magyary* Imre zenekarával kisérik. (Scala, Andrássy-ut 4.)

* **(Haydu István)** szóló-estjére néhány jegy a Zeneakadémia pénztáránál kapható. ½6.

* **(A Kamarában Ginette, a senki leánya),** főszerepben *Bimbula*. Az első két rész egy előadásban ½4, ½6, ½8 és ½10 órakor.

* **(D. W. Griffith mestermüve, az »Intolerance« Magyarországon.)** D. W. *Griffith*-nek, Amerika filmrendező geniejének leghatalmasabb alkotását, az *Intolerance*-ot hosszu tárgyalások után végre sikerült egy magyar konzorciumnak megszerezni s a világ eme legmonumentálisabb filmalkotása január 27-én kerül bemutatásra Budapesten a Royal-Apollo, Omnia és Corso mozgóképszinházakban. A hatalmas alkotás eddig még soha nem látott keretekben az emberi türelmetlenség küzdelmét jeleniti meg a szeretet és jóság ellen s hatásában a világirodalom legnagyobb müveivel hasonlitható csak össze.

* **(Uránia — Borgia Lucrezia — mindkét része együtt — egy előadás keretében ma vasárnap 3, ½5, ½7, ½9 és 10 órakor.)**

* **(Sergius Panin és A tetszés müvészete,)** két grandiózus attrakció kerül szinre ma az Omniában és a Helikonban. Az elsőben, Georges *Ohnet* világszerte népszerü regényének filmváltozatában a párisi Odeon müvészei müködnek közre, mig a másodikban egy tüneményes szépségü amerikai szinésznő, Enid *Bennett* excellál.

* **(Az Omniában Sergius Panin)** hétfelvonásos francia filmjáték és a *Tetszés müvészete*, a nők filmje, ma ½5, ½7, 8 és ½10 órakor kerül bemutatásra.

* **(Káprázatos meglepetésben részesiti)** jövő szombaton a Tivoli publikumának hatalmas táborát. Egyelőre csak annyit árulhatunk el, hogy az a nagyszabásu filmattrakció, amely *Miss Venus* cimen szinrekerül, egészen ujszerü meglepetéseket hoz és nem fogható semmi más filmattrakcióhoz.

* **(Csak a Renaissance-moziban látható az uj Griffith-mestermü: A sziv törvénye (7 felv.) és Casanova Beregi Oszkárral. Előadások hétköznap 5, 10 órakor, ünnepnap 3, 5 és 10 órakor.)**

* **(Az őserdők világából IV. Vad népek és vadállatok)** cimen tart előadást *Atlasz* Márton, a Kereskedelmi Muzeum v. cairoi levelezője hétfőn d. u. ½4 órakor az Urániában.

* **(Az első Corvin-matiné)** január 21-én délelőtt 11 órakor lesz a Corvin-Szinház épületében. Régi olasz zeneszerzők müveit adják elő *Basilides* Mária, *Zs. Kabos* Ilonka, *Szedő* Miklós. *Petrarcából* és *Csokonaiból* szaval *Abonyi* Tivadar. Jegyek 50—250 koronáig kaphatók a szinház pénztáránál (Telefon: József 89—88 és József 95—84) és Rózsavölgyinél.

* **(Hankiss János dr.)** a modern költészet klasszikussá vált vezérét, Viktor *Hugot* ismerteti s uj forditásokat mutat be kedden, 16-án d. u. ½4 órakor az Urániában.

* **(A Gólem megszületése és pusztulása)** a cime annak a monumentális szimfóniai költeménynek, amely a jövő heti müsorokat uralni fogja. A Gólem évekkel ezelőtt már egyszer világraszóló szenzációja volt a filmkulturának, s abban tett szert klasszikus nevezetességre Paul *Wegener*. Az uj Gólem más elképzelésben dolgozza fel a prágai csodaember legendás történetét s Wegener, aki ismét a főszerepet játssza és maga is rendezte meg az abszolut müvészet jegyében fogant darabot, a filmkultura eszményi magasságába lendült mestermüvét hozza az uj Gólemben. Az évad e ragyogó attrakcióját a *Royal Apolló*, az *Omnia* és a *Helikon* mutatják be most szombaton.

* **Cholnoky Jenő dr.)** egyetemi tanár *Orosz-Ázsiáról* ad elő csütörtök délután ½4 órakor az Urániában.

* **(A Mozgókép-Otthonban)** táblás házak előtt folynak az előadások a *Mámoros éjszakák* a drámai müfajban, *Nősül a cég* a humor birodalmában, *Fatty* és *Bigorno* a burleszk terén a legkiválóbb filmtermékek. Jegyelővétel ajánlatos! (½4, ½6, ½8 és ½10.)

* **(Főuri élet a várkastélyokban)** cimmel érdekes előadást tart *Rexa* Dezső iró pénteken délután ½4 órakor az Urániában.

* **(A Royal-Apolló kétslágeres müsora)** *A bánat leánya* és *A fehér rabszolganý* igen nagy sikert aratott a tegnapi premieren. Mindkét film az amerikai mozimüvészet értékes alkotása. A mai előadások 4, 6, 8 és 10 órakor kezdődnek.

* **(Gáspár Ferenc dr.)** *Barangolás Ceylon szigetén* cimen szombaton délután ½4 órakor előadást tart az Urániában.

* **(Fővárosi Nagymozgó.)** *Carmen-paródia*, az ötfelvonásos *Chaplin*-burleszk és a *Repülő ördögök*. Előadások kezdete ½3, ½4, 5, ½7, 8, ½10. Katonazene.

* **(Szorul a hurok)** *A vörös kesztyü* harmadik, befejező része óriási sikert arat a Tivoliban.

Székrekedés. A Budapest-jobbparti közkórházakban szerzett orvosi tapasztalatok igazolják, hogy a **FERENC JÓZSEF** keserüviz gyomorbajok, emésztési zavarok, fejfájás és szédülés eseteiben is kitünő szolgálatot tesz.

ÁRBAN, MINŐSÉGBEN SZENZÁCIÓ!
MAGYAR DIVATCSARNOK
RÁKÓCZI-UT 74.
Fehér férfi pikéing ..... 1890 | Trikóselyem minden szinben, kitünő minőség, 145 cm. széles 5750 | Női bőrkeztyü pécsi classé (egyes párok 1500) 1950
Női kötöttbluz, gyapjuból 1950 | Fátyolharisnya selyemfényü, hiba nélkül ..... 1290 | Női kötöttkabát sapka, sál, egész garn., gyapjuból 7800

A TÁRSASÁGBÓL

A Medikus-bál

A Vigadó gyönyörüen feldiszitett, fényes termeibe ma este a medikusok vonultak be, hogy hagyományos báljukat a szokott pompával megrendezzék. Féltiz tájban már kezdett benépesedni a Vigadó. Az elő-csarnokban világoskékszalagos rendezők sorfala között vonult fel az előkelő közönség a bálterembe. Rövidesen megérkezett *Bártony* János dr., a Pázmány-Egyetem rektora, a médikusbál védnöke. Féltizenegykor érkezett meg *József* kir. herceg *Auguszta* kir. hercegasszonnyal, *Zsófia* kir. hercegnővel és *József Ferenc* kir. herceggel, akiket tizenegy pálcás ur kisért fel a kisterembe, ahol a bálanyák fogadták a fenségeket.

Badics bandája rázenditett a

Hallod rózsám Katika, Katika,
Kell-e doktor, patika

medikus nótára és *Zsedényi* Gábor *Zsófia* kir. hercegnővel, *Ottlik* András *Melichár* Mártával megnyitották a bált.

A megjelent hölgyek közül a következők neveit sikerült feljegyeznünk:

Asszonyok: Heincz Albertné, Térfi Béláné, Schmiedlechner Károlyné, Liebermann Leóné, Moravcsik E. Emilné, Bálint Rezsőné, báró Petrichevich Horváth Emilné, Végh Jánosné, özv. Török Jánosné, Beöthy Zsigmond Lászlóné, Ludwig Jánosné, Grósz Emilné, Péteri Ignácné, Watter Ambrusné, Németh Gyuláné, Beöckh Hugóné, Oetl Aladárné, Nékám Lajosné, Drottner Arzénné, Notter Antalné, Humayer Árpádné, Vály Ernőné, Rozgonyi Viktorné, Sereghy Zoltánné, Ritrók Zsigmondné, Purghy Lászlóné, Clauder Erikné, Manyák Andrásné, Laveczky Jenőné, Harmath Istvánné, Palóczy Viktorné, Zigány Árpádné, Vlador Józsefné, Endrényi Tivadarné, Mottschidlovsky Elekné, Zihn Alfrédné, Koch Jánosné, özv. Schwartz Mihályné, Fischer Lajosné, Pinkert Edéné és mások.

Leányok: Jász Margit, Kiss Margit, Sebestyén Kató, Péterffy Vilma, Ludwig Fiti, Hrazdika Margit, Hösl Magda, Beöckh Elly, Wittersdorfer Edit, Zahomovsky Márta, Balázs Irén, Koch Lilly, Biró Juliska, Preisz Margit, Pozsgay Juliska, Gersich Margit, Gersich Annus, Dömötör Piroska, Schatz Baby, Noszkay Vica, Noszkay Médy, Maasburg Juliska bárónő, Ghyczhy Emmi, Csongor Piroska, Dóczy Vally, Krammer Kászonyi Ilonka, Sereghy Magda, Szaploncay Helén, Vály Szera, Vály Mária, Rozgonyi Baba, Héder Klára, Jeszenszky Ilona, Barabás Piroska, Békéssy Lola, Weidinger Terka, Schuller Aniko, Schuller Margit, Janicsek Ilonka, Sasghy Juci, Bedécsi Kató és mások.

Közgazdász-Bál. A közgazdasági egyetem hallgatói január 27-ikén *Széchen* Miklós gróf fővédőségével s *Csekonics* Iván gróf, *Cziráky* György gróf, *Jankovich-Bésán* Endre gróf, *Károlyi* József gróf, *Pallaviczini* György őrgróf és *Windischgraetz* Lajos herceg védőségével bált rendeznek a Vigadó összes termeiben. Jegyeket, a meghivó felmutatásával, a rendezőbizottság irodájában lehet kapni. (IV., Szerb-u. 19.)

*

A Katolikus Egyetemi Hallgatónők Szent Margit-Köre e hó 16-án a Gellért-szálló nagy halljában az egyesület segélyalapja javára 9 órai kezdettel zárkörü *Margit bált* rendez. Jegyek a boritékos meghivó felmutatása mellett a bálirodában (IV., Kossuth Lajos-u. 1., IV. lépcső, I. em.) kaphatók, délelőtt 12—2 és d. u. 5—7-ig.

*

A Protestáns Bál fővédőségét *Horthy* Miklós kormányzó és felesége, *József* királyi herceg és *Auguszta* királyi hercegnő, védőségét pedig *Bethlen* István gróf és felesége vállalta el. A január 20-iki bálra a meghivók ezen a héten mennek szét. Aki meghivóra igényt tarthat, egy rendezőbizottsági tag ajánlásával forduljon a bálirodához. (IV., Veres Pálné-utca 10, I. 4.) A háziasszonyok ismerkedési teája csütörtökön, 11-én este volt a *Gellért*-szállóban és fényesen sikerült, ugy hogy a bál sikere máris teljesen biztositva van. Különösen sok vidéki uri család fog a bálon résztvenni.

*

A Balatoni Yacht-Club bálja. A Balatoni Yacht-Club február 8-ikán tartja táncestélyét, elnökének, *Jankovich-Bésán* Endre gróf védnöksége alatt. A bál iránt, mely a Gellért-szálló összes termeiben lesz, nagy az érdeklődés.

SPORT

() **Az Ottó királynak szánt selyemzászló** nyomán olyan legendák keltek szárnyra egy héttel ezelőtt, hogy a Spanyolországban turázó MTK-csapat, *Brüll* Alfréd elnök és *Fodor* Henrik dr. vezetésével tisztelgett volna Zita királynénál és Ottó királynál és himzett selyemzászlót adott volna át a kis magyar királynak. Több lap meg is irta ezt a hirt, amit különösen az MTK-hoz közelállók terjesztettek. Mára azután kiderült, hogy a királyi családnál való tisztelgés és az Ottó királynak átadott selyemzászló hire valóban csak mese volt, amelyet éppen olyan hangosan terjesztettek itthon Budapesten, mint amilyen hangosan hiresztelgették San-Sebastianban is az MTK futballistáinak látogatási terveit. Igy történt azután, hogy a kék-fehér csapat terveiről tudomást szereztek az illetékes hatóságok, azoknak révén a királyi család környezete is, megtörténtek a megfelelő tudakozódások és a szerzett információk nyomán udvariasan bár, de félreérthetetlenül közölték az MTK-csapat vezetőivel, hogy *a királyi családnál szándékolt tisztelgésük ezidőszerint meg nem valósitható*, sőt az Ottó királynak szánt selyemzászlót nem juttathatják el a király kezeihez.

() **Rosszul áll az amerikai tura ügye.** Igy irja levelében *Földi* Ferenc, a csikágói magyar egyesület titkára, aki az amerikai körut gondolatát hónapokkal ezelőtt felvetette. Azóta hosszu idő telt el; a *Magyar Labdarugók Szövetsége* vezetősége nagy terveket kovácsolt az amerikai uttal kapcsolatban: ötven millió korona tiszta hasznot reméltek, amelyből megépitették volna vagyaik netovábbját, az MLSz — *klubpalotáját*.

Földi értesitése szerint az amerikai futballszövetség már hosszabb idő óta a *svéd* szövetséggel folytat tárgyalásokat, amelynek a csapata minden valószinüség szerint át is fog hajózni Amerikába, ahol ugyanabban az időben fogja lejátszani mérkőzéseit, amikorra a magyar csapat turája volt tervbe véve. Az MLSz tehát megkésett a tárgyalásaival; a svédek válogatott csapata hatalmas konkurrenciát jelent és őket támogatja elsősorban az amerikai szövetség is. Az MLSz amerikai megbizottjának aligha fog sikerülni megváltoztatni az amerikai—svéd megállapodásokat és ha a magyar csapat mégis átkelne az Oceánon, már csak olyan időben tehetné azt, amely összeesne az itthon megkezdődő őszi bajnoki mérkőzésekkel.

() **Nyilatkozik a Professzionista Szövetség**, kijelentve, hogy örömmel üdvözli az MLSz intézőbizottságának a professzionizmus kérdésében hozott legutóbbi határozatát, mint olyant, amely a tervbevett professzionista-alosztály létesitésével végre rendet akár teremteni az álamatőrség és nyilt professzionizmus kérdésében. Azt is kijelenti azonban a Szövetség, hogy amennyiben az MLSz megnyilatkozása csak az ő megkezdett akcióiuk meghiusitására szánt hangulatkeltő propaganda akarna lenne, akkor felveszi vele a harcot. Érdekesen nyilatkozott a Professzionista Szövetség egyik vezetőembere is. Eszerint az MLSz minden ellenakciója ellenére is biztosra veszik alapszabályaiknak belügyminiszteri jóváhagyását és ebben az esetben uj tisztujitó közgyülést fognak tartani. A megalakult pénzcsoportnak állitólag százmillió áll rendelkezésére, amelynek egyharmad részét az alapszabályok jóváhagyása után azonnal be is fogják fizetni, mint a »Turán« professzionista futball klub részvénytársaság alaptőkéjének első részletét. A részvénytársaság első fotbalicsapata a professzionistává minősitett *kispesti* játékosokból és az egykor elsőosztályu, *VII. kerületi Sport Club* egynémely játékosából állana, akiken kivül természetesen más játékosok és esetleg egyesületek *csatlakozására* is számitanak. Óriási összegeket szántak más kiváló játékosok *megvásárlására* is és például tervbe vették *Orth* György személyét is, akinek szivesen fizetnének akár *egymillió koronát* is.

Ezekután természetesen kivánesian várjuk a fejleményeket. Ha igazak a milliókról szóló hirek, akkor nagy gondot fognak okozni egynémely egyesületnek. Biztosra vehető ugyanis, hogy Orth ma megközelitően sem kap még egymillió koronát és hogy ezért az összegért még a mai magyar koronában is meg lehetne vásárolni akár egy *egész csapatra valót* a jobbfajta elsőosztályu játékosokból, tekintve különösen azt, hogy *sokkal kisebb összegü idegen valutákért is eladták már magukat*.

() **A Budapesti Polgári Lövész-Egyesület** vasárnap este 6 órakor megismétli multheti disztornáját a *Marczibányi-téren* levő klubhelyiségében, ahol a hölgy-csapatok ezuttal különböző fegyveres produkciókat fognak bemutatni.

KÖZGAZDASÁG

A tőzsdék

Budapest, jan. 13. *(Magánforgalom.)* Tartózkodóan indult, de csakhamar élénk és lendületes lett a mai magánforgalom, amelyben délfelé már a vevők voltak tulsulyban. Megélénkitette a piacot az a hir, hogy Bécsben is élénkebb volt a tőzsdei üzlet s attól a körülménytől, hogy a kormány a budapesti tőzsdén meg szándékozik tiltani a gabonahatáridő üzletet, továbbá, hogy a külföldi származásu gabonából őrölt liszt után is kiviteli illetéket kell fizetni, a tőzsde szilárdulását várják. Mindkét kormányintézkedés ugyanis hatalmas tőkéket szabaditana föl és terelne más üzletek felé, vagyis a pénzhiány némileg mérsékenyülne. A külpolitikai események nem gyakoroltak különösebb hatást. Az oláh megosztást ugy értelmezték, hogy az Oláhország ellen irányul, s a magyar határincidenseket azért rendezik Bukarestből, hogy a katonai készülődés valóképpeni béjáról eltereljék a figyelmet. Különben az oláh pénz zürichi esése mutatja, hogy a nemzetközi pénzpiac kedvezőtlenül itéli meg nemcsak Oláhország külpolitikai helyzetét, de azt a hallatlan pénzpazarlást is, ami az oláh politikai pártok hadseregszállitó vállalatai javára folyik. A helyi magánforgalom irányzatára hatott a német tüntető sztrájk terve is, amelyet hétfőn rendez a német munkásság, s amitől az ántánt objektivebb eljárását várják a jóvátételi erőszak ügyében. Ha ennek nyomán a berlini deviza-hossz megállana, akkor annak Budapesten a tőzsde szilárdulás irányában lenne hatása.

A *mai déli magánforgalomban* a következő kötések voltak: Magyar Hitel 126 Olaj 12400, Tröszt 25500, Szalámi 540 525, Gumi 18800, Láng 32—34000, Georgia 88—91000, Cukor 400—410000, Ganz-villamos 235—245000, Kontinentál-film 1650—700, Dunaharaszti fa 2400, Stefaneum 6200, Ingófa 1300, Hazai fa 18000, Lipták 4200—150, Brassói 56000, Ofa 31500, Salgó 52500, Kőszén 131000, Rima 12700—900. Kerestek a Magyar-Amerikai Bankot 1800—1900 koronáért. Kora délután, amikor megérkezett *a korona newyorki gyengülésének hire*, ujabb hossz-hangulat futott át a helyi üzletben, az arbitrázs renyhesége azonban akadályozta a nagyobb üzlet fejlődését.

Este 8 órakor jelentik: A mai esti magánforgalom igen élénken és szilárdan kezdődött, de a kontremin háborus hireszteléseire lanyhább lett. Főleg az arbitrázsban történt kisebbarányu fedezetlen eladás azok részéről, akik már tegnap lanyhaságra iparkodtak. A megcsappant kávéházi forgalomban főleg a Salgó hanyatlása volt hatással. A következő árfolyamok fordultak elő: Izzó 64—62000, Pamut 30000—29500, Tröszt 25500, Karton 18500—19000, Hazai Fa 18000, Szalámi 5200—300, Közuti 9000—8750, Salgó 54500—51500, Rima 12850—725, Államvasut 32000, Alt. Kőszén 132500—128000.

A külföldi tőzsdék

Bécs, jan. 13. *(Értéktőzsdei magánforgalom.) Délelőtt tizórai árfolyamok:* Államvasut 865000, Délivasut elsőbbségi 605000, Salgó 1400000, Rima 342000, Alpesi 415000.

A nemzetközi pénzpiac

Zürich, jan. 13. *(Devizazárlat.) Budapest 0.20¹/₈* (0.20¹/₄), Berlin 0.05³/₈ (0.05⁵/₈), Newyork 528.75 (528.50), Bécs 0.0075 (0.0075), Osztrák lebélyegzett 0.0076 (0.0076), Prága 15.20 (15.15), London 2473 (2474), Páris 37.10 (36.80), Milano 26.35 (26.27¹/₂), Zágráb — (—), Bukarest 3 (2.85), Varsó 0.02¹/₈ (0.02³/₈).

Berlin, jan. 13. *(Devizazárlat.) Budapest 4.07* (3.95), Newyork 10350 (10425), Bécs 0.15 (0.1490), Zürich 1980 (1970), Prága 301, Milano 510, Bukarest 57.50, Páris 730, London 48000. — *A valutapiacon:* Osztrák korona 0.1480, Csoh korona 299.75, Lei 61, Lengyel márka 0.48³/₄.

Berlin, jan. 13. *(Utótőzsde.)* Newyork 10550. Az irányzat szilárduló.

Amsterdam, jan. 13. *(Devizaforgalom.)* Berlin 0.0244, Newyork 253 25.

Páris, jan. 13. *(Devizaforgalom.)* Berlin 0.13³/₄ (0.15), Newyork 1427 (1424.50), Zürich 270.50 (269.50).

London, jan. 13. *(Devizaforgalom.)* Berlin 49000, Newyork 4.66¹/₈, Zürich 24.74¹/₈.

Newyork, jan. 13. *(Devizaforgalom.) Budapest 0.03³/₈*, Berlin 0.009650.

A *magyar korona* mai értéke a *berlin-zürichi* parilásban átszámitva *0.20 centime* volt.

A legyintézet ma délutáni hivatalos jegyzése (zárójelben közöljük a legutóbbi áru-árfolyamokat):

Valuta vagy deviza	Pénz	Áru
Dollár	2625.—	2700.— (2700.—)
Cseh korona	75.—	79.— (79.—)
Márka	0.26	0.34 (0.34)
Osztrák korona	0.0370	0.0390 (0.0390)
Lei	13.50	14.50 (14.50)
Angol font	12250.—	12550.— (12500.—)
Francia frank	183.50	193.50 (190.—)
Lira	129.—	135.— (135.—)
Lengyel marka	0.12¹/₂	0.13¹/₂ (0.13¹/₂)
Dinár	26.75	28.75 (28.75)
Svájci frank	495.—	515.— (515.—)
Newyork	2625.—	2700.— (2700.—)
Prága	75.—	79.— (79.—)
Berlin	0.26	0.34 (0.34)
Bécs	0.0370	0.0390 (0.0390)
Bukarest	13.50	14.50 (14.50)
London	12250.—	12550.— (12500.—)
Páris	183.50	193.50 (190.—)
Milano	129.—	135.— (135.—)
Varsó	0.12¹/₂	0.13¹/₂ (0.13¹/₂)

árfolyamai: tiszavidéki búza 12600—13000, fejérmegyei és pestvidéki 12600—900, rozs 8200—300, takarmányárpa 7600—800, sörárpa 7600—8000, koles 8500—9000, zab 7800—900, tengeri 7600—900, korpa 5200—50 korona mázsánkint.

Budapest, jan. 13. *(Lisztpiac.)* Ma a dara 168—70, duplanullás 168—70, nullás 163—65, kettes 158—60, hatos 153—55, hét és feles 118—20, buzakorpa 53—54, hetvenötszázalékos rozsliszt 105—107 korona volt vidéki nagymalomból zsákkal együtt.

Budapest, jan. 13. *(Takarmánypiac.)* Elsőrendü ó-rétiszéna 3500—4400, másodrendü 2750—3450, harmadrendü 1700—2700, zöld szaraz nádtakarmány 1600—700, muharszéna 4800—600, zabosbükkönyszéna 4400—800, tengeriszárkóró 1300—500, takarmányrépa 800——1000, alomszalma 2400—900, zsuppszalma 3050—200 korona mázsánkint.

Newyork, jan. 12. *(Terménytőzsde.)* Az irányzat szilárdan tartott. Őszibuza 499, tengeri 351, a liszt 623 cent volt ma mázsánkint.

Állatpiac

Budapest, jan. 13. *(Sertésvásár.)* A mai sertéspiacon a nyiltvásárra 773, a zártra 3 sertést hajtottak fel összesen, amiből a nyiltvásáron 514 darab maradt eladatlanul. Az irányzat mindkét helyen *vontatott* volt. Elsőrendü öreg zsirsertés 490—500, fiatal nehéz 520—35, közepes 490—525 (kivételesen 533), könnyü 380—490 (515) korona volt élősulyban kilónkint. Vidékre a nyiltvásárról 3 darabot szállitottak el élve.

Sopron, jan. 12. *(Kiviteli marhavásár.)* A mai vásárra 383 marhát hajtottak fel, amiből 61 maradt eladatlanul. Az irányzat *tartott* volt. Elsőrendü tarka ökör 220—70 (kivételesen 290), másodrendü 180—200, bika 110—220 korona volt.

— **A vámszabadraktárakkal üzött visszaélést** illetékes helyen nemrég leplezték le és miután kiderült, hogy egyesek az állam kárára többszáz millió értékü vámcsalást követtek el és kisérelték meg, most van folyamatban ezeknek az ügyeknek felderitése és szigoru megtorlása. Kivánatos lenne, ha a leleplezett csalások tetteseit személyükben és *vagyonukban* mielőbb felelősségre vonják, mert attól lehet tartani, hogy kivonják magukat az igazságszolgáltatás keze alól. Egyelőre a kormány még csak platonikus óvójntézkedéseket léptetett életbe a *további* csalások meggátlására, igy például, mint a hivatalos lap közli, azoktól a vámszabadraktárosoktól, akik február 28-ig a jannár eleje előtt behozott áruknak legalább 20%-át tovább nem viszik a külföldre, a vámkedvezést megvonják. Az »érdekeltség«, amely pedig jól tudja, hogy a szabadraktárak mit müveltek a korona lerontása körül, mint értesülünk, a rendelet ellen mozgalmat akar inditani.

600

1964.V.17. 16,50 3. Műsor Nagy Judit

Pillanatkép

- Glatz Oszkár Kossuth-díjas festőművész a nagybányai iskola egyik kimagasló egyénisége, aki 1958-ban halt meg utolsó éveit Bujákon töltötte. Itt számos szép képet festett, amit aztán a falunak ajándékozott. A gyüjteményt nemrégiben kiállitották Salgótarjánban, mi pedig a dombos-völgyes Bujákon érdeklődünk a képek sorsa felől. A tanácsházán a titkárt találtuk.

- Deák László vb-titkár vagyok.

- Ugyan nem idevaló születésű, de hát evvel a hires-neves gyüjteménnyel bizonyára önnek is kellett foglalkoznia. Hogyan is állt össze ez a szép kiállitási anyag?

- Az elnöknek a leleményességén mulott az egész a tanácselnökén az ő leleményessége.

- Ilyen leleményes tanácselnökük van?

- Ilyen. Nagyon szereti ezt a régiségeket és foglalkozik a község ilyen régebbi keletü dolgaival.

- Én 49-ben jártam itt Bujákon, akkor még élt a népviselet. Emlékszem rá, hogy itt a dombok közé vasárnap délután kimentek játszani a lányok, fiuk, fiatalok, azt énekeltók, "Hármat tojott a fekete kánya, engem szeret a kend barna lánya". Hát még élő népművészet volt abban az időben.

- Én ezt nem ismerem, de viszont van egy közvetlen Bujákról szóló nóta, nem tudom mennyire ismert.

- Igen? Az melyik?

- Persze. Hogy "Bujákon, Bujákon, sok szoknya van a lányon.

- Hát sok szoknya volt abban az időben.

- Ma is, ma is, de nem rendszeresen.

- Ma már csak gondolom ünnepi alkalomra.

- Úgy, ünnepi alkalomra.

- De amit Glatz Oszkár festett az a régi Bujákból az itt maradt meg az ő képein. Csodálatos képek! A Tyúkot lopó asszony, a Ráolvasó asszony.

- Igen, láttam a képeket én is, tényleg csodálatosak és szépek.

- Majd megszólalnak.

- Igen, hát több millió forint értók, ez a Bujók községé. A festőművész állitólag úgy rendelkezett, hogy Bujók községet illetik ezek meg és a fiának, a Glatz Henrik feleségе is él.

- Ő itt Bujákon maradt, vagy máshol él, fölkutatták?

- Budapesten. Hogyne a tanácselnök rendszeresen, rendszeres kapcsolatot tart vele, járogat, most volt azt hiszem egy hete legutóbb.

- Tehát ezeket a képeket Glatz Oszkár Bujákon festette?

- Talán nem mindet, de több mint 90 százalékát.

- Mert hiszen a nagybányai évek anyaga az a nagy muzeumokban van.

- Ott is vannak, ott is vannak, de még olyen kilátás is van, hogy még lesz Bujáknak adományozva kép.

- Igen?

- Igen.

- Azt nem tetszik tudni azok hol lappanganak? Magángyüjtemények-ben vagy a családnál van még?

- Családnál van még Glatz Henriknénél.

- Hát amilyen ügyes tanácselnökök van, de kár, hogy nem találtuk itthon, - ő biztosan megszerzi a falunak.

- Van igéret már.

- Hol fogják végülis elhelyezni a Glatz képeket?

- Kéremszépen meg van véve, egy egyházi épületet vásároltunk, csak átalakitásra lenne rá szüksúg.

- Műemléképület?

- Jellegü. Hát az állaga, még annyi biztos megér, mint eddig mert olyan 200 éve körüli, csak pénz nincs ráegyelőre. A megyei tanács

- hát reméljük csak sikerül az is.

- A megyei tanácstól káptunk pénzt a vásárlásra is.

- Ön, mint messziről jött ember, miben látja a bujáki specialisást azt, amiben ez a falu eltér a többitől?

- A hagyományai szerintem.

- Őrzi még valamennyire a hagyományokat?

- Igen.

- Nagy Piroska ripertja hangzott el.

A népjóléti miniszter levele

Tisztelt Főszerkesztő úr! Egyéb irányú elfoglaltságaim miatt talán menthető, hogy hosszú hónapok óta először került kezembe a Hegyvidék című újság (márciusi szám). Ez a hosszú kihagyás lehetőséget ad számomra, hogy megállapítsam, az elmúlt időszakban ez az önkormányzati lap igen-igen nagyot fejlődött. Örömmel teszem ezt a megállapítást, s jelen levelem írására egy hozzászólás igénye késztet.

„Párizsi hűtés nélkül" c. Cs G aláírású cikkükben több, igen elszomorító dologról olvashattunk kerületünk üzlethálózatával kapcsolatban. A feltárt gondok tulajdonképpen azt a fegyelemlazulást jelzik, amely sajnos az egész országban jelen van, s amelyet megállítani azt hiszem mindannyiunk elsődleges érdeke. A kis írás nem számol be arról, hogy az ellenőrzéseket milyen szankciók követték. De talán – mint kerületi lakost és olvasót – ez a kérdés nem is annyira izgat. Sokkal fontosabbnak tartanám, hogy ha már a problémát a lap olvasói elé tárták, és az utolsó bekezdésben megemlítik, hogy jónéhány olyan üzlettel is találkoztak, amely mentes a fenti hibáktól, akkor miért nem közlik velünk, olvasókkal ezeknek a vizsgálatoknak a tételes végeredményét? A gyanútlan vagy gyanakvó olvasó ezek után minden üzletben és minden büfében azokra a hibákra fog gondolni, amiket leírtak: hogy nincsenek rendben az engedélyek, hogy hibásan tárolják az árukat, újra mosogatják az egyszer használatos poharakat, és így tovább... Személyiségi jog, hitelrontás – és hallom az ellenérveket, ha közölnénk azoknak az üzleteknek a nevét, címét, amelyeket elmarasztaltunk. Lehet. Igy viszont minden kerületünkben lévő üzlet gyanúba keveredett, s talán a hitelrontás vádját úgy is meg lehetne kerülni, hogy a hibátlannak vagy majdnem hibátlannak talált üzleteket nevezzék meg. Nyilvánvaló, forgalomnövekedést okozna számukra. De piacgazdaság csak akkor fog működni, ha a piac értékítélete kimondatik. Ehhez az értékítélethez azonban jól informált piaci szereplőkre van szükség. A problémafoltáró cikk logikus folytatása a rossz, vagy a jó, esetleg a jó és a rossz üzletek felsorolása. Talán hozzásegíthetne minket ezekhez az információkhoz. Tudom, hogy az üzletek megnevezése nagy felelősség, hiszen ha megalapozatlannak bizonyul a kritika, az üzlettulajdonos joggal léphet fel a lap ellen. Mégis kérem, próbálják megoldani ezt az ellentmondást, segítsék hozzá a lakosságot, hogy több információ birtokában hatékonyabban érvényesíthesse vásárlói mivoltából adódó lehetőségeit: legyen aktív és befolyásoló részese a piacnak.

Önnek és a lap minden munkatársának további jó munkát kíván:

Dr. Surján László
népjóléti miniszter

Köszönjük Dr. Surján László miniszter úr levelét. Észrevételeivel egyetértünk. A jövőben igyekszünk megtalálni a módját annak, hogy a kerület üzlethálózatának állapotáról szóló írásaink a mostaninál teljesebb információkat szolgáljanak.

(A szerkesztő)

Felhívás, együttműködésre

Kérjük kerületünk lakosságát, minden egyes családját, hogy a János Kórház Pesthidegkútra kihelyezett Psychiatriai Osztályának orvosi munkacsoportja gyógyító, betegségmegelőző munkáját együttműködéssel segítse.

Mindnyájan érezzük, hogy a társadalmi változások mennyire befolyásolják életünket. Az új helyzetekben nehéz eligazodni, nehéz megtalálni az eredményes, jó megoldásokat. Vannak, akik tanácstalanná válnak, de olyanok is, akik egy-egy nehézség kapcsán valósággal krízist élnek át, vagy pánikba esnek. Egyesek problémáikat csak gyógyszerek szedésével, mások fokozódó alkoholfogyasztással tudják elviselni. Ismét mások tépelődnek, félnek, szorongóvá válnak, ennek hatása alatt esetleg infarktus vagy fekélybetegségek teszik kínzóvá életüket.

Közismert és sokszor hangoztatott tény, hogy az egyes betegségek gyógyítása mellett a betegség megelőzése sarkalatos feladat.

A TB Mentalhygienes Kuratóriuma megbízása alapján kerületünk Önkormányzatának segítségével a János Kórház Pesthidegkutra kihelyezett Psychiatriai Osztályának munkacsoportja a gyógyítás mellett célul tűzte ki az említett lelki betegségek kialakulásának megelőzését. A testi betegségekhez hasonlóan a lelki betegségek esetében is rendkívül fontos a korai felismerés, a veszélyeztetettség megállapítása. Mindezek sikerességét a korrekt szakmai megítélés biztosíthatja. A vállalt munka eredményessége csak a lakosság széles körű együttműködésével biztosítható.

A betegségek kiszűrését, megelőzését kérdőíves vizsgáló módszerrel végezzük. Ennek érdekében a Böszörményi úton lévő családokkal kezdve kívánjuk a szükséges kapcsolatot megteremteni. Ezekhez a családokhoz leveleket juttatunk el (válaszborítékkal). Ezekben több találkozási lehetőséget kínálunk, hangsúlyozva a szigorú titkosságot és teljes ingyenességet. Ezen válaszleveleket – elutasító válasz esetében is – mindenképpen visszavárjuk. A feladatot a levelek fokozatos kiküldésével egész évben lépcsőzetesen oldjuk meg. A levelek kézhezvételét követően három hétig lehet szolgáltatásunkra jelentkezni.

EÜM
János Kórház-Rendelőintézet
Kihelyezett Psychiátriai Osztály

Válaszlevél

(MINDENKÉPPEN VISSZAKÜLDENDŐ)

A Szent János Kórház Mentalhigienes munkacsoportjának lelki-egészségmegelőzős programjában szívesen résztveszek, segítségüket elfogadom. Ezen programba az alábbi formát választva kívánok bekapcsolódni.

1. Előzetesen telefonon időpontot egyeztetek.
(T.: 1 813-357, 1993. március 1-től munkanapokon 16 órától 19 óráig.)

2. Személyesen jelentkezem a Rácz Aladár út 5. sz. alatti orvosi rendelőben (1993. március 1-től, munkanapokon 16-19 óráig)

3. Telefonon történt egyeztetés után a munkacsoport orvosát lakásomon kívánom fogadni.

A programmal nem értek egyet, abban résztvenni nem kívánok.

A megfelelő választ kérjük aláhúzni!

§

Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzat 5/1993. (V.18.) rendelete

a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény végrehajtásának átmeneti szabályairól

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt./138. §-ában meghatározott helyi önkormányzati rendeletalkotási kötelezettség teljesítéséig, a szociális ellátások folyamatos biztosítása érdekében a Budapest Főváros XII. kerületi Önkormányzat Képviselőtestülete az Szt. végrehajtásának átmeneti szabályairól az alábbi rendeletet alkotja.

A rendelet hatálya

1. § A rendelet hatálya a Budapest XII. kerületi állandó bejelentett lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárokra, az állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező bevándorolt, valamint a magyar hatóságok által menekültként elismert személyekre terjed ki, ha az Szt. másként nem rendelkezik.

Munkanélküliek jövedelempótló támogatása

2. § (1) A munkanélküliek jövedelempótló támogatása (Szt.33-37. §) iránti kérelmet a Budapest Főváros XII. kerületi önkormányzat (a továbbiakban: Önkormányzat) Polgármesteri Hivatala Szociálpolitikai Irodájához kell benyújtani.

(2) A jövedelempótló támogatásra való jogosultságot az önkormányzat polgármestere állapítja meg. A jövedelempótló támogatás összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80 százaléka.

Lakásfenntartási támogatás

3. § (1) A lakásfenntartási támogatás (Szt. 38-39-§) önkormányzati szabályainak megállapításáig az önkormányzat a jogosult részére lakbértámogatást nyújt. A támogatásra való jogosultság feltételeire és a támogatás összegére az 1993. január 1-jéig hatályban volt lakbér megfizetésének támogatásáról szóló 97/1991. VII.23. Korm. rendelet rendelkezéseinek megfelelő szabályokat kell alkalmazni.

(2) A lakbértámogatási kérelmet az önkormányzat Polgármesteri Hivatala Szociálpolitikai Irodájához kell benyújtani. A támogatást az önkormányzat polgármestere állapítja meg.

Ápolási díj

4. § (1) Az ápolási díj (Szt. 40-44. §) iránti kérelmet az önkormányzat Polgármesteri Hivatala Szociálpolitikai Irodájához kell benyújtani. Az ápolási díjról az önkormányzat polgármestere dönt.

(2) Az ápolási díj összege azonos a mindenkori legalacsonyabb munkabér összegével.

Átmeneti segély, temetési segély, köztemetés

5. § (1) Az átmeneti segély (Szt.45. §) önkormányzati szabályainak megállapításáig az önkormányzat a jogosult részére esetenkénti segélyt, rendkívüli nevelési segélyt és szabadságvesztésből szabadult részére rendkívüli segélyt nyújt. A segélyre való jogosultság feltételeire és összegére az 1993. február 26-áig hatályban volt

– esetenkénti segélyekről szóló 17/1986. (XII. 28.) EÜM rendelet rendelkezéseinek megfelelő szabályokat,

– a rendkívüli nevelési segély tekintetében a kiskorúakról szóló állami gondoskodásról, valamint a szülő és a gyermek kapcsolattartásának szabályozásáról szóló 51/1986. (IX.26.) MT rendelet 3. §-ának (1) bekezdését és a gyámhatóságokról, egyes gyámhatósági feladatokról és a gyámhatósági eljárásról szóló 12/1987. (VI. 29.) MM rendelet 38. §-ának (2) és (5) bekezdését, továbbá

– a szabadságvesztésből szabadult személyek szociális támogatásáról szóló 6/1976. (V. 27.) EÜM rendelet rendelkezéseinek megfelelő szabályokat kell alkalmazni.

(2) Az esetenkénti segély és a szabadságvesztésből szabadultak rendkívüli segélye iránti kérelmet az önkormányzat Polgármesteri Hivatala Szociálpolitikai Irodájához, a rendkívüli nevelési segély iránti kérelmet az Önkormányzat Polgármesteri Hivatala Szociálpolitikai Irodájához, a rendkívüli nevelési segély iránti kérelmet az Önkormányzat Polgármesteri Hivatala Gyámügyi Irodájához kell benyújtani. A segélyről az Önkormányzat polgármestere dönt.

6. § (1) A temetési segély (Szt.46.§) iránti kérelmet az önkormányzat Polgármesteri Hivatala Szociálpolitikai Irodájához kell benyújtani. A segélyt az önkormányzat polgármestere állapítja meg.

(2) A köztemetést (Szt. 48. §) az önkormányzat polgármestere rendeli el.

Közgyógyellátás

7. § A közgyógyellátásra való jogosultság méltányosságból történő megállapítása (Szt.50.§(2) bekezdés) iránti kérelmet az önkormányzat Polgármesteri Hivatala Szociálpolitikai Irodájához kell benyújtani. A jogosultság megállapítása iránti kérelmet az önkormányzat polgármestere bírálja el.

Személyes gondoskodást nyújtó ellátások

8. § (1) A tartós bentlakásos szociális intézménybe történő elhelyezés (Szt.67-74.§) iránti kérelmet az önkormányzat Polgármesteri Hivatala Szociálpolitikai Irodájához kell benyújtani. Az intézménybe történő beutalásról az önkormányzat polgármestere dönt.

(2) A gyermekek napközbeni ellátása (Szt.60-61. §), az étkeztetés (Szt.62.§), a házi segítségnyújtás (Szt. 63. §) és a nappali ellátást nyújtó intézmény (Szt. 75-79 §) igénybevétele iránti kérelmet az önkormányzat Polgármesteri Hivatala Egészségügyi Irodájához kell benyújtani. A gyermek napközbeni ellátása igénybevételéről az önkormányzat polgármestere, az étkeztetés, a házi segítségnyújtás és a nappali ellátást nyújtó intézmény igénybevételéről az önkormányzat Szociális és Családvédelmi Bizottsága dönt.

(3) A családsegítő szolgálat (Szt.64-65.§) és az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény (Szt. 80-84. §) igénybevétele iránti kérelmet az intézmény vezetőjénél kell benyújtani. Az ellátás igénybevételéről az intézményvezető intézkedik. Ha az intézményvezető az ellátás igénybevételéről nem intézkedik, a kérelmet haladéktalanul köteles megküldeni az önkormányzat polgármesterének.

Záró rendelkezések

9. § (1) Ha a pénzbeli ellátásra vonatkozó igényt jogerősen megállapítják, az ellátás a kérelem benyújtásától esedékes.

(2) A munkanélküliek jövedelempótló támogatása, a lakbértámogatás és az ápolási díj összege a kérelem benyújtásának hónapjában

a) a támogatás teljes összege, ha a kérelmet a tárgyhónap 16-át megelőzően nyújtották be;

b) a támogatás teljes összegének 50 százaléka, ha a kérelmet a tárgyhónap 15-ét követően nyújtották be.

10. § E rendeletben nem szabályozott kérdésekben az Szt. rendelkezéseit kell alkalmazni.

11. § E rendelet közzététele napján lép hatályba;
rendelkezéseit 1993. február 27-től, 2. §-át 1993. február 1-jétől, 3. §-át 1993. január 1-jétől kell alkalmazni.

Páldi József s.k.
aljegyző

Sebes Gábor s.k.
polgármester

Szolgáltatás – vállalkozás – hatóság

Örvendetes tény, hogy kerületünkben is nő a vállalkozások száma. Mind több állampolgár él ezzel a lehetőséggel, szaporodnak az üzletek, vendéglátó egységek és így a kerület ellátási színvonala emelkedik. Ezzel kapcsolatban több probléma merül fel. Esetenként nehéz összeegyeztetni a nyereségorientált, haszonra törekvő vállalkozásokat a lakosság érdekeivel. Szerencsére a konfliktusok az üzletek, vendéglátó egységek töredékénél jelentkezik. Ilyen esetekben a Polgármesteri Hivatal hatáskörébe tartozó intézkedéseket meg kell tenni és ezeket meg is tesszük. Természetesen nem célunk a vállalkozások „regulázása, kordában tartása", hanem a polgárok érdekeinek figyelembevételével a hatályos jogszabályok betartását és betartatását kívánjuk elérni. A teljesség igénye nélkül tájékoztatjuk olvasóinkat az elmúlt évben tett fontosabb – az Ipari- és Kereskedelmi Iroda hatáskörébe tartozó – intézkedésekről.

Az Apor Vilmos téren működő diszkók nyitvatartását 22.00 órára korlátoztuk, ezt a KMB hivatala helybenhagyta, megállapítva a határozatok törvényességét. Az üzemeltetők keresettel éltek a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál, a per jelenleg folyik, ítélet – ezideig – nem született, így a határozat végrehajtását kikényszeríteni nem lehet.

Lakossági panaszok alapján *megszüntettük a Városmajor u.54.* szám alatti *Vak egér borozót,* kezdeményezésünkre az Állami Vagyonügynökség kereskedelmi egység- italüzlet, helybenfogyasztás nélkül – céljára adta bérbe. A *Városmajor u. 57. sz.* alatti söröző nem felelt meg a 6/1990. (IV.5.) KeM rendelet előírásainak, az üzemeltetőt kötelezték a szeszesitalok helybenfogyasztásának *megszüntetésére,* határozatunkat a KMB hivatala, majd az első és másodfokú bíróság is helybenhagyta, a söröző bezárt, várhatóan pizzeria lesz helyette. Több panasz érkezett az *Alkotás u. 15. sz.* alatti IL TRENO pizzeriából kihallatszó zajokra, a zajvizsgálatot elvégeztettük, a szigetelési munkák jelenleg folynak.

A MOM Művelődési Központ udvarán 1992. májusában – engedély nélkül – megnyílt egy HÉV kocsiból kialakított söröző. Tevékenységét betiltottuk, a KMB hivatala határozatunkat helybenhagyta, a PKKB elsőfokú bírósági eljárása során törvényesnek ítélte döntésünket, a másodfokú bírósági tárgyalás még nincs kitűzve. *A Németvölgyi u. 58. sz.* alatti zöldség-gyümölcs üzletet a RED-BLACK Kft megszüntette, drink-bárt alakítottak ki helyette. Lakossági kérés alapján ezt a tevékenységet – a 6/1990. (IV.5.) KeM rendelet alapján – *megtiltottuk,* a KMB hivatala visszaállította az eredeti profilt, és – ÁNTSZ engedély alapján – élelmiszer kereskedelemmel bővítette tevékenységét. *A Kékgolyó u. – Városmajor u. sarkán működő Kékgolyó discoban a szeszesitalok helybenfogyasztását betiltottuk,* a KMB hivatala, majd a PKKB tiltásunkat törvényesnek ítélte, az üzemeltető ezt követően kialakította a melegkonyhás éttermet a disco pincéjében, az ÁNTSZ előírása alapján. A disco működése során keletkező zajok megszüntetésére a lakosság nyugalmának biztosítására irányuló eljárásunk jelenleg is folyik.

Az Ugocsa u.12. sz. alatti söröző működését betiltottuk, erről a privatizációs eljárás során tájékoztattuk az Állami Vagyonügynökséget, határozatunk 1993. áprilisában vált jogerőssé, az üzemeltető eleget tett a tiltásnak, *a söröző bezárt.*

Az Ipari- és Kereskedelmi Iroda őrzi az 1940-től vezetett iparlajstromokat, ezek adatai alapján kárpótlási eljárásokhoz mintegy 80 igazolást adtunk ki, ezek mindegyikét elfogadta a Kárpótlási Hivatal.

A Hegyvidék Bevásárló központban működő *Bohémélet* kisvendéglő az esti órákban Toples bárként működött, ezt betiltottuk, a bérlő a tiltást tudomásul vette, a *Toples bárt megszüntette.*

Kedves olvasók, vállalkozók, kereskedők! Kérjük Önöket, hogy üzletük megnyitása, vállalkozásuk megkezdése, vagy profilváltásuk *előtt keressék* fel a Polgármesteri Hivatal Ipari- és Kereskedelmi Irodáját, félfogadási időben a II. emelet 202. helyiségében, vagy az Ügyfélszolgálati Iroda teljes nyitvatartása alatt a 13. ablaknál dolgozó Ipari- és Kereskedelmi Iroda munkatársát. Itt részletes felvilágosítást adunk részükre, ezzel elkerülhetjük a később jelentkező problémákat.

Ládonyi János
irodavezető

A RegE VÁLLALJA A SVÁBHEGY GONDJAIT

Egy kiállítás margójára

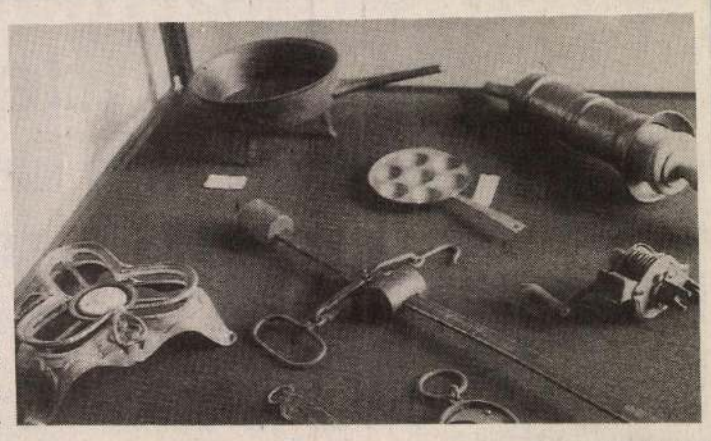

A Krisztinaváros–Hegyvidék Múzeum Alapítvány szervezésében a MOM Kultúrház kupolatermében megrendezett Hegyvidéki Évszázadok c. helytörténeti kiállítást *Tuzsony Bence* nyitotta meg. *Fekete György* helyettes államtitkár ünnepi beszédében kiemelte a nagy, országos múzeumok mellett az egyre növekvő számú és tartalmukban is széles körűen fejlődő helyi gyűjtemények szerepét. Fontosnak tartotta egy-egy település, kerület, városrész múltjának – sok esetben lelkes amatőr kutatók útján történő – feltárását, a még meglévő értékek mentését, összegyűjtését, rendezését, feldolgozását és publikálását. Ezek mind–mind hozzájárulnak a lokálpatriótizmus fejlődéséhez, közös múltnak megismeréséhez, amely sok tanulsággal szolgál a jelen és a jövő számára is.

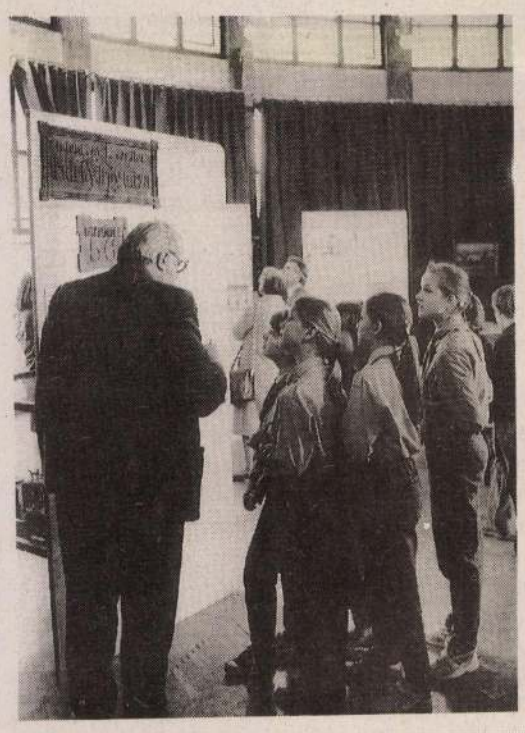

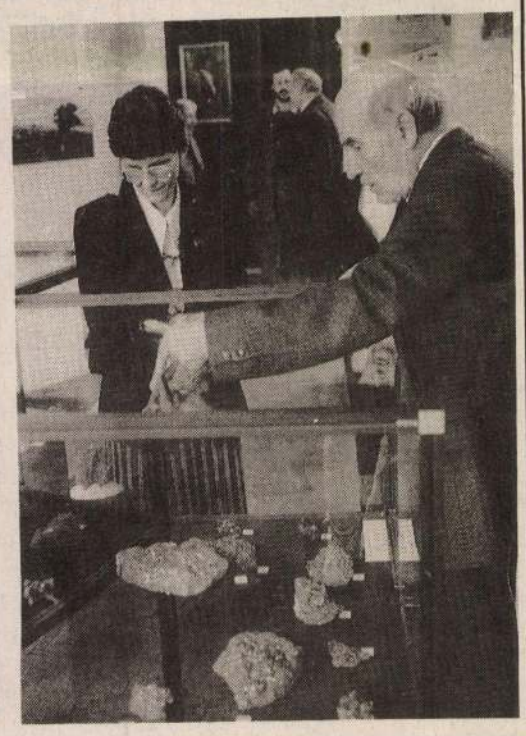

Ezúttal is beigazolódott, hogy a különböző helytörténeti témák egy időben és egy helyen történő bemutatása nem zavarja a látogatókat, sőt segítséget nyújt a környezet, a lakóterület szélesebb körű megismeréséhez, a múltnak a jelennel történő összehasonlításához. A *Héjjas Pál, Havas Péter és Nagy Éva* által összeállított kiállítás anyagát kiegészítették a haláláig kerületünkben lakó és dolgozó *Glatz Oszkár* festményei, a régi fényképek iskolákról, lakóházakról, közterületekről, a Városmajor régi kerttelepítési tervei, az öntöttvasból készített „ucca"–i, illetve „utcza"–i házszámtáblák, a század elejéről származó különböző háztartási, illetve használati eszközök, a régi könyvek, térképek, újságok, iratok.

A kiállítás ékessége *Lakos József* magángyűjteményének szakszerű bemutatása volt, amely a látogatók elé tárta az ásványvilág és a kövületek csodálatos gazdagságát, az ásványok belső szépségét. Külön érdekességnek számított, hogy Lakos József a hosszúhullámú ultraviolet fénnyel megvilágítva fényt kibocsátó kristályokat is bemutatott. A kiállítás anyagát a Budapesti Történeti Múzeum, a XII. Helytörténeti Gyűjtemény és a Polgármesteri Hivatal bocsájtotta az összeállítók rendelkezésére.

Kahlich Endre

TÁRSASKÖRI EST A JÓKAI KLUBBAN

Segítsük munkájukat!

„Alattvalókból állampolgárokká válni" – ez volt a mottója annak a társasköri estnek, melyet a Széchenyi–hegyi Regionális Egyesület tartott április 24–én a Jókai Klubban.

A program zenehallgatással kezdődött, *Kelemen Barnabás* hegedült, és *Roska Zsófia* énekelt, zongorán *Pertis Zsuzsa* kísért. Majd a kerekasztal beszélgetés következett, melyen *Sebes Gábor*, a XII. kerület polgármestere és a kerület önkormányzati képviselői is résztvettek. A RegE az önkormányzat képviselőihez azzal a kéréssel fordult, hogy mondjanak véleményt a képviselők és az egyesületiek eddigi munkájáról, ezzel is elkerülve a további ellentmondásokat.

A vita a Svábhegy szépségének, történelmi múltjának, értékeinek megőrzéséről folyt. E terület fejlődése vagy romlása közel húszezer lakost érint, nem is beszélve az idelátogató turistákról. Az 1888–ban alapított Svábhegyi Egyesület és a mai utódegyesületek, közöttük a Széchenyi–hegyi RegE vállalták a Svábhegy sorsának intézését, jellegének, hagyományainak őrzését. A kezdeményezők elmondták, hogy ők az önkormányzatot támogató egyesületet szeretnének, valamint intézményes kapcsolatot kívánnak kialakítani az önkormányzat és az állampolgárok között. Az Egyesület tagjai a testületi támogatást a képviselőktől várják. Az önkormányzat egyetértett a helyi kezdeményezések fórumainak működésével, és – mint elhangzott – lehetőségeihez mérten támogatni fogja javaslataikat.

Az Egyesületiek célul tűzték ki a Városvédő Egyesület helyreállítását, munkájukat azzal kezdenék, hogy kiadnak egy, a hegy műemlékeit, értékeit bemutató füzetet, melyet *Ráday Mihály* szerkesztett, ehhez segítséget, adományokat várnak a lakosságtól. Döntés született a terület kertjeinek, utcáinak, parkjainak a kitakarításáról, az akcióra május 29–én kerül sor.

A kezdeményezők az eddiginél nagyobb lelkesedést és jobb hozzáállást várnak a lakosságtól, hiszen saját környezetükről van szó! Eddig a megfelelő takarítás feltételeit a Győri úton lévő Közterület Fenntartók sajnos nem biztosították, szerszámokat nem adtak, a konténerek kiürítését ugyan felajánlották, de a nap folyamán csak kétszer tudták volna megoldani. Az önkormányzat viszont azt igéri, hogy biztosítja a feltételeket, és azoknak, akik részt kívánnak venni a munkában, szemeteszsákokat ad és időben elszállítja az összegyűjtött szemetet.

A Széchenyi hegyen élő polgárok már 1990 óta tiltakoznak választókörzetük kettéosztása ellen, ezért javaslatot tettek a település és közlekedésföldrajzi körzethatár módosítására. Sebes Gábor ezzel kapcsolatban elmondta, hogy a javaslatra az 1994–es választásokig nem kerülhet sor.

A kisnyugdíjból élő idősek, magányosak és az elszegényedett emberek megsegítésére *dr. Szinnyei József*, pszichológus szociális munkacsoportok megszervezését javasolta, olyan segítőkész lakosokra számítanak, akik részt tudnának venni egyszerűbb közösségi munkákban, pl. ebédkihordás, vásárlás, stb. Jelentkezésüket az Önkormányzat Szociális Műhelyébe várják.

A lakosság részéről jogos felháborodást kelt, hogy a környéken előforduló javítási és karbantartási munkálatokat a szakemberek csak hiányosan, vagy nem megfelelő módon végzik el. Így történt ez például a Kalóz utcában, és ahol a göröngyös út kijavítását, majd a tervezett járda építését egy kis termőföld leszórásával befejezettnek tekintették, ezért a kezdeményezők kérték a munkák fokozottabb ellenőrzését. A polgármester ígéretet tett arra, hogy az elvégzett munkákat ellenőrizni fogja, és az illetékeseket, ha rosszul végezték munkájukat, felelősségre vonják.

A társasköri est utolsó napirendi pontjaként megvitatták a regionális – szomszédsági egyesületi munkabizottság létrehozását.

Az est folyamán többször is hangot kapott, hogy *az egyesület kéri és igényli a lakosság cselekvő támogatását, segítségét.* Munkája csak így hozhatja meg a kívánt eredményt, amely mindannyiunkat gazdagít.

Cservenyák Gabriella

Jótékony célú
J. S. Bach hangversenyt
rendeznek a Városmajori
Templomban, május 22-én
szombaton 16 órakor.

A 2. Kárpát–Medencei Bábfesztivál kerületi rendezvényeit

– a Jókai Klub szervezésében – április 19–e és 23–a között bonyolították le. A Szlovákiából, Ukrajnából és hazánk különböző városaiból érkezett óvónői és gyermek bábozók kerületünk több iskolájában, óvodájában és bölcsődéjében mutatták be sikeres műsoraikat.

HELYTÖRTÉNET

Harang–völgy

Talán sokan nem is tudják kerületünk lakói közül, hogy a Hegyvidéken található egy csodálatos, szinte alpesi jellegűnek nevezhető völgy. Nevét még a nagy filoxera–járvány előtt, az ezerhétszázas évek végén itt működő „A haranghoz" (zur Glocke) elnevezésű bormérésről kapta. A szőlő kipusztulása után gyümölcsfákkal ültették be a környéket, de a természet mindinkább visszahódította a tájat. Kevés emberi beavatkozással szép fenyő–, bükk– és más lomberdő települt meg, váltakozva a meredek hegyi rétekkel. Az egykori tulajdonos, Sigray Pál a völgy nyílásában, mai szemmel nézve is gyönyörű, tájba illő épületeket, nyaralókat emelt a kor ízlésvilágának megfelelően.

Sigray 1888–ban a mai Normafa út vonaláig elkerítette birtokát, hogy az akkor már élénk kirándulóforgalom elől elzárja. Így próbálta kikényszeríteni, hogy a főváros magas áron vásárolja meg a területet. Végül karhatalommal távolították el az összetákolt, ormótlan kerítést és szolidabb összegért mintegy harminckétezer négyszögölnyi birtokrészt kisajátított Budapest tanácsa.

Sigray Pál 1892–ben megalapította a Budapest–Zugligeti Egyesületet, amelynek huszonöt éven át elnöke is volt. Később, a szűkebbre zsugorodott elkerített birtokán megengedte a turisták és kirándulók átjárását. Kivételt csak a havas téli időszak képezett, amikor téli sporttelepként működtette birtokát, 30 filléres belépőjegy megváltása mellett. Később ugrósáncot létesített, gondoskodott az esti megvilágításról. Ez a „fejlesztés" később nagy vihart kavart. Egyesek azzal az ötlettel álltak elő, hogy építsenek síliftet, alakítsanak ki többszáz férőhelyes parkolót. Ha ez megvalósult volna, az év néhány sportolásra alkalmas havas napja kedvéért helyrehozhatatlan károkat okoztak volna.

Ma már talán végleg lekerült a napirendről ez a meglehetősen erőszakolt elgondolás.

Mit ajánlhatunk a jelen szűkös anyagi viszonyai közöt a Harang–völgy védelmében? Először is azt, hogy továbbra is akadályozzanak meg minden beépítést. Mind az idelátogatóknak, mind az állandó és többnyire régóta itt lakóknak érdeke, hogy az a néhány régi épület, amely megvan és egytől egyig városképileg is értékes, jókarban, rendbehozottan álljon. Természetesen az önkormányzat segítsége is szükséges ehhez, hiszen a házak és a művelésre bérbeadott telkek a tulajdonában vannak. Találunk sajnos gondozatlan kertet is, amely helyett célszerű lenne, ha mindenki által átjárható, vadvirágos hegyi rétet alakítanának ki.

Remélhetően mind többen keresik fel évről évre a Harang–völgyet és örömmel fedezik fel a koratavasszal nyíló kankalint, vagy az örökzöldek világát. Felfelé haladva élvezhetik az egyre táguló kilátást, a puha pázsit illatát. A völgy torkolatában szünnap nélkül nyitvatartó Faló kisvendéglőben mindig szívesen várják az elfáradt és megéhezett kirándulókat, sportolókat, majdnem ott, ahol az egykori névadó ódon kocsma állt.

Az egykori Sigray–telepen ma békeszerető, dolgos emberek élnek, akik szívesen gondozzák otthonaikat és a környezetet, természetesnek véve, hogy a táj szépségében mindenki kedvére gyönyörködjön és óvja is azt.

Kertész István

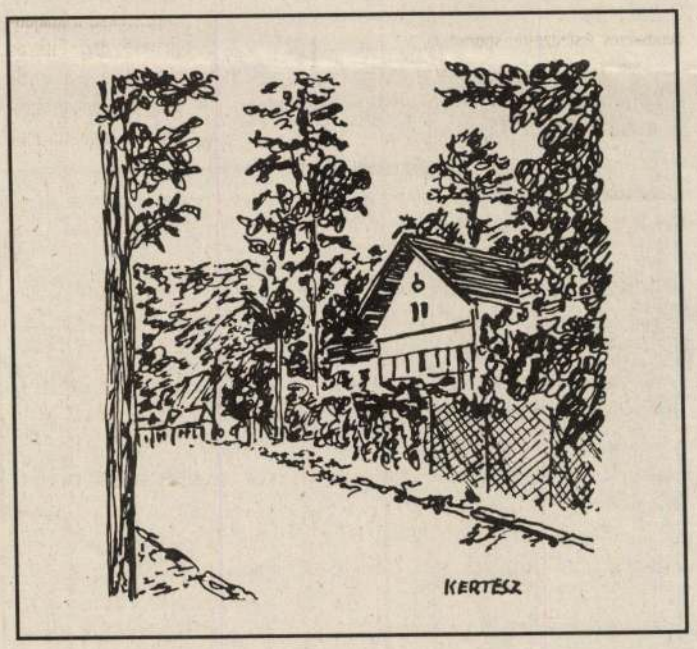

A Magyar Testnevelési Egyetem, valamint a
Haza és Haladás Alapítvány szeretettel
meghívja Önt soron következő
rendezvényére, melynek meghívott vendége

Makovecz Imre

A rendezvény ideje és helye:

1993. június 18., este 7 óra

Magyar Testnevelési Egyetem Aulája
(1123 Bp., Alkotás u. 44.)

A belépés díjtalan!

s kitüntetések napján

tó; *Szemkeő* Péter igazgató; *Tumann* Imre tanár.

MÁRAI SÁNDOR-DÍJ

Tarr Sándor szociográfus-író, *Lengyel* Péter író.

*

A gödöllői Grassalkovich-kastélyban nyitotta meg péntek este Hámori József, a nemzeti kulturális örökség minisztere a magyar kultúra napjának központi ünnepségét. A kárpát-medencei néptáncfesztivál című rendezvény megnyitója ugyancsak a kulturális miniszter nevéhez fűződik a Marczibányi Téri Művelődési Központban. A Restaurált kincsek a levéltárban című kiállítás átadásakor a Magyar Országos Levéltár épületében *Kunszegi* Gabriella, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának főosztályvezetője mondott beszédet.

A magyar kultúra ünnepének alkalmából nyílt meg kiállítás a főváros XVII. kerületi művészeinek alkotásaiból az Erdős Renée-házban, a Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Kortárs Galériában pedig *Glatz* Oszkár hagyatékából állítottak össze tárlatot.

Vidéken is szinte minden településen – többek között Nyíregyházán, Veszprémben, Dorogon, Pásztón, Oroszlányban, Siklóson, Orosházán, Békéscsabán – ünnepelték a magyar kultúra napját. Pokorni Zoltán oktatási miniszter rész-

Meghalt Carelli Gábor

Csütörtök este egy New York-i kórházban időskori leukémiában meghalt *Carelli* Gábor magyar származású amerikai operaénekes, közölte a hírt pénteken az elhunyt művész tanítványa, *Magonyi* Zsolt – adta hírül az MTI.

Carelli Gábor 1915. március 10-én született Budapesten. (Anyakönyv szerinti neve *Krausz* Gábor volt. Apja, a jómódú bankár azt szerette volna, ha fia a zene mellett „komoly" szakismeretre is szert tesz, ezért jogi tanulmányokat végeztetett vele. Miután bécsi mesterektől megbizonyosodott tehetsége felől, „atyai áldását" adta a művészpályára.) Előbb Budapesten, majd 1936 és 1939 között Rómában végezte zenei tanulmányait. Legfőbb mestere, aki felfedezte és segített kibontani tehetségét, Benjamino *Gigli* volt. A Carelli nevet 1939-ben vette fel, amikor a firenzei opera Bohémélet előadásán debütált. A fasizmus elől ugyanabban az évben átköltözött az Egyesült Államokba, ahol eleinte kis társulatokkal énekelt. Amerikaiaknak is betanította – magyarul – a Psalmus Hungaricust.

Egy sikeres dallasi fellépés után jött az első nagy szerep a

Falstaffban Toscanini vezényletével, az NBC szimfonikus zenekarával. Ez nyitotta meg az utat számára 1950-ben a New York-i Metropolitanbe, ahol sokáig a legtöbbet foglalkoztatott tenoristának számított. Évtizedeken át tanított a manhattani zenei főiskolán. Az ötvenes években nem járhatott Magyarországra, de 1960-tól ismét szerepelt Budapesten is. A magyar rádióban évekkel ezelőtt nagy érdeklődést kiváltott sorozatban mutatta be az opera történetét. 1997 áprilisában járt utoljára Magyarországon.

Cirógatás – a kilencvenes évek festészete

MAGYAR NEMZET
1999. január 23., szombat

Szávitri – legenda a sze

Szokolay Sándor-operabemu

Egy idő óta azt tartom csupán igazán fontosnak, hogy a műveim elkészüljenek, hogy bemutatják-e őket valaha, az másodlagos a számomra. Sohasem türelmetlenkedem azóta, amióta rájöttem, hogy kompozícióim legnagyobb „gyakorlati ellensége" saját magam vagyok... – vallja *Szokolay* Sándor zeneszerző, akinek az Operaház egy hét múlva, január 30-án mutatja be Szávitri című, régóta pódiumra váró operáját a Tháliában. (A darab rendezője *Kerényi* Miklós Gábor, a díszleteket *Túri* Erzsébet tervezte, a karmester *Oberfrank* Géza. A címszerepet *Frankó* Tünde énekli.) Szokolay Sándornak, akit ma Kodály Zoltán-díjjal tüntet ki a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány, még mindig maradt egy premierre váró operája a fiókjában, A bölcs Náthán. Szokolay Sándor úgy véli, helyesen döntött, amikor Sopronba költözött, mert, ahogy mondja, saját kedvére komponál és él. Most a Szávitriről kérdeztük, amely indiai mese, *Illés* Endre kisregénye nyomán.

– Miként talált rá Illés Endre művére?

– Első operáim, a Vérnász, a Hamlet, a Sámson és az Ecce homo mind tragédiák voltak. Drámai sodrással a halálos kimenetel beteljesülése felé tartottak. Majd fokozatosan idegenné

Az igenlés mélységeire szeretnék építeni. Hiszem, hogy a konfliktusok nem csak pusztuláshoz vezethetnek, sokkal inkább a katartikus megújuláshoz. Szávitri elragadóan vonzó történetének köszönhetem témakereséseim fordulatát. *Illés* Endre kisregényének eredetileg az volt a címe, hogy Legenda a szerelemről és a halálról. Ám az indiai mesevilágból merítő író úgy döntött, hogy a történésre utaló címnél többet mond a rendíthetetlen szerelmű királylány fogalommá lett neve: Szávitri.

– Ki az opera hőse, Szávirti?

– A fiatal, törékeny, erényekkel megáldott, szépséges királylány, Szávitri férjkereső vándorútján mérhetetlen erejű hűségről, elszánt bátorságáról tesz tanúbizonyságot. A jóslat szerint ugyanis egy év után elveszíti férjét, Szatjavánt, de Jámát, a halál istenét stációkon át követve visszakönyörgi szerelme életét. Nélküle nem tud és nem akar élni, ezért nem fél a haláltól. A szerelem győz a halál fölött. Ez a szerelem apoteózisa. Amikor megismerkedtem Illés Endrével, már biz-

– Ő mást szeretett volna. Meghívott a Spanyol Izabella bemutatójára, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy a darab közös operatémánk lehetne. Én azonban kissé szorongva bevallottam neki, hogy negatív főhősről nem szívesen írnék ope-

Szokolay Sándor: Az opera által közel rültem életünk titkaihoz

rát. A hatalom negatív példáitól zsúfoltabb ez a század, mint valaha, inkább a szerelem lényege foglalkoztat, a Szávitribe már régen beleszerettem... Illés Endre erre azt mondta: „Ez az

Glatz Oszkár

A Műbarát

XXI. KIÁLLÍTÁSA

A „Műbarát" legújabb kiállításán *Glatz* Oszkár műveiből mutat be nagyobb és *Gallé* Tibor munkáiból kisebb kollekciót. *Glatz* Oszkár most kiállított gyüjteményének több kiváló darabját jóformán mindenki ismeri, aki csak komolyan érdeklődik a magyar piktúra igaz értékei iránt. Úgy látszik, hogy ez a reprezentáns gyüjtemény azokból a művekből tevődik össze, melyek leginkább szívéhez nőttek a kiváló mesternek, mert — mint a katalógusból megtudjuk — ezek mind a Glatz-család tulajdonában megtartott festmények. Nagyon megértjük, hogy *Glatz* Oszkár mintegy kis családi hitbizományt óhajt alkotni e műveiből, hogy nem akarja, hogy azok idegen kézbe kerüljenek, mert e válogatott gyüjtemény minden egyes darabja magán viseli a mester alkotóerejének legjellemzőbb és legértékesebb vonásait. Ha a kiállított festmények nem is mutatják meg minden állomását annak az ismert érdekes útnak, melyet *Glatz* Oszkár Münchenen, Párizson keresztül Nagybányáig megtett: mindenesetre pályájának leglényegesebb határköveit adják. Ez a harmincegy olajfestmény olyan érett, egészséges, válogatott termés, ami valahogy úgy hat reánk, mint egy ékes, magyardíszű almáriom peremére kirakott mosolygós, piros almasorozat. *Glatz* Oszkár termése mély magyar talajból fakadt és minden egyes darabjából remekké érett művészet ragyog felénk. Ha semmi egyebet nem alkotott volna, mint ezt a harmincegy képet, akkor is piktoraink legelső sorában volna a helye! Ezeken

fordítsd

: A vajdahunyadi várról. 8 o, 4 K, 23 L,

.

r: Székely Bertalan emlékkállitás a Mü-

. /Kny. Élet./ Kis 8 o, 0 K, 16 L, Bu-

ll.

l: Vajdahunyad vára. Kis 8 o, 10 K,

.e

n:

L,

n:

e

/

n:

ar

.

a parasztképeken együtt van a remekül látó szem, a lelkiismeretes, reálista előadású művész megragadó jellemző ereje, pompás, biztos rajztudása és gyönyörködtető, meleg színező kedve. *Glatz* Oszkár úgy használja fel a néprajzi elemeket, hogy egy pillanatig sem jut eszünkbe, hogy csak a tarka külsőségekre gondoljunk, életteljesen, szervesen szövi be azokat szeretetteljes, gondos, mindig nobilis előadásába. Ezeken a magyar férfiakon, asszonyokon és gyermekeken nem az etnográfikus érdekességek a fontosak, hanem a pompás jellemzés, mely lelkileg is elmond mindent róluk, ami csak ecsettel elmondható. Gyermekképeiben annyi gyöngéd báj van, hogy mint külön értéket kell felemlíteni. *Glatz* Oszkár rugékony, eleven naturalizmusa sohasem köznapi, reálizmusa sohasem száraz, mert egy nagy művész szemén és lelkén keresztül érezzük a legmegfelelőbb közlés útján revelálódó mondanivalókat emberről és világról. Minden művészetszerető tárlatlátogatónak nagy örömet jelentett ez a fínom, magyar lelket lehelő gyüjtemény.

n, dr.vitéz: Uj magyar müvészet. 4 o,

L, Budapest, 1941.

nő: Templom és iskola. Kozma Lajos é-

munkáiból. /Kny. Mult és Jövő./ 4 o,

Glatz Oszkár festő.

Glatz Oszkár

anyádnak, hogy én kérem, hogy külgye el nekem az ünneplő ruhámat, mert én ebbe a piszkos gúnyába nem állhatok az urak elébe...

Az öreg paraszt azután a bíróság asztala felé fordult és illemtudóan ezt mondta:

— Tessék, kérem, nekem megbocsátani, hogy ilyen rongyosan, ilyen piszkosan állok itt az urak előtt, dehát én ezt nem akartam. Mondtam én a csendőr uraknak, hogy így mégsem mehetek a tekintetes urak elé, mondtam én, hogy én előbb hazamék és föltöltözök az ünneplőmbe, de nem engedtek... Tessék ezért nekem megbocsátani...

...Amikor az öreg paraszt mondatát befejezte, mi már tudtuk, hogy — *ártatlan*. Éreztük és tudtuk. Mert csak ártatlan lehet az, aki életének talán legtragikusabb percében is nem a vád súlyára gondol, hanem arra a tiszteletre, amellyel önmagának és bíráinak tartozik.

...Hosszú idő mult el e kis vidéki járásbírósági jelenet óta — az öreg paraszt már valamelyik kis szénaillatú falusi temetőben alussza örök álmát — és mégis, ez a jelenet előttem mindig megelevenedik, amikor a vád asztala mellől figyelem a vádlottakat. Amikor látom a súlyos vádakkal terhelt embereket, akik az ellenvádak, a hazugságok könnyen letéphető fátyolával igyekeznek bűneiket palástolni, amikor látom azokat a vádlottakat, akik nevetnek, amikor az elkövetett bűnök sorozatát fejükre olvassák és — nem tudják, hogy éppen a nevetésükkel, a hazugságaikkal árulják el bűnösségüket.

Mert az ártatlan embernek nincs szüksége semmiféle fortélyra, az ártatlan ember a bírái előtt... Az ünneplő ruhájára gondol, nem pedig arra, hogy melyik és mekkora hazugság menti meg a — börtöntől.

Én sokszor, ilyen ünneplő ruhaféle esetből állapítom meg, ki a *bűnös* és ki *az ártatlan*.

*

Ebben a fejezetben egy festőművész szerepel, akiről egy évvel ezelőtt — hatvanadik születésnapja évfordulója alkalmából — ezeket a sorokat írták: „Már a születése percében nagy probléma elé került; október 13-án, vasárnap született. Vasárnap és 13-ika! Kész polgári horoszkóp; az egyik szerencsét, a másik szerencsétlenséget jelent. Ki fejti meg? Legfeljebb az élet"

Glatz Oszkár

azonban — mert természetesen róla van szó — sem újszülött korában, sem később nem érdeklődött a csillagjóslás iránt. Festőművész lett. Buzgó festőművész és lelkiismeretes tanár, aki csak azt sajnálja, hogy nem tudja önmagát kettészakítani és egyik énjével tanítani, a másikkal festeni, kint, az imádott *falun*.

— Hát igen — mondja Glatz Oszkár, — parasztfestő voltam és vagyok most is. Engem csak a mult kultúrája érdekel, melynek a viseletben járó, gépmentes, primitív foglalkozású parasztság utolsó maradékát képviseli, már ahol még megőrizte parasztkarakterét és nem állt be sofőrnek. A várost utálom és ha nem laknám a Városmajorban, ki sem bírnám. De ha Aporzagyvaszántón kiszállok a vonatból és a földszag megüti az orromat, akkor otthon vagyok. Ha van lélekvándorlás, utolsó inkarnációmban feltétlenül paraszt voltam. Falun mindent szeretek és bár több mint huszonöt év óta festegetek ugyanazon a helyen, *Bujákon*, itt minden érdekel, az örökké új tájéktól, dombjaitól, erdejétől és szántóföldjeitől az utolsó csirkéig. Sajnos, hogy az év legfestőibb modell-lehetőségekben bővelkedő részét a városban kell töltenem. Káromkodom miatta eleget... Egyetlen törekvésem, falusi tartózkodásomat minél jobban meghosszabbítani. Mindenkinek megvan a maga többé-kevésbé korlátolt hivatottsága a földön és az is valami, ha nem keressük a boldogulást ezeken a korlátokon túl... Ez az én önvallomásom. Az emlékeket hagyjuk. Annyi van, hogy én már hatvanegy éves fejemmel nem is tudok válogatni közöttük. De ha azért valami érdekes eszembe jut majd, szíves engedelmével elmondom — akkor...

*

Tolnai Világlapja 1934. márc. 28.

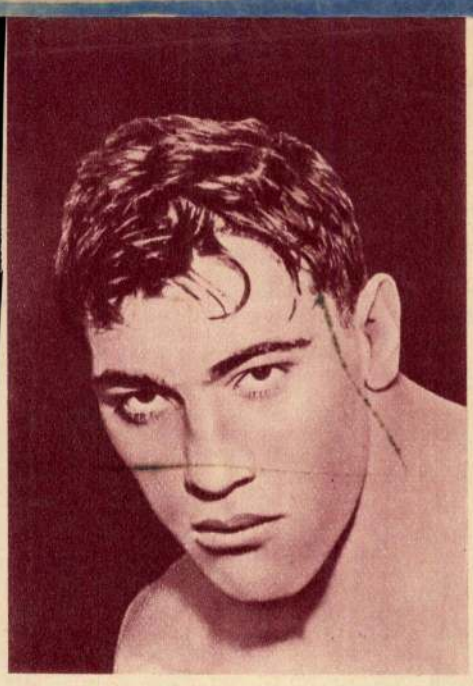

„Ötmillió pengőt kerestem az öklömmel", mondotta legutóbb Primo Carnera, az olasz boxoló óriás, aki nemrégiben a floridai Miamiban ismét győzelmet aratott. Ez a mérkőzés nem járt valami fényes anyagi eredménnyel, de Carnera azért meg volt elégedve a győzelemmel és a — honoráriummal is. Eddig rövid néhány év alatt ötmillió pengőt boxolt össze és lehetséges, hogy ezt a csinos vagyont meg is fogja duplázni. Melyik híres tudós, művész, író keresett ennyi pénzt?

Áldozat és kötelezettség

Tábori György Büchner-díjas

A Darmstadtban székelő „Német Nyelv és Költészet Akadémiája" által alapított Georg Büchner-díjat az elmúlt hét végén a magyar származású, zsidó vallású, angol útlevéllel rendelkező és 1987 óta Bécsben élő Tábori György (George Tábori) rendező és drámaíró kapta. A német irodalom egyik legmagasabbra becsült kitüntetése első alkalommal jutott idegen nyelvű szerzőnek – előzőleg kizárólag a hazai szellemi élet kiválóságait vette tekintetbe a zsűri. A 78 éves Tábori György ért kitüntetés így különleges jelentőséggel bír. A darmstadti grémium maga is „egyedülállónak" nevezte döntését, amelyet a következő megállapítással magyarázott: „Táborinak volt bátorsága ahhoz, hogy viccel és iróniával mondja el a németek és zsidók kegyetlen történetét. Az áldozat szenvedélyét össze tudta egyeztetni a bölcsek elkülönülésével." A Georg Büchner-díj anyagi értéke 60 ezer márkára rúg.

Az ünnepélyes átadásnál a tavalyi győztes – az NDK-ból annak idején kitelepített dalszerző – Wolf Biermann tartotta a laudatiót és „szívmelengető botrány"-nak minősítette egy olyan személy kiválasztását, aki angolul író zsidó, magyar származással. „Ez – köztudomásúlag – nem felel meg a pillanatnyi irányzatnak, az idők jelei vihart jósolnak!" Biermann megragadta az alkalmat, hogy elítélje a Németországban tapasztalható erőszakos akciókat az itt tartózkodó külföldiekkel szemben és a lakosság reakcióját úgy értékelje, mint társadalmi fordulatot. „A hidegháborút követő forró béke a szegények és gazdagok közötti totális világháború kezdetét jelenti" – hangoztatta Biermann. Az 1914-ben Budapesten született Tábori György 18 éves fejjel Berlinbe érkezett, de Hitler hatalomra jutása után visszatért Magyarországra, ahonnan 1936-ban Londonba emigrált. A világháború befejeztével kivándorolt az Egyesült Államokba, ahol többek között Alfred Hitchcock számára írt forgatókönyveket. Kapcsolata Berthold Brechttel késztette arra, hogy figyelme a színpad felé forduljon. New Yorkban 1968-ban rendezte első művét „Kannibálok" cím alatt, az auschwitzi haláltábor témáját választva. Visszatérve Európába, Berlinben, Bremenben, Münchenben és Hamburgban rendezett és kitűnt Shakespeare, Kafka-interpretációival. Saját művei („Mein Kampf", „Goldberg-variációk") az antiszemita múltra emlékeztettek. Ezeket volt felesége, Ursula Grützmacher-Tábori fordította németre. A Büchner-díj legfiatalabb kitüntetettje munkásságának gyökereit a nyelvhez és a világhoz fűződő szeretetében, meg a mindkét fogalomra kiterjedő idegenségében jelölte meg. „A betolakodó szó szerint veszi a szavak értelmét és így szabadon vájkálhat a nyelv zsigereiben. A sorsom viszont az, hogy senki sem hallgat rám. De a költő kötelesség marad, hogy az ostoba fecsegéssel behintett csendet szavakkal zúzza szét!"

Stefan Lázár

Kazinczy máig ható öröksége

Megjelent a Magyar történeti jelentéstan

Második alkalommal rendezett nyilvános könyvbemutatót az ELTE Szláv Filológiai Tanszéke. Ezúttal egykori munkatársuk, majd tanszékvezetőjük, *Hadrovics László Magyar történeti jelentéstan* című most megjelent kötetét ismertették a nagy számban összegyűlt oktatók, diákok és érdeklődők előtt. A könyvbemutatókat a jövőben is folytatni kívánják – mondotta *Nyomárkay István* tanszékvezető egyetemi docens. Az összejövetelek kitűnő alkalmat kínálnak arra, hogy az oktatók és diákok napra készen tájékozódjanak a legfrissebb szakmai eredményekről, s egyben lehetőségük nyíljék a szerzőkkel és egymással való ismerkedésre. A mostani bemutatót azért tartja különösen jelentősnek, mert Hadrovics László amellett, hogy a szláv nyelvek és a szláv és magyar nyelvkapcsolatok nagyhírű kutatója – véleménye szerint – korunk legnagyobb magyar nyelvtudósa. A Magyar történeti jelentéstan című könyv krimiszerűen olvasmányos és rendkívüli *gyakorlati haszonnal* forgatható – hangsúlyozta. Éppen ezért rövidített változatának egyetemi tankönyvként való megjelentetését tervezik.

– Több mint két évtizede foglalkozom a kötet gondolatával, amelyet számos más munkával párhuzamosan, s e munkák tapasztalatainak hasznosításával készítettem – mondta Hadrovics László. – Éppen sokrétű nyelvészeti tapasztalataim eredményezték, hogy rendszertanomban eltértem a magyar történeti jelentéstan rangos kutatóinak munkásságától, bár eredményeikből sokat hasznosítottam. Rendszertanom a szófajokon alapul, amelyek kialakulását „csodának" tekintem. Kötetem első részében a szófajok kialakulásával, második részében pedig azokkal a szerteágazó hatásokkal foglalkoztam, melyek nyomán az egyes szavak jelentése változott, vagy amelyek egyes szavak kihalásához vezettek. Rendszeremet úgy alkottam meg – mondotta –, hogy a nyelv folytonos fejlődésének megfelelően bővíthető legyen az alapok felborítása nélkül. Könyvemet az idegen szavak kerülésével, a lehető legegyszerűbb nyelven írtam, hogy a nagyközönség is haszonnal forgathassa.

A kötet valóban izgalmas olvasmány a nem szakember számára is. Nyomon követni az egyes szavak jelentésének alakulását, ízlelgetni az azonos jelentésű szavak hangulatát önmagukban vagy szövegkörnyezetükben nemcsak lenyűgöző, hanem tanulságos is. A gyakorlati példák pedig a helyzetnek megfelelő, hatékony nyelvhasználatban igazítanak el. S az egész kötetből sugárzik, hogy a szerző szenvedélyesen szereti anyanyelvét és felfedezői izgalommal tallózik kincsei között. S éppen a magyar nyelv gazdagságának ismerete eredményezi Hadrovics László optimizmusát: – Kazinczyék olyan nyelvet alkottak –, mondja, amelynek alapján szóösszetételekkel és toldalékokkal a modern kor fejlődése megkívánta szerves, önálló fejlesztését meg lehet oldani.

Meg lehetne – gondoljuk –, de a tapasztalat éppen az ellenkezőjét mutatja. Az idegen szavak garmadájának átvétele csonkítja, pusztítja anyanyelvünket. Hadrovics László nem aggódik:

– A rohamosan – főleg angol nyelvterületen – keletkező új fogalmakra valóban nem tudunk hirtelenjében magyar megfelelőt találni –, mondja. – Az idegen szavak azonban idővel kiszűrődnek nyelvhasználatunkból. A nyelvünkbe illeszkedők pedig meghonosodva, otthonossá válnak számunkra. Vagy az is lehet, hogy – a latin műveltségű, régebbi korokhoz hasonlóan – kétnyelvű világban élünk majd. Ennek nem látom különösebb veszélyét.

– *Nagy nyelvművelőnk, Kosztolányi* mégis elkötelezett harcot vívott az idegen szavak dömpingszerű használata ellen, hiszen véleménye szerint a nyelvteremtő képzelet elapasztását és nyelvünk pusztítását eredményezik. Állandó bizottság felállítását javasolta nyelvünknek az idegen szavaktól való megtisztítására.

– A bizottságokra valóban szükség van, és működnek is ilyenek. Erre főként azért van szükség, hogy ne zárjuk el a kommunikációtól és az ismeretszerzéstől a kevésbé iskolázott tömegeket. Én magam is kerülöm az idegen kifejezéseket, és saját területemen törekszem az idegen szavakkal egy jelentésű magyar szakszavak alkotására.

– *A tömegkommunikáció azonban a könnyebbik megoldást választja: kritikátlanul veszi át az idegen szavakat, s ezt rendkívül kártékonynak találom.*

– Jó ötletek sorára volna szükség! S az új szavakat fel kellene karolni, és népi összefogással elterjeszteni. A dömpingszerűen keletkező új fogalmakhoz képest azonban kevés a jó ötlet. Ezen kellene változtatni nyelvünk gazdag tárházának hasznosításával.

D. Veszelszky Sára

NAPTÉNY

Cirkusz

Panem et circenses. Kenyeret és cirkuszt. Hogy nyugton maradjon a nép. Tudták ezt a rómaiak, s tudják ezt ma is. Elég, ha kissé Kelet felé tekingetünk. (A kábeltelevíziós csatornákon vasárnap megtehettük.) Arrafelé, ahol hivatalosan a dákok leszármazottainak vallják magukat, láthatóan ismerik a római receptet. Ha túl nehéz a helyzet, ha erőteljesen gyengül a pozíciód, akkor végy – kerül, amibe kerül, főleg ha a pénz az államé – egy darab, lehetőleg amerikai szupersztárt – esetünkben Michael Jacksont –, plakátjaitok szerepeljenek egymás mellett, s meglátod, az agymosó csillogás sokakat el- vagy megvakít.

Cirkuszt és kenyeret. S ha utóbbiból nincs elég, akkor helyette még több cirkuszt.

(jé)

● A Magyar Protestáns Közművelődési Egyesület történeti szakosztályában ma délután 5 órakor Dukkon Ágnes tart előadást „Asztrológia és kereszténység a régi kalendáriumokban" címmel. A rendezvény színhelye: OMIKK-klub (VIII. kerület, Múzeum u. 17.).

● Rátonyi Róbert kétszeres Jászai-díjas, Érdemes és Kiváló Művész temetése október 18-án délelőtt 11 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Rátonyi Róbertet a Veszprémi Petőfi Színház saját halottjának tekinti.

Hídszerepben a nemzetiségek

Bajor–magyar megállapodás

A hosszú évszázados bajor–magyar történeti kapcsolatok az utóbbi két évben rendkívül megélénkültek a két kormány erőfeszítésének eredményeként. A kulturális együttműködés egyik állomásaként *Hans Zehetmair* bajor államminiszter és *Andrásfalvy Bertalan* magyar művelődési és közoktatási miniszter tegnap újabb megállapodást írt alá ötnapos magyarországi tárgyalásaik befejeztével.

Németországi, illetve bajorországi kapcsolataink példaértékűek – mondotta Andrásfalvy Bertalan a megállapodás ünnepélyes aláírásán. A kulturális kormányzat minden erőfeszítést megtesz *az ember és ember, iskola és iskola, intézmény és intézmény közötti közvetlen kapcsolatok elősegítéséért, hiszen ez minden államközi kapcsolat lényege.* Külön szólt a hídszerepet betöltő nemzetiségek támogatásának fontosságáról.

A két ország kulturális együttműködésének szilárdságáról szólt Hans Zehetmair is, aki Andrásfalvy Bertalan erőfeszítéseit kiemelkedőnek értékelte. Az együttműködés épülete két pilléren nyugszik – mondotta. – Az egyik pillér, az intézményes és intézményen kívüli oktatásra kiterjedő együttműködés szilárd. A második oszlopot mostani tárgyalásaikkal szilárdították meg. Megállapodás született kiállítások cseréjéről, képző-, ipar- és fotóművészek kölcsönös ösztöndíjairól és filmnapok rendezéséről. Keresik az együttműködés lehetőségét a színház-, zene- és táncművészet területén is. A bajor államminiszter megelégedéssel szólt a magyarországi németség kulturális életének támogatásáról, amelyről személyesen szerzett tapasztalatokat vasárnap pilisvörösvári és pécsi látogatása során. Örömmel tapasztalta, hogy a közös munkában részt vállalnak az önkormányzatok is.

(d. v. s.)

West Side Story és Dürrenmatt a Vígben

A Vígszínházban ma este tartják *Leonard Bernstein – Arthur Laurents – Stephen Sondheim*: West Side Story-jának bemutatóját. *Jerome Robbins* koreográfus-rendező koncepcióját vette alapul *Ladányi Andrea* koreográfus, a rendező pedig – *Eszenyi Enikő*.

A teátrum másik játszóhelyén, a Pesti Színházban csütörtökön *Dürrenmatt*-bemutató lesz. A Nagy Romulus című komikus tragédiát láthatja a közönség, *Tordy Géza* rendezésében, a címszerepben *Kern András*sal.

SaRock

Dehumanizer

Már megint itt van egy nagy visszatérő (vagy inkább visszaeső?). Hosszú szünet és hallgatás után ismét albummal jelentkezik a heavy metal egyik ősének tekintett *Black Sabbath*.

Bizony, sok víz lefolyt már azóta a Temzén, hogy a jóindulattal is csak paranoiás őrültnek nevezhető *Ozzy Osbourne* és a tehetséges, bár kissé egysíkú gitárjátékot produkáló *Tony Iommi* vezette csapat 1970-ben megjelentette első lemezét. Igaz, a korabeli média csak a szintén abban az évben kibocsátott *Paranoid*-album nemzetközi sikere után kapta fel a fejét és irányította rájuk tekintetét, de attól kezdve – kisebb-nagyobb fanyalgási periódusokat leszámítva – folyamatosan a reflektorok középpontjában maradtak.

Az első komoly krízist a zenekar életében Ozzy 1979-es kiválása jelentette, aki – úgy érezvén, kellőképpen megerősödött – szólókarrierjét kezdte építgetni, de igazából azóta sem tudta még csak meg sem közelíteni egykori sikereit. Megüresedett helyére aztán előbb a Rainbow-ban remeklő *Ronnie James Dio*t, majd mikor ő is távozott, a Deep Purple-ből jól ismert, neves operaénekeseket is könnyedén lepipáló *Ian Gillan*t szerződtették – több-kevesebb sikerrel. Aztán – ahogy mondani szokták – síri csend. Egészen mostanáig, amikor is az időközben visszatért Dióval kiadták a *Dehumanizer*t.

Maga az album – mint a címe is sejtetni engedi – az emberi mivoltunkból kivetkőztető erőkre kívánja felhívni – kissé ambivalens módon – a figyelmet. „A forradalomra várva új, kristálytiszta kép jelenik meg előttem. Egyfajta nép írtás víziója. Az új vallás a komputerizált istenbe vetett hit. Az agyunkat próbálják beprogramozni, ahelyett, hogy a szívverésünkre figyelnének." – énekli Dio a Computer God című számban. Digitális álmok, műanyag Jézusok, televízió uralta (megszabta) fantáziák. Röviden: a Technika paradicsoma. Lubickolunk benne, s közben szép lassan, de biztosan elhülyülünk. Mindez persze nem új felismerés, időközben kellőképpen közhellyé is koptatták, de a Black Sabbath tagjai is úgy érzik, nem baj, ha állandóan ismételgetjük. Hátha úgy hat valamit.

Ami pedig a zenét illeti, *Geezer Butler* basszusgitáros hozza az alapítás óta tőle megszokott formáját, *Vinny Appice* dobos méltó az 1980-ban kivált elődje helyére, Tony Iommi hangszerbiztos, a gurgulázástól a fütyültetésig mindent tud, amit egy gitárral lehet, de mint említettem, játéka idővel egysíkúvá válik. S bár Ronnie James Dio erőteljes éneke az eltelt évek, évtizedek alatt sokat vesztett egykori fényéből, azért még mindig tartogat kellemes meglepetéseket.

(jávorszky)

Az „izvorai remete"

Százhúsz éve született Glatz Oszkár

A müncheni *Hollósy-iskolában* 1893-ban kezdte az előkészítő stúdiumot *Glatz Oszkár*, majd a párizsi *Julian Akadémián* folytatta (1893). Művelt polgári család gyermekeként anyanyelvi szinten beszélt németül és franciául, így nyelvi nehézségei sem Münchenben, sem Párizsban nem voltak. A nagy előny mellett ez hátrányt is okozott: izolálódott magyar kollégáitól. Így is összekerült a Julianban egy csoport volt Hollósy-tanítvánnyal, következésképp akaratlanul is a müncheni magyarság szellemi légkörébe került. Utólag szerzett tudomást mindarról, amiről Münchenben semmit sem hallott: „a müncheni Bastien-Lepage kultuszról, a modern francia naturalizmusról, valamint a Hollósy-iskola tekintélyéről, értékéről... Hollósy müncheni művészi és nevelői szerepéről a tanításának elvi jelentőségéről." (Réti) – Glatz 1894-ben a Mintarajziskolába is beiratkozott, de 1895 őszén mégiscsak Münchenbe ment Hollósyhoz, akinek fenntartás nélküli, lelkes híve lett. Vele ment Nagybányára, a „magyar Barbizon"-ba is.

„Nagybányán valósággal égett a munkaláztól. Az iskolai munkaidőből egy negyedórát sem mulasztott volna, de előtte s utána festőholmival felpakolva rohant különböző motívumaihoz, napkeltétől a sötétség beálltáig a hosszú nyári napokon." (Réti) Első sikeres műve, a többalakos *Imádkozó bányászok* (1896) kora reggeli világításban, tárgyát tekintve látott élményből, a veresegyházi bányászéletből merítve – és ezzel kezdte meg kiállítóművészi útját, elsőként a Műcsarnokban.

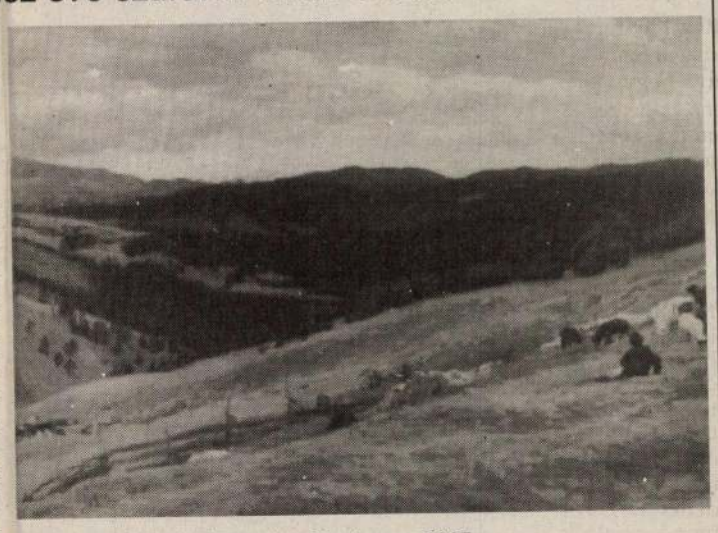

Glatz Oszkár: Az izvorai erdésztanya, 1897

A következő év májusában a kolóniáról felköltözött Izvorára, a Rozsály oldalán fekvő erdésztanyára. Itt jó öt hónapot töltve csupán a festésnek élt. De meg is lett művészi és erkölcsi jutalma: megfestette élete egyik fő művét, az *Est a havason* (1897) óriási plein air képet (180x281 cm) – valóban a szabadban, a Rozsály tetején. Az impresszionisztikus kompozíció legfőbb törekvése: úgy kifejezni a táj monumentalitását, hogy a figurális elemek is érvényesüljenek, hisz a pásztor meg a nyáj együttese és változatos színfoltja nélkül üresnek tetszene az egyébként hangulatos helyszín. Itteni kiemelkedő műve még az *Izvorai erdésztanya* (1897) a maga hamisíthatatlan – Ferenczy Károllyal szólva – „képszerűség"-elvű természetszeretetével. Glatz 1898-ban jelent meg utoljára Nagybányán. Művészi remeteéletét ekkor is megismételte, de ezúttal a Szilágyság szelídebb, dombos-erdős tájain és falvaiban ütötte fel tanyáját. Ekkortájt készült ismertebb képe a közepes nagyságú, kétalakos *Fahordók* (1898), amelynek szociális érzékenységű, humánus tartalma egyértelmű, viszont a festőiség tekintetében a nagy izvorai festmény mögött marad.

Glatz Oszkár 1914–38 között – *Szinyei Merse Pál* meghívására – a budapesti Képzőművészeti Főiskola tanáraként jeleskedett. Művészete azonban némiképp uniformizálódott. Szinte hasonló felfogásban készült néprajzi hitelességű, tarka viseletbe öltözött, természetes közvetlenségű alakjai így is a falusi élet jellegzetes tolmácsolói. Női portréi, gyermekképei az ifjúság szépségét hirdetik. 1910-, 1923- és 1953-ban a fővárosban, 1921-ben Genfben volt önálló tárlata. Az ötvenes években Kossuth-díjat és Kiváló Művész címet kapott. Budapesten hunyt el 1958. február 23-án.

Ecsery Elemér

GLATZ, Oszkár

HIRDETÉS

Közlemény

Az ÁVÜ IT október 7-ei döntése alapján közöljük a budapesti, kerületi Közért-vállalatok boltjait elnyert pályázók listáját

Plus Élelmiszer Diszkont Kft.

11 053	B	Fehérvári út	ABC
3 054	T	Pacsirtamező u.	ABC
3 057	T	Vörösvári út	ABC
4 059	T	Tél u.	ABC
4 066	T	Rózsa u.	ABC
15 056	T	Páskomliget u.	ABC
8 058	B	Szigony u.	ABC
10 061	T	Újhegyi út	ABC
10 063	B	Liget tér 5.	ABC
17 054	T	Pesti út	ABC
17 057	T	Hősök tere	ABC
13 061	T	Béke tér	ABC
13 067	B	Gyöngyösi sétány	ABC
13 068	T	Párkány u.	ABC
14 059	B	Szentmihályi út	ABC
14 061	B	Ond vezér útja	ABC
14 062	B	Vezér u.	ABC
14 065	B	Erzsébet királyné útja	ABC
18 058	B	Kondor Béla sétány	ABC
18 061	T	Üllői út	ABC
19 055	B	Vak Bottyán u.	ABC
21 052	B	Kossuth Lajos u.	ABC
21 056	T	Szabadság u.	ABC
21 057	B	Kikötő u.	ABC

Összesen: 24 bolt

Kiss-Magyar Kft.

1 103	B	Széna tér	húsbolt
11 106	B	Fehérvári úti piac	húsbolt
22 102	B	Játék u. piac	húsbolt
2 124	B	Fény u. piac	húsbolt
7 101	B	Thököly út	húsbolt
20 144	B	Vásárcsarnok	húsbolt

Összesen: 6 bolt

Duna Fűszért Rt.

11 063	T	Budaörsi út	ABC
3 052	T	Kiscelli u.	ABC
3 055	T	Szentendrei út	ABC
3 056	T	Bognár u.	ABC
9 057	T	Haller u.	ABC
10 064	T	Újhegyi sétány	ABC
13 072	T	Reitter Ferenc u.	ABC
19 057	T	Üllői út	ABC
20 054	T	Orsolya u.	ABC
21 054	T	II. Rákóczi Ferenc út	ABC

Összesen: 10 bolt

Első Hazai Élelmiszerkereskedelmi Kft.

11 054	T	Tétényi út	ABC
11 061	T	Villányi út	ABC
22 057	T	Varga Jenő tér	ABC
3 061	T	Őszike u.	ABC
13 071	T	Dunyov u.	ABC
16 053	T	Sashalmi piac	ABC
20 053	T	Előd u.	ABC
20 062	T	Vágóhíd u.	ABC

Összesen: 8 bolt

Húsegylet

4 104	B	István út	húsbolt
6 HHA	B	Hunyadi tér	ABC
7 RHA	B	Rákóczi út	ABC
7 103	B	Rákóczi út	ABC
7 112	B	Rottenbiller u.	húsbolt
10 301	B	Kápolna tér	baromfibolt
20 102	B	Vásárcsarnok	húsbolt
20 121	B	Baross u.	húsbolt
20 124	B	Kossuth Lajos u.	húsbolt
21 127	B	Deák téri piac	húsbolt

Összesen: 10 bolt

Eurofood 91 Kft.

2 054	T	Szilágyi Erzsébet fasor	ABC
2 055	T	Hűvösvölgyi út	ABC
5 404	B	Veres Pálné u.	ABC
8 052	B	Baross u.	ABC
8 054	B	Baross u.	ABC
10 059	B	Kőrösi Csoma út	ABC
10 065	B	Hungária krt.	ABC
13 060	B	Váci út	ABC
14 066	B	Hungária krt.	ABC

Összesen: 9 bolt

Austria-Spar International AG

11 059	T	Kérő u.	ABC
3 060	T	Csobánka tér	ABC
4 060	T	Rózsa u.	ABC
4 067	T	Kordován tér	ABC
15 052	T	Szent Korona útja	ABC
19 058	T	Eötvös u.	ABC
20 057	T	Baross u.	ABC
20 058	T	Tátra tér	ABC

Összesen: 8 bolt

Dr. Muszbek Mihály

2 057	T	Bimbó u.	ABC
4 058	T	Béke tér	ABC
9 456	B	Dési Huber u.	ABC
17 055	T	Szabad Május tér	ABC
17 056	T	Naplás u.	ABC
14 063	T	Egressy út	fűszerbolt
16 052	T	Arany János u.	ABC
18 055	T	Duna u.	ABC
18 064	T	Mikszáth-Nefelejcs u.	ABC
21 101	B	Szent Imre tér	húsbolt

Összesen: 10 bolt

Pados Kft.

4 135	B	Szt. István téri piac	húsbolt
5 102	B	Múzeum krt.	húsbolt
7 102	B	Baross tér	grill
7 109	B	Rákóczi út	húsbolt
7 144	B	Károly krt.	húsbolt
10 126	B	Mázsa téri piac	húsbolt
14 106	B	Bosnyák téri csarnok	húsbolt
14 305	B	Thököly út	fűszerbolt

Összesen: 8 bolt

CBA Egyesület

2 051	T	Törökvész lejtő	ABC	Cservenkai Géza
2 053	T	Máriaremete u.	ABC	Baldauf László
2 113	B	Mártírok útja	húsbolt	Keppler Bernát
2 402	B	Házmán u.	élelmiszerbolt	Breier László
2 415	B	Fény u.	élelmiszerbolt	Krupp József
12 051	T	Nógrádi u.	ABC	Breier László
12 401	B	Márvány u.	ABC	Kovács Ferenc
12 455	T	Csörsz u.	élelmiszerbolt	Breier László
13 102	B	Szent István krt.	ABC	Keppler Bernát
14 401	T	Thököly út	fűszerbolt	Tóth Imre

Összesen: 10 bolt

Egyéni pályázók által elnyert boltok

11 056	T	Csikós Péter	Sasadi út	ABC
2 115	B	Petró József	Mártírok útja	húsbolt
3 059	T	Aranybulla Kft.	Keve u.	ABC
12 102	B	Ványi László	Böszörményi út	húsbolt
15 051	B	Borsalino BT.	Rákos út	ABC
5 419	B	Kosaras Tibor	József Attila u.	ABC
5 460	B	Kosaras Tibor	Apáczai Csere János u.	élelmiszerbolt
6 103	B	Hústrans Kft.	Teréz krt.	húsbolt
6 106	B	Innovotrade Kft.	Teréz krt.	grill
6 107	B	Enyedi János	Benczúr u.	húsbolt
6 108	B	Kosaras Tibor	Andrássy út	húsbolt
6 117	B	Rothschild Kft.	Teréz krt.	ABC
6 425	B	Angus Kft.	Bajcsy-Zsilinszky út	ABC
7 052	T	Rothschild Kft.	Károly krt.	ABC
7 142	B	Rothschild Kft.	Erzsébet krt.	húsbolt
7 448	B	Rothschild Kft.	Rákóczi út	ABC
8 436	B	Kosaras Tibor	Baross u.	vegyesbolt
9 105	B	Stefán János	Ferenc krt.	húsbolt
9 113	B	Stefán János	Üllői út	húsbolt
9 410	B	Kárpáti Ferenc	Mester u.	ABC
9 435	B	Gurály Árpád	Bakáts tér	vegyes
10 054	T	M & SZ BT.	Balkán u.	ABC
14 064	B	Rair Kft.	Erzsébet királyné útja	ABC
17 102	B	Rózsavölgyi János	Mázsa téri piac	húsbolt
13 058	T	Rothschild Kft.	Szt. István krt.	ABC
13 113	B	Lokomos Kft.	Lehel téri piac	húsbolt
13 434	B	Rothschild Kft.	Szt. István krt.	fűszerbolt
14 057	B	Angus Kft.	Ungvár u.	ABC
18 051	T	Memory Kft.	Városház u.	ABC
19 108	B	Bonusz-Max BT.	Kós Károly tér	húsbolt
19 114	T	Fajt István	Vas Gereben u.	húsbolt
20 059	T	Memory Kft.	Köves u.	ABC

Összesen: 32 bolt

Megjegyzés az alkalmazott jelölésekre:
tulajdonjog T
bérleti jog B

Sztárfestők a Kogart Házban

A Magyar Külkereskedelmi Bank (MKB) első alkalommal mutatja be a nagyközönségnek az elmúlt másfél évtizedben létrehozott képzőművészeti gyűjteményének legszebb darabjait. A Kogart Házban tegnap megnyílt tárlat november 27-ig látogatható. A kiállított képek között szerepelnek Barabás Miklós, Mednyánszky László, Benczúr Gyula, Rippl-Rónai József, Székely Bertalan, Koszta József, Glatz Oszkár, Czigány Dezső, Csók István, Kádár Béla, Tóth Menyhért alkotásai, de a kiállításrendezők a kiemelkedő művek között tartják számon ajánlásukban Székely Bertalan Csónakázó szerelmesek és Markó Ferenc Vizet merítő lány című alkotását is. A tárlat egyes darabjai hosszú évek óta most kerültek először nyilvánosság elé. *(mti)*

GLATZ OSZKÁR
MAGYARHÍRLAP, 05.10.21

19[30] Zorán (képünkön) és barátai

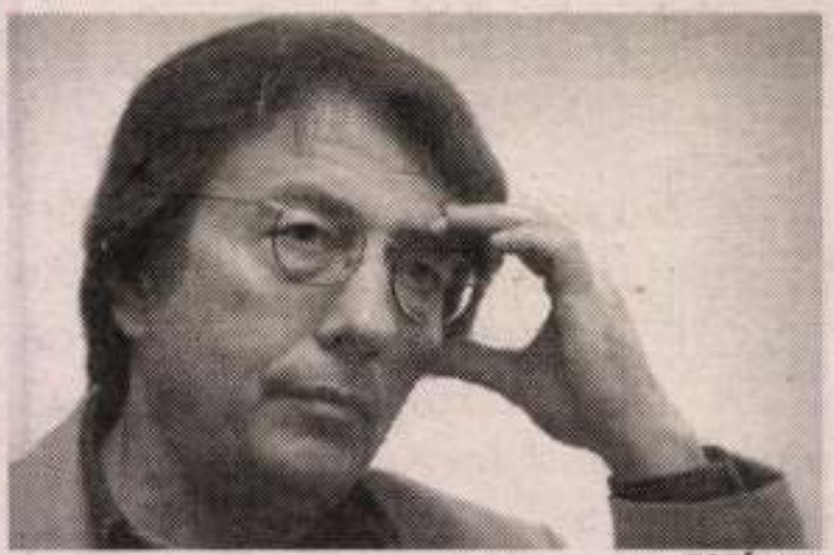

FOTÓ: MH

Budapest, Művészetek Palotája – Nemzeti Hangversenyterem

20[00] A párnaember

A budapesti Krétakör Színház előadásában. Rende

Kongresszusi Központ Bartók Termében. A jelentkezők három kategóriában indulhattak legalább négy ruhadarabot tartalmazó kollekciójukkal: tervezhettek márkaterméket, víz inspirálta haute couture kollekciót vagy kiegészítőket. A nyertes ruhaköltemények hétfőtől a Művészetek Palotájában is megtekinthetők, a Gödör Klubban, a vasárnapi záróbulin azonban a divatbemutató elmarad. **BOR**

Divatolimpia

Szombat, 15.00

Kongresszusi Központ (XII., Jagelló út 1–3.)

Műkereskedők utcája

A mai Falk Miksa – nem oly régi Néphadsereg – utca az egyik ismert centruma a fővárosi műkereskedelemnek. Elhatároztuk, hogy végigjárjuk az itt található – és szemlátomást prosperáló – üzleteket, hátha megtudhatunk valamit arról, miért éppen ezen a környéken telepedtek meg a kereskedők, mire számíthat az errefele tévedő vásárló, milyen jellegű és színvonalú a kínálat és persze nem utolsósorban hogyan megy az üzlet. E szakmában egyáltalán nem furcsa módon ez utóbbi témakörben sikerült a legkevesebb konkrét információt beszereznünk. A kereskedők csak annyit árultak el: érdemes az utcában eladónak és vevőnek lenni egyaránt.

*

A *Halmai-féle műkereskedés* az első, amely utunkba kerül, ha a körút felől érkezünk. Tulajdonosa 1987 óta dolgozik ebben a helyiségben, a megelőző időben hobbiként foglalkozott műtárgygyűjtéssel. Azért települt ide, mert véleménye szerint a „legerősebb" utca a műkereskedelem szempontjából a legszűkebb Belváros kis utcácskái, illetve a teljesen más jellegű, mindemellett üzleti szempontból még mindig meghatározó tekintélyű Ecseri piac után. Az utca sarkán a Bizományi antikbútoráruháza található; autóközlekedés szempontjából zsákutca, és ez kedvez a nézelődni vágyó közönségnek; a Margit hidat mint támpontot használva vidékieknek és külföldieknek egyaránt könnyen megtalálható. *Tizenhárom* bolt van itt a régiség-, illetve műkereskedelem minden ágát képviselve, és Halmai úr nem tartja konkurenciának őket – azt vallja, a vevőnek válogatási lehetőséget, ennélfogva szabadságot biztosító üzletek csak vonzzák a vevőket, semmiképp nem riasztják. „Ha még húszan nyitnak itt műtárgyüzletet, annak is csak örülni fogok" – jelentette ki. A Halmai-kereskedés profilja – lévén kimondottan nagy alapterületű, közel 150 négyzetméteres helyiség – a műemlék, illetve régi bútor. Az utolsó hetek kínálatában szerepelt egy *kabinetszekrény 1530 (!)-ból*, egy *III. Napóleon korabeli 12 darabos kollekció*, valamint egy *Steidl Ferenc-garnitúra 1840-es eredettel:* kanapé, két szék, két fotel, asztal. Ezek áráról – mivel már elkeltek – a tulajdonos csak annyit volt hajlandó elárulni, hogy „igen magas". A még eladó ritkaságok között az érdeklődő találhat *Josef Hoffmann-karszéket* 1901-ből 150 ezer forintért, vagy *copf stílusú csillagintarziás kihúzható asztalt* – 1780 körül készítették – 170 ezerért.

Valószínűleg az egyik legrégebben működő magánkereskedő a műkereskedők utcájában *Kruj* Andor, aki a Halmai céggel átellenben egy jóval kisebb, de kitűnő színvonalú, világos és áttekinthető üzletben tevékenykedik. Saját meghatározása szerint is – főképp a kezdetekre visszatekintve – inkább használtcikk- és régiségkereskedés az övé, egyisztenciáját szintén a sarki BÁV-üzletre építette annyiban, hogy az ott nem megfelelő állapotúnak ítélt műtárgyakat ő kellő szakértelemmel javította, emellett egyre többször élt vételi ajánlattal is. 1982 óta van mai helyén. Ez idő alatt a Kruj-féle üzlet tekintélyt vívott ki magának a kollégák körében is, a *mai napig vállal felújítást*, üzleti alapelve a kisebb tőkéjű eladók és vevők, valamint a külföldiek korrekt kiszolgálása. Ügyel arra, hogy kiviteli engedély mindenkor szerezhető legyen az általa kínált árura. Inkább festményekkel s az előbb említettekkel összhangban kismesterek alkotásaival foglalkozik. Jelen pillanatban a Kruj-kereskedés igen értékes darabja *Glatz* Oszkár Testvérek című képe, mely 390 ezer forintjába fog kerülni a valószínűleg nem túl sokára megjelenő vásárlónak.

A *Qualitas Kereskedőháznak* csak egyik boltja a Falk utcai, a Belvárosban több helyen és Siófokon, összesen öt üzlethelyiségben működik a cég. A Falk utcai bolt fő profilja a magyar képek, a régi szobrok és bútorok. Az üzletmenetről, a bevételről az előbb említett boltokkal karöltve a Qualitas tulajdonosa, *Kovács* úr sem volt hajlandó semmilyen konkrétumot mondani. Anynyit tudhattunk meg, hogy simikeresnek ítéli a Falk utcai műkereskedést, és jelenleg legfigyelemreméltóbb ajánlatként a *húsz darabból álló muzeális óragyűjteményt* tartják számon, amely korát tekintve a XVIII. századtól az 1910-es évekig „terjed", fali- és állóórák egyaránt találhatók benne; természetesen egyenként is megvásárolhatók az egyes darabok. Az árakra vonatkozó kérdésre a Qualitas tulajdonosa annyit válaszolt: 25 ezer és egymillió forint között.

L. I.

Meglepetések nélkül

Őszi BÁV-árverés

A Bizományi Kereskedőház és Záloghitel Rt. kétnapos őszi művészeti aukciója a múlt héten az órák, szelencék, ékszerek értékesítésével kezdődött, és eme első fejezet nem mondható sikeresnek. Az ékszerek összleütési ára még csak el sem érte az összkikiáltási ár összegét, amire ritkán akad példa. Szerencsésebb volna talán az ékszerkamara-árverések számát ritkítani, hiszen a most felkínált tételek sem árban, sem kvalitásban nem különböztek a kisebb árverések során megszokott ékszerektől. A karkötők szinte kivétel nélkül hamar gazdára találtak, mint az az antik aranyból készült zománcos, cizellált csuklós pánttal ellátott, s az 1850-es években készített darab is, amely 35 ezer forintos kikiáltási árról indulva 80 ezer forintért kelt el. Ugyancsak kelendőnek bizonyultak az arany fülbevalók. Egy, a XIX. század végén Bécsben készített, 24 briliánssal díszített, jó állapotú fülbevalópár a 80 ezer forintos kikiáltás árat messze túlszárnyalva 200 ezer forintért lett új tulajdonosáé. Az elmúlt aukcióhoz képest nagy volt a kereslet az órák iránt, majd minden felkínált darab elkelt. A szakértők szerint a hirtelen keresletfellendülés oka a külföldi kereskedők megújuló érdeklődése lehet. Egyértelmű, hogy már az itthoni aukciók leütési árain is érezhetők a nyugat-európai műtárgykereslet hatásai.

Aki figyelemmel kísérte a BÁV Rt. régebbi aukcióit, annak bizonyára feltűnt, hogy a mostani árverésre kerülő tárgyak kikiáltási árának megállapítása sokkal reálisabb volt, igen sok esetben a megszokottnál alacsonyabb árról kezdődött a licitálás. Ennek az üzletpolitikának természetesen megvolt az eredménye, hiszen a vásárlók licitálási kedvét nagyban serkentette az alacsony ár. Az egyik legjellemzőbb példa erre az az 1910-es években, Bécsben készült képtartós függő, amely alacsony (6500 forintos) kikiáltási árról igen magas árat, 24 ezer forintot ért el.

Siker koronázta a régi, keleti szőnyegek aukcionálását. A felajánlott negyven tételből csak kettő nem kelt el, ami igen jó aránynak számít szőnyegárverésen. Míg az ékszerek esetében negatív értékesítési rekordról számolhattunk be, addig a szőnyegek másfélszeres áron keltek el az összkikiáltási árhoz képest. Csak az egyetlen magas árról (150 000 forintról) indított gyapjú, gördesz csomózású kirmán szőnyeg nem talált gazdára, pedig erre az igen jó állapotú darabra több résztvevő is licitált volna, amennyiben alacsonyabb árról indul. Legnagyobb kereslet a sirász szőnyegek iránt volt, s nem egy esetben irreálisnak tűnő árat is megadtak értük. Egy 145x190 cm-es, XIX. század végéről való sirász szőnyegért új tulajdonosa 75 ezer forintot fizetett (kikiáltási ára 15 ezer forint volt), míg egy hasonló, 160x180 cm-es sirász szőnyegért 85 ezer forintot is megadtak (kikiáltási ára ugyancsak 15 ezer forint volt).

A viszonylag kevés, mintegy ötvenhárom tételt felsorakoztatott festmény- és grafikai árverés nagy meglepetést nem okozott. Kikiáltási áron vagy azt megközelítően kelt el Barabás Miklós, Derkovits Gyula, Edvi Illés Aladár, Kézdi-Kovács László egy-egy képe.

A festményaukció során három esetben borzolódtak fel a kedélyek s élénkült meg a licitálás. Glatz Oszkár Jancsi felolvas című olaj-vászon képe a kikiáltási ár közel két és félszereséért, 420 ezer forintért kelt el, s ugyancsak magas áron, 170 ezer forintért cserélt gazdát Iványi Grünwald Béla olajfestménye: Reggeli a szabadban. Scheiber Hugó 60 ezer forintos kikiáltási árról indult és 290 ezer forinton ütötték le. Igen dicséretes a BÁV azon igyekezete, hogy viszonylag ismeretlen, aukción eddig még nem szerepelt művészek műveit is megismertesse a vásárlókkal. Mostani aukcióján Tull Ödön Tanyavilág című képe a kikiáltási ár kétszereséért kelt el, ami azt bizonyítja, hogy igenis mindig szélesíteni kell az aukciókra kerülő művek körét, a vásárlók fogékonyak az eddig „ismeretlen" művészek munkái iránt is.

A bútorok árverése csekély érdeklődés közepette zajlott, bár tíz felajánlott tételből csak egy nem kelt el. Bosszantó, hogy a bútorok leírásánál a BÁV katalógusából sokszor hiányzik a pontos kor-, illetve stílusmeghatározás, valamint a láthatóan restaurált bútorok esetében az új kiegészítések, részletek pontos ismertetése.

A „műtárgyak" kategóriába tartozó tételek árverezésével zárták a BÁV 23. művészeti aukcióját. Érthetetlen módon olyan tárgyak is itt kerültek kalapács alá, amelyeket más esetben az ékszerkategóriában értékesítenek. Ilyen volt például egy fedeles szebóra, fűszertartó, sótartó. Az ezüsttárgyakon kívül több, igen nívós kivitelezésű porcelán tárgy is kalapács alá került. A nagyobb részt herendi és Zsolnay-porcelánok a kikiáltási ár többszöröséért keltek el, csakúgy mint a Meisenben 1750–60 körül készített áttört porcelántányért, amely darab 25 ezer forintos kikiáltási árról indulva 55 ezer forintért kelt el. Külön érdekességet jelentett a fegyverek árverezése, amelyek között handzsár, pisztoly, puska, tőr is megtalálható volt, s a gyűjtők közel kikiáltási áron juthattak hozzá gyűjteményük új darabjához.

Makay Erika

Néhány eredmény az aukcióról

1993. október 19-20.

Melltű (aranyozott ezüst, Itália XIX. sz. vége)	8 000	13 000
Női gyűrű (14 k. arany, 7 briliáns, 1920-as évek)	25 000	60 000
Karkötő (antik arany, 1 almandin, gyöngyös, 1867)	40 000	75 000
Cukorszóró (ezüst, 100 g, Pest 1880-as évek)	4 000	14 000
Kávéskanna (ezüst, 445 g, XIX. sz., török szultán műhelyéből)	48 000	95 000
Gyertyatartópár (ezüst, 725 g, Lengyelország 1921–28 között)	29 000	60 000
Brussa szőnyeg (123x183)	40 000	100 000
Krajzeri imaszőnyeg (140x217)	67 500	110 000
Sirász szőnyeg (170x300)	20 000	60 000
Cserepes István: Téli falu (olaj, karton)	15 000	32 000
Derkovits Gyula: Legelő ló (ceruza, papír)	12 000	26 000
Ismeretlen festő XIX. sz. végéről: Csendélet, (olaj, vászon)	50 000	170 000
Mattioni Eszter: Lányok népviseletben (olaj, vászon)	70 000	100 000
Iványi Grünwald Béla: Reggeli a szabadban (olaj, vászon)	80 000	170 000
Írókomód (magyar, 1820–1830 körül)	95 000	120 000
Asztal (biedermeier stílusban	50 000	50 000
Fedeles levesestál (Herend, 1871)	20 000	48 000
Lámpatalp (Zsolnay-majolika XIX. sz. vége)	30 000	40 000
Dagerrotípia	4 000	4 000
Elöltöltős kovás puska (XIX. sz. közepe)	60 000	60 000
Gramofon	18 000	28 000

Építészeti régiségek

ÓLOM. Az ólom az egyik legnehezebben meghatározható anyag. Néhány év a szabad ég alatt esőben, hóban, egy alapos gyantázás, és a régit nem lehet szabad szemmel megkülönböztetni az újtól. A korai ólommunkák azonban nagyon jó minőségűek voltak, és a XVIII. századi darabok felülete és díszítése finoman megmunkált, ezzel szemben a modern darabok elnagyoltabbak. Itt az alakok ujjai vaskosak, hajuk nem elég aprólékos és az arcuk kifejezéstelen. Ha pedig nem életnagyságúak, akkor szinte bizonyos, hogy újak. Egy valódi XVIII. századi víztartályon például – amelyet mutatós kaspónak használhatunk – keressünk bizonyítékot arra, hogy valóban vizet tartottak benne, vagyis nézzük meg, van-e benne bevezető cső a felső szegély körül és csap az alsó felén.

BRONZ. Az általánosan elterjedt nézettel szemben igenis lehet szinte tökéletes másolatokat készíteni antik bronz eredetiről, majd bevonni ezeket zöld patinával, amit sokan a kor biztos jelének hisznek. A tárgynak a fonákját vizsgáljuk meg, ennek nem szabad túl tisztának lennie. A patinának pedig ott kell hiányoznia, ahol az évek során a tárgy természetes használata közben ez lekophat. Ne feledjük, hogy a kézjegyek és az öntödék jelei épp olyan könnyen hamisíthatók, mint maguk a régiségek.

ÖNTÖTTVAS. Talán az ebből az anyagból készített régiségeket másolják a leggyakrabban. Ha antiknak mondott kerti díszt vagy bútort vásárolunk, először is emeljük meg. Ha könnyű, akkor valószínűleg alumíniumból van. Ha nehéz, nézzük meg a felületét. A viktoriánus daraboknál az öntési varratot, a kis kidudorodó fémbütyköket gondosan eltávolították, vagy ha mégis meghagytak volna egyet-kettőt, azok az évek során már rég lekoptak. Ahogy a bronz daraboknál is, az öntödei jeleket itt is gyakran hamisítják.

(Folytatjuk)

Képeslap-aukció

Bedő József papírrégiség-kereskedő legutóbbi, sorrendben *negyedik képeslap-aukciójának* kiemelkedő eredményessége minden bizonnyal a kikiáltásra kerülő, gondosan válogatott 1278 tételnek és a közel száz, vásárolni vágyó érdeklődőnek volt köszönhető. Az árverés legfőbb meglepetése a szokatlanul sok *vételi megbízás* volt, s így előfordult, hogy a katalógusban szereplő kikiáltási árnál jóval magasabb összegről kezdődött a licitálás. A legtöbb vételi megbízást (a nekik kipostázott katalógus alapján) a vidéki képeslapgyűjtők adták, hiszen így útiköltség nélkül s korrekt módon hozzájuthatnak az áhított laphoz.

Most Bedő úr a vételi megbízás továbbfejlesztett változatát szeretné meghonosítani. Az úgynevezett *levélárverések* során kiadott katalógusban a képeslapok reprodukcióit mellett a kikiáltási árak is megtalálhatók lesznek, s a gyűjtők ez alapján levélben tehetik meg ajánlataikat. Az adott képeslapért legmagasabb árat kínáló vásárlót a levélárverés szervezője levélben értesíti, s postai úton eljuttatja hozzá a képeslapot. A vevő átutalással fizet, s így nem kell utaznia, „házhoz jön" gyűjteményének új darabja. A hagyományos aukciókat természetesen ez a módszer nem helyettesíti, de sokak számára kényelmesebb, s ily módon a szélesebb vásárlóréteg számára is elérhetővé válnak a képeslapok.

A most lezajlott, 4. képeslap-aukció felkínált anyagában mindenki találhatott gyűjtési körébe jól illeszkedő darabokat, bár kétségkívül a divat (mint minden más gyűjtési területen is) fontos szerepet játszott. Az előző árverésekhez hasonlatosan most is nagy keletje volt a szecessziós, erotikus, humoros lapoknak, s egy-egy speciális témáért a gyűjtők a kikiáltási ár többszörösét is megadták. Igen kelendőek voltak a cicás, lovas, krampuszos, repülős, hajós lapok. Egy 1908-ban kiadott cicás képeslap 100 forintos kikiáltási árról indulva 500 Ft-ért kelt el, s egy lovasversenyt ábrázoló, 1910-ben megjelent lapért új tulajdonosa 420 forintot fizetett (kikiáltási ára 100 Ft volt).

Természetesen nemcsak a divatos lapok iránt volt nagy a kereslet, hanem az igazi értéket képviselő, ma már kuriózumnak számító képeslapokért is heves licitálás folyt. A *Wiener Werkstadte* képeslapok az eddigi aukciókon is magas áron keltek el, s most felajánlott három példány egyenként közel 10 ezer forintért cserélt gazdát. Szintén értékesek a magyar szecessziós lapok: az *Iparművészeti Iskola* által megjelentetett számozott példányok. A most felbukkant öt grafikai lap még sohasem szerepelt aukción, s igen ritkán fellelhetők, hiszen speciális sorozatról van szó, amelyet csak egyszer adtak ki. Értéküket mi sem bizonyítja jobban, minthogy e sorozat egyik darabja 300 Ft-os kikiáltási árról indulva 1900 Ft-ért kelt el.

Igazi izgalmakkal azonban a helytörténeti képeslapok aukcionálása szolgált. Ezeknek a lapoknak mindig speciális gyűjtőköre van, sokan érzelmi okokból gyűjtenek egy-egy adott városról megjelentetett lapokat, és irreálisnak tűnő árat is képesek megadni. Ez történt annak a kőnyomatos, 1901-ben kiadott pozsonyi képeslapnak az esetében is, amelyre heves licitálást folytattak. A képeslapon Pozsony mellett Esztergom is szerepelt, s mert a kőnyomatos, litografált lapok szintén ritkák és értékesek, több gyűjtő érdeklődését is felkeltette. A „csata" eredményeképpen ez a lap 1000 forintos kikiáltási árról indulva 5500 Ft-ért lett új tulajdonosáé. A szakértők szerint a lap reális értéke 1500 Ft körül van, de a gyűjtőszenvedéllyel megáldott (vagy megvert?) licitálóknak ilyen magas összeget is megért. Hasonlóan magas árat ért el a Szentendrén 1907-ben kiadott, vasutat ábrázoló lap, amelyre nemcsak a Szentendre-gyűjtők, hanem a vasútgyűjtők, sőt a képeslapot rajzoló grafikus munkáit gyűjtők is licitáltak. A lap 200 forintról indulva 2600 forintért kelt el.

(makay)

Árcédula

A Licit Általános Árverőház október 14-i árverésének néhány eredménye:

Polner Lajos: Őszi erdő (olaj, karton, 29x39)	1 200	1 500
HA jel: Szűzanya Jézussal (olaj, vászon, 51x37)	1 800	1 800
Leány virágokkal (hímzett selyem, 24x25)	300	700
Torma János: Aradi vértanúk (színes nyomat, 60x104)	1 000	1 000
Angyalka (kerámia)	1 200	1 200
Palackok (csiszolt üveg, 2 db)	1 000	1 700
Pénzérmék (ezüst, 3 db)	400	900
Alpacca evőeszköz (72 db)	3 000	3 000
Század eleji képeslapok (10 db)	250	1 200
Támlás szék (bordó huzattal, 2 db)	3 000	3 000
Fali barométer (Fischer)	1 000	1 500

❑

A Műgyűjtők Galériájának október 15-i árveréséből

Wágner Géza: Patak mentén (akvarell, tus, 30x41)	1 000	1 000
Olvashatatlan: Borozgató férfi (papír, pasztel, 27x25)	3 000	3 000
Ismeretlen: Női portré (olaj, fa, 35x44)	20 000	20 000
Ferenczy Károly: Izvorai tanya (litográfia, 20x22)	3 000	6 000
Neogrády László: Vadász (olaj, farost, 33x43)	15 000	19 000
J. Delattre jel.: Alpesi falu (olaj, karton, 9x14)	4 000	4 000
E. Adler jel.: Városfal (papír, akvarell, 20x31)	8 000	12 000
Jankai T. jel.: Horgászok (olaj, karton, 65x76)	8 000	8 500
Edvi I. Aladár: Kaktusz (papír, ceruza, 23x16)	2 000	2 800
Halász Sándor: Tanya (olaj, karton, 20x32)	4 000	4 000
Gadányi Jenő: Vízparti táj (rézkarc, 8x11)	1 500	1 500
Róna Emy: Három asszony (papír, akvarell, 32x19)	2 000	2 000
Szöllösy Aladár: Kilátás a Várra (olaj, karton, 84x61)	12 000	12 000
Bak Imre: Este (papír, vegyestechnika, 28x40)	8 000	8 000
Szobotka Imre: Táj (papír, akvarell, 25x16)	10 000	15 000
Ismeretlen: Narancsok (olaj, karton, 26x34)	3 000	3 000
Bánk Ernő: Szobabelső (olaj, vászon, 56x70)	4 000	4 800
Ismeretlen: Hegyi kunyhó (olaj, vászon, 31x41)	15 000	15 000
Kondor Béla: Jelenet (fametszet, 20x14)	2 000	8 500

❑❑

Bedő-képeslap aukció október 9.

Hegedűs Geiger Richárd kőny. szecessziós lapja, 1901	500	750
Dombornyomású humoros vadászlap, 1908	150	300
Postamotívumos képeslap, 1909	300	600
Rákosszentmihályi focimérkőzést ábrázoló lap, 1900 körül	200	900
Ritka képeslap a Déli pályaudvarról, 1910	150	2 200
Balatoni halászat, színezett fénynyomat, 1907	150	360
Kis-Czell vasútállomása, egyszín litográfia 1900 körül	500	750
Pancsovai zsinagóga, színes fénynyomat, 1916	300	850

Ki a legjobb kikiáltó?

A Magyar Nemzet, a Műkincsfigyelő és a Képé szerkesztőségei és kiadói az olvasók szavazatai alapján odaítélték *az év legjobb magyar árverésvezető kikiáltója* díjat. Az első helyet dr.*Virág* Judit, a Műgyűjtők Galériájának árverezője, a másodikat *Konrád* Miklós (BÁV), a harmadikat pedig *Filep* László (Profila Kft.) szerezte meg.

Az eredményhirdetés a BÁV múlt heti művészeti aukciójának megkezdése előtt volt, ahol a három győztes az árverésre összegyűlt közönség előtt vehette át a díjat.

GLATZ

Szobrot állított festőjének Buják

A bujáki önkormányzat, a Magyar Képzőművészeti Lektorátus támogatásával, szobrot készíttetett Glatz Oszkár (1:72–1959), Kossuth díjas festőművész emlékére, aki pályája során évekig alkotott a községben. A somoskőújfalui Molnár Péter szobrászművész kezemunkáját dicsérő mellszobrot, vasárnap délelőtt dr. Horváth István, a salgótarjáni Nógrádi Történeti Múzeum igazgatója avatta fel a helyi általános iskola kertjében.

GLATZ OSZKÁR
Nógrád Megyei Hírlap 1996. X. 14

Glatz Oszkár

Szinyei Merse Pál emlékre. Szerleg-bezjed az 1928. évi Szinyei lakomán.

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 60, 61. l.

1880

Weingartner: Das kr. Kunstgew.
1927, 165 l.

163

!

Glatz Oszkár

Látogatás Glatz Oszkárnál. Szózat, jan. 10. Irta: Genthon.

1925

Magyar Művészet

1926. 57-60. l.

Glatz Oszkár

l

Magyarország

16. l –

zámla

ncz-rendi zárda Szent-
helyreállítása tárgyában
1911. augusztus hó 19-én.

vasuthoz
0 = ... 3. 00 kor.
árban)
. . . . . 10. 50 „
a vasúttól
á . . . . . 2. 80 „
s hordár
. . . . . 2. 80 „
(félárban)

Glatz Oszkár

Kopmaszgraf 150 éve

1943

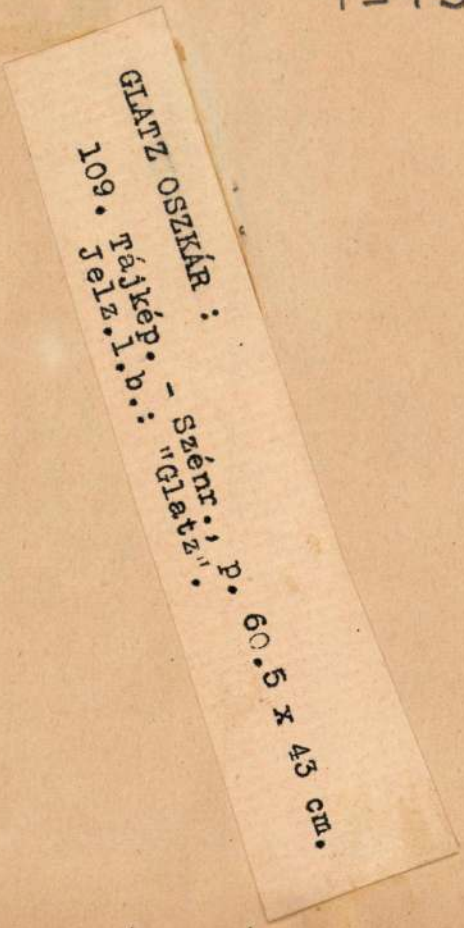

88. Nők a szabadban. - Olajf.,lem.p.méret 25 x 16 cm.Jelz.l.b."Kimnach László".

89. Önarckép. - Olajf.,v.méret 55.5 x 68.5 cm. Jelz.nélk.

90. Szakállas férfifej. - Tollrajz,p.méret 11.2 x 12.3 cm.Jelz.l.j."Kimnach László" /bélyegző/.

KISS BÁLINT / 1802 - 1868 / :

91. Harc a törökkel. - C.rajz,p.méret 80 x 56 cm. Jelz.nélk.

KISS JÓZSEF /1833 - 1900 / :

Glatz Oszkár

pasztelldíj

röd

Pesti Hirlap 1916. nov. 26.

(Díjkiosztás az aquarell- és pasztellkiállításon.

U. 2107

V. B. X/20.

1.)

Kámbér.

Multitvea pe

é. tóry: 44-ig elvett i

Glatz Oszkár

wód

Pesti Hirlap 1935 máj. 8. (Glatz Oszkár Buják diszpolgára.)

Glätz Oskar

ivod

Rätstr. 563. C.

Glatz Ordrár

Menyecske és
Harafelé c. Lépe
repr.
Rât Str 156. l.

Glatz Oszkár

1908

Nemesvári 46. l.

Fig. 10.

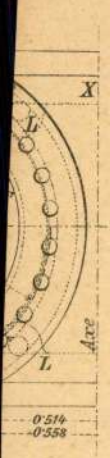
X
L
L
Axe
0·514
0·558

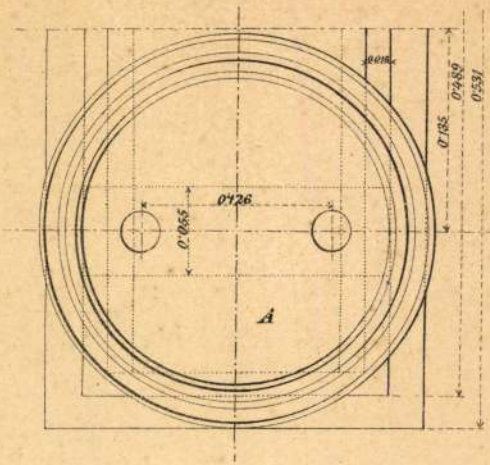
0·126
0·065
A
0·135
0·489
0·531

Fig. 11.

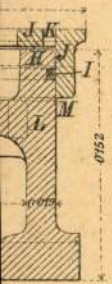
J
K
M
I
M
L
0·152

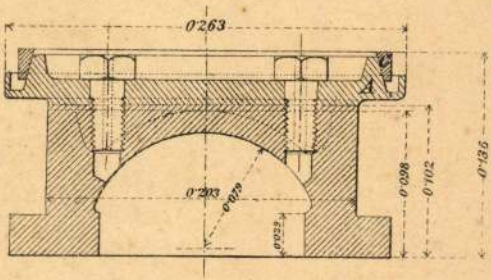
0·263
C
A
0·203
0·028
0·102
0·135

Glatz Oszkár

Pesti Hirlap

1940. ápr. 13

— **Glatz Oszkár a „Művészet és természet" időszerű kérdéséről.** Glatz Oszkár festőművész-tanár legutóbbi előadásából és azokból a hozzászólásokból, amelyek ennek az érdekes előadásnak nyomán napvilágot láttak, különböző félreértések keletkeztek művészeti kérdésekben. Erre való tekintettel Glatz Oszkár megkérte a *Pesti Hirlapot*, hogy a félreértések eloszlatására előadásának végkövetkeztetését a következőkben ismertesse: „a közönség művészi analfabétizmusát a következő eszközökkel lehetne megszüntetni: egyrészt az ifjuságot az iskolákban a művészetek szeretetére és megértésére kell nevelni, másrészt a közönségnek a művészekkel való kapcsolatát kell helyreállitani műteremlátogatások utján. Ami pedig a művészeket illeti, fel kell adniok a „l'art pour l'art" elvét és törekedniök kell a közönséghez való közeledésre azáltal, hogy művészi álmaikat minél nagyobb mértékben telitsék a természet formáival és szineivel."

Glatz Oszkár

cred

Népoktatási Rendle

1935. ápr – szept. n.

(Festők, szobrászok a művészi ~~[illegible]~~ hivatásról.)

MAGYAR MŰKRITIKA

IRTA:
WETZEL GYÖRGY DR.

BUDAPEST, 1906.

Glatz Oszkár

Perállag III.
1423. l.

KAL. Diófa, hullámos előrésszel . . 135.—
1777. FIÓKOSSZEKRÉNY, HÁROM FIÓK-

BERENDEZÉSI TÁRGYAK.

1989-ig.)

	Kikiáltási ár pengőben
1745. NAGY KÉTAJTÓS SZEKRÉNY. Fényezett diófa, vonalas berakással. XIX. század eleje	720.—
1746. ÜLŐKE. Diófa, szürkéskék damasztal kárpitozva	44.—
1747. TÁMLÁSSZÉK. Diófa, mintás szövettel kárpitozva. Biedermeier-stílus. 4 darab	160.—
1748. ÜLŐBÚTORKÉSZLET. Diófa, zöld ripsszel kárpitozva. Neobarokk. (Pamlag, 2 karos- és 4 támlásszék és ovális asztal.)	480.—
1749. TÁMLÁSSZÉK. Cseresznye és bükkfa, gobelinnel kárpitozva. Biedermeier-stílus	30.—
1750. KÉTAJTÓSSZEKRÉNY. Fényezett	

Glatz Oskár

l

Mysk Ernő

80-l.

(lokik I. Hold. 16 Kultusministerium)

II Zala Ferenc kultusminist. hiv.
(lokik I. Hold u. 16 Kultusministerium)

III Szentiványi Gyula kultusminist. hiv.
(lokik V. Hold u. 16 Kultusministerium)

IV Bauer Jenő kultusminist. hiv.
(lokik V. Hold u. 16 Kultusministerium)

200 kor. — fill. s jár.-ban alperes ..... nek sommás marasztalása iránt.

postán

..... eredetben.

..... másolatban.

III ..... példány.

1 KORONA

Feldibrivepzés 90. VI 7 ... BUDAPESTEN

Feldbrivepzés

Glatz Oszkár

vöd

Képzőművészetünk
tíz éve. Műcsarnok,
Bp. 1955. (Képpel.)

NYOMTATVÁNY

Glatz Oszkár

úrnak

Ki-Kicsoda?

256. l.

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Glatz Oskar

l.

Müv. Krónika

1904. 3 sz.

2, 3, 6. l.

Glatz Oszkár

l. Művész Otthon 1924

12-l-

Ernst Múzeum

kiállításai

@ L.IV.

Fenyő György gyűjt.

kiállítása és

Ferenczy Károly

hagyatéka

1935. szept.

Főv. Képtár

Glatz Oszkár

l.

Rámp 88–93. l

239. l

Glatz Oszkár

l.

Sörberet' 300. l.

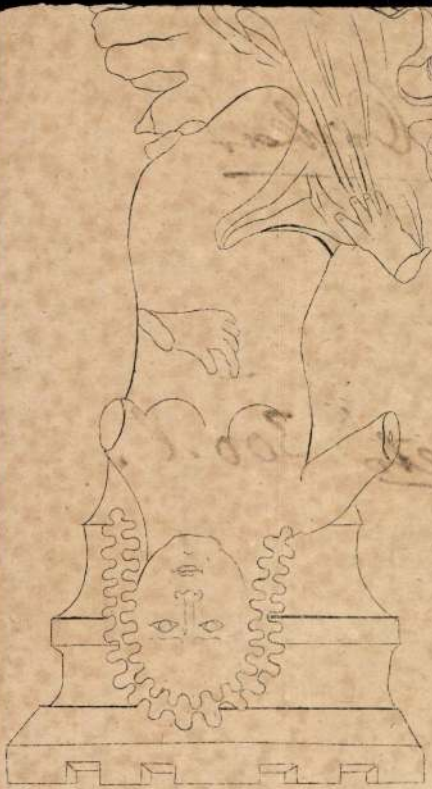

4

3

Glatz Oszkár

l.

Sőregi János dr.:

A Debreceni Déri Múzeum évkönyve. 1943–1947. Debrecen 1948. 38. l.

könyvkereskedő cég által a
részére szállitott könyvek
Orsz. Bizottsága elnökének
kötelezettsége mellett, Egy
15 fillért fizessen ki és
kiadáskép számoljon el.

Budapest, 1911. ma

dr.K.Lippich s.k., min. tana

m.kir.minister 1911. május 2-án
r.állampénztárhoz intézett rende-
sa:

KIFIZETTETETT
MAGY. KIR. ÁLLAMPÉNZT. IX. ker.
Budapest, 19 11 év hó 15 n

énztárt, hogy Kilián Frigyes utóda

Glatz Oskár

l.

Ferkèpzomfoiskòvk

1939–41. 7. l.

8. l

7. *Magyarremete*. Herman Mózes áll. ig.-tan. 50 K
8. *Olaszfalu*. Holler András körjegyző ... 50 «
9. *Orczifalva*. Unterweger Anna r. k. tanítónő 50 «
10. *Pankota*. Gombos Antal áll. ig.-tanító 100 «
11. *Pankota*. Kleindl Jakab áll. tanító ... ... 100 «
12. *Rigmány*. Kis János ref. tanító ... ... 100 «
13. *Szeged-Bakto*. Ördögh Imre áll. tanító 50 «
14. *Szeged-Külsőcsöngöle*. Biró István áll. tanító 50 «
15. *Szék*. Csiky József áll. tan. ... ... 50 «
16. *Szék*. Kovács Sándor áll. tan. ... ... 50 «
17. *Temesvár-Józsefváros*. Caska József nyug. tanító ... ... 150 «
18. *Zám*. Molnár Zsófia áll. tanítónő ... 100 «

II. Kulturegyesületi népkönyvtárak kezelői:

a) *A DKE ajánlatára:*

1. *Lajtapordány*. Koller József főtanító ... 50 K

c) *Az EMKE ajánlatára:*

1. *Bágyon*. Csongvay Dénes áll. ig.-tanító 50 K
2. *Balázsfalva*. Lakatos Albert ig.-tanító ... 50 «
3. *Csernakeresztur*. Keresztes Sándor ig.-tan. 50 «
4. *Kolozsvár*. Márton Ilona áll. tanítónő 50 «
5. *Magyarzsombor*. Rácz Pál EMKE tanító 50 «
6. *Nagyszeben*. Nagy József ref. lelkész ... 160 «

d) *A FMKE ajánlatára:*

1. *Érsekujvár*. Mrenna József tanár ... ... 100 K
2. *Galgaguta*. Péter János ev. tanító ... 50 «
3. *Kishalom*. Papp Gyula tanító ... ... 50 «
4. *Felsőbaka*. Balassa Gusztáv tanító ... 50 «
5. *Óhegy*. Skoda János tanító ... ... 50 «

e) *A Julián-Egyesület ajánlatára:*

1. *Antunovac-Osijechi*. Balog Károly vezető

Glatz Ondrás

irod.

B.K.M. A műveszteleprek jelentőségéről.

A Kéve könyve.

1928. 60. l.

Glatz Oszkár

Glatz Oszkár és Réti István kinevezése. Irta Sz. J. U. o.

Kéve könyve
V. k.
(Művészet 1914. 284. l.)

Glatz Oszkár

Szabad Művészet

1952. 2. n. 80. l.

HOLLENZER LÁSZLÓ
MŰVÉSZI FÉNYKÉPÉSZ MŰTERME
BUDAPEST
I. KER., HORTHY MIKLÓS-ÚT 34.
TELEFON: JÓZSEF 450—23. SZÁM.
ALAPÍTTATOTT 1899-BEN.
TÖBBSZÖRÖSEN KITÜNTETVE.
1925-BEN LEGFELSŐBB ELISMERÉS.
ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS.
AMATŐRÖKNEK KÜLÖN OSZTÁLY.

A Műemlékek Országos B

árajánlatot vagyok bátor b

Egy szín és fénynyudvar

mezzel egy drb 30x40 cm ngú képp

Ugyanazon felvételró

ngú fekete ragasztatlan k

Egy 18x24 cm ngú

eszközölt felvétel lemezzel egy sepia

Ugyanazon felvétel

ngú fekete ragasztatlan kép á

Glatz Oszkár

Szabad Művészet

1952. 4. sz. 149. l. (Kép)
150. l.

Népoktatási Szemle

Képzőművészeti szám.

1935 ápr.– szept. IV. évf. II–III.

I. 3.p.h. –.30 P

Glatz Oszkár

Szabad Művészet

1952. 7 sz. 300 l

столяр
Мальчар

топором
А столяр
В речонте школы
приняли
тоже очистили
двор

Glatz Oszkár

László

Szabad Művészet
1952. 11. sz. 569. l.
a borítóon

1575. Brocky Károly.

Sz. Temesvárott 1807-ben

1575. Női fej (vázlat).

A vállig ábrázolt nő jobb
barna haját simára fésülte, fürtj
szemöldöke barna, szeme szürke. F
Magas ruhája zöld, kendője söté

[illegible], Papir

Vétetett [illegible]től
az 1898:- II. 20-diki 6328 sz.

Elszámoltatott 1898: III.
tott 1898: IV. 22-én 3426 szvsz a

Laurent J. R.

T

904: IV. 30.

Glatz Oszkár

GLATZ OSZKÁR
festőművész

„Leány könyvvel" című festményéért tüntették ki Kossuth-díjjal.

1952. Kossuth díjat kapott.

Szabad Nép 1952. márc. 26.

202
1905

202/1905 sz. hoz.

A m.kir. vall. és köz
28447.sz.a.kelt és a IX. ker.állampe

Utasitom az állo
vár helyreállitásánál felmerült
láinak és a járásbirósági épül
fedezésére ötezeregyszázhatvan
lékek orsz.bizottságának hivat
kötelezettsége mellett fizessen

Glatz Oszkár

l.

Szépmüvészet

1941-180-l.

kétszer

9127 szám.

Műemlékek orsz. Bizotts. tér. Ehr.

Hivatalból.
olgálati ügyben.
átalányozva.

BUDAPEST.

Glatz Oskár

wód
z

Michel
1016. l.

Fr. Bednár.

Működött a XIX század közepén.

670. Mártonffyné Kisfaludy Teréz.

Látható és kissé fordul A
Derékon alól, balra néz, á
vő arany-karperecz felé nyúl. Középütt el
szeme szemöldöke fekete, szeme sárga. Fi
je és keblére tüzött brochem
tart és kivágott fekete ruhája rövid ujjo
látható, a melyre könyökölt az asztalon

Vászon, méretei 61.5: 47 cm
Az 1848/9-iki szabadságharc
Átvétetett az 1896: IV. 8-i
Festette: Fr. Bednár.

1 könyökig ér

1 jobbjával nehezvik.

904: V. 4.

Glatz Ondrár

U. 3705

A jó néne, olaff.
zinesen repr.

Pesti Hirlap Vasárnapja
1931. jan. 18.

Litorale tv. 75, 76,

Glatz Oszkár

Grod

Tolnai Világlapja

1929. 14. sz. archipel.

Debreczeni Városi Múzeum

megvizsgálva X. 163, 164

Glatz Ordrár

Tabery Géza: Nagybanja –
Erdélyi Helikon
1929. 68 r. l.

Glatz Oszkár

erőd

Tersánszky J. Jenő

az Ernst-Múzeum
XXXIII. csoportkiállítása.
Nyugat. 1925. okt. 16.

nők... és milyen ragyogó szemmel s dagadó szívvel húzódott utánuk a bámuló tömeg... Mennyivel elsőbb a regény hőse, mint az írója...

Nem bírom elviselni; a kislányaim folyton valami édes és gyöngéd és megbecsülő *jóakarattal* nézik ezeket a könyveket. Hogy összeomlanának, ha Ágis, vagy Hunyady László, vagy a Hármas Vitézek személyesen jelennének meg: mily boldogan néznének a Lilla szemébe, aki e dalokat ihlette... Mily más volna, ha *magát az életet lehetne megtartani*, oly szépnek s ragyogónak és varázslatosnak, amilyennek az élet egy ritka pillanatában feltünt valaki élő előtt...

*

Erről beszélünk s azt mondja a kicsim: Apukám,*ha olvasom, én olyannak látom!*

*

Meghatottan és szomorú megelégedéssel hajtom meg fejem: akkor jó... Én már rég eluntam s megtagadtam minden írásomat s nem vagyok képes egy sort elolvasni belőlük: de ha az olvasóban fel tudják a szavak ugyanazt a lángot és örömet ébreszteni,

Glatz Oszkár

l.

Szépmüvészet
1943.233 l.

Varga Jánosné
Horthy-lépet

BUDAPEST

Glatz Oszkár

l.

Szépmüvészet
1944. 213. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Glatz Oszkár

l.

Szépmüvészet

1942. 290 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Glatz Ondrá

ivod

z

Vas. Ujs. 1897. 339 l.

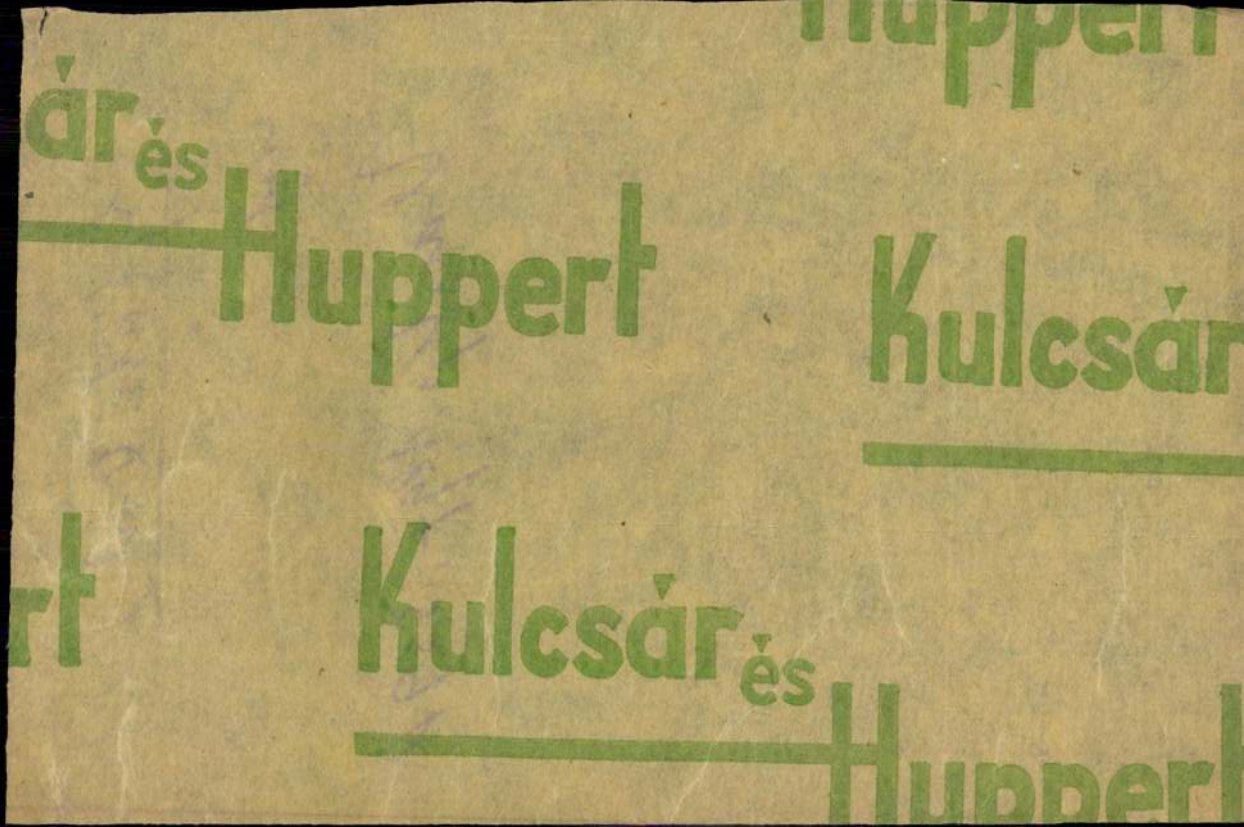
Huppert
ár és Huppert Kulcsár
rt Kulcsár és Huppert

Glatz Ordrár

l.

Va Ylö Ernst gyűjt

VII/III. 56, 58, 60.

e a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
yzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
íselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

ggodalom és választóim ezreivel való személyes
djek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
ısági megélhetést veszélyezteti.
a eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!

ályért, Hazáért"

Glatz Oskár

iród

z

Valló Győr 1943

Glatz Oszkár
festő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 23., 13. old.
(Vajda Ernő: Téli tájak.)

Kalmár

Glatz G.

festő

koll. kiáll. Műbarát

ivod

Ujság 1942. márc. 18.

(e. a. i Glatz Ondrár

és G. T. festmé-

nyei.)

noretlen festő.

. századból.

bbrafordultan áll, de szembe
vállravetett piros bélésű bro-
ához, csipőjére támasztotta ;
dig jogart tart. Hátrafésült
e, szeme és kecskeszakálla
ajtott széles gallérral, nehéz
es kard. Jobbról, egy faragott
t bojtos párnán, a keresztes
mai császári koronát látjuk.
ugvó oszlop előtt függöny lóg.
118·8 cm. — Lelt. sz. 1044. —
ruár 27-iki felterjesztés (306–906)
957–906 belügyministeri eln. sz.
nt a belügyministerium letéte,
-én (1535–907). — Bejelentetett

ium 1911 november 23-iki 7445 sz.
oktatásügyi minister 1911 deczem-
apján (2102–911) 1912 márczius
ideiglenes állami letétképen ada-
az 1912 április 23-iki 44206 sz.
8–912). — Az átvételt a belügy-
i ismerte el (985–912).

Glatz Ozkár

u. 1805

Vas. ujs.

1913. 84. l.

1. 45. ll., 4 repet
tábla, 1 térkép

Bentarczebánya
Sonnenfeld Mór
é. n.

Glatz Oszkár

l.

Ugmagyképz.

92. l.

36. t.

A Vallás-és-Közoktatásügyi M.

1913 évi 19.465 számv. sz.
XIII ügyosztály

Nagyméltóságú

báró Forster

a műemlékek v

Folyó évi

kelt becses átiratára van

Glatz Oskár

U. 1811

Vas. Ujs

1912. XII. l.

Vegges

h. 15

1 Röt. 8°

Kenner,

Dr. Friedrich

Beiträge zu einer Chronik der archäologischen Funde in der österreichischen Monarchie

(1862–1863)

VIII. Fortsetzung.

[illegible] Die Kunde öster[illegible]

Glatz Oskár

szul. 1872

l.

Ujmagyégr

az átvétel a
si lelkári pél
igazolta.
A legm
nyilvánítása
Miltóságodnak

Budapest, 1909. apr.

i melléklet.

Iglatz Oszkár

lásd

Expoziția maeștrilor
maghiari.
Oradea, 1931.
(Fränkel)

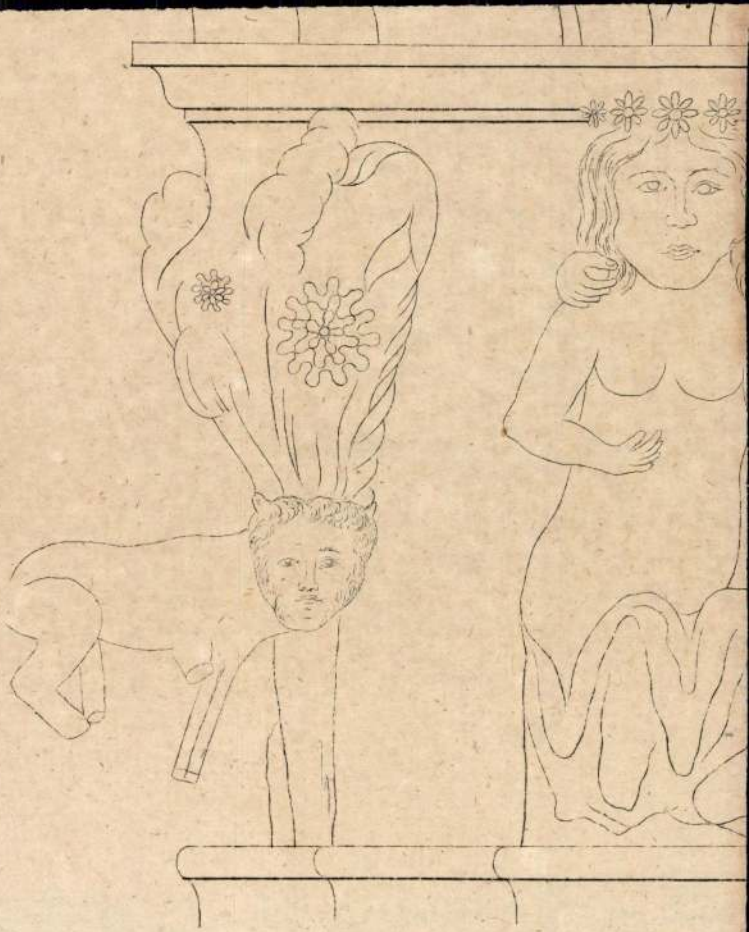

L Glatz Oszkár

irod

Lyka Károly:

L > képkiállítása.

Uj Idők 1925.

II. 367. l.

Dr.Szentiványi Gyula u

Budapest

XI.,Lágymányosi-u.16.

Tölgyessy

~~Glatz Oszkár~~

irod

Lyka Károly:

Két nemzedék.

(Tölgyessy, Glatz.)

Uj Idők 1910. II.

329. l.

Komáb. Horthy M.-u. 107/a.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Glatz Ondár

ingó Leffleng

64, 65. l.

Keppel

Firenzei Museo Archeologico

VIII · 227

(Glatz Oszkár)

Cikkek

( ) Parasztjaink népviseletei és a magyar társadalom. Új Magyarság 1942 jul. 29.

Tsm.

Rajzoktatás

1942. III. évf. 8. sz. 69–70. l.

...hoz.

(műrészeti rovatában)
...ban dijtalanul közölni
...éltóztatnék.

Mellékelten van szerencsém valamennyi előadás. A belépőjegyet a Nagyon ...tett Szerkesztőség rendelkezése bocsátani.

Kívülő kisztelettel.

...p. 1935, okt. 23.

IX.

Műrészettörténeti előadások. A Műemlékes Osz. Bizottsága „Lelkyrates Műemlékes Magyarországon" címen előadássorozatot rendez. A ~~rétitett hajlékkal~~

Glatz Oszkár

Jellemrajz
Koll-
Helikon
1923 jan-

Glatz Oszkár

Művészet

1917. 40

Steinbach h. n. VI: 211

Glatz Oszkár

úrnak

a

Magyarország

1931. febr. 24.

Vinkler László f. Horthy Miklós-út 17. (367.)
Vörös Géza f. Újpesti rakpart 4. (243, 246, 257.)

Wágner Géza f. Egyetem-tér 5. (171, 175.)
Wannenmacher Fábián é. Bimbó-utca 15. (468, 469, 470.)
Cs. Wágner József f. Lenke-tér 7. (404.)
Weil Erzsébet f. Erzsébet-körút 24. (407, 410, 426.)
Wellmann Róbert f. Német-Kér, Gyapa-puszta. (270.)

Zala György sz. Ajtósi Dürer-sor 27. (137.)
Zádor István f. Nagymező-utca 8. (76, 78.)
Záray Luci f. Népszínház-utca 31. (176.)
Zemplényi M. Viktor f. Király-utca 106. (186, 317.)
Zombory-Moldován Béla f. Százados-út, Művésztelep. (99.)
Zsákodi Csizsér János sz. Százados-út, Művésztelep. (112.)

GLATZ Oszkár

Kenessei András

A Glatz-hagyaték sorsa

Pákái, Faluni Galéria, 1984

17/173

Magyar Hírlap. 1984. júl. 25. 6.

is az, ho
ge" leg
Vajda, K
Dali, és
tehát eg
szen a
ez lehet
hogy el
volt előa
arról a
Tatlinok
és az él
következ
Koszorú
Bubi, 19
futuristá
a magya
reit, mer
mást tis
alakulha
lem, hog
tást váll
az egym

Ám
létrejött
te, a re

GLATZ Oszkár

Bény: 1991. 15.

Glatz Oszkár

Meghalt Klaniczay Gábor

Magyar Nemzet 1987. VII. 1.

GLATZ OSZKÁR

emlitve ld. Vadász Endre

Sz. Kürti Katalin: A finom tónusok mestere.
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/38. sz. 22. o.

ZŐDÉS
yéb jogviszony létesitéséhez

zettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

sorolás

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872–1958).

Raksányi Lajos festőművész a budapesti rajztanárképző főiskolába járt, ahol tanárai között volt Glatz Oszkár, Bosznay István-akinek az apja Csurgón volt tanár- és Réti István.– A tanítványok középiskolai tanári oklevelet kaptak.

Kassányi Barna: Somogyi tájak, emberek. Somogyi Néplap, 1980. febr. 26.

Glatz Oszkár

A Galéria megnyitása

Magyar Nemzet
1986. 1. 14.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész

Sopronnak és Környékének alkotásra ihlető atmoszféráját a magyar festészet több kiválósága fedezte fel. Az 1920-as évek végén Csók István, Domanovszky Endre, Rudnay Gyula is szívesen dolgozott itt. Glatz Oszkár főiskolai tanítványaival együtt jött nyaranként a városba.

Szekács Károly: Pataki József kiállítása Sopronban.
Kőrajz, 1980. okt. 11.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1842–1958).

Dobrovics Lajos festőművész kiállítása két napig tekinthető meg Szombathelyen, a Képcsarnok Vállalat Derkovits-termében. – A művész 82 éves akvarellfestő, aki Glatz Oszkártól és Edvy Illés Gyulától tanult a Képzőművészeti Főiskolán.

TV-Híradó 2.

1984. III. 29. Televízió 2. (S. Gyné).

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872-1958).

A 90 éves Piroska János festőművész és építész a Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkárnak és Rudnai Gyulának volt a tanítványa.

Dél-Alföldi Krónika, 1984. jún. 5.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872–1958).
Gyapay László festőművész kiállítása nyílt meg tegnap a Képcsarnok Vál. Szányi István-termében, a tárlatot dr. Végvári Lajos nyitotta meg.
Gyapay László 1914-ben született Budapesten, mesterei Glatz Oszkár és Rényi Imre voltak.

Déli Hírlap, 1984. febr. 3.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész

17
csütörtök

17.30
TIT Szabadegyetem
a magyar művészet a XX. században IV.
Nagybányai művészet (Ferenczy Károly,
Hollósy Simon, Thorma János, Glatz
Oszkár, Réti István).
Előadó: Bodnár Éva.

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. november.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872–1958).

Török Istvánt 1926-ban iskolázott be a Glatz Oszkár, később Réti István irányítása alatt működő Képzőművészeti Főiskolára.

Koszorús Oszkár: Arcképvázlat Török Istvánról.
Békés Megyei Népújság, 1983. szept. 10, 4. old.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872–1958).

Motykó Gyula festő- és grafikusművész kiállítását Miskolcon, a Szőnyi István Termében, febr. 5–19.-ig látogatható.–

A művész a Képzőművészeti Főiskolán Csók István és Glatz Oszkár tanítványa volt.

Pesti Műsor, 1981. febr. 11. 6.-old.

Glatz Oszkár, festő

L: Veszelszky Béla

–: Tettamadai

24-25.

Új Tükör, Bp. 1986 ápr. 13

XXIII/15

Ghatz Oszkár festőművész

– Neve augmentáve a szenfendrei telep hiabahu-
lásában.

Szerd: Bánovszky Miklós

Pest Nagyi Hírlap, 1913. dec. 10.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872–1958).

Élesdy István oeuvréje rendkívül sokirányú. Anatómiai ismeretei számos figurális kompozíciói, portré és akt megfestésére ösztönözték. A folklór iránti vonzalmát Glatz Oszkár szította magasra.

Tóth Ervin dr: Élesdy István kiállítása a Kisfaludy Stróbl teremben.
Zalai Hírlap, 1984. máj. 23. 5.-old.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872–1958).

Magyi Zoltán 80 éves – több mint fél évszázada, hogy első önálló kiállításával jelentkezett szülővárosában, Hajdúböszörményben. A hussza években a Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár növendéke lett, majd Vaszary-növendékként Nagymaroson dolgozott.

Hajdú-Bihari Napló, 1983. aug. 25.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872-1958).

A Tóth Sándor festőművész az Esterházy Kastély három kis termében emlékező tárlatán előjövő erejű képekkel találkozik a nézők. – A művész Rudnay Gyula és Glatz Oszkár tanítványa volt. Egyenesen Párizsból és Berlinből érkezett, a 20-as évek európai avantgardejának két központjából.

Stúdió '84.

1984. IV. 24. TV 1-műsor 20.55 (Korekes).

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872-1958).

„Babák és lovak" ámmel nyílt képző- és iparművészeti bemutató a perbáli falusi galériában.

Glatz Oszkár hagyatékából festmények láthatók a a kiállításon.

(említve).

TV-Híradó

1984. VII. 28.

Glatz Oszkár

Domanovszky Endre 80 éves lenne

Magyar Nemzet 1987. 1. 23.

GLATZ OSZKÁR, Kossuth-díjas festőművész hagyatékát bemutató kiállítás nyílik szombaton a Perbáli Falusi Galériában. A kiállítás július 20-ig tekinthető meg, a hétvégeken.

Népszabadság, 1984. VI. 7.

Glatz Oszkár Kossuth-díjas festőművész

a Képzőművészek Alkotóközössége alapítói között volt Gádor István, Tóth Bertalan, Glatz Oszkár, Szőnyi István, Gádor István. — Ez a Munkácsy Mihály nevét viselő kör több mint harminc éve működik.

P. Szabó Ernő: Játszódó macskák.
Magyar Ifjúság, 1982. febr. 26. 24. old.

Glatz Oszkár festőművész

Szilasi Zoltán: Litosz és valósága

Nyíregyháza, 1982. október

Glatz Oszkár, festő

L: Ék sándor

Székely A: Az „ötvenes évek" művészetéhez 23-38

Mozgó Világ, Bp - 1984. márc. X/3

Glatz Oszkár

Kohár Gyöngyre emlékezve

Magyar Nemzet 1985. 11. 22.

Gloix Oszkár, festő

l: Corini Margit

Koloh Ede: Corini 116–123

Új Auróra, Békéscsaba, 1982. aug. 1982/2

Glatz Oszkár Kossuth-díjas festőművész (1872–1958).
Vinkler László festőművész kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában tekinthető meg aug. 31.-ig.
A művész 1935-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát Karlovszky Bertalan és Glatz Oszkár tanítványaként.

Losonci Miklós: Az alkotás maradandó értékei.
Pest Megyei Hírlap, 1982. júl. 20.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész (1872–1958)

a 100-ik születésén Vadász Endre festő- és grafikus műveiből nyílt kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában. – Vadász Endre Heller Ödönnél, Fényes Adolfnál, majd a Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkárnál tanult.

Békés Megyei Népújság, 1972. nov. 24.

Glatz Oszkár

Méltatás

Mérei Ottó: Adalékok Dési Huber István 1930 körüli ...
Művészet, 1980. március – 24. lap.

Glatz Oszkár, festő

L.: Szlovák György

– Szlovák György

2

Esti Hírlap, 8 p. 1980 szept. 6

Glatz Oszkár, festőművész

Körusz József 1953-ban tagja lett a Képzőművészeti Alapnak és a Rézkarcoló Művészek Közösségének, amely olyan mestereket egyesített, mint Csók István, Szőnyi István, Rudnay Gyula, Glatz Oszkár.

Veszeli Lajos: Körusz József képei előtt.
Napló (Veszprém), 1979. dec. 7.

Glatz Oszkár festőművésza

Vinkler László a főiskolán Karlovszky osztálya után Glatz Oszkár osztályán is tanult, itt feloldódott benne az a feszültség, ami Karlovszkynál körülvette. Glatzból olykor kitört a meggyőződése, hogy mégis csak a naturalizmus az igazi - aztán elismerte a római iskola létjogosultságát.

Tandi Lajos: Vinkler László.
Tiszatáj, Szeged, 1979. 12. 92. old.

Glatz Oszkár, festőművész

a MOM Művelődési Házában az 50. képankció-
ra kerülő festmények kiállítását rendezték meg.
az árverést dec. 11-12.-én tartják meg. Szere-
pel e kiállításon Iványi Grünwald Béla
és Glatz Oszkár egy-egy képe.

Jó reggelt!

1979. dec. 1. 4.25 /N./

Glatz Oszkár, festő

L: Kolbe Mihály

—: A Jelenkor krónikája Borító 3.

Jelenkor, Pécs, 1982. ápr. XXV/4.

90 V

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész

Blaskó János festőművész Debrecenben született. Torovzkay Oszmald annakidején – a kedves és tehetséges rajztanár volt – előkészítő tanfolyamot vezetett. Blaskó idejárt rajzot tanulni. Torovzkay úgy látta, hogy jó rajztanárrá válik. Felvételizett a főiskolán, felvették. Glatz Oszkár osztályán dolgozott egy évig, majd Burghardt Rezsőhöz került.

A kockában gondolkodó művész.

1981. VI. 10. URH. 19.54 [1/2.]

Glatz Oszkár, kossuth-díjas festőművész

a fiatalon, tragikusan meghalt Vaszary Endre, a Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár és Olgyai Viktor tanítványa volt.

Sz. Kürti Katalin: Nyolcvan éve született Vaszary Endre. Hajdú-Bihari Napló, 1981. júl. 15.

Gletz Oszlár feslőművén

Korska Rozália kiállítása Kőbányán

Magyar Nemzet 1983. IX. 1.

Glatz Oszkár, festő

L.: Csók István

– Rekorderedménnyel ... 7.

Népszava, Bp. 1975. dec. 18.

Glatz Oszkár, Kossuth-díjas festőművész

Platthy György festőművész hosszabb ausztriai ösztöndíjas tanulmányút után Glatz Oszkár szobrai műtermében.

H.O.: Platthy György kiállítása Nyíregyházán.

Szabolcsi Napló, 1981. márc. 26.

Glatz Oszkár Kossuth-díjas festőművész

Képzőművészeti főiskolásokat vitt le Glatz Oszkár, Mohácsra, Romanovszky Endre volt a vezetője. Pár év után ez a telep ~~atke~~ átkerült Pécsre, ahol tevékenységét folytatta, az Alkotmány u.-i mostani Gyakorló Iskolának helyén, ott dolgozott évekig, mint nyári művésztelep. – Kolbe Mihály Glatz növendéke volt.

Festőiskolák nyomában.

1980. X. 25. Kossuth 13.30 (Árné).

Glatz

1930-ban a római ösztöndijra készül Félegyházi és az itt kiszült képét és a Zöld kabátos lányt küldi be a zsürinek. Mivel Glatz nem számit arra hogy tanitványa kapja meg a kiküldetést, másra szavaz. Igy egy szavazattal maradt le.

Alföld 1974/6/60

Sz. Kürti Katalin: Félegyházi pályakezdése

Glatz Oszkár

Megnyílt a hagyományos aradi tavaszi tárlat. A művész alkotása is szerepel a tárlaton.

Holló Ernő: Aradi ünnepi hét.

x A Hét, 1947. máj. 30.

Glatz Oszkár

növendéke volt a Képzőművészeti Főisikolán

Vasvári József.

Rajztanitás 1974-5-28

Kiss PÁl:Vasvá ri köszöntése

Glatz

Az 1928_as Mücsarnoki kiállitás,mely Félegyházi főiskolai tanulmányai befejeztével volt,a kritika szerint ,mint Glatz legjobb tanitványa emlegetik.

Alföld 1974/6/6o

Sz. Kürti Katalin:Félegyházi pályakezdése

Glatz Oszkár

Prágában megnyílt a nagybányai művésztelep alapítóinak és folytatóinak műveinek kiállítása. – 1896-ban az egykori erdélyi Nagybányán létre jött festőiskolának alapítóit követte Glatz, Csók és mások. – A kiállításon „Román nők" c. festménye szerepel. (említve)

Barsi Imre: Nagybánya Prágai Premierje.
Új Szó, 1945. jan. 31.

Glatz Oszkár
festő

Glatz Oszkárról készített fotót
1936-ban Bajor Sándor

—: 1934-1974 krónikása

Nóh Lajja, 1974. nov. 30 - 10 lap.

Glatz Oszkár, festő

Tanára volt Kolbe Mihálynak.

Türkés Tibor: Képzőművének Műhelyében
61-70.

JELENKOR, Pécs. 1975. január XVIII/1.

Glatz Oszkár, festő

herepel.

↓

— : Képaukció 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. máj. 10.

Glatz Oszkár

Keményfy Jenő, Deák-Ébner Lajos és Udvary Géza müvészeket sorolja fel Gerő Ödön: "Az ünnepi tárlat" c. kritikájában, mely a Képzőmüvészeti Társulat félévszázados fennállásának megünneplésére rendezett, jubiláris kiállitáson szereplő müveket ismerteti.
Glatz Oszkárról, mint naturalista müvészről ir, majd vele együtt a felsoroltakról azonos véleményt nyilvánit: "képeiken valami irgalmatlan egyformaság ömlik el, vagy legalább is olyanok, mint ha egymásba való átmenetet" képeznének.

A HÉT, Bp. 1911. ápr. 9. XXII. évf. 15. sz. 239.lap.

Glatz Oszkár

J.P.:"Tavaszi kiállitás" cimmel ir a Mücsarnokban rendezett tárlatról és felsorolja azokat a müvészeket, akik komoly és önfeláldozó munkával pályájukon kiváló eredményeket mutattak fel:
Karlovszky Bertalan, Szlányi Lajos, Vidovszky Béla, Kléh János, Kandó László, Zádor István, Czencz János, dobai Székely Andor, Kövér Gyula, Katona Nándor, Mednyánszky László festőművészek.

A HÉT, Bp. 1914. ápr. 5. XXV. évf.
14. sz. 223. lap.

Glatz Oszkár

Dudits Andor, Kosztolányi Kann Gyula, Vaszary János, Katona Nándor, Kernstock Károly, Rippl Rónai József, más müvésztársukkal közösen tiltakoznak a velencei kiállitásra küldöttek kevés számu névsorának összeállitása ellen. A "Velencei kiállitásról" c. közlemény jogosnak tartja a müvészek felszólalását az eljárás ellen, akik egy érdekszövetség munkáját látják mögötte. A cikkiró a vádat sulyosnak itéli, de ha beigazolódik, nem maradhat büntetlenül. Az viszont érthetetlen, hogy a kiváló müvészek egész sorát miért nem engedték el a kiállitásra.

A HÉT, Bp. 1914. márc. 15. XXV. évf. 11. sz. 165-166. lap.

Glatz Oszkár

Rudnay Gyula, Jávor Pál, Basch Andor, Kövér Gyula, Vidovszky Béla, Zádor István, Koszta József, Sámuel Kornél, Lux Rezső, Mester Jenő müvészek a "Tavasz a Mücsarnokban" cimmel rendezett kiállitáson vesznek részt. A kritikát sig., nélkül közli a lap, a Müvészet c. rovatban. A felsoroltak kivételével, a Képzőmüvészeti Társulat tehetségtelen győztes csoportja az igazi müvészek szereplését a Mücsarnokban lehetetlenné tette. A fentiek azok, akiknek jelenléte kötelez arra, hogy a tavaszi kiállitás mellett, ne szó nélkül haladjon el az ember.

A HÉT, Bp. 1913. márc. 23. XXIV. évf. 12.sz.195. lap.

Glatz Oszkár

Zádor István, Undi S. Mariska, Kubinyi Sándor, Pogány Willy, Olgyay Viktor, Kriesch Aladár, Raáb Ervin, Major Henrik és Nagy Sándor müvészek nyujtották a legtökéletesebbet a Mücsarnok tárlatán, ahol együttesen mutattak be akvarell, pasztell és grafikai müveket. "Igen sok kvalitást és érdekességet tartalmazó" alkotásaikat külön kiemeli Jean Preux: "Mücsarnok" c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1912. márc. 17. XXIII. évf. 11. sz. 174-175. lap.

Glatz Oszkár

Olgyay Ferenc, Szinyei Merse Pál, Fényes Adolf szerepelnek alkotásaikkal a Mücsarnok téli kiállitásán.
Jean Preux: "Férfiak" cimmel arról ir, hogy ezek a müvészek "A magyar festészet legkimagaslóbb értékei, akiknek alapvető munkája nyomán a magyar festészet jövője kiépül."

A HÉT, Bp. 1911. dec. 31. XXII. évf.
53. sz. 871. lap.

GLATZ OSZKAR, festő

Mende Gusztávot nem vették fel tévedésből a Képzőmüv. főiskolára. Glatz Oszkar ezt medtudvan magahoz hivatta. "Végtelenül sajnalta és hivta magahoz, hogy leckekönyv nélkül felveszi Mendét magahoz. Mende ezt nem tehette. 44.old

SZABÓ JENŐ: Mende Gusztáv és müvészete 40.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 1.szám

Glatz Oszkár

levelezést folytatott Félegyházi Lászlóval, miután Félegyházi vidékre költözött. Glatz hivta meg őt a főiskola jubileumi kiállitására is.

Alföld 1974/6/60

Sz. Kürti Katalin: Félegyházi pályakezdése

Glatz Oszkár

tanitotta Járitz Józsán a Fehérvári utcában.

Forrás 1969/5-6/113

Járitz :Egy müvész utja

Glatz Oszkár

Vaszary elfoglaltsága miatt Glatz Oszkárhoz járt Félegyházi. Glatz preciz rajztudása nevelte, a stidium munkát fontosnak tartotta.

Alföld 1974/6/59

Sz. Kürty Katalin: Félegyházi pályakezdése

Glatz Oszkár, festő

Tanára volt Idrányi Tibornak.

— :o Idrányi Tibor

12.

ESTI HIRLAP, Br. 1974. dec. 23.

GLATZ OSZKAR, festo

Fülep Lajos kritikai.-Glatz Oszkar,Edvi Illés Aladar, Telepi Karoly,Magyar-Mannheimer Gusztav,az akkor éppen nagy sikert aratottVaszary Janos,s barki,akit az akkori kulturális értékrend megbecsült,szükségképen elitéltetett általa. De észreveszi és elitéli a divattá vált impresszionizmusban is az uj akadémiat. 13.old 18,19,20. jegyz

VEKERDI LÁSZLÓ: A fiatal Fülep 9.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974. 4.sz. Bp.

GLATZ OSZKAR, festő

Fülep Lajos kritikája grafikai kiállitasról a Magyar Szemlében, 18.1906.maj.3.-"Unalmas, szaraz, lélek nékkül való, modoros, egyhangu, hideg, tultömött, az elégnéi soha meg nem alló; egy rettenetesen becsületes és szorgalmas mesterember, a müvészet legkisebb szikraja nélkül." F.F.
Szöveg: 13.old. 18.jegyz.

VEKERDI LÁSZLÓ: A fiatal Fülep 8.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, 1974.4.sz. Bp.

Glatz Oszkár, festőművész

a művész Buják környékén és más napsütötte domboldalon festette legtöbb képét. Kész képei mellett mindig hozott magával vázlatokat, amelyeket itt, a Városmajor u. 32 a-b. sz. házban vejertek végső formát.

Konrádyné dr. Gálos Magda: Városmajor utca.
Budapest, 1978. 2.

Glatz Oszkár festőművész

Iványi Grünwald Béla és Thorma János együtt tanultak münchenben, együtt dolgoztak Nagybányán, a festőiskola tanárakéut, egy évtizednél hosszabban: Hollósy S., Ferenczy K., Réti J., Glatz O. társaságában.

Csanádi Imre: Két nagybányai mester.
Tükör, Budapest, 1977. okt. 2.

Glatz Oszkár, festő

L:Csók István

dr Steiner László Festészet a bélyegeken 606.
Élet és Tudomány, Bp. 1977, máj. 13 XXXII/19

as

Glatz Oszkár

A nagybányai festőiskola
tanára volt a mű vész.

Csanádi Imre: Két nagybányai mester
Tükör, 1977. október 3 - 24 lap.

Glatz Oszkár

"Látogassunk mütermeket" cimmel tart előadást a müvész.
Arcképét ebből az alkalomból bemutatja a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1934. jan. 27. VIII. évf. 5. sz. 4o. lap.

Glatz Oszkár

A Müvészet c. rovatban közli a lap a Nemzeti Szalonban szereplő, válogatottan kitünő anyag között is elismerésre méltó alkotásait: gyermekarckép sorozatát és elsőrangu tollrajzait. A kiállitást a Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete rendezte.

A HÉT, Bp. 1916. nov. 26.
XXVII. évf. 48. sz. 69o. lap.

Glatz Oszkár

A Művészet c. rovatban Tövis: "A téli tárlat" cimmel ir a kiállitáson résztvevő művészekről. A többség művészetét egy mondattal, néhányukat kissé bővebben jellemzi: Csók István fürdőjeleneteit, Rippl Rónai arcképeit, Halmi Arthur ujabb műveit dicséri. Glatter Gyuláról mondja, hogy László Fülöp örökébe lépett.- Burghardt Rezső, Glatz Oszkár, Frank Frigyes, Barta Ernő és Podvinecz Erzsébet küldött be jó arcképeket.

A HÉT, Bp. 1916. nov. 19.
XXVII. évf. 47. sz. 674. lap.

Glatz Oszkár

A MŰCSARNOK kiállitásáról számol be Tövis és mint irja: az ismerten csengő nevekről, ők azok, akik még a békeidőkben sem rontanak a Társaság szinvonalán: Mednyánszky L., Magyar Mannheimer G., Szlányi Lajos, Kosztolányi Kann Gyula, Bruck Miksa, Tölgyessy A. Glatz Oszkár, Koszta József művészek.

A HÉT, Bp. 1915. nov. 21.
XXVI. évf. 47. sz. 675-676. lap

Glatz Oszkár

Neve említve.

A Hét, 1971. szept. 10. 2. old. 37 sz. 9 p.

Glatz Oszkár

Magasabbrendü törekvések jellemzik a következő müvészek festményeit:
Czencz János, Szüle Péter, Szlányi Lajos, Glatz Oszkár, Karlovszky Bertalan és Hatvany Ferenc szerepelnek a Mücsarnok tavaszi tárlatán.
"Képzőmüvészeti krónika" cimmel Register sign-val közli a Müvészet c. rovat a kiállitást ismertető kritikát.

A HÉT, Bp. 1920. május 1.
XXXI. évf. 15. sz. 223. lap.

Gladz Oszkár

A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Borsos Miklós tanítvány

Dévényi Iván: Borsos M. 61 éves

Magyarország 71/8 1275. o.

Gladz Oszkár

Kolbe Miklós tanára volt
a Képzőművészeti Főiskolán.

Dévényi Iván kiállítási beszámolója

Vigilia 74/9 635.

Glatz Oszkár
fellő

A Főiskolán Glatz Oszkár növendéke
volt Félegyháza László.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974.október - 9.oldal.

Glatz Oszkár
festő

Maghy Zoltán festő mestere a Fő-
iskolán Vaszary János és Glatz Os-
kár volt.

Kovács Gyula: Debrecen képzőművészei.
Művészet, 1974. október - 9.oldal.

Glatz Oszkár

Basch Gyula és Körösfői Kriesch Aladár művészek szerepelnek a Művészház kiállitásán. Gerő Ödön a három művészt együtt emliti meg "A művészház kiállitása" c. kritikájában, s elmondja róluk, hogy művészetben, hirben, rangban egyértelmüen megállapodottak. A tárlaton bemutatott müveiket nem emliti, csupán annyit mond, hogy az Egyesület tagjainak az alapszabályok megen gedik, hogy müveik zsürizés nélkül kerülhessenek a kiállitásra.

A HÉT, Bp. 1910. szept. 18.
XXI. évf. 38. sz. 615-616. lap.

Glatz Oszkár

Magyar-Mannheimer Gusztáv, Mihalik Dániel, Vaszary János, Pállya Celesztin, Kallivoda Kata, Márffy Ödön és Katona Nándor müvészek részt vesznek alkotásaikkal a Szent György-céh tagjainak aukcióján, melyet a Nemzeti Szalonban rendeztek, mint a Müvészet c. rovatban Rm. közli, a„modernek" közé sorolva a fenti müvészeket.

A HÉT, Bp. 1910. ápr. 17.
XXI. évf. 16. sz. 263. lap.

Glatz Oszkár

A MIÉNK régi tagjai közé sorolja a művészt Kosztolányi Kann Gyulával együtt Tövis: "A MIÉNK kiállitása"c. beszámolójában. Mindkét művész munkáját elismeréssel méltatja, de mivel "evolucionista társaságról lévén szó", kevésnek tartja, hogy ugyanolyan jó művekkel jelentkeznek mint régen, többet várnak tőlük.

A HÉT, Bp. 1910. január 16.
XXI. évf. 3. sz. 47. lap.

Glatz Oszkár

- 1929-ben meglátogatja a soproni művésztelepet megnézi Mühl Aladár-munkáit - nem tanácsolja azt hogy beiratkozzon a főiskolára - otthoni munkára buzdítja.

Szabó Jenő: Mühl Aladár köszöntése

Soproni Szemle. 1977/4 XXXI. évf. 351 old

Glatz Oszkár

Glatz Oszkár növendéke volt a Képzőművészeti Főiskolán Gőllner Miklós.

Mucsi András: Gőllner Miklós emlékkiállítása
Művészet, 1978. május – 48. lap.

Glatz Oszkár

növendéke volt a Képzőművészeti Főiskolán Vadász Endre 1922-27 között, a mester mellet tanársegédként is működött.

Alföld 1977/2/91

Szabó:A vonal szerelmese

Glatz Oszkár, festő-

L: Félegyházi Lánló

Simon Zoltán: A szepség elkötelezettje

Alföld, Debrecen, 1977 máj.

44-45

XXVIII/5.

Glatz Oszkár

A Magyar Grafikusok Egyesületének kiállítása január 12.-én nyilt meg a Váci-utcai MŰVÉSZHÁZ-ban irja Erdey Aladár, majd felsorolja a résztvevő művészek nevét, ismerteti műveiket: Rauscher Lajos, Olgyay Viktor, Székely Árpád, Aranyossy Ákos, Conrád Gyula, Paczka Kornélia, Lévy Róbert, Nagy Sándor, Erdőssy Béla, Székely Andor, Baranszky László, Körösfői Aladár, Glatz Oszkár.

Glatz Oszkár és Körösfői Aladár nevét együtt említi meg a kritika.
Nagyszabásu alkotásaik, bravuros rajztudásuk minden elismerést megérdemel.

ÉLET, Bp. 1910. jan. 30. II. évf. 5. sz. 158-159. lap.

Glatz Oszkár

Glatz Oszkár, Gulácsy Lajos, Hatvany Ferenc, Jávor Pál, Kosztolányi Kann Gyula, Ripp-Rónai József, Szinyei-Merse Pál, Szlányi Lajos, Vaszary János, Zombory Lajos, Csók István, Ferenczy Károly, Iványi Grünwald Béla, Olgyay Ferenc, művészek nevét sorolja fel M.sign.-val /Margitay Ernő/ "A MIÉNK kiállitása" c. kritikájában.
A Nemzeti Szalon helyiségeiben ez a harmadik kiállitás, melyet a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre rendezett.
A tárlaton szereplők munkájáról is képet ad a kritika.

ÉLET, Bp. 1910. január 23. II. évf. 4. sz. 125-126. lap.

Glatz Oszkár

A Müvész munkájának kiválóságát el kell ismerni,-mondja Margitay Ernő a "Miénk kiállitása c. kritikájában. Külön kiemeli férfi és női portréit. Ezen kivül tájképeit tartja igen kvalitásosnak, melyeket "öröm látni!" Általában minden müvét nagyra értékeli.

Folytatás az 1/. sz. céduláról.

ÉLET, Bp. 1910. jan. 23. II. évf. 4. sz. 125-126. lap.

Glatz Oszkár

Cikkében nyilatkozik a festőművészetről. Elmondja, hogy a művészet és a közönség közötti viszony a lehető legrosszabb. Hozzáértés hiánya miatt, a kapcsolat laza, főleg olcsó reprodukciókat vásárolnak ahelyett, hogy a művész műtermét keresnék fel, ahol mindig vannak kisebb és olcsóbb dolgok, amelyek messze fölülmulják a műpiac selejtes átlagát.
A művész portréját bemutatja a lap.
Repr.
Délibáb, Bp. 1931. juni. 2o. V. évf. 25. sz. 4. lap.

Glatz Oszkár, festő

L.: Kohán Gy.

P. Szűts J.: Életem" — ... 7.

Népszabadság, Bp. 1977. jan. 22.

95

Glatz Oszkár

a felszabadulás után a XII. kerben indult meg elsőként a képzőművészeti élet. A jubileumi tárlat hagyományokat felölelő nyugalis részében ezért találkozunk a művész alkotásaival.

L.M.: Budai művészek jubileuma.

Pest Megyei Hírlap, 1976. aug. 31,

Gyarfás Oszkár

Gyarfás Oszkár vette fel a Főiskolára
Borsos Miklóst.

Borsos Miklós: Magamról.
Művészet, 1976.szeptember - 2.oldal.

Glatz Oszkár

Figurális kompozíciója nagy technikai tudásról tanuskodik, - mondja kritikájában Tövis a Mücsarnokban szereplő alkotásról.
"Két tavaszi kiállitás" cimmel a Müvészet c. rovatban a Mücsarnok és a Nemzeti Szalon tárlatáról ad ismertetést.

A HÉT, Bp. 1916. ápr. 9.
XXVII. évf. 15. sz. 195. lap.

Glatz Oszkár

A Műcsarnokban rendezték meg a Tavaszi Tárlatot. A Művészet c. rovatban közölt kritika csak a legjobbakat sorolja fel, s röviden ismerteti a kiállításon szereplő műveiket: Hatvany Ferenc "nobilis női arcképe", Szlányi Lajos "erőteljes téli tájai", Glatz Oszkár "komoly, becsületes figurális vásznai", Magyar Mannheimer "romantikus fantáziája", Mednyánszky "háborus témái,, Rudnay Gyula "nagyvonalu "Menekülő asszony"-a, Czigány Dezső "erőteljes "Biblia olvasó"-ja, Boruth Andor "finom portré-studiuma", Podvinecz Erzsébet "szinben ragyogó és tüzes genre-képe" azok, amelyeket érdemes megemliteni.

A HÉT, Bp. 1917. ápr. 8. XXVIII. évf. 14. sz. 223. lap.

Glatz Oszkár

Kovácsyné, dr. Galos Magda:
Városmajor utca

Glatz Oszkár Buják környékén és más napsütötte domboldalon festette legtöbb képét. Kész képei mellett mindig hozott magával vázlatokat, emlékezetébe raktározott elképzeléseket is, amelyek itt, a 32. a—b sz. házban nyertek végső formát. Ha találkoztunk az utcán, kinyitotta kis háromlábú bőrszékét, és üldögélve mesélte élményeit. Befejezetlen képeinek gyerekalakjait az utcában vette a magával.

Budapest 1978/2 36-37.o.

Glatz Oszkár

Nyilassy Sándor népi témáit
Glatz Oszkárához közelálló nap-
fényes plein air modorban fo-
galmazta meg.

Theisler György: Tampontok és kitekjek.
Művészet, 1978. december - 7. lap.

Glatz Oszkár

Dobroszlav Lajos mesterei a képző
művészeti Főiskolán Edvi Illés
Aladár és Glatz Oszkár voltak.

—: Komáromi megyei képzőművészei.
Művészet, 1979. május – 40. lap.

Glatz Oszkár, festő

L. Vinkler Lánló

Tandi L. Vinkler Lánlónál 91-96

Tiszatáj, Szeged, 1979, dec. XXXIII/12

Glatz Oszkár, festőművész

Naplójegyzeteiben emlékezik Beck Ö. Fülöp, arról is, hogy Móricz Zsigmond Leányfaluból érkezett Gödre hozzá, járt nála Elek Artúr, Glatz Oszkár, Kárpáti Aurél. Vele dolgozott testvére, Fémes Beck Vilmos.

Losonci Miklós: Beck Ö. Fülöp Gödön.
Pest Megyei Hírlap, 1978. dec. 24.

Glatz Oszkár

Szerepelt az 50. képaukción

Magyar Hirlap 1979/282/13

Glatz Oszkár

Az állatfestők közül a kiváló "macska-piktor" Heyer Arthur és néhai Pállik Béla, aki haláláig büszkén viselte a "birka-piktor" nevet, Istvánffy Gabriellával együtt minden elismerést megérdemel, - irja dr. Szemess Miklós: "A Képzőművészeti Társulat 60 éve a Mücsarnokban" c. kritikájában a jubiláris tárlaton szereplő művészekről. Kiemeli még a genre festészetben a legkiválóbb: Glatz Oszkár, Krusnyik, Nagy Vilmos, Kunffy Lajos, a kitünő Peske és Csolány, valamint a mindig magyar motivumokkal dolgozó Juszkó Béla és Pállya Celesztin nevü müvészeket. A tárlaton résztvevő teljes müvésznévsort lásd: Stróbl Alajos nevénél.

Élet, Bp. 1922. május 28. XIII.évf. 11.sz. 269-270. lap.

Glatz Oszkár, festő

L. Csók Istvánt

– Képremekek árverésen 12

Esti Hirlap, Bp. 1979 dec. 11.

Glatz Oszkár

Szőnyi István, Vaszary János, Csók István, Szentgyörgyi István, Mattyasovszky-Zsolnay László, Réti István, Glatz Oszkár, Rippl-Rónai József, Iványi Grünwald Béla neve szerepel Mátrai Vilmos kritikájában, mely a Nemzeti Szalonban rendezett -"Szinyei-Merse Pál Társaság első kiállitásá"-ról szól.
A bemutatott müvek értékelése:

Glatz Oszkár és Réti István munkájáról mondja a kritika: "megérett művésszettel, komoly elmélyedéssel" készült alkotásokkal szerepelnek.

Élet, Bp. 1922. dec. 1o. XIII. évf. 25. sz. 605. lap.

Glatz Oszkár, festő

L: Reich Károly

–: Naptáron a Kepes Krónika

8

Esti Hirlap, Br. 1979 [redacted] 14.

Glatz Oszkár

A müvésznevek folytatása az 1.-es számu cédulaáról:
Munkácsy Mihály, Derkovits Gyula, Nemes-Lapérth József, Ámos Imre, Ferenczy Károly, Rippl-Rónai József, Ferenczy Noémi, Kelety Gusztáv.
Vadas József: "Mecénás-e a mügyüjtő?" cimmel az aukció-kiállitásokon szereplő alkotások árának és értékének alakulásáról, a tárlat lefolyásáról, a müvek értékeléséről ad részletes képet.
Az erről szóló cikket lásd: Munkácsy Mihály nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1975. szept. 2o. XIX. évf 38. sz. 13. lap.

GLATZ OSZKÁR, festő

Félegyházi László 1924-től 1930.igmtanult a M Képző-
művészeti Főiskolán.Két éven át művészképzésen vett
részt.Főiskolai sikerei alapján Glatz Oszkár tehetsége
ges tanitványaként tartották számon. 772.old

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőmű-
vészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.
Debrecen, 1975.

Glatz Oszkár

Konrádyné, dr. Gelos Magda
Városmajor utca

Budapest 1978/2

38.0.

Glatz Oszkár

Glatz Oszkár

Domanovszky Endre tanára volt a Főiskolán.

Kortárs 1971/9 151o. old.

Glatz Oszkár

dr. Kalász Mátyás, kiskomáromi orvos képgyűjtő tulajdonában van a művész két képe.

Zalai Tárlap, 1969. febr. 7.

Glatz Oszkár

Glatz Oszkár alakrajzi osztályán
Radnóti Kovács Árpád lett a
tanársegéd.

-----:Vasi festők és szobrászok.
Művészet, 1976. augusztus - 13. oldal.

Glatz Oszkár

Gádor Emil festőművész mestere volt a Képzőművészeti Főiskolán

Gádor Emil Ziállítása, Nyíregyháza Benczúr Terem
1976 V. 13 - V. 27

Katalógus

GLATZ OSZKÁR

A mesternek tanitványa volt a Képzőművészeti Főiskolán ■ A.Tóth Sándor.

Összeállitotta:

Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei. MŰVÉSZET, 1980.február - 14.lap.

Glatz Oszkár

Blaskó János mestere volt a Képzőművészeti Főiskolán.

Összeállította:

F.Ludányi Gabriella: Heves megye képzőművészei. MŰVÉSZET,1979.augusztus - 32.lap.

Glatz Oszkár

Neve Domanovszky Endre barátaként em-
lítve.

Néprana, 1974. máj. 16. 102elf. 112sz. 4p.

Glatz Oszkár

növendéke volt 1926-30 között Domanovszky Endre.

Magyar Hirlap 1974/133 6.

Glatz Oszkár

Növendékeként kezdte festői pályafutását Szönyi Jenő, a Képzőművészeti Főiskolán.

Dr. Maksay László: Szönyi Jenő kiállítása.

Rajztanítás 1974/1. 32 old.

Glatz Oszkár
A Képzőművészeti Főiskolán Dudás
Máté mestere volt.

Dudás Máté tárlata Győrött.

Magyar Hírlap 1972/3 6old.

Glatz Oszkár

Neve említve.

Heitler László: Vedres Márk Op.

GLATZ OSZKÁR, festő

Radnóti Kovács Árpád festőművész a Képzőművészeti Főiskolán/1931-ben végzett/, Glatz Oszkár tanársegédje volt
138.old.

HECKENAST JÁNOS: Radnóti Kovács Árpád 138.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX.évf. 1966
1.szam Szombathely, 1966

Glatz Oszkár

Kossuth díjas festő, érdemes művész

100 éve született

Németh 1972 október 13
4. old.

Glatz Oszkár

Nála jelentkezett a Képzőművészeti

Főiskolán Élesdy István

Népszava 1972 augusztus 27
8. old.

Glatz Oszkár, festő

Tanítványa volt Kolbe Mihály.

Székely András: Kolbe Mihály grafikái

7.

NÉPSZABADSÁG, Bn. 1974 aug. 7:

Glatz Oszkár

Olgyay Viktor, Major, Jávor Pál, Nagy Vilmos és Markó nevét sorolja fel /db./: „Grafika" cimmel a Nemzeti Szalonban rendezett, tavaszi grafikai kiállitásról. Ezeket a müvészeket különválasztva, mint a tárlaton szereplő "Rajzosok"-at emliti.

A HÉT, Bp. 1906. május 6. XVII. évf. 18. sz. 297-298. lap.

Glatz Oszkár

"Biztos crayonja, a változatosság okáért, most iróink javát örökitette meg"-közli kritikájában Tövis: "A téli kiállitás" cimmel a Müvészet c. rovatban, a Mücsarnokban rendezett tárlaton szereplő munkáiról, majd a kiállitást jellemző megszokottságot, egyformaságot és az unalmat kifogásolja, mindezt a jelenlegi müvészeti politika rovására irva, mert utjába áll mindennek, ami ujszerü, ami fejlődésképes, modern, ami a haladást jelenti.
Szerencsére csak a „Mücsarnok alussza téli álmát", mivel kint, a szabad müvészeti világban forr, kavarog, erjed minden, a kinn rekedtek, a hajléktalanok dolgoznak és küzdenek az igaz, az uj világért.

A HÉT, Bp. 1909. nov. 21.
XX. évf. 47. sz. 778-779. lap.

Glatz Oszkár

A Szalonban rendezett kiállitásról Tövis: "M.I.É.N.K." cimmel számol be a Müvészet c. rovatban. A tárlaton szereplő müvész munkáiról csupán annyit jegyez meg, hogy "egyszerüen megirigyelte Peske Géza babérait."

A HÉT, Bp. 1909. febr, 21. XX. évf. 8. sz. 138-139. lap.

Glatz Oszkár festőművész

A nagybányai festőművészek a Somogyi Képtárban megnyélt kiállításán a művész alkotásai az első nemzedék művei között láthatók.

Horányi Barna: Nagybánya nemzedékei. Somogyi Néplap, 1974. ápr. 4.

Glatz Oszkár
lanitványa voll. Dobroszláv
Lajos festőművész.

Magyar Hirlap 1972/249 Sold.

Glatz Oszkár
festő

A képzőművészeti Főiskolán
Elisdy István mestre Glatz
Oszkár volt.

Horváth Béla Kiállítási naptár.
Művészet, 1974. április - 47 oldal.

Glatz Oszkár

1928-ban "...a Főiskola egyik tanárának feljelentése nyomán hivatalos bizottság járt és vizsgálta végig Csók, Glatz és Vaszary osztályait, hogy igaz-e a vád, miszerint nálunk még a festő mesterség alapjait sem lehe lehet elsajátitani, mert ott a legdestruktivabb oktatás folyik" - irta Farkas Zoltán a Nyugatban.

Csaplár Ferenc: A Munka-kör képzőművészeti tevékenysége Művtört.Irt. 1972.2.sz.124-132.l.

133.1.

Glatz Oszkár

a Képzőművészeti Alap Kiadó Vállalata levelezőlap-naptárt állított össze, a művésznek alkotásaiból, 100. évi születésének fordulójára emlékezve.

Déli krónika

1972. X. 27. 12.00 | Szerk.

Glatz Oszkár, festő

A könyvismertetésben megemlítve.

Dévényi Iván: Borsos Miklós: Visszaréztem félutamból

184–185. o.

JELENKOR, Pécs, 1972. február

XV
2.

Glatz Oszkár, festő

Kimaradt az antológiából.

Bodri Ferenc: Képzőművészeti krónika
– Magyar festészet ... 548–553.

JELENKOR, Pécs, 1972 június XV/6.

Glatz Oszkár, festő

A főiskolán tanára volt Kohán György nek.

Dömötör János: Kohán György 644-651.

Élet és Tudomány, Bp. 1973. ápr. 6.

XXVIII
14.

Glatz Oszkár

„Az 1969/5 számukban, érdekes cikk jelent meg „az öreg városháza" ámmel. Hozzátenem, hogy az épületben rangos képzőművészeti alkotások találhatók. A szobákban az elnöki Hivatalban csak, Hermann, Glatz, Rudnay, Lotz, Szőnyi festményei találhatók."

Láng Róbert, Budapest.

Budapest 62. Pf. 634.

Magyarország, 1969. márc. 2.

Glatz Oszkár, festő

Kohán György nála tanult a
képzőművészeti főiskolán.

Bodri Ferenc: Kohán György arcképe 56-61.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július XXVII/4.

Glatz Oszkár

A szegedi ünnepi hetek keretében a szegedi műgyűjtők klubjának kiállítása megnyílt, ahol Lucs Ferenc védett jellegű gyűjteményéből a művész festményét mutatták be.

Nógrád, 1973. júl. 10.

Glatz Oszkár

A szegedi Ünnepi Hetek keretében megnyitották a szegedi műgyűjtők klubjának kiállítását. Lucsterenc gyűjteményéből mutatták be a művész festményét.

Déli Hírlap, Miskolc, 1973. júl. 9.

Glatz Oszkár festőművész (1872–1958)

a nagybányai iskola alapító nemzedékéhez tartozott. Az iskola 1894-ben a műcsarnokban rendezett közös kiállításon mutatkozott be.

Kampis Antal: A Magyar Képzőművészet Története.
Képzőmű, 1942. jún. 24.

GLATZ OSZKÁR, festő

Kolbe Mihály, aki Légrádon szül 1907-ben és Mohácson dolgozik, Glatz növendéke volt a Képzőművészeti Főiskolán. 302.old.7.jegyz.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs. 1971.

Glatz Oszkár

A nagybányai éveket jó idő múltán Bujákon és környékén festett alkotásaiban értékesítette. 1920-tól a nagybányai főiskola tanára lett.

Kampis Antal: A Magyar Képzőművészet Története, Népszava, 1942. jól. 1.

Glatz Oszkár
növendéke volt a képzőművészeti
főiskolán Fenyő A. rudre.

Meghalt Fenyő A. rudre festőművész.

Magyar Hírlap 1971/257 8old.

Glatz Oszkár

A 26. képaukción egy műve a kikiáltási ár
háromszorosáért kelt el.

E.K.: Aukció-kritika; Műgyűjtő, 1972/2.02. 56.l.

Glatz Oszkár

neve emlitve

Kampis Antal
A magyar Répszimúvészet története

Nápszava 1972 julius 1
8. ol 1

Glatz Oszkár

Glatz Oszkárról is ír Maghy Zoltán a „Találkoztam Mesterekkel" című írásában.

Márkus Béla: A hetvenéves Maghy Zoltánról

Alföld 1973/9 79 old.

Glatz Oszkár

Mozgalmas arcképcsoportjához készült studiumokat jobban kiemeli, mint a "lelkényesen összekomponált képet." A studiumokon egy-egy alak tömör egyszerüséggel, „két három lényeges tónussal és egészen modern rajz érzéssel van beállitva," -mondja Marco: "Téli tárlat" c. kritikájában.
Müvészet c. rovat közli.

A HÉT, Bp. 1904. nov. 2o. XV. évf.
47. sz. 753-754. lap.

Glatz Oszkár

A Könyves Kálmán müintézet kiállitó helyiségeket bocsátott a képzőművészek rendelkezésére, hogy a nagy tárlatok után, itt állithassák ki müveiket. A nagy kiállitások és az itteni kis tárlatok között az a különbség, hogy a müveken feltüntetik az árakat. Igy a tárlat tulajdonképpen párisias jellegü mükereskedéssé válik, s egyben a magyar müvészek közös szalon-müterme is lesz. Itt szerepelnek a müvész munkái is. A tárlatot a kultuszminiszter nyitotta meg. "Egy uj tárlat"c. közl. a Müvészet c. rovatban.
A HÉT. Bp. 1903 nov. 29.XIV. évf.
48.sz. 785. lap.

Glatz Oszkár

A Grafikai osztály kiállitói közül négy nevet sorol fel: Fényes Adolf, Rippl Rónai és Vaszary, akik olyan rajzokat produkáltak, melyek "müvészi becsre nézve agyonvágnak sok pretenciózus nagy festményt, -Pukk: Téli tárlat cimmel a Müvészet c. rovatban.

nov. 15.

A HÉT, Bp. 1903. ~~46.-sz.~~ XIV. évf. 46. sz. 752-753. lap

Glatz Oszkár

"Rajzónja a legfinomabban jár. Lehelet könnyüséggel vonja világosszürke vonalait...ködfinomsággal lebeg a papir előtt, az atomok élein, a távolságok igy annál mélyebbre nyulnak be, a rajz éles körvonalai ellágyulnak, s a képről lehámlik a szegényes rajzón éles nyoma." Megemliti a kalendáriumot olvasó parasztját, a jászolnak támaszkodó, dologtalan kocsist, mint rajzra termett megfigyelések termékét. /rovatban Nemzeti Szalon c. beszámoló a Müvészet c./

A HÉT, Bp. 1903. május 1o. XIV. évf. 19. sz 314. lap.

Glatz Oszkár

Néhány kisebb képe szerepel a tárlaton, melyekről dicsérettel ir v.g. /Voinovich Géza/ a "Nemzeti Szalon" c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1903. márc. 1. XIV. évf.
9. sz. 144. lap.

Glatz Oszkár

Kitünően rajzol.„Manuális ügyességét tekintve kevés müvészünk van hozzáfogható, csak éppen a müvészete nem elég nagy. Amit azonban megfest, abban nincs hiba. S épp ez a hiba" irja kritikájában X.: "A téli tárlat" cimmel.

A HÉT, Bp. 1902. dec. 7. XIII. évf.
49. sz. 783-784. lap

Glatz Oszkár

A "még fiatal müvész, az ifjuság naiv hevével és szókimondásával fest" Kissé darabosnak, keménynek tartja, de izmos tehetségét méltatja kritikájában Huba: "A téli tárlat" cimmel.

A HÉT, Bp. 1900. dec. 2. XI. évf.
_+. sz. 770-771. lap.

Glatz Oszkár

„Teljes forrongásában mutatkozik be. Erő, egész a kiméletlenségig. Hangulat és levegő után való törekvés jellemzik"-irja kritikájában Gróh István: A Nemzeti Szalon és az iparművészeti kiállitás cimmel.

A HÉT, Bp. 1899. dec. 1o. X. évf.
5o. sz. 824-826. lap.

Glatz Oszkár

"Ez a higany természetü fiatal müvész... sok tájképpel, szénrajzzal és arcképpel vett részt a kiállitáson, s egyike a legnagyobb reményekre jogositó müvészeknek". Szivarozó öreg bácsija, Csordakutnál c. képe, "Fahordók" c. müveiről elragadtatással ir yj.: "A nagybányaiak" cimmel a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1899. jan. 1. X. évf.
1. sz. 12-13. lap.

Glatz Oszkár

"Az ifju, de geniális müvészt" is megihlette a költő Bródy Sándor: "Az ezüst kecske" c. müve, mint müvésztársait és illusztrációt készitett hozzá. "Nász" cimmel az Irodalom c. rovat felsorolja az illusztráló müvészeket.

A HÉT, Bp. 1898. dec. 11. IX. évf.
5o. sz. 8o3. lap.

Glatz Oszkár

Hollósy tanitványa, aki "most került ki a tanitvány sorból, s ugy "tanult", hogy nekivágott a havasoknak, s három hónapig nem evett egyebet birkaturónál". "Havasi birkák" c. képét kiemeli a Müvészet c. rovatban -us sign.-val Ignotus: "Nagybánya" cimmel.

A HÉT, Bp. 1897. dec. 25. VIII. évf.
52. sz. 836-837. lap.

Glatz Oszkár
festő

Domanovszky mestere a főiskolán Glatz Oszkár volt.

Horváth György: Domanovszky.
MŰVÉSZET, 1973. október - 16.oldal

Glatz Oszkár

Képeinek mostani árai teljesen beleilleneck az 1971-es cé ocgi eladási árlistákba. Ez némi stagnálást jelez.

Engel Károly: Aukció kritika; Műgyűjtő, 1973/3. sz. 56. l.

Glatz Oszkár

neve omlitve

Művészettörténeti Értesítő 1972

133 old.

Glatz Oszkár

A Müvészet c. rovatban Tövis: "Grafika a Nemzeti Szalonban" c, kritikájában elismeréssel méltatja a müvész grafikáit, melyek a kiállitáson szerepelnek.

A HÉT, Bp. 1908. május lo. XIX. évf. 19. sz. 3lo. lap.

Glatz Oszkár, Jestő

Tanára volt Domanovszky Endrének.

– : Domanovszky Endre 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. máj. 15.

Glatz Oszkár

A müvészt is Thorma János és Réthi István müvészekkel együtt emliti meg Tövis: "Igéretek" c. cikkében a nagybányaiak között: "elcsendesedtek a nagybányaiak, -mondja-, akiket még magukban sohse láttunk". Ezzel kapcsolatban vádolja a Nemzeti Szalon és a Mücsarnok politikáját, valamint a MIÉNK csoportját. A két előbbinél: "polgári müvészekből összeverődött szövetség tartja markában a hatalmat, a MIÉNK pedig a modern müvészet exkluziv arisztokratáinak kaszinójává lett."

A HÉT, Bp. 1908. aug. 23. XIX. évf.
34. sz. 551. lap.

Glatz Oszkár

Bosznay István, Nyilassy Sándor művészekről, "Nemzetköziek és szövetségiek" c. kritikájában irja Tövis: "A tájékozatlan vidék naiv gyermekeiként veszélyteleneknek itéltettek és bebocsáttattak" a téli tárlatra. A zsüri eljárását élesen birálva megállapitja, hogy csak azok jutnak be, akik„hü tagjai a szövetségnek és megfogadják, hogy mindennemü választásnál rájuk szavaznak. Ha azután egy igazi müvész mégis "becsuszik", akkor müveiket„szétszórják függönyök mögé, sötét sarkokba, mellékhelyeiségek plafonjaira."
A HÉT, Bp. 1908. nov. 22. XIX. évf. 47. sz. 761-762. lap.

Glatz Oszkár

Kohán György a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Glatz osztályában tanult.

Bordi Ferenc:Kohán György
Látóhatár 1971/7-8 736.old.

Glatz Oszkár, festő

Szerepel a nyírbátori múzeumban megnyílt kiállításon.

—: Hír

10.

Népszabadság, Bp. 1972. május 27.

Glatz Oszkár, festő

Művei aukción.

— : Senki többet ... 6.

EST/HIRLAP, Bp. 1972. jún. 26.

GLATZ OSZKÁR, festő

A miskolci első nagyobb képzőművészeti kiállitáson 1899-ben, mint kezdő művész müveivel, szerepelt. A kiállitás nem volt valami szinvonalas. 38.old.

ZSADÁNYI GUIDO: A megyei képzőművészetének helyzete, képtárai és képzőművészeti irodalma 37.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI, 5. 1965.szept. Miskolc, 1965

GLATZ OSZKÁR, festő

A Borsod-Miskolci Közművelődési és Múzeum Egyesület 1899.nov.11-én a megyeházán kiállitást rendezett. A Miniszterium itt képeket vásárolt.Ezekből Glatz: Tájképét átadta a Múzeumnak. 184.old.

VARGÁNÉ ZALÁN IRÉN: A Borsod-Miskolci Közművelődési és Muzeum Egyesület kialakulása és fejlődése az első világháboruig 169.old.

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, X. 1971. Miskolc

GLATZ OSZKÁR, festő

A Borsod-Miskolci Közművelődési és Múzeum Egyesület 1899. nov. 11-én a megyeházán kiállitást rendezett. Ekkor a Múzeum képtára számára letétként átadták Glatz: Este a havasokon c. képét. 184. old.

VARGÁNÉ ZALÁN IRÉN: A borsod-Miskolci Közművelődési és Muzeumi Egyesület kialakulása és fejlődése az első világháborúig 169. old.

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKONYVE, X. 1971. Miskolc

GLATZ OSZKÁR, festő

A Borsod-Miskolci Közművelődési és Múzeum Egyesület 1899.nov.11-én a megyeháza nagytermében 280 műből álló kiállitást nyitott. Ezen Glatz művei is szerepeltek 184.old.

VARGÁNÉ ZALÁN IRÉN: A Borsod-Miskolci Közművelődési és Múzeum Egyesület kialakulása és fejlődése az első világháborúig 169.old.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE, X. 1971. Miskolc

Glatz Oszkár

1897-ben mutatta be műveit a magyar-
országi kiállításon.

Fülep Lajos: Magyar művészet, Budapest,
1971

Glatz Oszkár

a valóság szolgálatába szegődött festő fiatalon jutott el a tartalmi megrendülésig

D. Fehér Zsuzsa és Pogány Ö. Gábor. Magyar festészet a XX században. Budapest, 1971

71

Glatz Oszkár

„Fahordó" ci mű művével a mozdulatlan állóképet szellemi mozgásban kívánja megragadni.

D. Fehér Zsuzsa és Pogány Ö. Gábor:

Magyar festépet a XX században, Budapest, 1971

Glatz Oszkár

Bemutatott műve:

87. sz. „Merengő", olaj.

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért"

I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

101

Glatz Oszkár

A Balaton festői között elismert kiváló művész.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabadszervezetének Képzőművészeti kiállítása, Bp. 1945. VIII

Glatz Oszkár

"Ipariskolai tanuló" c. arcképe szerepel a IV. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson, -melyről Cseh Miklós ir, az ott bemutatott müveket ismertetve, a Műcsarnokban rendezett tárlatról.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. jan. 16.
V. évf. 2. sz. 1-2. lap.

GLATZ Oszkár

ECSERY Elemér: Az „izvorai remete" : Százhusz éve született Glatz Oszkár. = Uj Magyarország, 1992. október 13. 11. ill.

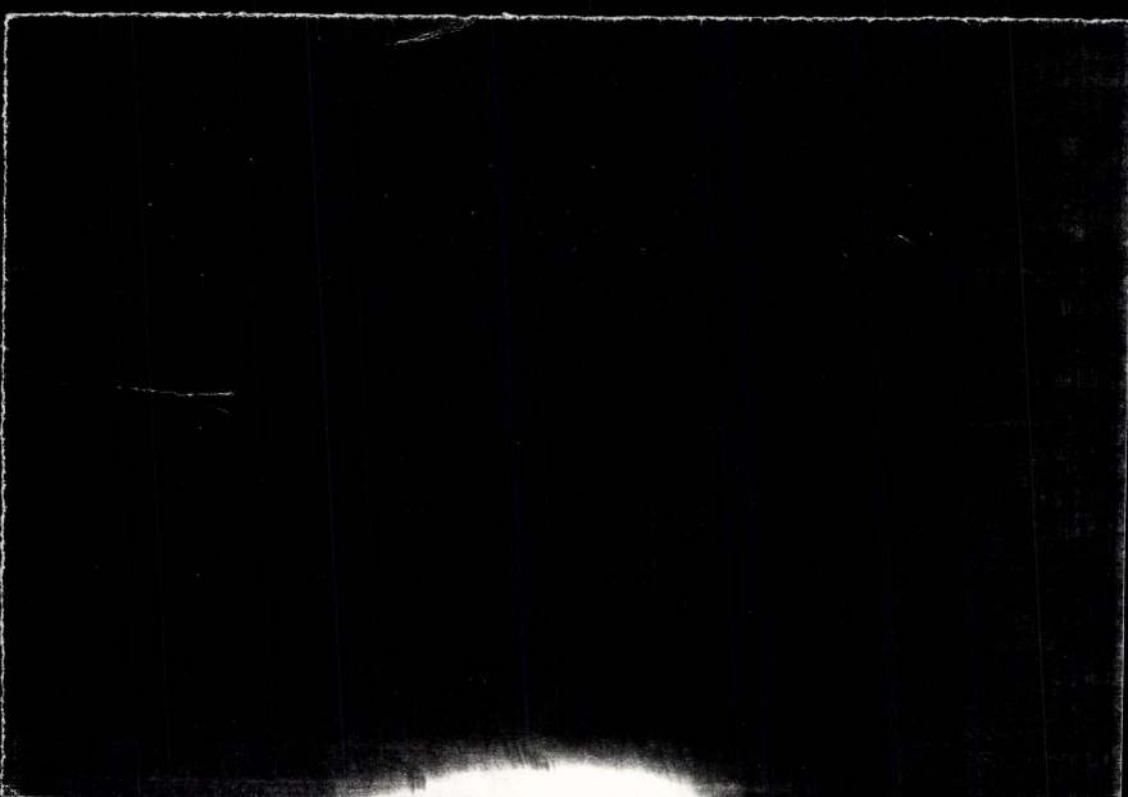

Glatz Oszkár

Konvencionálisabb műveinek nagyobb a kelendősége, mint a kvalitásosaknak.

Engel Károly: Aukció-kritika; Műgyűjtő, 1972/4.sz. 57.l.

Glatz Oszkár

Dolgozott a nagybányai művésztelepen

Papp Antal: Nagybányai fények

Magyar Hírlap 1970 XII. 5

MDK

Glatz Oszkár, festő

Benedek István író-orvos megemlíti.

György István: Kérek egy sztorit! 6.

Népszabadság, Bn. 1971. jan. 1.

Glatz Oszkár-

ról műbírálatot írt Kessler József.

Lyka Károly: Vándorlásaim a mű-
vészet körül, Budapest, 1970. 363 l

1961.

Glatz Oszkár
festő

~ a Főiskolán hallgatója volt Veszelszky Béla.

Körner Éva: Kosmiss Dezső 6.
Képzőmű v. Kiad. 1971

Glatz Oszkár
festő-

Gádor Emil a Főiskolán Glatz
Oszkár növendéke volt,

Ury Endréné: Gádor Emil 60 éves.
Müvészet, 1972.január - 29.oldal

Glatz Oszkár
festő

Nagybányai tájak, portrék, kompozíciók
születnek Glatz Oszkár műhelyében

Dunajecz László: Nagybányai jubileum.
Művészet, 1971.december - 19.oldal

Glatz Oszkár

Bibliográfia: Eredeti kőrajzok. Művészeti krónika. 1904. 2. sz. 51.

Fiola Pál: Vaszary János biográfia és bibliográfia, Kaposvár, 1970.

1051

Glatz Oszkár

tastó

~ volt Domanovszky Endre mes-
tere.

Újvári Béla: Domanovszky
Corvina 1969.

Glatter Oszkár

Gádor Emil tanára volt.

Magyar Élet, 1941. okt. 30.

Glatz Oszkár

A nagyapó unokáival
c. képével állami nagy
aranyérmet nyert.

Pesti Hírlap 1915 dec. 14.
(A téli tárlat aranyér-
mei.)

U. 2184

$ot = r \times r \times \pi = \frac{0{\cdot}8 \times 0{\cdot}8 \times 3{\cdot}14}{0{\cdot}64 \times 3{\cdot}14}$

$$\begin{array}{r} 3{\cdot}14 \times 0{\cdot}64 \\ \hline 1884 \\ 1256 \\ \hline 2{\cdot}0096\ m^2 = 2{\cdot}01\ m^2 \end{array}$$

$Kbt_{kk} = \frac{ot \times m}{3}$

Házi feladat.

$F_k = \times \quad Kbt_k = \times$

$$\begin{array}{r} ot = 19{\cdot}62\ m^2 + \\ \Delta t = 32{\cdot}97\ '' \\ \hline 52{\cdot}59\ m^2 \end{array}$$

$s = 2{\cdot}5\ m$

$alk = 4{\cdot}2\ m$

$m = 3{\cdot}8\ ''$

$ot = r \times r \times \pi = \frac{2{\cdot}5 \times 2{\cdot}5}{125}$

$$\begin{array}{r} 125 \\ 50 \\ \hline 6{\cdot}25 \times 3{\cdot}14 \end{array}$$

$\Delta t = \frac{r \times s \times \pi \times m}{2}$

$$\begin{array}{r} 3{\cdot}14 \times 2{\cdot}5 \\ \hline 1570 \end{array}$$

Glatz Oszkár

MDK

A Szinyei Társaság 1926. a Bradfordban és Brüsszelben tartott kiállitáson önálló kiállitással mutatkozott be. Fenti müvészt a belga királyné kitüntette.

Pesti Hirlap. 1927. évi nagy naptára. 147 l.

Glatz Oszkár

Szód
2

Genthon: Látogatás Glatz Oszkárnál. Szózat. 1925 jan. 10.

ŐVETSÉG
zakmák Országos Egyesülete
5. — Telefon: 86—4—85.

ztályi Tagtárs Ur!

Barátom!

ő cserkész csapatát, szövetségünk tekin-
viszonylatban is oly nagy fontossággal
ztus hó folyamán megrendezendő világ
szerepeltetése költségekkel jár, amelyeket
nyok között magára vállalni nem képes,
ell, hogy igénybe vegyük.
rra kérem szakosztályi Tagtárs urat, le-
nálásával, avagy a bemutatott gyüjtőíven
hozzánk juttatni.
ért ismételten köszönetet mondok vagyok

Glatz Oszkár I. festészeti dij

Ujság. 1927. jan. 27. /A táj- és letkép-kiáll. díjai/

Glatz Oszkár, Lipót-rend lovagkereszt

Ujság 1926. jul. 25. Magyar művészek belga kitüntetése.

MDK

Glatz

Elek Artur: Magy. rézkarcok. Nyugat, 1922, dec. 1.
1412-1413 l.

4 •

, 1769-177o. /Révhelyi,1951/ /Ref.

1759. /Révhelyi, 1951/ /Ref.lelkész

helyi,1951/ /Ref.lelkész: földszintes,

/

helyi,1951/ /Ref.lelkész szerint el-

elyi, 1951/ /Ref.lelkész szerint el-

elyi, 1951/

4, 1758-1771. /Révhelyi,1951/ /Ref.

gelyes/

GLATZ Oszkár

Magyar Nemzet, 1991.
szept.2.

Az élők sorából elköltözött **GLATZ HENRIKNÉT** a Szent Gellért Egyházközség templomában helyezték örök nyugalomra. Az elhunyt menye volt Glatz Oszkár Kossuth-díjas, kiváló festőművésznek. Alkotásai nagy részét Buják községnek adományozta állandó kiállítás céljaira, ahol Glatz Oszkár igen sokat alkotott, továbbá a XII. ker.-i önkormányzatra, amelynek területén állandó lakása volt és a Kecskeméti Galériára, ahonnan az elhunyt családja származott. Létesített még egy alapítványt a Képzőművészeti Főiskola hallgatói részére, melyből minden évben két-két tehetséges növendék részesül. (X)

bol-
lyé-
non-
más
ttak
t a
és
ette
eie-
nás
tán
ör-
k a
a

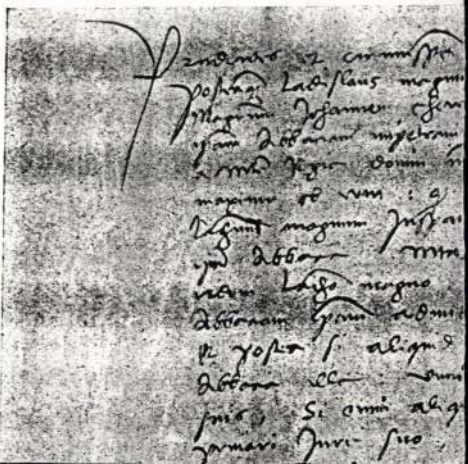

M.D.K

Glatz Oszkár
festő

Járitz József mester volt.

Varga Mihály: Járitz Józsával
Petőfi népe 1969 aug 31.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Glatz Oszkár

l.

Műv. Krónika

1905. 2, 7.

4, 5, l.

Budapest, 1933 május 9.

teljes tisztelettel:

INSTRUCTUS
INGATLAN ÉS ÁRUFORGALMI R. T.

Tek.

Instructus ingatlan és áruforgalmi részv.társaság

B u d a p e s t .

Vettem Önöktől mai napon a fenti tartalmu levelet melynek tartalmát magamra nézve mindenben elismerem.

Az 1933 május hónapra még fennmaradt 102 ar.pengő 50 fillér házbérhátralékomat lehetőség szerint e hó végéi kiegyenlitem.

Budapest, 1933 május hó 9.

Tisztelettel:

7

Glatz Oszkár
festő

M.D.K.

Kossuth díjas festőművész 97 esztendeje született

—:—

Népszava, 1969. Okt. 12.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Glatz Oszkár
festő

M.D.K

A Főiskolában Nagy József tanára volt.

/o/: Kövesdi Nagy József harmadik kiállitása
Kisalföld, 1969 jul.21.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Glatz Oszkár

tanítványa a Képzőművészeti Főiskolán Dobroszláv Lajos.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 71 l.

M.D.K.

Glatz Oszkár

"Arczképcsoport" c. alkotását bemutatja a lap a téli tárlatról.
Müvészet c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. dec. 11.
26. évf. 50. sz. 928. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Glatz Oszkár

tanítványa a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Élesdy István.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 77 l.

Glatz Oszkár

Tanítványa a Képzőművészeti Főiskolán Domanovszky Endre

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 72 l

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Glatz Oszkár

egy nagyméretű festménye is látható a hortobágyi időszaki kiállításon.

Hidi vásár és szobaravatás a Hortobágyon

(A nap kirei)

Magyar Hírlap, 1968 augusztus 19. 8.l.

Glatz
Tájképe

Szerepel az alábbi tanulmán

Borbely László: A Herman Ottó
Múzeum festményei a Miskolci
Képtárban

Nagyjaink 1970 XI.

Glatz Oszkár festőművész

Sz. Kürti Katalin: A debreceni művészház története

Művészet, 1982. június

Gyarmathy Dezső
festő.

Endrédy György mestere volt.

Vidos Zoltán: Endrédy György alkotó munkássága.
Művészet, 1971. április - 20.oldal

Glatz Oszkár

Neve az 1966-os képzőművészeti perrel kapcsolatosan kerül említésre.

Vincze Gy.: Százados kincse...; Műgyűjtő, 1970. I. sz. 17. l.

Glatz Oszkár festőművész

99 éve született

Nagyvárad 1971 október 13
4. old

Glatz Oszkár
festő

A Főiskolán Dobrovszky Lajos
mestere volt.

Illy Endréné: Dobrovszky Lajos . . .
Művészet, 1972. április - 32 oldal

Glatz Oszkár
festő

Dobroszláv Lajos mestere volt a Főisko-
lán.

Devényi Iván: Dobroszláv Lajos 70 éves
Művészet 1972. ápszlis – 32 oldal

Glatz Oszkár

irányításával tanult a főiskolán F. Kun Márta festőművész

Péter Imre: Kiállítások Művelődési Házakban

Népművelés 1970/1 46 old.

Glatz Oszkár

A nagybányai festőiskola szellemét Glatz Oszkár és Ferenczy Valér alkotásai képviselik.

Múrakózi ágota: Beregi magángyűjtők
Tárlata Vásárosnaményban

Népművelés 1970/6 46 old.

Gyarfás Oszkár festő

A Képzőművészeti Főiskolán Gyarfás Oszkár, Csorba Tibor mestere volt.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Művészet, 1971. június - 30.oldal

Glatz Oszkár

12 éve halt meg

Mépszava 1970 február 22
10. old.

Glatz Oszkár festőművész

96 éve született

Nógrádi 1968 október 13
10. old

Glatz Oszkár
festő

Modok Mária, mestere volt a
Főiskolán.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves
Müvészet, 1971.március - 9.lap

Glatz Oszkár
festő

Piroska János festő virágábrázolá-
saiban Glatz Oszkár szelíd impresszio-
nizmusára emlékezik.

László Gyula: "Romon virág"
Müvészet, 1971.március - 46.lap

Glatz Oszkár
festő.

A Képzőművészeti Főiskolán Pirosha
János mestere volt.

László Gyula: "Romon virág"
Müvészet, 1971. március - 46.lap

Glatz Oszkár

Képei 15-20.000 ft-os áron

Lemek el

Dr. Szatai István: A festményekről

Dunántúli Napló 1971 III. 18

Glatz Oszkár

neve említve

Kampis Antal „A magyar művészet a XIX. sz. és XX. sz.-ban" c. könyvének ismertetése

Képzőművészet

Vigilia 1969 március
206. old

Glatz Oszkár

neve említve

Képzőművészet

Vigília 1969 augusztus
562. old.

Glatz Oszkár

neve említve

Vigilia 1970 augusztus

560. old.

Kiszámúvészet

Glatz

Egy időben Nagrad megyében dolgozott

Solymas József: Művész a zománcgyárban

Magyar Hírlap 1971 III. 28

Glatz Oszkár, festő IV. 123

Műv. és Kut. Int.

Glatz, Festő (VII. 27. l.

Múzeumi és Könyvtári Értesítő

Glatz Oszkár, festőművész

Muz. és Kvt. Ert. I. 131.

1904. VII. 8.

Esztergom.

Nemz. Múzeum jelentése (436/1904)

dc. D. U.

GLATZ Oszkár festő

Műveiből is

Értékes festőművészek a Bizományi Áruház II. művészeti kiállításán

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) dec. 4. 4. l.

Glatz.

A Munkácsy Céh ismét megrendezi sorsjátékát, a sorsjegyár egy pengő, melyért nyerhető a művész alkotása.

Nemzeti Ujság, 1937. júl. 3.

Glatz

A XII. művészeti képaukción képei.

emlékre.

Népszava, 1965. máj. 13. 8. l.

M.D.K.

Glatz

Alkotása szerepel a "Mányoki-ut 5. II. emelet" cimmel megjelent cikkben, amely Gombaszögi Frida müvésznő lakásáról számol be fényképfelvételekkel. A müvész alkotását Mednyánszky, Vaszary, Csók müvei mellett emliti a közlemény, amelyek a müvésznő tulajdonát képezik.

Szinházi Élet. Bp. 1930. jan. 12-18. XX. évf. 3. sz. 36-39. lap

mdk.

Glatz

Képek az aukcion

Mozaik: A Harmadik Művészeti Képaukció

Népszava, 1963, nov. 27

H. L.

MDK

Glatz

A föv. kiáll. a Mücsarnokban. Magyarság, 1924. febr. 1o. 14. 1.

MDK

Glatz

M.Nemz.Reneszánsz Társ. 2.aukc. 1921.

MDK

Glatz festőművész.

Kállai Ernő: Kassai Nemz. Kiáll. Jelenkor,
1939. dec. 1. 5.sz. 12 l.

M.D.Y.

Glatz
festő

Mèltatás.

Perneczky Géza: Képaukció hosnyka
Élet és Irodalom, 1968. julius 6-12 lap.

MDK

Gratz
festő

Ou aukciósdáijai hőre tartozik

Perneczky géza: Képaukció hiromyele
Élet és Irodalom, 1968. julius 6 – 12 lap

Glatz Oszkár
fotó

művei szerepelnek a Janus Pannonius Múzeban rendezett kiáll.-on.

Dunántúli Napló 1966. okt. 28-4.

Glatz Oszkár

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1990 MÁJ 25

ESTI HÍRLAP

● JÓ SZENVEDÉLY. Az őriszentpéteri gimnázium igazgatója, Dadai Kornél szenvedélye a műgyűjtés. Több tízezer forint értékű gyűjtemény birtokosa. Tulajdonában vannak Glatz Oszkár, Csók István rézkarcai, Szőnyi István, Benkhardt Ágost, Breznay, Csáki-Maronyák, Márffy Ödön képei.

Kecskemét

Glatz Oszkár

Említve

Beregi magángyűtők Vásárosnaményben
Népművelés 1970. jun.

Glatz Oszkár

Emlékre

Thoma János centenáriuma
Magyar Nemzet Bp.

GLATZ OSZKÁR

KOSSUTH-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ, SZÜLETÉSÉNEK 98. ÉVFORDULÓJA VAN MA.

ÉVFORDULÓK.

NÉPSZAVA, 1970. OKT. 13.

Glatz Oszkár

Veress Sára mostoha volt

Hajdúsz.-Tiszavi Napló, Debr. 1970. szept. 19.
(Elhunyt Veress Sára festőművész)

Glatz Oszkár

tanítványa egy éven át a Képző-
művészeti Főiskolán Radnai Panni.

Lij Rezső: Radnai Panniról „Művé-
szet" folyóirat, Budapest, 1968. márc.

3. sz.

32 f.

Glatz Oszkár

Emlékre

Gaál Sándor: Rajztanár és festő
Petőfi Népe, 1970. nov. 6, 6. l

Glatz Oszkár
festő-

Méltatás

Bodri Ferenc: Magyar művészek . .
Művészet, 1970 október - 9 lap

eretlen festő.

ázadból.

balrafordult, de szembe
evegyült, szemöldöke és
világoskék. Körülcsavart
nye és ugyanilyen prémes
előbbin hét és az utóbbin
nelyeknek végén galamb-

n. — Lelt. sz. 440. — Véte-
rmay Istvánnétól 100 K-án
ebruár 2-án. — Elszámolta-
892). — Az elszámolást jóvá-
ő sz. határozat (29–893).
latok. 1894 : VIII. 308. *Isme-*

tovább

1924

~~Glatter Gyula~~

~~Bánffy Miklós~~

~~Cróll István~~

~~Déry Béla~~

~~Glatter Gyula~~

~~Glatter Ostrán~~

Horvai János

Kisfaludi Strobl Zsigm.

Lányi Dezső

Magyar Mannheimer G.

Pásztor János

Rudnay Gyula

Rippl Rónai József

Sidló Ferenc

Szentgyörgyi István

Teles Ede

fordits

Glatz Oszkár

növendéke a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Fenyő A. Endre.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Budapest, 1969. 1-617 l. 159 l.

/: Fonó Gyöngyné, Kis Tamás :/

Glatz Oszkár

Emlitve

T. E. Képrőművészeti Életünk
Nagrást Salgótarjan 1970. feb. 1.

Glatz Oszkár

Tanítványa a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Csorba Tibor.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l.

325 l.

Glatz Oszkár

tanítványa Vidai-Brenner Nándor festő.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 315 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Glatz Oszkár

Lemitvónya P. Bak János.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 222 l.

Glatz Oszkár

tanítványa Borsos Miklós

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. Budapest, 1969. 1-6171 741.

Glatz Oszkár

„Művészek a dohányélvezetről" címmel alkotásaiból, valamint hat művész alkotásaiból a nyírbátori múzeumban kiállítás nyílt meg.

Magyar Hírlap, 1972. máj. 27.

Glatz Ottó festőművész

13 éve lett meg

Neptuna 1971 február 23
4. old.

Glatz Oszkár

emlékére

a Munkácsy-Céh 1932 VI. 18-i
közgyűlésére jelentéseit

Glatz Oszkár

A nagybányaiakat képviselő művészek között elismeréssel emliti meg a kritika, mely a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitásról szól.
"Hónapról-hónapra" c. rovat közleménye.

Otthon, Bp. 1902. április hó
61. lap

Glatz Oszkár

1926-ban megnyílt Pécsi Képzőművészek és Iparművészek Társasága kiállításán műveivel szerepelt.

Jelenkor, Pécs, 1971. (2.) 9.

Glatz Oszkár festő

98 éve született

Lépszava 1970 oktober 13
Gold

Glatz Oszkár

tanítványa Borsos Miklós.

Szántó Tibor: Graphica Hungarica I.

mai magyar illusztráció, Budapest, é. n.

Pelatz Oszkár

Rippl-Rónai Ferenczyvel együtt a nagybányai ak
két legtehetségesebbjének tartja.

Genthon I.: Rippl-Rónai kiadatlan levelei; Képzőművészeti
Almanach 1, Corvina 1969, 145. l.

Glatz Oszkár

nővendéke a Képzőművészeti Főiskolán Domanovszky Endre.

Barbály László: Gyűjtemény (Városi)
Miskolci képtár, Miskolc, 1971

228

Glatz Oszkár

Fenyő A.Endre tanára volt
a Képzőművészeti Főiskolán

Magyar Nemzet 1971 szeptember 15
4.old.

Glatz Oszkár, festő

Hódmezővásárhelyen szerepel az egykori nagybányaiak kiállításán.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. szept. 7.

Glatz Oszkár

Alkotásai kiállítva a kódmezővásárhelyi Tornyai János múzeumban.

Szolnok Megyei Hírlap, 1971, szept. 8.

Glatz Oszkár, festő

Tanára volt Fényi A. Endrének.

– : Meghalt Fényi A. Endre festőművész 7.

Népszabadság, Bp. 1971. szept. 15

Glatz Oszkár festő

a Balatoni Társaság rendszeres kiállító-
művésze Budapesten és a tó körül

Csíby Géza: Adalékok a Balatoni Társaság
történetéhez
Somogy. 1987. 4. sz. 84. l.

GLATZ OSZKÁR

és Iványi-Grünwald festészetére hatott Ferenczy Károly müvészete.

Nagy Ildikó:Hollósy-Ferenczy-Thorma Bp.1964. 30 l. 18 képmell.Az én muzeumom 5.

M.D.K.

Glatz Oszkár, festő.

Nevét említi Lyka Károly a Szinyei Merse

Társaság kiállításáról irt beszámolójában

Idézve: Magyar Müvészet, 1926. I. 1-2. old.-ról

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp.1967. Corvina 174. old.

Glatz

Kép a bélyegen:

Péntek Gyula: Bélyeggyűjtőknek.

Magyar Hírnök, 1967. XII. 23. 7. o.

Glatz Oszkár

Kép az aukción.

Perneczky Géza: „Egy meghatalmazott tudósító bemutatkozása önmagával"

Magyar Hírek, 1967. XII. 15. 5. o.

Glatz Oszkár

Tanítványa a bpesti Képzőművészeti Főiskolán Kovács Zoltán (borbereki)

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 38 l.

Glatz Oszkár

Tanítványa a Képzőművészeti Főiskolán 1926-30-ig Domanovszky Endre

L'art de Hongrie du X au XX siècle

Kiállítás, Paris, 1966. katalógus

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD
1968 AUG 23 19

kór

nagybányai tój- és élet-
let képviselte.

Hídivásár Hortobágyon

Vasárnap délután megnyitották a háromnapos hortobágyi hídivásárt. Átadták rendeltetésének a hortobágyi körszínt, amelyet a skanzen mellett építettek meg nádból. A 38 méteres kerületű körszínben első alkalommal a Hortobágyról készített képzőművészeti alkotásokat mutatták be. Többek között kiállították a puszta festője, Káplár Miklós képeit, valamint Lotz Károly és Glatz Oszkár egy-egy nagyméretű festményét.

(102)

wenole,
muzeum
Kékesfehér-

vár, 1965.

111.

M.D.K.

Glatz Oszkár

"Napsütéses képénél jobb a Nemzeti Salonban látható vázlata"-irja Lázár Béla: "Téli tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
XXXX 811-832. lap

M.D.K.

Glatz Oszkár, festő

nevét emliti:

Kapalyag Imre: Budapest - Debrecén - Nyiregyháza

Bp. /1960/, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 7.köt./

97. old.

Glatz Oszkár

Dr. Tóth Zsigmond pestréja és „Jelenet a parlamentben" c. kepei (ennek)

szerepel a pévs. modern magyar Képtárban

Mendöl Zsuzsa: Nagybányai festők a pévs. modern magyar Képtárban

Jelenkor 1967 X. n. 939 old.

M.D.K.

Glatz Oszkár

"...bár szinlátása éles, de képzelete nem szár
nyal, képei hidegek, kemények,"-irja Lázár Béla
"Műtárlatok" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1902. dec. hó, XXXVIII.kötet
257-266. lap

M.D.K.

Glatz

"Kitünő szénrajzait" -emliti meg dr. Rottenbiller Ödön: Téli tárlat a mücsarnokban c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1905. január. 41. kötet
363-366. lap

M.D.K.

Glatz Oszkár

Ferenczy Károly, Grünwald Béla müvészek képviselik a tárlaton a nagybányaiakat, -irja a lap elismeréssel "Hónapról-hónapra" c. rovatában -"A Nemzeti Szalon kiállitása" cimmel.

Magyar Salon, Bp. 1902. ápr. hó. XXXVII. kötet 60. lap

Glatz Oszkár

„Művészek a dohány élvezetéről" c. képkiállítást rendeznek Nyírbátorban, a Magyar Nemzeti Galéria ésa helyi múzeum képanyagából, ahol műve is szerepel.

Kelet Magyarország, 1972. máj. 12.

Glatz Oszkár

a nyírbátori Báthori István Múzeumban máj. 26-án megnyílt a dohányzásról szóló kiállításon alkotása szerepel.

Kelet Magyarország, 1972. máj. 27.

Glatz Oszkár
festő

M.D.K.

Pitsch József mester volt a Képző-
Művészeti Főiskolán

Ecsery Ellenére: Pitsch József műtermében
Művészet, 1968. július - 20 lap.

Glatz Oszkár

A Soproni Képzőművészeti Kör 1930 k. kétszer is meghivta előadást tartani.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet történet 1962. Sopron 23.l.

Glatz Oszkár

„Birkozófiuk" című festményéről
készült bélyegreprodukciot közöl a szerző.

„L. S" jelü cikk: Meisterwerke moder-
ner Malerei auf Briefmarken.

Neueste Nachrichten, Budapest, 1907.
dec. 21. 2 h

M.D.K

Glatz Oszkár
festő

P. Bak János mestere volt a Képző-
művészeti Főiskolán.

Esseny Klemér: P. Bak János
Művészet, 1968. június – 29 lap

Glatz Oszkár

Tájkép 1900
olaj 59x79

Képek a Herman Otto Múzeum
gyűjteményéből Miskolci Képtár
1970

Glatz Oszkárt (sz. 1872) a magyar szinharmonia keresése közben találjuk, amint parasztasszonyát leülteti a gyerekével, de a forma vázolása közben már a szinértékek megfigyelésével foglalatoskodik. Hasonlókép intim mozgás-tanulmány egy arckép-vázlata.

Lázár Wolfner gyüjt.
99. l.
107. t

Glatz Oszkár

GLATZ OSZKÁR

MŰVEI SZEREPELNEK A SZEGEDI GALÉRIA GYŰJTEMÉNYÉBEN.

POLNER ZOLTÁN: MEGNYÍLT A SZEGEDI GALÉRIA.

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP, 1970. OKT. 20.

Glatz Oszkár, festő

1960-ban a Pécsi Orvostudományi Egyetem átadta volt professzorainak arcképcsarnokát a Pécsi Modern Magyar képtárnak. Köztük Glatz festményét is. 223.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Glatz Oszkár

„Fonó lányok" című műve a debreceni Déri múzeum gyűjteményében szerepel.

-bozóky-: Die Gemäldegalerie im Déri Múzeum Debrecen. Neueste Nachrichten, Budapest, 1969. jún. 27.

61.

GLATZ OSZKÁR, festő

1899 nov.11-én nyilt meg a kiállitas Miskolcon. Hatása a múzeum szempontjából igen kedvező volt. A múzeum képtárába került Glatz és Edvi-Illés Aladár művek a képtár legjobb alkotásai. 54.old. 8

ZSADÁNYI GUIDÓ: Az első képzőművészeti kiállitas Miskolcon 53.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI, 6.1964. júl. Miskolc, 1964

GLATZ OSZKÁR, festő

1899.nov.11-én nyil meg y a kiállitás Miskolcon. A múzeum számára ekkor a vallás és közoktatásügyi miniszter letétként átadta Glatznak: "Tájkép" c. művét. 53.old. 8.jegyz.

ZSADÁNYI GUIDO: Az első képzőművészeti kiállitás Miskolcon 53.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI, 6. 1964. jál. Miskolc, 1964

GLATZ OSZKÁR,festő

1899.nov.11-én nyilt meg a kiállitás Miskolcon.A Nemá zeti Szalon 280 müvet küldött.Rubovics Mark,festő rendezte.Több neves müvész is szerepelt,mint pl.Glatz.A képek nagy része kevésbbé ismertekä és a helyi müvészeké volt. 53.old.

ZSADÁNYI GUIDO: Az első képzőművészeti kiállitás Miskolcon 53.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI,6. 1964. júl. 1964

Glatz Oszkár

és Csók István tanítványa volt a budapesti főiskolán Ladislav Cemicky szlovák festő, akinek művei részesei az öt szlovák képzőművész budapesti kiállításán, a Csehszlovák klub kiállító termében.

Szlovák festőművének kiállítása. (F. L.)

Magyar Hírlap, 1969. május 10. 9. l.

GLATZ OSZKÁR, festő

1899.nov.11-én nyilt meg y a kiállitás Miskolcon. Ekkor adta át a vallás és közoktatásügyi miniszter letétként Glatznak "Este a havasokon".c.képét a múzeumnak. 53.old. 8.jegyz

ZSADÁNYI GUIDO: Az első képzőművészeti kiállitás Miskolcon 53.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI, 6. 1964. jól. Miskolc, 1964

Glatz Oszkár, Jestő MDK

A Négrád megyei Tanács Glatz Oszkár díjat alapított a művész emlékére.

–. Kis híradó 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. máj. 20.

GLATZ OSZKAR, festo

Az 1940.évi "Nyiregyházi Művészeti Hetek" cimü kiállitast rendeztek. Valamennyi élvonalbeli festőnk és szobrászunk képviselve volt ezen. A majus 4-től junius 3-ig nyitva tartott kiallitason 147 mü volt kiállitva. Köztük az övé is. 32.old

DIENES ISTVÁN: Művésztelep a nyiregyházi Sóstófürdőn 1931-34. 25.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1970. V. 4.sz.